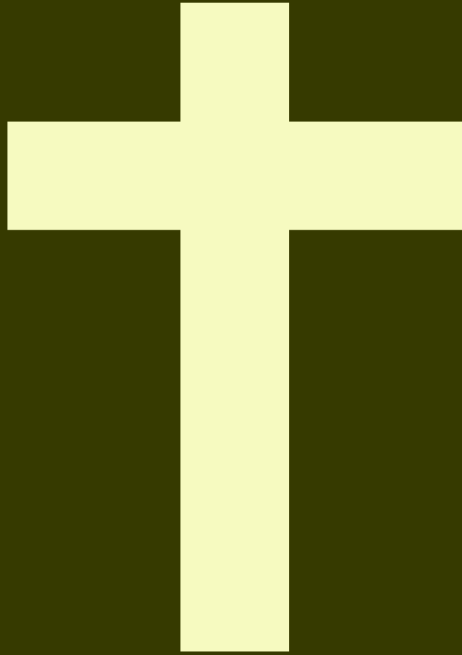

aúná-aimba simái
tarúmakain-kwasai

The New Testament in the Kosena Language of Papua New Guinea

aúná-aimba simái tarúmakain-kwasai
The New Testament in the Kosena Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Kosena long Niugini

copyright © 1980 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kosena

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.

For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
363afe94-0b4c-5e94-bf3b-b68ce841dec7

Contents

FRT	1
Mátíyu	3
Mááka	69
Árúku	107
Yóni	173
aantá-kwaasi	216
Árómaa	276
1 Kórínti	307
2 Kórínti	337
Káresiya	357
Évésasi	368
Vírípai	378
Kórósi	385
1 Tésárónaika	392
2 Tésárónaika	398
1 Tímóti	402
2 Tímóti	410
Táitási	416
Vírímóni	420
Ípíru	422
Yémési	446
1 Pítaa	454
2 Pítaa	462
1 Yóni	467
2 Yóni	474
3 Yóni	475
Yúte	476
paárurain-kwasai	479
Read the New Testament	509

Aúná-Aimba Simái Tarúmakain-Kwasai
The New Testament in the Kosena language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Kosena long Niugini

Aúná-Aimba Simái Tarúmakain-Kwasai

The New Testament in the Kosena language of Papua New Guinea
 [kze]

Translation by Wycliffe Bible Translators

© 1980 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Print publication, 1980 by Wycliffe Bible Translators, Inc.

Web version

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.
www.Wycliffe.org

<http://pngscriptures.org>

www.ScriptureEarth.org

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

Your are free to share — to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice — For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri**. Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long <http://tokplesbaibel.org>. Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating**. Na tu, **yu no ken senisim Tok**.

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa.

Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela**. Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/legalcode>.

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela**.

aúná-aimba simái tarúmakain-kwasai

Mátíyu

Ísu kwíyómpa'a irówana Mátíyu siyáánkai-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna Ísun-aaí agaimakáíye. Ísuna kwayó-kwáásímá sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasivinkemba moóráwai áwí'a Mátíyu moórá-awí'a Árívái kwemá maanáúvái agaimakáíye. Áánútu séna sáwí'o umáímo máyáampinkemba iyátinkaniye siróntemba ááéraan-aimba simái tarúmakon-auvai-kwandaavimba agáyómba Ísuntavai siráawe. Yútaa-kwaasi Ísuntavai sésa Áánútumo usásinankaiwaima Mésíyaaman-iyé sígwáe séna maanáúváiívimbá agairáíye. Ísu asirayámbá tokéna Áánútuna áamáánkona ááimba simátimena Áánútu kwená kwaási kwégawaain-aimba simátíma'mae iráíye. Mátíyu mirán-áímbá maanáúváiívimbá agaimakáíye.

Áríku 3:23-28

¹ Ísu Káráísitina akúni'a uráan-kwasai. Ísu aíkwá'náma Tévítimani. Tévíti aíkwá'náma Ááváramumani.

² Ááváramu Áísákaamba marankówana
Áísáka Yákópomba marankówana
Yákópo Yúta-iyai áváráwáínónnda matinkówana

³ Yúta Pérésinte Sáraante matínkaraimba
tinówa Témamani.

Péresi Éséronimba marankówana
Éséroni Áramumba marankówana

⁴ Áramu Ámínátapamba marankówana

Ámínátapa Násonimba marankówana
Násoni Sáómonimba marankówana

⁵ Sáómoni Póásimba maránkaraimba
anówa Áré'apimani.

Póási Ópétimba maránkaraimba
anówa Árútimani.

Ópéti Yésimba marankówana

⁶ Yési Tévítimba marankówana
Tévíti kárákwiyi-i'a uráíwai Sórómonimba
maránkaraimba anówana aiva-kwánkó áwí'a
Yúráyá úwana naaén-kwamba Tévítimani.

⁷ Sórómoni Áríyapoamumba marankówana

Áríyapoamu Ápáísaamba marankówana

Ápáísaa Ésaamba marankówana

⁸ Ésaa Yíósavátimba marankówana
Yíósavati Yórámumba marankówana
Yórámu Ásáyaamba marankówana

⁹ Ásáyaa Yótámumba marankówana

Yótámu É'ásaamba marankówana
É'ásaa Ésékayaamba marankówana

¹⁰ Ésékayaa Mánásaamba marankówana

Mánásaa Émósimba marankówana
Émósi Yósáyaamba marankówana

¹¹ Yósáyaa Yékónaya-iyai áváráwáínónnda matinkówasa

minkánaávímbá Pépíróni-naopakewai Ísareri-kwaasi tayí'maesa Pépíróniva'a ándáva'a mátínkaraawe.

¹² Pépíróniva'a mátínkó-kanaavimba

Yékónaya Síatiomba marankówana

Síatio Sérápápeomba marankówana

¹³ Sérápápeo Ápáyatimba marankówana

Ápáyati Éráyakimumba marankówana

Éráyakimu Ésomba marankówana

¹⁴ Éso Sétókomba marankówana

Sétóko Ékímumba marankówana

Ékímu Éráyatimba marankówana

¹⁵ Éráyati Éríesaamba marankówana

Éríesaa Mátánaamba marankówana

Mátánaa Yákópomba marankówana

¹⁶ Yákópo Yósépimba marankówana

Yósépi Máriaamba awaikó úwana Máriaa Ísumba anówamani. Ísuntavesa Áánútu usásinankaiwaiye sésa Káráísitiye kwésewe.

¹⁷ Áávaramumo máyonka'a sísamaivakemba éiyaimba kumbaimái-kwaasi 14 kwaasi agáyówasa Tévitimo paárurenamo máyonka'a sísamaivakemba éiyaimba kumbaimái-kwaasi 14 kwaasi agáyówasa Pépírónivakewai tayí'maesa Pépíróniva'a ándáva'a mátínkarowasa máyón-kanaavimba sísamaivakemba éiyaimba kumbaimái-kwaasi 14 kwaasi agáyówana minká'á Máriaa Ísu Káráisitimba maránkaraiye.

Ísumba maránkarain-kwasai.

Árúku 2:1-7

¹⁸ Ísu Káráisitimba marankómba maará uráiyé. Ísu anówamba Yósépinka'a siváúmaresa ítámakowana Yósépi íma kwesé kurónka'a ámú'a paáruraiye. Áánútun-amanko ámú'a paárumankarowana

¹⁹ awaikó kawé'á kwéuwai séna kwaási túranka'a ai'maráanana Máriaa aigaeyávéna iváimpo'a aúpá'á ai'mátuwanaumne-imayaa uráiyé.

²⁰ mirá imáyáama kwéena aúñ-kwáyowana Ísóigona kwayó'nákó kwíyómpakewai kaainampá'á simámena séna Yósépiyo Tévitin-andaraken-kwaasi óne. Máriaamo ámú'o káúvímba Áánútun-amankowe su'mai ámú'a kauwánkáimba po kwembá úwoi mayányompo íma áá'a kaíno.

²¹ iyámpóimo marankánimba áwí'a Ísuwe simámiyo siráiyé. mináwíkóná ááimba kwená kwaási sáwí-imayaaomo tátokaimpinkemba iyátinkaniye siráiyé.

²² naaóvá'á Áánútun-aai simátímakowai sirónka'a póna mirán-tántáá'á paáruraiye.

²³ kwemá agaimaréna séna

moóra-inaamarugo kwaai íma mairéna ámú'a

kaumái iyámpói marankáínasa miníyámpóigó

áwí'a Émániyueriye sénááowe

agaimaréna siráimba mináwíkóná ááimba Áánútu keséya máyáiyé siráiyé.

²⁴ Yósépi aúvínké usásinena Ísóigona kwayó'nákó kwíyómpakewai siróntemba awainínkómba mairéna

²⁵ íma kwesé kúmba úwoi ména kárákwirowana iyámpói marankówana Ísuwe séna áwí'a tamánkaraiye.

aaváúmó usópaken-kwaasi taawánaraan-kwasai.

2

¹ Yútiyaa-maravaken-kawaanako áwí'a Éróti máyon-kanaavimba Pétáremu-naopa'a Máriaa Ísumba maránkarowasa némpakemba aaváúmó usópaken-kwaasi kawer-ímáyáágwára-kwáásí teemesa Yérúsaremu-naopa'a tésa

² sésa Yútaa-kwaasira'a kárakwiyinine sénamo maránkáin-iyampoi náávara ánkaraao. aaváúmó usaipá'á méta awánáúndaya moóra-o'a paárisata awánéta séta iyámpói maránkaraimba póta awánéta kwenáwí'a mósá maránáe séta teémeta túne siráawe.

³ suwaná marará-káwáánákó Éróti mináimbá isówana arunkó sáwí'a úwasa Yérúsaremu-naopakewaigwara'a isówana tirunkó sáwí'a úwana

⁴ Éróti mono-káwáá-kwáásíyé áamámba sun-kwáásíyé tááyowasa torupamáí máyówana séna Áánútu ai'marániwimba Káraísitimba marankánimba náávara ankáníyo súwasa

⁵ sésa Yútiyaa-marava'a Pétáremu-naopa'a ankáníye. Áánútun-ai simátímakowai agaimaréna séna

⁶ Yútiyaa-marava'a Pétáremu-naopaken-kwaasiyono. Yútiyaa-marava'a kárakwiraawaivimba kentí naaópa'o kárakwiraawai íma tínaaempa'a máyáawe. kentí naaópakemba moóráwai paárurena kesí kwaási Ísareri-kwaasira'a kawe'á umái kárakwiyniye

agaimaréna siráíye suwaná

⁷ Éróti iséna aaváúmó usópaken-kwaasi aúpá'á tááyowasa tuwaná tísaa ena séna nósa-tawai minó'á paárisara awánaraao súwasa simámúwana

⁸ Éróti séna Pétáremuva'a miníyámpói koavakáá-umai awáné'a tasimásimiya'a kesé kuré'a kwenáwí'a mósá máraano súwasa

⁹ iséna kumbá aaváúmó usópa'o mésamo awánaraan-o'a awánowana minókómá aiva'á kwégwena miníyámpóimó máyonka'a kogwaúwasa

¹⁰ ávááraumai aamoí ésa

¹¹ mindáúmpá'á iyésa anówante miníyámpóiyé tuwánésa kivaíresa miníyámpóigó áwí'a mósá marésa unáámbá óin-tokésa kawe-tántáá'á kóri-ontamba óimai amésa kawer-úmumbó íi-yántáá'á óimai amésa áséi-kwiyum-basawenkwar'a óimai ámakaawe.

¹² ámatuwesa tuún-kwáúwana Áánútu kaainampá'á simátimena séna Érótimba íma kosimáméro súwasa ó'on-ampakemba kentí naaópa'a kóuraawe.

Ísumba áí'maesarai Ísípi'a kurááyan-kwasai.

¹³ kóúwana kwíyómpakemba Ísóigona kwayó'nákómbá Yósépi kaainampá'á awánówana séna Éróti miníyámpói tuvuwindayavena kwéavakaa-ivo usásine anówante miníyámpóiyé tí'mae Ísípi-marava'a koména'a aáno simámé'a áí'mae tiyó sénaumne súwana

¹⁴ mindó'wáámbá usásinena anówante miníyámpóiyé tí'maena Ísípi-marava'a kwémena

¹⁵ mivá'á komáyowana Éróti pukáíye. naaóvá'á Áánútun-ai simátímakowai sirónka'a póna mirá uráíye. kwemá agaimaréna séna Ísóigo séna

Ísípi-maravakemba kesáánimba máyaina'a

ááyaanana koyauweráníye

siráíye agaimaréna sirónka'a póna mirá uráíye.

iyámpói tínkankaan-kwasai.

¹⁶ Éróti awánómba aaváúmó usópaken-kwaasi kampa'á simáuwesa kóúwana Éróti arunkó áyámba úwana aaváúmó usópaken-kwaasi simámakon-aintavaiye o'á

paáruraiyemo sirón-aintavaiye imáyáa éna évakarawai ti'maréna séna Pétáremu-naor-ayampa'-naopimpa'a kaer-ímó ten-iyámpóiyé imo kaer-ímó tarén-iyampoiye tivakáá-umai tínkantuwáaro súwasa mirá uráawe.

¹⁷ naaóvá'á Áánútun-aai simátímakowai áwí'a Yéremaya sirónka'a póna mirá uráiyé. kwemá agaimaréna séna

¹⁸ Áráma-kwaasi ávááraumaimo ivi'ó taráamba ísaraawe. Áréseo aísavutantamba uráan-kwaasi miwítí iyámpóiyavesa ivi'á taawasá iyámpóimo pukáantavesa timambá aráápamai tínkaraawasa úwoi ivi'á támae iráawe agaimaréna siráiyé.

Ísipivakemba tiráin-kwasai.

¹⁹ Éróti puwúmba Yósépi Ísípi-marava'a ména kwíyómpakemba Ísóigona kwayó'nákómbá kaainampá'á awánówana séna

²⁰ miníyámpóigómbá tuvuwónáe sen-kwáásí á'a púwóvo usásine anówante miníyámpóiyé tí'mae Ísareri-marava'a kwaaó súwana

²¹ usásinena awainínkonte ááninkonte tí'maena Ísareri-marava'a kúmba

²² Éróti ááninko áwí'a Ákéreasi kwemá avowáná anondá Yútiyaa-ayampa'a kawáá-máyái kwémayowana Yósépi iséna mináyámpá'ó koménintavena inkaisúwana kaainampá'á Áánútu simámuwana Káríri-ayampa'a

²³ Násáreti-naopa'a tí'maena koméraiye. naaóvá'á Áánútun-aai simátímakowai sirónka'a póna mirá uráiyé. kwemá Ísuntavena séna Násáretivaken-kwaasiye sénááowe agaimaréna sirónka'a póna mirá uráiyé.

3

Yóni simátímakarain-kwasai.

Mááka 1:2-8, Árúku 3:1-18, Yóni 1:19-28

¹ minkánáávimbá moóráwai áwí'a Yóni ména nombá pétinkowai póna Yútiyaa-marava'a kúmba kavóná-marava'a koména simátimena séna

² Áánútu kwená kwaási kawááimba ááimba kwéasaivo kentí sáwí-imayaa tuwé'a Áánútumpa'a teró simátíma'mae iráiyé.

³ naaóvá'á Yóni íma máyonka'a Áánútun-aai simátímakowai áwí'a Áísáya Yónimo paárinintavena imáyáa éna agaimaréna séna

moóráwai kavóná-marava'a ména aayamáírakemba séna Ísóigona aambá kwirankánááomba kwená aambá arupí íyana minámpá'á kwíno

Áísáya agaimaréna sirónka'a póna Yóni paárúwana mináimbá paáruraiye.

⁴ Yóni póigo áwí'a káámeri kwená áyáú-kwatoi iréna aúwarasinei ámúrandá uréna a'nóríné kwantáámikóná aúwé mintóné su'mai kwénena

⁵ aai simátíma'mae iyúwasa Yérusaremu-naopaken-kwaasiye Yútiyaa-ayampaken-kwaasiye Yóntáni-nonkona menávápákéné maanávpákén-kwáásiyé miráumai kwaási tóyo ésa

⁶ sáwí'o uráamba paárumai avora'á simámúwana Yóni Yóntáni-nompimba nombá pétinkaraiye.

⁷ Yóni nombá pétinkena awánómba amáán-kawaa-kwaasiye Sátúsi-monor-aimbo sun-kwáásiyé sáwíva'a nombó pétinkanintavesa kwenópa'a tóyo uwaná simátimena séna iyánkó póigon-araa'an-owe. Áánútu kentí sáwí-meyamba timínívo nááwa simátímísara iséra inkaiséra kwéteo.

⁸ kentí sáwí-mayai tuwé'o Áánútumpa'o té'o é'a kawé'-máayái máyéwa'a tuwánanaumne.

⁹ Ááváramu kentáá síkwá'ná imbá póta Áánútuna kawé-kwáásíyá úne sé'a mirán-ímáyáá íma oró. Áánútu Ááváramu aísavutantamba ónááowe sénaraankasi maanóntámpínkémbá kanaám-po'a kwaási aúráro sisa'á aúráasino. Ááváramu aísavutantamba uráundawai póta kawé-kwáásíyá úne sé'a mirán-ímáyáá íma oró.

¹⁰ íma kawer-árámbá íyain-taima ááimpimba kwéayaisuwesa iravimbó agaisúwáantemba Áánútu miráumai kentí sáwí-meyamba timíníye Yóni siráíye.

¹¹ Yóni simásuwena séna kentí sáwí-imagaa tuwé'a Áánútumpa'a tewái nombá kwévetinkaundanivo kesínaaemba tíníwai Áánútun-amankomba ai'maráínana kuména keinárawapimba anómbo umátinkaniye. íramó agáyáantemba íníye. kwemá anóndakoma kembá usáyaaitaraimba pó'a kwemó aaimó síndavimba kemá aaimá sendamá uwóví'a ónaumne.

¹² aawinkwínaumo sípétivimbo mósá makésamo iyaavumásúwááwanamo anómbo marapá'ó kúmísanamo ásimá úndáomo tútúwaisasamo kaíkai'o ínín-iravimbo kwiyúmaimo agaisuwésamo anómbo naaúmpa'o mósá máraantemba kwaási miráraámbá íníye Yóni siráíye.

Ísumba nombá pérankarain-kwasai.

Mááka 1:9-11, Árúku 3:21-22

¹³ minkánáá Ísu Káriri-ayampakemba Yóntáni-nompa'a téna Yóni nombá pésinkainkwae séna túwana

¹⁴ Yóni séna ímanivo emó nombó pésinkaniyonda kanaán-ivo kentávái se nombá pésinkaaó kwésene súwana

¹⁵ Ísu séna ivátuke súndantemba mirá uwo. mirámó ékaimo ékai Áánútu siráini'a óyauye súwana owé séna

¹⁶ nombá pérankowana nompínkémbá usásinowana sokón-tawaai taaínkaar-úwana Yóni awánómbo Áánútun-amanko mááiraamba úmaena Ísu ane'á kumbáyowana

¹⁷ aaigówé su'mai kwíyómpakemba séna maawámá kesáánimba isa'á kwená imáyáa kwéé'a ávááraumai aamoí umánkaumne siráíye.

4

Sáátáánigo Ísumba áísaa umai isánáe siráin-kwasai.

Mááka 1:12-13, Árúku 4:1-13

¹ súwana Sáátáánigo Ísumba áísaa umai isáníntavena Áánútun-amanko Ísumba simámuwana kavóná-marava'a

² koména toómbá íma néna ayáátáaka'a 40 no'waamba kwaúwana ávááran-aaí ankówana

³ Sáátáánigo Ísu sáwí'o índá awánanae séna Ísunopa'a téna séna emá Áánútu áánimba úne kwésempo maanóntánkóntávái toómbá aúréná'a naanó siyó súwana

⁴ Ísu séna Áánútun-aaí aúvái-kwandaavinkemba séna toómbó náiyawaiye su'mai kwaási íma tátoraivo

Áánútu siráini'a amápa'a íyana tátoraniye siráimba pó'a emó sénda íma mirá ónaumne súwana

⁵ Sáátáánigo Ísumba áí'maena Yérúsaremu-naopa'a kwéna anóm-bono'-nankona ávúmayaapa'a móankena

⁶ séna Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba séna Áánútu kwíyómpakemba kwená kwayó'nárawa'a ti'maráínasa enká'á kárákwiresa pósa óntanka'a aísamaima turaráanavo sésa tiyáándeí aramónááowe

siráíye. mindáyavai emá Áánútu áánimba úne kwésempo maankákémbá ásávenasa kwíyómpakendarawa'a arámbaesa marapá'á móru ankánááowe Sáátáánigo súwana

⁷ Ísu séna Áánútun-aaí aúvái-kwandaavinkemba á'a mirá siréna moórá-ainkwara'a séna kentí Ísóigo Áánútumba

áísaa umai isánáe íma seró

siráimba emó séndantembo mirámó ékai Áánútumba áísaa umai isáúsino. mindáyavai emó sénda íma mirá ónaumne Ísu súwana

⁸ Sáátáánigo Ísumba áí'maena anón-omapa'a iréna móankenena amápa'-marava'a kárákwiron-kwaasiye miwítí anón-asirayane agaráárankenena

⁹ séna kenká'ó kívairemo kesí imáyáamo mósá máréna'o é'a kárákwiyi-mayai áména kárákwiyiniyone Sáátáánigo súwana

¹⁰ Ísu séna Sáátáánigo kówaaó. Áánútun-aaí aúvái-kwandaavinkemba séna

kentí Ísóigo Áánútumba'a imáyáa é'a kwenáwíre

su'mai mósá maré'a kwená mayáiyé su'mai máyáaro

siráimba pó'a emó sénda íma mirá ónaumne súwana

¹¹ Sáátáánigo auwéna kúwasa kwíyómpakemba Áánútuna kwayó'nárawa'a kumésa Ísumba áwa'naa uráawe.

Ísu kwená mayáímó ááimba ásárain-kwasai.

Mááka 1:14-15, Árúku 4:14-15

¹² Yóni marará-káwáánákó áwí'a Éróntavéna séna sáwí'a uráiyé siróntavéna ándáva'a máankowana máyon-aimba Ísu iséna Káríri-ayampa'a kwéna

¹³ Násáreti-naopa'a íma koména Kápénéamu-naopa'a koméraiye. mindáópa'a Káríri-nonkwaaunkon-awampa'-naopa'a Sépiyuraaniye Návataraiye tísaavutantamba uráawaiti maravá'á kwáyon-daopa'ani.

¹⁴ Ísu Kápénéamu-naopa'a komáyomba naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Áísáya agaimaréna sirónka'a póna mirá uráiyé. kwemá agaimaréna séna

¹⁵ Sépiyuraaninte Návatarainte mindárai tísaavutantamba uráawaiti maravá'á nonkwaaúnkón-awampa'a Yóntáni-nonkona menávápá'-máráó áwí'a Káríri-marava'a máyáawai ó'on-o'on-kwaasiyave'a súnda

¹⁶ minkwáásí túnkwí-ayampa'a ména sámo kaípa'a awánanaaowe. Áánútuna némpa'o túnkwí-ayampa'o máyáawai sán-kamátinkaniye agaimaréna sirónka'a póna Ísu paaréna mirá uráiyé.

¹⁷ minkánáá Ísu simátimindayavéna ááimba ásámai simátiména séna Áánútu kwená kwaási kawááimba ááimba kwéasaivo kentí sáwí-imayaa tuwé'a Áánútunopa'a teró siráiyé.

Ísu éiyain-kwaasi tááyarain-kwasai.

Mááka 1:16-20

¹⁸ Ísu Káríri-kwaaunkon-awampakavamba kúmba kae-kwáásírái mésarai awaaó áwí'a Sáímoni moórá-awí'a Pítaa úwana áváko áwí'a Éndaru umái mésarai miwítí mayáímá pósarai noyáá'a to'mái tímapa'a kwénaesarai kwase-únámbá nompí tukóyana

¹⁹ Ísu simátiména séna kesé tekaiyó. noyáá'o to'máímo tímapa'o kwénaaoyantemba aúna-mayai tíménakai kwénaaekai kesáái simátímapa'a kwénaaiyasa kesópa'a teró súwasarai

²⁰ minkwásé-únámbá tuwésarai kwesé kurááiye.

²¹ kwesé kuyaná Ísu kómarena kúmba kae-kwáásírái mésarai Sépéti ááninkai awaaó áwí'a Yémési úwana áváko áwí'a Yóniye tivowámpi kwimái nompí-sípívímbá ménsaya kwase-únámbá to'mayaa kwéuwana Ísu minkáé'nárai tááyowasarai

²² avekáámbá tivowámbá mindómpí-sípívímbá auwésarai Ísuwe kurááiye.

Ísu sáwíva-kwaasivimba mayái mairáin-kwasai.

Árúku 6:17-19

²³ Ísu Káriri-ayampa'a naaó'-nao'a kwénaaena mono'-náúmpímpá'á Áánútu kwená kwaási kawááin-aimba mináséi-kwásái kosimátímapa'a kwénaaena ó'on-o'on-ti'o ún-kwaasi asóvamatinkava'a kúwana

²⁴ kwenááigo Síriyaa-marava'a naaó'-nao'a kóyáwé úwasa ó'on-o'on-ti'o ún-kwaasiye taraváá-kwámbo tirumpimbó máyon-kwaasiye tíyayaambo árúkun-kwaasiye tíyayaambo pukón-kwaasiye mirámó un-kwáási taagwiya'maésa Ísunopa'a mátínkówana asóvamatinkena

²⁵ aambo kwénaaumba sáwívarawai Káriri-ayampakene Tékáporisi-ayampakene Yérúsaremu-naopakene Yútiyaa-ayampakene Yóntáni-nonkona menávápákén-kwáásiyé miráumai-naoken-kwaasi kwenópa'a tóyo uráawe.

5

Ísu omápa'a ména simátímakain-kwasai.

Árúku 6:20-23

¹ Ísu máyowasa sáwíva-kwaasimo tóyo umbá tuwánéna omápa'a umáyowasa kwená kwaásiyomba torupamáí máyówana

² simátimena séna

³ Áánútu súwa'naa ínkwáe sewái Áánútu miwí kawe'á kwéumatinkena miwírá'á kwégawaaiye.

⁴ miwívimbá sáwí-imayaa kwáyáísana tirunkó umbái kwétaiwai Áánútu miwí kawe'á kwéumatinkena etóyóí kwéumatinkaiye.

⁵ kesavái túmo ímo maé kwéiyowai Áánútu miwí kawe'á kwéumatinkaimba pósa siráim-barama mayánááowe.

⁶ Áánútu siráintemba mirá ónáo kwésewai Áánútu miwí kawe'á kwéumatinkena kawe'ó umáímo ménaaontavena kawerí'a umátinkaniye.

⁷ tirumbó kwéumatinkaawai Áánútu miwí kawe'á kwéumatinkena arumbá umátinkaniye.

⁸ tirumpinkémbó kawer-áiné su'mai kwésewai Áánútu miwí kawe'á kwéumatinkaimba pósa Áánútumba awánanaaowe.

⁹ kwaásivimbo paru umátinkanaaontavesa mayái kwémayaawai Áánútu miwí kawe'á kwéumatinkena kesí iyámpóin-owe síníye.

¹⁰ Áánútuntavesamo imáyáamo ésamo arupí umáímo máyáantavesa sáwí'a kwéumatinkaawe. Áánútu miwí kawe'á kwéumatinkena miwí kwená kwaási-i'o ombá póna kwégawaaiye.

¹¹ keinárawa'o kentáv'é'o asiramáímo máyáantavesa mindáyavesa sáwí-aimba simátinkesa sáwí'a umátinkesa ó'on-o'on-kampar-aimba simátinkaamba Áánútu keinárawa'a kawe'á kwéumatinkaiye.

¹² naaóv'á'ó Áánútun-aaimo simátímakowaimo sáwí'o umátínkaraantemba ívé'a sáwí'a kwéumatinkaamba tirunkó kawe'á kwéina'a aamoí é'a kwíyómpakemba kentí kawe'-mévámhá mayánááowe Ísu siráíye.

sán-kai-áiné uwígón-aaiye Ísu siráin-kwasai.

Mááka 9:50, Árúku 14:34-35

¹³ Ísu simásuwena simátimena séna marapá'ó máyáan-kwaasivimba mé'a uwígómó áséimo intenkáámhá kwéowe. mirá kwéombanivo uwímó sáwí'o énamo ímbá íma kawe'á umái kéné íma áséi éna úwoisankaamba umágwisasa aampa'á tukésa kwénaaowe.

14 marapá'ó máyáan-kwaasivimba mé'a sámó kaintenkáámbá kwéowe. ááraipa'o kwáyáin-daopa'o mósá awánaantemba keinárawa'a máyáawaina ááimba kwéawanaawe.

15 iramá oómbá kúra'maresa íma aúpá'á maráiyamba avora'á maráiyamba mindáópaken-kwaasi awánanaaowe.

16 miráumai sámó kaintembá kwaásivimba mé'a sán-kamátinkaiyasa kentí kawe'-má'yái tuwánésa kentivo kwíyómpa'o má'yáiwai áwí'a mósá maránááowe Ísu siráiyé.

Ísu ámáámba siráin-kwasai.

17 Ísu mináímbá simásuwena séna íma kentáv'é'a sé'a Mósesi siráin-aine Áánútun-aii simátímakaawai siráan-aine ivá'á túwáiwaiye íma seró. Áánútun-aii siráan-aimba íma tuwánaumpo siráanteni'o umáímo paárinintave'a kunkáumne.

18 simátíménda ísáaro. kwíyómba maramá kwáyáísana póna Áánútun-aii kwaikwai'a kwéiyé. Áánútun-aiigo amápa'a kwaikwai'a kwéimba póna mináínkómó siráinten-umai amápa-tantaa'a paáriníye.

19 miráumai Áánútun-aiivinkembo kítor-aimbo araaisésamo ó'owantavesamo sésamo kwéundantemba mirá ínimba mindá kanaán-iyé síyanamo éna Áánútu séna kesí kwaási kawááunda-kwaasivinkemba íma asirayán-kwáásímán-owe sínívo Áánútun-aiimo taag-wiyavésamo simátimesamo sésamo Áánútun-aii ísáaro kwésewaiyavena Áánútu séna kesí kwaási kawááunda-kwaasivinkemba anón-kwaasiman-owe síníye.

20 moórá-aimba simátimunda ísáaro. ámáán-kawaa-kwaasiye ámáámba sen-kwáásíyé sésa Áánútumo siráintemba umái máyaumnemo sembá kampa'á kwésewe. miwímó ontembó keinárawa'o é'a Áánútumo kawááipa'a íma mé'a Áánútumo siráintemba árai'a mirámó é'o é'a Áánútumo kawááipa'a ménaaowe Ísu siráiyé.

tínkamón-aimba siráin-kwasai.

Árúku 12:57-59

21 Ísu maarán-áínkwárá'á séna naaóvá'á Mósesi kentíkwá'náyavena simátímakain-aimba ísaraamba maará séna tínkamiyasamo puwónááoni'a íma oró. mirámó íyasamo ésa aavimbá maitinkánááowe siráimbanivo

22 simátime'a sé'a miwítí kwaásiyavesa aaisambá kwétiyiyawai aavimbá maitinkánááomba mindá kanaán-iyé. miwítí kwaásiyavesa sáwí-aimba simátínkáawaima tí'maesa aaimó ísáawaitopa'a mátinkaiyasa aavimbá maitinkánááomba mindá kanaán-iyé. miwítí kwaásiyavesa uwo'aó-kwáásíyá'o. úwoi-kwaasiya'o. sésa simái sáwí'a kwéiyawai sáwí-meyambo mayánááopa'o iramó kwégaipa'a ménaaomba mindá kanaán-iyé.

23 mirán-áímbá imáyáa ombá Áánútuntave'o imáyáamo é'o moórá-yantaa'o aménáe'o anóm-bono'-naumpa'o komé'o é'a kentí kwaási aai tátokaiya'o tááka'o maké'o é'a

24 Áánútumbo aménááon-tantaa'a óntan-taareigona egwaa'á mámare'a mináímbá koísámai arupí umásuwe'a koyauweré'a Áánútumba áméro.

25 aaimó simátinkanæe síyawaimo tí'mae kwíyasa aampa'á mósimai paárumasuwesa koró. anón-kwaasimo mátimiyasamo ésa i-kwáásí timíyasa ándá-naumpa'a tínkánááowe.

26 ímo mirámó íyasamo ésa ándá-naumpa'a mótinkaiyasa íma ááéma ánásanaumne sésa amápa'-meyamba tímatuwaiyasa ayútinkanaaowe Ísu siráiyé.

aarakwá'ó tasáén-aimbo siráin-kwasai.

Mátíyu 19:9, Mááka 10:11-12, Árúku 16:18

27 Ísu mináímbá simásuwena séna naaóvá'á Mósesi simátímakain-aimba ísaraamba maará séna ó'owi tuwainímbááre tuwai'mááte íma nááóro siráimbanivo

²⁸ simátíme'a sé'a moóráwaimo moórá-inimbo awánénamo tavisénáe sénamo ínimba íma avora'á ínivo imáyánekiye su'mai tavisínana Áánútu séna imáyáavinkemba á'a kwéyaviskiye síníye.

²⁹ túrankomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnavo sé'a moórá-turamba pítuwaaro. kae-túrándéímó awáné'o é'a sáwí-marupa'o iramó kwégaipa'a kónááomba mindá sáwí'an-iyé. sáwí'o uráinda maisuwé'o máyáamba mindá kawe'án-iyé.

³⁰ tiyáánkomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnavo sé'a moórá-tiyaamba arátúwáaro. kae-tiyáámbó kwáyaina'o é'a sáwí-marupa'o iramó kwégaipa'a kónááomba mindá sáwí'an-iyé. sáwí'o uráinda maisuwé'o máyáamba mindá kawe'án-iyé.

³¹ naaóvá'á Mósesi maará séna moóráwai awainínkómbá ai'mátuwaindawai aúvávimba agaimaréna séna kesuwainímbá ai'mátuwaumne séna agaimái amiíno siráimbanivo

³² simátíme'a sé'a awainínkó íma moórá-kwaasigoe kwénaaisana awaikó ai'mátuwaisana minínínkó kówéna moórá-kwaasi komairéna minínínkó aúná-kwaasigoe kwénaaimba sáwí-amba kwénaaiye. aivar-áwáikómó ai'mátukaintavena mirá kwékiye. moórá-kwaasigo ai'mátukain-inimbo kwémayaimba kwegwárá'á umóyámbá kwémayaiye Ísu siráiyé.

amápa-tantaapimba íma matuwé'a seró-kwasai.

³³ Ísu maarán-áinkwárá'á séna naaóvá'á Mósesi simátímakain-aimba ísaraamba maará séna Ísóigompata mirá ónaumne síyamba kampa'á seváínivo árai'a sé'a mirá oró siráimbanivo

³⁴ simátíme'a sé'a kemó mirá ónaumnemo síyambo é'a árai'a mirá oró. kemó ímo mirá ónaumnemo síyambo é'a árai'a íma mirá oró. Áánútu kárákwiraiwai kwíyómpa'a máyáivo Áánútu áwíka'a íma matuwé'a seró.

³⁵ Áánútu marapá'á kárákwiraipa'an-ivo íma marará'á matuwé'a seró. Yérúsaremu-naopa'a Áánútu kárákwirain-daópa'an-ivo íma mindáópa'a matuwé'a seró.

³⁶ avután-á'nóntáúrá'á kaantáún-a'nontau íma kanaán-umai auré'a kaantáún-a'nontaura'a avután-á'nóntáú íma kanaán-umai auránááovo tí'nónká'á íma matuwé'a seró.

³⁷ kemó mirá ónaumnemo síyambo é'a maarán-áiné su'mai seró. owé mirá ónaumne seró. kemó ímo mirá ónaumnemo síyambo é'a maarán-áiné su'mai seró. a'áo íma mirá ónaumne seró. simátimunda-aimba Sáátáánigona imáyáavinkeni'a kwéowe Ísu siráiyé.

anondámo ímo tínkami-kwasai.

Árúku 6:29-30

³⁸ Ísu mináimbá simásuwena séna Mósesi simátímakain-aimba ísaraamba maará séna moóráwaimo moóráwai aúrambo pítuwainasamo ésa kwená meéyámbá kwenaúramba pítuwanaaowe. moóráwaimo moóráwai áwááyaamba kútúyuwainasamo ésa kwená meéyámbá kwenáwááyaamba kútúyuwanaaowe siráimbanivo

³⁹ simátíme'a sé'a moóráwaimo sáwí'o umánkáimba íma anondá kwembá sáwí'a umánkaino. moóráwaimo áá'o tuwausínamo e íma kwembá inkamé ókwara'a kwántáminana tuwausíníye.

⁴⁰ moóráwaimo ená unáánkwátóiyavesamo mayánaunda pó'a áí'mae'a aaimó isái-kwáásígónópa'a máánkare'a ókwara'a mayánaumnemo sínamo e íma a'áo se paákár-únánkwátóigwara'a amiyó.

⁴¹ moóráwaimo aampa'ó tátorenamo séna kesí náaindaamba sáwíyanka'a súwa'naa uwómó sínamo e íma a'áo se úwoi ayáátáaka'a áwa'naa uwo.

⁴² moóráwaimo moórá-yantaatavenamo simiyó sínamo e úwoi amiyó. moóráwaimo moórá-yantaatavaimo kwááyu simiyó sínamo e mirá uwo Ísu siráiyé.

namuro-kwáásí kawe'á umátínkáaro-kwasai.

Árúku 6:27-28,32-36

⁴³ Ísu mináímbá simásuwena séna naaóvá'á simátímakain-aimba ísaraamba maará séna kentí kwaásiti imáyáa oro. kentí namuro-kwáásí tíyamba umátínkáaro siráimbanivo

⁴⁴ simátíme'a sé'a kentí namuro-kwáásí imáyáa tímé'a sáwí'o umátínkáawaiyave'a túwa'naa umai Áánútumpa'a námúnaa seró.

⁴⁵ mirámó ombá kwíyómpa'o kentivo máyáiwaina iyámpói-i'a kwéowe. Áánútu miráumai kawe'á umátínkena aaí sisaná aa'á kaisaná kawe-kwáásíraré sáwí-kwaasirare aa'á kaisaná Áánútu aaí sisaná aa'á tisaná arupí-kwaasirare ímo arupímo umáímo máyáan-kwaasirare aa'á kwétiye.

⁴⁶ amáparawai kentí kwaásiti imáyáamo kwéowasamo ombá anondá miwítí imáyáa kwéowe. táákísimo máyáan-umoyan-kwaasi íma kawe-kwáásí ombánivo miwítí kwaásiti imáyáamo kwéowasamo ombá anondá miwítí imáyáa kwéowe. miráumaimo kentí kwaásiti imáyáawe su'maimo kwéiyanamo éna Áánútu íma kawe'-mékámá timínívo kentí namuro-kwáásígwára'á imáyáa tíméro.

⁴⁷ amáparawai kentí kwaási-i'a umái kawe'á kwéumatinkaawe. Áánútuna aambó ímo kwáraáwaigwara'a mirá kwéowe. mirámó onten-umái kentí kwaásiye su'mai ímanivo kentí namuro-kwáásígwára'á kawe'á umátínkáaro.

⁴⁸ kentivo kwíyómpakewai kasenkuí'a umái máyáimba mindáyave'a imáyáa é'a kasenkuí'a umái máéro Ísu siráiyé.

6

kwétuwa'naa-on-kwasai.

¹ Ísu mináímbá simásuwena séna évakarawaiyave'a tirumbá umátinke'a túwa'naa ónááomba íma maarán-ímáyáa é'a kwaási máyaiyanka'a kwétuwa'naa-onasa anón-kwaasiman-iyé sígwáe-imayaa íma é'a úwoi túwa'naa oro. mirán-ímáyáámó kwé'e túwa'naa íyanamo éna kentivo kwíyómpakewai kawe'-mékámá íma timíníye.

² óísambo ímo makáawaimo túwa'naa ónááomba kwaási aamoí umásinkaigwae-imayaa íma é'a íma anónkar-anonka'a síyamba úwoi túwa'naa ónááowe. kaumbo-káér-ainkwara-kwaasi mono'-náúmparé aamparé kwirésa anónka'a sembá óísambo ímo makáawaimo tímémá íma miwítí imáyáa ombá kwétimesa kesúwí'a mósá maráígwáe sésa kwétimewe. árai'a simátíme'a sé'a mindámo tímén-anonda miwí túwí'o mósá maráamba á'a mimbéyámbá kwémayaawe.

³⁻⁴ óísambo ímo makáawaimo túwa'naa ónááomba kesí kwaási suwánaavo sé'a kwaásimo ímo máyaiyanka'a túwa'naa oro. mirámó ombá kentivo aúpá'ó kwéomba tuwánaiwai póna kawe'-mékámá timíníye Ísu siráiyé.

Áánútumpa'a námúnaa kwéesen-kwasai.

Árúku 11:2-4

⁵ Ísu mináímbá simásuwena séna Áánútumpa'a námúnaa sénááomba kaumbo-káér-ainkwara-kwaasimo sentembá íma mirá oró. miwí sésa kwaási suwánésa aamoí umásinkaigwae-imayaa ésa mono'-náúmpá'á mésa kwaásimo tóyo on-áyámpá'á mésa námúnaa kwésewe. árai'a simátíme'a sé'a miwímó mirámó kwéon-anonda miwí túwí'o mósá kwémaraamba mimbéyámbá kwémayaawe.

⁶ miwí mirá kwéovo Áánútumpa'a námúnaa sénááomba kentí naaúmpa'a keináraware su'mai umé'a kentivombó ímo ane'ó awánaraawaimpa'a námúnaa síyana aúpá'ó kwéomba tuwánaiwai póna iséna kawe'á umái túwa'naa íníye.

7 Áánútumpa'a námúnaa sénááomba úwoi-ainkaamba íma simái tavisénaaowe. Áánútuna aambó ímo kwáráawai sésa tavisimái-ainta senanayá súwa'naa íniye sésa úwoi-ainkaamba simái kwétavisevo

8 íma mirá oró. kentivombó Áánútumpa'o mirám-baaran-aintave'o kwéaisaa-e'o súwa'naa íniyemo síyamba á'a awánaraimba póna túwa'naa íniye.

9 Áánútumpa'o aai sénááomba maará sé'a kentáásivoo kwíyómpa'a máyaandawai óne. enáwí'a usáyaaitarain-awita mósá kwémaraumne.

10 kentáará'á kawááuwoya kwésune. kwíyómpakewaimo embó arááímo tainí'o ontembá súwa'naa inatá póta marapátá máyaundawaiya embó arááímo tainíta ónaumne.

11 ívé'a kentáásí toóntá simiyó.

12 kwaásimo sáwí'o kwéumasinkewata mindáyaveta anondá íma sáwí'a umátinketa ivátá kwétuwaanaya miráumaiya kentáásí sáwí-imayaa maisiyuwaaó.

13 sáwí'a ígwáe sésamo kentáámó iyambo e súwa'naa íniyone. Sáatáánigo kentáá tátoraiwo se kárákwiyiniyone. [ená kwaásimo kawááúmae kwéiyonana ená asirayámbá kwaíkwaí'a úmae kwéiyisana enáwí'a anómba úmae kwéiyimba árar-aimban-iyé.] mirán-áímbá Áánútuwe seró.

14 sáwí'o umátinkaraamba ímo anondámo sáwí'o é'o ivátuwaiyanamo éna kentivo kwíyómpakewai keinárawa'o sáwí'o kwéomba túwa'naa ena maitiyuwánívo

15 sáwí'o umátinkaraamba úwoimo imáyáamo úmae iyé'o ímo ivátuwaiyanamo éna kentivo kwíyómpakewai keinárawa'o sáwí'o kwéomba íma maitiyuwániye Ísu siráíye.

toómbó auweson-kwásái.

16 Ísu mináímbá simásuwena séna Áánútumpa'o námúnaawe su'mai sé'a toómbá kwéawesomba asósói-kwaasimo ontembá íma mirá oró. miwí sésa kwaási suwánésa sésa kawe'á ésa toómbá kwéawesowe sígwáe sésa toómbó ímo naanten-tóí'á ma'mái kwémaewe. árai'a simátíme'a sé'a miwítí meéyámbá miwí túwí'a mósá kwémaraam-beyamba á'a mairáawe.

17 miwí ésa mirá kwéovo keinárawa'a toómbá kwéawesomba tói'a kwisuké'a ti'nóntáu paasá tumái kawe'á úmaraiyasa

18 kwaási tuwánésa toómbá kwéawesowe íma síyana kentivo tuwánéna kawe'-méyámbá timíniye. kentivon-ane'ó ímo awánaawai aúpá'ó ombá awánaiwai kawe'-méyámbá timíniye Ísu siráíye.

kwíyómpa'a kawé-tántáákóná kwaasái.

Árúku 12:33-34

19 Ísu mináímbá simásuwena séna marapá'ó máyáamba sáwívar-oisamba íma máráaro. maráíyan-oisamba avíyaraamba káínana kwaígo náínana atún-káínasa mindámbá sáwí'a umásuwesa umóyámbá mayánááovo sáwívar-oisamba íma maré'a

20 kawé'-má'yái mayáiyana kentí kawé-tántáá'á kwíyómpa'a kwéniye. kwíyómpa'a kwáyáimba avíyaraamba íma káínana kwaígo íma náínana atú íma káínasa kwaási íma umóyámbá mayáiyana úwoi kwéniye.

21 marapá'ó kentí óísambo kwáyainanamo éna marapátávéna tinkánívo kwíyómpa'o kentí óísambo kwáyainanamo éna kwíyómpatavena tinkániye Ísu siráíye.

túranko kentí imáyáavimbo sámó kwégain-kwasai.

Árúku 11:34-36

22 Ísu mináímbá simásuwena séna túranko kentí imáyáavimbo sámó kaí-yántáá'án-iyé. túrankomo kawé'ó umáímo awánáínanamo éna amápar-imayaa sámá kánívo

23 túrankomo ímo kawé'ó umáímo awánáinanamo éna amápar-imayaa túnkwiye. marapá-tántáaré su'mai imáyáamo íyanamo éna keinárawapimbo sámó kaí-yántáá'ó ímo kwénamo éna tuní-yántáákó anómba umái kwéniye Ísu siráíye.

óntantavena Áánútuntavena siráin-kwasai.
Árúku 16:13

24 Ísu mináímbá simásuwena séna íma kanaán-umai kae-kawáá-kwáásítí mayáí kwémayaawe. mirámó ésamo ésa moóráwaimba aamoí ésa moóráwaimba íma aamoí umánkanaaowe. mirámó ésamo ésa moóráwaina mayáí kawé'á umái maésa moóráwaina mayáí sáwí'a umái mayánááowe. miráumai Áánútuna mayáímó maé'o é'a sáwívar-ontamba mayánaumne-imayaa íma úmae iyónááowe. sáwívar-ontamba mayánaumne-imayaamo é'o é'a Áánútuna mayáí íma mayánááowe Ísu siráíye.

máyáantavai íma anón-imayaa oró-kwásái.
Árúku 12:22-31

25 Ísu mináímbá simásuwena séna mináímbá imáyáa é'a simátíme'a sé'a máyáamba íma anón-imayaa é'a toómbó nánááontave'a íma anón-imayaa é'a kentúra'o unáánkwátóimo ónááontave'a íma anón-imayaa oró. toómbó nánááomba úwoisambanivo kwaásimo máyáamba anón-tantaa'an-íye. unáánkwátói ónááomba úwoisambanivo kwaási túma anón-tantaa'an-íye.

26 numagómpá'á imáyáa oró. numaó íma kígau kwéena toómbá áká'mai naaúmpa'a makéna nánívo kentivo kwíyómpakewai miwítí toómbá tímísasa kwénaaawe. Áánútu aúranka'a kemá kwaási numaómbá usáyaaitaraamba póna kentí toómbó éna tímíníye.

27 keinárawa'o anón-imayaamo é'o é'a maíyan-kanaama íma kanaán-umai ayáátááka'a ménaaowe.

28 unáánkwátói ónááontave'a íma anón-imayaa é'a kwaigwandáánká'á imáyáa oró. kwaigwandáánkó íma kígau éna íma kwená unáánkwátói makáivo

29 simátíme'a sé'a naaóvá'á Yútaa-kwaasiti anóndako áwí'a Sórómoni kwemá sáwívar-unankwatoíye konaaririyé makówai úwasa kwaási awánésa kawé'an-íye sumbánivo kwaigwandáán-aramba awánésa anón-kawé'an-íye kwésewe.

30 uvá'á konaarirí-yántáaré séna kwaigwandáámbá Áánútu uvá'á makáíye. umá íma kwaíkwei'a ínivo ívé'a ínasa aaváyaa kwaási agaisúwánááomba Áánútu mintántáá'á imáyáa kwéena konaarirí-yántáá'á makáíye. miráumai Áánútu kwaásiyavena imáyáa éna kentí unáánkwátói tímínívo keinárawa'a Áánútuntave'a íma kanaán-umai kwésuwa'naa-iwaiman-íye ímo seráámbá kwésewe.

31 Áánútu kwétuwa'naa-imba pó'a toómbó nombó nánááontave'a íma anón-imayaa é'a unáánkwátóimo ónááontave'a íma anón-imayaa oró.

32 Áánútuna aambó ímo kwaráawai toómbó nombó nánááontavesa anón-imayaa kwéowe. toómbó nombó ímo kwéne'o e'a puwónááontavena kentivo imáyáa éna kwétimivo imáyáa íma anón-imayaa kwée'a

33 Áánútumo kwená kwaásimo kawááintave'a aiva'á imáyáa é'a kwembó arááímo tainí'o kwéontave'a imáyáa é'a mirámó owaná mintántáá'á kwétimíye.

34 ayunkáwe aaváyaaawe paárinin-tantaatave'a íma anón-imayaa íyana tirunkó umbaí táino. ívé'a kwáyáin-tantaatave'a imáyáa é'a aaváyaaamo paárinin-tantaa'a awáné'a imáyáa é'a moórá-tawai moórá-tawaimo paárinin-tantaa'o awánaantemba imáyáa oró Ísu siráíye.

7

íma sáwí-aimba simátíméero-kwasai.

Árúku 6:37-38,41-42

¹ Ísu mináimbá simásuwena séna tuwáné'o é'a sáwí-kwaasiye siyanamó éna Áánútu kentáváígwará'á mirá sínívo tuwáné'o é'a sáwí-kwaasiye sevó.

² kawer-áimbá kwésimatime'a sáwí-aimba kwésimatime'a íyantavena Áánútu kembá mirá íníye. tíménteni'a umái Áánútu miráumai timíníye.

³ kentúrampimba irarumbá kwáyáísa'o ombá íma awánaamba kentí kwaási tuwáné'a enaúrampimba ayaantambá kwáyáíye kwésevo íma mirá seró.

⁴ kentúrampimbo irarumbó ímo awánaamba nóra sera kentí kwaási túrampinkemba tiyaantambá maitiyuwánáe kwéseo.

⁵ kaumbo-káér-ainkwara-kwaasin-ovo kentúrampinkemba irarumbá maisuké'a tuwáné'a kentí kwaási túrampinkemba tiyaantambá kanaán-umai maitiyuwánááowe Ísu siráíye.

⁶ kawé-tántáá'ó iyánkómbó ímo áméntemba Áánútun-ai arááiraawaima íma simátíméero. simátimiyasamo ésa aká'áamba simátinkanaaowe. kawé-tántáá'ó póígombo ímo áméntemba Áánútun-ai íma sínkáíye kwésewaima íma simátíméero. simátimiyanamó éna mináínkó úndáraamba tokwíníye.

Áánútumpa'a námúnaa kwéesen-kwasai.

Árúku 11:9-13

⁷ Ísu séna Áánútumpa'o námúnaamo kwéseмба áísaá úmae kwéiyiyana timíníye. ááyamae kwéiyiyana kentáái isáníye. kwéavakaa úmae iyíyana Áánútu agaráátinkaniye.

⁸ áísaá íyanamo éna Áánútu timíníye. kwéaayewanamo éna Áánútu kentáái isáníye. avakáá íyanamo éna Áánútu agaráátinkaniye.

⁹ keinárawa'a iyámpóígwara-kwaasi kentáánimbaa'o kisaamá simiyómó síya'o é'a íma óntan-amu'a timé'a kisaamá timénááowe.

¹⁰ noyáá'a simiyómó síya'o é'a íma irankavayaambá timénááowe.

¹¹ ánivo sáwí-kwaasi ombánivo kentáánimbaa'a kawé-tántáá'á kwétimevo kwíyómpakemba kentáásivowa kaweré su'mai iwái póna áísaá iyawaimo éna kawé-tántáá'á timíníye.

¹² kembó tirááímo táínda-i'o umáímo kwétuwa'naa-íya'a miwí miráumai túwa'naa oro. mináímbó simátimunda Mósesi siráin-aine Áánútun-ai simátímakaawai siráan-aine minkáér-áínkóná ááimba kwésimatimune Ísu siráíye.

sáwíyan-ontaona kwaasái.

Árúku 13:24

¹³ Ísu séna kaer-óntámá kwáyáísa'a sáwíyan-ontavimba usáveraaro. anón-ontama anón-ankona ontamán-íye. Áánútuna némpa'o maí'mai'o ónááon-ayampa'a minánón-ámpá'á kwégwesa sáwíva-kwaasi minóntávimbá kwégowe.

¹⁴ sáwíyan-ontama umbai-ánkóná ontamán-íye. aúnái'o umáímo maí'mai'o ónááon-ayampa'a minúbái-ámpá'á kwégwesa esimái-kwaasiye su'mai minóntámá avakáá-umai awánésa kwéusaveraawe Ísu siráíye.

kampar-áimbá siráan-kwaasiti kwaasái.

Árúku 6:43-44, Árúku 13:25-27

¹⁵ Ísu mináimbá simásuwena séna évakarawai kampa'á simátimesa sésa Áánútun-ai simátimunda-kwaasi úne kwésewai miwí kárákwimai máéro. sipisípi-poigomo paru umáímo máíntemba miwí kampa-párú umái kwénaaombanivo kawer-ímáyáá sáwí'a kwéumatinkaan-kwaasin-owe.

16 miwítí ááimbo awánanae'o é'a miwítí mayái awáné'a miwímó máyáawaina ááimba awánaaro. tekómó éna íma áwí-yantaa'a iyánívo te'á iyáníye. ampaantarígoma avo'árén-aramba íma iyánívo ampaantará-aramba iyáníye.

17 miráumai kawe-táigó kawer-árámbá íyáísana sáwí-taigo sáwí-aramba kwéiyaiye.

18 kawe-táigó íma sáwí-aramba íyáísana sáwí-taigo íma kawer-árámbá íyáísasa

19 kawer-árámbó ímo íyain-taima ayáimai iravimbá kwéagaisuwaawe.

20 miráumai minkámpá-kwáásítí mayái awáné'a miwítí ááimba miraráán-umai awánanaaowe.

21 kentávésa kesí Ísóigoman-iye kwésewaigwara'a Áánútu íma mütú'a kárákwimimba póna kesivo kwíyómpakewaimbo arááímo tainí'o kwéowairare su'mai kárákwiyiniye.

22 Áánútu amáparawai máyáawaina ááintavena tísaa ínín-kanaa tíndara'a kentávésa sáwívarawai sésa Ísóigoo ená asirayándéi Áánútun-aai simátímakaumne. ená asirayándéi kwaási tirumpinkémbá taraváá-kwámbá maitíyukaumne. ená asirayándéi ó'on-o'on-kawe'-mayai ímo awánaraam-bayai mairáumne sénááombanivo

23 simátíme'a sé'a íma kesí kwaási é'a sáwí-mayai kwémayaan-kwaasin-ovo kóro kemá sénaumne Ísu siráiyé.

naambá kwéoyawairaiti kwaasái.

Árúku 6:47-49

24 Ísu mináímbá simásuwena séna kesáái isésa kwégwaraiyawaima mirán-kwáásímó simátíméndara'a ísáaro. kawer-ímáyáágwára-kwáásí asirayán-dámbá ónáe sésa mai'á u'maésa kumémesa óntanka'a naamayáámba móru aimái naambá úmaraiyana

25 aa'á téna anón-kavirayan-domba kumínana mindámbá íma tawisínda asiramái kwéena óntanka'-namba póna úwoi kwéniye.

26 ánivo kesááimo isésamo ímo kawe'ó umáímo kwéisaiyawaima mirán-kwáásímó simátíméndara'a ísáaro. naambá ónáe sésa íma mai'á ukésa iyamba nonáámááíra'a paáká'á úmakaiyana

27 anón-a'a téna kavirayán-dómbá kuména mindámbá tawísíyuwainana sáwí'a íníye Ísu siráiyé.

28 Ísu mináímbá simátímatuwowasa torupamáímo máyón-kwaasi isésa

29 amáámba sen-kwáásímó sentembá íma sivó anón-kwaasigoraamba siyé sésa táátavesa uráawe.

8

Ísu áúmo karón-kwaasi kawe'á umánkarain-kwasai.

Mááka 1:40-44, Árúku 5:12-14

1 táátavesa uwaná Ísu minómápákémbá kumúwasa sáwívarawai ánaaemba kwárówana

2 moóráwai áúmo karón-kwaasi Ísunopa'a téna anóndakoman-iye séna aísamaivimba takívairena séna kentávénamo ankáínamo e kanaán-umai aúnái'a umásinkaniyone súwana

3 Ísu ayáámba ane'á tátorena séna mirá ónaumpo enáúra'a karevú'a kawáúgwiye súwana avekáámbá kawáúguwana

4 Ísu séna enáúra'o umánkaunda-aimba simátimenavo enáúra'a kawáúgwimba po naaová'ó Mósesimo siráintemba mono'-máiyái-kwáásítópa'a kwéma enáúma máagaraatinke póíma tímínasa Áánútuntavesa ísámai tuvú'mái agayáiyasa amáparawai awánésa áurakemba kawáúgwiye sénááowe Ísu siráiyé.

Áró máani-kwayo'nakona kwaasái.

Árúku 7:1-10

⁵ Ísu mináimbá simásuwena Kápénéamu-naopa'a kúwana Áró máani-i-kwaasiti kawááná'á ména Ísunopa'a téna asiramái séna

⁶ anóndakoo kesí kwayó'ná'á naaúmpa'a ména anón-ai'a isaná áúwawaako íma úwauwa kwéisana máyáiyé súwana

⁷ Ísu séna koasóvamankanaumne súwana

⁸ kwemá séna kemá sáwíyan-kwaasi úmpo emá anón-kwaasi ómpo kesí naaúmpa'a íyínda uwóví'a ínáyompo ivátuwe aaiyé su'mai sinaná kesí kwayó'ná'á asóváino.

⁹ kegwára'á kawáá-máyáígóná ááimba awánaraunda kesí kawáánákó sisa'á kwená mayái kwémae'a kesí i-kwáásíyávé'a súnasa kesí mayái kwémayaawe. moóráwaintave'a sé'a kwaaó súnana kwégwisa'a moóráwaintave'a sé'a tiyó súnana kwétisa'a kesí kwayó'nátávé'a mirá uwómó súndantemba mirá kwéivo úwoi aaiyé su'mai sinaná kesí kwayóná'á asóváino súwana

¹⁰ Ísu mináimbá iséna áátavena éna kwenánqaembo kwa'maésamo kun-kwáásíyóntávéna séna simátimé'a sé'a minkwáásí Áró máani-kwaasigo kentávéna súwa'naa í-ásíráyámbá tokáiyé kwésivo kesí kwaási Ísareri-kwaasivinkene ó'on-kwaasivinkene íma mirán-áimbá kwésewe.

¹¹ simátíménda ísáaro. aaváúmó usaipakéné kumpéráipakene ó'on-o'on-ayampakene sáwívarawai tóyo ésa Áánútu kwená kwaásimo kawááipa'a mésa kentíkwá'ná Ááváramuwe Áísákaawe Yákópowe toómbá nánááombanivo

¹² mindárau tísaavutantambo uráawai miwí túma maé kwéiyesa sésa Áánútu kawááipata ménaumne kwésewai tí'maena túnkwi-ayampa'a tiyuwáínasa ivi'á kwétesa sáwí'a umái mésa túwááyaamba akévundanaaowe Ísu simátiména

¹³ Áró máani i-kwáásítí kawáánátávéna séna emó kentávémo séndantemba mirá onaná asóvanivo ená naaúmpa'a kwaaó súwana mitáwai kwená kwayó'ná'á asóvamaguraiye.

Ísu tí'o ún-kwaasi asóvamatinkarain-kwasai.

Mááka 1:29-34, Árúku 4:38-41

¹⁴ Ísu Pítaana naaúmpa'a uména awánómba Pítaa aísáankomba kokotámba kwéankowana máyowana

¹⁵ ayáánka'a tátorowana minkókótámba ánásowana usásinkwena toómbá agaimái tímakaiye.

¹⁶ toómbá timúwasa enónka'a taraváá-kwámbó tirumpimbó máyon-kwaasi tí'maesa Ísunopa'a mátínkówana aaí séna taraváá-kwámbá tirumpinkémbá maitiyuwówasa kóuwana tí'o ún-kwaasi asóvamatinkaraiye.

¹⁷ naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Áísáya agaimaréna Ísuntavena séna sí'o kwéimba asóvasinkena sí'o kwéimba ánásamasinkaraiye agaimaréna sirónka'a póna Ísu mirá uráiyé.

Ísun-ánaaemba kwaránáe siráan-kwasai.

Árúku 9:57-60

¹⁸ moórá-tawai sáwívarawai tóyo ésa Ísuna egwaa'á máyówana tuwánéna kwená kwaásiyavena séna monkwaaúnkóná menávápátá kónáe súwana

¹⁹ moóráwai ámáámba sún-kwaasigo téna séna amápa'-naopa'o nááíndava'a esé naaónaumne súwana

²⁰ Ísu minkwáásígómbá áísaa umai isánáe séna emó sénda súnda-aimba imáyáa uwo. kwaankó taaiyaivimbá kwégwaisana numaómá ánáamba úmarena kwégwaivo kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai íma naambá úmare'a kwégwaumne súwana

²¹ moórawai kwenánaaemba kwakówai séna anóndakoo máyáanana kesivo puwína'a utamánke'a enánaaemba kwaránaumne súwana

²² Ísu séna ímanivo kesáái ímo isésamo pukáan-kwaasiraamba owáímá puwíyan-kwaasi utamátinkanaaovo emá kesínaaemba kwaraaó Ísu siráíye.

anón-unda torówana Ísu maivairáin-kwasai.

Mááka 4:36-41, Áríku 8:22-25

²³ Ísu mináimbá simásuwena kwená kwayó-kwáásiyé nompí-sípívimbá usáatena nonkwaaúnkóná menávápá'á kúmba

²⁴ Ísu a ún-kwaigurówana minkwaaúmpá'á anón-unda torówana nonkó tuvántááva éna nompí-sípívimbá ógwitowasa kunávekunavo sésa

²⁵ inkaisésa Ísumba koaúsesa sésa Ísóigo puwúnavaíya súwa'naa uwo suwaná

²⁶ nóintavaiya kwéinkaiseo. kentáv'e'a nóra séra íma kesí imáyáa onkákémbá kwéseo séna usásinena asiramái séna úndáonte nonkóntéyavena maiváyákaiyo súwasarai úndáoe nonkóe maiváyóyana nonkómá kararépaguwana

²⁷ táa'a kówasa keáimbá sésa nóran-kwaasiya énwawa úndáoe nonkóe kwenáái kwéisaiyo sésa tiyáámba uvakésa táátavesa ésa siráawe.

taraváá-kwámbá maitíyukain-kwasai.

Mááka 5:1-17, Áríku 8:26-37

²⁸ simásuwesa mindómpí-sípívimbá kumbá Káríri-marama tínaaempa'a kwáyowana Kégésaa-marama túrampa'a kwáyowasa mimbárává'á kumbá Ísu mindómpí-sípívinkémbá ásávowasarai kae'nárai kwenópa'a tiráái. minkáé'nárai taraváá-kwámbá tirumpimbá máyowasarai kwaásimo utamátínkóm-buri-aiva'a mésarai túwááwite kwéuyasa kwaási inkaisésa minkáé'nárimo máyóyapa'a íma kwéguwasarai minkáé'nárai Ísunopa'a tésarai

²⁹ anónka'a sésarai Áánútu ááninkoo sínkami-kanaa íma tiráísasa sínkaminíyerai kwéteno suyasá

³⁰ egwaa'á sáwíva-poima mésa umá kwénowasa

³¹ minkáé'nárai tirumpinkén-taráváá-kwántómbá Ísuntavesa sésa si'mátuweyaamo e mimpóí tirumpimbá si'maraaó suwaná

³² mirán-oro súwasa taraváá-kwántómbá minkáé'nárai tirumpinkémbá kárúwesa póí-tirumpimba koverówasa mimpóiyómbá amápa'a ámémpakemba isaaisésa nonkwaaúmpíntá kumpérómba putásowasa

³³ póira'o tavíkówai awánésa avekáán-umai naaópa'a kwésa póígomo úne Ísumo minkáé'nárimo umátinkone mósimatim-besimati uwasá

³⁴ isésa koawánanae sésa kumbá koawánésa Ísuntavesa sésa maambárává'á ivá siyuwéya kóaaó siráawe.

9

Ísu aísamai pukówaimba kawé'á umánkarain-kwasai.

Mááka 2:1-12, Áríku 5:17-26

¹ suwaná Ísu kwená kwayó-kwáásiyé nompí-sípívimbá usámaaisena kúmba kwená naaópa'a marapá'á ásávowasa

² évakarawai aísamaimo pukówaimba kwandaavímbá marésa taagwiya'maésa tésa Ísunopa'a máánkówana Ísu tuwánéna taagwiya'maésamo tun-kwáásímó árai'a kawé'á

umánkaniye-imayaamo umbá Ísu tuwánéna aísamaimo pukón-kwaasiyavena séna kesí kwaásiyo ená sáwí-imayaa mayauwáúmne súwasa

³ áamáamba sun-kwáásí keáímbá sésa Áánútu kweyáá sáwí-imayaa maitiyuwánívo minkwáásígó Áánútumba aká'áamba kwésimankaiye suwaná

⁴ Ísu miwítí imáyáa tuwánéna nóra séra mirá-sáwí-ímáyáá kwéoo.

⁵ moóráwaimo aísamaimo pukáindawaintavenamo sénamo ená sáwí-imayaa mayauwáúmne sínasamo ésa árraira sií. kampará siíyo sénááowe. ánivo moóráwaimo aísamaimo pukáindawaintavenamo sénamo usásine eyáárika'a kwaaó sínasamo ésa árraira sií. kampará siíyo awánanaaowe.

⁶ kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai marapá'á máyaunda kwaásiti sáwí-imayaa maitiyuwáúnda-asirayamba tokáunda pó'a agaráátínkáanda awánanaaowe séna aísamaimo pukón-kwaasiyavena séna usásinke ená kwandaaimá maimaé ená naaópa'a kwaaó súwana

⁷ usásinena kwená naaópa'a kúwasa

⁸ máyówai Ísumo úmba awánéna táátavesa ésa Áánútu áwí'a mósá marésa sésa Áánútu minkwáásígómbá asirayámbá ámísana póna mirá uráiyé sésa táátavesa ésa tiyáamba tóipimba áákaawe.

Ísu Mátíyumba ááyarain-kwasai.

Máaka 2:13-17, Árúku 5:27-32

⁹ suwaná Ísu tuwéna kwéna awánómba moóráwai áwí'a Mátíyu táákísimo máyón-daumpa'a máyowana awánéna séna usásine kesé tiyó súwana usásinena kwenánaaemba kwa'maéna kúwasa

¹⁰ Ísu kwená kwayó-kwáásiyé Mátíyuna naaúmpa'a umésa toómbá nowasá sáwívarawai táákísimo máyón-kwaasiye sáwí'o un-kwáásiyé mindáúmpá'á umésa nowasá

¹¹ áamáán-kawaa-kwaasi awánéna Ísuna kwayó-kwáásiyávésa tísaa esa sésa kentí anóndako nóra sénawa táákísimo máyáan-umoyan-kwaasiye sáwí'o on-kwáásiyé toómbá kwénaiyo suwaná

¹² Ísu iséna séna sontaa-kwáásígó kawé'ó umáimo máyáan-kwaasi íma kwétuwa'naa-ivo tí'o in-kwáásí kwétuwa'naa-iye.

¹³ mindáyave'a arupí umáimo máyáan-kwaasi tááyaanasa Áánútunopa'a tígwáe sé'a íma kunkáumpo sáwí'o umáimo máyáan-kwaasi tááyaanasa Áánútunopa'a tígwáe sé'a kunkáumne. Áánútun-aai aúváivimba agaimaréna séna Áánútu séna póimo tuvú'máimo agaimáimo símémba kanaán-ivo tirumbó kwéumatinkaamba anón-aamoi kwéune siráimba mindáyave'a imáyáa é'a mirá kwéumpo mináínkóná ááimba isé'a mirán-oro Ísu siráiyé.

toómbá aawesuráan-kwasai.

Máaka 2:18-22, Árúku 5:33-39

¹⁴ súwasa Yóni nombó pétinkowaina kwayó-kwáásí Ísunopa'a tésa áísaa esa sésa keséya áamáán-kawaa-kwaasiye moórá-mora-tawai Áánútuntaveta imáyáa éta toómbá íma kwéneta námúnaawe su'mai kwésumpo ená kwayó-kwáásí íma mirá ésa toómbá úwoi kwénaawe. nóra esa mirá kwéoo suwaná

¹⁵ Ísu séna moóráwai aaraí mayáindawai amááraawi tanómba kautimínimba miwísé máyainasa aamoi ésa mintómbá íma a'áo sénááovo úwoi nánááowe. naaémba minkwáásígómbá áí'maesa kówiyasa minkánáámá amááraawi tirunkó sáwí'a ínasa

toómbá a'áo sénááowe Ísu séna kwemó ménamo naaémbo tiyuwénamo iyínintavena mináímbá siráíye.

16 Ísu mináímbá simásuwena séna ááéraan-ampantaamo avaa'ó kwáyáísasamo ombá aúna-ampanta íma kárámai kwéaraapaawe. mirámó íyana aúna-ampanta sáwí'a ínana ááéraan-ampantao aúna-ampantaraani'a íma íníye.

17 aúna-anda-aran-domba ááéeraa-sipisipi-auwarasi-anaveumpimba íma kwéatimaraawe. mirámó íyanamo éna aúna-anda-aran-domba anón-éna ááéraan-anaveumba kavámbaena sáwí'a ínana mindómbá úwoiva'a atígwiníye. mindáyavesa aúna-anda-aran-domba aúna-sipisipi-auwarasi-anaveumpimba kwéatimaraawana minándá-arán-dóné misípísípí-áúwárásí-anaveune kawé'á umái kwáyáíye Ísu siráíye.

inaamarúgónté aaraigóntéi kwaasái.

Mááka 5:22-43, Árúku 8:41-56

18 Ísu mináímbá kwésimatimumba moóráwai mono'-nánká'ó kárákwirowai téna Ísu anóndakoman-íye séna aísamaivimba kumbéna séna kesiyáámúmba kwévuwivo tiré ane'á koyátorenana usásinaino súwana

19 Ísu usásinena kwená kwayó-kwáásíyé mindákóe kumbá

20 moórá-ininkomba áí'a kwéun-ininko sísamaivakemba kae'á kumbaimái-ima naaeyámba kwéankowana miníninkó Ísun-ánaaemba kwa'maéna kwégwena kwená unáánkwátóí árááira'a koyátorena

21 imáyáa éna séna kwená unáánkwátóí árááira'a koyátóráánanama sí'a ésinkaniye-imayaa éna koyátorowana

22 Ísu kwanténa awánéna séna kesímánaako áá'a íma kaíno. kentávái se árai'a súwa'naa íníwaiman-íye sénda póna áí'a éránkáíye súwana minkánáa kawé'á umái méraiye.

23 kawé'á umái máyowana Ísu kwéna mono'-nánká'ó kárákwirowaina naambó kwáyonka'a kwéna awánómba torupamáimo máyón-kwaasi uwíremba kwésesa anón-ivi'a kwétowana Ísu tuwánéna

24 séna máápa'a kúmóro. minárásígó íma pukáivo úwoi aúmá kwaiguráíye súwasa Ísuna awíráái suwaná

25 Ísu tí'mátuwowasa máápa'a kunákárúwowana minárásígó pukópa'a iyéna ayáánka'a tátorowana minárásígó usásinowana

26 Ísumo ún-aimba kóyáwé uráíye.

Ísu túramba kavíkóndarai kawé'á umátínkarain-kwasai.

27 mináímbá kóyáwé úwana minkákémbá Ísu aampa'á kúmba kae'nárai túramba kavíkóndarai kwenánaaemba kwa'maésarai kwésarai anónka'a sésarai Tévína akún-ándárákéwái ómpo arunkái umásinkaaoo suyaná

28 kwégwena naaúmpa'a umáyowasarai minkáé'nárai kwesé umáyóyana Ísu tísaa éna séna kentávékai sékai súramba kanaán-umai kawé'á umásinkaniyewa kwéseyo Ísu súwasarai anóndakoo kanaán-umai mirá íníyone suyaná

29 kentávékai miráyavekai áraire séyamba póna túramba kawé'á íno súwasarai

30 túramba awánamai kawé'á uyaná Ísu asiramái simátimena séna kemó únda íma simátímékaiyo súwasarai

31 ivátuwesarai kwemó úmba mósimatim-besimatimba uyaná kóyáwé uráíye.

Ísu ááma turuvíyán-kwaasi kawé'á umánkarain-kwasai.

32 minkáé'nárai kuyasá évakarawai moóráwaimba áí'maesa Ísunopa'a máánkara. kwenarumpimbá taraváá-kwámbá máyontavena minkwáásígó íma aai kwésuwasa áí'maesa Ísunopa'a máánkówana

³³ Ísu mayauwówana kóúwana minkwáásígó aai súwasa sáwívarawai awánésa táátavesa ésa sésa Ísareri-kwaasiya éta naaóvá'á mirám-báyái íma awáraundaya ívékwarata íma kwéawanaumne sumbánivo

³⁴ áamáan-kawaa-kwaasi sésa taraváá-kwántóntí kawááná'á asirayámbá ámísana tokéna póna taraváá-kwámbá kwémaitiyuwaiye siráawe.

Ísu arumbá umátínkarain-kwasai.

³⁵ Ísu naaó'-nao'a anón-daopimpare sáwíyan-daopimpare kwénaaena mono'-náúmpímpá'á uména Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba áséi-aimba simátíma'maena iyéna ó'on-o'on-ti'o ún-kwaasi asóvamatinkaraiye.

³⁶ Ísu mirá kwéuwasa sáwívarawaimo tóyo umbá tuwánéna séna sipisípira'o ímo kárákwiraiwaimo ímo máyáísasamo sipisípimo sáwí'o umáímo nááóntemba mirá owasá íma túwa'naa úmae kwénaaowasa sáwí'a kwéowe séna arumbá umátinkena

³⁷ kwaásima Áánútumpa'a tígwaé-imayaa éna kwená kwayó-kwáásiyávéna séna kígauva'a sáwíva-tomba ávu karáísasa mintómbá akaránááon-kwaasi esimái-kwaasi máyáamba pó'a

³⁸ kígaugona avowámpa'a námúnaa síyana mayái-kwáásí ti'maráínasa mintómbá akaránááowe Ísu siráíye.

10

Ísu kwená kwaási mayáírá'á ti'mákain-kwasai.

Máaka 3:13-19, 6:7-13, Árúku 6:12-16, 9:1-5

¹ Ísu kwená kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi tááyowasa tuwaná kwaási tirumpinkémbá taraváá-kwámbá maitíyu'mae'a nááóro-asirayamba tíména ó'on-o'on-ti'o ún-kwaasi asóvamatinkai-asirayamba tímakaiye.

² asirayámbá tíména kwená mayáírá'á ti'maréna séna kesí aantá-kwaasin-owe súwai túwí'a moóráwai áwí'a Sáímoniye séna aúná-kwi'a tamáména Pítaawe séna moóráwai Pítaa áváko áwí'a Éndaru moóráwai Sépéti ááninko áwí'a Yémési moóráwai Yémési áváko áwí'a Yóni moóráwai

³ Virípi moóráwai áwí'a Pátóromu moóráwai áwí'a Tómasi moóráwai áwí'a Mátíyu kwemá táákísi mayówai moóráwai Árávíási ááninko áwí'a Yémési moóráwai áwí'a Tátiyasi

⁴ moóráwai áwí'a Sáímoni kwemá Áróamáni-kamaani-kwaasi ti'mátuwanae siráíwai moóráwai áwí'a Yútási Isakérióti kwemá naaénba Ísumba kwená namuro-kwáásírá'á agaráátínkaraiwai miráumai-kwaasi Ísuna kwayó-kwáásímán-owe.

⁵ Ísu minkwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi ti'maréna séna kosimátíma'mae nááóro. ó'onkaa-kwaasiti naaópimpare Sámériyaa-kwaasiti naaópimpare íma naaé'a

⁶ kentí kwaási Ísareri-kwaasiti naaópimpa'a nááóro. sipisípira'o ímo kárákwiraiwaimo ímo máyáísasamo sipisípimo sáwí'o umáímo nááóntemba Ísareri-kwaasi mirámó kwéomba

⁷ kosimátíma'a sé'a Áánútu kwená kwaásimo kawááimba ááimba kwéasaiye kosimátí'mae nááóro.

⁸ tí'o ín-kwáásí asóvamatinke'a púwón-kwaasi usásintinke'a túmo karáin-kwaasi túma kawé'á umátinke'a taraváá-kwámbá tirumpimbá máyáan-kwaasi maitiyúwáanasa kónááowe. mimbáyáígóná asirayámbá úwoi tímúna'a íma óntamba meéyámbakaavo úwoi kawé'á umátínkágro.

⁹ aampa'ó kwiyamba íma moórá-yantaa'a maimaé'a koró. óntamba íma unáámpímbá áítumae'a kwé'a

10 toón-únámbá íma maimaé'a kwé'a tísamai-anaamba íma maimaé'a kwé'a tááúmba íma maimaé'a koró. moórá-mora-umai unáánkwátói timantenká umái kuvé'mae'a koró. túwa'naa ónááowai kárákwiyonaaovo évaka-tantaa'o íma maimaé'a úwoi koró.

11 Áánútun-aaí simátimenaantave'a moórá-naopa'o kwíyamba keinárawa'o naambó timíndawaimba avakáá é'a mindáúmparé su'mai mé'a kentí mayáí maimái ánáse'a mindámbá tuwé'a ó'on-daopa'a koró.

12 moórá-naumpa'a iyíyamba máyaiyan-kwaasiyave'a sé'a kawé'á umái máéro síyasa

13 keinárawa'o kárákwiyianamo éna Áánútu kawé'á umátinkanivo ímo kárákwiyianamo éna Áánútu keináraware su'mai kawé'á umátinkaniye.

14 moórá-naopa'o kwíyamba naambó ímo tímésamo kentááimo ímo isáíyanamo éna Áánútu mindáópaken-kwaasi íma aamoí umátinkanivo umásítai'a é'a tísamaivakembaramo uwáéntenkaani'a oró. mindáúmpará'i. mindáópara'iyó. tuwé'a koró.

15 simátíménda isáaro. Áánútu kwaási máyáawaina ááintavena tísaa ínínkanaa tínimba naaová'ó Sótómu-naopare Kómóraa-naopare méraan-kwaasi sáwí'o uráantavena sáwí-meyamba timíniye. keinárawa'o tínaaembo umátimenaakon-kwaasi sáwí-meyamba timíniye. minkwáásíyóntí sáwí-meyanko Sótómu-naopakewaiye Kómóraa-naopakewaiyeti sáwí-meyankomba usáyaaitaniye Ísu siráiyé.

sáwí'a umátinkanaaon-kwasai.

16 Ísu mináímbá simásuwena séna simátíménda isáaro. sipisípimo kwisanamó áwááisaantemo in-íyánkómó intenkáámbó on-kwáásívimbá tí'maránaumne. kawerímáyáágwára-kwáásíráámbá umái mé'a sáwí'o umátinkanaaombo é'a íma anondá sáwí'a é'a paru umái máéro.

17 kárákwiyoro. mono-káwáá-kwáásí keinárawa'a tí'maesa anón-kwaasitopa'a mótinkesa aaivimbá maitinkésa mono'-náúmpá'á mótinkesa túwíruku'-nesa

18 kentávé'o asiramáímo máyáantavesa táto'mai tí'maesa kámááni-anon-kwaasitopare kawááon-kwaasitopare mátinkesa aaivimbá maitinkáíya'a miwí kesáái simátime'a ó'onkaa-kwaasiyonte kesáái simátimenaaoewe.

19-20 aaimó simátínkénka'a nóran-aina sénaumno-imayaa íma anómba é'a íma kentí imáyáavinken-aimba sénááovo kentivon-amankó sénááon-aimba úwoi tááka tinkáína'a sénááowe.

21 évakarawai tívá'awaawi tí'mai ó'owira'a timíyasa tínkamiyasa puwónááowe. tivoísáímo ésa tíráámaa'a tí'mai ó'owira'a timíyasa tínkamiyasa puwónááowe. iyámpóiyombo ésa tinóvowima tí'mai ó'owira'a timíyasa tínkamiyasa puwónááowe.

22 kentávé'o asiramáímo máyáantavesa tíyámba umátinkesa mirámó kwéomba ímo ivátuwesamo kentávésamo asiramáímo méwai Áánútu kawepá'á métinkaniye.

23 moórá-naopa'o méwasamo sáwí'o umátinkewa'o é'a tiyuwé'a isaaisé'a ó'on-daopa'a koró. simátíménda isáaro. Ísareri-kwaasiti naaó'-nao'a simátíma'mae kwénaaiyana mimbáyái íma ánásaraindara'a kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai moórágwara'a kumónaumne.

24 ívé-kwaasigo kwéagaraarankaiwaimba íma kwéusayaaitaiye. mayáí-kwáásígó kwená anón-kwaasi íma kwéusayaaitaiye.

25 ívé-kwaasigo agaráarankainda-kwaasigomo índantemba íniye. mayáí-kwáásígó kwená anón-kwaasigomo índantemba íniye. miráumai kemá anóndako únasa simái sáwí'a umásinkesa sésa taraváá-kwántóntí kawáánákó áwí'a Píyésepu iyémá kwésewe. mirá kwéseмба pósa kesí kwaási simái ávááraumai sáwí'a umátinkanaaowe Ísu siráiyé.

26 Ísu simásuwena séna mináímbá imáyáa é'a kwaási-taaroí íma inkaisé'a máéro. aúpá'ó kwáyáin-tantaa'a amápa'a avora'á paárínasa awánanaaowe. túnkaipa'a kwáyáin-tantaa'a avora'á paárínasa awánanaaowe. mindáyave'a kwaási-taaroí íma inkáíséro.

²⁷ aúpá'ó simátíménda avora'á simátíméro. keinárawa'o simátíménda-aimba sáwíva-kwaasimo torupenká'á simátíméro.

²⁸ tínkamiya'o puwónááon-kwaasi-taaroí íma inkáiséro. miwí kentimambá íma tínkambai ánásanaaovo Áánútun-aaroíye su'mai inkáiséro. kwemó éna sáwí-marupa'o iramó kwégaindava'a tógwarare timankwáraré tuwáinasa ménaaowe.

²⁹ maarán-áimbá imáyáa oro. sáwíyan-dumama téntékaan-dumama kae'-númamá sáwíyan-ontankakemba siyáánkai-toyaaraamba kwémeyan-ovo Áánútu kíraan-dumama kárákwirena ímo kanaán-íye sínanamo éna íma puwéna marapá'á kumínívo

³⁰⁻³¹ sáwíva'-numama Áánútu aúranka'a íma anón-tantaa'an-ivo kwaási anón-tantaa'a owaná póna kárákwirena amápa-tantaa'a kwéawanena kenti'nótáugwara'a kwétaampamai kwéawanaivo íma táa'a kaíno Ísu siráíye.

Ísu áwí'a avorató sénaunda-kwasai.

Árúku 12:8-9

³² Ísu mináimbá simásuwena séna amáparawai túranka'a kentávésa sésa kesí anóndakoman-íye síyawaiyave'a kesivo kwíyómpakewai aúranka'a sé'a kesí kwaásiman-owe sénaumne.

³³ ánivo kwaási túranka'a kembá tínaaemba umásimiyawaiyave'a kesivo kwíyómpakewai aúranka'a sínaaemba umátimenaumne Ísu siráíye.

³⁴ Ísu mináimbá simásuwena séna kentávé'a maarán-ímáyáa íma oró. kwaási amápa'a paru umái máyáantavena marapá'á kunkáíye. ímanivo marapá'á kunkáunda kwaási taaínka'a ésa évakarawai kesáái isáiyasa évakarawai aaisambá sénááowe.

³⁵ ívékwara aanogwara'a kesáaiyavesa maará ónááowe. avowámá moórá-imayaa ínana ááninko ó'on-imayaa íníye. anówama moórá-imayaa ínana ayáámúnko ó'on-imayaa íníye. anáávúkowe ó'on-o'on-imayaa óyááoiye.

³⁶ moóráwai kwenamáárawi kwená namuro-kwáásíráámbá umái ónááowe. kesáaiyavesa miráumai miwítí imáyáa taaínka'a ónááowe Ísu siráíye.

³⁷ Ísu mináimbá simásuwena séna kesí kwaási-i'a ónáe síyawai aiva'á tinóvowiye táánimbaare tiyáámúmbaare tirumbá tímésa naaemba kembá tirumbá símémba uwóví'an-owe.

³⁸ kemá puwónaunda-taima ságwaata'mae'a kondantembá kesí kwaási-i'a iyawaima umbai-yántáá'á tímíyasa minúmbái-yántáá'á íma maimaésa sínaaemba kwaránááomba uwóví'a ónááowe.

³⁹ tirááímo táíndai'o ésa íma kawé'á umái ménaaovo kentávésa imáyáa ésa tirááímo táínda-yantaa'a tuwésa puwésa aúnái'a umái kwíyómpa'a maí'mai'a ónááowe Ísu siráíye.

⁴⁰ Ísu mináimbá simásuwena séna ti'maráandawai kentáái isáiyawai kesááigwara'a isánááowe. kesáái isáiyawai si'mákaiwain-aai gwara'a isánááowe.

⁴¹ Áánútun-aai simátimindawai évakarawaitopa'a kwínasa sésa Áánútun-aai kwésimatimendawai ónda pó'a enáái isánaumne síyawaima kwésimatimiwaimba Áánútu kawé'-mékámá aména kwéisaiyawaigwara'a mirám-békámá tímíníye. arupí umái máyáiwai évakarawaitopa'a kwínasa sésa arupí umái máyaandawai ónda pó'a enáái isánaumne síyawaima arupí umái máyáinda-kwaasigomba Áánútu kawé'-mékámá aména kwéisaiyawaigwara'a mirám-békámá tímíníye.

⁴² kesí kwaási awánésa sésa úwoisan-kwaasi imbánivo Ísuna kwaási-i'a uráimba pó'a áwa'naa ónáe sésa sáwíyan-tantaa'a nombá amíyana Áánútu kawé'-mékámá tímíníye Ísu siráíye.

11

Yóni nombó pétinkaraiwaina kwaasái.

Áríku 7:18-35

¹ Ísu kwená kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi mináyáátáár-áímbá simátímatuwena mimbárává'á tuwéna ó'on-o'on-daopa'a kwenáái kosimátíma'mae kwégwena kwená kawer-ámbá agaráátínkaraiye.

² agaráátinkowana Yóni ándá-naumpa'a máyonka'a Áánútumo usásinankaiwai Káráisiti ún-aimba iséna kwená kwayó-kwáásí ti'marówasarai Ísunopa'a tésarai

³ áísaa esarai sésarai kumíníyonemo sirááwaiya'ono. á'owawa ónómpo kumíníwaina amu'maránumno suyaná

⁴ Ísu séna tayauwerékai isááyamba awánááyamba Yónimba kosimámekai sékai

⁵ túramba kavíkáiwai túramba awánamái kawé'á owaná táá'a kaúnkaiwai táá'a kwéisaawana tísamaima pukáiwai kawé'á umái tísamaima kwétaawana túma karáiwai kawé'á kwéumatinkena puwón-kwaasi kwéusaintinkena úwoi-kwaasi áséi-kwasai kwésimatimena séna

⁶ kentávéna íma kaer-ímáyáá iyawai tirunkó kawé'á kwéiye siyé Yónimba kosimámékaiyo Ísu súwasarai kurááiye.

⁷ Yónina kwayó'nákai tayauwerésarai kuyaná Ísu Yónin-aii amápa-kwaasi simátimena séna Yóni kavóná-marava'a máyáísa'a koawáné'a nóran-imayaa kwéera koawánaraao. úndá toréna umá móma'mema'o intenkáán-kwáásí Yónima iyé-ímáyáá uráao. Yóni íma mirán-kwáásímán-ivo asirayán-kwáásímán-iyé.

⁸ nóran-imayaa kwéera koawánaraao. kawer-únánkwátói úmakainda-kwaasi Yónima iyé-ímáyáá uráao. ímanivo mirán-kwáásí kawer-únánkwátóigwara-kwaasi anón-kwaasiti naaúmpa'a kwémaewe.

⁹ nóran-imayaa kwéera koawánaraao. Áánútun-aii kwésiwai Yónima iyé-ímáyáá uráao. owé Áánútun-aii kwésiwaiman-iyé. árai'a simátime'a sé'a kwemá Áánútun-aii siráawai usáyaaitaraiye.

¹⁰ Áánútun-aii aúváivimba Yónin-aii simái agaimaréna séna

Áánútu séna isaaó. moóráwaimba ai'maráanana kesáái maimaéna ená aiva'á kwéna ená aambá kwiyíniye siráiye

agaimaréna siráimba Yónintavena siráiye.

¹¹ simátíménda ísáaro. Yóni nombá pétinkaraiwaina mayáígó amápa-kwaasiti mayáígómbá usáyaaitaisana Áánútu kawé'á umánkaraivo Áánútu kwená kwaásira'o kawááin-kwaasi anón-kwaasiye úwoi-kwaasiye anómba kawé'á umátinkaniye.

¹² Yóni nombá pétinkaraiwai Áánútun-aii simátimindayavena ááimba ásárainkakemba ívékwara'a évakarawai Áánútu kawááipa'a iyóvo sésa aambá itánáe sésa anóm-bayai máyáawasa évakarawai aamoí ésa Áánútu kenká'á kawááinkwae kwésewe.

¹³ naaóvá'á Áánútun-aii simátímakowaiye Mósesiye Áánútu kwená kwaásimo kawááinimba paáriniye-aimba suwaná naaémba Yóni paáruraiye.

¹⁴ naaóvá'á Íráiyaa maémáiwai ókwara'a paáriniye-aimba suwa'á mináímbó siráan-aintave'a áraire sewa'á kemá sé'a Íráiyaantavesamo siráamba Yónintavesa siráawe kwésunda mináíntávé'a áraire seró.

¹⁵ kwéisaawai ísámai kawé'á oro Ísu siráiye.

¹⁶ Ísu mináímbá simásuwena moórá-ainkwara'a simátimena séna ívé'a máyáan-kwaasi nóran-kwaasiraane sénaumno. mirán-kwáásirááni'a kwéomba iyámpóiyomba naaópa'a marupímbá mésa aávéima kwétesa moórá-ayampa'o máyáan-iyampoi tááyesa imá tiré'a taseró.

17 moórá-iyá súna'a íma táásá uráawe. ivi'á taan-iyá súna'a íma ivi'á taráawe. miníyámpói urántemba maamáyaan-kwaasi mirá kwéowe.

18 Yóni nombá pétinkaiwai ména ándá-aran-domba íma kwénena Áánútuntavena ísámai toónkwará'á íma kwénaisasa kwentávésa sésa taraváá-kwámbá arumpimbá máyáiwaiman-iyé kwésewe.

19 kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai mé'a ándá-aran-donkwara toónkwará'á kwénaunasa kentávésa sésa ándá-aran-donte toónté námae íyíwaima póna táákisi máyáan-umoyan-kwaasiye sáwí'a on-kwáásítí kwaásiman-iyé kwésewe. ánivo Áánútu simátímakaintemba kwéowai sésa Áánútu kawer-ímáyáágwáráwáimán-iyé kwésewe Ísu siráiyé.

íma aai ísaraan-kwasai.

Árúku 10:13-15

20 moórá-mora-tawai Ísu naaó'-nao'a kawé'-má'yái ímo awánaraam-bayai mayówasa awánésa sáwí-mayai íma tuwésa Áánútunopa'o ímo tuntávéna Ísu asiramái séna

21 keinárawa'a Kórásini-naopaken-kwaasiye Pétésáítaa-naopaken-kwaasiye sáwí-meyamba kentópa'a tíniye. naaóvá'ó Táyaa-naopaken-kwaasiye Sáitóni-naopaken-kwaasiye Áánútun-aaimo ímo ísaraawaivimbo kawé'-má'yái ímo awánaraam-bayaimo kwémayaawandamo awánarekai miwítí sáwí-mayai tukáasino. sáwí-mayaimo tuwésamo úwoi-unankwatoimo úmaesamo kanamó a'mákáankakai Áánútu tuwánaraisino.

22 mindáyave'a simátíménda ísáaro. maarán-ímáyáá kwé'e Áánútu kwaási máyáawaina áaintavena tísaa ínín-kanaa tínimba Áánútu Táyaa-naopaken-kwaasiye Sáitóni-naopaken-kwaasiye sáwí-meyamba anómba timíniye-imagaa kwéowe. ánivo kentí sáwí-meyanko minkáé'-náópakewaiti sáwí-meyankomba usáyaitaya-sawimeyamba timíniye.

23 Kápénéamu-naopaken-kwaasiyono. kentúwí'a mósá maré'a sé'a kwíyómpa'a iyónaumne sembánivo púwón-ayampa'a kónááowe. naaóvá'á Sótómu-naopaken-kwaasivimbo kawé'-má'yái ímo awánaraam-bayaimo kwémayaawandamo awánarekai miwítí sáwí-mayai túwówana póna Áánútu mindáo'a íma ánásasuwowana ívé'a úwoi kwáyáisino.

24 mindáyave'a simátíménda ísáaro. maarán-ímáyáá kwé'e Áánútu kwaási máyáawaina áaintavena tísaa ínín-kanaa tínimba Áánútu Sótómu-naopaken-kwaasi sáwí-meyamba anómba timíniye-imagaa kwéowe. ánivo kentí sáwí-meyanko Sótómu-naopakewaiti sáwí-meyankomba usáyaitaya-sawimeyamba timíniye Ísu siráiyé.

kesópa'a teró siráin-kwasai.

Árúku 10:21-22

25 minkánáá Ísu Áánútuntavena séna kesivoó kwíyómpakwara mararákwará'á kárákwiraandawai óne. amápa-tantaa'a kwéisaumne sen-kwáásí íma simátíme úwoi-kwaasi simátíme

26 mirámó íyávéna kwéankaisa'a pó'a enáwí'a mósá kwémaraumne Ísu Áánútuntavena siráiyé.

27 Ísu mináimbá simásuwena séna kesivo amápa-tantaaka'a kárákwiyuwo séna símakaiye. amáparawai kesí ááimba íma suwánaraavo kemá kesivo ááninko únana póna kesí ááimba suwánaraiye. amáparawai kesivoná ááimba íma awánaraavo kesivombá pó'a keyáá kwená ááimba awánaraumne. kesivoná ááimba simátímenae únda-kwaasi kanaán-umai kesivona ááimba kwéawanaawe.

²⁸ kentí mayáí umbai-máyáí kwémayaawana kentópa'a umbai-yántáá'á kwáyáiwai kesópa'a tiya'a kentí imáyáa aúnái'a umátínkáana'a paru umái ménaaowe.

²⁹ kemá kesúma íma maé iyé'a paru umátinkaundawai úna'a pó'a kesí aambá kawé'a umái awáné'a kesáái taagwiyavíya'a kentí imáyáa aúnái'a umátínkáana'a paru umái ménaaowe.

³⁰ kesááimo taagwiyavónááomba íma umbái táinana timénaunda-mayai kawé'-máyáímán-iye Ísu siráiyé.

12

Ísu savaatirár-áimbá siráin-kwasai.

Mááka 2:23-28, Árúku 6:1-5

¹ minkánaávimbá Yútaa-kwaasi agándaan-kanaara'a Ísuwe kwená kwayó-kwáásiyé kígauvimba úwíti-ton-kigauvimba kwéguwana kwená kwayó-kwáásí táái tinkówasa úwíti-aramba kútúmai ásíma pítuwesa kwénowasa

² áamáán-kawaa-kwaasi tuwánésa Ísuntavesa sésa tuwánaao. agándaan-kanaama aambá áumbakaawasa mirá kwéowe suwaná

³ Ísu séna naaóvá'ó Tévítimo urómba aúváivimba agaimarón-ainkona ááimba íma ísaraawe. Tévítiye kwená kwaásiye táái kwétinkowana

⁴ Tévíti Áánútuna mono'-náúmpá'á iyéna Áánútu aúranka'o makón-tomba umairéna kwénena kwená kwaási timúwasa naráawe. mintómbá úwoi-kwaasi íma némaembanivo mono'-máyáí máyón-kwaasi némaembani. Tévíti mintómbá umairéna timúwasa nonká'á Áánútu íma áwáá'a siráimbanivo kesí kwaási mirá kwéowa'a áwáá'a ímo seráámbá áwáá'a kwésewe.

⁵ naaóvá'á Mósesi simátímakain-aimba aúváivinkemba awánaraawe. Áánútuntavesamo ísáimaimo póímo tuvú'máímo kwéagayaan-kwaasi anóm-bono'-naumpa'a mayáí kwémaesa agándaan-kanaagwara'a mayáí kwémayaawasa mirámó kwéontavesa íma aái kwésimatinkesa sésa sáwí'a kwéowe íma kwésewe.

⁶ simátíme'a sé'a keinárawapimba kwémayaunda-mayaigo anóm-bono'-naumpa'o kwémayaam-bayaigomba usáyaaitaraivo agándaan-kanaa mono'-máyáí-kwáásí mayáí kwémayaantave'o ímo sáwí'o kwéowe senkákémbá kesí kwayó-kwáásiyávé'a sáwí'a kwéowe íma seró.

⁷ Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna Áánútu séna póímo tuvú'máímo agaimáímo símémba kanaán-ivo tirumbó kwéumatinkaamba anón-aaomoi kwéune

siráimba mináinkóná ááimbo isé'o kwarékai ímo sáwí'o uráan-kwaasi aaivimbá íma maitínkáasino.

⁸ kwíyómpakemba kwaási úranda'a pó'a agándai-kanaara'o kárákwiraundawai úmpo agándai-kanaara'o kwaásimo mayáí kwémayaamba kendéimán-iye Ísu siráiyé.

ayáámba kawévaigurain-kwaasigona kwasáí.

Mááka 3:1-6, Árúku 6:6-11

⁹ Ísu mivá'á tuwéna mono'-náúmpá'á iyúwana

¹⁰ moóráwai ayáámba kawévaiguron-kwaasi máyowasa aaivimbá mayankánáe sésa Ísumba áísaa esa sésa agándai-kanaama mayáí aambá áumakaan-kanaama póna áí'o in-kwáásí asóvamankai-mayai mayáínda áamámba araaisíni. íya araaisíníyo suwaná

¹¹ Ísu tísaa ena séna keinárawapinkemba kentí sipisípi-poraa'o maipímbó pékaina'o é'a agándai-kanaara'a ááéma mósá asinánááoo. owé á'a mirá ónááomba

¹² kwaásigo sipisípi-poigomba usáyaaitaraimba póna agándai-kanaa áí'o in-kwáásí asóvamankanimba kawé'á éna áamámba íma araaisíníye simátímatuwena

13 ayáám̄ba kawévaiguron-kwaasiyavena séna enayáám̄ba árutuwaaó súwana ayáám̄ba árutuwowana kawé'á umánkowana ó'on-ayaankaamba úwasa

14 amáán-kawaa-kwaasi mono'-náúmpákémbá kumésa Ísumba nóraumaiya tu-vuwónaundaya'iyo sésa amááyu-aimba siráawe.

Ísu Áánútuna mayái-kwáásígóná kwaasái.

15 amááyu-aimba sun-táámá Ísu iséna mimbárává'á tuwówasa sáwívarawai kwenánaaemba kwárówana tí'o ún-kwaasi amápa'a asóvamatinkena

16 asiramái séna kemó umátinkaunda-aimba íma simátíméro siráíye.

17 mirámó úmba naaóv'á Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Áísáya sirónka'a póna Ísu mirá uráíye. Áísáya agaimaréna séna Áánútu séna

18 kwembá usásinankaraunana kesí mayái-kwáásí isa'á kwená imáyáa kwée'a aamoí kwéumanke'a aaí senaná kesimankó kwesé máyainana ó'on-o'on-kwaasi amáparawai kesí arupí-aimba simátimena

19 íma aaisambá tiyéna íma anónka'a séna naaópa'a kwénaaena íma anónka'a séna

20 Áánútunopa'o ímo asiramáímo máyáan-kwaasi íma tiyuwéna kawé'á umátinkaniye. mirá úmae iyéna mayái maimaé iyéna íma ivátuwainana kesí arupí-ainko usáyaaítana kwáyainasa

21 ó'onkaa-kwaasi kwenáwí'a isésa sésa árai'a súwa'naa íníwaiman-íye sénááowe Áánútu siráíye sirónka'a póna Ísu mirá uráíye.

Ísunte Píyésepuntei kwaasái.

Mááka 3:20-30, Áríku 11:14-23, 12:10, Áríku 6:43-45

22 moórawai maúmba kwenarumpimbá taraváá-kwámbá máyowana póna minkwáásígó íma aaí kwésuwana aúramba kavíkówasa áí'maesa Ísunopa'a máánkówana Ísu mayauwéna minkwáásígómbá kawé'á umánkowana kwemá aaí súwana aúramba awánówasa

23 sáwívarawai táátavesa ésa sésa mindá'á Tévitin-andarakemba paáriníyemo siráawaiya'i. ó'owa'iyo suwasá

24 amáán-kawaa-kwaasi mináímbá isésa kampa'á sésa ímanivo taraváá-kwántóntí kawááná'á áwí'a Píyésepu asirayámbá amísana tokéna póna taraváá-kwámbá kwémaitiyuwaiye siráawe.

25 suwaná Ísu miwí tááma iséna simátimena séna moórá-andama áái'a tiyésa pósa taaínkaar-umai mésa íma asiramáívakaamba kwémaewe. moórá-naopara'i. moórá-akuna'i. usíyán-ákúmbá pósa taaínkaar-umai íma asiramáívakaamba kwémaewe.

26 Sáátáánigona kwaásimo áái'o tiyésamo taaínkaa'o ésamo ésa íma asiramáívakaamba kwémaewe. kentáv'é'o sembá Píyésepu asirayámbá amísana tokéna póna taraváá-kwámbá kwémaitiyuwaiyemo kwéseмба

27 ánivo Píyésepuna asirayánk'á'ó taraváá-kwámbó kwémaitiyuwaundarakai kentí kwaásigwara'a Píyésepuna asirayánk'á'á taraváá-kwámbá maitiyúwáásino. mirán-áímbó síyasamo ésa kentí kwaási kampa'á kwésewé sénááowe.

28 ánivo kemá Áánútun-amankona asirayánk'á'á taraváá-kwámbá kwémaitiyuwaundayavena Áánútuna asirayámbá keinárawapimba kwévaarisa'a kwéawanaawe.

29 moórá-aimba imáyáa oro. moóráwai moórá-nanko avowámó asiramáímo máyainanamo éna mindáúmpákémbó umóyámbó mayáíndayavenamo éna íma úwoi uveránívo mindánkó avowámbá ánda asááúmankenamo éna uvékena kwená nááindaamba umóyámbá mayániye.

30 kembá íma kwésuwa'naa-esa kesí namuro-kwáásiráámbá umái kwémaewe. íma súwa'naa esa kwaási torupamáí símém̄ba moórá-mora umáguraawe.

³¹ mindáyave'a simátíménda ísáaro. kwaási sáwí-mayai kwémaesa simái sáwí'a kwématinkaamba mindá Áánútu maitiyuwánívo Áánútun-amankontavesa simái sáwí'a umánkanaaomba mindá Áánútu íma maitiyuwáníye.

³² kembá kwaási úrandako kumpaáruraundawaimba simái sáwí'a umásinkanaaomba mindá Áánútu maitiyuwánívo Áánútun-amankontavesa simái sáwí'a umánkanaaomba mindá Áánútu íma maitiyuwéna ívékwara naaénkwara'a íma maitiyuwáníye.

³³ kawe-táigó kawer-árámhá íyáísana sáwí-taigo sáwí-aramba kwéiyaivo taaéramba awánésa kawe-táigón-aramban-íye. sáwí-taigon-aramban-íye kwésewe.

³⁴ iyánkó póígon-araa'an-owe. sáwíre su'mai on-kwáásí mé'a pó'a íma kanaán-umai kawer-áimbá kwésewe. tirumpimbá kwáyáin-imayaanei kwésewe.

³⁵ kawe-kwáásí kawer-ímáyáávínkémbá kawe'-má'yái kwémayaavo sáwí-kwaasi sáwí-imayaavinkemba sáwí-mayai kwémayaavo sáwí-kwaasi é'a sáwí-aimba kwésewe.

³⁶ simátíménda ísáaro. Áánútu kwaásimo má'yáawaina ááintavena tísaa ínín-kanaa tínimba úwoi-aimbo ó'on-o'on-aimbo siráantavena tísaa íníye.

³⁷ kawer-áimbó sirén-kwaasiyavenamo éna arupí-kwaasiman-owe Áánútu séna sáwí-aimbo sirén-kwaasiyavenamo éna sáwí-kwaasiman-owe síníye Ísu siráíye.

ímo awánáúnda-mayai mayaaó siráan-kwasai.

Mááka 8:12, Árúku 11:29-32

³⁸ súwasa évaka'a amáán-kawaa-kwaasiye amáámba sun-kwáásíyé Ísumo sáwí-aimbo sínda isánáe sésa anóndakoo áraira Áánútumpakena kunkáana ímo awánáúnda-mayai má'yénata awánaano suwaná

³⁹ Ísu séna ívé'o má'yáan-kwaasi sáwí-kwaasi é'a Áánútuntave'a íma imáyáa é'a kentávé'a kwése'a Áánútumo ai'mákainamo e íma awánáúnda-mayai má'yénata awánaanomo kwéseмба naaóvá'á Áánútu Yónaambo uráintemba kembá mirá ínivo mináimbá imáyáa oro.

⁴⁰ naaóvá'ó anón-doyaako Yónaambo nawíkowanamo kaumbo-táwaimo arumpimbó méraintemba kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai kaumbo-táwai maipímbá ménaumne.

⁴¹ Yónaa kaumbo-táwai anón-doyaako arumpimbá má'yowana miín-kwituwówana minkákémbá Nínívaa-naopa'a Áánútun-aai kosimátimuwasa isésa sáwí-mayai tuwésa Áánútun-aai ísaraawe. ívé'a Yónaamba usáyaaaitaraundawai máyauna'a kesáái íma kwéisaamba póna naaémba Áánútu kwaásimo má'yáawaina ááintavena tísaa ínín-kanaa tínimba Nínívaa-naopaken-kwaasi keinárawa'a aaivimbá maitinkésa sésa Yónaan-aai iséta sáwí-mayai tukáundayaanivo Yónaamba usáyaaitaraiwai kentí naaópa'a má'yowa'a kwenáái íma isé'a sáwí-mayai íma tukáawe Nínívaa-naopaken-kwaasi sénááowe.

⁴² naaóvá'á kentíkwá'nára'a kárákwírowai áwí'a Sórómoni kawer-ímáyáávínkémbá aaimá kwésimatimuwana moórá-ininko némpaken-kawaa-ininko Sórómonin-aai koisánáe séna kwémena kuráíye. ívé'a kemá Sórómonimba usáyaaaitaraundawai máyauna'a kesáái íma kwéisaamba póna naaémba Áánútu kwaásimo má'yáawaina ááintavena tísaa ínín-kanaa tínimba minínínkó keinárawa'a aaivimbá maitinkéna séna kemá némpakemba Sórómonin-aai táisaraumpo Sórómonimba usáyaaitaraiwai kentópa'a má'yowa'a kwenáái ísómbe íma ísámai kawe'á uráawe síníye Ísu siráíye.

taraváá-kwánkó koyauwékain-kwasai.

Árúku 11:24-26

⁴³ Ísu mináimbá simásuwena séna kwaási arumpinkémbá taraváá-kwánkó auwéna kavóná-marava'a nombá íma kwáyáipa'a kogwénaaena séna náávara ménaumno séna avakáá uwááena

44 séna tayauweré'a kesí naambá kwaásigo arumpimbá p'ó'a koménaumne simásuwena téna taawánaimba mindánkómbá kankambá kwiyú'mái kawer-umásukaisana taawánéna

45 tayauweréna avakaeté-taravaa-kwamba miwítí sáwí-mayai anómba uráawai tí'maena minkwáásígó arumpimbá tamáyáawana moórá-taravaa-kwamba arumpimbá máyáísana minkwáásígó sáwí'a umái máyáísasa naaémba sáwíva-taravaa-kwamba máyáawana kwemá anómba sáwí'a umái méraiye. miráumai ívé'o máyáan-kwaasi sáwí-mayai kwémaesa anómba sáwí'a úmaesa iyónááowe Ísu siráiyé.

Ísun-anówawe áúnava'maati kwaasái.

Mááka 3:31-35, Áríku 8:19-21

46 Ísu kwésimatimumba Ísun-anówawe Ísun-áúnava'maate tésa aai simámenaaontavesa máápa'a máyówana

47 moóráwai Ísuntavena séna enanówe enáúnava'maare aai simámenaesá máápa'a máyáawe súwana

48 Ísu séna kesinó nááwa'iyo. kesúnava'a nááwiya'o séna

49 ayáándeí kwená kwayó-kwáásí agaráátinkena séna kesinó kesívá'maa'a máyáawe.

50 kesivo kwíyómpakewai siráini'a kwéowai kesinó kesúnava'maa'a kesímánaa'maa'an-owe Ísu siráiyé.

13

moóráwai ánáyumba tu'makáin-kwasai.

Mááka 4:1-20, Áríku 8:4-15

1 mitáwai Ísu naaúmpa'a tuwéna Káríri-nonkwaakunon-awampa'a koména aai simátimindayavena úwasa

2 sáwívarawai tóyo ésa kwená egwaa'á tamáyóntavena nompí-sípívimbá usámaaisena máyowasa minkwáásíyómbá nonkwaakúnón-awampa'a máyówana ó'on-o'on-aimba kwántámai simátimakaiye.

3 moórá-aimba simátiména séna moóráwai ánáyumba maimaéna kígauva'a kwégwena

4 máyu'maraisana évakar-anayumba aampa'á kunkwáyáísana numaómá tókúnasukaiye.

5 évakar-anayumba óntankwara'-maravimba kunkwéna paáká'-márávimbá póna avekáán-umai anón-isana

6 aa'a kaisaná amímá ayáátáaka'a íma kunkéna aáyánkaguraiye.

7 évakar-anayumba karaampimbá kunkwéna kárúraisana karaan-tantáákó ara'násukaiye.

8 évakar-anayumba kawé'-márávimbá kunkwéna karuwéna anón-éna arambá imái sáwívar-aramba iyéna évaka'a usáyaaítayan-aramba íyáísana évaka'a umaimái-aramba iráiyé.

9 kwéisaawai ísámai kawé'á oró Ísu siráiyé.

10 Ísu súwasa kwená kwayó-kwáásí kwenópa'a tésa taáísaa esa sésa kwésimatiménda nóra séwa kwántámai-aimba kwésimatiméno suwaná

11 Ísu séna Áánútu kwená kwaásimo kawááin-ainkona ááimba kwésimatimunda Áánútu keinárawa'a imáyáa tímísa'a kwéisaavo miwí imáyáa íma tímakaisasa kwéisaantave'a kwántámai-aimba kwésimatiméne.

12 Áánútun-aaimo ísámaimo kawé'ó íyawai Áánútu túwa'naa ínasa moórá-ainkwara'a isésa mirámó kwéiyanamó éna Áánútu túwa'naa ínasa amápar-ainkwara'a isánááowe. Áánútun-aaimo ímo ísámaimo kawé'ó ésa kampa'á sésa kawé'á umái kwéisaumne síyawaima tirumpinkémbá mináímbá maimayáínana íma kwéniye.

¹³ kwéisaambanivo íma ísámai kawé'á kwéowe. kwéawanaambanivo íma awánamái kawé'á kwéowe. mirámó kwéontave'a simátimunda kwántámai-aimba kwésimatimune.

¹⁴ naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Áísáya siráimba miwí mirá kwéowe. Áísáya séna

kwéisaambanivo íma ísámai kawé'á kwéowe. kwéawanaambanivo íma awánamái kawé'á kwéowe.

¹⁵ miwítí imáyáao umbái kwétaisana táako aaimó isáiyávéna ávón-kaisaná túranko awánaiyavena ávón-kwégaivo ímo mirámó ésamo ésa táá'o isésamo túrambo awánésamo kesááimo isésamo miwítí sáwí-imayaamo tuwésamo kesópa'o tenkákái sáwí-imayaa maitiyuwé'a kawé'á umátinkausino

Áánútu siráíye Áísáya agaimaréna siráimba Ísu siráíye.

¹⁶ Ísu mináímbá simásuwena séna simátíme'a sé'a keinárawa'a kawé'ó umáímo awánaamba Áánútu kawé'á kwéumatinkaiye. kawé'ó umáímo isáamba Áánútu kawé'á kwéumatinkaiye.

¹⁷ simátíménda isáaro. naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakowaiye arupí umái máyówaiye sáwíva-kwaasi keinárawa'o kwéunda-mayai kwéawanaanten-umai awánanae sésa umbá íma awánaraawe. miwí keinárawa'o kwéisaanten-umai isánáe sésa umbá íma isaraawe Ísu siráíye.

¹⁸ Ísu kwená kwayó-kwáásiyávéna simátímatuwena séna moórawai ánáyumba tu'makáin-ainkona ááimba súnda isáaro.

¹⁹ Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba isésa íma ísámai kawé'á kwéowana Sáátáánigo téna tirumpinkémbá tamaimái úwoiva'a kwétiyuwaiye. minkwáásí aampa'á kunkwáyáin-anayunkaamba kwéowe.

²⁰ ánáyumbo óntankwara-maravimbo kúmimba maarán-ááímbán-íye. Áánútun-aaí isésa aamoí ombánivo

²¹ íma tirumpimbá táto'mai kawé'á owasá Áánútun-aaíyavesa umbai-yántáarí'a umátinkaantavesa Áánútun-aaí ivátukaawe.

²² ánáyumbo karaampimbó kúmimba maarán-ááímbán-íye. Áánútun-aaí isáámbanivo marapár-úmbái-yántáátávésa imáyáa úmae naaésa óisan-imayaama úmae kwénaesa mirán-ímáyááó Áánútun-aaí káátasuweisasa íma Áánútuna mayái kwémayaawe.

²³ ánáyumbo kawé'-máravímbó kúmimba maarán-ááímbán-íye. Áánútun-aaí isésa tirumpimbá táto'mai kawé'á ésa asiramái mésa Áánútuna mayái kwémaesa kwétuwa'naa-owasa évakarawai usáyaaitamai-mayai kwémaesa kwétuwa'naa-owe Ísu siráíye.

sáwí-anayumba u'makáin-kwasai.

²⁴ Ísu mináímbá simásuwena séna Áánútu kwená kwaásimo kwégawaain-aimba maarán-ááímbán-íye. moórawai kwená kígauva'a kawer-ánáyúmbá áwí'a úwítí-anayumba u'makáisana

²⁵ moórá-no'waamba amááraawigwara'a tuún-kwaiguráawana namuro-kwáásígó téna arambó ímo iyáí-uwitiraan-anayumba sáwí-anayumba avuvumpimpá'á u'makáisana

²⁶ úwítí anón-éna arambá iyáísana úwítiraan-damai u'makáiwai anón-isasá

²⁷ mayái-kwáásí awánésa kígauugo avowánópa'a tésa sésa kawer-ánáyúmbá u'makáandavimba úwítiraan-damai náávakena mimpímbá kwáyáivo sewaná

²⁸ séna namuro-kwáásígó mau'makáíye sisasá áísaa esa sésa táúyuwanaumne sewaná

²⁹ séna ímanivo úwítí táúyuwaavainivo túwéwana

³⁰ kwáyainana naaémba úwítí karepáina'a toómbó akaránaáowaiyave'a senasá misáwí-úwítiráán-damáí táúmai asááumai iramá kwégaindava'a tuwésa úwítí úramba áká'mai kesí toón-dáúmpá'á maránaáowe Ísu siráíye.

taaérankona kwaasái.

Mááka 4:30-34, Áríku 13:18-21

31-32 Ísu maarán-áinkwára'á simátimena séna Áánútu kwená kwaásimo kwégawaain-aimba maarán-áimbán-iyé. moóráwai sáwíyan-taeranko áwí'a másátati mintáígó arambá ímo ane'ó awánaraan-taeramba kígauva'a u'makáawana anón-éna amaimá móivarena kóyáwé uráísana numaómá mimpímpá'á ánáamba úmarena kwémaiye Ísu siráiyé.

33 Ísu maarán-áinkwára'á simátimena séna Áánútu kwená kwaásimo kwégawaain-aimba maarán-áimbán-iyé. moóra-ininko péreti-tomba agayánaé séna kanaráántántáákó áwí'a páráwaa'a maimaéna intorái-yántáá'á sáwíyan-tantaa'a ayáúmaraisana kwéna intoréna anón-kwéiyé Ísu siráiyé.

34 Ísu kwaásiyomba aaí simátimenaé sénamo úmba íma avora'á siráivo kwántámai-aine su'mai simátímakaiye.

35 naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakowai sirónka'a póna Ísu mirá uráiyé. kwemá agaimaréna séna

simátíménda kwántámai-aimba simátimenaumne. Áánútu maramá tarórurainka'a aúpa'ó kwáyom-bayaigon-aaí ímo ísaraan-aimba simátimenaumne siráiyé agaimaréna siráimba Ísuntavena siráiyé.

sáwí-anayumba u'makáin-ainkona ááin-kwasai.

36 Ísu mináímbá simátímatuwena tiyuwéna naaúmpa'a iyúwasa kwená kwayó-kwáásí kwenópa'a tésa sésa namuro-kwáásígómó moóráwaina kígauva'o sáwí-anayumbo kwéu'maraiwaina ááimba simásimiyo suwaná

37 Ísu séna kawer-ánáyúmbó u'makáiwaina ááimba kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai úne.

38 kígaugona ááimba maramán-iyé. kawer-ánáyúnkóná ááimba Áánútu kwená kwaásimo kawááin-kwaasiman-owe. sáwí-anayunkona ááimba Sáátáánigona kwaásiman-owe.

39 namuro-kwáásígó sáwí-anayumba u'makáiwaina ááimba Sáátáánigon-iyé. toómbó akaránááon-kanaona ááimba maramó ánásanin-kanaaman-iyé. toómbó akaránááowaina ááimba Áánútuna kwayó'ná'á kwíyómpakewaiman-owe.

40 námáímo áú'maimo iravímbó agaisuwánááontemba naaén-kanaamo tínda mirá ónááowe.

41 kwaási úrandako kumpaáruraundawai kesí kwayó'nárawa'a kwíyómpakemba tí'maráanasa kesí kwaásivinkemba sáwí-kwaasi ó'owima sáwí-imayaa tíméwasa sáwí-amba kwégwaraawai kuntúkúmai

42 iramó kwégaipa'a tiyuwáiyasa mésa ivi'á tésa túwááyaamba akévundarewasa

43 arupí umái máyáawai Áánútu kentivo kawááipa'a mésa aa'ó kwégaintemba mirá ónááowe. kwéisaawai ísámai kawé'á oró Ísu siráiyé.

Áánútu kwaásimo kawááin-kwasai.

44 Ísu maarán-áinkwára'á simátimena séna Áánútu kwená kwaásimo kwégawaain-aimba maarán-áimbán-iyé. ó'oran-ontamba maravímbá utámarena ména pukáísana moóráwai téna taawánéna aamoí éna káátamarena mimbáramá meéyámbá ínintavena kwená óísamba maimái tímatuwena óntamba mairéna mimbáramá komeéyán-éna minó'órán-óntámbó ásámakaamba mairáiyé.

45 Áánútu kwená kwaásimo kwégawaain-aimba maarán-áimbán-iyé. moóráwai ameriyáamba meéyáambaraindayavena naaó'-nao'a kwénaena

⁴⁶ awánáínda moóráwai ó'oran-ameriyaamba makáinana awánéna kwená óísamba maimái kwétimena óntamba mairéna minó'órán-ámériyáámbá komeéyán-umai kwémayaiye.

⁴⁷ Áánútu kwená kwaásimo kwégawaain-aimba maarán-áimbán-iye. kwasen-únánkáámbá moóráwai nompímbá túwáísana ó'on-o'on-doyaa'a

⁴⁸ minúnámpímbá ógwitagwisana asináíndayavena umái kwéawanaisasa évakarawai áwa'naa umai asímbai áámááíva'a makésa kawé'-nóyáá'á unáámpímbá áitesa sáwí-noyaa'a ivá'á kwétuwaawe.

⁴⁹ naaén-kanaa tínimba mirá íníye. kwíyómpaken-kwayo'narawa'a kawé-kwáásívínkémbá sáwí-kwaasiyomba tí'mai

⁵⁰ iramó kwégaindava'a tuwáiyasa ivi'á tésa tí'o ínintavesa túwááyaamba akévundanaaowe simásuwena

⁵¹ kwená kwayó-kwáásiyávéna tísaa ena séna simátimunda-ainkona ááimba ára isaaó súwasa owé suwaná

⁵² Ísu simátimena séna ísáamba simátimunda-aimba simátíméro. moóráwai naankó avowá kwená naaúmpa'a ááéraan-tantaare aúna-yantaare kwáyáísana taaímbai kwená kwaási kwétimiye. mindánkó avowámó kwétimintemba miráumai ááéraam-bonor-aimpinkene Áánútu kwená kwaásimo kwégawaain-aimpinkene simátíméro Ísu siráíye.

*Násáretivakewai Ísumba tínaaemba umánkaraan-kwasai.
Mááka 6:1-6, Árúku 4:16-30*

⁵³ Ísu mináímbá simátímatuwena mimbárává'á tuwéna

⁵⁴ kwenamáápa'a kúmba miwítí mono'-náúmpá'á iyéna aai simátimuwasa táátavesa ésa sésa náávakena kawer-ímáyáá mairéna kawer-áimbá kwésimasimenayaawa nááwawa asirayámbá ámisana kawé'-má'yái ímo awánáúnda-mayai kwémayaiyo.

⁵⁵ kesáámó awánáúnda taaineí évaka-tantaa'o kwéiwai ááninkoman-iye. Máriyaa áánimba éna Yémési Yósépi Sáimoni Yútási tuwaaómán-iye.

⁵⁶ kwenáúna'a maanká'á máyáawe.

⁵⁷ maankákéwáímá póna úwoi-kwaasiman-ivo náávakena mináímbá isénawa minásíráyámbá mairénawa kwésiyo sésa kayorésa tínaaemba umámúwana Ísu simátimena séna Áánútun-aaí simátímíwai ó'on-o'on-daopa'a kwénaaisasa kwenáwí'a mósá kwémaraavo kwená naaópa'a komáyáimba kwenamááraa sésa kesáámó úndanten-kwaasiman-iye sésa kwenáwí'a íma mósá kwémaraawe Ísu siráíye.

⁵⁸ kesáámó úndanten-kwaasi póna íma súwa'naa íníye suntávéna ímo awánom-bayai moórá-mora-mayaiye su'mai mairáíye.

14

Yóni nombó pétinkaraiwai pukáin-kwasai.

Mááka 6:14-29, Árúku 3:19-20, Árúku 9:7-9

¹ minkánáá Ísuna mayáígón-áái símae íyúwana Káriri-marara-kawaanako áwí'a Éróti mináímbá iséna

² kwená mayái-kwáásiyávéna séna minkwáásígó Yóni nombó pétinkaraiwaiman-iye. pukáimpinkemba usásinkena póna asirayámbá kwempímbá kwáyáísana mirám-báyái kwémayaiye sirái.

³⁻⁴ ááéma Éróti kwenáváko awainínkómbá áwí'a Erotiyasimba mairówana Yóni séna enáváko awainínkómbá aambá áúmbakaawa mayááne simá-sima'a úwana Éróti ti'marówasa Yónimba koái'maesa ándáva'a máánkarowana

⁵ Éróti Yónimba inkamónáe súmba kwaási-taaroí inkaiséna íma inkánkaiye. kwaási Yónintavesa sésa Áánútun-aai simátímíwaiman-iye suwaná Éróti séna Yónimba inkámónasa áwáá'a siyénááowe séna íma inkaména máyowana

⁶ kwembó ánkaron-kanaamo túwana anón-tanomba kaumái sáwíva-kwaasi tímúwasa nowaná Erotíyasi ayáámúnko téna túranka'a araimá marówana Éróti aamoí umánkena

⁷ minárásígóntávéna séna nóin-tantaatavena ankáíya simásímína'a áméno. árai'a súnnda pó'a sísaína'a áméno súwana

⁸ anówamba koáisaa ena súwana anówama aai súwana Érótinopa'a téna séna Yóni nombá pétinkaraiwai a'nómbá ará'mái táávepimba maré simiyó súwana

⁹ iséna arumbá kwéumbanivo aiva'á asirayán-áimbá siráin-aimba imáyáa éna toómbó naan-kwáásígwárá'á ísaraantavaiye séna íma a'áo sénáe séna

¹⁰ moóráwaimba ai'marówana ándávinkemba Yónimba anumarambá ará'mái a'nómbá

¹¹ táávepimba maréna maimaéna minárásígómbá máamuwana maimaéna anówamba máamuwasa

¹² Yónina kwayó-kwáásí iséna anómba komaimái utamánkesa Ísunopa'a tésa tasimámakaawe.

naaémba Éróti Ísuna mayáígón-áái iséna séna minkwáásígó Yóni nombó pétinkaraiwai éna pukáimpinkemba usásinkena póna asirayámbá kwempímbá kwáyáísana mirám-báyái kwémayaiye Éróti siráíye.

Ísu sáwíva-kwaasi toómbá tímakain-kwasai.

Mááka 6:31-44, Árúku 9:10-17, Yóni 6:1-13

¹³ Yóni puwómba kwená kwayó-kwáásí Ísumba simámúwana iséna tuwéna kwená kwayó-kwáásíyé nompí-sípívimbá usámaaisena kwaásimo ímo máyaiyapata kónáe séna kúmba naaó'-naokewai mináimbá iséna marapá'á kóyo uwaná nompí-sípívimbá kwéna

¹⁴ marapá'á ásávomba misáwívá-kwáásí tuwánéna arumbá umátinkena tí'o ún-kwaasi asóvatinkaraiye.

¹⁵ Ísu asóvatinkowasa enónka'a kwená kwayó-kwáásí kwenópa'a tésa sésa íma sáwíva-kwaasi máyáapa'an-ivo enáíndara'a ti'márénasa egwaa'-náópimpa'a kwénaaesá toómbá meéyámbáráaro suwaná

¹⁶ Ísu séna toóntáá'a íma kwíya'a toómbá tíméro súwasa

¹⁷ miwí sésa sáwíyan-tomba éva'aasei-tonkwara kae'-nóyáákwárá'á kwáyáivo sáwíva-kwaasivimba íma kanaán-íníye suwaná

¹⁸ Ísu maimaé másíméro séna

¹⁹ sáwíva-kwaasiyavena mara'á máéro séna éva'aasei-tonkwara kae'-nóyáákwárá'á maisokéna kwíyómpa'a karákéna Áánútuntavena súwi simásuwena mintómbá topán-topan-umai kwená kwayó-kwáásí tímúwasa misáwívá-kwáásí tímúwasa

²⁰⁻²¹ amáparawai nowaná tímú'a vówasa sáwíva-kwaasi 5,000 kwaaima uwasá aaraiyé iyámpóígwarare miráumai-kwaasi nowaná tímú'a vówasa Ísuna kwayó-kwáásí mintón-ayai sísamaivakemba kae'á kumbaimái-unampimba áitumai ógwitaraawe.

Ísu non-avóvomayaapa'a kuráin-kwasai.

Mááka 6:45-52, Yóni 6:15-21

²² áitumai ógwitowana minkákémbá Ísu kwená kwayó-kwáásí ti'maréna séna kesí aiva'á nompí-sípívimbá usámaaise'a menávápá'-náópa'a koró. misáwívá-kwáásí kwéti'mare'a sé'a kentí naaó'-nao'a koró simátimenaumne séna

²³ misáwívá-kwáásí ti'marówasa miwítí naaó'-nao'a kuwaná Áánútumpa'a námúnaamo síndayavena omápa'a umáyowana no'wáámba aúkúwana Ísu kweyáá máyowasa

24 kwená kwayó-kwáásí nompí-sípívimbá non-avuvumpá'á máyówana maramá nénka'a kwáyowana anón-unda to'maé kwétena misípí tayáto'marowasa íma kumbá

25 irataró'a Ísu non-avóvomayaapa'a kwénaaena kwená kwayó-kwáásímó máyónka'a túwasa

26 non-avóvomayaapa'o kwénaaumba awánésa táátavesa ésa tiyántámbá kwétowasa sésa kwaántáo kwénaaiye suwaná

27 Ísu avekáán-umai séna táá'a kaivó aáno máéro. kemá úne súwana

28 Pítaa simámena séna emó Ísóigo úrambo éma sina'á non-avóvomayaapa'a emó máyaandava'a konó súwana

29 Ísu séna kanaán-ivo tiyó súwana nompí-sípívínkémbá kunásávena non-avóvomayaapa'a Ísumo máyopa'a kúmba

30 kawé'á umái kúmba anón-undamo toróntavena imáyáa éna inkaisúmba nompímbá kunávekora'nara kwéena anónka'a séna Ísóigoo kembá tátoraao súwana

31 Ísu avekáán-umai ayáámba árú'mai tátorena séna anón-undamo toráintavai sáwí-imayaa e kesí asirayántávemo ímo imáyáamo óndayavai kunáverane. kesí asir-ayántávái íma kaer-ímáyáá uwo súwasarai

32 nompí-sípívimbá usámaaisewana anón-undao maivaiyówasa

33 nompí-sípívimbá máyówai Ísuna imáyáa mósá marésa sésa árai'a Áánútu ááninko óne siráawe.

*Ísu Kénésárétiva'a tí'o ún-kwaasi asóvamatinkarain-kwasai.
Mááka 6:53-56*

34 árai'a Áánútu ááninko óne sésa kwaaúnóná menávápá'á Kénésáréti-marava'a kumbá marapá'á ásávowasa

35 mimbápákén-kwáásí Ísumba aúyésa naaó'-nao'a simátimesa Ísumo tamaún-aimba isésa tí'o ún-kwaasi tí'maesa tóyo ésa

36 sésa ená unáánkwátói-araaira'a tátoraiana tí'a étinkainkwae suwasá tátórówana tí'a étinkaraiye.

15

*tíkwá'nái áamáamba siráan-kwasai.
Mááka 7:1-13*

1 áamáán-kawaa-kwaasiye áamáamba sun-kwáásiyé Yérúsaremu-naopakemba Ísumo máyopa'a tésa sésa

2 ená kwayó-kwáásí nóra isasá kentáá síkwá'nái áamáamba íma kwarésa tiyáámba íma sese ombá toómbá kwénaao suwaná

3 Ísu séna kentíkwá'námo simátímakaan-amaamba kwaré'a Áánútuna áamáamba kwéaraaisemba nóra éra mirá kwéoo.

4 Áánútu séna kentinóvowi túwí'a anómba oró. ánivo anóvwimo sáwíkaambo simátinkaindawaimba tuvuwíyana puwíníye Áánútu siráivo

5 keinárawa'o siráamba moóráwai anóvwiyavena simátimena séna moórá-yantaa'a Áánútundeiman-ivo íma kanaán-umai timénaumne siréna anóvwima íma kwétuwa'naa-iyé. mirámó ontávé'a kanaán-iyé kwésewe.

6 mirá-sáwí'ó ontávé'a Áánútun-ai tuwé'a kentíkwá'nái áamáamba kwégwaraawe.

7 kaumbo-káér-ainkwara-kwaasin-owe. naaóvá'á Áánútun-ai simátímakowai áwí'a Áísáya keinárawatavena árair-aimba siráimba agaimaréna séna Áánútu séna

8 maawímá kesúwí'a tóikakene su'mai sésa kesí imáyáa íma tirumpimbá kwáyáiyé.

9 kwaásiti áamáamba simái paárombanivo Áánútuna áamáamban-iyé kampa'á sembá miraráán-umai kesí imáyáa kampar-ímáyáá mósá kwémaraawe

Áánútu siráiyé Áísáya simái agaimakáiyé Ísu siráiyé.

kwaásimo sáwí'o umátínkáin-tantaakona kwaasái.

Mááka 7:14-23

¹⁰ Ísu mináímbá simátímatuwena kwaásiyavena teró súwasa kwenópa'a tuwaná séna simátíménda isé'a kawe'á oró.

¹¹ máápakén-tantaa'o naawái íma kwaási sáwí'a kwéumatinkaivo tirumpinkén-áinkó kwaási sáwí'a kwéumatinkaiye siráiyé.

¹² súwasa Ísuna kwayó-kwáásí kwenópa'a tésa sésa ámáán-kawaa-kwaasi emó simátiménda-aimba isésa áwáá'a aeésa kayóráamba íya isaánó suwaná

¹³ Ísu séna kesivo kwíyómpakewai ímo u'makáin-anayumbo éna táúyuwaniye.

¹⁴ ámáán-kawaa-kwaasi tááyave'a íma anón-imayaa oró. miwí ímo aambó awánaakakemba tóikakemba kampa'á simátimesa sésa aambá agaráátinkanaumne kwésewe. moóra aúgavitawai moóra aúgavitawaimba ayáán-to'maesarai íma kanaán-umai kóyááoivo mirámó ésaraimo ésarai maipímbá koyuvánkoyaaoye súwana

¹⁵ Pítaa séna kwántámai-aimbo simátiménda-ainkona áaimba simásimiyo súwana

¹⁶ Ísu séna kenkwára'á íma táako pééi kwésisa'a mé'a ísáambanivo íma ísámai kawe'á uráawe.

¹⁷ máápakén-tantaa'o naawái tindáámpá'á kunáyúsúgwinivo

¹⁸ aaimó kwésemba tirumpinkén-ímáyááo éna mindá kwaási sáwí'a kwéumatinkaiye.

¹⁹ tirumpin-ímáyáávinkémbá sáwí-imayaa ésa tínkamiyasamo puwónááoni'a ésa aarai-úmóyámbá ésa kwaai-úmóyámbá ésa amápa-tantaa'a umóyámbá ésa kampar-áimbá simátinkesa simái sáwí'a umátinkesa

²⁰ mirá-sáwí'ó kwéomba tirumpinkén-ímáyááo kwaási sáwí'a kwéumatinkaivo tiyáámbo ímo sese ombó toómbó kwénaamba mindáo kwaási íma sáwí'a kwéumatinkaiye Ísu siráiyé.

Kenááni-maravaken-ininkona kwaasái.

Mááka 7:24-30

²¹ Ísu mináímbá simásuwena kwená kwayó-kwáásíyé mivá'á tuwéna Táyaa-naopare Sáítóni-naopare mináyámpá'á kúmba

²² mináyámpákén-íninkó íma Yútaa-inimba póna Kenááni-ininko Ísunopa'a téna anónka'a séna anóndakoo Tévítin-andarakewai arumbá umásinkaa. taraváá-kwámbá kesiyáámúnko arumpimbá máyáísana sáwí'a umái máyáiyé súwana

²³ Ísu iséna íma aái súwasa kwená kwayó-kwáásí kwenópa'a tésa asiramái sésa ai'mátuwaa. aasiyaasí mirá siváínivo suwaná

²⁴ Ísu séna Áánútu si'mákaisa'a Ísareri-kwaasiye su'mai túwa'naa e'a Ísareri-kwaasimo sipisípi-poiraan-umaimo kóyáwé kwéowai kwétuwa'naa-une súwana

²⁵ minínínkó Ísun-aóka'a mara'á kumbaéna séna anóndako súwa'naa uwo súwana

²⁶ Ísu séna iyámpóiti toómbá maimái iyámbá timúnavo miráumai Ísareri-kwaasimo túwa'naa úndantemba emá ó'onkaa-inimba ónda pó'a áwa'naa únavo kwésune súmbanivo

²⁷ minínínkó séna anóndako árai'a sémpo iyánkó avowá owé sisaná toón-ayai takwémandaiye. miráumai ó'onkaa-ininkoman-iye sinaná kanaán-ína súwa'naa ínáyone súwana

²⁸ Ísu séna kentávái asiramái máyaanda-ininko sénda pó'a mirá ónaumne séna mitáwai ayáámúnkomba asóvamankaraiye.

Ísu sáwívarawai asóvamatinkarain-kwasai.

²⁹ asóvamankena kúmba Káríri-kwaankon-awampa'a koukúmai omápa'a mara'á umáyowasa

³⁰ sáwíva-kwaasi kwemó máyopa'a kumbá tísamaimo tausokón-kwaasiye tiyáántámbo mavíkuron-kwaasiye túrambo kavíkón-kwaasiye aaimó ímo sun-kwáásíyé ó'on-o'on-ti'o ún-kwaasi tí'maesa kwenáísamaivimba mótinkowana asóvamatinkowasa
³¹ tísamaimo tausokón-kwaasi kawé'á uwasá tiyáántámbo mavíkuron-kwaasi kawé'á uwasá túrambo kavíkón-kwaasi kawé'á umái awánowasa aaimó ímo sun-kwáásí aai suwasá misáwíváráwái awánésa ávááraumai táá'a kówasa Ísareri-kwaasiti Ísóigo áwí'a mósá makáawe.

Ísu moórágwara'a toómbá tímakain-kwasai.

Mááka 8:1-10

³² Áánútu áwí'a mósá marówana Ísu kwená kwayó-kwáásí tááyowasa tuwaná séna maankwáásíyómbá kaumbo-táwai kesé máyáawana maimaésa tiráan-tomba ánásaisa'a sirumbá kwéumatinkaumne. tí'maráanasa miwítí naaó'-nao'a kónááombanivo aampa'á kwíyamba kánoka'a pósa púwóvainiye súwasa

³³ kwená kwayó-kwáásí sésa kavóná-marava'a sáwíva-kwaasin-ovo náánkakenta toómbá maimáíya tíménaumno suwaná

³⁴ Ísu tísaa ena séna nóraumai-tona kwáyáíyo súwasa avakaeté kwáyáísana esimái-noyaakwara'a kwáyáíye suwaná

³⁵ minkwáásíyóntávéna séna mara'á máéro séna

³⁶ avakaeté-tone noyááre maisokéna Áánútuntavena súwi séna mintómbá topán-topan-umai kwená kwayó-kwáásír'á tímúwasa minkwáásíyómbá tímúwasa

³⁷⁻³⁸ amáparawai nowaná tímú'a vówasa sáwíva-kwaasi 4,000 kwaaima uwasá aaraiyé iyámpóígwarare miráumai-kwaasi nowaná tímú'a vówasa kwená kwayó-kwáásí mintón-ayai túwómba avakaeté-unampimba áítumai ógwitowana

³⁹ Ísu misáwívá-kwáásí tí'maréna kwená kwayó-kwáásíyé nompí-sípívímbá usámaaisesa Mágátani-ayampa'a kuráawe.

16

ímo awánáúnda-mayai mayaaó siráan-kwasai.

Mááka 8:11-13, Árúku 12:54-56

¹ miv'á Ísu máyowasa amáán-kawaa-kwaasiye Sátúsi-monor-aimbo sun-kwáásíyé Ísumo sáwí-aimbo sínda isánáe sésa Ísunopa'a tésa sésa áraira Áánútumpakena kunkáana ímo awánáúnda-mayai máyéната awánaano suwaná

² Ísu séna enáínka'o awánaamba aaváúmá naaerírí'a vaisa'á sé'a aaváyaavimba aa'á káníye sé'a

³ aaváyaavimba awánaamba ainánkó aaváúmá káátasuwaaisa'a sé'a ívé'a aa'á tíniye kwésewe. kwíyómpa'o awáné'o ombá sé'a aa'á káníye. aa'á tíniye kwésemba mirántántáákóná ááimba awánaambanivo Áánútumo ívé'o kwéin-tantaakona ááimba íma awánaraawe.

⁴ ívé'o máyáan-kwaasi sáwí-kwaasi é'a Áánútuntave'a íma imáyáa é'a kentáv'é'a kwése'a Áánútumo ai'mákainamo e íma awánáúnda-mayai máyéната awánaanomo kwésemba naaóvá'á Áánútu Yónaambo uráintemba kembá mirá ínivo mináímbá imáyáa oró. naaóvá'ó anón-doyaako Yónaambo nawíkowanamo kaumbo-táwaimo arumpimbó méraintemba kemá kaumbo-táwai maipímbá ménaumne Ísu séna tiyuwéna kuráíye.

íma kaumbo-káér-ainkwara-kwaasi-i'a oró siráin-kwasai.

Mááka 8:14-21

⁵ tiyuwéna kúmba Ísu kwená kwayó-kwáásíyé nonkwaaúnkóná menáváp'á kumbá marapá'á ásávesa kwená kwayó-kwáásí péréti-tomba íma máyómba tuwinkésa kuwaná

⁶ Ísu áamáán-kawaa-kwaasiye Sátúsi-monor-aimbo sun-kwáásíyé kaumbo-káér-ainkwara-kwaasi owé-ímáyáá kwéena kwená kwayó-kwáásí simátimena séna intóráin-tantaa'a sáwíyan-tantaa'a moórá-tonko áwí'a péréti mimpímbá kwémaraawana kwéintorena anómba intembá áamáán-kawaa-kwaasiye Sátúsi-mono-kwaasiyavaiye imáyáa é'a kentúma kárákwimai máéro súwasa

⁷ keáímbá sésa nóra séna mirá kwésiyo. péréti-tomba íma maimaéta túnanaya mirá kwésiye suwaná

⁸ Ísu keáímbó kwésun-aimba iséna nóra séra toómbá íma kwáyáíye-aimba kwéseo. kentáv'é'a íma sáwíyan-imayaa é'a anón-imayaa oró.

⁹ kanaán-umai toómbá timénaunda ááémo uráundawaina ááimba íma tááko pééi kwésiye. éva'aasei-tomba topán-topan-umai sáwíva-kwaasi 5,000 kwaasi timéwánasa naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina áíturaawara kemó uráundawaina ááimba íma awánaraawe.

¹⁰ avakaeté-tomba topán-topan-umai sáwíva-kwaasi 4,000 kwaasi timéwánasa naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina áíturaawara kemó uráundawaina ááimba íma awánaraawe.

¹¹ áamáán-kawaa-kwaasiye Sátúsi-mono-kwaasiyavaiye imáyáa é'a pérétimo intóráin-tantaatave'a kentúma kárákwimai máéro-aimbo súnda íma péréti-tontave'a kwésumpo nóra éra íma ísaraao súwana

¹² tááko pééi súwasa mináínkóná ááimba ísówana péréti-tontavena íma siráivo áamáán-kawaa-kwaasiye Sátúsi-mono-kwaasiye tááiyavena séna kárákwimai máéro siráíye.

Pítaa Ísuna ááimba siráin-kwasai.

Mááka 8:27-30, Árúku 9:18-21

¹³ Ísu Sísáriya Vírípai-naokon-ayampa'a kúmba kwená kwayó-kwáásí tísaa ena séna kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawaintavesa amáparawai kentávésa nóran-kwaasiye kwéseo súwasa

¹⁴ miwí sésa évakarawai sésa emá Yóni nombá pétinkaandawai óne sewasá évakarawai sésa naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakaandawai áwí'a Íráiyaama óne sewasá évakarawai sésa naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakaandawai áwí'a Yéremaya óne sewasá évakarawai sésa naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakaawai vinkemba moóráwai óne kwésewe suwaná

¹⁵ Ísu séna keinárawa'a kentáv'é'a nóran-kwaasiye kwéseo súwana

¹⁶ Sáímoni Pítaa séna Áánútumo usásinankaiwaima Yútaa-kwaasiya kwéamu'maraundawaiya óne. Áánútu asirayánkwáráwái ááninko óne Pítaa súwana

¹⁷ Ísu séna Sáímoni Yónaa ááninkoma ónana Áánútu kawé'á kwéumankaiye. kesí ááinkona ááimba sénda kwaási íma simámévo kesivo kwíyómpakewai mináímbá embá simámísa isáánda póna Áánútu embá kawé'á kwéumankaiye.

¹⁸ simátime'a sé'a enáwí'a Pítaawemo kwéseмба mináwíkóná ááimba óntamban-íye. anón-ontanka'a kesí naankáámbá ónaunda mindánkáámbá kesí kwaási-i'a owaná púwón-asirayanko íma usáyaaitaniye.

¹⁹ Áánútu kwená kwaásimo kwégawaain-asirayamba áména marapá'ó máyaanda sáwí'o ombá aambó aunóndanten-umai Áánútu kwíyómpa'a ména á'a aambá áúmbakaiye. kawé'ó ombá ímo aambó aunóndanten-umai Áánútu kwíyómpa'a ména á'a mirá uráíye simásuwena

²⁰ kwená kwayó-kwáásíyávéna asiramái séna Áánútumo usásisinkaiwaima Yútaa-kwaasi kwésimu'maraawai úne-aimba íma simátíméro Ísu siráíye.

Ísu puké'a usásinanaumne siráin-kwasai.

Mááka 8:31-9:1, Árúku 9:22-27

21 minkánaá Ísu kwemó puwínín-aimba ááimba ásámai kwená kwayó-kwáásí simátimena séna Yérúsaremu-naopa'a kondá Yútaa-anon-kwaasiye mono-káwáá-kwáásíyé áamámba sen-kwáásíyé sí'a índai'a umásinkesa sínkamiya'a puwónaundanivo kaumbo-táwai maisúwáanana Áánútu usásisinkaniye súwana

22 Pítaa áí'maena kweyááva'a máankena séna Ísóigoo mirán-áimbá sénavo Áánútu íma owé sínasa séndanteni'a íma umánkanaaowe súwana

23 Ísu kwanténa Pítaantavena asiramái séna Sáátáánigo siyuwé kóaaó. kwaásiti imáyáavinkemba kwésempo íma Áánútuna imáyáavinkemba kwésempo kesí aambá íma itaaó Ísu siráiyé.

24 Ísu mináimbá simásuwena kwená kwayó-kwáásí simátimena séna kesínaaemba kwaránáe síyawai tirááímo táínda-yantaa'a íma tátoraaro. kemá puwónaundataima sùgwaata'mae'a kondantembá kesínaaemba kwaránááowaima umbai-yántáá'á timíyasa minúmbái-yántáá'á úwoi maimaésa sínaaemba kwaránááowe.

25 tirááímo táíndai'o ésa íma kawé'á umái ménaaovo kentávésa ísámai tirááímo táínda-yantaa'o tuwésamo puwésa aúnaí'a umái maí'maí'a ónááowe.

26 marapákémbó amápa-tantaa'o kwémaesamo puwíyambo éna mintántáákó íma túwa'naa íníye. puwíyamba marapá'ó makáan-tantaa'nei íma anondáí'a umásuwesa ókwará'a ayáátááka'a ménaaowe.

27 kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai kesí kwayó'nárawa'a kwíyómpakewaiye kesivoná asirayánkwárá'á kumé'a amápa-kwaasimo úmae kwéiyomba imáyáa é'a miwítí meéyámbá timénaumne.

28 árai'a simátimé'a sé'a évaka'a maanká'ó máyáan-kwaasi íma aiva'á puwé'a kemá kwaási úrandako kesí kwaásimo kwégawaaunda suwáné'a naaémba puwónááowe Ísu siráiyé.

17

Ísu ó'on-kuwawaa'a aúkáin-kwasai.

Mááka 9:2-13, Áríku 9:28-36

1 Ísu mináimbá simásuwena ava'moraé-no'waamba kwaéna Pítaante Yémésinte kwenáváko Yóninte umái tí'maena omápa'a iyúmba miwíyé su'mai umésa

2 miwí túranka'a Ísu ó'oran-auma auvúwana óipakemba aaváúgómó inten-úwana kwená unáánkwátóirakemba sán-kena kwayání'a kówasa

3 awánomba kae-kwáásírái kwíyómpakemba paárésarai mindárai túwí'a Mósesiye Íráiyaae Yútaa-kwaasi tíkwá'nárai Ísuwe kwaasái kwésuyana

4 Pítaa Ísuntavena séna Ísóigoo maanká'ó maúndaya kawé'á imbá póta emó sinataamó éta kwááyu-namba kaumbomá ónaundaya moóra endéi éta moóra Mósesindei éta moóra Íráiyaandei éta mirá ónaundayaawe siráiyé.

5 mirá kwésunka'a ainánkó sán-kámaena kwayání'a kámae kuména kunkáátowana mináínámpínkémbá aagówé su'mai séna maawámá kesáánimba isa'á kwená imáyáa kwé'e'a ávááraumai aamoí umánkaumne. kwenáái ísáaro súwasa

6 kwená kwayó'nárau mináimbá isésa marapá'á kumbésa táátavesa ésa tiyántámbá kwétowana

7 Ísu miwímó máyópa'a téna tine'á tátorena séna táá'a kaivó usásinaaro súwasa

8 awánomba mindárai kwíyómpa'a iyúyana Ísuwe su'mai méraiye.

9 máyowasa omápakemba kúmúmba Ísu asiramái simátimena séna awánaamba íma simátíméro. kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai púwóndavinkemba usásinaandara'a awánaamba kanaará'á simátíma'mae iyóro súwasa

10 kwená kwayó'nárau Ísumba áísa esa sésa áamáamba sen-kwáásí Íráiyaa aiva'a paárínana Áánútu usásinankaiwai Yútaa-kwaasiya amu'makáúndawaiya naaémba paáriniyemo sembá nóra sésa mináimbá kwéseo suwaná

11 Ísu séna aiva'a Íráiyaa paaréna to'mayaa íniiye-aimba árair-aimban-iyé.

12 simátimé'a sé'a Íráiyaa á'a paárúwasa íma aúyésa sáwí'a umánkanae sésa sáwí'a umánkesa mirá uráantemba kembá kwaási úrandako kumpaáruraundawaimba sáwí'a umásinkanaaowe súwana

13 táako pééi súwasa Íráiyaa siráimba Yóni nombá pétinkaraiwaintavena siráiyé siráawe.

Ísu taraváá-kwámbá mayáúkain-kwasai.

Mááka 9:14-29, Áríku 9:37-42

14 simásuwesa omápakemba kúmúmba sáwíva-kwaasi torupamáí máyówasa awánomba moórawai Ísunopa'a téna aísamaivimba kumbéna séna

15 anóndakoo kesáanimba arumbá umánkaao. sáwí'a umái ména tanaambá váguvagu kwéena aigaregó nonkáánéna aiyayaamba sápisimagwisana nompíné iravíné tanaambá kwévamae kwénaaisa'a

16 ená kwayó-kwáásí máyáapa'a máankaunasa íma kanaán-umai kawé'a umánkaraawe súwana

17 Ísu séna kentí imáyáa kae'náér-imayaama isa'á kentáv'é'a íma imáyáa kwéowana póna sirumbá umbaí kwétaivo nóraumai-tawaiya'i kesé ménaumpo enáánimba áí'mae tiyó súwana áí'maena túwana

18 Ísu taraváá-kwántáv'éna séna auwé kóaaó súwana arumpinkémbá auwéna kóúwana miniyámpói kawé'a umánkowana kawé'a umái méraiye.

19 kawé'a umánkowasa naaémbo Ísu kweyáá máyonka'a kwená kwayó-kwáásí tésa sésa nóra séta mintáraváá-kwámbá íma kanaán-umaiya mayáúkaumno suwaná

20 Ísu séna Áánútuntave'o mayauwániiyemo sé'o asiramáímo máyáankakai mayaúwáísino. árai'a simátimé'a sé'a moórá-taigo áwí'a másátati sáwíyan-aramba ma'makáísana áruma kwikéna anón-tainambo kwéiyintemba kesé aráápamai sáwíyanka'a mé'a naaémba anóni'a umái aráápamai mé'a omátave'o sé'o kítímae ór-ayampa'a kóaaomo síyanamo éna mirá íniiye.[

21 Ísu mináimbá siráimba kwesé aráápamai máyáamba kwená mayái amápa'a kanaán-umai mayánááontavena siráiyé.]

Ísu puwínín-aimba siráin-kwasai.

Mááka 9:30-32, Áríku 9:43-45

22 Ísu kwená kwayó-kwáásí Kárirí-ayampa'a torupamáí máyówana Ísu simátiména séna kembá kwaási úranda'a kumpaáruraundawaimba ó'on-kwaasi timíyasa

23 sínkamiya'a puwé'a kaumbo-táwai maisúwáanana usásisinkaniye súwana miwí tirunkó umbaí taráiyé.

táákísi-ontamba tukáan-kwasai.

24 tirunkó umbaí tówasa Ísu kwená kwayó-kwáásíyé Kápénéamu-naopa'a kumbá anóm-bono'-nankontavesa táákísi-ontamba kwémayaawai Pítaanopa'a tésa sésa ená anóndako anóm-bono'-nankontavena táákísi-ontamba kwétuwai. íya kwétuwaiyo suwaná

25 Pítaa séna kwétuwaiye simásuwena naaúmpa'a iyúwana táákísin-aimbo ímo sirónka'a Ísu Pítaamba áísa ena séna Sáímoniyo marapákén-anón-kwáásí timááraawitopakemba táákísi-ontamba maésa ó'onkaatopakemba maésawa kwéompo nóran-imayaamo kwéemo e simásimiyó súwana

26 Pítáa séna táákísi-ontamba ó'onkaatopakemba mairáawe súwana Ísu séna miráumai Áánútuna kwaásiya póta anóm-bono'-nankona táákísi-ontamba íma tuwánaundayaanivo

27 áwáá'a sevái póta úwoi tuwánaundayaanivo nonkwaaúmpá'á kuré ánda túwénana kumína aiva'ó torénda-noyaa'a mairé óipimbo óntambo kwáyaina maimaé minóntándéí esáváiyé kentáváiyé táákísi móuwo Ísu súwana mirá uráiyé.

18

nááwa kwéusayaaitaiyo siráan-kwasai.

Mááka 9:33-37, Árúku 9:46-48

1 mitáwai Ísuna kwayó-kwáásí kwenópa'a tésa taáísaa esa sésa Áánútu kwená kwaásimo kawááin-kwaasivinkemba nááwa usáyaaitesa anón-kwaasi-i'a kwéoo suwaná

2 Ísu moórá-iyampoi ááyowana túwana avumpimbá aránkena

3 séna árai'a simátimé'a sé'a sen-ímáyáámó ímo tuwé'o iyámpóímo ímo usáyaaitanae-imayaamo ontembó keinárawa'a mirán-ímáyáámó ímo iyanamo éna Áánútu kenká'á íma kawááiniye.

4 miníyámpóígó tísamaivimbo máintemba mirámó kwéowai Áánútu kwená kwaásimo kawááin-kwaasivinkemba kwéusayaaitaawe.

5 kentávésa imáyáa kwéesa iyámpóí áwa'naa onten-umái kwésuwa'naa-owe Ísu siráiyé.

sáwí'a kwéon-kwasai.

Mááka 9:42-48, Árúku 17:1-2

6 Ísu mináimbá simásuwena séna iyámpóígomo kesááiyavenamo árairemo sintenkáán-umai évakarawai áraire kwésewe. évakarawai tésa kesááiyavesamo áraire kwésewaima kampar-áimbá tasimátimiyasa isésa sáwí-ampa'a kówiyasa Áánútu kampa'ó siyawaima sáwí-meyamba anómba tímínívo miwímó tinumarampimbó anón-ontambo arikwímaresamo nompimbó túwááwasamo kumésamo kumpuwésarakai kampar-áimbá íma simátiméwasa sáwí-ampa'a íma kosinó. mindá kanaán-iyé.

7 marapá'á máyáanka'a kesáái tuwésa sáwí-ampa'a kónááontavena ó'on-o'on-tantaako kwétavisiye. mirá-sáwí-tántáákó kwaikwai'a kwéimba pósa sáwí-ambo ó'owimo agaráátínkáawai sáwí-meyamba mayánááowe.

8 tiyáánkowa'i. tísamaigowa'i. sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnavo sé'a moórá-tiyaana'i. moórá-tisamaiya'i. arátúwáaro. kae-tiyááná'i. kae-tísamáiyá'i. kwáyaina'o é'a sáwí-marupa'o iramó kwégaipa'a kónááomba mindá sáwí'an-iyé. sáwí'o uráimbo maisuwé'o máyáamba mindá kawe'an-iyé.

9 túrankomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnavo sé'a moórá-turamba pítuwaaro. kae-túrándéímo awáné'o é'a sáwí-marupa'o iramó kwégaipa'a kónááomba mindá sáwí'an-iyé. sáwí'o uráimbo maisuwé'o máyáamba mindá kawe'an-iyé Ísu siráiyé.

sipisípi-poimo áúyokain-kwasai.

Árúku 15:3-7

10 Ísu séna úwoi-kwaasiyave'a úwoisamban-owe íma sé'a kárákwiyoro. Áánútuna kwayó'nárawa'a kwíyómpakewai miwírá'á kárákwiraawai kesivo kwíyómpakewaina egwaa'á mésa miwí táái kwésimamevo kárákwiyoro Ísu siráiyé.

[

11 Ísu mináimbá simásuwena séna kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai Áánútuna aampa'ó ímo kwégwaraan-kwaasiyave'a tivakáá-umai sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métínkáandayave'a kunkáumne.]

12 sipisípíra'a kárákwiyowai kwéon-aimba ísáaro. moóráwai sáwíva-sipisipi 100 sipisípíra'a kárákwiraisana moórá-sipisipi áúyokwisana misáwívá-sípísípímó umó kwénaamba tiyuwéna moórámo áúyokwimba koavakáá eémena

13 awánénamo imbá aamoí kwéena séna kesí sipisípí áúyokwimba áíkumne séna mimbóráwáíná aamoí anómbe éna sáwíva-sipisipi ímo áúyokombo úwoimo máyáawaiti aamoí sáwíyanka'a kwéiye.

14 sipisípíra'o kárákwiyowaimo áúyokwi-sipisipiyavenamo arunkómó umbaimó taintembá kentivo kwíyómpakewai kwená aampa'ó ímo kwégwaraan-kwaasiyavena arunkó umbaí kwétaiye Ísu siráiyé.

kentí kwaási sáwí'a umátínkáan-kwasai.

15 Ísu mináimbá simásuwena séna ená kwaási Áánútuna kwaásigomo embó sáwí'o umánkainamo e kwempá'á mináintávái kosimámínana kwewé su'mai máyaindara'a kosimámínana enáái isénamo arupí umánkainamo ékai kwesé esé kawé'á umái máékaiyo.

16 enáái ímo isáínamo e moóráwaiya'i. kaekóná'i. kotí'mai kwempá'á simámiyo. Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna moóráwaimba aaivimbá mayankánáe séna mináimbá ísarewai kaerá'i. kaumbowá'i. tí'maena mátinkena áísaa umai isániye siráimba mindáyavena ená kwaási enáái isáníntavena moóráwaiya'i. kaekóná'i. kotí'mai kwempá'á mé'a simámiyana kentáái isáíno.

17 ánivo ímo isáínamo e Áánútuna kwaási torupamátinke enáái simátímínasa mésa simámiyana kwemó miwí tááimo ímo isáínamo e imáyáa e se Áánútuna aambó ímo kwaráan-kwaasiraamba éna táákísi-umoyan-kwaasiraamba kwéiye siyó Ísu siráiyé.

18 Ísu séna árai'a simátíme'a sé'a marapá'ó máyáanka'a sáwí'o ombá aambó aunónaaonten-umai Áánútu kwíyómpa'a ména á'a aambá áúmbakaiye. kawé'ó ombá ímo aambó aunónaaonten-umai Áánútu kwíyómpa'a ména á'a mirá uráiyé Ísu siráiyé.

19 Ísu mináimbá simásuwena séna moórá-aimba simátíménda ísáaro. marapá'ó máyáanka'a kae-kwáásígóráímó moórá-aintavesaraimo mimbórá-ímáyáámó ésaraimo kesivo kwíyómpakewaimo áísaa íyanamo éna mirá umátinkaniye.

20 kaumbo-káé-kwaasi kentávésa imáyáa ésa torupamáí máyáamba túwa'naa ónaundayave'a miwísé ménaumne Ísu siráiyé.

21 Ísu mináimbá súwana Pítaa Ísunopa'a téna séna Ísóigoo kesí kwaási sáwí'o umásínkáva'o kwéiyomba mindáyave'a nóraumai-tawai íma aaivimbá mayankéra íma imáyáa éra ivátuwanaumno. avakaeté-tawaima sáwí'a umásínkáimba íma aaivimbá mayanké'a íma imáyáa é'a ivátuwaunda pó'a moórá-tawaimo sáwí'o umásinkaindara'a aaivimbá íya mayankéra. íya imáyáa éra. ivátuwanaumno súwana

22 Ísu séna íma avakaeté-tawaiye su'mainivo úwoi mirá úmae iyuwó Ísu siráiyé.

óntamba ámakaintavai íma ivátuwaao siráin-kwasai.

23 Ísu séna sáwí'o umátínkáamba íma imáyáa é'a ivátuwaaromo súnda maarán-íiyávé'a sé'a Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba maarán-áimbán-iye. moórá anón-kwaasigo kwená mayái-kwáási óntamba kwááyu tímakena

24 tísaa ónáe kwéimba anón-óntamba 10,000,000 óntamba kwááyu ámakaiwaimba moóráwai áí'maena móaminkwae séna íyísana

25 íma móamintavena óntan-anavo séna kwembá airé'a awainínkómbá airé'a kwená iyámpóiyé kwená póiyé kwená óísane maimaé'a ó'on-kwaasiti mayái mayáníntave'a miwí kwétíme'a óntamba maimaé'a kemó tukáunda-ontankaamba umái másíméro sisaná

26 kwená mayái-kwáásígó aísamaivimba kumbaéna séna arumbá umásinkema simu'makéna'a óntamba avakáá-é'a amápa'a áméno sisaná

²⁷ kwená anón-kwaasigo arumbá umánkena séna kanaán-ivo kwááyu ámakaunda-ontamba íma imáyáa ónaumpo ivátuwaaó sisaná

²⁸ mayái-kwáásígó máápa'a kuména moórá mayái-kwáásígómbá awánéna sáwíyan-ontamba 100 ontamba ámakaiwaimba awánéna amósamba kumbapaména anónka'a séna kwááyumo ámakaunda-ontamba avekáámbá simiyó sisaná

²⁹ kwenáísamaivimba kumaéna séna arumbá umásinkema simu'makéna'a óntamba avakáá-é'a áméno sisaná

³⁰ íma iséna áí'maena ándáva'a móankena séna kwááyumo ámakaunda-ontamba símínasa ayúránkáaro sisasá

³¹ mayái-kwáásíyómbá awánéna tirumbá umánkesa miwítí anón-kwaasira'a kosimáméwana

³² anón-kwaasigo iséna kwená mayái-kwáásígó sáwívar-ontamba 10,000,000 ontamba mairáiwaimba ááyaisana tisaná séna sáwí-mayai-kwaasi óne. kentávái arumbá umásinkaaó séndayave'a mirá é'a anón-ontamba kwááyu ámakaunda-ontamba íma imáyáa ónaumpo ivátuwe íma simiyó sé'a

³³ sirumbó umánkaraundantemba moórá-mayai-kwaasigomba arumbá umánkááraamba sáwí'a óne séna

³⁴ arumbá anómba sáwí'a umánkena ándáva'o kárákwiraindakonka'a móankena séna kwááyumo ámakaunda-ontamba amápa'a símína ayúrankaao sisaná ándáva'a ánkariye

³⁵ Ísu simásuwena kwená kwayó-kwáásíyávéna séna kentí kwaásimo sáwí'o umátínkáambo ímo ivátuwe'o imáyáamo úmae kwéiyianamo éna kesivo kwíyómpakewai kentí sáwí-mayai íma maitiyuwáníye. óntan-anavomo intembá kesivo mirá umátinkaniye Ísu siráiyé.

*aarakwá'ó tasáén-aimbo siráin-kwasai.
Mááka 10:1-12, Árúku 16:18*

19

¹ Ísu mináyááatáár-áímbá simátímatuwena Káriri-ayampa'a tuwéna Yútiyaa-ayampa'a Yótáni-nonkona menávápár-áyámpá'á komáyowasa

² sáwívarawai tóyo uwaná tí'o ún-kwaasi asóvamatinkariye.

³ asóvamatinkowasa amáán-kawaa-kwaasi sésa Ísumo sáwí-aimbo sínda isáné sésa Ísunopa'a tésa sésa moórá-kwaasigo maanáintáváiyá'i. ó'on-o'on-aintavaiya'i. awainínkómbá kanaarará auwáníyo. mirámó énamo éna amáán-aimba araaísíni. íya araaísíniyo suwaná

⁴ Ísu séna naaóvá'ó Mósesimo agaimakáin-aimba awánaraawe. maarán-áímbá agaimaréna séna Áánútu kwíyómba maramá taróruronka'a aaraigwára kwaaigwára'á taróruraiye.

⁵ tarórurena séna aaraigwára kwaaigwára'á tatóruraundayavesa tinóvowi tiyuwésa awaikóe awainínkóe tágárotamai mimbórá-túmá ma'mái kwémaewe Áánútu siráiyé.

⁶ mindáyavesa awaikóe awainínkóe íma kae-kwáásíráámbá ésa mimbórá'á kwéowe. Áánútu aarai-kwaai moórái'a umátínkaraintavesa íma tasáéro Ísu súwasa

⁷ miwí sésa naaóvá'á Mósesi maará séna moóráwái awainínkómbá ai'mátuwaindawai aúvávimba agaimaréna séna kesuwainímbá ai'mátuwaumne séna agaimái amiíno siráiyé. nóra séna mirán-áímbá siráiyó suwaná

⁸ Ísu séna kentíkwá'ná tirumbá makáamba pósa Áánútun-aaí íma ísóntavena mindáyavena Mósesi minamáámbá siráimbanivo Áánútu kwíyómba maramá taróruronka'a íma mirá siráiyé.

⁹ simátíme'a sé'a moóráwaimo awainínkó íma moórá-kwaasigoe kwénaaisana awaikó ó'on-aintavena ai'mátuwenamo ó'on-inimbo kwémayaimba umóyámbá kwémayaiye Ísu siráiyé.

10 Ísu mináímbá simásuwena máyowasa kwená kwayó-kwáásí sésa aaraimó kwémayaamba sénda-aimba kwáyáinka'a pósa mirá kwéovo ímo aaraimó maésamo úwoimo kwémaemba kawé'á kwéowe suwaná

11 Ísu séna amáparawai sen-áímbá íma kawé'á umái isáawasa aaraimó ímo mayánááontavesa Áánútu asirayámbá tímakaiwai mináímbá kwéisaawe.

12 évakarawai moórá-mora-aintavesa íma aaraí máyáawasa évakarawai tinóvowi sáwí-kwaasi tínkaraawai aaraí íma máyáawasa évakarawai túmo sáwí'o umátínkaraawai aaraí íma máyáawasa évakarawai Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba isésa Áánútuntavesa imáyáa ésa aaraí íma kwémayaawe. kanaán-umai mirá ónaumnemo kwésewai mináímbá isánááowe Ísu siráíye.

Ísu iyámpói kawé'á umátínkarain-kwasai.

Mááka 10:13-16, Árúku 18:15-17

13 Ísu simátimuwasa évakarawai Ísu tátorena kawé'á umátinkena Áánútumpa'a námúnaa sínkwáe sésa iyámpói tí'maesa tuwasá kwená kwayó-kwáásí sésa tí'mae'a kóro suwaná

14 Ísu simátimena séna íma kóro sé'a tiyuwáiyasa kesópa'a iyámpói úwoi teró. miníyámpóimó kesópa'o tentembá Áánútu kwená kwaásimo kawááimba miraráán-umai kwégawaaimba iyámpóimo kesópa'o tí-amba íma ítátinkaaro séna

15 miníyámpóirá'á ayáámba tátorena túwa'naa umai námúnaa simásuwena tíyukaiye.

óísankwara-kwaasigona kwaasái.

Mááka 10:17-31, Árúku 18:18-30

16 tiyuwówana moóráwai ívé-kwaasigo Ísunopa'a téna séna anóndakoo nóran-kawera umáíya aúnái'a umái kwíyómpa'a maí'maira ónaumno súwana

17 Ísu séna nóra se kawé'-má'yá'yáváyá sísa oónó. mimbóráwái Áánútu kweyáá kawé'ná'án-íye. aúnái'a umai maí'mai'a ónáe sémo e Áánútuna amáámba kawé'á umái kwaraaó súwana

18 mindákó áísaa éna séna nóin-amaana kwaránaumno súwana Ísu séna tínkamiyasamo puwónááoni'a íma uwó. íma aaraí-úmóyámbá uwó. íma umóyámbá mayaaó. kampar-áímbá íma simátinkaao.

19 kentinóvowi túwí'a anómba uwó. esávái-ímáyáámó óndantemba ená kwaásiti imáyáagwara'a uwó. miráumai-amaamba kwaraaó Ísu súwana

20 mindákó séna minámáámbá kwa'maé'a kwéiyumpo nóran-amaankona íma kawé'á kwéuno súwana

21 Ísu séna amápa-tantaa'o kanaamó émo e ená náaindaamba ó'on-kwaasi kwétime óntamba mairé ímo makéwai tímatuwenana ená kawé'-méyámbá Áánútu kwíyómpa'a ankáníye. tímatuwemo e kesínaemba kwaráníyone súwana

22 mináímbá iséna sáwíva'-naaindaamba makóntavena anón-imayaa úwana arunkó sáwí'a kwéuwana kuráíye.

23 kúwana Ísu kwená kwayó-kwáásíyávéna séna árai'a simátimé'a sé'a sáwívar-oisambo makén-kwaasi Áánútumo kwená kwaásimo kawááipa'a kwíyamba umbái táníye.

24 moórá-poigo áwí'a káámeri mimpóigó kwaigóná avaapimbá íma kanaán-umai kóveraniye. káámeri-poigomo kwaigóná avaapimbó kóverainkakai sáwívar-oisamba makén-kwaasi Áánútumo kawááipa'a kosinó Ísu súwasa

25 kwená kwayó-kwáásí mináímbá isésa táátavesa ésa sésa umbái taintávésa nóran-kwaasiya Áánútumo kawááipa'a ménaao suwaná

²⁶ Ísu tuwánéna séna kwaási miwítí mayáinéí íma meéyámbarésa kónááovo Áánútu amápa-tantaa'a úwoi kanaán-umai kwéiye súwana

²⁷ Pítaa séna isaaó. kentáásí amápa-tantaa'a tuwéta enánaemba kwégwaraumpo nóram-beyana mayánaumno súwana

²⁸ Ísu séna árai'a simátíme'a sé'a Áánútu amápa-tantaa'a aúnái'a úmaraindara'a kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai ságayankwarawai mé'a kárakwiyona'a keinárawa'a sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi kesínaemba kwégwaraawai Ísareri-kwaasi mayáiyávé'a tísaa ónááowe. Ísareri sísamaivakemba kae'á kumbaimái tínkaraiwai-andarakewai tísaa ónááowe.

²⁹ kentávésa imáyáa ésa Áánútun-aaí kosimátímenaaontavesa naambáru'a tuwésa tuwaaísái tiyuwésa tívá'maa'a tiyuwésa tímánaa'maa'a tiyuwésa tinóvowi tiyuwésa táánimbaa'a tiyuwésa tiyáámúmbaa'a tiyuwésa miwítí maramá túwáawaina anondáma túwáan-tantaa'a mirán-tántáá'á sáwíva'a mémaesa aúnái'a umái kwíyómpa'a maí'maí'a ónááowe.

³⁰ ívé'a évaka'a aivakéwái aáno tínaeni'a íyasa ívé'a évaka'a tínaenkewai aáno aivarí'a ónááowe Ísu siráíye.

20

ándá-aran-kigauva'-mayai-kwaasiti kwaasái.

¹ Ísu mináimbá simásuwena séna Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba maarán-áimbán-iye. moórawai ándá-aran-kigaugo avowámá kesí mayái mayáígwáe séna ááema usásinkena kwaási tivakáá-umai tuwánéna

² séna kesí mayái kwémaewa'a moórá-tawai-mayaigona óntamba tíméno sisasá owé sewaná tí'maena kwená ándá-aran-kigauva'a móitinkaisasa mayái kwémayaawana

³ usá aaváyaavimba ókwara'a mayái mayáígwáe séna mayáímó mayánáe sésamo torupamáímo máyáapa'a kwéna tuwánéna

⁴ séna kesí mayái kwémaewa'a arupí-meyamba tíméno sisasá

⁵ owé sésa mimbáyái kwémayaawana kwáyá'wái mirán-umai ókwara'a kwétirena eénáínka'a ókwara'a kwétirena

⁶ mayái ánásanaon-kanaa sáwíyanka'a kwétisana mayáímó mayánáe sésamo torupamáímo máyáapa'a kwéna évakarawai tuwánéna séna nóra éra úwoi máyáao sisasá

⁷ sésa íma moórá-kwaasigo kesí mayái máyáaro siráawata máyaumne sewaná tiré'a kesí ándá-aran-kigauva'a mayái máyáaro sisasá mirá uráawe.

⁸ mirá owaná eénáínka'a kigaugo avowámá mayái-kwáásír'ó kárakwiraiwaintavena séna mayái-kwáásí tááyare miwítí meéyámbá tímé naaémbo tiráawai aiva'á tímé aiva'ó tiráawai naaémba timiyó sisaná

⁹ iséna mirá éna mayái ánásainiye kwéinka'a tiráawai moórá-tawai-mayaigona óntamba tíména miráumai tímatuwena

¹⁰ ááema aaváyaavimba tiráawaiti meéyámbá tíménáe kwéisasa miwí imáyáa ésa kentáásí meéyámbá anómban-iye kwésewana moórá-tawai-mayaigona óntamba tímísasa

¹¹ maimaésa kigaugo avowámá í'ái simánkáawana

¹² miwíwínkémbá moórawai séna naaémba tiráan-kwaasi sáwíyam-bayai mairáavo kesáa aiva'á tiráundawaiya anón-a'a kwégaisata umisi-aráá'á méta anóm-bayai mairáundaya mimbórái'a umáíya meéyámbá símakaandaya nóra séwa kentáámó siméndantem-beyamba miwí tímakaano sisaná

¹³ kigaugo avowámá séna kesí kwaásiyo kemá sé'a kesí mayái kwémaewa'a moórá-tawai-mayaigona óntamba tíméno súna'a owé sé'a mayái mairáawa'a mindáyave'a íma sáwí-meyamba kwétimumpo

¹⁴ kentí meéyámbá maimaé'a koró. keinárawa'o tímúndantem-beyamba naaémbo tiráawai mirám-béyámbá tíménáe'a kwéune.

15 kesí óntambo taaímbare'o kwétimunda mindá kendéimán-iyé. sáwíyam-bayai mairáawai anón-ontamba kwétimuna'a ímo kayórááraamba kwégayoraawe kígaugo avowámá siráiyé Ísu siráiyé.

16 Ísu mináimbá simásuwena séna miraráán-umai Áánútu kwená kwaásimo kawááipa'a aiva'á kwégowai íyasa naaémbo kwégowaise mimbóráí'a umái aasiyaasí aúnái'a umái maí'mai'a ónááowe Ísu siráiyé.

Ísu kwemó puwíníntavena siráin-kwasai.

Mááka 10:32-34, Árúku 18:31-33

17 Ísu séna Yérúsaremu-naopa'a kónáe séna aampa'á kwégwena kwená kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi tí'maena moórá-ayampa'a tínkarena

18 simátimena séna maísáaro. Yérúsaremu-naopa'a konanayá moóráwai kembá kwaási úrandakomba mono-káwáá-kwáásíyé áamáamba sen-kwáásíyé agaráátinkainasa kembó sínkami-aimba simái tarúmaresa

19 sí'mai ó'onkaa-kwaasi tímíyasa kanaaráá'a kwésinkesa súwíruku'a nésa taaira'á sínkamiya'a púwónasa utamásinkaiya'a kaumbo-táwai maisuwé'a usásinanaumne Ísu siráiyé.

kae'nárai tinówama Ísumba áísaa uráin-kwasai.

Mááka 10:35-45

20 minkánáá Sépéti ááninkai tinówama tí'maena Ísunopa'a téna moórá-yantaatavena áísaa ínintavena anóndakoman-iyé séna takívairowana

21 Ísu séna nóintavaiya sísaá íníyewa kwéono súwana tinówa séna emó kawááindava'a kesááninkai usásintinke évarevar-akwampa'a tínkáníyone súwana

22 Ísu séna sénda-ainkona ááimba íma ísaraiye. sáwí-nombo anavéúmpinkembo náúndanten-umai sí'a índai'a umásinkanaaomba keinárai kanaarárá kemó náúnda-anaveumpinkemba náyááoioyo súwasarai keiráí kanaám-pókai náyauye suyaná

23 Ísu séna árai'a séye. kemó náúnda-anaveumpinkemba náyááoivo kesí évareva-sukwampa'a kemá íma usásintinkanaumpo Áánútu kae'nárai umátinkaraimba póna usásintinkaniye súwasa

24 Ísuna kwayó-kwáásí siyáánkainarawa'a mináimbá isésa mináváráwai áwáá'a tíyúwana

25 Ísu tááyowasa tuwaná séna á'a ísaraawe. marapár-ánón-kwáásíyómbá usáyaaítamai asirayán-áimbá simáti-simati kwéuwasa kwenkóyoi kwentáyai'a uráawe.

26 anón-kwaasimo ontembá keinárawa'a íma mirá oró. keinárawapinkemba usáyaaítanae síyawai ó'owiti kwayó'á maránááowe.

27 keinárawapinkemba aivarí'a ónáe síyawai amáparawaiti mayáíma túwa'naa oro.

28 kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai íma súwa'naa ígwáe'a kunkáumpo kemá kwaási túwa'naa ónáe'a kunkáumne. sáwí-imayaavinkemba iyátinkanaundayave'a puwónaumne Ísu siráiyé.

Ísu túramba kavíkóndarai kawé'á umátínkarain-kwasai.

Mááka 10:46-52, Árúku 18:35-43

29 Ísuwe kwená kwayó-kwáásíyé Yéríko-naopakemba kumbá sáwíva-kwaasi tínaemba kumbá

30 kae'nárai túramba kavíkóndarai aanéiva'a mésarai Ísu kwétiye-aimba isésarai anónka'a sésarai Tévítin-andarakewai ómpo arunkáí umásinkaaoy suyasá

31 misáwívá-kwáásí áwáá'a tiyésa sésa aaí séyavo suwasaráí mináimbá ivátuwesarai ó'omba anónka'a sésarai anóndakoo Tévítin-andarakewai ómpo arunkáí umásinkaaoy kwésuyana

³² Ísu aampa'ó kúmba minká koména tísaa ena séna nóin-tantaara tirááimo táinda-yantaa'a umátinkanaumno súwasarai

³³ anóndakoo súramba kawé'á umásinkaaó suyaná

³⁴ Ísu arumbá umátinkena ayáamba túranka'a tátorowasarai avekáámbá túramba kawé'á umái awánésarai Ísu ánaaemba kwa'mái kurááiyé.

21

Ísu Yérúsaremu-naopa'a kuráin-kwasai.

Mááka 11:1-11, Árúku 19:28-40, Yóni 12:12-19

¹ Ísu kwená kwayó-kwáásiyé kumbá Yérúsaremu-noar-ampa'a kumbá Óríve-omakar-egwaa'-nao'a áwí'a Pétévasi-nao'a egwaa'á kwésa kwená kwayó-kwáásí kae'á máti'marena

² séna epín-dáópa'a kurékai awáneyamba moórá-poigo áwí'a tónki ánda kwímaraawana áráákwará'a máyáivo koawánékai ándáma iyátuwekai áí'maekai tekaiyó.

³ moóránakomo tuwánénamo tísaa ínakai anóndako ayáá'mae'a kónáe siyé kosimámiyana séna ánivo áí'maekai kokaiyó síníye Ísu siráiyé.

⁴ naaóvá'á Áánútun-aai simátímakowai siráintemba Ísu mirá uráiyé. Áánútun-aai simátímakowai séna

⁵ Sáiyono-noapaken-kwaasiyavai simátíme se kentí kawááná'á kentópa'a kwempa'á teéména tónki-poigo ayáá'maena téna tónki-poigon-araako ayáá'maena kwétiye simátimiyo siráiyé

agaimaréna Sáiyono-naoparemo siráimba Yérúsaremu-naopatavena siráiyé. mináímbá paáréna Ísu kae'nárai ti'marówasarai

⁶ Ísumo súntemba mirá ésarai

⁷ tónki-poi áráákwará'a áí'maesarai Ísunopa'a tuyasá kwená kwayó-kwáásí paákár-únánkwátói ayú'mái mimpóigó arósáánumpimba kwandaaí uwi'marówana Ísu ayáá'maena kwéguwasa

⁸ sáwíva-kwaasi mésa anón-kwaasiye sésa évakarawai paákár-únánkwátói ayú'mái évakarawai taayánáma ayáiresa aampa'á uwi'ma'mae kwéguwana minúnánkwátóirare mintááyánaravane augwétámai kwéguwasa

⁹ aiva'á nááún-kwaasiye Ísun-ánaaemba nááún-kwaasiye anónkar-anonka'a sésa Tévitin-andarakewai áwí'a mósá kwémaraumne. Ísóigo ai'maráísana kunkáiwaimba Áánútu kawé'á kwéumankaiye. kwíyómpakewai kwenáwí'a mósá kwémaraumne anónkar-anonka'a suwaná

¹⁰ Ísu Yérúsaremu-naopa'a kúwasa isaaisésa tóyo kwéesa nááwa kwétiyo suwasá

¹¹ évakarawai sésa Ísu Áánútun-aai simátímíwai Káriri-ayampakemba Násáreti-naopakewaiman-iyé siráawe.

Ísu anóm-bono'-naumpa'a iráin-kwasai.

Mááka 11:15-19, Árúku 19:45-48, Yóni 2:13-22

¹² suwaná Ísu Yérúsaremu-naopa'a anóm-bono'-naumpa'a Áánútuna naaúmpa'a iyéna mono'-náúmpá'ó meéyámbó kwémayon-kwaasi tuwánéna uti'mátuwena mono'-nánkóná óntambo meéyámbárón-kwaasiti taareimá tawísíyuwena Áánútuntavesa imáyáa ésa máái-numama kwéamun-dumama meéyámbárón-kwaasiti taareimá tawísíyuwena

13 simátimena séna Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna kesí naatavésa sésa Áánútumpa'o námúnaamo sen-dámbán-iyé kwésewe agaimaréna siráiyé. ánivo umóyán-dáúmpá'ó ontenkáámbá uráawe Ísu siráiyé.

14 Ísu mináímbá simásuwena anóm-bono'-naumpa'a máyowasa túrambo kavíkówaiye aiyayaambo tausokówaiye kwenópa'a tuwaná asóvamatinkowasa

15 iyámpói mésa anónkar-anonka'a sésa Tévitin-andarakewai áwí'a mósá kwémaraumne sumbá mono-káwáá-kwáásíyé ámáamba sun-kwáásíyé isésa Ísumo ó'oran-kawe'-mayaimo mayómba awánésa tirumbá sáwí'a umánkesa

16 Ísuntavesa sésa iyámpóímo sáwí-aimbo kwéseмба íya kwéisaano suwaná Ísu séna á'a kwéisaunda Áánútun-aaí aúváivimba agaimakáin-aimba awánaraawe. maarán-áímbá séna túwa'naa óndayavesa pósa iyámpóíye umarané enáwí'a mósá kwémaraawe agaimaréna siráiyé Ísu simásuwena

17 tiyuwéna máápa'a kuména mindáópa'a tuwéna Pétáni-naopa'a kwéna mindó'wáámbá koméraiye.

taaigó aáyánkarain-kwasai.

Mááka 11:12-14,20-24

18 Pétáni-naopa'a kogwáúmba usásinesa Yérúsaremu-naopa'a tumbá Ísumba áái ankówana

19 moórá-taigo áwí'a víkima aankón-awampa'a kwáyowana mintáéramba nánáe séna ááimpa'a kwéna awánómba ánáwe su'mai kwáyowana mintáígóntávéna séna ená arambá íma iyáníyone súwana mintáímá aáyánkaraiye.

20 mintái aáyánkówasa Ísuna kwayó-kwáási awánésa táátavesa ésa tiyáamba tóipimba aavésa sésa víki-tai ááéma aáyánkagwiye suwaná

21 Ísu séna árai'a simátime'a sé'a Áánútuntave'o ímo kaer-ímáyáámó é'o asirayán-ímáyáámó é'o é'a víki-taigontave'o súnanamo aáyánkaintemba kanaán-umai mirá é'a miráwé su'mai íma é'a maanómátávé'a sé'o iré mapámbai nompá'á kumuwómó síyanamo éna mirá íníye.

22 Áánútumpa'a námúnaa sé'a ó'on-o'on-tantaatave'a áísaa e'a sembá árai'a Áánútu kanaán-umai súwa'naa umásinkaniye sembá kanaán-umai kwétuwa'naa-iyé.

nááwa ai'mákaisa tiráano siráan-kwasai.

Mááka 11:27-33, Árúku 20:1-8

23 Ísu mináímbá simásuwena anóm-bono'-naumpa'a uména Áánútuna ásei-kwasai kwésimatimuwasa mono-káwáá-kwáásíyé Yútaa-anon-kwaasiye tésa sésa nááwa ai'mákaisa tiréwa nááwampinkena mairéwa asirayám-báyái kwémayaanda simásimiyo suwaná

24 Ísu séna aiva'á moórá-aimba tísaa ona'á anondámo síya'o é'a sísaa on-áímbá simátimenaumne.

25 ááéma Yóni nombá pétinkaraiwaima Áánútuwa simámakaisana nombá pétinkarai. kwaásiya simámakaawana nombá pétinkaraiyo súwasa miwímá keáímbá sésa nórayaawa sénaumno. Áánútu simámakaisana nombá pétinkaraiyemo senanayáámó éna nóra séra Yónin-aaiyave'a íma áraire sirááo síníye.

26 kwaási simámakaawana nombá pétinkaraiyemo senasayáámó ésa úwoi-kwaasi sínkamonaawe. úwoi-kwaasi sáwíva-kwaasi Yónintavesa Áánútun-aaí simásímakaiwai uráiyé kwéseмба pósa áwáá'a siyénááowe mirá keáímbá sésa

27 Ísuntavesa sésa emó sísaa ónda-ainta íma ísaraumne suwaná Ísu séna ímo simásimiya'a nááwampinkena mairéra asirayám-báyái kwémayaanda-aimba íma simátimenaumne Ísu siráiyé.

moórawai ááninkaiti kwaasái.

²⁸ Ísu mináimbá simásuwena séna simátíménda-aimba imáyáa oró. moórawai kaer-iyámpói tínkaraiwai aivakéwáintávéna séna kesááninkoo kesí ándá-aran-kigauva'a mayái komayaaó sisaná

²⁹ aivakéwái séna íma sínkáiyé séna ména moóra-imayaa éna mayái komáyáísana

³⁰ naaénkewaintavena séna kesí ándá-aran-kigauva'a mayái komayaaó sisaná owé simái ivátuwena íma mayái mairáiyé

³¹ Ísu simásuwena tísaa ena séna nááwa tivowán-áái kwéisiyo súwasa aivakéwái avowán-áái kwéisiye suwaná Ísu séna mináimbá imáyáa é'a simátíménda-aimba ísáaro. táákisi-umoyan-kwaasiye eénánká'ó kwénaaon-inine sáwí'a kwéon-kwaasin-owe kwésembanivo miwímá Áánútu kwená kwaásimo kawááin-ampa'a ááéma kwégovo keinárawa'ando.

³² Yóni nombá pétinkaraiwai téna kawer-ámbá agaráátinkowa'a kwenááiyave'a íma áraire siráavo táákisi-umoyan-kwaasiye eénánká'ó kwénaaon-inine Yónin-aaiyavesa áraire suwa'á keinárawa'a miwí tuwáné'a Yónin-aaiyave'a íma áraire sé'a kentí sáwí-imayaa íma tuwé'a Áánútunopa'a íma tiráawe Ísu siráiyé.

*ándá-aran-kigaura'o taviyéwaiti kwaasái.**Mááka 12:1-12, Árúku 20:9-19*

³³ Ísu mináimbá simásuwena séna moóra kwántámai-aimba simátíménda ísáaro. moórawai anóm-baragwarawai ména óntan-kurima úmakena ándá-aran-kigau úmarena ándá-arankona tááve'a úmarena ándá-arambo mapándáápá ínana anombó kuminíntaave'a úmarena óntan-damba kígaura'o taviyí-námbá úmarena ayáátááka'a ó'om-barava'a koménae séna maankígáúrá'ó taviyíyawaimo é'a kesávái évakar-aramba maé'a évaka'a kembá siyúwáaro simátiména ó'om-bapa'a komáyáísana

³⁴ arambó ávumo kain-kánáá tisaná aanávómá kesí ándá-aramba komáyáaro séna kwená kwayó'nárawa'a ti'maráísasa minkígáúrá'ó taviyéwaitopa'a tewasá

³⁵ táto'mai moórawaiimba tuvuwésa moórawaiimba tuvú'maraawana púwísasa moórawaiimba óntandei tuvuwésa ándá-aramba íma tímémba ti'mátuwaawasa kowaná

³⁶ aanávómá aiva'á kwená kwayó'nárawa'a évaka'a ti'maréna naaémba sáwívarawai ti'maráísasa tewasá minkígáúrá'ó taviyéwai táto'mai aiva'ó uráantemba mirá ésa sáwí'a umátinkesa ándá-aramba íma tímémba ti'mátuwaawasa kowaná

³⁷ aanávómá ména naaémba séna kesááninkomba ai'maráanana kwínasa kwenáái isánááowe séna ai'maráísana tísasá

³⁸ minkígáúrá'ó taviyéwai awánésa keáimbá sésa aanávómbá ááninko kwétimba póta tuvúwónana puwéna maankígáú íma mayáínata kesáa mayánáe sésa

³⁹ táto'mai ándá-aran-kigauvakemba awéntayuwesa tuvúwówana pukáiyé.

⁴⁰ Ísu mináimbá simásuwena séna minkígáúgó aanávómá tínimba kígaura'o taviyéwai nóra síníyo súwasa

⁴¹ miwí sésa misáwí-kwáásí tínkaminasa puwíyana ó'on-kwaasi kesí kígaura'a taviyéro sínasa minkígáúrá'á taviyésa arambó ávumo kain-kánáá tándantemba aanávómbá minárámbá aménááowe siráawe.

⁴² suwaná Ísu simátiména séna Áánútun-aai aúváivimba awánaraawe. maarán-áimbá agaimaréna séna

óntan-damba on-kwáásí moóra-ontantavesa sáwí'a kwéiyé sésa maisukáawe. aáno minóntánkó ávonkaaamba uráiyé. mindá Ísóigo isatá awánéta séta ó'orankawe'a uráiyé kwésune

agaimaréna siráiyé.

⁴³ mináimbá imáyáa é'a simátiména sé'a Áánútu keinárawa'a Yútaa-kwaasiyavena maará séna kenká'á íma kawáá-ónaumne séna tiyuwéna ó'onkaa-kwaasiyavena kenká'á kawáá-ónaumne sínasa kwená mayái mayánááowe.[

⁴⁴ minóntánká'á tanaambá kovésa sáwí'a umái ménaaovo minóntánkó tuvú'mái sáwí'a umásuwaniye Ísu séna kwenááiyavesamo ímo áraire síyawai imáyáa éna mináímbá siráiyé.]

⁴⁵ Ísu súwasa mono-káwáá-kwáásíyé áamáán-kawaa-kwaasiye isésa tááko pééi súwasa sésa moóráwai ááninkai kwaasáimo simbá kentááyávéna siyé sésa ándá-aran-kigaura'o tavíkáawaiyavenamo simbá kentááyávéna siyé sésa óntankowemo simbá kentááyávéna siyé sésa

⁴⁶ táto'mai tuvuwónáe sésa umbá amápa-kwaasi Ísuntavesa sésa Áánútun-ai simásímíwaiman-iyé sun-kwáásí táároi inkaisésa Ísumba íma tátoresá ivátukaawe.

22

anón-tanomba kauráin-kwasai.

Árúku 14:16-24

¹ moórágwara'a Ísu aai simátimindayavena kwántámai-aimba simátimena séna

² Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba maarán-áimbán-iyé. moóráwai kárákwiraiwai ááninko aaraí mayáníntavena anón-tanomba kauvónáe séna

³ sáwíva-kwaasi tááyena séna aáno tanómba tamandaaró séna ména tanómba kumaréna kwená mayái-kwáásí ti'maréna séna tamandaaró kosimátíméro sisasá mirá owasá ivátuwesa íma tewaná

⁴ ó'omba mayái-kwáásí ti'maréna séna tááyaraundawai kosimátíme'a sé'a toómbó naí kwéto'mayaa é'a purumakané naanté-póiyé tuvú'mái kwégauvumpo tamandaaró. kesááninko aaraí mayáindara'a tamandaaró. kosimátíméro séna ti'maráísasa mirá kosewasá

⁵ ivátuwesa íma tésa moóráwai kwená kígauva'a kówisana moóráwai óntambo kwémayaim-bayaiva'a kówisasa

⁶ évakarawai kárákwiraiwaina mayái-kwáásíyómbá táto'mai tínkamowasa púwówana

⁷ kárákwiraiwai áwáá'a séna kwená i-kwáásí ti'maráísasa miwí tínkamowasa púwówana miwítí naampimpá'á iramá agagaowaná kágwisana

⁸ kárákwiraiwai kwená mayái-kwáásíyávéna séna tanómba kauvé'a tááyaraundawai kesááninkona tanómba tamandaígómbá uwóví'an-owe.

⁹ aantáá'o kwaásimo torupamáimo máyáapa'a kotivakáá-umai ó'on-o'on-kwaasi tuwáné'a simátimiyasa tanómba tamandaaró sisasá

¹⁰ kwená mayái-kwáásí isésa aampa'á kwénaesa kwaasi tivakáá-umai tuwánésa sáwí-kwaasiye kawé-kwáásíyé torupamátinkesa tí'maesá tésa toómbó naí-náúmpá'á sisipáá uráawe.

¹¹ Yútaa-kwaasi aaraimó máyáanka'o ombá tanómba nánáesamo ten-kwáásí on-tará'ó tewasá mayái-kwáásí kawer-únánkwátói tíméwasa urésa mindáúmpá'á umésa toómbá kwénaaovo minúnánkwátóimo ímo urésamo ésa íma toómbá umandánáowe. toómbó naí-náúmpá'á sisipáá owaná kárákwiraiwai tuwánaimba moóráwai íma kawer-únánkwátói uréna máyáísana awánéna

¹² séna nóra éwa kawer-únánkwátói íma uréwa iráano sisaná íma aai sisaná

¹³ kárákwiraiwai kwená mayái-kwáásíyávéna simátimena séna aiyayaanka'a asááumai máápa'a túnkwí-ayampa'a aúwéwana ivi'á téna áí'o índayavena áwááyaamba akévundaniye siráiyé Ísu siráiyé.

¹⁴ Ísu mináímbá simásuwena séna Áánútu sáwíva-kwaasi tááyain-kwaasivinkemba évakarawaiye su'mai kwená kwaási-i'a kwéumatinkaiye siráiyé.

táákísi-aintavesa áísaa uráan-kwasai.

Mááka 12:13-17, Árúku 20:20-26

15 Ísu súwasa áamáan-kawaa-kwaasi máápa'a kumbésa keáímbá sésa nóran-ainta áísaa onanayá sáwí-aimbo sínata aavintá mayankánaumno sésa

16 miwí tínaaembo kwárón-kwaasiye Éróti amááraawiye ti'márówasa Ísunopa'a tésa sésa anóndakoo árai-kwaasi po Áánútuna aambó kwáraan-aimba arupí umái kwésimatimendaya ísaraumne. kwaási táároi íma inkaisé anón-kwaasiye úwoi-kwaasiye táároi íma inkaisé tirumbá airá'mái-aimba íma séma arupí umái kwésimatimendaya ísaraumne.

17 simáménda-ainta isaaó. kanaarátááwá táákísi-ontamba Áróamáani-kamaani-kwaasiya tíménaum. íya tíménaumno. tíménaundaya Yútaa-kwaasiya kentáásí amáámba araaisénaundaya'iyompo nóran-imayaamo émo e simásimiyo suwaná

18 Ísu miwí tááma iséna imáyáa éna arumpimbá séna Áróamáani-kamaani-kwaasi táákísi-ontamba tíméromo senasamó ésa Yútaa-kwaasi áwáá'a sésa Áróamáani-kamaani-kwaasi sáwí'o umásínkáawaiya óntamba tíméro kwésiye sénááowe séna Áróamáani-kamaani-kwaasi táákísi-ontamba íma tíméromo senasamó ésa Áróamáani-kamaani-kwaasi áwáá'a sésa táákísi-ontamba íma tíméro kwésiye sésa aavimbá maisinkánááowe-imayaa éna áísaa un-kwáásíyávéna séna kaumbo-káér-ainkwara-kwaasi pó'a kentávé'a sáwí-aimbo síndawe sé'a kwésisaa-owe.

19 táákísi-ontamba moórá maimái máagaraasinkaaro súwasa maimái máagaraarankowana

20 séna nááwa óikaana uráinkara áwí'a kwáyáiyó súwasa

21 miwí sésa Áróamáani-kamaani-kawaanako óikaamba isaná áwí'a kwáyáiyé suwaná Ísu séna Áróamáani-kamaani-kawaanakondei kwembá áméro. Áánútundei Áánútumba áméro súwasa

22 mináímbá ísówana táá'a kówasa íma aai sésa auwésa kuráawe.

pukémpinkemba usásinanaaon-kwasai.

Mááka 12:18-27, Árúku 20:27-40

23 kuwasá Sátúsi-monor-aimbo sun-kwáásí púwómpinkemba íma usásinanaaowe kwésen-kwaasi pósa mitáwai Ísunopa'a tésa

24 sésa anóndakoo naaóvá'á Mósesi séna moóráwai aaraí maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana ávákoma maimakéna awaaóná anondáwe séna iyámpói ankániye siráiyé.

25 moórá-aimba isaaó. moórá-tawai maanká'á avakaeté-avarawainonda mésa tuwaaómá aaraí maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana

26 kwenánaenkewai kware'á maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana kwenánaenkewai kware'á maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana mirá eémesa avakaeté-kwaasi putásaawana

27 minínímbá naaémba pukáiyé simásuwesa

28 Ísumba áísaa esa sésa mirámó ombá kwaásimo puwíyampinkembo usásinaiya-tawai minínímbá avakaeté-kwaasi tuwainímbá póna nááwa mayániyo suwaná

29 Ísu séna Áánútun-aii aúváivimba agaimakón-aimba íma kawé'á umái isé'a Áánútuna asirayámbá íma awáné'a pó'a miráumai sáwísawaa-aimba kwésewe.

30 pukémpinkemba usásinesa kwíyómpa'a uménaaon-kanaa aaraí íma mayáiyasa kwaai íma mayáiyasa ésa Áánútuna kwayó'nárawa'o kwíyómpa'o máéwaimo ontembá minínínákwá'á miráumai aaraí íma mayáiyasa kwaai íma mayáiyasa ónááowe.

31 kwaási pukémpinkemba usásinanaaomba simátíménda ísáaro. Áánútu simátímakomba aúváivimba agaimakón-aimba awánaraawe.

32 Áánútu Mósesintavena maarán-áímbá séna Áánútu úne. enaíkwá'ná Ááváramune Áísákaane Yákópone miwítí Áánútu úne siráiyé. Áánútu mináímbá siráimba

minkáúmbó-kwáásí á'a púwúwasa utamátínkaraambanivo mináímbá siráimba pósa miwí úwoi máyáawe Ísu súwasa

³³ kwesémo máyón-kwaasi isésa táátavesa ésa sésa ááin-kwasai kwésimasimiye siráawe.

aivar-ámáánkóná kwaasái.

Mááka 12:28-31, Áríku 10:25-28

³⁴ suwaná Ísun-aaigo Sátúsi-monor-aimbo sun-kwáásí táái usáyaaítomba amáán-kawaa-kwaasi isésa torupamáí mésa

³⁵ miwívínkémbá moóráwai amáámba kawé'á umái ísarowai Ísumo sáwí-aimbo sínda isánáe séna áísaa ena séna

³⁶ anóndakoo Áánútuna amáámpinkemba nóran-amaana aivar-amáámbán-iyo súwana

³⁷ Ísu séna Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna

Áánútumpa'a kentí Ísóigomba kentiruné

kentí imáyáawe kentimané améro

agaimaréna siráíye.

³⁸ minamáámhá aivar-amáámhá isaná

³⁹ miwá ánaaenken-amaamba anón-amaamba maarán-amáámbán-iye. Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna

kesávái-imáyámó ontembá kentí kwaásiti imáyáagwara'a oró agaimaréna siráíye.

⁴⁰ minkáér-amáánkó ávonkaamba uráísana Mósesimo ó'on-amaambo siráine Áánútun-aaí simátímakowai siráan-amaane megwí-megwiraamba éna kaer-amáánkó ávonkaamba uráínka'a tagwéaraapaiye Ísu siráíye.

Áánútumo usásinankaiwai Káráísitina kwaasái.

Mááka 12:35-37, Áríku 20:41-44

⁴¹ súwasa amáán-kawaa-kwaasi torupamáí máyówana Ísu miwí tísaa ena séna

⁴² Áánútumo usásinankaiwai Káráísiti nááwan-andaraken-kwaasiya'iyo súwasa kentáásíkwá'ná Tévítin-andaraken-kwaasiman-iye suwaná

⁴³ Ísu séna naaóvá'á Áánútun-amanko Tévítimba imáyáa amúwana Tévíti Káráísitintavena séna kesí Ísóigoman-iye siráimba

⁴⁴ monor-ímá agaimakón-auvai-kwandaavimba Tévíti agaimarena séna

kesí Ísóigonatavena Áánútu séna kesiyáánúrappa'a asirayán-áyámpá'á mara'á ména'a ená namuro-kwáásí usáyaaítanasa miwí ánásanaaowe

Áánútumo siráin-aimba Tévíti siráíye.

⁴⁵ miráumai Tévíti Káráísitintavena séna kesí Ísóigoman-iye siráimbanivo nóraumaiya kwemá Tévítin-andaraken-kwaasiman-iyo Ísu súmba

⁴⁶ Káráísiti Tévítina Ísóigoma éna Tévítin-andaraken-kwaasigoman-iye súmbanivo miwí íma kanaán-umai aaí sésa táátavesa ésa minkánáárakémbá íma áísaa úmaesa iráawe.

23

ámáán-kawaa-kwaasiye amáámhá sun-kwáásíyé miwítí kwaasái.

Mááka 12:38-40, Áríku 11:39-44,47-52, Áríku 20:45-47

¹ Ísu torupamáí máyón-kwaasiye kwená kwayó-kwáásíyé simátimena séna

² Áánútu usásintinkaraisasa amáámhá sen-kwáásíyé amáán-kawaa-kwaasiye Mósesi agaimakáin-aimba awánésa kwésimatimemba

³ isé'a kwáráaro. Mósesi siráin-amaamba miwí tóikakene su'mai sésa íma kwégwaraavo miwímó ontembá íma oró.

4 umbai-yántáá'ó asááúmakesamo túgwaata'mae'a korómó sésamo ímo túwa'naa ontembá miwí umbai-áimbá simátimesa íma túwa'naa ombá úwoi kwáráaro kwésewe.

5 miwí sésa kwaási suwánésa anón-kwaasin-owe sígwáe sésa Mósesi siráin-amaamba agaimái anavéúmpimba makésa túwayaankare tiyáánkare asááúmaresa miwítí kwátói-araira'a ayáátááka'a taváákarara úmakesa naaópa'a avuvumpa'á kwénaaes

6 tanómbó kaúvópa'o máyáapa'a kawer-áyámpá'á mésa mono'-náúmpá'ó umáyáapa'a anón-kwaasimo maí-áyámpá'á umésa

7 kwaási suwánésa sésa anón-kwaasi monor-áimbá simátíméwain-owe sígwáe sésa naaópa'a avuvumpa'á kwénaaes mirámó ontávésa aamoí kwéowe.

8 miwí mirá kwéombanivo íma mirá oró. keinárawatavesa anón-kwaasi monor-áimbá simátíméwai owémó siyambo é'a kímborawai anón-kwaasi isatá kwená kwaásiya mimbórái'a umáiya máyaumne seró.

9 keinárawapinkemba moóráwaintave'a anón-kwaasi kesivón-iyé sevó. kentivó kwíyómpa'a máyáiyé.

10 keinárawapinkemba moóráwaintave'a kentáára'a kárákwiraiwain-iyé sevó. Áánútumo usásisinkiwai keyáá keinárawaka'a kárákwiraundawai kemá úne.

11 keinárawapinkemba usáyaaitanae síyawai keinárawati kwayó'-máyaí máyáaro.

12 kentúwí'o mósá maráiyawaima Áánútu úwoi-kwaasiraamba umátinkanivo kentúwí'o ímo mósá maráiyawaima Áánútu mósá tinkáníye Ísu siráiyé.

13 Ísu mináimbá simásuwena séna áamáamba sen-kwáásíyé áamáán-kawaa-kwaasiye simátíménda ísáaro. kaumbo-káér-ainkwara-kwaasimo é'a kárákwiyoro. Áánútu kwená kwaásimo kawááin-amba kwéitatinkaawe. Áánútu kwená kwaásimo kawááin-ampa'a íma kónáe sé'a kónáe kwéowaiti aambá kwéitatinkaawe.

[14 áamáamba sen-kwáásíyé áamáán-kawaa-kwaasiye kaumbo-káér-ainkwara-kwaasi é'a ketor-ínintí óisankwara naankwará'á umóyámbá kwémae'a kwaási suwánésa súwí'a mósá maráígwáe sé'a kampakómbá tavisimái-namunaa kwésewe. mindáyave'a kárákwiyoro.]

15 áamáamba sen-kwáásíyé áamáán-kawaa-kwaasiye kaumbo-káér-ainkwara-kwaasi é'a simátimunda monor-áimbá kwaráígwáe sé'a tivakáá úmae'a anón-domba kóate'a némpa'a kwénaae'a tuwáné'a kentí sáwí-mayai agaráátínkáawasa miwítí sáwí-mayaigo kentí sáwí-mayaigomba usáyaaitaraimba pó'a mindáyave'a kárákwiyoro.

16 aambá íma kawé'á umái awáraawai kampa'á sé'a maarán-ámbá kwáráaromo kwésewai kárákwiyoro. keinárawa'o monor-áimbó sembá kampa'á simátime'a sé'a anóm-bono'-nankon-aai tivamíra'a marésa sésa mirá ónaumnemo sembá minímáyáámó ivátuwaiyanamo éna kanaán-íníye. ánivo kawer-óntámbá áwí'a kóri-ontankon-aai tivamíra'a marésa sésa mirá ónaumnemo sembá minímáyáámó ivátuwaiyanamo éna sáwí'a íníye kwésewe.

17 minkórí-óntánkó anóm-bono'-nankomba íma usáyaaitaraiwo mindáúmpá'ó kwénimba mindá kawé'án-iyé. keinárawa'a monor-áintávéna tááko íma pééi sisa'á kwéisaawe. sáwí-imayaagwara-kwaasi simátímén-aimba kampar-áimbán-iyé.

18 keinárawa'o monor-áimbó sembá kampa'á simátime'a sé'a Áánútuntavesamo póimo tuvú'máimo agáyáan-taareigon-aai tivamíra'a marésa sésa mirá ónaumnemo sembá minímáyáámó ivátuwaiyanamo éna kanaán-íníye. ánivo mintááréirá'ó Áánútumbo kwéame-poigon-aai tivamíra'a marésa sésa mirá ónaumnemo sembá minímáyáámó ivátuwaiyanamo éna sáwí'a íníye kwésewe.

19 Áánútumbo ámém-poigo mintááréígómbá íma kwéusayaaitaivo mintááréígó usáyaaitarena ámém-poi kawé'á kwéiyé. keinárawa'a monor-áintávéna tááko íma pééi sisa'á kwéisaawe. sáwí-imayaagwara-kwaasi simátímén-aimba kampar-áimbán-iyé.

²⁰ asirayán-áimbó sembá Áánútuntavesamo póimo tuvú'máimo agáyáan-taareigon-aaimo tivamíra'o marésamo sésamo ésa mintááréigón-ááigwara'a Áánútumbo kwéamem-poigon-aagwara'a kwésewe.

²¹ asirayán-áimbó sembá anóm-bono'-nankon-aaimo tivamíra'o marésamo sésamo ésa mindánkón-ááigwara Áánútu mindáúmpá'á máyáiwain-aagwara'a kwésewe.

²² kwíyónkon-aaimo tivamíra'o marésamo sésamo ésa Áánútu mivá'á kárákwiraiwain-aagwara'a kwésewe.

²³ áamáamba sen-kwáásíyé áamáán-kawaa-kwaasiye kaumbo-káér-ainkwara-kwaasimo é'a kárákwiyoro. naaóvá'ó Mósesimo siráintemba kentí kígauvakemba sáwíyan-tonkwara'a taaínkaar-umai siyáánkai maké'a moóra Áánútumba kwéame'a kawe'á kwée'a mirán-ámáámbá ísámai iyé'anivo Mósesimo siráin-amaamba anón-amaamba ivá'á tu'maré'a pó'a kwaási íma arupí umátinke'a tirumbá íma umátinke'a íma Áánútuntave'a asiramái-imayaa é'a mirá ontáv'e'a pó'a minánón-ámáántómbá ivá'á tukáawe.

²⁴ aambá íma kawe'á umái awáraawai kampa'á sé'a maarán-ámbá kwaráaro kwésemba sáwíyan-amaamba kwaré'a anón-amaamba tukáawe. mirámó ombá toómpímbá kankambá kwáyáísa'a kító-kankamba túkúyuwe'a anón-kankamba mindágwara'a kwénaantenkaan-kwaasin-owe.

²⁵ áamáamba sen-kwáásíyé áamáán-kawaa-kwaasiye kaumbo-káér-ainkwara-kwaasimo é'a kárákwiyoro. anavéúne táávere paákáré su'mai kwésewe owain-ovo andáámpa'a sáwí'a uráisa'a pó'a kempímbá sáwíva-tantaa'a anómba kwáyáíye.

²⁶ áamáán-kawaa-kwaasiyono. monor-áíntávéna tááko íma pééi sisa'á kwéisaawe. anavéúne táávere andáámpa'o sese owanamó andáámpare paákáré kawé'ó kwéintemba kentí sáwí-imayaa tuwé'a kawer-ímáyáá umái máero.

²⁷⁻²⁸ áamáamba sen-kwáásíyé áamáán-kawaa-kwaasiye kaumbo-káér-ainkwara-kwaasimo é'a kárákwiyoro. kwaásimo maipímbó utámakaawanamo kaviraisasamó kwaási ímo awánaantemba kentirumpímbá mirá isa'á sáwí'a kwéowasa kwaási íma kwétuwanaawe. kwaásimo maipímbó utámakesamo kanaagunémo owasá awánésamo sésamo kawé'á kwéowe sentembá keinárawa'a tuwánésa kawé-kwáásímán-owe sembánivo kentirumpímbá mirá-sáwí-yántáá'á kwáyáísa'a kaumbo-káér-ainkwara-kwaasiman-owe.

²⁹ áamáamba sen-kwáásíyé áamáán-kawaa-kwaasiye kaumbo-káér-ainkwara-kwaasimo é'a kárákwiyoro. kentíkwá'ná Áánútun-ai simátímakowai tínkamuwasa púwúwa'a utamátínkaraapa'a konaarirí kwéowe. arupí umái máyón-kwaasi tínkamuwasa púwúwa'a utamátínkaraapa'a konaarirí kwée'a

³⁰ sé'a miwí tisaavutantamba uráawai sé'a minkánáávímbó métaraiya kentáá síkwá'námo uráantemba íma miráyá uráusino kwésewe.

³¹ mirán-áimbó kwésemba maarán-áimbá sé'a Áánútun-ai simátímakowai tínkamesa mirá-sáwí'á uráawai tirááta úne kwése'a miwímó uráantemba mirá kwéowe.

³² kentíkwá'námo uráantembo mirámó kwée'a ánásanaaowe.

³³ ánásanaaomba iyánkó póígon-araa'an-owe. Áánútu keinárawa'a aavimbá matínkáína'a sáwí-meyambo mayánááopa'a iramó kwégaipa'a tu'maá'námo ímo kwáyáípa'a kónááowe.

³⁴ miráumai kesáái simátimenaawaiye agaráátinkanaawaiye kawer-ímáyáágwará-kwáásíyé ti'maráanasa keinárawapimba kwénaaiya'a évakarawai tínkamiyasa puwíya'a évakarawai taaira'á tínkamiyasa puwíya'a évakarawai kentí mono'-náúmpímpá'á taándéi tínkame'a moóra-mora-naopimpa'o kwénaaiya'o é'a ti'mátu'mae'a naaónááowe.

³⁵ mirámó íyana arupí-kwaasimo tínkamom-beyamba amáparawaiti meéyámbá kentópa'a tíníye. aiva'ó tuvúwanamo pukáin-kwaasigo áwí'a Épeo naaémba moóráwai

Pérékaya ááninko áwí'a Sékáraya anóm-bono'-naumpa'a máyowana moórá-ayampa'a Áánútuntavesamo ísámaimo póimo tuvú'máimo agáyáan-onta-tarei kwáyowana moórá-ayampa'a aiva'-mónó-káwáánákówé su'mai iyún-ontama kwáyowana avumpimbá Sékáraya umáyowasa túvúwana pukáiyé.

³⁶ minkáé-kwáásíráítí avumpimbó agairáan-kwaasi tínkamuwasa pukáawaigwara'a miwítí sáwí-meyamba ívé'o máyáan-kwaasi mayánááowe Ísu siráiyé.

Ísu arumbá umátínkarain-kwasai.

Árúku 13:34-35

³⁷ Ísu mináimbá simátímatuwena Yérúsaremu-naopaken-kwaasi arumbá umátinkena séna Yérúsaremu-naopaken-kwaasiyono. Áánútun-aaí simátímakowai tínkambae'a kwéiyuwasa pukáawe. Áánútu ti'marówasa kurówai óntantamba tínkambae'a kwéiyuwasa pukáawe. kokórigomo áráátombo ayóí-ándámpá'ó tínkarenamo káátamatinkaintemba aasiyaasi-táwai kemá mirá ónaumne kwésundanivo tínaemba kwéumasimewe.

³⁸ ísáaro. Áánútu tiyuwáína'a tu'nankáámbá ónááowe.

³⁹ simátíme'a sé'a íma úwoi suwánanaaovo naaémbo sé'o Áánútu ai'maráísana kunkáiwaimba Áánútu kawé'á kwéumankaiye síyanka'a moórágwara'a suwánanaaowe Ísu siráiyé.

24

anóm-bono'-namba tawísí-áímbá siráin-kwasai.

Mááka 13:1-2, Árúku 21:5-6

¹ Ísu mináimbá simásuwowasaya anóm-bono'-naumpakemba kárúwesa kúmúmba kwená kwayó-kwáásí sésa anóm-bono'-namba kawé'-námbán-ivo awánaao suwaná

² Ísu séna ívé'o awánaan-dantave'a simátíme'a sé'a aáno kwaási tésa mindámbá amápa'a tawísíyuwesa amápar-ontankwarare tawísíyuwanaaowe Ísu siráiyé.

sáwí-kanaa tíniye siráin-kwasai.

Mááka 13:3-13, Árúku 21:7-19

³ Ísu mináimbá simásuwena Óríve-omaka'a umáyowasa kwená kwayó-kwáásí kweyáá máyonka'a tésa áísaa esa sésa emó sénda nósa-tawaiya tíniyo. nóran-awaamera ínata séta ákíra'a emá kuméma ívé'o kwáyáin-tantaa'a ánásaniye sénaumno suwaná

⁴ Ísu séna kampar-áímbá isé'a áraire sevó kárákwiyoro.

⁵ sáwíva-kwaasi tóyo ésa kesúwí'a mágwétesa sésa Áánútumo usásisinkaiwai úne síyasa sáwívarawai minkámpár-áíntávésa áraire sénááowe.

⁶ áái'o tíyáán-aimba némpakena'i. egwaakéná'i. isáiyana íma táá'a kaíno. mirán-kánáámó tínda mindá íma amápa-tantaa'a ánásai-awaame'an-iyé.

⁷ moórá-ayampa-kwaasimo áái'a tiyánááowe. moórá-kawaa-kwaasigomo éna moórá-kawaa-kwaasigona amááraayavena usásimbai áái'a tíyáaro sínasa usásinesa áái'a tiyánááowe. ó'on-o'om-barava'a ayawaimá táníye. ó'on-o'om-barava'a anóm-barima táníye.

⁸ mirán-tántáá'ó paárína'a sé'a amápa-tantaa'o ánásanin-kanaa íma tiráivo iyámpóimo tínkánáe owanamó anón-ti'o intembá umbai-kánáámó tínímba miráumai ááimba ásáiyé seró.

⁹ mirán-áímbó síyasa minkákémbá keinárawa'a táto'mai ó'owima tímíyasa sáwí'a umátinkesa tínkamiya'a puwónááowe. kentáváímó asiramáímo máyáantavesa ó'on-o'on-kwaasi amáparawai tíyámba umátinkanaaowe.

10 kesááiyavesa áraire kwésiyawaivinkemba sáwívarawai kesáái tínaaemba umámesa miwítí namuro-kwáásí moórá-morawai agaráátinkesa tíyámba umátinkanaaowe.

11 sáwívarawai paárésa kampa'á sésa Áánútun-aaí simátimundawai úne sésa sáwívarawai kampa'á simátiyuwanaaowe.

12 miráumai sáwí-mayaigo kóyáwé éna anómba ínasa ó'owiti imáyáamo eémemba ivátuwesa kesávái-ímáyááwé su'mai ónááovo

13 ímo ivátuwesamo kentáváímó asiramáímo méwai ánásai-kanaara'a Áánútu tí'mai kawepá'á métinkaniye.

14 amápa'-maravaken-kwaasi isánááontave'a áséi-kwasai Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba simátíma'mae iyíyana naaémba amápa-tantaa'a ánásai-kanaama tíniye Ísu siráíye.

sáwí-kanaagona kwaasái.

Mááka 13:14-23, Áríku 21:20-24

15 Ísu mináímbá simásuwena séna naaémba ávááraumai inkaisí-yántáákómá paáriniye. naaóvá'á Áánutun-aaí simátímakaiwai áwí'a Tánieri mintántáátávéna siráíye Ísu siráíye. kemá Mátíyu sé'a maanáúváiímó torausíyawai tááko pééi sína'a ísáaro kwésune. Ísu séna Áánútuna kawé'-mápá'á misáwí-yántáá'á paárínasa awánanaaomba

16 Yútiyaa-marava'o máyaiyan-kwaasi omápata isaaisésa iyánááowe.

17 ontará'ó máyaiyan-kwaasi íma naaúmpa'a iyíyamba óísamba ivátuwesa úwoi isaaisésa iyónááowe.

18 kígauva'o máyaiyan-kwaasi íma naaópa'a iyíyamba unáánkwátói ivátuwesa úwoi isaaisésa iyónááowe.

19 tímúkwarrar-inimba ívér-iyampoigwarrar-inimba minkánáámá sáwí'a ónááowe.

20 isaaisé'o iyónááomba táúgwi-kanaa iyé'a agándai-kanaa iyé'a únavo sé'a Áánútumpa'a námúnaa seró.

21 minkánáámá tínímba anón-umbai táníye. naaóvá'á Áánútu maramá tarórumba ívéka to'mái mirán-úmbái-yántáá'á íma tiráíye. aanogwara'a mirán-úmbái-yántáá'á íma tíniye.

22 mirán-úmbái-yántáá'ó kwéin-kanaa Áánútu ákíse úmakaiye. mirán-úmbái-yántáá'ó kwénin-kanaamo ayáátááka'o kwéninkakai amápa-kwaasi íma úwoi túvamai máésino. Áánútu ítámakain-kwaasiyavena imáyáa éna mirán-úmbái-yántáá'á ákíse uráíye.

23 ákísemo ínasa évakarawaimo simátimesamo sésamo Áánútumo usásinankaiwai mivá'-maava'a máyáíye síya'o é'a íma ísáaro.

24 évakarawai paárésa kampa'á sésa Áánútumo usásisinkaiwai úne síyasa évakarawai kampa'á sésa Áánútun-aaí simátimundawai úne simátíma'maesa naaónááomba ímo awánem-bayai kwémaesa Áánútumo ítámakain-kwaasi kampa'á simátiyuwanae sésa mirán-ánóm-báyái mayánááowe.

25 miwíyávé'a árai-kwaasin-owe sevó sé'a íma paáruraanka'a aiva'á simátimumpo kárákwiyoro.

26 sún-da-aimba imáyáa é'a naaémbo moóráwaimo kentávénamo sénamo paárurena kavóná-marava'a máyáiyemo sína'o é'a íma koró. moóráwaimo kentávénamo aúpá'á máyáiyemo sína'o é'a íma áraire seró.

27 kwíyómpa'o tawáombo úmae kwisasamó awánaantemba kemá kwaasi úrandako kumpaáruraundawai miráumai avora'á ókwara'a kumónaumne.

28 póímo awáímó kaviraipá'ó náíndayavenamo evontáán-dúmáómó torupamáímo máyáintemba Áánútu sínana sún-da-aimba paáriniye Ísu siráíye.

Ísu marapá 'á kumínín-kwasai.

Mááka 13:24-31, Árúku 21:25-33

²⁹ Ísu mináimbá simásuwena séna mirán-úmbái-yántáá'á tínín-kanaama ánásainana aaváúmá túnkwina kwíyómba íma sán-káínana o'á kwíyómpakemba kuntínana kwíyónko tora'naára'a ínasa

³⁰ amápa'-maravaken-kwaasi kwíyómpa'a awánanaaomba ó'oran-tantaa'a awánésa kentávésa sésa kumíníyena to'mayaa kwéiye sésa táátavesa kwéesa ivi'á kwétesa suwánanaaomba kemá kwaási úrandako anón-asirayankwara ságayankwara'a ainámpímbá kúmóna'a suwánanaaowe.

³¹ uwíremba kwése'a kwíyómpaken-kwayo'narawa'a ti'maráanasa Áánútumo ítámakain-kwaasi amápa'-maravakemba tí'maesa moórávimba torupanááowe.

³² Ísu mináimbá simásuwena séna moórá-tai naí-táígó áwí'a víki-taigontave'a imáyáa umái ísáaro. aráságáyómó agayáínda awáné'a sé'a áú'o sínín-kanaa sáwíyanka'a tíníye sénááowe.

³³ mirámó intembá kemá sún-da-yantaa'a ína'a awáné'a sé'a sáwíyanka'a kumíníye sénááowe.

³⁴ árai'a simátíme'a sé'a ívé'o máyáan-kwaasi évaka'a íma pukáiyanka'a kemó sún-da-yantaa'a paáríniye.

³⁵ kwíyómba maramá ánásainana kesáái íma ánásena úwoi kwaíkwaí'a íniye Ísu siráíye.

kúmóna-kanaa kwaási íma ísaraan-kwasai.

Mááka 13:32-37, Árúku 17:26-30,34-36

³⁶ Ísu mináimbá simásuwena séna kúmóna-kanaama aayáúvimbá kwaási íma isááwasa kwíyómpaken-kwayo'narawa'a íma isááwa'a kemá Áánútu ááninkoma íma isáúnana kesivo kweyáá ísaraiye.

³⁷ naaóvá'á moóráwai áwí'a Nówaa máyonka'a kwaási íma Áánútuntavesa imáyáa ésa maémáéntemba naaémba kemá kwaási úrandako kúmóna mirá ónááowe.

³⁸ kavirayán-dónkómó ímo tínkankonka'a nombá toómbá kwénesa tiyáámúmbaa'a kwétokwaa-esa aarai máyówasa kwaai máyówasa kwéuwana Nówaa non-avóvomayaa'o kún-daumpa'a umáyowasa

³⁹ kavirayán-dónkó tínín-aimba ísaresa íma imáyáa ésa máyówana anón-a'a téna kavirayán-dónkó amápa-kwaasi tínkamuwasa putásaraawe. mirámó uráantemba kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai ókwara'a kúmóndara'a kentávésamo ímo imáyáamo íyawai mirá ónááowe.

⁴⁰ minkánáá maará ónááowe. kae-kwáásí kígauva'a méyana Áánútu moóráwaimba auwéna moóráwaimba airáníye.

⁴¹ minkánáá kaer-ínínkáí toómbá kwégwanteyana Áánútu moórá-inimba auwéna moórá-inimba airáníye.

⁴² kemá kentí Ísóigo kúmóna-kanaama íma ísaraavo kárákwimai máéro.

⁴³ simátíménda-aimba imáyáa oró. naakó avowámó umóyán-kwáásímó tínín-kanaamo ísarenarai umóyán-kwáásí timbá kwéto'mayaa-ena awánéna kwatúwáísana kwená naaúmpakemba umóyámbá íma máyáísino.

⁴⁴ miráumai kemá kwaási úrandako kumónaundayave'a pó'a keinárawa'a íma imáyáa kwéiyanka'a kumúnnavainivo kwéto'mayaa-e'a simu'maré'a máéro Ísu siráíye.

sáwí'a owasá kawe'á owasá uráan-kwasai.

Árúku 12:42-46

⁴⁵ Ísu mináimbá simásuwena séna kawe'-má'yáímó kwémayaawai kawer-ímáyáágwárá-kwáásíyávé'a kwésune. kwená anóndako séna kesí mayái-kwáásírá'á kárákwire toómbá taaímbai tíma'mae iyuwó síníye.

⁴⁶ kwená anóndako téna kwená mayáímó kawe'ó umáímó mayáínda taawánáínana mayáímó kwémayaindawai arunkó kawe'á ínana

⁴⁷ minánóndákó séna kesí náaindaamba amápa-tantaaka'a kárákwiyuwo síníye.

⁴⁸ ánivo mimbáyái-kwáásígómó imáyáamo énamo kesí anóndako ayáátáaka'a íma tíníye sénamo

⁴⁹ mayái-kwáásí tínkamenamo toómbó nénamo uwoaó'-nómbá kwénaan-kwaasiye uwoaó'ó énamo

⁵⁰ kwená anóndako tínín-kanaa ímo ísarenamo ímo imáyáa kwéindara'a téna

⁵¹ anónka'a tainkámbai aí'mátuwena séna kaumbo-káér-ainkwara-kwaasimo mésamo tí'o kwéisasamo ivi'ó kwétesamo túwáayaambo akévundaresamo máyáapa'a kóaaó síníye Ísu siráíye.

25

siyáánkai-inaamaruti kwaasái.

¹ Ísu mináimbá simásuwena aaraimó kwémayaawainá ááimba imáyáa éna séna naaén-kanaamo tínimba Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba maarán-áimbán-íye. aaraimó mayáníwaimba toómbá náíyanesa siyáánkai-inaamaru oómbá kúra'maesa aampakémbá koáikaawe.

² minárásíyómbá éva'aasei sáwí-imayaagwara'a owasá éva'aasei kawer-ímáyáágwárá'á owasá

³ sáwí-imayaagwarar-arasi oómbá kúraresa ó'on-anaveumpimba iramó kánín-domba íma atíyoraawasa

⁴ kawer-ímáyáágwárár-árásí oómbá kúraresa ó'on-anaveumpinkwara'a iramó kánín-domba atíyoresa

⁵ aaraimó mayáníwaimba koamu'makáawana íma ááéma tisasá tógáva'a isasá tuún-kwaiguráawe.

⁶ tuún-kwáyáawana no'wáán-avuntamba moóráwai aayamáí séna kwétivo koairánáisaiye sisasá

⁷ misíyáánkái-árásí usásinesa oómbá to'maésa kombá

⁸ sáwí-imayaagwarar-arasi kawer-ímáyáágwárár-árásíyávésa sésa kentáásí iramá pisinánívo nombá atísimero sewasá

⁹ kesáágwárá'á miráumai kwéanasaivo nombó atíyén-daumpakemba komeéyámbáráaro sewasá

¹⁰ kwégowana aaraimó mayáníwai tisasá éva'aasei-arasi to'mayaan-umai máyáawai kwesé toómbó náíyanesa naaúmpa'a íyówana

¹¹ onta umásúwáísasa minéwá'ááséí-árásí nombó atíyénáesamo kówai tésa anónka'a sésa anóndakoo onta tisinkaaó sewaná

¹² íma awánáúnda-arasi ombá pó'a íma onta titinkánaumne siráíye.

¹³ Ísu simásuwena séna miráumai kemó kúmónnda-kanaa íma ísarenka'a kumónaumpo kárákwimai máéro Ísu siráíye.

kaumbo-máyái-kwáásítí kwaasái.

Árúku 19:11-27

¹⁴ Ísu mináimbá simásuwena séna naaén-kanaamo tínimba Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba maarán-áimbán-íye. moóra-anondako némpa'a kwááyu koménae séna éna kwená mayái-kwáásí tááyena séna kesí óntanka'a kárákwiyoro séna

15 moóráwai kwená mayáí kawe'-má'yáí má'yáísana awánaiwaintavena séna kesí óntamba éva'aasei-unamba kárakwiyuwo séna aména moóráwai kwená mayáí sáwíyanka'a kawe'-má'yáí má'yáiwaintavena séna kesí óntamba kaer-únámbá kárakwiyuwo séna aména moóráwai kwená mayáí sáwíyam-bayai má'yáiwaintavena séna kesí ónamba moórá-unamba kárakwiyuwo séna aména tiyuwéna námpa'-marava'a kówisana

16 éva'aasei-unan-ontamba mairáiwai minóntándéí mayáí maimaé kwégwena ó'omba éva'aasei-unan-ontamba má'yáísana

17 moóráwai kaer-únán-óntámbá mairáiwai minóntándéí mayáí kwémaena ó'omba kaer-únámbá má'yáísana

18 moóráwai moórá-unan-ontamba mairáiwai minóntándéí íma mayáí maéna úwoi maravímbá utámakaiye.

19 utámakaisasa mirá kwéowana miwítí anóndako ayáátáaka'a kuróm-bapa'a mivá'á ména naaémba téna kwááyumo tímakaunda-ontamba torupamáí awánanae séna tááyaisasa

20 tésa éva'aasei-unan-ontamba mairáiwai maimaéna máagaraarankena séna éva'aasei-unan-ontambo símakaandavinkemba mayáí kwémae'a ó'omba éva'aasei-unan-ontamba mairáumne sisaná

21 anóndako séna kesí mayáí-kwáásígó kawe'á óne. kentávemo imáyáamo émo sáwíyan-tantaaka'o kawe'ó umáímo kárakwiraandantemba sáwíva-tantaaka'a kárakwiyiniyone. kesirunkómó aamoimó intembá kesé taménana enarunkó aamoí íno sisaná

22 kaer-únán-óntámbá mairáiwai maimaéna máagaraarankena séna kaer-únán-óntámbó símakaandavinkemba mayáí kwémae'a ó'omba kaer-únán-óntámbá mairáumne sisaná

23 anóndako séna kesí mayáí-kwáásígó kawe'á óne. kentávemo imáyáamo émo sáwíyan-tantaaka'o kawe'ó umáímo kárakwiraandantemba sáwíva-tantaaka'a kárakwiyiniyone. kesirunkómó aamoimó intembá kesé taménana enarunkó aamoí íno sisaná

24 moórá-unan-ontamba mairáiwai maimaéna máagaraarankena séna emá asirayán-kwáásí éma ó'owiti mayáívínkémbá toómbá kwéne ó'owiti kígurakemba úwoi kwénae kwémandaana'a

25 enáároi inkaisé'a ená óntandei mayáí íma mayáúnda úwoi aúpá'á makáunda po ená óntamba mayániyone sisaná

26 anóndako séna sáwí-mayai-kwaasigo kavóná-kwaasi po kentávemo sémo ó'owiti mayáívínkémbá toómbá kwéne ó'owiti kígurakemba úwoi kwénae kwémandaana'a óne sénda po

27 kesí óntambo amápa-kwaasiti óntambo máráan-daumpa'o makáandarakai tiré'a kesí óntankwara aa'wáá-ontankwara'a mayáúsino séna

28 kwená mayáí-kwáásíyávéna séna minóntámbá mairé'a siyáánkai-unan-ontambo tokáiwaimba áméro.

29 sáwíva-tantaaka'o kawe'ó umáímo kárakwisinkaiwaimba moórá-mora-yantaa'a áménana kárakwisinkanivo ímo kawe'ó umáímo kárakwisinkaindawaimpakemba makáimba má'yána'a

30 misáwí-má'yáí-kwáásígómbá áí'mae'a máápa'a móru auwáiyana túnkwi-ayampa'a tí'o kwéisasamo ivi'ó kwétesamo túwááyambo akévundaresamo má'yáapa'a kwíníye siráiyé Ísu siráiyé.

Ísu má'yáawaina ááintavena tísaa ínín-kwasai.

31 Ísu mináímbá símasuwena séna kemá kwaási úrandako naaémba kúmóndara'a ságayankwara kwíyómpaken-kwayo'narawakwara'a kárakwiraundawai pó'a kúmónasa

³² amápa'-maravaken-kwaasi kesúranka'a torupamáí máyaiya'a sipisípi-poiye méme-poiraremo kárákwiraiwaimo taaímbaraintemba mĩnkwaásíyómbá miráumai taaímbake'a

³³ évakarawai siyáánúrapa'a mótinke'a évakarawai siyáánepa'a métinke'a

³⁴ kárákwiraundawai siyáánúrapa'o maíyan-kwaasiyave'a sé'a kesivo kawe'á umátínkáiwain-owe. Áánútu maramó taróruronka'a kentí imáyáa éna kentí maru'á to'mayaa úmakaivo mivá'á tamáéro.

³⁵ kawe'á umásinke'a kembó sááimo sinkómbó toómbá simé'a ñombá simé'a ó'om-bapaken-kwaasimo ówánda aamoí umásinke'a kentí naaúmpa'a mógwésinke'a

³⁶ unáánkwátói-iyaaímbo ówánda kwésime'a sí'o úmba kwégarakwiye'a ándáva'o maéwánda kwésuwa'naa-e'a mirá umásínkaraawe. mirán-áímbá senasá

³⁷ arupí umái máyáawai sísa esa sésa Ísóigo nósa-tawaiya embó ááimo ankómba toóné noné améta

³⁸ nósa-tawaiya ó'om-bapaken-kwaasiraambo undá aamoí umánketa kentáásí naaúmpa'a móanketa nósa-tawaiya unáánkwátói-iyaaímbo undá améta

³⁹ nósa-tawaiya áí'o úmba áwa'naa eta nósa-tawaiya ándáva'o maúnda áwa'naa uráumno síya'a

⁴⁰ kárákwiraundawai sé'a árai'a simátíme'a sé'a kesí kwaási úwoi-kwaasi miráumaimo túwa'naa uráamba mindá kembán-iyé simátimenaumne.

⁴¹ mirá simátímatuwe'a siyáánepa'o maíyan-kwaasiyave'a sé'a Áánútu sáwí'a umátinkaniwain-ovo siyuwé'a kóro. Áánútu Sáátáánigone kwená kwayó'náraware imáyáa éna anón-irama to'mayaa umátínkaraisana kaíkai'a éna íma písínáípa'a mivá'á komáéro.

⁴² kembó sááimo sinkómbó toóné noné íma simé'a

⁴³ ó'om-bapaken-kwaasimo ówánda íma aamoí umásinke'a kentí naaúmpa'a íma mósinke'a unáánkwátói-iyaaímbo ówánda íma simé'a sí'o úmba íma súwa'naa e'a ándáva'o maéwánda íma súwa'naa e'a mirá umásínkaraawe. mirán-áímbá senasá

⁴⁴ sísa esa sésa Ísóigo nósa-tawaiya embó ááimo ankómba toóné noné íma améta nósa-tawaiya ó'om-bapaken-kwaasiraambo undá íma aamoí umánketa kentáásí naaúmpa'a íma móanketa nósa-tawaiya unáánkwátói-iyaaímbo undá íma améta nósa-tawaiya áí'o úmba íma áwa'naa eta nósa-tawaiya ándáva'o maúnda íma áwa'naa uráumno síya'a

⁴⁵ kemá sé'a árai'a simátíme'a sé'a kesí kwaási úwoi-kwaasi íma túwa'naa uráamba mindá kembán-iyé simátimenaumne.

⁴⁶ mirán-áímbá simátímatuwe'a aai senasá miwítí sáwí-meyambo ímo ánásenamo kwaíkwei'o ínín-ayampa'a komai'mai'a ónááovo arupí umái máyáawai aúnái'a umái maí'mai'a ónááowe Ísu siráíye.

26

Ísuna amááyu-aimba siráan-kwasai.

Mááka 14:1-2, Árúku 22:1-2, Yóni 11:45-53

¹⁻² Ísu minó'ón-ó'ón-áímbá kwená kwayó-kwaásíyávéna simátímakaiye. naaóvá'ó Áánútu Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánón-kánáa imáyáa éna séna kae'-nó'wáámbá kwaésa tíyótaasa í-tánón-kánáa tínimba kembá táto'mai taaira'á sínkamiya'a puwónaumne Ísu kwená kwayó-kwaásíyávéna simátímakaiye.

³ simátimuwasa mono-káwáá-kwaásíyé Yútaa-anon-kwaasiye aiva'-mónó-káwáánákó áwí'a Káyavaasina naaúmpa'a torupamáí mésa

⁴ sésa nóraumaiya aúpá'á Ísumba táto'mai inkamónaundaya'iyó.

⁵ amápa-kwaasi áái'a tíyáávainivo tanómbó kauvíyan-kanaara'a íma tuvuwónaumne siráawe.

*Ísumba áséi-masawemba pérankarain-kwasai.**Mááka 14:3-9, Yóni 12:1-8*

⁶ suwaná Ísu Pétáni-naopa'a koména moórawai áwí'a Sáímonina naaúmpa'a áúma kárúkokovaa'a uréna ánásarowaina naaúmpa'a ména toómbá kwénowana

⁷ moórá-ininko iyéna áséi-kwiyumba ún-basawemba anón-ontankakemba meéyámbakaim-basawemba maimaéna iyumba Ísu a'nómpímbá atímarowasa

⁸ kwená kwayó-kwáásí awánésa áwáá'a sésa nóra séna mimbásáwémbá úwoi atíyankaiyo.

⁹ mimbásáwémbó ó'owimo tíménamo anón-ontambo mairénamo ímo óísambo makáan-kwaasi tíméraambaniye suwaná

¹⁰ Ísu iséna ivátuwe'a íma áwáá'a aééro. kawe'á umái pésinkaiye.

¹¹ ímo óísambo máraan-kwaasi keséma mai'mai'a kwéiya'a túwa'naa ónáo sé'a túwa'naa ónáoombanivo kemá keséma marapá'á íma mai'mai'a ónaumne.

¹² púwóndara'a masawémba pésinkesa utamásinkanaaovo minínínkó á'a masawémba pésinkaiye.

¹³ árai'a sumpo maísáaro. kesí áséi-aimba amápa'-mapa'a kwésimatimesa minínínkómó umásinkain-aimba kwésimatimiyasa táaka'a maránááowe Ísu siráiyé.

*Yútási Ísuna kuntaru'á mairáin-kwasai.**Mááka 14:10-11, Árúku 22:3-6*

¹⁴ súwana Ísuna kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasivinkemba moórawai áwí'a Yútási moórá-awi'a Isakérióti mono-káwáá-kwáásítópa'a kwéna

¹⁵ séna Ísumbo tátoraiyantavaimo agaráátínkáana'o é'a nóraumai-meyana siménááoo súwasa moórá-kwaai aiyayaan-umai siyáánkai-ontamba 30 ontamba táámpamai ámúwana Yútási maimaéna

¹⁶ kwéna nóraumai Ísumba agaráátínkáanasa tátoranaao-imayaa ááimba ásámai uráiyé.

*tíyótaasa í-tánómbá kauráan-kwasai.**Mááka 14:12-21, Árúku 22:7-14,21-23, Yóni 13:21-30*

¹⁷ Yútaa-kwaasi ímo intóráin-tantaakwara-pereti kwéagayon-kanaa aiva-táwai túntemba kwená kwayó-kwáásí Ísumba taáísaa esa sésa náávara tíyótaasa í-tánómbá kogauvónaundaya'iyó suwaná

¹⁸ Ísu séna Yérúsaremu-naopa'a kwékai moórá-kwaasigontavekai sékai kentáásí anóndako séna kesí kanaamá tísatá kesí kwayó-kwáásíyé ená naaúmpa'a tíyótaasa í-tánómbá nánaumne kwésiye kosimámékaiyo súwasarai

¹⁹ Ísumo súntemba mirá ésarai minká'á tanómba mágauwankaraaiye.

²⁰ tanómba mágaumakoyasa enónka'a Ísu kwená kwayó-kwáásíyé kwéna mindáúmpá'á uména

²¹ toómbá kwémandesa uwaná Ísu séna keinárawapinkemba moórawai kembá namuro-kwáásír'á agaráátinkaniye súwana

²² tirunkó umbái tówasa moórá-mora-umai áísaa esa sésa Ísóigoo kewá'iyó sinté kuwaná

²³ Ísu séna moórawai kwená toón-ayai maimaéna kesé moórá-taavepimba tu'mái náíndawai kwemá kembó namuro-kwáásír'ó agaráátinkaniwaiman-iyé.

²⁴ naaóvá'á Áánútun-aii aúváivimba agaimaréna séna kwaási úrandako puwíníye siráintemba pó'a púwónana namuro-kwáásír'ó agaráátinkaniwai sáwí-meyamba mayáníye. kwembó ímo maránkaraankakaankasi kawé'á isinó Ísu súwana

²⁵ Yútási kwembó agaráátinkaniwai séna anóndakoo kentáváiyá kwéseno súwana Ísu séna á'a séne siráiyé.

Ísu kwená kwayó-kwáásí toómbá tímakain-kwasai.

Mááka 14:22-26, Áríku 22:15-20, 1 Kórinti 11:23-25

²⁶ súwasa toómbá kwénowana Ísu péréti maisoréna Áánútumpa'a súwi séna topámbai kwená kwayó-kwáásí tímatuwena séna mindá kesúman-ivo maimái naaró séna

²⁷ ándá-aran-dombo kwáyon-anaveumba maisoréna Áánútumpa'a súwi séna tiména séna amáparawai naaró.

²⁸ mindá kesí naaemán-iyé. kesí naaemá sáwívarawaiyavena kumínimba póna Áánútu sáwí-imayaa maitiyuwéna séna kesé tarúmai máyáawe séna mináúná-áimbá simái tarúmakaiye.

²⁹ simátimé'a sé'a ókwara'a ándá-aran-domba íma nánaumpo kesivo kwená kwaásimo kwégawaipa'a kesé ménaaomba ándá-aran-domba aúna-nomba nánaumne Ísu súwasa

³⁰ Áánútuntavesa ísámai monor-ímá simásuwesa mindáúmpá'á tuwésa Óríve-omapa'a iráawe.

Pítaa ánaaemba umásinkaniye siráin-kwasai.

Mááka 14:27-31, Áríku 22:31-34, Yóni 13:36-38

³¹ Óríve-omapa'a umáyówana Ísu simátiména séna Áánútun-aaí aúvávimba agaimaréna séna Áánútu séna

sipisípira'o kawááiwaimba tuvúwónana puwínasa

sipisípiyomba kóyáwé ónááowe Áánútu siráiyé

siráimba póna ívé'-no'waamba táá'a káína'a siyuwé'a kóyáwé ónááowe.

³² ánivo púwónasa utamásinkaiya'a usásine'a kentí aiva'á Káríri-ayampa'a kona'á kesínaaemba kónááowe Ísu súwana

³³ Pítaa séna amáparawai auwésa kóyáwé iyambanivo kemá íma mirá ónaumne súwana

³⁴ Ísu séna árai'a simáme'a sé'a ívé'-no'waamba kokórigó íma áái siráindara'a emá kaumborá'á kentávái se íma awánáúnda-kwaasiye síníyone Ísu Pítaantavena súwana

³⁵ Pítaa séna entémo sínkamonae íya'o é'a íma auwé'a kónaumne súwasa kwená kwayó-kwáásí amápa'a mirá simásaraawe.

Ísu Kétésémaniva'a námúnaa siráin-kwasai.

Mááka 14:32-42, Áríku 22:39-46

³⁶ amápa'a mirá simásuwesa Ísuwe kwená kwayó-kwáásíyé taai-kanáágúnéyómbá áwí'á Kétésémaniva'a komésa Ísu simátiména séna manká'á máyaiya'a Áánútumpa'a námúnaa kosénaumne séna

³⁷ Pítaawe Sépéti ááninkaiye tí'maena komáyowana umbai-yántáákómá arumbá sáwí'a kwéuwana

³⁸ simátiména séna kesirunkómá umbaiyé taisa'á pó'a puwóra'naraamba umái máyaumne. maanká'á mé'a kesé kárákwimai máéro séna

³⁹ tiyuwéna egwaa'á kwéna Áánútu anónda'an-iyé séna mara'á kumbaéna námúnaavinkemba séna kesivoó emó kanaán-iyé sémo e maanúmbái-yántáá'ó kesópa'o tínimba maisiyuwéma ánivo kesí imáyáa íma kwaréna'a ená imáyáa kwaráano Ísu siráiyé.

⁴⁰ Ísu námúnaa simásuwéna kwená kwayó-kwáásíráútópa'a téna tayuwánómá tuún-kwaigurówana tayúsena Pítaantavena séna íma kanaará'á sáwíyanka'a kesé kárákwimai máyáane.

41 Sáátáánigo tísaa umai isánáe-aimba kentópa'a síyáváinivo Áánútumpa'a námúnaa seró. imáyáago kató isaná áúgomo umbaimó taimbá mindá áúgáva'a kwéiye simásuwena

42 moórágwara'a tiyuwéna egwaa'á kwéna Áánútumpa'a námúnaavinkemba séna minúmbái-yántáá'á enópa'a úwoi tínyeyemo sina'ó é'a emó sindantembá mirá ónaumne siráiyé.

43 Ísu námúnaa kosimásuwena kwená kwayó-kwáásiráútópa'a téna tayuwánómba tuún-kwaigurésa tógávaate kwéuwana

44 moórágwara'a tiyuwéna egwaa'á kwéna ké'naamba námúnaa kosimásuwena koy-auweréna

45 minkáúmbónárauyavena séna tuúmó kwaiguré'o máyáamba kemá kwaási úrandakomba sáwí'o kwéon-kwaasira'a agaráátinkainasa tátoranaaon-kanaa kwétivo

46 usásinewata kwétiyapata konó. kembó agaráátinkaniwai kwétiye Ísu siráiyé.

Ísumba tátokaan-kwasai.

Mááka 14:43-50, Árúku 22:47-53, Yóni 18:3-12

47 Ísu mináímbá kwésuwana kwená kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasivinkemba moóráwai áwí'a Yútási túmba kwesé sáwíva-kwaasi taánasatagwara ánáyatankwara'a maimaésa tumbá mono-káwáá-kwáásiyé Yútaa-anon-kwaasiye miwímá ti'márówasa tumbá

48 ááéma Yútási Ísumbo agaráátinkaintavena simátimena séna paruvará umánkáandawaimba tátoraaero siráimba

49 póna Yútási Ísunopa'a téna séna anóndakoo máyaano kwésena paruvará kwéumankowana

50 Ísu séna kesí kwaásiyo ónáo sindáí'a uwó súwasa kwesémo tuwáí Ísumba tátórówana

51 Ísuna kwayó-kwáásívínkémbá moóráwai taánasatama ámúrandavinkemba tau'maena aiva'-mónó-káwáánákóná kwayó-kwáásígó áá'a agáúsuwawana

52 Ísu kwentávéna séna ená taánasatama ámúrandavimba kwiyuwó. taánasataneimo tínkamiyan-kwaasi anondámo ésa taánasatanei tínkamiyasa puwónááowe.

53 maaráyávé'a imáyáa oró. kesivontávé'o sé'o súwa'naa uwómó senanamó éna kwíyómpaken-kwayo'narawa'a sáwívarawai íma kanaán-umai táámpanaaowai avekáámbá ti'maráínasa súwa'naa ónááowe.

54 mirámó súndarakai Áánútun-aaí aúváívimba agaimakáin-umbai-yantaa'a kesópa'a íma tisinó. ánivo siráintemba miráumai paáriniye Ísu siráiyé.

55 Ísu mináímbá simásuwena tun-kwáásíyávéna séna kentávé'a umóyán-kwáásímán-iyé sé'a pó'a taánasatagwara ánáyatankwara'a maimaé'a kembá tátoranae sé'a kwétewe. sáwíva-tawai anóm-bono'-naumpa'a kesáái kwésimatimundara'a íma kembá tátokaawe.

56 naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakowai aúváívimba agaimakáan-aimba kembó mirámó umásínkéne'a kwétewe súwasa kwená kwayó-kwáásí amápa'a inkaisésa auwésa kóyáwé uráawe.

anón-kwaasi Ísumba aaí simánkaraan-kwasai.

Mááka 14:53-65, Árúku 22:54-55,63-71, Yóni 18:13-14,19-24

57 kwená kwayó-kwáásí auwésa kuwasá Ísumba tátorowai áí'maesa aiva'-mónó-káwáánákó áwí'a Káyavaasina naaúmpa'a móankesa mindáúmpá'á amáamba sun-kwáásiyé Yútaa-anon-kwaasiye torupamáí máyón-daumpa'a móankowana

58 Pítaa tínaaemba nénka'a teémáyomba aiva'-mónó-káwáánákóná máápar-ontavinkemba iréna naamaúva'a ména Ísun-ane'o paáríndamo awánáíndayavena i-kwáásíyé méraiye.

59 Pítaa máyowasa mono-káwáá-kwáásíyé Yútaa-anon-kwaasiye amáparawai Ísumba tuvuwíyana puwíní-ainkona ááimba avakáá-uwana

60 íma kwáyowasa Ísuntavesa mósi-mesi-aimba sésa íma moórá-aimba suwasarái kae-kwáásígórái usásinesarai

61 kampa'á sésarai kwemó sisatáámó isáúndaya anóm-bono'-namba Áánútuna naambá kanaán-umai tawísíyuwe'a kaumbo-táwai maisuwé'a ónaumne siráíye suyaná

62 aiva'-mónó-káwáánákó usásinena Ísumba áisaa ena séna mindárimo simánkaayan-aimba anondá íya síníyono súwana

63 Ísu iséna íma aai súwana aiva'-mónó-káwáánákó séna Áánútu asirayánkwáráwái aúranka'a mé áisaa onda-áimbá árarir-aine su'mai simásimiyo. Áánútumo usásinankaiwai Káráísiti Áánútu ááninkowa'onompo simásimiyo súwana

64 Ísu séna á'a sémpo simátíme'a sé'a naaémba suwánáína'a kemá kwaási úrandako Áánútu asirayáwáína ayáánúrappa'a asirayán-áyámpá'á umé'a ainámpímbá kumónaumne Ísu súwana

65 aiva'-mónó-káwáánákó arumbá sáwí'a kwéuwana kwená unáánkwátói tarátuwena séna Áánútumba aká'áamba simánkena kwesávái simbá póta mináíntávéta aavimbá mayankéta ó'on-aimbo simánkáamba avakáá únda póta ivátá tuwéta Áánútumbo simáímo sáwí'o umánkáintaveta

66 nóraya ónaumno súwasa sáwí'an-ivo tuvuwíyana puwíno sésa

67 Ísumba tuwirááíma kwirankésa tuvuwésa tiyáándeí tuvúwún-kwaasi

68 aká'áamba sésa esávái se Áánútu usásisinkaiwai úne séndawai ómpo kemá nááwa kwétuvuwuna simásimiyo siráawe.

Pítaa íma awánáúnda-kwaasiye siráin-kwasai.

Mááka 14:66-72, Áríku 22:56-62, Yóni 18:15-18,25-27

69 Pítaa naamaúva'a máyowana aiva'-mónó-káwáánákóná kwayór-árásígó awánéna kwenópa'a téna séna Káríri-ayampakewise maéndawai óne súwana

70 Pítaa amáparawai túranka'a séna emó sénda-aimba sáákoma íma kawé'an-íye simásuwena

71 máápar-ontavimba komáyowana ó'omba kwayór-ínáámárúgó awánéna máyón-kwaasiyavena séna minkwáásígómá Ísu Násáreti-naopakewaiye maíwaiman-íye súwana

72 Pítaa aika'á maréna séna íma awánáúnda-kwaasiman-íye simásuwena máyowasa

73 sáwíyanka'a máyómba Pítaanopa'a tésa sésa Ísuna kwayó-kwáásí mirán-kwáásí máyáawata awánemayaundantenkaan-kwaasiraamba éma mináyámpákén-kwáásí tááiraamba kwésene suwaná

74 Pítaa séna kampar-áimbó kwésenanamo éna Áánútu sínkaminiye. síyawaimba íma awánáúndana'an-íye kwésuwana kokórigoma áái súwana

75 Pítaa Ísumo simámun-aimba áaka'a maréna mirá siráinka'a kokórigomo ááimo ímo siráindara'a emá kaumborá'á kentávái se íma awánáúnda-kwaasiman-íye síníyone siráimba mináímbá áaka'a maréna máápa'a kuména ávááraumai ivi'á taráíye.

27

Ísumba Páírátinopa'a máánkaraan-kwasai.

Mááka 15:1, Áríku 23:1-2, Yóni 18:28-32

¹ ivi'á tówasa aaváúmá usónka'a mono-káwáá-kwáásiyé Yútaa-anon-kwaasiye Ísumbo tuvuwíyanamo puwínín-aimba mimbórá-áimbá símaresa

² Ísumba ayáánka'a asááúmaresa áí'maesa Áróamáani-kamaani-kawaanako áwí'a Páírátinopa'a máankaraawe.

Yútási pukáin-kwasai.

aantá-kwaasi 1:18-19

³ Páírátinopa'a máánkarowana Yútási Ísuna kuntaru'á mairówai Ísumbo tuvuwónáomba awánéna séna ímo mirá oráámbá kemá sáwí'a úne séna kuntaru'ó ésamo ámakon-ontamba 30 ontamba maimaéna mono-káwáá-kwáásiyé Yútaa-anon-kwaasiye miwítopa'a kwéna séna

⁴ íma sáwí'a uráin-kwaasi agaráátinkauna'a tuvuwónáe'a kwéomba kemá mindá sáwí'a úne súwasa miwí sésa íma kendéiyáán-ivo endéímán-iye suwaná

⁵ Yútási minóntámbá anóm-bono'-naumpa'a metuwéna tiyuwéna ánda maimaéna ándákwamba varáiyé.

⁶ Yútási minóntámbá anóm-bono'-naumpa'a metuwówasa mono-káwáá-kwáásí maésa sésa maanóntámbá kuntarur-óntámbá póta amápa-kwaasimo Áánútuntavesamo imáyáamo ésamo máráan-ontampimbo máráandaya kentáásí monor-ámáámbá karánaumne simásuwesa

⁷ minóntánkón-áái kwésesa mimbórá-áimbá sésa minóntándéi moórá-marama saweimó kwéom-barama meéyámbakaanasaya mimbárávimbá ó'om-baravaken-kwaasi puwíyan-kwaasi utanááowe siráawe.

⁸ mirá uráantavesa mimbáráyávésa sésa kuntaru'-márámán-iye siráawasa ívékwara'a mirá kwésewe.

⁹ mono-káwáá-kwáásí mirán-áimbá kwésesa mimbárámá meéyámbakaamba Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Yéremayamo siráin-aimba paáruraiye. Yéremaya séna

Ísareri aísavutantamba uráawai évakarawai mimbórá-áimbá sésa moóráwaimbo kuntaru'ó ónááon-ontamba 30 ontamba maimaéna

¹⁰ saweimó kwéom-barama meéyámbakaamba Ísóigo simásímakaintemba mirá ónááowe

Yéremaya siráimba pósa mirá uráawe.

Páírátí Ísumba áísaa uráin-kwasai.

Mááka 15:2-5, Árúku 23:3-5, Yóni 18:33-38

¹¹ Ísumba Áróamáani-kamaani-kawaanakonopa'a máánkówana kwenaúranka'a máyowana áísaa ena séna Yútaa-kwaasiti kawáánará oónó súwana Ísu séna á'a séne súwasa

¹² mono-káwáá-kwáásiyé Yútaa-anon-kwaasiye ó'on-o'on-aintavesa aaivimbá mayánkówana Ísu iséna íma aaí súwana

¹³ Páírátí Ísumba áísaa ena séna sáwívar-aimba kwésimankaavo íya kwéisaano súwana

¹⁴ Ísu iséna amápar-aintavena íma anondá aaí súwana kámááni-kawaana'a Páráítí sáwívar-imayaa uráiyé.

Ísumba aráá'a tuyúwóro siráin-kwasai.

Mááka 15:6-15, Árúku 23:13-25, Yóni 18:39-19:16

¹⁵ naaóvá'á Áánútu Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánón-kánáá tóyo úntemba Áróamáani-kamaani-kawaanako séna amáparawai torupamáí mésa aamoí ésa ándáva'o máyáin-kwaasi áwí'a tewa'á ayúrankanaumne séna minkánáá miráumai ándá-kwaasi kwéayurankaiye.

¹⁶ Ísumba Páírátinopa'a máánkónka'a moóráwai áwí'a Párápási amáparawai kwenáái ísarowai ándáva'a máyowasa

17 sáwíva-kwaasi torupamáí máyówana Páírátí tísaa ena séna ándáva'o máyáan-kwaasivinkemba moóráwái áwí'a tewa'á ayúránkáano. Párápásiya'i. Ísu Áánútumo usásinankaiwaiye kwésewaina'iyo séna

18 Páírátí imáyáa éna séna mono-káwáá-kwáásí Ísuntavesa íma anón-kwaasi-i'a ínkwáe sésa táto'maesa kesópa'a máankaraawe séna mináimbá tísaa uráíye.

19 Páírátí mináimbá kwétisaa-ena aaimó ísón-daumpa'a máyowana awainínkó moóráwaimba ai'marówana kwenópa'a téna séna enawainínkó séna no'wáamba kaaimbá awánáúnda minkwáásígó íma sáwí'a uráísana sirunkó umbaí kwétaivo íma aaivimbá mayankaaó siyé simámakaiye.

20 awainínkón-áái kwésimamumba mono-káwáá-kwáásíyé Yútaa-anon-kwaasiye úwoi-kwaasi sáwívarawai kwakwiyésa sésa Páírátintave'a sé'a Párápásimba ayúránkénasa Ísumba tuvuwíyana puwíno simáméro simátímúwana

21 Páírátí moórágwara'a tísaa ena séna minkáe-kwáásívínkembá nááwana ayúránkanaumno súwasa miwí sésa Párápásimba ayúránkáo suwaná

22 Páírátí séna Ísumba Áánútumo usásinankaiwainemo sewáimbá nóra ónaumno súwasa amáparawai sésa taaira'á tuvuwíyana puwíno suwaná

23 Páírátí séna nóra-sawira uráina'iyo súwasa anónka'a sésa taaira'á tuvuwíyana puwíno símae iráawe.

24 mináimbá símae íyúwana Páírátí miwí táái íma kanaán-umai karánaumne-imayaa éna amáparawai áái'a tíyáavo séna táávepimba nombá atímarena amáparawai túranka'a umásítai'a éna ayáamba sese éna séna mindákómó puwínín-umbai-yantaa'a kesiyáámpimba íma kwáyáivo kentiyáámpimba kwáyáíye súwasa

25 amáparawai sésa puwínata mimbéyámbá kentáásísaavutantambo ónááowaiseya mayánaumne suwaná

26 Páírátí Párápásimba ayúránkena i-kwáásí simátimuwasa Ísumba áwí-andanei áwíruku'nowana Páírátí séna áí'mai taaira'á tuvuwíyana puwíno séna Ísumba i-kwáásír'á tímakaiye.

*i-kwáásí Ísumba simái sáwí'a uráan-kwasai.
Mááka 15:16-20, Yóni 19:2-3*

27 Páírátí Ísumba kwená i-kwáásír'á tímúwasa áí'maesa kámááni-kwaasiti naaúmpa'a móankesa amápar-i-kwaasi tááyowasa tamésa

28 kwená unáánkwátói ayú'maesa naeayayán-únánkwátói anón-kwaasiti unáánkwátóiman-iye sésa Ísumba umánkesa

29 anón-kwaasiti kánumo'an-iye sésa áwí-andama owepamáí Ísu a'nómpímbá kuvérankesa tááúmba ayáánúrappa'a toránkésa kanaaráa'a ankésa moórá-mora-umai kívairesasésa Yútaa-kwaasiti kawááná'á óne sésa

30 tuwirááíma kwiránkésa ayáámpimbo toránkón-taumba mairésa a'nónká'á tuvánto'na kwéesa

31 kanaaráa'a ánkáyuwesa naeayayán-únánkwátói ayú'maesa kwená unáánkwátói umánkesa tuvuwíyanamo puwíndava'a áí'maesa kuráawe.

*Ísumba aráa'a tuvúkáan-kwasai.
Mááka 15:21-32, Árúku 23:26-43, Yóni 19:17-27*

32 i-kwáásí Ísumba áí'maesa kumbá moóráwái Sáíríni-naopakewai áwí'a Sáímoni aampa'á kwétuwasa i-kwáásí tátoresasésa Ísumbo tuvuwónááon-taima áúgwaatarankesa sésa áwa'naa umai tiyó suwaná mirá úwasa

33 kwésa moórá-marago áwí'a Kórígótaava'a kwésa mináwíkóná ááimba a'nómayaampare supa'á kwésa

³⁴ ándá-aran-domba mairésa áí'a áнасainkwae sésa ikaa'ó vaí-yántáá'á mimpímbá marésa Ísumba ámúwana óika'a ma'mai awánéna íma naráíye.

³⁵ Ísu íma nówasa áí'maesa taaira'á aiyayaampimba tuvúsúmaresa kwená unáánkwátóí mayánáe sésa aávéiya kwétiyaananaya nááwa usáyaaitaindawai mayáníyo sésa mirá ésa

³⁶ mara'á mésa Ísunka'a kárákwiresa

³⁷ Ísumbo tuvúwúwanamo puwún-ainkona ááimba aúváivimba agaimarésa sésa Ísu Yútaa-kwaasiti kawááná'án-íye agaimarésa a'nónká-táírá'á mósá marésa

³⁸ umóyántémo uyan-kwáásírái tí'maesa Ísumba évarevar-akwampa'a taaira'á tuvúsúmaresa mara'á mésa minkwáásírái'á kárákwírowasa

³⁹ évakarawai tésa tiyáámba tóipimba áákesa timánántata'a umánkesa aká'áámba simánkesa sésa

⁴⁰ úwé emá séma anóm-bono'-namba tawísíyuwe'a kaumbo-táwai maisuwé'a ó'omba ónaumne siráampo Áánútu ááninkomo émo e esávái enáúma áwa'naa ema eyáárika'a taairakémbá taútuwe marapá'á kumuwo siráawe.

⁴¹ suwasá miráumai mono-káwáá-kwáásíyé amáámba sun-kwáásíyé Yútaa-anon-kwaasiye kanaaráá'a ankésa

⁴² sésa ó'owi túwa'naa ena kwesávái kwenáúma íma kanaán-umai áwa'naa íníye. Ísareri-kwaasiti kawááná'á úne seémáyáimba póna árai'o seémáyáindamo éna kweyáárika'a taairakémbá kumínata awánéna séta árai'a Áánútu áánimban-íye sénaumne.

⁴³ Áánútuntave'a asiramái máyaunda Áánútu áánimba úne seémáyáimba Áánútumo áwa'naa ónáe sénaraai ívé'a áwa'naa isinó suwasaráí

⁴⁴ miwímó suntembá umóyántémo uyan-kwáásírái évarevar-akwampa'a taaira'á tuvúsúmarowairai kanaaráá'a Ísumba ánkaraaiye.

Ísu pukáin-kwasai.

Mááka 15:33-41, Áríku 23:44-49, Yóni 19:28-30

⁴⁵ Ísumba kanaaráá'a ánkówana kwáyá'wái amápa'-mapa'a túnkwená auváúmá kaapa marówana túnkumba

⁴⁶ Ísu anónka'a Yútaa-kwaasi tááivinkemba séna eroi eroi rama sapataniyemo sún-aimba maarán-áímbá séna Áánútu kesí Áánútuwo nóra séwa siyuwáánó súwasa

⁴⁷ minká'ó máyón-kwaasi isésa évakarawai sésa naaóvá'á Áánútun-ai simátímakaiwaimba Íráiyaamba kwéaayaiye suwaná

⁴⁸ moóráwai isaaiséna paru-táyánáma maimaéna ándá-aran-domba ikaa'-nómpímbá tu'maéna ovíyen-támayopimba kinúvaimena naínkwáe séna Ísu óika'a mósá marówasa

⁴⁹ évakarawai sésa Íráiyaama kuména áwa'naa íni. íya áwa'naa íníyo séta amu'maréta máyaumne suwaná

⁵⁰ Ísu moórágwara'a anónka'a kwésena avowa ayáámpimba kwenamambá to'maréna pukáíye.

⁵¹ Ísu puwúwana anóm-bono'-naumpa'a ampanta-óntámá úmakomba sanaan-áyáírakémbá utaváá'maena marapá'á móru taváákaar-umai kaesé umágúwana póna Áánútunopa'a iyónááon-amba kwi'marówana anóm-barima tówana anón-ontantomba tawákaa'a kwéuwana

⁵² utámáróm-buri-aivimba awááumaron-ontamba akwákúwasa Áánútuna kwaási sáwívarawai pukómpinkemba usásinesa

⁵³ utámáróm-buri-aivinkembausásine-mesa Ísu pukéna usásinon-tawai Yérúsaremu-naopa'a paárúwasa sáwívarawai awánaraawe.

⁵⁴ Ísu puwúmba i-kwáásítí kawáánákówé kwená i-kwáásíyé Ísumbo kárákwimaresamo máyówai marímo tówanamo amápa-tantaa'o paárúmba awánésa ávááraumai táátavesa ésa sésa árai'a kwemá Áánútu ááninkoman-iye siráawe.

⁵⁵ mináimbá sumbá sáwívar-inimba awánanae sésa tumbá némpa'a tamésa awánara. minínintómbá Káíriri-ayampakembo Ísun-ánaaembo kwa'maésamo áwa'naa úmaesamo Yérúsaremuva'o tiráan-inintompinkemba

⁵⁶ moórá-inimba Mágátáara-naopaken-ininko áwí'a Máriyaa úwana moórá-inimba Yémésinte Yósépite tinówa áwí'a Máriyaa úwana moórá-inimba Sépéti ááninkai tinówa úwasa évakar-inintonkwara'a tamésa awánaraawe.

Ísumba utamánkaraan-kwasai.

Mááka 15:42-47, Áríku 23:50-55, Yóni 19:38-42

⁵⁷ minínintómbá tamáyówana enónka'a moóráwai óisankwarawai áwí'a Yósépi Árímatíyaa-naopakewai Ísun-aaiyavena áraire súwai

⁵⁸ Páírátinopa'a téna séna Ísun-auma utánáivo simiyó súwana kwená i-kwáásíyávéna séna Ísun-auma maimái áméro súwasa mirá uwaná

⁵⁹ Yósépi Ísun-auma tamaimái aúna-ampantavimba asááumai

⁶⁰ maimaéna kemó púwónasamo utamásínkéne sénamo aúsámakon-ontam-buri-aivimba mámarena óika'a anón-ontandei awááumasuwena kúwasarai

⁶¹ Máriyaa Mágátáara-naopaken-ininko úwana araámáó úwasarai mara'á méсарai Ísumbo utamánkóm-buri-aivimba karátuwesarai méraaiye.

Páíráti utamánkáapa'a kárákwiyoro siráin-kwasai.

⁶² minínínkáí kará'matuwesarai máyóyasa usá aaváyaavimba savaatirá'á monokáwáá-kwáásíyé amáán-kawaa-kwaasiye Páírátinopa'a tóyo ésa

⁶³ sésa anóndakoo úwoimo aúvamai máyáinka'a kampar-áintémó siwái séna kaumbo-táwai maisuwé'a púwóndavinkemba usásinanaumne siráimba ísaraundaya sááka'a makáundaya po

⁶⁴ i-kwáásí ti'márénasa kaumbo-táwai utámáráam-buri-aivimba kogárákwiresa awánaaro. kwená kwayó-kwáásí kwenáúma asímbaesa aúpá'á utámaresa sésa pukáimpinkemba usásinkaiye seváínivo. mirán-áímbó síyanamo éna minkámpár-áínkó ááémo siráin-kampar-ainkomba usáyaaitaivainivo suwaná

⁶⁵ Páíráti séna kentí i-kwáásí ti'máréwasa sentení'a umái mimbúrí-áívimbá kawe'a umái kárákwiyoro súwasa

⁶⁶ kwésa kwaási murí-áívimbá usáveraavo sésa sanómbá maimaésa móaraapamaranae sésa kurésa mirá maúmaresa i-kwáásí mátiyuwesa kóuraawe.

28

Ísu pukáimpinkemba usásinkain-kwasai.

Mááka 16:1-10, Áríku 24:1-10, Yóni 20:1-18

¹ Yútaa-kwaasimo agándon-kanaa ánásowasarai sontaará'á usá aaváyaavimba aaváúmá usónka'a Máriyaa Mágátáara-naopaken-ininko úwana araámáó úwasarai Ísumbo utamánkáapa'a koawánanae sésarai kuyambá

²⁻³ anóm-barima tówana Ísóigona kwayó'nákó kwíyómpakemba kuména kwenóikakemba aaváúmó usénamo intembá kwéuwana kwená unáánkwátóirakemba ainánkómó intembá kwayání'a kwégowana kuména murí-áigón-óika'a makón-ontamba kunakwátuwena minóntánká'á mara'á máyowana

⁴ mimbúrí-áír'ó kárákwiyuwai ávááraumai táá'a kówasa tiyántámbá kwétowana tímáávomba kavúkuraiye.

⁵ kárákwiyuwai mirá kwéuwasarai minkáér-ínímbá kuyaná kwíyómpakewai minínínkáí simátimena séna íma táá'a kaíno Ísumba taaira'á tuvúwówana púwíwaimba taawánayae sékaimo téyamba ísaraumne.

⁶ kwemó siráintemba pukáimpinkemba usásinena kówéna íma maanká'á máyáivo utamánkaraampimba uawánékai

⁷ isaaisékai kwená kwayó-kwáásí kosimátimekai sékai Ísu pukáimpinkemba usásinena kentí aiva'á Káríri-ayampa'a kwína'a koawánanaaowe. mináímbá kosimátímékaiyo siráíye.

⁸ súwasarai minínínkáí avekáámbá utamánkópa'a tuwésarai táátavesarai uyaná tirunkó aamoí úwasarai kwená kwayó-kwáásí kosimátimiyantavairai aampa'á kuyambá

⁹ Ísu minínínkáí tuwánéna séna náávara máyaayano súwasarai anóndakoma iyé-ímáyáá ésarai kwenáísamaivimba tamésarai aísamaira'a tátoresarai kwená imáyáa mósá máróyana

¹⁰ Ísu simátimena séna kesívá'awaawi kosimátimiyasa Káríri-ayampa'a komésa suwánaaro Ísu siráíye.

utámáropa'a kárákwiraawaiti kwaasái.

¹¹ Ísu mináímbá súwasarai kwemó súntemba minínínkáí aampa'á kuyambá utámáropa'o kárákwiyun-i-kwaasi évakarawai Yérúsaremu-naopa'a kwésa mono-káwáá-kwáásí paárún-tantaa'a kosimátímúwasa

¹² mono-káwáá-kwáásíyé Yútaa-anon-kwaasiye torupamáí mésa aaí simái mimbórá-áímbá símaresa utámáropa'o kárákwiyun-i-kwaasi anón-ontamba tímésa

¹³ simátimesa sésa maarán-áímbá simátíméro. no'wáamba suún-kwaiguráunasaya Ísuna kwayó-kwáásí tésa kwenáúma umóyámbá maimaésa kóuraawe kosimátíma'mae'a nááóro.

¹⁴ Páírátimo mináímbó isáínataamo éta moórá-ainkwarara'a simáménanaya keinárawa'a íma aaivimbá maitinkániye suwasá

¹⁵ miní-kwáásí isésa óntamba maimaésa kurésa sunten-áíné su'mai kosimátíma'mae nááúwana mináínkó kóyáwé úwasa ísaraamba ívékwarara'a Yútaa-kwaasi kwéisaawe.

Ísuna kwaási kwembá awánaraan-kwasai.

Mááka 16:14-18, Árúku 24:36-49, Yóni 20:19-23

¹⁶ Ísuna kwayó-kwáásí sísamaivakemba moórá kumbaimái-kwaasi Káríri-ayampa'a Ísumo minómáká'á komáéromo sirón-omaka'a komáyówana

¹⁷ miwí túranka'a paárúwasa awánésa kwená imáyáa mósá márówasa évakarawai kaer-ímáyáá ésa sésa Ísu pukáimpinkemba usásinkaiyo. ó'owawa iyó suwaná

¹⁸ Ísu miwítí egwaa'á taména séna Áánútu asirayámbá siména séna kwíyómpare marapáre kárákwiyuwo simbá

¹⁹ pó'a mindáyave'a amápa'-marava'a kesáái simátíma'mae nááiyasa kesí kwaási-i'a ésa kesivowé kemá kwenááninkowe kwenamankóé tarúmai máyaiya'a kentáásúwíka'a nombá pétinke'a

²⁰ simátímakaunda-aimba kwarésa asiramái tátorai gwae sé'a simátíma'mae iyóro. maramá kwáyaindara'a keinárawate mé'a ívé'o kwáyáin-tantaa'o ánásaindara'a keinárawate ménaundayave'a imáyáa úmae iyóro Ísu siráíye.

kemá Mátíyu súnda-aimba ánásaiye.

Máaka

Ísu kwíyómpa'a irówana Máaka moórá-kwaai aiyayaamba umái siyáánkai-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna Ísu Áánútu ááninkon-aaí agaimakáíye. Máaka moórá-awí'a Yóni Máaka kwemá Yérúsaremuva'a kwenamáápa'a ména anón-éna Pítaante Póronte túwa'naa umai mayáí mairáíye. Árómaa-kwaasi Ísun-aaí isáígwáe séna maanáúvái agaimakáíye. Árómaa-kwaasi asirayánkó tirááíma tain-kwáásín-owe séna maarán-áímbá agairáíye. Ísu asirayámbá tokéna tí'o ún-kwaasi asóvatinkena taraváá-kwámbá tirumpinkémbá maitiyuwéna sáwí-imayaaó tátokaimpinkemba ayútínkaraiye. mirán-áímbá Máaka agaimakáíye. Máaka agairáin-ainkona ayáirá'á maarán-táúntámpimbo [] kwáyáin-aimba moórá-kwaasi agaimakáíye.

Yóni nombá pétinkowai simátímakain-kwasai.

Mátíyu 3:1-12, Árúku 3:1-9, Yóni 1:19-28

¹ Áánútu ááninko Ísu Káráísiti kwená áséi-kwasai maarámán-iyé.

² naaóvá'á moóráwái áwí'a Yóni íma máyonka'a Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Áísáya Yónin-aaí simái agaimaréna séna

Áánútu séna isaaó. moóráwaimba ai'maráanana kesáái maimaéna ená aiva'á kwéna ená aambá kwirankéna

³ kavóná-marava'a ména aayamáírakemba séna isóigona aambá kwirankánááomba kwená aambá arupí íyana minámpá'á kwíno Áánútu siráíye

Áísáya agaimaréna sirónka'a Yóni paárúwana mináímbá paáruráíye.

⁴⁻⁵ Yóni nombá pétinkowai kavóná-marava'a komáyowasa Yútiyaa-ayampake Yérúsaremu-naopaken-kwaasi amápa'a Yóninopa'a tuwaná simátimena séna kentí sáwí-imayaa tuwé'a Áánútumpa'a tíyana sáwí-imayaa maitiyuwáína'a nombá pétinkanaumne súwasa sáwí'o uráamba paárumai avora'á simámúwana Yóni Yótáni-nompimba nombá pétinkaraiye.

⁶ Yóni póigo áwí'a káámeri kwená áyáu-kwatoi iréna aúwarasinei ámúr-anda uréna a'nóríné kwantáámikóná aúwé mintóné su'mai kwénena

⁷ simátimena séna moóráwái kesínaaemba táníwai kwemá anónakoma kembá usáyaaitaraimba pó'a kwemó aaimó síndavimba kemá aaimá sendamá uvóví'a ónaumne.

⁸ kemá nombá pétinkaundanivo kwemá Áánútu amankómbá ai'maráínana kuména keinárawapimba anómba umátinkaniye siráíye.

Ísumba nombá pérankarain-kwasai.

Mátíyu 3:13-17, Árúku 3:21-22

⁹ minkánáá Káriri-ayampakemba Násáreti-naopakemba Ísu túwana Yótáni-nompimba Yóni kwembá nombá pérankowana

¹⁰ Ísu nompínkémbá usásinowana sokón-tawaai taaínkar-úwana Yóni awánómba Áánútun-amanko mááiraamba úmaena Ísu ane'á kumbáyowana

¹¹ kwíyómpakemba aaigówé su'mai séna emá kesááninko óna'a ená imáyáa kwée'a ávááraumai aamoí umánkaumne siráíye.

Sáátáánigo Ísumba áísaa umai awánanae siráin-kwasai.

Mátíyu 4:1-11, Árúku 4:1-13

¹² súwana Áánútun-amankoma Ísumba simámuwana kavóná-marava'a komáyowana

13 kae-kwáái aiyayaan-do'waamba 40 no'waamba komáyowana Sáátáánigo Ísu sáwí'o índá awánanae séna ó'on-o'on-aimba súwana Ísu íma sáwí'a éna aváá-kwánkáán-umai máyowasa kwíyómpakemba Áánútuna kwayó'nárawa'a kumbésa áwa'naa umánkaraawe.

Ísu éiyain-kwaasi tááyarain-kwasai.

Mátíyu 4:12-22, Áríku 4:14-15

14 naaémba Yóni Káríri-marara-kawaanako áwí'a Éróntintavena séna sáwí'a uráiyé siróntavena Yónimba ándáva'a máankowana máyowana Ísu Káríri-ayampa'a kwéna Áánútuna áséi-kwasai simátimena séna

15 Áánútu kwená kwaásira'o kawááimba ááimba kwéasaivo kentí sáwí-imayaa tuwé'a Áánútuna áséi-aintave'a áraire seró siráiyé.

16 mináimbá simásuwena Káríri-kwaaunkon-awampakavamba kúmba kae-kwáásírái mésarai awaaó áwí'a Sáímoni úwana áváko áwí'a Éndaru umái mésarai miwítí mayáímá pósarai noyáá'a to'mái tímapa'a kwénaesarai kwase-únámbá nompí tukóyana

17 Ísu simátimena séna kesé tekaiyó. noyáá'o to'máimo tímapa'o kwénaoyantemba aúna-mayai tíménakai kwénaaekai kesáái simátímapa'a kwénaaiyasa kesópa'a teró súwasarai

18 minkwásé-únámbá tuwésarai kwesé kurááiyé.

19 kwesé kuyaná Ísu sáwíyanka'a kúmba kae-kwáásírái mésarai Sépéti ááninkai awaaó áwí'a Yémési úwana áváko áwí'a Yóniye nompí-sípívimbá mésarai kwase-únámbá to'mayaa kwéuyana

20 Ísu tuwánéna tááyowasarai mindómpí-sípívimbá tivowáné kwená mayái-kwáásíyé tiyuwésarai Ísuwe kurááiyé.

arumpimbá taraváá-kwámbá máyowaina kwaasái.

Áríku 4:31-37

21 Kápénéamu-naopa'a komáyómba Yútaa-kwaasi monor-áimbó kwéison-kanaa túwana Ísu mono'-náúmpá'á uména kwenáái simátimuwasa

22 isésa asiramái súntavesa sésa áamámba sentenkáání'a íma kwésivo anón-kwaasigoraamba kwésiye sésa táátavai uráawe.

23 táátavai uwaná mimbónó'-náúmpá'á moórawai kwenarumpimbá taraváá-kwámbá máyon-kwaasigo ména

24 anónka'a séna Ísu Násáretivakewaima óne. kentáá nóra taéwa tasínkambaiya ánásaniyono. embá awánáúndawai Áánútuna kawé-kwáyó'ná'á óne súwana

25 Ísu taraváá-kwántánéna asiramái séna aaiseré minkwáásí tiyuwé kóaaó súwana

26 mintáraváá-kwánkó minkwáásí toká'mái tuváambarowana aiyayaanko sápisimaguwana kwáá'a túmaena arumpinkémbá kóúwasa

27 awánéna táátavai ésa keáimbá sésa mindóra'iyo. aúnaí'an-iye. kwemá taraváá-kwántávéna asiramái kwésisasa sintembá kwéowe suwaná

28 mirá úwasa Káríri-ayampa'a Ísun-aai kóyáwé úwasa ísaraawe.

Ísu tí'o ún-kwaasj asóvatinkarain-kwasai.

Mátíyu 8:14-17, Áríku 4:38-41

29 isówasa mono'-náúmpá'á tuwésa Sáímoninte Éndaruntei mindáraití naaúmpa'a íyúmba Yémésiye Yóniye Ísuwe umái íyúmba

30 Sáímoni aísáankomba kokotámba kwéankowana máyowasa Ísumba simámúwana

31 iséna kwenópa'a téna ayáánka'a táto'mai usásinankowana kokotámba ánásowana usásinkwena toómbá agaimái tímakaiye.

32 toómbá agai-timúwasa enónka'a tí'o ún-kwaasiyonkwara taraváá-kwámbó tirumpimbó máyón-kwaasiyonkwara'a tí'maesa Ísunopa'a mátínkówasa

33 mindáópaken-kwaasiyomba amápa'a ontará'á torupowaná

34 Ísu ó'on-o'on-ti'o ún-kwaasiyomba asóvamatinkena taraváá-kwámbá tirumpinkémbá maituyuwówasa mintáraváá-kwántómbá Ísuntavesa Áánútu ááninkoman-iye sésa kwembá awánontavena aaiséráaro Ísu súwasa kóuraawe.

Ísu Káririva'a simátímakain-kwasai.

Árúku 4:42-44

35 kóuwana irataró'á Ísu usásinena mindáópa'a tuwéna námúnaa síndayavena íma kwaási máyópa'a koména námúnaa kwésena máyowana

36 Sáímoni kwená kwaásiye Ísumba avakáá-umai

37 awánésa sésa amápa-kwaasi embá kwéavakaa-owe suwaná

38 Ísu séna ó'on-daopimpakwarata kwénaaeta kesáái simátímapa'a koónaumne. mirá ónaundayave'a túne séna

39 Káriri-ayampa'a mono'-náúmpímpá'á kosimátímapa'a kwénaaena tirumpinkémbá taraváá-kwámbá maitiyuwówasa kóuraawe.

Ísu áúma karón-kwaasi kawé'á umánkarain-kwasai.

Mátíyu 8:1-4, Árúku 5:12-16

40 moórá-tawai Ísunopa'a áúma karón-kwaasigo téna anóndakoman-iye séna aísamaivimba takívairéna séna kentávénamo ankáínamo e kanaán-umai aúnái'a umásinkaniyono súwana

41 Ísu arumbá úwana ayáándeí ane'á tátorena séna mirá ónaumpo enáúra'a karevú'a kawáúgwiye séna

42 avekáámbá kawé'á umánkowana kawáúguwana

43-44 Ísu asiramái séna enáúra'a kawáúgwimba po Mósesimo siráintemba mono'-máayái-kwáásítópa'a kwéma enáúma máagaraatinke póíma tímínasa Áánútuntavesa ísámai tuvú'mái agayáiyasa amáparawai awánésa áurakemba kawáúgwiye sénááowe. ánívo enáúra'o umánkaunda-aimba simátimunavo se kwaaó Ísu súwana

45 minkwáásígó ivátuwena kawé'á umánkon-aimba simátíma'mae iyúwana mináínkó kóyáwé úwasa sáwívarawai Ísu tíniye sésa kentí naaópimpa'a torupamáí máyówana mindáyavena Ísu íma naaó'-nao'a kúmba kwaási íma máyónkavamba máyowasa naaó'-naoken-kwaasi kwenópa'a tóyo uráawe.

2

Ísu aísamai pukówaimba kawé'á umánkarain-kwasai.

Mátíyu 9:1-8, Árúku 5:17-26

1 évaka'-no'waamba kwaéna Ísu Kápénéamu-naopa'a kúmba kwená naaúmpa'a máyowasa sáwíva-kwaasi isésa

2 torupésa mindáúmpá'á sisipáá ésa pááimpakwara'a sisipáá umásowana Ísu kwenáái kwésimatimuwasa

3 éiyain-kwaasi aísamaimo pukówaimba taagwiya'maésa tumbá

4 mindáúmpá'á sáwíva-kwaasi sisipáá uwasá íma kanaán-umai iyóra'naraan-esa naanamiva'á taagwiya'maésa umésa avaa'á akósámaresa ándára tátorena túwówana kumeémena Ísumo máyonka'a aúranka'a kumúwana

5 Ísu taagwiya'maésamo tun-kwáásímó árai'a kawé'á umánkaniye-imayaa umbá Ísu tuwánéna aísamaimo pukón-kwaasiyavena séna kesí kwaásiyo ená sáwí-imayaa mayauwáúmne súwasa

6 áamáamba sun-kwáásí mésa

7 imáyáa ésa sésa nóra séna mirá siyó. Áánútu kweyáá sáwí-imayaa maitiyuwánívo kwaási íma mirá ónááovo Áánútumba aká'áamba kwésimankaiye-imayaa ésa suwaná

8 Ísu minímáyáámó umbá awánéna simátimena séna nóra séra mirán-ímáyáá kwéoo.

9 moóráwaimo aísamaimo pukáindawaintavaimo sénamo ená sáwí-imayaa mayauwáúmne sínasamo ésa áraira síí. kampará siíyo sénááowe. ánívo moóráwaimo aísamaimo pukáindawaintavaimo sénamo eyáárika'a usásine ená kwandaaimá maimaé kwaaó sínasamo ésa áraira síí. kampará siíyo awánanaaowe.

10 kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai marapá'á máyaunda kwaásiti sáwí-imayaa maitiyuwáunda-asirayamba tokáunda pó'a agaráátínkáanda awánanaaowe séna aísamaimo pukón-kwaasiyavena séna

11 isaaó. usásinke ená kwandaaimá maimaé naaópa'a kwaaó súwana

12 amápa-kwaasi túranka'a usásinkwena kwená kwandaaimá maimaéna kúwasa amáparawai táátavesa ésa Áánútu áwí'a mósá marésa sésa íma awánaraundai'a isa'á awánáúmne sésa táátavesa ésa tiyáámba tóipimba áákaawe.

Ísu Áríváimba ááyarain-kwasai.

Mátíyu 9:9-13, Áríku 5:27-32

13 Ísu tuwéna Káríri-nonkwaakunkon-awampa'a kúwasa sáwíva-kwaasi kwenópa'a torupowaná kwenáái simátimena

14 kwéna awánómbe Árávíasi ááninko áwí'a Árívái táákísimo máyón-daumpa'a máyowana Ísu awánéna séna usásine kesé tiyó súwana usásinena kwenánaaemba kwa'maéna kuráiyé.

15 kúwasa Ísuwe kwená kwayó-kwáásiyé Áríváina naaúmpa'a umésa toómbá nowasá táákísimo máyón-kwaasiye sáwí'o un-kwáásiyé sáwíva'a Ísun-ánaaemba kwa'maéna Áríváina naaúmpa'a umésa nowasá

16 áamáan-kawaa-kwaasivinkemba áamáamba sun-kwáásí Ísumo táákísimo máyón-kwaasiye sáwí'o un-kwáásiyé toómbó kwénomba tuwánéna Ísuna kwayó-kwáásiyávésa tísaa esa sésa nóra sénawa táákísimo máyáan-umoyan-kwaasiye sáwí'o on-kwáásiyé Ísu toómbá kwéniyo suwaná

17 Ísu iséna séna sontaa-kwáásígó kawé'ó umáímo máyáan-kwaasi íma kwétuwa'naa-ivo tí'o in-kwáásí kwétuwa'naa-iyé. mindáyave'a arupí umái máyáan-kwaasi tááyaanasa Áánútunopa'a tígwáe sé'a íma kunkáumpo sáwí'o umáímo máyáan-kwaasi tááyaanasa Áánútunopa'a tígwáe sé'a kunkáúmne Ísu siráiyé.

toómbá aawesuráan-kwasai.

Mátíyu 9:14-17, Áríku 5:33-39

18 moórá-tawai Yóni nombó pétinkowaina kwayó-kwáásiyé áamáan-kawaa-kwaasiye Áánútuntavesa imáyáa ésa toómbá íma kwénesa námúnaawe su'mai kwésuwasa évakarawai Ísumba taáísaa esa sésa Yónina kwayó-kwáásiyé áamáan-kawaa-kwaasiti kwayó-kwáásiyé moórá-mora-tawai Áánútuntavesa imáyáa ésa toómbá íma kwénesa námúnaawe su'mai kwésevo ená kwayó-kwáásí íma mirá ésa toómbá úwoi kwénaawe. nóra ésa mirá kwéoo suwaná

19 Ísu séna moóráwái aaraí mayáindawai amááraawi tanómbe kautimínimba miwísé máyainasa aamoí ésa mintómbá íma a'áo sénááovo úwoi nánááowe.

²⁰ naaémba minkwáásígómbá aí'maesa kówiyasa minkánáámá amááraawi tirunkó sáwí'a ínasa toómbá a'áo sénááowe. Ísu séna kwemó ménamo naaémbo tiyuwénamo iyínintavena mináimbá siráiyé.

²¹ Ísu mináimbá simásuwena séna ááéraan-ampantamo avaa'ó kwáyáísasamo ombá aúna-ampanta íma kárámai kwéaraapaawe. mirámó íyana aúna-ampanta sáwí'a ínana ááéraan-ampantao aúna-ampantaraani'a íma íniye.

²² aúna-anda-aran-domba ááéra-sipisipi-auwarasi-anaveumpimba íma kwéatimaraawe. mirámó íyanamo éna aúna-anda-aran-domba anón-éna ááéraan-anaveumba kavámbaena sáwí'a ínana mindómbá úwoiva'a atígwiniye. mindáyavesa aúna-anda-aran-domba aúna-sipisipi-auwarasi-anaveumpimba kwéatimaraawe Ísu siráiyé.

*Ísu savaatírár-áimbá siráin-kwasai.
Mátíyu 12:1-8, Árúku 6:1-5*

²³ moórá-tawai Yútaa-kwaasi agándon-kanaara'a Ísuwe kwená kwayó-kwáásiyé úwíti-ton-kigauvimba kwégwesa kwená kwayó-kwáásí úwíti-aramba kútúmai ásimá pítuwesa kwénowasa

²⁴ amáán-kawaa-kwaasi tuwánésa Ísuntavesa sésa maisaaó. ená kwayó-kwáásí agándaan-kanaama aambá áumbakaawasa mirá kwéowe suwaná

²⁵⁻²⁶ Ísu séna naaóvá'á Tévítimo urómba aúváivimba agaimarón-ainkona ááimba íma ísaraawe. aiva'-mónó-káwááná'á áwí'a Ápáyata máyonka'a Tévítiye kwená kwaásiye táái kwétinkowana Tévíti Áánútuna mono'-náúmpá'á iyéna Áánútu aúranka'o makón-tomba umairéna kwénena kwená kwaási tímúwasa naráawe. mintómbá úwoi-kwaasi íma némáembanivo mono'-máyaí máyón-kwaasi némáembani. Tévíti mintómbá umairéna tímúwasa nonká'á Áánútu íma áwáá'a siráimbanivo kesí kwaási mirá kwéowa'a áwáá'a ímo seráámbá áwáá'a kwésewe.

²⁷ Áánútu kwaásiyavena imáyáa éna túwa'naa ínintavena agándain-kanaa maréna kwaási aiva-tántáá'á maréna agándain-kanaama naaén-tantaa'a póna túwa'naa ínintavena makáiyé.

²⁸ kwíyómpakemba kwaási úranda'a pó'a agándai-kanaara'o kárákwiraundawai úmpo agándai-kanaamo kwaásimo mayáí kwémayaamba kendéimán-iyé Ísu siráiyé.

3

*ayáamba kawévaigurain-kwaasigona kwaasái.
Mátíyu 12:9-14, Árúku 6:6-11*

¹ moórá-tawai Ísu mono'-náúmpá'á iyúmba moórawai ayáamba kawévaiguron-kwaasi máyowasa

² aavimbá mayankánáe kwésuwai mésa Ísuntavesa sésa agándaira'a póna minkwáásímó kawé'ó umánkainataamo éta táto'maiya aavintá mayankánaumne sésa Ísumba awánomba

³ Ísu ayáamba kawévaiguron-kwaasiyavena séna kemó máyaundara'a tiyó súwana mirá úwana

⁴ Ísu miwíyávéna séna kentáásí amáán-aimpimba nóin-aina kwáyáiyó. agándai-kanaara'a póta kawé'-máyaíyá kwémayaum. sáwí-mayaiya kwémayaumno. kwaási áwa'naa onanayá kawerá umáiyá méní. inkámónanaya puwíníyo. tísaa ena súwasa íma aái suwaná

⁵ Ísu móyuwana meyuwana éna áwáá'a títuwena kwaásiyavaimo ímo imáyáamo kwéontavai arumbá kwéuwana ayáamba kawévaiguron-kwaasiyavena séna enayáamba árútuwaaó súwana ayáamba árútuwowana kawé'á umánkowasa

⁶ áamáan-kawaa-kwaasi mono'-náúmpá'á tuwésa avekáán-umai Éróтина kwaási torupésa Ísumba nóraumaiya tuvuwónaundaya'iyo sésa áamáayu-aimba siráawe.

sáwívarawai nonkwaaúnkón-awampa'a kuráan-kwasai.

⁷ Ísu tiyuwéna kwená kwayó-kwáásí tí'maena Káríri-nonkwaaunkon-awampa'a kúmba sáwíva-kwaasiyomba Kárírivaken-kwaasi Yútiyaavaken-kwaasi

⁸ Yérúsaremu-naopaken-kwaasi Ítúmiyaa-ayampaken-kwaasi Yótáni-nonkona menávápákén-kwáásí Táyaa-naor-ayampaken-kwaasi Sáítóni-naor-ayampaken-kwaasi miráumaivaken-kwaasiyomba Ísuna mayái-áímbá isésa Ísunopa'a tóyo uwaná

⁹⁻¹² sáwíva-kwaasi asóvamatinkowasa mindáyavesa tí'o ún-kwaasiyomba asóvamasinkainkwaes sésa Ísun-ane'o tátoraiyanesa kwenkuvará'á úmaesa kwéiyuwasa tirumpimbó taraváá-kwámbó máyon-kwaasi Ísumba awánésa mara'á kumbésa anónka'a sésa emá Áánútu ááninko óne suwaná Ísu asiramái séna Áánútu ááninko óne sé'a íma simái paároro séna kwená kwayó-kwáásí simátimena séna sáwíva-kwaasi kwenkuvará'a ésa siméntáyuwaavo nompí-sípí maimaé'a egwaa'á másínkáaro siráíye.

Ísu kwená kwayó'nárawa'a tááyarain-kwasai.

Mátíyu 10:1-4, Árúku 6:12-16

¹³ Ísu omápa'a uména évakarawai usásintinkanae séna tááyowasa kwenópa'a íyúwana

¹⁴ minkwáásívínkémbá sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi usásintinkena séna kesí aantá-kwaasi é'a mé'a kesáái kosimátímapa'a kónááontave'a tí'maré'a

¹⁵ tirumpinkémbó taraváá-kwámbó komaitiyuwánááon-asirayamba tímúnda miráyávé'a usásintinkaumne siráíye.

¹⁶ miwí túwí'a Sáimoniye séna aúná-kwi'a tamámena Pítaawe súwaima séna

¹⁷ Sépéti ááninkorai túwí'a Yémési Yóni aúná-kwi'a Poanésiye súwairai minkwíkóná ááimba kwíyónaaimo siwái áráakaiye súwairaiyavena séna

¹⁸ moóráwai Éndaru moóráwai Vírípi moóráwai Pátóromu moóráwai Mátíyu moóráwai Tómaasi moóráwai Árávíasi ááninko áwí'a Yémési moóráwai Tátiyasi moóráwai Sáimoni kwemá Árómaani-kamaani-kwaasi tí'mátuwanae siráíwai

¹⁹ moóráwai Yútási Isakérióti kwemá naaémba Ísumba kwená namuro-kwáásirá'á agaráátínkaraiwai miráumai-kwaasi Ísu usásintinkena naaópa'a koyauwékáíye.

Ísunte Píyésepuntei kwaasái.

Mátíyu 12:24-32, Árúku 11:14-23, 12:10

²⁰ Ísu naaúmpa'a iyúmba ó'onkwara'a sáwíva-kwaasi torupésa sisipáá untávái Ísuwe kwená kwayó-kwáásíyé toómbá íma kanaará'á umái notávésa

²¹ Ísumba amááraa isésa aívó'an-íye sésa tairánáe sésa tiráawe.

²² Yérúsaremu-naopaken-kwaasi Áánútuna áamáamba sun-kwáásí tésa sésa taraváá-kwántóntí kawááná'á áwí'a Píyésepu asirayámbá ámísana tokéna póna taraváá-kwámbá kwémaiyuwaiye suwaná

²³ Ísu tááyowasa tuwaná kwántámai-aimba simátimena séna Sáátáánigo kwesávái íma maisuwáníye.

²⁴ moórá-andama áái'a tiyésa pósa taaínkaar-umai mésa íma asiramáívakaamba kwémaewe.

²⁵ moórá-akumba usíyán-ákúmbá pósa taaínkaar-umai íma asiramáívakaamba kwémaewe.

²⁶ Sáátáánigona kwaásimo áái'o tiyésamo taaínkaa'o ésamo ésa íma asiramáívakaamba kwémaewe.

²⁷ moóráwai moórá-nanko avowámó asiramáímo máyainanamo éna mindáúmpákémbó umóyámbó mayáíndayavenamo éna íma úwoi uveránívo mindánkó

avowámbá ánda asááúmakenamo éna uvékena kwená náaindaamba umóyámbá mayániye Ísu siráiyé.

²⁸ Ísu simásuwena séna maísáaro. kwaási sáwí-mayai kwémaesa simái sáwí'a kwéumatinkaamba mindá Áánútu maitiyuwánívo

²⁹ Áánútun-amankontavesa simái sáwí'a umánkanaaomba mindá Áánútu íma maitiyuwáinana kwaíkwai'a íníye Ísu siráiyé.

³⁰ Ísuntavesa sésa taraváá-kwánkó kwenarumpimbá máyáiyé suntávéna Ísu mináímbá simátímakaiye.

Ísun-anówawe áúnava'maati kwaasái.

Mátíyu 12:46-50, Árúku 8:19-21

³¹ mináímbá simátimuwasa Ísun-anówawe Ísun-áúnava'maate tésa máápa'a mésa sésa Ísuntavai tiyó se kosimáméro suwasá

³² naaúmpa'o máyón-kwaasi sésa enanówe enáúnava'maare máápa'a mésa kwéaayaawe suwaná

³³ Ísu séna kesinó nááwa'iyo. kesúnava'a nááwiya'o séna

³⁴ naaúmpa'o máyón-kwaasi tuwánéna séna kesinó kesívá'maa'a máyáawe.

³⁵ Áánútu siráini'a kwéowai kesinó kesúnava'maa'a kesímánaa'maa'an-owe Ísu siráiyé.

4

moóráwai ánýumba tu'makáin-kwasai.

Mátíyu 13:1-23, Árúku 8:4-15

¹ ókwara'a Ísuma Káríri-nonkwaaunkon-awampa'a koména aaí kwésimatimuwasa sáwívarawai tóyo ésa kwená egwaa'á tamáyóntavena nompí-sípívímbá usámaaisena máyowana nompí-sípímá kwaaún-avovomayaa'a kwáyowasa minkwáásíyómbá nonkwaaúnkón-awampa'a máyówana

² ó'on-o'on-aimba kwántámai simátiména séna

³ maísáaro. moóráwai ánýumba maimaéna kígauva'a kwégwena

⁴ máyu'maraisana évakar-anayumba aampa'á kunkwáyáísana numaómá túkúnasukaiye.

⁵ évakar-anayumba óntankwara'-maravimba kunkwéna paáká'-márávímbá póna avekáán-umai anón-isana

⁶ aa'á kaisaná ánú'a ayáátááka'a íma kunkéna aáyánkaguraiye.

⁷ évakar-anayumba karaampimbá kunkwéna kárúraisana karaan-tantáákó ara'násúwáísana íma arambá iráiyé.

⁸ évakar-anayumba kawé'-márávímbá kunkwéna kárúrena anón-éna arambá imái sáwívar-aramba iyéna évaka'a usáyaaitayan-aramba íyáísana évaka'a umaimái-aramba iráiyé.

⁹ kwéisaawai ísámai kawé'á oró Ísu siráiyé.

¹⁰ Ísu súwasa naaémba kwená kwayó-kwáásíyé évaka-kwaasiye mésa Ísuntavesa sésa minkwántámái-áínkóná ááimba sinatá ísáano suwaná

¹¹ Ísu séna Áánútu kwená kwaásimo kawááin-ainkona ááimba kwésimatimunda Áánútu keinárawa'a imáyáa tímísa'a kwéisaavo ó'on-kwaasi kwántámai-aine su'mai kwésimatimumpo

¹² kwéisaambanivo íma ísámai kawé'á kwéowe. kwéawanaambanivo íma awánamai kawé'á kwéowe. isékai Áánútunopa'a tewaná Áánútu miwítí sáwí-imayaa maitiyúwáísino.

mindáyave'a kwántámai-aimba kwésimatimune Ísu siráiyé.

¹³ Ísu simátímatuwena séna maankwántámái-áimbó simátimunda íma isáiyankakemba pó'a ó'on-o'on-kwantamai-aimbo sendá íma isánááowe.

¹⁴ mináínkóná áaimba súnda isáaro. moóráwaimo ánáyumbo tu'maráinten-umai Áánútun-aii simátímísana

¹⁵ évakar-anayumbo aampa'ó kúmimba kwaási tirumpintá kúmísasa Áánútun-aii isáawana Sáatáánigo téna tirumpinkémbá maimái úwoiva'a kwétiyuwaiye.

¹⁶ évakar-anayumbo óntankwara'-maravimba kúmimba kwaási tirumpintá kúmísasa avekáán-umai Áánútun-aii isésa aamoí ombánivo

¹⁷ íma tirumpimbá táto'mai kawé'á owasá Áánútun-aiiyavai umbai-yántáári'a umátinkaantavai Áánútun-aii ivátukaawe.

¹⁸ évakar-anayumbo karaampimbó kúmimba kwaási tirumpintá kúmísasa Áánútun-aii isáámbanivo

¹⁹ marapár-úmbái-yántáátávái imáyáa úmae naaésa óisan-imayaa úmae kwénaesa ó'on-o'on-tantaa'a mayánáe kwésimae naaésa mirán-imáyááo Áánútun-aii káátasuweisasa íma Áánútuna mayái kwémayaawe.

²⁰ évakar-anayumbo kawé'-márávimbó kúmimba kwaási tirumpintá kúmísasa Áánútun-aii isésa tirumpimbá táto'mai kawé'á ésa asiramái mésa Áánútuna mayái kwémaesa kwétuwa'naa-owasa évakarawai usáyaaitamai-mayai kwémaesa kwétuwa'naa-owe Ísu siráiyé.

oómbá kúrakain-kwasai.

Árúku 8:16-18

²¹ Ísu simásuwena séna oómbó kúra'maraamba íma aúpá'á marésa íma aasípáa-amendaampa'a marésa avora'á mósá kwémaraawe.

²² mirámó onten-umái aúpá'ó kwáyáin-tantaa'a amápa'a avora'á paárínasa awánanaaowe. túnkaipa'a kwáyáin-tantaa'a avora'á paárínasa awánanaaowe.

²³ kwéisaawai isámai kawé'á oró.

²⁴ tíménten-umai Áánútu miráumai tíména moórágwara'a tímíníye. mindáyave'a isáan-aimba imáyáa umái kawé'á oró.

²⁵ Áánútun-aiimo isámaimo kawé'ó kwéowai Áánútu túwaa'naa ínasa moórá-ainkwara'a isánááowe. Áánútun-aiimo ímo isámaimo kawé'ó kwéowai tirumpinkémbá maimayáinana íma kwéniye. mindáyave'a isáan-aimba imáyáa umái kawé'á oró Ísu siráiyé.

ánáyumba tukáisana arambá iyáin-kwasai.

²⁶ Ísu simátimena séna Áánútu kwená kwaásimo kwégawaain-aimba maarán-áimbán-iyé. moóráwai ánáyumba tu'maréna

²⁷ íma áwa'naa ena kwaéna iraréna kwéisana ánáyumba kweyáárika'a kwéanon-iyé.

²⁸ maragómá ánáyunkomba áwa'naa isaná áruma kwíkéna anón-umai arambá iréna

²⁹ ávuma kaisaná áká'nanaaon-kanaa tisasá áká'mai kwénaawe Ísu siráiyé.

taaérankona kwaasái.

Mátíyu 13:31-35, Árúku 13:18-19

³⁰ Ísu séna Áánútu kwená kwaásimo kwégawaaimba nóinkara kwégawaaiyompo maarán-áimbá simátíména'a isánááowe.

³¹ Áánútu kwená kwaási kwégawaaimba maarámán-iyé. sáwíyan-taeranko áwí'a másátati mintáigó arambá ímo ane'ó awánaraan-taeramba maravimbá u'makáawana nimpínkémbá kwíkéna

³² anón-taima anón-éna amaimá anón-amaima móivarena kóyáwé uráisana nu-maómá mimpímpá'á ánáamba úmarena kwémaiye Ísu siráiyé.

³³⁻³⁴ Ísu kwaásiyomba aaí simátimenae sénamo úmba íma avora'á siráivo kwántámai-aíne su'mai simátimuwasa taaímbai súntemba móisaiyuwswana mináyáírakémbá simátimuwasa móisowana miráumai simátimena ánivo kwená kwayó-kwáási kwesé máyonka'a mináínkóná ááimba simátíma'mae iráiyé.

*anón-unda torówana Ísu maivairáin-kwasai.
Mátíyu 8:23-27, Áríku 8:22-25*

³⁵ mitáwai enónka'a Ísu kwená kwaásiyavena séna nonkwaaúnkóná menávápátá kónáe súwasa

³⁶ ó'on-kwaasi tiyuwésa Ísumba ái'maesa nompí-sípívimbá usáatesa kuwasá évaka'-nompí-sipigwara'a kumbá

³⁷⁻³⁸ Ísu misípígó ayááivá'á a ún-kwaigurówana anón-unda torówana nonkó tuvántááva éna nompí-sípívimbá ógwitowasa kunávekunavo sésa inkaisésa Ísumba koaúsésa sésa anóndakoo kesí imáyáa íma inatá puwúnavaíya súwa'naa uwo suwaná

³⁹ usásinena asiramái séna úndáonte nonkóntéyavena maiváyáakaiyo súwasarai úndáoe nonkóe maiváyóyana nonkómá kararépaguwana

⁴⁰ Ísu simátimena séna nóintavaiya kwéinkaiseo. kentáv'e'a nóra séra íma kesí imáyáa onkákémbá kwéseo súwana

⁴¹ táa'a kówasa keáímbá sésa nóran-kwaasiya énwawa úndáoe nonkóe kwenáái kwéisaiyo sésa tiyáámba uvakésa táátavesa ésa siráawe.

5

*taraváá-kwámbá arumpinkémbá mayáúkain-kwasai.
Mátíyu 8:28-34, Áríku 8:26-39*

¹ simásuwesa mindómpí-sípívimbá kumbá Káríri-marama tínaaempa'a kwáyowana Kégésaa-marama túrampa'a kwáyowasa mimbáravá'á kumbá

²⁻⁴ Ísu mindómpí-sípívínkémbá mimbáravá'á ásávowana moórawai taraváá-kwámbá arumpimbá máyon-kwaasigo utamátínkó-muri-aiva'a máyomba Ísunopa'a tirái. minkwáásí kárár-umankontemba taráka-yaraka úwaima póna íma kwaási mésayavai íma kárár-umankowana ména

⁵ enómba irarómba omáka'a utamátínkó-muri-aiva'a kwénaena kwáá'a kwétena óntandei kwenáúra'a kwétena

⁶⁻⁸ nénkakemba Ísumba awánéna isaaiséna Ísun-aóká'á taména kwená imáyáa éna áwí'a mósá marówana Ísu minkwáásígó arumpinkén-taráváá-kwánkóntávéna séna emá taraváá-kwámbá ómpo minkwáásígómbá auwé kóao súwana anónka'a séna Ísuwo usáyaaítamai-Isoigo ááninko ómpo Áánútuntavai ísámai sínkamonavainivo nóra umásinkaniyono súwana

⁹ Ísu séna enáwí'a náawa'ono súwana sáwíva'a máyaumpo kesúwí'a sáwívarawai úne séna máyowasa

¹⁰⁻¹³ omáka'a sáwíva-poima mésa umá kwénowasa minkwáásígó arumpinkén-taráváá-kwántómbá Ísuntavesa asiramái sésa ó'opa'a íma si'maraaó. mimpóí tirumpimbá si'maraaó suwaná mirá oró súwasa taraváá-kwántómbá minkwáásígó arumpinkémbá kárúwesa póí tirumpimbá koverówasa mimpóiyómbá amápa'a ámémpakemba isaaiséna nonkwaaúmpíntá kumpérómbo putásowasa

¹⁴ póira'o tavíkówai úmba awánéna avekáán-umai naaópa'a kwésa kígauvimpa'o máyón-kwaasi mósimatim-besimati uwasá iséna koawánanae sésa kumbá

15 Ísunopa'a koyorupésa awánomba taraváá-kwántómbó arumpinkémbó kóun-kwaasigo unáánkwátói úmarena kawé'á umái máyowasa koawánésa táátavai uwasá

16 Ísumo minkwáásígómbó kawé'ó umánkawasamo awánon-aine póígomo ún-aine simátímúwasa

17 isésa Ísuntavesa sésa maambáravá'á ivá siyuwéya kóaaó suwaná

18 nompí-sípívimbá usámaaisowana taraváá-kwámbo arumpinkémbó mayauwón-kwaasigo Ísuntavena asiramái séna esé kónáe súwana

19 ímanivo ená naaópa'a kuré Ísóigomo arumbó umánkenamo kawé'ó umánkáin-aimba enamáaraawi kosimátimiyo súwana

20 Tékáporisi-ayampa'a mindáópata Ísumo umánkon-aimba simátíma'maena kúwasa amápa-kwaasi sáwívar-imayaa uráawe.

inaamarúgónté aaraigóntéi kwaasái.

Mátíyu 9:18-26, Árúku 8:40-56

21 Ísu Káriri-kwaaunkona menávápákémbá nompí-sípívimbá koyauweréna túmba moórágwara'a kwaaúnkón-awampa'a máyowasa sáwíva-kwaasi torupowaná

22 moóráwai mono'-nánká'ó kárákwirawai áwí'a Yáírasi téna Ísumba taawánéna Ísu anóndakoman-iyé séna aísamaivimba kumbéna

23 asiramái séna kesiyáámúmba puwíndayavena kwéivo tiré ane'á koyátorenana asóvéna kawé'á umái máino súwana

24 Ísu kwesé kúmba sáwíva-kwaasi Ísumba taúkúraa'namai kwa'maé kuwaná

25 moórá-ininkomba áí'a kwéun-ininkogwara'a kwa'maéna kúmba kwembá naaeyámba kwéankowana sísamaivakemba kae'á kumbaimái-ima maisuwéna minái'á íma érankowasa

26 sáwíva-sontaa-kwaasi áwa'naa uwaná óísamba tíma'mai ánásasuwowana minái'á íma érankomba anón-ai'a umágúwana

27-28 minínínkómá Ísumo kawé'ó umátínkaron-aimba iséna séna Ísuna unáánkwátóira'a koyátóráánanama sí'a ésinkaniye séna sáwíva-kwaasimo kwa'maé kumpimbá minínínkó maréna ánaaempakemba unáánkwátóira'a tátorowana

29 mindááéyánkoma érankowana imáyáama éna asóvasinkaiye súwana

30 Ísu imáyáama éna séna kempínkén-ásíráyánkó moóráwaimba kawé'á umánkáiyé séna kwántámai tuwánéna séna náawawa kesí unáánkwátóira'a tátoraina'iyó súwasa

31 kwená kwayó-kwáásí Ísumba simámesa sésa úwé sáwíva-kwaasi kwenkuvará'a úmaesa iyómpimba tátokaavo náawawa kesí unáánkwátóira'a tátoraina'iyó nóra séwa kwésono suwaná

32 tátokaiwaintavena mógara'megara úwana

33 minínínkó imáyáa éna séna asóvasinkaiye súwana ayántámbá kwétowana Ísu aísamaivimba kumbaéna asóvamankon-aimba simámuwana

34 Ísu séna kesímánaako kentávái se árai'a súwa'naa íníwaiman-iyé sénda póna áí'a éránkáivo kawé'á umái kwaaó Ísu siráiyé.

35 Ísu mináimbá kwésuwasa mono'-nánká'ó kárákwirowaina naaópaken-kwaasi tésa Yáírásintavesa sésa enayáámúnko pukáivo anóndatavai ténavo simámiyo suwaná

36 Ísu mináimbá iséna ivátuwena Yáírásintavena séna mináintávái íma áákar-aaka'a éma kentávái ísámai kuwo séna

37 kwa'maésamo kun-kwáásiyóntávéna maanká'á méwaro séna Pítaante Yémésinte kwenávako áwí'a Yóninte tí'maena kúmba

38 sáwíva-kwaasi mono'-nánká'ó kárákwirowaina naaúmpa'a torupamáí mésa anón-ivi'a kwétowana Ísu iséna

39 naaúmpa'a usávé'mai iyéna séna íma ivi'á taaró. minárásí íma pukáivo úwoi aúmá kwaiguráiyé súwasa

40 Ísun-awiráái suwaná ti'mátuwowasa máápa'a kunákárúwowana minárásígó anóvowiye kwená kwayó-kwáásírúúm tí'maena minárásígó pukópa'a iyéna

41 ayáánka'a tátorena kwenááivinkemba simáména séna tarita kumi mirámó súmba kwántámai séna inaamarúgó usásinaao súwana

42 usásinkwena sísamaivakemba kae'á kumbaimái-ima maisukáin-inaamaruma usásinowasa awánésa táátavesa uwaná

43 Ísu asiramái séna kemó únda-aimba íma simátíméro séna minárásígómbá toómbá áméro siráiyé.

6

Násáretivakewai Ísumba tínaaemba umánkaraan-kwasai.

Mátíyu 13:53-58, Árúku 4:16-30

1 minkákémbá Ísu kwenamáápa'a kwéena kwená kwayó-kwáásiyé kumbá

2 Yútaa-kwaasi monor-áimbá kwéison-kanaara'a mono'-náúmpá'á iyéna aái simátimuwasa sáwíva-kwaasi iséna táátavai ésa séna náávakena kawer-ímáyáá mairéna kawer-áimbá kwésimasimenayaawa nááwawa asirayámbá ámísana kawé'-má'yái ímo awánáúnda-mayai kwémayaiyo.

3 kwentáámó awánáúnda taaineí évaka-tantaa'o kwéiwaiman-iyé. Máriaa áánimba éna Yémési Yósisi Yútási Sáímoni tuwaaómán-iyé. kwenáúnava'a maanká'á má'yáawe. maankákéwáímá póna úwoi-kwaasiman-ivo náávakena mináimbá isénawa minásíráyámbá mairénawa kwésiyo séna kayoréna tínaaemba umámúwana

4 Ísu simátiména séna Áánútun-aaí simátímíwai ó'on-o'on-daopa'a kwénaaisasa kwenáwí'a mósá kwémaraavo kwená naaópa'a komáyáimba kwenamááraa séna kesáámó úndanten-kwaasiman-iyé séna kwenáwí'a íma mósá kwémaraawe Ísu siráiyé.

5 kesáámó úndanten-kwaasima éna íma súwa'naa íníye suntávéna ímo awánom-bayai moóra-mora-mayaiye su'mai mairáiyé. moóra-mora tí'o ún-kwaasi tine'á ayáándeí tátorena asóvamatinkena

6 kwenamáápakén-kwaasi séna íma súwa'naa íníye sun-áíntávéna imáyáa uwááena naaó'-nao'a Áánútun-aaí simátímapa'a kuráiyé.

Ísu kwená kwaási mayáír'á ti'mákain-kwasai.

Mátíyu 10:5-15, Árúku 9:1-6

7 Ísu kwená kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi tááyowasa tuwaná kwaási tirumpinkémbá taraváá-kwámbá maitíyu'mae'a nááóro-asirayamba tíména séna kaesé umásuwe'a nááóro séna

8 asiramái simátiména séna aampa'ó kwíyamba íma moóra-yantaa'a maimaé'a koró. toómbá íma maimaé'a kwé'a toón-únámbá íma maimaé'a kwé'a óntamba íma maimaé'a koró. tááúmba vaimaé'a

9 tísamai-anaamba kwimáé'a moóra-mora-umai unáánkwátói timanténká umái kuvé'mae'a koró.

10 Áánútun-aaí simátiménaaontave'a moóra-naopa'o kwíyasamo naambó timíya'a mindáúmparé su'mai mé'a kentí mayái maimái ánáse'a mindámbá tuwé'a ó'on-daopa'a koró.

11 moóra-naopa'o kwíyambo naambó ímo tímésamo kentááimo ímo isáíyanamo éna Áánútu mindáópaken-kwaasi íma aamoí umátinkanivo umásítai'a é'a tísamaivakembaramo uwáéntemba unté'a koró Ísu simátimuwasa

12 kwená kwayó-kwáásí iséna naaó'-nao'a kwénaaesá kosimátimesa séna sáwí-imayaa tínaaemba umáme'a Áánútumpa'a teró séna

13 taraváá-kwántómbá kwaási tirumpinkémbá komaitiyuwéna tí'o ún-kwaasi taaéraampinken-domba atínkáva'a kuwasá asóvamatinkava'a kuráawe.

Yóni nombó pétinkaraiwai pukáin-kwasai.

Mátíyu 14:1-12, Áríku 3:19-20, 9:7-9

¹⁴ Ísuna mayáígón-áái símae íyúwana Káríri-marara-kawaanako áwí'a Éróti mináimbá ísarai. Ísuntavesa évakarawai sésa Yóni nombó pétinkaraiwai pukáimpinkemba usásinkena póna kwempímbá asirayámbá kwáyáísana mirám-báyái kwémayaiye suwasá

¹⁵ évakarawai sésa kwemá Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Íráiyaa pukáimpinkemba usásinena máyáiye suwasá évakarawai sésa kwemá naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakowairaamba máyáiye suwaná

¹⁶ Éróti iséna séna kwemá Yóni nombó pétinkaraiwaiman-iye. kemá simátinkaunasa Yóni anumarambá arátúwááwana pukáísana usásinankaisana máyáiye Éróti siráiye.

¹⁷⁻¹⁹ ááéma Éróti kwenáváko awainínkómbá áwí'a Erotíyasimba mairówana Yóni séna enáváko awainínkómbá aambá áumbakaawa mayááne simásima'a úwana Éróti ti'marówasa Yónimba koái'maesa ándávimba máánkarowana Erotíyasima Yóni ááiyavena aaisambá séna inkamónáe súwana

²⁰ Éróti séna ímaniye séna Yóni kawer-ímáyáágwára-kwáásí úntavena Éróti kwenáároí inkaiséna kwenká'á tavíkéna Erotíyasima inkámívo séna kwenká'á tavíkéna kwenááima ísámai kaumbo-káér-imayaa umánkena aasiyaasí koísaraiye.

²¹ ánivo naaémba Erotíyasina kanaamá túmba Éróti anón-tanomba kaumái kwená kawáá-kwaasi ááipin-anon-kwaasi Káríri-ayampaken-anon-kwaasi tímúwasa nowaná

²² Erotiyási ayáámúnko téna araimá marówasa Érótiye toómbá naráan-kwaasiye aamoí umánkówana Éróti minárásígóntávéna séna nóintantaatavena ankáíya simásímína'a áméno séna

²³ árai'a súnna pó'a sísaina'a áméno. kesí maramó arááímo táíndamo e sísaina'a tasá-áméno súwana

²⁴ anówamba koáísaa ena séna nóintantaara komayánaumno súwana Yóni nombá pétinkaraiwai a'nómbá koáísaa-e mayaaó súwana

²⁵ avekáán-úwana Érótinopa'a téna taáísaa ena séna ívé'a Yóni nombá pétinkaraiwai a'nómbá ará'mái táávepimba maré simiyó súwana

²⁶ iséna arumbá kwéumbanivo aiva'á asirayán-áímbá siráin-aimba imáyáa éna toómbó naan-kwáásígwára'á ísaraantavaiye séna íma a'áo sénáe séna

²⁷ i-kwáásí moóra ai'marówana ándávinkemba Yónimba anumarambá ará'mái a'nómbá

²⁸ táávepimba maréna maimaéna minárásígómbá máamuwana maimaéna anówamba máamuwasa

²⁹ Yónina kwayó-kwáásí iséna anómba komaimái utamánkaraawe.

naaémba Éróti Ísuna mayáígón-áái iséna séna minkwáásígó Yóni nombó pétinkaraiwai éna pukáimpinkemba usásinankaisana máyáiye Éróti siráiye.

Ísu sáwíva-kwaasi toómbá tímakain-kwasai.

Mátíyu 14:13-21, Áríku 9:10-17, Yóni 6:1-13

³⁰ Ísumo mayáirá'ó ti'mákain-kwaasi mimbáyái maisuwésa Ísunopa'a tésa amápa'-mayaimo máyón-aimba aaimó sun-áímbá simámúwasa

³¹ Ísunopa'a sáwíva-kwaasi kuré ire untávésa toómbá íma kawe'á umái nowaná mindáyavena kwená kwayó-kwáásíyávéna séna kwaásimo ímo máyaiyapata kométa agándaano súwasa

³² nompí-sípívímbá usámaaisesa kwaásimo ímo máyáapataawe sésa kuwasá

³³ sáwíva-kwaasi tuwánésa aúyésa naaó'-naokemba marapá'á kóyo uwasá Ísun-iyai nompí-sípívímbá kumbá

34 marapá'á ásávena misáwivá-kwáásí tuwánéna arumbá umátinkena sipisípi-poi-ayuraamba miwítí kawáá íma máyówasa kewé su'mai máyóntavena Ísu arumbá umátinkena ayáátáár-aaí kwésimatimuwasa

35 enónka'a kwená kwayó-kwáásí kwenópa'a tésa sésa íma sáwíva-kwaasi máyáapa'an-ivo enáíndara'a

36 tí'márénasa egwaa'-náópimpa'a kwénaesa toómbá meéyámbáráaro suwaná

37 Ísu simátimena séna kemá toómbá tíméro súwasa sáwívar-ontankaken-tomba 200 kinaaraken-tomba meéyámba'maiya tímúsina. óntamba íma kwáyáíye suwaná

38 nóraumai-tona káyáíya koawánaaro súwasa koawánésa tésa sésa sáwíyan-tomba éva'aasei-tonkwara kae'-nóyáákwára'á kwáyáíye suwaná

39 Ísu kwená kwayó-kwáásíyávéna séna inkwima'mái mara'á máéro súwasa

40 moóráva'a 50 kwaasi máúwasa moóráva'a 100 kwaasi máúwasa miráumai-kwaasi kwimakówana

41 Ísu éva'aasei-tonkwara kae'-nóyáákwára'á maisokéna kwíyómpa'a karákéna Áánútuntavena súwi simásuwena mintómbá topán-topan-umai kwená kwayó-kwáásí tímúwasa misáwivá-kwáásí tímúwasa noyáá'a topán-topan-umai tímúwasa misáwivá-kwáásí tímúwasa

42-44 amáparawai nowaná tímú'a vówasa sáwíva-kwaasi 5,000 kwaasi nowaná tímú'a vówasa kwená kwayó-kwáásí mintón-ayai sísamaivakemba kae'á kumbaimái-unampimba áítumai ógwitaraawe.

Ísu non-avóvomayaapa'a kuráin-kwasai.

Mátíyu 14:22-33, Yóni 6:15-21

45 áítumai ógwitowana minkákémbá Ísu kwená kwayó-kwáásí tí'maréna séna kesí aiva'á nompí-sípívimbá usámaaise'a menávápá'-náópa'a Pétésáítava'a koró. misáwivá-kwáásí kwéti'mare'a sé'a kentí naaó'-nao'a koró simátimenaumne séna

46 misáwivá-kwáásí tí'marówasa miwítí naaó'-nao'a kuwaná Áánútumpa'a námúnaamo síndayavena omápa'a umáyowana

47 no'wáámba aúkúwana Ísu kweyáá marapá'á máyowasa kwená kwayó-kwáásí nompí-sípívimbá non-avóvomayaapa'a máyówana maramá nénka'a kwáyowana

48 Ísu awánómba anón-unda to'maé kwétena misípí tayáto'marowasa nombó tuwíntámaesamo kun-támayo'a nonkó tavímayowasa íma kumbá irataró'a Ísu non-avóvomayaapa'a kwénaesena kwená kwayó-kwáásímó máyónka'a téna táyaaítaguwasa

49-50 awánésa táátavesa ésa tiyántámbá kwétowasa sésa kwaántáo kwénaaiye suwaná Ísu avekáán-umai séna táá'a kaivó aáno máéro. kemá úne séna

51 nompí-sípívimbá usámaaisena kwegwára'á umáyowana anón-undaoma maivaiyówasa táátavesa ávááraumai uwaná

52 íma táákoma kawé'á umái méra. sáwíyan-tompinkembo sáwíva-kwaasi taaín-timuwasamo nowáíná ááimba íma táákoma kawé'á umái méraawe.

Ísu Kénésárétiva'a tí'o ún-kwaasi asóvamatinkarain-kwasai.

Mátíyu 14:34-36

53 táátavesa ávááraumai ésa kwaaúnkóná menávápá'á Kénésáréti-marava'a kumbá non-awámpá'á nompí-sípí ándáneí avíkwímaresa

54 marapátá ásávowasa mimbápákén-kwáásí Ísumba aúyésa

55 naaó'-nao'a simátimesa Ísumo tamaún-aimba isésa tí'o ún-kwaasi kúkutaavimba tí'maesa tóyo uwaná

56 Ísu kító'-nao'a anón-dao'a kwaivá kwénaauwasa tí'o úwai tí'mai maruká'á marésa sésa ená unáánkwátói-araaira'a tátoraaryana tí'a étinkainkwae suwasá tátórówana tí'a étínkaraiye.

7

tíkwá'náí áamáamba siráan-kwasai.
Mátíyu 15:1-9

1 áamáán-kawaa-kwaasiye áamáamba sun-kwáásíyé Yérúsaremu-naopakemba Ísumo máyopa'a tésa

2 tuwánomba Ísuna kwayó-kwáásí évaka'a tiyáamba íma sese un-tiyáándéí toómbá kwénowasa

3 Yútaa-kwaasi áamáán-kawaa-kwaasiye úwoi-kwaasiye tíkwá'náí áamáamba kwáróntavesa tiyáamba sese umásukesa toómbá nésa

4 máákétirakemba naaópa'a iyésa tiyáamba sese umásukesa toómbá nésa tíkwá'náí áamáamba ó'on-o'on-amaamba kwarésa tááve'a nonánámá anavéúmbá sese uráawe.

5 áamáán-kawaa-kwaasiye áamáamba sun-kwáásíyé Ísunka'a torupésa sésa ená kwayó-kwáásí nóra isasá kentáá síkwá'náí áamáamba íma kwarésa tiyáamba íma sese ombá toómbá kwénaao suwaná

6 Ísu séna kaumbo-káér-ainkwará-kwaasin-owe. naaóvá'á Áánútun-aai simátimakowai áwí'a Áísáya keinárawatavena árarair-aimba siráimba agaimaréna séna Áánútu séna

maawímá kesúwí'a tóikakene su'mai sésa kesí imáyáa íma tirumpimbá kwáyáíye.

7 kwaásiti áamáamba simái paárombanivo Áánútuna áamáamban-íye kampa'á sembá miraráán-umai kesí imáyáa kampar-ímáyáa mósá kwémaraawe

Áánútu siráimba aúváivimba agaimakáíye.

8 Áánútuna áamáamba tuwé'a tíkwá'náí áamáamba kwétoraawe.

9 Áánútun-aai kwétuwaantavai miwá anondá kentááiyavai aamoí kwéowe.

10 naaóvá'á Mósesi séna kentinóvowi túwí'a anómba oró. ánivo anóvwowimo sáwíkaambo simátinkaindawaimba tuvuwíyana puwíniye Mósesi siráivo

11 keinárawa'o siráimba moóráwai anóvwowiyavena simátimena séna moórá-yantaa'a Áánútundeiman-ivo íma kanaán-umai timénaumne siréna

12 anóvwowima íma kwétuwa'naa-íye. mirámó ontávái kanaán-íye kwésewe.

13 mirá-sáwí'ó ontávé'a Áánútun-aai tuwé'a kentíkwá'náí áamáamba kwégware'a kentáái kwésimatimewe. miraráání'a kwéowe Ísu siráíye.

kwaásimo sáwí'o umátinkáin-tantaakona kwaasái.
Mátíyu 15:10-20

14 Ísu mináimbá simátímatuwena kwaásiyavena teró súwasa kwenópa'a tuwaná séna simátíménda isé'a kawé'á oró.

15 máápakén-tantaa'o naawái íma kwaási sáwí'a kwéumatinkaiwo tirumpinkén-áínkó kwaási sáwí'a kwéumatinkaiye. [

16 kwéisaawai ísámai kawé'á oró] Ísu siráíye.

17 Ísu simásuwena minkwáásíyómbá mátiyuwena naaúmpa'a umáyowasa kwená kwayó-kwáásí sésa mináínkóná ááimba simásimiyo suwaná

18 Ísu séna kenkwárá'á íma tááko pééi kwéisa'a mé'a ísáambanivo íma ísámai kawé'á uráawe. máápakén-tantaa'o naawái kwaási íma sáwí'a kwéumatinkaiye.

19 mindá íma imáyáa kunkwaéna tindáámpa'a kunáyúsúgwinivo

20 aaimó kwésemba tirumpinkén-ímáyáaó éna mindá kwaási sáwí'a kwéumatinkaiye.

21 tirumpin-ímáyáávínkémbá sáwí-imayaa ésa tínkamiyasamo puwónááoni'a ésa aarai-úmóyámbá ésa kwaai-úmóyámbá ésa amápa-tantaa'a umóyámbá ésa

22 túran-anda ésa mirá-mira-sawí'a ésa kampar-áímbá sésa aosaambá kwimaé naaésa kawé-máyáímó kwémayaantavesa tirunkó simái sáwí'a kwéumatinkesa tívókari'a ésa uwo'aorí'a ésa

²³ mirá-sáwí'ó kwéomba tirumpinkén-ímáyááó kwaási sáwí'a kwéumatinkaivo tiyáámbo ímo sese ombó toómbó kwénaamba mindáo kwaási íma sáwí'a kwéumatinkaiye Ísu siráiyé. ánívo Ísumo kwemó siráimba amápa-tomba kawé'á umái kwénaawe siráiyé.

*Kénááni-maravaken-ininkona kwaasái.
Mátíyu 15:21-28*

²⁴ Ísu mináimbá simásuwena kwená kwayó-kwáásíyé mivá'á tuwéna Táyaa-naopare Sáítóni-naopare mináyámpá'á kúmba moórá-naumpa'a uména séna kemó tamaúnda íma simátíméro súwasa ánívo évaka-kwaasi tamáún-aimba ísówana

²⁵ moórá-ininko ayáámúnko arumpimbá taraváá-kwámbá máyowana minínínkó Ísumo tamáún-aimba iséna avekáán-umai kwenópa'a iyéna mara'á kumbaéna

²⁶ kwemá íma Yútaa-inimba póna Síriyaa-marava'a Vínísiyaa-naopaken-ininko Ísunopa'a iyéna mara'á kumbaéna asiramái séna kesiyáámúnko arumpinkémbá taraváá-kwámbá mayauwaaó súwana

²⁷ Ísu simámena séna aiva'á iyámpói toómbá timénaumne. iyámpóiti toómbá maimái iyámbá timúnavo miráumai Ísareri-kwaasimo túwa'naa úndantemba emá ó'onkaa-inimba ónda pó'a áwa'naa únavo kwésune súmbanivo

²⁸ minínínkó séna anóndako árai'a sémpo iyámpóiti toón-ayai iyánkó tamandániye. miráumai ó'onkaa-ininkoman-iyé sinaná kanaán-ína súwa'naa íníyone súwana

²⁹ Ísu séna kawer-áimbá séndayavai enayáámúnko arumpinkémbá taraváá-kwámbá mayáúkaumpo ená naaópa'a kwaaó súwana

³⁰ kwená naaópa'a kwéna koawánómba taraváá-kwámbá kóúrowana ayáámúnko kawé'á umái tuvaiká'á méraiye.

Ísu sáwívarawai asóvamatinkarain-kwasai.

³¹ Ísu Táyaa-naopar-ayampakemba Sáítóni-naopar-ayampa'a táúkúmaena Tékáporisi-ayampa'a táúkúmaena Káríri-nonkwaampa'a kúmba

³² évakarawai aivó'na'a áí'maesa tésa sésa enayáándeí táto'mai asóvamankao suwaná

³³ kwaásivinkemba áí'mai kweyááva'a ankéna ayáánánáneí áápimba maréna awirááíma kwi'maréna amáávira'a tátorena

³⁴ kwíyómpa'a karákéna sirumbá kwéiyé séna kwenááivinkemba séna epaata mináimbá kwántámai séna áá'o kaúnímba intíyuwaumne súwana

³⁵ áá'a kawé'á úwana amáávíma etóyói úwana aai kawé'á umái súwana

³⁶ Ísu asiramái séna íma simátíméro súwasa íma ísónkakemba simátímapa'a kuwasá

³⁷ ísówana ávááraumai táá'a kówasa sésa amápa-tantaa'a kawé'á unté kwéiyena táá'o kaúnín-kwaasi kawé'á kwéumatinkena aaimó ímo kawé'ó umáimo sen-kwáásí kawé'á kwéumatinkaiye siráawe.

8

*Ísu moórágwara'a toómbá tímakain-kwasai.
Mátíyu 15:32-39*

¹ moórá-tawai sáwíva-kwaasi torupowaná miwítí toómbá ánásowana Ísu kwená kwayó-kwáásí tááyowasa tuwaná

² séna kaumbo-táwai kesé máyáawana maimaésa tiráan-tomba ánásaisa'a sirumbá kwéumatinkaumne.

³ ti'maráanasa kentí naaó'-nao'a kónááombanivo némpaken-kwaasi aampa'á kwíyamba kánoka'a pósa púwóvainivo súwasa

⁴ kwená kwayó-kwáásí sésa kavóná-marava'an-ivo náákakenta toómbá maimáíya timénaumno suwaná

⁵ tísaa ena séna nóraumai-tona kwáyáíyo súwasa avakaeté kwáyáíye suwaná

⁶ minkwáásíyóntávéna séna mara'á máéro séna avakaeté-tomba maisokéna Áánútuntavena súwi séna toómbá topán-topan-umai kwená kwayó-kwáásír'á timúwasa minkwáásíyómbá tímúwana

⁷ kaumbo-káé'-noyaa'a kwáyowana Ísu maisokéna Áánútuntavena súwi séna kwená kwayó-kwáásír'á timúwasa minkwáásíyómbá tímúwasa

⁸⁻⁹ nowaná tímú'a vówasa sáwíva-kwaasi 4,000 kwaasi nowaná tímú'a vówasa kwená kwayó-kwáásí mintón-ayai túwómba avakaeté-unampimba áítumai ógwitowana

¹⁰ Ísu misáwívá-kwáásí ti'maréna kwená kwayó-kwáásíyé nompí-sípívímbá usámaaisesa Táómánúta-ayampa'a kuráawe.

ímo awánáúnda-mayai mayaaó siráan-kwasai.

Mátíyu 16:1-4, Árúku 12:54-56

¹¹ mivá'á Ísu máyowasa áamáán-kawaa-kwaasi sáwí-aimbo sínda isánáe sésa Ísunopa'a tésa sésa áraira Áánútumpakena kunkáana ímo awánáúnda-mayai máyénata awánaano suwaná

¹² Ísu arumbá umbaí kwétopakemba séna ívé'o máyáan-kwaasi nóra séna ímo awánáúnda-mayai máyénata awánaano kwéseo. árai'a simátíme'a sé'a ívé'o máyáan-kwaasi íma agaráátinkanaumne séna

¹³ ivátíyuwena nompí-sípívímbá usámaaisena nonkwaaúnkóná menávápá'á kuráíye.

íma kaumbo-káér-ainkwara-kwaasi oró siráin-kwasai.

Mátíyu 16:5-12

¹⁴ Ísu kwená kwayó-kwáásíyé nonkwaaúnkóná menávápá'á kumbá kwená kwaasi péréti-tomba íma máyómba tuwinkésa kuwaná kimbora-tomba nompí-sípívímbá kwáyowana

¹⁵ Ísu áamáán-kawaa-kwaasiye Érótiye kaumbo-káér-ainkwara-kwaasi owé-ímáyáá kwéena kwená kwayó-kwáásí simátímena séna intóráin-tantaa'a sáwíyan-tantaa'a moórá-tonko áwí'a péréti mimpímbá kwémaraawana kwéintorena anómba intembá áamáán-kawaa-kwaasiye Érótiye miwí tááyivavai kentúra'a kárákwimai máéro súwasa

¹⁶ keáímbá sésa nóra séna mirá kwésiyo. péréti-tomba íma makáunanaya mirá kwésiye suwaná

¹⁷ Ísu keáímbó kwésun-aimba iséna nóra séna toómbá íma kwáyáíye-aimba kwéseo. kanaán-umai toómbá timénaunda ááémo uráundawaina ááimba íma tááko pééi kwésiye. kentí imáyáagoma kentirunkómá usisi'ándaisa'a kwéowe.

¹⁸ túramba kwáyáimbanivo íma awánamai kawe'á kwéowe. táá'a kwáyáimbanivo íma isámai kawe'á kwéowe.

¹⁹ éva'aasei-tomba topán-topan-umai sáwíva-kwaasi 5,000 kwaasi timéwánasa naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina áíturaaó séna tísaa úwasa sísamaivakemba kae'á kumbaimái-unampinta ógwitaraumne suwaná

²⁰ avakaeté-tomba topán-topan-umai sáwíva-kwaasi 4,000 kwaasi timéwánasa naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina áíturaaó séna tísaa úwasa avakaeté-unampinta ógwitaraumne suwaná

²¹ Ísu séna nóra éra íma tááko pééi sisa'á ísaraao Ísu siráíye.

Ísu aúramba kavíkwaimba asóvamankarain-kwasai.

²² Ísu simásuwena kwená kwayó-kwáásíyé Pétésáítaa-naopa'a kumbá évakarawai aúramba kavíkwaimba áí'maesa Ísunopa'a tésa sésa táto'mai asóvamankaaó suwaná

²³ Ísu ayáánka'a tátorena áí'maena mindáókona ayááivá'á kwéna aúrampimba awirááíma kwirankéna aúranka'a tátorena séna ára kwéawanaano súwana

²⁴ awánéna séna kwéawanaumne. taairaán-kwáásí marapá'á kwénaaowa'a kwéawanaumne súwana

²⁵ moórágwara'a Ísu aúranka'a tátorena kawé'á umánkowana aúramba kararéna kawé'á umái kwéawanowana

²⁶ Ísu séna mindáópa'a kónavo ená naaópa'a tayauweré kwaaó siráíye.

Pítaa Ísuna ááimba siráin-kwasai.

Mátíyu 16:13-20, Árúku 9:18-21

²⁷ Ísu simásuwena kwená kwayó-kwáásiyé Sísáriya Vírípai-naokon-ayampa'a kúmba aampa'á kwéguwana kwená kwaási tísaa ena séna kentávái amáparawai nóran-kwaasiye kwéseo súwasa

²⁸ miwí sésa évakarawai sésa emá Yóni nombá pétinkaadawai óne sewasá évakarawai sésa naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakaandawai áwí'a Íráiyaama óne sewasá évakarawai sésa naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakaawaivinkemba moóráwái óne kwésewe suwaná

²⁹ Ísu séna keinárawa'a kentávái nóran-kwaasiye kwéseo súwana Sáimoni Pítaa séna Áánútu usásinankaiwaimba Yútaa-kwaasiya kwéamu'maraundawaiya óne súwana

³⁰ mináimbá íma simátíméro Ísu asiramái siráíye.

Ísu puké'a usásinanaumne siráin-kwasai.

Mátíyu 16:21-28, Árúku 9:22-27

³¹ Ísu kwemó puwínín-aimba ááimba ásámai kwená kwayó-kwáásí simátimena séna sí'a índai'a umásinkesa Yútaa-anon-kwaasiye mono-káwáá-kwáásiyé amáámba sen-kwáásiyé tínaemba umásimesa sínkamiya'a puwónaundanivo kaumbo-táwái ánásaina'a púwóndavinkemba usásinanaumne séna

³² miráumai avora'á simátimuwana Pítaa Ísumba áí'maena kweyááva'a máankena séna mirán-áimbá sénavo súwana

³³ Ísu kwanténa kwená kwayó-kwáásí tuwánéna Pítaantavena asiramái séna Sáátáánigo siyuwé kóaaa. kwaásiti imáyáavinkemba kwésempo íma Áánútuna imáyáavinkemba kwéseene Ísu siráíye.

³⁴ Ísu mináimbá simásuwena kwaásiyonte kwená kwayó-kwáásiyé tááyena séna kesínaaemba kwaránáe síyawai tirááímo táínda-yantaa'a íma tátoraaro. kemá puwónaunda-taima súgwaata'mae'a kondantembá kesínaaemba kwaránááowaimba umbai-yántáá'á timíyasa minúmbái-yántáá'á úwoi maimaésa sínaaemba kwaránááowe.

³⁵ tirááímo táíndai'o ésa íma kawé'á umái ménaaovo kentávái ísámai Áánútu áséi-aintavai ísámai tirááímo táínda-yantaa'o tuwésa puwésa aúnái'a umái maí'mai'a ónááowe.

³⁶ marapákémbá amápa-tantaa'a kwémaesa puwíyambo éna mintántáákó íma túwa'naa íníye.

³⁷ puwíyamba marapá'ó makáan-tantaa'nei íma anondái'a umásuwesa ókwara'a ayáátááka'a ménaaowe.

³⁸ ívé'a Áánútuntavesa íma imáyáa ésa máyáanka'a kenkwará kesááigwara'o tigaemó umásínkáamba pó'a aáno kemó marapá'ó kúmóna miwí sigaemá umátinkanaumne. kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai aáno kesivoná ságayankwara kwíyómpakembo Áánútuna kwayó'nárawati ságayankwara'o marapá'ó kúmóna miwí sigaemá umátinkanaumne.

9

¹ árai'a simátíme'a sé'a évaka'a maanká'ó máyáan-kwaasi íma aiva'á puwé'a Áánútu kwená asirayándéi kwégawaimba awáné'a naaémba puwónááowe Ísu siráiyé.

Ísu ó'on-kuwawaq'a aúkáin-kwasai.

Mátíyu 17:1-13, Árúku 9:28-36

² Ísu mináimbá simásuwena ava'moraé-no'waamba kwaéna Pítaante Yémésinte Yóninte tí'maena anón-omapa'a iyúmba miwíyé su'mai umésa miwí túranka'a Ísu ó'oran-auma auyúwana

³ kwená unáánkwátóira'a ságayamba kwaéna kwayání'a kéna aaváúmó uséname intembá mirá úwasa

⁴ awánomba kae-kwáásírái kwíyómpakemba paárésarai mindárai túwí'a Íráiyaa Mósesiye Yútaa-kwaasi tíkwá'nárai Ísuwe kwaasái kwésuyana

⁵ Pítaa Ísuntavena séna anóndakoo maanká'ó maúndaya kawe'á imbá póta kwááyu-namba kaumbomá ónaundaya moórá endéi éta moórá Mósesindei éta moórá Íráiyaandei éta mirá ónaundayaawe súwana

⁶ ávááraumai táá'a kówana nóin-aina'i síníyena póna mirán-aimba Pítaa siráiyé.

⁷ mirá kwésunka'a ainánkó kuména káátaguwana mináínámpínkémbá aagíowé su'mai séna maawámá kesáanimba isa'á kwená imáyáa kwéune. kwenáái isáaro súwasa

⁸ kwená kwayó'nárau awánomba mindárai kwíyómpa'a iyúwana Ísuwe su'mai méraiye.

⁹ máyowasa omápakemba kúmúmba Ísu asiramái simátimena séna awánaamba íma simátíméro. kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai púwóndavinkemba usásinaandara'a awánaamba kanaará'á simátíma'mae iyóro súwasa

¹⁰ isésa íma simátimesa mináimbá úwoi tátoresá keáimbá sésa púwóndavinkemba usásinanaumne simbá nóran-aina'iyó keáimbá siráawe.

¹¹ keáimbá sésa Ísuntavesa áísaa esa sésa amáámba sen-kwáásí sésa Íráiyaa aiva'á paárínana Áánútu usásinankaiwai Yútaa-kwaasiya amu'makáundawaiya naaémba paáriniyemo sembá nóra sésa mináimbá kwéseo suwaná

¹² Ísu séna aiva'á Íráiyaa paáréna to'mayaa íníye-aimba árar-aimban-iyé. moórá-aimba kwaási úranda'a kumpaárurawaintavena agaimaréna séna kwembá áí'a índai'a umánkesa tínaaemba umánkanaaowe agaimaréna siráiyé.

¹³ simátíme'a sé'a Íráiyaa á'a tiráiyé. agaimaróntemba umái kwembá sáwí'a umánkanae sésa sáwí'a umánkaraawe. mirán-áimbá kwentávái agaimaróntemba kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawaintavai agaimakáawe Ísu siráiyé.

Ísu taraváá-kwámbá mayáúkain-kwasai.

Mátíyu 17:14-21, Árúku 9:37-43

¹⁴ Ísu simásuwena omápakemba kúmúmba kwená kwayó-kwáásítópa'a kúmúwasa sáwíva-kwaasi torupésa amáámba sun-kwáásíyé Ísuna kwayó-kwáásíyé asirayán-áimpákémbá sésa

¹⁵ Ísu túntavesá ivátuwesa parubará umánkówana

¹⁶ Ísu séna nóintavai asirayán-áimbá kwéseo séna tísaa úwana

¹⁷ minkwáásíyómpínkémbá moóráwai séna anóndakoo kesáanimba áí'mae'a túne. kwenarumpimbá taraváá-kwámbá máyáísana íma aaí kwésisana

¹⁸ mintáraváá-kwánkó táto'mai amentánaanta isaná tanaambá váguvagu kwéena áwáayaamba akékúndena aigareó nonkáánéna aiyayaamba sápisimagwisana mirá

úmaena kwéiyisa'a ená kwayó-kwáásíyávé'a sé'a taraváá-kwámbá arumpinkémbá mayaúwáaro súnasa íma kanaán-umai mayáúkaawe súwana

¹⁹ Ísu séna kentávái íma imáyáa kwéowana póna sirumbá umbaí kwétaivo nóraumai-tawaiya kesé ménaumno simásuwena séna ánivo enáánimba áí'mae tiyó súwasa

²⁰ áí'maesa tuwaná mintáraváá-kwánkó Ísumba awánéna miniyámpói améntáyuwowana tanaambá véna kwárere'a éna aigareó monkáánúwana

²¹ Ísu avowántávéna séna nósatawai ánkariyo súwana umaranka'á ánkariye.

²² tuvuwíndayavena póna sáwívaka'a améntámai irá káúvóra'na éna améntámai nompímbá túwára'na kwéiye. emó kanaamó e arumbá maisinkéya súwa'naa uwo súwana

²³ Ísu séna nóra séwa emó kanaamó e súwa'naa uwo kwésono. Áánútumpa'a agevamái máyaawai amápa-tantaa'a kanaará'á ónááowe súwana

²⁴ miniyámpóiígó avowámá avekáán-umai anónka'a séna kemá Áánútumpa'a agevamái máyaundanivo kemá Áánútuntavai íma asiramái kwémaunda-yantaa'a súwa'naa uwo súwana

²⁵ Ísu awánómba sáwíva-kwaasi sisipáá uwaná taraváá-kwántávéna séna aívó-taravaa-kwankoo auwé kóaa. íma koyauwérénda áka'a kóaa súwana

²⁶ kwáá'a téna miniyámpói améntáyuwowana tanaambá vówana arumpinkémbá kóúwana miniyámpói púwóra'na umai máyowasa évakarawai sésa á'a púwíye suwaná

²⁷ Ísu ayáánkwanda táto'mai usásinakowana koku'á méraiye.

²⁸ koku'á máyowana Ísu naáumpa'a umáyowasa Ísumo kweyáá máyonka'a kwená kwayó-kwáásí umésa sésa nóra séta mintáraváá-kwámbá íma kanaán-umaiya mayáúkaumno suwaná

²⁹ námúnaa kwésemba pó'a miráumai mirán-táraváá-kwámbá mayauwánááovo ó'on-tantaa'neimo é'a íma kanaán-umai mayauwánááowe Ísu siráiyé.

Ísu puwínín-aimba siráin-kwasai.

Mátíyu 17:22-23, Áríku 9:43-45

³⁰⁻³¹ Ísu simásuwena tuwéna Káríri-ayampa'a aampa'á kwégwena sáwíva-kwaasi torupaavó séna kesí kwayó-kwáásíyé su'mai aái simátimenae séna aampa'á kwégwena séna kembá kwaasi úranda'a kumpaáruraundawaimba ó'on-kwaasi timíyasa sínkamiya'a puwé'a kaumbo-táwai maisuwé'a usásinanaumne súwasa

³² kwemó sún-ainkona ááimba íma isésa áísaa ónáe sésa umbá táá'a kówasa íma áísaa uráawe.

nááwa kwéusayaaitaiyo siráan-kwasai.

Mátíyu 18:1-5, Áríku 9:46-48

³³ íma áísaa esa Kápénéamu-naopa'a kumbá naáumpa'a umáúwana Ísu tísaa ena séna aampa'á kwéte'a nóin-aina siráao súwasa

³⁴ aampa'á kwégwesa sésa kentáávínkémbá nááwa kwéusayaaitaiyo sésa iséise úmae kwégwesa pósa íma aái suwaná

³⁵ Ísu mara'-maéna kwená kwaasi sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasiyavena séna maísáaro. usáyaaitanae síyawai tínaaeni'a ésa amáparawaiti kwayó'á máráaro simásuwena

³⁶ moórá-iyampoi áí'mai avumpímbá usásinankena taparéna simátimena séna

³⁷ kentávái imáyáa kwéesa iyámpói áwa'naa onten-umái kwésuwa'naa-owe. súwa'naa onten-umái Áánútu sí'mákaiwaimba kwéawa'naa-owe Ísu siráiyé.

kentí mayái íma sáwí'a kwéiwaina kwaasái.

Áríku 9:49-50

³⁸ súwana Yóni Ísuntavena séna anóndakoo moórawai kwénaena taraváá-kwántóntávéna séna Ísuna asirayámbá kwáyáintavai auwé kóao simátímapa'a kwégwisasa mintáraváá-kwámbá kóuraawe. minkwáásígó íma kentáávínkén-kwáásímá ómpo íma miráne étuwaaoya siráumne Yóni súwana

³⁹ Ísu séna íma tuvínankaaro. ímo awánaam-bayaimo máyáawai úwoi kesúwí'a íma sáwí'a simásinkanaaowe.

⁴⁰ kentáásí mayáígómbá íma sáwí'a kwéowai úwoi kwésuwa'naa-owe.

⁴¹ árai'a simátíme'a sé'a keinárawa'a tuwánésa sésa Ísu Káráisitina kwaási ombá pó'a túwa'naa ónái sésa sáwíyan-tantaa'a nombá timíyawaima Áánútu kawé'-mékámá timíníye Ísu siráíye.

sáwí'a kwéon-kwasai.

Mátíyu 18:6-9, Árúku 17:1-2

⁴² Ísu mináímbá simásuvena séna iyámpóígomo kesááiyavaimo áraire sintenkáán-umai évakarawai áraire kwésewe. évakarawai tésa kesááiyavaimo áraire kwésewaima kampar-áímbá tasimátimiyasa isésa sáwí-ampa'a kówiyasa Áánútu kampa'ó síyawai sáwí-meyamba anómba timínívo miwímó tinumarampimbó anón-ontambo aríkwímaresamo nompímbó túwáawasamo kumésamo kumpuwésarakai kampar-áímbá íma simátíméwasa sáwí-ampa'a íma kosinó. mindá kanaán-íye.

⁴³⁻⁴⁴ tiyáánkomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnavo sé'a moóra-tiyaamba arátúwáaro. kae-tiyáámbó kwáyaina'o é'a sáwí-marupa'o iramó kaikai'o kwéipa'a kónááomba mindá sáwí'an-íye. sáwí'o uráinda maisuwé'o máyáamba mindá kawé'an-íye.

⁴⁵⁻⁴⁶ tísamaigomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnavo sé'a moóra-tisamaima arátúwáaro. kae-tísamáímó kwáyaina'o é'a sáwí-marupa'o iramó kaikai'o kwéipa'a kónááomba mindá sáwí'an-íye. sáwí'o uráinda maisuwé'o máyáamba mindá kawé'an-íye.

⁴⁷ túrankomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnavo sé'a moóra-turamba pítuwaaro. kae-túrándéímo awáné'o é'a sáwí-marupa'o iramó kwégaipa'a kónááomba mindá sáwí'an-íye. sáwí'o uráinda maisuwé'o máyáamba Áánútu kwená kwaási kawááipa'a máyáamba mindá kawé'an-íye.

⁴⁸ iramó kwégaipa'a marinkómó éna kwaikwai'a kwéinana iramó éna íma pisináinda kaikai'a kwéíye Ísu siráíye.

⁴⁹ Ísu simásuvena séna uwímó toónká'ó úmárááwanamo kawé'ó intembá Áánútuma kwaásira'a iramó kaintenkáán-umai maráínsa kawé'a umái ménaaowe.

⁵⁰ uwímá kawé-tántáá'á imbánivo anómba ánásaisana ayáántámá kwáyáimbanivo ó'a uwímó kái'a íma úmaranaaowe. uwígómó áséimo intenkáámbá kwéé'a paru umái ménaaowe Ísu siráíye.

10

aarakwá'ó tasáén-aimbo siráin-kwasai.

Mátíyu 19:1-12, Árúku 16:18

¹ Ísu minká'á tuwéna Yútiyaa-ayampa'a Yótáni-nonkona menávápá'á komáyowasa moórágwara'a sáwíva-kwaasi torupowaná ké'naamba aaí kwésimatimuwasa

² amáán-kawaa-kwaasi sésa sáwí-aimbo sínda isánái sésa Ísunopa'a tésa sésa moóra-kwaasigo awainínkómbá kanaarará auwáníyo. mirámó énamo éna amáán-aimba karáni. íya karáníyo suwaná

³ naaóvá'á Mósesi nóra-amaana simátímakaiyo séna tísaa úwasa

⁴ miwí sésa Mósesi maará séna moóráwai awainínkómbá ai'mátuwindawai aúváivimba agaimaréna séna kesuwainímbá ai'mátuwaumne séna agaimái amiíno siráiyé suwaná

⁵ Ísu séna kentíkwá'ná tirumbá makáamba pósa Áánútun-aai íma ísóntavai mindáyavai Mósesi minámáámbá siráimbanivo

⁶ Áánútu kwíyómba maramá taróruronka'a íma mirá siráivo Áánútu aaraigwára kwaaigwára'á taróruraiye.

⁷ miráumai taróruraintavai tinóvowi tiyuwésa awaikóe awainínkóe tágárotamai

⁸ mimbórá-túmá ma'mái kwémaewe. mindáyavai awaikóe awainínkóe íma kae-kwáásiráámbá ésa mimbóráí'a kwéowe

⁹ Áánútu aarai-kwaaí moóráí'a umátínkaraintavai íma tasáero Ísu siráiyé.

¹⁰ Ísu simásuwena naaúmpa'a umésa kwená kwayó-kwáásí Ísumo sún-aintavesa áisaa uwaná

¹¹ séna moóráwaimo awainínkómbó ai'mátuwenamo ó'on-inimbo kwémayaimba umóyámbá kwémayaiye.

¹² moórá-ininkomo awaikómbó auwénamo ó'onkwambo kwémayaimba umóyámbá kwémayaiye Ísu siráiyé.

Ísu iyámpói kawe'á umátínkarain-kwasai.

Mátíyu 19:13-15, Áríku 18:15-17

¹³ Ísu simátimuwasa évakarawai Ísu tátorena kawe'á umátinkainkwaé sésa iyámpói tí'maesá tuwasá kwená kwayó-kwáásí sésa tí'mae'a kóro suwaná

¹⁴ Ísu tuwánéna áwáá'a tiyéna séna íma kóro sé'a tiyuwáiyasa kesópa'a iyámpói úwoi teró. miníyámpói kesópa'a tentembá Áánútu kwená kwaási kawááimba miraráán-umai kwégawaaimba iyámpói kesópa'a tí-amba íma ítátinkaaro.

¹⁵ árai'a simátime'a sé'a Áánútuntavesamo sésamo iyámpóiraan-umai kenká'á kwégawaa-onemo síyanamo éna miwírá'á kawááinivo ímo mirámó síyawaimo éna íma kawááiniye Ísu séna

¹⁶ miníyámpóiyómbá tiránkena tine'á tátorena kawer-áímbá simátímakaiye.

óísankwara-kwaasigona kwaasái.

Mátíyu 19:16-30, Áríku 18:18-30

¹⁷ Ísu simátimena kwéguwana moóráwai isaaiséna Ísu anóndakoman-iye séna takívairena séna kawe'ná'á óne. nóra umáíya aúnái'a umái kwíyómpa'a maí'maira ónaumno súwana

¹⁸ Ísu séna kentávái nóra séwa kawe'ná'á óne kwéseno. mimbóráwái Áánútu kweyáá kawe'ná'án-iye.

¹⁹ Áánútuna áamáamba á'a ísaraane. minámáámbá aúváivinkemba agaimaréna séna kwaási tínkamiyasamo puwónááoni'a íma oró. íma aarai-úmóyámbá oró. íma umóyámbá máyáaro. íma kampar-áímbá simátínkáaro. kwakarái-áímbá íma seró. kentinóvowi túwí'a anómba oró siráiyé súwana

²⁰ mindákó séna minámáámbá kesí iyámpóirakemba ísare'a pó'a kawe'á úmae kwéiyune súwana

²¹ Ísu awánéna aamoí éna séna kawe'á éma moórá-yantaa'a íma kawe'á uráampo ená náaindaamba ó'on-kwaasi kwétime óntamba mairé ímo makéwai tímatuwenana ená kawe'-mékámbá Áánútu kwíyómpa'a ankániye. tímatuwemo e kesínaaemba kwaráníyone súwana

²² mináímbá iséna sáwíva'-naindaamba makóntavai kanagí'á túmaena anón-imayaa úwana arunkó sáwí'a kwéuwana kuráiyé.

²³ kúwana Ísu kwanténa kwená kwayó-kwáásiyávéna séna sáwívar-oisambo makén-kwaasi Áánútumo kwená kwaási kawááipa'a kwíyamba umbaí táníye súwana

²⁴ kwená kwayó-kwáásí mináíntávái táá'a kówana kesí iyámpóiyono. óisan-imayaamo eémáyaiyawaimo Áánútumo kawááipa'o kwíyamba umbaí táníye.

²⁵ moórá-poigo áwí'a káámeri mimpóígó kwaigóná avaapimbá íma kanaán-umai kóveraniye. káámeri-poigomo kwaigóná avaapimbó kóverainkakai sáwívar-oisamba makén-kwaasi Áánútu kawááipa'a kosinó súwasa

²⁶ mináimbá isésa táátavai ésa sésa umbaí taintávái nóran-kwaasiya Áánútu kawááipa'a ménaao suwaná

²⁷ Ísu tuwánéna séna kwaási miwítí mayáinéí íma meeyámbarésa kónááovo Áánútu amápa-tantaa'a úwoi kanaán-umai kwéiye súwana

²⁸ Pítáa séna isaaó. kentáásí amápa-tantaa'a tuwéta enánaemba kwégwaraumne súwana

²⁹ Ísu séna árai'a simátimé'a sé'a kentávái imáyáa ésa Áánútuna áséi-aimba kosimátiménaaontavesa naambáru'a tuwésa tuwaaísái tiyuwésa tívá'maa'a tiyuwésa tímánaa'maa'a tiyuwésa tinóvowi tiyuwésa táánimbaa'a tiyuwésa tiyáámúmbaa'a tiyuwésa miwítí maramá túwáawaina anondáma

³⁰ marapá'ó máyáanka'a túwáan-tantaa'a mirán-tántáá'á sáwíva'a mémaesa tuwaaísái-i'a ésa tímánaa'maari'a ésa tinóisai-i'a ésa kentí iyámpói-i'a ésa naambá maramá mayánáaomba miwívimbá umbai-yántáári'a umátinkanaaombo ésa naaénkanaa aúnái'a umái kwíyómpa'a mai'mai'a ónááowe.

³¹ ívé'a évaka'a aivakéwái aáno tínaeni'a íyasa ívé'a évaka'a tínaenkewai aáno aivarí'a ónááowe Ísu siráiyé.

Ísu kwemó puwíníntavai siráin-kwasai.

Mátíyu 20:17-19, Árúku 18:31-34

³² Ísu séna Yérúsaremu-naopa'a kónáe séna aampa'á kwégwesa Ísu aiva'á kúwana kwená kwayó-kwáásí táá'a kówana tínaembo kun-kwáásígwárá'á táá'a kówana Ísu kwená kwaási sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi tí'maena moórá-ayampa'a tínkarena kwempá'ó tínín-tantaakontavai mósimatiména

³³ séna maísáaro. Yérúsaremu-naopa'a konanayá moóráwai kembá kwaási úrandakomba mono-káwáá-kwáásíyé áamámba sen-kwáásíyé agaráátinkainasa kembó sínkami-aimba simái tarúmaresa sí'mai ó'onkaa-kwaasi timíyasa

³⁴ kanaaráa'a kwésinkesa tuwirááima kwisinkésa súwíruku'a kwénesa sínkamiya'a púwónasa utamásinkaiya'a kaumbo-táwai maisuwé'a usásinanaumne Ísu siráiyé.

Yémésiye Yóniye Ísumba áísaa urááyan-kwasai.

Mátíyu 20:20-28

³⁵ minkánáá Sépéti ááninkorasari Yémésiye Yóniye Ísunopa'a tésarai sésarai anóndakoo áísaa oyaní'a umásinkaniyono suyaná

³⁶ nóintavai kwétinkainara umátinkanaumno súwasarai

³⁷ ená ságayam-barupa'o umaéma kenkáí usásisinke évarevar-akwampa'a sínkáníyone suyaná

³⁸ Ísu séna séyan-ainkona ááimba íma ísaraaiye. sáwí-nombo anavéúmpinkembo náúndanten-umai sí'a índai'a umásinkanaaomba keinárai kanaaráa kemó náúnda-anaveumpinkemba náyááoiyo. sí'o índai'o umásinkanaaontemba kanaaráa keinárai mirá umátinkanaaoo súwasarai

³⁹ keirái kanaám-pókai mayáyauye suwaná Ísu séna árai'a séye. kemó náúnda-anaveumpinkemba náyááoiye. sí'o índai'o umásinkanaaontemba keinárai mirá umátinkanaaovo

⁴⁰ kesí évareva-sukwampa'a kemá íma usásintinkanaumpo Áánútu kae'nárai umátínkaraimba póna usásintinkaniye súwasa

⁴¹ Ísuna kwayó-kwáásí siyáánkainarawa'a mináímbá isésa Yémésinte Yóninte áwáá'a tíyúwana

⁴² Ísu tááyowasa tuwaná séna á'a ísaraawe. marapár-ánón-kwáásíyómbá usáyaaítamai asirayán-áímbá simáti simati kwéuwasa kwenkóyai kwentáyai'a uráawe.

⁴³ anón-kwaasimo ontembá keinárawa'a íma mirá oró. keinárawapinkemba usáyaaítanae síyawai ó'owiti kwayó'á maránááowe.

⁴⁴ keinárawapinkemba aivarí'a ónáe síyawai amáparawaiti mayáímá túwa'naa oro.

⁴⁵ kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai íma súwa'naa ígwáe'a kunkáumpo kemá kwaási túwa'naa ónáe'a kunkáumne. sáwí-imayaavinkemba iyátinkanaundayavai puwónaumne Ísu siráiyé.

Ísu aúramba kavíkwaimba kawé'á umánkarain-kwasai.

Mátíyu 20:29-34, Árúku 18:35-43

⁴⁶ Ísuwe kwená kwayó-kwáásíyé Yérikonoapa'a kumbá sáwíva-kwaasigwara'a mindáópa'a tuwésa aampa'á kuwaná Tímíyási ááninko áwí'a Páátímíyasi aúramba kavíkwai óntamba inai simái mayánáe séna aanéiva'a kumbéna kwéinaai súwasa

⁴⁷ évakarawai sésa Ísu Násáretivakewai kwétiye suwaná iséna anónka'a séna Ísuwo Tévítin-andarakewai ómpo arumbá umásinkaaó súwasa

⁴⁸ sáwívarawai áwáá'a aéesa sésa aaiseraaó suwaná mináímbá ivá kwétuwena ó'omba anónka'a séna Ísuwo Tévítin-andarakewai ómpo arumbá umásinkaaó súwana

⁴⁹ Ísu aampa'ó kweémáyomba kwená egwaa'á kousásinena séna ááyaaro súwasa aúrambo kavíkwaimba ááyesa sésa enarunkó kawé'á íno. kwéaayaivo usásinaao suwaná

⁵⁰ a'marénamo máyon-ampaanta agwáímarena usásinena Ísun-aóká'á túwana

⁵¹ Ísu séna nóin-tantaara embó arááímo táínda-yantaa'a umánkanaumno súwana anóndakoo súramba kawé'á umásinkainkwae'a úne súwana

⁵² Ísu séna kentávái kanaán-umai súwa'naa íníwaiman-iye sénda pó'a kawé'á umánkaumpo kwaaó súwana avekáámbá aúramba awánéna Ísun-ánaemba kwakáiyé.

11

Ísu Yérúsaremu-naopa'a kuráin-kwasai.

Mátíyu 21:1-11, Árúku 19:28-40, Yóni 12:12-19

¹ Ísu kwená kwayó-kwáásíyé kumbá Yérúsaremu-naor-ampa'a kumbá Óríve-omakar-egwaa'-naokai moóra Pétévási-nao'a úwana moóra Pétáni-nao'a úwasa minkáé'-náór-egwaa'a kwésa kwená kwayó-kwáásí kae'á máti'marena

² séna epín-dáópa'a kurékai moóra-poigo áwí'a tónki koawáneyambo kwaásimo ímo ayáákainda-poi ándáma iyátuwekai áí'maekai tekaiyó.

³ moóránankomo tuwánénamo nóra óyáekai óyómo sínakai anóndako ayáá'mae'a konasá áí'maesa koyauweránááowe siyé simámékaiyo súwasarai

⁴ kuyaná mimpóimá ontará'á ándáneí anumarampimbá kwímarowana máyowasarai koawánésarai minándá koiyatúwóyana

⁵ minká'á máyón-kwaasi sésa nóra sékai mimpóígóná ándáma kwéiyatuwaaiyo suwasarái

⁶ Ísumo sún-aimba simátímúyasa kanaán-ivo mirá okaiyó suwasarái

7 áí'maesarai Ísunopa'a tuyasá kwená kwayó-kwáásí paákár-únánkwátói ayú'mái mimpóigó arósáánumpimba kwandaaí uwí'márówana Ísu ayáá'maena kwéguwasa

8 sáwíva-kwaasi mésa anón-kwaasiye sésa évakarawai paákár-únánkwátói ayú'mái évakarawai taayánáma ayáiresa aampa'á uwí'ma'mae kwéguwana minúnánkwátóirare mintááyánaravane augwétámai kwéguwasa

9 aiva'á nááún-kwaasiye Ísun-ánaaemba nááún-kwaasiye anónkar-anonka'a sésa Ísóigo ai'maráísana kunkáiwaimba Áánútu kawé'á kwéumankaiye.

10 kentáá síkwá'ná Tévítimo kawáá-uraintemba miraráámhá íníye. kwenáwí'a mósá kwémaraumne anónkar-anonka'a suwaná

11 Ísu Yérúsaremu-naopa'a kúmba anóm-bono'-naumpa'a uména amápa-tantaa'a awánéna enónka'a kwená kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi tí'maena Pétáni-naopa'a kuráiyé.

taaigóná kwaasái.

Mátíyu 21:18-19

12 Pétáni-naopa'a kogwáúmha usá aaváyaavimba mindáópa'a tuwésa aampa'á kumbá Ísumba ááima ankwána

13 moórá-taigo áwí'a víkima kwáyowana mintáéramba nánáe séna ááimpa'a kwéna awánómha arambó iyái-kánáámó ímo túmba íma iyéna ánáwe su'mái kwáyowana avakáá uwááena

14 mintáígóntávéna séna ená arambá íma iyáníyone. moórágwara'a kwaasi ená arambá íma nánááowe súwasa kwená kwayó-kwáásí mináímhá ísaraawe.

Ísu anóm-bono'-naumpa'a iráin-kwasai.

Mátíyu 21:12-17, Áríku 19:45-48, Yóni 2:13-22

15 Ísumo sún-aimba isésa Yérúsaremu-naopa'a kumbá Ísu anóm-bono'-naumpa'a iyéna mono'-náúmpá'ó meéyámhá kwémayon-kwaasi tuwánéna uti'mátuwena mono'-nánkóná óntambo meéyámháron-kwaasiti taareimá tawísíyuwena Áánútuntavai imáyáa ésa máái-numama kwéamun-dumama meéyámháron-kwaasiti taareimá tawísíyuwena

16 simátimena séna ókwara'a íma mono'-náúmpá'á mirán-tántáá'á maimaé'a iré kunke oro.

17 Áánútun-aai aúvái-kwandaaivimba agaimaréna séna kesí naantavái sésa Áánútumpa'o námúnaamo sen-dámhá isasá ó'on-o'om-barapaken-kwaasi tésa námúnaa kwésewe agaimaréna siráiyé. ánivo umóyán-dáúmpá'ó ontenkáámhá uráawe Ísu siráiyé.

18 Ísu súwasa mono-kawáá-kwáásíyé amáámha sun-kwáásíyé Ísuna amááyu-aimba kwésesa sáwíva-kwaasimo Ísun-aaimo ísámae kwéiyuntavai táátavai ésa Ísumba tuvuwónááon-amba kwéavakaa-uwasa

19 enónka'a Ísu kwená kwayó-kwáásíyé Yérúsaremu-naopa'a tuwésa kuráawe.

taaigó aáyánkarain-kwasai.

Mátíyu 21:20-22

20 Ísu kwená kwayó-kwáásíyé kogwaésa usásinesa aampa'á kumbá víki-taima awánómha ánúka to'mái amápa'a móayankaguwana

21 Pítaa Ísumo sún-aimba ááka'a maréna séna awánaao. aaimó simámakaanda-taima á'a aáyánkagwiye súwana

22 Ísu séna Áánútunka'a aráápamai máéro.

23 árai'a simátimé'a sé'a maanómátáváímo sé'o iré mapámhai nompá'á kumuwómó síyawai ímo kaer-ímáyáámó tokésamo súndantemba árai'a íníye síyanamo éna árai'a mirá íníye.

²⁴ mindáyavai Áánútumpa'a námúnaa sé'a ó'on-o'on-tantaatavai áísaa e'a semba árai'a Áánútu kanaán-umai súwa'naa umásinkaiye semba kanaán-umai kwétuwa'naa-iyé.

²⁵ Áánútumpa'a námúnaa semba sáwí'o umátínkaraamba anondá sáwí'a ónaumne-imagaa íma é'a ivátuwaaro. mirámó íyanamo éna kentivo kwíyómpakewai keinárawa'a sáwí'o kwéomba maitiyuwáníye. [

²⁶ ánivo sáwí'o umátínkaraamba úwoimo imáyáamo úmae iyé'o ímo ivátuwaiyanamo éna kentivo kwíyómpakewai sáwí'o kwéomba íma maitiyuwáníye] Ísu siráiyé.

náawa ai'mákaisa tiráano siráan-kwasai.

Mátíyu 21:23-27, Árúku 20:1-8

²⁷ Ísu kwená kwayó-kwáásiyé ókwara'a Yérúsaremu-naopa'a kumbá anóm-bono'-naumpa'a kwénaauwasa mono-káwáá-kwáásiyé Yútaa-anon-kwaasiye amáamba sun-kwáásiyé Ísunopa'a tésa

²⁸ sésa náawa ai'mákaisa tiréwa náawampinkena mairéwa asirayám-báyái kwémayaanda simásimiyo suwaná

²⁹ Ísu séna aiva'á moórá-aimba tísaa ona'á anondámo síya'o é'a síjaa on-áimbá simátimenaumne.

³⁰ ááéma Yóni nombá pétinkaraiwaima Áánútuwa simámakaisana nombá pétinkarai. kwaásiya simámakaawana nombá pétinkaraiyo súwasa

³¹ miwímá keáimbá sésa nórayaawa sénaumno. Áánútu simámakaisana nombá pétinkaraiyemo senanayáámó éna nóra séra Yónin-aaiyavai íma áraire siráao síníye.

³² kwaási simámakaawana nombá pétinkaraiyemo senasayáámó ésa úwoi-kwaasi sínkamonaqowe. úwoi-kwaasi sáwíva-kwaasi Yónintavai sésa Áánútun-ai simásimakaiwai uráiyé kwésemba pósa áwáá'a siyénááowe mirá keáimbá sésa

³³ Ísuntavesa sésa emó síjaa ónda-ainta íma ísaraumne suwaná Ísu séna ímo simásimiya'a náawampinkena mairéra'i. asirayám-báyái kwémayaanda-aimba íma simátimenaumne Ísu siráiyé.

12

ándá-aran-kigaura'o tavíyéwaiti kwaasái.

Mátíyu 21:33-46, Árúku 20:9-19

¹ Ísu kwántámai-aimba simátimena séna moóráwai óntan-kurima úmakena ándá-aran-kigau úmarena ándá-arankona tááve'a úmarena ándá-arambo mapándáápá ínana anombó kumínín-taave'a úmarena óntan-damba kígauva'o tavíyí-námbá úmarena ayáátááka'a ó'om-barava'a koménae séna maankígáúr'ó tavíyíyawaimo é'a kesávái évakar-aramba maé'a évaka'a kembá siyúwáaro simátimena ó'om-bapa'a komáyáísana

² arambó ávumo kain-kánáá tisaná aanávómá kesí ándá-aramba komayaaó séna kwená kwayó'ná'á ai'maráísana minkígáúr'ó tavíyéwaitopa'a tisasá

³ táto'mai tuvú'maresa ándá-aramba íma amémba ai'mátuwaawana kówisana

⁴ aanávómá moóráwaimba ai'maráísana tisasá minkígáúr'ó tavíyéwai táto'mai a'nómbá tuvámbai sáwí'a umánkówana kówisana

⁵ aanávómá moóráwaimba ai'maráísana tisasá táto'mai tuvú'marááwana púwísana aanávómá moórá-mora-umai ti'maráintemba tewasá tínkamba tinkamba kwéowasa évaka'a púwówasa évaka'a tayauwéráawana

⁶ aanávómá kímborawai kwenááninkomba póna kwená imáyáama amakaiwaima máyáimba ayáátááka'a imáyáa eémene kesááninkon-ai isánááowe séna ai'maráísana

⁷ tisasá minkígáúr'ó tavíyéwai awánésa keáimbá sésa aanávómbá ááninko kwétimba póta tuvúwónana puwéna maankígáú íma mayáínata kesáa mayánée sésa

⁸ táto'mai tuvúwówana púwísasa maimái aaumépa'a tukáawe.

⁹ Ísu mináimbá simásuwena séna minkígáúgó aanávómá mirá íníye. téna kígaura'o tavíyéwaima tínkaminasa puwíyana ó'onkaa-kwaasi kesí kígaura'a tavíyéro síníye.

¹⁰ Áánútun-aaí aúvávimba awánaraawe. maarán-áimbá agaimaréna séna óntan-damba on-kwáásí moóra-ontantavesa sáwí'a kwéiye sésa maisukáawe. aáno minóntánkó ávonkaamba uráíye.

¹¹ mindá Ísóigo isatá awánéta séta ó'oran-kawe'a uráíye kwésune agaimaréna siráíye Ísu súwasa

¹² mono-káwáá-kwáásí mináimbá iséna kentááyáváiyá siyé sésa táto'mai tuvuwónáe sésa umbá amápa-kwaasiyavai táá'a kówasa ivátuwesa kuráawe.

táákisi-aintavai áíśaa uráan-kwasai.

Mátíyu 22:15-22, Árúku 20:20-26

¹³ mono-káwáá-kwáásí kwésa Ísumba áíśaa íyana sáwí-aimbo sínasa aaivimbá mayankánaáontavai amáán-kawaa-kwaasivinkemba évakarawaiye Éróti amááraawivinkemba évakarawaiye ti'marówasa

¹⁴ Ísunopa'a tésa sésa anóndakoo árai-kwaasi po kwaási táároi íma inkaisé anón-kwaasiye úwoi-kwaasiye táároi íma inkaisé tirumbá airá'mái-aimba íma séma Áánútuna aambó kwáráan-aimba arupí umái kwésimatimendaya ísaraumne. emá nóra se kwéisaano. kanaarátááwá táákisi-ontamba Árómáani-kamaani-kwaasiya timénaum. íya timénaumno. timénaundaya Yútaa-kwaasiya kentáásí amáána araaisénaundaya'iyompo

¹⁵ timénaum. íya timénaumno suwaná Ísu miwí tááma iséna kaumbo-káér-ainkwara-kwaasin-owe séna kentávái sáwí-aimbo síndawe sé'a kwésisaa-owe. moóra-ontamba maimái máagaraasinkaaro súwasa

¹⁶ maimái máagaraarankowana séna nááwa óikaana uráinkara áwí'a kwáyáiyó súwasa miwí sésa Árómáani-kamaani-kawaanako óikaamba isaná áwí'a kwáyáiyé suwaná

¹⁷ Ísu séna Árómáani-kamaani-kawaanakondei kwembá améro. Áánútundei Áánútumba améro súwasa mináimbá ísówana táá'a kówasa íma aaí siráawe.

pukémpinkemba usásinanaaon-kwasai.

Mátíyu 22:23-33, Árúku 20:27-40

¹⁸ suwasá Sátúsi-monor-aimbo sun-kwáásí púwómpinkemba íma usásinanaaowe kwésun-kwaasi pósa Ísunopa'a tésa sésa

¹⁹ anóndakoo naaóvá'á Mósesi séna moóráwai aaraí maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana ávákoma maimakéna awaaóná anondáwe séna iyámpói ankáníye siráíye.

²⁰ moóra-aimba íśaaó. moóra-tawai avakaeté-avarawainonda mésa tuwaaómá aaraí maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana

²¹ kwenánaenkewai kware'á maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana kwenánaenkewai kware'á maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana mirá eémesa

²² avakaeté-kwaasi putásaawana minínimbá naaémba pukáíye simásuwesa

²³ Ísumba áíśaa esa sésa mirámó ombá kwaásimo puwíyampinkembo usásinaiya-tawai minínimbá avakaeté-kwaasi tuwainimbá póna nááwa mayáníyo suwaná

²⁴ Ísu séna Áánútun-aaí aúvávimba agaimakón-aimba íma kawe'á umái isé'a Áánútuna asirayámbá íma awané'a pó'a miráumai sáwísawaa-aimba kwésewe.

²⁵ pukémpinkemba usásinesa kwíyómpa'a uménaaon-kanaa aaraí íma mayáiyasa kwaai íma mayáiyasa ésa Áánútuna kwayó'nárawa'o kwíyómpa'o máéwaimo ontembá minínínákwá'á miráumai aaraí íma mayáiyasa kwaai íma mayáiyasa ónááowe.

²⁶ kwaási pukémpinkemba usásinanaaomba Mósesi mináintávái agaimakáíye. aúvávimba agaimaréna séna áru-taira'a iramá kaimbá íma mintáímá kágwisana mintáivínkémbá Áánútu Mósesintavena séna Áánútu úne. enaíkwá'ná Áávaramune

Áísakaane Yákópone miwítí Áánútu úne siráiyé. Áánútu mináimbá siráimba minkáúmbó-kwáásí á'a púwúwasa utamántínkaraambanivo

²⁷ mináimbá siráimba pósa miwí úwoi máyáawe. á'nivo kentááima sáwísawaa-aimba siráawe Ísu siráiyé.

*aivar-ámáánkóná kwaasái.
Mátíyu 22:34-40*

²⁸ súwana amáamba sún-kwaasigo ména amápa-kwaasimo sumbá iséna Ísuna usáyaaitamai-kwasai iséna Ísumba áísaa ena séna Áánútuna amáámpinkemba nóran-amaana aivar-ámáámbán-iyó súwana

²⁹ Ísu séna aivar-ámáámbá sénaumpo Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna Ísareri-kwaasi másáaro. Áánútu kentáásí Ísóigo éna mimbórá-Ísóígómán-iyé.

³⁰ Áánútumpa'a kentí Ísóigomba kentiruné kentí imáyáawe kentimané kentí asirayáné áméro agaimaréna siráiyé.

³¹ miwá ánaaenken-amaamba sénaumpo ísáaro. Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna

kesávái-ímáyáámó ontembá kentí

kwaásiti imáyáagwara'a oró

agaimaréna siráiyé. minkáér-ámáánkómá amápar-amaamba usáyaaitaraiye Ísu simámuwana

³² minkwáásígó séna anóndakoo árai'a sénda Áánútu kweyáá Ísóigoman-ivo ó'on-o'on-isoima íma máyáawe.

³³ kesáamá Áánútumpa'a kesirumbá imáyáama kesí asirayámbá kwempá'á tuwéta mirá onó. kesávái-ímáyáámó úndantenta kesí kwaásiti imáyáagwara'a onó. minkáér-ámáánkómá amápar-amaamba usáyaaitaraiye. toómbá sipisípima iravímbá agaimái Áánútumba amúndanivo mindágwara'a usáyaaitaraiye séna

³⁴ mindá'ó súmba kawer-ímáyááwínkémhá súwana póna Ísu iséna séna Áánútumo kawááimba kwená egwaa'á máyáane súwasa ísómba Ísun-aaíyavai táá'a kóntavai íma áísaa úmaesa iráawe.

*Áánútumo usásinankaiwai Káráisitina kwaasái.
Mátíyu 22:41-46, Árúku 20:41-44*

³⁵ íma áísaa úmaesa iyúwana Ísu anóm-bono'-naumpa'a uména kwésimatimena séna amáámbo sen-kwáásí sésa Káráisitima Téviti-andaraken-kwaasiman-iyé kwésevo

³⁶ naaóvá'á Áánútun-amanko Tévítimba imáyáa amúwana Téviti Káráísintavai séna kesí Ísóigoman-iyé siráimba monor-ímá agaimakón-auvaivimba Téviti agaimaréna séna kesí Ísóigontavena Áánútu séna kesiyáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á mara'á ména'a ená namuro-kwáásí usáyaaitaanasa miwí ánásanaaowe

Áánútumo siráin-aimba Téviti siráiyé.

³⁷ miráumai Téviti Káráisitintavai séna kesí Ísóigoman-iyé siráimbanivo nóraumaiya kwemá Tévítin-andaraken-kwaasiman-iyé Ísu súmba Káráisiti Tévítina Ísóigoma éna Tévítin-andaraken-kwaasigoman-iyé. úwoi-kwaasi amápa'a Ísun-aaí iséna aamoí uráawe.

*ámáamba sen-kwáásítí aambá kwáráavo siráin-kwasai.
Mátíyu 23:1-36, Árúku 11:37-54, Árúku 20:45-47*

³⁸ úwoi-kwaasi amápa'a Ísun-aaí iséna aamoí kwéuwana Ísu kwésimatimena séna évaka'o amáámbo sen-kwáásítí aambá kwáráavo. minkwáásí ayáátáár-ampantama

iyésa naaópa'a avuvumpa'á kwénaauwasa pósa kwaási tuwánésa sésa anón-kwaasin-owe kwésewe.

³⁹ minkwáásí mono'-náúmpá'ó umáyáapa'o anón-kwaasimo maí-áyámpá'á umésa tanómba kaúvópa'o máyáapa'a kawer-áyámpá'á mésa kawe-tómbá kwénaawe.

⁴⁰ minkwáásí ketor-ínintí óísankwara naankwará'á umóyámbá kwémaesa kwaási suwánésa súwí'a mósá maráígwáe sésa kampakómbá tavisimái-namunaa kwésewe. mirámó owáiná anondá umbai-yántáá'á mayánááowe Ísu siráiyé.

ketor-íninkó Áánútumpa'a óntamba tukáin-kwasai.

Árúku 21:1-4

⁴¹ simásuwena Ísu anóm-bono'-naumpa'a ména óntambo túwón-anaveunkona egwaa'á ména tuwánómba kwaásiyomba tésa óntamba túwómba sáwívar-oisankwara-kwaasi sáwívar-ontamba túwówana

⁴² moórá-ketor-ininko íma óísamba makón-ininko téna sáwíyan-ontamba kae-tóyaráámbá tuwówana

⁴³ Ísu kwená kwayó-kwáásí tááyena séna árai'a simátime'a sé'a minkétór-íninkómó túwáin-ontankoma amápa-kwaasimo tukáan-ontamba usáyaaitaiye.

⁴⁴ miwímá sáwívar-oisampinkemba évaka'a tukáavo kwemá sáwíyan-oisampinkemba mútú'a túwáimba póna óísan-iyaaimba méniye Ísu siráiyé.

13

anóm-bono'-namba tawísí-áímbá siráin-kwasai.

Mátíyu 24:1-2, Árúku 21:5-6

¹ Ísu mináímbá simásuwowasaya anóm-bono'-naumpakemba kárúwesa kúmúmba kwená kwayó-kwáásívínkémbá moóráwai anóm-bono'-nantavai séna úwé awánaao. maanóntán-dámbá kawe'á kwáyáísana minóntámbá anón-ontamba kwáyáiyé súwana

² Ísu séna maanánón-dámbá awánaaro. aáno kwaási tésa mindámbá amápa'a tawísíyuwesa amápar-ontankwara'a tawísíyuwanaaowe Ísu siráiyé.

sáwí-kanaa tíniye siráin-kwasai.

Mátíyu 24:3-14, Árúku 21:7-19

³ Ísu mináímbá simásuwena Óríve-omaka'a uména anóm-bono'-namba awánómba Pítaawe Yémésiye Yóniye Éndaruwe kúraumai-kwaasi Ísumo kweyáá máyonka'a tésa áísaa esa sésa

⁴ emó sénda nósa-tawaiya tíniyo. nóran-awaamera ínata séta ákíra'a Ísumo simbá mirá íniyeya sénaumno suwaná

⁵ Ísu séna kampar-áímbá isé'a áraire sevó kárákwiyoro.

⁶ sáwíva-kwaasi tóyo ésa kesúwí'a mágwétesa sésa Áánútumo usásisinkaiwai úne síyasa sáwívarawai minkámpár-áíntávái áraire sénááowe.

⁷ áái'o tíyáán-aimba némpakena'i. egwaakéná'i. isáiyana íma táá'a kaíno. mirán-kánáámó tinda mindá íma amápa-tantaa'a ánásai-awaame'an-iye.

⁸ moórá-ayampa-kwaasimo ésa ó'on-ayampa-kwaasiye áái'a tiyánááowe. moórá-kawaa-kwaasigomo éna moórá-kawaa-kwaasigona amááraayavai usásimbai áái'a tíyáaro sínasa usásinesa áái'a tiyánááowe. ó'on-o'om-barava'a anóm-barima táníye. ó'on-o'om-barava'a ayawaimá táníye. mirán-tántáá'ó paárína'a sé'a amápa-tantaa'o ánásanin-kanaa íma tiráivo iyámpóímo tinkánáe owanamó anón-ti'o intembá umbai-kánáámó tínimba miráumai ááimba ásáiyé seró.

⁹ mirán-áíntávái kárákwiyoro. mono-kawáá-kwáásí keinárawa'a tí'maesa anón-kwaasitopa'a mótiakesa aavimbá maitinkésa mono'-náúmpá'á mótiakesa tínkamesa kentáváímó asiramáímó máyáantavai táto'mai tí'maesa kámááni-anon-kwaasitopare

kawááon-kwaasitopare mótinkesa aaí simátinkaiya'a minánón-kwáásí kesáái simátimenaawe.

¹⁰ aiva'á áséi-kwasai amápa'-maravaken-kwaasi simáti simati kwéiyana naaémba amápa-tantaa'a ánásai-kanaama tíniye.

¹¹ táto'mai aaimó simátínkénka'a nóran-aina sénaumno-imayaa íma anómba é'a íma kentí imáyáavinken-aimba sénááovo Áánútun-amanko sénááon-aimba úwoi táaka tinkáina'a mináimbá sénááowe.

¹² évakarawai tivá'awaawi tí'mai ó'owira'a timíyasa tínkamiyasa puwónááowe. tivoísáímo ésa tíráamaa'a tí'mai ó'owira'a timíyasa tínkamiyasa puwónááowe. iyámpóiyombo ésa tinóvowima tí'mai ó'owira'a timíyasa tínkamiyasa puwónááowe.

¹³ kentáváímó asiramáímó máyáantavai amáparawai týámba umátinkanaawe. ímo ivátuwesamo kentáváímó asiramáímó méwai ánásai-kanaara'a Áánútu tí'mai kawepá'á métinkaniye.

sáwí-kanaagona kwaasái.

Mátíyu 24:15-28, Áríku 21:20-24

¹⁴ Ísu mináimbá simásuwena séna naaémba ávááraumai inkaisí-yántáákómá uwóví'a íi-márúká'á paáriníye Ísu siráíye. kemá Máaka sé'a maanáúvámó torausíyawai táako pééi sína'a ísáaro kwésune. Ísu séna uwóví'a íi-márúká'á paárinasa awánanaaomba Yútiyaa-marava'o máyaiyan-kwaasi omápata isaaisésa iyónááowe.

¹⁵ ontará'ó máyaiyan-kwaasi íma naaúmpa'a iyíyamba óísamba ivátuwesa úwoi isaaisésa iyónááowe.

¹⁶ kígauva'o máyaiyan-kwaasi íma naaópa'a iyíyamba unáánkwátói ivátuwesa úwoi isaaisésa iyónááowe.

¹⁷ tímúkwarrar-inimba ívér-iyampoigwarrar-inimba minkánáámá sáwí'a ónááowe.

¹⁸ isaaisé'o iyónááomba táúgwi-kanaa iyé'a únavo sé'a Áánútumpa'a námúnaa seró.

¹⁹ minkánáámá tínimba anón-umbai táníye. naaóvá'á Áánútu maramá tarórumba ívéka to'mái mirán-úmbái-yántáá'á íma tiráíye. aanogwara'a mirán-úmbái-yántáá'á íma tíniye.

²⁰ mirán-úmbái-yántáá'ó kwénin-kanaa Ísóigo ákíse úmakaiye. mirán-úmbái-yántáá'ó kwénin-kanaamo ayáátáaka'o kwéininkakai amápa-kwaasi íma úwoi túvamai máésino. Áánútu ítámakain-kwaasiyavai imáyáa éna mirá-úmbái-yántáá'á ákíse uráíye.

²¹ ákísemo ínasa évakarawai mo simátimesamo sésamo Áánútumo usásinankaiwai mivá'-maava'a máyáíye síya'o é'a íma ísáaro.

²² évakarawai paárésa kampa'á sésa Áánútumo usásisinkaiwai úne síyasa évakarawai kampa'á sésa Áánútun-aai simátimundawai úne simátíma'maesa naaónááomba ímo awánem-bayai kwémaesa Áánútumo ítámakain-kwaasi kampa'á simátiyuwanae sésa mirán-ánóm-báyái mayánááowe.

²³ miwíyávái árai-kwaasin-owe sevó sé'a íma paáruraanka'a aiva'á simátimumpo kárákwiyoro Ísu siráíye.

Ísu marapá'á kumínín-kwasai.

Mátíyu 24:29-35, Áríku 21:25-33

²⁴ Ísu mináimbá simásuwena séna mirán-úmbái-yántáá'á tínín-kanaama ánásainana aaváúmá túnkwina kwíyómba íma sán-káinana

²⁵ o'á kwíyómpakemba kuntínana kwíyónko tora'naára'a ínasa

²⁶ kemá kwaasi úrandako anón-asirayankwara ságayankwara'a ainámpímbá kúmóna'a suwánanaawe.

²⁷ kwíyómpaken-kwayo'narawa'a ti'maráanasa Áánútumo ítámakain-kwaasi amápa'-maravakemba tí'maesa moórávimba torupanááowe Ísu siráiyé.

²⁸ Ísu mináimbá simásuwena séna moóra-tai naí-táigó áwí'a víki-taigontavai imáyáa umái ísáaro. aráságáyómó agayáinda awáné'a sé'a áú'o sínín-kanaa sáwiyanka'a tíníye sénááowe.

²⁹ mirámó intembá kemá súnda-yantaa'a ína'a awáné'a sé'a sáwiyanka'a kumíníye sénááowe.

³⁰ arai'a simátimé'a sé'a ívé'o máyáan-kwaasi évaka'a íma pukáiyanka'a kemó súnda-yantaa'a paáriníye.

³¹ kwíyómbe maramá ánásainana kesáái íma ánásena úwoi kwaíkwaí'a íníye Ísu siráiyé.

kúmónnda-kanaa kwaási íma ísaraan-kwasai.

Mátíyu 24:36-44, Árúku 17:26-30,34-36

³² Ísu mináimbá simásuwena séna kúmónnda-kanaama aayáúvimbá kwaási íma isááwasa kwíyómpaken-kwayo'narawa'a íma isááwa'a kemá Áánútu ááninkoma íma isáúnana kesivo kweyáá ísaraiye.

³³ kemó kumónaunda-kanaa íma ísaraiyanka'a kumónaumpo kárákwimai máéro.

³⁴ mirámó ínintenkaan-umai maarán-áimbán-íye. moóra-anondako némpa'a kwááyu koménae séna éna kwená mayái-kwáásíyávéna mayái máyáaro séna ti'má'mai kwégwena ontará'ó kawááiwaintavena séna taviyiyó séna kóuraiye.

³⁵ naankóná aanávómó tínímbo ímo ísaraantemba ké'naamba kemá kúmónnda-kanaama íma ísaraavo kárákwimai máéro. enáíndarara'i. no'wáámpina'i. iratarórá'i. kwáyá'wáiya'i. kumónaumno minkánáá íma ísaraavo

³⁶ kentávái íma imáyáa kwéiyanka'a kumúnnavainivo kwéto'mayaa-e'a simu'maré'a máéro.

³⁷ kemó simátimunda amápa-kwaasiyave'a súmpo taviyé'a máéro Ísu siráiyé.

14

Ísuna áamáyu-aimba siráan-kwasai.

Mátíyu 26:1-5, Árúku 22:1-2, Yóni 11:45-53

¹ Ísu mináimbá simátimuwana naaóvá'ó Áánútu Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánómbá ímo intóráin-tantaakwara-pereti kwéagayon-kanaama ayúnkaraamba kauvónaumpo sésa kae-táwaima úwoi mésa mono-kawáá-kwáásíyé áamáamba sun-kwááiyé sésa nóraumaiya Ísumba aúpá'á táto'mai inkamónaundaya'íyo.

² amápa-kwaasi áái'a tíyáávainivo tanómbo kauvíyan-kanaara'a íma tuvuwónaumne siráawe.

Ísumba áséi-masawemba pérankarain-kwasai.

Mátíyu 26:6-13, Yóni 12:1-8

³ suwaná Ísu Pétáni-naopa'a koména moóráwai áwí'a Sáímonina naaúmpa'a áúma kárúkokovaa'a uréna ánásarowaina naaúmpa'a ména toómbá kwénowana moóra-ininko iyéna áséi-kwiyumba úm-basawemba anón-ontankakemba meéyámbakaim-basawemba maimaéna iyumba minánávéúnkó ói'a móankaisuwena Ísu a'nómpímbá atímarowasa

⁴ évakarawai keáimbá sésa áwáá'a aéésa nóra séna mimbásáwémbá úwoi atíyankaiyo.

⁵ mimbásáwémbó ó'owimo tíménamo anón-ontambo mairénamo ímo óísambo makáan-kwaasi tíméraambaniye sésa minínínkómbá áwáá'a áúwana

⁶ Ísu séna ivátuwe'a íma áwáá'a aééro. kawé'á umái pésinkaiye.

⁷ ímo óísambo máráan-kwaasi keséma maí'mai'a kwéiya'a túwa'naa ónáo sé'a túwa'naa ónáoombanivo kemá keséma marapá'á íma maí'mai'a ónaumne.

⁸ minínínkómá kwená imáyáavinkemba kawé'á umái pésinkaiye. púwóndara'a masawémba pésinkesa utamásinkanaaovo minínínkó á'a masawémba pésinkaiye.

⁹ árai'a sumpo maísááro. kesí áséi-aimba amápa'-mapa'a kwésimatimewasa minínínkómá umásinkain-aimba kwésimatimiyasa táaka'a maránááowe Ísu siráiyé.

Yútási Ísuna kuntaru'á mairáin-kwasai.

Mátíyu 26:14-16, Árúku 22:3-6

¹⁰ súwana Ísuna kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasivinkemba moóráwai áwí'a Yútási moórá-awi'a Isakérióti mono-káwáá-kwáásítópa'a kwéna séna túwa'naa ona'á Ísumba tátoranaaowe súwasa

¹¹ isésa aamoí kwéesa sésa mirámó inda-méyámbá óntanta aménaumne suwaná nóraumai Ísumba agaráátínkáanasa tátoranaao-imayaa áaimba ásámai uráiyé.

tíyótaasa í-tánómbá kauráan-kwasai.

Mátíyu 26:17-25, Árúku 22:7-14,21-23, Yóni 13:21-30

¹² Yútaa-kwaasi ímo intóráin-tantaakwara-pereti kwéagayon-kanaa túntemba tíyótaasa í-tánón-kánáá sipisípi-araa'a tuvú'mái kwégauvunka'a kwená kwayó-kwáásí Ísumba taáísaa esa sésa náávvara tíyótaasa í-tánómbá kogauvónaundaya'iyó suwaná

¹³ kae'á tímaréna séna Yérúsaremu-naopa'a kwíyana moóráwaimo nonánámó maimaénamo kwíndawaimba kóánaaemba kwáráakaiyo.

¹⁴ kwemó naaúmpa'o iyínanamo naankó avowámó máyáinakai kosimámekai anóndakoma áísaa ena séna kesí kwayó-kwáásíyé náán-ayampara tíyótaasa í-tánómbá nánaumno kwésiye kosimámékaiyo.

¹⁵ kwemá avóvomayaa'-nankomba anón-ayampa'a agaráátinkaniye. kísuvu'o umándanaaon-tantaa'a mimpímbá kwáyáiyé. amápa-tantaa'a arúsámarekai minká'á kausínkáakaiyo súwasarai

¹⁶ mindárai isésarai Yérúsaremu-naopa'a kwésarai Ísumo sún-tantaa'a kwáyowasarai minká'á tanómba mágauwankaraaiye.

¹⁷ tanómba mágaumakoyasa enónka'a Ísu kwená kwayó-kwáásíyé mindáúmpá'á umésa

¹⁸ toómbá kwémandesa uwaná Ísu séna keinárawapinkemba moóráwai keséya toómbá kwénaiwaima kembá namuro-kwáásírá'á agaráátinkaniye súwana

¹⁹ tirunkó umbái tówasa moórá-mora-umai áísaa esa sésa kewá'iyó sinté kuwaná

²⁰ Ísu séna moóráwai kwená toón-ayai maimaéna kesé moórá-taavepimba tu'mái náíndawai kwemá kembó namuro-kwáásírá'ó agaráátinkaniwaiman-iyé.

²¹ naaóvá'á Áánútun-aai aúváivimba agaimaréna séna kwaási úrandako kumpaáríndawai puwíníye siráintemba pó'a púwónana namuro-kwáásírá'ó agaráátinkaniwai sáwí-meyamba mayáníye. kwembó ímo maránkaraankakaankasi kawé'á isinó Ísu siráiyé.

Ísu kwená kwayó-kwáásí toómbá tímakain-kwasai.

Mátíyu 26:26-30, 1 Kórinti 11:23-25

²² súwasa toómbá kwénowana Ísu péréti maisoréna Áánútumpa'a súwi séna topámbai tímátuwena séna mindá kesúman-ivo maimái naaró séna

²³ ándá-aran-dombo kwáyon-anaveumba maisoréna Áánútumpa'a súwi séna tímúwasa amáparawai nowaná séna mindá kesí naaemán-iyé.

²⁴ kesí naaemá sáwívarawaiyavai kumínimba póna Áánútu kesé tarúmai máyáawe séna mináúná-áimbá simái tarúmakiye.

²⁵ simátíme'a sé'a ókwara'a ándá-aran-domba íma nánaumpo Áánútu kwená kwaási kwégawaaipa'a mé'a ándá-aran-domba aúna-nomba nánaumne Ísu súwasa

²⁶ Áánútuntavai ísámai monor-ímá simásuwesa mindáúmpá'á tuwésa Óríve-omapa'a iráawe.

Pítaa ánaaemba umásinkaniye siráin-kwasai.

Mátíyu 26:31-35, Árúku 22:31-34, Yóni 13:36-38

²⁷ Óríve-omapa'a umáyówana Ísu simátimena séna Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna Áánútu séna

sipisípira'o kawááiwaimba tuvúwónana puwínasa

sipisípiyomba kóyáwé ónááowe Áánútu siráiyé

siráimba póna táá'a káína'a siyuwé'a kóyáwé ónááowe.

²⁸ ánivo púwónasa utamásinkaiya'a usásine'a kentí aiva'á Káríri-ayamapa'a kona'á kesínaaemba kónááowe Ísu súwana

²⁹ Pítaa séna amáparawai auwésa kóyáwé iyambanivo kemá íma mirá ónaumne súwana

³⁰ Ísu séna árai'a simáme'a sé'a ívé'-no'waamba kokórigo íma kaeká'á áái siráindara'a emá kaumborá'á kentávái se íma awánáúnda-kwaasiye síníyone Ísu Pítaantavai súwana

³¹ Pítaa asiramái séna entémo sínkamonae íya'o é'a íma auwé'a kónaumne súwasa kwená kwayó-kwáásí amápa'a mirá simásaraawe.

Ísu Kétésémaniva'a námúnaa siráin-kwasai.

Mátíyu 26:36-46, Árúku 22:39-46

³² amápa'a mirá simásuwesa Ísuwe kwená kwayó-kwáásiyé taai-kanáágúnéyómbá áwí'a Kétésémaniva'a komésa Ísu simátimena séna maanká'á máyaiya'a Áánútumpa'a námúnaa kosénaumne séna

³³ Pítaawe Yémésiye Yóniye tí'maena komáyowana umbai-yántáákómá arumbá sáwí'a kwéuwana

³⁴ simátimena séna kesirunkómá umbaiyé taisa'á pó'a puwóra'naraamba umái máyaumne. maanká'á mé'a kárákwimai máéro séna

³⁵⁻³⁶ tiyuwéna egwaa'á kwéna Áánútu anónnda'an-iyé séna mara'á kumbaéna námúnaavinkemba séna kesivoó amápa-tantaa'a kanaán-umai kwéonda po kanaán-iyé sémo e maanúmbái-yántáá'ó kesópa'o tínimba maisiyuwéma ánivo kesí imáyáa íma kwaréna'a ená imáyáa kwaráano Ísu siráiyé.

³⁷ Ísu námúnaa simásuwena kwená kwayó-kwáásíráútópa'a téna tayuwánómba tuún-kwaigurówana tayúsena Pítaantavena séna Sáímoniyo aúna-kwaiguréma íma kanaará'á sáwiyanka'a kárákwimai máyáane.

³⁸ Sáátáánigo tísaa umai isánáe-aimba kentópa'a síyáváínivo Áánútumpa'a námúnaa seró. imáyáago kató isaná áúgomo umbaimó taimbá mindá aúgáva'a kwéiyé simásuwena

³⁹ moórágwara'a tiyuwéna egwaa'á kwéna ké'naamba Áánútumpa'a námúnaa kosimásuwena

⁴⁰ kwená kwayó-kwáásítópa'a téna tayuwánómba tuún-kwaigurésa tógávaate kwéuwaša nóran-aina'i. anondá íma simámuwana

⁴¹ tiyuwéna ké'naamba námúnaa kosimásuwena koyauweréna minkáúmbónárauyavai séna tuúmó kwaiguré'o máyáamba á'anivo kemá kwaási úrandakomba sáwí'o kwéon-kwaasira'a agaráátinkainasa tátoranaaon-kanaa kwétivo

⁴² usásinewata kwétiyapata konó. kembó agaráátinkaniwai kwétiye Ísu siráiyé.

Ísumba tátokaan-kwasai.

Mátíyu 26:47-56, Árúku 22:47-53, Yóni 18:2-12

43 Ísu mináimbá kwésuwana kwená kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasivinkemba moórawai áwí'a Yútási tumba kwesé sáwíva-kwaasi taánasatagwara ánáyatankwara'a maimaésa tumbá mono-káwáá-kwáásíyé áamáamba sun-kwáásíyé Yútaa-anon-kwaasiye miwímá ti'márówasa tumbá

44 ááéma Yútási Ísumbo agaráátinkanintavai simátimena séna parubará umánkáandawaimba táto'mai áí'mae'a taví'mae'a koró siráimba

45 póna Yútási Ísunopa'a téna séna anóndakoo máyaano kwésena parubará kwéumankowasa

46 kwesé tuwái Ísumba tátórówana

47 Ísuna kwayó-kwáásívinkémbá moórawai taánasatama maimaéna aiva'-mónó-káwáánákóná kwayó-kwáásígó áá'a agáúsuwowana

48 tun-kwáásíyávéna séna kentávái umóyán-kwáásímán-iye sé'a pó'a taánasatagwara ánáyatankwara'a maimaé'a kembá tátoranae sé'a kwétewe.

49 sáwíva-tawai anóm-bono'-naumpa'a kesé mé'a kesáái kwésimatimundara'a íma kembá tátokaawe. naaóvá'á Áánútun-aii aúváívimba agaimakáan-aimba kembó mirámó umásínkéne'a kwétewe súwasa

50 kwená kwayó-kwáásí amápa'a inkaisésa auwésa kóyáwé uwasá tun-kwáási Ísumba áí'maesa kwéguwana

51 moóra ívé-kwaasigo ampaantawé su'mai úsúrena Ísun-ánaemba kwéguwasa tátorankowana

52 ampaantamá kwatuwéna kwátóiyaaimba kuráiyé.

*anón-kwaasi Ísumba aai simánkaraan-kwasai.
Mátíyu 26:57-68, Árúku 22:54-71, Yóni 18:13-24*

53 kúwasa Ísumba tátorowai áí'maesa aiva'-mónó-káwáánákóná naaúmpa'a móankesa mindáúmpá'á mono-káwáá-kwáásíyé Yútaa-anon-kwaasiye áamáamba sun-kwáásíyé torupamáí máyón-daumpa'a móankowana

54 Pítáa tínaemba nénka'a teémáyomba aiva'-mónó-káwáánákóná máápar-ontavinkemba iréna naamaúva'a ména i-kwáásíyé irará'á koména irá kwégauviye.

55 Pítáa irá kwégauvuwasa mono-káwáá-kwáásíyé Yútaa-anon-kwaasiye amáparawai Ísumba tuvuwíyana puwíní-ainkona ááimba avakáá-uwana íma kwáyowasa

56 Ísuntavesa mósi-mesi-aimba sésa íma moóra-aimba suwasá

57 évakarawai usásinesa kampa'á sésa

58 kwemó sisatáámó isáúndaya anóm-bono'-namba kwaási uráan-damba tawísíyuwe'a kaumbo-tawai kwaisuwé'a kwaásimo ímo íyan-damba ónaumne siráiyé suwasá

59 minkwáási íma moóra-aimba suwana

60 aiva'-mónó-káwáánákó usásinena Ísumba áísaa ena séna simánkáan-aimba anondá íya síníyono súwana

61 Ísu iséna íma aai súwana aiva'-mónó-káwáánákó áísaa ena séna kesáámó áwí'o mósá maráúndawai ááninko e Áánútumo usásinankaiwai Káráísitiya'ona simásimiyo súwana

62 Ísu séna kemá úne. suwánáina'a kemá kwaási úrandako Áánútu asirayáwáímá ayáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á umé'a ainámpímbá kumónaumne Ísu súwana

63 aiva'-mónó-káwáánákó arumbá sáwí'a kwéuwana kwená unáánkwátói tarátuwena séna Áánútumba aká'áamba simánkena kwesávái simbá póta mináíntávái aavimbá mayankéta ó'on-aimbo simánkáamba avakáá únda póta ivátá tuwéta

64 Áánútumbo simáímo sáwí'o umánkáintavaiya nóraya ónaumno súwasa sáwí'an-ivo tuvuwíyana puwíno sésa

⁶⁵ Ísumba tuwirááíma kwirankésa aúrampa'a ampantanéí káátamakesa kwétuvuwesa sésa esávái se Áánútu usásisinkaiwai úne séndawai ómpo kemá nááwa kwétuvuwuna simásimiyo kwésuwasa i-kwáásí áí'mai tiyáándeí tuvúkáawe.

Pítaa íma awánáúnda-kwaasiye siráin-kwasai.

Mátíyu 26:69-75, Árúku 22:56-62, Yóni 18:15-27

⁶⁶⁻⁶⁷ Pítaa naamaúva'a ména irará'á kwégauvuwana aiva'-mónó-káwáánakóná kwayór-árásígó téna Pítaamba takarákéna séna Ísu Násáretivakewise maéndawai óne súwana

⁶⁸ emó sénda-aimba sáákoma íma kawé'án-iye simásuwena máápar-ontavimba komáyowana

⁶⁹ minárásígó moórágwara'a awánéna máyón-kwaasiyavena séna evíwána kwaásivinkenda'an-iye súwana

⁷⁰ moórágwara'a Pítaa séna ímaniye simásuwena máyowasa sáwíyanka'a máyómba Pítaantavesa sésa áraitá súne. Kárírivakenda'a po kwená kwayó-kwáásívínkéndá'á óne suwaná

⁷¹ Pítaa aika'á maréna séna kampar-áimbó kwésenanamo éna Áánútu sínkaminiye. síyawaimba íma awánáúndana'an-iye kwésuwana

⁷² kokórigoma moórágwara'a áái súwana Pítaa Ísumo simámun-aimba ááka'a maréna mirá siráinka'a kokórigomo kaeká'ó ááimo ímo siráindara'a emá kaumborá'á kentávái se íma awánáúnda-kwaasiman-iye síníyone siráimba mináimbá ááka'a maréna ávááraumai ivi'á taráíye.

15

Ísumba Páírátinopa'a máánkaraan-kwasai.

Mátíyu 27:1-2,11-14, Árúku 23:1-5, Yóni 18:28-38

¹ ivi'á tówasa aaváúmá usónka'a mono-káwáá-kwáásíyé Yútaa-anon-kwaasiye ámáamba sun-kwáásíyé mimbórá-áimbá símaresa Ísumba ayáánka'a asááúmaresa áí'maesa Áróamáani-kamaani-kawaanako áwí'a Páírátinopa'a máánkarowana

² Páírátí Ísumba áísaa ena séna Yútaa-kwaasiti kawáánará oónó súwana Ísu séna á'a séne súwasa

³ mono-káwáá-kwáásí ó'on-o'on-aintavai aavimbá mayánkówana

⁴ Páírátí Ísumba áísaa ena séna sáwívar-aimba kwésimankaavo anondáma íya moór-aimba síníyono súwana

⁵ Ísu iséna íma anondá aái súwana kámááni-kawaana'a Páírátí sáwívar-imayaa uráíye.

Ísumba aráá'a tuvúwóro siráin-kwasai.

Mátíyu 27:15-26, Árúku 23:13-25, Yóni 18:39-19:16

⁶ naaóvá'á Áánútu Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánón-kánáá tóyo úntemba Áróamáani-kamaani-kawaanako séna amáparawai torupamáí mésa aamoí ésa ándáva'o máyáin-kwaasi áwí'a tewa'á ayúrankanaumne séna minkánáá miráumai ándá-kwaasi kwéayurankaiye.

⁷ Ísumba Páírátinopa'a máánkónka'a moóráwái áwí'a Párápási ándáva'a ména évakarawai kámááni-kwaasiye áái'a tíyónka'a kwemá moóráwaimba tuvuwúwana puwúwasa ándávimba ánkárowana máyowasa

⁸ sáwíva-kwaasi torupamáí mésa Páírátintavai sésa moóráwaimba ayúrankaao suwaná

⁹⁻¹⁰ Páírátí imáyáa éna séna mono-káwáá-kwáásí Ísuntavai íma anón-kwaasi-i'a ínkwáe sésa táto'maesa kesópa'a máánkaraawe séna tísaa ena séna Yútaa-kwaasiti kawáánará ayúrankanaumno súwasa

11 mono-káwáá-kwáásí úwoi-kwaasi sáwívarawai kwakwiyésa sésa Ísumba íma ayúrankaniyompo Párápásimba ayúrankaao simáméro suwasá isésa mináimbá simámúwana

12 Páírátí séna Ísumba Yútaa-kwaasiti kawááná'á iyémó sewáimbá nóra ónaumno súwasa

13 anónka'a sésa taaira'á tuvuwíyana puwíno suwaná

14 Páírátí séna nóra-sawira uráina'iyó súwasa anónkar-anonka'a sésa taaira'á tuvuwíyana puwíno símae íyúwana

15 Páírátí miwí táái owé senasá aamoí umásinkaigwae séna Párápásimba ayúrankena i-kwáásí simátimuwasa Ísumba áwí-andanei áwíruku'nowana Páírátí séna áí'mai taaira'á mátuvuwíyana puwíno séna Ísumba i-kwáásírá'á tímakaiye.

*i-kwáásí Ísumba simái sáwí'a uráan-kwasai.
Mátíyu 27:27-31, Yóni 19:2-3*

16 Ísumba i-kwáásírá'á tímúwasa áí'maesa kámááni-kwaasiti naaúmpa'a móankesa amápar-i-kwaasi tááyowasa tamésa

17 naaeyayán-únánkwátói anón-kwaasiti unáánkwátóiman-iye sésa Ísumba umánkesa anón-kwaasiti kánumo'an-iye sésa áwí-andama owepamáí Ísu a'nómpímbá kuvérankesa

18-19 kanaaráá'a ankésa moórá-mora-umai kívairesá sésa Yútaa-kwaasiti kawááná'á óne sésa tááúndei a'nómbá tuvánto'na kwéesa tuwirááíma kwirankésa

20 kanaaráá'a ánkáyuwesa naaeyayán-únánkwátói ayú'maesa kwená unáánkwátói umánkesa tuvuwíyanamo puwíndava'a áí'maesa kuráawe.

*Ísumba aráá'a tuvúkáan-kwasai.
Mátíyu 27:32-44, Áríku 23:26-43, Yóni 19:17-27*

21 i-kwáásí Ísumba áí'maesa kumbá moóráwai Sáíríni-naopakewai áwí'a Sáímoni kwemá Arekesándaawe Árúvusinte tivowámá kwemá Yérúsaremu-naor-ampa'a túwasa i-kwáásí tátoresá Ísumbo tuvuwónááon-taima áúgwaatarankesa sésa áwa'naa úmae tiyó suwaná mirá úwasa

22 kwésa moórá-marago áwí'a Kórígótaava'a kwésa mináwíkoná ááimba a'nómayaapare supa'á kwésa

23 ándá-aran-domba mairésa áí'a ánásainkwae sésa ikaa'ó vai-yántáá'á mimpímbá marésa Ísumba ámúwana íma naráíye.

24 Ísu íma nówasa áí'maesa taaira'á aiyayaampimba máyuvusumaresa kwená unáánkwátói mayánáe sésa aávéiya kwétiyaananaya nááwa usáyaaítaindawai mayániye sésa mirá ésa

25 aakaaká'ó máún-kanaa-avaura'a tuvúwúmba

26 Ísumbo tuvúwúwanamo puwún-ainkona ááimba aúváivimba agaimarésa sésa Ísu Yútaa-kwaasiti kawááná'án-iye agaimarésa taaira'á mósá marésa

27 umóyántémo uyan-kwáásírái tí'maesa Ísumba évarevar-akwampa'a taaira'á tuvúsúmarowana [

28 naaóvá'á Áánútun-aai aúváivimba agaimaréna séna kwemá sáwí'a on-kwáásí máépa'a máyáísasa awánaraawe agaimaréna sirónka'a pósa mirá uráawe.]

29 taaira'á tuvúsúmarowasa évakarawai tésa tiyáámba tóipimba áákesa tímánáantata'a umánkesa aká'áámba simánkesa sésa úwé emá séma anóm-bono'-namba tawísíyuwe'a kaumbo-táwai kwaisuwé'a ó'omba ónaumne siráampo

30 esávái enáúma áwa'naa ema eyáárika'a taairakémbá taútuwe marapá'á kumuwo súwasá

31 miráumai mono-káwáá-kwáásíyé amáámba sun-kwáásíyé sésa ó'owi túwa'naa ena kwesávái kwenáúma íma kanaán-umai áwa'naa íníye.

³² Áánútumo usásisinkaiwai é'a Ísareri-kwaasiti kawááná'á úne seémáyaimba póna árai'o seémáyáindamo éna kweyáárika'a taairakémbá kumínata awánéta séta árai'a Áánútu áánimban-iye sénaumne suwasarái miwímó suntembá umóyántémo uyan-kwáásirái évarevar-akwampa'a taaira'á tuvúsúmarowairai Ísumba kanaaráa'a ánkaraaiye.

Ísu pukáin-kwasai.

Mátíyu 27:45-56, Áríku 23:44-49, Yóni 19:28-30

³³ Ísumba kanaaráa'a ánkówana kwáyá'wái amápa'-mapa'a túnkwená aaváúmá kaapa marówana túnkumba

³⁴ Ísu anónka'a Yútaa-kwaasi tááivinkemba séna eroi eroi rama sapakataniyemo sún-aimba maarán-áimbá séna Áánútu kesí Áánútuwo nóra séwa siyuwáánó súwasa

³⁵ minká'ó máyón-kwaasi isésa évakarawai sésa naaóvá'ó Áánútun-aaí simátimakaiwaimba Íráiyaamba kwéaayaiye suwaná

³⁶ moóráwai isaaiséna paru-táyánáma maimaéna ándá-aran-domba ikaa'-nómpímbá tu'maéna oviyen-támayopimba kinúvaimaena náinkwáe séna Ísu óika'a mósá maréna séna Íráiyaama kuména taairakémbá kunayútuwani. íya kunayútuwaniyo séta amu'maréta máyaumne súwana

³⁷ Ísu anónka'a kwésena puwúwana

³⁸ anóm-bono'-naumpa'a ampanta-óntámá úmakomba sanaan-áyáírákémbá utaváá'maena marapá'á móru taváákaar-umai kaesé umágúwana póna Áánútunopa'a iyónááon-amba kwi'makáiyé.

³⁹ Ísu anónka'a kwésena puwúmba i-kwáásítí kawáánákó Ísumo anónka'o sénamo miráumai puwúmba awánéna séna árai'a kwemá Áánútu ááninkoman-iye siráiyé.

⁴⁰ mináimbá súmba sáwívar-inimba awánanae sésa tumbá némpa'a tamésa awánara. minínintómpínkémbá moórá-inimba Mágátáaraa-naopakén-ininko áwí'a Máriaa úwana moórá-inimba aú-kwaasi Yémésinte Yósisinte tinówama áwí'a Máriaa úwana moórá-inimba áwí'a Sárómi

⁴¹ miráumai-inimba Ísumo Kárirí-ayampa'o naaúpa'o kwenánaaembo kwa'maésamo áwa'náa úmaesamo kuráan-inimba Ísu Yérúsaremuva'a túmba minínintómbá tésa taaira'á tuvúsúmaronka'a némpa'a tamésa awánaraawe.

Ísumba utamánkaraan-kwasai.

Mátíyu 27:57-61, Áríku 23:50-55, Yóni 19:38-42

⁴² minínintómbá tamáyówana Yútaa-kwaasi monor-áimbá kwéison-kanaa aaváyaaraamba kwáyowana ívékaamba enónka'a moóráwai áwí'a Yósépi Árímatíyaa-naopakewai

⁴³ kwemá anón-kwaasi éna kawe-kwáásí éna Áánútu kwená kwaási kawááiniye séna amu'maréna máyowai íma áá'a kómbe Páírátinopa'a téna Ísun-auma utánáivo simiyó súwana

⁴⁴ Páírátí imáyáa éna ára pukuráina'iyo séna i-kwáásítí kawáánákómbá ááyena séna Ísu ára pukuráina'iyo súwana

⁴⁵ owé á'a pukuráiyé simámuwana Páírátí séna kanaampó Ísun-auma mayáníyone súwana

⁴⁶ Yósépi aúna-ampantama komaimaéna tiréna Ísun-auma taairakémbá tamaimái minámpáántávimbá asááumai maimaéna aúsámakon-ontam-buri-aivimba mámarena óika'a anón-ontandei awááumasuwena kúwasarai

⁴⁷ Máriaa Mágátáaraa-naopakén-ininko úwana araámáó Yósisimba anówama úwasarai mésarai Ísumbo utamánkomba taawánésa kuráiyé.

16

Ísu pukáimpinkemba usásinkain-kwasai.

Mátíyu 28:1-8, Árúku 24:1-12, Yóni 20:1-10

¹ Yútaa-kwaasimo agándon-kanaa ánásowasa kaumbo-ínimbá Máriyaa Mágátáaraa-naopaken-ininko úwana araámáó Yémésimba anówama úwana Sárómi úwasa miráumai-inimba Ísun-aura'a áséi-kwiyu-masawemba mápérankanae sésa

² ááéma aaváúmá usónka'a mimbásáwémbá maimaésa Ísumbo utamánkaropa'a kumbá

³ aampa'á kwégwesa iséise ésa sésa murí-áigó óika'a awááumasukaan-ontamba anón-ontamba póna nááwa akwásinkanintaa'iyó sésa

⁴ awánomba minóntámbá á'a akwátukowasa awánésa

⁵ mimbúrí-áír'á iyumba moórawai ívé-kwaasi kwayán-únánkwátóigwara-kwaasi minká'á máyowasa awánomba táá'a kówana

⁶ simátimena séna íma táá'a kaíno. Ísumba Násáretivakewaimba taaira'á tuvúwówana púwíwaimba taawánanae sé'o kwétemba pukáimpinkemba usásinena kówéna íma maanká'á máyáivo utamánkaraampimba uawáné'a

⁷ kwená kwayó-kwáásiyé Pítaa iyai kosimátimé'a sé'a Ísumo siráintemba pukáimpinkemba usásinena kentí aiva'á Káíriri-ayampa'a kwína'a koawánanaaowe. mináimbá kosimátiméro súwasa

⁸ mimbúrí-áímá tuwésa táá'a kéná tiyántámbá tówasa isaaisésa kwésa táá'a kóntavai mináimbá íma kosimátímakaawe.

Máaka kemó súnda-aimba ánásaiye.

[Ísu paárúwana Máriyaa awánarain-kwasai.

Yóni 20:11-18

⁹ sontaará'á ááéma Ísu pukáimpinkemba usásinena aiva'á Máriyaa Mágátáaraa-naopaken-ininko aúranka'a paárúwana ááéma Ísu minínínkó arumpinkémbá avakaeté-taravaa-kwamba mayáúkain-ininko aúranka'a paárúwana

¹⁰ awánéna kwená kwaási ivi'ó kwétopa'a kosimátimuwasa

¹¹ Ísumo aúvówanamo minínínkómó awánón-aimba simátimumba isésa íma ísámai kawé'á uráawe.

Éméyási-naor-ampa'a Ísumba awánaraayan-kwasai.

Árúku 24:13-35

¹² minkákémbá kae-kwáásí aampa'á nén-ampa'a kwéguyana Ísu ó'on-kwaasi túwawaakaamba makéna minkáé'nárai túranka'a paárúwasarai awánésarai

¹³ koyauwerésarai Ísuna kwaási tasimátímúyasa ísómba íma ísámai kawé'á uráawe.

Ísuna kwaási kwembá awánaraan-kwasai.

Mátíyu 28:16-20, Árúku 24:36-49, Yóni 20:19-23

¹⁴ minkákémbá Ísuna kwayó-kwáásí sísamaivakemba moóra kumbaimái-kwaasi toómbá kwénowana Ísu paárúwasa awánowana Ísu áwáá'a tiyéna séna kemá pukáundavinkemba usásinkaunda suwánaresa simátiméwa'a ísámai sirumbá kwéqiraraawe sé'a ísámai tuwarónaawaro kwéowe. simátimén-aintavai áraire seráámbá íma áraire siráawe simásuwena

¹⁵ séna kesí áséi-kwasai amápa'-marava'a simátímapa'a koró.

¹⁶ kesááiyavesa áraire sésa kenká'á agevamái mésa nombá peráiyana Áánútu miwímá sáwí'o umáímo máyáampinkemba iyátinkanivo kesááiyavesa íma áraire síyawaima Áánútu aavimbá maitinkáníye.

¹⁷ kesááiyavesa áraire sésa kenká'á agevamái máyáawai ímo awánaam-bayaima maésa kesí asirayándéí kwaási tirumpinkémbá taraváá-kwámbá maitiyuwésa ó'on-aimpinkemba sésa

¹⁸ áwáávi'o índá-iraankavayaambo tátoraiyanamo váíndamo ésa íma puwésa puwí-nómbó náiyambo ésa íma puwésa tí'o ín-kwaasira'a tiyáándeí táto'mai asóvamatinkanaaowe Ísu siráíye.

Áánútu Ísumba airówana iráin-kwasai.

Árúku 24:50-53, aantá-kwaasi 1:9-11

¹⁹ Ísóigo Ísu mináímbá simásuwowana Áánútu Ísumba áí'maena kwíyómpa'a móankowana Áánútu ayáánúrappa'a asirayán-áyámpá'á máyowasa

²⁰ Ísuna kwayó-kwáásí amápa'-marava'a áséi-kwasai simátímapa'a kuwaná Ísóigo kwétuwa'naa-uwasa kwaási ímo awánaraam-bayaima mayówasa awánésa sésa maanáímbó simásíménta árair-aimban-iye siráawe.

mináímbá ánásaiye.]

Árúku

Ísu kwíyómpa'a irówana Árúku évakar-ima maisuwéna Ísun-aaí agaimakáíye. Árúku íma Yútaa-kwaasiman-ivo ó'onkaa-kwaasigoma éna sontaa-máyái mairáíye. Kíríki-kwaasi Ísun-aaí isáígwáe séna maanáúvái agairáíye. Kíríki-kwaasi arupí umáímo máyáamba tirááíma tain-kwáásímán-owe séna maanáímbá agairáíye. Ísu árai'a arupí-kwaasima póna arumbá kwéumatinkaiwaiman-íye. Áánútumpa'a námúnaa sen-áiné Áánútun-amankon-aaíne sáwí'o kwéum-beyamba Áánútu kwémaisyuwain-aine mirán-áímbá Árúku agaimakáíye.

1-4 anóndako Tíóvíraasiyo moórá-kwasai sénaumpo isaaó. Áánútu kentáávímbá paáruraimba aiva'á awánaraan-kwaasi mintántáákón-áái simátíma'maesa iráamba ísasá kentáá kwésimasimewe. sáwívarawai mináímbá árair-aimba agaimakáamba mináínkóná ááimba kawe'á umái isé'a aivakén-áímbá avupinkén-áímbá naaénken-aimba agaimái amúne. ísaraanda-aimba árair-aina'i. kampar-áíná'iyompo mindáyave'a maanáúvái má agaimái amúmpo awáné isaaó.

Yónimba marankánín-aimba simámakain-kwasai.

⁵ Yútiyaaa-maravaken-kawaanako áwí'a Éróti máyon-kanaavimba moóráwái áwí'a Sékáraya kwemá Ápáísana akún-ándárákén-kwáásí ména Áánútuna mono'-náúmpá'á mayái kwémayowai máyowana awainínkó áwí'a Érisapeti kwemá Érónina akún-ándárákén-ínímbá póna Áánútuna mono'-náúmpá'á mayái kwémayon-kwaasiti akún-ándárákén-ínímbá úwasarai

⁶ Áánútu aúranka'a minákwá'á kawe'á umái mésarai Ísóigo arááíma kwégwaresarai kwená amáámba kawe'á umái isésarai

⁷ iyámpói iyaaimba ageínímbá ména anónu'mai aráankamba karááíye.

⁸⁻⁹ anónu'mai aráankamba kamáguyasa Sékárayaana akúmbá Áánútuna mono'-náúmpá'á mayái kwémaesa mirá úmae kwéiyesa miwítí mayái taaínkaar-ésa Sékárayaamba usásinankowana áséi-kwiyumba índa-yantaa'a agayáíndayavena Ísóigona anóm-bono'-naumpa'a iyúwasa

¹⁰ áséi-kwiyumba índa-yantaa'a agayái-kánáámá amápa'a Yútaa-kwaasi máá'aruva'a mésa Áánútumpa'a námúnaa kwésuwana

¹¹ Sékáraya Ísóigona anóm-bono'-naumpa'a iyúwana áséi-kwiyumbo íí-yántáá'ó agayái-tááréígóná ayáánúrapa'a kwíyómpaken-kwayo'na'a paárúwana

¹² Sékáraya awánéna kantúmba éna inkaisúwana

¹³ kwíyómpakewai séna Sékárayaao íma inkaisiyó. Áánútumpa'o námúnaamo sénda ísáíntavena enawainínkó Érisapeti iyámpói mayánívo miníyámpóígó áwí'a Yóniye siyó.

¹⁴ marankáínana enarunkó aamoí kwéinasa á'on-kwaasigwara'a aamoí ónááowe.

¹⁵ marankáíndara'a Áánútun-amanko miníyámpóígó arumpimbá anómba ínana ándá-aran-domba uwo'aó'-nómbá íma naíno. Áánútu aúranka'a kwenáwí'a anómba íniye.

¹⁶ kwemá anón-éna Ísareri-kwaasiyomba tavisínasa miwítí Ísóigo Áánútumpa'a ókwara'a ténááowe.

¹⁷ kwemá Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Íráiyaa uráintemba asiramái ména Ísóigona aiva'á kwéna tivoísáíye táánimbaate tavisínasa tágárotamai ménaaowe. aaimó ímo isáíyan-kwaasi tavisínasa arupí-kwaasimo iyantemba miwí ésa kawer-ímáyáá

ónááowe. miráumai Ísóigomo kumíníntavena kwená kwaási to'mayaa umátinkaniye kwíyómpakewai súwana

18 Sékáraya séna kesé kesuwainínté anónu'mai áráankamba kágurauvo nóra séra mináíntávé'a áraire sénaumno súwana

19 kwíyómpakewai séna kemá Képarieri mé'a Áánútu aúranka'a máyaunana kawekwásái siména si'maráísa'a móru simámundayavai

20 íma áraire sémpo emá íma aái sindá ménana naaén-kanaa kemó súnda-yantaa'a paárína kawé'á umái aái síníyone súwasa

21 máá'aruva'a máyón-kwaasi Sékárayaamba amu'matuwé mésa sésa anóm-bono'-naumpa'a nóintavena ayáátáaka'a máyáiyó kwésuwana

22 máápa'a kuména íma aái súwasa anóm-bono'-naumpa'a kaainkáání'a umái awáraiye suwaná ayáán-awaame'a kwéena íma aái súmba ména

23 kwená mayái-kánáá ánásowana kwená naaópa'a kuráiyé.

24 komáyowana awainínkó Érisapeti ámú'a paáréna aúpá'á éva'aasei-kwiyomba ména

25 séna Ísóigo kawé'á umásinkena mirá uráintave'a aamoí é'a ayáátáaka'a iyámpói íma tinkáúnda misígáémó imbá kwéanasaiye Érisapeti siráiyé.

Ísumba marankánín-aimba simámakain-kwasai.

26 Érisapeti ámú'kwá'a ména ava'moraé-kwiyomba maisuwówana Áánútu kwená kwayó'ná'á áwí'a Képarierimba kwíyómpakemba ai'marówana Káriri-marava'a Násáreti-naopa'a kuména

27 moórá-arasigomba áwí'a Máriaamba simámindayavena kunkáiyé. minárásígó íma kwaaí mairón-arasigo Tévíti-andaraken-kwaasira'a áwí'a Yósépinka'a siváúmaresa ítámakowana

28 kwíyómpakewai Máriaanopa'a kuména séna mé'ono. Áánútu aamoí umánkena esé máyáiyé simámuwana

29 anón-imayaa uwááena séna mináínkóná ááimba nóran-aintavaiya siíyó kwésuwana

30 miwámá séna Máriaaoo Áánútu aamoí umánkáívo íma áá'a kaíno.

31 ámú'o kaumáímo iyámpóímo maranké Ísuwe se áwí'a tamánkaniyone.

32 kwemá anón-éna anón-kwaasi-i'a ínasa usáyaaitamai-Isoigo ááninkoman-iye sénááowe. aíkwá'náon-awí'a Tévítimo kawáá-máyái mairóntemba Áánútu kawáá-máyái amínana

33 Yákópon-andaraken-kwaasi kawáá-máyái kwaíkwai'a ínana minkáwáá-kwí'á íma ánásainda kwaíkwai'a íníyé Képarieri súwana

34 Máriaa séna nóra se seénó. kemá íma kwaaí mairé'a úwoi máyaumne súwana

35 kwíyómpakewai séna Áánútun-amanko esé máyainana usáyaaitamai-Isoigona asir-ayámbá embá amína po maránkénasa ó'oran-iyampoi Áánútu áánimban-iye sénááowe.

36 enamááraa-ininko áwí'a Érisapeti áráankamba kéna ámú'a kauráiyé. ageínímbán-iye kwésewana ámú'a kauréna ava'moraé-kwiyomba maisukáiyé.

37 Áánútu amápa-tantaa'a etóyóí kwéena kwenkwárá'á mirá kwéumankaiye súwana

38 Máriaa séna Áánútuna kwayór-árásí úmpo simásimendantemba Áánútu kembá mirá íníyé súwana Áánútu ai'mákowai auwéna iráiyé.

Máriaa Érisapetina namu'á kuráin-kwasai.

39 iyúwana sáwiyanka'a Máriaa ména usásinena avekáán-umai Yútiyaa-marava'a omápar-ayampa'a moórá-naopa'a kwéna

40 Sékárayaana naaúmpa'a iyéna Érisapeti áwí'a mói tówana

41 Érisapeti Máriaa amósamba isówana iyámpóígo anówan-arumpimba ména úwauwa úwana Áánútun-amanko Érisapeti arumpimbá anómba úwana

⁴² anónka'a séna Áánútu kawé'á umánkena ó'on-inimba kítoka'a kawé'á umátinkena embá anónka'a kawé'á umánkaraiye. marankáníyonda-iyampoigonkwara'a kawé'á kwéumankaiye.

⁴³ íma súwíkwarar-inimba úndanivo kesí Ísóigomba marankáníyonda-inimba éma kesí namu'á kwétene.

⁴⁴ enamósámba isáúnana sirumpimbá máyáin-iyampoigo aamoí éna úwauwa uráiyé.

⁴⁵ Áánútu simámakain-aimba árai'a paáriníye séndayavena Áánútu kawé'á kwéumankaiye Érisapeti siráiyé.

Máryaa Áánútuna aamoí éna imá siráin-kwasai.

⁴⁶ súwana Máryaa séna kesí imáyáago Ísóigo áwí'a mósá kwémaraisa'a

⁴⁷⁻⁴⁹ Áánútuna kwayór-árásí úwoi-arasi únana kentávéna imáyáa isaná sirunkó kawé'á isa'á Áánútu kawer-ámpá'á mészinkaiwaimba aamoí kwéumankaumne. Áánútu anón-asirayankwarawai anómba umásínkáimba pósa kentávésa sésa Áánútu kawé'á umánkaraiye sénááowe. ívé'a máyáan-kwaasigwara naaémbo paáronaaon-kwaasigwara'a mináimbá símaesa kónááowe. Áánútu ó'orawaima éna

⁵⁰ kwenáísamaivimbo máyáan-kwaasiyavena naaóvá'ó maémáen-kwaasigwara ívé'o máyáan-kwaasigwara naaémbo paáronaaon-kwaasigwara'a arumbá umátínkámaena iyíníye.

⁵¹ Áánútu asiramái ména asirayám-báyái maéna kentúwí'o mósá máráan-kwaasi tí'mátu'makaiye.

⁵² Áánútu túwí'o kwáyáin-kwaasi sáwíyanka'a mórúna umátinkena ímo túwí'o kwáyáin-kwaasi anónka'a mósá kwéumatinkaiye.

⁵³ táái kwétinkain-kwaasi kawé-tántáá'á tíména sáwíva-tantaa'a makáan-kwaasi íma tíména tí'mátukaiye.

⁵⁴⁻⁵⁵ Áánútu kentáá síkwá'nágwara Ááváramuntavaigwara'a asiramái séna enkwará enáísavutantambo iyawaigwara'a sirumbá umátínkámae iyónaumne siráin-aimba ááka'a makéna kentáá Ísareri-kwaasiya kwená kwayó-kwáásíyá kwésuwa'naa-iyé Máryaa séna

⁵⁶ Érisapetiye ména kaumbo-kwíyómbá maisuwéna kwená naaópa'a kunkáiyé.

Érisapeti Yónimba maránkarain-kwasai.

⁵⁷ kumúwana Érisapetina kanaamá túwana iyámpói maránkówasa

⁵⁸ Ísóigo arumbá umánkarain-aimba isésa kwenamááraawe kwená naaópakewaiye isésa anówankwara'a aamoí umánkaraawe.

⁵⁹ aamoí uwaná miníyámpóígó avakaumboé-no'waamba kwaúwasa áúra'a kárámai araa'éna ónáe sésa avowá áwí'a Sékárayaawe simánkanae uwaná

⁶⁰ anówama séna ímanivo kwenáwí'a Yóniye seró súwasa

⁶¹ miwí sésa íma ená kwaásiva'a mirán-kwí'á kwáyáiyé suwaná

⁶² avowámbá áá'a kaúnkowska tiyáándeí umásítai'a ésa nóran-kwira tamáminiyono suwaná

⁶³ avowámá aúvái-kwandaai síméro séna umásítai'a úwasa máámúwana agaimaréna kwenáwí'a Yóniye séna tímúwasa awánésa anón-imayaa uwaná

⁶⁴ Sékáraya agaimaréna ói'a etóyóí úwana aái séna Áánútu áwí'a mósá marówasa

⁶⁵ mindáópaken-kwaasi táá'a kówana Yútiyaa-marava'a omápar-ayampa'a mináimbá kóyáwé umágúwasa

⁶⁶ ísówai anón-imayaa ésa sésa miníyámpóígó naaémbo nóran-kwaasiya méníyo sésa Ísóigona asirayámbá kwesé máyáiyé siráawe.

Sékáraya siráin-kwasai.

⁶⁷ miníyámpóígó avowámbá Sékárayaamba Áánútun-amanko anómbe umáncowana Áánútun-aaí simátimena séna

⁶⁸ Áánútu kentáásí Ísóigo éna kwená kwaásiya Ísareri-kwaasiya súwa'naa ena sáwí-imayaa tátoraimpinkemba iyásinkaindayavenaya kwéimba póta kwenáwíta mósá maránamne.

⁶⁹ Áánútu kwená kwayó-kwáásí Tévítin-andarakewaimba asirayán-kwáásí usásinankaraimba póna sáwí'o umáíyaamo máyaundavinkemba kawer-ámpátá mészinkaniye.

⁷⁰ naaóvá'á Áánútu mináímbá kwená kawé-kwáásí simátimuwasa agaimakáawe.

⁷¹ naaóvá'á Áánútu kentááyávéna asiramái séna tíyámbo kembó umátínkén-kwaasi namuro-kwáásí tátokaampinkemba métiranaumne siráíye.

⁷² naaóvá'á Áánútu kentáá síkwá'náyavena arumbó umátinkanin-aimba séna kwená asirayán-áímbá ááka'o maránín-aimba siráíye.

⁷³⁻⁷⁴ Áánútu Ááváramu kentáá síkwá'náyavena kentáásí namuro-kwáásítópakemba mészinkainata íma sáá'a kwégainata kwená mayáí maéta

⁷⁵ kwenaúranka'a kawé'á umái arupí umái maí'maí'a ónaunda-ainta asiramái siráíye. Sékáraya simásuwena séna

⁷⁶ kesááninkoo entávésa usáyaaitayan-Isoigon-aaí simátiminyondawai óne sénááowe. aiva'á kwé Ísóigona aambá kwiyíníyone.

⁷⁷ Ísóigo kwená kwaásiti sáwí-imayaa maitiyuwéna kawer-ámpá'á métinkanin-aimba kwésimatime Ísóigona aambá kwiyíníyone.

⁷⁸ kentáásí Ísóigo ávááraumai arumbá umásinkenaya aaváúmó iyénamo sámó kain-tembá kawer-ámpátá mészinkenaya sáma kamásinkanintaawe.

⁷⁹ túnín-ayampa'o máyáawai puwónááontavena táá'a kaiwáí sáma kamátinkena kawer-ámpá'á métinkaniye Sékáraya siráíye.

⁸⁰ súwana miníyámpóígó anón-éna kawer-ímáyáá kwéena kavóná-marava'a ména Ísareri-kwaasi túranka'a paárinin-kanaa kwétuwana kavóná-marava'a méraiye.

2

Máryaa Ísumba maránkarain-kwasai.

Mátíyu 1:18-25

¹ minkánaávímbá Áróamáani-kamaani-anondako áwí'a Ógásitasi kwemá simátimena séna amápa'-marava-kwaasi túwí'a agayánááowe siráíye.

² aiva'á túwí'o agayón-kanavimba Sáíriniyasi Síriyaa-kwaasiti kawáánákó máyón-kanavimba

³ namupa'ó maivá kuráawai koyauwerésa kentí akúmbó máyópa'a túwí'a agayáiyantavesa tiráawe.

⁴ Yósépi Tévítin-andaraken-kwaasi póna Káriri-marava'a Násáreti-naopa'a tuwéna Yútiyaa-marava'a Tévítina naaópa'a téna mindáó-kwi'a Pétáremuva'a túwana

⁵ awainínkó-árásígó Máryaa ámúkwari'a úwana áwí'a mayáíndayavena áí'maena túwana

⁶ mindáópa'a ména iyámpóímo ankái-kánáá túwana

⁷ aivar-iyámpóí marankéna iyámpóígona unáánkwátói úsúrena purumakankóná táávepimba áncaraiye. túwí'a kwéagayowasa sáwíva-kwaasi kwirómpimba kwaásimo kwááyumo kwáén-daumpa'a íma ména purumakankóná naaúmpa'a ména maránkaraiye.

sipisípira'o tavíkwai simátimakain-kwasai.

⁸ mimbápá'á sipisípira'o tavíkwai no'wáamba uvá'á kwégawaa-esa máyówana

⁹ Ísóigo kwená kwayó'ná'á kwíyómpakemba ai'marówana sipisípira'o tavíkówaitopa'a paárúwana Áánútuna ságayamba tuwówana kumúwasa awánésa ávááraumai táátavesa uwaná

¹⁰ kwíyómpakewai séna íma táá'a kaíno. áséi-kwasai kusimátimunda pósa sáwíva-kwaasi kwéisesa ávááraumai aamoí umánkanaaowe.

¹¹ ívé'a Tévitina naaópa'a iyámpói maránkáisana miníyámpóigóntávésa Áánútu usásinankaiwai Ísóigoman-íye sénááowe. miníyámpóigó keináraware ó'on-kwaasiye sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métinkaniye.

¹² miníyámpóimá ampantanéi úsúmai purumakankóná táávepimba máráisa'a koawáné'a sé'a simásímakain-aimba árair-aimba kentáá kawer-ámpá'á mésinkaniwaimba maránkaraiye sénááowe súwasa

¹³ avekáámbá kwíyómpakendarawa'a sáwíva'a paárésa Áánútu áwí'a mósá marésa sésa

¹⁴ kwíyómpa'a Áánútu áwí'a mósá maráúmne. marapá'á Áánútu aamoí umátínkáin-kwaasi paru umái máyáawe siráawe.

sipisípira'o tavíkówai Ísumba koawánaraan-kwasai.

¹⁵ kwíyómpakendarawa'a kwíyómpa'a kuntuawerésa íyúwasa sipisípira'o tavíkówai sésa Ísóigo simásímakain-kwasaiyaveta Pétáremuva'a koawánanaisaiye sésa

¹⁶ avekáán-umai kumbá Máriaaee Yósépiye mésarai purumakankóná táávepimba Ísumba ánkaryamba taawánésa

¹⁷ kwíyómpakewai sirón-kwasai miníyámpóigóná kwaasái tasimátimesa

¹⁸⁻²⁰ koyauwerésa simásímakain-ainta árair-aine sésa ísaron-aintavesa koawánontavesa Áánútu áwí'a mósá makáawe. sipisípira'o tavíkówai simátimun-aimba ísówai imáyáa uwaná Máriaa mináímbá áákar-aaka'a éna imáyáa uráíye.

Ísu áwí'a tamámakain-kwasai.

²¹ iyámpói ánkáyuwena avakaumboé-no'waamba kwaúwasa miníyámpóigó áúra'a kárámai araa'éna uwaná áwí'a tamánkena anówamo ímo ámúkwari'o urónka'a kwíyómpakewai sirón-kwi'a tamánkena Ísuwe siráíye.

Símiyoniye Ánaae Ísumba awánaraayan-kwasai.

²² naaóvá'á Mósesi aaraimó iyámpóimo tinkésa nombó pétuwesa miwítí naaópa'o iyónááon-aimbo siráin-kanaa túwasarai Yósépi Máriaaee Ísumba áí'mesarai Ísóigombo amíyanesarai Yérúsaremu-naopa'a kurááíye.

²³ Ísóigona amáámba Mósesi agaimaréna séna Ísóigo séna kentí iyámpói aiva'á inaamai-iyámpóiyómbá tí'mae'a kesópa'a mátinke'a ená iyámpóíye sénááowe Ísóigo siráíye Mósesi agaimaréna siráíye.

²⁴ moóráva'a Ísóigona amáámba agaimaréna séna Áánútuntavekai ísámai máái-numa kae'á vamái agáyáákaiyo. ímo mááimo makékai mááiraan-dumago áráá'a kae'á maimái agáyáákaiyo siráíye. mináímbá mirá óyááoiyantavesarai Ísumba áí'mesarai Yérúsaremu-naopa'a kurááíye.

²⁵ kuyaná moóráwai áwí'a Símiyoni kwemá Yérúsaremuva'a ména kawe-kwáási póna Áánútun-aaiyavena asiramái ména Ísareri-kwaasi kawe'á umátinkaniwaimba amu'maréna máyowana Áánútun-amanko kwesé ména

²⁶ ááéma simámena séna íma ááéma puwíníyompo Ísóigomo usásinankaiwaimba awáné puwíníyone simámakaimba

27 Áánútun-amanko imáyáa amúwana anóm-bono'-naumpa'a umáyowasarai Ísu anóvowi amáamba mirá siróntavesarai Ísumba áí'maesarai anóm-bono'-naumpa'a íyúyana

28 Símiyoni miníyámpóí tapéna Áánútuntavena súwi simásuwena séna

29 Ísóigoo simásímakaanda-aimba ívé'a paárisana sirunkó kawé'á kwéimba pó'a úwoi puwónaumne.

30-31 amápa-kwaasiyavai ísámai kawer-ámpá'ó métinkaniwaimba usásinankaana'a á'a kwéawanaumne.

32 ó'onkaa-kwaasi sáma kamátinkena kawer-ámbá agaráátinkainana póna Ísareri-kwaasi súwíta iyíniye Símiyoni siráíye.

33 Símiyoni miníyámpóígóntávéna súwasarai anóvowi isésarai anón-imayaa uyaná

34 Símiyoni séna Áánútu kawé'á umátinkaniye simásuwena miníyámpóígó anówantavena séna Áánútu maaníyámpóí usásinankaiye. kwentávésa Ísareri-kwaasi évakarawai Áánútuntavesa kawé'á umái méwasa évakarawai tínaaemba umámenaaowe. Áánútu kwembá awaamékáámbá umánkáisasa sáwí-aimbo simánkanaaowaiti

35 sáwí-imayaa amápa-kwaasi túranka'a paáriníye. ááigwara-tantaako airaráísanamo áí'o intenkáámbá umbai-yántáá'á enarumpimbá tíniye Símiyoni Máriaantavena siráíye.

36-37 moórá-ininko áwí'a Ánaa kwemá Áánútun-ai simátímakon-ininko ména Ásan-andaraken-inimba Vániyueri ayáámúnko póna kwaai mairéna avakaeté-ima maisuwówana awaikó puwúwana ayáátááka'a 84 ima maisuwéna áránkamba kéna aasiyaasi-táwai anóm-bono'-naumpa'a uména enónka'a aaváyaavimba no'wáámba Áánútu áwí'a mósá kwémarena námúnaawe su'mai síndayavena íma toómbá kwénena

38 Símiyoni kwésun-tawai kwegwára'á egwaa'á taména Áánútuntavena súwi séna miníyámpóígón-áái simátiména Áánútu Yérúsaremuvaken-kwaasi sáwí-imayao tátokaimpinkemba iyásinkaindavenaya sirániwaimba kwéamu'maraundawaintavena miníyámpóígón-áái simátímakaiye.

Yósépiye Máriaae Násáreti-naopa'a kurááyan-kwasai.

39 Yósépiye Máriaae Ísóigo siráin-amaamba ánásamasuwesarai Káríri-marava'a mindáraití naaópa'a Násáreti-naopa'a komáyóyana

40 mindáraití iyámpóigo anón-umagwena asiramái ména kawer-ímáyáá kwéuwana Áánútu kawé'á kwéumankowana méraiye.

Ísu iyámpóí maúnka'a anóm-bono'-naumpa'a iráin-kwasai.

41 naaóvá'á Áánútu Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánón-kánáá túntemba Ísu anóvowi Yérúsaremu-naopa'a kóyo urááiye.

42 Ísu sísamaivakemba kae'á kumbaimái-ima maisukónka'a kóyo uyambá pósarai mintánómbá nayááoiyantavesarai Ísumba áí'maesarai Yérúsaremuva'a komáyóyana

43 mintánón-kánáá ánásowasa miwítí naaópa'a kóyáwé uwaná Ísu Yérúsaremuva'a máyowasarai anóvowi íma awánésarai

44 imáyáa ésarai kwenamááraewa aampa'á kwégwiyo-imayaa ésarai aampa'á kwégwesarai enónka'a kwétoyo uwasarái mindárai miwítí naaóraavimba tímááraavimba tíndawe sésarai avakáá uyambá

45 íma awánésarai avakáá uwááesarai ó'a tayauwerésarai Yérúsaremuva'a koavakáá úmaesarai kuyambá

46 kaumbo-táwai ánásowana anóm-bono'-naumpa'a máyowasarai anówowi awánaraaiye. Yútaa-kwaasi aaimó simátímún-kwaasiti avumpimbá Ísu ména miwí táái kwéisená mináíntávéna tísaa úwasa

47 anondá kwembá áísaa uwaná kwená kawer-ímáyáávínkémbá simátimuwasa isésa táátavai uwasaráí

48 anówowi taawánésarai táátavai ésarai tiyáámba tuvimpínésarai anówama séna kesááninkoo enavowé kesé avakáá úmaekai kwénaauyana sirunkó umbaí kwétaivo nóra éwa mirá kwéono súwana

49 Ísu séna nóra ékai sivakáá kwéoyo. kesivoná naaúmpa'a máyaumpo nóra ékai íma ísaraaiyo súwasarai

50 mináínkóná ááimba íma kawe'á umái ísaraaiye.

51 íma ísóyana Ísu anówowiye Yérúsaremuwakemba Násáreti-naopa'a téna miwí tááiyavena kató úmae kwéiyena tamáyowana anówama Ísumo uráimba ímáýáa umái máyowana

52 Ísu anón-umagwena kawer-ímáyáá kwéuwasa Áánútugwara kwaásigwara'a aamoí umánkaraawe.

3

Yóni simátímakain-kwasai.

Mátíyu 3:1-12, Mááka 1:2-8, Yóni 1:19-28

1 Árómáani-kwaasiti anóndako áwí'a Táípíriyasi ména kawáá-máyái mairéna sísamaivakemba éva'aasei kumbaimái-ima maisuwónka'a Yútiyaa-marara-kawaanako áwí'a Póntiyasi Páírátí máyowana Káriri-marara-kawaanako áwí'a Éróti máyowana áváko áwí'a Vírípi kwemá Ítúréa-maravare Tárékónaitisi-maravare kárákwirowana Áaráiseni Ápíríni-marava'a kárákwirowasa

2 miráumai-kwaasi kárákwironka'a Ánásiye Káyavaasiye aiva'-mónó-káwáánákái máyóyana Sékáraya ááninko áwí'a Yóni kavóná-marava'a máyowana Áánútu aaimá simámuwana

3 Yóni Yótáni-nonkona arúvá'á kwénaaena simátimena séna sáwí-imagaa tuwé'a Áánútunopa'a tíya'a nombá pétinkaanana Áánútu kentí sáwí-imagaa maitiyuwániye Yóni siráiyé.

4 mirá súntavena naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Áísáya agaimaréna séna moóráwai kavóná-marava'a ména aayamáírakemba séna Ísóigona aambá kwirankánááomba kwená aambá arupí íyana minámpá'á kwíno.

5 omá'a kárámai ukwítu'mae koró. kae'náér-amba arupí oró. kuváúsaavau-amba majímái kawé'á oró.

6 Áánútu sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métinkaniwaimba ai'maráínana kumínimba amáparawaima awánanaaowe Áísáya agaimaréna sirónka'a póna Yónintavena mináímbá siráiyé.

7 súwasa Yóni nombá pésinkainkwaé séna sáwíva-kwaasi kwenópa'a tóyo uwaná Yóni simátimena séna iyánkó póígon-araa'an-owe. Áánútu kentí sáwí-meyamba timínívo nááwa simátímísara iséra inkaiséraq kwéteo.

8 kentí sáwí-mayai tuwé'o Áánútumpa'o té'o é'a kawé'-máýái máyéwa'a tuwánanaumne. Ááváramu kentáá síkwá'ná imbá póta Áánútuna kawé-kwáásíyá úne sé'a mirán-ímáyáá íma oró. Áánútu Ááváramu aísavutantamba ónááowe sénaraankasi maanóntámpínkémbá kanaám-po'a kwaási aúráro sisa'á aúrásino. Ááváramu aísavutantamba uráundawai póta kawé-kwáásíyá úne sé'a mirán-ímáyáá íma oró.

9 íma kawer-árámbá íyain-taima ááimpimba kwéayaisuwesa iravímbó agaisúwáántemba Áánútu miráumai kentí sáwí-meyamba timíníye Yóni siráíye.

10 súwasa isésa sésa simásimenda-ainta nóraya ónaumno suwaná

11 Yóni séna kaer-únánkwátói makáawai ímo makáawaima moórá-mora-umai tímatuwaaro. toómbá makáawai ímo makáawaima moórá-mora-umai tímatuwaaro Yóni súwasa

12 táákísi-ontamba kwémayon-umoyan-kwaasi Yóni nombá pésinkainkwaé sésa kwenópa'a tésa sésa anóndako ómpo nóraya ónaumno suwaná

13 Yóni séna íma kampa'á simái anón-ontamba maé'a táákísi-ontane su'mai máyáaro súwasa

14 i-kwáásí sésa kesáá nóraya ónaumno suwaná Yóni séna tínkantuke'a miwítí óísamba mayánáe íma seró. kampar-áímbá kwésimatime'a miwítí óísamba mayánáe íma seró. kentí mayáígóná meéyántávé'a íma kayoré'a tirunkó kawé'á kwéina'a máero Yóni siráíye.

15 Yútaa-kwaasi Áánútumo usásinankaiwaimba amu'marésa mésa Yónin-ai isésa anón-imayaa ésa sésa Áánútumo usásinankaiwai kwemá Yóniya'i. á'owaawa'iyó kwésuwana

16 Yóni séna kesínaaemba tíníwai kwemá anóndakoma kembá usáyaaitaraimba pó'a kwemó aaimó síndavimba kemá aaimá sendamá uwóví'a ónaumne. kemá nombá pétinkaundanivo kwemá Áánútun-amankomba ai'maráínana kuména keinárawapimba anómba umátinkaniye. íramó agáyáantemba íníye.

17 aawinkwínaumo sípétivimbo mósá makésamo iyaavumásúwááwanamo anómbó marapá'ó kúmísanamo ásima úndáomo tútúwaisasamo kaíkai'o ínín-iravimbo kwiyúmaimo agaisuwésamo anómbó naaúmpa'o mósá máráantemba kwaási miraráámbá íníye Yóni séna

18 Áánútuna áséi-kwasai ísámai kawer-ígwáe séna mirán-áímbá simátíma'maena iráíye.

Ísumba nombá pérankarain-kwasai.

Mátíyu 3:13-17, Mááka 1:9-11

19-22 Yóni simátíma'maena kwéiyena sáwíva-kwaasi nombá kwévetinkena naaémbe Ísumba pérankowana námúnaa kwésuwana sokón-tawaai taaínkaar-úwana Áánútun-amanko mááiraamba úmaena ane'á kumbáyowana aaigówé su'mai kwíyómpakemba séna emá kesááninko óna'a ená imáyáa kwée'a ávááraumai aamoí umánkaumne siráíye.

Yóni Áánútuna áséi-kwasai kwésimatimumbanivo Káríri-marara-kawaanako áwí'a Érótima áváko awainínkó áwí'a Erotíyasimba mairówana mindáyavena ó'on-o'on-tantaa'a sáwí'a uráintavena Yóni séna sáwísawaa kwéone súwana Éróti Yónimba áí'mai ándáva'a ankéna mindáyavena sáwí-mayai maimaéna iráíye.

Ísu aíkwa'nái túwíkona kwaasái.

Mátíyu 1:1-17

23 Ísu marapá'á kumbéna kaumbo-síyáánkái-ímá maisuwéna kwénaaena Áánútun-ai simátiminimba ááimba asówasa kwaási imáyáa ésa sésa Yósépi ááninkoman-íye kwésewe.

Yósépi avowá áwí'a Írai úwana

24 Írai avowá áwí'a Mátáta úwana

Mátáta avowá áwí'a Áríváí úwana

Áríváí avowá áwí'a Méokai úwana

Méokai avowá áwí'a Yánai úwana

Yánai avowá áwí'a Yósépi úwana

25 Yósépi avowá áwí'a Mátátayasi úwana

Mátátayasi avowá áwí'a Émósi úwana
 Émósi avowá áwí'a Néamu úwana
 Néamu avowá áwí'a Ésérai úwana
 Ésérai avowá áwí'a Nágai úwana
²⁶ Nágai avowá áwí'a Méata úwana
 Méata avowá áwí'a Mátátayasi úwana
 Mátátayasi avowá áwí'a Sémeni úwana
 Sémeni avowá áwí'a Yóséke úwana
 Yóséke avowá áwí'a Yóta úwana
²⁷ Yóta avowá áwí'a Yóánana úwana
 Yóánana avowá áwí'a Árésa úwana
 Árésa avowá áwí'a Sérápápeo úwana
 Sérápápeo avowá áwí'a Síátio úwana
 Síátio avowá áwí'a Nériai úwana
²⁸ Nériai avowá áwí'a Méokai úwana
 Méokai avowá áwí'a Étai úwana
 Étai avowá áwí'a Kósamu úwana
 Kósamu avowá áwí'a Éómetamu úwana
 Éómetamu avowá áwí'a Eyá úwana
²⁹ Eyá avowá áwí'a Yósúwa úwana
 Yósúwa avowá áwí'a Éríyesa úwana
 Éríyesa avowá áwí'a Yórimu úwana
 Yórimu avowá áwí'a Mátáta úwana
 Mátáta avowá áwí'a Árívái úwana
³⁰ Árívái avowá áwí'a Símiyoni úwana
 Símiyoni avowá áwí'a Yútaa úwana
 Yútaa avowá áwí'a Yósépi úwana
 Yósépi avowá áwí'a Yónamu úwana
 Yónamu avowá áwí'a Éráyakimu úwana
³¹ Éráyakimu avowá áwí'a Mériya úwana
 Mériya avowá áwí'a Ména úwana
 Ména avowá áwí'a Mátáta úwana
 Mátáta avowá áwí'a Nétáani úwana
 Nétáani avowá áwí'a Tévíti úwana
³² Tévíti avowá áwí'a Yési úwana
 Yési avowá áwí'a Ópéti úwana
 Ópéti avowá áwí'a Póási úwana
 Póási avowá áwí'a Sára úwana
 Sára avowá áwí'a Násoni úwana
³³ Násoni avowá áwí'a Ámínátapa úwana
 Ámínátapa avowá áwí'a Á'mini úwana
 Á'mini avowá áwí'a Anái úwana
 Anái avowá áwí'a Éséroni úwana
 Éséroni avowá áwí'a Pérési úwana
 Pérési avowá áwí'a Yútaa úwana
³⁴ Yútaa avowá áwí'a Yákópo úwana
 Yákópo avowá áwí'a Áísákaa úwana
 Áísákaa avowá áwí'a Ááváramu úwana
 Ááváramu avowá áwí'a Téra úwana
 Téra avowá áwí'a Né'o úwana
³⁵ Né'o avowá áwí'a Séráka úwana
 Séráka avowá áwí'a Áríyu úwana

Áríyu avowá áwí'a Péréki úwana
 Péréki avowá áwí'a Ípa úwana
 Ípa avowá áwí'a Síra úwana
³⁶ Síra avowá áwí'a Kénááni úwana
 Kénááni avowá áwí'a Avakatí úwana
 Avakatí avowá áwí'a Sému úwana
 Sému avowá áwí'a Nówaa úwana
 Nówaa avowá áwí'a Árémeke úwana
³⁷ Árémeke avowá áwí'a Métúsara úwana
 Métúsara avowá áwí'a Ínóki úwana
 Ínóki avowá áwí'a Yéréti úwana
 Yéréti avowá áwí'a Má'árario úwana
 Má'árario avowá áwí'a Kénááni úwana
³⁸ Kénááni avowá áwí'a Ínosi úwana
 Ínosi avowá áwí'a Sėti úwana
 Sėti avowá áwí'a Áándamu éna kwemá Áánútu áánimban-iyé.
 miwí Ísu aikwá'ná owé-ímáyáá uráawe.

4

Sáátáánigo Ísumba áísaa umai isánáe siráin-kwasai.

Mátíyu 4:1-11, Mááka 1:12-13

¹ Yóni Ísumba nombá pérankaronka'a Áánútun-amankoma Ísumba anómba
 kwéumankena simámuwana Ísu Yótáni-nomba tuwéna kavóná-marava'a komáyowana
² Sáátáánigo Ísu sáwí'o índá awánanae kwésuwana Ísu íma toómbá nombá ména kae-
 kwáái aiyayaan-do'waamba 40 no'waamba kwaúwana ávááran-aai ankówana
³ Sáátáánigo séna emá Áánútu áánimba úne kwésempe maanóntánkóntávái toómbá
 aúréná'a naanó siyó súwana
⁴ Ísu séna Áánútun-aai aúvái-kwandaavinkemba séna
 toómbó náiyawaiye su'mai kwaási íma tátoranivo Áánútu siráini'a amápa'a íyana
 tátoraniye
 siráimba pó'a emó sénda íma mirá ónaumne súwana
⁵ Sáátáánigo Ísumba áí'maena iyéna avekáán-umai amápa'-marava'a kárákwiron-kwaasi
 agaráárankena
⁶ séna amápa'-marava'o kárákwiyuwo sénamo símakaimba moóráwaimba kesí
 imáyáavinkemba kanaán-umai timénaunda isa'á embá áménana enáwí'a iyíníye.
⁷ kesí imáyáamo mósá máréná'o é'a kárákwiyi-mayai áména kárákwiyiniyone Sáátáánigo
 súwana
⁸ Ísu séna Áánútun-aai aúvái-kwandaavinkemba séna
 kesí Ísóigo Áánútumba imáyáa é'a kwenáwíre su'mai mósá maré'a kwená mayáiyé
 su'mai máyáaro
 siráimba pó'a emó sénda íma mirá ónaumne súwana
⁹⁻¹¹ Sáátáánigo Ísumba áí'maena Yérúsaremu-naopa'a kwéna anóm-bono'-nankona
 ávúmayaapa'a móankena séna Áánútun-aai aúvái-kwandaavinkemba séna
 Áánútu kwíyómpakemba kwená kwayó'nárawa'a
 ti'maráínasa enká'á kárákwiyonaawe.
 ó'omba séna
 óntanka'a aísamaima turaráanavo
 sésa tiyáándeí aramónááowe
 siráiyé. miráumai emá Áánútu áánimba úne kwésempe maankákémbá ásávenasa
 kwíyómpakendarawa'a arámbaesa marapá'á móru ankánááowe Sáátáánigo súwana

12 Ísu séna Áánútun-aaí aúvái-kwandaavinkemba á'a mirá siréna moórá-ainkwara'a séna
 kentí Ísóigo Áánútumba áísaa umai
 isánáe íma seró
 siráimba emó séndantembo mirámó ékai Áánútumba áísaa umai isáúsino. mindáyavai
 emó sénda íma mirá ónaumne Ísu súwana
 13 Sáátáánigo amápa-tantaatavena Ísumba áísaa umai isáiyuwena séna sáwíyanka'a ó'a
 taáísaa umai isánaumne séna auwéna kuráíye.

*Ísu kwená mayáímó ááimbo ásárain-kwasai.
 Mátíyu 4:12-17, Mááka 1:14-15*

14 kúwana Áánútun-amankona asirayámbá Ísumpimba kwáyowana Ísu kavóná-
 marava'a tuwéna Káríri-marava'a komáyowasa kwenááigo amápa'-mapa'a kóyáwé
 úwana
 15 miwítí mono'-náúmpímpá'á Ísu simátimuwasa amáparawai kwenáwí'a mósá
 makáawe.

*Násáretivakewai Ísumba tínaaemba umánkaraan-kwasai.
 Mátíyu 13:53-58, Mááka 6:1-6*

16 minkákémbá Ísu kítokomo maémáin-daopa'a Násáreti-naopa'a koména
 Yútaa-kwaasi monor-áimbá kwéison-kanaama aasiyaasi-táwai mono'-náúmpá'á
 umaémáintemba miráumai uména Áánútun-aaí aúvái-kwandaavinkemba
 simátimindayavena usásinowasa

17 naaóvá'á Áánútun-aaí sirówai Áísáya agaimakón-kwandaai ámúwana mairéna
 kwéarirena moórá-aimba awánéna táámpamai séna

18 Ísóigon-amanko kesé máyáíye. úwoi-kwaasiyavai kesí áséi-kwasai kosimátimiyo
 séna si'mákaimba póna Ísóigon-amanko kesé máyáíye. tátokaan-kwaasiyave'a
 kemá ayútínkáana'a máéro siyé-áimbá kosimátimiyo. túrambo kavíkáin-
 kwaasiyavai ó'a túramba awánamai kawé'á umátinkaa-aimba kosimátimiyo.
 tirumbó umbaimó táínda-kwaasiyavena minúmbái-yántáá'á ánásaniye siyé-
 áimbá kosimátimiyo.

19 Ísóigo kwená kwaási kawé'á umátinkanin-kanaagon-aaí kosimátimiyo séna
 si'mákaiye

agaimaréna siráíye Ísu simásuwena

20 mináúvái-kwándáái tavúmai kárákwirowaimba aména aaí simátimindayavena mara'á
 máyowasa mindáúmpá'á máyón-kwaasi aaí síníye úwasa aúrampimba karákówana

21 Ísu séna mináimbá táámpamai súna'a iséiraan-aimba avora'á kwévaariye súwasa

22 isésa aiva'á kawer-áimbá kwésiye sésa aamoí umánkesa naaémba anón-imayaa ésa
 sésa Yósépi ááninko éna maankákéwái póna kesáámó úndanten-kwaasiman-ivo nóra
 séna mirán-áimbá kwésiyo suwaná

23 Ísu séna kwaási kwántámai-aimba sésa emá sontaa-kwáásí ómpo enáúra'a eyáárika'a
 kawé'á uwó kwésewe. mináimbá kentávé'a simásuwe'a sé'a Kápénéamu-naopa'a
 kawé'-máýái mairáanata ísaraumpo maanká ená naaópakwara'a mirám-báyái mayaaó
 kentávé'a sénááombanivo

24 árai'a simátimé'a sé'a Áánútun-aaí simátímíwai kwená kwaásitopa'a Áánútun-aaí
 kosimátiminyenamo kwimbá kwenamááraa sésa kesáámó úndanten-kwaasiman-iye
 sésa kwenáwí'a íma mósá kwémaraawe.

25 árair-aimba sénaumpo ísáaro. naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a
 Íráiyaa máyonka'a kaumbo-ímá umái ava'moraé-kwiyomba maisuwéna íma aa'á

téna ayawaimá tówana minkánáámá Ísareri-kwaasiti maravá'á ketor-ínímbá sáwíva'a máyówana

26 Áánútu íma minkétór-ínímbá kotúwa'naa ínáyone séna ó'om-baravaken-ketor-inimba Sáítóni-marava'a Sárévati-naopaken-inimba koáwa'naa uwó séna Áánútu Íráiyaamba ai'marówana kuráiyé.

27 naaóvá'á moóráwai Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Íráisa máyonka'a Ísareri-kwaasiti maravá'á túma karón-kwaasi sáwíva'a máyówana Áánútu minkwáásíyómbá íma asóvamatinkaraimbanivo ó'om-barava'a Síriyaa-maravaken-kwaasi áúma karón-kwaasi áwí'a Néamanimba asóvamankaraiye Ísu súwasa

28 mimbónó'-náúmpá'á máyówai isésa imáyáa ésa kentááyávéna Áánútu íma túwa'naa ínáyé Ísu siyé sésa tirunkó ikaa'á vówasa

29 usásinesa Ísumba tátokesa tavisímaesa máápa'a kunákáruwesa miwítí naaór-omapa'a ámémpa'a améntáyuwanae uwaná

30 ánivo Ísu minkwáásímívinkemba tuvíyuwena kóuraiye.

arumpimbá taraváá-kwámbá máyowaina kwaasái.

Mááka 1:21-28

31 Ísu Káríri-marava'a Kápénéamu-naopa'a koména Yútaa-kwaasi monor-áímbá kwéison-kanaara'a mono'-náúmpá'á uména aaí simátimuwasa

32 isésa asiramái súntavesa anón-kwaasigoraamba siyé sésa táátavai uráawe.

33 táátavai uwaná mimbónó'-náúmpá'á moóráwai taraváá-kwámbá kwenarumpimbá máyon-kwaasigo ména anónka'a séna

34 Ísu Násáretivakewai óne. kentáá nóra éwa tasínkambaiya ánásaniyono. embá awánáúndawai Áánútuna kawé-kwáyó'ná'á óne súwana

35 Ísu taraváá-kwántávéna asiramái séna aaiseré minkwáásí tiyuwé kóaaó súwana mintáráyáá-kwánkó minkwáásí toká'mái túranka'a tuvámbarena íma sáwí'a umánkena úwoi kóúwasa

36 awánésa táátavai ésa keáímbá sésa nóran-aina kwésiyo. asirayán-áímbá taraváá-kwántávéna asiramái kwésimatimisasa tirumpinkémbá kwégowe suwaná

37 mirán-áímbá Ísun-aaí mináyámpá'á kóyáwé úwasa ísaraawe.

Ísu tí'o ún-kwaasi asóvamatinkarain-kwasai.

Mátíyu 8:14-17, Mááka 1:29-34

38 isówana Ísu mimbónó'-náúmpá'á tuwéna Sáímonina naaúmpa'a iyúmba Sáímoni aísáankomba kokotámba kwéankowana máyowasa Ísumba simámúwana

39 iséna kwenópa'a téna kokotánkontavena séna ánásao súwana minkókótámba ánásowana usásinkwena toómbá agaimái tímakaiye.

40 toómbá agai-timúwasa enónka'a ó'on-o'on-ti'o ún-kwaasi tí'maesa Ísunopa'a mátínkówana ayáámba tátorowasa asóvaraawe.

41 mirá úwasa taraváá-kwámbá sáwíva-kwaasi tirumpinkémbá tiyuwéna anónka'a sésa Áánútu ááninko óne simásuwesa kóuraawe. taraváá-kwámbá imáyáa ésa Ísuntavesa Áánútumo usásinankaiwaima iyé-ímáyáá untávéna Ísu aaiséráaro súwasa tiyuwéna kóuraawe.

Yútiyaa-ayampa'a Ísu simátímakain-kwasai.

Mááka 1:35-39

42 kóuwana aaváúmá usónka'a Ísu mindáópa'a tuwéna námúnaa síndayavena íma kwaási máyópa'a komáyowasa avakáá-umai awánésa sésa kónavo keséya maiyó suwaná

⁴³ Ísu séna ó'on-daopimpakwara'a áséi-kwasai Áánútu kwená kwaási kwégawaain-aimba kosimátimenaumne. mirá ónaundayavena Áánútu si'mákaisa'a kunkáumne séna ⁴⁴ tiyuwéna Yútiyaa-ayampa'a koména mono'-náúmpímpá'á simátíma'maena iráíye.

5

*Ísu kwená kwayó'nárawa'a tááyarain-kwasai.
Mátíyu 4:18-22, Mááka 1:16-20*

¹ moórá-tawai Ísu nonkwaaúnkón-awampa'a áwí'a Kénésáréti-kwaaunkon-awampa'a máyowasa Áánútun-aai isánáe sésa tóyo ésa kwenkuvará'á úmaesa tuwaná

²⁻³ kae'á sáwíyan-dompi-sipi nonáámááíva'a kwáyowana moórá Sáímonindei kwáyowana awánówasa noyáá'a tóróyan-kwaasi mindómpí-sípí tuwésa kwase-únámbá kwésese uwaná misípí úwoi kwáyowana awánéna Sáímonina nompi-sípívimbá usáatena Sáímonintavena séna egwaa'á maimaé kwaaó súwana egwaa'á avúsúmaena nonawámpá'á kúwana Ísu mimpímbá mara'á ména amápa-kwaasi simátímakaiye.

⁴ simásuwena Sáímonintavena séna nompi-sípí avúsúmae nonavuvumpá'á kuré egwára ená kwaásigwara'a kwase-únámbá túwéwana nompímbá kumína'a noyáá'a asínáaro súwana

⁵ Sáímoni séna anóndakoo ívé'-no'waamba mirá úmae iyúndaya íya noyááta asinéta úwoiya máyaundayaanivo emó séndantemba ónaumne séna

⁶ nonavuvumpá'á kwésa kwase-únámbá túwówana nompímbá kumúwana sáwíva'-noyaa'a minúnámpímbá ógwitena tararáára'naraamba úwasa

⁷ moórá-nompi-sipivimba miwítí kwaási máyówasa awánéna tiyáán-tuwaa'a ésa tasúwa'naa oro suwasá tésa minkáé-sípívimbá noyáá'a mósá márówana ógwitena umbái téna nompímbá kunávekora'naraamba úwana

⁸ Sáímoni Pítaa mirámó úmba awánéna Ísuma anóndakoman-íye séna aísamaivimba kívairena séna Ísóigoo sáwí-kwaasi úmpo siyuwé kwaaó siráíye.

⁹ sáwíva'-noyaa'a asínóntavena Pítaawe kwesé máyón-kwaasiye táátavai uwasá

¹⁰ Sáímoniye noyáá'a to'maésarai nááúyawai Sépéti ááninkai túwí'a moóráwai Yémési úwana moóráwai Yóni mindáraiye táátavai uyaná Sáímoni Pítaa Ísuntavena séna Ísóigoo sáwí-kwaasi úmpo siyuwé kwaaó súwana Ísu séna íma áá'a kaíno. noyáá'o to'maé kwénaaomba mimbáyái ivátuwe'a ívé'a kwaási tavisíyasa kesirááíma kwáráaro súwasa

¹¹ mindómpí-sípí tavisímaesa nonáámááíva'a mámaresa miwítí mayáímá ivátuwesa Ísun-ánaaemba kwa'maésa kwénaaowe.

*Ísu áúma karón-kwaasi kawé'á umánkarain-kwasai.
Mátíyu 8:1-4, Mááka 1:40-45*

¹² moórá-tawai Ísu moórá-naopa'a máyowana moóráwai amápa-kuva'a áúma karón-kwaasi Ísumba awánéna anóndakoman-íye séna aísamaivimba takívairena séna kentávénamo ankáínamo e kanaán-umai aúnái'a umásinkaniyone súwana

¹³ Ísu ayáámba ane'á tátorena séna mirá ónaumpo enáúra'a karevú'a kawáúgwiye súwana avekáámbá kawáúguwana

¹⁴ Ísu asiramái séna enáúra'a kawáúgwimba po naaóvá'ó Mósesimo siráintemba mono'-má'yái-kwáásítópa'a kwéma enáúma máagaraatinke póíma tímínasa Áánútuntavesa ísámai tuvú'mái agayáiyasa amáparawai awánéna áúrakemba kawáúgwiye sénááowe. ánivo enáúra'o umánkaunda-aimba simátimunavo se kwaaó Ísu súwana

15 ivátuwena kawé'á umánkon-aimba simátíma'maena iyúwana mináínkó naaó'-nao'a kóyáwé úwasa sáwívarawai tóyo ésa kwenáái kwéise'a onaná tí'o in-kwáásí asóvamatinkainkwaé sésa tóyo uwaná

16 ánivo Ísu Áánútumpa'a námúnaa síndayavena kavóná-marava'a kóyo uráiyé.

Ísu aísamai pukówaimba kawé'á umánkarain-kwasai.

Mátíyu 9:1-8, Mááka 2:1-12

17 moórá-tawai évakarawai áamáán-kawaa-kwaasiye áamáamba sun-kwáásíyé Yérúsaremu-naopakemba Káríri-ayampakemba Yútiyaa-ayampakemba tóyo ésa Ísu moórá-naumpa'a aái kwésimatimumba taísaraawe. Áánútu Ísumba asóvamatinkanin-asirayamba ámakowana máyowasa

18 évakarawai aísamaimo pukówaimba kwandaaivímbá marésa taagwiya'maésa tésa Ísunopa'a máánkáananaya kawé'á ínkwaé sésa tumbá

19 mindáúmpá'á sáwíva-kwaasi sisipáá uwasá íma kanaán-umai iyóra'naraan-esa naanamiva'á taagwiya'maésa umésa avaa'á akósámaresa ándára tátoresá túwówana kumeémena kwaásivimbo Ísumo máyompimba aúranka'a kumúwana

20 Ísu taagwiya'maésamo tun-kwáásímó árai'a kawé'á umánkaniye-imayaamo umbá Ísu tuwánéna aísamaimo pukón-kwaasiyavena séna kesí kwaásiyo ená sáwí-imayaa mayauwáúmne súwasa

21 áamáán-kawaa-kwaasiye áamáamba sun-kwáásíyé iséise esa sésa Áánútu kweyáá sáwí-imayaa maitiyuwánivo kwaási íma mirá ónááovo Áánútumba aká'áamba kwésimankaiye suwaná

22 Ísu minímáyáámó umbá awánéna séna nóra éra mirán-ímáyáá kwéoo.

23 moóráwaimo aísamaimo pukáindawaintavaimo sénamo ená sáwí-imayaa mayauwáúmne sínasamo ésa áraira síí. kampará sííyo sénááowe. ánivo moóráwaimo aísamaimo pukáindawaintavaimo sénamo eyáárika'a usásine kwaaó sínasamo ésa áraira síí. kampará sííyo awánanaaowe.

24 kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai marapá'á máyaunda kwaásiti sáwí-imayaa maitiyuwáunda-asirayamba tokáunda pó'a agaráátínkáanda awánanaaowe séna aísamaimo pukón-kwaasiyavena séna isaaó. usásinke ená kwandaaímá maimaé ená naaópa'a kwaaó súwana

25 túranka'a usásinkwena kwená kwandaaímá kwémaena Áánútu áwí'a mósá kwémarena kwená naaópa'a kúwasa

26 amáparawai táátavai ésa Áánútu áwí'a mósá marésa sésa íma awánaraundai'a isa'á awánáúmne sésa táátavai ésa tiyáámba tóipimba áákaawe.

Ísu Áríváimba ááyarin-kwasai.

Mátíyu 9:9-13, Mááka 2:13-17

27 naaémba Ísu aampa'á kwégwena awánómbe táákisi-mayai kwémayowai áwí'a Árívái táákísimo máyón-daumpa'a máyowana Ísu awánéna séna usásine kesé tiyó súwana

28 usásinena amápa-tantaa'a tuwéna kwenánaaemba kwa'maéna kwéna

29 Ísuwe náíndayavena kwená naaúmpa'a anón-tomba agayówasa táákísimo máyón-kwaasiye ó'on-o'on-kwaasiye Áríváina naaúmpa'a tamésa mindáraiye tamésa tagwémandowasa

30 áamáán-kawaa-kwaasiye miwítí áamáamba sun-kwáásíyé Ísuna kwayó'nárawatavesá áwáá'a tiyésa tísaa esa sésa táákisi máyáan-umoyan-kwaasiye sáwí'a on-kwáásíyé toómbá kwénao suwaná

³¹ Ísu iséna séna sontaa-kwáásígó kawe'ó umáímo máyáan-kwaasi íma kwétuwa'naa-ivo tí'o in-kwáásí kwétuwa'naa-iye.

³² mindáyave'a arupí umái máyáan-kwaasi tááyaanasa Áánútunopa'a tígwáe sé'a íma kunkáumpo sáwí'o umáímo máyáan-kwaasi tááyaanasa Áánútunopa'a tígwáe sé'a kunkáumne Ísu siráíye.

*toómbá aawesuráan-kwasai.
Mátíyu 9:14-17, Mááka 2:18-22*

³³ suwasá évakarawai Ísuntavesa sésa Yóni nombó pétinkaiwaina kwayó'nárawa'a moórá-mora-tawai Áánútuntavesa imáyáa ésa toómbá íma kwénesa námúnaawe su'mai kwésewasa áamáan-kawaa-kwaasiti kwayó'nárawakwara'a mirá kwéovo ená kwayó'nárawa'a íma mirá ésa toómbá nombá úwoi kwénaawe. nóra ésa mirá kwéoo suwaná

³⁴ Ísu séna moóráwai aaraí mayáíndawai amááraawi tanómba kauntimínimba miwísé máyainasa aamoí ésa mintómbá íma a'áo sénááovo úwoi nánááowe.

³⁵ naaémba minkwáásígómbá áí'maesa kówiyasa minkánáámá amááraawi tirunkó sáwí'a ínasa toómbá a'áo sénááowe Ísu séna kwemó ménamo naaémbo tiyuwénamo iyíníntavena mináímbá siráíye.

³⁶ Ísu mináímbá simáshuvena maarán-áímbá kwántámai-aimba séna ááéraan-ampantamo avaa'ó kwáyáísasamo ombá aúnná-ampanta íma kárámai kwéaraapaawe. mirámó iyana aúnná-ampanta sáwí'a ínana ááéraan-ampantao aúnná-ampantaraani'a íma íníye.

³⁷ aúnná-anda-aran-domba ááéeraa-sipisipi-auwarasi-anaveumpimba íma kwéatimaraawe. mirámó íyanamo éna aúnná-anda-aran-domba anón-éna ááéraan-anaveumba kavámbaena sáwí'a ínana mindómbá úwoiva'a atígwiniye.

³⁸ mindáyavesa aúnná-anda-aran-domba aúnná-sipisipi-auwarasi-anaveumpimba kwéatimaraawe.

³⁹ ááéraan-anda-aran-domba naawáímó ombá sésa ááéraan-anda-aran-domba áséi kwéíye kwésesa aúnná-anda-aran-domba íma kwésinkaiye kwésewe.

6

*Ísu savaatirár-áímbá siráin-kwasai.
Mátíyu 12:1-8, Mááka 2:23-28*

¹ moórá-tawai Yútaa-kwaasi agándon-kanaara'a Ísuwe kwená kwayó-kwáásíyé kígauvimba úwíti-ton-kígauvimba kwégwesa kwená kwayó-kwáásí úwíti-aramba kútúmai ásuma pítuwesa kwénowasa

² áamáan-kawaa-kwaasi évaka'a tuwánésa sésa agándaan-kanaama aambá áúmbakaawa'a nóra era mirá kwéoo suwaná

³ Ísu séna naaóvá'á Tévítimo urómba aúváivimba agaimarón-ainkona ááimba íma ísaraawe. Tévítiye kwená kwaásiye táái kwétinkowana

⁴ Tévíti Áánútuna mono'-náúmpá'á iyéna Áánútu aúranka'o makón-tomba umairéna kwénena kwená kwaási timúwasa narááwe. mintómbá úwoi-kwaasi íma némáembanivo mono'-máayái máyón-kwaasi némáembani. Tévíti mintómbá umairéna timúwasa nonká'á Áánútu íma áwáá'a siráimbanivo kesí kwaási mirá kwéowa'a áwáá'a ímo seráámbá áwáá'a kwésewe.

⁵ kwíyómpakemba kwaási úranda'a pó'a agándai-kanaara'o kárákwiraundawai úmpo agándai-kanaamo kwaásimo mayáí kwémayaamba kendéimán-iye Ísu siráíye.

*ayáámba kawévaigurain-kwaasigona kwaasái.
Mátíyu 12:9-14, Mááka 3:1-6*

6 moórá-tawai Yútaa-kwaasi agándon-kaaara'a Ísu mono'-náúmpá'á iyéna kwésimatimuwana moóráwai ayáánúrapar-ayaamba kawévaiguron-kwaasi máyowasa

7 áamáán-kawaa-kwaasiye áamáamba sun-kwáásiyé mésa Ísuntavesa agándaira'a póna minkwáásímó kawé'ó umánkainataamo éta táto'maiya aaivintá mayankánaumne sésa Ísumba awánomba

8 Ísu minímáyáámó umbá awánéna ayááamba kawévaiguron-kwaasiyavena séna usásine kemó máyaundara'a umaiyó súwana usásinena Ísunopa'a túranka'a umaúwana

9 Ísu miwíyávéna séna moórá-aintave'a tísaa ónáe'a sune. kentáásí áamáán-aimpimba nóin-aina kwáyáiyó. agándai-kanaara'a póta kawé'-máayáiyá kwémayaum. sáwí-mayaiya kwémayaumno. kwaási áwa'naa onanayá kawerá umáiyá méni. inkámónanaya puwíníyo tísaa ena súwasa íma aaí suwaná

10 Ísu móyuwana meyuwana éna ayááamba kawévaiguron-kwaasiyavena séna enayááamba árútuwaaao súwana ayááamba árútuwowana kawé'á umánkowasa

11 miwí tirumbá ávááraumai sáwí'a úwasa nóra umáiyá inkamónaumno sésa kemó máyómpimba iséise uráawe.

Ísu kwená kwayó 'nárawa'a tááyarain-kwasai.

Mátíyu 10:1-4, Máaka 3:13-19

12 minkánaávimbá Ísu enónka'a omápa'a uména íma aúmá kwaéna Áánútumpa'a námúnaa símaena kwéiyuwana

13 móirarowana Ísun-ánaaemba kwarón-kwaasi tááyowasa iyúwana minkwáásívínkémbá sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi táámpámarena séna kesí aantá-kwaasin-owe séna túwí'a taráiyé.

14 miwí túwí'a téna moóráwai áwí'a Sáímoniye séna aúná-kwi'a tamámena Pítaawe súwana séna moóráwai Pítaa áváko áwí'a Éndaru moóráwai áwí'a Yémési moóráwai áwí'a Yóni moóráwai áwí'a Vírípi moóráwai áwí'a Pátóromu

15 moóráwai áwí'a Mátíyu moóráwai áwí'a Tó máasi moóráwai Árávíási ááninko áwí'a Yémési moóráwai áwí'a Sáímoni kwemá Áró máani-kamaani-kwaasi ti'mátuwanae siráiwai

16 moóráwai Yémési ááninko áwí'a Yútási moóráwai Yútási Isakérióti kwemá naaémba Ísumba kwená namuro-kwáásírá'á agaráátinkaraiwai miráumai-kwaasi Ísu tááyaraiye.

Ísu sáwíva-kwaasivimba mayái mairáin-kwasai.

Mátíyu 4:23-25

17 omápakemba Ísu miwísé arúvá'á kumbáyowasa kwenánaaemba kwarón-kwaasi sáwívarawaiye Yútiyaa-ayampakemba Yérúsaremu-naopakemba uwí-nón-awampakemba Táyaa-naopakemba Sáintóni-naopakemba sáwíva-kwaasiye tamésa

18 Ísun-aaí isánáe sésa tí'a ún-kwaasigwara'a asóvamatinkainkwae sésa tóyo ésa taraváá-kwámbá tirumpimbá máyón-kwaasigwara'a tóyo uwaná Ísu taraváá-kwámbá tirumpinkémbá maitiyuwówasa

19 tí'a ún-kwaasi Ísun-ane'a tátoraanana sí'a ánásainkwae sésa mirá uwaná asir-ayámbá tokéna póna mintí'á asóvamatinkaraiye.

tirunkó kawé'á éna sáwí'a éna ínín-kwasai.

Mátíyu 5:1-12

20 Ísu mirá umátiyuwena kwená kwayó-kwáásí tuwánéna séna keinárawa'a Áánútu súwa'naa ínkwáe sewáí Áánútu kawé'á kwéumatinkena kwégawaaiye.

21 ívé'a táái kwétinkaiwai tirumbá etóyóí umái máéro. Áánútu kanaa umátinkaniye. ívé'a tirumbá sáwí'a kwéísasa ivi'á kwétaawai tirumbá etóyóí umái máéro. tirumbá kawé'á ína'a kwíráái sénááowe.

²² keinárawa'a kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawaintave'a asiramái máyáawai kwaási tínaaembo umátinkesa tíyámbo umátinkesa sáwí-aimbo simátinkesa sáwí-kwaasin-owe sénááomba tirumbá etóyói umái máéro.

²³ mirá íya'a tirunkó kawe'á kwéina'a imá kwéte'a kwíyómpakemba kentí kawe'-mékámá mayánááowe. naaóvá'á miwítíkwá'ná mirá ésa Áánútun-ai simátímakowai sáwí'a umátinkaraawe.

²⁴ áńivo marapákén-tántáá'á makáawaima kárákwiyoro. tirunkó kawe'á kwéin-tantaa'a á'a makáamba pó'a íma moóráma kawe'-mékámá mayánááowe.

²⁵ ívé'a tímú'a vaiwái kárákwiyoro. naaémba táái tinkániye. ívé'a kwíráái kwésewai kárákwiyoro. naaémba ivi'á tánááowe.

²⁶ naaóvá'á kentíkwá'ná kampar-áimbá simátímakowai túwí'a mósá makáamba pósa mirámó kwésesamo kentúwí'o mósá kwémarewa'o é'a kárákwiyoro Ísu siráíye.

*namuro-kwáásí kawe'á umátínkáaro-kwasai.
Mátíyu 5:38-48*

²⁷ Ísu simásuwena séna kemó simátíménda-aimba ísáaro. kesááimo isé'o é'a kentí namuro-kwáásí tirumbá kawe'á umátinke'a tíyámbo umátínkéwai kawe'á umátínkáaro.

²⁸ sáwí-aimba simátínkéwai kawe'á umátínkáaro. sáwí'a umátínkéwaimo é'a Áánútumpa'a námúnaa simái miwí túwa'naa oro.

²⁹ táá'o tuwausíya'o é'a íma tinkamé'a ókwara'a kwántá-timiyasa tuwausónááowe. kentí unáánkwátói mairésa sésa ókwara'a mayánáe síya'o é'a íma a'áo seró.

³⁰ moórá-yantaatavaimo simiyó síya'o é'a úwoi tíméro. kendéimo moórá-yantaa'o máyáíya'o é'a íma usisi'á síméro seró.

³¹ kembó tirááimo táínda-i'o umáimo kwétuwa'naa-íya'a miwí miráumai túwa'naa oro Ísu siráíye.

³² Ísu simásuwena séna amáparawai kentí kwaásiti imáyáamo kwéowasamo ombá anondá miwítí imáyáa kwéowe. sáwí'o kwéon-kwaasi íma kawe-kwáásí ombánivo miwítí kwaásiti imáyáamo kwéowasamo ombá anondá miwítí imáyáa kwéowe. miráumaimo kentí kwaásiti imáyáawe su'maimo kwéiyanamo éna Áánútu íma kawe'-mékámá tímínívo kentí namuro-kwáásígwárá'á imáyáa tíméro.

³³ amáparawai kawe'á kwéumatinkaan-kwaasi kawe'á kwéumatinkaawe. sáwí-kwaasigwara'a mirá kwéowe. mirámó onten-umái kawe'ó kwéumatinkaan-kwaasiye su'maimo kawe'ó umátínkéwanamo éna Áánútu íma kawe'á owé síníye. kentí namuro-kwáásígwárá'á kawe'á umátínkáaro.

³⁴ sáwí-kwaasi naaémba siménááowe-imayaa ésa kwétimewe. naaémbo tíménááon-kwaasiye su'maimo tímíyanamo éna Áánútu íma kawe'á owé síníye. naaémba siménááowe-imayaa íma é'a úwoi tíméro.

³⁵ kentí namuro-kwáásí kawe'á umátinke'a imáyáa tíméro. anondá simígwáe-imayaa íma é'a úwoi tíméro. mirámó íyambo é'a Áánútumpakemba kawe'-mékámá mayánááowe. Áánútu kwentávésa íma súwi sen-kwáásí úwoi kwétuwa'naa-ena sáwí-kwaasigwara'a mirá kwéísasa pósa kwaási keinárawa'a mirámó ombá tuwánésa sésa Áánútu kwíyómpakewai áánimbaa'a owé sénááówe.

³⁶ kentivomá arumbá kwéumatinkaintemba mirá oró Ísu siráíye.

*íma sáwí-aimba simátíméro siráin-kwasai.
Mátíyu 7:1-5*

³⁷ tuwáné'o é'a sáwí-kwaasiye síyanamo éna Áánútu kentáváígwárá'á mirá sínívo tuwáné'o é'a sáwí-kwaasiye sevó. umbai-yántáá'ó tímíyanamo éna Áánútu kenkwárá'á mirá ínívo umbai-yántáá'á tímévo. sáwí'o umátinkaiya'o é'a mináimbá íma

táaka'a maré'a tuwinkásuwaaro. mirámó íyanamo éna Áánútu kemó sáwí'o ombá maitiyuwáníye.

³⁸ timíyantemba Áánútu anondá kembá timíniye. toómbó tíméwasamo nawááesamo aráávara'o ontembá Áánútu mirá umái sáwíva-tantaa'a timíniye. miráumai tíméntemba Áánútu miráumai timíniye Ísu siráiyé.

³⁹ Ísu simásuwena kwántámai-aimba séna moóra aúgavitawai moóra aúgavitawaimba ayáán-to'maesarai íma kanaán-umai kóyááoivo mirámó ésaraimo ésarai aísava'a tuvamóyááoie.

⁴⁰ kwená iyámpóimo agaráátínkáiwaimbo ombá íma kwembá kwéusayaaitaavo kwenáái isámaesa kwemó intení'a kwéowe Ísu siráiyé.

⁴¹ Ísu simásuwena séna kentúrampimba irarumbá kwáyáísa'o ombá íma awánaamba kentí kwaási tuwáné'a enaúrampimba ayaantambá kwáyáiyé kwésevo íma mirá seró.

⁴² kentúrampimbo irarumbó ímo awánaamba nóra sera kentí kwaási túrampinkemba tiyaantambá maitiyuwánáe kwéseo. kaumbo-káér-ainkwara-kwaasin-ovo kentúrampinkemba irarumbá maisuké'a tuwáné'a kentí kwaási túrampinkemba tiyaantambá kanaán-umai maitiyuwánááowe Ísu siráiyé.

taaigónté arankóntéi kwaasái.

Mátíyu 7:17-20, Mátíyu 12:33-35

⁴³ Ísu simásuwena séna kawé-táigó íma sáwí-aramba iyáísana sáwí-taigo íma kawer-arámbá kwéiyaivo

⁴⁴ mintáigó arambá awánésa sáwí-taiye kawé-táiyé kwésewe. tekómo éna íma áwí-yantaa'a iyánívo té'a iyáníye. ampaantarígo avo'árén-aramba íma iyánívo ampaantarí-aramba iyáníye.

⁴⁵ miráumai kawé-kwáásí kawer-ímáyáávínkémbá kawé'-máiyái kwémayaavo sáwí-kwaasi sáwí-imayaavinkemba sáwí-mayai kwémayaawe. tirumpimbá kwáyáin-imayaanei kwésewe Ísu siráiyé.

naambá kwéoyawairaiti kwaasái.

Mátíyu 7:24-27

⁴⁶ Ísu simásuwena séna kentávái anóndako óne kwésemanivo kemó simátimunda-aimba íma kwa'mái kawé'á kwéowe.

⁴⁷ kesópa'o tésa kesáái isésa kawé'á umái kwégwaraiyawai mirán-kwáásímó simátíméndara'a isáaro.

⁴⁸ naambá ónái sésa maravímbá mai'á u'maésa kumeémesa óntamba kunavakáá-ésa minká'á naamayáámba aimái naambá úmaraiyana aa'á téna anón-kavirayandomba kumínana mindámbá íma tawísínda asiramái kwéena óntanka'-namba póna úwoi kwéniye. miraráán-umai kwaásimo kesópa'o tésa kesáái isésa kawé'á umái kwégwaraawai asiramái ménaaowe.

⁴⁹ ánivo kesáimo isésamo ímo kawé'ó umáimo kwéisaawaima mirán-kwáásímó simátíméndara'a isáaro. naambá ónái sésa íma mai'á ukésa iyamba paáká'á úmakaiyana anón-a'a téna kavirayán-dómbá kuména mindámbá tawísíyuwainana sáwí'a íniye. miraráán-umai ímo kesáimo isámaimo kawé'ó iyawai íma asiramái ménaaowe Ísu siráiyé.

7

Árómáani-kwayo'nakona kwaasái.

Mátíyu 8:5-13

¹ Ísu mináyáátáár-áímbá simátímatuwena Kápénéamu-noapa'a komáyowana

² Árómáani-i-kwaasiti kawááná'á ména kwená kwayó'ná'á aráái tówaimba áí'a kwéuwana puwíndayavena kwéena máyowana

³ minkáwáánákó Ísumo tamáyon-aimba iséna Yútaa-anon-kwaasiyavena séna Ísumba koái'mae'a tíyana taasóvamankaino séna ti'marówasa

⁴⁻⁵ Ísunopa'a asiramái kosésa minkáwáánákó Yútaa-kwaasiya kwésuwa'naa-ena kentáásí mono'-námbá úmakaimba póna kawe-kwáásí po kawe'á umái koáwa'naa ínáyone suwaná

⁶ Ísu iséna miwísé kwéna minkáwáánákóná naambá egwaa'á kwáyonka'a kúwana minkáwáánákó kwená kwaási simátimena séna Ísunopa'a kosimáme'a maará simáméro. anóndakoo kentáásí kawáánákó séna kemá sáwíyan-kwaasi úmpo emá anón-kwaasi ómpo ivátuwe kesí naaúmpa'a íyínda uwóví'a ínáyone.

⁷ mindáyavai íma enópa'a kosimámakaunda po íma kesí naaúmpa'a iyé úwoi aaiyé su'mai sinaná kesí kwayó'ná'á asóváino.

⁸ kegwárá'á kawáá-máyáígóná ááimba awánaraunda kesí kawáánákó sisa'á kwená mayái kwémae'a kesí i-kwáásíyávé'a súnasa kesí mayái kwémayaawe. moóráwaintave'a sé'a kwaaó súnana kwégwisa'a moóráwaintave'a sé'a tiyó súnana kwétisa'a kesí kwayó'nátávé'a mirá uwómó súndantemba mirá kwéiye siyé. Ísumba kosimáméro súwasa ti'marówai tésa tasimámúwana

⁹ Ísu mináímbá iséna áátavai éna kogwanténa kwenánaembo kwa'maésamo kun-kwáásíyóntávéna séna simátimé'a sé'a minkwáásí Árómáani-kwaasigo kentávéna súwa'naa íí-ásíráyámbá tokáiyé kwésivo kesí kwaási Ísareri-kwaasivinkene ó'on-kwaasivinkene íma mirán-áímbá kwésewe Ísu súwasa

¹⁰ ti'marón-kwaasi koyauwerésa tésa taawánomba kwayó'ná'á kawe'á umái máyowasa taawánaraawe.

Ísu moóráwaimba usásinankarain-kwasai.

¹¹ Ísu sáwíyanka'a ména tiyuwéna kwená kwayó-kwáásíyé sáwíva-kwaasiye kúmba Není-naopa'a kwéna

¹² mindáókona óntan-kurigona ontara'á kúnka'a moóra-ketor-ininko ááninko puwúwasa taagwiya'maésa sáwíva-kwaasi anówae kwétuwana

¹³ Ísóigo anówamba awánómba arumbá umánkena séna íma ivi'á taaó séna

¹⁴ kúkútaa-taira'a kotátorowasa taagwiya'maésa tun-kwáásí tamáúwana Ísu séna ívé-kwaasigoo usásinaao súwana

¹⁵ pukómpinkemba usásinena aaí kwésuwana Ísu anówantavena áí'mae kwaaó súwasa

¹⁶ amáparawai táátavai ésa Áánútu áwí'a mósá marésa sésa ívé'a Áánútun-aaí sin-kwáásí anón-kwaasi kentáávímbá kwévaariye. Áánútu ai'maráísana kwená kwaásiya súwa'naa íí-kwáásíyá kúmiye suwaná

¹⁷ mináímbá Ísuntavesamo sun-áínkó Yútiyaa-ayampa'a évarevar-awampa'a kóyáwé uráiyé.

Yóni nombó pétinkaraiwaina kwaasái.

Mátíyu 11:2-19

¹⁸ mináínkó kóyáwé úwasa Yónina kwayó-kwáásí iséna Yónimba kosimámúwana kwená kwayó'nárai tááyowasarai tuyaná

¹⁹ simátimena séna Ísumba maanáímbá koáísaa okaiyó. emá kumíníyonemo siráawaiya'ono. á'owawa ónómpo kemá kumíníwaina amu'maránaumno siyé. kosekaiyó Yóni súwasarai isésarai

²⁰ Ísunopa'a tasimámesarai Yóni nombá pétinkaiwai si'maráísakai enópa'a túye. Yónimo simbá kumíníyonemo siráawaiya'ono. á'owawa ónómpo kemá kumíníwaina amumaránaumno siyé. Ísumba tasimámúyana

²¹ minkánaávimbá Ísu sáwíva-kwaasi ó'on-o'on-ti'a ún-kwaasi kawe'á umátinkena taraváá-kwámbá tirumpinkémbá kwémaitiyuwena túramba kavíkón-kwaasi túramba awánamai kawe'á uwaná

²² Ísu Yónimo ti'marón-kwaasiyavena séna tayauwerékai awánaan-tantaa'a isáán-aimba Yónimba kosimámekai sékai túramba kavíkáiwai túramba awánamai kawe'á owaná táá'a kaúnkaiwai táá'a kwéisaawana tísamaima pukáiwai kawe'á umái tísamaima kwétaawana túma karáiwai kawe'á kwéumatinkena puwón-kwaasi kwéusasintinkena úwoi-kwaasi áséi-kwasai kwésimatimena séna

²³ kentávéna íma kaer-ímáyáá iyawai tirunkó kawe'á kwéiye siyé. Yónimba kosimámekaiyo Ísu súwasarai kurááiyé.

²⁴ Yónina kwayó'nárai tayauwerésarai kuyaná Ísu Yónin-aaí amápa-kwaasi simátimena séna Yóni kavóná-marava'a máyáísa'a koawáné'a nóran-imayaa kwéera koawánarao. úndá toréna umá móma'mema'o intenkáán-kwáásí Yónima iyé-ímáyáá uráao. ímanivo Yóni íma mirán-kwáásímán-ivo asirayán-kwáásímán-iyé.

²⁵ nóran-imayaa kwéera koawánarao. kawer-únánkwátói úmakainda-kwaasi Yónima iyé-ímáyáá uráao. ímanivo mirán-kwáásí kawer-únánkwátóigwara óísankwara-kwaasi anón-kwaasiti naaúmpa'a kwémaewe.

²⁶ nóran-imayaa kwéera koawánarao. Áánútun-aaí kwésiwei Yónima iyé-ímáyáá uráao. owé. Áánútun-aaí kwésiweiman-iyé. árai'a simátimé'a sé'a kwemá Áánútun-aaí siráawai usáyaaitaraiye.

²⁷ Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba Yónin-aaí simái agaimaréna séna

Áánútu séna isaaó. moóráwaimba ai'maráanana kesáái maimaéna ená aiva'á kwéna ená aambá kwiýíniye siráiyé agaimaréna siráimba Yónintavena siráiyé.

²⁸ simátimé'a sé'a Yónina mayáígó amápa-kwaasiti mayáígómbá usáyaaitaisana Áánútu kawe'á umánkaraivo Áánútu kwená kwaásira'o kawááin-kwaasi anón-kwaasiye úwoi-kwaasiye anómba kawe'á umátinkaniye Ísu siráiyé. [

²⁹ táákísi kwémayon-kwaasiye úwoi-kwaasiye mináimbá isésa Áánútumo siráin-aimba árair-aimba póta konanayá nombá pésinkainkwae sésa Yóninopa'a kuráawe.

³⁰ ánivo Yóni Áánútuna aambá agaráátínkaraimba amáán-kawaa-kwaasiye amáámba sun-kwáásíyé minámbá tínaaemba umámesa íma nombá perómba kóuraawe.]

³¹ Ísu moórá-ainkwara'a simátimena séna ívé'a máyáan-kwaasi nóran-kwaasiraane sénaumno.

³² mirán-kwáásiráání'a kwéomba iyámpóiyomba naaópa'a marupímbá mésa aávéima kwétesa moórá-ayampa'o máyáan-iyampoí tááyesa imá tiré'a taseró. moórá-iyá súna'a íma táásá uráawe. ivi'ó taan-iyá súna'a íma ivi'á taráawe. miníyámpóí uráantemba maamáyáan-kwaasi mirá kwéowe.

³³ Yóni nombá pétinkaiwai ména ándá-aran-domba íma kwénena Áánútuntavena isámai toónkwará'á íma kwénaisa'a kwentávé'a sé'a taraváá-kwámbá arumpimbá máyáiwaiman-iyé kwésewe.

³⁴ kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai mé'a ándá-aran-donkwara toónkwará'á kwénauna'a kentávé'a sé'a ándá-aran-donte toónté námae íyíwaima póna táákísi máyáan-umoyan-kwaasiye sáwí'a on-kwáásítí kwaásiman-iyé kwésewe.

³⁵ ánivo Áánútu simátímakaintemba kwéowai sésa Áánútu kawer-ímáyáágwáráwáimán-iyé kwésewe Ísu siráiyé.

Ísu aísamaira'a masawémba atírain-kwasai.

³⁶ moórá-tawai áamáán-kawaa-kwaasigo áwí'a Sáímoni kwemá Ísuntavena séna kesí naaúmpa'a toómbá tamandaaó súwana kwená naaúmpa'a iréna toómbá ugwénowana

³⁷ mindáópaken-inimba eénánká'á naaún-ininko Ísu áamáán-kawaa-kwaasigona naaúmpa'a ména toómbá kwénaiye-aimba minínínkó iséna óntan-anaveumpimba áséi-kwiyumba úm-basawemba kwáyomba maimaéna

³⁸ mindáúmpá'á iyéna Ísun-ánaaempa'a aísamaivimba uména ivi'á kwétowana a'numá ka'maéna Ísu aísamaira'a kumúwana minínínkó ayáátáár-a'nontaunei aísamairakemba kwéuwaena aísamai kwéamo'nena áséi-kwiyumbo úm-basawemba aísamaira'a atímarowana

³⁹ áamáán-kawaa-kwaasigo Ísumbo ááyowai awánéna imáyáa éna séna minkwáásígómó Áánútun-aaí kwésiwaimo inkákáí aísamaira'o uyátokain-inimba eénánká'á naaín-ininko iyé-ímáyáa isinó séna mirán-ímáyáa úwana

⁴⁰ Ísu minkwáásígóntávéna séna Sáímoniyo moórá-aimba simámenae súwana minkwáásígó séna anóndako siyó súwana

⁴¹ Ísu séna moóráwái óntamba kwétimiwai ména moóráwaimba sáwívar-ontamba siyáánkai-tamayor-ontamba aména moóráwaimba sáwíyan-ontamba moórá-tamayor-ontamba ámisana

⁴² aanávómbó amí-kánáá tiasaráí óntamba íma kwáyáísasarai avakáá uwááesarai kwenópa'a tíyana séna kanaánivo íma meéyámbá mayánaumpo keináraití meéyán-túwí'a tawígauvatuwaumpo kokaiyó siráíye-aimba Ísu Sáímonimba simámena séna mindáyavena mirámó sintávéna minkáé-kwáásígóráí tirunkó aamoí kwéumankaiye. moóráwái ávááraumai aamoí kwéumankaimba nááwa'iyó Ísu áísaa ena súwana

⁴³ Sáímoni séna sáwívar-ontambo mairénamo aanávómbó ímo máamisanamo meéyán-áwí'a tawígáúvatuwawai anón-aamoí kwéumankaiye Sáímoni súwana Ísu séna mindáyave'o súnnda á'a séne simásuwena

⁴⁴ kogwanténa minínínkómbá awánéna Sáímontavena séna minínínkómbá awánaao. ená naaúmpa'a iyúnda kentáásí ááimba sísamaimo sese íí-nómbá íma siménana minínínkó ivi'á kwétaisana a'numá sísamaira'a kúmísana kwena'nónáunei uwákaiye.

⁴⁵ parubará íma umásinkaanana minínínkó sísamaima taamó'namo'na uráíye.

⁴⁶ kentáásí ááimba íma si'nómpá'á masawémba asinkáánana minínínkó sísamaira'a áséi-kwiyumba im-básáwémbá atímai asínkaraiye.

⁴⁷ mináímbá simáme'a sé'a minínínkóná amápa-sawi-imayaa mayauwáúnda póna kembá anón-aamoí umásinkena mirán-tántáá'á kawé'á umásínkáíye. ánivo moóráwaimbo kító-sawi-yantaa'o mayauwáúnda sáwíyan-aamoí kwéumasinkaiye Ísu Sáímonintavena simásuwena

⁴⁸ minínínkóntávéna séna ená sáwí-imayaa mayauwáúmne súwasa

⁴⁹ kwesémo toómbó kwénon-kwaasi keáímbá sésa kwaásiti sáwí-imayaa kwémaitiyuwaiwaima mindá nóran-kwaasiya'iyó suwaná

⁵⁰ Ísu minínínkóntávéna séna kentávái áraire séna'a ená sáwí-imayaa mayauwé'a kawé'á umánkaumpo aánoumai paru umái kwaaó Ísu siráíye.

8

évakar-inimba Ísuwe kwénaaon-kwasai.

¹ minkákémbá Ísu naaó'-nao'a anón-daopimpare sáwíyan-daopimpare kwénaaena Áánútu kwená kwaási kwégawaain-aimba áséi-aimba simátíma'maena iráíye. Ísuwe kwená kwayó-kwáási sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi kwénaauwasa

² évakar-ininte kwénaaesa miníníntómbá évaka'a tí'a úwana Ísu kawe'á umátínkaron-inimba uwasá évaka'a tirumpinkémbá taraváá-kwámbá maitíyukain-inimba uwaná moórá-inimba Mágátáraa-naopakemba áwí'a Máriaa Ísu kwenarumpinkémbá avakaeté-taravaa-kwamba mayáúkon-ininko úwana

³ moórá-ininko áwí'a Yóánana awaikó áwí'a Súsá kwemá Éróтина naanká'á kárákwirowai úwana moórá-ininko áwí'a Súsána úwasa évakar-ininkwara'a uwasá miráumai-inimba pósa kentí náaindaampinkemba Ísuwe kwená kwayó-kwáásíyé túwa'naa úmaesa kuráawe.

moóráwai ánýumba tu'makáin-kwasai.

Mátíyu 13:1-23, Mááka 4:1-20

⁴ naaó'-naoken-kwaasi sáwíva'a Ísunopa'a tóyo uwaná Ísu simátimena séna

⁵ moóráwai ánýumba maimaéna kígauva'a kwégwena máyu'maraisana évakar-anayumba aampa'á kunkwáyáísasa kwaási tísamaigo tavútukaawana numaómá tókúnasukaiye.

⁶ évakar-anayumba óntankwara'-maravimba kunkwéna karuwéna anoníyaim-barava'a póna aáyánkaraiye.

⁷ évakar-anayumba karaampimbá kunkwéna kárúraisana karaan-tantáákó ara'násukaiye.

⁸ évakar-anayumba kawe'-márávimbá kunkwéna karúmai anón-éna arambá imái sáwívar-aramba iráíye. kwéisaawai isámai kawe'á oró Ísu siráíye.

⁹ súwasa Ísuna kwayó-kwáási Ísuntavesa minkwántámái-áínkóná ááimba sinatá isáano suwaná

¹⁰ Ísu séna Áánútu kwená kwaási kawááin-ainkona ááimba kwésimatimunda Áánútu keinárawa'a imáyáa tímísa'a kwéisaavo ó'on-kwaasi kwántámai-aíne su'mai kwésimatimumpo kwéisaambanivo íma isámai kawe'á kwéowe. kwéawanaambanivo íma awánamai kawe'á kwéowe Ísu siráíye.

¹¹ Ísu simátímatuwena séna mináínkóná ááimba súnnda isáaro. moóráwaimo ánýumbo tu'maráinten-umai Áánútun-aaí simátímísana

¹² évakar-anayumbo aampa'ó kúmimba kwaási tirumpintá kúmísasa Áánútun-aaí isááwana Sáátánigo imáyáa éna Áánútun-aaiyavesa áraire síyana sáwí-ampakemba kawer-ámpá'á métínkáivo séna tirumpinkémbá tamaimái úwoiva'a kwétiyuwaiye.

¹³ évakar-anayumbo óntankwara'-maravimba kúmimba kwaási tirumpintá kúmísasa Áánútun-aaí isésa aamoí ombánivo íma tirumpimbá táto'mai kawe'á ontávésa sáwíyanka'a áraire kwésewana ó'on-o'on-tantaako tisasá miwáná imáyáa ésa Áánútun-aaí ivátukaawe.

¹⁴ évakar-anayumbo karaampimbó kúmimba kwaási tirumpintá kúmísasa Áánútun-aaí isáámbanivo marapár-úmbái-yántáátávésa imáyáa úmae naaésa óísan-imayaama úmae kwénaaesa ó'on-o'on-tantaa'a mayánáe kwésimae naaésa mirán-imáyááo Áánútun-aaí káátasuweisasa íma Áánútuna mayái kwémayaawe.

¹⁵ évakar-anayumbo kawe'-márávimbó kúmimba kwaási tirumpintá kúmísasa Áánútun-aaí isésa kawer-ímáyáágwára-kwáási isésa tirumpimbá táto'mai kawe'á ésa asiramái mésa Áánútuna mayái kwémaesa ó'owima kwétuwa'naa-owe Ísu siráíye.

oómbá kúrakain-kwasai.

Mááka 4:21-25

¹⁶ Ísu simásuwena séna oómbó kúra'maraamba íma aúpá'á marésa íma asípáa-amendaampa'a marésa avora'á mósá makéwasa amáparawai naaúmpa'o iyiyamba awánanaaowe.

17 mirámó onten-umái aúpá'ó kwáyáin-tantaa'a amápa'a avora'á paárínasa awánanaaowe. túnkaipa'a kwáyáin-tantaa'a avora'á paárínasa awánanaaowe.

18 kwéisaan-aimba imáyáa umái kawé'á oró. Áánútun-aaimo ísámaimo kawé'ó kwéowai Áánútu túwa'naa ínasa moórá-ainkwará'a isánááowe. Áánútun-aaimo ímo ísámaimo kawé'ó ésa kampa'á sésa kawé'á umái kwéisaumne kwésewai tirumpinkémbá maimayáinana íma kwéniye. mindáyave'a ísáan-aimba imáyáa umái kawé'á oró Ísu siráiyé.

*Ísun-anówawe áúnava'maati kwaasái.
Mátíyu 12:46-50, Mááka 3:31-35*

19 súwasa Ísun-anówawe Ísun-áúnava'maate tésa sáwíva-kwaasi Ísuwe mésa sisipáá uróntavesa íma naaúmpa'a iyúmba máápata tamáyówana

20 mindáúmpá'ó máyon-kwaasigo Ísuntavena séna enanówe enáúnavare embá awánanae sésa máápa'a tamáyáawe súwana

21 Ísu amáparawaiyavena séna Áánútun-aaimo isésa kawé'á kwéowai kesinówe kesúnava'maa'an-owe Ísu siráiyé.

*anón-unda torówana Ísu maivairáin-kwasai.
Mátíyu 8:23-27, Mááka 4:35-41*

22 moórá-tawai Ísu kwená kwayó-kwáásiyé nompí-sípívimbá usáatena nonkwaaúnkóná menávápá'á kónáe séna miwísé kúmba

23 Ísu aún-kwaigurówana minkwááúmpá'á anón-unda torówana nonkó tuvántááva éna nompí-sípívimbá ógwitowasa kunávekunavo sésa

24 inkaisésa Ísumba koáusesa sésa anóndakoo puwúnavaaiyaawe suwaná Ísu usásinena asiramái séna úndáonte nonkóntéyavena maiváyákaiyo súwasarai úndáoe nonkóe maiváyóyana nonkómá kararépaguwana

25 Ísu simátimena séna kentávé'a nóra séra íma kesí imáyáa onkákémbá kwéseo súwana táa'a kówasa keáimbá sésa nóran-kwaasiya énawa úndáoe nonkóe kwenáái kwéisaiyo sésa tiyáámba uvakésa táátavesa ésa siráawe.

*taraváá-kwámbá arumpinkémbá mayáúkain-kwasai.
Mátíyu 8:28-34, Mááka 5:1-20*

26 simásuwesa mindómpí-sípívimbá kumbá Káriri-marama tínaaempa'a kwáyowana Kégésaa-marama túrampa'a kwáyowasa

27 mimbárává'á kumbá Ísu mindómpí-sípívínkémbá mimbárává'á ásávwana moóráwai mindáópakewai Ísunopa'a téna kwenarumpimbá taraváá-kwámbá máyowana póna ayáátááka'a unáánkwátói-iyaaimba ména íma kwená naaúmpa'a maéna kwaásimo utamátínkóm-buri-aiva'a máyowana

28-29 sáwíva-tawai mintáráváá-kwánkó sáwí'a umánkowasa kwaási kárákwiresa aiyayaanka'a asááumarowana minándá tarátuwena mintáráváá-kwánkó áí'maena kavóná-marava'a máánkarowana ména Ísumo túmba awánéna kwáá'a túwana Ísu taraváá-kwánkóntávéna séna auwé kóao súwana Ísuma anóndakoman-iye séna aísamaivimba kumbéna anónka'a séna Ísuwo usáyaaitamai-Isoigo ááninko ómpo sínkamonavainivo nóra umásinkaniyono súwana

30 Ísu séna enáwí'a nááwa'ono súwana minkwáásígó sáwíva-taravaa-kwamba kwenarumpimbá máyontavena séna kesúwí'a sáwívarawai úne séna máyowasa

31-32 omáka'a sáwíva-poima mésa umá kwénowasa minkwáásígó arumpinkén-táráváá-kwántómbá Ísuntavesa asiramái sésa kwaántái naaópa'a íma si'maraaó. mim-póí tirumpimbá si'maraaó suwaná mirá oró súwasa

³³ taraváá-kwántómbá minkwáásígó arumpinkémbá kárúwesa póí tirumpimbá kovérówasa mimpóiyómbá amápa'a ámémpakemba isaaisésa nonkwaaúmpíntá kumpérómba putásowasa

³⁴ póíra'o tavíkówai úmba awánésa avekáán-umai naaópa'a kwésa kígauvimpá'o máyón-kwaasi mósimati mesimati uwasá

³⁵ isésa koawánanae sésa kumbá Ísunopa'a koyorupésa awánomba taraváá-kwámbá arumpinkémbá kóun-kwaasigo unáánkwátóí úmarena Ísu aísamaivimba kawé'á umái máyowasa koawánésa táátavai uwasá

³⁶ Ísumo minkwáásígómbó kawé'ó umánkawasamo awánon-aimba simátímúwasa

³⁷ isésa ávááraumai táátavai ésa pósa Kégésaa-maravaken-kwaasi amáparawai Ísuntavesa sésa maambáráv'á ivá siyuwéya kóaaó suwaná nompí-sípívímbá usámaaisowana

³⁸ taraváá-kwámbó arupinkémbó mayauwón-kwaasigo Ísuntavena asiramái séna esé kónáe súwana ímanivo

³⁹ ená naaópa'a kuré Áánútumo embó kawé'ó umánkáin-aimba kosimátimiyo súwana Ísumo umánkon-aimba mindáópa'a simátíma'maena kuráíye.

inaamarúgónté aaraigóntéi kwaasái.

Mátíyu 9:18-26, Mááka 5:21-43

⁴⁰ Ísuma Káríri-kwaaunkona menávápákémbá nompí-sípívímbá koyauweréna túmba sáwíva-kwaasi amu'marésa máyówana túwasa aamoí uwaná

⁴¹⁻⁴² moóráwai mono'-nánká'ó kárákwirowai áwí'a Yáírasi téna Ísu anóndakoman-iyé séna aísamaivimba kumbéna asiramái séna kimbora kesiyáámúmba puwíndayavena kwéivo tiré ane'á koyátorenana asóváino súwana minínáámárúgó sísamaivakemba kae'á kumbaimái-ima tásukain-arasigontavena avowá tasúwana Ísu kwesé kúmba sáwíva-kwaasi Ísumba taúkúraa'namai kwa'maé kuwaná

⁴³ moórá-ininkomba áí'a kwéun-ininko sísamaivakemba kae'á kumbaimái-ima naaeyámba kwéankowasa íma kanaán-umai asóvamankowana minái'á úwoi kwáyowana

⁴⁴ minínínkó sáwíva-kwaasivimba Ísun-ánaaemba kwa'maéna kwégwena kwená unáánkwátóí-ayaaíra'a koyátorowana mindááéyánkoma érankowana

⁴⁵ Ísu séna nááwawa kesí unáánkwátóira'a tátoraina'iyó súwasa amáparawai sésa ímaniye suwaná Pítaa séna anóndakoo sáwíva-kwaasi kwenkuvará'a úmaesa iyómpimba tátokaawe súwana

⁴⁶ Ísu séna kempínkén-ásíráyánkó moóráwaimba kawé'á umánkáimba awánare'a sé'a moóráwai kesí unáánkwátóira'a tátokaiye kwésune súwana

⁴⁷ minínínkó imáyáa éna íma aúpá'á úmpo á'a suwánaraiye-imayaa éna ayántámbá kwétowana Ísu aísamaivimba kumbaéna amáparawai túranka'a kwená unáánkwátóira'o tátorowanamo asóvamankon-aimba simátimuwana

⁴⁸ Ísu séna kesímánaako kentávái se árai'a súwa'naa íníwaiman-iyé sénda póna áí'a éránkáivo kawé'á umái kwaaó Ísu siráíye.

⁴⁹ Ísu mináímbá kwésuwasa mono'-nánká'ó kárákwirowaina naaópaken-kwaasi téna Yáírasintavesa sésa enayáámúnko pukáivo anóndakontavai ténavo simámiyo suwaná

⁵⁰ Ísu mináímbá iséna Yáírasintavena séna mináíntávái íma áákar-aaka'a éma kentávái isénana enayáámúmba kawé'á umái méníye Ísu séna kúmba

⁵¹ Yáírasina naan-egwáá'á kwéna kwa'maésamo kun-kwáásíyóntávéna maanká'á méwaro séna Pítaawe Yóníye Yémésiye minárásígó anóvwíye tí'maena naaúmpa'a usávé'mai iyúmba

⁵² mindáúmpá'ó máyón-kwaasi anón-ivi'a kwétowana Ísu séna íma ivi'á taaró. minárásígó íma pukáivo úwoi aúmá kwaiguráíye súwasa

53 minkwáásiyómbá á'a pukuráiyé-imayaa ésa Ísuna awíráái suwaná
 54 Ísu minárásígó ayáánka'a tátorena séna inaamarúgóo usásinaao súwana
 55 minárásígón-amanko arupimbá túwana avekáámbá usásinowana Ísu séna toómbá
 amíyana naino súwasarai
 56 anóvowi táátavai uyaná Ísu asiramái séna kemó únda-aimba íma simátímékaiyo
 siráiyé.

9

Ísu kwená kwaási mayáír'á ti'mákain-kwasai.

Mátíyu 10:5-15, Mááka 6:7-13

1 naaémba Ísu kwená kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi
 tááyowasa tuwaná kwaási tirumpinkémbá taraváá-kwámbá maitíyu'mae'a nááóro-
 asirayamba tiména tí'o ún-kwaasi asóvamatinkai-asirayamba tiména

2 séna Áánútu kwená kwaási kawááin-aimba kogwésimatime'a tí'o índa-kwaasi
 kwéasovamatinke'a oró séna

3 aampa'ó kwíyamba íma moóra-yantaa'a maimaé'a koró. tááúmba íma maimaé'a
 kwé'a toón-únámbá íma maimaé'a kwé'a toómbá íma maimaé'a kwé'a óntamba íma
 maimaé'a koró. moóra-mora-umai unáánkwátói timantenká umái kuvé'mae'a koró.

4 Áánútun-aaí simátimenaontave'a moóra-naopa'o kwíyasamo naambó timíya'a
 mindáúmparé su'mai mé'a mindánkó avowá arunkó sáwí'an-ivai mindáúmpá'á mé'a
 kentí mayáí maimái ánáse'a mindámbá tuwé'a ó'on-daopa'a koró.

5 moóra-naopa'o kwíyasamo ímo naambó timíyana Áánútu mindáópaken-kwaasi íma
 aamoí umátinkanivo umásítai'a é'a tísamaivakem-baramo uwáéntemba unté'a koró Ísu
 simátimuwasa

6 kwená kwayó-kwáásí tuwésa naaó'-nao'a kwénaesa Áánútuna áseí-kwasai
 simátíma'maesa kwégwesa tí'o ún-kwaasi asóvamatinkamae kuráawe.

Éróti Ísun-aaí ísarain-kwasai.

Mátíyu 14:1-2, Mááka 6:14-16

7 Ísuna mayáígón-áái símae iyúwana Káriri-marara-kawaanako áwí'a Éróti mináímbá
 iséna anón-imayaa urái. Ísuntavesa évakarawai sésa kwemá Yóni nombó pétinkarawai
 pukáimpinkemba usásinkaiye suwasá

8 évakarawai sésa kwemá Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Íráiyaa pukáimpinkemba
 usásinena máyáiyé suwasá évakarawai sésa kwemá naaóv'á Áánútun-aaí
 simátímakaawaivinkemba moóráwai pukáimpinkemba usásinkaiye suwaná

9 Éróti minámápár-áímbá iséna séna kemá simátinkaunasa Yónimba anumarambá
 arátúwááwana pukáivo mináímbó kwéseмба nááwa'iyompo awánanaumne Éróti símae
 iráiyé.

sáwíva-kwaasi toómbá tímákain-kwasai.

Mátíyu 14:13-21, Mááka 6:30-44, Yóni 6:1-13

10 Ísuna aantá-kwaasi Ísumo timúm-bayai maisuwésa kwenópa'a tésa amápa'-
 mayaimo un-áímbá simámúwana Ísu miwíyé su'mai tí'maena Pétésáítaa-naopa'a
 komáyowasa

11 ánivo sáwíva-kwaasi iséna kwa'maésa kuwaná Ísu tuwánéna aamoí éna Áánútu
 kwená kwaási kawááin-aimba simátimena tí'o ún-kwaasi asóvamatinkaraiye.

12 asóvamatinkowasa enónka'a kwená kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kum-
 baimái-kwaasi Ísunopa'a tésa séna íma sáwíva-kwaasi máyáapa'an-ivo enáíndara'a
 ti'márenasa egwaa'-náópimpa'a kwénaesa toón-ávákái naan-avákái oró suwaná

13 Ísu simátimena séna kemá toómbá tíméro súwasa miwí sésa sáwíyan-tomba éva'aaseigwara kae'-nóyáákwará'á kwáyáivo sáwíva-kwaasivimba íma kanaán-ínívo toómbá komeéyán-oro-aina kwéseno áísaa esa suwasá

14 sáwíva-kwaasi 5,000 kwaaima uwasá aaraiyé iyámpóíye máyówana Ísu kwená kwayó-kwáásíyávéna séna inkwima'mái taaínkaa taainkaarumai 50 50 umai mara'á máéro simátíméro súwasa

15 isésa mirá umátinkowana

16 Ísu éva'aasei-tonkwara kae'-nóyáákwará'á maisokéna kwíyómpa'a karákéna Áánútuntavena súwi simásuwena mintómbá topán-topan-umai kwená kwayó-kwáásí tímúwasa misáwívá-kwáásí tímúwasa

17 amáparawai nowaná tímú'a vówasa Ísuna kwayó-kwáásí mintón-ayai sísamaivakemba kae'á kumbaimái-unampimba áítumai ógwitaraawe.

Pítaa Ísuna ááimba siráin-kwasai.

Mátíyu 16:13-19, Mááka 8:27-29

18 moórá-tawai Ísuwe kwená kwayó-kwáásíyé máyówana Ísuwe su'mai Áánútumpa'a námúnaa simásuwena tísaa ena séna kentávésa amáparawai nóran-kwaasiye kwéseo súwasa

19 miwí sésa évakarawai sésa emá Yóni nombá pétinkaandawai óne sewasá évakarawai sésa naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakaandawai áwí'a Íráiyaama óne sewasá évakarawai sésa naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakawai pukáandavinkemba usásinkaandawai óne kwéšewe suwaná

20 Ísu séna keinárawa'a kentávé'a nóran-kwaasiye kwéseo súwana Pítaa séna Áánútu usásinankaiwaimba Yútaa-kwaasiya kwéamu'maraundawaiya óne súwana mináimbá íma simátíméro Ísu asiramái siráíye.

Ísu puké'a usásinanaumne siráin-kwasai.

Mátíyu 16:20-28, Mááka 8:30-9:1

21 Ísu séna mináimbá íma simátíméro simásuwena

22 séna kemá kwaási úranda'a kumpaáruraandawai sí'a índai'a umásinkesa Yútaa-anon-kwaasiye mono-káwáá-kwáásíyé áamámba sen-kwáásíyé tínaaemba umásimesa sínkamiya'a puwónaundanivo kaumbo-táwai maisuwéna Áánútu usásisinkaniye Ísu siráíye.

23 Ísu simásuwena amáparawai simátimena séna kesínaemba kwaránáe síyawai tirááímo táinda-yantaa'a íma tátoraaro. kemá puwónaunda-taima súgwaata'mae'a kondantembá kesínaemba kwaránááowaima umbai-yántáá'á aasiyaasi-táwai tímíyasa minúmbái-yántáá'á úwoi maimaésa sínaaemba kwaránááowe.

24 tirááímo táindai'o ésa íma kawé'á umái ménaaovo kentávésa ísámai tirááímo táinda-yantaa'o tuwésa puwésa aúnái'a umái maí'mai'a ónááowe.

25 marapákémbó amápa-tantaa'o kwémaesamo puwíyambo éna mintántáákó íma túwa'naa íníye.

26 kesááiyavaigwara kentáváígwará'ó tigaemó umásínkáámba pó'a aáno kemó marapá'ó kúmónnda miwí sigaemá umátinkanaumne. kemá kwaási úranda'a kumpaáruraandawai aáno kesí ságayankwara kesivoná ságayankwara kwíyómpakembo Áánútuna kwayó'nárawati ságayankwara'o marapá'ó kúmónnda miwí sigaemá umátinkanaumne.

27 árai'a simátíme'a sé'a évaka'a maanká'ó máyáan-kwaasi íma aiva'á puwé'a Áánútu kwená kwaási kwégawaaimba awáné'a naaémba puwónááowe Ísu siráíye.

Ísu ó'on-kuwawaa'a aúkáin-kwasai.

Mátíyu 17:1-13, Mááka 9:2-13

28 Ísu simásuwena avakaumboé-no'waamba kwaéna Pítaante Yóninte Yémésinte tí'maena námúnaa síndayavena omápa'a uména

29 námúnqa kwésuwana ói'a ó'on-oi'a auvúwana kwená unáánkwátóirakemba kwayání'a kéna tógáyáagaya kwéuwasa

30-31 awánomba kae-kwáásírái kwíyómpakemba paárésarai mindárai túwí'a Mósesiye Íráiyaae Yútaa-kwaasi tíkwá'nárai Ísuwe kwaasái kwésuyana kwíyómpake-sagayamba kwáyowarasarai naaóvá'á Áánútu Ísuntavena Yérúsaremuva'a puwíníye siráimba sáwíyanka'a mirá íníye-aimba kwésuyasa

32 Pítaae máyóyan-kwaasiye tuún-kwáyómba usásinesa Ísuna ságayamba Ísuwe máyóyan-kwaasi tuwánomba

33 mindárai Ísumba íma auwésarai iyúyana Pítaa Ísuntavena séna anóndakoo maanká'ó maundaya kawe'á imbá póta kwááyu-namba kaumbomá ónaundaya moóra endéin-éta moóra Mósesindei éta moóra Íráiyaandei éta mirá ónaundayaawe Pítaa íma imáyáa úmba úwoi siráiyé.

34 mirá kwésunka'a ainánkó kuména káátaguwasa táátavai uwaná

35 ainámpínkémbá aagówé su'mai séna maawámá kesáánimba éna kemá usásinankaundawain-ivo kwenáái ísáaro

36 simásuwowasa awánomba mindárai kwíyómpa'a iyúyana Ísuwe su'mai máyowasa awánaraamba minkánáa íma simátimesa mináimbá úwoi tátokaawe.

Ísu taraváá-kwámbá mayáúkaín-kwasai.

Mátíyu 17:14-21, Mááka 9:14-29

37 aaváyaaraamba omápakemba kúmúmba Ísunopa'a sáwívarawai tóyo uwaná

38 minkwáásiyómpínkémbá moóráwai anónka'a séna anóndakoo maandá'á kimbora kesáánimban-ivo arumbá umánkaao.

39 moóra-taravaa-kwamba arumpimbá taména kwáá'a kwétena amentánaanta isaná tanaambá váguvagu kwéena áwááyaamba akékúndena aigareó nonkáánéna aiyayaamba sápisimagwisana mirá úmaena kwéiyena sáwí'a kwéumankaisa'a

40 ená kwayó-kwáásiyávé'a sé'a taraváá-kwámbá arupinkémbá mayaúwáaro súnasa íma kanaán-umai mayáúkaawe súwana

41 Ísu séna kentí imáyáa kae'náér-imayaa isa'á kentávái íma imáyáa kwéowana póna sirumbá umbaí kwétaivo nóraumai-tawaiya kesé ménaumno simásuwena miníyámpóigó avowántávéna séna enáánimba áí'mae tiyó Ísu súwana

42 áí'maena túwana mintáraváá-kwánkó miníyámpóí améntayuwowana tanaambá vówana aiyayaamba sápisimaguwana aigareó nonkáánúwana Ísu awánéna mintáraváá-kwánkóntávéna séna auwé kóao séna miníyámpóí kawe'á umánkena avowántávéna séna áí'mae kwaaó súwasa

43 Ísumo mirámó úmba Áánútuna anón-asirayamba awánéna amáparawai táátavai ésa tiyáámba tóipimba áákaawe.

Ísu puwínín-aimba siráin-kwasai.

Mátíyu 17:22-23, Mááka 9:30-32

44 Ísu amápa'-mayaimo mayómba awánéna táátavai uwaná kwená kwayó-kwáásiyávéna séna simátíménda tááka'a máraáro. kembá kwaási úranda'a kumpaáruraundawaimba ó'on-kwaasi timíyasa sínkamiya'a puwónaumne súwasa

45 kwemó sún-ainkona ááimba íma iséna miwítí imáyáa umbaí tówana mináínkóná ááimba aúpá'á kwáyowasa íma ísámai kawe'á ésa áísaa ónáe séna umbá táá'a kówasa íma áísaa uráawe.

nááwa kwésuyaaítaiyo siráan-kwasai.

Mátíyu 18:1-5, Mááka 9:33-37

46 Ísuna kwayó-kwáásí keáín-keaimba sésa kentáávínkémbá nááwa aiva-kwáásí-í'a íníyo sésa keíyái kwésuwana

47 Ísu miwítí imáyáamo umbá awánéna moórá-iyampoi áí'mai akwámpa'a ankéna

48 simátimena séna kentávái imáyáa kwéesa iyámpói áwa'naa onten-umái kwésuwa'naa-owe. súwa'naa onten-umái Áánútu si'mákaiwaimba kwéawa'naa-owe. keinárawapinkemba évakarawai sé'a kemá sáwíyan-kwaasima úne kwésiyawai Áánútu minkwáásíyávéna kwéusayaaitaawe kwésiye Ísu siráíye.

kentí mayái íma sáwí'a kwéiwaina kwaasái.

Mááka 9:38-40

49 súwana Yóni Ísuntavena séna anóndakoo moóráwai kwénaena taraváá-kwántóntávéna séna Ísuna asirayámbá kwáyáintavena auwé kóao simátímapa'a kwégwisasa mintáraváá-kwámbá kóuraawe. minkwáásígó íma kentáávínkén-kwáásímá ómpo íma miráne étuwaaoya siráumne Yóni súwana

50 Ísu séna íma tuvínankaaro. kentáásí maiyáígómbá íma sáwí'a kwéowai úwoi kwésuwa'naayaan-owe Ísu siráíye.

Sámériyaa-kwaasi Ísumba íma naambá ámakaan-kwasai.

51 Áánútu Ísumba airáínana kwíyómpa'a iyínín-kanaama sáwíyanka'a tíniye úwana Ísu kwenarumpin-ímáyáá éna asiramái séna Yérúsaremu-naopa'a kónáe séna kwéna

52 kwená kwaásiyavena kogwaénááon-damba koavakáá kwéiyaro séna ti'marówasa aiva'á Sámériyaa-kwaasiti naaópa'a kuwasá

53 Ísu Yérúsaremu-naopa'a kwíníye-aimba isésa tirunkó sáwí'a úwasa íma naambá tímúwasarai

54 kwená kwayó-kwáásívínkémbá kae-kwáásírái Yémésiye Yóniye mináímbá isésarai sésarai Ísóigo Áánútu kwíyómpakemba iramá tuwáínana kuména minkwáásí kavúkoro-aimbo kwésuyamba kwéankaiyo suyaná

55 Ísu mégwantena asiramái séna íma mirá sekaiyó súwasa

56 mindáópa'a tuwésa ó'on-daopa'a kuráawe.

Ísun-ánaaemba kwaránáe siráan-kwasai.

Mátíyu 8:19-22

57 aampa'á kwéguwana moóráwai Ísuntavena séna amápa'-naopa'o nááíndava'a esé naaónaumne súwana

58 Ísu minkwáásígómbá áísaa umai isánáe séna kwaankó taaiyaivimbá kwégwaisana numaómá ánáamba úmarena kwégwaivo kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai íma naambá úmare'a kwégaumne séna

59 minkákémbá moóráwaintavena séna kesínaaemba kwa'maé kwíníyone súwana anóndakoo máyáanana kesivo puwína'a utamánke'a enánaaemba kwaránaumne súwana

60 Ísu séna ímanivo kesáái ímo isésamo pukáan-kwaasiraamba owáímá puwíyan-kwaasi utamátinkanaaovo emá Áánútumo kwená kwaásimo kwégawaain-aimba simátíma'mae kwíníyone súwana

61 moóráwai Ísuntavena séna anóndakoo enánaaemba kwaránaunda pó'a aiva'á kesimáára siyáámba tímatuwe'a naaémba enánaaemba tágwaranaunda kanaawá'íyo súwana

62 Ísu séna Áánútuna mayáímó ááimbo ásámimo kwémaesamo ivátuwesamo ó'on-ímayaamo owái Áánútu kwená kwaási kwégawaai'pa'a íma kanaán-umai mayái mayánááowe Ísu siráíye.

10

Ísu 72 kwaasi mayái tímakain-kwasai.

¹ naaémba Ísóigo sáwíva-kwaasi 72 kwaasi usásintinkena kaesé umásuwe kwemó kwínín-daopimpa'a aiva'á kónááowe séna

² Áánútunopa'o ténááontavesa kwenáái kosimátíma'mae koró-áímbá simátimena séna kígauva'a sáwíva-tomba ávu karáisasa mintómbá akaránááon-kwaasi esimái-kwaasi máyáamba pó'a kígauwona avowámpa'o námúnaa síyana mayái-kwáási ti'maráínasa mintómbá akaránááovo

³ koró. sipisípi-araa'a kwínana áwááisaantemo in-íyánkómó intenkáámbá on-kwáásívimbá ti'maránaumne.

⁴ óntambo inaainaimó síí-únámbá íma maimaé'a kwé'a toón-únámbá íma maimaé'a kwé'a tísamai ánáamba íma maimaé'a kwé'a aampa'ó kwégwe'a ayáátááka'a íma úwoi-aimba símae kwé'a

⁵ moórá-naumpa'o iyé'a sé'a paru umái máétaao serómó.

⁶ síyana paru umái maíndawaimo éna mimpárú-áímbá kwempímbá kwénivo ímo paru umái maíndawaimo éna mimpárú-áínkó koyauweréna keinárawatopa'a tíníye.

⁷ mayái kwémayaiyawai meéyámbá máyáantavai timínda-naumpa'a uméwana timínda-tomba nánááowe. íma ó'on-daumpimpa'a naaé'a timínda-naumpare su'mai umáéro.

⁸ moórá-naopa'o kwíyasa naambá timésa toómbá timésa íya'o kwéne'a

⁹ mindáopa'o tí'o índa-kwaasi kwéasovamatinke'a simátíme'a sé'a Áánútu kwená kwaási kawááinin-kanaa kentópa'a sáwíyanka'a tíníye simátíméro.

¹⁰ moórá-naopa'o kwíyasamo naambó ímo timíya'a aampa'á kwégwe'a avora'á simátíme'a sé'a

¹¹ kentí naaópakem-baramo sísamaivakenta uwátuwaundaya Áánútu keinárawa'a íma aamoí umátinkaintavai umásítai'a umái agaráátinkaumne. ísáaro. Áánútu kwená kwaási kawááinin-kanaa sáwíyanka'a tíníye isa'á tínaaemba umámewe simátíméro.

¹² simátíme'a sé'a Áánútu kwaási máyáawaina ááintavena tísaa ínín-kanaa tínimba naaóvá'á Sótómu-naopa'a méraan-kwaasi sáwí-kwaasi sáwí-meyamba timínímbanivo keinárawa'o tínaaembo umátimenaon-kwaasi sáwí-meyamba ávááraumai timíníye Ísu siráíye.

íma aaí ísaraan-kwasai.

Mátíyu 11:20-24

¹³ Ísu simásuwena séna Kórásini-naopaken-kwaasiye Pétésáítaa-naopaken-kwaasiye kárákwiyoro. naaóvá'á Táyyaa-naopaken-kwaasiye Sáítóni-naopaken-kwaasiye Áánútun-aaimo ímo ísaraawaivimbo ó'on-o'om-bayai ímo awánaraam-bayaimo kwémayaawandamo awánarekai kentí sáwí-mayai tukáasino. sáwí-mayaimo tuwésamo úwoi-unankwatoimo úmaesamo kanamó a'mákáankakai Áánútu tuwánaraisino.

¹⁴ mindáyave'a simátíménda ísáaro. maarán-ímáyáá kwé'e'a Áánútu kwaási máyáawaina ááintavena tísaa ínín-kanaa tínimba Áánútu Táyyaa-naopaken-kwaasiye Sáítóni-naopaken-kwaasiye sáwí-meyamba anómba timíníye-imayaa kwéowe. kentí sáwí-meyanko minkáé'-náópakewaiti sáwí-meyankomba usáyaaitaya-sawi-meyamba timíníye.

¹⁵ Kápénéamu-naopaken-kwaasiyono. kentúwí'a mósá maré'a sé'a kwíyómpa'a iyónaumne sembánivo púwón-ayampa'a kónááowe Ísu simásuwena

¹⁶ kwená kwayó-kwáásíyávéna simátimena séna kentáái ísámai kawé'á kwéowai mirámó ombá kesáái ísámai kawé'á kwéovo tínaaemba kwéumatinkaawai kenkwará'á mirá kwéowe. tínaaemba kwéumasinkaawai mirámó ombá si'mákaiwainkwara'a mirá kwéowe Ísu siráíye.

72 kwaasi koyauwékáan-kwasai.

¹⁷ Ísu súwasa minkwáásí 72 kwaasi isésa kóyáwé urésa Ísunopa'a tóyo ésa aamoí taumánkesa sésa Ísóigoo taraváá-kwántóntávéta séta Ísuna asirayámbá kwáyáintave'a tiyuwé kóro kwésunasaya isésa kóuraawe suwaná

¹⁸ Ísu séna mirá owaná kwíyómpakembo tawáombo intembá Áánútu Sáátáánigona asirayámbá maisukáimba awánaraumne.

¹⁹ simátíménda isáaro. asirayámbá timúna'a pó'a kwaaiavaainkómó váindamo é'a íma puwíyana áwááisaantemo índa-uvowankomo váindamo é'a íma puwónááowe. tímakaunda-asirayanko Sáátáánigona asirayánkómbá kwéusayaaitaimba póna íma amápa-tantaako sáwí'a umátinkaniye.

²⁰ taraváá-kwántómbá kentáái isésa kóuraantave'a íma aamoí oyo Áánútu kwíyómpa'a aúvái-kwandaavimba kentúwí'a agaimakáintave'a aamoí oró Ísu siráiyé.

*Ísu Áánútu áwí'a mósá makáin-kwasai.
Mátíyu 11:25-27, Mátíyu 13:16-17*

²¹ minkánáá Áánútun-amanko Ísumba imáyáa amúwana arunkó kawé'á úwana séna kesivoó kwíyómpakwara mararákwará'á kárákwiraandawai óne. amápa-tantaa'a kwéisaumne sen-kwáásí íma simátíme úwoi-kwaasi simátíme mirámó iyávéna kwéankaisa'a pó'a enáwí'a mósá kwémaraumne Ísu simásuwena

²² simátiménda séna kesivo amápa-tantaaka'a kárákwiyuwo séna símakaiye. amáparawai kesí ááimba íma kawé'á umái suwánaraavo kesivo kemá ááninko únana póna kesí ááimba suwánaraiye. amáparawai kesivoná ááimba íma kawé'á umái awánaraavo kesivombá pó'a keyáá awánaraumne. kesivoná ááimbo agaráátinkaundawai kwéawanaawe Ísu siráiyé.

²³ Ísu simásuwena mégwantena kwená kwayó-kwáásíyáváiye su'mai séna awánaamba póna tirunkó kawé'á ina'a máéro.

²⁴ simátíme'a sé'a naaóvá'á Áánútun-ai simátímakowaiye anón-kwaasiye keinárawa'o kwéunda-mayai kwéawanaanten-umai awánanae sésa umbá íma awánaraawe. miwí keinárawa'o kwéisaanten-umai isánáe sésa umbá íma ísaraawe Ísu kwená kwayó-kwáásíyávéna siráiyé.

Sámériyaavakewai namuro-kwáásí áwa'naa uráin-kwasai.

²⁵ moórá-tawai Ísu kwenáái kwésimatimuwana moóráwai amáamba kawé'á umái ísarowai Ísunopa'a téna áísaa umai Ísumba isánáe séna anóndakoo nóra umáiya aúnaí'a umáiya kwíyómpa'a maí'maira ónaumno súwana

²⁶ Ísu séna Áánútun-ai aúvái-kwandaavimba awánáanda mináintávái nóran-imayaa kwéono súwana

²⁷ minkwáásígó séna Áánútun-ai aúvái-kwandaavinken-ainko séna kentiruné kentí imáyáawe kentí asirayané Áánútumpa'a kentí Ísóigomba améro séna kesávái-ímáyáámó ontembá kentí kwaásiti imáyáagwara'a oró siráiyé súwana

²⁸ Ísu séna árai'a séndanivo mirámó é aúnaí'a umái kwíyómpa'a maí'mai'a ínáyone Ísu siráiyé.

²⁹ súwana minkwáásígó imáyáa éna ó'on-kwaasi suwánésa kawé-kwáásímán-iye sígwáe séna Ísuntavena séna kesí kwaási nááwa'iyó súwana

³⁰ Ísu séna simátíménda isaaó. moóráwai Yútaa-kwaasi Yérúsaremu-naopakemba Yéríko-naopa'a kónáe séna aampa'á kwimbá umóyán-kwáásí tátokesa kwená unáánkwátói ayú'maesa tuvú'maráawana puwíndayavena aampa'á máyáísana

³¹ moóráwai Áánútuntavenamo ísámaimo póí'o tuvú'mái kwéagayaiwai minámpá'á kwimbá aanéiva'a máyáísana kóawanena moórá-aaneiva'a kóyaaítasana

³² moóráwai Áríváí-andarakewai mono'-náúmpá'á mayáí kwémayaiwai minámpá'á kwimbá aanéiva'a máyáísana kwená egwaa'á kwéna kóawanena moórá-aaneiva'a úwoi kóyaaitaisana

³³ moóráwai Sámériyaavaken-kwaasi miwímá Yútaa-kwaasiti namuro-kwáásívínkémbá moóráwai minámpá'á kwimbá koawánéna arumbá umánkena

³⁴ kwená egwaa'á koména masawémba ándá-aran-donkwara'a umái avivimbá arankéna asáaumankena mósá árámbai kwená tónki-poi arósáánumpimba ankéna áí'maena kwááyumo ten-kwáásímó kwáén-daumpa'a móankarena kárákwirena

³⁵ usá aaváyaavimba mindánkó avowámbá kae-táwai-mayaigona óntamba aména séna kawe'á umái kárákwire kwenané'ó túwénda-ontambo é'a ke té'a anondá embá máamenaumne simásuwena kóuráiye Ísu simásuwena

³⁶⁻³⁷ nóra umáíya aúnái'a umái maí'maira ónaumno súwaintavena Ísu áísaa ena séna umóyán-kwáásí tuvúkáan-kwaasigona kwaási minkáúmbó-kwáásívínkémbá nááwa'iyó Ísu súwana minkwáásígó séna arumbá umánkena áwa'naa uráiwai kwená kwaásiman-iyé súwana Ísu séna kwemó intembá komé mirá íníyone Ísu siráíye.

Máátaante Máriaantei kwaasái.

³⁸ Ísuwe kwená kwayó-kwáásíyé aampa'á kúmba moórá-ininko áwí'a Mááta máyon-daopa'a kúwana Ísuntavena séna kesí naaúmpa'a toómbá umandaaó súwana

³⁹ uména aai kwésuwana minínínkón-áúnko áwí'a Máriaa Ísuntavena anón-kwaasima iyé-ímáyáá éna aísamaivimba taména kwenáái kwéisowana

⁴⁰ Mááta amápa-tomba kwéagayena anóm-bayai kwémaena anón-imayaa éna Ísunopa'a téna séna Ísóigoo kesúnko íma súwa'naa isa'á keyáá anóm-bayai kwémayaumpo kentávái íma imáyáá éma simámínana tasúwa'naa íno súwana

⁴¹ Ísu arumbá umánkena séna Máátaao sáwíva-tantaa'a anón-imayaa ónana enarumbá umbái kwétaivo

⁴² kesááimo kwéisaimba mindá anón-tantaa'a póna mindáyavena Máriaa máyáimba pó'a íma ivátuwe'a ai'maráanana kwíníye Ísu siráíye.

11

Áánútumpa'o námúnaamo kwésen-kwasai.

Mátíyu 6:9-15, Mátíyu 7:7-11

¹ Ísu moórá-tawai Áánútuwe aai kwésuwasa kwená kwayó-kwáásí máyówana Ísu simásuwowana kwená kwaásivinkemba moóráwai séna Ísóigoo Yóni nombá pétinkaiwai kwená kwayó-kwáásí agaráátínkáísasa Áánútuwe aai kwésentemba kentáá agaráásínkénata Áánútuwe aai senó súwana

² Ísu séna Áánútuwe aai sénááomba maará sé'a seró. kentáásivoo enáwí'a usáyaaitarain-awita kesáá mósá kwémaraumne. kentáará'á kawáá-uwoya kwésune.

³ aasiyaasi-tawai kentáásí toóntá simiyó.

⁴ kwaásimo sáwí'o kwéumasinkewata mindáyaveta anondá íma sáwí'a umátinketa ivátá kwétuwaunaya miráumaiya kentáásí sáwí-imayaa maisiyuwaaó. sáwí'a ígwáe sésamo kentáámó íyamo e súwa'naa íníyone. mirá-áimbá Áánútuwe seró Ísu siráíye.

⁵⁻⁶ simásuwena simátiména séna moórá ená kwaási némpakemba no'wáán-avuntamba tína íma toómbá maké ená kwaásigona ontava'á komé áísaa-e se kesí kwaási

némpakemba timbá íma toómbá makáunana káno'a máyáivo toómbá símína'a mááméno sinaná

⁷ kwená naaúmpakemba séna ontá umásuweta kesí aarai iyámpóise suúyá kwaig-uráumpo íma usásine'a aménaumpo kóaaó síníye.

⁸ kesí kwaási pó'a aménaumne-imayaamo ímo kwéinanamo éna ayáátááka'a inaaí kwésinana íma aigaemá ínana inaaí kwésindayavena usásinena amíníye.

⁹ miraráán-umai simátíme'a sé'a Áánútunopa'o námúnaamo kwéseмба áísaa úmae kwéiyiyana timíníye. ááyamae kwéiyiyana kentáái isáníye. kwéavakaa úmae iyiyana Áánútu agaráátinkaniye.

¹⁰ áísaa íyanamo éna Áánútu timíníye. kwéaayewanamo éna Áánútu kentáái isáníye. avakáá íyanamo éna Áánútu agaráátinkaniye.

¹¹ keinárawa'a iyámpóígwara-kwaasi kentáánimbaa'o noyáá'a simiyómó síya'o é'a íma iraankavayaambá timénááowe.

¹² kokóri-auma simiyómó síya'o é'a íma áwááisaan-uvowamba timénááowe.

¹³ ánivo sáwí-kwaasi ombánivo kentáánimbaa'a kawe-tántáá'á kwétímevo kwíyómpakemba kentáásivowa kaweré su'mai iwái póna enamambá simiyó síyawai Áánútu kwenamambá timíníye Ísu siráíye.

Ísunte Piyésepuntei kwaasái.

Mátíyu 12:22-30, Mááka 3:20-27

¹⁴ moórawai arumpimbá taraváá-kwámbá máyowana íma aai kwésuwana Ísu mayauwówana kóúwana minkwáásígó aai súwasa sáwívarawai awánésa táátavai uwasá

¹⁵ évakarawai sésa taraváá-kwántóntí kawááná'á áwí'a Piyésepu asirayámbá amísana tokéna póna taraváá-kwámbá kwémaitiyuwaiye suwasá

¹⁶ évakarawai Ísumo sáwí-aimbo sínda isánáe sésa áraira Áánútumpakena kunkáana ímo awánáúnda-mayai máyénata awánaano suwaná

¹⁷ Ísu miwí táama iséna simátímena séna moóra-andama áái'a tiyésa pósa taaínkaar-umai mésa íma asiramáívakaamba kwémaewe. moóra-akumba usiyán-ákúmbá pósa taaínkaar-umai íma asiramáívakaamba kwémaewe.

¹⁸ Sáátáánigo kwaásimo áái'o tiyésamo taaínkaa'o ésamo ésa íma asiramáívakaamba kwémaewe. kentáv'é'o sembá Piyésepu asirayámbá amísana tokéna póna taraváá-kwámbá kwémaitiyuwaiye kwéseмба

¹⁹ ánivo Piyésepuna asirayánká'ó taraváá-kwámbó kwémaitiyuwaundarakai kentí kwaásígwara'a Piyésepuna asirayánká'á taraváá-kwámbá maitiyúwáásino. mirán-áímbó síyasamo ésa kentí kwaási kampa'á kwésewe sénááowe.

²⁰ ánivo kemá Áánútuna asirayánká'á taraváá-kwámbá kwémaitiyuwaundayavena Áánútuna asirayámbá keinárwapimba kwévaarisa'a kwéawanaaowe.

²¹ asirayán-kwáásígó iwevóí tokéna kwená naaka'á kárákwiraisana kwená náqindaamba kawe'á umái kwáyáivo

²² moórawai kwená asirayámbá usáyaaitaraiwai téna tainkámbai kwená iwevóí asiramái tátokain-iwevoi tayaviyéna kwená náqindaamba tayavírena taaín-timakaiye.

²³ kembá íma kwésuwa'naa-esa kesí namuro-kwáásiráámbá umái kwémaewe. íma súwa'naa esa kwaási torupamáí símémba kóyáwé kwéumagowe Ísu siráíye.

taraváá-kwánkó koyauwékain-kwasai.

Mátíyu 12:43-45

²⁴ Ísu simásuwena moóra-aimba séna kwaási arumpinkémbá taraváá-kwánkó auwéna kavóná-marava'a nombá íma kwáyáipa'a kogwénaaena séna náávava

ménaumno séna avakáá uwááena séna tayauweré'a kesí naambá kwaási arumpimbá pó'a koménaumne simásuwena

²⁵ téna taawánaimba mindánkómbá kankambá kwiyú'mái kawer-umásukaisana taawánéna

²⁶ tayauweréna avakaeté-taravaa-kwamba miwítí sáwí-mayai anómba uráawai kotí'maena minkwáásígó arumpimbá tamáyáawana moórá-taravaa-kwamba arumpimbá máyáísana minkwáásígó sáwí'a umái máyáísasa naaémba sáwíva-taravaa-kwamba máyáawana kwemá anómba sáwí'a umái méraiye Ísu siráiyé.

árai'a tirunkó kawe'á kwéin-kwasai.

²⁷ Ísu mináimbá simásuwowana sáwíva-kwaasivinkemba moórá-ininko Ísuntavena anónka'a séna enanó embá maránkarena náámba ámakaiwaimba Áánútu kawe'á umánkaraiye súwana

²⁸ Ísu séna árai'a sémpo Áánútu kwenáái isámai kawe'á kwéowaima anón-kawe'a kwéumatinkaiye Ísu siráiyé.

ímo awánáúnda-mayai mayaaó siráan-kwasai.

Mátíyu 12:38-42, Mááka 8:12

²⁹ súwasa sáwíva-kwaasi Ísunopa'a tóyo uwaná simátimena séna ívé'o máyáan-kwaasi sáwí-kwaasiman-owe kentávé'a kwésemba Áánútumo ai'mákainamo e ímo awánáúnda-mayai máyénata awánaanomo kwésemba naaóvá'á Áánútu Yónaamba uráintemba kembá mirá ínivo mináimbá imáyáa oró.

³⁰ naaóvá'á Níníva-naopaken-kwaasi Yónaa uráintavesa Áánútu ai'mákaiye siráantemba kemó ondá awáné'a Áánútu ai'mákaiye sénááowe.

³¹ naaóvá'á Yútaa-kwaasira'a kárakwirowai áwí'a Sórómoni kawer-ímáyáávínkémbá aaimá kwésimatimuwana moórá-ininko némpaken-kawaa-ininko Sórómonin-aii koisánáe séna kweémena kuráiyé. ívé'a kemá Sórómonimba usáyaaaitaraundawai máyauna'a kesáái íma kwéisaamba póna naaémba Áánútu kwaásimo máyáawaina ááintavena tísaa ínín-kanaa tínimba minínínkó keinárawa'a aaivimbá maitinkéna séna kemá némpakemba Sórómonin-aii taisaraumpo Sórómonimba usáyaaitaraiwai kentópa'a máyowa'a kwenááimo isááraamba íma ísaraawe síníye.

³² naaóvá'á Yónaa Níníva-naopa'a Áánútun-aii kosimátimuwasa iséna sáwí-imayaa tuwésa Áánútun-aii ísaraawe. ívé'a Yónaamba usáyaaaitaraundawai máyauna'a kesáái íma kwéisaamba póna naaémba Áánútu kwaásimo máyáawaina ááintavesa tísaa ínín-kanaa tínimba Níníva-naopaken-kwaasi keinárawa'a aaivimbá maitinkéna séna Yónaa-aii iséna sáwí-mayai tukáundayaanivo Yónaamba usáyaaitaraiwai kentí naaópa'a máyowa'a kwenáái isé'o sáwí-mayaimo túwááraamba íma tukáawe Níníva-naopaken-kwaasi sénááowe Ísu siráiyé.

túranko kentí imáyáavimbo sámo kwégain-kwasai.

Mátíyu 5:15, Mátíyu 6:22-23

³³ oómbó kúra'maraamba íma aúpá'á maráiyamba avora'á mayáiyasa naaúmpa'o iyíyawai awánanaaowe.

³⁴ miráumai túranko kentí imáyáavimbo sáma kaí-yántáá'án-iyé. túrankomo kawe'ó umáímo awánáinanamo éna amápar-imayaa sáma káníye. túrankomo ímo kawe'ó umáímo awánáinanamo éna amápar-imayaa túnkwiniye.

³⁵ kentí sáma kaí-yántáá'á túnkwiyavainivo kentúra'a kárakwimai kawe'á oró.

³⁶ kentí imáyáago íma túnkwimba amápa'a sáma kwégaimba oómbá sáma kamátinkaintemba póna kentí imáyáago kentúra'a sáma kamátinkaniye Ísu siráiyé.

*mono-káwáá-kwáásí sáwí'a owé siráin-kwasai.
Mátíyu 23:1-36, Mááka 12:38-40, Árúku 20:45-47*

³⁷ Ísu mináímbá simásuwowana moóráwai áamáán-kawaa-kwaasigo Ísunopa'a téna séna kesí naaúmpa'a toómbá umandaaó súwana toómbá naaíndayavena uména

³⁸ íma ayáámba sese umásuwena toómbá kwénowana minkwáásígó awánéna áátavai éna imáyáa úwana

³⁹ Ísóigo awánéna simámena séna kemá áamáán-kawaa-kwaasi anavéúne táávere paákáre su'mai kwésese ovo andáámpa'a sáwí'a uráisa'a túran-anda kwée'a sáwí'a kwéowe.

⁴⁰ sáwí-imayaagwara-kwaasi máyáawe. Áánútu paáká-tántáá'á éna andáámpa-tantaare imáyáawe mindágwara'a uráiyé.

⁴¹ kentí imáyáamo arupí é'o kemó makén-tantaa'o ímo makén-kwaasi timé'o é'a kentí imáyáao kawé'á íniye.

⁴² kemá áamáán-kawaa-kwaasi kentí kíga uvakemba sáwíyan-tonkwara'a taaínkaar-umai siyáánkai maké'a moórá Áánútumba kwéame'a kawé'á kwée'a mirán-áímbá ísámai iyé'anivo anón-amaamba ivá'á tu'maré'a pó'a Áánútumba íma imáyáa kwéame'a óísaniyaain-kwaasi sáwí'a kwéumatinkaantavai kárákwiyoro.

⁴³ kemá áamáán-kawaa-kwaasi mono'-náúmpá'á umé'a kawer-áyámpá'á kwaási túranka'o umáémba tiráái kwétaiye. marupá'ó umáyáawasa kwaási tuwánésa kawer-áímbó sembá tiráái kwétaimba pó'a kentúra'a kárákwiyoro.

⁴⁴ kwaásimo maipímbó utámakaawanamo kaviraisasamó kwaási ímo awánaantemba kentirumpimbá mirá isa'á sáwí'a kwéowasa kwaási íma kwétuwanaamba pó'a kárákwiyoro Ísu siráiyé.

⁴⁵ Ísu simásuwowana moóráwai áamáámba sún-kwaasigo Ísuntavena séna mirámó sénda kentáágwárá'á simáíya sáwíta kwéumasinkaane súwana

⁴⁶ Ísu séna kemá áamáámba sen-kwáásí kemó áamáámbo simátímén-ainko umbaí kwétiyaisa'a mináímbá íma kwétuwa'naa-omba pó'a kárákwiyoro.

⁴⁷⁻⁴⁸ kentíkwá'ná Áánútun-ai simátímakaawai tínkamuwasa púwúwa'a utamátínkaraapa'a konaarirí kwéowe. naaóvá'á kentíkwá'ná uráantave'a kawé'á uráawe sé'a utamátínkaraapa'a konaarirí kwéomba pó'a kárákwiyoro.

⁴⁹ naaóvá'á Áánútu kawer-ímáyáávínkémbá séna kesáái simátimenaowaiye agaráátinkanaowaiye ti'maráanasa miwívímbá kwénaaiyasa évakarawai sáwí'a umátinkesa évakarawai tínkamiyasa puwónááowe Áánútumo siráimba mináímbá paáruraiye.

⁵⁰ naaóvákwárá avumpinkwárá naaénkwara'a Áánútun-ai simátímakowaima tínkamuwasa pukáantavai póna misáwí'ó uráawaina anondá-meyamba ívé'o máyáan-kwaasitopa'a tíníye.

⁵¹ aiva'ó tuvúwanamo pukáin-kwaasigo áwí'a Épeo naaémba moóráwai áwí'a Sékáraya anóm-bono'-naumpa'a máyowana moórá-ayampa'a Áánútuntavesamo ísámaimo póimo tuvú'máimo agáyáan-ontan-tarei kwáyowana moórá-ayampa'a aiva'-mónó-káwáánákówé su'mai iyún-ontama kwáyowana avumpimbá Sékáraya umáyowasa tívúwana pukáiyé. minkáé-kwáásírái avumpimbá tínkamuwasa pukáawaigwara'a miwítí sáwí-meyamba ívé'o máyáan-kwaasi mayánááowe.

⁵² kemó áamáámbo sen-kwáásí árair-aimbo ímo aúpá'ó tukáankakai mináímbá ísámai kawer-osinó. kemá íma ísámai kawer-ombá ó'on-kwaasiti aambá aúnkamba pó'a kárákwiyoro Ísu siráiyé.

⁵³ Ísu mináimbá simásuwena máápa'a kumúwasa áamáamba sun-kwáásíyé áamáán-kawaa-kwaasiye tirumpimbá áwáá'a aeésa ó'on-o'on-tantaatavesa áísaa umai ísáananamo

⁵⁴ aaimó kaé'mái-aimbo sína'o é'a aaivimbá mayankánáe sésa áísaa uráawe.

12

íma kaumbo-káér-ainkwarari'a oró siráin-kwasai.
Mátíyu 10:26-27

¹ mitáwai ávááraumai sáwíva-kwaasi torupésa sisipáá umái máyówana Ísu kwená kwayó-kwáásí simátimena séna áamáán-kawaa-kwaasi kaumbo-káér-ainkwarakwaasiraamba ovó íma miráumai máéro. intóráín-tantaa'a sáwíyan-tantaa'a moórá-tonko áwí'a péréti mimpimbá kwémaraawana kwéintorena anómba intembá áamáán-kawaa-kwaasiti sáwí-aimba mirá kwéivo keinárawapimba misáwí-áínkó anómba tiváínivo kentúra'a kárákwiyoro.

² aúpá'ó kwáyáin-tantaa'a amápa'a avora'á paárínasa awánanaaowe. túnkaipa'a kwáyáin-tantaa'a avora'á paárínasa awánanaaowe.

³ no'wáambo siráan-aimba sán-káíndara'a síyasa isánááowe. aúpá'ó siráan-aimba amápa-kwaasi túranka'a síyasa isánááowe Ísu siráíye.

moóráwai áároi inkáiséro siráin-kwasai.
Mátíyu 10:28-31

⁴ Ísu simásuwena séna kesí kwaási simátíménda ísáaro. évakarawai tínkamiya'a puwónááovo moórá sáwí'o umátinkai-yantaa'a íma kwéraivo íma miwiyávé'a inkáiséro.

⁵ kemá simátíme'a sé'a Áánútu máyáivo kwenáároi inkáiséro. kwemó tínkamina'o puwónááombo éna kemá kanaán-umai sáwí-marupa'o iramó kwégaipa'a mátiyuwaniye. mináimbá Áánútuntave'a inkáiséro-aimba kwésune Ísu siráíye.

⁶ Ísu simásuwena séna sáwíyan-dumama téntékaan-dumama éva'aasei-numama sáwíyan-ontandei kae-tóyaráán-óntándéí kwémeyan-ovo Áánútu kíraan-dumama íma awinkaiwáímá póna awánaraiye.

⁷ numamá kito-tantaa'a awánaiwaima póna kwaásima anón-tantaa'a ovó íma táá'a kaíno. kenti'nóntáuma kwétaampaiwaiman-ivo íma táá'a kaíno Ísu siráíye.

Ísu áwí'a avorató sénaunda-kwasai.
Mátíyu 10:32-33, Mátíyu 12:32, Mátíyu 10:19-20

⁸ Ísu simásuwena séna simátíme'a sé'a amáparawai túranka'a kentávésa sésa Áánútu ai'maráísana kunkáiwai kesí anóndakoman-iye síyawaiyave'a kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai Áánútuna kwayó'nárawa'a kwíyómpakewai túranka'a sé'a kesí kwaásiman-owe sénaumne.

⁹ ánivo kwaási túranka'a kembá tínaaemba umásimiyawaiyave'a kemá Áánútuna kwayó'nárawa túranka'a sínaaemba umátimenaumne.

¹⁰ kembá kwaási úrandako kumpaáruraundawai simái sáwí'a umásinkanaaomba mindá Áánútu maitiyuwánívo Áánútun-amankomba simái sáwí'a umánkanaaomba mindá Áánútu íma maitiyuwáinana miwísé kwaíkwai'a íníye.

¹¹ kesí kwaási-i'a ontávái táto'mai tí'maesamo anón-kwaasiye mono-káwáá-kwáásíyé túranka'o mátínkaresamo aaivimbá maitínkéwa'o é'a nóran-aimbo síyamba íma táá'a káínana

¹² Áánútun-amanko sénááon-aimba úwoi tááka'a tinkáína'a sénááowe Ísu siráíye.

óísankwara-kwaasigo sáwí-imayaa uráin-kwasai.

¹³ súwana sáwíva-kwaasivinkemba moóráwai Ísuntavena séna anóndakoo kesivo púwísana kesuwaá amápa-tantaa'a mairéna íma taaímbai kwésimivo emá sinaná taaímbai násimino súwana

¹⁴ Ísu séna kesí kwaásiyo mináimbá íma koisé'a keáváráwaiti náaindaamba íma taaín-timenaumne simáména

¹⁵ amáparawaiyavena séna kwaási kawé'a umái máyáawaiti ááimba íma sáwíva'-naaindaamba makáavo náaindaamba mayánáe seéme'a máyáavainivo kentúra'a kárakwiyoro Ísu siráiyé.

¹⁶ simásuwena moóra-aimba simátiména séna moóráwai sáwíva'-naaindaamba makáindawai kwená kígauva'a sáwíva-tomba kwáyáísana

¹⁷ kwesávái-ímáyáá éna sáwíva-tombo áká'maimo maránaunda-namba íma kwáyáivo nóra ónaumno.

¹⁸ mirámó é'a toómbá makáunda-namba tawísíyuwe'a anón-damba úmare'a mimpímbá amápa-tomba áká'mai maré'a kesí náaindaankwara'a maránaumne.

¹⁹ mirámó é'o é'a kesávái sé'a amápa-tantaa'a íma aáváán-tuwáúnda toómbá námai iyé'a nombá námai iyé'a ayáátááka'a úwoi mé'a onaná sirunkó kawé'a kwéina'a ménəumne kwésisana

²⁰ Áánútu simáména séna sáwí'o úmae kwénaaonda-kwaasima óne. ívé'-no'waamba puwéma esávái makáanda-naaindaamba túwénana nááwa mayáníyo Áánútu siráiyé.

²¹ marapá'á esávái-nááíndááné su'mai makáiyawai mirán-kwáásímán-ivo marapá-tántáaré su'mai marésa Áánútumpaken-tantaa'a íma makáawe Ísu siráiyé.

Áánútumpa'a imáyáa áméron-kwasai.

Mátíyu 6:25-34

²² Ísu mináimbá simásuwena kwená kwayó-kwáásiyávéna séna kwésimtime'a sé'a miraráán-umai máyáamba íma anón-imayaa é'a toómbó nánááontave'a íma anón-imayaa é'a kentúra'o unáánkwátóimo ónááontave'a íma anón-imayaa oró.

²³ toómbó nánááomba úwoisambanivo kwaásimo máyáamba anón-tantaa'an-iyé. unáánkwátói ónááomba úwoisambanivo kwaási túma anón-tantaa'an-iyé.

²⁴ numagómpá'á imáyáa oró. numaó íma kígau kwéena toómbá áká'mai naaúmpa'a makéna nánívo Áánútu miwítí toómbá tímísasa kwénaawe. Áánútu aúranka'a numaómá kito-tantaa'an-ivo kwaási anón-tantaa'a póna kentí toómbó éna tímíníye.

²⁵ keinárawa'a anón-imayaamo é'o é'a kentí maíyan-kanaama íma kanaán-umai ayáátááka'a ménəaowe.

²⁶ mindá sáwíyan-tantaa'a isa'á íma kanaán-umai ónááomba pó'a ó'on-o'on-tantaatave'a íma anón-imayaa oró.

²⁷ kwaigwandáánká'á imáyáa oró. kwaigwandáánkó íma kígau éna íma kwená unáánkwátói makáivo simátiména sé'a naaóvá'á Yútaa-kwaasiti anóndako áwí'a Sórómoni kwemá sáwívar-unankwatoiyé konaaririyé makáiwai úwasa kwaási awánésa kawé'an-iyé sumbánivo kwaigwandáán-aramba awánésa anón-kawé'an-iyé kwésewe.

²⁸ uvá'á konaarirí-yántáaré séna kwaigwandáámbá Áánútu uvá'á makáiyé. umá íma kwaikwai'a ínivo ívé'a ínasa aaváyaa kwaási agaisuwánááomba Áánútu mintántáá'á imáyáa kwéena konaarirí-yántáá'á makáiyé. miráumai Áánútu kwaásiyavena imáyáa éna kentí unáánkwátói tímínimba pó'a keinárawa'a maarán-áimbá ímo seráámbá Áánútu íma kanaán-umai kwésuwa'naa-iwaiman-iyé kwésewe.

²⁹ Áánútu kwétuwa'naa-imba pó'a toómbó nombó nánááontave'a íma anón-imayaa oró.

³⁰ moóra-mora-maravaken-kwaasi Áánútun-aai íma isáan-kwaasi toómbó nombó nánááontavesa anón-imayaa kwéowe. toómbó nombó ímo kwéne'o é'a puwónááontavena kentivo mintántáátávéna imáyáa kwéivo íma anón-imayaa kwé'e'a

31 Áánútu kwená kwaási kwégawaaintave'a imáyáa íyana mintántáá'á timíníye Ísu siráíye.

kwíyómpa'a kawe-tántáákóná kwaasái.
Mátíyu 6:19-21

32 Ísu simásuwena kwená kwayó-kwáásiyávéna séna kemá kesínaaemba kwégwaraawai kárákwiraumne. kentáásivomo simbá kesí kwaási kawáá ondá keinárawagwara'a kawáá ónááowe. mirá íyana kesirunkó kawe'á íníye simbá póna íma táá'a kaíno.

33 kentí náaindaamba kwétime'a meéyámbá mairé'a ímo makén-kwaasi tíméro. mirámó kwéiyana kentí kawe'-méyámbá kwíyómpa'a kwáyáinasa kwaási íma umóyámbá íyana íma avíyaraamba káínana kawe'á umái aasiyaasi kwaíkwai'a ína'a minkáwé'-méyantávé'a imáyáa é'a

34 marapá'ó kentí óísambo kwáyainanamo éna marapátávéna tinkánívo kwíyómpa'o kentí óísambo kwáyainanamo éna kwíyómpatavena tinkáníye Ísu siráíye.

mayái-kwáásímó kwéto'mayaa on-kwásái.

35-36 Ísu simásuwena séna anón-kwaasigo aaraimá kwétokwaa on-tánómbá ko-mandánáe séna kwínasa kwená mayái-kwáásí unáánkwátói úmaresa mésa oómbá kúra'makesa amu'matuwé méwana téna tááyainasa avekáámbá onta tiyankánááowe. miwí kwéto'mayaa ontembá keinárawa'a kwéto'mayaa e'a amu'maré'a máéro.

37 minánón-kwáásígó tinda kwená mayái-kwáásí koku'á mésa amu'matuwé ménka'a tìnana tirunkó kawe'á íníye. árai'a simátítime'a sé'a minánón-kwáásígó mayái mayáíndayavena unáánkwátói ayú'mái mórúna maréna minkwáásiyóntávéna maanká'á méwa'a toómbá tíméro síníye.

38 minánón-kwáásígó no'wáán-avuntana'i. irataróra'iyo. tinda kwená mayái-kwáásí koku'á mésa amu'matuwé ménka'a tìnana tirunkó kawe'á íníye.

39 simátíménda-aimba imáyáa oró. naankó avowámó umóyán-kwáásímó tínínkanaamo isénaraai umóyán-kwáásí timbá kwéto'mayaa ena awánéna kwatúwáísana kwená naaúmpakemba umóyámbá íma máyáísino.

40 miráumai kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai kumónaundayave'a pó'a keinárawa'a íma imáyáa kwéiyanka'a kumúnavainivo kwéto'mayaa e'a simu'maré'a máéro Ísu siráíye.

sáwí'a owasá kawe'á owasá uráan-kwasai.
Mátíyu 24:45-51

41 súwana Pítáa séna Ísóigoo emó sénda-aimba kentááyáváíyé su'mai kwése. amápa-kwaasiyavaigwarara kwéseno súwana

42 Ísóigo séna kawe'-máayáímó kwémayaawai kawer-ímáyáágwára-kwáásiyávé'a kwésune. miwítí anóndako séna kesí mayái-kwáásír'á kárákwire'a toómbá taaímbai tíma'mae'a íyóro síníye.

43 miwítí anóndako téna mayáímó kawe'ó umáímó mayáínda tatuwánáínana mayáímó kwémayaindawai tirunkó kawe'á ínana

44 minánóndákó séna kesí náaindaamba amápa-tantaaka'a kárákwiyoro síníye.

45 ánivo mimbáyái-kwáásímó imáyáamo ésamo kesí anóndako ayáátááka'a íma tíníye sésamo mayái-ínínákwá'ó tínkamesamo toómbó nésamo uwoaó'-nómbó kwénesamo uwoaó'ó ésamo

46 miwítí anóndako tínín-kanaa ímo ísaresamo ímo imáyáa kwéindara'a téna anónka'a tatínkambai Áánútun-aaí ímo kwéisaan-kwaasi máyáapa'a mótinkaniye Ísu siráíye.

47 Ísu simásuwena séna mayái-kwáásí miwítí anón-kwaasigon-aaí isésa kwemó síndantemba íma íyamba máyáawana anón-kwaasigo téna anónka'a tatínkaminiye.

48 ánivo mayáí-kwaásí miwítí anón-kwaasigon-aaí íma isésamo ombá sáwí'a ésa máyáawana anón-kwaasigo téna sáwíyanka'a tatínkaminiye. Áánútu kawer-ímáyáá anómba tímakaiyawai anóm-bayai máyáaro. kawer-ímáyáá anómba tokáiyawai kwaási túwa'naa oró Ísu siráiyé.

*Ísu kwaási taaínánín-kwasai.
Mátíyu 10:34-36*

49 Ísu simásuwena séna iramó kaintembá mayáímá máyáandayave'a marapá'á kumbáyaunda mimbáyáí ánásainana kawé'á íníye-ímayaa kwéune.

50 sáwíyanka'a kembá sí'a índai'a ónááontavena sirunkó umbaí kwétaisana sí'o índai'o ónááomba ánásainana sirunkó kawé'á íníye.

51 kentáv'e'a maarán-ímáyáá íma oró. kwaási amápa'a paru umái máyáantavena marapá'á kunkáiyé. ímanivo marapá'á kunkáunda kwaási taaínkaa'a ésa évakarawai kesáái isáiyasa évakarawai íma isánááowe.

52 ívékwara aánogwara'a moóra-naumpa'a éva'aasei-kwaasi mésa kesááiyavesa miwítí ímáyaá taaínkaar-urésa kaumbonárau moóra-ímayaa íyasa kae'nárai ó'on-ímayaa óyááoiye.

53 avowámá moóra-ímayaa ínana ááninko ó'on-ímayaa íníye. anówama moóra-ímayaa ínana ayáámúnko ó'on-ímayaa íníye. anáávukoe ó'on-o'on-ímayaa óyááoiye. kesááiyavesa miráumai miwítí ímáyaá taaínkaa'a ónááowe Ísu siráiyé.

*évaka-tantaakona ááimbo kwéisaan-kwasai.
Mátíyu 16:2-3, Mááka 8:11-13*

54 Ísu sáwíva-kwaasiyavena séna ainámbó kwáyaina'o é'a sé'a aa'á tíníye kwésiyana aa'á tíníye.

55 úndá to'mái ánásaina'o é'a sé'a aa'á káníye kwésiyana aa'á káníye.

56 kwíyómpa'o awáné'o ombá sé'a aa'á káníye. aa'á tíníye kwéseмба mintántáá'á awánaraawe. kae'náér-on-kwaasi pó'a mirán-tántáákóná ááimba awánaambanivo Áánútu ívé'o kwéin-tantaakona ááimba íma awánaraawe Ísu siráiyé.

*aaimó arupímo íi-kwásái.
Mátíyu 5:25-26*

57 Ísu séna simátíménda-aimba ísáiyuwe'a minkáér-ámpá'á taaínkaa'a uré'a moóra-ampare su'mai koró.

58 moóra-aimba ísáaro. aaimó simátinkanae síyawaimo tí'mae kwíyasa aampa'á mósimai paárumasuwesa koró. anón-kwaasimo mátimiyasamo ésa i-kwaásí tímíyasa ándá-naumpa'a tínkánááowe.

59 ímo mirámó íyasamo ésa ándá-naumpa'a mótinkaiyasa íma ááéma ánásanaumne sésa amápa'-meyamba tímatuwaiyasa ayútinkanaaowe Ísu siráiyé.

13

sáwí-ímayaa ímo tuwáiyawaimo puwónááon-kwasai.

1 Ísu kwésimatimuwasa évakarawai tasimámesa sésa Káríri-maravaken-kwaasi évakarawai Áánútuntavesa ísámai póimo tuvú'mái agáyáamba kámááni-kwaasiti anóndako áwí'a Páírátí évakarawai tí'maráísasa tínkamisasa pukáawe suwaná

2 Ísu séna miKárírívákémbá pukáan-kwaasiyave'a sembá miwítí sáwí-ímayaa Kárírivakemba amáparawaiti sáwí-ímayaa gomba usáyaaitaraintavesa pukáawewa kwéseo.

3 íma mirá kwéovo simátíme'a sé'a kentí sáwí-ímayaa ímo tuwé'o Áánútumpa'o té'o é'a keinárawakwara'a puwónááowe.

⁴ imáyáa oró. Síróamuva'a ayáátáá'-namba tawiséna sáwíva-kwaasi 18 kwaasi tínkamisasa pukáawe. mindáyave'a sembá miwítí sáwí-imayaao Yérúsaremuvakemba amáparawaiti sáwí-imayaagomba usáyaaitaraintavena pukáawewa kwéseo.

⁵ íma mirá kwéovo simátíme'a sé'a kentí sáwí-imayaamo ímo tuwé'o Áánutumpa'o té'o é'a keinárawakwara'a puwónááowe Ísu siráíye.

taaigó íma arambá iráin-kwasai.

⁶ Ísu kwántámai-aimba simátímena séna moóráwai kwená ándá-aran-kigauva'a áséi-aramba iyain-taima u'makáisana áruma kwíkáisana arambá komayánáe séna koawánaimba íma iráísana

⁷ minkígáúrá'á kárákwirain-kwaasiyavena séna kaumborá'á áú'a simbá mintáéramba komayánáe'a koawánáúnda íma arambá iráisa'a úmpo mintáímá tumásuwaaao. maragóná anombá nasúwáivainivo tumásuwaaao sisaná

⁸ mindákó séna anóndako ímampo'a mintáiyááimpa'a oó'á túmake'a agámo'a maké'a

⁹ moórá-au'o sínda awánaanana arambó iyéna kawé'á ínivo mirámó ímo ína'a tumásuwanaumne siráíye Ísu siráíye.

Ísu saavatirá'á moórá-inimba asóvamankarain-kwasai.

¹⁰ moórá-tawai Yútaa-kwaasi monor-áímbá kwéison-kanaara'a Ísu mono'-náúmpá'á uména aái kwésimatimuwana

¹¹ moórá-ininko taraváá-kwámbá arumpimbá máyon-ininko ména ayáátááka'a sáwí'a umái ména 18 ima maisuwéna miráumai sáwí'a umái máyowana arósáánumba káínáívai kurówana íma kanaán-umai koku'á máyowana

¹² Ísu minínínkómbá awánéna séna enáí'a ánásaino séna

¹³ ane'á tátorowana avekáámbá arósáánumba arupí úwana koku'á usásinena Áánútu áwí'a mósá marówana

¹⁴ Ísu agándon-kanaara'a minínínkómbá asóvamankontavena mono'-nánká'á kárákwirowai arunkó sáwí'a úwana sáwíva-kwaasiyavena séna ava'moraé-kanaa mayái kwémayenka'a sí'a asóvamasinkainkwae sé'o é'a té'a agándaan-kanaamo é'a íma teró súwana

¹⁵ Ísóigo séna kaumbo-káér-ainkwara-kwaasiman-owe. agándaan-kanaara'a kentí purumakankwárá'á tónki-poigwara'a naaúmpakemba ayúranke'a áí'mae'a nompá'á kowaná nombá kwénaiye.

¹⁶ minínínkó Ááváramu aísavutantamba uráin-inimba isaná Sáátáánigo ayáátááka'a 18 ima tátokaisa'a agándaan-kanaara'a ayúrankauna'a sáwí'a kwéone kwésewe Ísu súwasa

¹⁷ simáímo sáwí'o umánkówai mináímbá isésa tigaemá uwaná kawé'-máiyái kwémayontavena úwoi-kwaasi tirunkó kawé'á uráíye.

taaérankona kwaasái.

Mátíyu 13:31-33, Mááka 4:30-32

¹⁸ Ísu séna Áánútu kwená kwaási kawááimba nóinkara kwégawaaiyompo maarán-áímbá simátínéna'a isánááowe.

¹⁹ Áánútu kwená kwaási kwégawaaimba maarámán-iye. moóráwai sáwíyan-taeranko áwí'a másátati mintáérámbá kígauva'a u'makáisana anón-éna amaimá móivarena kóyáwé uráísana numaómá mimpímpá'á ánáamba úmarena kwémaiye. Áánútumo kwená kwaási kwégawaaimba miráráámbá éna kwenááigo sáwíyamba kwaási tirumpimbá kunkwéna anómba kwéiye Ísu siráíye.

²⁰ simásuwena séna Áánútu kwená kwaási kwégawaaimba nóinkara kwégawaaiyompo maarán-áímbá simátíména'a isánááowe.

²¹ moórá-ininko péréti-tomba agayánáe séna kanaráán-tántáákó áwí'a páráwaa'a maimaéna intorái-yántáá'á sáwíyan-tantaa'a ayáúmaraisana kwéna intoréna kwéanon-iyé. Áánútu kwená kwaásimo kawááimba miraráán-umai kwenááigo kwaási tirumpimbá sáwíyamba kunkwéna anómba kunkwéiye Ísu siráiyé.

sáwíyan-ontaona kwaasái.

Mátíyu 7:13-14, Mátíyu 7:21-23

²² Ísu mináimbá simásuwena Yérúsaremu-naor-ampa'a kúmba naaó'-nao'a kwenáái simátíma'maena kúwana

²³ moóráwái séna anóndakoo Áánútu moórá-mora-kwaasiye su'maiya kawer-ámpá'á métinkaniyo súwana Ísu séna

²⁴ tiyáántámba égési úmae'a sáwíyan-ontavimba usáveranaaowe. simátíme'a sé'a sáwívarawai usáveranae sésa iyambanivo íma kanaán-umai usáveranaaowe.

²⁵ naankó avowámá usásinena ontá úmaraina'a ontará'á umé'a ááye'a sé'a anóndakoo ontayá tisinkaaó síyana íma tuwánáúnda-kwaasi náávakena'oo sína'a

²⁶ kentáásí naaópa'a te enáái tasimásimenata eséya toómbá nombá naráundayaawe síyana

²⁷ kwemá séna íma tuwánáúnda-kwaasi kentí naambárure kentóikare íma tuwánáúnda-kwaasin-ovo kóro naankó avowámá síníye Ísu simásuwena séna

²⁸ Áánútu kwená kwaási kawááipa'a ti'maráina'a máápakemba awánáiyamba kentíkwá'ná Ááváramuwe Áísákaawe Yákópowe Áánútun-aaí simátímakowaiye Áánútu kwégawaaipa'a méwa'a tuwáné'a tiyántave'a é'a ivi'á tánááowe.

²⁹ aaváúmá usaipakén-kwáásiyé aaváúmá kumpéráipaken-kwaasiye évarevar-awampaken-kwaasiye Áánútu kawááipa'a tésa tamésa nánááowe.

³⁰ minkánáará'á naaén-kwaasivinkemba évakarawai aivarí'a ónááovo aiva-kwáásí naaéni'a ónááowe Ísu Áánútumo kawááintavena mináimbá siráiyé.

Ísu arumbá umátínkarain-kwasai.

Mátíyu 23:37-39

³¹ mitáwái ámáán-kawaa-kwaasi évakarawai Ísunopa'a tésa sésa anón-kwaasi áwí'a Éróti séna Ísumba tuvúwónana puwíníye kwésivo maanká'á tuwé ó'om-bapa'a kówaao suwaná

³² Ísu séna Érótimba iyánaankaraama túwáín-kwaasi kosimáme'a sé'a taraváá-kwámbá kwaási tirumpinkémbá kwémaitiyuwe'a tí'a on-kwáásí kwéasovamatinkaunda-mayai ívé'a maé'a aaváyaa maé'a ayúnká kesí mayái ánásanaumne.

³³ Áánútun-aaí simátímakaawai Yérúsaremu-naopare su'mai kwétinkamowasa kwévuwontave'a ívé'a aaváyaa ayúnká aampa'á kwégwe'a mayái maivá kónaumne siyé Érótimba kosimáméro Ísu simásuwena

³⁴ Yérúsaremu-naopaken-kwaasi arumbá umátinkena séna Yérúsaremu-naopaken-kwaasiyono. Áánútun-aaí simátímakowai tínkambae'a kwéiyuwasa pukáawe. Áánútu ti'marówasa kurówai óntantamba tínkambae'a kwéiyuwasa pukáawe. kokórigomo áráátombo ayóí-ándámpá'ó tínkarenamo káátamatinkaintemba aasiyaasi-táwái kemá mirá ónaumne kwésundanivo tínaaemba kwéumasimewe.

³⁵ ísáaro. Áánútu tiyuwáina'a tu'nankáámbá ónááowe. simátíme'a sé'a íma úwoi suwánanaaovo naaémbo sé'o Áánútu ai'maráísana kunkáiwaimba Áánútu kawé'á kwéumankaiye síyanka'a moórágwara'a suwánanaaowe Ísu siráiyé.

14

Ísu aiyayaamba intorón-kwaasi asóvamankarain-kwasai.

¹ moórá-tawai agándon-kanaara'a Ísu ámáán-kawaa-kwaasi anón-kwaasigona naaúmpa'a toómbá náíndayavena umáyowasa agándai-kanaara'o Ísumo nóramo índa awánanae sésa umésa awánowana

² moóráwai aiyayaamba kwéintonon-kwaasigo kwená egwaa'á máyowana

³ Ísu minkwáásígómbá awánéna ámáán-kawaa-kwaasigo ámáamba sun-kwáásiyé tísaa ena séna agándaan-kanaara'a kanaarará áí'o in-kwáásí asóvamankanaundaya'iyó súwasa

⁴ isésa íma aai suwaná minkwáásígómbá áí'mai kawe'á umánkena séna ánivo kuwó súwana kóúwana

⁵ tísaa ena séna keinárawapinkemba kentí iyámpóiyá'i. kentí póráara'iyó. maipímbó pékaina'o é'a agándai-kanaara'a ááéma mósá asinánááoo Ísu súwasa

⁶ mináímbá íma kanaán-umai anondá siráawe.

kwaási íma kentúma maimaé iyí-kwásái.

⁷ aai íma anondá suwasá toómbó nánáesamo tun-kwáásí aiva'á uménaemo sumbá Ísu tuwánéna kwántámai-aimba séna

⁸ moóráwai séna aaraimó tokwaa on-tánómbá tamandaaó sína íma aiva'á umaiyó. aiva'ó uménanamo enáwí'o usáyaaitaraindawaimo títanamo éna

⁹ tááyaindawai entávéna séna usásinenana maankwáásígó maanká'á tamaíno sínana aigaemá umásuwe tínaaempa'a kumbéniyone.

¹⁰ ánivo tááyainamo tínaaempa'o uménanamo tááyainda-kwaasigomo kweyááríka'o entávénamo séna kesí kwaásiyo usásine aiva'á umaiyó sínamo umáínasa awánéna enáwí'a mósá maránááowe.

¹¹ anón-kwaasima úne síyawaima Áánútu miwí túwí'a móruna tiyuwánívo sáwíyan-kwaasima úne síyawaima Áánútu miwí túwí'a maimaé iyíníye Ísu siráíye.

¹² Ísu simásuwena ááyarowaiyavena séna anón-tanomba kauvónáe sinda-tawai óísankwara-kwaasiye enamáaraawe ená akúné ená kwaásiye su'mai íma tááyao. mirámó inasamó ésa naaémba ááyewa toómbá komandáníyonda mindá ená toónkóná anondáman-íye.

¹³ ánivo anón-tanomba kauvónáe sinda-tawai ímo óísambo makén-kwaasiye táyayaamba sáwí'a urén-kwaasiye aúgavitan-kwaasiye tááyenasa tamandánááombanivo

¹⁴ ená toónkóná anondáma íma amíyambanivo enarunkó kawe'á ínana Áánútu ená toónkóná anondáma amíníye. naaémba arupí umái mén-kwaasi pukémpinkemba usásinaiya-tawai Áánútu amíníye Ísu siráíye.

anón-tanomba kauráin-kwasai.

Mátíyu 22:1-10

¹⁵ mináímbá súwasa Ísuwe toómbá kwénowai isésa uwaná moóráwai séna Áánútu kwená kwaási kawááipa'a toómbá nánááowai tirunkó aamoí íníye súwana

¹⁶ Ísu séna árai'a simbánivo simátíménda imáyáa oró. moóráwai anón-tanomba kauvónáe séna sáwíva-kwaasi tááyamakéna máyáísana

¹⁷ mintánómbó nánááon-kanaa sáwíyanka'a títana kwená mayái-kwáásígómbá ai'maráísana tááyaraiwaiyavena séna toómbó naí kwéto'mayaan-ivo teró sisasá

¹⁸ miwí íma tíí-áímbá sewaná moóráwai séna maramá meéyán-ure'a koawánanaumpo íma tanómba kauvópa'a kónaumne siyé kosimámiyo sisaná

¹⁹ moóráwai séna siyáánkai-poima meéyán-ure'a koawánanaumpo íma tanómba kauvópa'a kónaumne siyé kosimámiyo sisaná

²⁰ moóráwai séna ívé'a aarai mairáunda pó'a tanómba kauvópa'a íma kónaumne siyé kosimámiyo sisaná

²¹ mimbáyái-kwáásígó kwená anóndakonopa'a téna mirá sewé tasimámísana arunkó sáwí'a isaná séna avekáámhá naaó'-nao'a kwénaae tíyayaamba sáwí'a uráinda-kwaasiye túramba kavíkáinda-kwaasiye óisamba íma makén-kwaasiye tivakáá-umai tí'mae tíyó séna ai'maráísana

²² mimbáyái-kwáásígó mirá kosimái koyauweréna taséna simásimendantemba kosimái tí'mae'a túnda ená naaúmpa'a paaí karekó'a umái máyáawe sisaná

²³ kwená anóndako séna amápa-kwaasi kesí naaúmpata sisipáá oró. amápar-ampa'a kwénaae kwaásimo tivakáá-e asiramái simái tí'mae tíyó siráíye.

²⁴ Ísu séna simátíme'a sé'a aiva'ó tááyariwai íma tésa kwená toómbá íma tamandánááowe Ísu mináímbá kwántámai-aimba siráíye.

*imáyáa kawé'á urésa Ísu-ánaemba kwaránááon-kwasai.
Mátíyu 10:37-38*

²⁵ súwasa Ísuwe aampa'á kuwaná mégwantena simátimena séna

²⁶ kesínaemba kwaránáe síyawai aiva'á kembá imáyáa simésa naaémba anóvowiye awainínkówé kwená iyámpóíye kwenávárawaawe kwenáúnavare kwesáváíyé imáyáa oró. ímo mirámó iyamba uwóví'a ónááovo mirámó ésamo ésa kesínaemba kwarésa kesí kwayó-kwáásí-í'a ónááowe.

²⁷ kemó puwónaunda-taimo súgwaata'mae'o kondantembá kesínaemba kwaránááowaima umbai-yántáá'á timíyasa minúmbái-yántáá'ó ímo maimaésamo sínaembo kwaráamba uwóví'a ombá pósa íma kesí kwayó-kwáásí-í'a ónááowe.

²⁸ moórá-aimba ísáaro. ayáátáá'-namba ónáe síyawai aiva'á óntambo tuwésamo ónááon-imayaa ésa óntamba táámpamai awánáiyambo kanaamó ínasamo ésa mináyáátáá'-námbá ónááowe.

²⁹⁻³⁰ ímo táápamaimo awánaresamo mindámbó iyamba minóntámbá ánásagwinana mindámbá úwoi kwáyainasa kwaási awánésa íma áságwimai umásukaawe sésa tuwírááima sénááowe.

³¹ moórá-aimba ísáaro. moórá áái'a tiyáivín-ánón-kwáásígó áái'a tiyánáe séna aiva'á kwená i-kwáásí táámpainda sáwíva-kwaasi 10,000 kwaasi ínana ó'on-i-kwaasiti anóndako kwená i-kwáásí táámpainda ávááraumai sáwíva-kwaasi 20,000 kwaasi ínana imáyáa éna kembá usáyaaítanaao. íya usáyaaítanaao séna

³² íma kanaán-umai usáyaaítanaumne-imayaamo énamo éna anón-kwaasi némpa'a máyainana aantá-kwaasi tí'maréna séna íma áái'a tiyánaundayaanivo úwoiya ménaum. nóraya ónaumno siyé kosimáméro síníye.

³³ Ísu mináímbá simásuwena séna aiva'á ónááon-imayaa urésa naaémba síyantemba ónááowe. miráumai kesínaemba kwaránáe síyawai aiva'á makáan-tantaatavesa imáyáa urésa íma mintántáá'á tuwánaumnemo sésamo ésa kesínaemba íma kwaránááovo mintántáá'á tuwánaumnemo sésamo ésa kesínaemba kwarésa kesí kwayó-kwáásí-í'a ónááowe Ísu siráíye.

*uwígóná kwaasái.
Mátíyu 5:13, Mááka 9:50*

³⁴ Ísu simásuwena séna uwímá kawé-tántáá'á imbánivo anómba ánásaisana ayáántámba kwáyáimbanivo ó'a uwímó kái'a íma úmaranaaowe.

³⁵ ayáántámba íma agámo'a maráiyana kawé'á ínivo úwoiva'a tuwánááowe. kwéisaawai ísámai kawé'á oró Ísu siráíye.

15

*sipisípi-poimo áúyokain-kwasai.
Mátíyu 18:12-14*

1 táákísi-ontamba kwémayon-umoyan-kwaasiye sáwí'a kwéun-kwaasiye Ísunopa'a kwenáái isánáe sésa tuwasá

2 áamáán-kawaa-kwaasiye áamáamba sun-kwáásíyé tuwánésa tirunkó sáwí'a úwasa keáímbá sésa sáwí-kwaasiye toómbá kwénena aaí kwésimba sáwí'a kwéiye suwaná

3 Ísu mináímbá iséna kwántámai-aimba séna

4 sipisípira'a kárákwiyowai kwéon-aimba ísáaro. moóráwai sáwíva-sipisipi 100 sipisípira'a kárákwiraisana moórá-sipisipi áúyokwisasa misáwívá-sípísípí uvá'á máyáawana moóráma áúyokwimba koavakáá-émena awánéna

5 aamoí kwéena áúgwaata'maena

6 naaópa'a téna kwenamááraawe kwená naaópaken-kwaasiye tááyaisasa torupamáí máyáawana séna kesí sipisípi áúyokwisa'a koavakáá-éme'a áí'mae'a túmpo aamoiyá ónáe sisasá aamoí uráawe.

7 simátíme'a sé'a miráumai kwíyómpa'a máyáawai marapá'á tuwánaamba arupí umái máyáan-kwaasi kawé'á umái máyáamba tuwánésa aamoí kwéowasa sáwí'a umái máyáampinkemba sáwí-imayaa tuwésa Áánútunopa'a tíyasa Áánútuna kwayó'nárawa'a kwíyómpa'a máyáawai anón-aamoi kwéowe Ísu siráíye.

óntamba áúyokain-kwasai.

8 Ísu séna moórá-aimba imáyáa oró. moórá-ininko siyáánkai-ontan-arumba makáisana moórá áúyokwisana oómbá kúra'makena kwená naaúmpa'a kankambá kwégwiyuvena kawé'á umái avakáá-éna

9 awánéna kwenamááraawe kwená naaópaken-kwaasiye tááyaisasa torupamáí máyáawana simátímena séna kesí óntamba áúyokwisa'a avakáá-éme'a mayáúmpo aamoí íyataao sisasá aamoí uráawe.

10 simátíme'a sé'a miráumai sáwí'a umái máyáampinkemba sáwí-imayaa tuwésa Áánútunopa'a tíyasa Áánútuna kwayó'nárawa'a kwíyómpa'a máyáawai anón-aamoi kwéowe Ísu siráíye.

ívé-kwaasigo avowámbá auwéna kóurain-kwasai.

11 Ísu séna moórá-aimba imáyáa oró. moóráwai kaer-íyámpói tínkaraiwai máyáísana

12 naaénkewai avowántávéna séna ená amápa-tantaa'a ímo pukéndara'a ívé'a taaímbai simiyó sisaná taaínkaar-umai ááninkai tímísana

13 naaénkewai sáwíyanka'a ména kwembó ámakain-daaíndaamba kwétímena óntane su'mai maimaéna némpa'-marava'a koména sáwí'a úmaena kwéiyena kwená óntamba tu'mái

14 ánásasuweisana anón-ayawaima taisaná toóntávéna avakáá uwááena

15 mimbárávákén-kwáásígónópa'a kwéna mayáí mayánáe kosímae íyísana kesí mar-avá'á komé kesí póíra'a kárákwiyuwo sisaná

16 koména póíra'a kárákwirena ááesantavai úmae kwéiyena póíti toómpínkémbá nánáe séna sisasá íma áméwána

17 ména naaémba kawer-ímáyáa éna séna kesivoná mayáí-kwáásí sáwíva-tomba nawááesa tímú'a vaisasá aráávara'a kwéomba pó'a maanká'á mé'a sáái sinkáína'a puwúnavaímpo'a

18 maanká'á tuwé'a kesivonópa'a kwé'a sé'a kesivoó Áánútu aúrankare enaúrankare sáwí'a únda pó'a

19 kentávái kesáánine sénda uwóví'a ómpo kesí mayáí-kwáásíyé siyó kosénaumne séna

20 mivá'á tuwéna teémena aampa'á kwétisana némpakemba avowámá awánéna aruntavéna umánkena isaaiséna koyaparéna ivi'á kwétaisana

21 ááninko séna kesivoó Áánútu aúrankare enaúrankare sáwí'a uráumpo kentávái kesáánine sénda uwóví'a óne sisaná

²² avowámá mináímbá ivá kwéyuwena kwená mayái-kwáásí tááyaisasa tewaná séna avekáámbá kawer-únánkwátói maimaé mágwéumanke'a kesáánimba intávé'a kwairambá kwéumanke'a aísamái ánáamba kwéumanke'a

²³ ánóígwara-purumakan-araa'a maimaé'a máyuvu'mai aamoi-tánómbá kauvíyata kwéneta aamoiyá umánkáano.

²⁴ kesááninko áúyokurai. pukurái. kwésunana úwoi ména timbá póta aamoiyá ónaumne sisasá aamoí uráawe.

²⁵ aamoí owaná aivakéwái kígauvakemba timbá naankóná egwaa'á téna aamoí on-áímbá taiséna

²⁶ mayái-kwáásígómbá ááyena séna nóinkara aamoí kwéoo sisaná

²⁷ enává'a kawé'á umái tiráisana enavo séna ánóígwara-purumakan-araa'a tuvú'mái kauvóro sisasá mirá kwéesa máyáawe sisaná

²⁸ mináímbá ísáísana arunkó sáwí'a isaná kayoréna íma naaúmpa'a íyísana avowámá máápa'a kuména aivakéwai arumbá kusimái íyáísana

²⁹ avowántávéna séna ayáátááka'a esé mé'a sáwívar-ima kwémaisuwe'a enáái íma ankaisé'a emó séndantemba mirá kwéuna anóm-poiye sáwíyam-poi méme-araare íma tuvú-simena'a kesí kwaásiye naráumne.

³⁰ enááninko ená anón-ontamba maimaéna koména aarai tine'á minóntámbá máyu'mai ánásasuwena tisa ánóígwara-purumakan-araa'a tuvú'mái kwégaumai améne sisaná

³¹ avowámá séna ayáátááka'a kesé máyaanda kesí amápa-tantaa'a endéín-iye.

³² enáváko áúyokurai. pukurái. kwésunana úwoi ména tintávéta aamoiyá kwéumankaumne siráíye Ísu siráíye.

16

moóráwai mayái sáwí'a uráin-kwasai.

¹ Ísu kwená kwayó-kwáásíyávéna séna moóra-aimba ísáaro. moóráwai náaindaankwara-kwaasigo mayái-kwáásíyávéna séna kesí náaindaanka'a kárákwiyuwo sisaná mirá kwéísasa évakarawai tésa sésa ená náaindaanka'a íma kawé'á umái kárákwiraisana ená óntamba áúyokaiye sewaná

² mindákó iséna kárákwiraiwaimba ááyaisana tisaná séna enáái sewa'á isáúnda po kesí náaindaanka'a íma kárákwiyiniyompo kesí náaindaanka'a kárákwiyonda-avvai agaimái símína'a ená mayáígóná ááimba awánaano sisaná

³ kwégwena imáyáa éna kesí anóndakomo si'mátuwaina'a nóra ónaumno. kemá íma asirayándá'á pó'a mara-máyái íma kanaán-umai mayánaunda pó'a inaaímó síiyávái sigaméa ínivo

⁴ mirá é'a aasósóí'a úmae kwénaaonana si'mátuwainasa naaémba meéyán-ónaumne sésamo úwoimo mairáan-kwaasiti naaúmpa'a sínkaresa toómbá siménááowe-imayaa umásuwena

⁵ kwená anóndakonopakembo naaémba meéyán-ónaumne sésamo úwoimo mairáan-kwasai tááyaisana moóráwai tisaná séna kesí anóndakomba nóraumai-meyana amíníyono sisaná

⁶ séna sáwíva'-masawemba 1,000 masawemba ógwitamai aménaumne sisaná mindákó séna ená aúvávimba íma 1,000 iye se 500 iye simái agai-simiyó sisaná mirá isaná

⁷ ó'a moóráwai tisaná séna kesí anóndakomba nóraumai-meyana amíníyono sisaná séna sáwíva-ton-unamba 1,000 unamba aménaumne sisaná mindákó séna ená aúvávimba íma 1,000 iye se 800 iye simái agayaaó sisaná

⁸ mináímbó simbá anóndakomba simáméwana iséna kwená náaindaanka'a sáwí'a umái kárákwiraiwaintavena séna kawer-ímáyáágwará-kwáásí ontembá mirá óne siráíye. marapá-kwáásí kentí imáyáarakemba ásagwimai mirámó ondawái kawé'á íníye

simái kwémayaavo sámo kain-áyámpá'ó máyáan-kwaasi íma mirá kwéowe. miráumai anóndako kwená náaindaanka'a kárákwiraiwaintavena séna kawer-ímáyáágwárá-kwáásí ontembá mirá óne siráiyé Ísu siráiyé.

⁹ Ísu simásuwena mináíntávéna séna ísáaro. marapá'á kentí óntandei túwa'naa íyasa kentí kwaási-i'a íya'a kentí óntambo ánásaindara'a kwíyómpa'o ésa iyónááon-kanaa kwíyómpa'a minkwáásí tuwánésa aamoí umátinkanaaowe.

¹⁰ sáwíyan-tantaaka'a kawé'á umái kárákwiyowai anón-tantaaka'a kawé'á umái kárákwiyonaaowe. sáwíyan-tantaaka'a sáwí'a umái kárákwiyowai anón-tantaaka'a sáwí'a umái kárákwiyonaaowe.

¹¹ marapá-tántááká'ó ímo kawé'ó umáímo kárákwiraiyawaimo éna Áánútu kwíyómpaken-tantaa'a íma tíména kárákwiyoro síníye.

¹² marapá'ó Áánútumpaken-tantaaka'o ímo kawé'ó umáímo kárákwiraiyawaimo éna Áánútu kwíyómpaken-tantaa'a íma tíména kendéímán-iye síníye.

¹³ íma kanaán-umai kae-káwáá-kwáásítí mayáí kwémayaawe. mirámó ésamo ésa moóráwaimba aamoí ésa moóráwaimba íma aamoí umánkanaaowe. mirámó ésamo ésa moóráwaina mayáí kawé'á umái maésa moóráwaina mayáí sáwí'a umái mayánááowe. miráumai Áánútuna mayáímó ma'é'o é'a sáwívar-ontamba mayánaumne-imayaa íma úmae iyónááowe. sáwívar-ontamba mayánaumne-imayaamo é'o é'a Áánútuna mayáí íma mayánááowe Ísu siráiyé.

¹⁴ Ísu mináímbá súwasa áamáán-kawaa-kwaasi ísésa óntantavai aamoí kwéesa pósa Ísuná awiráái suwaná

¹⁵ Ísu simátimena séna keinárawa'a kwaási túranka'a kawé'-máyaí kwémayaawasa tuwánésa sésa kawé-kwáásímán-owe kwésevo Áánútu kentí táama kwétuwanaiye. amápa-tantaako áumo mósá kwémaraan-tantaatavena Áánútu úwoisan-tantaa'an-iye kwésiye Ísu siráiyé.

¹⁶ Ísu simásuwena séna Mósesi Áánútuna áamáamba simátímakaimba Áánútunaaimo simátímakaawaimo agaimakáamba naaóvá'á maémaen-kwaasiye minávúmpín-kwáásíyé naaén-kwaasiye Yónimo nombó pétinkaraiwaiye ména mináímbá taag-wiyakáawe. ívé'a áséi-kwasai Áánútu kwená kwaási kawááin-aimba kwésimatimemba pósa kwaási Áánútu kawááipa'a tiyáántamba asirámaesa kwéusaveraawe.

¹⁷ maramá kwíyómba ánásanimbanivo Áánútuna áamáamba sáwíyan-aimba anón-aimba íma ánásena aasiyaasí kwaíkwai'a íníye.

¹⁸ moóráwaimo awainínkómbó ai'mátuwenamo ó'on-inimbo kwémayaimba umóyámbá kwémayaiye. moórá-kwaasigo ai'mátukain-inimbo kwémayaimba kwegwára'á umóyámbá kwémayaiye Ísu siráiyé.

óísankwara-kwaasigonte Árásárasintei kwaasái.

¹⁹ Ísu séna moórá-aimba ísáaro. óísankwara-kwaasigo ména kawer-únánkwátói sáwíva'a makéna kawé-tómbá námae kwéiyisana

²⁰⁻²¹ moóráwai áwí'a Árásárasí íma óísamba makáiwai anón-karevu'a kwégaisana máyáísasa ayái-tómbá amínana náníye sésa óísankwara-kwaasigona ontará'á móankaraawana máyáísana iyánkó téna minkárévú'á tauwá'naraiye.

²² naaémba ímo óísambo makáin-kwaasigo púwísasa Áánútuna kwayó'nárawa'a kwíyómpakendarawa'a kunáí'maesa Ááváramumo kawé'-mápá'ó máyáipa'a móankaraawana óísankwara-kwaasigo púwísasa utámakaawana

²³ sáwí-marupa'o iramó kwégaipa'a anón-ai'a kwéisana ména mósá awánaimba némpa'a Ááváramuwe Árásárasíye máyaayana tuwánéna

24 aayamáivinkemba séna kesivoó Ááváramuwo sáwí-marupa'o iramó kwégaipa'a anó-si'a kwéisa'a máyaumpo arumbó umásinke Árásárásimba ai'márénana kunkéna ayáánánáma nompí tu'mái simáávíra'a maráinana tasiyasi íno sisaná

25 Ááváramu séna kesááninko marapá'á máyaandara'a amápa-kawe-tantaa'a makáampo Árásárási sáwí'a umái méraivo mindáyavai imáyáa uwó. ívé'a kwemá kawe'á umái máyaivo embá áí'a ipá'á máyaane.

26 senda-áínkwará'á imáyáa uwó. avumpimbá kuvakamá anómba kwáyáivo maankákémbá íma kunámaatwasa mivákémbá íma usámaaisewasa ónááovo anón-kuvaka kwáyáíye sisaná

27 óisankwara-kwaasigo séna kesivoó Ááváramuwo emó senda-aintave'a simáme'a sé'a Árásárásimba ai'márénana kesivoná naaópa'a

28 éva'aasei kesívárawaisai méraavo kusimátimena sáwí-marupa'o iramó kaipá'á tevó simátimino sisaná

29 Ááváramu séna Mósesi siráin-aine Áánútun-ai simátímakaawai siráan-aine aúvávimba agaimakáamba pósa táápamai isánááowe sisaná

30 kesivoó Ááváramuwo ímanivo moórawai pukáimpinkemba usásinena kusimátiminasa sáwí-imayaa tuwésa Áánútumpa'a kónááowe sisaná

31 Ááváramu séna Mósesi siráin-aine Áánútun-ai simátímakaqawai siráan-aine ímo isésamo ésa pukáimpinkemba usásinkaiwain-ai íma isánááowe Ááváramu siráíye Ísu siráíye.

17

sáwí'a kwéon-kwasai.

Mátíyu 18:6-7, Mátíyu 18:21-22, Mááka 9:42-48

1 Ísu kwená kwayó-kwáásíyávéna séna ó'on-o'on-tantaa'a kwaásitopa'a tínsa kesáái tuwánááowe. évakarawai tésa kesáái kwéisaawaima kampar-áímbá tasimátimiyasa kesáái tuwésa kówíyasa kampa'ó síyawainopa'a sáwí-meyamba tíniye.

2 miwímó tinumarampimbó anón-ontambo aríkwímaresamo nompímbó túwááwasamo kumésamo kumpuwésarakai kampar-áímbá íma simátíméwasa kesááimo ísaraan-iyampoi kesáái íma tuwésa sáwí'a osinó.

3 mindáyave'a kentúra'a kárákwiyoro.

kentí kwaásimo kembó sáwí'o umátinkaiya'o é'a keinárawapa'a mindáyave'a simátimiyasa sáwí'a únemo síya'o é'a íma moórágwara'a imáyáa é'a ivá'á túwáaro.

4 kentí kwaásigomo kembó sáwí'o umántínkáva'o kwéiyesamo kentópa'o tésamo sáwí'a únemo símae kwéiyiya'o é'a íma moórágwara'a imáyáa é'a ivá'á túwáaro. mimbórá-táwaimo avakaetéra'o mirámó íya'o é'a íma imáyáa é'a ivá'á túwáaro Ísu siráíye.

Ísuwe aráápamai máyáan-kwasai.

5 suwasá Ísóigona aantá-kwaasi kwentávésa sésa esé aráápamaiya máyaundaya súwa'naa inatá esé aráápamaiya máyaundaya asiramáíya máéno suwaná

6 Ísóigo séna moórá-taigo áwí'a másátati sáwíyan-aramba to'makáawana áruma kwikéna anón-tainamba kwéiyintemba kesé kítoka'a aráápamai máyáamba pó'a naaémba anónka'a kesé aráápamai mé'a anón-taiyave'o sé'o taawí'mae anón-dompimba kunkaruwuwómó síyanamo éna mirá íniye. Ísu mináímbá siráimba kwesé aráápamai máyáamba kwená mayái mayánááontavena siráíye.

mayái-kwáásítí mayáígóná kwasái.

⁷ Ísu kwená kwayó-kwáásíyávéna séna mayáí-kwáásígómbá ai'marááwana mayáímá kwémaena kígauvakena'i. póira'a kárákwiraindavakena'i. timbá ená toómbá emá agaimái naaó íma sésa

⁸ kavegavé umái kawer-únánkwátói uré toómbá agai-símí'a nasúwáana naaémba ená toómbá agaimái náníyone mirán-áimbá kwésewe.

⁹ sintembá mayáí-kwáásí mirá kwéesa úwoi miwítí mayáí isasá mirá kwéomba pósa íma túwí'a mósá kwémaraawe.

¹⁰ miráumai keinárawa'a mirá kwée'a simátíméndantemba umái mé'a ánásanaaoka'a sé'a úwoi kwená mayáí-kwáásíyá úndaya póta úwoi kentáásí mayáíyá mairáumne sé'a íma kentúma maimaé'a íyóro Ísu siráíye.

Ísu túma karón-kwaasi kawe'á umátinkarain-kwasai.

¹¹ Ísu Yérúsaremu-naor-ampa'a kúmba Sámériyaa-marawe Káríri-marawe avumpin-ámpá'á kwéena

¹² moórá-naopa'a kwéguwasa túma karón-kwaasi siyáánkai-kwaasi kwétesa némpa'o Ísumo túmba awánésa

¹³ aayamáí sésa anóndako Ísuwo kentáá arumbá umásinkaaó suwaná

¹⁴ Ísu tuwánéna séna mono'-má'yáí-kwáásítópa'a kwé'a kentúma máagaraatinkewasa tuwánésa túma kawáúgwiye sénááowe súwasa aampa'á kumbá túma kawe'á umátinkowana

¹⁵ miwíwínkémbá moóráwai áuma kawe'á umánkomba awánéna koyauweréna anónka'a tasiréna Áánútu áwí'a mósá maréna

¹⁶ Ísu anóndakoman-íye séna aísamaivimba takívairena súwi séna minkwáásí íma Yútaa-kwaasi Sámériyaa-maravaken-kwaasigo súwi súwana

¹⁷ Ísu séna siyáánkai-kwaasi túma kawe'á umátinkaunda avaréiyain-kwaasi íma koyauwérááwana

¹⁸ kímborawai ó'om-baravaken-kwaasigo koyauweréna Áánútu áwí'a mósá kwémaraiye simásuwena

¹⁹ minkwáásígóntávéna séna kentávái súwa'naa íníwaiman-íye sénda póna enáuma kawe'án-ivo kwaaó Ísu siráíye.

Áánútu kwená kwaasi kawááin-kwasai.

Mátíyu 24:23-28, Mátíyu 24:37-41

²⁰ súwasa ámaán-kawaa-kwaasi Ísumba áísaa esa sésa Áánútu kwená kwaasi kwégawaain-kanaama nósa-tawaiya tíníyo suwaná Ísu séna Áánútu kwená kwaasi kwégawaaimba íma kanaán-umai túrandei awánanaaovo

²¹ Áánútu kwená kwaasi kwégawaaimba kwaasi túra'a ááimba ásárimba pósa maanká'á ópa'a kárákwiraiye íma kanaán-umai sénááowe Ísu siráíye.

²² Ísu simásuwena kwená kwayó-kwáásíyávéna séna naaémba kemá kwaasi úrandako kúmónnda-kanaa awánanae síyambanivo íma mirán-kánáámá suwánanaaowe.

²³ évakarawai sésa maavá'á máyáivo tawánaaromo síyasa ó'owima sésa maavá'á máyáivo tawánaaromo síya'o íma áraire sé'a kóyáwé oró.

²⁴ kwíyómpa'o tawáombo úmae kwisasamó awánaantemba kemá kwaasi úrandako miráumai avora'á ókwara'a kumónaumne.

²⁵ misúnda-aimba íma paárurainasa aiva'á ívé'o máyáan-kwaasi tínaaemba umásinkesa sí'a índai'a umásinkanaaowe.

²⁶ naaóvá'á moóráwai áwí'a Nówaa máyonka'a kwaasi íma Áánútuna imáyáa ésa maémáentemba naaémba kemá kwaasi úrandako kúmónnda mirá ónááowe.

²⁷ Nówaa máyonka'a nombá toómbá kwénesa tiyáámúmbaa'a kwétokwaa-esa aaraí máyówasa kwaaí máyówasa kwéuwana Nówaa naaúmpa'a non-avóvomayaa'o kúndaumpa'a umáyowana anón-a'a téna kavirayán-dónkó amápa-kwaasi tínkamuwasa putásaraawe.

²⁸ naaóv'áá moóráwai áwí'a Áróti máyonka'a íma Áánútuna imáyáa kwéesa mésa nombá toómbá kwénesa kwémeya úmae kwénaesa kígauma naambá úmae naaémáémba

²⁹ Áróti Sótómu-naopa'a tiyuwónka'a Áánútu óntankwara iraronkwará'á kwíyómpakemba tuwówana kuména tínkamuwasa putásaraawe.

³⁰ Áróti máyonka'a kwaási íma Áánútuna imáyáa ésa maémáyáantemba kemá kwaási úrandako ókwara'a kumpaárondera'a mirá ónááowe.

³¹ ókwara'a kúmóndara'a ontará'ó máyaiyan-kwaasi naaúmpakemba náaindaamba íma ó'a umayánááowe. kígauva'o máyaiyan-kwaasi náaindaamba naaúmpa'o kwáyainda ó'a íma umayánááowe.

³² Áróti awainínkón-áái imáyáa oró. kwená náaindaamba tuwón-imayaa éna mógwantowana óntankwara iraronkwará'á kuména tuvuwúwana pukáiyé.

³³ tirááímo táindai'o ésa íma kawé'á umái ménaaovo kentávésa imáyáa ésa tirááímo táinda-yantaa'a tuwésa puwésa aúnái'a umái kwíyómpa'a maí'mai'a ónááowe.

³⁴ simátíme'a sé'a ókwara'a kúmóndara'a mindó'wáámbá kae-kwáásí mimbórává'á tuúmá kwéreyana Áánútu moóráwaimba auwéna moóráwaimba airáníye.

³⁵ minkánáá kaer-ínínkái toómbá kwégwanteyana Áánútu moóra-inimba auwéna moóra-inimba airáníye. [

³⁶ kaekóráí kígauva'a méyana Áánútu moóráwaimba auwéna moóráwaimba airáníye Ísu súwasa]

³⁷ kwená kwayó-kwáásí sésa Ísóigoo emó sénda-aimba náávatavai seénó suwaná póímo awáímó kaviraipá'ó náíndayavenamo evontáán-dúmáómó torupamáímo máyáintenba Áánútu sínana súnda-aimba paáriniye Ísu siráiyé.

18

moóráwai ketor-ínínkón-áái ísarain-kwasai.

¹ Ísu séna aasiyaasí Áánútumpa'a námúnaa kwésesa túwáavo séna kwántámai-aimba simátimena séna

² moóra-naopa'a aaimó isáí-kwáásígó ména íma Áánútu áároi inkaiséna íma kwaásiti imáyáa éna máyáísana

³ mindáópa'a ketor-ínínkó ména aasiyaasí aaimó isáí-kwáásígónópa'a tóyo éna séna sáwí'a umásinkanaesa kwéovo aaí súwa'naa umásinkaaó sisaná

⁴ ayáátáaka'a kwenáái íma ísarena naaémba imáyáa éna séna Áánútu áá'a íma inkaisé'a kwaásiti imáyáa íma é'a kwéunda pó'a

⁵ minínkó kesópa'o timbá suwesaráánivaimpo'a áwa'naa ónaumne siráiyé.

⁶ Ísóigo simásuwena séna aaimó isáí-sáwí-kwáásígón-áái imáyáa oró.

⁷ Áánútuna kwaási kwempá'ó námúnaamo símae kwéiyomba túwáavo séna íma ayáátáaka'a úwoi maéna miwí táái iséna

⁸ sáwí'o umátínkénka'a ááéma túwa'naa íniye. naaémba kemá kwaási úrandako ókwara'a kúmóndara'a máyaiyan-kwaasivinkemba kesááiyavesamo áraire sésamo kesémo aráápai-i'a ónááo. íya ónááoó tuwánanaumne Ísu séna Áánútumpa'o námúnaamo símae kwéiyomba túwáavo séna mináímbá siráiyé.

ámáán-kawaa-kwaasigonte táákísi máyón-kwaasigonteí kwaasái.

⁹ évakarawai kawé-kwáásí úne sésa kentúma maé iyésa ó'on-kwaasi túma simái sáwí'a umátínkén-kwaasiyavena kwántámai-aimba Ísu simátimena séna

¹⁰ kae-kwáásígórai moórawai ámáán-kawaa-kwaasigon-ivo moórawai táákisi-ontamba máyáin-kwaasigo isasarái anóm-bono'-naumpa'a námúnaa séyáe sésarai iyóyamba

¹¹ ámáán-kawaa-kwaasigo koku'á ména kwenáúma maé iyéna séna Áánútuwo kemá évakarawai ontembá íma kwéumpo entávé'a súwi kwésune. umóyámbó maésamo kampa'ó kwésesamo aarai-úmóyámbá maésamo ombá kemá íma mirá kwéune. maa máyáiwai táákisi máyáin-umoyan-kwaasi intembá kemá íma mirá kwéune.

¹² aasiyaasi-sóntáará'á kae-kae-táwai monotávé'a imáyáa é'a íma toómbá kwénaumne. aasiyaasi-kígáúgóná sontaará'á mayáúnda-yantaa'a taaínke'a kemá avaréiyaimba maé'a moóráma embá áma'mae'a kwéiyune sisaná

¹³ táákisi máyáin-kwaasigo moóráva'a koku'á ména aigaemá éna kívaréna séna Áánútuwo kempímbá sáwí-imayaa kwáyáivo arumbá umásinkaaó siráiyé.

¹⁴ Ísu mináímbá simátimena séna ísáaro. Áánútu táákisi máyáiwaina sáwí-imayaa mayáúwáísana Áánútuwe tágárotamai maéna kwená naaópa'a kwisaná ámáán-kawaa-kwaasigo kwempímbá sáwí-imayaa úwoi kwáyáísana kwená naaópa'a kuráiyé. anón-kwaasi úne síyawaima Áánútu túwí'a móruna tuwánívo Áánútu aísamaivimba máyáawaima Áánútu túwí'a maimaé iyíníyé Ísu siráiyé.

Ísu iyámpói kawé'á umátínkarain-kwasai.

Mátíyu 19:13-15, Mááka 10:13-16

¹⁵ simátimuwasa évakarawai Ísu tátorena kawé'á umátínkainkwae sésa iyámpói tí'maesa tuwasá kwená kwayó-kwáásí tuwánésa kóro suwaná

¹⁶ Ísu miníyámpóiyávéna tááyena séna teró. íma kóro sé'a tiyuwáiyasa kesópa'a iyámpói úwoi teró. miníyámpói kesópa'a tentembá Áánútu kwená kwaási kawááimba miráráán-umai kwégawaaimba iyámpói kesópa'a tí-amba íma ítátínkaaro.

¹⁷ árai'a simátime'a sé'a Áánútuntavesamo sésamo iyámpóiraan-umai kenká'á kwégawaa-onemo síyanamo éna miwírá'á kawááinivo ímo mirámó síyawaimo éna íma kawááiniye Ísu siráiyé.

óísankwara-kwaasigona kwaasái.

Mátíyu 19:16-30, Mááka 10:17-31

¹⁸ súwana moórawai Yútaa-kwaasiti anóndako Ísunopa'a téna séna anóndakoo kawé'ná'á óne. nóra umáíya aúnaí'a umái kwíyómpa'a maí'mai'a ónaumno súwana

¹⁹ Ísu séna kentávái nóra séwa kawé'ná'á óne kwéseno. mimbóráwái Áánútu kweyáá kawé'ná'án-iye.

²⁰ Áánútuna ámáámba á'a ísaraane. minámáámbá aúváivimba agaimaréna séna íma aarai-úmóyámbá oró. kwaási tínkamiyasamo puwónááoni'a íma oró. íma umóyámbá máyáaro. íma kampar-áímbá simátínkaaro. kentinóvowi túwí'a anómba oró siráiyé súwana

²¹ mindákó séna minámáámbá kesí iyámpóirakemba ísare'a pó'a kawé'á úmae kwéiyune súwana

²² Ísu iséna séna kawé'á éma moórá-yantaa'a íma kawé'á uráampo ená náaindaamba ó'on-kwaasi kwétime óntamba mairé ímo makéwai tímatuwenana ená kawé'-méyámbá Áánútu kwíyómpa'a ankáníyé. tímatuwemo e kesínaaemba kwaráníyone súwana

²³ mináímbá iséna sáwíva'-naaindaamba makóntavena anón-imayaa úwana arunkó sáwí'a uráiyé.

²⁴ arunkó sáwí'a kwéuwana Ísu awánéna séna sáwívar-oisambo makén-kwaasi Áánútumo kwená kwaási kawááipa'o kwíyamba umbái táníye.

²⁵ moórá-poigo áwí'a káámeri mimpóigó kwaigóná avaapimbá íma kanaán-umai kóveraniye. káámeri-poigomo kwaigóná avaapimbó kóverainkakai sáwívar-oisamba makén-kwaasi Áánútu kawááipa'a kosinó súwasa

²⁶ mináimbá isésa áísaa esa sésa umbái taintávái nóran-kwaasiya Áánútu kawááipa'a ménqao suwaná

²⁷ Ísu séna kwaási miwítí mayáínéí íma meéyámbaresa kónááovo Áánútu úwoi kanaán-umai mégwétinkaiye súwana

²⁸ Pítaa séna isaaó. kentáásí naaópa'a tuwéta enánaaemba kwégwaraumne súwana

²⁹ Ísu séna árai'a simátíme'a sé'a Áánútu kwená kwaási kwégawaaintavesa imáyáa ombá naambáru'a tuwésa tuwainímbáá'a tiyuwésa tuwaaísái tiyuwésa tinóvowi tiyuwésa táánimbaa'a tiyuwésa tiyáámúmbaa'a tiyuwésa miráumaimo túwáawaina anondáma

³⁰ marapá'ó máyáanka'a túwáán-tantaa'a mirán-tántáá'á sáwíva'a mémaesa naaénkanaa aúnaí'a umái kwíyómpa'a maí'mai'a ónááowe Ísu siráíye.

Ísu kwemó puwíníntavena siráin-kwasai.

Mátíyu 20:17-19, Mááka 10:32-34

³¹ Ísu kwená kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi tí'maena moórá-ayampa'a tínkarena simátimena séna maísáaro. Yérúsaremu-naopa'a konanayá naaóvá'ó Áánútun-aaimo simátimakowaimo kwaási úrandakon-aai agaimakáan-aimba paáriniye.

³² kembá sí'mai ó'onkaa-kwaasi timíyasa kanaaráá'a kwésinkesa simái sáwí'a umásinkesa tuwirááíma kwisinkésa

³³ súwíruku'a nésa sínkamiya'a púwónasa utamásinkaiya'a kaumbo-táwai maisuwé'a usásinanaumne Ísu súwasa

³⁴ kwená kwayó-kwáásí nóin-aintavena síiyó sésa mináínkóná ááimbo aúpá'ó kwáyontavesa íma ísámai kawer-ésa Yérúsaremu-naor-ampa'a kuráawe.

Ísu aúramba kavíkwaimba kawe'á umánkarain-kwasai.

Mátíyu 20:29-34, Mááka 10:46-52

³⁵ Ísu aampa'á kúmba Yéríko-naor-egwaa'a kúwana moóráwai aúramba kavíkwai óntamba inaai simái mayánáe séna aanéiva'a kumbéna kwéinaai séna

³⁶ sáwíva-kwaasimo tésamo kínkimbo sumbá iséna nááwiya'o súwasa

³⁷ Ísu Násáretivakewai kwétiye suwaná

³⁸ anónka'a séna Ísuwo Tévítin-andarakewai ómpo arumbá umásinkaaoo súwasa

³⁹ aiva'á tun-kwáásí áwáá'a aéesa sésa aaiseraaó suwaná mináimbá ivá kwétuwena ó'omba anónka'a séna Ísuwo Tévítin-andarakewai ómpo arumbá umásinkaaoo súwana

⁴⁰ Ísu aampa'ó kweémáyomba kwená egwaa'á kousásinena séna áí'mae teró súwasa áí'maesa egwaa'á tuwaná Ísu áísaa ena séna

⁴¹ nóin-tantaara embó arááímo táínda-yantaa'a umánkanaumno súwana anóndakoo súramba kawe'á umásinkaaoo súwana

⁴² Ísu séna kentávái kanaán-umai súwa'naa íníwaiman-iyé sénda póna aúramba kawe'á íno súwana

⁴³ avekáámbá aúramba kawe'á umái awánéna Ísun-ánaaemba kwa'mái kwégwena Áánútu áwí'a mósá marówasa sáwíva-kwaasi awánéna Áánútu áwí'a mósá makáawe.

19

Sákíyasina kwaasái.

- 1 Áánútu áwí'a mósá márówana Ísu Yéríko-naopa'a kóyaaitanae séna kúmba
 2 moórawai áwí'a Sákíyasi táákísi-ontamba máyón-kwaasiti anón-kwaasigo póna sáwívar-ontamba makéna
 3 Ísumba awánanae séna úmba sáwíva-kwaasi úyatukowana ákí-kwaasigo póna íma kanaán-umai awánéna
 4 maanámpá'á tíníyone séna minkwáásí tínaaempakemba aiva'á úya'mai moórá-taiva'a usáatena máyowana
 5 Ísu mintáígó ááimpa'a kwéna mósá awánéna séna Sákíyasiyo ená naaúmpa'a kónaumpo avekáámbá marapá'á kumuwó súwana
 6 aamoí umásuwena avekáámbá marapá'á mórúna tuwéna kunáí'maena kwená naaúmpa'a kúwasa
 7 minkwáásíyómbá awánéna tirunkó sáwí'a úwasa séna sáwí'a in-kwáásígóná naaúmpa'a kwégwiye suwaná
 8 Sákíyasi kwená naaúmpa'a mósá ankena Ísóigontavena séna anóndakoo kesí óísamba avumpimbá taaínkaakai uré'a évaka'a ímo makáan-kwaasi tímé'a évakarawai kampa'á simátíyuwe'a óntamba umóyámbá mairáunda pó'a éiyain-eiyain-umai tíma'mae'a kónaumne súwana
 9 Ísu séna ívé'a maanáúmpá'ó máyáan-kwaasi kawer-ámpá'á métinkaumne. Ááváramu aísavutantambo uráandayave'a mirá kwéune.
 10 kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai enkáan-kwáásí tivakáá-umai sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métínkaandayave'a kunkáumne Ísu siráíye.

siyáánkai-kwaasiti kwaasái.

- 11 mináímbá ísówana Ísu Yérúsaremu-naor-egwaa'a kúwasa kwesé kun-kwáásí imáyáa ésa séna Áánútu kwená kwaásimo kwégawaaimba sáwíyanka'a paáriníye suntavéna kwántámai-aimba simátiména
 12 séna moórá anóndakon-aaí ísáaro. kámááni-kwaasi némpa'-marava'a máyáawana kotísaa onasamó kanaán-íye síya'o é'a kesí kwaásira'a takárákwiyonae séna
 13 kwená mayáí-kwáásí siyáánkai-kwaasi tááyaisasa tewaná óntamba kae-támayo-tamayo'a tíména séna koméraana'a minóntánkákémbá mayáí kwémayewa'a té'a évakar-ontankwara'a tamáyáano séna kówisasa
 14 kwenamááraawi tíyántavesa umánkesa kámááni-kwaasi kosimátíme'a sé'a kentáará'á íma takárákwiyiniye kosimátíméro sewasá kuráawe.
 15 ánivo minánóndákómbá kárákwiyi-mayai améwana koyauweréna téna ááéma óntamba tímakain-kwaasi tááyaisasa tewaná séna tímakaunda-ontankakemba nóraumai-ontana mairáao sisaná
 16 aiva'á amakaiwai téna séna anóndakoo símakaanda-ontankakemba mayáí kwémae'a moórá-unan-ontamba mairáumne sisaná
 17 anóndako séna kesí mayáí-kwáásígó kawé'á óne. sáwíyan-tantaaka'a kawé'á umái kárákwiraanda po siyáánkai-nao-kwaasira'a kárákwiyuwo sisaná
 18 moórá-mayai-kwaasigo téna séna anóndakoo símakaanda-ontankakemba mayáí kwémae'a siyáánkai-tamayor-ontamba mairáumne sisaná
 19 ánivo éva'aasei-nao-kwaasira'a kárákwiyuwo sisaná
 20 moórá-mayai-kwaasigo téna séna anóndakoo símakaanda-ontamba ampantavímbá mú'úmai aúpá'á makáunda po mayáníyone.
 21 emá asirayán-kwáásí éma ímo makáanda-yantaa'a kwémae úwoi kwénaae ó'owiti kígaúvaken-tomba kwénaana'a pó'a enáároi inkaisé'a úwoi aúpá'á makáunda po mayáníyone sisaná

22 anóndako séna sáwí-mayai-kwaasigo ónda pó'a kentáváímó séndantemba aaí simánkanaumne. kentávái se asirayán-kwáásí éma ímo makáanda-yantaa'a kwémae úwoi kwénaae ó'owiti kígaUVaken-tomba kwénaane sénda po

23 kesí óntambo amápa-kwaasiti óntambo máráan-daumpa'o makáandarakai tiré'a kesí óntankwara aa'wáá-ontankwara'a mayáúsino séna

24 máyáan-kwaasiyavena séna maanóntámbá mairé'a kae-támayor-ontamba tokáiwaimba áméro sisasá

25 miwí sésa ímanivo kae-támayor-ontamba á'a tokáiyé sewaná

26 simátíme'a sé'a sáwíva-tantaaka'o kawé'ó umáímo kárákwisínkaawaima moórá-mora-yantaa'a tíménasa kárákwisínkanaaovo ímo kawé'ó umáímo kárákwisínkaawaivakemba makáan-tantaa'a máyáana'a

27 kesí namuro-kwáásí kentáará'á íma kárákwiyiniyone siráawai tí'mae'a kesópa'a tiré'a tínkamiyasa púwóro siráiyé Ísu siráiyé.

Ísu Yérúsaremu-naopa'a kuráin-kwasai.

Mátíyu 21:1-11, Mááka 11:1-11, Yóni 12:12-19

28 Ísu mináimbá simásuwena aiva'á Yérúsaremu-naor-ampa'a kúmba

29 Óríve-omakar-egwaa'-naokai moórá Pétévasi-nao'a úwana moórá Pétáni-nao'a úwana minkáé'-náór-egwaa'a kwéna kwená kwayó-kwáásírái kae'á máti'marena séna

30 epín-dáópa'a kurékai moórá-poigo áwí'a tónki koawáneyambo kwaásimo ímo ayáákainda-poi ándáma iyátuwekai áí'maekai tekaiyó.

31 moóránakomo tuwánénamo nóra óyáekai óyómo sínakai anóndako ayáá'mae'a kónáe siyé simámékaiyo súwasarai

32 kuyaná súntemba mimpóí máyowasarai koawánésarai

33 ándáma koiyátúwóyana mimpóígó avowámá awánéna séna nóra sékai mimpóígóná ándáma kwéiyatuwaaiyo súwasarai

34 mindárai sésarai anóndako ayáá'maena kwínkwáe simásuwesarai

35 áí'maesarai Ísunopa'a tuyasá kwená kwayó-kwáásí paákár-únánkwátói ayú'mái mimpóígó arósáánumpimba kwandaaí uwí'márówana Ísu ayáá'maena kwéguwasa

36 sáwíva-kwaasi mésa anón-kwaasiye sésa paákár-únánkwátói ayú'mái aampa'á uwí'ma'mae kwéguwana minúnánkwátóira'a augwétámai kwégwena

37 Óríve-omapinken-ampa'a kumúmba Yérúsaremu-naor-egwaa'a kúwasa Ísun-ánaemba sáwíva-kwaasi kwa'maé kwégwesa aamoí ésa ó'on-o'om-bayai kawé'-má'yái mayómba awárontavesa Áánútu áwí'a mósá marésa anónkar-anonka'a sésa

38 Ísóigo ai'maráísana kunkáiwaimba Áánútu minkáwááná'á kawé'á kwéumankaiye. Áánútu kentááyavena séna paru umái máéro kwésimba póna kwenáwí'a anómba kwéiyé anónka'a suwasá

39 misáwíwá-kwáásívínkémbá évaka'a ámáán-kawaa-kwaasi sésa anóndakoo enánaemba kwa'maé kwénaon-kwaasiyavai se aaiseré nááóro siyó suwaná

40 Ísu séna simátíme'a sé'a ímo aaimó senkákái maanóntánkó kentáváiyé séna aaí sisinó Ísu siráiyé.

Ísu arumbá umátínkarain-kwasai.

41 Ísu Yérúsaremu-naor-egwaa'a kwéna awánéna kwaásiti ivi'á téna séna

42 paru umái kwémaewaina ááimba íma ísámai kawer-uráawe. ísarekaankasi paru umái máésino. ívé'a íma kanaán-umai kwéisaawe.

43 kentí namuro-kwáásí tésa kentí naaópa'a taúkúmakesa maramá u'mái ontavímbá karí'á tásuwesa

44 kentí aarai-iyámpóígwara'a kwétinkamesa kentí naambá tawísíuwanaaowe. Áánútu kawer-ámpá'á métinkanae séna tisa'á tínaaemba umánkáamba pósa kentí namuro-kwáásí tésa mirá ónááowe Ísu siráíye.

Ísu anóm-bono'-naumpa'a iráin-kwasai.

Mátíyu 21:12-17, Mááka 11:15-19, Yóni 2:13-22

45 Ísu mináímbá simásuwena Yérúsaremu-naopa'a anóm-bono'-naumpa'a iyéna mono-náúmpá'ó meéyámbó kwémayon-kwaasi uti'mátuwena

46 simátimena séna Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna mindá kesí naambá Áánútumpa'o námúnaamo sen-dámbán-iyé agaimaréna siráíye. ánivo umóyán-dáúmpá'ó ontenkáámbá uráawe Ísu siráíye.

47 aasiyaasí anóm-bono'-naumpa'a Ísu simátíma'maena iyúwasa mono-káwáá-kwáásíyé áamámba sun-kwáásíyé anón-kwaasiye Ísuna áamáyu-aimba kwésuwasa

48 úwoi-kwaasi sáwíva'a Ísun-aaí ísámae kwéiyuwasa tuvuwónááon-amba íma kanaán-umai avakáá uráawe.

20

nááwa ai'mákaisa tiráano siráan-kwasai.

Mátíyu 21:23-27, Mááka 11:27-33

1 moórá-tawai Ísu anóm-bono'-naumpa'a uména Áánútuna áséi-kwasai kwésimatimuwasa mono-káwáá-kwáásíyé áamámba sun-kwáásíyé Yútaa-anon-kwaasiye tésa

2 sésa nááwa ai'mákaisa tiréwa nááwampinkena mairéwa égési-mayai kwémayaanda simásimiyo suwaná

3 Ísu séna aiva'á moórá-aimba tísaa ona'á simásíméro.

4 ááéma Yóni nombá pétinkaraiwaima Áánútuwa simámakaisana nombá pétinkarai. kwaásiya simámakaawana nombá pétinkaraiyo súwasa

5 miwímá keáímbá sésa nórayaawa sénaumno. Áánútu simámakaisana nombá pétinkaraiyemo senanayáámó éna nóra séra Yónin-aiiyave'a íma áraire siráao síníye.

6 kwaási simámakaawana nombá pétinkaraiyemo senasayáámó ésa úwoi-kwaasi sínkamonaaowe. úwoi-kwaasi sáwíva-kwaasi Yónintavesa sésa Áánútun-aaí simásimakaiwai uráíye kwéseмба pósa óntantamba mairésa sínkamonaaowe.

7 Ísuntavesa sésa emó sísaá ónda-ainta íma ísaraumne suwaná

8 Ísu séna ímo simásimiya'a nááwampinkena mairéra'i. égési-mayai kwémayaunda-aimba íma simátimenaumne Ísu siráíye.

ándá-aran-kigaura'o tavíyéwaiti kwaasái.

Mátíyu 21:33-46, Mááka 12:1-12

9 Ísu kwántámai-aimba simátimena séna moóráwai ándá-aran-kigau úmarena ayáátáaka'a ó'om-barava'a koménae séna maankígáúrá'ó tavíyíyawaimo é'a kesávái évakar-aramba maé'a évaka'a kembá siyúwáaro simátimena ó'om-bapa'a komáyáísana

10 arambó ávumo kain-kánáá tisaná aanávómá kesí ándá-aramba komayaaó séna kwená kwayó'ná'á ai'maráísana minkígáúrá'ó tavíyéwaitopa'a tisasá táto'mai tuyú'maresa ándá-aramba íma ámémba ai'mátuwaawana kówisana

11 aanávómá moóráwaimba ai'maráísana tisasá minkígáúrá'ó tavíyéwai táto'mai tuyú'maresa sáwí'a umánkesa ándá-aramba íma ámémba ai'mátuwaawana kówisana

12 aanávómá moóráwaimba ai'maráísana tisasá táto'mai tuyú'marááwana naaemá kúmísasa awéntayuwaawana kówisana

13 aanávómá séna nóra ónaumno. kesááninko imáyáa ámakaundawaimba ai'maráanana kwínasa kwenáái isánááowe séna ai'maráísana tisasá

14 minkígáúrá'ó tavíyéwai awánésa keáímbá sésa aanávómbá ááninko kwétimba póta tuvúwónana puwéna maankígáú íma mayáínata kesáá mayánáe sésa

15 táto'mai ándá-aran-kigauvakemba awéntáyuwesa tuvúwówana pukáíye. Ísu mináímbá simásuwena séna minkígáúgó aanávómá mirá íníye.

16 téna kígaura'o tavíyéwaima tinkaminasa puwíyana ó'onkaa-kwaasi kesí kígaura'a tavíyéro síníye Ísu súwasa mináímbá isésa sésa íma mirá oró suwaná

17 Ísu árimba tuwánéna tísaa umai isánáe séna imáyáa oró séna Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba maarán-áímbá agaimaréna séna

eróntan-damba on-kwáásí moórá-ontantavesa sáwí'a kwéiye sésa maisukáawe. aáno minóntánkó ávonkaamba uráíye agaimaréna siráimba mináíntáv'é'a imáyáa oró.

18 kwíyamba minóntánk'á tanaambá kovésa sáwí'a umái ménaaovo minóntánkó tuvú'mái sáwí'a umásuwaniye Ísu súwasa

19 mono-káwáá-kwáásíyé áamámba sun-kwáásíyé simbá kentááyávéna siyé sésa táto'mai tuvúwónáe sésa umbá amápa-kwaasiyavena táá'a kówasa ivátukaawe.

*táákísi-aintavesa áísaa uráan-kwasai.
Mátíyu 22:15-22, Mááka 12:13-17*

20 ivátuwesa tátoranaaon-kanaa kárakwiyesa évakarawai ti'marésa sésa Ísun-aaí kwéisaan-kwaasimo ontembá té'a áísaa íyana sáwí-aimbo sínata táto'mai kámááni-kawaanakonopa'a móankanaumne sésa ti'márówasa Ísunopa'a tésa

21 sésa anóndakoo árair-aimba kwése kwaási táároi íma inkaisé anón-kwaasiye úwoi-kwaasiye táároi íma inkaisé tirumbá airá'mái-aimba íma séma Áánútuna aambó kwáraan-aimba arupí umái kwésimatimendaya ísaraumne.

22 emá nóra se kwéisaano. kanaarátááwá táákísi-ontamba Áróamáani-kamaani-kwaasiya timénaum. íya timénaumno. timénaundaya Yútaa-kwaasiya kentáási áamána araisénaundaya'iyompo timénaum. íya timénaumno suwaná

23 Ísu miwí tááma iséna séna

24 moórá-ontamba maimái máagaraasinkaaro súwasa maimái máagaraarankowana séna nááwa óikaana uráinkara áwí'a kwáyáíyo súwasa Áróamáani-kamaani-kawaanako óikaamba isaná áwí'a kwáyáíye suwaná

25 Áróamáani-kamaani-kawaanakondei kwembá áméro. Áánútundeí Áánútumba áméro súwasa

26 mináímbá ísówana táá'a kówasa íma aái siráawe. Ísu kwaási túranka'a ména íma sáwí-aimba súwasa pósa íma aái sésa tátokaawe.

*pukémpinkemba usásinanaaon-kwasai.
Mátíyu 22:23-33, Mááka 12:18-27*

27 íma tátowasa Sátúsi-monor-aimbo sun-kwáásí púwómpinkemba íma usásinanaaowe kwésun-kwaasi pósa Ísunopa'a tésa

28 sésa anóndakoo naaóvá'á Mósesi séna moóráwái aaraí maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana ávákoma maimakéna awaaóná anondáwe séna iyámpói ankáníye siráíye.

29 moórá-aimba isaaó. moórá-tawai avakaeté-avarawainonda mésa tuwaaómá aaraí maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana

30 kwenánaenkewai kware'á maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana

31 kwenánaenkewai kware'á maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana mirá eémesa avakaeté-kwaasi putásaawana

32 minínímbá naaémbe pukáíye simásuwesa

³³ Ísumba áísaa esa sésa mirámó ombá kwaásimo puwíyampinkembo usásinaiya-tawai minínímbá avakaeté-kwaasi tuwainímbá póna nááwa mayáníyo suwaná

³⁴ Ísu séna marapá'á máyáan-kwaasi aaraí máyáawasa kwaai máyáawasa tiyáámúmbaa'a kwétokwaa-esa kwéowe.

³⁵ Áánútu tááyena séna pukémpinkemba usásine'a kwíyómpa'a uménaaowe siráimba minínínákwá'á kwíyómpa'a uménaaomba aaraí íma mayáiyasa kwaai íma mayáiyasa ónááowe.

³⁶ Áánútuna kwayó'nárawa'o kwíyómpa'o mésamo ímo kwévuwontemba minkwáásí mirá ésa íma ókwara'a puwónááowe. pukémpinkemba usásinanaaomba Áánútuna kwaásiman-owe.

³⁷ kwaási pukémpinkemba usásinanaaomba Mósesi mináíntávéna agaimakáíye. aúváiivimba agaimaréna séna áru-taira'a iramá kaimbá íma mintáímá kágwisana mintáívínkémbá Áánútu Mósesintavena séna Áánútu úne. enaíkwá'ná Ááváramune Áísákaane Yákópone miwítí Áánútu úne siráíye. Áánútú mináímbá siráimba minkáúmbó-kwáásí á'a púwúwasa utamátínkaraambanivo

³⁸ mináímbá siráimba pósa miwí úwoi máyáawe. Áánútu aúranka'a amáparawai máyáawe Ísu súwasa

³⁹ amáámba sun-kwáásí sésa anóndakoo kawer-áímbá simásimakaane suwaná

⁴⁰ Ísun-aaiyavena táá'a kóntavesa íma áísaa úmaesa iráawe.

*Áánútumo usásinankaiwai Káráísitina kwaasí.
Mátíyu 22:41-46, Mááka 12:35-37*

⁴¹ íma áísaa úmaesa iyúwana Ísu séna Káráísitima Tévítí-andaraken-kwaasiman-íye kwésevo

⁴² naaóvá'á Tévítima Káráísitintavena séna kesí Ísóigoman-íye siráimba monor-ímá agaimakón-avvai-kwandaavimba Tévítí agaimaréna séna erkesí Ísóigontavena Áánútu séna

kesiyáánúrappa'a asirayán-áyámpá'á

⁴³ mara'á ména'a ená namuro-kwáásí usáyaaitaanasa miwí ánásanaaowe

Áánútumo siráin-aimba Tévítí siráíye.

⁴⁴ miráumai Tévítí Káráísitintavena séna kesí Ísóigoman-íye siráimbanivo nóraumaiya kwemá Tévítin-andaraken-kwaasiman-íye Ísu súmba Káráísiti Tévítina Ísóigoma éna Tévítin-andaraken-kwaasigoman-íye.

*amáámba sen-kwáásítí aambá kwáráavo siráin-kwasai.
Mátíyu 23:1-36, Mááka 12:38-40, Árúku 11:37-54*

⁴⁵ sáwíva-kwaasi mináímbá kwéisowana Ísu kwená kwayó-kwáásíyávéna séna

⁴⁶ évaka'o amáámbo sen-kwáásítí aambá kwáráavo. minkwáásí ayáátáár-ampantama iyésa naaópa'a avuvumpa'á kwénaaowasa pósa kwaási tuwánésa sésa anón-kwaasiman-owe kwésewe. minkwáásí mono'-náúmpá'ó umáyáapa'a anón-kwaasimo maí-áyámpá'á umésa tanómbo kaúvópa'o máyáapa'a kawer-áyámpá'á mésa kawé-tómbá kwénaawe.

⁴⁷ minkwáásí ketor-íníntí óisankwara naankwará'á umóyámbá kwémaesa kwaási suwánésa súwí'a mósá maráígwáe sésa kampakómbá tavisimái-namunaa kwésewe. mirámó owáíná anondá umbai-yántáá'á mayánááowe Ísu siráíye.

21

*ketor-ínínkó Áánútumpa'a óntamba tukáin-kwasai.
Mááka 12:41-44*

¹ simásuwena Ísu anóm-bono'-naumpa'a ména tuwánómba óntambo túwón-anaveumpimba sáwívar-oisankwara-kwaasi sáwívar-ontamba túwówana

² moórá-ketor-ininko íma óísamba makón-ininko téna sáwíyan-ontamba kae-tóyaráámbá tuwómba Ísu awánéna

³ kwená kwayó-kwáásíyávéna séna árai'a simátíme'a sé'a minkétór-ínínkómó túwáin-ontankoma amápa-kwaasimo tukáan-ontankomba usáyaaitaiye.

⁴ miwímá sáwívar-oisampinkemba évaka'a tukáavo kwemá sáwíyan-oisampinkemba mütú'a túwáimba póna óísan-iyaaimba méniye Ísu siráíye.

anóm-bono'-namba tawísí-áímbá siráin-kwasai.

Mátíyu 24:1-2, Mááka 13:1-2

⁵ súwasa évakarawai anóm-bono'-nantavesa sésa kawer-óntánkákémbá úmakaawe. Áánútumba ámakaaan-tantaa'a konaarirí úmakaawata awánéna aamoiyá kwéune suwaná

⁶ Ísu séna aáno kwaási tésa awánaan-tantaa'a amápa'a tawísíyuwesa amápar-ontankwarare tawísíyuwanaaowe Ísu siráíye.

sáwí-kanaa tíniye siráin-kwasai.

Mátíyu 24:3-14, Mááka 13:3-13

⁷ Ísu mináímbá súwasa áísaa esa sésa anóndakoo emó sénda nósa-tawaiya tíniyo. nóran-awaamera ínata séta ákíra'a Ísumo simbá mirá ínáyeya sénaumno suwaná

⁸ Ísu séna kampar-áímbá isé'a áraire sevó kárakwiyo. sáwíva-kwaasi tóyo ésa kesúwí'a mágwétesa sésa Áánútumo usásisinkaiwai únda póna minkánáá sáwíyanka'a tíniye sénááowe. mirán-áímbá síyawai tínaaemba íma kwáráaro.

⁹ áái'o tíyáan-aimba némpakena'i. egwaakéná'i. isáiyana íma táá'a kaíno. mirán-kánáámó tinda mindá íma amápa-tantaa'a ánásai-awaame'an-iyé.

¹⁰ moórá-ayampa-kwaasimo ésa ó'on-ayampa-kwaasiye áái'a tiyánááowe. moórá-kawaa-kwaasigomo éna moórá-kawaa-kwaasigona amááraayavena usásimbai áái'a tíyáaro sínasa usásinesa áái'a tiyánááowe.

¹¹ ó'on-o'om-barava'a anóm-barima táníye. ó'on-o'om-barava'a ayawaimá táníye. sáwíva-kwaasi tí'a íníye. kwíyómpa'a ó'on-o'on-tantaa'a paárína'a awáné'a táátavai ónááowe.

¹² mintántáá'ó ímo paárínasa keinárawa'a táto'mai sáwí'a umátinkesa mono'-náúmpá'á mono-káwáá-kwáásí aaivimbá maitinkésa ándáva'a mótinkanaaowe. kentáváímó asiramáímó máyáantavesa táto'mai anón-kwaasitopare kámááni-kawaa-kwaasitopare mótinkesa aái simátinkaiya'a

¹³ minánón-kwáásí kesáái simátimenaaowe.

¹⁴ aaimó simátinkénka'a nóran-aina sénaumno-imayaa íma anómba íyana tirunkó íma umbái taíno.

¹⁵ minkánáá kawer-ímáyáá timé'a aái tááka'a tínkáana'a síyasa kentí namuro-kwáásí íma kanaán-umai kentáái araaisésa íma usáyaaitanaaowe.

¹⁶ kentinóvowiye kentívá'awaawiye kentimááraawiye kentí kwaásiye tí'maesa anón-kwaasitopa'a mótinkesa aái simátinkaiyasa keinárawapinkemba évakarawai tínkamiya'a puwónááowe.

¹⁷ kentáváímó asiramáímó máyáantavesa amáparawai tíyámba umátinkanaaowe.

¹⁸ mirá ésa íma timambá tínkambai ánásanaaowe.

¹⁹ asiramáímó maé'o é'a kawé'á umái ménaaowe Ísu siráíye.

sáwí-kanaagona kwaasái.

Mátíyu 24:15-21, Mááka 13:14-19

20 Ísu mináímbá simásuwena séna Yérúsaremu-naopa'a namuro-kwáásí taúkúmaraiya'a sé'a amápa-tantaa'a tawísíyuwanaaon-kanaa tiyé sénááowe.

21 Yútiyaa-marava'o máyaiyan-kwaasi omápata isaaisésa iyónááowe. naaópa'o máyaiyan-kwaasi mindáópa'a tuwésa kóyáwé ónááowe. kígauva'o máyaiyan-kwaasi íma naaópa'a iyónááowe.

22 minkánáá Áánútu sáwí-meyamba tímínana Áánútun-aaí aúváí-kwandaavinken-aimba paáriniye.

23 tímúkwarrar-inimba ívér-iyampoigwarrar-inimba minkánáá sáwí'a ónááowe. Áánútu maankwáásíyávéna áwáá'a tiyínana anón-umbai táníye.

24 ó'on-o'on-kwaasiti maravá'á mótinkesa ó'onkaa-kwaasi Yérúsaremu-naopa'a kárákwiyesa sáwí'a íyana Áánútu séna kentí kanaamá ánásaiye síníye Ísu siráíye.

Ísu marapá'á kumínín-kwasai.

Mátíyu 24:29-35, Mááka 13:24-31

25 Ísu mináímbá simásuwena séna aaváúrá'á kwíyónka'a oká'á ó'on-o'on-tantaa'a paáriniye. marapá'á ó'on-o'om-bapaken-kwaasi umbai tiyáníye. uwí-nónkó anónka'a áái kwésena tuvántááva ínasa kwaási inkaisénááowe.

26 kwíyónko tora'naára'a ínasa kwaási sésa nóra íníyo sésa tiyántámbá kwétainasa táatavai kwéesa anón-imayaa ónááowe.

27 kemá kwaási úrandako anón-asirayankwara ságayankwara'a ainámpímbá kúmóna'a suwánanaaowe.

28 kemó sún-da-yantaa'a ááimba ásámai paárína'a mósá awánanaaowe. Áánútu kawer-ámpá'á métinkanin-kanaa sáwíyanka'a tínimba pó'a to'mayaa umái mé'a mósá awánaaro Ísu siráíye.

29 Ísu mináímbá simásuwena séna moóra-tai naí-táigó áwí'a víki mindágwara ó'on-taigwara'a imáyáa oró.

30 aráságáyómó agayáínda awáné'a sé'a áú'o sínín-kanaa sáwíyanka'a tíníye sénááowe.

31 mirámó intembá kemá sún-da-yantaa'a ína'a awáné'a sé'a Áánútu kwená kwaási kwégawaaimba sáwíyanka'a tíníye sénááowe.

32 árai'a simátíme'a sé'a ívé'o máyáan-kwaasi évaka'a íma pukáiyanka'a kemó sún-da-yantaa'a paáriniye.

33 kwíyómba maramá ánásainana kesáái íma ánásena úwoi kwaíkwai'a íníye Ísu siráíye.

34 Ísu simásuwena séna kentúra'a kárákwiyoro. uwo'aó'-nómbá né'a kavóná mé'a marapá-tántáá'á anón-imayaa ováínivo. mirámó kwé'o é'a íma imáyáa kwéiyanka'a kumúnnavainivo kárákwiyoro.

35 kivo'o aumakáawanamo ímo imáyáa imbó kwaígomo tavágwintemba ó'on-o'om-baravaken-kwaasi íma kwéisenka'a kumúnnavainivo

36 kárákwiyoro. námúnaa símae kwéiyiyana kemó sún-da-yantaa'a kentópa'o tína'o é'a asiramái é'a kwaási úrandako súranka'a ménaaowe Ísu siráíye.

37 minkánáávímbá aasiyaasi-táwai Ísu anóm-bono'-naumpa'a uména kwenáái simátíma'maena kwéiyena enónka'a máápa'a kumbéna Óríve-omapa'a no'wáámba umái'mai kwéuwasa

38 sáwíva-kwaasi aavýaavimba ááéma Ísun-aaí isánáe sésa anóm-bono'-naumpa'a umái'mai'a úmae iráawe.

22

Yútási Ísuna kuntaru'á mairáin-kwasai.

Mátíyu 26:1-5,14-16, Mááka 14:1-2,10-11, Yóni 11:45-53

¹ naaóvá'ó Áánútu Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánómbá ímo intóráin-tantaakwara-pereti kwéagayon-kanaama sáwíyanka'a túwasa

² mono-káwáá-kwáásíyé áamáamba sun-kwáásíyé Ísuna áamáayu-aimba suwaná úwoi-kwaasiyavena táá'a kówasa íma avora'á tátoranaumne siráawe.

³ suwaná Ísuna kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasivinkewai áwí'a Yútási moórá-awi'a Isakéríóti póna Sáátáánigo kwenarumpimbá koména imáyáa amúwana

⁴ mono-káwáá-kwáásítópare mono'-nák'ó kárákwirowaitopare kwéna séna túwa'naa ona'á Ísumba tátoranaaowe súwasa

⁵ isésa aamoí kwéesa sésa mirámó inda-méyámbá óntanta aménaumne suwaná

⁶ Yútási owé séna ímo kwaásimo mépa'o é'a nóraumai Ísumba agaráátínkáanasa tátoranaao-imayaa ááimba ásámai uráíye.

tíyótaasa í-tánómbá kauráan-kwasai.

Mátíyu 26:17-25, Mááka 14:12-21, Yóni 13:21-30

⁷ Yútaa-kwaasi ímo intóráin-tantaakwara-pereti kwéagayon-kanaa túntemba tíyótaasa í-tánón-kánáá sipisípi-araa'a tuvú'mái kwégauvunka'a

⁸ Ísu Pítaante Yóninte tí'maréna séna tíyótaasa í-tánómbá kogwégauviyata komandaanó súwasarai

⁹ mindárai sésarai náávvara kogauvóyauyo suyaná

¹⁰ Ísu séna Yérúsaremu-naopa'a kwíyana moóráwaimo nonánámo maimaénamo kwíndawaimba kóánaaemba kwáráakaiyo. kwemó naaúmpa'o iyínanamo

¹¹ naankó avowámó máyáinakai kosimámekai anóndakoma áísaa ena séna kesí kwayó-kwáásíyé náán-ayampara tíyótaasa í-tánómbá nánaumno kwésiye kosimámekaiyo.

¹² kwemá avóvomayaa'-nankomba anón-ayaampa'a agaráátinkaniye. kísuvu'o umándanaaon-tantaa'a mimpímbá kwáyáíye. amápa-tantaa'a arúsámarekai minká'á kausínkáakaiyo súwasarai

¹³ mindárai isésarai Yérúsaremu-naopa'a kwésarai Ísumo sún-tantaa'a kwáyowasarai minká'á tanómba mágauwankaraaiye.

Ísu kwená kwayó-kwáásí toómbá tímakain-kwasai.

Mátíyu 26:26-30, Mááka 14:22-26, 1 Kórinti 11:23-25

¹⁴ tanómba nánááon-kanaa túwasa Ísuwe kwená aantá-kwaasiye toómbó naívá'á komáyówana

¹⁵ Ísu simátimena séna sáwíyanka'a sí'a índai'a umásinkanaaon-kanaa íma tiráina'a ááéma tíyótaasa í-tánómbá keinárawate nánaumne-imayaa úmae iráunda ívé'a minkánáá paárimba póta nánaumne.

¹⁶ simátime'a sé'a marapá'á maantánómbá íma ókwara'a nánaumpo Áánútu kwená kwaási kwégawaaipa'a maantánónkóná ááimba avora'á kwáyaina'a nánaumne séna

¹⁷ ándá-aran-dombo kwáyon-anaveumba maisoréna Áánútumpa'a súwi séna maimái moórá-mora-umai naaró.

¹⁸ simátime'a sé'a ándá-aran-domba íma nánaumpo Áánútu kwená kwaási kwégawaaipa'a mé'a ókwara'a nánaumne séna

¹⁹ péréti maisoréna Áánútumpa'a súwi séna topámbai tímatuwena séna mindá kesúman-ivo keinárawatave'a ísámai kesúma tuwánaumne. miráumai kentávé'a imáyáa kwée'a námae iyóro súwasa

²⁰ toómbá násúwówana ándá-aran-dombo kwáyon-anaveumba maisoréna pérétimo timúntemba miráumai ándá-aran-domba tiména séna mindá kesí naaemán-iyé kesí naaemá keinárawatavena kumínimba póna Áánútu séna kesé tarúmai máyáawe séna mináúná-áímbá simái tarúmakaisa'a miráumai kentáv'é'a imáyáa kwé'e'a námae íyóro.

²¹ kembó namuro-kwáásírá'ó agaráátinkaniwai keséya ména toómbá kwénaiye.

²² naaóvá'á Áánútu séna kwaási úrandako puwíniye siráintemba pó'a púwónana namuro-kwáásímó agaráátinkaniwai sáwí-meyamba mayániye Ísu súwasa

²³ kwená kwayó-kwáási keáímbá sésa nááwa mirá ínísana siyó siráawe.

aiva-kwáásítí kwaasái.

²⁴ Ísuna kwayó-kwáási keáín-keaimba sésa kentáávínkémbá nááwa aiva-kwáásí-í'a íníyo kwésuwana

²⁵ Ísu séna marapár-ánón-kwáásíyómbá usáyaaítamai asirayán-áímbá simáti simati kwéuwasa kwenkóyai kwentáyai'a ésa sésa kentáási anón-kwaasi kawé'á kwéowe siráawe.

²⁶ keinárawa'a miráumaimo anón-kwaasimo ontembá íma mirá oró. keinárawapinkemba anómba ménae síyawai amáparawaiti mayái túwa'naa oró. usáyaaítanae síyawai ó'owiti kwayó'á márááro.

²⁷ marapá-kwáásívínkémbó toómbó ménamo kwénaiwai anón-kwaasin-ivo kísuvu'o kwéumamiwai sáwíyan-kwaasi imbánivo kemá kentí anóndako íma mirá é'a kentí kwayó'nákáání'a kwéune.

²⁸ mirá úna'a kembó sáwí'o umásínkáanka'a kesé mé'a íma síyukaawe.

²⁹ kesivo kentávéna séna kwaási kawááuwo siráintemba keinárawatave'a mirán-áímbá simátimenaumne.

³⁰ kwaási kawáá ondará'á mé'a toómbá kwéne'a kawáá ondará'á mé'a Ísareri áánimbaa'a sísamaivakemba kae'á kumbaimái-aanimbaati minándarákén-kwáási táái isé'a taaínkaa'a ónááowe Ísu siráiyé.

Pítaa ánaaemba umásinkaniye siráin-kwasai.

Mátíyu 26:31-35, Máaka 14:27-31, Yóni 13:36-38

³¹ Ísu Sáimonimba arumbá umánkena séna Sáimoniyo isaaó. owáímó to'máimo tuvimpí owanamó arú'ó marapá kúmíساسamo anónka'a mósá máyáantemba kawé-tántáá'á mósá maé'a sáwí-yantaa'a úwoi kwáyaindayavena Sáátáánigo tísaa umai isánáe sína'a

³² mindáyave'a Áánútumpa'a námúnaa sé'a kesémo aráápamai máyaanda siyuwáanavo sé'a námúnaa siráumne. emá siyuwé koyauweré kesí kwaási asiramátinkaa'o Ísu súwana

³³ Pítaa séna Ísóigoo ándáva'o áí'maesamo kwíya'o é'a kesé kóyauye. tuvuwíyamo puwína'o é'a kesé puwóyauye Pítaa súwana

³⁴ Ísu séna Pítao simáme'a sé'a ívé'a kokórigo íma áái siráindara'a emá kaumborá'á kentávái se íma awánáúnda-kwaasiye síníyone Ísu Pítaantavena siráiyé.

³⁵ Ísu simásuwena kwená kwayó-kwáásíyávéna séna óntambo inaainaimó síí-únámbá íma maimaé'a toón-únámbá íma maimaé'a kwé'a tísamai ánáamba íma maimaé'a koró mináímbá ááéma sé'a tí'mákaunda moórá-yantaatave'a aáváán-kuráina'iyo súwasa miwí sésa ímaniye suwaná

³⁶ Ísu séna ívé'a óntan-unamba makáiyawai minúnámbá maimaésa koró. toón-únámbá makáiyawai minúnámbá maimaésa koró. taánasatama íma makáiyawai miwítí paákákén-únánkwátói ó'owima tímésa óntamba mairésa taánasatama meéyán-uresa koró.

³⁷ simátimé'a sé'a naaóvá'á Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba Áísáya agaimaréna séna

eráí' maesa sáwí'a uráan-kwaasi ermépa'a móankaraawe
 agaimaréna siráimba kentávéna siráimba póna paáriniye Ísu súwasa
 38 kwená kwayó-kwáásí sésa Ísóigoo kae-tánasatama makáumne suwaná kwemó sún-
 ainkona ááimba íma ísóntavena séna á'aniye Ísu siráiyé.

*Ísu Kétésémaniva'a siráin-kwasai.
 Mátíyu 26:36-46, Mááka 14:32-42*

39 Ísu simásuwena máápa'a kuména Óríve-omapa'a umaé'mae kwéuntemba iyúwasa
 kwená kwayó-kwáásí ánaaemba kwa'maésa

40 iyúwana Ísu simátimena séna Sáátáánigo tísaa umai isánáe-aimba kentópa'a
 síyáváínivo Áánúmpa'a námúnaa seró séna

41 tiyuwéna egwaa'á kwéna Áánútu anónnda'an-iye séna mara'á kumbaéna
 námúnaavinkemba

42 séna kesivoó embó ankáinamo e maanúmbái-yántáá'ó kesópa'o tínimba
 maisiyuwéma ánivo kesí imáyáa íma kwáréna'a ená imáyáa kwaráano súwana

43 Áánútuna kwayó'ná'á kwíyómpakewai paáréna asiramánkarowana

44 arunkó anón-umbai tówana Áánútumpa'a námúnaa asiramái kwésuwana umisimá
 naaeráámbá marapá'á úmae kumúwana

45 námúnaa simásuwena usásinena kwená kwayó-kwáásíráútópa'a téna
 tayuwánómba tirunkó umbai tówasa tuún-kwaigurówana

46 tayúsena tasimátimena séna tuúmó kwáyáamba usásine'a námúnaa seró.
 Sáátáánigo tísaa umai isánáe-aimba kentópa'a síyáváínivo Áánútumpa'a námúnaa seró
 Ísu siráiyé.

*Ísumba tátokaan-kwasai.
 Mátíyu 26:47-56, Mááka 14:43-50, Yóni 18:3-12*

47 Ísu mináimbá kwésuwana sáwíva-kwaasi kwétuwana Ísuna kwayó-kwáásí
 sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasivinkemba moórawai áwí'a Yútási kwemá
 misáwívá-kwáásívimbá aiva'á téna Ísumba parubará umánkaindayavena Ísuna egwaa'á
 túwana

48 kampakómbá kwéuntavena Ísu séna Yútásiyo kemá kwaási úrandakomba kesí
 namuro-kwáásírá'ó agaráátínkéndayavai parubará kwéumasinkaane súwasa

49 Ísuwe máyówai moórá-yantaa'o paárinin-imayaa ésa sésa Ísóigoo taánasataneiya
 karánaumno suwaná

50 Ísuna kwayó-kwáásívínkémbá moórawai taánasata maimaéna aiva'-mónó-
 káwáánákóná kwayó-kwáásígón-áá'a agáúsuwawana

51 Ísu étuwaaó séna minkwáásígón-áá'a maimái kawé'á umánkaraiye.

52 kawé'á umánkowasa mono-káwáá-kwáásíyé mono'-nánká-káwáá-kwáásíyé anón-
 kwaasiye Ísumba tátoraiyanesa tamáyówana Ísu simátimena séna kentávé'a umóyán-
 kwáásímán-iye sé'a pó'a taánasatagwara ányatankwara'a maimaé'a kembá tátoranae
 sé'a kwétewe.

53 sáwíva-tawai anóm-bono'-naumpa'a kesé máyaundara'a íma kembá tátokaawe.
 ívé'a kentí kanaamá tisa'á tunínkóná asirayánkwará'á mé'a kembá tátoranaaowe Ísu
 siráiyé.

*Pítaa íma awánáúnda-kwaasiye siráin-kwasai.
 Mátíyu 26:57-58,69-75, Mááka 14:53-54,66-72, Yóni 18:12-18,25-27*

54 súwasa Ísumba tátoresá áí'maesa aiva'-mónó-káwáánákóná naaúmpa'a
 móankowana Pítaa tínaaemba nénka'a teémáyomba

55 mindánkóná naamaúva'a iramá agaimarésa máyówana Pítaa miwísé mara'á tamáyowana

56 iramá kawé'á umái kwégowana moórá-kwayor-arasigo téna Pítaamba takarákéna séna minkwáásígó kwesé máiwain-iye súwana

57 Pítaa séna ímanivo kemá íma awánáúnda-kwaasiman-iye súwana

58 sáwíyanka'a moóráwai Pítaamba taawánéna séna kwená kwaásivinkenda'a óne súwana Pítaa séna kemá ímaniye súwana

59 sáwíyanka'a moóráwai Pítaantavena asiramái séna árai'a sune. Kárírivakenda'a póna kwená kwayó-kwáásívinkéndá'án-iye súwana

60 Pítaa séna emó sénda-aimba íma kwéisaumne kwésuwana kokórigoma áái súwana

61 Ísóigo kwanténa Pítaamba awánówana Pítaa Ísóigo simámun-aimba ááka'a maréna mirá siráinka'a ívé'o kokórigomo ááimo ímo siráindara'a emá kaumborá'á kentávái se íma awánáúndana'an-iye síníyone siráimba mináimbá ááka'a maréna

62 máápa'a kuména ávááraumai ivi'á taráiyé.

Ísumba kanaáráá'a ánkaraan-kwasai.

Mátíyu 26:67-68, Mááka 14:65

63 Pítaa ivi'á tówasa Ísunka'a kárákwirowai kanaáráá'a ankésa tuvuwésa

64 aúrampa'a ampantanéi káátamakesa kwétuvuwesa sésa esávái se Áánútumo usásisinkaiwai úne séndawai ómpo kemá nááwa kwétuvuwuna simásimiyo kwésesa

65 ó'on-o'on-aimba simái sáwí'a umánkaraawe.

monor-ánón-kwáásítópa'a Ísumba ánkaraan-kwasai.

Mátíyu 26:59-66, Mááka 14:55-64, Yóni 18:19-24

66 aaváúma usónka'a Yútaa-kwaasiti anón-kwaasiye mono-káwáá-kwáásíyé amáámba sun-kwáásíyé torupamáí máyówasa Ísumba áí'maesa móankowasa

67 sésa Áánútumo usásinankaiwai Káráísitiya'ona simásimiyo suwaná simátíména'o é'a íma kawé'á umái isánááowe.

68 moórá-aimbo tísa oná'ó é'a íma simásimenaawe.

69 kemá kwaási úrandako Áánútu asirayáwáiná ayáánúrappa'a asirayán-áyámpá'á uménaumne súwasa

70 amáparawai sésa ewá sé Áánútu ááninko úne kwéseno suwaná Ísu séna á'a sewé súwasa

71 miwí sésa kwesávái siráimba póta mináíntávéta aavintá mayankéta ó'on-aimbo simánkáamba avakáá únda póta ivátá tuwánaumne siráawe.

23

Ísumba Páírátinopa'a máánkaraan-kwasai.

Mátíyu 27:1-2,11-14, Mááka 15:1-5, Yóni 18:28-38

1 mináíntávésa misáwívaráwái usásinesa Ísumba áí'maesa Áróamáani-kamaani-kawaanako áwí'a Páírátinopa'a máankesa

2 aaimá simánkesa sésa minkwáásígó Yútaa-kwaasi kampar-áimbá simátiména miwítí imáyáa simái sáwí'a kwéena séna Árómaan-kamaani-anondakomba táákísi-ontamba íma áméro kwésena kwesávái séna Yútaa-kwaasiti kawááná'á é'a Áánútu usásisinkaiwai úne siráiyé suwaná

3 Páírátí Ísumba áísaa ena séna Yútaa-kwaasiti kawáánará oónó súwana Ísu séna á'a séne súwana

4 Páírátí mono-káwáá-kwáásíyáváyíyé úwoi-kwaasiyavaiye séna minkwáásígó íma sáwí'a uráisa'a awánáúmne súwasa

5 asiramái sésa Káríri-ayampa'a kwaasiti imáyáa kwéyavisena minkákémbá Yútiyaa-ayampa'a taména mirá kwéiye siráawe.

Ísumba Érótinopa'a máánkaraan-kwasai.

⁶ suwaná Páírátí mináimbá iséna séna Káríri-ayampakendara'iyo súwasa

⁷ owé mináyámpákéndá'án-iye suwaná imáyáa éna séna Éróti mináyámpákén-káwááná'á póna ívé'a maanká'á Yérúsaremu-naopa'a tamáyáimba póna ai'maráanana kwenópa'a kwínana kwemá isáníye Páírátí simásuwena ai'marówasa áí'maesa Érótinopa'a máánkaraawe.

⁸ ayáátáaka'a Éróti Ísuntavena kwésun-aimba iséna Ísumba awánaanana ímo awánáúnda-mayai mayáína'a awánanae súwasa Ísumba Érótinopa'a máánkarowana awánéna aamoí éna

⁹ ó'on-o'on-tantaatavena áísaa úwana Ísu íma aai súmba úwoi máyowasa

¹⁰ mono-káwáá-kwáásiyé amáamba sun-kwáásiyé mésa Ísumba simánkón-aimba asiramái suwasá

¹¹ Érótiye kwená i-kwáásiyé Ísumba simái sáwí'a kwéumankesa kanaaráa'a ankésa anón-kwaasiti unáánkwátói umánkesa áí'maesa Páírátinopa'a ókwara'a máánkaraawe.

¹² ááema Érótiye Páírátíye aaisambá sirááyamba pósarai minkánáámá kawe'á umái máyoyasa Ísumba áí'maesa ókwara'a Páírátinopa'a máánkaraawe.

Ísumba aráá'a tuvúwóro siráin-kwasai.

Mátíyu 27:15-26, Mááka 15:6-15, Yóni 18:39-19:16

¹³ máánkarowana Páírátí mono-káwáá-kwáásiyé anón-kwaasiye úwoi-kwaasiye tááyena

¹⁴ séna minkwáásí kesópa'a máanke'a sé'a kwaasiti imáyáa simái sáwí'a kwéiye kwésewe. kentúranka'a áísaa únana simánkáan-ainkona ááimba íma kwáyáisa'a awánáúmne.

¹⁵ Érótiye áísaa úyamba mináínkóná ááimba avakáá uwááekai úyana ai'maráísasa áí'maesa kesópa'a tiráawe. tuvuwíyanamo puwíníni'a uráimba

¹⁶ pó'a i-kwáásí senasá áwíruku'a násúwéwa'a ayúrankanaumne súwasa [

¹⁷ Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánón-kánáá tóyo úntemba moóra-kwaasi tááyowana Páírátí minkwáásí ayúrankowana miwítópa'a kúwana Páírátí séna Ísumba ayúrankanae súwasa]

¹⁸ amáparawai anónka'a sésa ímanivo tuvuwíyana pwínívo Párápásimba ayúrankaaao siráawe.

¹⁹ ááema évakarawai kámááni-kwaasiye áái'a tíyómbo moóráwai áwí'a Párápásima kwemá moóráwaimba tuvuwúwana puwúwasa ándáva'a ánkarowasa sésa Párápásimba ayúrankaaao suwaná

²⁰ Páírátí Ísumba ayúrankanae-imayaa éna simátimuwasanivo

²¹ anónkar-anonka'a sésa taaira'á tuvuwíyana puwíno suwaná

²² Páírátí ókwara'a séna nóra-sawira uráina'iyo. tuvuwíyanamo puwíníni'a íma uráimba pó'a i-kwáásí senasá áwíruku'a násúwéwa'a ayúrankanaumne súwasa

²³ anónka'a sésa taaira'á tuvuwíyana puwíno símae íyún-ainko Páírátin-aaigomba usáyaaitowana

²⁴ Páírátí miwí táái iséna owé séna kemó sentembá oró séna

²⁵ moóráwaimba ayúrankena kámááni-kwaasi áái'o tíyómbo moóráwaimba tuvuwúwana puwúwasa ándáva'a ánkarowaimba tááyowaimba Páírátí ayúrankena taaira'á tuvuwíyana puwíníye-imayaa untávéna Ísumba i-kwáásír'á tímakaiye.

Ísumba aráá'a tuvúkáan-kwasai.

Mátíyu 27:32-44, Mááka 15:21-32, Yóni 19:17-27

²⁶ timúwasa i-kwáásí Ísumba áí'maesa kumbá moóráwai Sáíríni-naopakewai áwí'a Sáímoni kwemá Yérúsaremu-naor-ampa'a túwasa i-kwáásí tátoresá Ísumbo tuvuwónááon-taima áúgwaatarankesa sésa Ísun-ánaaemba tiyó suwaná mirá úwasa

²⁷ sáwíva-kwaasi Ísun-ánaaemba kwa'mái kwéguwasa aaraiyómbá tirumbá umánkesa imá sirésa ivi'á támaesa ánaaemba kwa'mái kwéguwana

²⁸ Ísu kwanténa séna Yérúsaremu-naopaken-inintono. íma kesí ivi'á té'a kentí iyámpóiyavaiye kesáváiyé ivi'á taaró.

²⁹ Yérúsaremu-naopa'a sáwí-kanaama tínimba ageíniné ímo iyámpóimo tinkésamo náámbo tímakaan-inine aamoí kwéesa iyámpói-iyaaimba pó'a inkaisé'a kónaumne sésa aamoí kwéowe sénááowe.

³⁰ minkánaámó tínimba sáwíyan-omakontavaiye anón-omakontavaiye sésa ááéma pukónáivo kítímae kusiráápaaó sénááowe.

³¹ kemá aúna-tairaani'a únda pósa sáwí'a kwéumasinkaavo keinárawa'a aáyánkayan-tairaamba ombá pósa sáwí'a anómba umátinkanaaowe Ísu siráiyé.

³² Ísu súwasa kae-kwáásí sáwí'a urááyan-kwaasigwara'a tí'maesa Ísunte tínkamonaé sésa tí'maesa

³³ mimbárágó áwí'a a'nómayaampare supa'á kurésa Ísumba taaira'á tuvuwésa évarevar-akwampa'a kae-kwáásí taaira'á tuvúsúmarowana

³⁴ Ísu séna kesivoó mayáigóná ááimba íma awánaresa kembá sáwí'a kwéumasinkaamba íma imáyáa e sáwí-meyamba íma timé sáwí-imayaa maitiyuwaaó súwasa i-kwáásí sésa kwená unáánkwátói nááwa mayáníyono sésa taaínkaar-urésa aávéima tésa usáyaaitaindawai mayániye suwasá

³⁵ kwaásiyomba mésa árimba awánésa Yútaa-anon-kwaasi kanaaráá'a ankésa sésa ó'owi túwa'naa ena Áánútumo usásinkaiwaimo énamo éna kwesávái kwenáúma áwa'naa íníye suwasá

³⁶ i-kwáásiyé kanaaráá'a ankésa ikaa'ó vón-domba maimaésa kwenópa'a tésa sésa naaó.

³⁷ Yútaa-kwaasiti kawááná'ó émo e esávái enáúma áwa'naa uwo suwasá

³⁸ ááéma aúváima agaimakésa sésa Yútaa-kwaasiti kawááná'án-íye sésa agaimái Ísu a'nónká-táír'á mósá makáawe.

³⁹ mósá márówana sáwí'o uyan-kwáásímó tínkamuyan-kwaasigorai moóráwai Ísumba kanaaráá'a ankéna séna Áánútumo usásinankaiwaimo émo e enáúma áwa'naa e kenkáígwará'á súwa'naa uwo súwana

⁴⁰ moóráwai séna íma mirá siyó. Áánútun-áá'o kwéinkaiseraai mirá íma sésino. kwembó sáwí-meyambo kwéamentemba kenkáígwará'á mirá kwéowe.

⁴¹ kwemá íma sáwí'a uráiwaimba sáwí-meyamba kwéamevo keirái sáwí'a uráuyawainkai sáwí-meyamba kwéumasinkaawe séna

⁴² Ísuntavena séna Ísuwo ená kwaási kawáá indará'á kesí imáyáagwara'a uwó súwana

⁴³ Ísu séna árai'a simáme'a sé'a ívé'a kesé kawe'-mápá'á méniyone Ísu siráiyé.

Ísu pukáin-kwasai.

Mátíyu 27:45-56, Máaka 15:33-41, Yóni 19:28-30

⁴⁴ súwana kwáyá'wái amápa'-mapa'a túnkwena aaváúmá kaapa marówana túnkumba

⁴⁵ anóm-bono'-naumpa'a ampanta-óntámá úmakomba taváákaarumai kaesé umágúwana póna Áánútunopa'a iyónááon-amba onta tisuwówana

⁴⁶ Ísu anónka'a séna kesivoó kesimambá enayáámpimba kwéto'maraumne simásuwena puwúwana

⁴⁷ i-kwáásítí kawáánákó Ísumo puwúmba awánéna Áánútu áwí'a mósá maréna séna árai'a arupí-kwaasiman-iye súwasa

⁴⁸ sáwíva-kwaasi koawánanaumne sésa torupamáí máyón-kwaasi Ísumo puwúmba awánéna tirunkó umbaí tówasa miwítí naaópa'a kóyáwé uwasá

⁴⁹ Ísuwemo naaún-kwaasiye Káríri-ayamapakemba Ísun-ánaaemba kwa'maésa Yérúsaremuva'a tirón-inine nénka'a tamésa amápa-tantaa'a awánaraawe.

Ísumba utamánkaraan-kwasai.

Mátíyu 27:57-61, Mááka 15:42-47, Yóni 19:38-42

⁵⁰⁻⁵¹ awánowana moóráwai áwí'a Yósépi Yútiyaa-marava'a Árímatíyaa-naopakewai kwemá kawé'ná'á arupí umái máyowai Áánútu kwená kwaási kawáá íníye séna amu'maréna póna Ísumbo tuvuwónáe sun-kwáásí tááiyavena íma owé siráiwai kwemá

⁵² Páírátinopa'a téna Ísun-auma utánáivo simiyó súwana owé súwana

⁵³ Ísun-auma taairakémbá tamaimái aúna-ampantavimba asááumai maimaésa kwaási aúsámakon-ontam-buri-aivimba mámaresa kwaási íma makóm-buri-aivimba mámaresa

⁵⁴ toómbó áká'maimo to'mayaa un-kánáá Yútaa-kwaasi agándon-kanaa sáwíyanka'a tíníye kwésuntavesa Ísumba utamánkówasa

⁵⁵ Kárírivakembo Ísun-ánaaembo kwa'maésamo tirón-inimba Yósépi-ánaaemba kwa'maésa tésa Ísumbo utamánkomba taawánéna

⁵⁶ tayauwerésa áúra'o mápérankanae sésa áséi-kwiyum-basawemba to'mayaa unká'á agándon-kanaama túwana amáambo sunten-umái úwoi méraawe.

24

Ísu pukáimpinkemba usásinkain-kwasai.

Mátíyu 28:1-10, Mááka 16:1-8, Yóni 20:1-10

¹ agándon-kanaama úwoi máyówana ánásowasa aaváúmá usónka'a áúra'o mápérankanae sésa áséi-kwiyum-basawemba to'mayaa úmakom-basawemba maimaésa Ísumbo utamánkaropa'a kwésa

² awánomba anón-ontamba óikakemba á'a akwátukowasa awánéna

³ mimbúrí-áírá'á íyúmba Ísóigo Ísun-auma íma kwáyowasa awánéna

⁴ anón-imayaa ésa awánomba kae-kwáásírái túgáyáagaya ún-unankwatoi urésarai egwaa'á máyóyasa tuwánéna

⁵⁻⁶ táátavai ésa kívairowasarai sésarai púwísa'o máankaraam-buri-aivimba íma máyáivo usásinena kóuraivo íma maampímbá avakáá-oro. kwemá Káríriva'a úwoimo máyáinka'a simátímakain-aimba imáyáa oro.

⁷ maará séna kembá kwaási úrandakomba sáwí-kwaasira'a timíyasa sínkamiya'a puwé'a kaumbo-táwai maisuwé'a usásinanaumne siráiyé suyasá

⁸ isésa simátímakain-aimba tááka'a marésa

⁹ mimbúrí-áímá tuwésa kwésa Ísuna kwayó-kwáásí sísamaivakemba moóra kumbaimái-kwaasiye ó'on-kwaasiye mináímbá kosimátimesa

¹⁰ minínímbá moóra Mágátáraa-naopakemba ininko áwí'a Máriaa úwana moóra araámáó kwemá Yémésimba anówama úwana moóra Yóánana úwasa miwísé máyón-inimba Ísuna aantá-kwáásíyávésa mináímbá kosimátímúwasa

¹¹ isésa sésa úwoi kampar-áimbá sewé simásuwesa úwoi máyówananivo

¹² Pítaa usásinena isaaiséna utamánkóm-buri-aivimba kokívairena awánómba ampantanéimó asááúmaesamo máutamankaron-ampantawe su'mai kwáyowana awánéna koyauweréna mindáyavena anón-imayaa uráiyé.

*Émésí-naor-ampa'a Ísumba awánaraayan-kwasai.**Mááka 16:12-13*

¹³ anón-imayaa úwasarai mitáwai Ísuna kwaásivinkemba kae'nárai Émésí-naopa'a kóyáe siráái. mindáopa'a Yérúsaremuva'a ayáátáákakaamba kwáyowasarai Émésí-naopa'a kóyáe sésarai Yérúsaremuva'a tuwésarai aampa'á kwégwesarai

¹⁴ Ísumbo éiron-aimba símaesarai kwéguyana

¹⁵ Ísu egwaa'á téna minkáé'náraiye kwéguwasarai

¹⁶ awánoyana Áánútu túrampa'a túntinkarowasarai íma aúyamai kawer-uyaná

¹⁷ Ísu séna nóin-aina aampa'á símae kwégooiyo súwasarai minká komésarai tirunkó sáwí'a kwéuwasarai

¹⁸ moóráwai áwí'a Kéríyópasi kwemá séna ívé-kanaama Yérúsaremu-naopa'a tóyo ésa éiraan-tantaa'a awánaraavo eyááma íya awánaraano áísaa ena súwana

¹⁹ Ísu séna nóra éiraana'iyó súwasarai mindárai sésarai Ísu Násáretivakewaintavairai kwésuye. Áánútun-aaí siráiwai Áánútu aúranka'a asirayám-báyái kwémaena asirayán-áimbá kwésimasimisata ísaraumne.

²⁰ kentáásí anón-kwaasiye mono-káwáá-kwáásíyé Ísumba tuvuwíyanesa Áróamáni-kamaani-kwaasigomba áméwana owé sisasá taaira'á tuvúwówana pukáiyé.

²¹ kesáá Ísareri-kwaasiya séta kentáásí kawáánarí'a éna Áróamáni-kamaani-kwaasi usáyaaitaniyeya siráundaya tuvúwówana pukáiyé. moóra-ainkwará'a kwáyáiyé. tuvúwówana pukáimba kaumbo-táwai maisukáiyé.

²² évakar-inimbo simásímén-ainta sáátavaiya kwéune. ívé'a aaváyaavimba ááéma utamánkaraapa'a kombá

²³ kwenáúma íma kwáyáísasa koawánésa koyauwerésa tésa sésa kwíyómpakendarai tuwánáúnasaraiya sésarai pukáimpinkemba usásinkaiye séye tasewatá

²⁴ kentáávínkémbá évakarawai utamánkaraapa'a koawánaawana minínímbó sentembá mirá éna íma kwáyáísasa awánaawe suyaná

²⁵ Ísu séna sáwí-imayaagwara'a óye. naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakowai agaimarésa siráan-aintavekai íma ááéma áraire kwéseye.

²⁶ Áánútu usásinankaiwaimba áí'a índai'a umánkanaaombanivo ságyan-ayampa'a uméniye mirám-biran-aimba Áánútu siráiyé.

²⁷ Áánútun-aaí aúváivinkemba kwentávésa siráan-ainkona ááimba simátímakaiye. mináimbá Mósesi agaimaréna siráin-ainkwará minkákémbá Áánútun-aaí sirón-kwaasi agaimarésa siráan-ainkwará'a simátímakaiye.

²⁸ simátimuwasarai kuyan-dáókona egwaa'á kuyaná Ísu kógwéyaaitowasarai

²⁹ mindárai tátoresarai asiramái sésarai sáwíyanka'a enánivo kesérai méniyone suyaná mindáraiye naaúmpa'a uména

³⁰ toómbá náíyanesa kwéuwana toómbá maisoréna Áánútumpa'a súwi séna topámbai tímúwasarai

³¹ awánésarai Ísumba aúyoyana aúyokuwasarai

³² sésarai aampa'ó túyanamo Áánútun-aaí aúváivinkemba simásímísanarai sirunkó anón-aamoi kwéiyé sirááiyé.

³³ mináimbá simásuwesarai usásinesarai koyauwerésarai Yérúsaremu-naopa'a tuyambá Ísuna kwayó-kwáásí sísamaivakemba moóra kumbaimái-kwaasiye ó'on-kwaasiye torupamáí máyómba tuwánoyasa

³⁴ miwí sésa árai'a Ísóigo pukáimpinkemba usásinena Sáímoninopa'a paárisana awánériye suwasarái

³⁵ mindárai aampa'ó kuyan-áimbá simátimesarai sésarai toómbá topámbai símísakai Ísóigomba aúyarauye sirááiyé.

*Ísuna kwaási kwembá awánaraan-kwasai.
Mátíyu 28:16-20, Mááka 16:14-18, Yóni 20:19-23*

³⁶ mináimbá kwésuyana Ísu paaréna miwítí avumpimbá ména aánoumai máéro súwasa

³⁷ inkaisésa kwaántá sewé sésa táátavai uwaná

³⁸ Ísu séna íma táá'a kaíno. íma kaer-ímáyáá é'a

³⁹ siyáánarumpin-avigwara sísamaivin-avigwara'a awáné'a kentávé'a kwemán-iye seró. kwaántá-kwaasi amagwára ayáántánkwara'a íma kwáyáivo kembá úwoi kwáyáivo suwáné'a sine'á tátoraaro

⁴⁰ Ísu simásuwena ayáánarumpin-avigwara aísamaivin-avigwara'a agaráátinkowasa

⁴¹ anón-aamoi kwéesa táátavai ésa anón-imayaa kwéuwana kwaántán-iye sevó séna Ísu naí-yántáá'á makáao tísaa ena súwasa

⁴² agaimakón-doyaa'a ámúwana

⁴³ maimái túranka'a naráíye.

⁴⁴ násuwena simátimena séna kesé úwoi máyaundara'a maará sé'a kentávéna Mósesi agaimaréna siráin-ainkwara Áánútun-aai sirón-kwaasi agaimaréna siráan-ainkwara monor-ímá agaimaréna siráan-ainkwara'a árai'a paáriníye simátímakaundawe.

⁴⁵ Áánútun-aai aúvái-kwandaavinkemba kawé'á umái isánááontavena miwítí imáyáa kawé'á umátínkaraiye.

⁴⁶ Áánútun-aai aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna Áánútumo usásinankaiwaimba áí'a índai'a umánkaiyana puwínímbanivo kaumbo-táwai maisuwéna usásinainasa

⁴⁷ kwená asirayánkwará'á mésa aiva'á Yérúsaremu-naopa'a simátimesa minkákémbá ó'on-o'om-baravaken-kwaasi mósimatim-besimatin-esa sésa kentí sáwí-imayaa tuwé'a Áánútumpa'a tíyana kentí sáwí-imayaa maitiyuwáníye agaimaréna siráíye.

⁴⁸ awánaan-aimba simátíma'mae'a koró.

⁴⁹ kesivo asiramái séna tíméndawaimba ai'maráanana keinárawate kumbéniye. Yérúsaremu-naopa'a máyaiyana keinárawapimba kumbéna kwíyómpaken-asirayamba tímína'a awánaan-aimba simátíma'mae'a koró Ísu siráíye.

*Áánútu Ísumba airówana iráin-kwasai.
Mááka 16:19-20, aantá-kwaasi 1:9-12*

⁵⁰ simásuwena Ísu tí'maena Yérúsaremuva'a tuwéna Pétáni-naor-egwaa'a koména ayáándeí káátarena séna Áánútu kawé'á umátinkaiye

⁵¹ kwésimatimuwana Áánútu airówana kwíyómpa'a iyúwasa

⁵² Ísuna imáyáa ésa áwí'a mósá maréna tirunkó anón-aamoi kwéuwasa koyauweréna Yérúsaremu-naopa'a tésa

⁵³ aasiyaasi-táwai anóm-bono'-naumpa'a kwéiyesa Áánútu áwí'a mósá makáawe.

Árúku kemá súnda-aimba ánásaiye.

Yóni

Ísu kwíyómpa'a irówana kaumbo-kwáái aiyayaan-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna Yóni Ísun-aii agaimakáiyé. Ísuna kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasivinkemba moóráwai áwí'a Yóni kwemá séna Ísun-aiiyavai áraire sígwáe séna maarán-áimbá agaimakáiyé. Áánútuna imáyáama agaráátínkáiwaima marapá'á maránkaraimba kwemá Ísuman-iyé. Yóni séna kwemá Áánútun-aaigoman-iyé siráiyé. Ísu Áánútu ááninko sáwí-imayáao tátokaimpinkemba iyásínkáiwaiman-iyé sénááontavai Ísu kawé'-má'yái ímo awánarom-bayai mairáiyé. évakarawai kwenáíyavai áraire sésa kwená aampa'á kwárówasa évakarawai kamparé sésa simái sáwí'a umánkaraawe. Ísu Áánútunopa'o iyí-ámbá éna áraikona ááimba éna maí'mai'a ónááowaina ááimban-iyé-aintavai áraire sewái Ísu aúnái'a umái maí'mai'a ónááoni'a kwéumatinkaiyé. aúnái'a umái maí'mai'a kwéomba ááimba kwéasaawe. mirán-áimbá Yóni agaimakáiyé.

¹ ááinka'a maramá íma kwáyonka'a Áánútuna imáyáama agaráátínkáiwaima kwenáwí'a Áánútun-aaigoman-iyé. Áánútun-aaigoma aasiyaasí ména Áánútuwe ména kwemá Áánútuma póna

² ááinka'a Áánútun-aaigoma Áánútuwe ména

³ amápa-tantaa'a úmarowana Áánútu imáyáama amúwana amápa-tantaa'a minkánáá paárurain-tantaa'a úmakaiyé.

⁴ Áánútun-aaigoma kwaásimo maí'mai'o ónááowaina ááimban-iyé. miraúmai kwemá kwaásivimba sáma kamátinkena

⁵ túnín-ayampa'a sáma kaisaná túnín-tantaakoma sámo kain-tántáákómbá íma usáyaaíténa uvisínkaiyé.

⁶ moóráwai áwí'a Yóni máyowana Áánútuma ai'maréna

⁷ sámo kain-áimbá maimaé amápa-kwaasiva'a kwinasá mináimbá isésa sésa árai'a Ísu Kárásítima kwaási sáma kamátinkaiwaiman-iyé sígwáe súwana

⁸ Yóni kwemá íma sámo kamátinkaina'a póna sámo kamátinkaindawain-aii maimaéna kuráiyé.

⁹ Áánútun-aaigoma amápa-kwaasivimba sáma kamátinkaiwaiman-iyé. Yóni simátímakainka'a Áánútun-aaigoma marapá-kwáásívimbá kumpaáruraiyé.

¹⁰ Áánútun-aaigoma maramá tarórumakena marapá'á kumbáyowasa marapá-kwáásí kwená ááimba íma kawé'á umái awánaraawe.

¹¹ kwenamáápa'a kumbáyowasa kwenamááraa íma paru umánkombanivo

¹² évakarawai paru umánkesa kwentávésa sésa árai'a Áánútunopakemba kunkáiyé suwaná póna miwíyávéna séna Áánútuna iyámpóiyomban-owe siráiyé.

¹³ kwaási kentí imáyáavinkení'a umái kwématinkaavo Áánútuna iyámpói íma miráumai Áánútuna iyámpóiraani'a kwéowe. Áánútu kwená imáyáavinkemba umátínkáimba pósa Áánútuna iyámpóiraani'a kwéowe.

¹⁴ Áánútun-aaigoma kwaásima aúkena marapá'á ména kentáávimbá máyowata awánaraumne. paru-yántáákwará arupí-yantaakwara'a kwempímbá sáwíva'a kwáyon-kwaasi póna ságayankwara-kwaasi úwata awánaraumne. avowámá ááninkomba kímborawaimba póna ságayamba amúwana miságyánkwará'á máyowata awánaraumne.

¹⁵ Yónima kwentávéna amápa-kwaasi simátimena séna kembá íma masínkaraanka'a kesínaaembo tíníwaima kweinónkáámbá paárurena ména póna kembá usáyaaitaraiye siráunda-aimba minkwáásíyávé'a siráumne siráíye.

¹⁶ paru-yántáá'á kwempímbá sáwíva'a kwáyáiwaima póna kentáá kawé'á kwéumasinkavata kwiyé.

¹⁷ naaóvá'á Áánútu Mósesimba ai'maréna séna kesí amáámba simátimiyo séna naaémba Ísu Káráísitimba ai'maréna séna parumó íi-yántáá'á arupí-yantaa'a móruntimiyo siráíye.

¹⁸ naaóvá'-naovakwara íyékwará'a marará-kwáásí Áánútun-ane'a íma awánaraambanivo kímborawai ááninkoma kwesé ména mimbóráí'a umái ména póna kwéagaraasinkaintaawe.

Yóni nombó pétinkaraiwaina kwaasái.

Mátíyu 3:1-12, Mááka 1:7-9, Árúku 3:15-17

¹⁹ Yérúsaremu-naopakemba Yútaa-kawaa-kwaasi mono'-máayáí-kwáásinté Árívái-andaraken-kwaasiyonte ti'márówasa Yóninopa'a tésa áísaa esa sésa emá nááwa'ono suwaná

²⁰ Yóni íma umémpa'a tuwómba avorá'á séna Áánútumo usásinankaiwaima Káráísitima íma kemá úne súwasa

²¹ emá nááwa'o. Íráiyaa naaóvá'á Áánútun-ai simátímakaiwaiya'ono suwaná Yóni séna ímaniye súwasa miwí sésa naaóvá'á Áánútu séna kesáái simátiminiwai Mósesiraan-kwaasi ai'maráanana kumíniye siráimba kwemá ewá'ono suwaná Yóni séna ímaniye súwasa

²² miwí sésa nááwa'ono súnaya simásimenda-aimba si'mákaawaiya kosimátimenaumne suwaná

²³ Yóni simátimena séna Áánútun-ai simátímakowaima áwí'a Áísáya naaóvá'á agaimaréna séna

kavóná-marava'a moórawai ména aayamáírakemba séna Ísóigona aambá kwirankánááomba kwená aambá arupí íyana minámpá'á kwíno

siráimba mindá kemá úne Yóni súwasa

²⁴ taáísaa-un-kwaasivinkemba évaka'a amáán-kawaa-kwaasi miwímá

²⁵ Yónimba áísaa esa sésa emó sémo Áánútumo usásinankaiwaima íma kemá úne. íma kemá Íráiyaama úne. Áánútun-ai simátiminiwaima Mósesiraan-kwaasi íma kemá úne. emó siráandanivo nóintavai nombá kwévetinkaano suwaná

²⁶ Yóni séna kemá noné su'mai kwévetinkaunana kentí avumpimbó moórawai máyáimba íma kwéawanaamba póna

²⁷ aáno kesínaaemba tındawaima kwemó aaimó síndavimba kemá aaimá sendamá uwóví'a ónaumne. kwená mayáímá kwémayaundayave'a pó'a kemá úwoi-kwaasi úne Yóni siráíye.

²⁸ Yótáni-nonkona menávápá'á Pétáni-naopa'a Yóni nombá kwévetinkowasa áísaa uwaná Yóni mináímbá siráíye.

Ísuna kwaasái Yóni simátímakain-kwasai.

²⁹ simásuwena usá aaváyaaraamba Ísumo túmba Yóni awánéna simátimena séna kentí sáwí-imayaayavesa ísámai sipisípi-araa'o tuvúwówanamo púwíساسamo Áánútumbo améntemba kwétin-kwaasi amápa-kwaasiti sáwí-imayaayavena ísámai maitiyuwáíndayavena póna puwíníye. mindáyavena Áánútu ai'maráísana kúmimba póna puwíníye.

³⁰ kembá íma masínkaraanka'a kesínaaembo tíníwaima kweinónkáámbá ména kembá kwéusayaaitaiyemo siráunda-aimba minkwáásíyávé'a siráumne.

31 Áánútumo usásinankaiwain-aai isé'a nááwantavesa seéo siráunda isa'á nombá kwévetinkaunda pósa Ísareri-kwaasi kwembá kawé'á umái awánanaaowe Yóni siráiyé.

32-34 Yóni awánaron-aimba simátimeña séna Áánútumo usásinankaiwaintave'a sé'a nááwa'iyo siráunda kwíyómpakemba Áánútun-amankoma mááiraamba úmaena kwe-nane'á kumbáísa'a awáné'a sáaka'a makáunda póna Áánútu si'mákaiwaima séna nombá kwévetinkenana kesimankómá moórá-kwaasigo ane'á kumbaína emá awáné se Áánútun-amankoma tirumpimbá anómba umátinkaniwaiman-iyé siráin-aimba sáaka'a makáundara'a póna mirámó imbá awáné'a simátime'a sé'a kwemá Áánútu ááninkoman-iyé Yóni siráiyé.

Éndaruwe Pítaae Ísun-ánaaemba kwakááyan-kwasai.

35 simásuwena usá aaváyaaraamba Yóniye kwená kwayó-kwáásiráiyé mésaya

36 Ísumo kúmba awánésaya uwaná Yóni séna minkwáásí Áánútu ai'mákain-kwaasi póna amápa-kwaasiti sáwí-imayaayavena ísámai puwíníye. kentí sáwí-imayaayavesa ísámai sipisípi-araa'o tuvúwówanamo púwíwasamo Áánútumbo ámentemba amápa-kwaasiti sáwí-imayaayavena ísámai puwíníye súwasarai

37 mindárai isésarai Ísun-ánaaemba kwáróyana

38 Ísu kogwanténa métuwanena séna nóintavaiya'oyo súwasarai miwí tááivinkemba sésarai Araapaiyo náávára kwémaeno kwántámai sésarai anóndakoo náávára kwémaeno suyaná

39 Ísu séna taawánaakaiyo súwasarai kwesé kuyambá mindáúmpá'á komésaya aaváúmá toraétáápa'a marónka'a komáyáawe.

40 Yóni siráin-aimba iséna Ísun-ánaaemba kwakón-kwaasi moóráwai áwí'a Éndaru kwemá Sáimoni Pítaa ávákoma póna

41 aiva'á awaaómá avakáá-umai awánéna séna Áánútumo usásinankaiwaima Mésíyaa máyáísa'a awánaraumne sirái. Mésíyaawe-kwi'a kwántámai Kíríki-kwaasi tááivinkemba Káráísitiye sembá mináwíkóná ááimba Áánútumo usásinankaiwaiman-iyé kwésewe.

42 Sáimonimba áí'maena Ísunopa'a tuyaná Ísu awánéna séna Yóni ááninkoma úne. enáwí'a Sáimoniye. moórá-kwi'a Pítaawe simánkaumne Ísu siráiyé. miwí tááivinkemba Pítaawemo sembá anón-ontankowe kwésewe.

Vírípiye Nátáníyoe Ísun-ánaaemba kwakááyan-kwasai.

43 usá aaváyaaraamba Ísu séna Káríri-ayampa'a kónáe séna Vírípimba avakáá-umai áí'maena séna kesínaaemba kwaraaó siráiyé.

44 kwemá Pétésáitavakemba Éndarunte Pítaantei naaópaken-kwaasiman-iyé.

45 Vírípima Nátáníyomba avakáá-éna séna Mósesiye Áánútun-aai simátimakowaiye Áánútun-aai aúváivimba agaimarésamo siráan-kwaasigonta awánaraumne. kwemá Násáreti-naopakemba Yósépi ááninko áwí'a Ísuman-iyé súwana

46 Nátáníyo séna kesáámó súndaya Násáreti-naopakemba íma kawé-kwáásímán-iyé kwésune súwana Vírípi séna taawánaao súwasarai

47 kuyambá Ísu Nátáníyomba awánéna séna mendá árai'a Ísarerina'a íma kampar-ímáyáamá kwáyáinda'a kwétiye súwana

48 Nátáníyo áísaa ena séna nóintavaiya kesí imáyáama suwánéwa seénó súwana Ísu séna Vírípima íma ááyarainka'a ená naaópa'a víki-taaigona ááinka'a máyaana'a kesí imáyáavinkemba awánaraumne súwana

49 Nátáníyo séna anóndakoo emá Áánútu ááninko e Ísareri-kwaasi kentáásí kawááná'á óne súwana

50 Ísu séna víki-taigona ááinka'a máyaana'a kesí imáyáavinkemba awánaraumne súndayavai kentávái se áraire Áánútu ááninko óne kwésene. ená naaópa'a máyaana'a imáyáavinkemba awáraundayavai sénda po mintántáákómbá usáyaaitanin-tantaa'a naaémbe awánaniyone.

51 árai'a simátimé'a sé'a kwíyómpa'a sokón-tawaai taaínkaa'a ínasa kwíyómpakemba kwaási úranda'a kumpaáruraundawaisopa'a kwíyómpaken-kwayo'narawa'a iré kunke íya'a tuwánanaaowe Ísu siráiyé.

2

Ísu ándá-aran-domba kasúkáin-kwasai.

1 ayúnkáraamba Káriri-ayampa'a Kéna-naopa'a torupamá mésa aaraí kwétokwaa-esa Ísumba anówama komáyowasa

2 Ísunte kwená kwayó-kwáásiyé tááyowasa komáyówana

3 ándá-aran-domba namái ánásowana Ísumba anówama Ísuntavena séna ándá-aran-domba ánásaiye súwana

4 Ísu séna kesí mayáiyávái íma simásimiyo. amáparawaimo kesí ááimbo suwánanaaon-kanaama íma tiráiyé súwana

5 Ísumba anówama mayái máyón-kwaasiyavena séna simátimindantemba oró siráiyé.

6 Yútaa-kwaasi tiyáánka'a nombá pékon-amaamba sáwíva'a kwáyomba mindáyavai ava'moraéma anó-sawei-anama kwáyowana

7 Ísu mayáímó máyón-kwaasiyavena séna misáwéí-ánávimbá nombá atímai ógwitaaro súwasa atímai ógwitamarowana

8 Ísu séna évaka'-nomba umaé'a toónká'ó kárákwiraiwaimba mááméro súwasa mirá uwaná

9 mindómbá ándá-aran-domba kasuvúwana toónká'ó kárákwirawai néna séna náávaken-dona'iyomo súmba mayáímó máyón-kwaasi Ísun-aaí kwéisesa awánaraawe. náávaken-dona'iyó séna aaraimó mayón-kwaasigomba ááyowana túwana séna

10 amápa-kwaasi aiva'á kawer-ándá-árán-dómbá tíméwasa násúwáawasa úwoi-anda-aran-domba kwétimewe. emá íma mirá óndarakemba naaémbe kawer-ándá-árán-dómbá kwésimene siráiyé.

11 Káriri-ayampa'a Kéna-naopa'a Ísu mimbáyái-áwáámé'á úmba kwená ságayamba agaráátinkowasa kwená kwayó-kwáásí awánésa sésa áraire Áánútunopakemba kunkáiyé siráawe.

12 minkákémbá Ísuwe anówawe mináváráwáínondawe kwená kwayó-kwáásiyé miráumai-kwaasi Kápénéamu-naopa'a sáwíyanka'a kumbéraawe.

Ísu anóm-bono'-naumpa'a iráin-kwasai.

Mátíyu 21:12-13, Mááka 11:15-19, Árúku 19:45-46

13 naaóvá'ó Áánútu Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánón-kánáá tóyo ún-kanaama ákíse kwéunka'a Ísu Yérúsaremu-naopa'a kwéna

14 anóm-bono'-naumpa'a iyúmba mivá'á kwaásiyomba mésa monotávésa purumakambá sipisípima máái-numama kwémeyambaresa mono'-nánkóná óntamba kwémeyanesa máyówana Ísu tuwánéna

15 ándánankakemba taámbá tarórumaena mindáneí purumakambá sipisípima tusú úmaena mono'-nánkóná óntambo meéyámbáron-kwaasiti taareimá tawísíyuwena

16 máái-numamo meéyámbáron-kwaasiyavena séna maimaé'a kóro. kesivoná naaúmpa'a íma máákéti maré'a maimaé'a kóro Ísu súwasa

¹⁷ kwená kwayó-kwáásí awánésa sésa naaóvá'á Áánútun-ai aúváivimba agaimaréna séna Áánútuwo ená naambá sáwí'a ovó sé'a ávááraumai imáyáa kwéune agaimaréna sirónka'a pósa mináimbá kwená kwayó-kwáásí tááka'a makáawe.

¹⁸ Yútaa-kawaa-kwaasi Ísuntavesa sésa nóin-awaamera inatá awánéta séta Áánútu asirayámbá ámakaintavenayawa anóm-bono'-naumpa'a mirá kwéoneya sénaumno suwaná

¹⁹ Ísu séna maambónó'-námbá tawísíyuwewa'a kaumbo-táwai umásuwanaumne súwasa

²⁰ sésa maambónó'-námbá ayáátááka'a 46 ira'a mayáímá kwémayaan-damba isamá emá se kaumbo-táwai umásuwanaumne kwésene sumbánivo

²¹ mono'-nántávéna siráimba kwenáuyavena siráiyé.

²² naaémba pukáimpinkemba Áánútu Ísumba usásinankainka'a kwená kwayó-kwáásí mináimbá tááka'a makésa sésa Ísu siráin-aimba árair-aimba siráiyé sésa Áánútun-ai aúváivinken-aimba árair-aimban-iyé siráawe.

²³ naaóvá'ó Áánútumo Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánón-kánáará'á Yérúsaremuva'a Ísu ó'on-o'om-bayai kawé'-máayáímá mayówasa kwaásiyomba awánésa Ísuntavesa sésa áraire Áánútunopakemba kunkáiyé sumbánivo

²⁴ Ísu kwaási tirumbá tuwánéna séna mináimbá kentávésa íma tirunkakémbá kwésevo tivókari'a kembá umásinkanaaowe séna

²⁵ kwaási íma simámun-aimpinkenban-ivo kwemá kwaási tirumbá tuwánarontavena Ísu mináimbá siráiyé.

3

Níkótimasima Ísumba áísaa uráin-kwasai.

¹ moóráwai ámaán-kawaa-kwaasi Yútaa-kwaasiti kawááná'á áwí'a Níkótimasi

² kwemá moórá-no'waamba Ísunopa'a téna séna anóndakoo Áánútun-ai simásiminyondayavena embá ai'maráísama tamáyaanata awánaraumne. Áánútumo embó asirayámbó ímo ámakainkakai ó'on-o'on-kawé'-mayai íma kanaán-umai mayáásino súwana

³ Ísu séna árai'a simáme'a sé'a ímo ókwara'o aúnáraan-umai matinkáiyawaimo ésa Áánútumo kawááipa'a íma ménaaowe súwana

⁴ Níkótimasi séna anón-umáguraavo nóraumai aúnáí'a ónááoo séna tinóisai tirumpimbá íma ó'a komáiyasa matinkánááowe súwana

⁵⁻⁶ Ísu séna árai'a simáme'a sé'a kwaásimo matinkáamba mindá kwaásiman-ovo Áánútun-amankomo umátínkáimba mindá Áánútun-amankogwara'a aúnáí'a kwéowe. ímo nonkwará Áánútun-amankogwara'o aúnáraani'o umáímo ménaaoni'a umátínkáawai Áánútumo kawááipa'a íma ménaaowe.

⁷ ókwara'a aúnáraan-umai matinkáníyemo sún-da-aintavena íma áá'a kaíno.

⁸ maarán-áimbá imáyáa uwó. úndáoma kwená imáyáavinkemba kwénaaisasa ane'á íma kwéawanesa sésa náávakena náávava kwénaaiyo kwésewe. mirámó intembá Áánútun-amankoma miraráán-umai kwaási kwéumatinkaiye súwana

⁹ Níkótimasi séna nóra ena mirá ínío súwana

¹⁰ Ísu séna Ísareri-kwaasivimba aai kwésimatimendawai óndanivo mináimbá íma isááne.

¹¹ árai'a simáme'a sé'a kesáá awáraunda-yantaa ísaraunda-yantaataveta kwésimatimunda isa'á íma kwéisaawe.

¹² mirá kwéon-tantaa marapá'ó kwéon-tantaatave'o kwésimamunda íma áraire séndanivo kwíyómpa-tantaatave'o simáméndamo e nóra e áraire síníyono.

13 íma kwíyómpa'a irésa kunkáavo keyáá kwíyómpakemba kunké'a kumpaáruraundawai kwíyómpa-tantaa'a kanaán-umai agaráátinkaumne.

14 naaóvá'á Mósesi óntandei iraankavayaambá tarórumai taaira'ó mósá marówasa puwónáesamo un-kwáásí awánésa íma pukáawe. mirámó uráintemba kembá kwaási úranda'a kumpaáruraundawaimba sínkambai taaira'á mósá maránááomba pósa

15 kesááiyavesamo árairemo síyawaimo ésa aúnái'a umái aasiyaasí maí'maí'a ónááowe Ísu siráíye.

16 Áánútu marapá'á máyáan-kwaasiyavena ávááraumai aruntávéna éna póna kwenáánimba kímborawaimba ai'marówana kunkáimba pósa kwenááiyavesamo áraire síyawaima kwaási máyáawaina ááimba Áánútuna némpa'a íma maí'maí'a ónááovo kwená egwaa'á aúnái'a umái maí'maí'a ónááowe.

17 marapá-kwáásí aavimbá maitinkaaó séna Áánútu ááninkomba íma ai'marówana kunkáivo marapá-kwáásí sáwí-imayaavimba máyáawima kuntí'mai kawer-ámpá'á métinkao séna Áánútu ááninkomba ai'marówana kunkáíye.

18 Áánútu ááninkon-aaiyavesa áraire kwésewai íma aavimbá maitinkánivo ímo árairemo kwésewaima á'a aavimbá maitínkaraiye. Áánútu kímhora-aaninkon-aaiyavesa árairemo ímo kwésentavena á'a aavimbá maitínkaraiye.

19 sámó kamátinkaiwaima marapá'á kunkáimbanivo kwaási sáwí'a kwéesa pósa túnín-ayampatavesa imáyáama ésa sámó kamátinkaiwainopa'o ímo tentávéna aavimbá kwémaitinkaiye.

20 sáwí'o kwéowai sámó kamátinkaiwaintavesa íma kwétinkaisasa kesí mayáímá paárivero sésa íma sámó kamátinkaiwainopa'a tagwémaewe. sáwí'o kwéowai mirá kwéovo

21 arupímo kwéowai sámó kamátinkaiwainopa'a tamáyáamba pósa Áánútu siráini'o kwéomba kwétuwanaawe.

Ísuna kwaasái Yóni simátímakain-kwasai.

22 minkákémbá Yútiyaa-ayampa'a Ísuwe kwená kwayó-kwáásíyé komésa nombá kwévetinkowana

23-24 minkánáávimbá Yóni íma ándáva'a máankaronka'a Ínóni-ayampa'a Sérími-naokona egwaa'-nónayumpa'a Yóni ména sáwíva'-nomba kwáyopa'a máyowasa kwaásiyomba tóyo uwaná Yóni nombá kwévetinkowasa

25 Yónina kwayó-kwáásíyónté moórá Yútaa-kwaasigoe mésa mono'-nómbó pétinkon-aintavesa kwesimá kwesiman-esa

26 Yónina kwayó-kwáásíyómbá kwenópa'a tasimámesa sésa anóndakoo Yóntáni-nonkona menávápá'á esé méraiwaimba kwenáwí'a mósá makáawaima kwemá nombá kwévetinkaisasa sáwíva-kwaasi kwétoyo owe suwaná

27 Yóni séna Áánútumo tímísasamo ombá mindá miwínéímán-íye.

28 kemó siráunda Áánútumo usásinankaiwaima íma kemá úmpo si'marówa'a kwená aiva'á tiráumne siráunda-aimba ísaraawe.

29 maarán-áimbá imáyáa oró. aúná-ininkomo awaikónópa'o tisanamá awaikó amááaraanarawa'o aamoimó onten-umái Ísunopa'a tewa'á aamoí kwéune.

30 kwemá anón-kwaasi imbá póna kwenáwí'a iyínivo kemá kító-kwaasima únda póna kesúwí'a kumíníye Yóni siráíye.

31 kwíyómpakewaima amáparawai usáyaaitaraiye. maankákén-kwáásí marapá-kwáásí pósa marapá'ó kwéon-tantaatavesa kwésevo kwíyómpaken-kwaasi usáyaaitarain-kwaasi póna

32 awánarain-tantaa ísarain-tantaatavena kwésisasa íma kwéisaambanivo

³³ kwenááiyavesa áraire kwésewai sésa Áánútu árair-ainkona ááimban-iyé sisasá tuwánésa sésa Áánútu árair-ainkona ááimban-iyé kwésewe.

³⁴ Áánútu ai'mákaiwaimba kwenamankómbá ámatukaimba póna Áánútun-aaí kwésisasa mináíntávésamo árairemo kwésewai sésa Áánútu árair-ainkona ááimban-iyé kwésewe.

³⁵ Áánútu avowámá éna ááninkomba arumbá aména séna amápa-tantaa'a kawááumai taviyiyó siráiyé.

³⁶ ááninkon-aiyavesamo árairemo sésamo kwesé aráápamai maíyawai aúnái'a umái maí'mai'a ónááovo kwenááimo ímo ísámimo kawé'ó kwéiyawai íma aúnái'a umái méwana Áánútumo áwáá'o tíyimba miwísé aasiyaasí kwaíkwaí'a isasá kwémaewe.

4

Sámériyaaavaken-ininkona kwaasái.

¹⁻³ Yóni nombó pétinkarain-kwaasi Ísumo pétinkaraimba kóyaaítamai-kwaasi pétinkaraiye. ánivo Ísuma íma pétinkaraivo kwená kwayó-kwáásí pétinkaraawe. Yónimo kwévetinkain-kwaasi Ísumo kwévetinkaimba kóyaaítamai-kwaasi kwévetinkain-aimba áamáán-kawaa-kwaasimo ísón-aimba Ísu iséna Yútiyaa-ayampa'a tuwéna moórágwara'a Káríri-ayampa'a kónáe séna

⁴ Sámériyaa-ampa'a kónaumne séna

⁵ kúmba Sámériyaa-ayampa'a Sáíkkaa-naopa'a naaóvá'ó Yákópomo ááninko Yósépipimbo ámakom-barama egwaa'á kwáyon-daopa'a kúmba

⁶ Yákópo nombá uwíníyena u'makóm-bai'a kwáyowana aampa'á kwéguwana Ísumba ávón-kówana mimbáiká'á kwáyá'wái komáyowasa

⁷⁻⁸ kwená kwayó-kwáásí toómbá meéyán-onae sésa naaópa'a kuwaná Sámériyaa-ininko nombá uwíníyena túwana Ísu séna nombá usimiyó súwana

⁹ minínínkó séna emá Yútaa-kwaasi ómpo kemá Sámériyaa-inimba úmpo íma nombá usimiyó siyó siráiyé. Yútaa-kwaasiye Sámériyaa-kwaasiye íma moóra-anavinkemba kwénaantavena íma nombá usimiyó siyó súwana

¹⁰ Ísu séna Áánútumo kanaán-umaimo amínín-tantaa'a íma awánaraane. nombá usimiyómó súnda-kwaasigona ááimba íma suwánáanda-kwaasi úne. kesí ááimba suwánáandawairaankasi kwántámai se aasiyaasí maí'mai'a ónááon-domba simiyó séna'a amúsino súwana

¹¹ minínínkó séna maandómbá avéúmpá'ó kunkwáyáimba náán-anavina maí'mai'o ónááon-domba uwíníyono.

¹² kentáá síkwá'náoma Yákópoma maandóm-bái'á u'maréna kwená sipisípiye kwená akúnté tímakaimba pósa maandómbá kwénaawe. kemó súnda emá tímíníyonda-nonkoma Yákópo tímakain-donkomba íma usáyaaítaniye kwésune súwana

¹³ Ísu séna maandómbó kwénaiyawaimo éna ókwara'a nontávéna tinkánívo

¹⁴ kemó tíménda-nombo náiyawaimo éna íma ókwara'a nontávéna tinkáníye. kemó tíménda-nombo náiyawaimo éna tirumpimbá nonayumpinkémbó usausa intenkáámbá ínasa pósa aúnái'a umái maí'mai'a ónááowe súwana

¹⁵ minínínkó séna emó sénda-nomba símína'a naananá nontávéna íma sinkáína'a íma maampínkémbá tauwónaumne súwana

¹⁶ Ísu séna enawaikómbá koááyamai áí'mae tiyó súwana

¹⁷ séna kesuwairíyaaimba úne súwana Ísu séna emá árai'a séndamanivo

¹⁸ éva'aasei-kwamba mairé miwísé maémaenda isamá ívé'o minkwáásígó emó máyaanda íma enawai'á isamá po árair-aimba simásimene súwana

¹⁹ minínínkó séna kemó imáyáamo únda Áánútun-aaí simátimendana'a óne.

²⁰ Sámériyaa-kwaasi kentáá síkwá'náma sésa maanómáká'á Áánútuna imáyáa mósá máráaro siráawa'a keinárawa'a Yútaa-kwaasi sé'a Yérúsaremu-naopa'a Áánútuna imáyáa mósá máráaro sewé súwana

²¹ Ísu séna kemó sendamá áraire siyó. moórá-kanaamo tínimba maanómákákwará Yérúsaremu-naopakwarare su'mainivo amápa'-mapakwara'a kesivoná imáyáa mósá maránááowe.

²² keinárawa'a Sámériyaa-kwaasi kwená imáyáa máráambanivo kwená ááimba íma awánare'a owe. Yútaa-kwaasiya kwená imáyáa mósá maréta kwená ááinta awánaraumne. Áánútu séna moóráwái sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métinkanae síníwái Yútaa-kwaasivinkemba paáriníye siráíye.

²³ kesivo séna kesí imáyáama mósá maráiyamba íma tóikakemba é'a árai'a tirunkakémbá kesí imáyáa mósá máráaro siráimba miráumai moórá-kanaama kwétisasamo árai'o kesivoná imáyáamo mósá kwémaraiyawaima tirunkakémbá arupí umái kesivoná imáyáama mósá maránááowe.

²⁴ Áánútumba áúma íma kwáyáísana amankómá máyáísasa pósa íma túrandei ane'á kwéawanaavo miraráán-umai Áánútuna imáyáamo mósá márámbo ombá kwenamankó túwa'naa isasá tirunkakémbá kwená imáyáa mósá máráaro súwana

²⁵ minínínkó séna Áánútumo usásinankaiwaima Káráísitiye sewáí kumíníye. kumíndara'a amápa-tantaatavena simátiminiye sewa'á Ísaraumne súwana

²⁶ Ísu séna mináímbó séndawaima maandá kemá úne Ísu siráíye.

²⁷ Ísu mináímbá súwasa kwená kwayó-kwáásí koyauwerésa Ísumo Sámériyaa-ininkontavena súmba Yútaa-kwaasiti namuro-ínínkóntávéna kwésuwana póna táá'a kówasa tirumpin-ímáyáámá ésa minínínkóntávéna nóintavaiya kwéankaisana iyó-imayaa ésa Ísuntavesa nóra séna minínínkóe kwésiyo-imayaa ésa íma taáísaa uwaná

²⁸ minínínkómá kwená sawei-ánámá tuwéna naaópa'a kwéna simátimena séna

²⁹ amápa'a uráunda-yantaa'a paárurain-kwaasi máyáíye. Áánútumo usásinankaiwaiya'ia taawánaaro súwasa

³⁰ naaópa'a tuwésa Ísunopa'a tumbá

³¹ Ísuna kwayó-kwáásí Ísuntavesa sésa anóndakoo toómbá naaó amataárá'á suwaná

³² Ísu séna kemá íma awánaan-tomba makáumne súwasa

³³ kwená kwayó-kwáásí keáímbá sésa nááwa toómbá maimaéna máámakaiyo suwaná

³⁴ Ísu séna toóntávénamo tááimo kwétinkaintemba si'mákaiwain-aaí isé'a kwená mayáímá maimaé'a kwégwe'a ánasanaundayavai kwésinkaiye.

³⁵ kígauva'a kwáyáin-tontave'a éiyain-kwiyomba ánasainana ávuma káínata áká'mai torupánaumne kwésevo kemá sé'a awánaaaro. ívé'a maankánáámá toómbó ávumo kaintembá miraráán-umai kwaásiyomba tí'mai Áánútunopa'a kwiyónááowe.

³⁶⁻³⁷ kwaásiyombo tí'mai Áánútunopa'a kwitinkáíyan-kwaasimo ésa miwí kawe'méyámbá mayáiyasa Áánútunopa'a tíyan-kwaasi aúnái'a umái maí'mai'a ónááowe kwésune. évakarawai kígau úmaraiyasa ó'owima akaránááowe kwésewe. miráumai kígau iyawaigwara akaráiyawaigwara'o ésarai aamoí ónááowe.

³⁸ ó'owima kígau úmakaamba isa'á kemá tí'maráúna'a ó'owiti mayáívínkén-tómbá kwéakaraawe Ísu kwántámai-aimba simátimakaiye.

³⁹ ánivo minínínkó séna amápa'a uráunda-yantaa'a paáruraiye siráin-aimba isésa pósa Sámériyaa-kwaasi mindáópaken-kwaasi Ísuntavesa sésa árai'a Áánútumo usásinankaiwaiman-iyé sésa

⁴⁰ Ísunopa'a tésa sésa kentáásí naaópa'a tamaiyó suwaná Ísu kae-táwái koména

⁴¹ aái simátimuwasa isésa sáwíva-kwaasigwara'a sésa árai'a sáwí'o umáímo máyaundavinkenta kawer-ámpátá mésinkaniwaiman-iyé sésa

⁴² minínínkómbá simámesa sésa íma enááíye su'maiyavetaanivo kwenáái ísaraundayaveta séta marapá-kwáásí sáwí'o umáímo máyaundavinkemba kawer-ámpátá mésinkaniwaiman-íye siráawe.

Ísu moórá-iyampoi asóvamankarain-kwasai.

⁴³ Ísu kae'-nó'wáámbá kwaéna mindáópa'a tuwéna Káríri-ayampa'a kónáe séna kwéna

⁴⁴ séna Áánútun-aaí simátímíwain-awí'a kwenamááraa íma mósá máraavo á'on-daopaken-kwaasi kwenáwí'a mósá máraawe súwasa

⁴⁵ miráumai Káríri-ayampa'a kúwasa mináyámpákén-kwáásí aamoí umánkaraawe. ááéma tíyótaasa í-tánón-kánáará'á miwí Yérúsaremu-naopa'a komésa Ísuna mayáímó mairáimba awánaraamba pósa aamoí umánkaraawe.

⁴⁶ aamoí umánkówana Ísu Káríri-ayampa'a kwénaaena Kéna-naopa'a non-úranko ándá-aran-dombo kasúkáin-daopa'a kúmba kámááni-kwaasi Kápénéamu-naopaken-kwaasigo ááninkomba áí'a kwéuwana

⁴⁷ Ísu Yútiyaa-ayampakemba Káríri-ayampa'a tiráin-aimba iséna Ísunopa'a téna séna kesááninko puwíndayavena kwéisa'a úmpo kesí naaópa'a kuré koasóvamankaniyono súwana

⁴⁸ Ísu séna ímo ó'om-bayai-awaame'o awáné'o é'a íma kesááiyave'a áraire sénááowe súwana

⁴⁹ anóndakoo kesáánimba puwíndayavena kwéimba avekáán-umai tíyó súwana

⁵⁰ Ísu séna enáánimba asóvagwivo kwaaó súwana Ísun-aaiyavena áraire séna kúmba

⁵¹ aampa'á kúmba kwená mayái-kwáásí tésa sésa enáánimba áí'a éránkariye suwaná

⁵² tísa ena séna kesáánimba nósa-tawaiya áí'a éránkariyo súwasa sésa tíndauma kwáyá'wái kokotámba éránkariye suwaná

⁵³ avowámá imáyáa éna séna mitáwai enáánimba asóvagwiwemo siráimba árai'a siráiyé súmba pósa kwená akúmpákén-kwáásí amápa'a Ísun-aaiyavesa áraire siráawe.

⁵⁴ Yútiyaa-ayampakemba Káríri-ayampa'a komáyomba moórama kawé'-máayái-áwáámé'á uréna minká'á miníyámpóígómbá asóvamankowasa kwená akúmbá áraire siráawe.

5

nonkwaaúmpá'á Ísu moóráwaimba asóvamankarain-kwasai.

¹ aáno Yútaa-kwaasi monotávésa tanómba kaumakónka'a Ísu Yérúsaremu-naopa'a kurái.

² Yérúsaremu-naokona óntan-kuriva'a ontamá kwáyomba áwí'a sipisípigona ontamá miwáná egwaa'á nonkwaaúmbá áwí'a Pétéséta-nonkwaaumba kwáyowana

³ mindónkón-awampa'a kwááyu-namba éva'aasei-namba kwáyowasa mindáúmpátá tí'a ún-kwaasiyomba évaka'a túgavitan-kwaasiyonte tíyayaamba kararón-kwaasiyonte mésa [nonkómó píví'namaemo kúmba amu'marésa máyówana

⁴ moórá-mora-tawai kwíyómpakewaima nonpímbá kumúwana nonkómá píví'namae kúwana aiva'á nonpímbá kumúwaimba áí'a éránkariye.]

⁵ tí'o ún-kwaasiyompimba moórawai ména ayáátááka'a 38 ira'a áí'a kwéun-kwaasi máyowana

⁶ Ísu awánéna ayáátááka'a áí'a kwéiye-imayaama éna áísa ena séna embá asóvaiyavai kwéankaiyo súwana

⁷ séna nonkómá píví'namae kwíndara'a sí'maimo nonpímbó sinkáníwaima íma máyáiyé. kemá kumónáe'a úndanivo moórawai kembá kumáyaaítana nonpímbá aiva'á kúmísana kesí'a úwoi kwáyáiyé súwana

⁸ Ísu séna usásinaao. ená tuvai'á maimaé kwaaó súwana

⁹ avekáán-umai áí'a érankowana kwená tuvai'á maimaéna kuráiyé.

Yútaa-kwaasi monor-áimbá kwéison-kanaara'a mirá úwasa

¹⁰ Yútaa-kawaa-kwaasi asóvamankon-kwaasiyavesa sésa ívé'a agándaan-kanaama po ená tuvai'á maimaé kwégonda aambá áumbakaawe suwaná

¹¹ séna asóvamasinkaraiwaima séna ená tuvai'á maimaé kwaaó siráiyé súwasa

¹² miwí áísaa esa sésa ená tuvai'á maimaé kwaaómó siráiwai nááwa'iyo suwaná

¹³ sáwíva-kwaasivimba Ísuma áúyokuwana póna asóvamankarowai séna áwí'a íma isáúnda-kwaasiman-iye siráiyé.

¹⁴ simásuwena aáno anóm-bono'-naumpa'a iyúmba Ísuma avakáá-umai awánéna séna áí'a éránkáimba po sáwíyamba sínkáivo se sáwí-imayaa ivátuwaaó súwana

¹⁵ iséna Yútaa-kawaa-kwaasi kosimátimena séna asóvamasinkaraiwaima Ísuman-iye súwasa

¹⁶ Yútaa-kwaasi monor-áimbá kwéison-kanaara'a Ísuma asóvamankarontavesa Yútaa-kawaa-kwaasi Ísumba sáwí'a umánkámae iyúwana

¹⁷ Ísu séna kesivo aasiyaasi-táwai mayáímá kwémayaimba pó'a miraráán-umai mayáímá mayánaumne súwasa

¹⁸ agándon-kanaara'a asóvamankarontavaigwara Áánútuma kesivomán-iye siróntavaigwara'a pósa Yútaa-kawaa-kwaasi sésa tuvuwónáe síma síma'a umbá Áánútuma kesivomán-iye sirónten-umai Áánútuwe kesé mimbórái'a umái máyauye siráimba pósa Yútaa-kawaa-kwaasi sésa tuvuwónáe siráawe.

avowáná kwaasái Ísu siráin-kwasai.

¹⁹ suwaná Ísu simátimena séna árai'a simátime'a sé'a ááninkoma pó'a íma kesí imáyáavinkemba únda kesivomó imbá awáné'a mirá kwéune. kesivomó intembá ááninko kwéune.

²⁰ kesivo ááninkomba arumbá siména amápa-tantaa'o kwéimba kwéagaraasinkaiye. usáyaaitanim-bayai agaráásinkaina'a mimbáyái máyáana'a táátavai ónááowe.

²¹ kesivomá pukáampinkembo usásintinkaintemba ááninko kesí imáyáavinkemba usásintinkanae'a kwéune.

²² kesivo séna íma aaivimbá maitinkánaumpo aaivimbó maitinkáním-bayai kesááninkomba ámakaumne siráiyé.

²³ aaivimbó maitínkáanda-mayai símakaimba pósa kesivo áwí'o mósá maráantemba ááninko súwí'a mósá maránááowe. kesúwí'o ímo mósá maráiyawaimo ésa kesivomá si'mákaiwai áwí'a íma mósá maránááowe.

²⁴ árai'a simátime'a sé'a kesááimo isésamo árai'a ai'mákaiwaima Áánútuma iyémó kwésiyawaima á'a ááimba ásámai aúnái'a umái maí'mai'a kwéowe. kwaási máyáawaina ááimba Áánútuna némpa'a kwaémáyaimba Áánútuna egwaa'á tamáyáamba pó'a íma aaivimbá maitinkánaumne.

²⁵ árai'a simátime'a sé'a moórá-kanaa kwétinasa pukáiyán-kwaasi Áánútu ááninko-saai isánááowe. isáiyawaima usásinesa maí'mai'a ónááowe.

²⁶ kesivomá kwaási máyáawaina ááimban-iye. asirayámbá siména séna mirámó úndantemba kwaási máyáawaina ááimba óne siráiyé.

²⁷ kemá kwíyómpakemba kwaási úranda'a kumpaáruraundawai únana póna kesivo kentávéna séna aaivimbó maitinkáníyonda-mayai amúne siráiyé.

²⁸ mináíntávéna íma táá'a kaíno. moórá-kanaamo tínimba utamátínkaren-kwaasi amápa'a kesáái isésa

²⁹ utamátínkarepakemba usásinanaaowe. kawé'ó uréwaimo usásinesa aúnái'a umái maí'mai'a ónááowe. sáwí'o uréwaimo usásinaiya'a aaivimbá maitinkánaumne. mináíntávéna íma táá'a kaíno Ísu siráiyé.

Ísumba kwená ááin-kwasai.

³⁰ Ísu simásuwena séna íma kesí imáyáavinkemba úndanivo si'mákaiwaima simásímakaintemba mirá kwéune. íma kesí imáyáavinkemba úndayave'a arupí umái aavimbá maitinkánaumne. kesivo simásímakainten-umai aavimbá maitinkánaumne.

³¹ keyáámo kesáváímó súndarakai kamparé sesinó.

³² moóráwaigwara'o kentávénamo kwésimba árai'a kwésiye.

³³ keinárawa'a évakarawai ti'márówasa Yóni nombá pétinkaiwaimba koáisaa uwaná Yóni kentávéna séna árai-kwaasiman-iyé. kosimátíméro siráiyé.

³⁴ kesí ááimbo sénááontavai íma anón-imayaa úndanivo Yóni kentávái siráin-aintavai áraire síya'a sáwí'o umáimo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métinkanae-imayaa kwée'a mináimbá kwésimatimune.

³⁵ oómbó aampa'ó kúra'mae konten-umái Yóni kentí aampa'ó kúratinkowa'a sáwiyanka'a aamoí uráawe.

³⁶ moórá-yantaakoma Yónima kentávéna siráin-ainkomba usáyaaitaraiye. kesivomó simásímakaim-bayaima kwémayaunana mimbáyáígómá kesí ááimba kwévaariye. kesivomó siménamo si'mákaim-bayai kwémayaunasa kesí ááimba kwéawanaawe. mintántáákómá Yónima kentávéna siráin-ainkomba usáyaaitaraiye.

³⁷ kesivo si'mákaiwaima kwegwárá'á kentávéna simbánivo kwenáái ísámai íma kawé'á é'a kwenane'á íma awánaraawe.

³⁸ si'marówa'o kunkáundayave'a íma áraire kwéseмба póna Áánútun-ai íma tirumpimbá kwáyáiyé.

³⁹ keinárawa'a sé'a aúnái'a umái maí'mai'a ónaumne sé'a Áánútun-ai aúváivimba awána-awana kwéowe. mináúváiivimbá kesí ááimba agaimarówa'anivo íma kawé'á umái ísaraawe.

⁴⁰ kawé'ó umáimo isé'o kesópa'o tékaankasi aúnái'a umái maí'mai'a osino.

⁴¹ kwaási kesúwí'a anómba umásinkanaaowe-imayaa íma kwéune.

⁴² Áánútumbo ímo tirumbó áménka'a kwétuwanaumne.

⁴³ kesivomá simásímakaintave'a kunkáundanivo íma kawé'á umásínkaraawe. ánivo moóráwaimbo kesivomó ímo simámakaindawaimo tína'o é'a kawé'á umánkanaaowe.

⁴⁴ keinárawa'a sé'a kwaási kentáá súwí'a anómba umásinkanaaowe sé'a pó'a kesáái íma áraire kwésewe. Áánútuma kentáá súwí'a anómba umásinkaniye sékaankasi kentávé'a áraire sesinó.

⁴⁵ kesivo aúranka'a íma aavimbá maitinkánaunda póna Mósesi naaóvá'á amáán-aimba agaimakáiwai aavimbá maitinkániye. Mósesi kwésuwa'naa iyémó sewáímó éna kwemá aavimbá maitinkániye.

⁴⁶ Mósesi kesáái agaimarómba pó'a Mósesin-aaiyave'o árairemo kwésekaai kesááiyave'a áraire sesinó.

⁴⁷ Mósesimo agaimakáin-aintave'a íma áraire kwéseмба pó'a kesááiyave'a íma áraire kwésewe Ísu siráiyé.

6

Ísu sáwíva-kwaasi toómbá tímakaiḡ-kwasai.

Mátíyu 14:13-21, Máaka 6:30-44, Árúku 9:10-17

1-4 naaóvá'á Áánútu Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánón-kánáá sáwiyanka'a tíniye kwéuwana Káíriri-kwaaunkona menávápá'á Ísuma nompí-sípívimbá kwéna minkwáúnkóná moórá-awi'a Táipíriyasi nompá'á kúmba tí'o ún-kwaasiyomba asóvamatinkarowasa awánaresa pósa kwenánaaemba kwárówasa Ísuwe kwená kwayó-kwáásiyé nompí-sípívínkémbá marapá'á ásávesa omápa'a umáyówasa

5-6 sáwíva-kwaasi Ísunopa'a kwéiyuwana tuwánéna imáyáama éna séna naaémba mirá ónaumpo aiva'á Vírípimba áísaa umai isánáe séna áísaa ena séna náávakena toómbá meéyámba'maiya tíménara nánááoo súwana

7 Vírípima séna sáwívar-ontankaken-tomba 200 kinaaraken-tomba meéyámba'maiya tímúnasaya naasinó súwana

8 moórá-kwayo-kwaasi Sáimoni Pítaa áváko áwí'a Éndaru

9 kwemá séna moórá-iyampoigo éva'aasei-tonkwara kae'-nóyáákwará'á makáimbanivo sáwíva-kwaasi máyáawe súwana

10 Ísu kwená kwayó-kwáásiyávéna séna mara'á máéro simátíméro súwasa simátímúwasa mara'á máumba minkwáásívínkémbá sáwíva-kwaaima 5,000 kwaaima máyówana

11 Ísu mintómbá maisokéna Áánútuntavena súwi simásuwena toómbá topán-topan-umai kwená kwayó-kwáásirá'á tímúwasa miwímá tímúwana toómbó nontenkáán-umai noyáá'a miráumai nowaná tímú'a vówasa miwítí imáyáaomo úni'a uwaná

12 kwená kwayó-kwáásiyávéna séna mintón-ayai íma úwoiva'a tuwé'a máyáaro súwasa

13 éva'aasei-tompinkemba nésamo túwón-ayavinkemba sísamaivakemba kae'á kumbaimái-unampimba áítumai ógwitowasa

14 Ísumo úmba awánéna sésa Áánútun-aai simátímíwaima íya awánáúnda-awaame'a isatá awánáúmne sésa kwéamu'maraundawaiman-iyé sésa

15 kentáásí kawááíta ínáyemo sumbá Ísu miwí tirumpimbó sun-áímbá iséna íma mirá ónaunasa sewé séna tiyuwéna omápa'a iráíye.

Ísuma non-avóvomayaapa'a kuráin-kwasai.

Mátíyu 14:22-23, Mááka 6:45-52

16 Ísu omápa'a umáyowasa enónka'a kwená kwayó-kwáásí nonkwaúnkón-awampa'a kumésa

17 Kápénéamuva'a kónáe sésa nompí-sípívimbá usámaaisesa kuwaná Ísuma íma usauwerówana no'wáámba aúkúwana

18 anón-undaoma kwétena nonkómá tuvántááva kwéuwasa

19 tamayó'nei nombá tuwíntámaesa ayáátááka'a kuwaná Ísu non-avóvomayaapa'a kwénaaena nompí-sípígóná egwaa'á túwasa awánéna táátavesa kwéuwana

20 Ísu séna kemá úmpo táá'a kaivó aáno máéro súwasa

21 aamoí ésa sésa nompí-sípívimbá usámaaisaao suwaná avekáán-úwana nompí-sípígó non-awámpá'á kúpa'a kuráíye.

Ísumba avakáá uráan-kwasai.

22 aaváyaavimba menávápá'á komáyón-kwaasi sésa tíndauma kimbora-nompi-sipima kwáyáísana Ísuma íma mimpímbá kwisasá kwená kwayó-kwáásí miwíyé su'mai kuráavo Ísuma náávava máyáíyo siráawe.

23 évaka-kwaasi nompí-sípívimbá Táípiriyasivakemba kwétoyo-esa tíndauraamba Ísu Áánútuntavena súwi súwasa kwaásiyomba toómbá néiron-ayampa'a tésa

24 Ísuwe kwená kwayó-kwáásiyé íma máyóntavesa tivakáá ónáe sésa mindómpí-sípívimbá usámaaisesa Kápénéamuva'a kuráawe.

Ísu maí'mai'a ónááon-tomba úne siráin-kwasai.

25 Kápénéamu-ayampa'a kumbá Ísumba awánéna sésa kesí anóndakoo nósa-tawai maayá'á tiráano suwaná

26 Ísu séna maísáaro íma kawer-áwáámé'á agaráátínkaraundayave'a kwésivakaa-ovo toómbó naráantave'a kwésivakaa-owe.

27 toómbó ímo kwaíkwei'o índá-tontave'o é'a íma mayáímá maé'a kwaási maí'mai'o ónááon-tontave'o é'a mayáímá máyáaro. mintómbó timénaunda kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai mintómbá timénaumne. Áánútu kesivomá kentávéna séna aamoí kwéumankaumne. kesí mayáímá mayaaó simbá pó'a mintómbá timénaumne súwasa

28 áísaa esa sésa nóraumaiya Áánútuna mayáímá mayánaumno suwaná

29 Ísu séna kentávé'o sé'o árai'a Áánútuma ai'mákaisana kunkáiwai iyémó sembá mindá Áánútuna mayáímá maé'a sewé súwasa

30 nóra awaamera'i. ímo awánáúnda-awaame'o inatáámó éta awánétaamo éta séta árai'a Áánútuma embá ai'maráísama kunkáandawaima óne. nóim-bayai-awaamera ínáyono sésa

31 kentáá síkwá'náma kavóná-marava'a mésa kwíyómpaken-tomba áwí'a máána-tomba némaëmbanivo emó uráandawaimo éna íma mindá usáyaaítaraiye. naaóvá'á Áánútun-aaí aúváívimba agaimaréna séna kwíyómpaken-tomba timúwasa naráawe agaimaréna siráiyé suwaná

32 Ísu séna maísáaro Mósesimo tímakon-tomba íma kwíyómpaken-tomban-iyé. kesivomá kwíyómpaken-tomba kawé-tómbá kwétimiye.

33 kwíyómpakembo marapá'ó kunkáiwaima kwemá Áánútuma kwétimin-tomban-iyé. kwentávé'a pó'a maí'mai'a ónááowe súwasa

34 sésa sénda-tomba aasiyaasi-táwai simiyó suwaná

35 Ísu séna kemá maí'mai'a ónááon-tomba úne. kesópa'a kwétiyawai íma tááima kwétinkaiye. kenká'á aráápamai kwémai yawai íma nontávéna kwétinkaiye.

36 á'a simátimé'a sé'a kesí mayái-áwáámé'á awánaëmbanivo kesááiyave'a íma áraire sésa kenká'á íma aráápamai kwémaewe.

37 ánivo kesivomó kwésimin-kwaasimo é'a kesópa'a ténááowe. kesópa'o tíyan-kwaasiyave'o é'a íma kóro sénaumne.

38 kesí imáyáa kwaránaundayave'a kwíyómpakemba íma kumbáyaumpo si'mákaiwaina imáyáa kwaránaundayave'a kumbáyaumne.

39 si'mákaiwaima simásiména séna amúnda-kwaasi sáwí-amba kwaráavo se kawááuwó. naaén-kanaama puwíyampinkemba usásintinkaano.

40 kesivomá simásiména séna kesááninkoo embá awánéna sésa Áánútu ááninkoman-iyé síyawaima aúnaí'a umái maí'mai'a ónááowe siráiyé. naaén-kanaama puwíyampinkemba usásintinkanaumne Ísu siráiyé.

41 kemá kwíyómpaken-tomba úne Ísu súntavesa Yútaa-anon-kwaasi tirunkó sáwí'a kwéuwasa iséise kwéesa

42 sésa kwemá Ísuma Yósépi ááninkoman-iyé. anóvowi átaamo tuwánáúndayaanivo nóra sénawa kwíyómpakemba kunkáumne kwésiyo suwaná

43 Ísu simátiména séna íma mirá iséise oró séna

44 kesópa'a íma úwoima ténááovo kesivo kembá si'mákaiwaima tááyaina'a kesópa'a tíya'a naaén-kanaama puwíyampinkemba usásintinkanaumne.

45 mindáyavai naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakowai agaimaréna sésa Áánútu amápa-kwaasi simái agaráátinkaniye siráawe. kesivon-áái ísámai kawé'á iyawai kesópa'a ténááowe.

46 kesivombá íma awánaraavo kemá Áánútunopakemba kunkáundawai keyáama kesivombá awánaraumpo kesivon-áái ísámai kawé'á iyawai kesópa'a ténááowe.

47 árai'a simátimé'a sé'a kesááiyavesa áraire sésa kenká'á aráápamai kwémaewai aúnaí'a umái maí'mai'a kwéomba ááimba kwéasaawe.

48 kemá maí'mai'a ónááon-tomba úne.

49 kentíkwá'náma kavóná-marava'a mésa máána-tomba neémesa úwoi putaráawe.

50 ánivo kwíyómpaken-tomba mirán-tómbá náiyawaima úwoi maí'mai'a ónááowe.

⁵¹ kemá kwíyómpaken-tomba maí'mai'a ónááon-tomba úne. mintómbó nésamo ésa maí'mai'a ónááowe. kesúma timúna'a naantáv'é'a pó'a maí'mai'a ónááowe Ísu siráiyé.

⁵² Ísu súwasa Yútaa-anon-kwaasi tirunkó sáwí'a kwéuwasa iséise ésa sésa nóra éna mindá'á kwenáúma simínata nánaumno suwaná

⁵³ Ísu simátimena séna árai'a sune. kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai pó'a kesúmo ímo né'o kesí naaemó ímo né'o é'a íma maí'mai'a ónááowe.

⁵⁴ ánivo kesúma kesí naaemá naawái aúnaí'a umái maí'mai'a kwéomba ááimba kwéasaamba pó'a naaén-kanaama puwíyampinkemba usásintinkanaumne.

⁵⁵ kesúma kawe-tómbán-iyé. kesí naaemá kawe'-nómbán-iyé.

⁵⁶ kesúma kesí naaemá naawái kesé tarúmai máyáawa'a kemá miwísé tarúmai máyaumne.

⁵⁷ kesivo si'mákaiwaima maí'mai'a kwéintave'a kemá maí'mai'a kwéune. kemá maí'mai'a kwéundayave'a pó'a kesúma naawái maí'mai'a ónááowe.

⁵⁸ kentíkwá'náma toómbá neémesa úwoi putaráawe. kemá sún-da-tomba kwíyómpaken-tomba íma mirán-tómbán-iyé. kemó sún-da-tomba mintómbá naawái aasiyaasí maí'mai'a ónááowe Ísu séna

⁵⁹ Kápénéamu-naopa'a mono'-náúmpá'á mináímbá simátímakaiyé.

⁶⁰⁻⁶¹ Ísu simásuwowasa kwenánaaemba kwakón-kwaasi tirunkó sáwí'a kwéuwasa ísámai iséise ésa sésa kwemó sin-áínkómá íya sinkáin-aimba póna umbaí kwétaiyé suwaná Ísu arumpin-ímáyáámá éna simátimena séna mináíntáv'é'a kayókáawe.

⁶² kemó kwíyómpakembo kwaási úranda'o kumpaáruraundawaimo kuntuaweré'o íyóna'o suwáné'o é'a nóra imáyáawa ónááoo.

⁶³ kwaásiti asirayánkó íma túwa'naa ivo Áánútun-amanko aúnaí'a umái maí'mai'a kwéumatinkaiwaiman-iyé. mirámó intembá kemó sún-da-aimba aúnaí'a umái maí'mai'a ónááon-aimba imbánivo

⁶⁴ évakarawaima kentáv'é'a sé'a kampa'á siyé kwésewe Ísu súmba Ísuma kampa'á siyé mó sun-áímbá kwená kuntaru'ó íníwainkwara'a naaóvá'á ísaronka'a póna évakarawai kentáv'é'a sé'a kampa'á siyé kwésewe Ísu simásuwena

⁶⁵ séna mindáyave'a á'a simátimé'a sé'a kesópa'a íma úwoima ténááovo kesivomó tááyaina'a ténááowe siráiyé.

⁶⁶ Ísu súwasa kwenánaaemba kwakón-kwaasi évakarawai Ísumba ivá'á auwésa kwesé íma kwénaauwana

⁶⁷ Ísu kwená kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasiyavena séna kegwárará ivá'á kwésiyuwaao séna tísaa úwana

⁶⁸ Sáímoni Pítaa séna anóndakoo nááwa ewa kónaunawa seénó. emá aúnaí'a umái maí'mai'a ónaumne-aimba kwésene.

⁶⁹ ívé'a entávéta séta árai'a séne. Áánútunopakemba kawe'ná'á óneya kwésune súwana

⁷⁰ Ísu simátimena séna kemá sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasima ítátinkaundanivo keinárawapinkemba moóra sáwína'a paáriníye súmba

⁷¹ Sáímoni Isakérióti ááninko áwí'a Yútásintavena séna Yútási kwemá kwená kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasivinkemba Ísuna kuntaru'á mayáníwaiman-iyé. kwentávéna mináímbá siráiyé.

7

Ísu áúnava'maati kwaasái.

¹ minkákémbá Yútiyaa-ayampaken-kwaasi Ísumba tuvuwónáe kwésuntavena Ísuma Yútiyaa-ayampa'a íma kwénaaena Káriri-ayampa'a kwénaauwana

² Yútaa-kwaasimo kwááyu-nambo ésamo tanómbó kwégauvon-kanaama sáwíyanka'a túwasa

³ Ísu áúnava'maa'a aká'áamba simánkesa sésa maanáyámpá'á tuwéma Yútiyaa-ayampa'a kwaási torupanááopa'a ená mayáímá komáénasa pósa ená kwaási ená kawé'-má'yái awánanaaowe.

⁴ amápa-kwaasi suwánanaaowe síyawaima íma aúpá'á mayáímá mayánááomba po amápa-kwaasi túranka'a mayái komayaaó sésa

⁵ Ísun-áúnava'maa'a kwentávésa íma imáyáa ésa sésa Áánútunopakemba kunkáiyé sésa mináímbá simámúwana

⁶ Ísu simátimena séna amáparawai kesí ááimba suwánanaao-kanaama íma tiráivo kemá úwoi kwíyasa tuwánésa

⁷ marapá-kwáásí kembá íma áwáá'a tíkaavo miwíyávé'a sé'a kentí mayáímá sáwí'a kwéowe súndayavesa kembá áwáá'a síkaawe.

⁸ tanómbó opa'á koró. amáparawai kesí ááimba suwánanaao-kanaama íma tisa'á ívé'a íma tanómbó opa'á kúmpo kemá koró séna

⁹ Káríri-ayampa'a méraiye.

Ísu Yérúsaremuva'a kuráin-kwasai.

¹⁰ Ísu máyomba áúnava'maa'a tanómbó upa'á kuwaná naaémba kwemá aúpá'á kúwasa

¹¹ Yútaa-anon-kwaasi Ísumba kwéavakaa-esa sésa náávava máyáiyó sésa tísaá uwasá

¹² Ísuntavesa úwoi-kwaasi sáwívar-aimba iséise ésa sésa évakarawai sésa kawé-kwáásímán-iyé suwasá évakarawai sésa ímanivo kampa'naampa-kwáásímán-iyé sésa

¹³ Yútaa-anon-kwaasi sáwí'a umásínkáavo sésa íma avora'á sumbá aúpá'á siráawe.

¹⁴ Yútaa-kwaasimo kwááyu-nambo ésamo tanómbó kwégauvon-kanaama évareva kwáyowana avumpin-táwai Ísu anóm-bono'-naumpa'a uména kwenááima simátimuwasa

¹⁵ Yútaa-anon-kwaasi isésa táátavai ésa tóipimba tiyáámba áákesa sésa monor-áímbó isópa'a íma koména ísaraimbanivo nórapakena ísaraiyo suwaná

¹⁶ Ísu minímáyáámó umbá iséna séna kesí imáyáavinkemba íma simátimé'a Áánútu sí'mákaiwaina imáyáavinkemba simátimune.

¹⁷ keinárawa'a imáyáama é'a sé'a náávaken-aina simásímakaiyo. kwená imáyáavinkena'i. Áánútuna imáyáavinkena'iyó-imayaama kwéowe. Áánútumo siráini'a ónáé síyawai miwímó ésa simátimunda-ainkona ááimba isánááowe.

¹⁸ kesávái-imáyáavinkén-áímbá síyawai kesúwí'a mósá maráígwáé sésa kentí imáyáavinkemba kwésevo tí'mákaiwai áwí'a mósá maránáé síyawai íma kampa'naampá'á sembá árair-aimba kwésewe.

¹⁹ Mósesi áamáámba simátímakombanivo íma ísámai kawer-urére sembá sínkamonaé kwésewe súwasa

²⁰ úwoi-kwaasiyomba sésa íma tuvuwónáé-imayaa kwéeta máyaumpo enarumpimbá taraváá-kwámbá máyáísa mirán-áímbá séne suwaná

²¹ Ísu séna monor-áímbá kwéisaan-kanaara'a íma awánaraan-awaame'a uráunda pó'a kemá sáwívar-imayaa kwéowe.

²² kentíkwá'nárakemba sésa iyámpói matínkaraawasa avakaumboé-no'waamba kwaésa túra'a araa'éna umái karánááowe suwaná naaémba Mósesi mináímbá agaimakómba pósa évaka-tawai monor-áímbá kwéisaan-kanaara'a mirá kwéowe.

²³ Mósesina áamáámba íma ankáiraamba pó'a agándai-kanaara'a mirám-báyáímá iyámpói túra'a kwéowe. ánivo agándai-kanaara'a moóráwaimba asóvamankaraunda pó'a mayáímá mayaánava sé'a áwáá'a kwésiyewe.

²⁴ íma awáné-aase aintávái íma simátínkáaro. árai'a awánáíyan-aintavai simátínkáaro Ísu siráiyé.

25 Ísu simásuwowasa évakarawai Yérúsaremu-naopaken-kwaasi sésa minkwáásiyáváiya tuvuwónáewa kwéseo sésa

26 kwemá avora'á kwenááima simátímisa'anivo íma aaivimbá mayánkaraawe. anón-kwaasiyomba sésawa kwemá Áánútumo usásinankawaima Káráisitiman-iyé mirá kwéseo. íya kwéseo.

27 maankwáásígóná naaópa'a awánáúndanivo Áánútumo usásinankaiwaina naaópa'a íma awánáúndavakemba tíniye siráawe.

28 minkákémbá Ísu anóm-bono'-naumpa'a simátimena séna kembá ára suwánéra kesi máápa'a ára awánéra mirá kwéoo. íma kesí imáyáavinkemba kunkáumpo moórawai si'mákaisa'a kunkáumne. kwemá áraite siwáímán-iyé. kwembá íma awánaambanivo

29 kemá á'a awánáúnda si'mákaisa'a kwenópakemba kunkáumne súwasa

30 mináímbó súnkakemba tátoranae suwááesa kwená kanaamá íma tiróntavesa íma tátorowasa

31 úwoi-kwaasivinkemba évakarawai sésa Áánútumo usásinankaiwaima tíndara'a kwená mayáígóná awaamékoma amápa'-mayaigomba usáyaaitaniye-imayaa kwéeta Ísuna mayáígómá mirám-báyáígómá póna Ísu Áánútumo usásinankaiwaiman-iyé kwésune siráawe.

Ísumba koyátoraaro sésa ti'mákaan-kwasai.

32 úwoi-kwaasiyomba mináímbá sumbá amáán-kawaa-kwaasi isésa miwíyé mono-káwáá-kwáásiyé i-kwáásiyávésa sésa Ísumba koyátoraaro sésa ti'márówasa kuwaná

33 Ísu séna sáwíyanka'a keinárawate mé'a si'mákaiwainopa'a íyóna'a

34 sivakáá uwááe'a íma suwáné'a umáéndava'a íma kanaán-umai iyónááowe súwasa

35 Yútaa-anon-kwaasi iséise ésa sésa náávára kwíndayavena síyómpo avakáá uwááeta íya awánanaumne. Kíríki-ayampara Yútaa-kwaasi máyáapara kwéna kwenáái simátiminiyo sésa

36 kwemá séna sivakáá uwááe'a íma suwáné'a umáéndava'a íma iyónááowe simbá póta mináínkóná ááimba íma ísaraumne siráawe.

maí'mai'a ónááon-donkona kwaasái.

37 Yútaa-kwaasi kwááyu-nambo ésamo tanómbó kwégauvon-kanaara'a moórá-kanaama kwáyowana minkánáá anón-kanaama úwana minkánáará'á Ísu usásinena anónka'a séna nontávénamo kwétinkaindawai kesópakemba tamandaaró.

38 Áánútun-aaí aúváívimba agaimaréna siráintemba nonayumpinkémbó usausa intenkáámbó kesááiyavesa áraire síyawaima tirumpinkémbá nonayumpinkémbó intembá íniye Ísu sumba

39 Áánútun-amankontavena siráiyé. Ísu íma kwíyómpa'a kuntuwékáintavena Áánútun-amanko íma kunkáiyé. Ísu imáyáa éna séna kemá púwóndavinkemba usásine'a kesivonópa'a iyé'a Áánútun-amankomba ai'máráanana kuména kesááiyavesa áraire síyawai tirumpimbá kumbéniye-imayaa éna Ísu mináímbá simátímakaiye.

Ísuntavesa imáyáama taaínkaa'a uráan-kwasai.

40 Ísumo simátimumba kwaasiyomba isésa évakarawai sésa árai'a kwemá Áánútun-aaí simátímiwaiman-iyé suwasá

41 évakarawai sésa kwemá Áánútumo usásinankaiwaima kwéamu'maraundawaiman-iyé suwasá évakarawai sésa Áánútumo usásinankaiwaima íma Kárírivakemba tíniye.

42 naaóvá'á Áánútun-aaí aúváívimba agaimaréna séna Áánútumo usásinankaiwaima Tévitin-andarakemba Tévitina naaópa'a Pétáremuva'a marankáníye agaimaréna siráiyé sésa umbá

43 Ísuntavesa imáyáama taaínkaa'a ésa

⁴⁴ évakarawai sésa tátoranae sumbánivo íma tátokaawe,
⁴⁵ íma tátoresá i-kwáásí mono-káwáá-kwáásítópare áamáán-kawaa-kwaasitopare koy-
 auwérówasá nóra séra íma táto'mai áí'mae'a teéó suwasá
⁴⁶ i-kwáásí sésa kwenááigoma amápa-kwaasi tááigomba usáyaaitaraiye suwasá
⁴⁷ áamáán-kawaa-kwaasi tísa esa sésa kenkwára'á kampa'á simátiyuwaisara kwéseo.
⁴⁸ anón-kwaasiye kesáá áamáán-kawaa-kwaasiyaawe íma árai'a kwíyómpakemba
 kunkáiyé kwésumpo kegwára'á mirá seró.
⁴⁹ úwoi-kwaasiye su'mai áraire kwésewe. miwímá Mósesina áamáamba íma ísáamba
 póna Áánútu tínkaminiye suwaná
⁵⁰ áamáán-kawaa-kwaasivinkemba moóráwai áwí'a Níkótimasi ááéma Ísunopa'a
 iráiwaima simátimena séna
⁵¹ kentáásí áamáánko séna íma úwoi sé'a sáwí'a uráiyé sé'a kwenááima ísare'a kwená
 mayáí awáné'a aaivimbá mayánkááro kentáásí áamáánko siráiyé súwasa
⁵² Níkótimasimba aká'áamba simánkesa sésa Kárírivakewain-ánaemba kwaráánó.
 Áánútun-aaí aúvávimba awánamai kawer-uréo. Áánútun-aaí simátímíwaima íma
 Kárírivakenda'an-ivo kwemá íma Áánútun-aaí simátímíwaiman-iyé sésa [
⁵³ kentí naaó'-nao'a kóyáwé uwaná Ísu Óríve-ompa'a iráiyé.]

8

moórá-ininko ó'on-kwaasiye máyon-kwasai.

¹ Óríve-ompa'a Ísu uména
² aaváyaavimba kuména anóm-bono'-naumpa'a umáyowasa kwaásiyomba kwenópa'a
 torupowaná mara'á ména kwenáái simátimuwasa
³ áamáamba sun-kwáásíyé áamáán-kawaa-kwaasiye aaraí áí'maesa minínínkó ó'on-
 kwaasiye máyomba pósa áí'mai amáparawai túranka'a ankésa
⁴ Ísuntavesa sésa anóndakoo minínímbá ó'on-kwaasiye máyáísata awánéta táto'mai
 áí'maeta túne.
⁵ áamáán-auvaivimba Mósesi agaimaréna séna mirámó índawaimba óntandei
 tuvúwónanaya puwíniye agaimaréna siráiyé. nóran-imayaa éwa seénó sésa
⁶ Ísumba maka sésa mirá senaná paárínata kwembá aaivimbá mayankánáe sésa
 suwaná Ísu kívaréna ayáánauvi'nei marará'á aúváí agaimarówasa
⁷ áísaa aisaa uwaná usásinena simátimena séna imó sáwí'o uráindawai aivar-óntámbá
 maimé tuvuwíno simátimena
⁸ moórágwara'a kívaréna ayáánauvi'nei marará'á aúváí agaimarówasa
⁹ isésa moórá-mora-kwaasi kunákárúwasowana anón-kwaasi aiva'á kumúwasa
 miwán-ánaemba kwa'maesa kumúwana minínínkówé su'mai Ísuwe máyowana
¹⁰ usásinena áísaa ena séna náávára máyaa. amáparawai íma aaivimbá
 mayankánááoo súwana
¹¹ owé íma aaivimbá maisinkánááowe súwana kegwára'á íma aaivimbá mayankáúna
 kómbo moórágwara'a íma mirán-owo Ísu siráiyé.

kwaási sáma kamátinkaina'a úne Ísu siráin-kwasai.

¹² ókwara'a Ísu kwenáái simátimena séna kwaási sáma kamátinkaina'a úne.
 kesínaaembo kwaráiyawai íma tunínivo sáma kamái mai'mai'a ónááowe súwasa
¹³ áamáán-kawaa-kwaasi sésa eyáá ená ááimba séndamanivo íma árai'a kwésene
 suwaná
¹⁴ Ísu séna ímanivo kesááigona ááimba árai'a kwésune. á'a awánáúndavakemba
 kunkáundayavai á'a awánáúndava'a iyónaunda pó'a kemá sún-da-aimba árai'a
 kwésune. kesí ááimba íma suwánaraawe.
¹⁵ marapá-kwáásí kentí imáyáavinkemba aaimá maisínkaavo kemá íma aaimá
 kwémaitinkaumne.

16 kemó aaimó maitinkáundarakai arupí úsino. íma kewé su'mai aaivimbá maitinkánaumpo kesé kesivoé aaivimbá maitinkáyauye. miráumai kemó aaimó maitinkáundarakai arupí úsino.

17 kentí áamáán-auvaivimba agaimaréna séna kae-kwáásírái moórá-aimbo séyambo ékai mináímbá árai'a kwéseye agaimaréna siráiyé.

18 miráumai kemá kesávái simátimunana kesivoé kesé mimbórá-áímbá simátimuyamba póna árarir-aimban-iye súwasa

19 enavomá náávára máyáiyó áísaa esa suwaná kesí ááimbo ímo suwánaantavai kesivombá íma kwéawanaawe. kesí ááimbo suwánaankakenkai kesivombá awánaasino Ísu súmba

20 anóm-bono'-naumpa'a óntambo túwón-daumpa'a mináímbá simátimuwasa tátoranae sésa suwááesa kwená kanaamá íma túntavesa íma tátokaawe.

21 minkákémbá Ísu simátimena séna tiyuwé'a íyóna'a sivakáá uwááe'a íma suwánanaaowe. puwíyamba kentí sáwí-imayaa kwáyáina'a puwónááowe. íyóndava'a íma kanaán-umai iyónááowe súwasa

22 Yútaa-anon-kwaasi sésa kwemá séna íyóndava'a íma kanaán-umai iyónááowe simbá póna kweyáárikara puwíndayavena siíyo suwaná

23 Ísu séna keinárawa'a maankákén-kwáásímán-ovo kemá sanaankéndá'á úne. keinárawa'a marapákén-kwáásímán-ovo kemá kwíyómpakenda'a úne.

24 simátime'a sé'a puwíyamba kentí sáwí-imayaa kwáyáina'a puwónááowe. kemá kwíyómpakenda'a úmpo kentávé'o ímo áraire sé'o é'a kentí sáwí-imayaa kwáyáina'a puwónááowe súwasa

25 mináínkóná ááimba íma ísámai áísaa esa sésa nááwawa oónó suwaná Ísu séna aasiyaasi-táwai á'a simátimakaumne.

26 keinárawatave'a sáwívar-aimba kanaán-umai sé'a aaivimbá maitinkáundanivo si'mákaiwaina aaiyé su'mai amáparawaiyave'a kwésimatimune. kwemó arupí iwáín-áái kwésimatimune súwasa

27 Áánútun-aaima súmbanivo íma ísówana

28 mindáyavai Ísu séna kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai sí'mae'a taaira'á mói sínkamonaaomba pó'a suwáné'a sé'a kwemó siwáímá kwená imáyáavinkemba íma sivo avowamá simámakain-aimpinkemba siráiyé mirá sénááowe.

29 si'mákaiwai aamoí ínkwáe-i'a úmae kwéiyunda póna íma siyuwéna kesé máyáiyé súwasa

30 sáwíva-kwaasi isésa kwentávésa árai'a kwíyómpakenda'an-iye siráawe.

tátokaawanamo Ísu ayútínkáin-kwasai.

31 Ísuma Yútaa-anon-kwaasi kwentávésa árai'a kwíyómpakenda'a iyémó sirówaiyavena séna kesááimo ísámaimo kawé'ó é'o é'a kesí kwaási aú'mái ménaaowe.

32 árarir-aimba íséwana tátokaiyampinkemba mináráír-áínkó ayútinkaniye súwasa

33 Ááváramun-andaraken-kwaasi únda póta íma ó'on-kwaasi tátokaawe. nóra se ayútinkaniye seénó suwaná

34 Ísu séna árai'a simátime'a sé'a sáwí'o kwéowaima misáwíkómá kembá kwétatoraiye. kesí mayáí úwoi mayáígwáe sésa meéyámba'mai tátokaantenkaan-kwaasin-owe.

35 mirán-kwáási kawáánákóná naaúmpa'a íma maí'mai'a ónááovo kwenáánimbaa'a maí'mai'a ónááowe.

36 kemó Áánútu ááninkomo ayútínkáana'o é'a ayútuwe'a ménaaowe.

37 Ááváramun-andaraken-kwaasi ombánivo kesáái íma tirumpimbá kwáyáintave'a tuyuwónáe kwésewe.

38 kesivo agaráásínkáin-aimba kwésumpo kentivomá simátímín-aimba kwésewe súwasa

39 Ááváramu kentáásivoman-iyé suwaná Ááváramun-andarakewaimo ékai Ááváramumo úntemba mirá uráasino.

40 Áánútu árair-aimba simásímakaimba simátimundanivo tuvuwónáe kwésewe. Ááváramu íma mirá uráivo

41 kentivomó uráintemba mirá kwéowe súwasa kesáámá íma kesinóma eénkwááírákémbá kentáá masínkaraiye. kentáásivoma mimbóráwáí Áánútuman-iyé suwaná

42 Áánútunopakemba kunkáunda pó'a Áánútu áráá'o ékai kentirumbá simésino. íma kesí imáyáavinkemba kunkáumpo kwemá si'maráísa'a kunkáumne.

43 kemó súnda nóra séra íma kwéisaao. kesááigo umbái kwétiyaiye.

44 kemá Sáátáánigo áráá'a pó'a kwenarááíma kwaránáe kwésewe. kwemá ááinkakemba tuvúkáiwaiman-iyé. árai'o síí-yántáá'á íma kwempímbá kwáyáísana kampa'naampar-áínkómá avowai'a kwéiye.

45 miráumai árair-aimba simátimundayavai árair-aimba iyémá íma kwésewe.

46 íma sáwí'a uráunda kwéisaawe. arupí-aimba simátimuna'anivo íma áraire kwésewe.

47 Áánútu áráá'a pósa kwenáái isésa máyáavo keinárawa'a íma Áánútu áráá'maari'a uré'a pó'a kwenáái íma ísaraawe Ísu siráiyé.

48 Ísu simásuwowasa Yútaa-anon-kwaasi aká'áámba simánkesa sésa árai'a séta Sámériyaa-kwaasi ónana taraváá-kwámbá enarumpimbá máyáísampo mináímbá siráane suwaná

49 Ísu séna taraváá-kwámbá íma kesirumpimbá máyáiyé. kesivo áwí'a anómba úndanivo kesúwí'a sáwí'a umásínkáawe.

50 íma kesúwí'a anómba ónáe. Áánútu kentávéna séna kawé'-máyaí mayáánda pó'a enáwí'a mósá anómba umánkanaumne kwésiye.

51 árai'o senda-áímbá kesáái ísámai kawé'á íyawai íma puwónááowe súwasa

52 Yútaa-anon-kwaasi sésa sénda-aimba taraváá-kwámbó enarumpimbó máyáimba áta ísaraumne. Ááváramu puwúwasa Áánútun-aaí simátímakowaima púwúmbanivo emá se kesáái ísámai kawé'á íyawai íma puwónááowe siráane.

53 kentáásivo Ááváramu puwúwasa Áánútun-aaí simátímakowaima pukáambanivo miwí usáyaaitaniyono. emó sénda náávakendara'ono suwaná

54 Ísu séna kesúwí'o mósá maráúndarakai úwoi úsina. kesúwí'o mósá maránimba kesivomán-iyé. kwentávé'a sé'a kentáási Ísóigoman-iyé kwésewe.

55 kwembá kwéawanaumpo kemá íma awánaraawe. kemó sé'o íma awánáúmnemo súndarakai kemó ontembá kampa'ná'á maúsino. á'a kwéawane'a pó'a kwenáái mósá kwémaraumne.

56 kentivo Ááváramu kemó marapá'ó kumónaunda-aimba iséna aamoí éna kembá suwánéna kwenarunkó kawé'á uráiyé súwasa

57 Yútaa-anon-kwaasi sésa emá ívé-kwaasi íma kae-kwáái umái siyáánkai-ima maisukáampo emá séma Ááváramumba awánaraumnewa seénó suwaná

58 árai'a simátime'a sé'a Ááváramumbo ímo maránkaronka'a kemá maémaundaniye súwasa

59 mináíntávái tuvuwónáe sésa óntamba máyómbanivo Ísu aúpá'á anóm-bono'-naumpakemba kárúwaguraiye.

9

Ísu aúramba kavíkwaimba kawé'á umánkarain-kwasai.

¹ Ísu kúmba moóráwaimba anówama aúgavitamba maránkarowaimba awánésa

² kwená kwayó-kwáásí áísaa esa sésa anóndakoo nááwana sáwí-yantaakona anondáwa aúramba kavíkáiyo. kwendéígówá'i. anóvwineigowa'iyó suwaná

³ Ísu séna íma kwená sáwí-yantaakon-ivo íma anóvwiti sáwí-yantaakon-ivo Áánútuna kawe'-má'yái kwenane'á paárínasa awánanaaontavena aúramba kavíkáiye.

⁴ si'mákaiwaina mayáíyá máyáano. sámó kainká'ó mayáímó kwémayaawanamo no'wáámbo aúráisanamo mayáímó máyáan-kanaamo ánásaintemba miráumai mayáímá mayáúnda-kanaama ánásanimba póta ívé'a Áánútuna mayáíyá mayánaumne.

⁵ marapá'ó maúnda kwaási sámá kamátinkaina'a úne séna

⁶ marará'á awirááiima kwi'maréna mindáneí toiraambá úmarena aúranka'a a'maréna

⁷ simámena séna nonkwaaúnkó áwí'a Síróamu-kwaampimba awaa'á koyoraaó súwana mirá uráíye. Síróamuwemo súmba kwenááivinkemba kwántámai séna ai'marái-kwáúné súwana koyotuwéna aúramba awánamai kawe'á éna túwasa

⁸ kwená naaópaken-kwaasiye ókwaasiye awánésa sésa kwemá aampa'ó ména óntantemo inaaí síma sima'a indará'iyó suwasá

⁹ évakarawai sésa owé kwemán-iyé suwasá évakarawai sésa ímanivo mimbórá-óikwárárá'iyó suwaná kwemá séna ímanivo kemá úne súwasa

¹⁰ áísaa esa sésa nóra ónana aúramba kawe'á íiyó suwaná

¹¹ moóráwai áwí'a Ísuma kwemá awirááiima kwi'maréna mindáneí toiraaní'a úmarena súranka'a a'maréna simásimena séna Síróamu-kwaampimba awaa'á koyoraaó sisa'á isé'a suwaa'á koyoráúnana súramba kawe'án-iyé súwasa

¹² áísaa esa sésa náávara kuráiyó suwaná íma awánáúmne siráíye.

¹³⁻¹⁴ simátimuwasa áí'maesa áamáán-kawaa-kwaasitopa'a máánkówana Ísuma toimá aúranka'a a'maréna aúramba kawe'á umánkaron-kanaama Yútaa-kwaasi monor-áímbá kwéison-kanaa mayáímá aambá áúmbakon-kanaama úwasa aúramba kawe'á umánkarowaimba áí'maesa áamáán-kawaa-kwaasitopa'a máánkówasa

¹⁵ áísaa esa sésa nóra ónana aúramba kawe'á íiyó suwaná toimá súranka'a asínkáisa'a suwaa'á koyoráúnana súramba kawe'á umásínkáíye súwasa

¹⁶ áamáán-kawaa-kwaasi évaka'a sésa agándaan-kanaara'o mirá uráintavena íma Áánútunopakemba kunkáiye suwasá évakarawai sésa sáwí-imayaa-kwaasimo énarankasi íma kanaán-umai kawe'-má'yái-áwáámé'á isinó suwasá imáyáama taaínkaa'a ésa

¹⁷ sésa enaúramba kawe'á umánkaraivo kwentávái nóin-imayaawa kwéono áísaa esa suwaná Áánútun-aaí simátímíwaiman-iyé súwasa

¹⁸ ánivo miYútaa-ánón-kwáásí aúrambo kawe'ó umánkontavesa íma imáyáa umbá anóvwí tááyowasa

¹⁹ tuyasá tísaa esa sésa kenkáítí táánina'iyó. ánivo aúgavitana maránkaraayana'iyó. nóra ena aúramba awánamai kawe'á kwéiyó suwasaráí

²⁰ kesááninkain-iyé. maránkarauyamba aúgavitane.

²¹ ánivo ívé'a nóra isaná aúramba kawe'á umái kwéawanaiyompo kwemá anómban-ivo áísaa íyana kweyááríka'a simátimino siráíye.

²² ááéma Yútaa-anon-kwaasi sésa Ísuntavesa Áánútumo usásinankaiwai kwéamu'maraundawaiman-iyé síyawai mono'-náúmpá'á íma iyónááowe sumbá póna minánóvówí Yútaa-anon-kwaasiyavena táá'a kówasarai

²³ sésarai anón-umaguraivo kwembá áísaa oro siráíye.

²⁴ simásúwóyasa ókwara'a aúramba kawe'á umánkarowaimba ááyowana túwasa sésa minkwáásígó sáwí-imayaa kwéíye sewatá ísaraunda po Áánútu aúranka'a arupí umái simásimiyo suwaná

²⁵ sáwí-kwaasiya'i. kawe-kwáásíyá'iyó. kemá íma isáúmne. moórá-yantaatave'a isáúnda súramba kavíkwimbanivo ívé'a súramba awánáúmne súwasa

²⁶ nóraumai aúramba kawe'á umánkaraivo áísaa esa suwaná

27 á'a šimátimundanivo íma ísáawe. ókwara'o šimátimena'o é'a isánááoo. kwenaráái kwaránáemo sé'a kwená kwayó-kwáásí-í'a ónááowe súwasa

28 aká'áamba simánkesa sésa emá kwenaráái kwaráampo kesáámá Mósesi arááíya kwégwaraumne.

29 Áánútu Mósesimba aaí simámakaivo minkwáásí náávaken-kwaasiya'iyo suwaná

30 mindá'á mirá séna kemá mirá sembánivo minkwáásí ó'oran-kwaasin-iyé. kemá súramba kawé'á umásínkaraisa'a sune.

31-33 kwemó ímo Áánútunopakembo kunkénaraankasi íma mirá uráisino. Áánútuma sáwí-imayaa kwéowai tááima íma kwéisaivo kwená mayáímó máyáawai tááima kwéisaiye. Áánútu áwí'o mósá maráawai tááima kwéisaiye. maambáramó úmaronkakemba íma moórá-augavitan-kwaasi máyáísana kawé'á umánkaraiye sewa'á kwéisaumne súwasa

34 enánóma aampa'á maránkaraisa po úwoivaken-kwaasima éma enáái kentáá kawé-kwáásíyá kwésimasimendayaanivo mono'-náúmpákémbá kunákárúwaaó suwaná kunákárúwaraiye.

35 minkákémbá Ísu ai'mátukaan-aimba iséna avakáá-umai awánéna áísaa ena séna kwíyómpakemba kwaási úrandakona arááíya kwégwaraano súwana

36 Ísuntavena séna anóndakoo emó sénda nááwawa'iyo. simásímína'a kwenaráái kwaráano súwana

37 Ísu séna á'o aúrambo suwánáánda kemá úne súwana

38 emá Ísóigoma óne séna kívaréna kwená imáyáa mósá makáíye.

39 kwená imáyáa mósá marówana Ísu séna marapá'á kunkáunda pósa kwaási avuntambá taaínkaa'a ónááowe. túrambo kavíkáindawai túramba kawé'á umái awánáiyasa túrambo awánemayaiyawai túramba kaviyíníye súwasa

40 áamáán-kawaa-kwaasimo évaka'o máyówai iséna áísaa esa séna ewá séna kentááyavaiya túramba kavíkáiwai owéwá seénó suwaná

41 Ísu séna túrambo kavíkáawaimo máyáankakai kentí sáwí-imayaagona meéyámbá íma kwáyáisino. áta awánáúmne sentávéna kentí sáwí-imayaagona meéyámbá kwáyáíye Ísu siráíye.

10

sipisípigona kusavá'ó kárákwiraan-kwasai.

1 Ísu séna árai'a simátime'a súmpo ísáaro. sipisípi kusavá'ó kónáe síyawai ímo sipisípigona ontavímbó usávekesamo ésa kusarákémbó maatésamo ésa miwí umóyándáraware sénááowe.

2 sipisípira'a kárákwiraiwai ontavímbá usá kwéveraiye.

3 miráumai ontará kawááná'á onta tiyánkáísana usáverena kwená sipisípi túwí'a utaisasá kwenáái iséna kwenópa'a kowaná

4 sipisípi kusavínkémbá tí'maena aiva'á kwisasá kwenáái ísántavesa ánaaemba kwégwaraawe.

5 ániyo ó'on-kwaasi táái íma ísámai tínaaemba íma kwa'maésa kwéesa inkaiséna kóyáwé kwéowe

6 Ísu mirá simátimuwasa mináínkóná ááimba íma ísaraawe.

Ísu sipisípira'a kárákwirain-kwasai.

7 mináínkóná ááimba íma ísántavena Ísu séna árai'a simátime'a sé'a sipisípigona ontamá kemá úne.

8 íma kunkáundara'a évakarawai tiráawai umóyándáraware. miwí táái sipisípiyonko íma ísaraawe.

⁹ kemá ontamá úne. kesópa'o tíya'o é'a usáveraaro senasá usáveraiya'a kárákwiyonaumne. toómbó naíyávésamo ésa kunákárúwaresa násuwesa ó'a usáveranaaowe.

¹⁰ umóyán-ámpá-kwáásímó tíyawaimo ésa kwaási tínkambai áwáávi-tantaa'a ónááombanivo kemá kunkáunda pósa ó'oran-kawe'a umái maí'mai'a ónááowe.

¹¹ sipisípira'a kawe'á umái kárákwiraundana'a úne. sipisípira'o kawe'ó umáimo kárákwirainda'a séna kesí sipisípi túwa'naa ónaumne séna puwíníye.

¹² ánivo óntantavaiye sésa sipisípira'a tavíkáawai áwáávite in-íyánkómbá awánésa sipisípi ivátíyuwesa kóuwana sipisípiyomba vamái kwatúwáísasa kówitawaa'a umáguraawe.

¹³ miwí sipisípira'o taviyí-ímáyáámá tuwésa óntane su'maimo mayái-ímáyáá kwéowe.

¹⁴⁻¹⁵ sipisípira'a kawe'á umái kárákwiraundana'a úne. kesivo kembá súyaisa'a kemá kesivombá aúyáunana mirámó úndantemba kesí sipisípi amápa'a túyáunasa kembá kwésuyaawe. kesí sipisípima túwa'naa ónaundayave'a pó'a kemá puwónaumne.

¹⁶ kesí sipisípi évaka'a ó'on-kusava'a máyáamba pó'a kotíránasa kesáái ísámai tésa mimbórái'a umái máyaiya'a amáparawaira'a kárákwiyonaumne.

¹⁷⁻¹⁸ púwóndavinkemba usásinanaunda-imayaama kesivomá símísa'a kemá owé súndayavena kwenarumbá kwésimiye. kemó ímo owé súnarakai íma kanaán-umai sínkamosino. kesí imáyáavinkemba puwónaunda pó'a kanaará'á puwónaumne. púwóndavinkemba kanaán-umai usásinanaumne. kesivomá simásimena séna mirán-uwo séna mirámó ónaunda-asirayamba símakaiye Ísu siráiyé.

¹⁹ Ísu mináimbá súntavesa Yútaa-anon-kwaasi imáyáa ésa taaínkaar-uwasá

²⁰ évakarawai sésa taraváá-kwámbá arupimbá máyáintavena uwo'aó'á kwéiye. nóra séra kwenáái kwéisao suwasá

²¹ évakarawai sésa taraváá-kwámbó arupimbó máyáinkakai íma mirá-áimbá sisinó. taraváá-kwámbó arupimbó máyáinkakai íma aúgavitan-kwaasi aúramba kawe'á umái awánéna máísino siráawe.

Yútaa-anon-kwaasi tínaaemba umánkaraan-kwasai.

²² Yútaa-kwaasi anóm-bono'-nambo uráan-kanaamo túntemba Yérúsaremu-naopa'a tanómba kwégauvunka'a minkánáá táúgwí-kanaa póna túwana

²³ Ísu anóm-bono'-naumpa'a ména Sórómoni áúgwimai úmakopa'a kwéguwasa

²⁴ Yútaa-anon-kwaasi torupésa taúkúmaresa áísaa esa sésa entávéta sáwívar-imayaaya kwéune. Áánútumo usásinankaiwai kwéamu'maraundawaima ewá ónómpo arupí umái sinatá ísáano suwaná

²⁵ Ísu séna simátimuna'anivo íma ísaraawe. kesivo simásímakaim-bayaima kwémayaunda póna kesí ááimba avora'á kwévaariye.

²⁶ keinárawa'a íma kesí sipisípiyomba pó'a kesááiyave'a íma áraire kwésewe.

²⁷ kesí sipisípi túyáúnasa kesáái ísámai kesínaaemba kwégwaraawa'a

²⁸ imáyáama tímúnasa aúnaí'a umái maí'mai'a kwéomba pósa íma puwónááowe. kawáá úndavinkemba íma kanaán-umai tayaviyénááowe.

²⁹ kesivomá símakaimba kwená asirayánkó amápar-asirayankomba usáyaaítasasa kesivomá kawááimpinkemba íma kanaán-umai tayaviyénááowe.

³⁰ kesé kesivoé mimbórái'a kwéuye Ísu siráiyé.

³¹ súwasa Ísumo sún-aintavesa Yútaa-anon-kwaasi ókwara'a tuvuwónáe sésa óntamba máyówana

³² Ísu simátimena séna kesivomá simásímakaim-bayai kawe'-máyáímá kwémayauna'a kwéawanaavo nóim-bayaiya mayáúndayavaiya sínkamonaao súwasa

33 íma kawé'-má'yá'yávéta inkamónáeta kwéumpo Áánútumba aká'áamba simánkaandayaveta inkamónaundayaawe. marapá-kwáásígómá séma Áánútuma úne séndayaveta inkamónaundayaawe suwaná

34-35 Ísu séna Áánútun-aaí aúváivimba ímo kampar-áimbó kwáyáin-auvaivimba agaimaréna séna Áánútu séna ísógoman-owe siráiyé agaimaréna siráiyé. Áánútun-aaí simátímakowaiyavena séna ísógoman-owe siráiyé.

36 kesivomá ításinkena si'mákaisa'a marapá'á kunkáumpo Áánútu ááninko úne kwésundayave'a Áánútumba íma aká'áamba kwésimankaumne.

37 kesivoná mayáímó ímo kwémayaundarakai kentáv'é'a kwíyómpakemba kunkáiyé sé'a íma áraire sesinó.

38 kwíyómpakemba kunkáiyé sé'a íma áraire sembánivo kesí mayáiyáv'é'a Áánútuna mayáímá kwémayaiyé sé'o é'a minká'á sé'a kwesé avowáe mimbórái'a kwéoye sénááowe Ísu súwasa

39 moórágwara'a tátoranae sésa umbá táto'mai toviráyuwuwana kóuraiyé.

40 Ísu miwí tiyuwéna Yótáni-nomba kóaatena ááéma Yóni nombá pétinkaropa'a komáyowasa

41 kwaásiyomba torupésa sésa Yóni ímo awánáúnda-mayaima mairáimbanivo minkwáásiyávéna simásímakain-aimba árair-aimba siráiyé suwasá

42 sáwíva-kwaasi Ísuntavesa árai'a Áánútunopakemba kunkáiyé siráawe.

11

Árásárasi pukáin-kwasai.

1 moóráwai áwí'a Árásárasi Pétáni-naopa'a máyowana áí'a úwasarai ámánaakai túwí'a Máriyaae Máataae mimbóráv'á mésaya

2 Máriyaa ó'on-tawai áséi-kwiyumba úm-basawemba Ísu aísamaira'a atímarena kwena'nóntáunei uwátukai-ininko éna tiyóvígomba áí'a kwéuwasarai

3 minúnándaráí moóráwaintavesarai sésarai Ísumba kosimáme se anóndakoo enarumbá ámakaandawaimba áí'a kwéiyé kosimámiyo suyaná kosimámuwana

4 Ísu iséna séna Árásárásimbo áí'o kwéimba íma pu'mái ánásaindayavena áí'a kwéivo Áánútu áwíkwara ááninko súwíkwara'o mósá maránááontavena áí'a kwéiyé Ísu séna

5 Máataante Máriyaante Árásárásinte kwenarumbá tímakomba póna

6 áí'a kwéun-aimba iséna kae-táwaj aáno maéna

7 minká'á kwená kwayó-kwáásiyávéna séna ókwara'a Yútiyaa-ayampata kónaumne súwasa

8 sésa anóndakoo Yútaa-anon-kwaasi óntandei tuvuwónáe sésa kwéopa'a ókwara'a mináyámp'á kónáe kwésene suwaná

9-10 Ísu miwí simátimena séna tunkwisasamo kombá íma sáma kaisasá pósa tanaambá kwévaavo sámo kaisasamó kombá íma tanaambá kwévaawe. mirámó ontembá isa'á ívé-kanaa kawé'á umái mayáímá mayánaumne Ísu séna

11 kentáásí kwaásigo Árásárasi aúma kwégwaimba pó'a usásinankaandayave'a kónaumne súmba

12-13 Árásárasi pukóntavena Ísu súmbanivo kwená kwayó-kwáásí imáyaa ésa aúnkwaiguráimba póna usásinaniyé-imayaa ésa sésa anóndakoo kawé'á imbá póna áí'a érankaniyé suwaná

14 Ísu avora'á séna Árásárasi pukwiyé.

15 áí'o ipa'á íma kwesé máyaunda kawé'á imbá póta kwenópataamo kondá suwáné'a kentávái árai'a Áánútunopakemba kunkáiyé simásinkanaaowe súwana

16 kwená kwayó-kwáásívinkémbá moóráwai áwí'a Tó máasi kwááyu áwí'a ávárawaama kwemá simátimena séna Yútaa-anon-kwaasi Ísumba inkamónááomba póta kweséya puwónáeta kónaumne Tó máasi siráiyé.

Ísuma puwíyampinkemba usásinanaaowaina ááimban-iye kwaasái.

17 súwana Ísu Pétáni-naopa'a kúmba Árásárási puwúwasa utámárovana éiyaimba kwaúnka'a Ísu koísaraiye.

18 Pétáni-nao'a Yérúsaremuva'a egwaa'á pósa

19 Máátaante Máriaante tiyóvígo pukóntavesa Yútaa-kwaasiyomba ivi'á kogwétesa máyówana

20 Ísu kwétiyemo sumbá Mááta iséna kwétupa'a kúwana Máriaa naaúmpa'a máyowana

21 Mááta Ísuntavena koséna anóndakoo emó maanká'ó máyaandarakai kesiyóvi íma púwísino.

22 ívé'o Áánútumbo áísaa inanamó éna mirá íniye-imayaa kwéune súwana

23 Ísu séna enayóvi pukáimpinkemba usásinaniye súwana

24 Mááta séna naaén-kanaama tínana pukáindavinkemba usásinaniye-imayaama kwéune súwana

25 Ísu séna púwómpinkemba kwéusasinaawemo sewáiná ááimba kemá úne. aúnaí'a umái maí'maí'a ónááowaina ááimba kemá úne. kesááiyavesa áraire sésa kenká'á agevamái máyáawaimo ésa puwónááombanivo usásinanaaowe.

26 mésa kesááiyavai áraire sésa kenká'á agevamái máyáawaimo ésa íma puwónááowe. mindáyavai emá áraire kwéseno Ísu Máátaantavena súwana

27 Ísóigoo emá Áánútumo usásinankaiwai kwéamu'maraundawai óne. Áánútu ááninko óne. marapá'á kumíníyondawai emá óne Mááta siráiyé.

28 Mááta simásuwena kwéna áúnkontavena aúpá'á áápimba simáména séna anóndako kwétena kwéaayaiye súwana

29 Máriaa iséna avekáán-umai usásinena kwétupa'a kúmba

30 Ísuma Máátaamo taawánónka'a ména íma naaópa'a túmba

31 Máriaa usásinenamo kúmba Yútaa-kwaasi ivi'á ton-kwáásí awánésa imáyáa ésa sésa utamánkáapa'o ivi'ó táíndayavena kwiyé sésa kwa'maésa kumbá

32 Ísu máyonka'a Máriaa kwéna anóndakoman-iye séna aísamaivimba kívairena séna Ísóigoo emó maanká'ó máyaandarakai kesiyóvi íma púwísino súwasa

33 Máriaa kwenánaaemba kwakón-kwaasiye ivi'ó tombá Ísu tuwánówana arumbá éna umbai-yántáákómá arumbá sáwí'a úwana

34 tísaa ena séna náánkara utamánkaraao súwasa anóndakoo taawánaao suwaná

35 Ísu ivi'á tómba

36 Yútaa-kwaasi awánésa sésa pukáiwaimba aruntávéna umánkáiyé suwasá

37 évakarawai sésa aúgvitan-kwaasi aúrumba kawé'á umánkaraimbanivo nóra séna íma asóvamankaisana pukáiyó siráawe.

Ísu Árásárásimba usásinankarain-kwasai.

38 suwaná Ísuna umbai-yántáákómá arumbá sáwí'a úwana utamánkaropa'a kúmba murí-áívimbá mámakesa óika'a óntandei awáá umásúwówana Ísu koawánéna

39 séna óntamba akwátúwáaro súwana Mááta pukówai ámánaako séna Ísóigoo éiyain-tawai kwáimba póna ánkúte íniye súwana

40 Ísu séna á'a simáme'a súnda kesááiyavaimo áraire sémo kenká'ó agevamáimo mémo e Áánútuna kawé'-máiyáimá awánaniyone súwasa

41 óntamba akwátúwówana Ísu kwíyómpa'a awánéna séna kesivoó kesáái kwéisaandayave'a súwi súne.

42 kesáái kwéisaampo maanáimbá kwésunda pósa maanká'á máyaan-kwaasi kentávésa árai'a Áánútu ai'mákaisana kunkáiyé sénááowe simásuwena

43 anónka'a séna Árásárásiyo iyuwó súwana

44 pukówaima iráimba ampaantanéí avakúmá ánáan-kwisuwesa aiyayaanka'a asááúmaresa a'nómpá'á káátamaresa mirán-úmakon-tantaakwara'a iyúwana Ísu séna iyátúwéwana máino siráiyé.

anón-kwaasi Ísuna áamááyu-aimba siráan-kwasai.

Mátíyu 26:1-5, Mááka 14:1-2, Árúku 22:1-2

45 Yútaa-kwaasiyomba Máriyaanopa'a kun-kwáásí Ísumo úmba awánésa sésa árai'a Áánútunopakemba kunkáiyé suwasá

46 évakarawai ímaniye sésa áamáán-kawaa-kwaasitopa'a kosésa Ísumo ún-aimba simátímúwasa

47 mináimbá isésa áamáán-kawaa-kwaasiye mono-káwáá-kwáásíyé aaimó ísón-kwaasi tááyesa sésa íma awánáúnda-mayai maémáyáimba póta nóraya ónaumno.

48 úwoimo túwáananamo éna mirám-báyáímá maémáyainda pósa amáparawai kwenááiyavesa áraire sénááowe. minká'á Áróamáani-kamaani-kwaasi tésa anóm-bono'-namba tayawísiyuwesa kentáámá amáparawaima sáwí'a umásínkáávainivo nóraya ónaumno suwaná

49 moórawai áwí'a Káyavaasi minkánáá aiva'-mónó-káwááná'á póna séna íma kawé'á umái kwéisaawe.

50 Yútaa-kwaasi amápa'a púwóvo séna moórawai puwíníye Káyavaasi siráiyé.

51 mináimbó súmba íma kwená imáyáavinkemba siráivo minkánáá aiva'-mónó-káwááná'á máyontavena póna Áánútu imáyáama amúwana paárumai séna Yútaa-kwaasi amáparawaiyavena ísámai Ísu puwíníye.

52 íma Yútaa-kwaasiye su'mai Áánútu áráá'a ovó ó'on-o'om-baravaken-kwaasi mimbóráí'a umái méigwae séna Ísu puwíníye.

53 Káyavaasi mináimbá súwasa minkákémbá Yútaa-anon-kwaasi Ísuna áamááyu-aimba suwaná

54 mindáyavena Ísu íma Yútaa-anon-kwaasi túranka'a kwéna tiyuwéna ugóná ayááivá'á Évaráímu-naopa'a kúmba kwená kwayó-kwáásíyé koméraawe.

55 komáyówana tíyótaasa í-tánón-kánáá sáwíyanka'a tínimba pósa tirumbó kawé'ó íyanesa naaó'-naokemba Yérúsaremu-naopa'a koyorupésa

56 Ísuntavesa mivá maava'a awánésa anóm-bono'-naumpa'a torupésa sésa tanómbo opa'á tíní. íya tíníyo siráawe.

57 mono-káwáá-kwáásíyé áamáán-kawaa-kwaasiye sumbá Ísumbo awánésamo ésa simásimiyata tátóráano sumbá mindáyavesa úwoi-kwaasi sésa tanómbo opa'á tíní. íya tíníyo siráawe.

12

Máriyaa Ísu aísamaira'a áséi-kwiyum-basawemba pékain-kwasai.

Mátíyu 26:6-13, Mááka 14:3-9

¹ tíyótaasa í-tánón-kánáámá sáwíyanka'a túwana ava'moraé-kanaa úwoi kwáyowana Ísu Pétáni-naopa'a kwéna pukómpinkemba usásinankarowai áwí'a Árásárasina naaópa'a kúwasa

² Ísuna toómbá agaimarówana Ísuwe Árásárásiye toómbó naívá'á máyóyana Mááta mintómbá maimái tíma'maena kúwana

³ Máriyaa áséi-kwiyumba ún-basawemba anón-ontankakemba meeyámbakena Ísu aísamaira'a sáwíva'a atímarena kwena'nóntáunei uwaúwana mimbásáwén-kwíyúnkó anónka'a naaúmpa'a iyúwana

⁴⁻⁵ moóráwai áwí'a Yútási Isakérióti séna nóra sénawa mimbásáwémbá ivátuwena anón-ontamba 300 kina mairéna ímo óísambo makáan-kwaasi taaín-timiyo séna mináímbó siráimba Ísuna kuntaru'ó mayáníwaima séna

⁶ íma óísan-iyaaín-kwaasiti imáyáa éna séna kwemá Ísuna kwaásiti óntanka'a kárakwironda'a umóyándá'á póna minóntámpínkémbá mayánáe séna mináímbá súwana

⁷ Ísu séna minínímbá aúwéwana úwoi máíno. púwónanamo pésinkanintavena mirá kwéiye.

⁸ ímo óísambo máraán-kwaasi keséma maí'mai'a kwéiya'a túwa'naa ónáe sé'a túwa'naa ónááombanivo kemá keséma marapá'á íma maí'mai'a ónaumne Ísu siráiyé.

Árásárásina áamáyu-aimba siráan-kwasai.

⁹ súwasa Pétáni-naopa'a Ísu máyáiyé sumbá sáwíva-kwaasi Yútaa-kwaasi isésa Árásárási pukówana usásinankarowainte kotuwánanae sésa kuráa.

¹⁰⁻¹¹ Árásárásimba usásinankarontavesa pósa Yútaa-kwaasima miwítí anón-kwaasi tiyuwésa Áánútunopakemba kunkáiwainopata kónáe sésa suntavái mono-káwáá-kwáási Árásárásina áamáyu-ainkwara'a siráawe.

Ísu Yérúsaremu-naopa'a kuráin-kwasai.

Mátíyu 21:1-11, Mááka 11:1-11, Áríku 19:28-40

¹² tíndauraamba áséi-masawemba pérankomba póna ívékaamba Yérúsaremuva'a Ísu kwétiyemo sumbá kwaásiyomba isésa

¹³ taayánama ayáiresa aampakémbá kogwéairesa anónkar-anonka'a sésa Ísóigo ai'maráísana kunkáiwaimba Áánútu kawé'á kwéumankaiye. kwená Ísareri-kwaasiti kawááná'án-iye kwenáwí'a mósá kwémaraumne suwaná

¹⁴ moórá-poima áwí'a tónkigo Ísumba ayáá'maena túmba

¹⁵ naaóvá'á Áánútun-aai aúváivimba agaimaréna séna Sáiyono-naopaken-kwaasi táá'a kaivó kentí kawááná'á kwétiye. naanté-tónkígó ayáá'maena kwétiye

agaimarénamo siróntemba miráumai Ísu tiráiyé.

¹⁶ mitáwai kwená kwayó-kwáási íma imáyáama umái tááka'a makómba pósa Ísu pukómpinkemba kwíyómpa'a iyúnka'a tááka'a marésa sésa aúváivimba kwáyáinka'a póna mirán-iye siráawe.

¹⁷ Ísuma Árásárási pukómpinkemba usásinankomba awánésa évaka-kwaasi simátímúwasa

¹⁸ isésa mindáyavesa pósa aampakémbá koáirówasa

¹⁹ mono-káwáá-kwáási iséise esa sésa amáparawai kentáámá siyuwésa kwenarááiyé su'mai kwégwaraavo nóraya ónaumno siráawe.

Kíríki-ayampaken-kwaasi Ísumba awánanae siráan-kwasai.

²⁰ Yérúsaremu-naopa'a monor-áímbá isánáe sésa Yútaa-kwaasi kuwasá Kíríki-kwaasiye kwésa

²¹ Vírípima Káríri-ayampa'a Pétésáítaa-naopaken-kwaasigonopa'a tésa sésa Ísumba awánanaeta túne suwaná

22 Vírípima Éndarumba kosimái áí'maesarai Ísumba kosimámúyana

23 Ísu séna kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawaimba póna kesúwíko anómbo índayavena ívé'a kwévaariye.

24 árai'a simátíme'a sé'a ánáyumbo úwoimo kwaíndamo éna íma arambá iyánívo ayumbá u'maráawana aáyánkarena áruma kwiréna sáwívar-aramba imái ávu káníye.

25 mirámó ontembá tirááimo táíndai'o ésa íma kawe'á umái ménaaovo maambárarakén-ímáyáámó tuwáiyawai aúnái'a umái maí'mai'a ónááowe.

26 kentávésa ená mayáímá mayánáe síyawai kesínaaemba kwáráaro. mirámó iyawai kesé ménaaowe. kesí mayáímó mayáiyawaima kesivo kentúwí'a mósá maráníye Ísu siráíye.

Ísu kwemó puwúntavena siráin-kwasai.

27 Ísu simásuwena séna kesirunkómá umbaiyé taimbá pó'a nóra sénaumno. kesivoó maanúmbái-yántáá'ó kesópa'o tínimba maisiyuwaaó íma mirá sénaumpo kemá mindáyave'a kunkáumne.

28 kesivoó enáwíko anómbo íníye súwana kwíyómpakemba aai séna á'a kesúwí'a anómbo uráunda pó'a moórágwara'a ónaumne súwasa

29 máyón-kwaasiyomba isésa évakarawai sésa kwíyónaai siyé suwasá évakarawai sésa Áánútuna kwayó'ná'á kwíyómpakewai aai kwésimamiye suwaná

30 Ísu şimátimena séna mináímbó isáámba íma kembá kwésuwa'naa-ivo kembá kwétuwa'naa-íye.

31 marapá-kwáásímó aavimbó maitinkáin-kánáámá kwétiye. marapá-kwáásítí sáwí-kawaana'a kwatiyuwánín-kanaama kwétiye.

32 taaira'á mói sinkánááon-tawaima amáparawaima imáyáama tíménasa kesópata ténááowe Ísu séna

33 mirámó siráimba taaira'á inkamíyana puwíníntavena súwasa

34 kwaasiyomba isésa sésa Áánútun-aai aúváívimba agaimaréna séna Áánútumo usásinankaiwaima aasiyaasí maí'mai'a íníye siráivo emó sénda kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawaimba pósa taaira'á mói sínkamiya'a puwónaumne sémpo emá nááwa se ewá seénó suwaná

35 Ísu séna kwaási sáma kamátinkaina'a úndanivo sáwíyanka'a kesé ménaumne. kwaásimo túnín-ayampa'o kombá náávara'i kwégowasa pósa íma kwéawanaawe. túnín-tantaako kesópa'a tivó sé'a sáma kamátinkaipa'a máéro.

36 sáma kaimbá pó'a kentávé'a sé'a kentáásí ságayanda'a óne sembá pó'a ságayanko áráá'maa'a aú'mái ménaaowe Ísu siráíye.

Yútaa-anon-kwaasi Ísuntavesa íma áraire siráan-kwasai.

Ísu simásuwena tiyuwéna aúpá'á méraiye.

37 túranka'a kawe'-má'yái íma awánaraan-awaame'a uráimbanivo kwentávésa íma árai'a Áánútunopakemba kunkáiye siráawe.

38 mindáyavena naaóvá'á Áánútun-aai simátímakowaima áwí'a Áísáya siráin-aimba árai'a súmba

Ísóigoo kawer-áímbá kosimátimunasaya mináíntávésa íma áraire kwésewe. ená asirayámbá agaráátinkaandamanivo íma kwéawanaawe

Áísáya agaimaréna siráíye.

39 Ísun-aaiyavesa íma áraire suntavéna naaóvá'á Áísáya agaimaréna séna

40 Áánútuma túramba kavítúwáisasa pósa túramba íma kwéawanaawe.

Áánútuma táá'a kaúntinkaisasa pósa íma kwéisaawe.

Áánútumo simbá mirá uráunda
pósa kesópa'a íma tíya'a sáwí-imayaa
maitiyuwé'a kawé'á umátinkanaumne
Áánútu siráiyé Áísáya agaimaréna séna

⁴¹ Ísuna ságayamba awánomba póna mináímbá agaimaréna siráiyé.

⁴² Yútaa-anon-kwaasi évaka'a Ísuntavesa árai'a Áánútunopakemba kunkáiyé sésa
ámáán-kawaa-kwaasi mono'-náúmpá'á iyóvo sésa aambá áúmbaraavainiye sésa íma
avora'á sumbá

⁴³ Áánútuma kesúwí'a mósá maráíkwáe-imayaama ímanovo kwaási évakarawai
kesúwíta mósá maráígwáe-imayaama ésa mirán-ímáyáámá umbá pósa Ísuntavesa
áraire íma avora'á siráawe.

Ísu simátimuwasa taaínkaa'a uráan-kwasai.

⁴⁴ íma avora'á suwaná Ísu anónka'a séna kesááiyavesa áraire sésa kenká'á agevamái
máayáawai íma kentáváiyé su'mai kwésevo si'mákaiwaintavaigwara'a áraire kwésewe.

⁴⁵ kesí ááimbo suwánaawaimo ombá íma kené su'mai kwésuwanaavo
si'mákaiwainkwara'a kwéawanaawe.

⁴⁶ marapá'ó kumúnda kwaási sáma kamátinkaina'a únda pósa kenká'á agevamái
máayáawai íma túnín-ayampa'a ménaaowe.

⁴⁷ kesááima ísámai íma kawé'á kwéowai aavimbó maitinkáima íma kemá úne.
marapá-kwáásí íma aavimbá maitínkáandayave'a kumúndanivo sáwí'o umáímo
máayáampinkemba kawer-ámpá'á métinkanae'a kunkáumne.

⁴⁸ naaén-kanaara'a kesáái isésa tínaaemba umásinkaiyawai sésa kawer-áímbá
sínaaemba umámakaundaniye sénááowe.

⁴⁹ íma kesí imáyáavinkemba súnda pó'a kesivo si'mákaiwaima simásímakain-aimba
súnda pó'a naaén-kanaama tínsa sésa kawer-áímbá sínaaemba umámakaunda ímo
oráámbá uráundaniye sénááowe.

⁵⁰ kesivon-ááima aúnaí'a umái maí'mai'a ónááon-aimban-iye. súnda-aimba kesivo
simásímakain-aimba kwésimatimune Ísu siráiyé.

13

Ísu kwená kwaási tísamaira'a nombá pétinkarain-kwasai.

¹ tíyótaasa í-tánón-kánáa aaváyaaraamba kwáyowana ívékaamba Ísu imáyáama éna
séna marapá'á tuwé'a kesivonópa'a kuntuweré'a iyónaunda-kanaama kwétiye séna
marapá-kwáásí kwenááima ísón-kwaasi ávááraumai imáyáama tiména miwíyáváiyé
séna puwíniye súwana

² Sáátáánigo Sáímoni ááninkomba áwí'a Yútási Isakériótimba Ísuna kuntu'á uwó-
ímáyáámá ámakowasa Ísuwe kwená kwayó-kwáásíyé toómbá kwénowana

³ avowámá amápar-asirayamba ámakowana póna Áánútunopakemba kunkáunda pó'a
kuntuweré'a iyónaumne-imayaama Ísu éna póna

⁴ toómbá némáyonkakemba usásinena paákákén-únánkwátói ayú'marena táúri
úsúmaena

⁵ táávepimba nombá atímarena kwená kwayó-kwáásí tísamaira'a nombá pétinkena
táúrinei uwátuwena

⁶ Ísuma Sáímoni Pítaanopa'a túwana séna Ísóigoo íma kesísamaira'a nombá pésinkaa
súwana

⁷ Ísu séna kemó úndama ívé'a íma kwéisaanda po aáno isáníyone súwana

⁸ Pítaa séna kesísamaira'o nombó pésinkendayave'a a'áo síma sima'a ónaumne súwana
Ísu séna enaísamaira'o ímo nombó pérankaanamo éma kesí kwaási-i'a íma ínáyone
súwana

9 Pítaa séna Ísóigoo ená kwaási-i'a ónáe sumpo sísamairare su'mai íma pésinkenda síyayaampakwara si'nómpákwará'á nombá pésinkao súwana

10 Ísu séna nombó pékaawaimo ésa íma amápa-kuva'a nombá peránááovo tísamairare su'mai nombá peránááowe. keinárawa'a nombá pétasaawana kímborawai íma nombá pékaiye súmba

11 Ísu kwená kuntaru-kwáásígómbá ísarontavena séna keinárawa'a nombá pétasaawana kímborawai íma nombá pékaiye siráiyé.

12 Ísu simásuwena tísamaira'a nombá pétinkayuvena paákákén-únánkwátóimo ayú'maromba maimái úmaena ménamo toómbó némáyopa'a kwéna tísaa ena séna kemó úndawaina ááimba ára kwéisaao.

13 kentávé'a sé'a amápa-tantaa'a agaráásinkaandawaima Ísóigoma ónemo sembá árai'a mirán-kwáásímá úne.

14 kemá kentí agaráátinkaina'a Ísóigoma pó'a tísamaira'a nombá kwévetinkaundayave'a kemá moórá-mora-umai nombá pétinkaaro.

15 kemó kentí kwayó'ó maráúndantemba keinárawakwara'a mirán-oro.

16 árai'a simátimé'a sé'a kwayó-kwáásímó ésa miwítí anón-kwaasigomba íma usáyaaitanaaowe. ti'mákaiwain-ai maimaésa kosimátímakaawaimo ésa ti'mákaiwaimba íma usáyaaitanaaowe.

17 miráumai kemó uráunda á'a awánaraavo mirámó íyambo é'a tirumbá kawé'á ónááowe.

18 keinárawapinkemba íma amáparawaiyave'a sumpo ítátinkaunda-kwaasi á'a túyaraumne. Áánútun-ai aúváivimba agaimaréna séna kesé moórávinkembo toómbó naráiwaima kesí kuntaru-kwáásímán-iye agaimaréna siráimba árai'a siráiyé.

19 íma paáruraisa'a simátimunda póna aánomo paárína'a kentávé'a sé'a árai'a séna Áánútunopakemba kunkáiyé sénááowe.

20 árai'a simátimé'a sé'a ti'maráanasa kwíyawai táái ísámai kawé'á íyantén-umai kesáái ísámai kawé'á ónááowe. kesááimo isáiyantén-umai si'mákaiwain-ai isánááowe Ísu siráiyé.

moóráwai kesí kuntaru'á íníye Ísu siráin-kwasai.

Mátíyu 26:20-25, Máaka 14:17-21, Árúku 22:21-23

21 Ísu simásuwena kwenarumbá umbaí tówana séna árai'a simátimé'a sé'a keinárawapinkemba moóráwai kembá namuro-kwáásirá'á agaráátinkaniye súwata

22 kwená kwayó-kwáásí moórá-mora-umai méta kwenaúvínaayaivimba éta nááwantavena síiyó séta

23 kwená kwayó-kwáásí Ísuma kembá arumbá símakowaima Ísuna egwaa'á máyaawanana

24 Sáímoni Pítaa kentávéna aúwánáán-awaame'a éna séna nááwantavai seénó se áísaa uwo súwa'a

25 avakáá-umai áísaa e'a sé'a Ísóigoo emó sénda nááwa'iyó séwánana

26 Ísu séna kemó toómbó nompí tu'mái aménaunda-kwaasi kwemán-iye séna toómbá maimaéna nompímbá tu'mái mindá'á Sáímoni Isakérióti ááninko áwí'a Yútásimba amúwana

27 mintómbá mayówana Sáátáánigo kwenarumpimbá iyúwana Ísu simáména séna emó ónáe sindai'a maaránka'a uwó Ísu súwasa

28 toómbó kwénaapa'o máyón-kwaasi Ísumo sún-ainkona ááimba íma ísámai kawer-umbá

29 sésa Yútásí óntanka'a tavikówaintavena Ísu séna ímo óísambo makáan-kwaasi évaka'a timiyó Ísu siyé sésa tanómbo káúvón-kanaaratavai sésa toómbá meéyán-uwo Ísu siyé suwaná

³⁰ Yútási Ísumo amún-tomba maimaéna avekáán-umai máápa'a kumúwana túnkuraiye.

aúná-amaambo simátímakain-kwasai.

³¹ Yútási máápa'a kumúwana Ísu séna ívé'a kwaási úrandako súwí'a anómba umái kwévaarisana kesí mayáígómá Áánútu áwí'a anómba umái kwévaariye.

³² kesí mayáígómá Áánútu áwí'a anómba intembá ívé'a Áánútu kesúwí'a anómba íníye.

³³ kesí iyámpóiyono. sáwiyanka'a kesé mé'a tiyúwáana'a sivakáá ónááowe. Yútaa-kwaasiyave'o á'o simátíme'o súndantemba kentáv'é'a sé'a iyóndara'a íma kanaán-umai iyónááowe.

³⁴ aúná-amaamba simátíména'a kesirumbó timúndanten-umai moórá-mora-umai kentirumbá tíméro.

³⁵ moórá-mora-umaimo kentirumbó timíyasamo ésa tuwánésa sésa Ísuna kwayó-kwáásín-owe sénááowe Ísu siráiyé.

Pítaa ánaaemba umásinkaniye siráin-kwasai.

Mátíyu 26:31-35, Mááka 14:27-31, Árúku 22:31-34

³⁶ Ísu simásuwowana Sáimoni Pítaa áísaa ena séna Ísóigoo náávava iyíníyono súwana iyóndara'a ívé'a íma sínaaemba kwaráníyompo aáno sínaaemba kwaráníyone súwana

³⁷ Pítaa séna Ísóigoo nóintavaiya ívé'a íma ánaaemba kwaránaumno. íma pó'a áwa'naa umai púwónana kawé'á íníye súwana

³⁸ Ísu séna áwa'naa umai puwónaumnemo sénda kemá árai'a simáme'a sé'a kokórigomo ímo ááimo siráindara'a kaumborá'á kentávái séma íma awánáúnda-kwaasiye síníyone Ísu siráiyé.

14

Áánútunopa'a iyónááon-amba kemá úne Ísu siráin-kwasai.

¹ Ísu simásuwena simátiména séna kentirumbá íma sáwí'a é'a íma anón-imayaa oró. Áánútuwe aráápamai mé'a kesé aráápamai máéro. kentí imáyáa Áánútumpa'a tuwé'a Áánútuna imáyáa é'a ánivo kesí imáyáa oró.

² kesivoná naaópa'a sáwíva'-maru'a kwéraiye. ímo mirámó uráinkakai íma simátimusino.

³ kemó iyúnda kentí maru'á uto'mayaa umátinkanae'a iyúne. usauwé'mae'o kuntí'mae'o iyónda kemó máyaundara'a uménaaowe. mirá ona'á kesé ménaaowe.

⁴ kemó iyúnda-amba á'a awánaawe súwana

⁵ Tómaasi simáména séna anóndakoo emó iyónda-naopa'a íma awánáúmne. nááraumai minámbá awánanaumno súwana

⁶ Ísu séna Áánútunopa'o iyónááon-amba kemá úne. kemá áraikona ááimba úne. kemá maí'mai'a ónááowaina ááimba úne. kesivoná naaópa'a íma úwoi iyónááomba pó'a kemá minámbá únda pó'a iyónááowe.

⁷ kesí ááimbo kwésuwanekai kesivombá awánaasino. ívé'a kwéawanaawe súwana

⁸ Vírípi séna anóndakoo enavombá agaráásínkénanaya kentáa kanaa íno súwana

⁹ Ísu séna ayáátáaka'a keséma máyaundanivo emá kesí ááimba íma kwésuwanaane. kesí ááimba suwánaawaima kesivombá á'a kwéawanaavo nóra isa enavombá agaráásínkaao seéno.

¹⁰ kemá kesivoé tarúmai máyaunana kesivomá kesé tarúmai máyáiyé. mináíntáv'é'a áraire seró. íma kesí imáyáavinkemba súmpo kesivomá kesé ména kwená mayáímá isa'á súne.

11 kemá kesivoé tarúmai máyaunana kesivomá kesé tarúmai máyáimba pó'a mináíntáv'é'a áraire seró. ímo mirámó sé'o é'a kesí mayáímá awáné'a sé'a árai'a kwíyómpakemba Áánútunopakemba kunkáiyé seró.

12 árai'a simátime'a sé'a kentáv'é'a árai'a Áánútunopakemba kunkáiyé síyawaima kemó úndantem-bayai miwígwará'á mayánááowe. kesivonópa'a iyé'a Áánútun-amamba ai'maráándayavena miwítí mayáígó kesí mayáígómbá usáyaaitaniye.

13 kesí imáyáamo é'o sísaá íya'o é'a mirá ónaumpo kentáv'é'a ísámai kesivo áwí'a mósá maránááowe.

14 kesí imáyáamo é'o sísaá íya'o é'a kemá mirá ónaumne Ísu siráiyé.

Áánútun-amamba ai'maráanana kumíníye siráin-kwasai.

15 Ísu mináímbá simásuwena séna kentirumbó símakaambo é'a kesáái ísámai kawé'a ónááowe.

16 kesivombá áisaa onaná karáá'á tutinkáníwaimba ai'maráínana kumbéna kesé aasiyaasí maí'maí'a íníye. kwemá áraikona ááimban-iyé.

17 marapá-kwáásí kwembá íma awánésa kwenáái íma ísáamba pósa íma kanaán-umai sésa kesé tamaiyó sevó kesé ména kentirumpimbá maí'maí'a ímbá pó'a kwembá kwéawanaawe.

18 sáwíyanka'a tiyuwáúndanivo íma megusaamó ontembá ónááovo usauweránáumne.

19 sáwíyanka'a marapá-kwáásí kembá íma suwánanaaombanivo keinárawa'a ókwara'a suwánanaaowe. kesé ménaunda pó'a kemá aúnaí'a umái ménaaowe.

20 minkánáámá tínimba pó'a sé'a árai'a avowáe ména kesé máyáísata kwesé máyaumne mirá sénááowe.

21 kesááimo taagwiyavésamo kawé'ó kwéowai tirumbá kwésimewe. tirumbá simíyawaima kesivoé kesé sirunkái timéyauye. kesirumbó timúndawaiyavaiye simái avora'á paárumai ménaumne súwana

22 Yútási Isakérióti aráámáómá áwí'a Yútási séna Ísóigoo nóintavaiye séwa úwoi-kwaasiyavaiye simái íma avora'á paárumai ménaumne seénó. kentááyáváyé simái avora'á paárumai ménaumne seénó súwana

23 Ísu séna tirumbá símakaawaima kesáái ísámai kawé'á íyana kesivomá arumbá miwí timínakai kesé kesivoé miwísé kumbéyauye.

24 kesáái ísámai íma kawé'á kwéowai tirumbá íma símakaawe. súnda-aimba íma kesí imáyáavinken-aimban-ivo kesivo sí'mákaiwaina imáyáavinken-aimban-iyé.

25 kesé máyaundara'a mináímbá kwésimatimune.

26 ánivo kesivomá kwenamambá kentí karáákómbá ai'maráínana kumbéna kesí anondá éna amápa-tantaa'a agaráátinkena súnda-aimba timína'a tááka'a maránááowe.

27 tiyuwé'a paru kwéumatinke'a kentirumbó kwempa'ó marái-yántáá'á kwétimune. marapá-kwáásí íma kwétimewa'anivo kesirumbó kwempa'ó maráúndantemba miráumai kwétimune. mindáyavena kentirumbá íma sáwí'a éna íma táá'a kaíno.

28 tiyuwáandanivo kentópa'a usauweránaumnemo súnda á'a kwéisaawe. kentirumbó símakaambo é'a kesivonópa'a iyóndayave'a aamoí ónááowe. kesivomá kembá usáyaaitaraintavaiye simái aamoí ónááowe.

29 íma paárumaísaa'a simátimunda póna paárína'a kentáv'é'a sé'a árai'a siráiyé sénááowe.

30 Sáátáánigo maambárará'á sáwí-kawaana'a kwétimba pó'a íma ayáátááka'a aaimá simátimundanivo kwená asirayánkó íma kembá tátoraniye.

31 kesivomá simásímakaimba mirá únda suwánésa sésa avowámbá arumbá ámakaiye sénááowe. usásinaiyata konó Ísu siráiyé.

15

árai'a ándáma kemá úne Ísu siráin-kwasai.

1-5 Ísu simátimena séna árai'a ándáma kemá úne. kesivomá minándará'á tavíkáiwaiman-iyé. ándáma kemá úne. ándágo amaimá kemán-owe. ímo arambó iyáínda-amaimo éna ayááisiyuwaniye. arambó iyáínda-amaimo éna ayááe'marainana aráságáyó agaimái arambá iyániye. ayááe'maraintemba simátímakaunda-ainkoma mirá kwéena tirumbá arupí kwéiye. kesé tarúmai maíya'a kemá kempá'á tarúmai máéno. amaiyé su'maigomo éna íma arambá iyániye. mirámó intembá kesémo ímo tarúmimo maíyambo éna íma arambá iyániye. kemá kesé tarúmai máéna'a pó'a kesémo tarúmimo maíyawaimo é'a sáwívar-aramba imái ménaaowe. kembó ivá'ó siyuwésamo ésa íma arambá imái ménaaowe.

6 amaimó ayááisuwainda-amaimo aáyánkáíndamo éna aú'mái agaisuwániye. kesémo ímo tarusíyawaima mirá íníye.

7 kesémo tarúmimo maíyawai kesááimo kentirumpimbó táto'maraiyawaima áísaa íyana póna mirá umátinkaniye.

8 sáwívar-arambo imáímo maíyan-kwaasimo tuwánésamo ésa sésa Ísu arááíma kwáráan-kwaasin-owe síyana kesivo áwíkomo éna anómba íníye.

9 kesivomó arumbó simakainten-umai kesirumbá kembá kwétimune. kemó é'a misírúntáváiyé simái máéro.

10 kesivoná amáámba ísámai kwenaruntaváiyé simái máyaundantemba kesí amáámbo isé'o é'a kesiruntaváiyé simái ménaaowe.

11 mináímbá simátímakaunda pó'a kesí aamoi-yántáákó kentirumpimbá anómba kwáyaina'a aamoi umái máéro.

12 kesirumbó timúndantemba moóra-mora-umai tirumbá tíméro. mindá kesí amáámbo kwétimune.

13 kentí kwaásiyavaiye simái kwétuwa'naa-e'a puwónáe sésamo puwíyamba íma moóra-aimba simái usáyaaitamai tirumbá timénááowe.

14 kesááimo isémáyayawaimo é'a kesí kwaási-i'a ónááowe.

15 anón-kwaasigona kwayó-kwáásí anóndakona mayái íma awánaraambanivo kwenávárawaisai kwená mayái awánaraawe. mirámó ontávé'a pó'a kesivomó amápar-aimbo simásímakaimba simátimunda pó'a íma kesí kwayó-kwáásiyé sendá kesívárawaisaiye sénaumne.

16 keinárawa'a íma kembá ításinkaawa'a kemá keinárawa'a ítátinkaunda pó'a kwégwe'a asirayán-arámbá koimái sáwívase umái máéro. kesí imáyáamo é'o kesivompá'ó áísaa íyanamo éna mirá umátinkaniye.

17 moóra-mora-umai tirumbá tíméro sé'a mirán-amáámbo simátímakaumne Ísu siráiyé.

marapá-kwáásí tíyamba umátinkaraan-kwasai.

18 Ísu mináímbá simátimena séna marapá-kwáásímó keinárawatavesamo tíyambo umátinkaiya'o é'a táaka'a maré'a sé'a aiva'á kentáásí Ísóigomba áyámbo umánkaraawe sénááowe.

19 kemá marapá-kwáásívínkémbá kembá ítátinke'a kendéín-owe súnnda pósa marapá-kwáásí tíyamba kwéumatinkaawe. kembó úwoimo marapá-kwáásímó onkákái kentávésa sésa kenkáán-kwáásín-owe sésa tirumbá tímésino.

20 kwayó-kwáásí miwítí anón-kwaasigomba íma usáyaaitaraawemo súnnda imáyáama oró. kentí anóndako únasa pósa marapá-kwáásí aká'áámbo simásinkesa sáwí'a umásínkáanten-umai keinárawa'a aká'áámbo simátinkesa sáwí'a umátinkanaaovo kesááima ísámai kawé'á íyawai kentááima isánááowe.

²¹ keinárawa'a kesí kwaási-i'a ombá pósa marapá-kwáásí aká'áamba simátinkesa sáwí'a umátinkanaaowe. si'mákaiwaimba íma awánaamba pósa sáwí'a umái mirá ónááowe.

²² kemó ímo kusimátimundarakai marapá-kwáásítí sáwí-imayaa úwoi aúpá'á kwáísino. kusimátimunasa miwítí sáwí-imayaama ivá'á túwááraamba íma ivá'á túwáawana úwoi kwáyáye.

²³ títámbo masinkáiyawai kesivonkwará'á títámbo kwéumankaawe.

²⁴ kemó ó'owimo usáyaaitamaimo ímo ó'on-o'om-bayaimo mayáúndarakai marapá-kwáásítí sáwí-imayaa úwoi aúpá'á kwáísino. kesí mayáímá awánésa kenté kesivonté títámbo kwéumasinkaawe.

²⁵ Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna úwoiyavesa kembá títámbo kwéumasinkaawe siráinka'a póna mináímbá ívé'a kwévaariye.

²⁶ kesivonópa'a iyé'a kentí karáá'á tutinkáníwaimba ai'maráanana kesivonópakemba kwenamankó keinárawate kumbéna kwemá áraikona ááinda'a póna kentávéna amápa-tantaa'a kusimátiminiye.

²⁷ kemó mayáímó ááimbo asááwándarakemba á'a suwánaraamba pó'a kentáváígwará kesí mayáiyáváígwará'á simátímapa'a kónááowe.

16

¹ naaémba kesááiyave'a íma asiramái mé'a siyúwáavo sé'a mináímbá kwésimatimunda imáyaa oró.

² naaémba marapá-kwáásímó keinárawatavesamo mono'-náúmpákémbá kwatuwánáemo sénááomba mindáyavesa sésa Ísuna kwayó-kwáásí tinkamiyawai Áánútuna mayáímá kwémayaawe kampa'á sénááowe.

³ kenté kesivonté íma suwánaamba pósa miráumai sáwí'a umátinkanaaowe.

⁴ ívé'a mináímbá kwésimatimunda póna mindá paárína'a táaka'a maré'a sé'a simásimakaimba kwévaariye sénááowe. mindáyave'a kwésimatimune Ísu siráiyé.

Áánútun-amanko mayáímá kwémayain-kwasai.

Ísu simásuwena séna keinárawate máyaunda pó'a mináímbá íma simátímake'a

⁵ si'mákaiwainopa'a iyóndatavaiye sé'a ívé'a simátímakaana'a náávara iyónó sé'a íma sísaá owa'á

⁶ iyónaumne súnda-aimbo ísááwana tirunkó umbái taisa'á pó'a náávara iyónó sé'a íma sísaá owe.

⁷ árai'a simátíme'a sé'a ímo iyúndarakai kentí karáá'á tutinkáníwaima íma kúmísino. iyé'a kwembá ai'maráanana keinárawate kumbéna kawé'á umátinkaniye.

⁸ kumbéna marapá'á máyáan-kwaasi kentí sáwí-imayaagona ááimba agaráátinkaniye. arupímo umáímo maígona ááimba agaráátinkaniye. Áánútumo aavimbó maitinkáníwaina ááimba agaráátinkaniye.

⁹ kesááiyavaimo ímo áraire síyawaiyavena simátimena séna kentí sáwí-imayaa úwoi kwáyáye síníye.

¹⁰ kesivonópa'a iyúnda íma suwánanaaomba póna kentí karáá'á tutinkáníwaima arupí umái ménaaomba kunagaráátinkaniye.

¹¹ maambárará'á sáwí-kawaana'a á'a aavimbá mayánkaraimba póna Áánútu aavimbá maitinkáníyema simátiminimbaniye.

¹² sáwívar-aimba simátimusina umbai-áímbá pó'a ívé'a íma kanaán-umai isánááomba pó'a naaémba isánááowe.

¹³ Áánútun-amankoma kumbéna amápa-tantaatavena árair-aama va'mái simátiminiye. íma kwená imáyáavinkemba simátiminivo simámakain-aimba simátimena aánomo paárinin-tantaa'a simátiminiye.

¹⁴ sún-da-aimba simátiminana kesúwí'a anóm-ba íníye.

¹⁵ amápar-aintomba kesivondéimá mindá kendéimán-iyé. miráumai sé'a simámakaunda-aimba Áánútun-amankoma simátiminiye Ísu siráiyé.

tirumbá umbaí tamái naaém-ba kawé'á uráin-kwasai.

¹⁶ Ísu simásuwena séna sáwíyanka'a íma suwáné'a aáno suwánanaaowe súwasa

¹⁷ kwená kwayó-kwáásívínkémbá évakarawai sésa kesivonópa'a iyúnda pó'a sáwíyanka'a íma suwáné'a aáno suwánanaaowemo simbá nóintavaiya kwésiyo.

¹⁸ sáwíyankaremo simbá mináínkóná ááimba íya kwéisaumne. nóintavaiye séna kwésiyo suwaná

¹⁹ Ísu miwí tuwánarena áísaa ónáe kwéuwana simátimena séna sáwíyanka'a íma suwáné'a aáno suwánanaaowemo sún-da-aintave'a keinárawa'a ávááraumai kemó sún-da-aintave'a ísámae kwénaaowe.

²⁰ árai'a simátimé'a sé'a keinárawa'a ivi'á táiyasa marapá-kwáásí aamoí ónááombanivo kentirumbá umbaí tamái mé'a naaém-ba kentirumbá etóyóí ónááowe.

²¹ moórá-ininkomo iyámpóimo maránkarainda-kanaama títanamo éna áí'o kwéuwanamo maránkaraintavaiye séna ísámai umbaí táinana naaém-ba miniyámpói awánéna aamoí umánkaniye.

²² mirá ontembá kentirumbá ísámai umbaí té'a naaém-ba suwáné'a aamoí ónááowe. aamoimó íi-yántáá'á íma maitiyuwánááowe.

²³ minkánáá tína'a íma sísa ónááovo kesivombá áísaa íyamba kentávé'a ísámai áísaa íyantavena póna mirá umátinkaniye.

²⁴ kesivombá íma áísaa uráavo ívé'a kentávé'a ísámai áísaa íyamba mirá umátinkainana kentirunkó anóm-ba aamoí ína'a máéro Ísu siráiyé.

marapá-tántáá'á Ísu usáyaaitaraiye siráin-kwasai.

²⁵ Ísu simásuwena séna kwántámai-aimba simátimunda pó'a naaén-kanaama tína'a kesivon-áái paárumai simátimenaumne.

²⁶ minkánáámó tína'a kesí imáyáa ontávái kesivombá áísaa íya'a kemá íma áísaa onaná

²⁷ kwemá úwoi tiména kwenarumbá tímakaintavena póna úwoi timíniye. kentávé'a sé'a Áánútunopakemba kunkáiyé sé'a tirumbá símakaantavena kesivomá arumbá tímakaiye.

²⁸ kesivonópakemba marapá'á kumbáyaunda pó'a ívé'a marapá'á tuwé'a kesivonópa'a iyónaumne Ísu súwasa

²⁹ kwená kwayó-kwáásí sésa ívé'a íma kwántámai-aimpinkemba sémpo avorató kwésimasimene.

³⁰ kesáámá séta áísaa ónáisaye íma súnayaama emá ísaraandana'a po paárumai kwésene. miráyá séta Áánútunopakemba kunkáane kwésune suwaná

³¹ Ísu séna kentávé'a Áánútunopakemba kunkáiyé sembánivo

³² sáwíyanka'a siyuwé'a kentí naaó'-nao'a kóyáwé owa'á keyáá maúsina kesivomá kesé máyáiyé.

³³ mináímbá simátimunda pó'a kesé tarúmai mé'a aánoumai kwempa'á máéro. marapá-kwáásí aká'áamba simátinkesa sáwí'a umátinkanaaombanivo marapá-tántáákwára kwaásigwara'a usáyaaitaraunda pó'a kentirumbá aamoí umái ménaaowe Ísu siráiyé.

17

Ísu kwená kwaásiyavena ísámai Áánútumpa'a námúnaa siráin-kwasai.

¹ Ísu simásuwena kwíyómpa'a awánéna séna kesivoó minkánáámá kwétiye. kesúwí'a anómba ina'á enáwí'a anómba umánkáano.

² amápa-kwaasi tavíkáundayavai asirayámbá símakaanda pó'a símakaanda-kwaasi aúnáí'a umái mai'mai'a umátinkaunda mindáyavai kesúwí'a anómba ina'á enáwí'a anómba umánkáano.

³ eyáama árair-Isoigoma óne. kembá si'mákaandana'a úne. emparé kemparé tésa kenkáísááima ísááwai aúnáí'a umái mai'mai'a kwéowe.

⁴ marapá'á enáwí'a anómba umái símakaanda-mayaima ánásaumne.

⁵ kesivoó maramá íma taróruraandara'a esé máyauyana kesúwí'a anómba kwáyáinka'a po ókwara'a mirán-ínkwáe'a kwésune.

⁶ marapá-kwáásívínkémbá ená kwaási-i'a umátinke símakaandawaima entávái mirándá'á máyáíye simái paárumatinkaunasa enáái kwéisaawe.

⁷ símakaandayavesa sésa mintántáá'á Áánútu ámakain-tantaare kwésewe.

⁸ símakaanda-aimba simátimunda kwéisaawe. enópakemba kunkáunda-aimba isésa sésa Áánútu ai'mákaisana kunkáiye kwésewe.

⁹ miwíyáv'é a ísámai kwéaisaa-une. marapá-kwáásí úwoi-kwaasiyave'a íma áísaa úmpo símakaanda-kwaasi ená kwaásiyave'a ísámai kwéaisaa-une.

¹⁰ ená kwaási kesí kwaásiman-owe. kesí kwaási ená kwaásima ésa kesúwí'a anómba kwéowe.

¹¹ marapá'á íma máénda enópa'a iyóndanivo miwímá marapá'á ménaaowe. kawekésívóo miwírá'á emá taviyénda pósa Áánútumbo ááyaan-kwaasi-i'a umái ménaaowe. esé kesémo tarúmáimo maúyantemba miwímá tarúmá ménaaowe.

¹² miwísé mé'a tavíkáunda Áánútumbo ááyaan-kwaasi-i'a umái mésa íma sáwí-amba kwakáawe. ánivo moóráwai sáwí-amba kwaránimba póna mináímbá Áánútun-aaí aúvávimba agaimaréna siráin-aimba paáriníye.

¹³ enópa'a íma iyúnda marapá'á mé'a miwí tirumpimbá kesí aamoi-yántáákó anómba kwégwaintavai mináímbá kwésimatimune.

¹⁴ enáái simátímakaumne. kemó ímo árai'o marapá-kwáásímó úndantemba miwímá íma árai'a marapá-kwáásímá ombá pósa marapá-kwáásí úwoi-kwaasima tíyámba kwéumatinkaawe.

¹⁵ íma sé'a miwímá marapákémbá kuntiraaó sumpo Sáátánigo sáwí'a umátínkáivo se taviyiyó kwésune.

¹⁶ kemó ímo árai'o marapá-kwáásímó úndanten-umai miwímá íma árai'a marapá-kwáásímán-owe.

¹⁷ enááima árair-aimba póna tirumpimbá kwáyainasa ená kwaási-i'a umái ménaaowe.

¹⁸ kembó si'maráána'o marapá'ó kunkáundantemba miwímá ti'maráanasá marapá-kwáásívímbá ménaaowe.

¹⁹ miwíyáváyíyé sé'a enarááíye su'mai kwaráúnda pósa enarááíye su'mai kwaránááowe.

²⁰ íma maankwáásíyé su'maiyave'a áísaa e'a sumpo miwí táái isésa kentávésá sésa árai'a Áánútunopakemba kunkáiye síyawaiyavaigwara'a kwéaisaa-une.

²¹ kesivoó áísaa e'a sé'a esé kesémo tarúmáimo maúyantemba miwímá enté kentéva'a tarúmá ménaaowe. miwímá tarúmá máyáamba pósa marapá-kwáásí tuwánésá sésa árai'a Áánútuma Ísumba ai'mákaisana kunkáiye sénááowe. mindáyave'a námúnaavinkemba kwésimamune.

²² esé kesémo mimbóráí'o umáímo maúyantemba símakaanda-asirayamba tímakaunda pósa mimbóráí'a umái ménaaowe.

²³ emá kesé tarúmá máéna'a kemá miwísé tarúmá máyaunda pósa miwímá tarúmá ménaaowe. marapá-kwáásí mindá tuwánésá sésa Áánútuma Ísumba ai'mákaisana

kunkáiyé sénááowe. enarumbá símakaandanten-umai miwígwará'á tímakaanda pósa marapá-kwáásí tuwánésa sésa áraire sénááowe.

²⁴ kesivoó maramá íma tarórurónka'a enarumbá siméma asirayámbá símakaane. símakaanda-kwaasi kesé maígwáé sé'a sùnda pósa kesí asirayámbá awánanaaowe.

²⁵ kesivoó arupínako óne. marapá-kwáásí embá íma kwéawanaambanivo kemá awánáúnda símakaanda-kwaasi kentávésa sésa Áánútuma ai'mákaisana kunkáiwaiye kwésewe.

²⁶ entávái mirándá'á máyáiyé simái paárumatimunasa enarumbó símakaandantemba miwí tirumbá simíya'a miwísé ménaumne. entávái mirándá'á máyáiyé simái paárumatinkare'a paárunte kónaumne Ísu námúnaavinkemba mirá siráiyé.

18

Ísumba tátokaan-kwasai.

Mátíyu 26:47-56, Mááka 14:43-50, Árúku 22:47-53

¹ Ísu simásuwena kwená kwayó-kwáásíyé Kítáróni-nomba kóaatésa taai-kanáágúnévimbá komáyówana

² Ísuwe kwená kwayó-kwáásíyé mintái-kánáágúnévimpá'á kóyo untavéna Yútási Ísuna kuntaru-kwáásí mintái-kánáágúnévá'á awánéna

³ mivá'á kúmba ámáán-kawaa-kwaasiye mono-káwáá-kwáásíyé i-kwáásígwará mono'-nánkár-í-kwáásígwará'á ti'márówana Yútási tí'maena taánasatagwara ányatankwara'a maimaésa oómbá to'maésa mintái-kánáágúnévá'á kumbá

⁴ Ísu kwenópa'o tínín-tantaakomba awánéna kwená kwaásivinkemba usásinena miwí túrampa'a koména tísaa ena séna nááwana avakáá-íya kwéoo súwasa

⁵ Ísu Násáretivakewaintaveta kwéavakaa-une suwaná miwántávé'o sembá kemá úne súwana Yútási Ísuna kuntaru-kwáásímá póna miwísé máyomba

⁶ kemá úne Ísu súwasa miwí tayauwéropa'a tanaambá vowaná

⁷ Ísu moórágwara'a tísaa ena séna nááwana avakáá-íya kwéoo súwasa Ísu Násáretivakewaintaveta kwéavakaa-une suwaná

⁸ Ísu séna á'a simátimunda maandá kemá úne. kembó sivakáá ontavé'a maankwáásí étinkaiyasa koró Ísu súmba

⁹ Áánútuntavai siráimba símakaanda-kwaasi íma sáwí-amba kwakáawe sirónka'a póna paárumai mináimbá súwana

¹⁰ Sáímoni Pítaa taánasatama ámúrandavinkemba taú'maena aiva'-mónó-káwáánákóna kwayó-kwáásí áá'a agáúsuwomba minkwáyó-kwáásígó áwí'a Máraakáasi kwenáá'a agáúsuwowana

¹¹ Ísu Pítaantavena séna ená taánasatama ámúrandavimba kwiyuwó. sí'a índai'a umásinkanaaombanivo kesivoná mayáímá íma tuwánáúnda pó'a mirámá ónaumne Ísu siráiyé.

Ísumba áí'maesa Ánásinopa'a máánkaraan-kwasai.

¹² Ísu súwasa i-kwáásíyé miwítí anón-kwaasiye mono'-nánkár-í-kwáásíyé Ísumba táto'mai ayáánka'a asááúmaesa

¹³ áí'maesa aiva'á moóra-kawaana'a áwí'a Ánásinopa'a máánkówana kwemá Káyavaasi aísáánkoma póna minkánáámá Káyavaasima aiva'-mónó-káwáánákómá póna

¹⁴ ááéma simátimena séna Yútaa-kwaasi amápa'a púwóvo séna moóráwai puwíníye siráiwaina aísáánkonopa'a máánkaraawe.

Pítaa íma awánáúnda-kwaasiye siráin-kwasai.

15 máánkówasarai Ísuna kwayó-kwáásírái moóráwai Sáimoni Pítaawe moóráwaiye Ísun-ánaaemba kwa'maésarai kuyambá aiva'-mónó-káwáánákó moóráwaimba awánasuwowana aaimá ísópa'a Ísumba ánkaropa'a umáyowana

16 Pítaa aan-taaréivimbá máyowana aiva'-mónó-káwáánákómá awánówaima usauw-eréna ontará'óarákwiron-arasigontavena simámuwana ontá tiyankówana Pítaamba áí'maena usáverowana

17 minárásígó Pítaamba awánéna áísaa ena séna minkwáásígóná kwayó-kwáásiyá'ono súwana Pítaa séna a'áo ke ó'on-kwaasi úne súwasa

18 táúgwitavesa ésa mayái-kwáásiyé i-kwáásiyé iramá agaimarésa tiyáamba kwégauvuwana Pítaa mináimbá simásuwena irará'á koména ayáamba kauráiyé.

aiva'-mónó-káwáánákómá Ísumba áísaa uráin-kwasai.

Mátíyu 26:59-66, Mááka 14:55-64, Árúku 22:66-71

19 Pítaa irará'á kwégauvuwana aiva'-mónó-káwáánákómá Ísuntavena séna simátimakaanda-aimba simásimiyo. ená kwayó-kwáásiyáváigwárará'á simásimiyo súwana

20 Ísu séna Yútaa-kwaasiti anóm-bono'-naumpare sáwíyam-bono'-naumpare simáti simáti eémáyaunda avora'á seémáyaunda íma aúpá'á simátimakaumpo

21 nóintavai kwésisaa-ono. kesááimo ísaraawai tísaa inasá simátimakaanda-aimba ísaraamba pósa sénááowe súwana

22 mono'-nánkár-í-kwáásígó Ísumba tuvuwéna séna aiva'-mónó-káwáánákómó simpímbá íma mirá siyó súwana

23 Ísu séna sáwí-aimbo súndarakai misáwí-áimbá ááéma avora'á isinó. kawer-áímbó súndayavai nóinkakena sínkamono súwana

24 Ánási ai'marówasa ayáampinken-anda íma ayútuwesa mindánankwara'a áí'maesa Káyavaasi aiva'-mónó-káwáánákónópa'a máánkaraawe.

Pítaa íma awánáúnda-kwaasiman-iyé siráin-kwasai.

Mátíyu 26:71-75, Mááka 14:69-72, Árúku 22:58-62

25 aiva'-mónó-káwáánákónópa'a Ísumba máánkówana Pítaa irará'á ména ayáamba kwégauvuwasa irará'ó máyón-kwaasi áísaa esa sésa egwárará minkwáásígóná kwayó-kwáási oónó suwaná mináimbá umémpa'a tuwéna séna ke ímaniye súwana

26 aiva'-mónó-káwáánákóná kwayó-kwáási Pítaantavena séna emá minkwáásígóe taai-kigáúv'á máyaaya'a tuwánaraunda áraira súno séna Pítaama áá'a agáúsukowai akún-ándárakéwáímá súwana

27 Pítaa moórágwara'a séna ke ímaniye súwana kokórigó áái siráiyé.

Ísumba áí'maesa Páírátinopa'a máánkaraan-kwasai.

Mátíyu 27:1-2,11-14, Mááka 15:1-5, Árúku 23:1-5

28 kokórigó áái súwasa irataró'a Káyavaasina naaúmpakemba Ísumba áí'maesa kámááni-anondakona pááimpa'a máankesa sésa íma Yútaa-kwaasiti naaúmpa'an-ivo ó'on-kwaasiti naaúmpa'a iyéta tíyótaasa í-tánómbá íya náúnavaiyaawe sésa íma iyúwana

29 Árómáani-kamaani-kawaanako áwí'a Páíráti kunákárúwena kuntísaa ena séna minkwáási nóinkakena aaivimbá mayankánáe séo súwasa

30 ímo sáwí'o uráinkakai íya áí'maeta túsino suwaná

31 Páíráti séna keyáárika'a áí'mae'a kentí amáámbo makénten-umai simánkáaro súwasa miYútáa-ánón-kwáási sésa Árómáani-kamaani-kwaasi moóráwaimbo tuvú'máimo utaiyávái aambá áúntukaawe sumbá

32 ááéma Ísu simátiména séna taaira'á mói sínkamiya'a puwónámne siráin-aimba paárúwasa áí'maesamo kumbá mináíntávésa uwaná

³³ Páírátí naaúmpa'a kuntuweréna iyéna Ísumba ááyena séna emá Yútaa-kwaasiti kawáánará oónó súwana

³⁴ Ísu séna ená imáyáavinkena sísaá ó. kwaási simámakaawa sísaá oónó súwana

³⁵ Páírátí séna kemá íma Yútaa-kwaasima úne. ená kwaásiye mono-káwáá-kwáásíyé áí'maesa kesópa'a tiráavo norá ónasawa'iyó súwana

³⁶ Ísu séna kemó kawáái'o úndama íma marapá'á kwáyáiyé. kemó kawáái'o úndamo marapá'ó kwáyáinkakai kesí kwayó-kwáásí áái'a tíyáásino. Yútaa-kwaasi kembá tátoraavo sésa áái'a tíyáásino sésa tátokaawe. kemó kawáái'o úndama íma marapá'á kwáyáiyé súwana

³⁷ Páírátí áísaa ena séna kawáánará oónó súwana Ísu séna á'a séne. mindáyave'a marapá'á kumúnana masínkaraimba pó'a arupí-aimba kwésimatimune. arupí-aintavesamo aamoimó owái kesááima kwéisaawe súwana

³⁸ Páírátí séna nói-aina arupí-aimban-iyó siráiyé.

Ísumba aráá'a tuvúwóro siráin-kwasai.

Mátíyú 27:15-31, Mááka 15:6-20, Áríku 23:13-25

Páírátí simásuwena kunákáruwena Yútaa-kwaasitavena séna kwemó sáwí'o uráimbo simásímakaamba avakáá únda íma isáúmpo

³⁹ tíyótaasa í-tánón-kánáá tintembá moórá-kwaasi ááyaawa'a ándávakemba ayúrankaundantemba minkánáámó tinká'á Yútaa-kwaasiti kawáánará ayúrankanaumno tísaa ena súwasa

⁴⁰ anónka'a sésa ímanivo kwembá íma ayúranke Párápásimba ayúrankaao suwaná Párápásima ááite tiyéna umóyánté in-kwáásímán-iyé sésa kwembá ayúrankaao siráawe.

19

¹ suwaná Páírátí i-kwáásí simátimuwasa Ísumba áwí-andanei áwíruku'-nesa

² anón-kwaasiti kánumo'an-iyé sésa áwí-andama owepamáí Ísu a'nómpímbá kuvérankesa naaeyayán-únánkwátói anón-kwaasiti unáánkwátóiman-iyé sésa umánkesa

³ kanaáráá'a ankésa moórá-mora-umai kwenópa'a tésa sésa Yútaa-kwaasiti kawáánará'á óne sésa tíyáándeí tuvúto'na uráawe.

⁴ tuvúto'na uwaná moórágwara'a Páírátí kunákáruwena amápa-kwaasiyavena séna maísáaro. íma sáwí'a uráintave'a áí'mae'a túranka'a máankaraana'a awánaaro. íma sáwí'a uráiyé súwana

⁵ Ísu kunákáruwena a'nómpímbá áwí-andagwara naaeyayán-únánkwátóigwara'a kunákáruwowa Páírátí simátimena séna minkwáásígómbá awánaaro súwasa

⁶ mono-káwáá-kwáásíyé mono'-nánkár-í-kwáásíyé awánésa anónkar-anonka'a sésa taaira'á tuvuwíyana puwíno suwaná Páírátí séna kwemá íma sáwí'a uráimba pó'a kemá íma tuvuwónaumpo keinárawa'a áí'mae'a taaira'á máyuvuwo súwasa

⁷ Yútaa-kwaasi sésa kwemá séna Áánútu áánimba úne seémáyaimbanivo kentáásí amáánkoma séna mirámó síndawaimba tuvuwíyana puwíno símakaampimba póta tuvuwónaumne suwaná

⁸ Áánútu áánimba úne siráin-aimba Páírátí isówana ávááraumai áá'a kówana

⁹ naaúmpa'a kuntuweréna umaéna Ísumba áísaa ena séna náávakewaiya'ono súwana Ísu iséna íma aaí súwana

¹⁰ Páírátí séna kemó áísaa únda nóra se íma aaí kwéseno. kemó aaimó senasamó ésa ayúrankanaaowe. kemó senasamó ésa taaira'á tuvuwíyama puwíníyone. minásíráyámbá tokáumne súwana

11 Ísu séna Áánútumo minásíráyámbó ímo ámakainkakai íma toráasino. Áánútu ámakaiwo sí'maenamo enká'ó másínkaiwaina sáwí-mayaigoma ená sáwí-mayaigomba usáyaaitariye siráíye.

12 Ísu súwana Páírátí mináímbá iséna séna nóra'iyo ke minkwáásí ayúrankanae'a kwéune súwasa Yútaa-kwaasi anónka'a sésa emó ayúrankemo éma íma Áróamáni-kamaani-aiva-kawaanakona kwaási-i'a kwéone. Ísu séna kemá kawáánákómá úne siráintavai Áróamáni-kamaani-aiva-kawaanakomba usáyaaitanae siráintavai mindáyavaiye séma íma ayúrankaao suwaná

13-14 Páírátí mináímbá iséna Ísumba áí'maena máápa'a óntan-ayaumá kwáyom-barupa'a Yútaa-kwaasi tááivinkemba áwí'a Kápata-marupimba kumbéna aaivimbá maitínkarom-barupa'a kumbéna Yútaa-kwaasiyavena séna kentí kawáánákómán-iye súwana tíyótaasa í-tánón-kánáámá aaváyaaraamba tíniye úwana ívékaamba kwáyá'wái sáwíyanka'a tíniye úwana Páírátí Yútaa-kwaasiyavena séna kentí kawáánákómán-iye súwasa

15 ímaniye sésa anónkar-anonka'a sésa taaira'á tuvuwíyana puwíno suwaná Páírátí tísa ena séna kentí kawáánákómá taaira'á tuvuwíyane'a kwéowe súwasa mono-káwáá-kwáásí sésa Áróamáni-kamaani-aiva-kawaanako kweyáama kentáásí kawáánákómán-iye suwaná

16 Yútaa-kwaasi tááigo usáyaaitontavena Páírátí séna Ísumba taaira'á tuvúwóro séna tímakaiye.

Ísumba aráá'a tuvúkáan-kwasai.

Mátíyu 27:32-44, Mááka 15:21-32, Áríku 23:26-43

17 Páírátí tímúwasa i-kwáásí Ísumba áí'maesa taaimá tuvuwónááon-taima kwenká'á ámúwana áúgwaata'maena tuvuwónááon-ayampa'a kúmba mináyámparé sésa áwí'a a'nómayaampare Yútaa-kwaasi tááivinkemba Kórígótaavare mináyámpá'á kúwasa

18 taaira'á aiyayaampimba tuvúsúmaresa kae-kwáásírái Ísuna évarevar-akwampa'a taaira'á tuvúsúmaresa Ísumba avumpimbá tuvúsúmarowana

19 Páírátí kwená mayái-kwáásíyávéna séna Ísu Násáretivakewaima Yútaa-kwaasiti kawááná'án-iye sé'a agaimái taaira'á aráápamankaaro súwasa

20 kaumbo-kwáásí tááivinkemba Yútaa-kwaasi tááivinkenkwara Áróamáni-kwaasi tááivinkenkwara Kíríki-kwaasi tááivinkenkwara'a agaimái aráápamankarowasa sáwíva-kwaasi awánomba tuvúwún-ayampa'a anón-daopa'a egwaa'á kwáyontavai sáwíva-kwaasi mináúvámá awánésa táámpamai ísówasa

21 Yútaa-mono-kawaa-kwaasi Páírátintavesa sésa Yútaa-kwaasiti kawááná'án-iye íma mirá simái agayáámpo kwemá séna Yútaa-kwaasiti kawááná'á úne mirá simái agayaaó suwaná

22 Páírátí séna á'a agaimakáumne siráíye.

23 i-kwáásí Ísumba taaira'á aiyayaampimba tuvúsúmaronka'a kwená unáánkwátói maimaésa éiyainka'a taaímbaresa moóra-mora-i-kwaasi éiyain-kwaasi minúnánkwátói maimaésa moóra-ampaanta paákár-únánkwátói íma arúmakon-ampaantama maimaésa sésa

24 tararáivo séta aávéiya kwétiyaananaya nááwa usáyaaitena mayáníyo sumbá Áánútun-aai aúvávimba agaimaréna séna kesí unáánkwátói taaímbai maimaésa moóra kesí ampaantarátávésa aávéima tiyaráawe sirónka'a pósa i-kwáásí mirá uráawe.

25 i-kwáásí mirá uwasá Ísuna kwaási taaira'á tuvúkón-taigona ááimpimbo máúmba Ísumba anówa úwana kwenáúnko Kórópasi awainínkó áwí'a Máriyaa

úwana Mágátáara-naopak-eninko áwí'a Máriaa úwasa miráumai-inimba taaigoná ááimpimba máyówana

²⁶ Ísu kwenanówamba awánéna kembá Yónimba suwánéna anówantavena séna mindá enáánimban-iyé séna

²⁷ kentávéna séna mindá enanóman-iyé súwa'a isé'a kesí naaúmpa'a móankare'a kárákwiraumne.

Ísuma pukáin-kwasai.

Mátíyu 27:45-56, Mááka 15:33-41, Árúku 23:44-49

²⁸ minkákembá Ísu imáyáama éna amápa'-mayaima ánásaumne súmba sáwí-imayaagomo tátokaimpinkemba iyátinkaunda-mayai amápa'-mayai ánásasuwaumne séna Ísun-aaí Áánútuna aúváivinkemba paárinintavena Ísu séna nontávái kwésinkaiye súwana

²⁹ ándá-aran-domba ikaa'-nómbá anavéúmpímbá kwáyowana paru-táyánama mindómpímbá tu'maéna oviyen-támayopimba kinúvaimaena naínkwáe séna Ísu óika'a mósá marówana

³⁰ Ísu néna séna amápa'-mayaima ánásasuwaumne séna a'nómbá kívaimai avowa ayáámpimba kwenamambá to'maréna pukáiyé.

Ísuna akwámpímbá kwaantáándéí agaivaráin-kwasai.

³¹ Ísu kweyááríka'a puwúwana Yútaa-kwaasima agándon-kanaama tíyótaasa í-tánón-kánáámá aaváyaaraamba tíniye úwasa pósa sésa agándai-kanaara'a puwíyan-kwaasi taaira'á máévo sésa Páírátinopa'a tésa sésa puwíyan-kwaasi íma úwoi tiyúwéwasa taaira'á máéro. tísamaima ankaisíyasa ááéma puwíyasa taairakémbá marapá'á maitiyúwáaro suwaná

³² Páírátí owé súwasa i-kwáásí Ísuna évarevar-akwampa'a taaira'á tuvúsúmaron-kwaasi tísamaima koankaisésa

³³ Ísunopa'a tumbá á'a pukóntavesa kwenáisamaima íma ankáisúmba

³⁴ moórá-i-kwaasigo Ísuna akwámpímbá kwaantáándéí agaivówana naaegwára nonkwára'á kunkáiyé.

³⁵ mindámó awánáúndawaima simátímakaumne. awáné'a árair-aimba súnda pó'a isé'a sé'a áraire sénááowe.

³⁶ Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna kwenayáátamba íma ankaisíniye agaimaréna sirónka'a pósa i-kwáásí mirá uráawe.

³⁷ moóráva'a agaimaréna séna kwaantáándéímó agaiváíndawaima avuwónááowe agaimaréna sirónka'a póna paáruyaiye.

Ísumba utamánkaraan-kwasai.

Mátíyu 27:57-61, Mááka 15:42-47, Árúku 23:50-56

³⁸ Yósépima Árímatíyaa-naopakewaima Ísun-aaí isówai póna Yútaa-anon-kwaasi táároi inkaiséna kwenáwí'a áúyotukomba póna Ísuma puwúnka'a Páírátinopa'a téna séna Ísun-auma utánáivo simiyó súwana Páírátí séna kanaámpó mayáníyone súwana Yósépi Ísun-auma komayówana

³⁹ Nikótimasima ááéma Ísunopa'a no'wáámba tiráiwai áséi-kwiyumba ún-basawemba anóm-basawemba kae'á maimaéna Yósépimba kóái'maesarai

⁴⁰ Ísun-auma komaimaésarai ampaantavímbá mínáséi-kwíyúm-básawénkwará'á asááúmaesarai tésarai Yútaa-kwaasi miráumai utaantembá pósarai miráumai utarááiyé.

⁴¹ Ísumbo tuvúkáan-ayampa'a taai-kigáúmá kwáyowana utaráam-buri-aima ímo kwaási utaróm-buri-aima kwáyowasarai

42 agándai-kanaama sáwíyanka'a tíniye sésarai mimbúrí-áímá egwaa'á kwáyontavesarai Ísumba mimpímbá máutaraiye.

20

Ísuma pukáimpinkemba usásinkain-kwasai.

Mátíyu 28:1-8, Mááka 16:1-8, Árúku 24:1-12

1 sontaará'á irataró'a íma sán-karowana Máriaa Mágátáara-naopaken-ininkoma utamánkaropa'a kwéna koawánómba murí-áígóná óikaken-ontamba maisukówana koawánéna

2 isaaiséna Sáimoni Pítaante kenté tasímásimena séna kentáásí anóndakon-áuma murí-áívínkémhá maimaéna náávara makááo súwakai

3 Pítaae kesé utamánkóm-buri-aiva'a kónáe sékai

4 isaaisékai kówáyamba kemá Pítaamba kóyaaíta kwé'a aiva'á murí-áívímhá kówánda
5 kivaire'a ampaantawé su'mai kwáyomba awáné'a íma murí-áívímhá usáverááwánana

6 Sáimoni Pítaa téna murí-áívímhá usáverena awánómba ampaantawé su'mai kwáyowana

7 Ísu a'nónkákén-ámpáántá moórá-ayampa'a kwáyowana awánówa'a

8 murí-áívímhá aiva'á kówándawai usávere'a awáné'a sé'a árai'a pukáimpinkemba usásinkaiye séwándanivo

9 Áánútun-aaí aúváívimba agaimaréna séna pukáindavinkemba usásinaniye siráimba íma ísámai kawé'á ówáyamba

10 kenkáísí naaópakai kuráuye.

Ísu paárúwana Máriaa awánarain-kwasai.

Mááka 16:9-11

11 naaópa'a kówáyana Máriaa murí-áígó óika'a ména ivi'á kwétena kivairena murí-áívímhá awánómba

12 kae-kwáásí kwayán-únánkwátóigwara'a Ísumba utamánkóm-barupimba mésarai moóráwai a'nómpá'á maúwana moóráwai aísamaiva'a maúwana umái máyóyana Máriaa tuwánówasarai

13 sésarai menínínkóo nóintavai ivi'á kwétaano suyaná Máriaa séna kesí Ísóigomba maimaéna náávara makááo sé'a íma kwáyáísa'a kwéawanaumne

14 simásuwena tagwántámai awánómba Ísuma úmbanivo íma aúyówana

15 Ísu séna menínínkóo nóin-ivira kwétewa nááwana kwéavakaa-ono súwana Máriaa séna taai-kigáúr'á tavíkáiwaima iyé-ímáyáá éna séna emó maimaémo nááva'o maké simásimiyo. komayánáivo súwana

16 Ísu séna Máriaa súwana mégwantena kwenááivinkemba séna Araponai súmba maanáipínkémhá kwántámai séna kesí Ísóigoo súwana

17 Ísu séna kesivonópa'a iyóndayavai kwéumpo íma tátoraa. kesívarawaisai kosimátimé se kesivo kentivonópa'a iyúne. kesí Ísóigo kentí Ísóigonopa'a iyúne súwana

18 Máriaa Mágátáara-naopaken-ininko Ísuna kwayó-kwáásí kosimátiména séna Ísóigomba awánáúmne séna Ísóigomo sún-aimba simátímakaiye.

Ísuna kwaási kwembá awánaraan-kwasai.

Mááka 16:14-18, Árúku 24:36-49

19 misóntááóná enónka'a Ísuna kwayó-kwáásí Yútaa-anon-kwaasiyavena táá'a kówasa naaúmpa'a uména ontá umái ítáyuwowana Ísuma paárumai túranka'a ména séna aánoumai máéro séna

²⁰ ayáánarumpin-avigwara akwámpín-ávígwárá'á agaráátinkowasa miwítí Ísóigomba awánésa pòsa ávááran-aamoi umánkówana

²¹ Ísu moórágwara'a séna aánoumai máéro. kesivomó si'mákaintemba umái keinárawa'a ti'maráana'a kesí mayáímá komáyáaro séna

²² kwenááma aútimena séna Áánútun-amankomba tíménana kesé méniye.

²³ sáwí-imayaamo maitiyuwáíyanamo éna misáwí-ímáyáámá ánásaniye. ímo maitiyuwáíyanamo éna misáwí-ímáyáámá úwoi kwaíkwaí'a íníye Ísu siráíye.

Tómáasi Ísumba awánarain-kwasai.

²⁴ Ísuma paárúwasa kwená kwayó-kwáásí awánasuwonka'a Tómáasi kwááyu-awi'a ávárawaao kwemá ó'opa'a máyomba

²⁵ túwasa simámesa sésa Ísóigoma paárisata awánáúmne suwaná Tómáasi séna ayáánarumpin-avigwara akwámpín-ávígwárá'ó awáné'o tátorekai sé'a pukáimpinkemba usásinkaiye súsino súwana

²⁶ avakaeté-no'waamba maisuwésa Tómáasigwarar-umai ókwara'a kwená kwayó-kwáásíyé naaúmpa'a umésa ontá umái ítáyuwowana Ísuma paárumai túranka'a ména séna aánoumai máéro séna

²⁷ Tómáasintavena séna siyáánarumpimba táto'mai awáné sukwámpímbá táto'mai awáné se kentávái kamparé sénavainivo áraire siyó súwana

²⁸ Tómáasi séna kesí Ísóigoo emá kesí Áánútu óne súwana

²⁹ Ísu séna ááéma íma suwánarempo kamparé siráandaniye. ívé'a suwánáánda po áraire kwésene. ímo suwánewaimo ésa árairemo sésamo ésa aamoi ésa tirumbá kawé'á ónááowe Ísu siráíye.

³⁰ Ísuma kwená kwayó-kwáásí súranka'a ó'on-o'om-bayai-awaame'a agaráásinkowa'a évaka'a maankwándááivímbá íma agaimaráúndanivo évaka'a agaimakáumne.

³¹ Ísuma Áánútu áánimba póna kwemá usásinankaiwaiman-iye séna maanáúváímá agaimakáunda pó'a Ísuntavesa áraire sénááowe. mirámó síyawaimo ésa Ísuwe tarúmai maí'mai'a ónááowe sé'a mindáyave'a maanáúváímá agaimakáumne.

21

avakaeté-kwaasima Ísumba awánaraan-kwasai.

¹ naaémba Táipíriyasi-kwaakon-awampa'a Ísu miráumai paárúwasa kwená kwayó-kwáásí awánaraawe.

² kwená kwayó-kwáásí torupésa miwí túwí'a Sáímoni Pítaawe Tómáasi kwááyu-awi'a ávárawaawe moóráwai Káriri-ayampakemba Kéna-naopaken-kwaasi áwí'a Nátáníyowe Sépéti ááninkaiye ó'on-kae-kwaasiye miráumai-kwaasi torupówana

³ Sáímoni Pítaa simátimena séna noyáá'a kotoránáe'a kúne súwasa kesáágwara'a montá kónáeta kwéune sésa nompí-sípívímbá usámaaisesa kumbá no'wáámba noyááramai kwima-kwimar-umbá íma noyáá'a torówana

⁴ irataró'a Ísu nonawámpá'á máyowasa íma aúyowana

⁵ Ísu séna iyámpóíyono. noyáá'a tokááo súwasa ímaniye suwaná

⁶ Ísu séna kwase-únámbá tiyáánúrapar-ayampa'a nompímbá túwéwana kumína'a noyáá'a asínáaro súwasa kwemó súnnten-umai sáwíva'-noyaa'a asínówana mindómpí-sípívímbá íma kanaán-umai máráára'naraa éna ógwitowa'a

⁷ kemá Pítaantave'a sé'a epínda Ísóigoman-iye séwánana Pítaa mináímbá iséna mayáímó mayáíndayavena paákákén-únánkwátói ayú'maromba minúnánkwátói maimái úmaena nompí-sípí tuwéna nompímbá ásávena nonáámááíva'a kúwana

8 nonáámáái egwaa'á kwáyowata ó'on-kwaasiya mindómpí-sípí maimaéta kwase-únámbá tavisímaeta kówánda

9 nonáámáái'á'á ásávaawandaya iramá kwégowana noyáákwará toónkwárá'á kwéagayowata awánaawananya

10 Ísu séna tóráan-doyaa'a évaka'a maimaé'a teró súwana

11 Sáimoni Pítaa nompí-sípívimbá usámaaisena kwase-únámbá tavisímaena nonáámáái'á'á mámarowana anón-doyaa'a 153 noyáá'a kwéna sáwíva'-noyaa'a kwáyombanivo kwase-únámbá íma tararówana tavisímaena nonáámáái'á'á mámarowana

12 Ísu simásimenaya séna tamandaaró súwata nááwa'ono séta áísaa ónái séta ówánda íma áísaa eta Ísóigoma iyé-ímáyáámá ówánanya

13 Ísu noyáákwará toónkwárá'á maimái símakaintaawe.

14 Ísu pukómpinkemba usásinomba kaeká'á paárumba ívékwarakaamba paárúwata awánaraundayaawe.

Ísu Pítaantavena kesí kwaásira'a taviyiyó siráin-kwasai.

15 toómbá násuwowana Ísuma Sáimoni Pítaantavena séna Yóni ááninko Sáimoniyo. miwímá usáyaaitewa enarumbá kwésimeno súwana owé Ísóigoo ená imáyáamo umánkaunda á'a suwánaraane súwana Ísu séna kesí sipisípi-araaka'a taviyiyó séna

16 ókwara'a Ísu áísaa ena séna Yóni ááninko Sáimoniyo. kesí imáyáama kwéono súwana owé Ísóigoo ená imáyáamo umánkaunda á'a suwánaraane súwana Ísu séna kesí sipisípira'a taviyiyó séna

17 kaumborá'á Ísu áísaa ena séna Yóni ááninko Sáimoniyo. kesí imáyáama kwéono súwana kaumborá'á áísaa ena súntavena Pítaa arumbá umbái tówana séna Ísóigoo amápa-tantaa'a á'a awánaraandayavai ená imáyáamo umánkaundagwara'a á'a suwánaraane súwana Ísu séna kesí sipisípira'a taviyiyó.

18 árai'a simáme'a sé'a emá aú-kwaasima máyaanda po ená unáánkwátói ane'maké ená imáyáavinkemba úwoi kwénaaempo anónu'mai kéma enayáámba árútuwenasa ímo embó arááímo táíndava'a máankanaaowe Ísu séna

19 mináímbó súmba Pítaamo miráumai taaira'á puwéna mindá Áánútu áwí'a mósá marániye séna Pítaantavena séna kesirááíma kwaraaó siráíye.

Ísunte Yóninte mindáraití kwaásai.

20 Ísu Pítaantavena simásuwowana Pítaa kogwanténa moóráwaimba awánarai. ááéma toómbá narópa'a Ísun-aóká'á ména séna Ísóigoo nááwa ená kuntaru-kwáásí íníyo siráíwaimba

21 Pítaa kogwanténa awánéna Ísuntavena áísaa ena séna Ísóigoo minkwáásíndó súwana

22 Ísu séna kemó súndamo é'o é'a kwemó éna úwoi maambárará máyaina'a kemá kumónaumnemo súndamo énamo éna íma endéin-ivo kendéimán-íye. emá kesirááíma kwaraaó Ísu súwasa

23 kwená kwayó-kwáásí íma kawé'á umái ísónkakemba sésa kwemá íma puwíníye sésa simátíma'mae kuwaná kwemá íma puwíníye Ísu íma mirá siráimbanivo kwemó éna úwoi máyaina'a kemó kumónaumnemo súndamo énamo éna íma endéin-íye Ísu siráíye.

24 íma puwíníyemo siráan-kwaasi kemá Yóni úne. mináímbá kwésimatimatuwe'a aúvávimba kwéagaisuwaunda mináímbá árar-aimban-íye.

25 Ísumo mairáim-bayaima évaka'a agaé'a évaka'a íma agairáunda pó'a amápa'o agaisuwé'o é'a maranéi káátamaranaumpo náávara maránaumno sé'a sune.

kemá Yóni súnda-aimba ánásaiye.

aantá-kwaasi

Ísu kwíyómpa'a irówana Áríku kae-kwáái aiyayaan-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna maanámbá agaimakáiyé. Áánútunopa'o iyí-ámbá Yútaa-kwaasiti monor-áimbá isaná Ísuma marapá'á kunkáinka'a kwenááiyavai áraire sésa kwenká'á aráápamai kwémaen-amban-iyé. Áánútun-amanko Ísuna kwayó-kwáásiyé kwená aampa'ó kwégun-kwaasiye asirayámbá timúwasa Ísun-ai aiva'á Yútaa-kwaasi Yérúsaremuva'o máyówai simátímúwasa mináintávái áraire sésa kwenká'á aráápamai máyówai Yútaa-kwaasiti maravá'á ó'on-daopimpa'a kosimátímakaawe. minkákémbá évakarawai ó'om-baravaka'a Yútaa-kwaasiye ó'on-o'on-kwaasiye kosimátin-tasimatin-uraawe. Áríku mirán-áimbá agaimakáiyé.

aantá-kwaasiti mayáímó mairáan-kwasai.

¹ Tíóvíráasiyo ívé-kwandaavimba moóra-kwasai sénaumpo isaaó. aiva-kwándááivimbá Áánútu Ísumba ai'marówana marapá'á kunkáin-ainkwara mayáímá kumbairáin-ainkwara aaimá siráin-ainkwara avumpimbá amápa'-mayaima mairáinkwara'a komaé tamae umái kwená mayái marapá'á ánásowana

² Áánútu kunairówana kwíyómpa'a iráin-ainkwara'a aiva-kwándááivimbá agaimakáunda isa'á ívé-kwandaavinkwara'a agaimaráúmpo isaaó. Ísu kesí aantá-kwaasiye séna ítámakaiye. Ísu íma kwíyómpa'a irónka'a Áánútun-amankona asirayánkwará'á ména aantá-kwaasi kwená amáámba simátímakaiye.

³ Ísu pukáimpinkemba usásinena kae-kwáái aiyayaan-kanaama 40 kanaama moóra-mora-tawai paárurena kwenáúma kawe'á umái agaráátinkowasa awánésa sésa árai'a Ísu pukáimpinkemba usásinena máyáiyé suwaná paáruronka'a Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba simátíma'maena iráiyé.

⁴ moóra-tawai torupésa toómbá kwénowana Ísu paaréna séna maanká'á Yérúsaremu-naopa'a íma tuwé'a úwoi mé'a kesivo kesimambá timénaumnemo asiramái siráimba kwéamu'mare'a máyáanana úwoi timíno. mináimbá á'a simátíme'a sé'a

⁵ Yóni nombá pétinkaraimbanivo sáwíyanka'a Áánútun-amanko kuména keinárawapimba anómba umátinkanivo amu'maré'a máéro Ísu siráiyé.

Áánútu Ísumba kunairówana iráin-kwasai.

⁶ Óríve-omapa'a Ísuwe aantá-kwaasiye torupésa Ísumba áísaa esa sésa Ísóigoo ívéra Árómáani-kamaani-kwaasi tí'mátuwewa Ísareri-kwaasiya kawáá ínáyono suwaná

⁷ Ísu séna moóra-kanaamo tínimba ívéra'i. aánowa'iyó. Áánútu kwená imáyáavinkemba mirá íníyé. kawe-kánáámó sáwí-kanaamo paárinimba Áánútu kwená imáyáavinkemba mirá íníyé. mirán-kánáámó tínimba sáwíyan-aimbanivo

⁸ kemó sendá anón-aimbanivo ísáaro. Áánútun-amankoma kentópa'a kúmínimba kwená asirayámbá tirumpimbá anómba umátinkaina'a kesááigwara kentáváigwará'á simátíme'a Yérúsaremu-naopare Yútiyaa-ayampare Sámériyaa-ayampare amápar-ayampare kosimátíma'mae'a nááoro

⁹ Ísu simáshuwowasa awánomba Áánútu Ísumba kunairówana ainánkó Ísumba káátaguwasa íma awánowana

¹⁰ Ísumo iyúmba kwíyómpa'a karátuwesa máyówasarai avekáán-umai kae-kwáásí kwayán-únánkwátói úmaesarai egwaa'á méсарai

11 sésarai Káríri-ayampaken-kwaasiyono. íma kwíyómpa'a karátuwe'a máéro. awánaawanamo Áánútu kunairáisanamo kwíyómpa'o iyínten-umai ókwara'a miráumai kumíniye sirááiyé.

Yútásina mayáír'á usámairain-kwasai.

12 mindárai simásúwóyasa aantá-kwaasi Óríve-omapa Yérúsaremu-naor-egwaar-omapa'a tuwésa Yérúsaremu-naopa'a koyauwerésa

13 máyón-daumpa'a ávúmayaan-daumpa'a umésa miwímá Ísuna aantá-kwaasi moóra-morawai túwí'a Pítaawe Yóniye Yémésiye Éndaruwe Vírípiye Tómaásiye Pátóromuwe Mátíyuwe Árávíási ááninko áwí'a Yémésiye moóráwai kwemá Árómaani-kamaani-kwaasi tí'mátuwanae siráiwai áwí'a Sáímoniye moóráwai ó'on-Yemesi ááninko áwí'a Yútásiye miráumai-kwaasi aantá-kwaasi

14 taylorupontembá námúnaa seémáémbani. minkwáásíyónté évakar-inintone Ísumba anówawe Ísun-ává'awaawiye taylorupamáí mésa námúnaa seémáémbani.

15 námúnaa síma-sima kwéesa moóra-kanaama sáwíva-kwaasi 120 kwaasi Ísun-aaiyavesa áraire siráan-kwaasi taylorupamáí máyówana Pítaa usásinena simátimena séna

16-17 kesí kwaásiyono. naaóvá'á Áánútun-amankoma kentáá síkwá'náomba áwí'a Tévítimba simáména Yútási-ai súwana agaimakáimba póna mináimbá paáriniye. ááéma kentááyáváiyé Yútásintavaiye Ísu kesí mayáí máyáaro séna ításinkowata aantá-kwaasiti mayáí-íta umáiyá mairáúndayaawe. naaémba Yútási tí'maena Ísunopa'a túwasa táto'mai áí'maesa ándávimba ánkaraawe. [

18 Yútási misáwí-máyáígóná meéyámbá óntamba mairéna maramá meéyán-umasuwena mimbárává'á ándáma uréna kweyááríka'a kwenanumarambá arátuwena ámu'a kuvánkaar-úwana ayánaruntomba marapátá kunturáiyé.

19 Yérúsaremuvaken-kwaasi isésa miwí táávinkemba mimbárágó áwí'a Akeotaava'an-iyé sésa kwántámai-kwí'a naae-márává'án-iyé siráawe.]

20 ánivo monor-ímó agaimakón-auvai-kwandaavimba Tévíti agaimaréna séna

kwená naambá tu'nambá isasá
mimpímbá íma kwaási kwégwaewe
agaimaréna séna moóráva'a agaimaréna séna
kwená mayáír'á moóráwai usámayaniye
agaimaréna sirónka'a póta

21-22 moóráwai Yútásina mayáír'á usámayaniwaimba avakáá-umaiya airánaundayaawe. Ísu Karáísitima pukáimpinkemba usásinkain-aimba kweséya tásáumai simátíma'maeta kónaunda póta Yóni nombá kwévetinkowana Ísu mayáímá ááimba ásámai mayówata kuré-ire úmae kwénaaowananya Áánútu Ísumba kunairówana kwíyómpa'a iyúwasa awánaraawaivinkemba moóráwaimba airáananaya kwemá Yútásimo tukáim-bayai usámayaniye Pítaa simásuwowasa

23 isésa kae-kwáásí túwí'a tésa moóráwai kaumbo-kwí'á tamámakaawai moóra-awí'a Yósépi moóra-awí'a Paasapasí moóra-awí'a Yásátasi uwaná moóráwai áwí'a Mátáyáasi miráumai-kwaasirai túwí'a tamásuwesa

24 námúnaa sésa Ísóigoo amápa-kwaasiti imáyáa awané tirumbá tuwáné minkáé-kwáásívínkémbá náawa Yútásina mayáí aantá-kwaasiti mayáír'á usámayaniyo. agaráásínkénata awánaano.

25 Yútási kwená mayáí ivátuwena puwéna kwená mayáígóná meéyámbá sáwí-marupa'a kunkáiyé sésa

26 námúnaa simásuwesa kae-kwáásí túwí'a kae-kwándááívimbá agaimái anavéúmpímbá kuvé'makowana moóráwai moóra-kwandaai mósá mairéna awánómba

Mátáyáasiye sésa agaimakówana aantá-kwaasi sísamaivakemba moórá kumbaimái-kwaasivimba komayái mairáiyé.

2

Áánútun-amankoma kunkáin-kwasai.

¹ naaémba toómbá áká'mai Áánútuntavesa ísámai kaunánáe sésa torupaan-kánáamá túwasa Ísun-aaiyavesa áraire siráawai amápa'a mimbórá-náúmpá'á torupamáí máyówana

² avekáán-úwana kwíyómpakemba anón-undaraamba torówasa kwéisowana máyón-daumpa'a kuména móanoni'a úwana

³ iraronkáán-tántáá'á paárurena taaínkaar-umai moórá-mora-kwaasi tinepimpá'á kóyáwé úwana

⁴ Áánútun-amankoma tirumpimbá anómba umátinkowasa máyówana Áánútun-amankoma asirayámbá tímúwasa ó'on-o'on-kwaasi tááivinkemba siráawe.

⁵ toómbá áká'mai Áánútuntavesa ísámai kaunánáe sésa torupaan-kánáá túntavesa Yútaa-kwaasi Áánútuna imáyáa mósá márówai ó'on-o'om-baravakemba Yérúsaremu-naopa'a tayorupamáí máyówana

⁶ úndáraamba torónka'a isésa mindámbo kwáyopa'a tayorupowasá miwí tááivinkemba kwésuwasa isésa táátavai ésa

⁷ ávááraumai imáyáa ésa sésa kwésewai amápa'a Kárírivakewai mináimbá kwésewain-owe sésa

⁸ moórá-morawai sésa kesááivinken-aine simásaraawe.

⁹ kesáámá évaka'a Páátiyaa-maravakewaiya évaka'a Mítiyaa-maravakewaiya évaka'a Iramu-máravákéwáiyá évaka'a Mésópótemiyaa-maravakewaiya évaka'a Yútiyaa-maravakewaiya évaka'a Kápátósiyaa-maravakewaiya évaka'a Pontasi-máravákéwáiyá évaka'a Ésiyaa-maravakewaiya

¹⁰ évaka'a Vírísiyaa-maravakewaiye évaka'a Pámpíríyaa-maravakewaiya évaka'a Ísípi-maravakewaiya évaka'a Árípiyaa-maravakewaiya Sáíríni-maragona egwaakéwáiyá évaka'a Árómaa-naopakewaiya miráumai-naopakemba tayorupamáí méta

¹¹ Árómaa-naopakewaiya évaka'a Yútaa-kwaasiya évaka'a á'on-ampa'a tuwéta Yútaa-monor-ampata kwégwareta ánivo évaka'a Kírítí-maravakewaiya évaka'a Árépiyaa-maravakewaiya tayorupamáí máyaunasaya Áánútu kawe'-máiyái mairáin-aimba kwésesa moórá-morawai kesááivinkenta kwésewata kwéisaundayaawe sésa

¹² táátavai ésa ávááran-imayaa ésa iséise ésa sésa mintántáákóná ááimba náára íníyo suwasá

¹³ évakarawai kwíráái sésa miwí uwoaó'-nómbá nésa uwoaó'á ésa ó'on-o'on-kwaasi tááivinkemba kwésewe siráawe.

Pítaa simátímakain-kwasai.

¹⁴ simásúwówana aantá-kwaasi 11 kwaasi usásinompimba Pítaa usásimbai ména torupamáí máyón-kwaasiyavena anónka'a simátimena séna kesí Yútaa-kwaasiyono. Yérúsaremu-naopaken-kwaasiye ó'om-baravaken-Yútaa-kwaasiye maísáaro. Kárírivakewai ó'on-o'on-kwaasi tááivinkemba kwésewaina ááimba simátimumpo ísáaro.

¹⁵ uwoaó'-nómbó nésa uwoaó'ó owémó kwésemba minkwáásí íma uwoaó'á kwéowe, kwaási no'wáámba uwoaó'-nómbá nésa uwoaó'á kwéovo ívé'a aaváyaavimba isasá minkwáásí íma uwoaó'á kwéowe. mintántáákóná ááimba maará ínivo

¹⁶ naaóv'á Áánútun-ai simátímakowai áwí'a Yóweri agaimaréna siráin-aimba kwévaariye. maarán-áimbá agaimaréna séna

- 17 Áánútu séna naaén-kanaa maará ónaumne. kesimambó amáparawaimo timénaunda kentáánimbaare kentiyáámumbaare kesáái avora'á simátimenaawe. kentí ívé-kwaasiye anónutan-kwaasiye kaaimbá awánanaawe.
- 18 árai'a minkánáará'á kesimambá kesí kwayór-ínínákwá'á timénaunda kesáái avora'á simátimenaawe.
- 19 kwíyómpa'a marapá'á ó'on-o'om-bayai-awaame'a ónaunda naaegwára iragwára anón-umunkwara'a paáriníye.
- 20 aaváúmá tunínana kwíyómá naaerírí'a váína'a mirámó ónaunda kesí ó'on-o'on-kanaa ságyan-kanaama paárinimba
- 21 kentávésamo Ísóigowemo síyawaima sáwí'o umáímo maíyampinkemba kawer-ámpá'á métinkanaumne Áánútu siráíye
Yóweri agaimaréna siráíye Pítaa mináímbá simásuwena
- 22 séna Ísareri-kwaasiyono. senda-áímbá ísáaro. Áánútuma Ísumba Násaretivakewaimba asirayámbá amúwana simámakaim-bayai maéna kawe'-máiyái ó'on-o'om-bayai-awaame'a uráimba keinárawapimba úmba awánaraawe.
- 23 naaóvá'á Áánútu imáyáamo éna mirá-mira ónaumnemo siráinka'a pósa évakarawai Ísumba áí'mai keinárawa'a tímúwa'a tuvuwónáe sé'a sáwí-kwaasi tímúwasa áí'maesa taaira'á tuvúwúwana puwúmbanivo
- 24 Áánútu pukáimpinkemba usásinankaraiye. pukéna marapá'á maígómá íma kanaán-umai tátorowana Áánútu Ísumba ayúrankowana pukáimpinkemba usásinkaiye.
- 25 mindáyavena naaóvá'á kentáá síkwá'náo áwí'a Tévíti Ísun-aaí agaimaréna séna aasiyaasí Ísóigo kesé máyáísa'a awánaraumne. kwemá sirávaimai máyáimba pó'a íma sáwí-imayaa kwéune.
- 26-27 mindáyave'a kesirumbá kawe'á umái mé'a Áánútu áwí'a mósá kwémaraumne. púwón-ayampa'a kesimambá íma másiyuwaníyone. kesirumbá ámakauwaima ená kwayó-kwáásí únda po puképa'a íma másiyuwenana súma kaviráníye. mindáyave'a máyaunda pó'a imáyáa é'a púwóndavinkemba usásinkaniye.
- 28 púwíndavinkemba usásine maí'mai'a íníyone séma kesé máyaanda póna kesirumbá kawe'á umái anómba ína'a ménaumne
Tévíti agaimaréna siráíye Pítaa mináímbá simásuwena séna
- 29 kesí kwaasiyono. kentáá síkwá'náo áwí'a Tévitin-aaí avora'á simátimunda kwemó agaimakáimba íma kwesávái siráíye. kwemá puwúwasa utámakowana kwená mar-avaraambá á'a awánaraamba póna agaimarómba íma kwesávái siráíye.
- 30 naaóvá'á Áánútu séna Tévítimo kawááná'ó ménamo uráintemba moóráwai minákúmpákéwái anondára'a kawááná'á méníye Áánútu siráimba Tévíti Áánútun-aaí simátimakaiwai póna kwemá séna Áánútu siráin-aimba árai'a paáriníye Tévíti siráíye.
- 31 Tévíti Áánútumo naaémbo ínín-imayaa éna séna Áánútumo usásinkaiwaima Káráísiti kwemá puwíndavinkemba usásinaniye súntavena séna
pukén-ayampa'a íma máuwainana
áúma kaviráníye
Tévíti súmba
- 32 mindá Ísuntavena siráíye. ánivo Áánútu Ísumba pukáimpinkemba usásinankowata áta awánaraundayaawe.
- 33 Áánútu kunái'maena anón-kwaasi póna ayáánúrappa'a asirayán-áyámpá'á móankena kwenamambá ámakaiye. avowámó árai'a kesimambá aménaumnemo siráimba ámakaisana kwenamambá kembá símakaimba kwéise'a kwésuwane'a kwéowe Pítaa mináímbá simásuwena séna
- 34 Tévíti íma kwíyómpa'a iráiwai séna

kesí Ísóigontavena séna Áánútu séna kesiyáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á mara'á
méné'a

³⁵ ená namuro-kwáásí usáyaaitaanasa miwí ánásanaaowe Tévíti siráiyé. kwemá íma
kwíyómpa'a iráiwai póna kwesávái íma siráiyé.

³⁶ ánivo keinárawa'a taaira'á tɔvúkáawaintavena Áánútu séna kemá usásinankaundawai
Káráísiti éna Ísóigoma iyémá Áánútu siráimba pósa Ísareri-kwaasi amáparawai kawé'á
umái ísáaro Pítaa simásuwowasa

³⁷ ísóm̄ba tirumbá umbái tówasa Pítaawe aantá-kwaasiyavaiye sésa sáwí'a uráumpo
nóra ónaunanayaawa siíyó suwaná

³⁸ Pítaa séna keinárawa'a moórá-morawai amáparawai misáwí-ímáyáá tínaaemba
umáme'a Áánútunopa'a té'a Ísu Káráísitintave'a ísámai nombá péráaro. mindáyavena
kentí sáwí-imayaa maitiyuwéna Áánútun-amankomba úwoi timíníye.

³⁹ Áánútu kesópa'a terómó sendawáímá kesimambá timénaumne Áánútu siráimba pósa
keinárawatavaiye kentiráá'maatavaiye ó'on-o'om-baravakewaiyavaiye asirayán-áimbá
siráiyé Pítaa siráiyé.

⁴⁰ Pítaa simásuwena ó'on-o'on-ainkwara kawer-áínkwárá'á simásuwena égési umái
simátimena séna ívé'o sáwí-kwaasi méwaimo é'a sáwí-meyamba mayánááowe. kemá
ívé'a sáwí-ampa'a tuwé'a pó'a íma sáwí-meyamba mayánááowe Pítaa súwasa

⁴¹ sáwíva-kwaasi isésa kwenááiyavesa áraire sésa nombá kwéveresa mitáwai sáwíva-
kwaasi 3,000 kwaasi Ísun-aaiyavesa árairemo suwasá Ísuna kwaási sáwíva-kwaasi-i'a
ésa

⁴² torupamáí maivá'á iyésa aantá-kwaasi Ísun-aai simátíma'mae kwáávantan-
úmaesa kwéiyesa moórá-mora-umai-kwaasi kwétuwa'naa-esa Ísuntavesa ísámai aráá-
tomba kwénesa námúnaa sinté iráawe.

⁴³ námúnaa sinté iyésa mirámó umbá aantá-kwaasi kawé'-má'yái ó'on-o'om-bayaima
kwémayowasa pósa amáparawai táátavai uwasá

⁴⁴ Ísun-aaiyavesa áraire suwái mimbórá-ímáyáá kwéesa torupanté kwéiyesa imáyáa
ésa kentáásí náaindaamba amáparawain-iyé sésa

⁴⁵ miwítí maramá miwítí náaindaamba ó'on-kwaasi timésa óntamba mairésa
taaínkaar-umai ímo makón-kwaasi tímatuwesa

⁴⁶ aasiyaasi-táwai Yútaa-kwaasiti anóm-bono'-naumpa'a Áánútuntavesa ísámai toru-
panté kwéiyesa ó'on-o'owiti naaúmpa'a komésa Ísuntavesa ísámai aráá-tomba kwénesa
tirumbá kawé'á umái mésa toómbá taaínkaar-umai kwétimesa nésa

⁴⁷ Áánútu áwí'a mósá marówasa amáparawai tuwánésa miwíyávésa kawé'á kwéowe
suwaná aasiyaasi-táwai Ísóigo évakarawai sáwí'o umáímo máyómpinkemba kawer-
ámpá'á métinkowasa Ísun-aaiyavesa áraire suwáiyé torupamáí méraawe.

3

Pítaa aísamaima kawé'á umánkarain-kwasai.

¹⁻² moórá-kwaasi anówa maránkarompinkemba aísamaima pukurón-kwaasi
má'yowasa aasiyaasi-táwai áí'maesa anóm-bono'-nankona ontará'á áwí'a kawer-
óntará'á móankarowana ména anóm-bono'-naumpa'o íyún-kwaasiyavena óntantavai
inaainaaí sún-kwaasi máyonka'a anóm-bono'-naumpa'a Pítae Yóniye íyúyana aaváúmá
toraétáápa'a kúwasa námúnaa kwésen-kanaara'a íyúyana

³ tuwánéna séna óntamba símekaiyo súwasarai

⁴ túramba kararésarai Pítaa séna kenkáí suwánaao suyaná

⁵ siméyááoiye-imayaa éna tuwánówana

⁶ Pítaa séna íma óntamba makáumpo Ísuna asirayándéí kawe'á umánkanaumne. Ísu Káraísitima Násáretivakewaina asirayámbá kwáyáintave'a sé'a usásine naauwó sune Pítaa séna

⁷ ayáánúrapa'a táto'mai usásinankowana aísamba aísána kawe'á úwana

⁸ usásinkwena tokávara taúvara'a éna aamoí éna Áánútu áwí'a mósá kwémarena mindáraiye anóm-bono'-naumpa'a

⁹ kweyááríka'a marapá'á iyéna Áánútu áwí'a mósá marówasa amáparawai awánésa

¹⁰ sésa miwá aasiyaasi-táwai anóm-bono'-nankona kawer-óntará'á ména óntan-inaai síma-sima'a indá'án-iye sésa táátavai ésa kweyááríka'a marapá'á kwéiyuntavesa tiyáamba tuvimpín-ésa táátavai uráawe.

Pítaa simátímakain-kwasai.

¹¹ kweyááríka'a kwéiyena aamoí éna Pítaante Yóninte tine'á tátorowasa amáparawai táátavai ésa miwítópa'a tóyo ésa anóm-bono'-naumpa'a Sórómoni áúgwimai úmakopa'a tóyo uwaná

¹² Pítaa tuwánéna séna Ísareri-kwaasiyono. mintántáátavái íma táá'a kaíno. íma túramba kenkáí aráá'a sivuwóro. íma kenkáísí asirayánkó kawe'á umái arupí umái mékai kwéuvo

¹³ Áánútuna asirayánkó mirá kwéisana minkwáásí kweyááríka'a kwénaaiye. mirá uráintavai Áánútu Ísu áwí'a mósá maréna kentáá síkwá'ná Ááváramu Áísákaa Yákópo miwítí Ísóigoma kwená kwayó'nákó áwí'a Ísumba póna mósá makáiyé. ánoivo Ísumba áí'mae'a Áróamáani-kamaani-kawaanako áwí'a Páírátinopa'a máánkarowana Páírátí séna ayúrankanae súwa'a a'áo siráawe.

¹⁴ kawe-kwáásí arupí umái máyon-kwaasiyave'a a'áo sé'a moórá-kwaasi inkamúwana puwúwasa ándáva'a áúkon-kwaasiyave'a ayúrankaao siráawe.

¹⁵ mirá uráantave'a aúnaí'a umái maí'mai'a ónááowaina ááin-kwaasi kemá tuvúwana pukáimpinkemba Áánútu usásinankowakai awánarauye.

¹⁶ awánarauyawai Ísuna asirayánkó aísamaima pukón-kwaasi kawe'á umánkaraiye. Ísuna asirayántávéna áraire siráimba isaná minkwáásí kawe'á umái kwénaaisa'a kwéawanaawe Pítaa siráiyé.

¹⁷ Pítaa mináímbá simásuwena séna keinárawate kentí kawáánárawate íma awánamai Ísumba kawer-uré'a tuvukáawe.

¹⁸ naaóvá'á Áánútu kwenáái simátímakowaiyavena séna simátíme'a sé'a kemó usásinankaundawaimba sáwí'a umánkanaaowe Áánútu siráinka'a póna keinárawa'o Ísumbo uráamba mináímbá paáruraiye.

¹⁹ mindáyave'a kentí sáwí-imayaa tínaaemba umásuwe'a Áánútunopa'a tíyana póna Áánútu kentí sáwí-imayaa maitiyuwániye.

²⁰ moórá-mora-tawai Ísóigo kwená asirayámbá timína'a kwesé ménaaontave'a kentí sáwí-imayaa tuwé'a Áánútunopa'a teró. Áánútuma túwa'naa ínkwáe séna usásinankaiwaimba Ísumba ai'maráínana kumíníntave'a kentí sáwí-imayaa tuwé'a Áánútunopa'a teró.

²¹ Ísu kwíyómpa'a umáyáimba póna naaén-kanaamo éna amápa-tantaa'a aúnaí'o índá-tawai ókwara'a marapá'á kumíniye. naaóvá'á Áánútu mináímbá simátímuwasa Áánútun-aaí isón-kwaasi kawe-kwáásí isésa simátímakaawe.

²² Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Mósesi séna Áánútu kentí Ísóigo kembá kesí mayái mayaaó séna si'mákainten-umai Áánútun-aaímo simátíminiwaimba keándarakemba moóráwaimba ai'maráínana kwenáái simátíminasa isánááowe.

²³ ímo isáiyawaimo éna Áánútu kwená kwaásivinkemba tí'maena moóráva'o tinkáindawai ánásanaaowe Mósesi siráiyé.

²⁴ Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Sámúwéri kwemá simátímakonka'a naaén-kwaasi simátímíntemba mai-simátíma'maesa iyémáyáamba kwévaariye.

²⁵ naaóvá'á Áánútu kentáá síkwá'ná áwí'a Ááváramuntavena séna enándáraken-kwaasiyavena amápa'-marava-kwaasi kawe'á umátinkanaumne Áánútu asiramái siráiyé. Ááváramun-andaraken-kwaasi owaná póna keinárawatavena Áánútu mináimbá asiramái siráiyé.

²⁶ miráumai Áánútu Ísuntavena kesí mayái mayaaó séna ai'marówana keinárawapimba kunkáiyé. amáparawai kentí sáwí-imayaa tínaaemba umásuwaiyana aiva'á keinárawa'a kawe'á umátinkanintavena keinárawapimba kunkáiyé Pítaa Ísareri-kwaasiyavena simátímakaiye.

4

Pítaante Yóninte aaivimbá maitínkaraan-kwasai.

¹ anóm-bono'-naumpa'a Pítaae Yóniye kwésimatimuyasa tóyo ésa mono'-máyaí-kwáásiyé mono'-nánká'ó kárakwirowaiye Sátúsi-monor-aimbo sun-kwáásiyé tóyo ésa

² miwí táái taisésa áwáá'a suwasarái mindárai Ísu pukáimpinkemba usásinkain-aimba simátímúyasa úwoi-kwaasi isésa sésa Ísu pukáimpinkemba usásinkaintavesa amápa-kwaasi pukémpinkemba usásinanaaowe suwasá mináimbá isésa kamparé sésa áwáá'a kwésesa

³ mindárai tátoresá sésa eénáimba póta aaváyaavimba aaivimbá maitinkánaumne sésa kawáá-kwáásí ándáva'a tínkómbanivo

⁴ úwoi-kwaasi sáwíva'a 5,000 kwaasi mindárai táaiyavesa árairema siráawe.

⁵ aaváyaavimba aaivimbá maitinkánaumne sésa kwáúmba aaváyaavimba Yérúsaremu-naopa'a Yútaa-kawaa-kwaasiye anón-kwaasiye áamámba sun-kwáásiyé miráumai-kwaasi miwí táái isánáe sésa torupésa

⁶ aiva'-mónó-káwáánákó áwí'a Ánásiye kwená akún-ándá-kwáásiyé Káyavaasiye Yóniye Arekesándaawe torupamáí mésa

⁷ Pítaante Yóninte tááyowasarai miwítópa'a tuyasá tísaa esa sésa aísamaimo pukáin-kwaasi nóra uráaiyo. nááwana asirayáná keináraivimba kwáyáintavaiya kawe'á umánkaraaiyo. nááwa áwíra tékai kawe'á umánkaraaiyo suwaná

⁸ Áánútun-amankoma kwempímbá anómba umánkowana Pítaa séna Ísareri-kawaa-kwaasiye anón-kwaasiye ísáaro.

⁹ aísamaimo pukáin-kwaasi kawe'á umánkaraundayave'a kwésisaa-owe. nóra séra kawe'ó umánkaraundayave'a kwésisaa-owe.

¹⁰ avora'á simátíménda keinárawate amápar-Isareri-kwaasiye ísáaro. Ísu Káráisitima Násáretivakewaimba taaira'á tuvúwówana Áánútu pukáimpinkemba usásinankaraiwaimba kwenáwíka'a súyana kwená asirayánkó minkwáásí kawe'á umánkáisana keinárawapimba kawe'á umái máyáísa'a kwéawanaawe.

¹¹ Áánútun-aaí aúváí-kwandaavimba Ísun-aaí agaimaréna séna óntan-damba on-kwáásí moórá-ontantavesa sáwí'a kwéiyé sésa maisukáawe. aáno minóntánkó ávonkaamba uráiyé mináimbá Ísuntavena agaimaréna siráiyé.

¹² kwewé su'mai sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpátá mésinkanintaawe. Áánútu séna kwenáwíkare su'mai kwená asirayánkówé su'mai kwaási sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métinkaniye Pítaa siráiyé.

13 Pítaa mináimbá kwésimatimena Pítaae Yóniye íma táá'a kwégowasarai asiramái simátímúyasa minkáwáá-kwáásí tuwánésa táátavai ésa mindáramo úwoi-kwaasirai ímo aúváivimbo awánaroyawaiyavesa pósa táátavai ésa sésa Ísuwe kwénaauyantavesarai mirá kwéoiye sésa

14 awánomba Pítaante Yóninteyopa'a aísamaima kawé'á umánkaron-kwaasi máyowasa awánésa mindáramo simátimenaon-aintavesa avakáá uwááesa ivátiyuwesa

15 sésa máápa'a kúmókaiyo suwasarái kúmúyasa minkáwáá-kwáásí iséise esa sésa

16 mindáraiye nóra ónaumno. ó'om-bayai kawé'-máayáimá mairáayamba pósa Yérúsaremuwaken-kwaasi amápa'a isáamba póta íma kamparéyá sénaundayaanivo

17 ó'on-o'on-daopaken-kwaasi íma isánááontaveta mindáraiaveta simátimeta séta Ísu áwíka'a íma simátímékaiyo sénaundayaaniye sésa

18 tááyowasarai iyúyasa sésa Ísun-aai íma simátímékaiyo. Ísu áwí'a íma taakaiyo suwasarái

19 Pítaae Yóniye sésarai kemó mirá simásinkaiyakaimo Áánútun-aaimo tuwékaimo Áánútu aúrampimba kawerá ínía ke mináimbá ókwara'a isáaro.

20 keiráimá awárauyan-tantaa ísarauyan-tantaa'a íma tuwáyauvo úwoi simátimeyauye suyasá

21-22 kawáá-kwáásí ó'onkwara'a asiramái simátímatuwesa sésa ánivo úwoi kárúwaakaiyo sirá. aísamaima kawé'á umánkaron-kwaasi kae-kwáái aiyayaan-ira'a 40 ira'a íma kweyááríka'a kwénaauwasarai kawé'á umánkóyasa úwoi-kwaasi isésa Áánútu áwí'a mósá maróntavesa mindárai íma tínkamesa úwoi kárúwaakaiyo siráawe.

asiramái ménaumne sésa námúnaa siráan-kwasai.

23 kárúwaakaiyo suwasarái Pítaae Yóniye kentí kwaásitopa'a tésarai mono-káwáá-kwáásiyé anón-kwaasiye simátímakaan-aimba másimátímúyasa

24 isésa Áánútumpa'a námúnaa sésa Ísóigoo kwíyómba maramá uwí-nómbá tarórumarena miwán-arumpimba tarórumaraanda-yantaakakwara'a kwégawaa-one.

25 naaóvá'á emá sunaná enamankómá ená kwayó-kwáásí kentáá síkwá'náomba Tévítimba kusimámuwana agaimaréna maará séna

nóintavai ó'om-baravakewai áwáá'a sésa nóintavai amááyu-aimba suwááesa áúkaawe.

26 ó'om-baravaken-kawaa-kwaasi tokwaa úmae tayorupésa Ísóigonte kwemó usásinkaiwainte áái'a tiyamátinkanae siráawe

mináimbá Tévíti agaimaréna siráiyé.

27 mináimbá paárúwasa Yérúsaremu-naopa'a Érótiye Póntiyasi Páirátiye ó'onkaa-kwaasiye Ísareri-kwaasiye torupésa Ísuna amááyu-aimba sésa emó usásinankaandawaimba ená kawé-kwáyó-kwáásí Ísuntavesa amááyu-aimba siráawe.

28 naaóvá'ó emó mirá ónááowemo siráanda pósa torupésa mirá uráawe. emó ímo mirá ónááowemo siráandarakai íma Ísumba tuvúkásino.

29 Ísóigoo mono-káwáá-kwáásí tááimo simáimo káráraamba ísaraanda po súwa'naa ínáyonda póta íma inkaiséta enáái úwoi asiramái simátimenaundayaawe.

30 ená asirayámbá símínata tí'o índá-kwaasiya asóvamatinkavata konó. ená kawé-kwáyó-kwáásígó áwí'a Ísuwe súnanaya kwená asirayánkó ó'on-o'om-bayaima kawé'-máayáimá paáriníye

31 námúnaa simásúwówana torupamá máyón-daumpa'a toraa'náára'a úwana Áánútun-amankoma miwívimbá anómba umátinkowasa Áánútun-aai asiramái simátíma'mae kuráawe.

náaindaamba moórá-mora umátímakaan-kwasai.

³² Ísuna aampa'á kwéguwai mimbórá-ímáyáá kwéesa mésa kentí náindaantavesa íma kendéi kendeiye kwésesa úwoi moórá-mora-umai tíma'maesa kuwasá

³³ aantá-kwaasi ávááraumai asirayánkwará'á mésa Ísu pukáimpinkemba usásinkain-aimba asiramái simátíma'maesa kwégwesa Áánútu aantá-kwaasi túwa'naa úntavesa kawé'-máyaí maimaé kwéguwasa

³⁴⁻³⁵ Ísuna aampa'á kwéguwai maramá naambá makówai ó'on-kwaasi kwétimesa óntamba mairésa aantá-kwaasi tímúwasa taaínkaar-umai íma makón-kwaasi tímakaamba pósa Ísuna aampa'á kwéguwai amápa-tantaa'a íma aáváán-túwówana

³⁶⁻³⁷ moóráwai áwí'a Yósépi póna kwegwára'á mirá éna moórá-marama ó'on-kwaasigomba aména óntamba mairéna aantá-kwaasi tiména kwemá Árívái-andarakewai Sáíparasi-ayampakemba tamáyowasa aantá-kwaasi moórá áwí'a simámesa Kíríki tááivinkemba Páánápásiye sésa kwántámai-kwi'a tirávayaina'a iyémó suwáímá minóntámbá tímakaiye.

5

Ánánáesinte Sáváeraantei kwaasái.

¹ Páánápási minóntámbá tímúwasarai moóráwai áwí'a Ánánáesi awainínkó áwí'a Sáváerae mésarai moórá-marama ó'on-kwaasi kwétimesarai óntamba mairésarai

² taaínáyauyo-aimba awainínkómbá simámuwana mirá ínáyone súwana minóntámbá taaínkaar-urena évaka'a kwesávái maéna évaka'a maimaéna aantá-kwaasi mói tiména kampa'á séna amápa'a tímúne súwana

³ Pítaa séna Ánánásiyo Sáátáánigo áísaa umai isánáe sintávái owé se mararákén-óntámbá amápa'a tímúne siráanda Áánútun-amankomba kampa'á simáukaane.

⁴ mimbáramá ená maramá isa tuwé óntamba mairé ená óntamba isa évaka'a timé íma sáwí'a éma mararákén-óntámbá évaka'a tímúne íma sénda amápa'a tímúne séndama sáwí'a ómpo íma kwaásiye su'mai kampa'á simátíyukaampo Áánútun-amankomba kampa'á simáukaane Pítaa súwana

⁵ Ánánáesi iséna pu'maéna tuvamúwasa mináímbá ísaraan-kwaasi ávááraumai táátavai uwasá

⁶ ívé-kwaasi tésa puwúmba taasááúmaesa maimaésa máutaraawe.

⁷ máutaawana awainínkó sáwíyanka'a ména awaikómó puwún-aimba íma ísarena Pítaa-iyaitopa'a túwana

⁸ Pítaa séna keináraití mararákén-óntámbá amápara símakaiyo súwana minínkó séna owé amápa'an-íye kampa'á súwana

⁹ Pítaa séna enawaikóe esé mimbórá-ímáyáá ékai Ísóigon-amankomba kampa'á simáu'mai awánayae sirááíye. enawai'ó mágwéutaan-kwaasi tésa embá tamaimaésa máutanaaowe Pítaa súwana

¹⁰ pu'maéna Pítaa aísamaivimba tuvamúwasa ívé-kwaasi tésa puwúmba taawánésa maimaésa awaikómbó utamánkópa'a máutowasa

¹¹ Ísóigona kwaásiye ó'on-kwaasiye iséna táátavai uráawe.

ó'on-o'om-bayai kawé'-máyaígóná kwaasái.

¹² aantá-kwaasi kwaási túranka'a ó'on-o'om-bayai kawé'-máyaímá maimaésa iyúwasa Ísuna aampa'á kwéguwai anóm-bono'-namba Sórómoni áúgwimai úmakopa'a aasiyaaí torupamáí kwémauwasa

¹³⁻¹⁴ ó'on-o'on-akwa'a sáwíva'a Ísóigon-aaiyavesa áraire sésa miwísé torupamáí maémáémbanivo ó'on-kwaasi tuwánésa sésa kawé-kwáásín-owe sésa táátavai ésa íma miwísé torupamáí máyówasa

15 aantá-kwaasimo uráamba isésa tí'o ún-kwaasi tuvaipímbá taagwiya'maésa naambáru'a mátinkesa sésa Pítaa kwénaaena amankó'naanko taaugwétáinasa asóvaigwae suwasá

16 ó'on-o'on-daopakemba tí'o ún-kwaasigwara tirumpimbá taraváá-kwámbá máyon-kwaasigwara'a tí'maesa Yérúsaremu-naopa'a mátínkówana Áánútu Pítaamba áwa'naa úwasa amápa'a asóvasaraawe.

kawáá-kwáásí aantá-kwaasi sáwí'a umátínkaraan-kwasai.

17 mirá kwéuwana aiva'-mónó-káwáánákóe kwená kwaási Sátúsi-monor-aimbo sun-kwáásiyé sésa amáparawai íma kentáásiraaíma kwáráavo aantá-kwaasi tirááíma kwáráawe sésa tíyántavai ésa

18 táto'mai ándáva'a tiyúwówana

19 mindó'wáámbá kwáúnka'a Ísóigona kwayó'nákó kwíyómpakendako ontamá tisuwéna tí'maena máápa'a móruntinkena séna

20 anóm-bono'-naumpa'a umé'a aúna-amba kwaási kawé'á umái maí'mai'a ónááon-ankona ááimba usimátíméro súwasa

21 isésa irataró'a anóm-bono'-naumpa'a umésa mináímbá simátímakaawe. anóm-bono'-naumpa'a moóráva'a kwésimatimuwasa moóráva'a aiva'-mónó-káwáánákóe kwená kwaásiye tésa ándá-kwaasi táái isánáe sésa Ísareri-anon-kwaasi tááyowasa tésa mono'-nánkár-í-kwáásiyávésa sésa aantá-kwaasi ándáva'a máyáavo kotí'mae'a teró suwasá

22 kumbá íma máyówasa koyauwerésa tésa sésa

23 ándá-namba ontamá umásuwesa i-kwáásí ontará'á máyáawata onta tisuwéna awánáúndaya íma máyáawata úne suwasá

24 mono-káwáá-kwáásiyé mono'-nánká'ó kárakwirowaiye isésa táátavai ésa sésa mindá nóraya ónaundaya'iyó simásuwesa sáwívar-imayaa kwéuwana

25 moóráwai téna séna ándáva'a mátiyukaan-kwaasi anóm-bono'-naumpa'a mésa kwésimatimewa'a tuwánáúmne súwasa

26 mono'-nánká'ó kárakwirowaiye kwembó áwa'naa un-kwáásiyé kotí'maesa kwempa'á tésa sésa úwoi-kwaasi miwí táái isésa sínkamovo sésa kwempa'á

27 tí'maesa aaimó isái-kwáásítópa'a mátínkówana aiva'-mónó-káwáánákó

28 séna á'a simátimeta séta minkwáásígón-áái kwenáwíka'a íma simátíma'mae'a koróyá siráundaya isa'á á'a simátíméwasa Yérúsaremuvaken-kwaasi amápa'a isáyaraawa'a ke kampa-kúvimbá sinkéta minkwáásí tuvúkáawe kwésewe aiva'-mónó-káwáánákó súwasa

29 Pítaa-iyai ó'on-aanta-kwaasiyonkwara'a sésa Áánútun-ai aivar-áínkómá póna kwaási tááigomba usáyaitaraimba póta kentááíya íya iséta Áánútun-aiya iséta miráyá ónaumne.

30 keinárawa'a Ísumba taaira'á inkámúwana puwúwana kentáá síkwá'náona Ísóigo Áánútu Ísumba pukáimpinkemba usásinankena

31 séna anón-kwaasi póna sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métinkaniye séna ayáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á móankena Ísareri-kwaasi kentí sáwí-imayaa tuwé'a Áánútunopa'a tíyana kentí sáwí-imayaa maitiyuwániye séna Áánútu Ísumba pukáimpinkemba usásinankena ayáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á móankaraiye.

32 mináímbá iséta kawé'á umáíya kwésimatimunanaya Áánútun-amanko mináímbá kawé'á umái kwésimatimiye. Áánútuma kwenáái isámai kawé'á kwéowai kwenamambá kwétimisana Áánútun-amanko mináímbá kwésimatimiye aantá-kwaasi siráawe.

33 simásúwówasa aaimó isái-kwáásí isésa tirumbá sáwíte úwasa tínkamona-imayaa uwaná

³⁴ miwítí avumpinkémbá moórawai usásinena áamáan-kawaa-kwaasigo áwí'a Kámérieri kwemá usásinena miwí táái káráyuwena kwemá Áánútun-aaí aúvái-kwandaavinkemba aasiyaasí simáti simati kwéuwasa kwenáwí'a mósá makáawai kwemá usásinena aantá-kwaasiyavena séna sáwíyanka'a máápa'a kumónááowe súwasa máápa'a kúmúwana

³⁵ séna Ísareri-kwaasiyono. minkwáásíyáwái mirá ónáemo síyamba kakaariyá íma mirá é'a ísáiyuwe'a mirán-oro.

³⁶ ááema moórawai áwí'a Tiutaásí usásinena séna anón-kwaasi únda pó'a kesirááíye sé'a kwaránááowe súwasa sáwíva-kwaasi 400 kwaasi kwarówana moórawai Tiutaásímbá tuvuwúwana puwúwasa kwembó kwa'maésamo nááún-kwaasi kóyáwé ésa kwená mayái ivátukaawe.

³⁷ minkákémbá túwí'o aawásó-tawai moórawai Kárírivakewai áwí'a Yútási usásinena tááyowasa sáwíva-kwaasi kwenarááíma kwa'maésa kwéguwana moórawai tuvuwúwana puwúwasa kwembó kwa'maésamo nááún-kwaasi kóyáwé umáguraawe.

³⁸ mindáyavai imáyáa é'a minkwáásíyómbá íma ándáva'a mátiyuwe'a tíyúwéwasa máéro. miwítí mayáígóná ááimbo marará-kwáásítí imáyáavinkembo énamo éna ánásaniye.

³⁹ miwítí mayáígóná ááimbo Áánútuna imáyáavinkembo ína'o é'a íma kanaán-umai karánááovo úwoi kwaíkwei'a íníye. Áánútumpakembo ína'o é'a minkwáásí sáwí'o umátinke'o é'a Áánútunkwara'a sáwí'a umánkanaaowe Kámérieri súwasa aaimó isáí-kwáásí isésa kwenááiyavesa owé sésa

⁴⁰ aantá-kwaasi tááyowasa íyúwasa túwíruku'a nésa asiramái sésa Ísun-aaí kwená asirayámbá íma simátíméro sésa ti'mákaawe.

⁴¹ ti'marówasa kwéesa tigaeyáwái uráasina Áánútu imáyáa tímúwana tirunkó kawé'á úwasa sésa Áánútu asirayámbá símakaisata Ísuntaveta asiramáíya máyaundaya pósa sí'o iní'a umásínkáantaanivo sirunkó kawetá isatá máyaumne aantá-kwaasi simásuwesa

⁴² aasiyaasi-tawai anóm-bono'-naumpa'a kwaásiti naúmpimpa'a Ísuna áséi-kwasai simátíma'maesa kwénaaesa Áánútumo usásinankaiwai Yútaa-kwaasiya kwéamu'maraundayawai kwemá Ísuman-iye sésa simátíma'maesa kuráawe.

6

avakaeté-kwaasi túwa'naa uráan-kwasai.

¹ simátíma'maesa kuwasá Ísun-aaí isésa sáwíva-kwaasi kwená aampa'á kwégwesa máyónka'a Yútaa-kwaasi ó'om-baravaken-kwaasi Kíríki tááivinken-aimba sun-kwáásí Yérúsaremuva'a máyón-Yutaa-kwaasiyavesa í'ái tinkésa óntamba taaínkesa Kíríki-ketorinimba íma tímúnkakemba í'áj tínkówasa

² mindáyavesa aantá-kwaasi Ísuna aampa'á kwéguwai amáparawai tááyowasa tuwasá sésa Áánútun-aaí simátimunda-mayai tuwéta óntamba taaínkaar-umai tímúnda-mayaimo máyáandaya uwóví'a ónaundayaawe sésa

³ keinárawapinkemba avakaeté-kwaasi túwí'o tewatá óntambo taainái-máyái tíménaumne. mindárawa'a kawer-ímáyáágwára-kwáásí Áánútun-amanko miwívímbá anómba umátínkáin-kwaasi túwí'a tewatá óntambo taainái-máyáiyá tíméta

⁴ kesáá Áánútunopata námúnaa kwéseta Áánútun-aaí simátíma'maeta kónaundayaawe aantá-kwaasi suwasá

⁵ isésa tirumbá kawé'á kwéuwasa avakaeté-kwaasi túwí'a tombá moórawai áwí'a Sítiveni kwemá Áánútun-amanko kwempímbá anómba umánkowana Ísuntavai imáyáa umái asiraiwái úwana moórawai áwí'a Vírípi úwana moórawai áwí'a Pórókórasi úwana moórawai áwí'a Náíkéna úwana moórawai áwí'a Táímóno úwana moórawai áwí'a

Páménasi úwana moórawai áwí'a Níkóráasi kwemá Ántíoku-naopaken-kwaasi póna ó'on-ampakemba Yútaa-monor-ampa'a kuréna minkákémbá Ísuna aampa'á kwétuwai úwasa

⁶ miráumai-kwaasi tí'mai aantá-kwaasitopa'a móitinkowasa Ísóigona mayáí mayóntavesa tine'á tátokesa Áánútumpa'a námúnaa siráawe.

⁷ Áánútun-aaí simátíma'maesa kwéguwasa Yérúsaremu-naopaken-kwaasi sáwíva'a Ísuna aampa'á kwéguwasa Áánútuna mono'-náúmpá'á mayáí máyón-kwaasi sáwíva'a Ísun-aaí isésa kwená aampa'á kwéguwasa miráumai kwégwesa sáwíva-kwaasi-i'a uráawe.

Sítivenimba tátokaan-kwasai.

⁸ Ísóigo Sítivenimba áwa'naa úwana asirayánkwará'á ména amápa-kwaasi túranka'a ó'on-o'om-bayai kawé'-máyaímá maéna máyowasa

⁹ moórá-tawai évakarawai Sítiveninopa'a tésa kampar-áiné-ímáyáá ésa kwesimá kwesiman-esa miwímá Yútaa-kwaasima pósa évakarawai Sáíríni-maravakewai évaka'a Arekesándiyaa-maravakewai évaka'a Sírisiyaa-maravakewai évaka'a Ésiyaa-maravakewai miráumai-mapaken-kwaasi mimbórá-mónó'-náúmpá'á ména Sítiveninopa'a tésa kampar-áiné-ímáyáá ésa kwesimá kwesiman-umbanivo

¹⁰ Áánútun-amanko Sítivenimba kawer-ímáyáá amúwana póna Sítivenin-aaigo miwí tááigomba usáyaaitowasa

¹¹ ivátuwesa kwésa aúpá'á óntamba torupamáí évaka-kwaasi tímésa sésa Sítiveni Mósesimba simái sáwí'a umánkena Áánútumba simái sáwí'a umánkaraisata ísaraumne. kosimátíméro suwasá

¹² minkámpár-áímbá tasimátímúwasa úwoi-kwaasiye anón-kwaasiye amáámba sun-kwáásiyé ísówana tirunkó sáwí'a úwasa Sítiveninopa'a tésa tayáto'mai áí'maesa monor-ánón-kwáásítópa'a máankesa

¹³ kampar-áímbó sun-kwáásí kotí'maesa mátínkówasa kampa'á sésa minkwáásígó anóm-bono'-namba simái sáwí'a úmae iyéna Mósesina amáámba simái sáwí'a úmae iyéna

¹⁴ séna naaóvá'á Mósesimo amáámbo simátímakain-amaamba Ísu Násáretivakewaima ivátuwena ó'on-amaamba kwésena Yútaa-kwaasiti anóm-bono'-namba tawísíyuwaniye Sítiveni siráíye. mirán-kámpár-áímbá kwésuwasa

¹⁵ amápa-kwaasi Sítivenimba awánomba kwíyómpakemba Áánútuna kwayó-kwáásí tóikaamba aúkówasa awánaraawe.

7

Sítiveni monor-ánón-kwáásí simátímakain-kwasai.

¹ mirá simásúwówana aiva'-mónó-káwáánákó Sítivenimba áísaa ena séna kwésen-aimba árair-aina'i. kampar-áíná'iyó súwana

² Sítiveni séna kesivoísái kesuwaaísáiyó simátíménda ísáaro. naaóvá'á kentáá síkwá'náo Ááváramu íma Áránaava'a komáyonka'a Mésópótemiyaa-marava'a máyonka'a Áánútu asirayánkwaráwái kuména

³ Ááváramuntavena séna ená maragwára enamááraawigwara'a tiyuwé kwina'a moórá-marama agarááránkándava'a koméniyone súwana

⁴ iséna mimbáramá Káutéa-kwaasiti maravá'á tuwéna teéména Áránaava'a tamáyowana avowá puwúwana Áánútu ai'marówana teéména maavá'á máyaundava'a túwana

⁵ minkánáá Áánútu íma maramá amúmba asiramái séna aáno maambáramá enkwára enaísaavutantambo iyawaigwara'a tíménaumne. Áánútumo súmba Ááváramu iyámpói íma maránkaronka'a mináímbá simáména

6 moórá-ainkwará'a séna enaísaavutantambo iyawai ó'on-kwaasiti maravá'á koméwasa umbai-máyái timésa sáwí'a umátínkéwana sáwívar-ima 400 ima ánásaina'a

7 sáwí'o umátinkanaaowaima sáwí-meyamba timénaunda pósa enaísaavutantambo iyawai mimbáramá tuwésa maavá'á tésa kesí imáyáa mósá maránááowe séna

8 mináimbá naaóv'á'á Áánútu Ááváramuntavena séna aáno maambáramá enkwára enaísaavutantambo iyawaigwara'a timénaumne siráimba mináimbá simái tarúmarena póna túra'a káramai araa'éna uwó Áánútu siráiyé.

súwana Ááváramu ména Áísákaamba ankéna avakaumboé-no'waamba kwaéna áúra'a káramai araa'éna umánkowana Áísákaa anón-éna Yákópomba ankéna áúra'a káramai araa'éna umánkowana Yákópo anón-éna sisamaivakemba kae'á kumbaimái-iyampoi tinkéna túra'a káramai araa'éna umátínkáva'a kuráiyé.

9 mirá umátínkáva'a kúwasa mináváráwáinónnda tíváko áwí'a Yósépiintavesa naaénkewai íma kentáará'á kárakwiyniyé sésa tirumbá sáwí'a umánkesa áí'maesa ó'on-kwaasiva'a mátimesa óntamba máyówasa miwí Yósépiimba áí'maesa kweémesa Ísípi-marava'a máánkówana Áánútu kwesé máyowasa

10 umbai-máyái amésa sáwí'a umánkómbanivo Áánútu kwesé ména áwa'naa ena kawer-ímáyáá aména kwená umbai-yántáá'á ánásamankowana mimbáramá Ísípi-marara-kawaanako Yósépiina kawer-ímáyáá iséna séna Ísípi-marava'a amápa-kwaasira'a kawe'á umái kárakwiye kesí náaindaanka'a mirán-owo súwana kwemó súntemba kwéuwana

11 naaémba ayawaimá téna Ísípi-maravare Kénááni-maravare amápar-ayampa'a ayawaimá tówasa táaiyavai ésa kentáá síkwá'náyomba toómbá íma kentáávímbá kwéraiye.

12 Ísípi-marava'a toómbá kwáyáiyé-aimba isáúmpo komeéyán-oro Yákópo séna áánimbaa'a ti'marówasa komeéyá úmaesa

13 tivowánópa'a tamáyówana mintómbá ánásowana ó'a kuwaná Yósépi miwítí egwaa'á tamaéna séna kemá Yósépi kentívá'a úne súwasa kesí imáyáao pukáane súndayaawe suwaná Ísípi-marara-kawaanako Yósépiina ááimba iséna awaaísái tuwánówana

14-15 Yósépi awaaísái simátimena kesivombá kosimámiyana ená akúmbá tí'mae Ísípi'a tiyó Yósépi siyé. kosimáméro Yósépi súwana avowámá iséna kwená akúmbá 75 kwaasi tí'maena Ísípi'a kawe'á umái komésa púwúwasa

16 naaémba miwí tísaavutomba tiyáántamba maimaé teémesa Sékémuva'a máutomba naaóv'á'á Ááváramu Émon-andaraken-kwaasima óntamba tímatukom-barava'a máutaraawe.

17 ánivo kentáá síkwá'náyomba Ísípi-marava'a komésa sáwíva-kwaasi agairáawe. Áánútu Ááváramuntavena asirayán-áímbá séna Kénááni-marama enaísaavutantambo iyawai timénaumne siróntemba timínín-kanaa ákíse únka'a

18 moóráwai Ísípi-marara-kawaanako Yósépiimo naaóv'á'ó pukóntavena kwená mayái-áímbá íma ísarowai póna

19 kentáá síkwá'náya umbai-máyái tiména maimái sáwí'a kwéumatinkowasa iyámpói máápa'a tiyuwówasa pukáawe.

20 iyámpóiyomba púwúwana minkánáávímbá Mósesi kawer-óígwárar-iyámpói ánkarena anówama naaúmpa'a aúpá'á ánkarrowana kaumbo-kwíyómbá putuwéna

21 máápa'a áí'maena móru ánkarrowana Ísípi-kawaanako ayáámúnkoma awánómba aráái tówana kesáanine séna kárakwirowana anón-úwasa

22 Ísípi-kwaasi miwítí ááimba kwésimama'mae iyúwana Mósesi kwéisená anón-éna kwemó mayóm-bayai goe kwenááigoe kawe'á uráiyé.

²³ Mósesi mirán-kwáásí ména kae-kwáái aiyayaan-ima 40 íma maisuwéna kesí kwaási Ísareri-kwaasi kotuwánanae séna kúmba

²⁴ Ísípi-kwaasigo Ísareri-kwaasigomba sáwí'a umánkowana Mósesi tuwánéna Ísareri-kwaasi áwa'naa ena Ísípi-kwaasigomba tuvúwúwana puwúwana

²⁵ Mósesi imáyáa éna séna Áánútu mimbáyáírátávéna usásisinkaraimba pó'a Ísipivakemba Ísareri-kwaasi tí'mae'a koónaunda mimbáyáiyávésa owé sénááowe siráimbanivo Ísareri-kwaasi íma mirán-ímáyáá uwaná

²⁶ Mósesi kogwaéna usásinena kúmba Ísareri-kwaasi kaekó áái'a tíyóyana tuwánéna tiyoráinda-imayaa éna séna kae'náraiyo mimbórá-naoraama óívo áái'a tiyaáyavo súwana

²⁷ aiva'ó ááimba'maimo tiyón-kwaasigo Mósesimba améntáyuwena séna nááwa embá usásinankaraisa kentáásí kawáái'a éwa aaiyá kwésimasimeno.

²⁸ tindaumo Ísípi-kwaasimo tuvuwónanamo puwéiraintena kembá mirá ínnyono súwana

²⁹ Mósesi iséna inkaiséna kweéme kweémena Mítíyani-marava'a ó'on-kwaaiti maapa'a koména kaer-íyámpói matínkaraiye.

³⁰ Mósesi kaer-íyámpói matinkéna ména kae-kwáái aiyayaan-ima 40 íma maisuwéna moórá-tawai kavóná-marava'a kwégwena Sáínai-omapa'a egwaa'á kwáyonka'a kwéguwana sáwíyan-taivinkemba irá kwégena íma mintái kówana Áánútuna kwayó'ná'á kwíyómpakewaima mimpímbá máyowana mintái íma kówana

³¹⁻³² Mósesi awánéna anón-imayaa éna egwaa'á koména awánówana Áánútu séna enaíkwá'ná Áávaramune Áísákaane Yákópone miwítí Áánútu úne súwana Mósesi mináimbá iséna ayántámbá tówana úwoiva'a karakówana

³³ Ísóigo séna máyaunda póna á'oram-barama kwáyáipa'an-ivo kawe'-márává'á méraapa'an-ivo maambárámá sáwí'a ónavainivo aísamai ánáamba ayútuwaa.

³⁴ Ísípiva'a kesí kwaási sáwí'o kwéumatinkaawasamo ivi'ó kwétaamba tuwánáúnda pó'a túwa'naa ónaumpo usásinena'a ai'maráana kweéme kweéme Ísípiva'a kuré kesí kwaási Ísareri-kwaasi kótí'mae Kénááni-marava'a kwaaó Áánútu Mósesintavena siráiyé.

³⁵ kwembá Mósesimba Ísareri-kwaasi tínaaemba umánkesa séna nááwa embá usásinankaraisa kentáásí kawáái'a éwa aaiyá kwésimasimeno siráawe. siráan-kwaasiyavena Áánútu mináimbá siráiyé. kwembá Mósesintavena Áánútuna kwayó'ná'á kwíyómpakewaima sáwíyan-taivinkemba aai simámakaiye. kwembá Mósesimba Áánútu kawáá-máyái aména ai'marówana Ísipivakemba Ísareri-kwaasi kótí'maena Kénááni-marava'a kuráiyé.

³⁶ kwemá Mósesima Ísípiva'a ímo awárom-bayai ó'om-bayai mayówasa séna úwoi tí'mae kóuwo suwaná tí'maena kúmba nonkó áwí'a naae-nóné supa'á kwéna ímo awárom-bayai kawe'-máyái komaéna tí'maena kúmba kavóná-marava'a kae-kwáái aiyayaan-ira'a 40 ira'a komáyówana ímo awárom-bayai kawe'-máyái maimaéna iráiyé.

³⁷ kwemá Mósesima simátiména séna Áánútumo kembó usásisinkarainten-umai naaémbe moóráwaimba kentísaavutantambo iyawaivinkemba usásinankaniye. Áánútun-aai simátiminiwaimba usásinankaniye.

³⁸ kwemá Mósesima kavóná-marava'o Áánútuna kwaási Ísareri-kwaasimo méraapa'a miwísé ména kentáá síkwá'náyonte ména Áánútuna kwayó'ná'á kwíyómpakewai kwesé ména Sáínai-omapa'a umáyowana Áánútuna kwayó'ná'á kwíyómpakewai Áánútuna amáamba simámuwana ímo ánásai-aimba simámuwasa simátíma'maesa kuráanta kwéisaumne.

³⁹ Mósesin-ai simátímúmba kentáá síkwá'ná íma isésa tínaaemba umámesa Ísípiva'a tayauweránáe-imayaa uwaná

⁴⁰ naaémba Áánútu Mósesimba ááyowana omápa'a umáyowasa Mósesi awaaó áwí'a Érónintavesa sésa Mósesi Ísípivakembo síkaiwaiya náávava kóurayiyo. íma awánáúndavata kóuraivo moórá-isoígomba tarórumarewata kwenarááiya kwáráano sésa

⁴¹ óntandankakemba purumakan-aráákaamba úmaresa minkámpár-ísóigóná aamoimá umánkesa póima tuvú'mái kwénesa úmakon-tantaatavesa aamoí ésa toóní'a umái kwénowana

⁴² mindáyavena Áánútu ánaaemba umátiyuwowasa kwíyóntavesa aaváúyávésa otávésa kesí ísóigoman-iye siráawe. mindáyavena naaóvá'á Áánútun-ai simátímakowai agaimaréna séna

Ísareri-kwaasiyono. kavóná-marava'a kae-kwáái aiyayaan-ira'a 40 ira'a mé'a póima tuvú'mái neémáémba íma kentáv'e'a ísámai neémáémbanivo

⁴³ kentí kampar-ísóigóntáv'e'a ísámai kwená ampanta-námbá maimaé'a kwénaaowe. minkámpár-ísóigó áwí'a Mórókowe siráawe. okáán-tántáá'á tarórumake'a áwí'a Erevááníyé kwése'a toré kwénaaowe. minkámpá-káér-ísóírái úmare'a kesí ísóigowe kampa'á sé'a áwí'a maé kwéiyowe. mirá urántave'a kentí maravákémbá tí'maráana'a kweéme'a moórá-marava'a áwí'a Pépíróni-marava'a koménaaowe

Áánútun-ai simátímakowai agaimaréna siráiyé.

⁴⁴ naaóvá'á kavóná-marava'a Áánútu Mósesimba agaráárankena Áánútuna naambó ampantar'ó ónááomba maará ónááowe séna agaráárankowasa Áánútumo súntemba mirán-dámbá umái maimaésa kavóná-marava'a kwénaaowe.

⁴⁵ naaémba miwí táanimbaa'a kentáá síkwá'náyomba mindámbá maimáyówana Yósúwa tí'maena Kénááni-marava'a kúmba Áánútu túwa'naa ena mimbáráv'ó máyón-kwaasi kwatuwówasa kóuwasa koyavíresa mindámbá minká'á mámaresa máyówana naaémba Tévíti Ísareri-kwaasiti kawááná'á máyompimba mindámbá úwoi kwáyowana

⁴⁶ Tévíti kawé'á umái máyowana Áánútu aamoí umánkowana Tévíti Áánútumba áísaa ena séna ená naambá ónaum. íya ónaumno. emá Yákópona Ísóigoma po owé sina'ó é'a ená naambá ónaumne súwana

⁴⁷ Áánútu séna emá íma ínáyompo enááninko Sórómoni kesí naambá íníye siráimbanivo

⁴⁸ Áánútu kwíyómpa'o máyáimba kwaási úmakaan-daumpa'a íma máyáiyé. mindáyavena naaóvá'á Áánútun-ai simátímakowai agaimaréna séna

⁴⁹ Ísóigo séna kwíyómpa'a kárákwiyé'a marará'á kárákwiyunda pó'a úmaraniyonda-naumpa'a íma úwoi marapá'á kumbénaumne.

⁵⁰ kesávái mintántáá'á amápa'a tarórumakaumne Ísóigo siráiyé agaimaréna siráiyé Sítíveni siráiyé.

Sítíveni mináimbá simátímatuwena aaimó isái-kwáásíyávái simátimena séna

⁵¹ keinárawa'a tirunté márámamba mé'a pó'a Áánútuna aampa'ó ímo kwáráan-kwaasiraani'a umái mé'a Áánútun-ai kwéisaambanivo íma ísámai kawé'á kwéowe. kentíkwá'náyomba Áánútun-amankomba tínaaemba umámemaentemba kemá mirá kwéowe.

⁵² kentíkwá'náyomba Áánútun-ai simátíma'maesa kwéguwai amáparawai sáwí'a umátinkesa Áánútuna kawé-kwáyóná'á kumíníye-aimba simátímakowai tínkamuwasa pukáawe. naaémba kwemá kumúwa'a kuntaru'á umái tuvúwúwana pukáiyé.

⁵³ ánivo kwíyómpakewaima Áánútuna amáámamba simátímakowa'a keinárawa'a ísaraambanivo íma ísámai kawé'á uráawe Sítíveni siráiyé.

Sítívenimba óntandei tuvúkáan-kwasai.

⁵⁴ Sítiveni mináimbá simátimumba aaimó isái-kwáásí ávááraumai tirunkó sáwí'a úwasa i'naiyámbá mésa tiyántavesa uwaná

⁵⁵ Sítivenimba Áánútun-amanko kwempímbá anómba umánkarowana kwíyómpa'a awánómba Áánútuna ságayamba kwáyowana Ísu ayáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á máyowana Sítiveni awánéna

⁵⁶ séna awánaaro. kwíyómba taaínkaar-isaná Áánútu ayáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á Ísuma kwaási úrandako máyáimba awánaraumne súwasa

⁵⁷ miwí anónka'a kwáá'a tésa kwenáái íma isánáe sésa táaka'a tiyáándeí awááesa Sítivenimba tarááparaapa ésa

⁵⁸ tátokesa taagwiya'maésa marur-awámpá'á máyuwesa óntamba mairésa tuvúkáawe. Sítivenintavesa kampar-áimbá siráawai paákár-únánkwátói ayútuwowana ívé-kwaasi áwí'a Sóro minúnánkwátói kárakwirowasa

⁵⁹ Sítivenimba óntandei tuvúto'naa uwaná Ísóigonka'a námúnaavinkemba séna Ísu Ísóigoo kesimambá kumbaimaéna'a púwóno séna

⁶⁰ arauntaúmbá airéna anónka'a séna Ísóigoo sáwí'a kwéumasinkaambanivo miwí íma sáwí'a umátinke miwítí sáwí-imayaa maitiyuwaaó Sítiveni simásuwena pukáíye.

8

Sóro Ísuna kwaási sáwí'a umátínkarain-kwasai.

¹⁻³ Sítivenimbo tuvúmba Sóro arunkó aamoí úbanivo évakarawai Áánútun-aaiyavesamo asiramáímo máúwai Sítiveni áúma maimaé máutesa anón-ivi'a tombánivo Sóro Ísuna aampa'ó kwéguwai tínkambai ánásanae séna kúmba naaúmpimpakemba aarakwá'á koyavisimái ándáva'a tiyupa'a kúwasa Yérúsaremuva'a Ísuna aampa'ó kwéguwaima aivarí'a umái sáwí'a umátinkowasa kóyáwé uwasá aantá-kwaasiye su'mai Yérúsaremuva'a máyówasa ó'on-kwaasi Ísuna aampa'ó kun-kwáásí Yútiyaa-ayampa'a Sámériyaa-ayampa'a kóyáwé uráawe.

Sámériyaa'a áséi-kwasai kosimátímaaan-kwasai.

⁴ Ísuna aampa'ó kwéguwai kóyáwé ésa Ísuna áséi-kwasai kosimátíma'maesa kurá.

⁵ Vírípi Sámériyaa-naopa'a kúmba kosimátimena séna Áánútumo usásinankaiwai amu'maráúndawaiyaamo á'o kunkáimba kwemá Ísuman-iye

⁶ Vírípi simátimumba kawé'á umái ísówana ímo awánarom-bayai mayówasa awánowana

⁷ taraváá-kwámbá tirumpimbá máyówaiyavena aaí súwasa taraváá-kwámbá kwáá'a tumásuwesa kóuwasa kwaási kawé'á umái máyówana aiyayaamba pukón-kwaasi asóvamatinkowasa kawé'á umái mésa

⁸ Sámériyaavaken-kwaasi ávááraumai tirunkó kawé'á umái méraawe.

⁹ Sámériyaa-naopa'a moórawai áwí'a Sáímoni ména anón-kwaasi úne séna pukaa'á agaimaéna kwéiyuwasa táátavai kwéesa

¹⁰ anón-kwaasiye úwoi-kwaasiye kwená mayái awánéna kwenaráái kwégwaresa sésa Áánútuna asirayánkóe kwená asirayánkóe moórái'a uráíye kampa'á suwaná

¹¹ ayáátáaka'a pukaa'á agaimaéna kwégum-bayai mayówasa kwenaráái kwégwaresa táátavai uráambanivo

¹² naaémba Vírípi Áánútuna áséi-kwasai kosimátimena Áánútu kwená kwaási kwégawaain-kanaama kosimátimena Ísu Káráisitín-aai kosimátimuwasa isésa sésa árair-aïmban-iye suwaná Vírípi minákwá'á nombá pétinkowana

¹³ Sáímoni kwegwará'á áraire súntavai Vírípi nombá pérankowana Vírípiye kwénaauwana ímo awánóm-bayai mayówana awánéna áátavai uráíye.

14 mirámó Sámériyaava'o kwéumba Yérúsaremuva'a aantá-kwaasi mésa Sámériyaavaken-kwaasi Áánútuna áséi-kwasai isésa mináimbá méyatokaan-aimba isésa Pítaante Yóninte ti'márówasarai kweémesarai

15 Sámériyaava'a komésarai Ísuna aampa'ó kwéguwaiyavai ísámai námúnaavinkemba sésarai Áánútun-amankomba mayánááowe sirááiyé.

16 Vírípi nombá pétinkaronka'a Ísóigo Ísuntavena ísámai nombá pétinkowana Áánútun-amamba íma marómba pósarai Pítaae Yóniye námúnaavinkemba sésarai

17 tiyáámba tátoroyana Áánútun-amanko tirumpimbá kumúwasa mairáawe.

18 aantá-kwaasirai tiyáámba tátoroyana Áánútun-amanko tirumpimbá kumbaúwasa máyómba Sáimoni awánéna asirayámbá meéyáambaranae séna Pítaante Yóninteyavena séna óntamba maékai

19 minásíráyámbá simékaiyo. ó'on-kwaasi siyáámba tátoraanana Áánútun-amanko tirumpimbá kumbaínkwáe súwana

20 Pítaa séna Áánútu úwoi kwétimin-tantaatavai óntandei meéyán-ónáe sénda po ená óntankwara'a esé iravímbá ánásyaaoye.

21 Áánútu aúranka'a ená imáyáa íma arupí imbá po maambáyái kenkáisi mayái íma súwa'naa ínáyone.

22 ená sáwí-imayaagomba ánaeemba umásuwe Ísóigomba áísaa inaná ená sáwí-imayaagona anondá mayauwáníye.

23 Áánútu íma asirayámbá ámakaintavai enarumbá sáwí'a umásinkaanana ená sáwí-imayaao anómba éna embá tátokaiye Pítaa súwana

24 Sáimonima Pítaante Yóninteyavena séna súwa'naa ékai Ísóigomba námúnaavinkemba áísaa íyana emó sénda misáwí-yántáá'á íma kempá'á tíno Sáimoni siráiyé.

25 súwasarai Pítaae Yóniye Ísóigon-aaí simátimesarai Ísuwe naaémáúyan-aimba simátimesarai Yérúsaremuva'a kónáe sésarai aampa'á kweémesarai Sámériyaa-ayampa'a naaó'-nao'a Áánútuna áséi-kwasai kosimátíma'maesarai kurááiyé.

Vírípinte Ítíópiyaavaken-kwaasintei kwaasái.

26-28 mindárai Yérúsaremuva'a kuyaná Vírípi Sámériyaava'a máyomba moórawai anón-kwaasi Ítíópiyaa-maravakewai éna Ítíópiyaa-kwaasiti kawáá-ínínkó áwí'a Káándásina óntanka'a kárakwirowai Áánútuna imáyáa éna Yérúsaremuva'a kweémena Áánútu áwí'a mósá maréna koyauweréna kwená káárivimba anóm-poigo tavisímaena kún-kaarivimba kúmba Ísóigona kwayó'ná'á kwíyómpakewai Vírípintavena séna usásine Yérúsaremuvakemba Kásaava'a kwégon-ampa'a kwaaó súwana iséna usásinena minámpá'á kweémena kavóná-marava'a kúmba Ítíópiyaa-maravaken-anon-kwaasi kwená káárivimba kweémena aúvái-kwandaavimba awánéna naaóv'á'á Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Áísaya agaimakón-aimba awánómba

29 Áánútun-amanko Vírípintavena séna kwená káárigona egwaa'á kwaaó súwana

30 isaaísena kúmba Áísaya agaimakón-aimba táámpamai kwésuwana Vírípi iséna áísaa ena séna mináínkóná ááimba kwéisaano súwana

31 á'a moórawai simásiminimba pó'a isánaumpo kesí káárivimba usáataao súwana Vírípi minkáárivímbá usáatena umaúwana

32 mináúvái-kwándááivínkén-áimbá táámpamai séna

sipisípi áyáumo karánéesamo owanamó ímo kwáá'o tintembá minkwáásígó íma aaí siráiyé. sipisípi tuvuwónéesamo owanamó ímo kwáá'o tintembá minkwáásígó íma aaí siráiyé.

³³ kwenáwí'a móruna tuwésa sáwí'a umái aaivimbá mayánkaraawe. kwená kwaási sáwí-mayai mairésa tuvuwówana marapá'á máyáin-kanaama ánásariye. mindáyavesa miwítí sáwí-mayai íma kanaán-umai avora'á simátimenaawe agaimaréna siráiyé.

³⁴ Ítíópiyaavaken-kwaasi mináimbá táámpamai simásuwena Vírípintavena áísaa ena séna Áánútun-aaimo simátímakowai nááwantavena mináimbá siráiyó. kwesávéna sirái. ó'owantavena siráiyó súwana

³⁵ Vírípi Áánútun-aaimo aúváivinkembo táámpamaimo simámakainten-umai Ísuna áséi-kwasai kwésimamena

³⁶ aampa'á kuyambá nombá kwáyopa'a kwésarai uyaná Ítíópiyaavaken-kwaasigo séna nombá kwáyáinka'a pésinkainkwaé sé'a únana nóinko aampimbá ítáraiyo súwana [

³⁷ Vírípi séna Ísumpa'o arumbó amé kwenááiyavai áraire simáimo maína'o é'a nombá pérankanaumne súwana Ísu Káráísintave'a árai'a Áánútu áánimban-iye kwésune séna]

³⁸ káárimo maisoréna kúwaintavena séna káári tátorao súwana iséna tátorowasarai Vírípiye Ítíópiyaavaken-kwaasiye nompímbá kumbésarai Vírípi nombá pérankowasarai

³⁹ úwoiva'a íyúyana Áánútun-amanko Vírípimba kunáí'maena kóúwana Ítíópiyaavaken-kwaasi awánómba íma máyombanivo aamoí untáva'a kwená naaópa'a kúmba

⁴⁰ Áánútun-amanko Vírípimba kunáí'maena Ásátóti-naopa'a máánkarowana Vírípi mináyámpá'-náópa'a Áánútuna áséi-kwasai simátíma'maena Sísáriyaa-naopa'a kuráiyé.

9

Sóro Ísun-aaiyavai áraire siráin-kwasai.

¹ minkánaámá Sóro Ísóigona aampa'á kwéguwaiyavena arumbá sáwí'a éna tínkamonaé síma-síma'a kwéena aiva'-mónó-káwáánákónópa'a

² koáísaa ena séna aúváí agaimái símína'a maimaé'a Támásikasi-naopa'o Yútaa-mono'-naumpimpa'o máyáan-kwaasiti anón-kwaasi mátíméno súwana owé séna mináimbá agaimaréna séna Sóro Ísuna aampa'á kwégwiyawai tivakáá-umai tuwánéna táto'mai tí'maena teémena Yérúsaremuva'a ándáva'a mátiyuwaniye séna agaimaréna súwana

³ Sóro mináúváí maimaéna kweémena Támásikasi-naopa'a egwaa'á kúmba kwíyómpakemba ságayamba tawáonkaan-tantaa'a tuwówana kuména aúgáyáagaya úwana

⁴ tuvamúwana aaigówé su'mai séna Sóroo nóra séwa kembá sáwí'a kwéono súwana

⁵ emá nááwa seénó súwana kemá Ísuma súmpo kembá sáwí'a umásinkaampo

⁶ usásine Támásikasi-naopa'a koménana moóráwaimo síndantemba mirán-uwo súwasa

⁷ Sóroemo kun-kwáásí íma aái sumbá mésa íma kwaási ane'á kwéawanesa aaimó súne su'mai ísówana

⁸ Sóro usásinomba aúramba íma kawé'á umái awánówasa kwaási ayáán-to'maesa Támásikasi-naopa'a máánkarowana

⁹ kaumbo-nó'wáámbá ména íma aúramba awánéna toómbá nombá íma naráiyé.

¹⁰ Sóro kaumbo-nó'wáámbá kwaúwana moóráwai Támásikasiva'a ména Ísuna aampa'á kúwai áwí'a Anánaésima aúramba karákéna kaaínkááni'a umái awánómba Ísóigo simáména séna Anánaésiyo súwana wó séna Ísóigoo kemá úne súwana

¹¹ usásine aampa'á kwaaó. minánkó áwí'a apumó uráin-ampa'a kuré Yútásina naaúmpa'a kwéé moóráwai Táásási-naopakewai áwí'a Sóromba koawánaao. kwe námúnaa kwésiye.

¹² kaainkáání'a awánarainka'a moórawai áwí'a Ánánáesi téna ane'á tátoraisana aúramba kawé'á umái awánaraiye Ísóigo súwana

¹³ Ánánáesi séna Ísóigoo sáwíva-kwaasi kwenáái simásímakaawe. Yérúsaremuva'a ená kwaási sáwí'a umátínkarain-aimba simásímakaawe.

¹⁴ aiva'-mónó-káwáánákó aúváí agaimái ámísana ená imáyáa mósá máráan-kwaasi ándáva'o tiyuwáíndayavena Támásikasiva'a tiráíye súwana

¹⁵ Ísóigo séna kesí mayái aménana kesáái kosimátin-tasimatimba ó'on-daopaken-kwaasiye kawáá-kwáásíyé kesí kwaási Ísareri-kwaasiye kosimátin-tasimatimba ínimba po usásine kwenópa'a kwinaná

¹⁶ kesí mayái Sóro kwémayainasa kwaási sáwí'a umánkanaaowe. mindáyave'a ke agaráárankanaumne Ísóigo siráíye.

¹⁷ súwana Ánánáesi iséna kwéna sún-daumpa'a uména Sóro ane'á ayáámba tátorena séna Sóroo kesí kwaásima óne. aampa'á kwéte Ísóigo Ísumba awánaraandawaima si'maráísa'a túne. aúramba kawé'á umái awánenana Áánútun-amanko arupimbá anómba umánkaindayavena si'maráísa'a túne súwana

¹⁸ Sóro aúrampinkemba amanonoí tákúwana aúramba kawé'á umái awánéna usásinowana Ánánáesi mono'-nómbá pérankowana

¹⁹ toómbá násuwena áúgoma kawé'á úwana méraiye.

Sóro Támásikasiva'a simátimakain-kwasai.

Sóro Támásikasiva'a évaka'-no'waamba kwaéna Ísuna aampa'á kwéguwaise ména

²⁰ avekáán-úwana mono'-náúmpá'á uména Ísun-aaí simátimena séna árai'a Ísuma Áánútu áánimban-iyé súwasa

²¹ kwenáái ísón-kwaasi táátavai ésa moóra-morawai tísaaisaa esa sésa Yérúsaremuva'a Ísuna imáyáa mósá máráan-kwaasi tínkamin-kwaasiman-iyé. Ísuna imáyáa mósá máráan-kwaasi tí'mae ándáva'a mono-káwáá-kwáásirá'ó mátinkanae séna maanká'ó tiráin-kwaasiman-iyé. Ísumpa'a téna máyáíye sésa táátavai uráawe.

²² suwaná Sóro asiramái simátíma'mae iyéna séna árai'a Áánútumo usásinankaiwaimba amu'maráúndawaiya Ísuman-iyé séna kwenááigo iyúwasa Támásikasivaken-Yutaa-kwaasi iséna kwembá íma anondá simámakaawe.

²³ íma anondá simámúmba sáwíva'-no'waamba kwaéna torupamáí ména Sórona amááyu-aimba sésa

²⁴ tuvuwíyanesa no'wáámba kwáyá'wái Támásikasi-naokona óntan-kurigona aaumémpa'a ména ontará'á takárákwi-karakwi kwéuwana moórawai amááyu-aimba sumbá kosimámuwasa

²⁵ moóra-no'waamba Sóron-aaí iséna Ísuna aampa'á kwéguwai Sóromba powaivímbá áítumai óntan-kurigona avaapimbá túsúyuwesa ándára tátoresá túwówana kumeémena marapá'á mórúna tuwéna kóuráíye.

Sóro Yérúsaremuva'a komérain-kwasai.

²⁶ Sóro Yérúsaremu-naopa'a kweémena kwéna séna Ísuna aampa'á kwégowaise koménae'a kúne súwasa miwí sésa Ísun-aaí íma ísaraiwai kampar-áimbá kwésiye sésa kwenáároi inkáísúwana

²⁷ moórawai áwí'a Páánápáasi Sóron-aaí iséna kawé'á úwana áí'maena aantá-kwaasitopa'a kwéna Sóron-aaí kosimátimena Sóro Támásikasi-ampa'o kwégwenamo Ísóigombo awánówana aaí simámakain-aimba simátimena Sóro Támásikasi-naopa'o Ísun-aaímo asiramáímo simátíma'maena kuráin-aimba simátimuwasa

²⁸ iséna áraire suwaná Sóro miwísé ména Ísuna asirayámbá kwáyowana Yérúsaremu-naopa'a Ísun-aaí asiramái kosimátin-tasimatín-ena

29 ó'on-Yutaa-kwaasi Kíríki-kwaasi tááivinkemba kwésen-kwaasi simátimuwasa aai kwésima-kwesiman-esa tuvuwónáe sésa

30 áamáayu-aimba sumbá Ísuna aampa'á kuwáí isésa Sóromba áí'maesa kweémesa Sísáriyaa-naopa'a máankesa sésa Táásási-naopa'a kwaaó sésa ai'márówana mindáópa'a kóuraiye.

31 kóúwasa Ísuna aampa'ó kun-kwáásímó tínkamumba étínkówasa aánoumai kwempa'á maésa Yútiyaa-ayampa'a Káríri-ayampa'a Sámériyaa-ayampa'a Ísuna aampa'á kwéguwai aánoumai kwempa'á máyówana Áánútun-amankoma túwa'naa úwasa asiramái mésa Ísun-aai simátímúwasa isésa áraire sésa mirá kwéesa sáwíva-kwaasi-i'a ésa Ísóigo áwí'a mósá marésa kwenáísamaivimba méraawe.

Pítaa Árítaa-naopa'a kuráin-kwasai.

32 Pítaa aampa'á kwénaena naaó'-nao-kwasiti naaópa'a kwéna Áánútuna kwaási tuwánáindayavena Árítaa-naopa'a kúmba

33 moóráwai áwí'a Íniyasi ména aambó naaí íma naaéna avakaumboé-ima maisuwéna naaúmpare su'mai ména kwégwauwana

34 Pítaa awánéna séna Íniyasiyo Ísu Káráísiti asóvamankaivo usásinke ená kwandaai arusaaó súwana usásinkwena kúwasa

35 Árítaa-naopakem-kwaasiye Séróno-naopakem-kwaasiye amápa'a awánésa Ísóigompa'a tésa méraawe.

Pítaa Yópaa-naopa'a kuráin-kwasai.

36 Yópaa-naopa'a moóra-ininko ména áwí'a Tápítaama póna Kíríki-kwaasi tááivinkemba mináwí'a Tókáasiye kwésuwana kwemá Ísuna aampa'á kún-inimba aasiyaaí kawe'-máyaí kwémaena óísamba íma makón-kwaasi kwétuwa'naa úwana

37 áí'a úwana puwúwasa kwenáúma sese umásuwesa maimaésa ávúmayaataan-daumpa'a móankaraawe.

38 Yópaa-naopakemba Írítiyaa-naopa'a egwaa'á pósa Yópaavaken-kwaasi Ísuna kwaási Pítaa Írítiyaava'a tamáyon-aimba isésa kae-kwáásí ti'márówasarai Pítaamba kosimámesarai sésarai isaaisé kesópata tiyó sésa si'maráawakai túye suyaná

39 Pítaa usásinena mindáraise kúwasa áí'maesa minínimbá puwúwasa matuwé máyón-daumpa'a ávúmayaataan-daumpa'a iyúwasa Pítaanopa'a ketorínimbá tay-orupamáí maésa íví'a tésa Tókáasi íma pukáinka'a aru-símakain-unankwatoiyé sésa agaráaránkówana

40 awánéna séna máápa kárúwaaro súwasa kúmúwana Pítaa kívaréna Ísóigompa'a námúnaa simásuwena mégwantena minínimbá awánéna séna Tápítaao usásinao súwana aúramba kwégararena Pítaamba awánéna usátorauva'a maúwana

41 Pítaa kousásinankena Ísuna aampa'á kun-kwáásíyé ketoríníné tááyowasa áúvamankomba uawánésa

42 Yópaa-naopa'a kosimátíma'maesa kuwasá isésa sáwíva-kwaasi Ísóigon-aaiyavesa áraire sésa kwenká'á aráápamai máyówana

43 Pítaa Yópaa-naopa'a sáwíva'-no'waamba kwaéna moóráwai áwí'a Sáimoni kwená naaúmpa'a máyowana minkwáásígó kwaan-áúwarasinei kwená mayáí mayón-kwaasigona naaúmpa'a méraiye.

10

Pítaa Kóníríyasina naaúmpa'a iráin-kwasai.

1 Sísáriyaa-naopa'a moóráwai áwí'a Kóníríyasi ména Árómaaavakemba sáwívar-i-kwaasira'a 100 i-kwaasira'a kárákwirowai máyowasa miní-kwáásí túwí'a Ítári-i-kwaasiye kwésesa uwaná

2 Kóníríyasi Áánútun-aaiyavena asiramái ména kwená akúnté Áánútuna imáyáa éna áwí'a mósá maréna Yútaa-kwaasimo ímo óísambo makón-kwaasi kwétuwa'naa-ena Áánútumpa'a námúnaa símae iyúmba

3 moórá-tawai enónka'a námúnaa kwésuwana Áánútuna kwayó'ná'á kwíyómpakewai aúranka'a paárúwana kawé'á umái awánówana séna Kóníríyasiyo súwana

4 áá'a kówana aúramba kararéna séna Ísóigoo nóran-aina simásiminyewa seénó súwana emó námúnaamo séndawai kwaásimo túwa'naa óndawai Áánútu aúranka'a kawé'á óndayavai Áánútu ená imáyáa imbá pó

5 ená kwaási ti'márénasa Yópaa-naopa'a moóráwai áwí'a Sáímoni Pítaamba koáiráaro.

6 kwemá araámáó Sáímonina naaúmpa'a ména minkwáásígó kwaan-áúwarasi-mayaimo máyáin-kwaasigona naaúmpa'a uwí-nónkóná awámpá'-náúmpákémbá koáiráaro

7 simásuwena áúyokuwana Kóníríyasi kwená mayái máyón-kwaasivinkemba kae-kwáyó-kwáásiráinte moórá-i-kwaasi Áánútuna imáyáa mósá marówainte miráumai-kwaasirau tááyowasa

8 tuwaná kwíyómpakewaimo simámakon-aimba simátimena séna miráumai Yópaa-naopakemba koáiráaro séna ti'mákaiye.

9 ti'marówasa aampa'á kógwaesa kweémesa Yópaa-naopa'a egwaa'á kumbá kwáyá'wái Pítaama naan-ávúmayaapa'a uména Áánútumpa'a námúnaa kwésuwana

10 áái ankówana toómbá nánáe súwasa toómbá agáyómba kaainkáání'a umái awánómba

11 kwíyómba taaínkaar-úwana mimpínkémbá anón-ampanta éiyain-araaira'a tátoresá túwówana kuména marapá'á kumúwana awánómba

12 minámpántávimbá kwaí-kwaamba póíma irankavayaambá aváá'-númámá ó'on-o'on-kwai-kwaamba máyowana

13 aaigówé su'mai séna Pítaao usásinke tuvú'mái agandaaó súwana

14 Pítaa séna Ísóigoo ímanivo kentáásí amáamba Yútaa-kwaasiya mirán-tántáá'á aambá áúmbakaawata pó'a íma kwénaumne súwana

15 minááigówé su'mai ókwara'a séna Áánútu kawé-tántáaré siráin-tantaatavai íma aambá áúmbakaawe siyó súwana

16 kaumborá'á kaainkáámbá awánówana kwíyómpa'a minámpántámá iráíye.

17 iyúwana Pítaa minkááínkáán-áínkóná ááimba nóra aainá'iyó súmba Kóníríyasimo ti'marón-kwaasi Sáímonina naambá taawánésa ontará'á tamésa

18 tááyamai taáísaa esa séna Sáímoni Pítaa maandáúmpará kwááyu máyáíyo suwaná

19 Pítaa minkááínkáán-áínkóná ááimba avakáá-úwana Áánútun-amankoma séna kaumbo-kwáásí embá avakáá-úmaesa kwétevo

20 usásinke kumuwo. kemá ti'maráúnasa tentávái íma kaer-ímáyáá e miwísé úwoi kwaaó súwana

21 Pítaa kuména minkwáásíyávéna séna kwésivakaa-on-kwaasi úmpo nóintavera kwésivakaaó súwasa

22 kentáásí kawáánákó áwí'a Kóníríyasi si'maráísata enópata túne. kwemá kawé-kwáásí Áánútuna imáyáa éna áwí'a mósá maráísasa pósa Yútaa-kwaasi amápa'a kwentávésa kawé-kwáásíyé kwésewe. moóráwai Áánútuna kwayó'ná'á kwíyómpakewai kusimáména séna ti'márénasa Pítaamba Yópaa-naopakemba koáiréwana enópa'a téna aaí tasína isaaó sisatá túne suwaná

23 Pítaa tí'maena naaúmpa'a tinkówasa kwáúmba aaváyaavimba Pítaa usásinena miwísé kuráiyé.

miwísé kúwasa Yópaa-naopakemba Ísuna aampa'á kun-kwáásí évaka'a aúyoresa

24 aampa'á kógwaesa kweémesa Sísáriyaa-naopa'a kumbá Kóníríyasi kwenamááaraa kwená kwaásiye tááyowasa tayorupamáí mésa Pítaamba amu'makówana

25 Pítaa Kóníríyasina naambó kwáyonka'a ontará'á kúwana Kóníríyasi aamoí éna anóndakoman-iyé séna aísamaivimba kumbaúwana

26 Pítaa séna emó óndanten-kwaasi úmpo usásinaao séna usásinakena

27 aái simáma'maena Kóníríyasiye naaúmpa'a iyúmba sáwíva-kwaasi torupamáí máyómba utuwánéna

28 séna kentáásí amáámbe ísaraawe. Yútaa-kwaasiya ó'onkaa-kwaasiye íma moórárata tágárotamaiya kwémaumne. miwítí naaúmpata íya kwénaaundarata Áánútu agaráásinkena amápa-kwaasi íma sáwí-kwaasin-owe siráisa'a awáraunda póta íma sáwí-kwaasiye sénaunda pó'a úwoi kawé'á umái ménaumne.

29 mindáyavai sááyaamba íma a'áo súnna túmpo nóintavaiya sááyaraao Pítaa súwana

30 Kóníríyasi séna éiyain-do'waamba kwaé'a ívékaamba eénáínka'a kesí naaúmpa'a námúnaa súnana avekáámbá moóráwái ságyan-unankwatoi umásorena súranka'a kumbaéna

31 séna Kóníríyasiyo emó námúnaamo sémo kwaási túwa'naa ema Áánútu aúranka'a kawé'á óndayavena Áánútu ená imáyáa imbá pó

32 tí'márénasa Yópaa-naopa'a moóráwái áwí'a Sáímoni Pítaamba koairáaro. araámáo Sáímonina naaúmpa'a máyáiyé. kwaan-áúwarasi-mayaimo máyáin-kwaasigona naaúmpakemba uwí-nónkóná awámpá'-náúmpakémbá koairáaro súwa'a

33 avekáán-umai tí'maráúnasa embá koairáawa kawé'á umái téne. kesáá Áánútu aúranka'a torupamáí méta Ísóigo simámakain-aimba simásiminkwae séta amu'makáunaya kwétene Kóníríyasi siráiyé.

Pítaa simátímakain-kwasai.

34 Kóníríyasi simásuwowana Pítaa séna ívé'a kwéisaumne. árai'a Áánútu íma Yútaa-kwaasiye su'mai kwégarakwiyivo

35 amápa'-mapaken-kwaasi Áánútu aúranka'a arupí umái kawé'á umái máyáawai Áánútu miwí aamoí kwéumatinkaiye.

36 Áánútu Ísu Káráisitimba ai'marówana Ísareri-kwaasiyavai áséi-kwasai simátímakaimba á'a ísaraawe. Ísu Káráisiti amápa-kwaasiti Ísóigoman-iyé. mináséi-kwásáiyávésa árairemo síyawai tirumbá kawé'á umái kwempa'á ménaaomba

37 ke ísaraawe. Yóni simátimena séna kentí sáwí-imayaa tuwé'a Áánútumpa'a té'a nombá peránááowe siráimba Ísun-ai aiva'á Káríri-ayampakemba kwétena Yútiyaa-marava'a kóyáwé uráiyé.

38 Ísu Násáretivakewain-ai ísaraawe. Áánútu kwenamambá Ísumba ámakowana kwempímbá anómba umánkowana Áánútu asirayámbá aména kwesé méraintavena naaó'-nao'a kawé'-má'yái kóyáwé éna Sáátáánigo tátorain-kwaasi kawé'á umátínkáva'a kuráiyé.

39 Yútiyaa-marava'a Yérúsaremu-naopa'a mayáimá mairáimba awánaraundayaawe. kwembá taaira'á aiyayaampimba tuvúsúmarowana puwéna

40 kaumbo-táwái maisuwówana Áánútu Ísumba pukáimpinkemba usásinankowana paárúnta kesúrandeiya awáraumpo

41 íma amápa-kwaasi awánaraawe. Áánútu simátíméromo siráinta Ísunta awánéta pukáimpinkemba usásinonka'a toómbá nombá kweséya naráumne.

⁴² Ísu asiramái simásimena séna Áánútu imáyáa siména pukén-kwaasigwara túvaren-kwaasigwara'a aavimbá maitinkániyone siyé simátíméro Ísu siráiyé.

⁴³ naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakowai Ísun-aaí simátimesa sésa kwenááiyavesa áraire sésa kwesé aráápamai maíyawai Ísuna asirayánká'á Áánútu miwítí sáwí-imayaa maitiyuwániye naaóvá'á siráawe Pítaa siráiyé.

⁴⁴ Pítaa mináimbá kwésimatimuwana kwéison-kwaasivimba Áánútun-amankoma minámápáráwáivimbá kuména

⁴⁵⁻⁴⁶ Áánútun-amankoma kumbaúwasa ó'on-o'on-aimpinkemba Áánútu áwí'a mósá márówasa Yútaa-kwaasi Ísuna aampa'á kun-kwáásí Pítaae Yópaavakemba tuwáiyé táátavai ésa sésa Áánútu ó'onkaa-kwaasigwara'a kwenamambá úwoi kwétimiye sésa táátavai uwaná Pítaa séna

⁴⁷ Áánútu kwenamantá símakaintenta miwígwará'á kwétimimba póta nombá peránááomba íma aambá aunónaumpo úwoi nombá peránááovo

⁴⁸ pétinkaaro súwasa Ísu Kárásitintavesa ísámai nombá pétinkowasa Pítaantavesa sésa kaumbo-káé'-no'waamba keséya kwaíníyone suwaná mirá uráiyé.

11

Yérúsaremuva'a Pítaa simátímakain-kwasai.

¹ ó'onkaa-kwaasi Ísun-aaí isésa tátokaawemo sumbá aantá-kwaasiye Ísuna aampa'á kuwáí Yútiyaa-maravaken-kwaasiye mináimbá isésa máyówana

² Pítaa Yérúsaremu-naopa'a kúwasa évaka-kwaasi áwáá'a aéesa Yútaa-kwaasi túra'a kárámai araa'éna kwéontemba ó'onkaa-kwaasigwara'a mirá orómó sirón-kwaasi Pítaamba áwáá'a aéesa

³ sésa emá ó'onkaa-kwaasiti naaúmpa'a ugwaé ímo túmo kárámai araa'éna úmakaan-kwaasiti naaúmpakemba toómbá umandaráne suwaná

⁴ Pítaa amápa-tantaa'a uráimba simátimena

⁵ séna Yópaa-naopa'a mé'a Áánútumpa'a námúnaa séwándara'a kaainkáámbá awánaawanana kwíyómpakemba anón-ampanta éiyain-araaira'a tátoresá túwówana kuména kesí egwaa'á kumúwa'a

⁶ mimpímbá árimba awánaawanda póíma kwaí-kwaamba irankavayaambá áváá'-numama máyowa'a awánaawanana

⁷ aagówé su'mai séna Pítaao usásinke tuvú'mái agandaaó súwa'a isé'a

⁸ sé'a Ísóigoo ímanivo kentáásí amáamba mirán-tántáá'á aambá áumbakaawata pó'a íma kwénaumne séwánana

⁹ minááigówé su'mai ókwara'a séna Áánútu kawé-tántáaré siráin-tantaatavai íma aambá áumbakaawe siyó súwa'a

¹⁰ kaumborá'á kaainkáámbá awánaawanana kwíyómpa'a minámpántámá iráiyé.

¹¹ avekáámbá Sísáriyaavakemba kaumbo-kwáásí kesópa'a ti'marówai tumbá

¹² Áánútun-amanko simásimena séna íma kaer-ímáyáa e miwísé kwaaó súwa'a kówánasa Yópaavakemba maankwáásí ava'moraé-kwaasi Ísun-aaí isáawai súyorowata Sísáriyaa-naopata Kóníríyasina naaúmpata kówánana

¹³ simásimena séna Áánútuna kwayó'ná'á kwíyómpakewai kesí naaúmpa'a kumbáyáísa'a awánáúnana séna ti'márénasa Yópaa-naopakemba moórawai áwí'a Sáímoni Pítaamba koairéwana

¹⁴ téna aaí tagwésimatimina'a egwára ená akúnkwará'á amápa'a kwéisewana Áánútu sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métinkaniye kwíyómpakewai siráiyé Kóníríyasi súwa'a

15 aaí kwésewanana Áánútun-amanko aiva'ó kentáávimbó kunkáintemba miwívimbá mirá úwa'a

16 awáné'a moórá-aimba sáaka'a makáumne. ááéma Ísóigo séna Yóni nombá pétinkaraimbanivo Áánútun-amanko kuména keinárawapimba anómba umátinkaniye Ísóigo siráin-aimba sáaka'a makáumne.

17 ánivo kesáá Ísóigo Ísu Káráisitín-aaiyaveta áraire séwánanaya Áánútu kwenamankómbó símakaintenta ó'onkaa-kwaasi miwí mirá kwéowa'a awánaraunda pó'a kemá Ísuna mayáí-kwáásímá pó'a nombá pérómba íma aambá aunówánasa úwoi nombá pékaawe Pítáa súwasa

18 mináimbá isésa áwáá'o áúmba ivátuwesa Áánútu áwí'a mósá marésa sésa Áánútu mirá kwéena íma Yútaa-kwaasiye su'maiya aaí kwésimasimintaanivo ó'onkaa-kwaasiyavaigwara'a aaí kwésimatimisasagwara'a miwítí sáwí-imayaa tínaaemba umámesa Áánútunopa'a tésa aúnái'a umái maí'mai'a ónááowe siráawe.

Ántiokuvakewai Ísuna kwaásiti kwaasí.

19 ááéma Sítívenimba tuvúwúwana puwúwasa ó'on-kwaasi Ísuna aampa'ó kun-kwáásí sáwí'a umátínkówasa kóyáwé uráamba évaka'a Vínísiyaa-marava'a kuwasá évaka'a Sáíparasi-marava'a kuwasá évaka'a Ántioku-naopa'a kuwasá miwímá minkáúmbó-márává'á máyón-kwaasi Yútaa-kwaasiye su'mai Ísun-aaí kosimátimesa

20 miwívínkémbá évaka'a Sáíparasi-maravakewai évakarawai Sáírini-maravakewai miwímá Ántioku-naopa'a komáyónka'a Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiyegwara'a Ísóigo Ísuna áséi-kwasai kosimátimuwana

21 Ísóigona asirayámbá miwísé máyowasa sáwíva-kwaasi Ísóigon-aaiyavesa áraire sésa kwempá'á tiráawe.

22 Ántiokuvaken-kwaasi Ísóigon-aaiyavesa áraire sésa kwempá'á tiráan-aimba suwasá Ísóigona kwaási Yérúsaremuva'a máyón-kwaasi mináimbá isésa Páánápáasimba ai'márówana Ántioku-naopa'a kweémena

23 koména Áánútu kawé'á umátínkaromba tuwánéna aamoí éna asiramái simátiména séna kentirunkaké ísámai Ísóigontavai máéro séna

24 Páánápáasi kawé-kwáásí úwana Áánútun-amanko kwempímbá anómba umánkowana Ísóigonte aráápamai asiramái ména aaí simátíma'maena kwéiyuwasa sáwíva-kwaasi isésa Ísóigompa'a tésa méraawe.

25 máyówana Páánápáasi Sóromba avakáá úmaena Táásási-naopa'a kúmba

26 koawánéna koái'maena Ántiokuva'a tésarai moórá-i tamaisuwésarai Ísóigona kwaásiye mésarai sáwíva-kwaasi tayorupontembá Ísun-aaí simátíma'maesarai iyúyasa Ísuna aampa'á kwéguwaiyavai sésa Káráisitína kwaásiye suwaná aiva'á Ántiokuva'a mináimbá paáruraiye.

27 mináimbá paárúwana minkánáá évakarawai Áánútun-aaí simátímakowai Yérúsaremuva'a tuwésa kweémesa Ántiokuva'a kuwaná

28 miwívínkémbá moóráwai áwí'a Ákápáasi kwemá usásinena Áánútun-amanko kwesé máyowana séna anón-ayawaima amápa'-mapa'a táníye súnka'a póna naaémba Árómaani-kamaaniti kawááná'á áwí'a Kórótíyasa máyonka'a mináyáwáímá paáruraiye. Ákápáasi mináimbá súwasa

29 isésa Ísuna aampa'á kwéguwai moórá-morawai sésa óntamba torupamáí Ísun-aaí isáawai Yútiyaa-marava'a máyáan-kwaasi timénáe sésa

30 mirá ésa minóntámbá Páánápáasinte Sóronte tímúwasarai maimaésarai kweémesarai Ísóigona kwaásiti anón-kwaasi mátímakaaiye.

12

ókwará'a sáwí'a umátinkaraan-kwasai.

¹ minkánáá Érótimba anówainkoma araámáó Érótima Yútaa-kwaasiti kawááná'á kwemá Ísuna aampa'á kwéguwai évakarawai sáwí'a umátinkena

² moóráwaimba ai'marówana Yóni awaaó áwí'a Yémésimba koyáto'mai anumarambá arátuwowana puwúwasa

³ Yútaa-kwaasi Ísun-aaiyavesamo ímo áraire suwáí aamoí kwéuwana Éróti awánéna aamoí umásinkaigwae séna moóráwaimba ai'marówana Pítaamba koyátokai. Yútaa-kwaasi ímo intóráin-tantaakwara-pereti kwéagayon-kanaavimba moórá-tawai Pítaamba koyáto'maena

⁴ ándáva'a máánkowasa siyáánkain-umai ava'moraé-i-kwaasi kwenká'á kárákwirowasa éiyain-eiyain-kwaasi anondánonda umái kárákwiyuwasa Éróti séna naaóvá'á Áánútu Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánón-kánáámá ánásaina'a Pítaamba áí'mae'a Yútaa-kwaasi túranka'a aaivimbá mayanké'a inkamónaumnemo kwésumba

⁵ Pítaa ándáva'a máyombanivo Ísóigona kwaási Ísóigompa'a námúnaa simái Pítaamba áwa'naa uráawe.

Pítaamba ándávakemba ayúránkarain-kwasai.

⁶ námúnaa kwésesa Pítaantavai ísámai áísaa uwaná aaváyaaraamba Éróti Yútaa-kwaasi túranka'a Pítaamba aaivimbá mayankánaumne kwésuwana ívé'-no'waankaamba Pítaamba aiyayaanka'a asááúmakesa kaer-í-kwáásí évareva'a máyóyana Pítaa aún-kwaigúwasarai kaer-í-kwáásí ontará'á kárákwiroyana

⁷ avekáámhá Ísóigona kwayó'ná'á kwíyómpakewai kumúwana ándá-naumpa'a sán-kówana Pítaamba ayoírá'á kwétuvuwena aúsuwana usásinowana séna avekáán-usásinaao kwésuwana Pítaa ayáámpinken-anda kweyááríka'a ayú'maena marapá'á kumúwana

⁸ kwíyómpakewai séna enámúranda uré enáísamai ánáamba maimái uwó súwana mirá úmayowana ená paákákén-únánkwátói kuvé'máenakai kesé kúmóyo súwana

⁹ Pítaa ándá-naumpakemba kwenánaaemba kuména íma kwaásin-iye-imayaa éna kaaimbá kwéawanaumne-imayaa kwéena

¹⁰ i-kwáásímó máyon-ontara'a kunáyaaitesarai minkákémbá moórá-ontara'a i-kwáásímó máyon-ontara'a kunáyaaitesarai minkákémbá ándávakembo naaópa'o kónáesamo uwasamó titinkémáen-ontara'a asirayán-óntará'á kúmúyana kweyááríka'a tigúwasarai kunákárúwagwesarai aampa'á kuyaná avekáán-úwana kwíyómpakewai Pítaamba auwéna aúyokuwana

¹¹ Pítaa imáyáa éna séna íma kaaimbá awánáúmpo árai'a Ísóigo kwená kwayó'ná'á ai'maráísana kuména Éróti sínkamonae kwéisana ayáámpinkemba kuntavíyuwaisa'a túne. Yútaa-kwaasigwara'a sínkamonaesamo ombá kuntavíyuwaisa'a túne Pítaa siráíye.

¹² Pítaa simásuwana Máriaana naambó kwáyopa'a kwéna Yóni Máákaamba anówana naambó kwáyopa'a kúwasa sáwíva-kwaasi mindáúmpá'á torupamáí mésa Pítaantavai ísámai Ísóigompa'a námúnaa kwésuwana

¹³ mindánkóná ontará'á kotuwátuwar-úwana moórá-arasi mindáúmpá'á kígau ún-arasigo áwí'a Áróta ontará'á kuména

¹⁴ séna nááwa'ono súwana Pítaa séna kemá úne súwana Pítaa amósámba iséna ku-naamoí úmaena ímo ontamó tiyánkómha isaaiséna sáwíva-kwaasitopa'a usimátiména séna Pítaa ontará'á máyáíye súwasa

¹⁵ miwí sésa emá uwo'aó'á éma kampa'á séne suwaná minárásígó ókwara'a séna árai'a Pítaa ontará'á máyáíye súwasa miwí sésa Pítaan-amankon-iye

¹⁶ kwésuwana Pítáa ontará'á árimba tuván-tuvan-úwasa isésa onta kuntisuwésa awánomba kwemá Pítáa úwasa táátayai uwaná

¹⁷ aaisékéwa'a simátíméno séna Ísóigo ándávakemba kembá sí'maena aampa'á mésiyuwaivo Yémésinte Ísun-aaimo ísáan-kwaasiye kosimátíméro Pítáa simátimena tiyuwéna ó'on-daopa'a kuráiyé.

¹⁸ kúwasa irataró'a i-kwáásí Pítaamba kárakwirowai awánomba íma máyowasa kantúmbá ésa Pítáa náávara kóuraiyo suwaná

¹⁹ Éróti iséna Pítaamba avakáá oró súwasa avakáá uwááesa tuwówana Éróti miní-kwáásí aaivimbá maitinkéna séna tínkamoro séna évakarawai ti'marówasa tínkamuwasa púwúwana Éróti mirá umásuwena Yútiyaa-marava'a tuwéna kumeémena Sísáriyaa-naopa'a kumbéraiye.

Éróti pukáin-kwasai.

²⁰ Éróti Sáitóni-naopaken-kwaasiye Táyaa-naopaken-kwaasiye ávááraumai áwáá'a tiyúwasa minkáé'-náópaken-kwaasi tayorupamáí mésa sésa Érótimo kárakwirai-maravakemba kentáásí toómbá kwémayaundayaawe sésa mináímbá simái kawer-ónáe sésa Érótinopa'a tumbá kwená naaka'ó kárakwirowai áwí'a Párásatasimba másimamuwana isówasa minááísámbá másimai tukáawe.

²¹ minkákémbá Éróti anón-kanaa úwana kwenká'ó kárakwirowaina unáánkwátói úmaena kárakwirowai maé'maer-únka'a uména ayáátáár-aimba kwésuwasa

²² Érótimba simái arumbá iyaésa sésa íma kwaásigo kwésivo Ísóigo kwésiye anónka'a suwaná

²³ Éróti mináíntávéna íma Ísóigo úmpo úwoi-kwaasi úne séna aúpá'á tuwówana Ísóigona kwayó'ná'á kwíyómpakewai tuvuwúwana uvowánkó arumbá unkarówana pukáiyé.

²⁴ puwúwasa Ísóigona kwaási Áánútun-aaí kosimátin-tasimatin-uwasá isésa áraire sésa Ísóigompa'a tésa méraawe.

²⁵ Ántíokuvaken-kwaasi Yérúsaremuvaken-kwaasiyavesa óntamba timénaumne sirómba pósarai Páánápáasiye Sórowe kwéti'matuwesarai mimbáyái ánásowasarai ívé-kwaasigo áwí'a Yóni Máákaamba áí'maesarai Yérúsaremuva'a tuwésarai kweémesarai Ántíokuva'a kurááiyé.

13

Áánútu Páánápáasinte Sóronte mayái tímakain-kwasai.

¹ Ántíoku-naopa'a Ísóigona kwaásivinkemba Áánútun-aaí kwésimatimen-kwaasiye kawer-ímáyáá kwéagaraantinkaan-kwaasiye mésa moóráwai áwí'a Páánápáasi úwana moóráwai avután-kwaasigo áwí'a Símiyoni úwana moóráwai Sáíríni-maravaken-kwaasigo áwí'a Árúsiyasi úwana moóráwai áwí'a Mánéyeni kwemá Éróti kawáánakóná naaúmpa'a maémaumba úwana moóráwai Sóro úwana umái mésa

² moórá-kanaa Ísóigona kwaási Áánútuna imáyáa mósá kwémaresa toómbá íma kwénesa námúnaawe su'mai kwésunka'a Áánútun-amanko simátimena séna Páánápáasinte Sóronte kesí mayáír'á usásintinkaraumpo mindárai tiyúwáaro súwasa

³ toómbá íma nombá námúnaawe su'mai kwésesa Áánútuna mayái mayáígwáe sésa tine'á tiyáándeí tátoresá ti'marówasarai kurááiyé.

Sáíparasi-marava'a kosimátímakaayan-kwasai.

⁴ Áánútun-amanko Páánápáasinte Sóronte ti'marówasarai Yóni Máákaamba áí'maesarai Ántíoku-naopa'a tuwésarai Sérúsiyaa-naopa'a kumésarai uwí-nónkóná

avumpim-bárává'á áwí'a Sáíparasi-marava'a kónáe sésarai nompí-sípí táto'mai usáatesarai kweémesarai

⁵ Sáíparasi-marava'a Sárámisi-naopa'a mindómpí-sípívínkémbá kunásávesarai Yútaa-kwaasiti mono'-náúmpímpá'á Áánútun-ai simátíma'maesarai kwéguyana Yóni Mááka túwa'naa úmaena kúwasarai

⁶ kawer-áimbá simátíma'maesaya marapá'á kweémesaya Páávoso-naopa'a kuwaná moórawai mindáopa'a Yútaa-kwaasigo ména kwenáwí'a Paayísu Kíríki táávinken-kwi'a Érímasa kwemá pukaa'á agayón-kwaasi póna kampa'á séna Áánútun-ai simátimundawai úne súwana

⁷ moórawai kámááni-kwaanako áwí'a Sésiasa Porasa ména kawer-ímáyáágwárá-kwáásí póna Áánútun-ai isánáe séna Páánápásinte Sóronte tááyowana Érímasa pukaa'á agayón-kwaasigo kámááni-kawaanakoe aasiyaasí maí'mai'a úwai máyowana kámááni-kawaanako Páánápásinte Sóronte tááyowasarai tuyaná Érímasaagwara'a téna

⁸ mindárai táái tasimái karéna kámááni-kawaanako Ísun-aaiyavai áraire sivo séna mindárai táái tasimái karówana

⁹ Sóro moórá-awí'a Póro Áánútun-amanko kwempímbá anómba umánkowana Póro pukaa'á agayón-kwaasigomba aráá'a avuwéna

¹⁰ séna Sáátáánigo aráá'a po kawer-ánkóná uwa-kwáásí éma amápa-sawisawaa-imayaa empímbá anómba umánkaraimba po Ísóigona kawer-ámbá sáwí'a úmae iyóndayavena

¹¹ ívé'a Ísóigo ená meeyámbá amína aúrampa kavíkwína évaka-tawai sámó káínda íma awánaniyone Póro súwana avekáámbá Érímasaamba aúrampa'a ítáguwana siyáánka'o táto'maesamo naaiyane séna kwaási tivakáá úmae kwénaauwana

¹² kámááni-kawaanako Ísóigon-ai iséna áatavai éna Ísóigomo úmba awánéna séna Ísóigon-ai árair-aimban-iye séna kwempá'á téna méraiye.

Písítiyaa-marava'a Ántíoku-naopa'a kurááyan-kwasai.

¹³ Póro kwesé kwénaauwaise Páávoso-naopa'a tuwésaya nompí-sípí táto'mai usáatesaya kwémesaya Pámpíriyaa-marava'a Pékaa-naopa'a mindómpí-sípívínkémbá kunásávesaya kúmúwana Yóni Mááka tiyuwéna Yérúsaremuva'a kóúwasarai

¹⁴ mindárai marapá'á kweémesarai Písítiyaa-marava'a Ántíoku-naopa'a kwésarai Yútaa-kwaasi monor-áimbá kwéison-kanaara'a Yútaa-mono'-naumpa'a mara'á umáyóyasa

¹⁵ aúváí-kwandaavinkemba Áánútuna amáámba Mósesi agaimakómba simátimesa Áánútun-ai simátímakowai agaimakón-aimba simátímúwasa Yútaa-mono-kawaanarawa'a moórawaiimba ai'márówana mindáraitopa'a téna séna kentáásí kwaásiraiyo kwaasí kwáyainakaimo ékai kentáásí imáyáa simái kawé'á umásinkaakaiyo súwana

¹⁶ Póro usásinena séna maísáaro. kesí Ísareri-kwaasiye ó'onkaa-kwaasi Áánútuna imáyáa mósá máráawaiye ísáaro.

¹⁷ naaóvá'á Ísareri-kwaasiti Ísóigo kentáá síkwá'náyavena séna kesí kwaásiman-owe súwasa ó'on-kwaasiti maravá'á Ísípi-marava'a mésa sáwíva-kwaasi agáyówana Áánútu kwená anón-asirayamba kwáyontavai Ísípiwakemba tí'maena

¹⁸ kavóná-marava'a mátinkowasa sáwívar-ima 40 ira'a kwénaaesaa aasiyaasí Áánútuntavesa sáwí-imayaa kwéumbanivo Áánútu miwírá'á kárákwirena íma tiyuwówasa

19 Kénááni-marava'a avakaeté-maravaken-kwaasi moórá-mora-umai máyówana Áánútu tínkambaena kwéiyuwasa évaka'a putásowana miwítí maramá maimaéna kwená kwaási Ísareri-kwaasi mátimuwasa

20 mimbárává'á mésa sáwívar-ima 450 ima maisukáawe.

450 ima maisúwówana Áánútu moórá-mora-kwaasi kawáá-máyáír'á usásintinkava'a kúwana Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Sámúwéri kwemá usávaaruwasa mirán-kawáá-kwáási ánásasowasa

21 Ísareri-kwaasi Áánútu íma kentáár'á kárákwiyinkwae sésa kentáávínkémbá moóráwaimo éna kentáár'á kárákwiyiniye suwaná Áánútu séna Pénisamini-andarakewai Kísaa ááninko áwí'a Sóro kwemá kárákwiyi-mayai mayániye súwana mimbáyái mairéna 40 ima maisuwówana

22 Áánútu mimbáyái Sórompakemba Yési ááninko áwí'a Tévítimba amúwana mayówana séna Tévíti kemó súndanteni'a kwéimba pó'a aamoí kwéumankaumne Áánútu siráíye.

23 ñaaóvá'á Áánútu séna Tévítin-andarakembo aánomo usásinankaandawai kwemó éna Ísareri-kwaasi sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métinkaniye siráimba Ísuntavena árair-aimba siráíye.

24 Ísu íma amápa-kwaasi túranka'a paárurowana Yóni nombó pétinkowai amápar-Ísareri-kwaasiyavena simátimena séna kentí sawi-ímáyáá tínaembo umáme'o Áánútumpa'o tíya'o é'a nombá pétinkanaumne súwasa mirá uwaná nombá pétinkena

25 kwená mayái sáwíyanka'a ánásaniye kwéuwana simátimena séna kentí imáyáaomo kentáváímó nááwa'iyó sénááomba kwéamu'maraawai kemá íma kwemá úmpo kesínaaemba tíniwai kwemá anóndakoma kembá usáyaaitaraimba pó'a kwemó aaimó síndavimba kemá aaimó sendamá uwóví'a ónaumne Yóni siráíye Póro siráíye.

26 Póro simásuwena séna kesí kwaási Ááváramun-andaraken-kwaasiye ó'onkaa-kwaasi Áánútuna imáyáa mósá máraawaiye ísáaro. sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métinkaimba kentááyávéna Áánútu siráíye.

27 Yérúsaremuwaken-kwaasiye miwítí kawáánárawate sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métinkaniyemo siráin-aimba Ísuntavai sirómba íma imáyáa uráawe. aasiyaasi-táwai monor-áimbá kwéison-kanaama Áánútun-aaí simátímakowai agaimakón-aimba aúvái-kwandaavinkemba táámpamai kwésuwasa isésa Ísuntavai sirómba íma imáyáa uráavo tuvúwana pukáivo mináúvái-kwándááívínkén-áimbá paáruraiye.

28 tuvuwí-ámbá avakáá umbá íma sáwí'a uráimbanivo Páírátintavesa úwoi sésa tuvuwíniyone siráawe.

29 Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba Ísun-aaí agaimakómba amápa'a mirá uwasá taairakémbá maimái murí-áívimbá máutamankowana

30 Áánútu pukáimpinkemba usásinankowana

31 ayáátáaka'a moórá-mora-tawai kwená kwaási túranka'a paáruraiye. ímo tuvúkónka'a Kárírivakemba Yérúsaremuva'a kwesé kuráawai pukómpinkemba usásinenamo moórá-mora-tawaimo paárumai máyomba minkwáási awánésa sésa awáraundayavai ísaraundayavai Ísareri-kwaasi kosimátíma'maeta kónáe sésa kuráamba mimbáyái paai kwémayaawe.

32-33 Páánápásiye kesé mináséi-kwásái simátíméyanekai túye. Áánútu kentáá síkwá'náyavena mirá ónaumne sirómba kesáá máyaunda-kanaavinta mirá éna Ísumba pukáimpinkemba usásinankaraiye. mináimbá monor-ímá agaimakón-auvaivimba kaepímbá agaimaréna séna emá kesáanimba óna'a

kesí mayáír'á ánkaraumne
agaimaréna siráíye.

³⁴ Áánútu pukáimpinkemba usásinankaraimba póna íma ókwara'a puwínana áúma
kaviránintavena Áánútu séna
Tévítintave'a sé'a árai'a kawé'a umánkanaumne siráundantemba embá kawé'a
umánkanaumne
Áánútu siráíye.

³⁵ moóráva'a monor-ímá agaimakón-auvaivimba agaimaréna séna
Áánútu kwená kawé-kwáyó'ná'á íma
auwáínana áúma kaviráníye
agaimaréna siráíye.

³⁶ mináímbá íma Tévitintavena siráivo Tévíti Áánútuna mayái kwémaena puwúwasa
maimaésa aíkwá'námo utámakompimba máutamarrowana áúma kaviraráivo

³⁷ Áánútu Ísumba pukáimpinkemba usásinankarowaimba kwenáúma íma kaviraráíye
Póro siráíye.

³⁸ Póro simásuwena séna kesí kwaásiyono. ísámai kawé'a oró. Ísuma pukáimpinkemba
usásinankaraiwaintavena kwaásiti sáwí-imayaa sáwí-mayai maitiyuwáníye Áánútu
siráíye. mináímbá simátimunda ísámai kawé'a oró.

³⁹ Áánútu Mósesimbo simámakain-amaambo kwaráawaimo ombá minámáánkó kenti
sáwí-imayaa íma maitiyuwáínana arupí umái máyáawain-owe Áánútu íma sínívo
Ísumo éna kwenááiyavesa áraire sésa kwenká'á aráápamai máyáawaiti sáwí-imayaa
maitiyuwáínana miwíyávéna arupí umái máyáawain-owe Áánútu síníye.

⁴⁰ miráumai Áánútun-aaí simátímakowai tááigo kempá'a tivó sé'a kárákwimai kawé'a
oró.

⁴¹ naaóvá'a Áánútun-aaí simátímakowai agaimaréna sésa
árair-aintavai simái sáwí'a on-kwáásí ísáaro. keinárawa'o máyáan-kanaara'a mayái
máýáanda mimbáyáímó awáné'o é'o ímo kesópa'o té'o é'a úwoi puwónááowe.
mimbáyáíyávésamo simátimiya'a mináíntávésa íma áraire sénááowe
sésa agaimaréna siráawe. mináímbá kempá'a tivó sé'a kárákwimai kawé'a oró Póro
siráíye.

⁴² mináímbá simásuwena Pórowe Páánápáasiye máápa'a kumónáe kwéuyasa kwaási
sésa ókwara'a monor-áímbó ísáan-kanaa tínakai mináímbá másíyata isánaumne

⁴³ simásuwesa máápa'a kumésa sáwíva-kwaasi Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasi
Yútaa-monor-ampa'a kwéguwaiye Póronte Páánápáasinte kwa'maésa kuwasarái
sésarai Áánútu úwoi kawé'a umátinkanivo úwoi asiramái kwená aampa'a koró siráíye.

⁴⁴ suyaná Yútaa-kwaasi monor-áímbó kwéison-kanaa túwasa mindáópaken-kwaasi
amápa'a Ísóigon-aaí isánáe sésa Yútaa-mono'-naumpa'a umáyówasa

⁴⁵ Yútaa-kwaasi tuwánésa tirumbá sáwí'a úwasa mináímbá kwaráavo sésa Póronte
Páánápáasinte aká'áamba simátinkesa kampar-áímbá kwéseye sésa simái kárówasarai

⁴⁶ miwí táároi íma inkaisésarai asiramái sésarai aiva'á árai'a Áánútun-aaí
simátimuyamba mináímbá tínaemba umáme'a íma sínkáíye sembá pó'a aúnái'o
umáímo maí'mai'o ónaunda uwóví'a ónaumne-imayaa ombá pókai tayauwerékai
ó'onkaa-kwaasiva'a Áánútun-aaí kosimátimeyauye.

⁴⁷ ááéma Ísóigo simásimenaya séna
emá ó'onkaa-kwaasi sáma kamátinke kesáái kwésimatiminasa kesí aambá awánáíya'a
amápa'-maravaken-kwaasi sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á
métinkanaumne
Áánútu mináímbá simásímakaimba pókai ó'onkaa-kwaasi kwenáái kosimátimeyauye
Póro siráíye.

48 Póro súwasa ó'onkaa-kwaasi isésa Ísóigon-aaiyavesa aamoí ésa tirumbá kawe'á umái máyówana Áánútu séna kesí kwaási é'a aúnaí'a umái maí'mai'a ónááowe súwasa miwí Ísóigon-aaiyavesa áraire sésa kwempá'á tésa méraawe.

49 Ísóigompa'a aráapamai mésa mimbáravá'á Ísóigon-aai kosimátin-tasimatin-uwasá sáwíva-kwaasi isésa

50 Yútaa-kwaasi Póronte Páánápásinte tirumbá sáwí'a umátinkesa mindáópaken-anon-kwaasiye aarai túwí'a kwáyon-inimba Yútaa-monor-aimba asiramái máyón-ininte mindárai táái simátimesa miwítí imáyáa tavisuwasá isésa Póronte Páánápásinte sáwí'a umátinkesa aaisambá tiyésa miwítí maravákémbá ti'mátuwowasarai

51 Áánútu minkwáásí íma aamoí umátinkaniye-umasitai'a ésarai tísamaivakem-barama uwáésarai Ántíoku-naopa'a tuwésarai Áíkóniyamu-naopa'a kuyasá

52 Ántíoku-naopa'a Ísuna aampa'á kun-kwáásí máyówana Áánútun-amanko miwívimbá anómba umátinkowasa tirumbá kawe'á umái méraawe.

14

Póroe Páánápásiye Áíkóniyamu-naopa'a kurááyan-kwasai.

1 Póroe Páánápásiye Áíkóniyamu-naopa'a kwésarai ááémo urááyantemba Yútaa-mono'-naumpa'a umésarai áséi-kwasai asiramái simátímúyasa isésa sáwíva-kwaasi Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiye Ísun-aaiyavesa áraire sésa kwempá'á tésa máyómbanivo

2 évaka-Yútaa-kwaasi Ísun-aaiyavesa tínaeemba umámesa íma áraire sirówai Póronte Páánápásinte sáwí-aimba simátínkówasa ó'onkaa-kwaasi isésa mindáraiye Ísun-aai ísówaiye tirumbá sáwí'a umátínkómbanivo

3 mindárai ayáátáaka'a mindáópa'a mésarai miwí táároi íma inkaisésarai Ísóigon-aai asiramái simátímúyana Ísóigo kwaási úwoi kawe'á kwéumatinkaimba awánaigwae séna mindárai kwená asirayámbá timúwasarai ímo awánarom-bayai kawe'-máayái máyóyasa

4 mindáópakewai kaepí taaínkaar-urésa évakarawai sésa Yútaa-kwaasi táaiyavesa áraire suwasá évakarawai sésa aantá-kwaasi táaiyavesa áraire siráawe.

5 suwasá ó'onkaa-kwaasiye Yútaa-kwaasiye miwítí anón-kwaasiye torupamáí mésa tímááyu-aimba sésa óntandei Póronte Páánápásinte tínkamonaé suwasarái

6 mináímbá isésarai kawe'ó íyapa'a méyae sésarai Áríkoniyaa-marava'a kwésarai Árísitaa-naopare Tépi-naopare ó'on-o'on-daopare

7 áséi-kwasai simátíma'maesarai kurááiyé.

Árísitaava'a Tépi'a kurááyan-kwasai.

8 moóráwai Árísitaa-naopa'a anówa arupinkémbá aísamai sáwí'a umáguromba maránkarowana íma aaintómba ááémo maúnka'a ména

9 Póro kwésimatimun-aimba iséna árair-aimba kwésimba póna kawe'á umásinkaniye-imayaa úwana Póro minímáyáámó úmba awánéna aráá'a avuwéna

10 anónka'a séna enáísamaine usásinao súwana usásinkwena aamoí éna kweyááríka'a marapá'á kúmba

11 sáwíva-kwaasi Póromo úmba awánéna miwí tááivinkemba Áríkoniyaa-aimpinkemba sésa kentáásí ísóigorai kwaásiraan-umai marapá'á kentáávimbá kumbáyaaiye sésa

12 miwítí ísóigo áwí'a mindárai tamátimesa sésa Páánápásintavesa Súsiye sésa Pórontavesa aaiyé simátímíwaiye sésa Émísiye sirá.

13 marukón-awampa'a minkámpár-ísóígó áwí'a Súsi kwená mono'-námbá kwáyowana minkámpár-ísóígóntávái ísámai póí'o umándon-kwaasigo purumakambá kwémaena moigwáán-aramba kwétararena umái maimaéna mindáókona kuri-óntará'á

mói marówasa sáwíva-kwaasi miwítí Ísóigontavaimo póí'o umándaante miráumai Ísuna aantá-kwaasiraira'a póí'a umándanae

14 sun-áimbá isésarai sáwí'an-iye sésarai kentí unáánkwátói tarátuwesarai isaaisésarai sáwíva-kwaasivimba komaésarai anónka'a sésarai

15 kenkái nóra ónáera kwéoo. keirái kemó onten-kwáásí úye. áséi-kwasai tasimátimuyamba pó'a mirán-kámpári'o tuwé'a árair-Isoigompa'a teró. árair-Isoigo kwíyómba éna maramá éna uwí-nómbá éna mimpímbá kwáyáin-tantaa'a úmarena asirayánkwáráwái máyáiyé.

16 ááéma Áánútu úwoi tíyukowa'a kentí imáyáavinkemba amápa'-mapaken-kwaasi kwénaaesá

17 miráumai kwéombanivo Áánútu máyáiyé sígwáe séna aaí sisaná aa'á téna toónkó kawé'á isa'á kwéne'a tirumpimbá aamoí kwéowe. miráumai awáné'a mirámá iní-Ísóígó máyáiyé sígwáe séna Áánútu kawerí'a kwéiyé

18 mindárai mináimbá suyasá amápa-kwaasi asirésa mindárraira'a póí'a umándanaumne kwésuwasarai íma mirá oró simái tuvímbararai iyúyasa ivátukaawe.

19 ivátuwowasa évaka'-Yútaa-kwaasi Písítiyaa-marava'a Ántíoku-naopakemba évaka'a Áíkóniyamu-naopakemba tésa amápa-kwaasiti imáyáa tavisuwasá isésa Póromba óntandei tuvuwésa á'a púwiye-imayaa ésa tavisímaesa mindáókona awámpá'á mátúwówasa

20 Ísuna aampa'á kuwái taúkúmakesa taawánowana usásinena mindáópa'a kwéna kogaúmba usá aaváyaavimba usásinesarai Pórowe Páápápáasiye mindáópa'a tuwésarai Tépi-naopa'a kurááiyé.

Síriyaa-marava'a Ántíoku-naopa'a ókwara'a kurááyan-kwasai.

21 Pórowe Páánápáasiye Tépi-naopa'a áséi-kwasai kosimátímúyasa isésa áraire sésa Ísuna aampa'á kwéguwasarai mindárai Árísitaa-naopa'a ókwara'a komésarai minkákémbá Áíkóniyamu-naopa'a komésarai minkákémbá Písítiyaa-marava'a Ántíoku-naopa'a ókwara'a komésarai

22 miráumai kwénaesarai Ísóigon-aaiyavesa áraire sirówai miwítí imáyáa asir-amátinkesarai sésarai Ísuna aampa'á asiramái koró sésarai Áánútu kwená kwaási kwégawaaipa'a kónáe sé'o é'a minámpá'á umbaiyé tain-ámpá'á kónááowe sésarai

23 miráumai mindáópata kwénaesarai maará ésarai Ísóigona kwaásivinkemba miwítí anón-kwaasi usásintinkava'a kuyasá Áánútuna imáyáa ésa toómbá íma nésa námúnaawe su'mai kwésesa mindárai Ísóigompa'a aráápamai máyówaiyavai Ísóigo kárakwitinkamae iyíniye simátímakaaiye.

24 simátimesarai Písítiyaa-marava'a kóyaaitesarai Pámpíriyaa-marava'a kwésarai

25 Pékaa-naopa'a komésarai áséi-kwasai kosimátimesarai minkákémbá Átériyaa-naopa'a kumésarai

26 nompí-sípí táto'mai usáatesarai teémesarai Síriyaa-marava'a Ántíoku-naopa'a ókwara'a tirááiyé. ááéma mindáópa'a Ísóigona kwaási mindáraiavesa Áánútu túwa'naa úmaena iyínivo kwená mayái komáyáakaiyo sirówasarai mimbáyái ko-maisuwésarai tirááiyé.

27 Ántíokuva'a tuyasá Ísóigona kwaási tayorupamáí máyówasarai Áánútumo simátimuni'o urááyan-aimba sésarai Ísuna aampa'á ó'onkaa-kwaasi agaráátinkauyasa mináintávái áraire sésa minámpá'á kwégowe-aimba tasimátimesarai

28 mindáópa'a Ísun-ai ísówai ayáátáaka'a méraaiye.

15

Yérúsaremuva'a torupamáí mésa siráan-kwasai.

¹ Ántíoku-naopa'a máyóyasa évakarawai Yútiyaa-maravakemba Ántíoku-naopa'a komésa Ísun-aaí ísówaiyavesa sésa Áánútumo Mósesimbo simámakon-amaambo ímo isé'o túra'o kárámaimo araa'énamo íyanamo éna Ísóigo sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á íma métinkaniye suwasaráí

² Pórowe Páánápáasiye mináintávái áwáá'a tiyésarai kwesimá kwesiman-esa Ántíokuvakewai Ísun-aaí ísówai sésa Yérúsaremuva'a aantá-kwaasiye Ísóigona kwaásiti anón-kwaasiye mináintávái kotísaa oró sésa Póronte Páánápásinte évaka-kwaasiye ti'márówasa kuráawe.

³ Ísóigona kwaási ti'márówasa kweémesa Vínísiyaa-marava'a Sámériyaa-marava'a naaó'-nao'a komáyówasa Ísun-aaí ísówai torupamáí máyówai simátimesa sésa ó'onkaa-kwaasi Ísun-aaí isésa áraire sésa kwempá'á tésa máyáawe suwasá isésa tirumbá kawé'á úwasa

⁴ naaó'-nao'a simátímatuwesa kweémesa Yérúsaremu-naopa'a komáyówasa aantá-kwaasiye Ísóigona kwaásiye miwítí anón-kwaasiye tiyáamba kwétimesa aamoí uwasá Áánútumo mayáímó tímakaim-bayaimo mairáan-aimba másimatimuwasa

⁵ isésa évakarawai Ísun-aaíyavai áraire sumbánivo ámáán-kawaa-kwaasiti aampa'á kwéguwai usásinesa sésa ó'onkaa-kwaasi Ísun-aaíyavai áraire kwésewai Mósesi simátímakon-amaamba isésa túra'a kárámái araa'éna orómá kosimátíméro suwasá

⁶ aantá-kwaasiye anón-kwaasiye sésa mináimbá torupamáí méta imáyáa umáíya senó siráawe.

⁷ suwasá torupamáí mésa ayáátáaka'a mináimbá suwaná Pítaa usásinena séna kesí kwaásiyono. ó'onkaa-kwaasi áséi-kwasai isésa Ísun-aaíyavai áraire sígwáe séna ááéma Áánútu keinárawapinkemba usásisinkena si'marówa'a kosimátimewanasa isésa áraire siráawe. kemá mináimbá á'a ísaraawe.

⁸ Áánútu amápa-kwaasiti imáyáa tuwánéna ó'onkaa-kwaasiyavena séna kesí kwaásiman-owe séna kwenamambó símakonten-umai miwímó tímakomba awánaraumne.

⁹ Áánútu Yútaa-kwaasiya ór-amba íma agaráásinkenaya ó'onkaa-kwaasi íma ór-amba agaráátinkena kwéivo Áánútu amápa-kwaasiya mimbórá-ámbá kwéagaraasinkaiye. miwí Ísun-aaíyavai áraire sunkákémbá miwítí sáwí-imayaa maitiyuwéna kawer-ímáyáa umátínkaraiye.

¹⁰ Mósesin-aaigo kentáá síkwá'náya umbaí tiyówasa íma kanaán-umai kwakáawe. kentáágwárá'á miráumai umbaí taisatá íya kanaán-umai kwakáumne. mindáyavai ó'onkaa-kwaasi Ísuna aampa'á kowáiyáváímó Mósesin-aaí kwáráaro síyasamo ésa umbai-ámbá kwaránááowe. mirámó íyanamo éna Áánútu áwáá'a sína'a pó'a íma mirá ónááowe.

¹¹ Ísóigo Ísu úwoi súwa'naa enaya sáwí'o umáímo máyaundavinkenta kawer-ámpá'á mégwésinkaintaawe. mináintávái'yá áraireya sénáísae mirámó kwéintenta ó'onkaa-kwaasigwara'a mirá kwéiye Pítaa siráíye.

¹² Pítaa súwasa isésa amáparawai árai'a siyé sésa íma aaí suwasaráí Pórowe Páánápáasiye Áánútu tímakaim-bayai ó'onkaa-kwaasivimba mimbáyái mairááyan-aimba simátimesarai Áánútuna mayái ímo awánaraam-bayai kawé'-má'yái mairááyan-aimba

¹³ simátímatuwoyana Yémési séna kesí kwaásiyono. kesáái ísáaro.

¹⁴ ááéma Áánútu ó'onkaa-kwaasiyavena imáyáa éna minkwáásívínkémbá évakarawai usásintinkena séna kesí kwaásiman-owe siráin-aimba Pítaa ívé'a simásímakaiye.

- 15 Áánútun-aaí simátímakowai mináímbá aúvái-kwandaavimba agaimarésa sésa
- 16 Ísóigo séna naaémba kumé'a Tévítina naambá tawísíyukaan-damba kunumásuwanaumne. sáwí-yantaakwara'a kawé'á kunumásuwanaunda pósa
- 17 ó'onkaa-kwaasi kesópa'a ténááowe. kesí kwaásiman-owe sendawái kesópa'a ténááowe séna
- 18 Ísóigo mináímbá naaóvá'á sirómba póna ívékwara'a mirá kwésiye Yémési siráíye.
- 19 Yémési simásuwena séna Ísóigo siráin-aintave'a imáyáa é'a sé'a ó'onkaa-kwaasi Áánútumpa'a kwéten-kwaasi umbai-máyái íma timénaumpo
- 20 aúváiima agaimái timéta séta kampar-ísóígóntávái imáyáa ésa pói'o umándaamba mimpói íma naaró. aarai-úmóyámbá kwaai-úmóyámbá íma oró. póima tuvú'newana kwená naaemá ímo kumíndamo úwoimo kwáyáina'a mimpói íma naaró. naaegwárá'á íma naaró. mináímbá aúvái-kwandaavimba agaimaráumpo awánaaro.
- 21 ááemo maémaén-kwaasiye ívé'o máyáan-kwaasiye ayáátáaka'a aasiyaasí monor-áímbá kwéisaan-kanaara'a mináímbá Mósesin-aaí simátíma'maesa kuráawe. mindáyaveta aúvái-kwandaavimba agaimaráumpo awánaaro Yémési siráíye.

aúvái agaimái ó'onkaa-kwaasi tímakaan-kwasai.

- 22 súwasa aantá-kwaasiye Ísóigona kwaásiye miwítí anón-kwaasiye sésa kanaám-pota kentáávímbá évakarawaiye ti'maráanasaya Pórowe Páánápásiye Ántíokuva'a kwíyapa'a miwísé kónááowe sésa miwítí avumpinkémbá kae-kwáásí túwí'a mósá makáan-kwaasirai túwí'a tombá moóráwai áwí'a Sáírásí úwana moóráwai kaer-áwí'á Yútásiye Paasapasíyé umái
- 23 aúvái timésa ti'marówasa kurá. mináúváiímbá agaimarésa maará sésa kesáá kentí kwaásiya úne. aantá-kwaasiye anón-kwaasiye moórá-aimba sénaumpo kentáásí kwaási ísáaro. ó'onkaa-kwaasi Ántíoku-naopa'a Síriyaa-marava'a Sírisiyaa-marava'a máyáan-kwaasi ísáaro.
- 24 kentáávínkémbá évakarawai kentópa'a kwésa ímo simátímakaunda-aimba miwítí imáyáavinkemba kosimátímúwa'a isé'a tirumbá sáwí'a úwa'a umbai taráanta iséta
- 25-26 torupamáí méta imáyáa éta mimbórá-áímbá simái kae-kwáásí usásintinketa ti'maráúnasaya Páánápásiye Póroe migóíye. mindárai kesí kwaásiya siruntá tímakaundanaraiye sínkamiyakai puwúyavo-imayaa íma ésarai Ísóigo Ísu Káráísitina mayái kwémayauye-imayaa ésarai asiramái kwémayaaíye.
- 27 Yútásinte Sáírásinte ti'maráúnasarai migóiyamba pósarai aúváiínken-ainkwara simátimeyaaí-ainkwara'a mimbórá-áímbá pósarai kosimátimeyaaíye.
- 28 Áánútun-amankowe kesááwé mimbórá-áímbá simáíya íma umbai-áímbá simátimumpo maanáúváiínkén-áímbá simátimundaya ísáaro.
- 29 kampar-ísóígóntávái imáyáa ésa pói'o umándaamba mimpói íma naaró. naaemá íma naaró. póimo tuvú'newana kwená naaemó ímo kumíndamo úwoimo kwáyáina'a mimpói íma naaró. aarai-úmóyámbá kwaai-úmóyámbá íma oró. kesáámó sún-da-aimbo é'o é'a kawé'á ónááowe. mináímbá ánásaiye. aúváiima agaimái timésa siráawe.
- 30 suwasá mináúváiímá timésa ti'marówasa maimaésa kweémesa Ántíoku-naopa'a kuwasá Ísóigona kwaási torupamáí máyówasa mátímúwasa
- 31 mináúvái-kwándáávínkémbá táápamai simátímúwasa kawer-áímbá isésa tirumbá kawé'á úwasarai
- 32 Yútásiye Sáírásiye Áánútun-aaí simátímakoyan-kwaasi ayáátáaka'a simátimesarai miwítí imáyáa arupí umátímúyasa isésa asiramái máyówasarai
- 33 miwísé évaka'-no'waamba máyóyasa Ísun-aaí ísówai sésa á'a kanaán-ivo ti'mákaan-kwaasitopa'a kawer-áímbá kosimátímékaiyo suwaná
- 34 Sáírásí ó'on-imayaa éna mindáópa'a máyowasarai

³⁵ Pórowe Páánápáasiye ayáátááka'a Ántíokuva'a mésarai mindáraiye évakarawaiye mésa Ísóigon-aa simátíma'maesa kuráawe.

Pórowe Páánápáasiye tarákaa'a urááyan-kwasai.

³⁶ naaémba Póro Páánápásintavena séna naaó'-nao'a Ísóigon-aimo simátímakauyamba Ísun-aimo ísaraawai kawerá umáíya máyáawa tuwánamaekai kóyauye Póro súwana

³⁷ Páánápáasi séna Yóni Máákaamba áí'mekai kóyáe súwana

³⁸ Póro séna kweséya téwáyana Pámpíriyaa-marava'a kenkáí másiyuwena kwená naaópa'a tayauweréna kuráimba pókai íma áí'mekai kóyauye Póro súwasarai

³⁹ mináíntávái kayorésarai aaisambá simásuwesarai mindárai tarákaar-uyaná Páánápáasi Yóni Máákaamba áí'maena nompí-sípí táto'mai usáatesarai kweémesarai Sáíparasi-marava'a kuyaná

⁴⁰ Póro séna ke Sáírásimba airánaumne súwasa Ísun-aaí ísówai námúnaa simásuwesa sésa Ísóigo úwoi kawe'á umátinkanivo kokaiyó suwaná Sáírásimba áí'maena kúmba

⁴¹ Síriyaa-marava'a Sírisiyaa-marava'a naaó'-nao'a kwénaesarai Ísóigona kwaási túwa'naa úmaesarai kuyasá kawe'á umái méraawe.

16

Tímóti mindáraiye kuráin-kwasai.

¹ Pórowe Sáírásiye mirá uyambá Tépi-naopa'a Árísitaa-naopa'a kuyaná moórawai áwí'a Tímóti mindáopa'a ména Ísuna aampa'á kwéguwai úwana anówama Ísuna aampa'á kwégun-inimba Yútaa-inimba úwana avowámá Kíríki-kwaasi úwana umái máyówasa

² Árísitaa-naopakewai Áikóniyaa-naopakewai Ísun-aaí ísówai Tímóti áwí'a mósá makáawe.

³ avowámá Kíríki-kwaasi póna áúra'a íma kárámai araa'éna urómba pósa Yútaa-kwaasi mináyámp'ó máyáan-kwaasi mirán-áímbá ísówana Póro séna Ísóigona mayáír'á Tímótimba airánáe séna Yútaa-kwaasi aamoí ígwáe séna Tímótimba áuma kárámarena

⁴ áí'maena naaúwasa naaó'-nao'a kwénaesa aantá-kwaasiye Ísóigona kwaásiti anón-kwaasiye Yérúsaremuva'a siráan-aimba Ísóigona kwaásiyavai simátíma'maesa kweésa sésa mináímbá ísáaro suwasá

⁵ Ísóigona kwaási Ísumpa'a asiramái mésa ó'on-kwaasi simátíma'maesa kuwasá isésa aasiyaasi-táwai évakarawai Ísun-aaiyavesa áraire sinté kwégwesa sáwíva-kwaasi-i'a uráawe.

Póro kaainkáámbá awánarain-kwasai.

⁶ Pórowe Sáírásiye Tímótiye Vírísiyaa-marava'a Kárésiyaa-marava'a kwénaesa Ésiyaa-marava'a áséi-kwasai kosimátimenae sumbá Ánútun-amanko íma kónááowe súwasa

⁷ isésa kweémesa Mísiyaa-maragona oóvímbá kwésa Pítíníyaa-marava'a kónáe sésa uwaná Ísun-amanko íma kónááowe súwasa

⁸ isésa Mísiyaa-marava'a kómaatesa kweémesa Táróasi-naopa'a kumbésa

⁹ no'wáámba Póro kaainkáámbá awánówana Másétóniyaa-maravaken-kwaasigo koku'á taména séna Másétóniyaava'a tasúwa'naa uwo asiramái súwana

¹⁰ Póro kaainkáámbá awánéna simásimuwata usásineta séta Másétóniyaa-kwaasiya áséi-kwasaiya kosimátimunanya Ánútuya kwésaayaisata Másétóniyaava'a kónáeya siráundayaawe.

Árítiyaama Ísumpa'a tiráin-kwasai.

11 séta Táróasi-naopa'a nompí-sípí táto'mai usáateta kówánanaya mindómpí-sípígó apu úmaena kúwata Sámóteresi-marava'a kogwaéwándaaya usá aaváyaavimba kweémeta Níápórisi-naopa'a marapá'á kunásáveta

12 minkákémbá Vírípai-naopa'a marapá'á kuráundayaawe. mindá Másétóniyaa-marava'a anón-daopa'a Áróamáani-kamaani-kwaasi kárákwiraan-daopa'a évaka'-no'waamba kógwaeta

13 Yútaa-kwaasi monor-áímbá kwéison-kanaa túwata imáyáa éta Yútaa-kwaasi non-awámpá'á torupamáí mésa námúnaa kwésewe séta naaópa'a tuwéta nonawámpá'á kumówándaaya aaraiyómbá torupamáí máyówata kumbéta simátimewanasaya

14 isésa uwaná moórá-ininko Táyátaira-naopaken-ininko áwí'a Árítiyaama kwená mayái óoraan-tantaa'a ampantará'á tásuwena kwétimena óntamba kwémaena kwemá Áánútuna imáyáa éna kwenáwí'a mósá makón-inimba Ísóigo imáyáa amúwana Póron-aaí kawe'á umái isówana

15 miníníngógwárá kwená akúnkwárá'á nombá pétinkowana minínínkó séna kentávái sé'a Ísóigon-aaiyavena áraire séna Ísumpa'a asiramái máyáin-ininkoman-iye sé'a kesí naaúmpa'a taménaaowe asiramái súwata kwená naaúmpata koméraumne.

Pórowe Sáírásiye ándáva'a máyóyan-kwasai.

16 moórá-arasi mayái kwémayon-arasigomba évakarawai óntamba tuwésa meéyán-uráan-arasigomba taraváá-kwámbá kwenarumpimbá máyowana évaka-kwaasitopa'o naaémbo kwínín-aimba simátimuwasa óntambo ámúmba kwembó meéyámbakaan-kwaasi tímúwasa maémáémbani. moórá-tawai námúnaa kwésupa'a kumówánanaya minárásígó suwánéna

17 Póronte kenté sínaaemba kwa'maéna kwégwena anónka'a séna Áánútu kwíyómpa'a máyáiwaina mayái kwémayaan-kwaasiman-owe. Áánútu sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á mégwétinkain-aimba kwésimatimewaiman-owe minárásígó séna

18 sáwívaka'a kwa'maéna kwégwena mirá súwana Póro arumbá umbái tówana mégwantena kwenarumpimbó máyon-taravaa-kwankontavena séna Ísu Káráísitina asirayámbá kwáyáintavai égési umái sé'a minárásí auwé kóaaó súwana avekáámbá auwéna kóúwasa

19 minárásígómbó meéyán-uráawai awánésa tirunkó sáwí'a úwasa sésa íma kawer-óntámbá mayánaumne sésa Póronte Sáírásinte tiyáánka'a táto'mai tavisímaesa naambárupa'a kawáá-kwáásítópa'a mátinkesa

20 Áróamáani-kamaani-kwaasitop'a mátinkesa sésa maandárai Yútaa-kwaasirai kentáásí naaópa'a sáwí-mayai kwémayaaiye.

21 kentáásí amáámbe kwégaesarai ó'on-ampar-amaamba kwéseye. maandáraimo séyan-amaamba íya kwaránaumpo Áróamáani-kwaasiti amáámbe kwaránaumne suwasá

22 sáwíva-kwaasi taúkúmaresa anónka'a símae iyésa sésa áraire suwasá kawáá-kwáásí mindáraití unáánkwátóí tarátiyuwesa sésa kunánaandei tínkamoro suwasá

23 ávááraumai tínkambarésa tavisímaesa ándáva'a avúsúyuwesa ándáva'o kárákwiron-kwaasiyavai sésa ontará'á kárákwimai mindárai kawe'á uwo suwaná

24 avumpin-dáúmpá'á móavususuwena tísamairai taaí umairéna aráápamarena ándáneí kárárumarowasarai méraaiye.

25 méсарai no'wáán-avuntamba Pórowe Sáírásiye námúnaa kwésesarai Áánútuna imá kwésuyasa ándáva'o máyón-kwaasi isówana

²⁶ avekáámbá anóm-barima tówana naamayáámbá karekó'a umágúwana amápar-ontama tigúwana ándáva'o máyón-kwaasi tiyayaampimpaken-andama kweyáárika'a ayúkúwasa

²⁷ ándá-naumpa'o kárákwirowai aúma kwáyomba póna usásinena awánómba ontan-tigurówana usáawanena séna ándá-kwaasi kóuraawe-imayaa éna anón-kwaasigon-aaroi inkaiséna kwená taánasatama mósá taúkéna kwenáúvimba agaiváíndayavena úwana

²⁸ Póro awánéna anónka'a séna íma mirán-uwo. kesáámá amápata úwoiya máyaumne súwana

²⁹ ándá-naumpa'o kárákwirowai kwená kwaásiyavai séna oómbá kúra-simero súwasa kúrar-amuwana avekáán-umai ándá-naumpa'a iyúmba ayántámbá kwétowana anóndaraima óye séna Póronte Sáírásinte tísamaivimba kumbaéna

³⁰ usásinena tí'maena máápa'a kumbéna séna nóra onaná sáwí'o umáímo máyaundavinkemba Áánútu kawer-ámpá'á mészinkaniyo súwasarai

³¹ mindárai sésarai Ísóigo Ísu Áánútumpakemba kunkáiwain-aaiyavai áraire sinaná ewé ená akúné sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métinkaniye simámesarai

³² minkwáásiyómbá Ísóigon-aai simátímúyasa isésa

³³ mindó'wáán-avuntamba ándá-naumpa'o kárákwirowai tí'maena tirósáánumpar-avima kwésese umátiyuwena mitáwai kwesé kwená kwaásiye mono'-nómbá pékaawe.

³⁴ nombá pé'maena Póronte Sáírásinte tí'maena kwená naaúmpa'a mátínkarena toómbá timúwasarai kwénoyasa kwewé kwená akúné Ísun-aaiyavai áraire siráamba pósa tirumbá kawé'á umái méraawe.

³⁵ máyówasa usá aaváyaavimba Árómaani-kawaa-kwaasi i-kwáásí tí'marówasa ándá-naumpa'a kwésa sésa mindárai ayútínkénasarai kókaiyo suwaná

³⁶ ándá-naumpa'o kárákwirowai Pórontavai séna Árómaani-kawaa-kwaasi i-kwáásí tí'marááwasa tésa sésa Póronte Sáírásinte ayútinkaaó sembá pókai ayútínkáanakai tirumbá kawé'á ínakai kokaiyó súwana

³⁷ Póro i-kwáásíyáwái séna íma kawer-áímbá sésa kempímbá íma kwáyáin-aimba simái kunánaantamba sínkamesa ándáva'a avúsúyukaawe. Árómaani-kwaasiti aúváíma tokáuyan-kwaasi úyambanivo sínkamomba uwóví'a ésa minámáámbá káráyukaawe. ívé'a aúpá'á ayúsinkai-imayaa owakái íma mirá óyauye-imayaa ékai Árómaani-kawaa-kwaasi kesópa'a tésa ontá tayisúwéwakai kóyauye Póro súwasa

³⁸ i-kwáásí isésa koyauwerésa Póron-aai tasimatimesa Árómaani-kwaasiti aúváí tokááin-kwaasiye simátímúwasa isésa táátavai ésa

³⁹ ándá-naumpa'a komésa sésa keinárai Árómaani-kwaasiti aúváíma tokááyan-kwaasi óyata íma ísareta úwoiya tínkankaunda mindá uwóvíta éta tínkankaumne sésa tí'maesa máápa'a kumésa aánoumai sésa kentáásí naaópa'a tuwékai kokaiyó suwasarái

⁴⁰ Pórowe Sáírásiye ándáva'a tuwésarai Árítiyaana naaúmpa'a kuyasá Ísun-aai ísówai torupamáí máyówasarai miwítí imáyáa kawé'á umátinkesarai tiyuwésarai kurááíye.

17

Tésárónaika-naopa'a koméraayan-kwasai.

¹ Pórowe Sáírásiye kwésarai Ámpíporisi-naopa'a Ápóróniyaa-naopa'a kóyaatesarai Tésárónaika-naopa'a kuyaná mindáópa'a Yútaa-kwaasiti mono'-námbá kwáyowana

² Póro úntemba Yútaa-kwaasi monor-áímbá kwésunka'a mono'-náúmpá'á uména Áánútun-aai aúváí-kwandaavinken-aimba simátimumba monor-áímbó ísaan-kanaara'a kaumborá'á simátiména

³ séna aúváí-kwandaavinkemba séna Áánútumo usásinankaiwaimba áí'a índai'a umánkaiyana puwéna usásinaniye siráimba mináínkóná ááimba avora'á simátimune. mináímbá Ísuntavesa siráawe Póro súwasa

⁴ isésa Yútaa-kwaasi évaka'a mináíntávésa áraire sésa Póronte Sáírásinte tínaaemba kwarésa Kíríki-kwaasi Áánútuna imáyáa mósá márówaiye sáwívar-inimba túwí'a kwáyon-ininte miráumai-sawiva-kwaasi kwakáawe.

⁵ kwárówasa Yútaa-kwaasi tuwánésa tirumbá sáwí'a úwasa sésa mináímbá kwáráavo sésa sáwí-kwaasi kavóná-kwaasi tirówasa torupamáí mésa áái'a tiyánáe sésa imáyáa tímúwasa Yésónona naambá taúkúmaresa Póronte Sáírásinte tayáto'maeta amápa-kwaasi túranka'a aavintá maitinkánáisiye sésa tivakáá umbá

⁶ íma máyóyasa Yésónowe Ísun-aaí isówai évakare tavisímaesa mindáópaken-kawaa-kwaasitopa'a mátinkesa anónka'a sésa Pórowe Sáírásiye sáwí-aimba kwémaresarai amápa'-marava'a kwétesarai ívé'a maankákwará'á kentáásí naaópa'a tamáyaayana

⁷ Yésóno kwená naaúmpa'a matínkaraiye. Árómáani-aiva-kawaanakona amáámba karésa sésa kentáará'ó kárákwiraiwai Ísuman-iye kwésewe suwasá

⁸ amápa-kwaasiye kámááni-kawaa-kwaasiye isésa tirumbá sáwí'a úwasa áái'a tiyái-ímáyáá uwasá

⁹ kawáá-kwáásí Yésónompi kwimái évaka-kwaasiyavai sésa óntamba simíyata ayútínkáana'a ti'mátuwaaro suwasá óntamba tímúwasa ayútínkówasarai kurááiye.

Pérea-naopa'a kuráan-kwasai.

¹⁰ ayútínkówasarai kuyasá no'wááni'a únka'a Ísun-aaí isówai Póronte Sáírásinte tínkamovo sésa ti'márówasarai Pérea-naopa'a kweémesarai kuyambá Yútaa-kwaasiti mono'-náúmpá'á umésarai Ísun-aaí simátímúyasa

¹¹ minkwáásiyómbá íma Tésárónaika-kwaasiraamba ésa kawer-ímáyáá kwéesa Póron-aaí kawé'á umái isésa aasiyaasi-táwai Áánútun-aaí aúváí-kwandaavimba awánésa sésa Póro áraira kwési. kampará kwésiyo sésa aasiyaasi-táwai Áánútun-aaí aúváí-kwandaavimba táámpamai awánomba

¹² Yútaa-kwaasi sáwívarawai Ísun-aaíyavesa áraire suwasá Kíríki-inimba túwí'o kwáyon-inimba sáwíva'a Ísun-aaíyavesa áraire suwasá Kíríki-kwaasi sáwívarawai Ísun-aaíyavesa áraire suwasá

¹³ Póro Pérea-naopa'a Áánútun-aaí kwésimatimiyemo sun-áímbá Yútaa-kwaasi Tésárónaikaavaken-kwaasi isésa Pérea-naopa'a tésa miwítí imáyáa tayavisimái suwasá isésa Póromba áwáá'a aéesa áái'a tiyamánkai-imayaa uwasá

¹⁴ avekáámbá Ísun-aaí isówai Pórontavai inkámóvo sésa uwí-nómpá'á kumuwo suwaná kumúwasarainivo Sáírásiye Tímótiye mindáópa'a úwoi máyóyasa

¹⁵ Póromba áí'maesa kumeémesa Áténesi-naopa'a móruna auwésa kuntauwerésa miwítí naaópa'a iyésa Sáírásinte Tímótinte usimátimesa sésa avekáán-umai kesópa'a kúmókaiyo Póro siyé usimátímakaawe.

Póro Áténesi-naopa'a mérain-kwasai.

¹⁶ Póro Áténesi-naopa'a kuména Sáírásinte Tímótinte kwétimu'marena awánómba mindáópaken-kwaasi sáwíva'a kampar-ísóí úmakesa miwán-áwí'a mósá kwémarowana Póro tuwánéna arumbá umbái tówana

¹⁷ Yútaa-kwaasiti mono'-náúmpá'á uména Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasi Áánútuna imáyáa mósá márówaiye usimátimena Áánútuna áséi-kwasai usimátimena aasiyaasi-táwai mindáókona marupá'á máyón-kwaasi Áánútun-aaí simátíma'maena iyúwasa

¹⁸ Épíkúriyaan-aaí isámai kuwáiyé Sítóikin-aaí isámai kuwáiyé Póronopa'a tésa kwesimán-kwesiman-esa évakarawai sésa aaiyé símaena nááín-kwaasi nóine kwésiyo

suwasá évakarawai sésa ó'om-bapaken-isoigontavena kwésiye sumbá Póro Ísun-ai séna pukáimpinkemba usásinkaiye simátimaintavesa mináimbá suwasá

¹⁹ Póromba áí'maesa kawáá-kwáásimó torupamáí mésamo évakar-aimbo simáímo kawer-un-áyámpá'á áwí'a Áríópagasi-ayampa'a Póromba áí'maesa máankesa sésa aúná-aimbo kwésimatimenda-aimba simásímínata ísáano.

²⁰ kesáá mináíntá isáúnda mináínkó á'oran-ivo ókwará'a mináínkóná ááimba simásímínata ísáano sésa

²¹ Áténisi-naopaken-kwaasiye ó'om-bapaken-kwaasi mindáópa'a tamáyón-kwaasiye aasiyaasi-táwai torupamáí mésa aúná-aine su'mai kwésewe. mindáyavesa mináínkóná ááimba simásímínata ísáano siráawe.

²² suwaná Póro usásinena Áríópagasiva'a torupamáí máyón-kwaasiyavena séna Áténisi-naopaken-kwaasi ísáaro. monotáv'é'o asiramáímo máyáawai á'a tuwánaraumne.

²³ kentí naaópa'a kwénaae'a tuwánáúna'a évaka-tantaa'a úmake'a miwán-áwí'a mósá kwémaraamba tuwánaraumne. óntan-taareira'a aúváíma agaimaréna séna íma awánáúnda-isoigontavai maanóntán-tááréímá úmakaumne agaimaréna siráimba úwa'a awánaraumne. minísóígómbá íma awánaan-isoigon-ai simátimune.

²⁴ kwemá kwíyómbe maramá mimpímbá kwáyáin-tantaa'a úmarena amápa-tantaaka'a kárákwirena íma kwaási úmakaan-daumpa'a méraiye.

²⁵ kweyáama kwaásimo máyáawaina ááinkoma póna tááma kwétimena amápa-kwaasira'a kárákwiyena kwempímbá ímo ááimo ánkariwaima póna íma kwaási kwembá áwa'naa owáímán-iyé.

²⁶ Áánútu aiva'á moórá-kwaasi úmakowasa kwempínkémbá ó'on-o'on-kwaasi sáwíva'a paáruresa amápa'-marava'a kóyáwé uráawe. Áánútu kwená imáyáavinkemba amápa'-marama taaín-timena amápa-kwaasiti kanaamá makáíye.

²⁷ kembá sivakáá-umai suwánaigwae séna Áánútu mirá uráíye. kwemá íma némpa'a máyáivo egwaa'á máyáimba póta awánanaundayaawe.

²⁸ moóráwái séna kwemá máyáísata póta kesáámá máyaumne siráíye. keinárawapinkemba moóráwái agaimaréna séna árai'a kwená iyámpóíya úne agaimaréna siráíye.

²⁹ Áánútuna iyámpóíya póta kwaásimo kentí imáyáavinkembo óntambo úmaken-tantaatavetaamo éta kesivowéyá íma sénaumne.

³⁰ ááemo miwímó mésamo sáwí'o umbá Áánútu miwíyávéna íma sáwívar-aimba siráívo ívé'a amápa'-mapaken-kwaasiyavena séna sáwí-amba tuwé'a kesópa'a teró Áánútu kwésiye.

³¹ kwená imáyáavinkemba amápa-kwaasi aaivimbá maitinkánín-kanaama tíniye. aaivimbó maisinkánín-kwaasiya á'a usásinankaraiye. pukáimpinkemba usásinankaraimba pósa árai'a kwemá aaivimbá maisinkáníntaniye sénááowe Póro siráíye.

³² pukáimpinkemba usásinankaraiyemo súmba isésa évakarawai aká'áámba suwasá évakarawai sésa moórá-tawaimo índa simásímínata ísáano suwaná

³³ Póro tiyuwéna kóúwasa

³⁴ évakarawai kwenánaemba kwa'maésa kwésa kwenáái isésa Ísun-aaiyavesa áraire sumbá miwíwínkémbá moóráwái áwí'a Táyónisi kwemá Áríópagasi kánísórona'a úwana moórá-ininko áwí'a Tamarísiye minkáé'nárai umái évakarawaivi kwimái Ísun-aaiyavesa áraire sésa kwempá'á tiráawe.

18

Póro Kórinti-naopa'a komérain-kwasai.

1 Póro Áténisi-naopa'a simátímatuwena tiyuwéna Kórínti-naopa'a komáyowana

2 moóráwai Yútaa-kwaasigo áwí'a Ákwíra máyowana kwembá anówa Pontasi-marává'á ména maránkarowana ména anón-éna Ítári-marava'a Árómaa-naopa'a koména awainínkó áwí'a Párisirae máyóyana mimbárává'á kárákwiron-kawaa-kwaasigo áwí'a Kórótíyasa Yútaa-kwaasi áwáá'a tí'mai Árómaa-naopakemba ti'mátuwowasa kuwasarái Ákwírae Párisirae Kórínti-naopa'a komáyóyana Póro mindáraitopa'a kwéna

3 kwená moórá-mayai-kwaasitopa'a póna mindáraise koména ampanta-námbá kwéesaya óntamba kwémaesaya

4 Yútaa-kwaasimo monor-áimbó kwéison-kanaamo túntemba Póro Yútaa-kwaasiti mono'-náúmpá'á uména Yútaa-kwaasiye Kíríki-kwaasiye Ísun-aaiyavesa áraire sésa kwempá'á tígwáe séna Ísun-aai simátíma'maena iráíye.

5 kwésimatimunka'a Sáíríye Tímótiye Másétóniyaa-marava'a tuwésarai Kórínti-naopa'a kúmúyana Póro aasiyaai-táwai kawer-áimbá simátíma'maena kwéiyena Yútaa-kwaasiyavena séna Áánútumo usásinankaiwaimba Yútaa-kwaasiya amu'maráúndawaiya kwemá Ísuman-iyé súwasa

6 kwenáái araaisésa sáwí-aimba simánkówana kwená unáánkwátóirakemba kankambá apiviyéna séna Áánútumo sáwí'o umáímo máyáampinkembo kawer-ámpá'ó ímo métinkanimba kentí ááinko ína'a sáwí'a ónááowe. kemá íma sáwí'a umátinkaumpo keyááríka'a sáwí'a ontávé'a tiyuwé'a ó'onkaa-kwaasiva'a kosimátíma'mae'a kónaumne Póro simásuwena

7 tiyuwéna moórá-kwaasigona naaúmpa'a komáyowana mindáúmpákén-kwáásígó áwí'a Tísíyasi Yásási kwemá ó'onkaa-kwaasigo éna Áánútuna imáyáa mósá marówai úwana kwená naambá Yútaa-kwaasiti mono'-nánkóná egwaa'á kwáyowana Póro mindáúmpá'á koména kawer-áimbá kosimátíma'maena iyúwana

8 moóráwai áwí'a Kárisipasi Yútaa-kwaasiti mono'-nánkár-ánón-kwáásígó Ísóigon-aaiyavena áraire súwasa kwená akúnkwárá'á áraire kwésuwasa Kórínti-naopaken-kwaasi sáwívarawai Póron-aai isésa Ísóigon-aaiyavesa áraire sésa mono'-nómbá pékaawe.

9-10 nombá pérówana moórá-no'waamba Póro kaainkáámbá awánówana Ísóigo séna íma áá'a kaíno. kemá esé ménaunda po íma ivátuwe kesáái úwoi simátíma'mae kwaaó. mindáópakemba sáwívarawai kesáái isésa kesí kwaási-i'a ónááomba pósa íma sáwí'a umánkanaaowe Ísóigo súwana

11 Póro mindáópa'a moórá-i umái ava'moraé-kwiyomba ména Áánútun-aai simátíma'maena iráíye.

12 simátimuwana Árómaani-kamaani-kwaasi áwí'a Káriyomba ai'marówana Kíríki-kwaasiti maravá'á kogárákwironka'a Yútaa-kwaasi Póromba tátoresá áí'maesa Káriyonopa'a máankesa

13 sésa maankwáásígó évakar-aimba kwésimatimena Áánútumpa'o iyónááon-amba moórá-ankwara'a kwéagaraatinkaiye. mináínkó kentáásí ámáámba kwéaraaisiye suwaná

14 Póro sénáe súwana Káriyo Yútaa-kwaasiyavena séna minkwáásígó kámááni-kwaasi tááimo sáwí'o énamo sáwí-mayaimo mairáinkakai kentáái ívé'a kawé'á umái isáúsina.

15 ánivo kentí ááine kentúwíre kentí ámááne su'maiyave'a tásísa ontávé'a ivátuwe'a keyááríka'a mináimbá másimai kawé'á oró. ke íma mirán-áimbá isánaumne séna

16 aaimó sií-náúmpákémbá ti'mátuwowasa

17 moóráwai áwí'a Sósénisi Yútaa-kwaasiti mono'-nánkár-ánón-kwáásígómbá tátokesa aaimó ísón-dankona egwaa'á inkámúwana Káriyo mindáyavaimo ímo imáyáamo úmba ivátukaiye.

Póro Ántíokuva'a ókwara'a kuráin-kwasai.

18 Póro Kórínti-naopa'a ayáátáaka'a Ísun-aai ísówaiye ména tiyuwéna séna Párisiraante Ákwíraante tí'maena Síriyaa-marava'a kónáe séna Sénkíríyaa-naopa'a kumbéna Áánútuntavena árair-aimba séna a'nóntáu amápa'a káráyuwena mindárai tí'maena nompí-sípí táto'mai usáatesaya kweémesaya

19 Évésasi-naopa'a mindómpí-sípívínkémbá marapá'á kunásávesaya Póro Párisiraante Ákwíraante minká tiyuwéna Yútaa-kwaasiti mono'-náúmpá'á uména aai kwesimá kweiman-uwasa

²⁰ miwí sésa ayáátáaka'a keséya méniyone suwaná ímaniye simásuwena

21 kwéna séna Áánútumo owé sénamo si'maráina'o é'a koyauweránaumne séna nompí-sípí táto'mai usáatena Évésasi-naopa'a tuwéna kweémena

22 Sísáriyaa-naopa'a mindómpí-sípívínkémbá marapá'á kunásávena kunkéna Yérúsaremuva'a marapá'á iyéna Ísóigona kwaásiyavena kawer-áímbá simátímatuwena Síriyaa-marava'a Ántíoku-naopa'a koména

23 évaka'-no'waamba kwaitinkéna tiyuwéna Kárésíyaa-ayampa'a Vírísíyaa-ayampa'a naaó'-nao'a kwénaaena Ísun-aai ísówaiyavena simátíma'maena iyúwasa asiramái méraawe.

moóráwai áwí'a Ápórosina kwaasái.

24 moóráwai Yútaa-kwaasi áwí'a Ápórosi éna kwemá Arekesándiyaavaken-kwaasi Évésasi-naopa'a tamérai. kwemá Áánútun-aai kawé'á umái kwéisená aúvái-kwandaavinken-aimba kawé'á umái simátíma'maena iyúwana

25 moóráwai Ísóigona aampa'á kwégun-aimba simámakowana aamoí éna asiramái simátiména Ísun-aai arupí umái simátíma'maena iyéna Yóni nombó pétinkon-aine su'mai íséna Ísuna kwaási nombó kwévetinkon-aimba íma ísómba

26 Évésasi-naopa'a taména Yútaa-kwaasiti mono'-náúmpá'á asiramái simátímúwasarai Párisírae Ákwírae ísésarai áí'maesarai kentí naaúmpa'a máankesarai Áánútuna aampa'á kwégun-aimba amápar-aimba kawé'á umái simámakaaie.

27 simámuyana Ápórosi íséna séna Ákáyaa-marava'a kónáe súwasa Évésasi-naopaken-kwaasi Ísun-aai ísówai áwa'naa ónaumne sésa aúváiima agaimái aménaya Ísun-aai ísááwai Ákáyaa-marava'a máyáawai mátímínasa kawé'á umánkáaro suwaná mináúvái maimaéna kweémena kúmba Áánútu úwoi áwa'naa úwana Ísuna aampa'á kuwái túwa'naa ena

28 avora'á Yútaa-kwaasiye aai kwesimá kwesiman-ena Áánútun-aai aúvái-kwandaavinken-aimba simátiména séna Áánútumo usásinankaiwaimba kwéamu'maraundawaiya kwemá Ísuman-iye súmba kwenááigo miwí tááigomba usáyaaitowana miráumai Ísuna aampa'ó kuwái túwa'naa uráie.

19

Póro Évésasi-naopa'a kuráin-kwasai.

1 Ápórosi Kórínti-naopa'a máyowana Póro avumpim-báravá'á kweémena Évésasi-naopa'a kúmba Ísuna aampa'ó kun-kwáásí máyówana

2 Póro tuwánéna tísaa ena séna Ísun-aaiyave'a áraire siráan-kanaa ára Áánútun-amankoma kentirumpimbá kumbéraiyo súwasa miwí sésa ímaniye. Áánútun-amankon-aaiya íya ísaraumne suwaná

3 Póro séna nóran-aaina kwésesa nombá pétinkaraao súwasa miwí sésa Yóni simátimakin-aimba kwésimasimesaya nombá pésinkaraawe suwaná

4 Póro séna Yóni séna sáwí-imayaa tínaaemba umásuwe'a Áánútumpa'a teró súwasa mirá uwaná nombá pétinkena séna moórawai kesínaaemba tíniwain-aaiyavai áraire sé'a kwesé aráapamai máero Yóni siráiyé. miwántávéna Ísuwe siráiyé Póro súwasa

5 miwí isésa Ísóigo Ísuntavesa ísámai nombá pérówana

6 Póro tine'á ayáamba tátorowana Áánútun-amanko miwívimbá anómba umátinkowasa ó'on-o'on-kwaasi tááivinkemba kwésesa Áánútun-aai simátimesa

7 sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi mirá uráawe.

8 mirá uwaná Póro miwísé ména kaumbo-kwiyónká'á Yútaa-kwaasiti mono-náumpá'á kwéiyena Áánútu kwená kwaási kwégawaa-in-aimba asiramái simátíma'maena iyúwasa

9 évakarawai tirunté marésa mináintávésa íma áraire sésa amáparawai túranka'a Ísóigona aantavésa simái sáwí'a uwaná Póro tiyuwéna Ísuna aampa'ó kun-kwáásí tí'maena moórawai áwí'a Tíránasi ira-námbá úmakon-daumpa'a mói tínkarena aasiyaasi-táwai Ísóigon-aai simátíma'maena kwéiyena

10 kaer-í maisuwówasa Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiye Ésiyaa-marava'a máyón-kwaasi amápa'a Ísóigon-aai ísaraawe.

Síva áánimbaati kwaasái.

11 Ísóigon-aai ísówana Áánútu Póromba asirayámbá amúwana ímo awárom-bayai ó'om-bayai mayówasa

12 évaka-kwaasiyomba ampantanéi Póro ane'á to'maésa kentí kwaásimo tí'o úwai tine'á máyo'marowasa asóvwasa kentí kwaási tirumpimbá taraváá-kwámbá máyowasa mirá máumatinkowana taraváá-kwámbá kóuwasa

13 évaka'-Yútaa-kwaasi kwénaaesa kwaási tirumpinkémbá taraváá-kwámbá maitíyu'maesa kwégwesa taraváá-kwántávésa sésa asiramái séta Ísu áwíka'a Póro kwésín-awíka'a kóroya kwésune suwaná

14 moórawai áwí'a Síva Yútaa-mono-kawaa-kwaasigo áánimbaa'a avakaeté mésa pósa mirám-báyái máyówana

15 taraváá-kwánkó simátimena séna kemá Ísumba awáné'a Póromba awáné'a kwéumpo kemá nááwiya'o simásuwowana

16 taraváá-kwánkó arumpimbá máyon-kwaasigo tínkamuwana naaé kwégumuwana unáánkwátói tarátíyuwena minávákáété-kwáásí usáyaatena tuwéntáiyuwowasa unáánkwátói-iyaaimba máápa'a kúmúwasa

17 Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiye amápa'a Évésasi-naopaken-kwaasi mináímbá ísésa táátavai ésa Ísóigo Ísu áwí'a mósá makáawe.

18 sáwívarawai máyónka'a Ísun-aaiyavesa áraire suwái tésa kwaási túranka'a paárésa sésa sáwí'a uráumne sésa

19 miwívínkémbá pukaa'ó agayáán-kwaasi miwítí aúvái-kwandaai tamairésa pukaa'ó agáyón-aimba kwáyontavesa tamaimái iravímbá agaisuwésa mináúvái-kwándááímó meéyán-uraamba sáwíva-kwaasi aiyayaamba naikamáiyavai minóntánkó áwí'a 50,000 kina tuwésa

20 mirá anón-tantaa'a umbá pósa Ísóigon-aai asiramái simátíma'maesa kuwasá sáwívarawai mináintávésa áraire siráawe.

Évésasiva'a anónkar-anonka'a siráan-kwasai.

21 mirá uwaná Póro séna Másétóniyaa-marava'a Ákáyaa-marava'a kwénaae'a Ísóigon-aaí simátíma'mae'a naaónáe séna minkákémbá Yérúsaremuva'a kuré'a Árómaa-naopa'a kónaumne séna

22 Tímótinte Érásátasinte áwa'naa í-kwáásírái ti'marówasarai Másétóniyaa-marava'a kuyaná Ésiyaa-marava'a kweyáá méraiye.

23 máyowasa minkánáá Évésasi-naopaken-kwaasi Ísóigona aampa'ó kuwáiyávésa tirumbá sáwí'a umátinkesa mindáópakemba anónkar-anonka'a suwaná

24 moóráwai áwí'a Témítiyasi minkwáásígó óntandei úmakena miwítí kampar-ísóigóná kító'-mono'-nane séna minkámpár-ísóí-ínínkó áwí'a Átémisiye sésa kwená mayái-kwáásíyómbá úmakowasa sáwíva-kwaasi óntamba mágwétimesa minkámpár-ísóigóná naambá kwémeyan-uwana

25 Témítiyasi mimbórá-máyái kwémayon-kwaasi tááyowasa tayorupowaná simátimena séna kentáásí anón-ontamba mimbáyáírákéntá kwémayaumne.

26 ánivo Póro séna kwaásimo úmáráamba kampar-ísóigómbá kwéumaraawemo sin-áímbá Ésiyaa-marava'a Évésasi-naopaken-kwaasiye ó'on-o'on-daopaken-kwaasiye isésa áraire kwésewe. kemá Póron-aaí á'a ísaraawe.

27 Póron-aaigo kentáásí mayáímó sáwí'o índayavena kwéiye. íma miráwé su'mai ínivo Ésiyaa-maravaken-kwaasiye amápa'-maravaken-kwaasiye kentáásí ísóí-inínkó áwí'a Átémisi mósá kwémaraamba Póron-aaigo Átémisina mono'-námbá úwoisankaamba simái umásukaimba póna kwenáwí'a kumíníye siráíye.

28 súwasa mináímbá isésa tirumbá sáwí'a úwasa aaisambá sésa anónkar-anonka'a sésa Évésasi-naopaken-kwaasi kentáásí Átémisi áwí'a anómba kwéiye sésa

29 ayamái suwasá mindáópa'a tésa anónkar-anonka'a kwésesa Pórowe kwénaauyan-kwaasi Másétóniyaavaken-kwaasirai moóráwai áwí'a Káyási uwaná moóráwai áwí'a Árísítakasi mindárai tavisímaesa torupamáí máyópa'a mátínkówana

30 Póro amápa-kwaasi torupepá'á iyónáe súwasa Ísuna aampa'ó kuwái íma kwaaó sésa tátorowasa

31 mimbárávákén-ánón-kwáásí évakarawai Pórona kwaási pósa aaí tuwésa sáwíva-kwaasi torupepá'á íma iyuwó Pórontavesa siráawe.

32 suwasá torupon-kwáásíyómbá sáwívar-imayaa uwaná miwítí imáyáa sáwí'a úwasa évakarawai ó'on-aintavesa suwasá évakarawai mirá suwasá évakarawai sésa nóin-aintavaiye sétaawa tayoruparáumno-imayaa uwasá

33 Yútaa-kwaasi miwítí avumpinkémbá moóráwai áwí'a Arekesándaamba túranka'a máánkarowasa évakarawai anónka'a sésa emá aaí siyó suwaná miwí táái karánáe séna ayáámba mósá tuwówasa

34 awánomba Yútaa-kwaasi úntavesa mimbórá-áímbá ayáátááka'a tavisimái anónka'a sésa Évésasi-naopaken-kwaasi kentáásí Átémisi áwí'a anómba kwéiye siráawe.

35 anónka'a kwésuwana mindáópaken-anon-kwaasigo aúváímo agayóndako tiyorái-ímáyáa éna séna Évésasi-kwaasiyono. amáparawaiya awánáúnda Átémisina mono'-námbá kwégawaa-eta ó'oran-ontamba kwíyómpakemba marapá'á kunkáin-ontamba kwégawaa-une.

36 mináímbá íma kanaán-umai karánááovo amápa'a aaiseré'a mé'a íma sáwí'a oró.

37 mindárai mono'-náúmpákémbá íma umóyámbá ésarai kentáásí ísóí-inintavai íma simái sáwí'a uráaya'anivo úwoi tí'mae'a maanká'á tiráawe.

38 Témítiyasiye kwená mayái-kwáásíyé aaí simátinkanae sésamo ésa aaimó simátinkai-kanaa úwoi kwáyáíye. anón-kwaasi máyáamba pósa aaí simái kawé'a umátinkanaaowe.

³⁹ ánivo keinárawa'o ó'on-aimbo kwáyáina'o é'a amápa-kwaasimo torupamáimo máyáampimba simái kawé'á umásuwanaaowe.

⁴⁰ kesáámó aavintáámó ménaundaya ívé'o áái'o tiyéta Árómaani-kamaani-kwaasi tésamo tasísaa esayaamo nóinkaken-aira tiyááomo síyata kesáámó sénaunda-ainta íma kwáyáiyé.

⁴¹ aúváimo agayón-kwaasigo simásuwena torupamáimo máyón-kwaasi ti'mátuwowasa kóuraawe.

20

Póro Másétóniyaa-maravare Kíríki-maravare kwénaaun-kwasai.

¹ miwí táái ánásowana Póro Ísuna aampa'á kun-kwáásí tááyowasa tuwaná miwítí imáyáa simái kawé'á umátinkena séna Ísun-aaiye su'mai maimái tirumpimbá kawé'á oró séna ánivo méwaro séna tiyuwéna Másétóniyaa-marava'a kweémena

² mivá'á naaó'-nao'a kwénaaena Ísuna aampa'á kun-kwáásíyávéna ávááraumai simátíma'maena kwénaauwasa tirumbá kawé'á úwana tiyuwéna Kíríki-marava'a kweémena

³ koména kaumbo-kwíyómbá maisuwéna nompí-sípívimbá Síriyaa-marava'a kónáe séna úwasa Yútaa-kwaasi kwená amááyu-aimba sumbá iséna ivátuwena Másétóniyaa-marava'a marapá'á kónaumne súwasa

⁴ maaráumai-kwaasi moóráwai Pérea-naopakewai Píراسi ááninko áwí'a Sópata úwana Tésárónaika-naopakendarai túwí'a Árísítakasiye Sékandaawe uyaná Tépi-naopakewai áwí'a Káyási úwasarai Ésiyaa-maravakendarai túwí'a Tikikásaawe Tóvimasiye uyaná Tímóti úwasa umái Pórowe kwéna

⁵ aiva'á Táróasi-naopa'a koména kentáásimu'a makówata

⁶ Yútaa-kwaasimo ímo intóráin-tantaakwara-pereti úwoi-peretimo kwéagayonkanaama ánásonka'a Vírípai-naopakemba nompí-sípí táto'mai usáateta kweémeta éva'aasei-no'waamba mindómpí-sípívimbá kógwaeta Táróasi-naopa'a marapá'á kunásáveta aiva'ó komésamo kentáásimu'o makón-kwaasiyeya koména moórá-sontaaya méraumne.

Yútíkásaamba pukáimpinkemba usásinankarain-kwasai.

⁷ sontaará'á Ísuntaveta ísámai toómbá néta aráá-tomba naandayávéta torupamáí máyaawananya Póro aaváyaa kónáe séna simátíma'maena no'wáán-avuntamba iyúmba

⁸ ávúmayaataan-daumpa'a méta sáwívar-omba kúra'maketa máyaawananya

⁹ moóráwai ívé-kwaasigo áwí'a Yútíkása naan-aváápímbá umáyowana Póro Ísun-aai simátíma'maena kwéiyuwana Yútíkásaamba áúgávaa'a úwana kwaeguréna meminkákémbá toká'maena marapá'á kuntuvamúwasa marapá'á kunkésa kunawánomba pukúwasa uwaná

¹⁰ Póro kuména kunkívairéna taparéna awánéna séna íma imáyáa oró. pukéna kusúvarena umái máyáiyé simátiména

¹¹ mindáúmpá'á iyéna Ísuntavena ísámai toómbá topámbai tímúwasa nowaná Póro simátíma'maena kwéiyuwana mói irataró'a tiyuwéna kúwasa

¹² puwúwanamo usásinankon-kwaasigomba áí'maesa kwená naaúmpa'a máankesa tirumbá kawé'á úwasa méraawe.

Póro Máiritasi-naopa'a kuráin-kwasai.

¹³ máyówana Póro simásimenaya séna keinárawa'a nompí-sípívimbá Ásoso-naopa'a kwégwiya'a kemá marapá'á kweéme'a Ásoso-naopakemba nompí-sípí táto'mai

usáate'a kónaumne súwata aiva'á kunkéta nompí-sípí táto'mai usáateta kweémeta Ásoso-naopa'a kówánanaya

¹⁴ Póro marapá'á kweémema Ásoso-naopa'a kuréna nompí-sípí táto'mai usáatowata kweémeta Mítíríni-naopa'a kógwaeta

¹⁵ irataró'a kweémeta Káyoso-marava'a kóyaaitaawananaya enówata kógwaeta usá aaváyaavimba kweémeta Sémóso-marava'a kóyaaitaawananaya enówata kógwaeta usá aaváyaavimba kweémeta Máiritasi-naopa'a kówánanaya

¹⁶ toómbá áká'mai Áánútuntavesa ísámai kaunánáe sésa torupaan-kánáá sáwíyanka'a tíniye kwéuwana Póro séna avekáámbá Yérúsaremu-naopa'a kuré'a mintánómbá komandánáe séna nompí-sípívimbá Évésasi-naopa'a kóyaaitanaundapo Ésiyaa-marava'a íma ayáátááka'a ménaumne súwata Máiritasi-naopata kuráumne.

Póro Évésasivaken-kwaasiyavai méwaro siráin-kwasai.

¹⁷ Máiritasi-naopata kówánanaya Póro moóráwaimba ai'marówana Évésasi-naopa'a kweémema Ísóigona kwaásiti anón-kwaasiyavena kosimátimena séna Póro kwétaayaivo teró siráiyé súwasa

¹⁸ tuwaná simátimena séna kesáái ísáaro. kesí aiva-táwai Ésiyaa-marava'a kesé komé'a kemó ówánda suwánaraawe.

¹⁹ Yútaa-kwaasi sínkamiyanesa kwésuwana sirunkó umbaí kwétowa'a íma imáyáa é'a Ísóigona kwayó'ná'á úne sé'a kwenáísamaivimba mé'a kwená mayái mairáumne.

²⁰ íma aúpá'á tuwé'a amápar-aimba úwoi simátime'a kembó túwa'naa íí-áímbá torupamáí máyáampine kentí naaúmpare simátíma'mae'a iráunda á'a ísaraawe.

²¹ Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiye ávááraumai simátime'a sé'a sáwí-imayaa tuwé'a Áánútumpa'a té'a Ísóigo Ísun-aaiyave'a áraire sé'a kwesé aráápamai máéro simátíma'mae'a iráumne.

²² ánivo Áánútun-amanko Yérúsaremuva'a kwaaó simásímakaimba pó'a mirá ónaumne. kesine'ó paárinintavai íma isáúnda úwoi kwégune.

²³ amápa'-naopa'o kúnda Áánútun-amanko asiramái simásimena séna umbai-yántáá'á umánkesa ándáva'a máánkanaaowe simásímimba mindáwe su'mai ísaraumne.

²⁴ sínkamiya'o puwónaundara'a íma kárákwiyonaunda pó'a Ísóigo Ísu símakaim-bayai maimái ánásanaumne. Áánútu úwoi kwésuwa'naa-i-aimba áséi-kwasai simátíma'mae'o kwéiyunda-mayai maimái ánásanaumne.

²⁵ mimbáyái mairáunda keinárawapimba kwénaae'a Áánútu kwená kwaási kwégawaain-aimba simátímakaunda pó'a naaémbo é'a kembó ímo suwánáiyamba ken-ísaraumne.

²⁶⁻²⁷ íma inkaiséwánda Áánútun-ai amápar-aimba simátímakaunda pósa keinárawapinkembo évakarawaimo kesááimo ímo isésamo Áánútumpa'o ímo tésamo ombá íma kesí ááinkoman-ivo kentí ááinko ína'a mirá ónááontave'a mináímbá ívé'a asiramái kwésimatimune.

²⁸ Áánútu ááninkomba ai'marówana kuména kumpuwéna kwená naaenéí meéyán-umásukaimba Ísóigona kwaásin-ovo kárákwiyoro. Áánútun-amanko kembá usásintinkaraivo kentúrakwara Ísóigona kwaásirakwara'a kawé'á umái kárákwiyoro. sipisípira'o kárákwiyonten-umai kárákwiyoro.

²⁹ áwáávitimo índa-iyamba téna sipisípi tavamáimo kwaráintemba kemá kónasa kwaási tésa tasáwí'a ónááowe.

³⁰ moórá-kanaa tínsa keinárawapinkemba évakarawai usásinesa Ísuna aampa'á kon-kwáásítí imáyáa tavisénáe sésa kampar-áímbá síyasa évakarawai áraire sésa kwaránááowe.

³¹ mindáyave'a kárákwimai kawé'á oró. kaumbo-í kwéte'a moórá-morawaimba sirumbá kwéumatinke'a aaváyaavimba enónka'a no'wáamba aasiyaasí simátínkámae'a iráumne. mináíntávé'a imáyáa umái kawé'á oró.

³² kawé'á iyana Áánútu kárákwitinkamae iyína'a máéro. kwenááigo asir-amátinkaniye. kwená kwaásimo kawé'ó kwéumatinkaintemba kenkwára'á kawé'á umátinkaniye.

³³ óntantavai unáánkwátóiyavai á'owiti náaindaantavai íma súran-anda kwéune.

³⁴ mayáímá kwémae'a minóntándéi ímo makáunda-yantaa'a mégwémae'a kembó súwa'naa on-kwáásítí toómbá unáánkwátói kwémaitime'a kwéune. mirámó ówánda á'a suwánaraawe.

³⁵ asirayám-báyáímó mayááwánda suwánaraamba pó'a mirá kwé'e'a pasusimáímo máyáan-kwaasi túwa'naa ónááowe. Ísóigo Ísu siráin-aimba imáyáa oró. kwemá séna kwémayaawai tirunkó kawé'á kwéimbanivo kwétimatuwaawai tirunkó kaweté kwéiye Ísu siráin-aimba Póro siráiyé.

³⁶ Póro simásuwena kívairéna minánón-kwáásiyé Ísóigompa'a námúnaa simásuwowasa

³⁷ amáparawai ávááran-ivi'a kwétesa Póromba tayaparésa paruvará umánkesa uwaná

³⁸ Póro séna naaémbo é'a íma suwánanaaowe siráin-aintavai tirumbá umbái kwétowasa nompí-sípívimbá mórúna áúkaawe.

21

Póro Yérúsaremuva'a kuráin-kwasai.

¹ mórúna aúwówata minkwáásiyávéta méwaro séta tiyuwéta nompí-sípívimbá usáateta arupí umái kweémeta Kóso-naopa'a kóyaaíteta kweémeta kógwaeta usá aaváyaavinkaamba Áróso-naopa'a kóyaaíteta kweémeta Pátaraa-naopa'a kuréta marapá'á ásáveta

² awánaawandaya Vínísiyaa-marava'a kwíní-nompí-sipi kwáyowata mimpímbá usáateta kweémeta

³ Sáíparasi-marama siyáánepa'a kwáyowata kóyaaíteta kweémeta Síriyaa-marava'a kówándaya Táyaa-naopa'a náaindaamba mógwéyuwowata marapá'á ásávaawanasaya

⁴ Ísuna aampa'á kuwái máyówata tuwánéta moórá-sontaa miwísé máyaawanasaya sésa Áánútun-amanko simátímakain-aimba Pórontavesa simámesa sésa inkámóvo Yérúsaremuva'a íma kwaaó simáma'maesa iyúwata

⁵ miwísé máyaawanda-kanaa ánásowata mindáópa'a tuwéta kówánasaya minkwáásiyómbá miwítí aarai-iyámpóise sí'maesaya naambáru'a tuwésa uwí-nómpá'á kúmúwata kívairéna Áánútumpa'a námúnaa simásuweta ówánasaya

⁶ kentááyávésa ánivo koró suwatá miwíyávéta ánivo méwataao simásuweta nompí-sípívimbá usáataawanasaya miwí kuntuwerésa miwítí naaópa'a iráawe.

⁷ miwítí naaópa'a iyúwata nompí-sípívimbá Táyaa-naopata tuwéta Tórémessi-naopata marapá'á ásáveta Ísun-aaí ísówai tuwánéta siyáánta kwétimeta moórá-no'waamba miwísé kwaéta

⁸ usásineta marapá'á kweémeta Sísáriyaa-naopa'a kówándaya ááéma aantá-kwaasi avakaeté-kwaasira'a Ísuna mayái tímakowaivinkemba moóráwai áwí'a Vírípina naaúmpata umáyaawananaya kwemá Ísun-aaí kwésimatimuwai máyowasa

⁹ ayáámúmbaa'a éiyaimba mésa íma kwaaí mairésa úwoi mésa Áánútun-aaí kwésimatimesa tivowáe máyówata

¹⁰ évaka'-no'waamba mindáúmpátá kwégwaewananaya moóráwai Áánútun-aaí kwésimatimuwai áwí'a Ákápáasi Yútiyaa-maravakemba

11 kuména Póro ámúr-anda kumbairéna kwenaísamai ayáánka'a asááumai umásítai'a umái agarááránkena séna Áánútun-amanko séna maanámúr-ándáo avowámó Yérúsaremuva'o iyínasamo ésa Yútaa-kwaasi táto'mai miráumai asááúmaresa áí'maesa ó'onkaa-kwaasi mátimenaawe Áánútun-amanko siráiyé Ákápáasi kusúwata

12 iséta keséya máyón-kwaasiye Pórontaveta séta Yérúsaremuva'a íma iyuwó asiramái séwáananaya

13 Póro séna nóintavai ivi'á kwétera kaer-ímáyáá kwéumasinkaawana kesirunkó umbái kwétaiyo. Yérúsaremuva'o iyónasamo kembó tátoranaaomba íma sáá'a kwégaiye. Ísóigo Ísun-aai simátimudayavaimo sínkamonaesamo sésa úwoi sínkamonaawe Póro súwata

14 kwenáíya íma kanaán-umaiya araisénaumne séta ivátuweta séta Ísóigona imáyáara'a mirá ónááowe siráundayaawe.

15 mirá simásuweta évaka'-no'waamba miwísé kwaéta kentáásí náaindaamba to'mayaa úmaeta mindáópa'a tuwéta Yérúsaremuva'a iyówánasaya

16 Sísáriyaavaken-kwaasi Ísuna aampa'á kuwái évaka'a keséya Yérúsaremuva'a iyésa moóráwai áwí'a Nésonona naaúmpata móisinkowana minkwáásígó Sáiparasi-maravaken-kwaasi ayáátáaka'a Ísuna aampa'á kwéguwai séna kesí naaúmpa'a ménaaowe súwasa kwená naaúmpata móisinkaraawe.

Póroe Yémésiye aai simátímakaayan-kwasai.

17 móisinkesaya kentí naaópa'a kúmúwata Yérúsaremuva'a umáyaawanasaya Ísun-aai ísówai aamoí kwéumpinkemba sirówata

18 ugwaéwándaya usá aaváyaavimba Ísóigona kwaásiti anón-kwaasi Yémési toru-památinkowasa máyópata Póro sí'maenaya kúwata komáyaawananaya

19 Póro ayáámba tíma'mai parubará éna séna Áánútu ámakaim-bayaimo ó'onkaa-kwaasivimbo mairáin-aimba amápar-aimba simátimuwasa

20 isésa Áánútu áwí'a mósá marésa Pórontavesa sésa kentáásí kwaásiyo. sáwíva-kwaasi Yútaa-kwaasi Ísun-aaiyavesa áraire kwésesa Mósesina amáámba íma tuwésa asiramái isésa méraamba á'a ísaraane.

21 évakarawai miwiyávái sésa Póro ó'onkaa-kwaasiti naaó'-nao'a kwénaaena Yútaa-kwaasi mindáópaka'a máyáan-kwaasiyavai simátimena séna Mósesina amáámba ivátuwe'a kentí iyámpói túra'a íma kárámai araa'éna umátinke'a Yútaa-kwaasiti aambá íma kwáráaro Póro kwésiye sewasá isésa

22 emó tiráanda-aimba isésa áwáá'a kwésevo

23 simáméndantenta uwó. maanká'á éiyain-kwaasi mésa Áánútumpa'a árair-aimba símakaamba po

24 egwará'á mirán-uwo. Yútaa-kwaasiti amáámba ísámai kawé'ó íi-yántáá'á e minéiyáin-kwáásítí póí'o meéyán-umátiyuwe mono-káwáá-kwáásí timé miwísé a'nóntáu káráyuwenasa awánésa Yútaa-kwaasi Ísun-aaiyavesa áraire sewái sésa emá Mósesina amáámba isé máyaanasa entávái kampar-áimbá simánkaraawe seró.

25 ánivo ó'onkaa-kwaasi Ísun-aaiyavesa áraire siráawaiyaveta ááéma moórá-aimba séta agaimaréta séta kampar-ísóígóntávái imáyáa ésa póí'o umándaamba mimpóí íma naaró. naaemá íma naaró. póímo tuvú'newana kwená naaemá ímo kumíndamo úwoimo kwáyáina'a mimpóí íma naaró. aarai-úmóyámbá kwaai-úmóyámbá íma oró. ááéma mináimbá agaimaréta tukáundayaawe suwaná Póro iséna

26 usá aaváyaavimba minkwáásí tí'maena Yútaa-kwaasiti amáámba ísámai kawé'ó íi-yántáá'á usá umásuwena Póro anóm-bono'-naumpa'a iyéna mono-káwáá-kwáásiyávéna séna avakaeté-no'waamba maisuwéta Yútaa-kwaasiti amáámba ísámai

kawe'ó íí-yántáá'á umái ánásasuweta moórá-morawai póí'a úmaeta Áánútunka'a máamenaundayaaniye simátímakaiye.

anóm-bono'-naumpa'a Póromba tátokaan-kwasai.

²⁷ simátimena máyowana minávákáété-nó'wáámbá ánásowana Póro anóm-bono'-naumpa'a umáyomba évaka'a Yútaa-kwaasi Ésiyaa-maravakewai uawánésa Pórontavesa sáwí-aimba simánkesa inkamí-ímáyáá kwéesa tátokesa anónka'a sésa

²⁸ Ísareri-kwaasi súwa'naa oro. maankwáásígó naaó'-nao'a kwénaaena Ísareri-kwaasiyavena sáwí-aimba simátinkena Mósesina áamámba simái sáwí'a kwéumankena maanánóm-bónó'-námbá simái sáwí'a kwéiye. ívé'a ó'onkaa-kwaasi tí'maena maanánóm-bónó'-náúmpá'á Yútaa-kwaasiye su'maimo iyí-náúmpá'á mógwétinkaisana póna maankáwé'-námbá sáwí'a kwéiye sumbá

²⁹ Évésasi-naopaken-kwaasigo áwí'a Tóvimasi Póroe Yérúsaremuva'a kwénaauwasa awánonka'a pósa imáyáa ésa Póro áí'maena anóm-bono'-naumpa'a móankaraiye-imayaa kampa'á ésa mindáyavesa mináímbá siráawe.

³⁰ mináímbá anónka'a simásuwowasa mindáópaken-kwaasi mimbórávímbá tak-wiyésa Póromba tayáto'mai mono'-náúmpákémbá tavisímaesa máá'aruva'a móruna auwésa mono'-nánkóná onta mósá kwéumaresa

³¹ sáwíva-kwaasi Póromba inkamír-inkamí'a kwéuwana moóráwai Áróamáani-i-kwaasiti anóndakontavena usimámena séna Yérúsaremuva'a amápa-kwaasi áái'a kwétiyaawe súwana

³² avekáán-umai i-kwáásiyé miwítí kawáá-kwáásiyé tí'maena isaaiséna kuména kwaási torupamáí máyómpimba tavákáraa'a úmaena kumúwasa i-kwáásiyé miwítí anóndakone tuwánésa inkamé máyómba úwoi máyówana

³³ anóndako Póromba tayátorena i-kwáásiyávéna séna kaer-ándanéí taasááoro simásuwena tísa ena séna maankwáásí nááwa'iyó. kwe nóra uráiyó súwasa

³⁴ évakarawai ó'on-o'on-aintavesa suwasá évakarawai mirá suwasá uwaná anóndako mináínkóná ááimba íma iséna i-kwáásiyávéna séna mindá'á áí'mae'a i-kwáásítí naaúmpa'a íyóro súwasa

³⁵ áí'maesa ontaví-karáúrávámbá íyúmba inkamónáesa kwéuntavai i-kwáásí tiyáánka'a toká'maesa kwéiyuwasa

³⁶ tínaaemba kwa'maé kwéiyesa tuvuwíyana puwíno símaesa anónka'a iráawe.

Póro simátímakain-kwasai.

³⁷ i-kwáásí Póromba áí'maesa miwítí naaúmpa'a iyónáe suwaná Póro miwítí anóndakomba simámena séna moórá-aimba simámenae súwana anóndako séna Kíríki-kwaasi tááivinkemba kwésempo

³⁸ emá íma Ísípi-maravaken-kwaasi óne. minkwáásígó Áróamáani-kamaani-kwaasiyavena aaisambá tiyéna sáwíva-kwaasi 4,000 kwaasi simái tí'maena áái'o tiyáí-yántáá'á maimaésa kavóná-marava'a kuráamba íma kwemá óne súwana

³⁹ Póro séna Yútaa-kwaasi úne. kesinó kembá Sírísíyaa-marava'a Táásási-naopa'a masínkarena anón-daopa'a masínkaraiye simásuwena séna moórá-aimba simátimeneae súwana

⁴⁰ anóndako séna ánivo mirán-uwo súwana Póro ontará-karáúrá'á ména aaiseránááontavena ayáamba mósá tuwéna séna kemó senda-áímbá isáaro súwasa aaisérówana Yútaa-kwaasi tááivinkemba Ípírun-aimpinkemba simátímakaiye.

22

¹ Póro simátimena séna kesívárawaisai kesivoísáiyó aaí simátínkáamba anondá mináímbá sénaumpo isáaro séna

² Ípírun-aimpinkemba súwasa miwí tááivinken-aimba pósa isésa aaisékésa kwenáái kawé'á umái ísówana Póro séna

³ kemá Yútaa-kwaasi úne. kesinó Sírísiyaa-marava'a Táásási-naopa'a masinkówa'a anón-é'a Yérúsaremuva'a Kámérierinopa'a tamáyaawanana kentáá síkwá'nái áamámba asiramái simásíma'maena iráiyé. maanká'ó máyáan-kwaasimo Áánútuntavaimo asiramái máyáantemba Áánútun-aai asiramái mé'a méyatokaumne.

⁴ Ísuna aampa'á kun-kwáásí sáwí'a kwéumatinke'a tavisímae'a ándáva'a aarai-kwaai mátínkarauumne.

⁵ ááéma aiva'mónó-káwáánákówé monor-ánón-kwáásíyé aúvái simésa Támásikasi-naopa'a Yútaa-kwaasi maimaé mátimiyo suwa'á Ísuna aampa'á kun-kwáásí kotí'mae'a Yérúsaremuva'a ándáva'a mátinkanáe sé'a Támásikasi-naopa'a kuráumne. ááémo mináúvámó símakaan-kwaasi kotísaa e'ó é'a kentávái árai'a kwésiye seró.

⁶ ánivo aampa'á kweéme'a Támásikasi-naopa'a egwaa'á kówánana kwáyá'wái kwíyómpakemba ságayamba tawáonkaan-tantaa'a tuwówana kuména ságáyáagaya úwa'a

⁷ marapá'á tuvamówánana aaiyé su'mai kwéisaawanana sááyena séna Sóroo nóra séwa kembá sáwí'a kwéono súwa'a

⁸ emá nááwa kwésono séwánana kemá Násáretivakewaima Ísuma únama sáwí'a kwéumasinkaane súwasa

⁹ kesémo máyón-kwaasi ságayamba awánésa kwésimasimun-aimba íma kawé'á umái ísówana

¹⁰ áísaa e'a sé'a Ísóigoo ke nóra ónaumno séwánana Ísóigo séna usásine Támásikasi-naopa'a kwínaná moóráwái Áánútumo embó ámakaim-bayai-aimba simámino súwana

¹¹ ságayanko ságáyáagaya úwa'a íma kwéawanaawanasa kesé kwénaaun-kwaasi siyáán-to'maesa Támásikasi-naopa'a kuráawe.

¹² kuwaná moóráwái áwí'a Ánánáesi Áánútun-aaiyavena asiramái ména kentáásí áamámba kwéisowasa Yútaa-kwaasi Támásikasi-naopakewai kwenáwí'a mósá makówai

¹³ kesópa'a téna kesí egwaa'á taména séna Sóroo kesí kwaásiyo. ó'omba kawé'á umái aúramba awánaniyone súwa'a avekáámbá súramba awánamai kawé'á ówánana

¹⁴ séna kentáá síkwá'nási Ísóigo embá usásinankaintavai kwená imáyáa kwaráníyone. kwená kawé-kwáyóná'á awáné kwenáái isé ónda po kwenáái kwaráníyone.

¹⁵ awánáánda-yantaa isáánda-yantaa'a amápa-kwaasi simátíma'mae naaíníyone.

¹⁶ íma úwoi maé usásine Ísóigo Ísumba ááyenana ená sáwí-imayaa mayauwáína Ísuntavai ísámai mono'-nómbá peraaó Ánánáesi simásuwowa'a mirá uráumne.

¹⁷ mirá é'a koyauweré'a Yérúsaremuva'a tamé'a anóm-bono'-naumpa'a Áánútumpa'a námúnáa kwése'a kaainkáámbá awánaawanana

¹⁸ Ísóigo simásimena séna Yérúsaremuva'o máyáan-kwaasi kesáái simátímínasa íma kawé'á umái isánááovo avekáámbá usásine maanká'á tuwaaó Ísóigo súwa'a

¹⁹ Ísóigoo mono'-náúmpímpá'á kwénaae'a enááiyavai áraire sen-kwáásí táto'mai tínkambai tavisímae'a ándáva'a mátíyukaunda á'a suwánaraawe.

²⁰ Sítíveni enáái simátímakaiwaimba tuvúkánka'a kemá mé'a sirunkó kawé'á kwéuwa'a tuvúkán-kwaasiti paákár-únánkwátóira'a kárákwiraawanasa tuvúwúwana pukáiyé séwánana

²¹ Ísóigo séna ai'maráana usásine nánka'a ó'onkaa-kwaasi kesáái simátíma'mae naauwó Ísóigo siráiyé Póro siráiyé.

²² Póro súwasa naaémbo sún-aintavesa áwáá'a sésa anónkar-anonka'a kwésesa áíke'a tuvuwíyana puwíno. mirán-kwáásí íma maambárává'á méniye

²³ anónkar-anonka'a kwésesa miwítí unáánkwátói ayúkésa awáávána kwéesa ovaí káúresa óipa'a kwéiyáata uwaná

²⁴ Áró máani-anondako i-kwáásíyávéna séna áí'mae'a kentí naaúmpa'a íyóro súwasa mirá uwaná séna Pórombo áwíruku'a náiyana Yútaa-kwaasi tááigona ááimba sínata ísáano súwasa

²⁵ Póromba ándáneí asááúmankesa áwíruku'a nánáe sésa uwaná i-kwáásítí kawááná'á máyowana Póro kwentávéna séna kemá Áró máani-kwaasiti aúvái-kwandaai tokáundawaimba ímo sísa ombá aaivimbó maisinkésamo súwíruku'a nánááon-imayaa kwéomba pósa áamámba karésa uwóví'a ónááomba pósa íma úwoi súwíruku'a nánááowe Póro súwana

²⁶ íséna kwená anóndakomba kosímámena séna minkwáásí Áró máani-kwaasiti aúvái-kwandaai tokáiwaimban-ivo nóra ónaumno súwana

²⁷ anóndako íséna Póronopa'a téna séna Áró máani-kwaasiti aúvái-kwandaai tokáano súwana owé súwana

²⁸ anóndako séna kemá anón-ontamba kwétuwe'a mináúvái-kwándáái maimái tokáumne súwana Póro séna kesivo tokáimba pó'a kegwárá'á úwoi tokáumne súwasa

²⁹ áwíruku'a nánáe sun-kwáásí mináímbá íséna nénka'a kuwaná anóndakogwara'a áátavai éna séna Áró máani-kwaasiti aúvái-kwandaai tokáiwaimba asááúmankaunda uwóví'a úne séna áátavai uráíye.

Póromba monor-ánón-kwáásítópa'a máánkarain-kwasai.

³⁰ áátavai éna usá aavýaavimba anóndako séna Yútaa-kwaasi Pórombo simánkáan-ainkona ááimba síya'a isánáe séna mono-káwáá-kwáásíyé monor-ánón-kwáásíyávéna séna torupamáí méwaro séna i-kwáásíyávéna Póro ayáámpinken-anda ayútuwaaro súwasa ayútuwuwana áí'maena torupamáí máyónka'a máánkaraiye.

23

¹ máánkarowana Póro monor-ánón-kwáásí tuwánamai kawer-éna séna kesí kwaásiyono. kemá ááégwara ívékwara'a Áánútu aúranka'a kawé'á umái mé'a moóráyantaa'a sirunkó íma umbái kwétaiye súwana

² aiva'-mónó-káwáánákó áwí'a Ánánáesi kwemá Pórona egwaa'ó máyówaiyavena séna óí'a turáráaro súwasa mirá uwaná

³ Póro kwentávéna séna empímbá sáwí-imayaa kwáyáimba póna Áánútu embá inkamíníye. emá mé imáyáa e áamámba kwa'mái aaivimbá kwéankaumne séndanivo mináamámbá karé se óí'a turáráaro sénasa sóí'a turáráamba áamámba karáane Póro súwasa

⁴ kwená egwaa'á máyówai sésa Áánútuna aiva'-mónó-káwáánákómbá simái sáwí'a kwéumankaane suwaná

⁵ Póro séna aiva'-mónó-káwááná'á iyémó sewa'ó isékai íma mináímbá súsino. Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna kentí kwaásira'o kárákwirewai íma simái sáwí'a umánkáaro agaimaréna siráimba pó'a uwóví'a úne Póro siráíye.

⁶ Póro simásuwena monor-ánón-kwáásí tuwánéna imáyáa éna évakarawai Sátúsi-monor-aimba sésa púwómpinkemba íma usásinanaaowe-aimba sun-kwáásí owasá évakarawai áamáán-kawaa-kwaasi owé-ímáyáa éna anónka'a séna kesí kwaásiyono. kesivomá áamáán-kawaa-kwaasigo éna kembá masínkaraimba kemá áamáán-kawaa-kwaasi úne. Áánútu pukén-kwaasimo usásintinkaniyemo siráunda-aintavai ívé'a aaivimbá kwémaisinkaawe Póro simásuwowasa

⁷ íséna áamáán-kawaa-kwaasi Sátúsi-monor-aimbo sun-kwáásí keiyái keiyai aaisambá simái taaínkaar-uráawe.

⁸ Sátúsi-monor-aimbo sun-kwáásí Áánútu pukén-kwaasimo usásintinkanin-aintavesa kampar-áímbán-iye kwésesa Áánútuna kwayó'narawa'a kwíyómpakendarawa'a íma máyáawe kwésesa kwaási timambá íma máyáíye suwasá áamáán-kawaa-kwaasi sésa Áánútu pukén-kwaasi usásintinkaniye. Áánútuna kwíyómpaken-kwayo'narawa'a máyáawe. kwaási timambá máyáíye kwésuwasa mináíntávái taaínkaar-esa

⁹ aaisambá sésa áamáán-kawaa-kwaasivinkemba áamáamba sun-kwáásí usásinesa asiramái sésa kesáámó awánáúndaya Póro íma sáwí'a kwéivo Áánútuna kwayó'nákó kwembá simámakai. moóráwai kwíyómpakewai kwembá simámakaiyo. íya isáúmne suwasá

¹⁰ aaisambá anónkar-anonka'a siráawe.

aaisambá anónkar-anonka'a suwaná i-kwáásítí anóndako séna Póromba aaisan-aéemesa tavisíyapa'a aiyayaamba tawíyévainivo i-kwáásíyávéna séna kwaásiti avumpimbá komé'a koái'mae'a kentí naaúmpa'a íyóro súwasa miwítí naaúmpa'a móankaraawe.

¹¹ móankarowana mindó'wáámbá Ísóigo Pórona egwaa'á kumbéna séna asiramái mé kentávái Yérúsaremuva'a simátímakaantemba Árómaa-naopa'a kosimátiminyone Ísóigo siráíye.

Póromba áamáayu-aimba siráan-kwasai.

¹² súwasa usá aaváyaavimba Yútaa-kwaasi évaka'a torupamáí mésa Póromba áamáayu-aimba sésa tuvútuweta toónkwárá nonkwárátá nánaundayaanivo ímo tuvuwéta toónkwárá nonkwárátá íya nánaundayaawemo asiramái

¹³ sun-kwáásí kae-kwáái aiyayaan-kwaasi mésa sésa

¹⁴ mono-káwáá-kwáásíyé anón-kwaasiyavesa kosimátimesa sésa torupamáí méta asiramái séta Póromba tuvútuweta toónkwárá nonkwárátá nánaumpo ímo tuvuwéta toónkwárá nonkwárátá íya nánaundayaawe.

¹⁵ miráumai keinárawate monor-ánón-kwáásíyé Árómaani-anondakontavai kampa'á kosimáme'a sé'a Póromba áí'mae kesópata tinatá áísaa umai mináínkóná ááinta isánáe sewé kosimáme'a seró. mináímbá isésamo aampa'ó áí'maesamo tíyata tuvuwónaundayaawe siráawe.

¹⁶ suwaná Póromba áamánaako ááninko áamáayu-aimbo sumbá iséna isaaiséna i-kwáásítí naaúmpa'a iyéna Póromba mináímbá usimámuwana

¹⁷ iséna i-kwáásítí kawáánákómbá ááyena séna mindá'á áí'mae anóndakonopa'a kwinaná moórá-aimba kosimámino súwana

¹⁸ áí'maena anóndakonopa'a kwéna séna ándáva'o umáyáin-kwaasigo áwí'a Póro sááyena séna minívé-kwáásí áí'mae anóndakonopa'a kwinaná moórá-aimba simámino sísá'á enópa'a áí'mae'a túne súwana

¹⁹ anóndako mindá'á ayáán-to'maena ímo kwaásimo máyón-ayampa'a ánkarena áísaa ena séna nóin-aina'íya sísá'á isáano súwana

²⁰ mindá'á simáména séna Yútaa-anon-kwaasiye monor-ánón-kwáásíyé moórá-aimba sésa usá aaváyaavimba enópa'a iyéna kampa'á uséna Póromba áí'mae kesópata kumínata áísaa umai mináínkóná ááinta isánáe kampa'á usénááowe.

²¹ miwí táái íma isaaó. kae-kwáái aiyayaan-kwaasi asiramái sésa Póromba tuvútuweta toónkwárá nonkwárátá nánaumpo ímo tuvuwéta toónkwárá nonkwárátá íya nánaundayaawe sésa aúpá'á aampa'á kárákwiresa miwí tááiyavai owé síníyono sésa kárákwiraawe. mindáyavai miwí táái íma isaaó. minívé-kwáásígó anóndakomba mirá simámuwana

²² iséna séna simásimenda-aimba íma ó'on-kwaasi simátíme anóndakomba simámakaumne. íma siyó séna ai'mákaiye.

Póromba áí'maesá anóndakonopa'a kunkáan-kwasai.

²³⁻²⁴ minívé-kwáásí ai'maréna i-kwáásítí kawáánákái tááyowasarai tuyaná séna ívé'-no'waamba Póromba áí'maekai Sísáriyaa-naopa'o kámááni-anondakonopa'a móruna aúwákaiyo. sáwívar-i-kwaasi 200 i-kwaasi to'mayaa íyasa évaka-kwaasi ósin-arósáanumpimbo nááón-kwaasi 70 kwaasi to'mayaa íyasa sáwíva'a 200 kwaasi kwaan-táámbó tokáan-kwaasi to'mayaa íya'a Pórombo ayáá'maena kwínín-osimba to'mayaa

umánke'a ívé'-no'waamba Póromba kawé'á umái kárákwimai áí'mae'a kámááni-anondako áwí'a Víríkisinopa'a mórúna aúwáaro séna

²⁵ aúvái agayéna maará simámena séna

²⁶ kentáásí anón-kwaasi Víríkísi isaaó. kemá Kórótíyasa Árísiya sáwíyan-aimba simámenaumpo isaaó. kawerá umái máyaano.

²⁷ Yútaa-kwaasi minkwáásí áwí'a Póromba tátokesa tuvuwíyanesa kwéowa'a Árómáani-kwaasiti aúvái tokáin-kwaasigo isa'á isé'a Yútaa-kwaasi tiyáámpinkemba tavisimái kesí i-kwáásí tiyáámpimba tinkáúnasa áí'maesa migowé.

²⁸ minkwáásígómbó simánkén-aimba isánáe sé'a áí'mae'a miwítí anón-kwaasitopa'a kunkáumne.

²⁹ íma sáwí'a uráintavai isasá miwítí ámáán-aine su'mai simánkaraawe. kemó ándáva'o auwé'o tuvúwónanamo puwíníni'a íma uráiyé.

³⁰ Yútaa-kwaasi évaka'a amááyu-aimba sewa'á isé'a enópa'a ai'maráanasa áí'maesa kumónááowe. kwembó simánkaraan-kwaasiyave'a simátime'a sé'a kwembó aaivimbó mayánkáan-aimba enaúranka'a simái kawer-oró. mináúvái-kwándááívimbá agaimaréna siráiyé.

³¹ agaimaréna súwasa i-kwáásí simátimunteмба mirá ésa mindó'wáámbá Póromba áí'maesa kweémesa Ántípátisi-naopa'a kunkwaésa

³² usá aaváyaavimba i-kwáásí marapá'á kwénaaun-kwaasi kuntuwerésa miwítí naaópa'a iyúwasa ósin-arósáánumpimba kwénaaun-kwaasi Póromba áí'maesa

³³ kweémesa Sísáriyaa-naopa'a ósin-arósáánumpinkemba marapá'á kumbaésa mináúvái anóndakomba móru amésa Póromba aúranka'a móru ánkárowana

³⁴ mináúvái táámpamai iséna Pórontavai séna emá náám-baravaken-kwaasiyá'ono súwana Póro séna kemá Sírísíyaa-maravaken-kwaasi úne súwana iséna

³⁵ ánivo aaimó simánkaraan-kwaasi kumíya'a isánaumne séna kwená kwaásiyavena séna Érótimo uráin-daumpa'a máánkare'a kawé'á umái kárákwiyoro súwasa mirá uráawe.

24

Yútaa-kwaasi Póromba simánkaraan-kwasai.

¹ kárákwiyuwasa éva'aasei-no'waamba kwaésa aiva'-mónó-káwáánákó áwí'a Ánánáesiye anón-kwaasiye Póromba aaimó simánkénesa Sísáriyaa-naopa'a Víríkisinopa'a kúmúmba moóráwai amáámba kawé'á umái isón-kwaasi áwí'a Tétárasí kwesé Víríkisinopa'a kumbésa

² Póromba ááyowana túwana Tétárasí aái simánkena anóndakomba simái arumbá airaréna séna kentáásí anóndakoo kawer-ímáyáágwára-kwáásí po kawé'á umái kárákwiraanata ayáátáaka'a paru umáíya máyaumne. ená imáyáavinkemba kawé'á umái súwa'naa ónata maémáyaundayaawe.

³ kesáá naaó'-nao'a máyaunda-kwaasiya aasiyaasi-táwai entávái aamoí kwéundayaawe.

⁴ íma ayáátáár-aimba sénaumpo embá ávón-kaíyávinivo ákí-aimba sénaumpo usúká'mai isaaó.

⁵ maankwáásígó aosaambá kwimái amápa'-marava'a kwénaaena Yútaa-kwaasi simái tirumbá airaráisasa Násáretivakewaina aampa'á kwégwaresa kwéowana mirámó on-kwáásítí aiva'ná'á ména mirá kwéiyé.

⁶ mirá kwéena ó'onkaa-kwaasi áí'maena anóm-bono'-naumpa'a móankaraisana ména sáwí'a uráintavaiya maankwáásíyá tátoketa [kentáásí monor-ánón-kwáásítópa'a aái simánkanae kwéunanya

⁷ i-kwáásítí anóndako áwí'a Árísiya kuména kusínkambaiya siyáámpinkemba Póromba kunáí'maena uména

⁸ simásimenaya séna enópa'a móru sénááowe sisatá kwégumundayaawe.] maankwáásígómbó áísaa inanamó éna aaivimbó mayánkaraunda-aimba kwe sína amápar-aimba isaaó Tétárasí súwasa

⁹ Yútaa-kwaasi kwembá áwa'naa esa mináímbó simbá árair-aimba siyé siráawe.

Póro Víríkísimbo mósímmakain-kwasai.

¹⁰ suwaná kámááni-anondakoma aúwanaan-awaame'a éna Pórontavena e siyó súwana Póro séna emó kárákwiyonda ayáátáaka'a imá maisu'maé iráanda pó'a enaúranka'a anondá ke aái sénaundayavai sirunkó aamoí kwéiye.

¹¹ Áánútuna imáyáa é'a kwenáwí'a mósá máraandayave'a Yérúsaremuva'a umé'a siyáánkai umái kae'-nó'wáámbá ánásaraivo évakarawai tísaa inasá árai'a siyé sénááowe.

¹² anóm-bono'-naumpare sáwíyam-bono'-naumpimpare máá'aruvare íma aaisankáámbá sé'a íma kwaási simái áái'o tiyái-áímbá siráunda Yútaa-kwaasi suwánaraawe.

¹³ kembó simásínkáamba kampa'á sevó mináínkóná ááimba íma kwáyáíye.

¹⁴ avorá'á ke simámenaumne. Ísuna aampa'á kwégwe'a kentáá síkwá'nái Ísóigona imáyáa é'a áwí'a mósá kwémaraunasa Ísuna aantavái maankwáásiyómbá sésa kampar-ámbán-iye kwésewe. Mósesina amáámba isé'a Áánútun-aaí simátímakowai agaimakón-aimba isé'a áraire kwésune.

¹⁵ miwí sésa Áánútu amáparawai sáwí-kwaasiye kawé-kwáásiyé pukémpinkemba usásintinkaniyemo kwésesa amu'maráantemba kemá mirá kwéune.

¹⁶ mindáyavai kesí imáyáavimba sáwí'an-ivo sé'a Áánútu aúránkare kwaási túrankare kawé'á umái máyaumne.

¹⁷ ánivo ó'on-o'om-barava'a kwénaae'a évakar-ima maisuwé'a Yérúsaremuva'a kesí kwaási íma toómbá makáan-kwaasi óntamba kwétimé'o Áánútuntavai ísámai póí'o ondayávé'a iráumne.

¹⁸ mimbáyái kwémae'o Yútaa-kwaasiti amáámba ísámai kawé'ó íí-yántáá'á umásuwe'a Áánútuntavai ísámai póí'o ondayávé'a anóm-bono'-naumpa'a umáyaawanasa kesópa'a sáwíva-kwaasi íma tamésa túwaai kwésesa máyówasa Yútaa-kwaasi suwánowasa

¹⁹ évakarawai Yútaa-kwaasi Ésiyaa-maravaken-kwaasi mésa suwánaraawe. sáwí'o uráanasamo suwáresa enaúranka'a simásínkáaro.

²⁰ monor-ánón-kwáásítópa'a máyaawandara'o sáwí'o uráanasamo suwánaresaraankasi moórá-aíne su'mai siráasino. moórá-aíne su'maimo senkákái ísáasino.

²¹ monor-ánón-kwáásítópa'a máyaawandara'a anónka'a sé'a Áánútu pukén-kwaasimo usásintinkaniyemo siráunda-aintavai ívé'a aaivimbá kwémáisinkaawe séwánasa kemó siráunda-aintavai kwésimasinkaawe Póro siráíye.

²² súwana Víríkísi Ísuna aampa'á kwégun-aimba á'a ísarena séna i-kwáásítí anóndako áwí'a Árísiya kwemá kumína'a maanáímbá ísámai kawer-ónaumpo koró simásuwena

²³ Póromba kárákwírowaintavena séna ándáva'a kawé'á umái kárákwíye íma aiyayaanka'a asááúmárénasa ímo kwemó makáinda-yantaa'a kwená kwaási áwa'naa ónáe síyamo e úwoi owé sinasá áwa'naa oro Víríkísi siráíye.

Póro Víríkísinte Túrusíraante simátímakain-kwasai.

²⁴ Víríkísi simásuwena ména évaka-tawai maisuwéna awainínkómbá Yútaa-inimba áwí'a Túrusíraamba áí'maena taména Póromba ááyowana téna séna Ísu Káráísitin-aiyavai árairemo sésa aráápamai máyáan-ainkona ááimba simátimuwasarai ísóyana

²⁵ Póro kawer-áínkóná ááimba kwésena ke túra'a kárákwíyi-aimba kwésena Áánútu kwaásimo máyáawaina ááimba tísaa ínín-aimba súwana Víríkísi áá'a kówana séna ánivo kwaaó. naaémbo ímo mayáímó kwáíndara'a ááyanaumne séna

²⁶ imáyáa éna Póro ándáva'a meeyán-onaná ayúsinkainkwae séna óntamba simína'a ayúrankanaumne-imayaa éna mindáyavena aasiyaasi-táwai Póromba ááyowana túwasarai kwaasái símae irááiyé.

²⁷ kwaasái símae iyúyana kaer-ímá maisuwéna moóráwai áwí'a Pósiyasi Vésétasi kwemá Víríkísina anondá kámááni-mayai usámayanimba ákíse úwana Víríkísi Yútaa-kwaasi tirumbá kawé'á ínkwáe séna Póromba íma ayúránkaraivo úwoi ándáva'a ánkaraíye.

25

Póro aiva-káwáánákónópa'a kónaumne siráin-kwasai.

¹ Póro ándáva'a máyowana Vésétasi mináyámpá'á Sísáriyaa-naopa'a taména kaumbo-nó'wáámbá tagwaimái tuwéna Yérúsaremuva'a umáyowasa

² Yútaa-anon-kwaasiye mono-káwáá-kwáásíyé kwenópa'a tésa sésa Pórombo simánkaraundantenta óta simánkanae sésa

³ súwa'naa e Póromba kunai'márénana Yérúsaremuva'a iyíno. mináímbá sumbá évakarawai aampa'á kárákwiresa inkamíyanesa-imayaa ésa mináímbá suwaná

⁴ Vésétasi séna Póro Sísáriyaa-naopa'a ándáva'a máyáiyé. kemá sáwíyanka'a kumónaumpo

⁵ keinárawapinkemba anón-kwaasi kesé kwégumesa Póro sáwí'o uráinda-aimba síya'a ísáano simásuwéna Vésétasi

⁶ avakaumboé-no'waana'i. siyáánkai-no'waana'iyó. kwaéna Sísáriyaa-naopa'a kumbéna usá aaváyaavimba aaimó ísón-daumpa'a uména Póromba koái'mae teró súwasa koái'maesa tuwasá

⁷ Yútaa-kwaasi Yérúsaremuvakemba kúmúwai Póromba kunúkúmare mésa áúiyaaain-aimba simánkówana

⁸ Póro miwí táái anondá simátiména séna kemá íma Yútaa-kwaasiti amáámba káráre'a anóm-bono'-namba íma sáwí'a é'a Áróamáani-kamaani-kwaasiti amáámba íma káráraumne Póro súwana

⁹ Vésétasi Yútaa-kwaasi tirumbá kawé'á ínkwáe séna Póromba áísaa ena séna Yérúsaremuvara íyínara simánkaraan-aimba ísámai kawer-ónaumno súwana

¹⁰ Póro séna ímaniye. Áróamáani-kamaani-aiva-kawaanakona kwaási ómpo kesáái ísámai kawé'án-uwó. Yútaa-kwaasiti amáámba ímo káráraunda á'a suwánaraane.

¹¹ amáámbo káráre'o sáwí'o uráundarakai tuvuwónáemo sembá íma a'áo súsino. úwoi sínkamosino. simásínkáan-aimba íma árair-aimba pó'a íma iyónaumpo Áróamáani-kamaani-aiva-kawaanakonopa'a konaná kesáái ísámai kawé'á íníye Póro súwana

¹² Vésétasi iséna kwená kawer-ímáyáágwára-kwáásíyé aái simásuwéna Pórontavena séna Áróamáani-kamaani-aiva-kawaanakonopa'a kónáe sénda pó'a ai'maráana kwíníyone Vésétasi siráiyé.

Póro Ágáripante Pénáisinte simátimakain-kwasai.

¹³ Vésétasi simásuwéna máyowana naaémbe moóráwai Yútaa-anon-kwaasi áwí'a Ágáripa úwana amánaanko áwí'a Pénáisi úwana mindárai Sísáriyaa-naopa'a kumésarai Vésétasi kámááni-kawaa-mayai mairóntavesarai kwenópa'a kumésarai ayáámba kwéamesarai

¹⁴ évaka'-no'waamba kwáúyana Vésétasi Ágáripaamba Póron-aai simáména séna Vírísiki moóráwaimba íma ayúnránkáimba úwoi ándáva'a ánkáísana máyáiyé.

¹⁵ Yérúsaremuva'a umáyaawandara'a Yútaa-kwaasiti anón-kwaasiye mono-káwáá-kwáásíyé kesópa'a tésa kwembó simánkaraan-aimba sésa tuvuwó suwa'á

¹⁶ simátimé'a sé'a moórá aosaambá kwáyáinasa mináósáámbá ísáiyuwesa tínkamonaaoovo Áróamáani-kwaasi íma úwoi tínkamonaaoowe. moóráwaimba aaivimbó mayánkéwana túranka'a ména miwí anondá aái simátimínasa Áróamáani-kwaasi

mirámó sínda-aimba kawé'a umái isánááowe. Áró máani-kwaasiti ááimba mirán-áimbán-iyé. simátimewanasa

¹⁷ kúmúwa'a íma úwoi mé'a usá aaváyaavimba aaimó síí-náúmpá'á umé'a Póromba ááyaawanasa áí'mae iyúwasa

¹⁸ kwembó simánkaraan-kwaasi usásinowa'a sáwí'o uráinda-aimba sénááowe-imayaa ówánasa

¹⁹ kentááiyé su'mai sésa moóráwái áwí'a Ísu pukáiwaintavai sésa Póro séna kwemá usásinena úwoi máyáiyé siráin-aintavai aaisambá siráawe.

²⁰ kemá sé'a nóraumai mináinkóná ááimba isánaumno sé'a Póromba áísaa e'a sé'a Yérúsaremuvara iyínara simánkaraan-aimba isámai kawer-ónaumno séwánana

²¹ Póro séna ímaniye. ándáva'a máyaunasa kárákwiraamba pó'a Áró máani-kamaani-aiva-kawaanakonopa'a konaná kesáái isámai kawé'a íníye súwa'a kárákwiraan-kwaasiyavai sé'a kárákwimai kawé'a uréwana aambá paárína'a ai'maráanana kwíníye siráumne

²² Vésétasi súwana Ágárípa séna mindákón-áái isánáe súwana séna ánivo aaváya isáníyone Vésétasi siráiyé.

²³ súwasarai Ágárípaawe Pénáisiye kwairóyamba usá aaváyaavimba usásinesarai kawer-únánkwátói úmaesarai i-kwáásítí anón-kwaasiye mindáópaken-anon-kwaasiye aánoumai iyúyasa amáparawai kwétuwanowasarai aaimó síí-náúmpá'á iyúyana Vésétasi Póromba ááyowasa áí'mae iyúwana

²⁴ Vésétasi séna anóndako Ágárípaemo máyáan-kwaasiye isáaro. Yérúsaremu-naopakewaiye maankákéwáiyé Yútaa-kwaasimo aaimó maankwáásímó simánkaraamba awánaaro. tuvuwíyana puwínomo anónka'o símae iráamba

²⁵ avakáá úmae'a iyúnda íma sáwí'a uráimba póna íma puwíníye. Áró máani-kamaani-aiva-kawaanakonopa'a kónaumno siráintave'a ai'maráanana kwínimba

²⁶ kemó aúváiimo agaimáímo aménaunda íma kwáyáiyé. mindáyavai mamáyáan-kwaasivimba Ágárípa aúranka'a máankaunda po kwemó sínda-aimba isé simásímína'a aúvái agayánaumno.

²⁷ ándáva'o máyáin-kwaasimo úwoimo ai'maré'o simánkaraan-aimbo ímo aúváiimbo agaimáímo aménaunda uwóví'a ónaumno Vésétasi siráiyé.

26

Póro anondá simátímakain-kwasai.

¹ súwana Ágárípa Pórontavai séna ánivo simánkaraan-aimba anondá simátimiyo súwana Póro ayáamba mósá tuwéna simánkaron-ainkomba anondá síndayavena séna

² kentáásí anóndako Ágárípaao Yútaa-kwaasi simásínkaraan-aimba enaúranka'a anondá sénaundayavai sirunkó aamoí kwéiyé.

³ Yútaa-kwaasiti ááinkwara ámáánkwara'a kawé'a umái kwéisaandayavai sirunkó kawé'a kwéintavai íma sívón-kaiyé sé kesáái kawé'a umái isáníyone.

⁴ kemá iyámpóirakemba kesí Yútaa-kwaasivimba mé'a Yérúsaremuva'a komé'a kemó ówándawaina ááimba Yútaa-kwaasi amápa'a suwánaraawe.

⁵ amáán-kawaa-kwaasiti aampa'á arupí umái kuráumne. amáán-kawaa-kwaasi Áánútuna imáyáaya éta asirayán-ámpátá kwégwareta minámpá'á arupí umái kuráumne. Yútaa-kwaasi ayáátáaka'a suwánaraamba pósa sésáinasamo ésa kentávái árai'a siyé sénááowe.

⁶ naaóvá'á Áánútu kentáá síkwá'náyavai árair-aimba simátímakomba paáríníntavai amu'makáumnemo siráunda-aintavai aaivimbá maisínkaraawe.

⁷ kentáá síkwá'ná sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasivinkemba Yútaa-kwaasi no'wáamba aavýaavimba eénáínka'a Áánútuna imáyáa mósá kwémaresa mináráír-áímbá amu'maráantemba mirá kwéundayavai aavimbá maisínkaraawe.

⁸ Yútaa-kwaasiyono. Áánútu kwaási pukémpinkemba kanaán-umai usásintinkaniye-aintavai nóra isará íma áraire kwéseo.

⁹ ááéma kemá imáyáa é'a Ísu Násáretivakewaina aampa'á kwégowai sáwí'a umátinkanaumne-imayaa uráumne.

¹⁰ Yérúsaremuva'a mirá ówánana mono-káwáá-kwáási si'márówa'a Áánútuna kwaási sáwívarawai tí'mai ándáva'a tínkaraawanasa tínkamiyasa púwóro sumbá kegwará'á mirán-oro siráumne.

¹¹ aasiyaasi-táwai mono'-náúmpímpá'á kwénaae'a Ísun-aaí simái sáwí'a ígwáe sé'a tínkambae'a iráumne. sirunkó ikaa'á vówa'a némpa'-naopimpakwara'a kwénaae'a tínkambae'a kuráumne.

¹² anóndako Ágárípaaó mindáyavai mono-káwáá-kwáási aúvái agaimái simúwa'a Támásikasi-naopa'a maimaé'a kówánda

¹³ kwáyá'wái ságayamba aavúgóbó usáyaatarai-sagayamba tuwówana kwíyómpakemba kuména kesinepakéné kesé kun-kwáási tinepakéné sán-kówata

¹⁴ marapátá tuvamówánanaya aaiyé su'mai súwa'a isááwánana simásimena Yútaa-kwaasi tááivinkemba séna Sóroo nóintavai kembá sáwí'a kwéono. póímo ándámo kwímakaawanamo ayáámbo kawésíntemba emá mirá kwéone súwana

¹⁵ Ísóigoo nááwa'ono séwánana Ísóigo séna kembá Ísumba sáwí'a kwéumasinkaana'a úne.

¹⁶ usásinaao. kesí mayái mayáínkwáe sé'a usásinanke'a enaúranka'a paárúnda ívé'o suwánáándarakemba agarááránkáanda-aimba simátíma'mae iyíníyone.

¹⁷ ai'maráana Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiye simátímínasa évaka'a áwáá'o aíya'a miwí tiyáámpinkemba airánaumne.

¹⁸ simátímínasa túnín-ampa'a ivátuwesa sámó kain-ámpá'á teró. Sáátáánigona asirayámbá tuwésa Áánútuna asirayámbá tamáyáaro. simátímínasa kesááiyavesa áraire sésa aráápamai maíya'a miwítí sáwí-imayaa maitiyuwé'a Áánútunde-i'a umátinkaunda-kwaasivimba mótkanaumne Ísu simásímakaiye.

¹⁹ anóndako Ágárípaaó kwíyómpakemba simásímakain-aimba íma tuwé'a úwoi mirá kwéune.

²⁰ aiva'á Támásikasi-naopa'a simátíme'a naaémbe Yérúsaremuva'a simátíme'a minkákémbá Yútaa-kwaasiti maravá'á simátíme'a ó'onkaa-kwaasiti maravá'á simátíme'a sé'a kentí sáwí-imayaa tuwé'a Áánútumpa'a té'a kawé'-máayái mayáiyasa tuwánésa sésa Áánútumpa'a tiráawain-owe sígwáe sé'a simátíma'mae'a kuráumne.

²¹ mindáyavai anóm-bono'-naumpa'a máyaawandara'a Yútaa-kwaasi kembá tátokesa tuvuwónáe siráambanivo

²² Áánútu súwa'naa úmaena ívékwara'a kwéiyisa'a maanká'á mé'a anón-kwaasiye úwoi-kwaasiye kesáái kwésimatíme'a Áánútun-aaí simátímakowai agaimakáan-aimba Mósesi agaimakáin-aimba kwésimatímunda-aimba mimbórá-áímbá kwésimatímune.

²³ maará sésa Áánútumo usásinankaiwaiyavesa agaimarésa sésa áí'a índai'a íyana aiva'ná'á pukáimpinkemba usásinankaniye-aimba agaimakáamba pósa Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiye pukáimpinkemba usásinkain-aimba isésa sámó kain-ámpá'á kwígwáe sésa agaimarésamo siráan-aimba kemá kwésimatímune Póro siráiyé.

²⁴ Pórombo simánkaraan-aimba anondá kwésimatímuwana Vésétasi anónka'a séna Póroo uwoaó'á kwéone. aúváiama awánamae kwéiyé po uwoaó'á kwéone Vésétasi súwana

²⁵ Póro séna anóndakoo íma uwoaó'á kwéumpo súnda-aimba árair-aimba arupí-aimban-iyé.

²⁶ súnda-yantaa'a íma aúp'á uráavo amápa-kwaasi táápimba siráamba egwárá'á mináimbá ísaraampo kemá íma inkaisé'a úwoi kwésimamune.

²⁷ Áánútun-aai simátimakowai tááyavai áraire kwéseno. árairemo kwésemba á'a ísaraumne Póro súwana

²⁸ Ágárípa séna ákí-aimba simásimenda-imayaa e Ísun-aaiyavai áraire sénaumne-imayaa oónó súwana

²⁹ Póro séna íma ákí-aintavai íma ayáátáár-aintavai kwésune. kembó asááuraan-andaoma íma keinárawapimba kwaínkwáe kwésundanivo Ísun-aaiyavai áraire siráundantemba kesáái kwéisaan-kwaasiye esé mirá sénááontavai Áánútumpa'a námúnaa kwésune Póro siráiyé.

³⁰ súwasa Ágárípaawe Vésétasiye Pénáisiye amápa-kwaasiye usásinesa

³¹ máá'aruva'a kumbésa keáimbá sésa íma sáwí'a uráintavai ándáva'a ankésa tu-vuwíyana puwíno siráawe suwaná

³² Ágárípa Vésétasintavena séna Áróamáani-kamaani-aiva-kawaanakonopa'a kónaumne ímo siráinkakai ayúrankaanana kówisina mináimbá siráimba po ai'márénana Áróamáani-kamaani-aiva-kawaanakonopa'a kwíno Ágárípa siráiyé.

27

Póro Áróamá-naopa'a kuráin-kwasai.

¹ súwana Vésétasi to'mayaa éna séna Ítári-marava'a Áróamá-naopa'a nompí-sípívimbá kwígwáe séna Póronkwara évakar-anda-kwaasigwara'a moórá-kwaasigontavai kárákwimae kwíkwáe séna méankowana minkwáásígó áwí'a Yúríyasi kwemá Áróamáani-aiva-kwaasigona i-kwáásítí kawáánákómbá méankowana

² moórá-nompi-sipi Átámítivakemba kwáyowana Ésiyaa-maragona awámpáká'-náópa'a kónáe súwata mindómpí-sípívimbá usáateta Másétóniyaa-maravake Tésárónaikka-naopaken-kwaasi áwí'a Árísítakasi kwesé usáateta kweémeta

³ usá aaváyaavimba Sáítóni-naopa'a marapá'á kunásávaawananya Yúríyasi Póromba arumbá umánkena séna úwoi ená kwaási kotuwánenasa ímo tokénda-yantaa'a áméro súwana mirá úwata koyauweréta

⁴ mindómpí-sípívimbá usáateta kwégowananya úndá toréna nompí-sípí tátó'marowana íma kúwata nonavuvumpa'á kwáyom-barago áwí'a Sáíparasi-marama kwáyopa'a mináyámpá'á úndá íma torówata mivátá kweémeta

⁵ Sírísíyaa-marava'a Pámpíríyaa-marava'a kóyaaaiteta Árísíyaa-marava'a Máíraa-naopa'a marapá'á kunásávaawananya

⁶ moórá-nompi-sipigo Arekesándiyaavake-sipigo Ítári-marava'a kónáe sú-sipigo kwáyowana i-kwáásítí kawáánákó awánéna mindómpí-sípívimbá mósinkaraiye.

⁷ mósinkowata kówánda sáwíyan-unda toréna mindómpí-sípígó íma aintówata évaka'-no'waamba kwaéta mirá úmaeta Náítasi-naor-egwaata kówánda anón-unda toréna nompí-sípí ai'á tosétuwowata sínaaempakenta koyauweréta nonavuvumpa'-márágó áwí'a Kírítí-marava'a úndá íma torópa'a kweémeta ayááíwá'-márámá áwí'a Sáómóni-marava'a kóyaaaiteta

⁸ uwí-nónawampakavamba suwesaraayávái úmaeta kweémeta Árásea-naokona eg-waa'á kawé-kwáúné supa'á

⁹ ayáátááka'a komáyaawananya aiva'-mónó-kawáánákó Yútaa-kwaasiti anóm-bono'-naumpa'a avumpin-dáúmpá'á kwéiyun-kanáa ánásowana minkánáá úndá toráí-kánáá uwí-nónkó tuvántááva kwéuwasa inkaisésa íma nompí-sípívimbá kwénaun-kanáa túwana Póro imáyáa éna simátimena séna

¹⁰ ívétaamo nompí-sípívimbó kónaundayaamo sáwí-yantaa'a kesinetá paáriníye. íma náaindaane su'mainivo nompí-sípíyé kwaásiye aúyoranaaowe. mináimbá kemá á'a ísaraunda póta aáno ménaumne Póro súwana

¹¹ i-kwáásítí kawáánákó Póron-aaí íma íséna nompí-sípímó avúsúmai kúwain-aaíye misípígó avowán-ááiye su'mai íséna Póron-aaíyavai íma áraire-imayaa úmba

¹² misípígó kwáyompa'a úndámo torái-kánáá íma kawé'á ún-ayampa'a mésa sáwíva-kwaasi sésa tuwéta Víníki-naopata komáyáananaya úndá torái-kánáá ánásainata kónaumne sumbá Víníki-naopa'a Kírítí-marava'a kwáyon-daopa'a kawé'-nónkwaumpa'a ímo úndámo torón-kwaumba kwáyowasa mináimbá siráawe.

anón-unda torówana uwí-nónkó aintásarain-kwasai.

¹³ suwaná tiyáanepakemba sáwíyan-unda torówasa awánésa sésa Víníki-naopata kónaumne sésa nompímbó túwówanamo táto'matuwe máyon-anda mósá tavisimái kwémaresa uwatá Kírítí-maragona uwí-nónawampakavanta kówádaya

¹⁴ Kírítí-maravakemba anón-unda toréna

¹⁵ mindómpí-sípí tátorowana íma aiyámba'mai kúwana avúsúmae nááún-tamayo'a tuwówana úndáo kweyáárika'a améntamaena kúwana

¹⁶ nonavuvumpa'á sáwíyam-barago áwí'a Kóta-mara kwáyowana úndá íma kwétoropata kówádaya tínaaempa'o kárárumakesamo tavisímaesamo íyú-sipi tavisimái

¹⁷ anó-sipivimba marésa anó-sipi tawísívo sésa ándáneí asááumai kawer-úmárowana Árípiyaa-mara-ayampa'a uwí-nómpímbá nonáámáái-oma'a kwáyowasa minómáká'á ai'á máikwiyivo sésa úndáo avúsúmai kwégon-ampanta ayú'mai móruna márówana kwempa'á kúwana

¹⁸ usá aaváyaavimba minúndá paái kwétorowasa óísamba taaímbai uwí-nómpá'á kwétuwesa

¹⁹ usá aaváyaavimba misípívimbó mayáímó máyón-kwaasi mayái-yántáá'á nompá'á kwétuwowana

²⁰ minánón-úndá paái kwétorowata ayáátááka'a aaváúmá o'á íma awánéta sípígomo kwínín-amba íma awánéta imáyáa éta kentáásí maráyá íma awánaandaya maavátáyá ánásanaumne-imayaa uráundayaawe.

²¹ imáyáa ówádaya ayáátááka'a toómbá íma kwénowana Póro túranka'a taména séna Kírítí-marava'a kwéteta seéwánda íma kesáái ísaraawe. isékai sáwí'o íí-yántáá'ó náaindaambo tuwái íya awánáúsino.

²² ánivo tirumbá asiramái máéro. nompí-sípíyé su'mai sáwí'a ínivo kwaási íma puwónaundayaawe.

²³ Áánútuna imáyáa mósá kwémaraunda ívé'-no'waamba kwemá kwená kwayó'ná'á ai'maráísana kwíyómpakemba kesópa'a kumbéna

²⁴ séna Póroo asiramái maiyó. emá Áróamáni-kamaani-aiva-kawaanakonopa'a kwinaná enáái isáníye. Áánútu embá kawé'á umánkáimba póna esémo kwégon-kwaasi kárákwiyinasa íma puwónááowe siráíye.

²⁵ mindáyavai asiramái máéro. simásímintemba Áánútu mirá ínimba á'a isáúmne.

²⁶ úndáo nompí-sípí améntayuwainata nonavuvumpa'á maragóná awámpátá kónaumne Póro siráíye.

²⁷ súwana uwí-nómpímbá áwí'a Étériyaa-nompimba sísamaivakemba éiyaimba kumbaimái-no'waamba úndá toréna améntámaena kúwasa no'wáán-avuntamba sípivimbayai-kwaasi sésa maragóná egwaatá kwégumne sésa

²⁸ ándá-ayaira'a umbaimó tón-tantaa'a aríkwímakesa nompímbá tu'mái tavisimái awánomba mindónkwááúmbá ayáátááka'a 120-ra'a kwáyowasa kwégwesa ó'a móyu'mai awánomba ákíra'a 90-ra'a úwasa

²⁹ maragóná awámpá'á óntamba kwáyaindara'a tuvamúnavo sésa táátavai ésa éiyain-
anda ayútúwówana ánaaempakemba nompímbá kuména tátorowasa avekáá iraráinata
nóin-tantaara kwáyáiya awánanae sésa

³⁰ nompí-sípívím-báyái-kwáásí imáyáa ésa aúpá'á kónaumne-imayaa ésa kampa'á
sésa aipakén-ándá ayútuwanae sésa sáwíya-sipi nompá'á móruna túwówana

³¹ Póro i-kwáásíyé miwítí kawáánákóntáváyé séna sípívím-bayai-kwaasimo ímo anó-
sípívímbó máésamo ésamo amápa'a ánásanaaowe Póro súwasa

³² i-kwáásí sáwíya-sipigona ándá káráyuwówana kóuraiye.

³³ kóúwana sáwíyanka'a irataró'a Póro séna sísamaivakemba éiyaimba kumbaimái-
no'waamba káno'a mé'a íma toómbá náráavo ívé'a toómbá naaró.

³⁴ kemá asiramái simátíme'a sé'a toómbá né'a túma kawé'á ína'a mé'a íma
ánásanaaowe

³⁵ Póro simásuwena amápa-kwaasi túranka'a toómbá mairéna Áánútuntavena súwi
séna toómbá topámbai nówasa

³⁶ awánowana tirumbá kawé'á úwata toómbá naáwándaya

³⁷ mindómpí-sípívímbá sáwíva-kwaasi 276 kwaasi máyaawanda-kwaasi toómbá
naáwánanaya

³⁸ símú'a vówanaya misípí umbaí tówasa mimpímbó kwáyon-tomba áwí'a úwítí-
tomba nompímbá maisu'márówana etóyóí úwata maémaumne.

nonkó tuvántáávanena misípí tawísíyukain-kwasai.

³⁹ máyaawananaya irataró'a úwasa awánomba íma awánom-barama kwáyowasa
awánomba mivá'á nonkó irówana kawé'-nónaamaai kwáyowasa awánésa sésa meivátá
íyónanaya kawé'-nónaamaaiva'a póna sípigo úwoi iyíniye sésa

⁴⁰ sípigombo tátorain-anda káráyuwówana nompá'á kumúwasa avúsúmaesa nááún-
tamayoka'a kárárumaron-anda ayútuwesa aipa'á ampantá arikwímaresa úndáomo
kweyááríka'a avúsínata nonáámááiva'a kónáe sésa

⁴¹ kuwaná nompímbá nonáámáái-oma'a kwáyowana mimpímbá misípígó ai'á
mááritowana nonkó áyámiva'a tuvántáávanemena tawísíyukaiye.

⁴² tawísíyuwowa i-kwáásí sésa ándá-kwaasi nombá tuvámbai kóvainivo tínkamona
suwaná

⁴³ i-kwáásítí kawáánákó Pórumba áwa'naa éna séna íma tínkamoro simásuwena séna
nombó tuvámbaimo kawé'ó uréwai nompímbá ásávare'a tuvámbe'a aápa'a koró.

⁴⁴ évakarawai ímo nompímbó tuvámbai awánarewai nompí-sípígóná taai-ayái mairé'a
minká'á tátoke'a avúsúmae'a aápa'a koró súwata mirá éta amápa-kwaasiya kawé'á
umáíya aápata kóyo uráundayaawe.

28

Mórata-maravata kóyoraunda-kwasaiya.

¹ aápata kawé'á umáíya komáyaawanasaya mindónávúmpá'-márágó áwí'a Mórata-
marawe suwatá ísaraumne.

² aa'á téna táúgwí'a kwéuwasa mimbárávákén-kwáásí kawé'á umásinkesaya iramá
agaisínkówata siyáánta kwégauvowananya

³ Póro iráárí'a komaimaéna mimpímbá máagaimarowana koko'á úwana kwaavainkó
téna Póro ayáánka'a tauntorówasa

⁴ kwaási awánésa keáímbá sésa moórá-kwaasi tuvúwísana púwísana nompí-
sípívímbá timbá nonkómá íma tuvúkáimba póna ívé'a kwená anondáma maéna
iraankavayaankó váínana puwíníye keáímbá kwésuwana

⁵ Póro ayáámbe tuvimpín-úwana miniráánkáváyáámbe tará'maena iravímbá tu-
vamúwana íma Pórumba áí'a úwasa

6 minkwáásí Pórontavai imáyáa ésa intoráínana puwíníyo. marapá'á tu-vaména puwíníyo-imayaa ésa ayáátááka'a aúrampimba avú'maresa mésa amu'matuwé máyówana íma ave'á puwúwasa imáyáa mórúna ésa sésa minkwáásí ísóigoman-íye siráawe.

7 suwaná mimbáravákén-ánón-kwáásígó áwí'a Pápáriyasi kwená maramá egwaa'á kwáyowai kawé'á umásinkenaya másinkowata kwená naaúmpata kaumbo-nó'wáámbá kogwaéwánanaya

8 Pápáriyasi avowámbá kokotámba ankéna ayánómbá naaegwára'á kwéuwana máyowana Póro kwenópa'a kwéna awánéna Áánútumpa'a námúnaa kwésena ayáándeí ane'á tátorowana mináí'á ánásowasa

9 awánésa tí'o ún-kwaasi tí'maesa Póronopa'a tuwaná miráumai asóvamatinkava kúwasa

10 aamoi-yántáá'á símúwata máyaawanasaya nompí-sípívimbá kónáe séwánda-tawaiya ímo makáawanda-yantaa'a símúwata kuráumne.

Árómáa-naopa'a kuráunda-kwasaiya.

11 moóra-nompi-sipigo Arekesándiyaavakemba áwí'a keáváraváí-ísóí-sípígó éna úndámo toráí-kánáa mimbárágóná nonkwaaúmpímbá kwáyowata kaumbo-kwíyómbá maisuwéta mindómpí-sípívimbá usáateta kweémeta

12 Sísari-marava'a Sáírákusu-naopa'a kwéta marapátá ásáveta kaumbo-nó'wáámbá kwaéta

13 nompí-sípívimbá usáateta kwéta Árísiyamu-naopa'a kógwaeta usá aaváyaavimba sínaaempakenta úndá toréna siméntámenaya kwéguwata kae'-nó'wáámbá kógwaeta Ítári-marava'a Pútiyori-naopa'a marapá'á ásávaawanasaya

14 Ísun-aaí ísówai máyówata kotuwánaawanasaya simásimesaya sésa moóra-sontaa keséya ménaaowe suwatá miráumaiya moóra-sontaa miwísé maéta Árómáa-naopata marapátá kówánda

15 Árómáa-naopakemba Ísun-aaí ísówai kówánda-ainta isésa aampaké kotiránáe sésa Ápíyasi-naopa'a máákéti-maruka'a amápa-kwaasi kwááyumo kwaí-námbá kaumbo kwáyopa'a tuwaná Póro tuwánéna Áánútumpa'a aamoi úwana arunkó kawé'á uráíye.

Póro Árómáa-naopa'a mérain-kwasai.

16 Póro arunkó kawé'á kwéuwata Árómáa-naopa'a kówánanaya mindáópaken-kamaani-kwaasi Pórontavai séna íma ándá-naumpa'a maé úwoi-naumpa'a ménana i-kwáásígó enká'á kárákwiyiniye súwana

17 kaumbo-nó'wáámbá maisuwéna Póro mindáópakemba Yútaa-kwaasiti anóndarawa'a tááyowasa kwená naaúmpa'a tuwaná simátiména séna kesí kwaásiyono. Yútaa-kwaasi simái íma sáwí'a uráumpo kentáá síkwá'nái amáámba íma kárárandanivo Yérúsaremu-naopa'a kembá táto'mai Árómáani-kamaani-i-kwaasira'a tíméwasa ándáva'a sínkaraawe.

18 sínkaresa sínkamiyanesa kesáái avakáá-omba íma isasá ayúrankanae sewasá

19 Yútaa-kwaasi mináímbá kárówa'a kesí ááimba íma sáwí'a uróntavai sé'a Árómáani-kamaani-aiva-kawaanakonopa'a konaná kesáái isániye. kesí Yútaa-kwaasi aaí simátinkanae íma súnda kesáái isáínkwáe sé'a Árómáani-kamaani-aiva-kawaanakonopa'a tiráumne.

20 Yútaa-kwaasiya Áánútumo usásinkaiwaimbo amu'makáundawain-aaí séwánasa tátokesa siyáánka'a asááuraamba pó'a tááyamai tuwáné'a simátiménae Póro súwasa

21 isésa miwí sésa Yútiyaavakemba Yútaa-kwaasi íma entávái aúvái agaimái túwáawana tiráíye. íma évakarawai aaí másimasimesaya entávái sáwí-aimba íma kwésimankaawe siráawe.

²² amápa'-mapa'a Ísuna aampa'á kwégontavai sáwí'a kwéumatinkaamba kwéisaumpo mináimbá simásímínata ísáano siráawe.

²³ simásuwesa moórá-tawai Póro simátiminin-kanqa marésa komésa minkánáá túwasa sáwíva-kwaasi Póro máyopa'a tuwaná aaváyaavinkemba ááimba ásárena Áánútu kwená kwaási kwégawaain-aimba simátíma'maena no'wáamba móanasaraiye. naaóvá'á Mósesi agaimakáin-aimpinkene Áánútun-ai simátímakowai agaimakáan-aimpinkene Ísun-ai simátíma'maena iyéna Ísun-aaiyavai áraire sígwáe séna simátimuwasa

²⁴ ísésa évakarawai sésa árair-aine suwasá évakarawai sésa kampar-áiné suwasá

²⁵ miráumai aaisankáá simái taaínkaar-uwana Póro séna naaóvá'á Áánútun-amanko moóráwaimba Áánútun-ai simátímakowaimba áwí'a Áísáyaamba simámuwana kentíkwá'náyomba simátímakomba mináimbá árair-aimban-iyé.

²⁶ Áísáya agaimaréna séna

Áánútu séna minkwáásiyávái kosimátime se kwéisaambanivo íma ísámai kawé'á kwéowe. kwéawanaambanivo íma awánamai kawé'á kwéowe.

²⁷ miwítí imáyáao umbái kwétaisana tááko aaimó isáiyávéna ávón-kaisaná túranko awánaiyavena ávón-kwégaivo ímo mirámó ésamo ésa táá'o isésamo túrambo awánésamo kesááimo isésamo miwítí sáwí-imayaaomo tuwésamo kesópa'o tenkákái sáwí-imayaa maitiyuwé'a kawé'á umátinkausino Áánútu siráiyé

Áísáya agaimaréna siráiyé. Póro simásuwena

²⁸ séna kemá mirá kwéowa'a pó'a simátime'a sé'a Áánútu sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á kwémetinkain-aimba ó'onkaa-kwaasi kosimátímakaundaya Áánútun-ai kwéisaawe

²⁹ Póro mináimbá simásuwowasa [Yútaa-kwaasi kwesimá kwesiman-esa aaisa-símaesa kóuraawe.]

³⁰ kóuwana Póro mindáópa'a ména kaer-ímá maisuwéna kwená óntamba naanka'á kwétuwena máyomba sáwíva-kwaasi kwenópa'a tuwaná aamoí éna

³¹ Áánútu kwená kwaási kwégawaain-aimba Ísóigo Ísu Káráisitín-ai simátíma'maena iráiyé. kámááni-kwaasi mináíntávái íma aambá aúnúwana asiramái simátíma'maena iráiyé.

kemá Árúku súnda-aimba ánásaiye.

Árómaa

Ísu kwíyómpa'a irówana Póro moórá-kwaai aiyayaamba avakaeté-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna Kórínti-naopa'a ména maanámbá agaimái Árómaa-naopa'a máyón-kwaasi agaimái moórá-ininko áwí'a Vípimba amúwana mátímakaiye. Árómaa-naopa'a kámááni-kwaasiti aiva'-náopa'a Ítári-marava'a kwáyon-daopa'an-iyé. Póro Árómaa-naopa'a kwíníyena póna Ísuna aampa'ó kwégun-kwaasivimba mayái mayáníyena póna miwí túwa'naa umai to'mayaa umátinkanæ séna maarán-áimbá agaimái Vípimba amúwana mátímakaiye. Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiye amáparawai sáwí'o úmae kwégon-asirayanko tátokowana Ísun-aaiyavai áraire sewáiyé su'maiyavai arupí umái máyáawe Áánútu siráiyé. Áánútun-amankoma sáwí'o úmae kwégon-asirayanko tátokaimpinkemba iyátínkáísasa Ísuwe tarúmai aúnái'a umái kwémaewe. Áánútuna amáánkona mayái-áínkwará'á agaimái amúwana mátímakaiye.

¹ kemá Póro Ísu Káráisitina mayái-kwáásígó é'a maanámbá agaimaráúmpo ísáaro. Áánútu kembá aantá-kwaasi ítámarena séna kesáái áséi-kwasai kosimátíma'mae naauwó séna sí'mákaiye.

² naaóvá'á Áánútu kwenáái simátímakowaiyavena mináséi-kwásái simái asirámakain-aimba súwasa aúvái-kwandaavimba agaimakáawe.

³ mináséi-kwásái Áánútu ááninko kentáásí Ísóigo Ísu Káráisitintavesa simái agaimakáawe. kwemá kwaásimo kunaúkáimba anóndako áwí'a Tévíti aísavutantamba uráiwaiman-iyé.

⁴ kwenamankó Áánútunopakemba póna Áánútu kwembá pukáimpinkemba usásinankaraintaveta minánón-ásíráyámbá awánéta séta Áánútu ááninkoman-iyé kwésune.

⁵ ó'on-o'om-baravaken-kwaasi kwenáaiyavesa áraire sésa taagwiavónááontavena Áánútu Káráisitimba imáyáa amúwana kentávéna séna kesáái kosimátíma'mae naauwó séna kawe'-máyái símakaiye.

⁶ Ísu Káráisitina kwaási-i'a ónááontavena Áánútu tááyena keinárawa'a Árómaa-naopa'a máyáawai gwara'a tááyaraiye.

⁷ mináintávé'a imáyáa kwée'a maanáúvái agaimaráúmpo ísáaro. keinárawa'a Árómaa-naopa'a máyáawai Áánútu arumbá kwétimena kwená kwaási-i'a ónááontavena tááyaraiwai ísáaro. Áánútu kentáásivowe Ísóigo Ísu Káráisitiye úwoi túwa'naa ésarai paru kwéumatinkaayantave'a námúnaa kwésune.

Árómaa-naopa'a kónáe siráin-kwasai.

⁸ keinárawa'a Ísu Káráisitiye aráápamai máyáan-ainko amápar-ayampa-kwaasiva'a kóyáwé isasá ísáawa'a Ísu Káráisitina mayáiyávé'a imáyáa é'a Áánútumpa'a súwi kwésune.

⁹ Áánútuna mayái karuwaa'á umái kwémae'a ááninkon-aaí áséi-kwasai kwésimatime'a keinárawatave'a námúnaa símae kwéiyunda Áánútu kwéisaiye.

¹⁰ kentópa'o ímo kúndayave'a sé'a Áánútumpa'a áísaa úmae iyé'a arááímo táínamo e aambá kwisínkéna'a Árómaa-naopa-kwaasiye komáéno kwésune.

¹¹ Áánútun-amanko kwésuwa'naa-isa'a kotúwa'naa ona'á kwenáaiyave'a asiramái imáyáa ónááontave'a kentópa'a kónáe sé'a kwéune.

12 mirámó ina'o é'a keinárawa'a túwa'naa ona'á kembá súwa'naa ónááowe. Ísu Káráisitintave'a imáyáa kwéé'a túwa'naa ona'á kembá mirá ónááowe.

13 kesí kwaásiyono. kentópa'o ímo kúndayave'a sáwí-imayaa ováínivo maanáimbá ísáaro. sáwíva-kanaa kónáe sé'a únda moórá-yantaako tátoraisa'a máyaumne. ó'onkaa-kwaasivimbo Áánútuna aambó agaráátinkaawanasamo kwakáantemba keinárawa'a ó'onkaa-kwaasi owa'á mirá ónáe sé'a kwéune.

14 Áánútu súwa'naa uráintave'a sáwíva-kwaasi anón-daopare sáwíyan-daopare amápar-aimbo ísaraawaiye ímo ísaraawaiye túwa'naa onó.

15 mirámó únda Árómaa-naopa'o máyáan-kwaasi áséi-kwasai kosimátimenae sé'a kwéune.

áséi-kwasaigona asirayán-kwásái.

16 áséi-kwasaiyave'o ímo sigaeyávé'o kwéunda maarán-áimbán-iyé. áséi-kwasaiyavesa árairemo kwésewai Áánútu kwená asirayándéí miwítí sáwí-imayaagomo tátokaimpinkemba kwéiyatinkaiye. aiva'á Yútaa-kwaasi ísaraawasa naaémba ó'onkaa-kwaasi kwéisaawe.

17 Ísu Káráisitín-aaiyavetaamo áraire kwésundayavenaya mindáyavenawe su'mai Áánútu séna arupí umái máyáawe kwésisata kwenaúranka'a arupí umáíya máyaumne. áséi-aimpinkemba mirán-áintá ísaraumne. mindáyavena naaóvá'á Áánútun-aaí aúváívimba agaimaréna séna

Áánútun-aaiyavesa áraire kwésentavena

Áánútu séna arupí umái máyáawe kwésimba

pósa aúnaí'a umái kwémaewe

agaimaréna siráíye.

Áánútumba tínaaemba umámakaan-kwasai.

18 Áánútu maanáimbá agaráásínkaraiye. marapá-kwáásí sáwí-imayaa ésa sáwí'a ésa mirámó kwéomba Áánútuna árair-ainkona aambá áumbakaamba póna Áánútu áwáá'a séna kwíyómpakemba sáwí-meyamba timíníye.

19 Áánútu kwená ááimba íma aúpá'á maréna avora'á agaráátínkaraimba marapá-kwáásí awánésa íma imáyáa uráamba póna sáwí-meyamba timíníye.

20 Áánútu maramó tarórumakene minavumpinkéné Áánútuna ááimba awánésa kwená asirayámbó kwaíkwaí'o kwéin-asirayamba kawe'á umái awánésa Áánútun-ane'a túrandei íma kwéawanaambanivo kwená ááimba á'a kwéisaawe. Áánútu tarórumaintantaa'a awánésa pósa kwemó máyáin-aimba kanaán-umai kwéisaawe. mindáyavesa sáwí'o kwéomba miwítí ááinko isasá sáwí'a kwéowe.

21 Áánútu máyáin-aimba ísaraambanivo ivátuwesa kwenáwí'o mósá marésamo árai'a máyáíye seráámbá íma mósá marésa súwi íma sésa ivátuwesa kaé'náer-imayaa kwéesa túnkain-ayampar-imayaa kwéesa

22 kampa'á sésa kawer-ímáyáágwárá-kwáásíyá úne sembánivo sáwí-imayaagwara-kwaasi ésa

23 Áánútu maí'mai'a kwéiwaina imáyáa íma mósá marésa kwaasi áúwawaakaamba numamá kwaí-kwaamba iraankavayaambá tarórumakesa mintántáákóná imáyáa mósá kwémaraawe.

24 kwaasi mirá-sáwí'á kwéontavena Áánútu ánaaemba umátimena séna sáwí-imayaayave'o tirááiyave'o ónááomba úwoi mirán-oro siráísasa miwívimbá miwí túma sáwí'a kwéowe.

25 Áánútun-aaí árair-aimba araaisésa kampar-áimbá kwégwaresa Áánútu amápa-tantaa'a tarórumakene imáyáa íma mósá marésa kwená mayáí íma kwémaesa kwemó

uráin-tantaakona imáyáa mósá marésa mintántáákóná mayáí kwémayaawe. Áánútu áwíre su'mai mósá máraáraamba árai'a mindá íma mósá kwémaraawe.

²⁶ kwaásí mirá-sáwí'á kwéontavena Áánútu ánaaemba umátimena séna sáwí-imayaayave'o tirááiyave'o ónááomba úwoi mirán-oro siráísasa aaraí tuwai'máá'a tiyuwésa keiyáí kesuwainíné sisaná kesuwairé sésa sáwí'a úmae nááówasa

²⁷ kwaái miráumai tuwainímbá'a tiyuwésa keiyáí kesuwainí kesuwai símae kwénaaesa mirá-sáwí'á úmae kwénaaontavena Áánútu miwí túra'a sáwí-meyamba arupí umái kwétimiye.

²⁸ Áánútu kwenáái árair-aimba arááíséntavenawe séna ánaaemba umátímíšana miwítí sáwí-imayaago táái tinkéna isasá kentí imáyáavinkení'o kwéomba uwóví'a kwéowe.

²⁹ ó'on-o'o-sawi-imayaago miwívímbá anómba isasá sáwí'o kwéomba íma agandésa túran-anda ésa sáwí'a umátinkesa kawé-máyáímó kwémayaantavesa tirunkó simái sáwí'a kwéumatinkesa tinkamowasa púwówasa aaisambá sésa kampa'á simátiyuwesa simái sáwí'a kwéumatinkesa kwantánaanta-aimba símae kwénaaesa

³⁰ túwí'a kumíkwáe sésa kampa-áímbá kwésesa Áánútumba tíyámba kwéumankesa sáwí-aimba kwésimatinkesa kampa'á sé'a anón-kwaasiya úne sésa túma maé iyésa aúna-sawi-mayai mayánáe sésa mirá ésa tinóvowi táái araisésa

³¹ tirumpímbá kawer-áímbá íma kwáyáísasa simáímo asirámakaini'a íma ésa miwítí kwaásiti imáyáa íma ésa tirumbá íma umátinkesa mirámó kwéomba

³² Áánútu amáámba símarena séna mirá-sáwí'ó kwéowai puwónááowe siráimba isésa íma ivátúwáamba mirá úmae iyésa íma agandésa mirámó kwéowaiyavesa aamoí kwéowe.

2

Áánútu aaivimbá kwémaitinkain-kwasai.

¹ évakarawai tuwánésa sésa sáwí'o kwéowai sáwí-meyamba mayánááowe kwésewai simátíménda ísáaro. mirámó kwésemba keinárawakwara'a mirá-sáwí'á kwéomba póna aaivimbá maitinkáína'a sáwí-meyamba mayánááowe.

² mirá-sáwí'ó kwéowai Áánútu aaivimbá maitinkéna sáwí-meyamba tímimba kwemó arupí umáímo mirámó kwéin-ainta ísaraumne.

³ évakarawai tuwáné'a sé'a sáwí'o kwéowai sáwí-meyamba mayánááowe kwésemba mirá-sáwí'á kwéomba pó'a Áánútu aaivimbá íma maisinkéna sáwí-meyamba simíníye íma seró.

⁴ sáwí'a kwéowana Áánútu arumbá umátinkena íma ááéma sáwí-meyamba tíména timu'maréna máyáíye. mindáyave'a úwoisan-tantaa'an-íye íma seró. sáwí'o kwéomba tuwé'a Áánútumpa'a ténááontavena arumbá umátinkena timu'maréna máyáíye.

⁵ ánivo kemá tirunté maré'a sáwí'o kwéomba íma tuwé'a Áánútumpa'a íma kwétewe. mirá-sáwí'á úmae kwéiyontavena Áánútumo áwáá'o sénamo arupí-sawi-meyambo tímínín-kanaa tínana Áánútu ávááraumai sáwí-meyamba tímínana anómba íníye.

⁶ minkánáá tínana amáparawai miwítí mayáiyávéna kawé-méyáné sáwí-meyane anondá tímíníye.

⁷ kawé'á úmae kwéiyesa sésa Áánútu kentáá súwí'a mósá maréna ságamasinkenaya maí'mai'o ónaunda-ita umásinkaniye kwésewai Áánútu aúnaí'a umái maí'mai'a ónááoni'a umátinkaniye.

⁸ kesáyáváyé su'mai imáyáa ésa kawer-áímbá tínaaemba umámesa sáwí-aimba kwégwaraawai Áánútu ávááraumai áwáá'a tiyéna sáwí-meyamba tímíníye.

⁹ sáwí'o kwéowai Áánútu tí'a índai'a umátinkena umbai-yántáá'á tíména Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiye mirá éna

¹⁰ kawe'ó kwéowai Áánútu ságamatinkena túwí'a mósá maréna paru umátinkena Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiye mirá éna

¹¹ íma taaínkaar-umai-meyamba timínívo arupí umai-meyamba timíníye.

¹² ó'onkaa-kwaasi Áánútu naaóvá'ó Mósesimbo simámakain-amaamba íma isésa sáwí'a kwéontavena máyáawaina ááimba Áánútuna némpa'a maí'maí'a ónááowe. Yútaa-kwaasi Áánútu Mósesimbo simámakain-amaamba isésa arááíséntavena Áánútu minámáánkóná ááinkwara'a aaivimbá maitinkániye.

¹³ Áánútu Mósesimbo simámakain-amaamba isésa ímo kwaráíyanamo éna Áánútu arupí umái máyáawe íma síníye.

¹⁴ Áánútu ó'onkaa-kwaasi kwená amáámba íma simátímakowasa miwítí imáyáavinkembo minámáámbó kwarésamo ombá minámáámbá ísaraan-kwaasiraamba kwéowe.

¹⁵ mirámó kwéomba Áánútuna amáámba miwítí imáyáavimba kwáyáísasaraamba máyáawana tirumpimbá aaí kwéna kawe'ó ontávéna mináínkó séna kawe'á kwéowe séna sáwí'o ontávéna sáwí'a kwéowe kwésiye.

¹⁶ moóra-kanaamo títanamo éna Áánútu Ísu Káráísitintavena sínana kwemá kwaásiti imáyáa aúpár-ímáyáa taaímbarena aaivimbá maitinkániye. áséi-kwasaimo kwésimatimunda mináínkwará'á kwésimatimune.

Yútaa-kwaasi Áánútuna amáámba tokáundaya póna kwésuwa'naa-iye siráan-kwasai.

¹⁷ Yútaa-kwaasiya úne kwésewai ísáaro. Áánútu Mósesimbo simámakain-amaamba ísaraundaya póta kawe'á umáíya máyaundaya Áánútuna kwaásiya úne sé'a kentúma mósá kwémaraawe.

¹⁸ minámáámbá ísaraantave'a Áánútumbo arááímo tainí'o kwéon-aimba isé'a kawe'ó kwéon-tantaare sáwí'o kwéon-tantaare kanaán-umai taaímbare'a

¹⁹ asiramái sé'a kawer-ámbó ímo awánaraan-kwaasi kanaán-umai agaráátinketa túnkain-ayampa'o máyáan-kwaasi kanaán-umai sáma kwégamatinketa

²⁰ táá'a íma ísaan-kwaasi kwéagaraatinketa iyámpóiraani'a on-kwáásí kwéagaraatinkaundayaawe kwésewe. Áánútu Mósesimbo simámakain-amaamba ísaraantave'a imáyáa é'a sé'a amápar-aimba iséta árair-ainta kwésune-imayaa kwée'a pó'a mirán-áimbá kwésewe.

²¹ évakarawaimo kwéagaraatinkaamba keinárawakwara'a mináimbá kwáráaro. umóyámbá íma orómó kwéseмба keinárawakwara'a íma mirán-oro.

²² aarai-úmóyáné kwaai-úmóyáné íma orómó kwéseмба keinárawakwara'a íma mirán-oro. kampar-ísóígó sáwí-yantaa'a iyémó kwéseмба keinárawakwara'a sáwí'a kwée'a minkámpár-ísóígóná naaúmpa'a sáwí'a kwéomba mindá ivá'á túwáaro.

²³ Áánútu Mósesimbo simámakain-amaanta ísaraumne sé'a kentúma mósá kwémaraambanivo minámáámbá araaísé'a sáwí'a ombá kwaási tuwánésa sésa Áánútu áwí'a sáwí'a kwéumankaawe kwésewe.

²⁴ mindáyavena naaóvá'á Áánútun-aaí aúvávimba agaimaréna séna Yútaa-kwaasi sáwí'a kwéontavesa ó'onkaa-kwaasi tuwánésa Áánútumba simái sáwí'a kwéumankaawe agaimaréna siráíye.

²⁵ Yútaa-kwaasi ontávé'a túra'a kárámai araa'éna kwée'a sé'a Áánútuna kwaásiya úne kwésewai Áánútu Mósesimbo simámakain-amaamba kwáráamba Yútaa-kwaasi ombá mindá kawe'á kwéumatinkaivo minámáámbá íma kwáráamba Yútaa-kwaasi é'a túra'a kárámai araa'éna uráamba mindá íma kawe'á umátinkaisa'a úwoi-kwaasiraamban-owe.

²⁶ ó'onkaa-kwaasi íma túra'a kárámai araa'éna kwéowai Áánútu Mósesimbo simámakain-amaamba kwárááwanamo imbá Áánútu séna Yútaa-kwaasiraamba é'a túra'a kárámai araa'éna kwéowairaamba é'a kesí kwaásiraamban-owe kwésiye.

²⁷ Áánútu Mósesimbo simámakain-amaamba agaimarówa'a Yútaa-kwaasi isé'a túra'a kárámai araa'éna uráambanivo minámáámbá arááíraamba pósa ó'onkaa-kwaasi íma túra'a kárámai araa'éna kwéowai minámáámbá kwégwaraawaimo ésa aavimbá maitinkánááowe.

²⁸⁻²⁹ túra'a kárámai araa'éna kwéowai mindáyavenawe su'mai íma Yútaa-kwaasi Áánútuna kwaási-uramban-ovo Áánútun-amanko miwítí sáwí-imayaa maitíyukaiwai Yútaa-kwaasi Áánútuna kwaási-uramban-owe. agaimakáin-amaanko íma mirá kwéumatinkaivo Áánútun-amanko mirá kwéumatinkaiye. mirámó kwéon-kwaasiyavesa ó'on-kwaasi íma aamoí kwéumatinkaavo Áánútuwe su'mai aamoí kwéumatinkaiye.

3

¹ ímo ó'onkaavimban-ivo Yútaa-kwaasivimba nóran-kawe-tantaara paáruraiyo. túmo kárámaimo araa'énamo uráamba mindá nóran-kawe-tantaara paáruraiyo sembó

² sísaá íya'o é'a anondá sé'a kawe-tántáá'á paaréna aiva'á Yútaa-kwaasi Áánútun-aaimo tátoranaaontavena simátímakaiye sénaumne.

³ simátímakaimbanivo évakarawai Áánútuntavesa íma imáyáa ésa kwenáái íma kwétaagwiavowe. mirá kwéovo Áánútu íma mirá éna kwemó siráintemba kwéena simái asirámakaini'a kwéiye.

⁴ kwaási kampar-áimbá kwésevo Áánútu árarir-aime su'mai kwésiye. Áánútuntavena simái aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna enááigo árarir-aime su'mai isasá kwaási ísaraawe. íma kanaán-umai aavimbá mayankánááovo enááigo amápa-kwaasi táái kwéusayaaitaiye agaimaréna siráiyé.

⁵ kesáámó sáwítaamo úndavinkemba Áánútuna kawe'-máayái avora'á kwégwaintaveta sáwíta kwéunanaya Áánútu sáwí-meyamba símimba sáwí'a kwéiyeya íma seno. mirán-áimbá kwaásiti imáyáavinkemban-ivo íma miráyá seno.

⁶ Áánútumo ímo arupí umáímo ménaraankasi naaémba amáparawaimo máyáawaina ááintavena íma tísaa isinó.

⁷ moóra-aimba ísáaro. kesáámó kampar-áimbó súndavinkemba Áánútuna árarir-aimba avora'á paárisana kwenáwí'a mósá anómba kwéiyintaveta kesáámó sáwí'o kwéundayavenaya Áánútu aavimbá maisínkáimba sáwí'a kwéiyeya íma seno.

⁸ mirán-kámpár-áimbó kwéseмба mimpínkémbá sésa kesáámó sáwí'o kwéundaya mimpínkémbá kawe-tántáá'á paárinana Áánútu áwí'a iyíniye íma mirán-áimbá seró. évakarawai kesúwí'a sáwí'a umásinkanaaontavesa kentávésa kampa'á sésa mirán-áimbá kwésiye kwésevo Áánútu miwí aavimbá maitinkéna arupí umái sáwí-meyamba timíniye.

amáparawai íma arupí umái máyáan-kwasai.

⁹ kemá Póro mináimbá imáyáa é'a sé'a Áánútu aúranka'a íma maarán-iyé. Yútaa-kwaasiya kawe-kwáásíyá únasaya ó'onkaa-kwaasi sáwí-kwaasi owémá íma mirán-ivo ké'naan-aimba sé'a sáwí-imayaago amáparawai tátokaiye kwésune.

¹⁰ mindáyavena Áánútun-aai aúvávimba agaimaréna séna Áánútu aúranka'a amáparawai íma arupí umái máyáawe.

¹¹ ánivo amáparawai arupí íí-yántáá'á íma kawe'á umái kwéawanesa Áánútuwe maénáe íma kwésewe.

¹² amáparawai Áánútumba tínaaemba umámesa sáwí-amba kwarésa kaé'náe'a ésa íma kawe'á kwéowe.

13 kwaásimo pu'máimo kaviraantembá miwí tááigo mirá kwéisasa kampa'á kwésimatiyuwaawana miwí tááigo kwaaiwainkómó kwaásimo vaintembá kwéisasa

14 anómba simái sáwí'a umátinkesa

15 ááema tínkamowasa púwówai mésa

16 kwénaaopa'a tí'a úni'a umái umbai-yántáá'á timésa

17 íma paru umátinkesa

18 Áánútu áároi íma inkaisésa ivátuwesa máyáawe agaimaréna siráiyé.

19 Áánútu amápa'-maravaken-kwaasiyavena amáámba séna mináímbá kwaráaro siráimbanivo araiséta amáparawaiya Áánútu aúranka'a sáwí'a éta súnda arupí umáíya máyaumneya íma árai'a kwésune.

20 Áánútumo siráin-amaamba kwáyáísata amáparawaiya íma árai'a séta amápar-amaamba kwégwaraundaya póna Áánútu kentááyávéna séna arupí umái máyáawe síníye sénaundaya kampar-áímbá sénaundayaawe. amáámba kwéiseta sáwí'a uráumneya kwésundayaawe.

Ísun-aaiyavai áraire sewái Áánútu arupí umátínkáin-kwasai.

21 Áánútu aúna-amba agaráásinkenaya Áánútu aúranka'o kwaásimo arupí kwéumatinkain-amba agaráásinkenaya kwemó siráin-amaamba íma imáyáa éna minámbá agaráásínkaraiye. mináíntávésa naaóvá'á Mósesiye Áánútun-aaí simátímakowaiye minámbá paáriniye-aimba simátimesa agaimakáawe.

22 kwaási Ísu Káráísitavesa sésa árai'a kentáásí sáwí-imayaavinkemba iyásínkaraiye kwésewana miwíyávéna Áánútu séna arupí umái máyáawe kwésiye. Ísu Káráísitin-aaiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyáawai Áánútu arupí kwéumatinkaimba mimbórá-ámbá kwáyáiyé.

23 amáparawai sáwí'a ésa Áánútumbo arááímo kwétaini'o umáímo ménaesamo ombá ívé'a íma miráumai máyáawana póna

24 Áánútu úwoi túwa'naa ena arumbá umátínkáísana Ísu Káráísiti miwítí sáwí-imayaagomo tátokaimpinkembo iyátinkena Áánútu aúranka'a arupí umátinkanintavena pukáiyé.

25 Áánútu séna sáwí'o kwéom-beyamba maitiyuwáníntavena Ísu Káráísiti puwínana kwená naaemá kumíniye siráimba mináíntávéta séta árai'a mirá kwéiye kwésundayavenaya kentáásí sáwí-meyamba kwémaisyuwaiye. ááémo sáwí'o uráamba Áánútu íma ááema sáwí-meyamba tiména kwemá arupí kwéimba awánanaaontavena séna naaémba Ísu Káráísiti puwéna miwítí sáwí-meyamba maitiyuwániye siráiyé.

26 ívé'a Áánútu arupí kwéimba awánanaaontavena kwaásimo sáwí'o kwéontavena imáyáa éna maará kwéiye. Ísu Káráísiti miwítí sáwí-meyamba kwémaitiyuwain-aintavesa áraire kwésewai Áánútu kwenaúranka'a arupí kwéumatinkaiye.

27 miráumai kesúya maé iyónaundaya kentáávímbá íma kwáyáiyé. kentáásí kawe'-máyáiyávéna ímanivo Ísu Káráísitin-aaiyaveta áraire súndayavena mindáwe su'maiyavena Áánútu kwenaúranka'a arupí kwéumasinkaintaawe. miráumai kesúya maé iyónaundaya kentáávímbá íma kwáyáiyé.

28 simátimunda árair-aimban-iyé. Áánútuna amáánta kwégwaraundayavenaya ímanivo kwenáíyaveta áraire súndayavenaya Áánútu kwenaúranka'a arupí kwéumasinkaintaawe.

29 íma Yútaa-kwaasiye su'mainovo ó'onkaa-kwaasigwara'a túwa'naa íníntavena Áánútu máyáiyé.

³⁰ mimbóráwái Áánútu ména Yútaa-kwaasiya kwenaúranka'a arupí umásinkenaya ó'onkaa-kwaasigwara'a mirá kwéumatinkaiye.

³¹ kwenáíyaveta áraire séta kwenká'á agevamái máyaundayavenaya Áánútu arupí kwéumasinkaisata miráumai Áánútuna áamáamba íma tuwéta minámáánkóná ááimba awánéta kwégwaraumne.

4

Ááváramu Áánútun-aaiyavai áraire siróntavai arupí umái máyáane Áánútu siráin-kwasai.

¹ Ááváramu Yútaa-kwaasiya síkwá'náma kwenááimo simátíménda ísáaro.

²⁻³ Áánútun-ai aúváivimba agaimaréna séna

Ááváramu Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena

Áánútu séna arupí umái máyaane siráiyé

agaimaréna siráiyé. Ááváramuna kawe'-máayáyávénamo Áánútumo sénamo arupí umái máyaane siráinkakai Ááváramumo kwená mayáyávénamo áúma maéna iyúmba kwáísino. Ááváramu Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena Áánútu séna arupí umái máyáane siráimba mindáyavena Áánútu aúranka'a Ááváramu áúma maéna iyúmba íma kwáyombaniye.

⁴ moórá-aimba ísáaro. moóráwaina mayái kwémayaawana meéyámbó kwétimimba íma úwoi kwétimivo miwítí mayái awánéna meéyámbá kwétimiye.

⁵ maarán-áimbá árair-aimban-iyé. kawe'-máayái kwémayaundayavena arupí umái máyáawe-aimba Áánútu íma kwésivo Áánútun-aaiyaveta áraire kwésundayavenaya Áánútu séna arupí umái máyáawe kwésiye. sáwí'o uráundayaamo arupí kwéumasinkainta Áánútuman-iyé.

⁶ Áánútu kawe'-máayáimó mairáantavena íma imáyáa éna Áánútun-aaiyavesa áraire siráantavena imáyáa éna arupí umátinkáiwai miwí tirunkó kawe'á kwéiyé. mináintávéna naaóvá'á Tévíti aúváivimba agaimaréna séna

⁷ Áánútu sáwí'o uráawaiti sáwí-imayaa maitiyuwéna íma imáyáa úmae íyísana tirunkó kawe'á kwéiyé.

⁸ sáwí'o uráawai Áánútu íma imáyáa úmae íyísana tirunkó kawe'á kwéiyé agaimaréna siráiyé.

⁹ mináimbá túra'o kárámimo araa'énamo uráawai Yútaa-kwaasiyavenawe su'mai íma séna ímo túra'o kárámimo araa'énamo uráawaiyavenagwara'a Tévíti séna miwítí sáwí-imayaagwara'a maitiyúwáísana tirunkó kawe'á kwéiyé-aimba siráiyé. ó'omba mináimbá sé'a Áánútun-ai aúváivimba agaimaréna séna

Ááváramu Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena Áánútu séna arupí umái máyaane siráiyé

agaimaréna siráiyé.

¹⁰ Ááváramu áúra'a íma kárámai araa'éna urónka'a Áánútu kwentávéna séna arupí umái máyaane séna

¹¹ Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena arupí umái máyaandawai ómpo enáúra'a kárámai araa'éna uwó súwana mirá uráiyé. miráumai túra'o ímo kárámimo araa'énamo uráawaigwara'a Áánútun-aaiyavesa áraire kwésentavena Áánútu séna arupí umái máyáawe kwésiye. miwí Ááváramumo mirámó siráintemba Áánútun-aaiyavesa áraire kwésesa pósa Ááváramuntavesa kentáá síkwá'náraamban-iyé kwésewe.

¹² súra'o kárámimo araa'énamo kwéundawaiya kwemá kentáá síkwá'náma iyéyá kwésune. súra'o kárámimo araa'énamo kwéundayavetaawe su'mai ímanivo

Ááváramumo mirámó siráintemba Áánútun-aaiyaveta áraire kwésundayavetaawe Ááváramuntaveta kentáá síkwá'náma iyéyá kwésune. Ááváramu áúra'o ímo kárámaimo araa'énamo urónka'a Áánútun-aaiyavena áraire séna máyomba póna Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiye Áánútun-aaiyavesa áraire kwésewai tíkwá'náman-iyé.

Áánútun-aaiyavai áraire sewái Áánútu simái asirámakaimba timínín-kwasai.

¹³ naaóvá'á Áánútu Ááváramuntavena simái asirámakon-aimba séna ewé enaísaavutantamba ónááowaiye amápa'-marama kentí maramá kwáyáiyé siráiyé. Ááváramu Áánútuna amáamba kwakóntavena ímanivo kwenááiyavena áraire súwana Áánútu séna arupí umái máyaane súntavena Áánútu Ááváramuntavena simái asirámakon-aimba siráiyé.

¹⁴ Áánútu simái asirámakon-aimba Mósesimbo simámakain-amaambo kwégwaraawaiyavena íma siráivo Áánútun-aaiyavesa áraire kwésewaiyavena siráiyé. mirámó ímo uráinkakai Áánútun-aaiyavesa áraire kwésewai úwoiyavesa sesinó. Áánútu simái asirámakaimba úwoiyavena sisinó.

¹⁵ amáán-aimba kwáyáísasa arááírántavena moórá-amba Áánútumo áwáá'o sénamo sáwí-meyambo timínín-amba paáruraiye. amáán-aimbo ímo kwáyáinkakai íma arááísísina. amáán-aimba kwáyáiyé.

¹⁶ Ááváramu Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena simái asirámakon-aimba siráiyé. miráumai Ááváramu aísaavutantambo ónááowai Áánútun-aaiyavesa áraire sénááowai Áánútu úwoi túwa'naa ena simái asirámakaimba timíníyé. Áánútu Mósesimbo simámakain-amaambo ísaraawaiye su'mai ímanivo Ááváramumo Áánútun-aaiyavenamo áraire siróntemba Áánútun-aaiyavesa áraire kwésewai kwemá úwoi kwétuwa'naa-iyé. Áánútun-aaiyaveta áraire kwésundawaiya Ááváramu kentáá síkwá'náraamban-iyé.

¹⁷ Áánútu aúranka'a Ááváramu máyowana maarán-áimbá simái agaimaréna séna ó'on-o'on-kwaasi tíkwá'áma

óne Áánútu siráiyé

agaimaréna siráiyé. Áánútu púwómpinkembo kwéusasantinkaiwai éna kwemó aaimó sisanamó ímo kwáyáin-tantaakomo kwévaariwain-aaiyavena Ááváramu áraire siráiyé.

¹⁸ kwaási ímo paáronaaon-tantaatavena Áánútu Ááváramuntavena súwana Ááváramu árai'a mirá ínáyena siyé siráimba póna ó'on-o'on-kwaasi tíkwá'náman-iyé. Áánútun-aai aúváívimba agaimaréna séna

enaísaavutantambo ónááowai

sáwíva-kwaasi paáronaaowe

agaimaréna siráimba pósa paáruraawe.

¹⁹ ááéma Ááváramu anónu'mai karéna ména sáwívar-ima 100 ima maisuwéna máyowana awainínkó Séraa ageínimbá máyowana póna íma imáyáa éna Áánútuntavena asiramái imáyáa kwéena

²⁰ Áánútu simáímo asirámakon-aintavena áraire séna íma kaer-ímáyáa éna asiramái ména Áánútu áwí'a mósá maréna

²¹ séna Áánútumo simáímo asirámakainten-umai kanaán-umai iyámpói simíníyé séna

²² miráumai Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena séna arupí umái máyaane siráiyé.

²³ arupí umái máyaane siráimba íma Ááváramuntavenawe su'mai siráivo

²⁴ kentááyávénagwara'a mirán-áimbá siráiyé. Ísóigo Ísumba pukáímpinkemba Áánútu usásinankaraiwain-aaiyaveta áraire súndayavenaya séna arupí umái máyáawe kwésiye.

²⁵ kesáámó sáwí'o uráundayavenaya kentáásí sáwí-meyambo maisiyuwáníntavenaya Áánútu Ísu Káráísitimba ai'marówana kuména kumpuwúwana Áánútu kwenaúranka'a arupí umásinkanintavenaya pukáimpinkemba usásinankaraiye.

5

Áánútu arupíya umásínkáin-kwasai.

¹ Ísu Káráísitin-aaiyaveta áraire súndayavenaya Áánútu kwenaúranka'a arupíya umásínkarenaya Ísóigo Ísu Káráísitina mayáímá imáyáa éna paru kwéumasinkaisata mimbóráí'a umái kwémaumne.

² Ísu Káráísitin-aaiyaveta áraire súndayavenaya Áánútu úwoi kwésuwa'naa-ipata mósinkaraisata méta Áánútuwe ságyan-ayampata ménaundayaveta amu'maréta máyaunanaya sirunkóyá aamoí kwéiye.

³ umbai-yántáá'ó kesópata kwáyáimba sirunkóyá aamoí isatá minúmbáí-yántáá'á kwáyáintaveta asiramái méta íma sívón-káínta

⁴ mindáyavena Áánútu séna kawe'á umái máyáawe sisatá mindáyaveta kwesé ménaundayaveta amu'maréta máyaunana sirunkóyá aamoí kwéiye.

⁵ kwesé ménaundayaveta amu'maréta máyaundaya kentááyávéna íma awinkánimba póna íma sigaeyá íníye. Áánútu kwenamankómbá ai'marówana keséya kumbéna Áánútumo kentááyávénamo anón-imayaamo imbá kwéagaraasinkaimba póta kwesémo ménaundayaveta amu'maréta máyaunanaya póna íma sigaeyá kwéiye.

⁶ kesáá íma asiramái máyaawananya Áánútumo siráin-kanaamo tiráimba kesáámó sáwí'o umáíyaamo máyaundavinkembo kusúwa'naa índayavenaya Ísu Káráísiti kumpukáíye.

⁷ arupí-kwaasigombo áwa'naa ónaundayave'a puwónáe senkákái umbaí taisinó. kawe-kwáásígómbó áwa'naa ónaundayave'a kwená anondá puwónáe sésa púwósino. íya púwósino. íma isáúmne.

⁸ ánivo kesáámó sáwítaamo umáíyaamo máyaundaya súwa'naa índayavenaya Ísu Káráísiti kumpukáíye. Ísu Káráísiti pukáimpinkemba Áánútu arumbó símimba mindá kwéagaraasinkaintaawe.

⁹ Ísu Káráísiti kentááyávéna imáyáa éna pukáintavena Áánútu aúranka'a arupí umásínkarainta pónaya Káráísiti árai'a kentáásí sáwí-meyamba maisíyukaintavenaya Áánútu íma áwáá'a siyíniye.

¹⁰ kesáá Áánútumbo síyámba umánkaraundaya kwenááninko kentááyávéna imáyáa éna pukáimba póta Áánútuwe mimbórá-ímáyáávátá máyaundaya miráumai Ísu Káráísiti úwoi ména póna árai'a kawer-ámpá'ó kwégundayavenaya kwégarakwiyye.

¹¹ íma mináíné su'mainivo maarán-áínkwará'án-iye. Ísóigo Ísu Káráísiti Áánútunte mimbóráí'a umásínkáísanaya póna Áánútuntavena kesirunkóyá aamoí kwéiye.

Áándamunte Ísuntei kwaasái.

¹² maarán-áímbá ísáaro. aiva-kwáásígó Áánútun-ai arááíraimba póna sáwí'o kwéon-amba paáruraiye. sáwí'a uráimba póna púwón-amba paáruraiye. amáparawai sáwí'a kwéomba pósa púwón-ampa'a kwégowe.

¹³ Áánútumo Mósesimbo amáámbo ímo simámakonka'a kwaási sáwí'a uráamba isaná Áánútu misáwí'ó uráan-aimba íma agaimakáíye.

¹⁴ aiva'á Áándamu máyowasa matinka-matinka úmaesa tunka'á Mósesi usá máúnka-kwaasiyomba pukáawe. Áándamu Áánútun-ai arááírowasa kwempínkén-kwáásí évakarawai íma mirá umbá sáwí'a umbá pósa pukáawe.

Áándamu naaémbo paárinwaimo íninteni'a éna Káráisitimo évaka-tantaa'o íninteni'a íma uráivo

¹⁵ sáwí'a uráimbanivo Áánútu úwoi kwésuwa'naa-intaawe. Áándamu Áánútun-aaí arááiraimba pósa amáparawai pu'maé kwéiyomba árair-aimban-ivo Áánútu amáparawai úwoi túwa'naa ínintavena moóráwaimba Ísu Káráisitimba ai'marówana kuména kawé'á umátínkáva'a kwéiyimba minánkó usáyaaitaraiye.

¹⁶ Áándamu aiva-kwáásígó sáwí'a uráinkakemba amáparawaiya sáwí'a úmae kwéiyunanaya Áánútu íma mirá éna kawé'á kwéumasinkaintaawe. aiva-táwai aiva-kwáásígó Áánútun-aaí arááírowana Áánútu séna sáwí'a ónda po puwíníyone séna naaémbo sáwíva-kwaasi sáwí'a uwaná séna úwoi túwa'naa e'a kesúranka'a arupí umátinkanaumne siráiyé.

¹⁷ Áándamu aiva-kwáásígó sáwí'a uráinkakemba amáparawai puwí-ámpá'á kwégwaraawana minánkó tátokaivo moóráwai Ísu Káráisiti maarán-ánón-káwé'-máyaí mairáiyé. Áánútuntavesa súwa'naa uwo sewáí úwoi kawé'á umái kwétuwa'naa-ena kwenaúranka'a arupí umái kwéumatinkaisana Káráisiti túwa'naa isasá asiramái mésa sáwí-mayaigomba kwéusayaaitaawe.

¹⁸ ánivo mináínkóná ááimba maarán-áimbán-iyé. aiva-kwáásígó sáwí'a urónkakemba Áánútu amáparawaiyavena séna sáwí'a kwéesa puwónááowe siráimba póna moóráwai Ísu Káráisiti kawé'á urónkakemba sáwí'o uráampinkemba iyátinkena aúnái'o umáímo maí'mai'o ónááoni'a kwéumatinkaiye.

¹⁹ aiva-kwáásígó Áánútun-aaí arááíronkakemba amáparawai sáwí'a uráambanivo moóráwai Ísu Káráisiti Áánútu siráini'a urónkakemba Áánútu kwenaúranka'a sáwívarawai arupí kwéumatinkaiye.

²⁰ sáwí'a umbá Áánútu kwená amáámba Mósesimba simámakomba mindáyavena miwítí sáwí-mayaigo anómba uráiyé. mirá umbánivo Áánútu arumbá umátínkámae iyúwana anómba uráiyé.

²¹ ááéma sáwí'o urón-imayaago tátokowasa pósa puwí-ámbá kwakáawe. mirá uráambanivo ívé'a Áánútumo arumbó kwéumasinkaiwaiya tátoraisata kwenaúranka'a arupí umáíya máyaundaya kentáásí Ísóigo Ísu Káráisiti aúnáitaamo umáíya maí'mai'o ónaunda-ita kwéumasinkaiye.

6

Ísuwe tarúmaiya máyaunda-kwasai.

¹ simátíménda ísáaro. maarán-áimbá íma seró. Áánútu úwoi súwa'naa úmae iyínana anómba ínintaveta sáwí'a úmae kwéiyeta ménae íma seró.

² púwón-kwaasimo miwítí sáwí-mayaigomo ímo ókwara'o tátotuwenamo kwáintemba kentáávimbá sáwí-mayaigo íma tátotuwena kwáyáísata póta íma sáwíta úmaeta kwéiyeta ménaumne.

³ maarán-áimbá ísaraawe. nombó pésinkaanta Ísu Káráisiti kweséya tarúsinkaisata kweséya pukáara'naraamba umáíya máyaunanaya kentáásí sáwí-imayaago íma táto'mae kwéiyisata máyaumne.

⁴ nombó pésinkaanta kesáá Ísu Káráisitiye puwúnasaya utaráara'naraanta kwéunanaya kentáásí sáwí-imayaago íma táto'mae kwéiyiye. Áánútu kentáásivowa ó'oran-asirayandei pukáimpinkemba usásinankaraintemba kentáá usásisinkaraara'naraamba uráísata aúnái'a umáíya máyaumne.

⁵ Ísu Káráisitima pukáimba kwemó kwaásiti sáwí-mayaigomba usáyaaitaraintemba kweséya tarúmai máyaundayavenaya sáwí-mayaigo kentáá íma tátokaiye. miráumai Ísu

Karáísitimo pukáimpinkembo usásinankaraintemba kweséya tarúmai máyaundayaveta aúnái'a umáíya máyaumne.

⁶⁻⁷ maarán-áimbá ísaraawe. púwówanamo imbá sáwí-imayaago íma tátotuwena kwáyáísana kentáásí sáwí-imayaagona asirayámbá ánásainana kesáámó sáwí'o úmae kwéiyundawaiya íma táto'mae iyíníntavena Ísu Káraísiti taaira'á pukáísana kentáásí sáwí-imayaago kentáá íma tátokaiye.

⁸ Ísu Káraísitiye pukáara'naraanta umáíya máyaundaya póta mináimbá árrair-aimba isatá kweséya máyaumne.

⁹ maarán-áíntá ísaraumne. Ísu Káraísiti pukáimpinkemba usásinkaisana puwí-ásíráyánkó íma tátoraísana ókwara'a íma kwévuwiye.

¹⁰ sáwí'o kwéombo ánásanintavena mimbórá-táwai pukáimba póna mindáyavena íma ókwara'a puwéna usásinena ména Áánútuntavena imáyáa kwéena máyáíye.

¹¹ miráumai imáyáa é'a sé'a pukáara'naraanta umáíya máyaunanaya sáwí'o kwéundawaiya íma tátotuwena kwáyáísata méta Ísu Káraísitiye tarúmaiya máyaundaya Áánútu aamoí ínkwáe-i'a umáíya máyaumne.

¹² kentí sáwí-imayaayave'a tirááiyave'a ováínivo sáwí'o kwéowai keinárawa'a íma tátoraino.

¹³ kentúwawaa'neiye kentiyáánamaineiye íma owé simái sáwí'a kwée'a pukáara'naraan-umai máyáawanamo usásintinkaisa'o máyáawai Áánútumpa'a kentúwawaa'a amé'a kwentávé'a owé simái kentúwawaa'neiye kentiyáánamaineiye kwená kawe'-má'yáíyé su'mai máyáaro.

¹⁴ Áánútu Mósesimbo simámakain-amaanko íma kárakwiyisana Áánútu úwoi túwa'naa iwái kárakwiyisana póna kentí sáwí-imayaago kentúra'a íma tátoraino.

Áánútu kwená mayái-kwáásí-í'a umátínkáin-kwasai.

¹⁵ mináimbá imáyáa é'a simátíménda ísáaro. Áánútu Mósesimbo simámakain-amaanko kentáará'á íma kárakwiyisana Áánútu úwoi súwa'naa iwái kárakwiyisata mindáyaveta íma úwoi sáwí'a úmaeta iyóno.

¹⁶ kwená mayái mayánaumnemo sembá kwemá kárakwiyisasa kwená mayái-kwáásí máyáawe-aimba ísaraawe. miráumai sáwí'o íyanamo éna misáwí-ímáyáágó tátokaina'a misáwí-máyái maimaé kwéiye'a máyáawaina ááimba Áánútuna némpa'a maí'maí'a ónááovo Áánútun-aaimo isáíyanamo éna kwemá kárakwiraina'a kwená mayái maimaé kwéiyiyana kwenaúranka'a arupí umátinkaniye.

¹⁷ ááémo sáwí'o uráam-bayaigo tátokowasa naaémba árrair-aimba simátíma'mae iyówa'a isé'a kentirumpimbá asiramái tátokaawa'a mindáyave'a Áánútumpa'a súwi kwésune.

¹⁸ sáwí'o kwéum-bayaigo tátokompinkemba Áánútu iyátinkowa'a arupí-mayai kwémayaawana minárúpí-máyáígó tátokaiye.

¹⁹ íma asiramái máyáantave'a kesáái isánáon-aimba simátímune. ááéma sáwí'a ónáe sé'a ó'on-o'on-tantaakwara'a sáwí'a uwaná tátokombanivo ívé'a kawe'á ónáe sé'a kawe'-má'yáíyé su'mai kwémae'a Áánútundi-i'a oró.

²⁰ ááémo sáwí'o um-báyáígó tátokonka'a kawe'ó íí-ímáyáá íma kwée'a

²¹ sáwí'o uráamba ívé'a tigaemá kwéiye. sáwí'o untavéna íma kawe-tántáá'á kentópa'a tiráíye. mirá-sáwí'ó úmae iyómpinkemba máyáawaina ááimba Áánútuna némpa'a maí'maí'a kwéowe.

²² Áánútu sáwí'o kwéumpinkemba iyátinkena kwená mayái-kwáásí-í'a umátínkaraimba pó'a Áánútundi-i'a umái mé'a aúnái'a umái maí'maí'a ónááowe.

²³ sáwí'o kwéom-bayaigona anondá puwónááombanivo Áánútu kentáásí Ísóigo Ísu Káráisitina mayái imáyáa éna aúnáitaamo umáíya maí'mai'o ónaunda-ita kwéumasinkaiye.

7

Áánútun-amanko agaráásínkarain-anta kwégwaraunda-kwasai.

¹ kesí kwaásiyono. amáparawai amáán-aimba ísaraamba pó'a simátíménda ísáaro. úwoimo máyáanka'a amáán-ainko kárákwiraimba póna puwiyamba mináínkó íma kárákwiyiniye.

² amáánkomo siráintemba aarakwá'ó ombá awaikómó aúvamaimo máyáinka'a awainínkó kwesé tarúmai máyáísana awaikómó púwísanamo imbá tarúmaimo máyaayamba kwéanasaiye.

³ awaikómó máyáinka'a aaraigómó ó'on-kwaasigoe námae kwénaaisanamo imbá sáwí-inimban-iye kwésevo awaikómó puwínanamo éna amáánko siráintemba ó'on-kwaasimo mayánimbo éna kanaán-iye.

⁴ kesí kwaásiyono. miráumai keinárawatavenawe séna Ísu Káráisiti pukáimba Áánútumo Mósesimbo simámakain-amaamba imáyáa é'a Ísu Káráisitiye tarúmaimo máyáantave'a pukáara'naraambo umáímo máyáamba minámáánkó íma tátokaivo Ísu Káráisitiye tarúmai máyáawe. Áánútu Ísu Káráisitimba pukáimpinkemba usásinankaraiwai Ísunde-i'a umái mé'a pó'a Áánútuna mayái kwémayaawe.

⁵ ááéma sáwí-imayaayaveta sirááiyavetaamo uráundarata íma mirán-oro siráin-amaamba iséta imáyáa éta ivátuweta sáwí-imayaayaveta sirááiyaveta éta sáwí'a éta puwónaunda-amba kwaréta

⁶ miráyá uráunda ívé'a Áánútu sáwí-imayaago tátokaimpinkenta iyásínkáísanaya Áánútumo Mósesimbo simámakain-amaanko íma tátokaisata ááéraan-amba Mósesimo agaimakáin-amaankona aambá íma kwaréta aúná-amba Áánútun-amanko agaráásínkarain-anta kwégwaraumne.

Áánútuna amáámbo ímo kwáyáinkakai sáwí-mayaigona ááimba íma isáúsino siráin-kwasai.

⁷ mináímbó imáyáa é'a simátíménda ísáaro. Áánútumo Mósesimbo simámakain-amaantave'a sáwí-amaamban-iye íma seró. minámáán-áímbó ímo kwáyáinkakai sáwí-mayaigona ááimba íma isáúsino. túran-anda íma oró. minámáánkómó ímo mirá siráinkakai súran-andamo úndayave'a sáwí'a kwéune íma súsino.

⁸ minámáánkó séna túran-anda íma oró siráimba kempímbá sáwí-imayaa kwáyáimba pó'a minámáámbá araisénáe sé'a súran-anda ávááraumai uráumne. minámáánkómó ímo kwáyáinkakai sáwí'o kwéunda íma imáyáa é'a sáwí'a kwéune súsino.

⁹ amáánko íma mirá oró siráimba íma isé'a kawé'a umái máyaumne-imayaa é'a mé'a naaémba minámáámbá ísaraunda araisénáe sé'a arááíraunda

¹⁰ mindá puwónaundawai úne. minámáámbó kwakáundarakai kawé'a umái máyausino. minámáámbá arááíraundawai pó'a puwónaundawai úne-aimba ísaraumne.

¹¹ minámáánkó séna íma mirá oró siráimba kempímbá sáwí-imayaago kwéna póna kampa'a simásiyuwaisa'a mináímbá araisénáe sé'a arááíraunda pó'a puwónaundawai úne.

¹² miráumai Áánútumo Mósesimbo simámakain-amaan-aimba íma mirá oró-áímbá Áánútun-aaí arupí-aimba kawer-áímbán-iye.

¹³ minkáwér-áínkó íma puwónaundai'a umásínkaraivo kesí sáwí-imayaago puwónaundai'a umásínkaraiye. sáwí-imayaayave'a siráái kwétaimba pó'a minámáámbó araisénáe sé'o arááíraunda puwónaundawai é'a kesí sáwí-mayaigona

ááimba ávááraumai sáwí'a úwa'a awánaraumne. minámáánkó séna íma sáwí'a oró siráimba pó'a kemó sáwí'o uráunda kesí sáwí-imayaago anómba sáwí'a úwa'a awánaraumne.

sáwí'o kwéundawaiya tátokain-kwasai.

¹⁴ amáamba Áánútumpakemba kunkáivo kemá marapákén-kwáásí únana sáwí'o kwéundawai tátokaisa'a minímáyáágóná mayái kwémayaumne.

¹⁵ kawé'ó úndayavena kwésinkaisa'a mirá ónáe súndanivo íma mirá kwéune. sáwí'o úndayavena íma kwésinkaisa'a íma mirá ónáe súndanivo mirá kwéune. mirámó kwéunda íma kawer-ímáyáá kwéune.

¹⁶ íma sáwí'a ónáe súndanivo mirá-sáwí'ó kwéundayave'a sé'a Áánútu siráin-amaamba kawer-amáámbán-iye kwésune.

¹⁷ sáwí'o kwéunda íma kemá mirá kwéumpo sáwí-imayaago kempímbá kwáyáísa'a sáwí'a kwéune.

¹⁸ marapá-kwáásí únda kanaán-umaimo kawé'ó únda kempímbá íma kwáyáísa'a awánaraumne. kawé'ó úndayavena kwésinkaisa'a íma kanaán-umai kawé'á kwéune.

¹⁹ kawé'á ónáe sé'a úndanivo íma mirá é'a íma sáwí'a ónáe sé'a úndanivo úwoi sáwí'a kwéune.

²⁰ íma sáwí'a ónáe súndanivo mirá-sáwí'á kwéunda íma kemá mirá kwéumpo sáwí-imayaago kempímbá kwáyáísa'a sáwí'a kwéune.

²¹ maarán-áínkóná ááimba kwáyáíye. kawé'á ónáe sé'a úndanivo sáwí-imayaago tavisímae kwéiyisa'a

²² kesirumpimbá Áánútuna amáántave'a aamoí kwéundanivo

²³ moórá-ainkona ááimba kempímbá kwáyáísana sáwí'o ónáe súndawai kembá tavisisaná Áánútuna amáamba kawer-amáámbá pó'a kwaránáe súndawai tavisisaná sáwí'o ónáe súndawai tavisimái tátokaiye.

²⁴ eésé'á kwéunana sirunkó sáwí'a kwéisa'a máyaundayave'a sé'a sáwí'a kwée'a puwónaundai'a kwéundavinkemba nááwa siráníyono kwésunana

²⁵ Ísóigo Ísu Káráísiti siráísa'a Áánútuntave'a súwi kwésune.

miráumai kesirumpinkén-ímáyáá kwée'a sé'a Áánútuna amáamba kwaránáe súndanivo kesúgoma sáwí-imayaavinkemba sáwí'a kwéiye.

8

Áánútun-amankomba arááímo kwétaini'a kwéon-kwasai.

¹ miráumai Ísu Káráísitiye tarúmai máyáawai miwítí sáwí-meyamba maitiyukaintavena Áánútu íma aavimbá maitinkéna sáwí-meyamba íma timíníye.

² ááema sáwíta uráundawai tátokowata puwónaundawaiya ówánanaya Ísu Káráísiti iyásínkaraisata kweséya aúnái'a umáíya máyaunanaya Áánútun-amanko kárákwiysisana Áánútu aavimbá íma maisinkénaya íma sáwí-meyamba simíníye.

³ Áánútu kwená amáamba siráimbanivo sáwí'a ónáe séta minámáámbá íma kanaán-umaiya kwakáunda póna minámáánkó sáwíta umáíya máyaundavinkemba íma sikaisata máyaunanaya naaémbe Áánútu ááninkontavena séna sáwí'a kwéomba po miwíyávái se kumpuwíníyone séna ai'marówana kesáámó sáwí'o kwéundawaiyaamo úndanten-augwarawai maimaéna kentáásí sáwí-imayaamo maisiyuwáíndayavenaya kumpukáíye.

⁴ Áánútu mirá uráimba póta sáwí-imayaavavetaamo sirááyavetaamo kwéunda ímo mirá kwéetaamo Áánútun-amankomo siráini'o kwéetaamo éta Áánútuna amáánko siráintemba miráyá umáíya arupíya ónaumne.

5 sáwí-imayaayavesamo tirááyavesamo kwéowai miwítí sáwí-imayaago tátokaivo Áánútun-amankomba arááimo kwétaini'a kwéowai kwená kawer-ímáyáágó kwégarakwiyiye.

6 miwítí sáwí-imayaayavesamo tirááimo kwétain-imayaawe su'mai kwéowai máyáawaina ááimba Áánútuna némpa'a maí'mai'a ónááovo Áánútun-amankombo arááimo kwétain-imayaawe su'mai kwéowai paru umái aúnaí'a umái maí'mai'a ónááowe.

7 sáwí-imayaayavesa tirááyavesa kwéon-imayaawe su'mai kwéowai Áánútuna áamáamba íma kanaán-umai taagwiyavésa Áánútuna namuro-kwáásiráámbá kwéowe.

8 sáwí-imayaayavesamo tirááimo kwétaini'o kwéowai Áánútu íma aamoí kwéumatinkaiye.

9 Áánútun-amankomo kentirumpimbó máyáimbo é'a sáwí-imayaayave'o tirááimo kwétaini'a íma kwée'a Áánútun-amanko siráini'a kwée'a máyáawe. Ísu Káráisitín-amanko tirumpimbó ímo máyáiwai íma kwená kwaási-i'a kwéowe.

10 Ísu Káráisitín-amanko kentirumpimbó máyáimbo éna Áánútu kwenaúranka'a arupí umátínkaraimba pó'a kentimankó maí'mai'a íniwai é'a sáwí'o uráantave'a kentúgoma puwíníwaiman-owe.

11 Áánútu Ísumba pukáimpinkemba usásinankowana kwenamankómó kentirumpimbó máyáimbo éna keinárawakwara'o éna puwónááompinkemba usásintinkaniye. kwenamankó kentirumpimbá máyáintavena Áánútu mirá íniye.

12 kesí kwaásiyono. mináímbá imáyáa iyata íma kentáásí imáyáavinkeni'a éta Áánútun-amankombo arááimo kwétainita umáíya máéno.

13 sáwí-imayaayave'o tirááyave'o kwéombo éna Áánútu séna máyáawaina ááimba Áánútuna némpa'a máéro siráivo Áánútun-amankomo túwa'naa ína'o sáwí-imayaamo tuwé'o é'a aúnaí'a umái ménaaowe.

14 Áánútun-amankomo kwésintembo kwégwaraawai Áánútu áánimbaa'an-owe.

15 Áánútu kwenamankómbá ai'marówana kentirumpimbá máyáiwai íma inkaisí-í'a umátínkáísana inkaisí-yántáákó íma tátokaisa'a máyáavo Áánútu áánimbaari'a umátínkáísa'a Áánútumba kwéaaye'a sé'a kesivoó kwése'a kwémaewe.

16 kesáá séta Áánútu áánimbaata úneyaamo kwésunda Áánútun-amanko kentáásirumpimba ména séna mindá árair-aimban-iye kwésiye.

17 Áánútuna iyámpói úndaya póta Áánútumo kentááyávénawe sénamo to'mayaa úmakaimba maimaéta Ísu Káráisitimo mayánínten-umaiya mayánaundayaawe. umbai-yántáá'ó kwempímbó kwáyontemba kentáávímbá umbai-yántáá'á kwáyáimba póta naaémba kweséya ságayan-ayampa'a ménaundayaawe.

Áánútu kwená ó'ora-sagayamba agaráásinkanin-kwasai.

18 maarán-áímbá imáyáa é'a sé'a árai'a Áánútu kwená ó'ora-sagayamba agaráásinkainata mindáyaveta imáyáa kwéeta kentáávímbá kwáyáin-umbai-yantaataveta íma anón-imayaa kwéundayaawe.

19 Áánútu áánimbaare ayáámúmbaareya únasaya Áánútumo tarórurain-tantaako kwaí-kwaankowe taaigówé amápa-karaan-tantaakowe kentáámó suwánanaaontavesa mósá titaagwirésa amu'marésa máyáawe.

20 naaóvá'á Áánútu tarórurain-tantaatavena séna kampindágwiniye séna kwená imáyáavinkemba séna íma miwítí imáyáavinkemba siráimba maarán-ímáyáá éna séna

21 naaémba kampindái-yántáá'á aambá áúntinkaanana taróruraunda-yantaa'a ó'a íma kampindámae iyíniye. kesí iyámpóimo iyátínkáanasamo kawé'ó umáímo

ménaaontemba mintántáákó miráumai kawe'á umái kwéniye Áánútu mínímáyáá uráiyé.

²² maarán-áintá ísaraumne. aaraimó iyámpóimo tinkésamo eésé'ó ontembá Áánútumo amápa-tantaa'o tarórurain-tantaako eésé'á kwéena Áánútumo paárinintavena amu'maréna máyáiyé.

²³ íma Áánútumo tarórurain-tantaakowe su'mainivo kesáágwará'á miráyá kwéeta Áánútumo to'mayaa úmakain-tantaa'o simíníntaveta imáyáa ónaundayavenaya Áánútu kwenamankómbá ai'marówana kesirumpintá kumbáyáísata eésétá kwéeta amu'maréta máyaunanaya Áánútu kwenayáámúmbaare kwenáánimbaare síkenaya aúna-kuwawaa'a umásinkanintaveta amu'maréta máyaumne.

²⁴ Áánútu kawer-ámpá'á mésinkonka'a séta árai'a Áánútuna iyámpóíya éta kweséya ménaumne séta amu'maréta máyaumne. awánasuwaunda-yantaataveta íya amu'maréta ímo awánáúnda-yantaataveta amu'maréta ménaumpo

²⁵ ímo awánáúnda-yantaataveta amu'maréta méta séta árai'a paáriníye séta íma sívón-káínata asiramái amu'maréta ménaumne.

²⁶ íma asiramái-kwaasi méta kawer-ámpátá kwégunanaya umbai-yántáákó kwétatoraisana póna Áánútun-amanko kwésuwa'naa-isata nóraumaiya Áánútumba áísaa onanayá súwa'naa ínío séta sirumpintá kanagíré su'mai téta íma kanaán-umai aái kwésunanaya Áánútun-amanko kentááyávéna imáyáa éna Áánútumpa'a aái kwésisana

²⁷ Áánútun-amanko Áánútumbo arááímo kwétain-aimba séna kwená kwaási-imayaa éna mirán-áimbá kwésimba póna Áánútu kentáásí imáyáa awánaiwai póna kwenamankómó sin-áimbá kwéisaiye.

²⁸ maarán-áimbá ísaraumne. kwená kwaási-i'a ónaundayavenaya ítámakaisata kwená imáyáa kwéeta máyaunanaya sáwí-yantaare kawe-tántáaré kesópataamo timbá Áánútu mintántáá'á kawe'á kwéumasinkaintaawe.

²⁹ naaóvá'á Áánútu kwendéi-i'a umái ítámakowaiyavena séna kesááninkaamba ónááowe siráimba póna kwenááninko Ísu kentáásuwaao-i'a isatá kwenáúnavarita úne.

³⁰ naaóvá'á ítámakowaiyavenaya sááyena kwenaúranka'a arupí umásinkenaya kwenááninkani'a kwéumasinkaintaawe.

Áánútu arumbá kwésimenaya Ísumba ai'marówana kumpukáin-kwasai.

³¹ Áánútu miráumai súwa'naa uráimba pó'a imáyáa é'a simátíménda ísáaro. sáwí'a umátinkanae sésayaamo mirámó ónááomba íma kanaán-umai kentáá usáyaaitanaaowe.

³² Áánútu kwenááninkomba íma tátorena kentáásí sáwí-imayaa maisiyuwáínkwaé sénaya ai'marówana kumpukáiyé. mirá uráimba póna súwa'naa ínín-tantaa'a úwoi simíníntaawe.

³³ Áánútu kentáá ítámakaiwaiya kwenaúranka'a arupíya umásínkarainta pósa évakarawai íma kanaán-umai aavimbá maisínkánááontaawe.

³⁴ évakarawai kentááyávésa puwígwaé sésa íma aavimbá maisínkánááowe. Ísu Káráísiti kentááyávénaya séna puwéna usásinena Áánútu ayáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á ména kentáá súwa'naa umai Áánútumpa'a kwéaisaa-íye.

³⁵ mirá kwéintavesa évakarawai íma kanaán-umai Káráísitiyeyaaomo máyaundavakenta sírááwanaya Káráísiti kentááyávénaya íma auwinkéna kentáásí imáyáa íma kwétuwaiye. umbai-yántáá'ó kesópataamo tíndawe aosaambó kwisínkánááontaawe sáwí'o umásinkanaaontaawe sááimo sínkáníntaawe unáánkwátói-iyainta ménaundayaawe évakarawaimo sínkamonaaontaawe puwónaundayaawe

mirán-tántáá'ó kesópataamo tínimba Káráísitiyeyamo máyaundavakenta íma kanaán-umai sírááwanaya Káráísiti kentááyávénaya íma auwinkéna kentáásí imáyáa íma kwétuwaiye.

³⁶ naaóvá'á Áánútun-aaí aúváí-kwandaavimba agaimaréna séna ená kwaásiya úndarakemba évakarawai kentááyávésa sésa tínkamónasa puwígwáe-imayaa úmae kwéiyowe. sipisípimo tuvúwówanamo púwíntemba kentááyávésa tínkamónasa puwígwáe kwésimae íyówe agaimaréna siráiyé.

³⁷ mirá-sáwí'ó umásínkáanta íma imáyáa únánaya Ísu Káráísiti arumbá kwésimimba póna asiramásínkáísata miwí kwéusayaaítundaawe.

³⁸⁻³⁹ maarán-áímbá áráir-aimba isa'á ísaraumne. Áánútu arumbá kwésimenaya Ísóigo Ísu Káráísitimba ai'marówana kentááyávénawe séna kumpukáimba pósa Áánútunopa'o máyaundavakenta íma kanaán-umai kwésiraantaawe. puwónaundayaawe úwoi máyaundayaawe Áánútunopa'o máyaundavakenta íma kanaán-umai kwésiraantaawe. kwíyómpaken-kwayo'naraware taraváá-kwáné ívé'o kwáyáin-tantaare naaémbo paárinin-tantaare kwíyómpakewaiye kwaántá-kwaasiti máápakewaiye Áánútumo tarórurain-tantaare mirán-tántáátónkó íma kanaán-umai Áánútunopa'o máyaundavakenta sírááwanaya Áánútu kentááyávénaya íma auwinkéna kentáásí imáyáa íma kwétuwaiye.

9

Póro Ísareri-kwaasi arumbá umátínkarain-kwasai.

¹ kemá Póro Ísu Káráísitina kwaásima é'a áráir-aine su'mai kwésunana Áánútun-amanko kesirumpimbá ména kárákwiyisa'a maarán-áímbá áráir-aimba kwésimatimune.

² kesí kwaási Ísareri-kwaasivinkemba kemá tiráunda isa'á imáyáa únana sirumbá kwéisana sirunkó umbaí támae kwéiyiye.

³ miwí Ísu Káráísitin-aiyavesa íma áraire sembá pósa árairemo sésamo kesí anondámo usámaiyanamo Áánútumo siyuwáinanamo Ísu Káráísitimo ánaaembo umásiyuwanimba mindá kanaániye kwésune.

⁴ miwí kesí kwaási Ísareri-andarakewai Áánútu kwenáánimbaari'a umái ítámakena kwená ságayamba agaráátinkena aaímá simái tarútinkena kwená amáámba simátimena simái asirámakain-aimba simátimena Áánútuna imáyáamo mósá kwémaraan-amba agaráátinkowasa

⁵ ááéraan-anon-kwaasi miwí tíkwá'náma uwaná Ísu Káráísiti iyámpói aú'mái miwítí ándáva'a kumbéna amáparawaira'a kárákwiyisata kwenáwíta mósá ma'maéta kwéiyunda mindá áráir-aimban-iyé.

⁶ Áánútu Ísareri-andaraken-kwaasivinkemba íma amápa'a ítámakaivo évakarawai ítámakaimba Áánútu asirámakain-aimba arááíraiye íma seénáisiye.

⁷ Ááváramu aísavutantamba uráawai íma amáparawain-ovo évaka'a Áánútuna iyámpói owaná naaóvá'á Áánútu Ááváramuntavena séna enááninko áwí'a Áísákaa kwenáísavutantamba ónááowaiye su'maiyavena séna enáísavutantamba kwéowe sénááowe Áánútu siráiyé.

⁸ mináínkóná ááimba maarán-áímbán-iyé. Ááváramu aísavutantamba uráawaivinkemba íma amáparawain-ovo Áánútu kesí kwaásima owémó asiramáimo siráiwaiye su'mai Áánútuna kwaásiman-owe.

⁹ naaóvá'á Áánútu Ááváramuntavena simái asirámakain-aimba séna sún-da-kanaama tína'a máyáanana Séraa inaamaí-iyámpói ankáníye sirómba

10 mináímbá kentáá síkwá'náma Áísakaantavena siráíye. kwemá anón-éna aaraí mayówana awainínkó áwí'a Árépéka agováraer-iyampoi

11 íma tínkaroyasarai miníyámpóirái íma mayáí mairóyanka'a

12 Áánútu minínínkóntávéna séna ená iyámpóiraimo ésarai aivakéwái naaén-iyampoigona mayáí mayániye siráíye. Áánútu kwená imáyáavinkemba kwená kwaási-i'a umái ítámarena tááyaraivo miwítí mayáí íma awánarena tááyaraíye. miráumai naaóvá'á séna ená iyámpóiraimo ésarai aivakéwai naaén-iyampoigona mayáí mayániye siráíye.

13 Áánútun-aaí aúváivimba miníyámpóiráiyávéna agaimaréna séna

Yákópomba ítámare'a Ísomba

sínaaemba umámune Áánútu siráíye
agaimaréna siráíye.

14 évakarawai mindáyavesa imáyáa ésa kampa'á sésa Áánútu íma arupí kwéiyemo kwéseмба mindá kampar-áimbán-íye.

15 naaóvá'á Áánútu Mósesintavena séna sirumbá umátinkanae súndawaiyave'a sirumbá kwéumatinkaumne. kawe'á umátinkanae súndawaiyave'a mirá kwéune siráíye.

16 miráumai kwaási tiráái kwétaintavenawe kwaási kawe'-má'yáí kwémayaantavenawe ímanivo Áánútu kwená imáyáavinkemba séna sirumbá umátinkanae siráintavena kwená kwaási-i'a umái kwéitamaraíye.

17 Áánútun-aaí aúváí-kwandaavimba agaimaréna séna

Mósesi máyonka'a Ísípi-marava'a kárakwirowai kwentávéna Áánútu séna amápa'-maravaken-kwaasi kesí asirayándéímó enane'ó úndama awánésa kesúwí'a isáígwáe sé'a embá kárakwiyi-mayaira'a usásinankaraumne Áánútu siráíye agaimaréna siráíye.

18 miráumai Áánútu kwená imáyáavinkemba kwembó arááímo tainí'o énamo sirumbá umátinkanaemo simbá arumbá umátinkena kwembó arááímo tainí'o énamo tiruntémó máraani'o ímbá tiruntémá máraani'a kwéumatinkaiye.

Áánútu áwáá'a tiyéna arumbá umátinkenamo in-kwásái.

19 mindáyave'a imáyáa é'a maarán-áimbá íma seró. sáwíta kwéundaya nóra séna Áánútu aavintá kwémaisinkaiyo. Áánútu imáyáa éna séna sáwí'a ónááowe siráimba mindáya sáwí'a kwéundayaawe. miráumai aavimbó kwémaisinkainta mindá sáwí'a kwéiye mináímbá íma seró.

20 keinárawa'a úwoi-kwaasi máyáavo Áánútumo siráinda-aimba anondá íma seró. maarán-áimbá imáyáa oró. sawei-ánáveumba ombá karí'-márámá mairésa sawei-ánáveumba úmaraawana misáwéi-ánáveunko íma maarán-áimbá séna nóra éra kembá mirá kwéumasinkao íma kwésiye.

21 sawei-ánáveumbo ombá mimbórá-karí'-márámá mairésa kaer-ánáveumba úmaresa moórávimba úwoi-mayai maésa moórávimba kawe'-má'yáí kwémayaamba mindá miwínémán-íye.

22 Áánútu miraráámbá kwéiye. Áánútuna asirayáne áwáá'o kwésine awánanaaontavena sáwí'o uráan-kwaasimo tínkaminimba miwítí meéyámbá póna ááéma íma tínkamimba timu'maréna ména naaémba tínkaminiye.

23 kentáá ítámarenaya arumbá umásínkáinta póta kweséya ságayan-ayampata méta kwená ó'oran-kawe'-mayai awánanaundayavenaya Áánútu sáwí'o uráan-kwaasi íma ááéma tínkamimba timu'maréna má'yáíye.

24 íma Yútaa-kwaasivinkene su'maiya sááyaraivo ó'onkaa-kwaasigwara'a tááyaraíye.

²⁵ miráumai naaóvá'á Áánútun-ai simátímakowai áwí'a Ósíya agaimaréna séna Áánútu séna íma kesí kwaási-i'a uráan-kwaasiyave'a kesí kwaásiman-owe sé'a ímo sirumbó tímakaundayave'a sirumbá kwétimune sénaumne.

²⁶ íma kesí kwaásiman-owe siráundava'a máyáawaiyave'a naaémba kesáánimbaa'an-owe sénaumne Áánútu asirayánkwáráwái síníye Ósíya agaimaréna siráíye.

²⁷ naaóvá'á Áánútun-ai simátímakowai áwí'a Áísáya agaimaréna séna Ísarerin-andaraken-kwaasi sáwíva'a ésa nonáamááíraamba umái sáwíva-kwaasi ménaaovo Áánútu íma amápa'a tiránívo évaka'a sáwí'o umái máyáampinkemba tiráníye.

²⁸ Ísóigo amáparawai avekáán-umai aaivimbá maitinkéna sáwí-meyamba tímatuwaniye agaimaréna siráíye.

²⁹ moóráva'a Áísáya agaimaréna séna

Ísóigo amápar-asirayambo tokáiwaimo sénamo évakarawai íma tínkamonda tiyúwáanasa mésa iyámpói tinkánááowe siráinkakai Sótómu-naopaken-kwaasiye Kómóraa-naopaken-kwaasiyemo putásaraantemba kesáágwárá'á miráyá úsino agaimaréna siráíye.

Ísareri-kwaasi Ísun-aaiyavai íma áraire siráan-kwasai.

³⁰ mináínkóná ááimba maarán-áímbán-iyé. ó'onkaa-kwaasi Áánútu aúranka'a arupí umáímo máyáan-ambo ímo avakáá uráawai Ísu Káráísitin-ai isésa sésa áraire siráamba póna Áánútu kwenaúranka'a arupí umátínkaraiye.

³¹ miwí mirá uráavo Yútaa-kwaasi Áánútu ítámakawai sésa Áánútu Mósesimbo simámakain-amaamba kwáráananaya kwenaúranka'a arupíya umásinkaniye siráavo Áánútu Mósesimbo simámakain-amaankona ááimba íma isésa kwenaúranka'a íma arupí umái máyáawe.

³²⁻³³ Áánútuna áamáamba kwáráananaya kwenaúranka'a arupíya umásinkaniye siráavo kwenááiyavesa íma áraire siráantavena íma arupí umátínkaraiye Áánútun-ai aúvái-kwandaavimba Ísuntavena simái agaimaréna séna

Áánútu séna isáaro. Sáiyono-naopa'a moórá-ontamba maráúnda pósa minóntánká'á tísamaima turarésa tanaambá vánááowe. óntantavenamo siráintembo íníwaimpa'o agevamáímo ménaaowai íma tigaeyávésa ónááowe siráíye

mináímbá agaimaréna siráíye. óntanemo siráimba Ísuntavena siráíye. óntanka'o tanaambó vaantembá Ísu Káráísitin-ai araisésa miráumai tanaankáámbá vará'naumai máyáawe.

10

¹ maanáímbó simátíménda isáaro. kesí kwaási Yútaa-kwaasi sáwí'o umáímo máyáapinkemba Áánútu iyátinkanintavena ávááraumai sirááíma kwétaisa'a Áánútumpa'a áísaa úmae'a kwéiyune.

² Yútaa-kwaasi Áánútuna mayái mayánée sésa karuwaa'á kwéombanivo Áánútun-aaigona ááimba íma ísaraamba tuwánaraumne.

³ Áánútumo kwenaúranka'o arupímo kwéumatinkain-amba íma awánésa kampar-ántávésa árair-amban-iyé sésa pósa Áánútuna árair-amba íma kwégwaraawe.

⁴ áamáamba kwaráúndayavena Áánútu kwenaúranka'a arupí umásinkaniye sésa Yútaa-kwaasi kwáráan-amba Ísu Káráísiti séna minámbá ánásaivo kesááiyavesa

áraire sewáiyávéna Áánútu kwenaúranka'a arupí kwéumatinkaimbanivo Yútaa-kwaasi minámbá íma kwégwaraawe.

⁵ Áánútu Mósesimbo simámakain-amaamba kwáráananaya Áánútu arupíya umásinkaniye kwésen-aintavena naaóvá'á Mósesi agaimaréna séna minámáámbó amápa'o kwaráiyawai kawé'á umái ménaaowe siráiyé.

⁶ Áánútun-aaiyavesa árairemo kwésewaimo arupí umátínkáin-aintavena agaimaréna séna

maarán-áímbá íma seró. nááwa kwíyómpa'a irénawa Káráisitimba áí'maena kumíníyo.

⁷ nááwa pukáan-kwaasi máyáapa'a kuréwa Káráisitimba áí'maena tíníyo. mirán-áímbá íma seró.

⁸ Áánútun-aai kentirumpimbá egwaa'á kwáyáísa'a kwésewe agaimaréna siráiyé. Ísu Káráisitín-aaiyave'a áraire seró-áímbá kwésimatimundayaawe.

⁹ mináímbá maarán-áímbán-iye. Ísu kentáásí Ísóigoman-iye avora'ó simátíme'o kentirunkákémbó sé'o Ísu pukáimpinkemba Áánútu usásinankaraiyemo síyanamo éna sáwí'o umáímo máyáampinkemba Áánútu iyátinkaniye.

¹⁰ Áánútun-aaiyaveta kesirumpintá áraire kwésundaya kwenaúranka'a arupíya kwéumasinkaintaawe. avora'ó mináímbó kwésimatimundaya sáwí'o umáíyaamo máyaundavinkenta kwéiyasinkaiye.

¹¹ Áánútun-aai aúváivimba agaimaréna séna siráintembo íníwaimpa'o agevamáímo ménaaowai íma tigeayávésa ónááowe siráiyé.

¹² mináímbá amápa-kwaasi Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiye Áánútu aúranka'a mimbóráí'a kwéontavena siráiyé. Áánútu amáparawaira'a kárákwiraiwai éna súwa'naa ínkwáe sésamo simámén-kwaasi anón-kawe'a kwéumatinkaiye.

¹³ Áánútun-aai aúváivimba agaimaréna séna Ísóigontavesa sésa sáwí'o umáímo máyaundavinkemba siráníyone kwésewai amáparawai mirá íníye agaimaréna siráiyé.

¹⁴ Áánútu íma máyáiyé-aimbo sewáímó ombá súwa'naa uwo íma kanaán-umai kwésewe. Áánútun-aaimo ímo ísáawaimo ombá mináíntávésa áraire íma kanaán-umai kwésewe. Áánútun-aaimo ímo kosimátíméwasamo ombá mináímbá íma kanaán-umai kwéisaawe.

¹⁵ ímo ti'marááwasamo ombá íma kanaán-umai kogwésimatimewe. Áánútun-aai aúváivimba agaimaréna séna áséi-kwasaimo kosimátíméwai aamoí kwéumatinkaawe agaimaréna siráiyé.

¹⁶ mináséi-kwásái kwéisesamanivo évakarawai arááiraawe. mindáyavena naaóvá'á Áánútun-aai simátímakowai áwí'a Áísáya agaimaréna séna

Ísóigo kawer-áímbá kosimátimunasaya mináíntávésa íma áraire kwésewe agaimaréna siráiyé.

¹⁷ Ísu Káráisitín-aaimo simátíméwasamo isésamo ombá kanaán-umai áraire kwésewe.

¹⁸ Yútaa-kwaasi Ísu Káráisitín-aai árai'a á'a ísaraawe kwésune. mindáyavena naaóvá'á Áánútun-aai aúváivimba agaimaréna séna amápa'-marava'a kwénaaesá simátímúwana mináínkó kóyáwé uráiyé agaimaréna siráiyé.

¹⁹ Yútaa-kwaasi Ísareri-kwaasi mináínkóná ááimba á'a ísaraamba mindá árar-aimban-
iye. naaóvá'á Mósesi Áánútumo siráin-aimba agaimaréna séna

Yútaa-kwaasi ó'onkaa-kwaasiyave'a sé'a úwoi-kwaasiman-owe siráamba miwíyávé'a
kesí kwaásiman-owe sénaundayave'a áwáá'a kwétiye'a tirunkó sáwí'a
umátinkaniye

Áánútu siráiyé Mósesi agaimaréna sirówana

²⁰ naaémba Áísáya íma áá'a kwégowana agaimaréna séna Áánútu séna

nóra simáíya Áánútumpa'a ténaumno-aimba íma kwésewaitopa'a paáruraumne.

Áánútumba agaráásínkáaro-aimba íma kwésewaitopa'a paáruraumne séna

²¹ Ísareri-kwaasiyavena séna túwa'naa ónaumne sé'a kesópa'a teró símae kwéiyunasa
kesáái araisésa kembá tínaaemba kwéumasuwaawe

Áánútu siráiyé Áísáya agaimaréna siráiyé.

11

Áánútu Ísareri-kwaasi arumbá kwéumatinkain-kwasai.

¹ simátíménda ísáaro. árai'a Áánútu kwená kwaási Yútaa-kwaasi íma ánaaemba
umátímakaiye. kemá miwíwínkéwái é'a Ísareri-kwaasi pó'a Ááváramu aísavutantambo
úndawai é'a Pénisamini minándárákéwáímá úne.

² naaóvá'á Áánútu Yútaa-kwaasi ítámarena ánaaemba íma umátímakaiye. Íráiyaa-
aai agaimakáimba ísaraawe. naaóvá'á Íráiyaa Ísareri-kwaasiyavena í'ái séna
Áánútuntavena séna

³ Ísóigoo enáái simátímakaawaivinkemba sáwívarawai tínkamuwasa púwúwasa óntan-
taareima tawísíyuwesa entávésamo imáyáamo ésamo póímo tuvú'máímo
agaimakáan-taareima tawísíyukaawe. enááímo simátímakaawaivinkemba keyáá
máyaunda pósa kenkwará'á sínkamonaawe

Íráiyaa súwana

⁴ Áánútu simáména séna

ímanivo kesí kwaási ménaaontavena sáwívarawai 7,000 kwaasi tátokaunasa kampar-
ísóígó áwí'o Páárimba kwenáwí'a íma mósá makáawe

Áánútu simámakaiye.

⁵ mirámó uráintemba ívékwara'a Áánútu arumbá umátínkáíwiyavena Yútaa-
kwaasivinkemba évakarawai ítámakaisasa máyáawe.

⁶ miwítí mayáiyávéna íma ítámakaivo arumbá umátinkenayavena ítámakaiye.
miwímó kawé'máyáímó mairáawaina anondá íma ítámakaivo kwemá arumbá
umátinkenayavena ítámakaiye.

⁷ miráumai Ísareri-kwaasi Yútaa-kwaasi Áánútumo kwenaúranka'o arupímo
kwéumatinkain-amba avakáá uwááesa owasá amáparawai íma awánaraavo Áánútumo
ítámakaiwai évakarawai awánaraawe. Áánútu tááyaraimba táá'a káúnkurain-
kwaasiraamba ésa íma ísáawasa évakarawai ísaraawe.

⁸ naaóvá'á Áánútun-aai aúváívimba agaimaréna séna

Áánútu séna tívón-kamátinkaumne súwana tívo kwégowasa íma kanaán-umai aai
ísaraamba mirámó uraántemba ívékwara'a mirá kwéowe
agaimaréna siráísana

⁹ Tévíti agaimaréna séna

toóntávésawe su'mai anón-imayaa ésa sésa kawé'á umáíya máyaumne síyambanivo
minímáyáágó kampa'á simátíyuwainasa sáwí'a umái mésa sáwí-meyamba
mayánááowe.

10 miwí túramba kavíkurainasaraamba íma awánanaaowe. miwítí umbai-yántáá'á kwaíkwaí'a éna íma ánásaniye

Tévítí siráíye.

11 mináímbá imáyáa é'a simátíménda ísáaro. Yútaa-kwaasi kampar-ámbá kwégwaraambanivo naaémba íma mirá ónááowe. Yútaa-kwaasi Áánútun-aai arááíraanka'a ó'onkaa-kwaasi Áánútumo sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'ó métínkáin-aimba isésa áraire kwéseмба Yútaa-kwaasi isésa tirunkó sáwí'a ínasa kegwárátá miráumai kwaránáe sénááowe.

12 Yútaa-kwaasi sáwí'a ésa sáwí-amba kwégwaraamba mindáyavesa ó'onkaa-kwaasi kawer-ámbá kwégwaresa kawé'á umái máyáawe. miráumai naaémba Yútaa-kwaasi Ísu Káráisitín-aaiyavesa áraire sésa kawer-ámbá kwaránááomba sáwívarawai tuwánésa ávááraumai kawé'á umái ménáaowe.

ó'onkaa-kwaasi kawer-ámpá'á mégwétinkain-kwasai.

13 íma Yútaa-kwaasin-ovo ó'onkaa-kwaasiyave'a imáyáa é'a simátíménda ísáaro. Áánútu kentávéna séna ó'onkaa-kwaasi kesáái kosimátíma'mae naauwó séna sí'mákaimba mimbáyáái anóm-bayaiman-íye kwésune.

14 ó'onkaa-kwaasi kwésimatimunda imáyáa é'a kesí kwaási Yútaa-kwaasi isésa tirumbá sáwí'a ínasa kegwárátá miráumai kwaránáe sénááowe-imayaa kwéune. Yútaa-kwaasi mirá íyana Áánútu kawer-ámpá'á métinkanintave'a ó'onkaa-kwaasi simátíma'mae kwéiyune.

15 Áánútu Yútaa-kwaasi ánaaemba umátímakainka'a ó'onkaa-kwaasi sáwívarawai kwená kwaási-i'a umátínkaraisasa miráumai naaémba Yútaa-kwaasi Áánútumpa'a tíyana Ísu Káráisitína kwaási-i'a umátinkanimba pukésa usásinaara'naraamba ónááowe.

16 Yútaa-kwaasiyave'a imáyáa é'a simátíménda ísáaro. évakarawaimo toómbó ayááímó topámbaimo Áánútumbo ámémba mintómbá mútú'a Áánútundeiman-íye. évakarawaimo sésamo mintái-ánú'á Áánútundeiman-íye sembá mintáímá amápa'a kwendéímán-íye.

17 moórá-taigo áwí'a órívema kígauva'a kwáyáin-taima mintáíráámbá umái Yútaa-kwaasi máyáawe. Áánútu minórivé-táigó ayáánamái arátuwena úmípakemba áváár-orive-taigo ayáánamái ará'mái máyavusumaraisana ávóiraken-anomba tamandéna anón-uraiye. áváár-orive-taigo ayáánamairaamba kemá ó'onkaa-kwaasiman-owe.

18 mindáyave'a kentúwí'a íma maimaé iyé'a arátukain-ayaanamaiyave'a úwoisamba owatá kesáá anómba úne íma seró. mintáígó asirayámbá kwétimivo keinárawa'a mintáígómbá íma asirayámbá kwéamevo kentúwí'a íma maimaé iyóro.

19 kentúwí'a íma mósá maré'a sé'a Áánútu kentáá máyavusumarinintavena ayáánamái arátukaiye íma seró.

20 maarán-áímbá árair-aimban-íye. Yútaa-kwaasi Ísu Káráisitín-aaiyavesa íma áraire siráantavena arátukaisa'a keinárawa'a áraire siráantavena miwí tinondá máyáawe. mindáyave'a íma kentúwí'a mósá máréwana táá'a káína'a kárákwiyoro.

21 Yútaa-kwaasi ayáánamái-uramban-ovo Ísu Káráisitín-aaiyavesa íma áraire sentávéna arátúwáísasa máyáamba pó'a keinárawa'o mirámó íyanamo éna Áánútu mirá íníye.

22 Áánútu évakarawai arumbá umátinkena évakarawai sáwí-meyamba timínimba imáyáa oró. sáwí'o uráawai sáwí-meyamba tiména kembá kawé'á kwéumatinkaiye. kawé'ó umátínkáípa'o ímo maí'mái'o íyanamo éna ayáánamaimo arátukaintemba keinárawa'a mirá íníye.

²³ Yútaa-kwaasimo sáwí-ambo tuwésamo Ísu Káráisitín-aaiyavesa áraire síyanamo éna Áánútu asirayámbá tokáiwai tiréna ááémo maémaémpa'a mótinkaniye.

²⁴ ó'onkaa-kwaasi áváár-orive-taigo ayáánamairaamba owaná Áánútu arátuwena kawer-órívé-táivímbá máyavusumakaimba mindá umbaí tairáiyé. Yútaa-kwaasi kawer-órívé-táiráámbá owaná Áánútu minkáwé-táigó ayáánamai arátukaimbanivo ókwara'a maimaí Yútaa-kwaasi máyavusumaranimba mindá íma umbaí téna kanaán-umai íníye.

Áánútu amáparawai arumbá kwéumatinkain-kwasai.

²⁵ kesí kwaásiyono. kesáá anón-kwaasiya úne sevó sé'a avora'ó simátíménda ísáaro. Ísareri-kwaasi Ísu Káráisitín-aaiyavesa íma áraire sembánivo íma mirá úmae iyésa naaémbo ó'onkaa-kwaasimo Áánútumo ítámakaiwaimo Áánútunopa'o tíyanka'a Ísareri-kwaasi Ísu Káráisitín-aaiyavesa áraire sénááowe.

²⁶ miráumai Áánútu Ísareri-kwaasi sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métinkaniye. mindáyavena naaóvá'á Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métinkáiwai Sáiyono-naopa'a paáréna Yákópo aísavutantamba uráawaiti sáwí-imayaa maitiyuwániye.

²⁷ sáwí-imayaa maitiyúwáandara'a simáímo tarúmakaunda-aimba paáriniye Áánútu siráiyé

agaimaréna Ísareri-kwaasi Yákópo aísavutantamba uráawaiyavenawe miwítí anón-daopa'a áwí'a Sáiyono-naopatavenawe agaimaréna siráiyé.

²⁸ Yútaa-kwaasivinkemba sáwívarawai Ísu Káráisitín-aaí arááíraamba pósa Áánútuna namuro-kwáásíráámbá ompínkémbá ó'onkaa-kwaasi kwenáái isé'a áraire siráawe. Yútaa-kwaasi tíkwá'náma Áánútu simáí tarúmakauntavena miwí tísaavutantamba uráawai kwená kwaási-i'a umáí ítámakaiye.

²⁹ Áánútu kwená kwaási-i'a umáí ítámakena kawe'á umátínkaraimba íma ivátiyuwena ó'on-imayaa íníye.

³⁰ ááéma kemá ó'onkaa-kwaasi Áánútun-aaí arááíraawasa naaémba Yútaa-kwaasi mirá uráamba póna ívé'a Áánútu keinárawa'a arumbá kwéumatinkaiye.

³¹ Yútaa-kwaasi Áánútun-aaí arááíraawana keinárawa'o arumbó kwéumatinkaintemba naaémba miwí arumbá umátinkaniye.

³² amáparawai Áánútun-aaí arááísúwana Áánútu séna sáwí'o kwéomba mindágo tátokaiye séna arumbá umátinkanintavena mináímbá siráiyé.

Áánútu áwí'a anómba úmae kwéiyin-kwasai.

³³ Áánútu ávááraumai arumbá umátinkena kawer-ímáyáá éna amápa-tantaatavena imáyáa isaná mirám-baaran-aimbo Áánútunopa'o kwáyáimba íma kanaán-umaiya kwéisaunanaya mirám-baaram-bayaimo kwémayaimba íma kanaán-umaiya kwéawanaundayaawe.

³⁴ Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna Ísóigomo imáyáamo kwéimba íma kanaán-umai kwéisaawe. Ísóigomo máyáim-bayai íma kanaán-umai táásá umai kwémayaawe.

³⁵ moórá-yantaa'a simíya'a kemá anondá tíménoma íma siwáímá póna kwemá ísarena kwétimiwaiman-iyé agaimaréna siráiyé.

³⁶ Áánútu amápa-tantaa'a úmáráisana kwená asirayámbá kwáyáintavena amápa-tantaa'a kwáyáimba pósa kwenáwí'a mósá maránááontavena amápa-tantaa'a kwáyáiyé. mindáyaveta Áánútumo mayáímó kwémayaimba íma kanaán-umaiya

amápa'a kwéawanaundayaanivo kítoka'a kwéawanaundayaaniye. kwenáwí'o anómbo úmae kwéiyimba árrair-aimban-iyé.

12

Áánútuna mayái kwémayaan-kwasai.

¹ kesí kwaásiyono. Áánútu ávááraumai arumbá umátínkáintave'a maarán-áímbá asiramái simátimune. keinárawa'a kentúma Áánútumpa'a kwéame'a kwentávé'a imáyáa kwée'a kwená mayáiyé su'mai kwémayaiyana aamoí umátinkaniye. mirámó é'o é'a kwená imáyáa árai'a mósá maránááowe.

² marapá-kwáásímó sáwí'o kwéontemba íma mirá é'a Áánútu kwésin-aintave'a owé síyana kentí imáyáa aúnái'a umátinkaina'a aúná-kwaasiraamba umái ménaaowe. mirámó é'o é'a Áánútumbo arááímo kwétain-aimba isé'a Áánútumo aamoímó kwéin-aimba isé'a kawe'-máiyái-áímbá isé'a kwená kasenku-ímáyáámó kwéimba isánááowe.

³ Áánútu úwoi súwa'naa uráintave'a maarán-áímbá simátimune. kentúma íma maé iyé'a anón-kwaasiya úne íma seró. Áánútu túwa'naa isa'á íma kwaásiti asirayánká'án-ivo Áánútuna asirayánká'á kwená mayái kwémayaamba mindáyave'a imáyáa é'a kentúma íma maé iyóro.

⁴ kentúwawaa'a imáyáa oró. tíyayaanko kwená mayái kwémayaisana moóra-morayantaako mirá kwéisata

⁵ miráumai kesáá sáwíva-kwaasi méta Ísu Káráísitiyeya tarúmai mimbórá-kúwawaa'a ma'mái máyaunanaya

⁶ Áánútu úwoi súwa'naa isatá moóra-morawaiya kentáási mayái mayánaundayavena Áánútu asirayámbá siménaya Áánútu asirayámbó timénamo kesáái simátíma'mae nááóromo siráinda árrair-aimban-iyé sé'a mirán-oro.

⁷ asirayámbó timénamo túwa'naa orómó siráindawai mirán-oro. asirayámbó timénamo kesí aambó agaráátínkáaro siráindawai mirán-oro.

⁸ asirayámbó timénamo asiramátínkáaro siráindawai mirán-oro. kentí náaindaambo taaímbaimo kwétimewai kawe'á kwéovo mirán-oro. kárákwiraawai kawe'á kwéovo mirán-oro. kawe'ó kwéumatinkaawai aamoí kwéiyapakemba mirán-oro.

⁹ moóra-morawaivimbo tirumbó kwétimemba íma kampa'á síyamba árai'a tirumbá tíméro. sáwí-mayai tínaaemba umáme'a kawe'-máiyái tátoraaro.

¹⁰ Ísu Káráístina kwaási ontávé'a mimbórá-ákúnkáání'a é'a pó'a moóra-morawaivimba tirumbá kwétime'a moóra-morawai túwí'a mósá máraamba karuwaa'á é'a máéro.

¹¹ Ísóigompa'a imáyáa kwée'a íma tívón-káína'a tiyáántán-kwimai Ísóigona mayái karuwaa'á oró.

¹² Ísu Káráísitimo kumíníntave'o amu'maré'o máyáamba tirunkó aamoí ínana umbaiyántáá'ó kentópa'o kwáyáimba íma imáyáa é'a asiramái mé'a Áánútumpa'a námúnaa símae iyé'a íma agándáaro.

¹³ Áánútuna kwaási ímo toómbó makéwai túwa'naa e'a namu-kwaasímó tíya'o é'a toómbá naambá tíméro.

¹⁴ sáwí'o umátínkáawaiyava'a Áánútuntave'a sáwí'a umátinkaaó íma sé'a kawe'á umátinkaaó seró.

¹⁵ aamoímó kwéowaise kegwára'á aamoí oró. ivi'ó kwétaawaise kegwára'á ivi'á taaró.

¹⁶ mimbórá-ímáyáá umái mé'a anón-kwaasiya úne íma sé'a moóra-morawai túwa'naa e'a úwoi-mayaigwara'a máyáaro. kesávái-ímáyáámó ombá keyáá kawer-ímáyáágwára-kwáásíyá úne íma seró.

¹⁷ sáwí'o umátínkarewa'o é'a anondá íma mirá umátínkáaro. kwaási túranka'a kaweré su'mai umái máéro.

¹⁸ amáparawaivimba paru umái ménae sé'a tiyáántán-kwimai miráumai máéro.

¹⁹ sáwí'o umátinkaiya'o é'a anondá íma mirá é'a méwana Áánútu anondá sáwí-meyamba timíniye. mindáyavena Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna Ísóigo séna sáwí'o íyawaina anondá-meyamba timénaunda mindá kendéimán-iyé. sáwí-mayaiyave'a meeyámbá timénaumne siráiyé agaimaréna siráiyé.

²⁰ mináimbá imáyáa é'a maarán-oro. Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna namuro-kwáásímó tááimo kwétinkaimbo é'a toómbá tíméro. namuro-kwáásímó nontávénamo kwétinkaimbo é'a tíméro. mirámó íyasamo ésa sáwí'o umátínkáantavesa tigaemá íniye agaimaréna siráiyé.

²¹ sáwí'o kwéowaina ááimba íma usáyaaitanivo kentí kawe'-máyaígó sáwí-mayaigomba usáyaaitaino.

13

kárákwiraan-kwasai tísamaivimba áíkwiyon-kwasai.

¹ amáparawai marapá'ó kárákwiraan-anon-kwaasi tísamaivimba áíkwiyoro. Áánútumo asirayámbó ímo tímakainkakai íma kárákwiyi-mayai mairáasino. Áánútu miráumaimo kárákwiraawai usásintinkaraiye.

² marapá'ó kárákwiraan-anon-kwaasi Áánútu usásintinkaimba pó'a miwí táái is'é'a íma arááiséro. araisíyambo é'a Áánútu aúranka'a sáwí'a é'a sáwí-meyamba mayánááowe.

³ kawe'ó kwéowai kárákwiraan-anon-kwaasiyavena íma táá'a kaisasá sáwí'o kwéowai kárákwiraan-anon-kwaasi táároi kwéinkaisewe. kárákwiraan-anon-kwaasi táároi íma inkaisénáemo sé'o é'a kaweré su'mai íyasa aamoí umátinkanáowe.

⁴ kárákwiraan-anon-kwaasi túwa'naa íya'a kawe'á umái ménaaontavena Áánútu miwímá usásintinkaraiye. sáwí'o é'o é'a miwí táái inkaiséro. asirayámbá tokáamba pósa sáwí'o íyawai sáwí-meyamba timénááovo inkaiséro. Áánútu usásintinkaraimba pósa sáwí'o kwéowai sáwí-meyamba timénááowe.

⁵ mindáyave'a marapá'ó kárákwiraan-anon-kwaasi tísamaivimba áíkwiyoro. Áánútu áwáá'a síníyeyavaiye su'mai ímanivo arupí-aintave'a kárákwiraan-anon-kwaasi tísamaivimba áíkwiyoro.

⁶ miwí mirám-báyáímó kwémayaamba mirám-báyái mayánááontavena Áánútu usásintinkaraimba pó'a táákísi

⁷ ó'on-o'on-takisi orómó síya'a arupí umái mirá é'a anón-kwaasi túwí'a mósá márááro.

moórá-morawaivimba tirumbá kwétimen-kwasai.

⁸ óntambo tímakaiya'a amataáma íma maé'a ááéma tíméro. moórá-morawaivimba tirumbá kwétime'a mirámó ombá Áánútu Mósesimbo simámakain-amaamba kwégwaraawe.

⁹ Áánútu Mósesimbo simámakain-amaanko séna aarai-úmóyáné kwaai-úmóyáné ó'on-o'on-tantaare íma oró. tínkamiyasamo puwónááoni'a íma oró. túran-anda íma oró. mirám-baaran-amaankona ááimba maarán-iyé.

kesávái-ímáyáámó ontembá kentí kwaásiti imáyáagwara'a oró.

10 miwítí kwaásiti imáyáamo kwéowai íma sáwí'a umátinkanaaowe. miwítí kwaásivimba tirumbá kwétimewai Áánútu Mósesimbo simámakain-amaamba kwégwaraawe.

11 Ísu Káráisitimo kumínín-kanaa sáwiyanka'a tína'a Ísumo kumínín-kanaamo ímo imáyáamo ontembá íma é'a kárákwiyoro. Ísu Káráisitín-aaiyaveta áraire siráundarata Áánútumo siránín-kanaa sáwiyanka'a tínímba póta máyaundaya ívé'a minkánáá sáwiyanka'a tíniye.

12 marapá'ó túnkain-ayampa'o máyáamba kwéanasaimba pó'a sáwiyanka'a kwíyómpa'a ságyan-ayampa'a ménaaovo mindáyave'a sáwí-mayai tínaaemba umáme'a tiyáántán-kwimai kawé'-má'yái maé'a máéro.

13 ságyan-ayampataamo máyaunda-kwaasiyaamo kwéundantenta mirá kwée'a kawé'a umái máéro. íma torupamáí mé'a uwo'aó'-nómbá kwéne'a uwo'aó'á oró. aarai-úmóyáné kwaai-úmóyáné íma kwée'a aaisané íma kwése'a kawé'-má'yáímó kwémayaantave'a kentirunkó íma simái sáwí'a umátínkáaro.

14 sáwí-imayaayave'o tirááiyave'o kwéomba íma owé sé'a tínaaemba umáme'a Ísóigo Ísu Káráisitintave'a sé'a kentáará'á kárákwiyuwo seró.

14

kwaásiti mayáígómbá íma simái sáwí'a oró-kwásái.

1 maísáaro. Ísu Káráisitín-aaiyavesa áraire kwésesamo ímo asiramáímo kwégwaraawaiyave'a íma tiyuwé'a keséya máéro sé'a miwítí ó'on-o'on-imayaayave'a íma aaisambá simái taaínaaro.

2 Ísu Káráisitín-aaiyavesa áraire kwésewaivinkemba évakarawai sésa amápa-tomba kwénaundaya kanaá kwéiye sewasá évakarawai Áánútuna aampa'ó ímo asiramáímo kwégwaraawai sésa kígaUVaken-tone su'mái néta póí-ama'a íya nánaumne sewasá

3 amápa-tombo kwénaawai póí-ama'o ímo kwénaawaiyavesa íma simái sáwí'a umátínkáaro. kwenááiyavesa áraire kwésesa póí-ama'a kwénaawaiyavena Áánútu séna kesí kwaásiman-owe siráimba pósa kígaUVaken-tone su'mái kwénaawai póí-ama'o kwénaawaiyavesa sáwí'a kwéowe íma seró.

4 moóráwaina mayái-kwáásígóntávé'a sáwí'a óne íma seró. íma keinárawa'nein-ivo kwená anón-kwaasigondei póna kweyááríka'a séna kawé'-má'yái maé sáwí-mayai maé kwéone kwená anón-kwaasigo kwésiye. Ísóigo kanaán-umai áwa'naa ínimba póna kawé'-má'yái kwémaena asiramái méniye.

5 évakarawai moórá-mora-tawaiyavesa sésa anóm-bono'o sií-táwain-ivo amápa-tawai úwoi-kanaaman-iye sewasá évakarawai sésa amápa-tawai mimbórá-táwairaani'an-iye kwésewe. amáparawai imáyáa ésa moórá-aimbo arupí-aimbo sésamo ésa mináímbá mirán-oro. évakarawai moórá-aimbo arupí-aimbo sésamo ésa mináímbá mirán-oro.

6 évakarawai Ísóigo áwí'a mósá maránáe sésa moórá-tawaiyavesa anón-tawaiman-iye sewasá évakarawai Ísóigo áwí'a mósá maránáe sésa toómbá Áánútunopa'a súwi simái kwénaawe. évakarawai Ísóigo áwí'a mósá maránáe sésa évaka-tontavesa íma nánaumne sésa kwénaan-tontavesa Áánútumpa'a súwi kwésewe.

7 métaamo puwónaundayaawe íma kendéiyáánivo Áánútundein-iye.

8 máyaundaya Ísóigontaveta imáyáa kwéeta máyaunda póta púwóndaya Ísóigontaveta imáyáa kwéeta puwónaumne. máyaundayaawe puwónaundayaawe Ísóigondei-ita kwéune.

9 Ísu Káráisiti pukáan-kwaasirare úwoimo súvamaimo máyaunda-kwaasirataawe kárákwiyinintavena pukéna usásinkaiye.

10 mindáyave'a imáyáa é'a Ísu Káráisitina kwaási ontávé'a moórá-morawaiti mayái awáné'a sáwí-mayaiman-iyé íma sé'a íma simái sáwí'a umátínkáaro. Áánútu amáparawai máyáawaina ááimba tísaa ínínka'a Áánútu aúranka'a amáparawaiya máyaundayavenaya póna sísaá ínínkave'a mindáyave'a kwaásiti mayáígómbá íma simái sáwí'o oró.

11 mináíntávéna Áánútun-aaí aúváívimba agaimaréna séna Ísóigo séna máyaundayave'a sé'a kesúranka'a amáparawai kivaíresa kesí imáyáa mósá marésa avora'á sésa árai'a emá Áánútuma óne sénááowe Áánútu siráíye agaimaréna siráíye.

12 miráumai minkánáámó tínimba Áánútu aúranka'a amáparawaiya kesáámó máyaundawaina ááinta simámenaundayaawe.

kentáásí mayáígóná aambá kawer-áné su'mai awánésa íma sáwí-amba kwaráígwáe siráin-kwasai.

13 mindáyaveta imáyáa kwéeta moórá-morawaiti mayái awánéta sáwí-mayaiman-iyé íma séta maarán-ímáyáá éta kesí kwaási kesí mayái awánésa sáwí'a ónáe seváínivo kaweré su'mai ónáe séta mirá ónaundayaawe.

14 Ísóigo Ísuwe tarúmai máyaunda pó'a maarán-áímbá áraír-aimba iyé-áímbá ísaraumne. amápa-tomba kwáyáimba íma sáwí'a isasá náíyanamo éna íma sáwí'a umátinkanivo kampa'ó sésamo naananá sáwí'a umásinkaniye sésamo náíyanamo éna sáwí'a umátinkaniye.

15 évakarawaimo mintómbá íma nánaumnemo sen-tómbó náíyasamo ésa mináímbó sewái tuwánésa mintómbó náíyantavesa sáwí-amba kwaránááowe. mirámó kwéomba sáwí'a é'a tirumbá íma kwétimewe. mirán-tómbó kwénaamba miwíyáváyíyé séna Káráísiti pukáiwai tuwánésa sáwí-amba kwáráavo sé'a kárákwiyoro.

16 kawé-tántáá'án-iyé sé'o kwéomba évakarawai tuwánésa simái sáwí'a umásínkáavo sé'a kárákwiyoro.

17 Áánútu kentáará'á kárákwiraimba mirám-baaran-tone noné naawasá íma naawasamó kwéomba ímanivo Áánútu kentáará'á kárákwiraimba maará kwéíye. kwénaúranka'a arupí umái paru umái máyaunanaya Áánútun-amanko kwésuwa'naa-isana sirunkóyá aamoí kwéíye.

18 mirámó kwéomba Ísu Káráisitina mayái kwémayaawana Áánútu aamoí kwéumatinkaisasa tuwánésa sésa kawé'á kwéowe kwésewe.

19 mindáyaveta imáyáa éta paru umái méta moórá-morawai asirayámbá timénáe séta siyáántán-kwimaiya mayáíyá máyáano.

20 évakarawaimo kampa'ó sésamo mintómbá naananayá sáwí'a umásinkaniye sewa'ó ombá mintómbá nánáe sé'o né'o ombá tuwánésa sáwí-amba kwáráavainivo kárákwiyoro. Áánútumo kentirumpimbó kwémayaim-bayaigomba sáwí'a iváínivo kárákwiyoro. amápa-tombo naambá mindá kanaán-ivo évaka-tombo kwénaambo tuwánésa sáwí-amba kwáráamba sáwí'a umátinkaamba mindá sáwí'an-iyé.

21 póí-amare ándá-aran-done ó'on-o'on-tone kwénaundamo suwánésa sáwí-amba kwáráavo sé'a miwíyávé'a imáyáa é'a mintómbó kwénaamba ivátíyuwe'a mirámó ombá kawé'á kwéowe.

22 mintántáátávé'o imáyáamo kwéomba Áánútune su'mai simáméro. kentirumpinkén-ímáyáánéímó kwéomba íma sáwí'a kwéune kwésevo kentirunkó kawé'á iní'a kwéowe.

23 évaka-tontave'a kaer-ímáyáá toké'a nánaum. íya nánaumno kwésewai kentirumpinkén-ímáyáágó íma naaó kwésina'o né'o é'a Áánútu aúranka'a sáwí'a ónááowe. kentirumpinkén-ímáyáágó kawé'an-iyé ímo kwésisasamo mirámó ombá sáwí'a kwéowe.

15

Ísumo ímo kwesávái-ímáyáámó uráintemba mirá oró-kwásái.

¹ kesáá Áánútuna aampa'á asiramáíya kwégwaraundawaiya Áánútuna aampa'ó ímo asiramáímo kwégwaraawai túwa'naa ono. sirááímo tainí'ó kwéundayaawe su'mai íma imáyáa éta

² kentáásí egwaa'ó máyáawai Áánútuna aampa'á asirámae kónááontaveta miwíyáváiígwára'á imáyáa éta túwa'naa ono.

³ Ísu Káráísiti íma kwesávái-ímáyáa éna kwaásiyavena imáyáa uráíye. mindáyavena naaóvá'á Áánútun-aaí aúvávimba agaimaréna séna Káráísiti Áánútuntavena séna simái sáwí'ó umánkaraawai pósa kembá sáwí'a umásínkaraawe siráíye agaimaréna siráíye.

⁴ naaóvá'á Áánútun-aaí aúvávimba agaimakáamba maarán-áíntávésa agaimakáawe. súwa'naa ínanaya íma ááema sívón-káínata Áánútun-aaíyaveta asiramái imáyáa kwéeta kwesé ménaundayaveta amu'maréta máyaumne. mindáyavesa aúváíma agaimakáawe.

⁵ íma tívón-káína'a asiramái máéro séna Áánútu kwétuwa'naa-íye. Ísu Káráísitimo máyáintemba miráumai mé'a keinárawapimba mimbórá-ímáyáa oró séna Áánútu kwétuwa'naa-isa'a

⁶ pó'a mimbórá-ímáyáa kwée'a mimbórá-áímbá kwése'a Áánútu áwí'a Ísóigo Ísu Káráísiti avowa áwí'a mósá máráamba mindáyave'a námúnnaa kwésune.

Ísu Ísareri-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiye túwa'naa uráin-kwasai.

⁷ Ísu Káráísitimo keinárawatavenamo aamoí kwéintemba keinárawapimba moórá-morawaiyave'a aamoí kwée'a mirámó kwéowana Áánútu áwí'a anómba kwéíye.

⁸ naaóvá'á Áánútu Yútaa-kwaasiya síkwá'náyavenaya simái asirámarowana Áánútumo siráintembo ínítavena minásíráyán-áímbó paárinintavena Ísu Káráísiti kumbéna Yútaa-kwaasi túwa'naa úwasa

⁹ ó'onkaa-kwaasi sésa Áánútu arumbá umásínkáísata kwenáwí'a mósá maráúmne sénááontavena Ísu Káráísiti kunkáíye. mináíntávéna Áánútun-aaí aúvávimba agaimaréna séna

ó'onkaa-kwaasivimba máyaunda enáwí'a mósá maré'a monor-ímó kwésunda enáwí'a mósá kwémaraumne agaimaréna súwana

¹⁰ moóráva'a agaimaréna séna

ó'onkaa-kwaasiyono. Áánútumo ítámakaiwaiye tirunkógwára'á aamoí íno agaimaréna súwana

¹¹ moóráva'a agaimaréna séna

ó'onkaa-kwaasiyono. Ísóigo áwí'a mósá máráaro. amáparawaise kwenáwí'a mósá máráaro agaimaréna súwana

¹² Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Áísáya agaimaréna séna

Tévíti avowa áwí'a Yési kwenándarakemba moóráwai paárinana ó'onkaa-kwaasira'ó kárákwiyinintavena Áánútu usásinankainasa kwembá amu'marésa ménaaowe agaimaréna Ísu Káráísitintavena siráíye.

13 kwesé ménaaomba amu'maré'a máéro séna Áánútu kwétuwa'naa-iyé. kwesé aráápamai máyáantavena paru umátinkena tirumbá kawe'á umátínkáísana kwena-mankó asiramátínkáva'a kwéiyisa'a kwesémó ménaaomba amu'maré'a máyáamba mindáyave'a námúnaa kwésune.

Áánútuna mayái kwémayaundayavai aamoí kwéune siráin-kwasai.

14 kesí kwaásiyono. imáyáamo kwéunda-aimbo simátíménda ísáaro. kawe-kwáásí-úrumba pó'a kawer-ámbo kwégwaraan-aimba amápa'a isé'a kanaán-umai kwéagaraatinkaawe. keinárawatave'a mirán-imáyáá kwéune.

15-16 maanáúváímbá évakar-aimba asiramái simátimunda mináímbá imáyáa ónááontavena íma sáá'a kwégaisa'a sune. ó'onkaa-kwaasivimba Ísu Káráísitina mayái mayánaundayavena Áánútu si'mákaimba póna íma sáá'a kwégaisa'a asiramái maanáúváímbá simátimune. Áánútuntave'a sé'a maaná'ónkáá-kwáásí ená kwaási owaná enamankó ená kwaási-i'a umátínkaraiye senaná Áánútu aamoí ínintave'a kenáái áséi-kwasai kwésimatimune.

17 Ísu Káráísitiye tarúmai mé'a Áánútuna mayái kwémayaundayave'a aamoí kwéune.

18 Ísu Káráísiti asirayán-imáyáá símísa'a ó'onkaa-kwaasi Áánútun-aaiyavesa áraire sénááontave'a mayái miwímbá mairáunda mináímbá íma sáá'a káína'a pó'a simátíménda ísáaro. aai kwésimatime'a mayái kwémayaunda

19 Áánútun-amanko asirayámbá kwésimisa'a ó'on-o'om-bayai ímo awánaraam-bayai maimaé'a kuráumne. Yérúsaremu-naopakemba ó'on-o'on-daopa'a kwénaae'a Káráísitin-aai áséi-kwasai simátíma'mae'a iyé'a Írírikamu-marava'a kuráumne.

20 kemá sé'a naaó'-nao'a Ísu Káráísitin-aaimo ímo ísaraan-daopa'a áséi-kwasai kosimátimenaé. kosimátímakaan-kwaasivimba íma kosimátimenaumpo ó'on-daopimpa'a kosimátíma'mae'a naaónaumne sé'a mináséi-kwásái ímo ísaraan-kwaasivimba kosimátímakaumne.

21 naaová'á Áánútun-aai aúváímba mirán-áímbá agaimaréna séna ímo simátíméwasamo ísaraawai naaémba Áánútuna aambá awánanaaowe. ímo ísaraawai naaémba

Áánútun-aai isánááowe agaimaréna siráimba pó'a Ísu Káráísitin-aaimo ímo ísaraan-kwaasivimba kosimátímakaumne.

Árómaa-naopa'a kónáe siráin-kwasai.

22 ímo ísaraan-kwaasi áséi-kwasai kwésimatimundara'a kentópa'a kónáe sé'a úmae iyúnda simátimunda-mayaigo sáwívaka'a kembá tátokaiye.

23 kentópa'a kónáe sé'a úmae iyúnda sáwívar-ima maisuwé'a íma kanaán-umai kwégundayave'a ívé'a maanáópímpá'á kesí mayái ánásasuwe'a

24 kentópa'a kónáe-imayaa kwéune. Sépéni-maravare sé'a kwégwe'a kentí naaópa'a kotuwáné'a komáyána'a súwa'naa íya'a Sépéni-marava'a kónaumne.

25 aiva'á Yérúsaremu-naopa'a Áánútuna kwaási kotúwa'naa ónaumne.

26 Áánútuna kwaási Másétóniyaa-maravakewaiye Ákáyaa-maravakewaiye sésa ayawai taisasá Áánútuna kwaási Yérúsaremu-naopakewai toómbá íma makáawai túwa'naa ónáe sésa miwítí óntamba torupámakaamba pósa simíya'a maimaé'a Yérúsaremuva'a kwé'a mátimenaumne.

27 miwítí imáyáavinkembo mirámó kwéomba mindá kawe'án-iyé. Yútaa-kwaasi ó'onkaa-kwaasi Ísu Káráísitin-aai kosimátímakaamba pósa imáyáa ésa miwítí óntamba Yútaa-kwaasi toómbá íma makáawai kwétimemba mindá kawe'á kwéovo mirán-oro.

²⁸ torupámakaan-ontamba maimaé'a kweéme'a amáparawai mátímatuwe'a Sépéni-maravare sé'a kwégwe'a kentí naaó'a kómé'a minkákémbá Sépéni-marava'a koónaumne.

²⁹ kentí naaópa'a komáyáanana Ísu Káráísiti ávááraumai kawé'á umátinkaniye-imayaa kwéune.

³⁰ kesí kwaásiyono. kentáásí Ísóigo Ísu Káráísitintave'a imáyáa é'a Áánútun-amanko arumbá kwéumasinkaintave'a imáyáa é'a asiramái simátime'a sé'a Áánútumpa'a námúnaa kwésumpo keinárawakwara'a súwa'naa umai asiramái námúnaa seró kwésune.

³¹ Yérúsaremu-naopa'a kónaunda Yútiyaa-ayampaken-Yutaa-kwaasi Ísu Káráísitin-aaiyavesa íma áraire kwésewai sínkamovo sé'a súwa'naa umai námúnaa seró. mivá'á Áánútuna kwaási máyáawai túwa'naa on-óntántávésa aamoí ónááontave'a námúnaa seró.

³² mimbáyái ánásasuwaanana Áánútumo owémó sína'o é'a aamoí é'a kentópa'a kweéme'a kotuwáné'a aúnái'a umái ménaumne.

³³ Áánútu paru kwéumasinkaiwaiya keinárawate máyáiyé sé'a námúnaa kwésunda árair-aimban-iyé.

16

kawé'á umái máéro siráin-kwasai.

¹ moórá-ininko áwí'a Vípi kesímánaakaanta éna Áánútuna kwaási Sénkíríyaa-naopakewai kwétuwa'naa-isa'a kwenáái simátimune.

² keinárawate kwesé Ísóigona kwaási ontávé'a kentópa'o kwínimba aamoí umánke'a keséya maiyó sé'a évaka-tantaa'o kwempímbó ímo kwáyáinda áwa'naa oro. sáwívarawai túwa'naa ena kenkwárá'á súwa'naa intávé'a pó'a áwa'naa oro.

³ moórá-ininko áwí'a Párisiraawe awaikó áwí'a Ákwíraawe kawé'á umái máékaiyo kwésimatimune. mindáraiye kewé Ísu Káráísitina mayáiyá kwémayaumne.

⁴ ááéma sínkamiyakai puwúyavo-imayaa íma ésarai súwa'naa uráaya'a aamoí kwéumatinkaumne. kewé su'mai ímanivo ó'onkaa-kwaasi ó'on-o'om-baravakewai Áánútuna kwaásigwara'a aamoí kwéumatinkaawe.

⁵ mindáraití naaúmpa'a Áánútuna imáyáa ésa torupamáí kwémaewaiyave'a kawé'á umái máéro kwésimatimune.

moóráwái áwí'a Épinitasi kwemá kesí kwaási-i'a kwéintave'a kawé'á umái maiyó kwésimamune. kwemá Ésiyaa-maravakewai aiva'á Ísu Káráísitin-aaiyavena áraire siráiwaiman-iyé.

⁶ moórá-ininko áwí'a Máriaantave'a kawé'á umái maiyó kwésimamune. kwemá keinárawatavena imáyáa éna anóm-bayai kwémayaiye.

⁷ kae'á Yútaa-kwaasi túwí'a Ádónaikasiye Yúníyasinteyave'a kawé'á umái máékaiyo kwésimatimune. kemá Ísu Káráísitin-aaiyave'a íma áraire siráundara'a áraire siráayawai Ísuna aantá-kwaasiyomba minkáé'nárai tuwánaraan-kwaasirai ésarai ááéma kesé ándáma uráaiye.

⁸ moóráwái Ámpíríyetasintave'a kawé'á umái maiyó kwésimamune. kwemá kesí kwaási-i'a éna Ísóigoe tarúmai máyáiyé.

⁹ moórá Épáanintave'a kawé'á umái maiyó kwésimamune. kwemá kesé Ísu Káráísitina mayái kwémayaiye. moóráwái kesí kwaási-i'a iwáímá áwí'a Sítékisintave'a kawé'á umái maiyó kwésimamune.

10 moóráwai Ápérísi Ísu Káráísitina aampa'á asiramái kwégwaraiwaintave'a kawé'a umái maiyó kwésimamune. Árisítopurasina akúntáv'é'a kawé'a umái máéro kwésimatimune.

11 moórá Yútaa-kwaasigo áwí'a Érótiyoninteyave'a Násísáasina akúmbá Ísu Káráísitina kwaásiyeyave'a kawé'a umái máéro kwésimatimune.

12 moóráwai Táráívinae moóráwai Táráivosiye mindárai Ísóigona mayái kwémayaayawaiyave'a kawé'a umái máékaiyo kwésimatimune. moóráwai Pésísi Ísóigo Ísuntavena imáyáa éna anóm-bayai kwémayaiwaintave'a kawé'a umái maiyó kwésimamune.

13 moóráwai Árúvusi Ísu Káráísitina mayáímó kwémaenamo usáyaaitaraiwainte anówa kesinóraamba uráin-ininkoteyave'a kawé'a umái máékaiyo kwésimatimune.

14 évakarawai túwí'a Ásínkiritasiye Vírígonowe Émísiye Pátáropasiye Émásiye miwísé Ísóigona kwaási máyáawaiyave'a kawé'a umái máéro kwésimatimune.

15 évakarawai túwí'a Vírórógasiye Yúriyaawe Nériyasiye kwenámáánaakowe Órímpasiye miwísé Áánútuna kwaási máyáawaiyave'a kawé'a umái máéro kwésimatimune.

16 keinárawapimba moórá-morawaiti imáyáa kwé'e'a tiyáamba tíméro. Ísu Káráísitina kwaási amáparawai keinárawatavesa sésa kawé'a umái máéro kwésimatimewe.

17 kesí kwaásiyono. maarán-áimbá asiramái simátimune. évakarawai simátímakaunda-aimba íma kwa'mái sésa kampar-áimbá kwésimatimewasa isésa taaínkaar-esa évakarawai kawer-ámbá tuwésa sáwí-ampa'a kwégowe. kárákwiye'a mirán-kwáásí tínaaemba umátíméro.

18 mirán-kwáásí kentáásí Ísóigo Ísu Káráísitina mayái íma kwémaesa sáwí-imayaayavesa tirááiyavaimo om-báyái kwémaesa kampa'á simátiyuwanae sésa kwaasái kwésimatimesa simái tirumbá kwéairaraawasa ímo kawé'ó umáimo aaimó isáawai minkámpár-áíntávésa áraire kwésewe.

19 keinárawa'o áséi-kwasaimo asiramáimo taagwiáyón-aimba amáparawai kwéisaantave'a imáyáa é'a aamoí kwéumatinkaumne. kawé'-máiyáyáv'é'a imáyáa úmae iyé'a sáwí-mayaiyave'a íma imáyáa kwéomba mindá sirááima kwétaiye.

20 Áánútu paru kwéumasinkaiwaiya túwa'naa ína'a sáwíyanka'a Sáátáánigomba usáyaaitanaaowe. kentáásí Ísóigo Ísu úwoi túwa'naa úmae íyíntave'a námúnaa kwésune.

21 kesé mayái kwémayaiwai áwí'a Tímóti kawé'a umái máéro kwésimatimiye. évaka-Yutaa-kwaasi túwí'a Árúsiyasiye Yésónowe Sósipataawe kawé'a umái máéro kwésimatimewe.

22 kemá Tétiyasi Póro sin-áimbá maanáúvái kwéagaye'a keináraware kesé Ísóigona kwaási úndayave'a kawé'a umái máéro kwésimatimune.

23 moóráwai áwí'a Káyási kawé'a umái máéro kwésimatimiye. kwená naaúmpa'a kwégwaunasa Áánútuna imáyáa kwéon-kwaasi mindáúmpá'a torupamá kwémaewe. moóráwai áwí'a Érásátasi kwená naaópakewaiti óntanka'a kárákwiraiwai kawé'a umái máéro kwésimatimiye. moóráwai áwí'a Kótasi Áánútuna kwaásigo kawé'a umái máéro kwésimatimiye.

[
24 kentáásí Ísóigo Ísu Káráísiti úwoi túwa'naa úmae íyímbe árair-aimba-iyé sé'a námúnaa kwésune.]

25 Áánútu áwí'a anómba úmae íyóno. Ísu Káráísitin-aai áséi-aimba kwésimatimun-aimba ísare'a áraire kwéseмба póna Áánútu kanaán-umai asiramátínkáimba pó'a kwenááiyave'a asirayán-ímáyáa kwéowe. naaóv'á Áánútu mináséi-kwásái aúp'á

makówasa kentáá síkwá'náwe miwí tísaavutantamba uráawaiye mináínkóná ááimba íma ísaraawe.

²⁶ Áánútun-aaí simátímakaawai mináímbá agaimakáawe. Áánútu maí'mai'a kwéiwai ívé'a paáriníye kwésimba pósa amápa'-maravaken-kwaasi mináínkóná ááimba isánááowe. mináíntávésa áraire sésa taagwiyavónááontavena mináínkóná ááimba paáruraiye.

²⁷ Ísu Káraísitimo uráintaveta Áánútu áwí'a anómba úmaeta kwéiyune. Áánútu mimbórá-Ísóígó ména kweyáá amápa-tantaatavena ísaraiwai kwenáwí'a anómba úmaeta kwéiyundaya árair-aimban-iye.

kemá Póro sún-da-aimba ánásaiye.

1 Kórinti

Ísu kwíyómpa'a irówana Póro moórá-kwaai aiyayaan-umai ava'moraé-iyaiyo. miráumai-ima maisuwéna Évésasi-naopa'a ména maanámbá agaimái Kórinti-naoraa-kwaasi mátimakaiye. Kórinti-naopa'a anón-daopa'a Ákáyaa-marava'a kwáyon-daopa'a Kíríki-kwaasi sáwíva'a máyówasa évaka-Yutaa-kwaasigwara'a máyáapa'an-iyé. ááéma Póro Ísun-aaí kosimátíma'mae iyúwasa Ísuna aampa'á kwégwesa mésa naaémba taaínkaa'a ésa sáwí'a umái máúwana Póro minámbá iséna maanámbá agaimái tuwówasa mátímakaawe.

¹ kemá Póro maanámbá agaimaráúmpo isáaro. Áánútu kwená imáyáavinkemba kembá aantá-kwaasi-i'a umái ításinkena séna Ísu Káráisitín-aaí kosimátíma'mae naauwó séna si'mákaiye. kentáásí kwaási áwí'a Sósénisintave'a súnana maanáúvámá kwéagayaiye.

² Áánútuna kwaási Kórinti-naopa'a máyáawai isáaro. Áánútu kwendéí-í'a umátínkaraisa'a Ísu Káráisitíye tarúmáimo máyáawai isáaro. amápa'-maravakewai Ísóigo Ísu Káráisitimpa'a námúnaa kwésewaiye keináraware Áánútu ítátinkaraiye. Káráisiti miwírá'á kárákwiraiwai éna kentáárákwará'á kárákwiraiye.

³ Áánútu kentáásivowe Ísóigo Ísu Káráisitíye úwoi túwa'naa ésarai paru kwéumatinkaayantave'a námúnaa kwésune.

⁴ keinárawatave'a isámai aasiyaasí Áánútumpa'a súwi kwésune. Áánútu Ísu Káráisitina mayáiyávéna imáyáa éna kwétuwa'naa-imba mindáyave'a Áánútumpa'a súwi kwésune.

⁵ Ísu Káráisitíye tarúmáimo máyáantavena Áánútu kawé'ó umátínkáimba keinárawapimba anómba uráintave'a pó'a kwenáái isé'a kawé'á umái kwésimatimewe.

⁶ Ísu Káráisitín-aaí simátímakaunata tirumpimbá tátoke'a asiramái mé'a pó'a kwenáái kawé'á umái kwésimatime'a

⁷ Ísóigo Ísu Káráisitímo marapá'ó kumínimba amu'maré'a máyáamba Áánútun-amanko kwétimin-asirayamba maimái tátokaawe.

⁸ asiramátínkáva'a iyínana póna naaén-kanaamo Ísóigo Ísu Káráisitímo kumínínkanaa tínana kempimbá sáwí-aimba íma kwéniye.

⁹ Áánútu sintení'o kwéena kwenááninko kentáásí Ísóigo Ísu Káráisitinte tarútinkaindayavena táayaraimba sintení'o kwéiwai póna mirá uráiyé.

taaín-taimba uráan-kwasai.

¹⁰ kesí kwaásiyono. kentáásí Ísóigo Ísu Káráisitina asirayámbá símakaintave'a asiramái kwésimatimune. mimbórá-áimbá sé'a íma taaínkaarí'a é'a mimbórávimbá mé'a mimbórá-ímáyáá é'a mimbórá-máyái máyáaro.

¹¹ keinárawatopakemba moórá-ininko áwí'a Kórówina akúmpákén-kwáási évakarawai tasimásimesa sésa keiyái aaisan-áimbá kwésesa taaínkaar-umai máyáawe tasimásimakaawe.

¹² mináísán-áínkóná ááimba évakarawai sé'a Póro kentáásí anónnda'an-iyé sewa'á évakarawai sé'a Ápórosi kentáásí anónnda'an-iyé sewa'á évakarawai sé'a Pítaa kentáásí anónnda'an-iyé sewa'á évakarawai sé'a Ísu Káráisiti kentáásí anónnda'an-iyé kwésewe.

¹³ Ísu Káráisiti mimbóráwái anónnda'a máyáivo íma taaínkaa'a umái máéro. kemá Póro íma keinárawatave'a imáyáa é'a taaíra'á pukáumne. íma kentávé'a isámai nombá pékaavo Ísuntave'a isámai nombá pékaawe.

14-15 évakarawai sé'a Póro kentáásí anóni'a índayavena nombá pésinkaraiye sevó sé'a sáwívarawai íma nombá pétinkaraunda mindáyave'a Áánútumpa'a súwi kwésune. keinárawapinkemba íma sáwívarawaiman-ivo kae-kwáásí túwí'a Kárísipasiye Káyásiye minkáé'náraiye su'mai nombá pétinke'a sáwívarawaimo ímo pétinkaraundayave'a Áánútumpa'a súwi kwésune.

16 ánivo moórawai áwí'a Sétevanasiye kwená akúné nombá pétinke'a imáyáa é'a á'owima íma pétinkaraumne.

17 Ísu Káráísiti íma simásimena séna nombá pétinkamae naauwó íma simásímakaivo ásei-kwasai simátíma'mae naauwó séna si'mákaiye. Ísu Káráísiti taaira'á pukáin-aintakona ááimba íma ísáavo sé'a Káráísitin-aaí avora'á kwésimatime'a kwaásiti kawer-ímáyáávínkén-áímbá íma sé'a tavisí-áímbá íma kwésimatime'a avora'á Káráísitin-aaí kwésimatimune.

Ísumo pukáimba Áánútuna asirayánkómán-iyé kwaasái.

18 sáwí'o umáímo kwémaewaina aambó kwégwaraawai Ísu Káráísitimo kwaásiyavenamo imáyáa éna pukáin-aintavesa sésa úwoi-aimban-iyé kwésevo Áánútunopa'o kwégon-amba kwégwaraundawaiya mináintávéta séta Áánútu kwésuwa'naa in-ásíráyámbá iyéyá kwésune.

19 sáwí'o umáímo kwémaewaina aambó kwégwaraawaiyavena Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna marapá-kwáásí kawer-ímáyáámán-iyé kwésen-imayaa ánásasuwe'a ó'on-o'on-imayaagwara-kwaasiti imáyáa maitiyuwánaumne agaimaréna siráiyé.

20 marapá-tántáátávésa kawer-ímáyáá kwéowaiyavena Áánútu séna minímáyáá úwoisan-tantaa'an-iyé siráiyé. kawer-ímáyáágwáráwái íma aiva'á kwíyasa pósa ámáámbo ísaraawai íma aiva'á kwíyasa pósa marapá-tántáátávésa kwaasái símae kwénaaowai íma aiva'á kónááowe.

21 Áánútu kawer-ímáyáá éna séna marapá-kwáásí miwítí kawer-ímáyáávínkémbá íma kanaán-umai kesí ááimba suwánanaaowe súmbanivo imáyáa éna séna kesááiyavesa áraire síyawai sáwí'o umáímo máyáampinkemba iyátinkanaumne Áánútu súwata mináséí-kwásái kwésimatimunasaya évakarawai úwoi-aimban-iyé kwésewe.

22 Yútaa-kwaasi sésa ímo awánaanda-i'o inatá Ísu Káráísitin-aaíyavesa áraireya sénaumne sewasá Kíríki-kwaasi kawer-ímáyáámán-iyé kwésen-imayaa kwéavakaa-ombanivo

23 kesáá Ísu Káráísitimo kentááyávénamo imáyáamo énamo pukáin-ainta kwésimatimunasaya Yútaa-kwaasi mináímbá isésa Ísu Káráísitin-aaí tínaaemba kwéumamewasa Kíríki-kwaasi mináímbá Áánútuna kawer-ímáyáávínkén-áímbá isésa úwoi-aimban-iyé kwésewata

24 Yútaa-kwaasivinkene ó'onkaa-kwaasivinkene Áánútu ításinkaraiwaiya séta Áánútuna kawer-ímáyáávínkémbá Ísu Káráísiti pukáísana Áánútuna asirayánkó sáwí'o umáíyaamo máyaundavinkenta kwéiyasinkaintaawe.

25 marapá-kwáásí sésa Áánútuna imáyáa úwoi-imayaaman-iyé kwésen-imayaa kawer-ímáyááó póna kwaásiti kawer-ímáyááómbá usáyaaítaraiye. kwaasi sésa Áánútu aamoisayámbá iyémó kwésen-aamoisayanko kwaásiti asirayámbá usáyaaítaraiye.

26 kesí kwaásiyono. Áánútumo kwená kwaasi-i'o umátínkaronka'a máyówaina ááimba imáyáa oro. keinárawapimba marapá-kwáásí túranka'a kawer-ímáyáágwárá-kwáásí íma sáwíva'a máémba moóra-mora-umai mé'a marapá-kwáásí túranka'a asir-

ayán-kwáásí íma sáwíva'a máémba moórá-mora-umai mé'a marapá-kwáásí túranka'a túwí'o kwáyon-kwaasi sáwíva'a íma máémba moórá-mora-umai méraawe.

²⁷ marapá-kwáásí sésa úwoi-kwaasiman-owe kwésen-kwaasivinkemba Áánútu kwená kwaási-i'a umái ítátinkena marapákén-káwér-ímáyáágwára-kwáásí Áánútuna kwaási tuwánésa sésa kentáásí kawer-ímáyáá úwoisamban-iyé sénááontavena Áánútu mirán-kwáásí ítátinkaraiye. marapá-kwáásí sésa aamoisayán-kwáásímán-owe kwésen-kwaasivinkemba Áánútu kwená kwaási-i'a umái ítátinkena marapákén-ásiráyánkwára-kwáásí Áánútuna kwaási tuwánésa sésa kentáásí asirayámbá úwoisamban-iyé sénááontavena Áánútu mirán-kwáásí ítátinkaraiye.

²⁸ marapá-kwáásí sésa úwoi-kwaasiman-owe sésa simái sáwí'a kwéumatinkaawaiye ímo méraawaiye Áánútu kwená kwaási-i'a umái ítátinkaraiye. marapá-kwáásí sésa anón-kwaasiman-owe kwésen-kwaasi ánásanaaontavena úwoi-kwaasivinkemba Áánútu ítátinkaraiye.

²⁹ Áánútu aúranka'a miwí kentúwí'a íma mósá maránááontavena úwoi-kwaasivinkemba Áánútu ítátinkaraiye.

³⁰ Áánútu Ísu Káráísitinte tarútinkaraisa'a máyáawana póna Ísu Káráísiti kentáásí kawer-ímáyááóná ááini'a Áánútu umánkaraiye. Ísu Káráísiti pukáintavena Áánútu kwe-naúranka'a arupíya umásinkenaya kwená kwaási-i'a umásinkenaya sáwí'o umáíyaamo máyaundavinkenta maisiyuwéna siráísata máyaumne.

³¹ mináíntávéna naaóvá'á Áánútun-aii aúvávimba agaimaréna séna moóráwaimo kesúwí'o mósá maránáe sénamo éna íma mirá éna Ísóigo áwí'a mósá maráíno agaimaréna siráíye.

2

Ísu taaira'á pukáin-kwasai.

¹ kesí kwaásiyono. kentópa'o komé'a Áánútun-aii paárurain-aimba kosimátimewandara'a kesúwí'a maé iyígwáe-aimba íma simátimé'a Áánútun-aii avora'á simátímakauumne.

² ááéma imáyáa é'a sé'a kentópa'a komáénda íma mirám-baaran-tantaakona imáyáa é'a simátimé'a Ísu Káráísitintave'a imáyáa é'a kentááyáváyíyé séna taaira'á pukáin-aine su'mai imáyáa é'a kosimátimenaumne sé'a

³ kentópa'a komáéwandara'a sáá'a kwégowa'a tavaravamá kwéuwa'a aamoisayán-kwáásí mé'a

⁴⁻⁵ aaimó simátimewandara'a Áánútun-aiiyavesamo áraire síyawaina ááimba íma kwaásiti kawer-ímáyáávínkémbán-ivo Áánútuna asirayámpínkémbán-iyé sé'a simátimé'a Áánútun-amankona mayáíyé asirayáné agaráátinkááwána'a awánaraawe.

Áánútuna kawer-ímáyáágóná kwaasái.

⁶ Áánútuntave'a asiramái máyáawaiyave'a kawer-ímáyáávínkémbá kawer-áimbá kwésimatimune. minkáwér-ímáyááo marapá-kwáásívínkéne marapá'ó kárákwiraawaimo ánásanaaowaivinkene ímanivo

⁷ minkáwér-ímáyááo Áánútumpakemban-iyé. Áánútu maramá íma urónka'a séna to'mayaa é'a naaémba paáronana mindá'á kawe'á umátinkainasa ságyan-ayampa'a ménaaowe siráimba kentááyávéna séna minkáwér-ímáyáá aúpá'á makáimba póna kwáyowasa

⁸ marapá'ó kárákwiraawai íma kawe'á umái ísaraawe. ísaresaraai Ísóigo ó'oran-aainkwarawaimba taaira'á íma tuvúwúwana pukáísino.

⁹ mináintávéna naaóvá'á Áánútun-ai aúváivimba agaimaréna séna Áánútu to'mayaa umái kwembó tirumbó ámén-kwaasi timíniye. túrandei íma awánésa táá'a íma isésa íma imáyáa uráan-tantaa'a Áánútu to'mayaa úmakaimba timíniye agaimaréna siráiyé.

¹⁰ ánivo Áánútu kwenamankómbá ai'marówana keséya ména Áánútumo to'mayaa úmakainta agaráásínkaraintaawe. Áánútun-amanko amápa-tantaa'a awánéna Áánútumo kwenarumpimbó imáyáa éna to'mayaa úmakaimba awánaraiye.

¹¹ kwaásimo ombá moóráwaina imáyáa íma kwéawanaivo kwenamankówé su'mai kwéawanaiye. miráumai Áánútuna imáyáa íma kwéawanaavo kwenamankówé su'mai kwéawanaiye.

¹² Áánútu marapákén-ásiráyámbá íma siménaya kwenamankómbá ai'marówana keséya ména asirayámbá símakaiye. Áánútumo to'mayaa umáímo kwésiminta awánanaundayavenaya kwenamankómbá ai'marówana keséya kumbáyáiyé.

¹³ mináintá kwésimatimunda íma kwaásiti kawer-ímáyáávínkén-áimbán-ivo Áánútun-amanko simásímakain-ainta kwésimatimune. Áánútun-amankomo tirumpimbó máyáin-kwaasiyaveta Áánútuna árair-ainta kwésimatimune.

¹⁴ Áánútun-amankomo tirumpimbó ímo máyáiwai kwemó kwétimin-tantaa'a íma kanaán-umai kwémaesa mintántáátávésa sésa úwoisamban-iyé kwésesa marapá-kwáásí Áánútun-amankomo kwétimin-tantaa'a íma kanaán-umai kwéisaavo Áánútun-amankomo tirumpimbó máyáiwaiye su'mai mintántáá'á isésa kawe-tántáá'án-iyé kwésewe.

¹⁵ Áánútun-amankomo tirumpimbó máyáiwai kanaán-umai amápa-tantaakona ááimba taaínkaar-umai sáwí-aaine kawer-ááiné kwéisaavo marapá-kwáásí Áánútun-amankomo tirumpimbó máyáiwai tuwánésa miwítí mayáígóná ááimba íma kwéawanaawe.

¹⁶ naaóvá'á Áánútun-ai aúváivimba agaimaréna séna Ísóigomo imáyáamo kwéimba íma isáamba pósa íma kanaán-umai kwená imáyáa arupí kwéumankaawe agaimaréna siráimbanivo Áánútun-amankomo sirumpimbó máyáiwaiya Ísu Káráísitina imáyáaya kwéisaumpo marapá-kwáásí kentáásí mayáígóná ááimba íma kwéawanaawe.

3

Áánútuna mayái-kwáásítí kwaasái.

¹ kesí kwaásiyono. Áánútun-amankomo tirumpimbó anómbo umáímo máyáin-kwaasimo kwésimatimundantemba kentópa'a komáyaawandara'a keinárawa'a íma mirá simátimé'a Ísu Káráísitintave'o ímo asiramáímo máyón-kwaasi untávé'a taíntuwe-yaintuwe'a simátímakaujne.

² umarambó asirayán-tómbó ímo tímémbo náámbo tíméntemba Káráísitin-aaima íma asirayán-áimpímbán-ivo etóyói-áimpinkemba simátímakaujne. ááéma íma kanaán-umai ísaraantave'a mirán-áimpínkembá Káráísitin-ai simátímakaujne. ívékwara'a mirán-umai mé'a pó'a íma kanaán-umai kwéisaawe.

³ Ísu Káráísitintave'a íma asiramái imáyáa kwée'a marapá-tántáátávé'a imáyáa kwée'a mé'a tirumbó sáwí'o kwéumatinke'o aaisan-áimbó kwéseмба marapá-tántáátávé'a imáyáa kwée'a marapá-kwáásímó máyáanten-umai mirán-umai kwémaewe.

⁴ évakarawai Póro kentáásí anónnda'an-iyé sewasá évakarawai Ápórosi kentáásí anónnda'an-iyé kwéseмба marapá-kwáásímó máyáanten-umai mirán-umai kwémaewe.

⁵ kenkái súwí'a mósá maré'a taaínkaar-umai máévainivo Áánútuna mayái-kwáásiráiyé su'mai úye. Ísóigo Ápórosintavena séna kesí mayái mayaaó séna kentávéna kesí mayái mayaaó súwakai kwená mayái mayááwáya'a Ísóigon-aaiyave'a áraire siráamba kwená mayái-kwáásiráí úye.

⁶ kígauva'o ánáyumbo ontembá Ísóigon-aai simátimewanana námáimo umáimo siyútúwántemba Ápórosi miráumai túwa'naa úwana Áánútumo ánáyumbo anómbo umátínkáintemba kwemá imáyáa timúwa'a kwenáái tirumpimbá tátokaawe.

⁷ ánáyumbo iwáiyé námáimo umátínkáiwaiye mindárai íma anón-kwaasi óívo Áánútu anómbo kwéumatinkaiwai kwemá anóndakoman-iye.

⁸ ánáyumbo iwáiyé námáimo iwáiyé mimbórái'a umái máyaayamba póna Áánútu miwítí mayáígóná meeyámbá timíníye.

⁹ kesé Ápórosiye Áánútuna mayái-kwáásí úya'a keinárawa'a Áánútuna kígauraamba owatá miráyáámó úndaya Áánútundeiya úmpo mirápá'á kenkáiyávé'a íma imáyáa ombá keinárawa'a kwétaainaawe. íma taaínkaar-oráámbá kwétaainaawe. keinárawa'a Áánútumo kwéin-dankaani'a kwéowe.

¹⁰ Áánútu súwa'naa úwa'a keinárwapimba mayái mairáumne. naambó kwéon-kwaasira'o kárákwiraiwaimo kawer-ímáyáámó énamo ávombo áyáintemba Ísu Káráisitín-aaimo simátímakaunda ávonkaamba aitínkáva'a kówánasa minávónká'ó naambó kwéowai mimbáyái kárákwiyoro.

¹¹ ó'on-avomba íma ayánááovo mimbórá-ávómbó Áánútumo á'o aimakáimba minávómbá Ísu Káráisitíman-iye.

¹² minávónká'á naambá ónááovo évakarawaimo ésa Áánútuntavesamo ímo asiramáimo imáyáamo kwéowai kwááyu-yantaa'a taaineiyé owáinéiyé iyasa évakarawaimo ésa Áánútuntavesamo asiramáimo imáyáamo kwéowai asiramáimo kwaikwai'o ínín-tantaa'a kóri-ontandeiye ó'on-o'on-ontandeiye ónááowe.

¹³ Áánútuna kwaásiti mayái naaémba paáríndara'a iramó évaka-tantaa'o kénamo évaka'o ímo kaintembá Ísu Káráisitímo kumínín-kanaamo tíndara'a Áánútuna kwaásiti mayái paárínana évaka'-mayai ánásainana évaka'-mayai úwoi kwéniye.

¹⁴ minávónká'ó naambó kwéomba asiramáimo kwaikwai'o ínín-tantaa'nei kwéowai miwítí mayái kwáyainasa miwítí kawe'-méyámbá mayánááovo

¹⁵ kwááyu-yantaa'nei kwéowai miwítí mayái ánásainasa mimbáyáiígóná meeyámbá íma maésa miwíyé su'mai kawe'á umái ménaoawe. kwaásiti náaindaambo kágwisasamo miwíyé su'maimo kawe'ó umáimo máéntemba miwí mirá ónááowe.

¹⁶ keinárawa'a ímo taaínkaar-umaimo máéraamba taaínkaar-umai kwémáémbanivo Áánútun-amanko kentirumpimbá máyáimba Áánútuna mono'-nánkáámbá kwéomba imáyáa oro.

¹⁷ Áánútuna mono'-námbá aoka'-námbá isa'á keinárawa'a mindánkáámbá owasá évakarawaimo keinárawa'o sáwí'o umátínkaawa'o sáwí'o umáimo máyáambo éna Áánútu miwí ánásasuwanimba ímo taaínkaar-oráámbá kwétaainkaar-owe.

¹⁸ kentí imáyáao kampa'á simátiyúwáivo sé'a kárákwiyoro kwésune. marapá-kwáásí túranka'a kawer-ímáyáágwárá-kwáásíyá úne kwésewai Áánútu aúranka'a kawer-ímáyáa ónááontavesa marapákén-káwér-ímáyáa íma aiva-tántáá'án-iye seró kwésune.

¹⁹ marapá-kwáásí kawer-ímáyááwémó kwésen-imayaayavena Áánútu séna sáwí-imayaaman-iye kwésiye. mináintávéna naaóvá'á Áánútun-aai aúváivimba agaimaréna séna

marapá-kwáásí miwítí imáyáa mósá kwémaraawana Áánútu sisaná miwítí imáyáao kampa'á kwésimatiyuwaiye agaimaréna súwana

²⁰ moóráva'a agaimaréna séna
kawer-ímáyááwémó kwésen-imayaayavena
úwoi-imayaawe Ísóigo siráiyé
agaimaréna siráimba

²¹ mindáyave'a kwaásimo kwéowain-auma íma maé iyóro. amápa-tantaa'a túwa'naa
ínimba kwáyáiyé.

²² kemá Pórowe Ápórosiye Pítaawe túwa'naa ínimba ónaundaya máyaumne. marawé
amápa-tantaa'o kwáyáine úwoimo ménaaona'i. puwónáaona'i. mindá túwa'naa ínimba
kwáyáiyé. ívé'o kwáyáin-tantaare naaémbo paárinin-tantaakwarare mindá túwa'naa
ínimba kwáyáiyé

²³ keinárawa'a Káráisitina kwaási owaná Káráísiti Áánútundeiman-iye.

4

Ísóigona aantá-kwaasiti kwaasái.

¹ keinárawa'a kentááyávé'a imáyáa é'a sé'a Káráisitina mayáí-kwáásí ésa Áánútumo
aúpá'ó makáimba agaráátinkena séna mináimbá simátíma'mae nááóro. mimbáyáirá'á
kárákwiyoro siráiwai owé-ímáyáá oro.

² moóráwaina mayáirá'á kárákwiraiwaimo sisasamó ontembá mirán-oro.

³ Áánútuna mayáirá'á kárákwiraundawaiyave'a keinárawara'o ó'owiya'o sé'a kawe'-
máiyáiyá'i. sáwí-mayaiya'iyo sé'o kwéseмба íma anón-imayaa é'a kesí mayáiyávé'a íma
awáné'a kawe'-máiyáiyá'i. sáwí-mayaiya'iyo kwésune.

⁴ kesirumpinkén-ímáyááómó sénamo kaweré su'mai uráanemo sínimba kawe'-
máiyáiyá'i. sáwí-mayaiya'iyo-aimba íma kendéimán-ivo Ísóigondei póna kwésuwanaiye.

⁵ mindáyave'a Ísóigomo ímo kunkáindarare Ísóigomo siráin-kanaamo ímo tiráindarare
íma taaínkaare'a sáwí'an-owe. kawe'an-owe íma seró. Ísóigomo kumíndara'a
kwaásiti aúpár-ímáyááwé kwaásiti ááine paárinana mitáwai Áánútu kwaásiti kawe'-
máiyáiyávéna kawe'an-owe síníye.

⁶ kesí kwaásiyono. arupí onááontave'a simátímakaunda-aimba Ápórosiye kesémo
siráunda íma kenkáiráiyé su'mainivo amápa-kwaasiyavaigwara'a siráumne. Áánútun-
aai aúvái-kwandaavimba agaimaréna siráantemba mirán-oro. moórá-anondako áwí'a
maé iyé'a moórá-anondako áwí'a simái sáwí'a kwéomba kentúma maé kwéiyomba mirá
ímo oráámbá kwéowe.

⁷ keinárawa'a íma usáyaaitaraawain-ovo mirámó kwéon-kwaasi-i'a Áánútu
umátínkaraiye. Áánútu mirán-kwáásí-í'a umátínkaraivo kentúma íma maé iyé'a
sé'a kesáá keyáárikata mirán-kwáásíyá máyaumne íma sero.

⁸ keinárawa'o maarán-áimbó sembá kampa'á sé'a kawe-kwáásí-í'a umáiyá
máyaumne. íma Ápórosiye Pórowe simásímakaayan-imayaavinkemban-ivo
kentáásí imáyáavinkenta Áánútuna imáyáa iséta mindáraiya usáyaaitaraumne
kampa'á kwésewe. keinárawa'o usáyaaitaraankakai keiráígwará'á miráumaiya
usáyaaitauyasino. sáwí-yantaakomba usáyaaitaigwae sé'a súnda íma usáyaaitaraawe.

⁹ imáyáamo únda Áánútu kwená aantá-kwaasiya amápa-kwaasi tínaaempata
sínkarainta tínkamowasamo púwón-kwaasimo kwaási túranka'o mótingesamo
tínkankaantemba kwíyómpaken-kwayo'narawa túrankare kwaási túrankare Áánútu
kentáá mirá umásínkaraintaawe-imayaa kwéune.

¹⁰ Ísu Káráisitín-aaimo kwésimatimundayavesaya sésa sáwí-imayaagwara-kwaasin-
owe kwésevo keinárawa'a kesávé'a sé'a Ísu Káráísitiye tarúmaiya méta kawer-
ímáyáágwará-kwáásíyá úne kwésewe. kesáá aamoisáyán-kwáásíyá úna'a keinárawa'a

kesávé'a sé'a asirayán-kwáásíyá úne-imayaa owáímá pó'a kentúwí'a maé iyé'a kesúwíta kwétuwaawe.

¹¹ Áánútuna mayáí maimaé kwénaaundaya ááéwe ívére nontáváiyé toóntáváiyé sáái kwésinkaisata íma naambá makéta íma kawer-únáánkwátói makáunasaya kwésinkamowata

¹² toómbá íma úwoi mayánaundayaveta anóm-bayai kwémaeta óntamba kwémayaunasaya simáímo sáwí'o kwéumasinkaanta Áánútu kawé'á umátinkaniye-aimba kwésimatimunasaya sáwí'o kwéumasinkaanta asiramái méta íma ivátuwaunasaya

¹³ kentáá súwí'a kumínkwáe sésa kampar-áimbá kwéseмба anondá kawer-áimbá kwésimatimunasaya ááéwe ívére kentááyávésa sésa ovairáán-kwáásín-ovo miwí táái íma ísáaro kwésewe.

¹⁴ kesí iyámpóiyone sé'a imáyáa kwéundawai tááko pééi sína'a isé'a kawé'á ónááontave'a maanáúvái kwéagayaumne.

¹⁵ Káráísitina kwaási owasá sáwívarawai Ísu Káráísintin-aaí kwésimatimemba íma sáwívarawai kentivoísái máyáavo aiva'á Káráísitin-aaí simátimewana'a Káráísitiye tarúmai máyáantave'a keyáá kentivomá úne.

¹⁶ mindáyave'a kwakwiyé'a sé'a kemó úndantemba mirán-oro kwésune.

¹⁷ mindáyave'a moóráwaimba Tímótimba ai'máráanana kentópa'a kweémena kwíníye. kwemá Ísóigoema tarúmai máyáiwai íma siyuwéna asiramái ména kesááninkaamba umái máyáiwai kwená imáyáa kwéundawai kentópa'a kwéna Ísu Káráísiti aúranka'o máyaunda-aine Áánútuna kwaási naaó'-nao'a máyáawai kwésimatimunda-aine kosimátimena kemó máyaundanten-umai máéro-aimba kosimátiminiye.

¹⁸ keinárawapinkemba évakarawai sésa Póro úwoi aúvávinken-aimba kwésivo kentáásopa'a aaimó simásimindayavenaya íma tíníye kwéseмба kentúma maé iráawe.

¹⁹ ánivo Ísóigomo owémó sína'o é'a sáwíyanka'a kentópa'a kwé'a túmo maé iráawai siráan-aine su'maiyave'a íma kónaumpo miwítí asirayámbá Áánútunopakena'iyó. awánaandayave'a kónaumne.

²⁰ Áánútumo kentáará'ó kárákwiraimba maarán-íye. íma aaineiyé su'mai kárákwiraivo Áánútuna asirayánká'ó kwémaewai miwírá'á kárákwiraiye. mindáyave'a Áánútuna asirayánkára máyáa. íya Áánútuna asirayánkára máyáao sé'a kotuwánanaumne.

²¹ imáyáa oro. keinárawatopa'o ímo kuráandara'o sáwí-imayaamo tuwé'o kawé'ó umáímo méwa'a kentí imáyáa é'a paru umáíya koménaumne. ímo mirámó uréwa'o é'a asiramái arupí koumátinkanaumne. mindáyave'a imáyáa oro.

5

avowán-awaininkomba mairáin-kwasai.

¹ keinárawapinkemba moóráwai anómba sáwí'a éna avowán-awaininkomba mairáíye sewa'á ísaraumne. keinárawa'a Áánútun-aiyave'a áraire kwésewai mirá-sáwí'ó kwéiwaintave'a étuwaao íma sewaná úwoi mirá kwéimbanivo Áánútuna aambó ímo kwégwaraawai íma mirá kwéesa mirámó kwéowaiyavesa sáwí-meyamba mayánááowe kwésewe.

² keinárawapimba moóráwai ména anó-sawí'a kwéisa'a kawé'á umáíya máyaumne kampa'á kwése'a kentúma maé kwéiyovo sáwí'a uráin-kwaasiyavena kentirunkómó umbaimó táina'a minkwáásí ai'mátuwaaro.

³ kemó kentópa'o komékai minánó-sáwí'ó uráiwaimba aavimbá mayanké'a sáwí'a kwéone súsina. kemá némpa'a mé'a kesí imáyáao kentópa'a kwáyáísa'a misáwí'ó uráiwaimba á'a aavimbá mayánkaraumne.

4 torupamáimo maíyampimba kesí imáyáao kentópa'a kwáyainana Ísóigo Ísuna asirayámhá keinárawate kwáyaintave'a misáwí'ó uráiwaimba aaivimbá mayánkáaro.

5 Áánútuna kwaási kárákwiraampinkemba ai'mátuwenana Sáátáánigo umbai-yántáá'á amínana sáwí-amba tuwáinana Ísóigo Ísumo kumíndara'a kwembá airáníntave'a mirá é'a aaivimbá mayanké'a aúwáaro.

6 kawe'á umáiya máyaumne kwése'a makáawanamo moórá-kisaamo kampindénamo imbá amápa-kisaava'o kóyáwé intembá keinárawapimba moóráwai miráumai sáwí'o índawai keinárawapimba tivó sé'a ai'mátuwaaro.

7 tíyótaasa-tanon-kanaa tóyo ésa Yútaa-kwaasi toómbó intóráin-tantaa'a tuwésa aúná-tomba marésa sipisípi-araa'a tuvú'mái kwénaawe. miráumai Ísu Kárásiti kentááyáváyé séna pukáimba pó'a aúnaí'a umái mé'a mindáyave'a misáwí'ó uráimba kwétuwe'a kawe'á umái máéro.

8 sáwí'o kwéone sáwí-yantaatavaiye íma aamoí é'a kawe-tántáátáváyé árair-aintavaiye su'mai aamoí oró.

9 ááéma moórá-auvai agaimái simátine'a sé'a aarai-úmóyáné kwaai-úmóyáné kwéowaise íma máéro siráunda

10 mináimbó siráunda Áánútuna kwaásivinkembo mirámó kwéowaise íma máéro siráumne. Áánútunopa'o ímo tiráan-kwaasi aarai-úmóyáné kwaai-úmóyáné ó'on-o'on-tantaar-umoyane túran-andawe ésa marapá-tántáátávésa aamoí ésa íma Áánútuntavesa aamoí ésa mirámó kwéon-kwaasiyave'a íma sé'a Áánútuna kwaásivakewaimo mirámó íyávé'a siráumne. Áánútunopa'o ímo tiráan-kwaasi amápa'-marava'o máyáamba íma tiyuwé'a miwísé úwoi máéro.

11 ánivo agaimakáunda-ainkona ááimba maarán-áimbán-íye. moóráwai Áánútuna kwaási úne kwésiwai aarai-úmóyáné ó'on-o'on-tantaar-umoyane aúran-andawe éna marapá-tántáátávéna aamoí éna Áánútuntavena íma aamoí éna simái túwí'a sáwí'o umátinkená uwo'aó'-nómbá néna uwo'aó'á kwéiwaíse íma mé'a kwesé íma toómbá naaró. agaimakáunda-ainkona ááimba mirán-áintávé'a siráundawe.

12-13 ímo Áánútunopa'o tiráawai kemá íma aaivimbá maitinkánaumpo Áánútu aaivimbó maitinkánimba mindá kwendéimán-íye. keinárawapinkemba Áánútuna kwaási sáwí'o uráawai aaivimbá maitínkáaro. keinárawapinkemba moóráwai misáwí'ó uráindawaimba ai'mátuwaaro.

6

Ísóigona kwaásivimbo umbai-yántáá'ó kwáinda arupí umátínkáaro siráin-kwasai.

1 moórá-aimbo sáwí'o kwéomba simátiménda ísáaro. keinárawapinkemba évakarawai sáwí'o ombá ímo Áánútunopa'o tiráan-anon-kwaasitopa'a mátínkare'a aaivimbá maitínkáamba sáwí'a kwéovo Áánútuna kwaási anón-kwaasira'a mátínkare'a iséise é'a arupí umái máéro.

2 naaémba Áánútuna kwaási anón-kwaasi-i'a ésa amápa'-maravaken-kwaasi táái isésa kawe'-máayáyé sáwí-mayaiye sésa taaínkaar-esa naaémba mirá ónááovo ívé'a sáwíyan-aimba kanaán-umai iséise é'a arupí umái máéro.

3 naaémba kwíyómpaken-kwayo'narawa táái isánááomba mindá anón-tantaa'an-ivo marapá'ó máyáan-kwaasi tááimo arupí ónááomba mindá sáwíyan-tantaa'an-íye.

4 moórá-yantaa'o arupí ónáe sé'o é'a Áánútuna kwaásivimbo túwí'o ímo kwáyainda-kwaasiyave'a arupí umásínkáaro íma sé'a túwí'o kwáyaindawaiyave'a arupí umásínkáaro seró.

5 sáwí'a kwéune sé'a misáwí'ó kwéomba ivátuwe'a kawe'á ónááontave'a maanáimbá kwéagayaumne. keinárawa'a sé'a kawer-ímáyáágwára-kwáásiyá úne kwésemanivo íma aaí ísámai arupí kwéumatinkaavo

6 Áánútun-aaiyavesa ímo áraire siráawaira'a mátinke'a sé'a moóra-aimba arupí umásínkáaro sé'o kwéomba mindá sáwí'an-iyé.

7 Áánútunopa'o ímo tiráan-kwaasira'o mátinke'a aaivimbá maitínkáamba sáwí'a é'a Áánútuna aambá íma kawé'á umái kwégwaraawe kwésune. kentí anón-kwaasimo ísátinkaiyan-ainkomo éna ayááímó úwoimo kwénimba mindá kitoka'a sáwí'an-ivo Áánútunopa'o ímo tiráan-kwaasitopa'o aaivimbó maitínkáamba mindá anómba sáwí'an-iyé.

8 mirámó ombá Áánútuna kwaási kentívá'awaawi sáwí'a kwéumatinke'a kentúwíkwara'a sáwí'a kwéowe.

9 sáwí'o kwéowaimo Áánútumo kárákwiraipa'o ímo kónááowaimo ontembá kwéowe. kampar-ímáyáá íma é'a simátimunda-aimba ísáaro. aarai-úmóyáné kwaai-úmóyáné ésa marapá-tántáátávésa aamoí ésa Áánútuntavesa íma aamoí ésa kwaai keiyái kesuwainíné sisaná kesuwairé sésa sáwí'a úmae nááówasa aarai miráumai keiyái sáwí'a úmae kwénaaesá

10 umóyámbá ombá túran-anda ésa uwo'aó'-nómbá nésa uwo'aó'á ésa simái túwí'a sáwí'a umátinkesa kwétinkamesa umóyámbá ésa mirámó kwéon-kwaasi Áánútu kárákwiraipa'a íma kónááowe.

11 keinárawapinkemba évakarawai mirámó uráan-kwaasiraani'a kwéombanivo kentáásí Áánútun-amanko Ísóigo Ísu Káráísitina asirayándéi misáwí-yántáá'á maitiyuwéna Áánútunde-i'a umátinkena kwenaúranka'a arupí umátínkaraiye.

túwawaa'nei Ísóigona mayái mayánááon-kwasai.

12 keinárawapinkemba évakarawai sé'a amáparitaamo kwéundaya kanaán-iyé kwésevo kemá sé'a évakari'o kwéomba íma kawé'á kwéumatinkaiye sé'a moóra-aimba amápari'o kwéunda kanaán-ivo évakari'o kwéunda miwá kembá tátoranintave'a a'áo kwésune.

13 toónkó tirumpimbó kumíníntavena isaná tirunkó toómbó náníntavena kwáyáimba póna Áánútu minkáé-tántáá'á ánásasuwaniye. mirá ínivo túwawaatavesa imáyáa ombá maarán-iyé. túwawaa'nei aarai-úmóyámbá ónááomba ímanivo mintúwáwáá'néi Ísóigona mayái mayánááowe. mirámó ónááontavena Ísóigo túwawaaka'a kwétuwa'naa-iyé.

14 Áánútu Ísóigomba pukáimpinkemba usásinankaraintemba kwená asirayándéi kentáá súwawaa'a usásisinkanintaawe.

15 kentúwawaa'a Káráísiti aiyayaankaambo kwéimba pó'a eénánká'ó kwénaainda-ininkowe íma maé'a mimbórá-túmá aú'mái máéro.

16 moóráwai eénánká'ó kwénaainda-ininkoe máyáimba mimbórá-túmá aú'mái máyááiyé. mindáyavena naaóvá'á Áánútun-aai aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna minkáé'nárai mimbórá-túmá ma'mái máyááiyé agaimaréna siráiyé.

17 ánivo Ísóigoe tarúmai máyáiwai kwenamankó kwesé máyáísana mimbóráí'a umái máyáiyé.

18 aarai-úmóyáné kwaai-úmóyáné kwéomba tínaaemba umáméro. ó'on-o'on-tantaa'o sáwí'o kwéomba túgo íma sáwí'a kwéivo aarai-úmóyámbó kwéomba túgo sáwí'a kwéiyé.

19 Áánútu kwenamankómbá ai'marówana kentirumpimbá kumbáyáimba póna kentúma Áánútun-amankona naambá kwáyáimba á'a ísaraawe. kentúma Áánútundeima isa'á kesúma kendéiyáámá póta sirááímo kwétaini'a úwoi ónaumne íma seró.

20 Ísu Káraísiti keinárawatavaiye sénamo pukáimba mimbéyámbá keinárawa'a kwendéimán-ovo marapá'ó máyáamba Áánútu áwí'a anómba úmae iyóro.

7

aaraimó kwémayaan-kwasai.

1 évakar-aimbo agaimáimo sísaa-uraan-aintave'a simátimune. awá-kwáásí aaraí íma maésa úwoimo ménaaomba mindá kawe'án-iyé.

2 ánivo keinárawa'a úwoi kwaásivimbo máyáawai aarai-úmóyáné kwaai-úmóyáné anómba kwéompimba máyáantave'a umóyámbá únavo sé'o aaraí mayáiyasa kwaai mayáiyasamo ónááomba mindá kawe'án-iyé.

3 kwaai gó kwenáúma íma aambá aunínivo mindá awainínkóndéimá isaná awainínkó kwenáúma íma aambá aunínivo awaikóndéimá isaná miráumai kwenáwa'na-awa'naa umái méyaaoyé.

4 awainínkó kwenáúma íma kárakwiyisana awaikó kwégarakwisana awaikó kwenáúma awainínkó kwégarakwiyiye.

5 íma aambá aunésarai ánivo kanaán-iyé sésarai Áánútuntavesarai imáyáa ésarai námúnaa símae iyóyáaoyantavesarai sáwíyan-kanaa agándayaaoyé. minkánáa ánásainasarai mimbórávimbá koyauwé'mái méyaaoyé. íma kanaán-umai kentúra'a kárakwirewana ayáátáaka'a nénka'a méyana kawe'ó umáimo méyan-asirayamba ánásainana Sáátáanigo sáwí'a ígwáe séna tavisivó sé'a simátimundantemba mirán-oro.

6 mináintavé'a íma asiramái simátimé'a sé'a mirán-oro sé'a mirán-áintavé'o sísaa omba simátimé'a sé'a mirámó ónááomba kawe'án-iyé kwésune.

7 kemó aaraimó ímo makáundantemba amáparawai mirámó ónááomba siráái kwétaiye. ánivo ímo mirámó ónááomba Áánútu mirám-baaran-tantaakona asirayámbá kwétimiye.

8 simátiménda awá-kwáásíyé ketor-íniné ísáaro. kemó máyaundantemba mirámó ónááomba kawe'án-iyé.

9 ánivo ímo kanaán-umaimo kentúra'o kárakwiye'o é'a aaraí mayáiyasa kwaai mayáiyasa ónááowe. aaraí mayáiyasa kwaai mayáiyasa ónááomba mindá íma sáwí'an-ivo úwoimo mésamo aaraí mayánáe-imayaamo anómba únavo sé'a aaraí mayáiyasa kwaai mayáiyasa ónááomba kanaán-iyé.

10 aaraí máyáísana kwaai máyáísana kwéowai simátimé'a sé'a íma kesí imáyáavinkemban-ivo Ísóigona imáyáavinkemba kwésimatimune. aaraigó awaikómbá íma auwéna kówíno.

11 ánivo awaikómbó auwénamo éna ó'omba íma kwaai mayáino. ímo mirámó énamo éna koyauweréna awaikónópa'a tíno. kwaai íma kentuwainímbá'a ti'mátuwaaro.

12 moórá-aimba simátiménda Ísóigo simátimiyo íma siráivo kemá kwésimatimune. keákwákómó ékai awaikó Áánútun-aaiyavena áraire siráísana awainínkó íma áraire kwésin-ininko awaikóntávéna esé méyae sínanamo éna íma ai'mátuwaino.

13 ánivo awainínkó Áánútun-aaiyavena áraire siráísana awaikó íma áraire kwésiwai awainínkóntávéna esé méyae sínanamo éna íma ai'mátuwaino.

14 kwaai Áánútun-aaiyavena íma áraire kwésiwai awainínkó Áánútun-aaiyavena áraire siráin-ininkoe tágárotamai máyáintavena Áánútu séna awaikómá isaná póna kanaán-iyé kwésiye. aaraí Áánútun-aaiyavena íma áraire kwésin-ininko awaikó Áánútun-aaiyavena áraire siráiwaiye tágárotamai máyáintavena Áánútu séna awainínkómá isaná póna kanaán-iyé kwésiye. ímo mirámó kwéinkakai miwítí iyámpói Áánútuna kwaásiti iyámpóiraamba íma osinó. ánivo miwíyávéna Áánútu séna kesí kwaásiti iyámpóiraamban-owe séna kanaán-iyé kwésiye.

¹⁵ keákwákómó ombá awaikó Áánútun-aaiyavena áraire siráisana awainínkó íma mirá kwésisana awainínkó áraire siráisana awaikó íma mirá séna auwé'a kónáe sésa mirá ónááomba kanaán-umai kóyáwé ónááowe. Áánútun-aaiyavesa áraire sewái owasá íma áraire sewáíye íma tarúmai máyáamba pósa kóyáwé ónááomba kanaán-íye. Áánútu paru umái ménaaontavena táayaraimba pósa auwé'a kónáe sésamo ésa kanaán-íye.

¹⁶ aaraí ísáaro. enawaikómbá áwa'naa inanawá Áánútun-aaiyavena áraire síní. íya áraire síníyo. mináimbá íma ísaraawe. ánivo kwaai ísáaro. enawainínkómbá áwa'naa inanawá Áánútun-aaiyavena áraire síní. íya áraire síníyo. íma ísaraawe. mindáyave'a íma ááéma tuwé'a kóyáwé oro.

Áánútu kwená kwaási-i'o umátínkarainka'o máénten-umai miráumai máéro siráin-kwasai.

¹⁷ Ísóigo amápa-kwaasi tínkámae kuráimba kwená kwaási-i'o umátínkarainka'o máénten-umai miráumai máéro. Áánútuna kwaási naaó'-nao'a máyáan-kwaasi mináimbá kwésimatimune.

¹⁸ Áánútumo kwená kwaási-i'o umátínkarainka'o mé'o Yútaa-kwaasi kentúmo kárámaimo araa'énamo owasamó ó'onkaa-kwaasi kentúmo ímo kárámaimo araa'énamo owasamó kwéomba mindá kanaán-ivo úwoi mirá kwée'a ó'on-kwaasi-i'a ónáe íma sé'a máéro.

¹⁹ túmo kárámaimo araa'énamo owasá ímo túmo kárámaimo araa'énamo owasamó kwéomba íma anón-tantaa'an-ivo Áánútun-aaimo kwétaagwiyavesamo máyáamba anón-tantaa'an-íye.

²⁰ Áánútumo kwená kwaási-i'o umátínkarainka'a máénten-umai miráumai máéro.

²¹ Áánútumo kwená kwaási-i'o umátínkarainka'a keinárawa'a meeyámbakaawaiti mayáímó mairáawaimo ombá íma anón-imayaa ombánivo mimbáyáímó tuwánááon-ambo kwáyaina'o é'a tuwánááowe.

²² Ísóigomo kwená kwaási-i'o umátínkarainka'a keinárawa'a meeyámbakaawaiti mayáímó mairáawaimo é'a Ísóigo sáwí'o umáímó máyáampinkemba iyátínkaraiwaiman-owe. ánivo Ísóigomo kwená kwaási-i'o umátínkarainka'a úwoimo máyáawaimo é'a Ísu Káráísiti meeyámbakaisa'a kwená mayái-kwáásín-owe.

²³ Ísu Káráísiti pukáimba keinárawatavena mimbéyámbá uráisa'a kwená kwaási-i'a uráamba pó'a kentí imáyáa tátoranae síya'o é'a a'áo sero.

²⁴ Áánútumo kwená kwaási-i'o umátínkarainka'a máénten-umai Áánútuwe tarúmai máéro.

awá-kwáásítí kwaasái.

²⁵ awá-kwáásíyávéna Ísóigo íma asirayán-áimbá simásímakaisa'a kesí imáyáavinkemba kwésune. Ísóigo arumbá umásínkáintave'a sún-da-aimba pó'a kawer-áiné sénááowa'a simátimune.

²⁶ umbai-yántáá'á kwáyáintave'a imáyáa é'a kwésumpo máyáantemba miráumai máéro. mirámó íyamba kawé'an-íye.

²⁷ aaraí makáawai ti'mátuwanáe íma síyasa aaraí íma makáawai aaraí mayánáe íma seró.

²⁸ ánivo aaraimó mayánááombo é'a íma sáwí'a ónááowe. inaamarúmó kwaaimó mayánááombo é'a íma sáwí'a ónááowe. aaraí mayáiyasa kwaai mayáiyasa ónááomba marapá'ó ménaaomba umbai-yántáá'á kwénimba mindá imáyáa é'a mirán-ovo sé'a aaraí íma mayáiyasa kwaai íma mayáiyasa ónááomba kawé'an-íye kwésune.

²⁹ kesí kwaásiyono ísáaro. Áánútumo siráin-kanaa sáwíyanka'a ánásanimba pósa aaraimó makáawai miwítí umbai-yántáátávésa íma anón-imayaa ésa aaraimó ímo makáawaimo mésamo Áánútuna mayáiyávésamo imáyáamo ésamo máéntemba miráumai máéro.

³⁰ tirunkómó umbaimó kwétaiwai mindáyavaiye su'mai íma imáyáa ésa tirunkómó ímo umbaimó kwétaiwai mésamo Áánútuna mayáiyávésamo imáyáamo ésamo máéntemba miráumai máéro. tirunkómó aamoimó kwéiwai mindáyavaiye su'mai íma imáyáa ésa tirunkómó ímo aamoimó kwétaiwai mésamo Áánútuna mayáiyávésamo imáyáamo ésamo máéntemba miráumai máéro. óísambo kwémeyanowai mindáyavaiye su'mai íma imáyáa ésa óísambo ímo kwémeyanowai mésamo Áánútuna mayáiyávésamo imáyáamo ésamo máéntemba miráumai máéro.

³¹ marapá-tántáá'ó kwémeyanowai mindáyavaiye su'mai íma imáyáa ésa mirám-báyáimó ímo kwémayaawai mésamo Áánútuna mayáiyávésamo imáyáamo ésamo máéntemba miráumai máéro. marapá'ó máyáan-kwaasimo kwémayaam-bayai ánásanimba pó'a súnda-aimba marapá'ó kwáyáin-tantaatavena íma aiva-tántáá'án-iye seró.

³² marapá-tántáátáv'é'o ímo anón-imayaamo ombá siráái kwétaiye. awá-kwáásí Ísóigona mayáiyávésa imáyáa ésa Ísóigomo aamoimó kwéini'a kwéovo

³³ aaraigwáráwái marapá-tántáátávésa imáyáa ésa tuwainímbáá'o aamoimó kwéom-bayai kwémayaawana

³⁴ kaer-imáyááó kwétavisiye. ímo kwaaimó mairáan-inaamaru-inine Ísóigona mayáiyávésa imáyáa ésa sésa súwawaare imáyáawe Ísóigomba aménáe kwésevo kwaai gwárá-ínímbá marapá-tántáátávésa imáyáa ésa tuwai'máá'a aamoí ígwáe sésa mirám-báyái kwémayaawe.

³⁵ aaraí íma mayáiyasa kwaai íma mayáiyasa oró-áimbá íma kwésumpo túwa'naa ónaunda-aimba kwésimatime'a kawé'á umái ménaaontave'a mináimbá kwésimatime'a Ísóigontave'a imáyáa é'a kwená mayáiyé su'mai mayánááontave'a mináimbá kwésimatimune.

³⁶ moóráwaimo inaamarúmó siváúmakenamo ménamo naaémbo kwentávénamo mayánáe-imayaa anómba énamo sénamo íma kawé'á umái máyaunda pó'a mayánáemo síndamo amápa-tantaa'o kanaamó ínanamo éna úwoi mayániye. mayáíndamo éna kanaán-iye.

³⁷ moóráwaimo inaamarúmó siváúmakenamo kwená imáyáamo asiramáimó énamo kwenáúra'o kárákwiyenamo sénamo íma mayánaumpo úwoi méniye sínanamo amápa-tantaa'o kanaamó ínanamo éna mirámó énamo ímo mayánímba kawé'án-iye.

³⁸ miráumai moóráwaimo inaamarúmó siváúmakaíndawaimo mayánímba kawé'án-ivo moóráwaimo inaamarúmó siváúmakaíndawaimo ímo mayánímba ávááraumai kawé'án-iye.

³⁹ amáánko séna keákwákómó ésarai awaikó máyáíndara'a tarúmai méyana awaikó puwínana kwaaiyávénamo ankáínana Ísóigona kwaásigokare su'mai maíno.

⁴⁰ ánivo imáyáa é'a ímo kwaaimó maénamo úwoimo ménimba arunkó kawé'á kwéinana méniye. Áánútun-amanko mináíntávéna mimbórá-áimbá kwésiye-imayaa kwéune.

8

póimo tuvú'mái kampar-ísóígómbá ámén-kwasai.

¹ agaimái sísaa e'a sé'a póimo kwétuvu'nesamo évakar-ama'o káráimaimo kwaántái-taareira'o marésamo évaka'o máákétira'o kwémaraamba minámá'á meéyámba'maimo nánaundaya kanaawá'iyó-aimbo sísaa e'o sen-áimbá simátiménda ísáaro. mirám-baarawaina ááimba awánasaraundaya póta miráyá ónáe-aimba ááéma íma seró. mirámó kwéombo é'a kentúma maé kwéiyovo kwaásimo tirumbó tímémbo kwétuwa'naa-omba mindá kawé'án-iye.

² évakarawaimo moórá-yantaatavesa imáyáa ésa sésa á'a awánasaraumnemo kwésiyawai íma kanaán-umai awánasaraavo

³ Áánútumbo tirumbó áméwanamo imbá Áánútu miwí tuwánasaraiye.

⁴ mináimbá imáyáa é'a ké'naan-aimba póimo kwétuvu'nesamo évakar-ama'o káráimaimo kwaántái-taareira'o marésamo évaka'o máákétira'o kwémaraamba minámá'á meeyámba'maimo nánááon-aimbo sendá ísáaro. kwaántá-kwaasi íma asirayákwárá-kwáásín-ovo mimbóráwái asirayákwáráwái Áánútuma iyé-áíntá ísaraumne.

⁵ kwíyómpare maraparé sáwíva-tantaa'a kwáyáísasa évakarawai sésa kentáásí asirayákwáráwái ména kenká'á kárákwiraiye sewaná mirámó kwésen-tantaa'a sáwíva'a kwáyáivo

⁶ kesáá mimbóráwáíntávéta séta kentáásí Áánútu éna kentáásivowama iyéyá kwésune. amápa-tantaa'a úmakaimba póta kwenáwí'a mósá maréta kwená kwaási-i'a úndayaveta máyaumne. mimbórá-Ísóígómá máyáimba Ísu Káráísitima póna Áánútumo siráintemba amápa-tantaa'a uráimba kwená asirayákwáráwái máyaumne. miráumai kwaántá-kwaasi íma asirayákwárá-kwáásí owé-áímbá ísaraumne.

⁷ mináíntá ísaraumpo amáparawai íma ísaraawe. évakarawai pói tuvú'mái kwénesa kwaántá-kwaasiyavesa imáyáa ésa tímémáembanivo Áánútunopa'o tiráanka'a ááéeraan-imayaa ésa kwaántá-kwaasi tímém-poiman-iye sésa mimpóí kwénaamba tirumpin-ímáyááómó sáwí'a kwéowemo kwésini'a kwéesa sésa mimpóímá ímo naaráámbá kwénaumne kwésewe.

⁸ mintómbó ímo néta nétaamo kwéundaya Áánútu íma imáyáa éna náúndayavenaya aamoí umásinkenaya ímo náúndayavenaya aamoí umásinkenaya íma mirá kwéiye.

⁹ kwaántá-kwaasi tímém-poimo né'o ímo né'o kwéomba mindá kanaán-ivo Áánútuntavesamo ímo asiramáímo máyáawai tuwánésa keinárawa'o ontembá mirá ésa miwí tirumpin-ímáyááómó sáwí'a kwéowemo kwésini'a mirá ovó sé'a kárákwiyoro.

¹⁰ keinárawa'a sé'a kwaántá-kwaasi íma asirayákwáráwái ombá pó'a tímém-poimo úwoimo kwénaunda kanaán-iye sen-kwáásí kwaántá-kwaasiti mono'-náúmpá'ó toómbó kwénaambo ésa Áánútuntavesamo ímo asiramáímo kwéowai tuwánésa sésa keséya mintómbá nánaumnemo kwésesamo kwénaamba tirumpinkén-ímáyááómó sáwí'a kwéowemo kwésini'a kwéowe.

¹¹ miráumai mintómbá kwénaunda kanaán-iye kwéseмба mindá Áánútuntavesamo ímo asiramáímo máyáawai sáwí'a umátínkáawe. Ísu Káráísiti miwíyáváyé séna pukáiwai kentívá'awaawi sáwí'a umátínkáawasa sáwí-amba kwégwaraawe.

¹² kentívá'awaawi sáwí'a umátínke'a miwímó ímo asiramáímo máyáan-imayaa sáwí'a umátínkáamba Káráísitimba sáwí'a kwéumankaawe.

¹³ kemá Póro sé'a kwaántá-kwaasi tímém-poimo naanasá kesívárawaisai suwánésa sáwí-amba kwáráavo sé'o ama'ó ímo naanasá suwánésa misáwí-ámbá íma kwaránááowe.

9

Póro aantá-kwaasiti mayái kwémaena meeyámbá íma mairáin-kwasai.

¹ kwaási kembá íma kwétatoraavo Áánútu kesáái simátiminkwae séna aantá-kwaasi-i'a umásínkaraiwaima é'a súrandai kentáásí Ísóigo Ísumba awáné'a kwená mayái keinárwapimba komayááwánda suwáné'a Áánútun-aaiyave'a áraire siráamba mindá kesí mayáígón-áúma paáruraiye.

² évakarawai kentávésa sésa íma Ísóigona aantá-kwaasiman-ivo úwoi-kwaasiman-iye kwésewa'a keinárawa'a íma kanaán-umai mirán-áímbá kwésewe. Ísóigo si'mákowa'a

keinárawa'a kwenáái kosimátimewana'a áraire siráamba pó'a mindáyave'a imáyáa é'a kentáv'é'a sé'a árai'a Ísóigona aantá-kwaasiman-iyé seró.

³ évakarawai keinárawapinkemba kentáv'é'a sé'a Ísóigon-aaí simátiminkwae séna íma ai'mákaiwaiman-iyé kwéseмба maarán-áímbá anondá simátimune.

⁴ áséi-kwasai kosimátimewandara'a toómbó ímo meéyámbare'o úwoimo naráundarakai kanaán-uráísino.

⁵ Ísóigona aantá-kwaasiye Ísóigo ává'awaawiye Pítaawe tuwainímbáá'o tí'maesamo áséi-kwasaimo kosimátíma'mae kwénaaontemba kemó kesuwainímbó áí'mae'o áséi-kwasaimo kosimátíme'o kentí toómbó úwoimo naráundarakai kanaán-uráísino.

⁶ évakarawai áséi-kwasai kosimátímakaamba toómbó meéyámba'mai nánááontavesa íma mayáí kwémayowa'a úwoi toómbá tímúwasa naráavo Páánápáasinte kenkáiyavaiye su'mai imáyáa é'a sé'a toómbó náyááoiyantavesarai mayáí kwémaesarai óntamba mairésarai toómbá kwémandaaíye-imayaa kwéomba mindá sáwí-imayaa kwéowe.

⁷ maarán-áímbá imáyáa oro. i-kwáásí miwítí mayáírakém-béyámbá toómbá kwénaawe. kígauimo kwéowai minkígáúvákén-tómbá kwénaawe. póímo máráawai mimpóímá tuvú'mái úwoi kwénaawe. miráumai mayáímó kwémayaawai meéyámbá kwémaraawe.

⁸ mináímbá kwaásiti imáyáavinken-aimba kwésimatimumpo Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba mirán-áímbá kwáyáimba simátíménda ísáaro.

⁹ Áánútu Mósesimbo simámakain-amaamba agaimaréna séna

kwaásiti toómbá úwítí-aramba ásima piyíndayavena purumakankó aísamai tamái mapándáapa umái ásima pítúwáínka'a purumakankóná óika'a íma asááesa túwéwana úwoi ména évaka'a náníye

siráimba mimbáyáígóná meéyámbá póna mintómbá évaka'a úwoi náníye. Áánútu íma purumakantáváiyé su'maiyavena mináímbá agayaaó siráivo

¹⁰ kentááyavenagwara'a mináímbá siráíye. kígauimo kwéowai mimpínkén-tómbá nánaumne-imayaa kwéesa kwémaraawe. námáimo kwéowai minkígáúvákén-tómbá nánaumne-imayaa kwéesa kwéowe.

¹¹ miráumai keinárawapimba Áánútun-aaí kosimátímakaundaya pó'a toóné évaka-tantaaremo úwoimo siménaaonta kawé'án-iyé.

¹² kentáásínaaemba évakarawai keinárawapimba Áánútuna mayáí kogwémaesa sésa toómbá síméro suwa'á úwoi tímúwasa naráawe. miwímó toóné évaka-tantaare úwoimo mairáantemba kesáágwára'ó úwoimo máyáandaya kanaániye. kentópakemba toóné évaka-tantaare mayánaunda-amba kwáyáimbanivo kemó simíyan-tomba siyáán-umai máyáanata Ísu Káráísitin-aaí íma ísáavo séta kesí mayáírakémbá toómbá meéyámba'mai néta anóm-bayai kwémaeta íma ivátuweta mimbáyáírakémbá toómbá meéyámba'mai naráumne.

¹³ maarán-áíntáv'é'a imáyáa oro. Yérúsaremu-naopa'a anóm-bono'-naumpa'a mayáí kwémayaawai mindáúmpákén-tómbá úwoi kwénaawasa óntan-taareira'a Áánútuntavesa póí tuvú'mái kwéagayaawai mimpínkén-tómbá úwoi kwénaan-aimba ísaraawe.

¹⁴ miráumai Ísóigo Ísu asiramái séna áséi-kwasai kosimátimiyawaitopakemba toómbá úwoi tímíyasa nánááowe siráíye.

¹⁵ keinárawapimba komé'a Ísu Káráísitina áséi-kwasai kosimátimewandara'a kentópakemba toóné évaka-tantaare mayánaunda-amba kwáyombanivo íma maéta toómbá síméro íma siré'a ívékwara'a simígwáe sé'a íma maanáúvái kwéagayaumne. ávááraumaimo sááimo sinkáína'o puwónáe sé'o é'a toómbá síméro íma sénaumne. miráumai kesí mayáírakén-tómbó kwénaandayave'o é'a íma aambá áúsinkaaro.

¹⁶ Áánútu asiramái simásímakaisa'a áséi-kwasai kwésimatime'a mináséi-kwásáímó ímo kwésimatimekai kesópa'a umbai-yántáá'á paárisino. mindáyave'a mináséi-kwásái kwésimatimundayave'a íma kesúma maé kwéiyune.

¹⁷ kesí imáyáavinkembo áséi-kwasaimo kwésimatimekai meéyámbá mayánáe súšina. íma mirá é'a Áánútu simásímakaintave'a kwésimatimune.

¹⁸ mindá árair-aimba póna kesí meéyámbá maarám-béyámbán-iyé. áséi-kwasai kwésimatimunda toómbó úwoimo kwémayaundarakai kanaán-isinó. toómbá íma úwoi mairáunda pósa íma maarán-áímbá sénááowe. áséi-kwasai ísaraundarata toóntá ámakaumne íma seró.

áséi-kwasaimo úwoimo kwésimatime'o aamoimó kwéunda mindá kesí meéyámbán-iyé. áséi-kwasaimo úwoimo kwésimatime'o aamoimó kwéunda mindá kesí meéyámbán-iyé.

¹⁹ keinárawa'a kembá íma táto'makaawa'a kemó siráanteni'a kwée'a toóné évaka-tantaare mayánaunda-amba kwáyáimbanivo íma maéta mirán-tántáá'ó mairáundarakai esimái-kwaasi Áánútunopa'a tiráasino. íma mairáundayave'a sáwívarawai túwa'naa únasa Áánútunopa'a kwétewe.

²⁰ Ísu Káráisitín-aaiyavesa áraire sénááontave'a Yútaa-kwaasivinkemba mé'a miwímó ontem-báyái kwémayaunana Áánútu Mósesimbo simámakain-amaanko íma kembá tátokaivo minámáánkómó tátokain-kwaasivimba mé'a miwímó ontembá miráumai mé'a Ísu Káráisitín-aaiyavesa áraire sénááontave'a miráumai máyauumne.

²¹ Ísu Káráisitín-aaiyavesa áraire sénááontave'a ó'onkaa-kwaasi Áánútuna amáámbo ímo ísaraan-kwaasivimba mé'a miwímó ontem-báyái kwémae'a Áánútuna amáámbo Ísu Káráisiti siráin-amaamba íma araisé'a úwoi kwétaagwiavune.

²² évaka-tontave'o náúnavo kwésen-kwaasi túwa'naa únasa Ísu Káráisitín-aaiyavesa áraire sénááontave'a mirán-tómbá íma né'a máyauumne. évakarawai Ísu Káráisitín-aaiyavesa áraire síyana Áánútu sáwí'o umáímó máyáampinkemba iyátinkanintave'a mirám-baaran-kwaasivimba mé'a miwímó ontembá kwéune.

²³ áséi-kwasai kóyáwé ínana Áánútu kawé'á umátinkena kenkwará'á mirá umásinkanintave'a mirá kwéune.

²⁴ maarán-áímbá imáyáa oro. amáparawai isaaisésa kwégowana moórawai kóyaaitena meéyámbá kogwémaena aamoí uráiyé sen-áímbá kwéisaawe. miráumai Áánútumo aamoí umátinkanintave'a imáyáa é'a Áánútuna aampa'á miráumai koró.

²⁵ kesúma asiraínkwáe sésa isaaisésa kwénaaomba tiyáántán-kwimai kwégwesa miwí túra'a kwégarakwiyesa ánásanim-beyambo mayánááontavesa mirá kwéovo kwaíkwei'a íním-beyamba mayánaundayaveta Áánútuna aampatá kwégune.

²⁶ miráumai íma úwoi kwégumpo ayááivá'á kwáyáim-beyantave'a imáyáa é'a Áánútuna aampa'á kwégune.

²⁷ kesúra'o sirááímó kwétaini'a ímanivo Áánútumbo arááímó kwétaini'a umái kwaráúndayave'a kesúra'a kárákwire'a áséi-kwasai kwésimatimunana naaémbo Áánútu íma aamoí umásínkáivo sé'a kesúra'a kwégarakwiye.

10

kwaántá-kwaasiti imáyáa íma mósá máráaro siráin-kwasai.

¹ kesí kwaásiyono. maarán-áímbá imáyáa oro. naaóvá'á Yútaa-kwaasiya síkwá'náya Ísípi-marava'a ándávakemba Áánútu ayútinkowasa miwí túra'a íma kárákwiyesa sáwí'a uráamba imáyáa oro. Áánútu ayútinkowasa Ísípi-marava'a tuwésa kwéguwana aambá agaráátinkena ainámbá amáparawai túrampa'a makówasa mináínánkó kún-ayampa'a

kwéguwana Áánútu anón-domba tuwínkaa'a úmarowasa amáparawai mimpímbá kóaatasa kavóná-marava'a kwégwesa

² miwítí anóndako Mósesiye tarúmai máyówana Mósesi mináínámbá kwa'maéna kwéguwasa kentáá síkwá'náma mirá kwéuwana Áánútu nombá tuwínkaa'a úmarowana mimpímbá Mósesi kóaatowasa miwígwará'á mimpímbá kóaatasa

³⁻⁴ noné toóné íma kwáyopa'a kwéguwana Áánútu toóné noné timúwasa amáparawai kwénowana Áánútu óntan-ayau tinkówana minóntámpínkémbá nombá kumúwasa kwénesa kwénaauwana minóntámbá miwítí egwaa'á kwáyowasa naráawe. minóntántávéta séta Ísu Káráisitiman-iye kwésune.

⁵ kavóná-marava'a kweéme kweémesa Áánútun-aaimo kwarááraamba sáwívarawai íma kwarésa sáwí'a uwaná mindáyavena Áánútu íma aamoí umátinkena kavóná-marava'a tínkámaena kwénaauwasa pukáawe.

⁶ sáwí-imayaawe su'mai ésa sáwí'o kwéuntavesa aamoí uráavo kesáá miráyá únava séta miwímó urántaveta imáyáa éta kentáásúra'a kárakwiyono.

⁷ miwívínkémbá évakarawai kampar-ísóígómbá úmakesa kwená imáyáa mósá makáavo kesáá íma mirá ónáisaiye. mináíntávéna Áánútun-ai aúváivimba agaimaréna séna

kwaási mara'á mésa toóné noné násuwesa usásinesa tiraimá makáawe.

kampar-ísóígóntávésa imáyáa ésa mirá uráawe agaimaréna siráiyé.

⁸ miwívínkémbá évakarawai aarai-úmóyáné kwaai-úmóyáné uráavo kesáá íma mirá ónáisaiye. mirá untavéna mimbórá-kánaávímbá Áánútu sáwíva-kwaasi 23,000 kwaasi tínkamuwasa pukáawe.

⁹ miwívínkémbá évakarawai Ísóigomba masínkáánkái sésa Áánútu kentáará'á íma kawé'á umái kwégarakwiye kampa'á sésa sáwí'a uráavo kesáá íya mirá ónáisaiye. mirá untavéna Áánútu iraankavayaantómbá tí'marówasa vovasá pukáawe.

¹⁰ miwívínkémbá évakarawai Áánútumba í'ai ánkaraavo kesáá íma mirá síyataao. mirá untavéna Áánútumo kwíyómpakembo ai'marówai tínkamuwasa pukáawe.

¹¹ miwívímbá mirán-tántáá'á paárúwana Áánútun-ai aúváivimba agaimakáimba kesáá ánásanin-kanaavinta máyaundawaiya mináímbá kwéseta imáyáa éta íma miráyá éta kárakwiyono.

¹² miráumai kesávé'a sé'a asiramái máyaundawaiya úne kwésewai moóra-yantaako tavisína'a sáwí'a únava sé'a kárakwiyo.

¹³ sáwí'o ónááon-umbai-yantaa'o kentópa'a tiráimba mindá amápa-kwaasitopa'a tiráiyé. Áánútu tiráváyáiwaima séna sáwí-asirayan-tantaako kentópa'a téna tavisína'a sáwí'a ovó séna mirán-tántáá'ó tuwánááon-amba ámáá-ontama agaráátinkaina'a kanaán-umai asiramái mé'a íma sáwí'a ónááowe.

¹⁴ kesí kwaásiyono. Yútaa-kwaasiya síkwá'náma urántemba mirá únava sé'a kampar-ásíráyánkwáráwáítí imáyáamo mósá kwémaraamba tínaeemba umáméro.

¹⁵ kawer-ímáyáámó kwéon-kwaasi owa'á asiramái simátimé'a sé'a simátimunda-aimba kawé'á umái imáyáa oro.

¹⁶ Ísu Káráisitimo kentááyáváyíyé sénamo kwená naaemó kumúwanamo pukáintaveta imáyáa éta aráá-tomba kwénaundaya ándá-aran-domba Áánútumpa'a súwi séta mindómbá kwénaundaya maará séta Ísu Káráisitina naaenéiyá tarúmaiya máyaumne. minaráá-tómbá topámbaiya kwénaundaya maará séta Ísu Káráisiti áúneiye tarúmaiya máyaundaya

¹⁷ minaráá-tómbá mimbórá-tómbá kwáyáísata mimpínkéntáámó amáparawaiya kwénaundayaveta mimbórá-kwáásí-í'a umáíya méta sáwívarawaiya úndanivo mimbórá-kwáásí-í'a umáíya kwémaumne.

¹⁸ Ísareri-andarakewai Yútaa-kwaasimo kwéomba imáyáa oro. Áánútuntavesa imáyáa ésa óntan-taareira'a póí tuvú'mái agaimái kwéamesamo kwéomba Áánútuwe tarúmai máyáawe.

¹⁹⁻²⁰ súnda-ainkona ááimba simátíménda ísáaro. kwaántá-kwaasimo toómbó tímémba kwaántá-kwaasi kwétuwa'naa-ontavaiya kwétimeo. ímaniye. kwaántá-kwaasima kwétimen-tomba anón-tantaara'iyo. ímanivo úwoisan-tomban-iye. súnda-ainkona ááimba maarán-áímbán-iye. póímo kwétuvu'nesamo évakar-ama'o kwaántá-kwaasimo kwétimesamo máyáamba íma Áánútumba kwéamesa máyáawe. kwaántá-kwaasimo tímé'o miwísémo tarúmaimo máyáamba miráumai íma máéroyavena siráái kwétaiye.

²¹ Ísóigoe tarúmai maésa kwaántá-kwaasiye tarúmai maésa kwéomba íma kanaán-umai kwémaewe. Ísóigontave'a imáyáa é'a ándá-aran-done toóné kwénaavo kwaántá-kwaasiyave'o imáyáamo ésamo kwétimesamo mintómbó kwénaapa'a íma komé'a naaró.

²² mirámó é'o sé'o Ísóigo íma aivaráwáímán-iye síyanamo éna áwáá'a tiyíniye. Ísóigona asirayánkó kentáásí asirayámbá usáyaaitaraivo íma mirán-oro.

²³ keinárawapinkemba évakarawai sé'a amáparitaamo kwéundaya kanaán-iye kwésevo kemá Póro sé'a évakari'o kwéomba íma kawe'á kwéumatinkaisana évakari'o kwéomba íma kwétuwa'naa-iye kwésune.

²⁴ miráumai kesávé'o túwa'naa ónááom-bayaiye su'mai íma maé'a ó'owigwara'o túwa'naa ónááom-bayaiigwara'a máyáaro.

²⁵⁻²⁶ maarán-áímbá imáyáa oro. naaóvá'á Áánútun-aii aúváívimba agaimaréna séna marawé minká'ó kwáyáin-tantaare

amápa'a Ísóigondeiman-iye

agaimaréna siráimba Áánútu kentááyávéna imáyáa éna makáimba pó'a máákétirakemba póí-ama'a úwoi meéyán-ure'a íma anón-imayaa é'a sé'a sáwíra'u. kawerá'únó íma kwése'a úwoi naaró.

²⁷ moóráwaimo Áánútun-aaiyavenamo ímo árairemo siráindawai tááyena séna kesí naaúmpa'a toómbá naarómó sína'o owémó sé'o é'a komé'a íma áísaa e'a náávaken-tona'iyo íma sé'a úwoi kwéne'a sáwíra'u. kawerá'únó íma sé'a úwoi naaró.

²⁸⁻²⁹ ánivo moóráwaimo sénamo kwaántá-kwaasi tímakaan-tomba iyémó sínímbo é'a kanaámpó úwoi nánaumne-imayaa kwéombanivo mináímbó sin-kwáásígó imáyáa éna séna Ísu Káráísitina kwaási kwaántá-kwaasimo póímo tímémba kanaán-iye kwésivo íma naaró.

keinárawapinkemba évakarawai sé'a kwaántá-kwaasimo tímén-tombo náúndaya mindá kanaán-iye. ánivo moóráwaimo kwesávénamo sénamo kwaántá-kwaasimo tímén-tomba náúnavo kwésiwai kwemá kentááyávéna naavó íma sisinó.

³⁰ toóntávéta Áánútumpa'a súwi kwéseta kwénaunanaya moóráwai séna íma naaró ímo seráámbá kwésiye keinárawa'a sentávé'a

³¹ kemá Póro sé'a Áánútu áwí'a mósá márám-bayaiye su'mai maé'a toóné noné kwéne'a mayáímó kwémayaamba Áánútuntave'a imáyáa é'a kwenáwí'a mósá máráaro.

³² Yútaa-kwaasiyavaiye ó'onkaa-kwaasiyavaiye Áánútuna kwaasiyavaiye imáyáa é'a kawe'á oro. tuwánésa sáwí-amba kwaráavo sé'a kárákwiyoro kwésune.

³³ imáyáa é'a sé'a suwánésa aamoí umásinkaigwae sé'a máyaumne. kesáváiyé su'mai kawe'ó íí-máyái íma kwémayaumpo amáparawaiigwara'o kawe'ó umátínkáim-bayai kwémayaunda póna Áánútu sáwí'o umáímó máyáampinkemba tiráínasa kawe'á umái ménaaom-bayai kwémayaumne.

11

1 Ísu Káráisitimo uráintemba mirá kwéumpo kemó úndantemba keinárawa'a mirán-oro.

Áánútuntavai imáyáa ésa torupamáí máyómba aarai ti'nónká'á káátaraan-kwasai.

2 kentáv'e'a imáyáa úmae iyé'a simásimakain-aimbo simátímakaunda-aimba kwétaagwiyavontave'a aamoí kwéumatinkaumne.

3 simátíménda isáaro. Káráisiti amáparawaira'a kárakwiyisasa kwaaimó ombá tuwainímbáaka'a kárakwiyowana Áánútu Káráisitinka'a kárakwiraiye.

4 miráumai Áánútuntavesa imáyáa ésa torupamáí máyáamba kwaaimá námúnaa kwésesa Áánútun-ai kwésimatimemba ti'nónká'ó kánumo'o káátaresamo ésa Káráisiti áwí'a sáwí'a ónááowe.

5 torupamáí máyáamba aaraimá námúnaa kwésesa Áánútun-ai kwésimatimemba ti'nónká'ó ímo káátaresamo ésa tuwai'máá túwí'a sáwí'a ónááovo aarai ti'nónká'á káátaraamba tuwánésa tuwai'máá'a kárakwiraawe kwésemba mindáyavesa ti'nónká'ó ímo káátaresamo ésa tuwai'máá túwí'a sáwí'a ónááowe. sáwí'o on-ínimbó tigaeyávái ígwáe sésamo ti'nóntáumo káráyuwaantemba ti'nónká'á íma káátaraan-inimba sáwí-ininkaamba ésa pósa tigaeyávái kwéowe.

6 aaraimó ti'nónká'ó ímo káátaresamo ésa ti'nóntáu káráyuwaaro kwésune. ánivo ti'nóntáumo káráyuwaamba tigaeyávái ésa pósa ti'nónká'á káátaaro.

7 Áánútu asirayánkwáráwái amápa-tantaaka'o kárakwiraiwaimo intení'a kwaai mirá ésa pósa torupamáí máyáamba ti'nónká'á íma káátaraawe. Áánútu tuwai'máaka'a kárakwiraisasa tuwai'máá'o ontení'a aarai ésa pósa torupamáí máyáamba ti'nónká'á káátaraawe.

8 Áánútu aivar-ínimbá awaikó arausandéi úmakaivo kwaai íma aaraigó arausandéi úmakaiye.

9 kwaaiigó aaraigónká'á ménintavena íma úmakaivo aaraigómá kwaaiigónká'á ménintavena Áánútu úmakaiye.

10 mindáyavaiye kwíyómpaken-kwayo'narawa túranka'a máyáantavaiye aarai ti'nónká'á káátaaro. tuwánésa sésa tuwai'máá'a kárakwiraawe sénááowe.

11 ánivo Ísóigo aúranka'a máyáamba aarai kwaai tiráváyáawasa pósa íma keyáá kwémaewe.

12 Áánútu aivar-ínimbá kwaaiigó arausandéi úmakaisasa aarai mésa kwaai matínkáawasa kwémaemba Áánútu amápa-tantaakona ááimban-iye.

13 Áánútuntavesa imáyáa ésa torupamáí máyáamba aarai ti'nónká'ó ímo káátaresa námúnaa kwésemba kanaawá'i. íya kanaán-iyó. imáyáa oro.

14 kwaásiti ááimba imáyáa é'a sé'a kwaai miwí ti'nóntáu ayáátááka'o kwáíntavesa tigaeyávái owasá

15 aarai kentí ayáátáá-ti'nontauyavesa aamoí kwéomba Áánútu tímakaisana ti'nóntáugo ti'nómayaanka'a kwégaataiye kwésewe.

16 keinárawapinkembo évakarawaimo ti'nónká'ó káátamakaantavesamo narú'nárúr-áimbó síya'o é'a sé'a kesáá Áánútuna kwaásiya torupamáí máyaunasaya ó'on-o'on-daopa'a Áánútuna kwaási torupamáí máyáamba mirá úndayaanivo ó'on-aaimba íma kwáyáiye sénaumne.

Ísóigontavai imáyáa ésa aráá-tomba naráan-kwasai.

17 sáwí'o kwéon-aintave'a simátíménda isáaro. Áánútuntave'a imáyáa kwé'e'a torupamáí máyáamba íma moórá-morawai kawé'á kwéumatinke'a sáwí'a kwéumatinkaawe.

18 torupamáí máyáampinkembo taaínkaar-umaimo máyáan-aimbo sewa'ó isáúnda árair-aimban-iye.

19 taaínkaar-umai mé'a évakarawai ó'on-imayaa owasá évakarawai ó'on-imayaa kwéowa'a árair-aimbo sen-kwáásí kwéisaawe.

20 torupamáí máyáamba sé'a aráá-tomba nánaumne sembánivo Ísóigontave'a íma imáyáa é'a aráá-tomba né'a

21 évakarawai kentí naaúmpakembo maimaé'o tiráan-tontave'a imáyáa é'a kwénaawasa toómbó ímo makáawai táái kwétinkaisasa évakarawai uwo'aó'-nómbá kwénesa uwo'aó'á kwéowa'a mirá kwéomba aráá-tomba sáwí'a umái kwénaawe.

22 mirámó kwéomba toómbá íma taaínkaar-e'a toómbó ímo makáawai timé'a sáwí'a umátínkáawasa tigaeyávésa ombá mindáyave'a íma aamoí kwéumatinkaumpo sáwí'a kwéowe. kentí naaúmpa'a toóné noné násuwe'a torupamáí mé'a Ísóigontave'a imáyáa é'a aráá-tomba naaró.

23 Ísóigo simásimakaimba simátímakaunda maarán-áimbán-iyé. moóráwai Yútási Ísóigo Ísumba kwená namuro-kwáásírá'á íma agaráátínkaronka'a mindó'wáambá Ísu Káráisiti toómbá maisoréna

24 Áánútumpa'a súwi séna topaména séna mindá kesúman-ivo keinárawatave'a ísámai kesúma ayú'maranaumne. miráumai kentáv'é'a imáyáa kwé'e'a námae íyóro súwasa

25 toómbá násúwówana pérétimo mayóntemba ándá-aran-domba kwáyon-anaveumba maisoréna séna mindá kesí naaemán-iyé. kesí naaemá keinárawatavena kumínimba póna Áánútu kesé tarúmai máyáawe séna mináúná-áimbá simái tarúmakaiye. maandómbó kwénaamba kentáv'é'a imáyáa kwé'e'a námae íyóro Ísu Káráisiti siráiyé.

26 mintóné mindóné kwénaamba kentááyávéna Ísóigo pukáiyé-aimba kwésimatimewe. mirá úmae kwéiyiyana Ísóigo marapá'á kumíníye.

27 miráumai Ísóigontavesa imáyáa ésa aráá-tomba nánáe sésa ombá aiva'ó ímo kawer-ímáyáámó ésamo úwoimo aráá-tone ándá-aran-done nésamo imáyáamo ésamo úwoisamba iyémó sésamo ésa Ísóigo áúwe naaewé sáwí'a íyana sáwí-meyamba tinkáníye.

28 mindáyavesa máyáawaina ááimba kawer-ímáyáá ésa taaímbai ísáiyuwesa sáwí'o umáímo máyáamba kawer-ímáyáá ésa aráá-tomba nánááowe.

29 Ísu Káráisiti kentááyáváiyé séna pukáin-ainkona ááimbo ímo imáyáamo urésamo úwoimo mintóné mindóné kwénaambo é'a kesávésa aaivimbá kwíyana Áánútu sáwí-meyamba timíníye.

30 keinárawapinkemba évakarawai mirá é'a Ísu Káráisiti kentááyáváiyé séna pukáimba íma imáyáa é'a aráá-tomba úwoisamba iyé-ímáyáá kwéomba pó'a évakarawai aamoisáyán-kwáásí máéwasa évaka'a tí'a iwái máéwasa évaka'a pukáawe.

31 ánivo máyaundawaina ááimbo imáyáamo kawe'ó étaamo taainétaamo sáwí'o kwéunda arupí kwéundarakaiya Ísóigo sáwí-meyamba íma símísino.

32 ánivo Ísóigo arupí umásinkanintavenaya sáwí-meyamba kwésiminta póna marapá-kwáásímó sáwí-meyambo kwaíkwaí'o íním-beyambo timíndara'a miwísé sáwí-meyanta íma simíníntaawe.

33 kesí kwaásiyono. mináíntáv'é'a imáyáa é'a toómbá né'a Ísóigontave'a imáyáa é'a aráá-tomba nánááontave'a torupamáí máyáamba moórá-morawai ténááontave'a timu'maré'a mé'a aráá-tomba naaró.

34 tááimo kwétinkaina'o é'a kentí naaúmpa'a toómbá násuwe'a torupamáí mé'a toómbá nánááowe. mirámó íyanamo éna Áánútu sáwí-meyamba íma timíníye. ó'on-aintavaigwara'o agaimái sísa-uraan-aimba kentópa'a kweéme'a komé'a simátimenaumne.

12

Áánútun-amanko asirayámbá kwétimin-kwasai.

1 kesí kwaásiyono. ó'on-o'om-bayaimo mayánaáontavena Áánútun-amanko asirayámbá kwétimimba íma ísámai usúkáavo sé'a simátíménda ísáaro.

2 Áánútuna aambó ímo kwakónka'a Sáátáánigo tátorena tavisúwa'a sáwí-amba kwaré'a kwaántá-kwaasi kampar-ásíráyánkwáráwái íma aaí kwésewaiti imáyáa mósá makáamba ísaraawe.

3 Áánútun-amanko keinárawate íma máyowa'a sáwí-amba kwakáantave'a imáyáa é'a maarán-áimbá simátíménda ísáaro. évakaraiwaimo sésamo Ísu kárákwiraiwaima iyémó kwéseмба Áánútun-amanko miwí tirumpimbá máyáiwai kwésevo évakarawaimo sésamo Áánútu Ísumba sáwí'a umánkaniyemo kwéseмба Áánútun-amanko miwí tirumpimbá íma máyáiyé.

4 Áánútuna kwaási-i'o owáímá kwená mayái kwémayaantavena Áánútun-amankoma ó'on-o'on-asirayamba kwétimimba mimbóráwái kwétimiye.

5 Áánútuna mayái ó'on-o'om-bayai kwémayaantavesa Ísóigo Ísuntavesa ísámai mimbáyái kwémayaawe.

6 Áánútuna mayái kwémayaantavena kwemá ó'on-o'on-asirayamba kwétimisasa mimbáyái kwémayaawe.

7 amáparawai kawe'á umátinkanaaontavena Áánútun-amanko moórá-morawai tirumpimbá ména Áánútuna asirayámbá kwéagaraatinkaiye.

8 Áánútun-amanko moórá-morawai kawer-ímáyáá kwétimisasa mináimbá kwésimatimewe. Áánútun-amanko moórá-morwai ímo ísaraan-aimba kwésimatimisasa kwésimatimewe.

9 Áánútun-amanko moórá-morawai imáyáa kwétimisasa Áánútuntavesa asiramái mésa sésa árai'a Áánútu siráini'a íniye kwésewe. Áánútun-amanko moórá-morawai asirayámbá kwétimisasa tí'o ímbá kwéasovamatinkaawe.

10 Áánútun-amanko moórá-morawai asirayámbá kwétimisasa ímo awánaraambayaigwara'a kawe'á umái kwémayaawe. Áánútun-amanko moórá-morawai imáyáa kwétimisasa Áánútu simátímakain-aimba kwésimatimewe. Áánútun-amanko moórá-morawai imáyáa kwétimisasa asirayánkómbá taínésa sésa moórá Áánútun-amankompinken-asirayamban-iye sésa moórá kwaántá-kwaasiti asirayámbán-iye kwésewe. Áánútun-amanko moórá-morawai imáyáa kwétimisasa íma ísaraan-aimpinkemba kwésewe. Áánútun-amanko moórá-morawai imáyáa kwétimisasa miwímó siráan-aimba miwígwará'á íma ísaraan-aimpinkemba pósa kwántámai kwésewe.

11 Áánútun-amanko kweyáá kwená imáyáavinkemba mirá éna moórá-morawai ó'on-o'on-asirayamba kwétimiye.

Ísóigo áúwawaakaamba umáiya máyaunda-kwasai.

12 moórá-aimba sénaumpo ísáaro. kwaási túvimba sáwíva-tantaa'a kwáyáimba mimbórá-áúmán-iye. mirámó intembá kesáá Ísu Káráisitina kwaásiya sáwíva-kwaasimo máyaundaya kweséya tarúmai mimbórá-kwáásiráámbá umáiya máyaumne.

13 évakarawaiya Yútaa-kwaasiya únasaya évaka'a ó'onkaa-kwaasi owasá évaka'a meyéyámbakaawaiti mayái kwémayaan-kwaasi owasá évaka'a úwoimo máyáan-kwaasi owaná Áánútu kwenamambá ai'marówana kentáásirumpimba kumbéna tarúsinkenaya mimbórá-kwáásiráámbá kwéumasinkaiye.

14 kesáá mimbórá-kwáásiráámbá umái máyaundaya imáyáa é'a maarán-áimbó simátíménda ísáaro. mimbórá kúwawaapimba sáwíva-tantaa'a kwáyáimba

15 aísamaigomo sénamo kemá íma ayáámba únda pó'a íma mimbórá áúvinkemba úne sínimba mimbórá áúvimba kwáyáiyé.

16 áákomo sénamo kemá íma aúramba únda pó'a íma mimbórá áúvinkemba úne sínimba mimbórá áúvimba kwáyáíye.

17 amápa kúwawaapa'o aúrane su'maimo kwáyáinkakai íma áá'a ísáísino. amápa kúwawaapa'o ááre su'maimo kwáyáinkakai amápa-kwiyumba íma ísáísino.

18 ánivo Áánútu kwená imáyáavinkemba amápa kúwawaa'a úmakena amápa-tantaa'a kwenamááre su'mai ma'maéna kuráíye.

19 áúwawaapinkembo mimbórá-yántáá'ó kwáyáinkakai áúwawaa'a íma kwáyáísino.

20 amápa-tantaa'a kwáyáimbanivo mimbórá kúwawaa'a umái kwáyáíye.

21 miráumai aúrango ayááankontavena íma kanaán-umai séna emó ímo máyaandarakai úwoi máúsino íma sínana a'nónkó aísamaigontavena íma kanaán-umai séna emó ímo máyaandarakai úwoi máúsino íma síníye.

22 miráumai túwawaapinken-tantaataveta séta aamoisayámbán-íye kwésundaya ímo kwáyáinkakai áúwawaa'a íma kawe'á umái kwáyáísino.

23 túwawaapinken-tantaatavetaamo séta úwoisamban-íye kwésundaya kawe'á umáíya kwégarakwiyundayaawe. avora'á íma agaráátínkaraunda-yantaa'a aúpá'á makéta kwégarakwiyundayaawe.

24-25 avora'á kwáyáin-tantaa'a íma kwégarakwiyundayaawe. áúwawaapinken-tantaako amápa'a kawe'á umái mayái maéna moórá-mora-yantaako kwenáúra kwenaura'a kárákwiyinintavena Áánútu kwenamááramaa'a maréna úwoisamban-íye kwésunda-yantaa'a kwégarakwiyíye.

26 áúwawaapinkembo moórá-yantaakomo áí'o ínana amápa kúwawaapakemba áí'a umásaniye. áúwawaapinkembo moórá-yantaako kawe'ó ínana amápa kúwawaapakemba kawe'á umásaniye.

27 túwawaatave'o sún-da-ainkona ááimba maarán-áímbán-íye. keinárawa'a Ísu Káraísiti áúwawaakaamba umái mé'a moórá-morawai kwenáiyayaankaane aúrankaane mirán-tántáákáámbá umái máyáawe.

28 Áánútu kwená kwaási moórá-morawai mayái tíména mirám-báyái mayánááontavena asirayámbá kwétiména kwená aantá-kwaasi aiva'á usásintinkena miwí tínaaemba simátímakain-aimba simátiménaaowai usásintinkena miwí tínaaemba kwená aambá agaráátinkanaaowai usásintinkena miwí tínaaemba ímo awánaraam-bayai mayánááowai usásintinkena tí'o kwéin-kwaasimo asóvatinkanaaowai usásintinkena miwí tínaaemba túwa'naa ónááowai usásintinkena miwí tínaaemba ó'on-o'om-bayaira'o kárákwiyonaaowai usásintinkena miwí tínaaemba ó'on-o'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo sénááowai usásintinkena mirá ónááowai usásintinkava'a kuráíye.

29 Áánútu aantá-kwaasiti mayái tímakaimba amáparawai íma mirám-báyái máyáawasa évakarawai máyáawasa Áánútu simátímakain-aimba simátímémba amáparawai íma mirám-báyái máyáawasa évakarawai máyáawasa Áánútuna aambá kwéagaraatinkaamba amáparawai íma mirám-báyái máyáawasa évakarawai máyáawasa ímo awánaraam-bayai kwémayaamba amáparawai íma mirám-báyái máyáawasa évakarawai máyáawasa

30 Áánútuna asirayándéi tí'o kwéimbo asóvatinkaamba amáparawai íma mirám-báyái máyáawasa évakarawai máyáawasa ó'on-o'on-aimba ímo ísaraan-aimpinkembo kwésemba amáparawai íma mirá sewasá évakarawai sewasá mináínkóná ááimbo kwántámai kwésemba amáparawai íma mirá owasá évakarawai kwéovo Áánútu kwená imáyáavinkemba mirán-ásiráyámbá kwétimiye.

31 Áánútu kwétimin-asirayamba mayánáemo kwésemba imáyáa é'a sé'a Áánútuna mayái usáyaitamai-mayai mayánáemo sé'a tiyáántán-kwimai mayái máyáaro.

mináimbá kemá imáyáa é'a sé'a kawer-áimbán-ivo kwaásimo tirumbó tímémba minánkó amápar-ankomba usáyaaitaraimba minánkóná ááimba simátíménda ísáaro.

13

kwaásimo tirumbó tíméwaina ááimban-iyé siráin-kwasai.

¹ Áánútun-amankomo asirayámbó simínataamo ó'on-o'on-aimbo ímo ísaraunda-aimpinkembo sétaamo kwíyómpaken-kwayo'narawa tááivinkenkwara'o sétaamo miráwé su'maimo étaamo ímo kwaásiti imáyáamo ondayáámó éta mináimbá úwoi-aimba séta kámoyambo úwoimo tontembá mirá éta peró'o úwoimo tuvúwóntemba mirá ónaundayaanivo kwaásiti imáyáamo étaamo éta kawe'á umátinkanaumne.

² Áánútumo asirayámbó simínataamo simásímakain-aimbo simátimetaamo Áánútumo aúpá'ó marénamo avora'ó marénamo uráin-aimba isétaamo ímo ísaraunda-aimba Áánútu simásímakain-aimba isétaamo Áánútuntavetaamo asiramáímo métaamo sétaamo árai'a Áánútu siráini'a íniye sétaamo Áánútumo siráintemba umbai-máyáímó maétaamo miráwé su'maimo étaamo ímo kwaásiti imáyáamo éta úwoi-kwaasiya úne.

³ makáunda-yantaa'o amápa'o tímatuwetaamo Áánútuna mayáiyá kwémayaundayavaiya sáwí'a umásinkaamba aamoí éta kanaán-iyemo sétaamo mirámó étaamo ímo kwaásiti imáyáamo ondayáámó éna siráunda-ainko iya súwa'naa íniye.

⁴ kwaásimo tirumbó tíméwaina ááimba maarán-áimbán-iyé. kwaásimo tirumbó tíméwai sáwí'o kwéumatinkaamba anondá íma mirá ombá túwa'naa esa kwaásimo tirumbó tíméwai túwí'o kwáyáin-kwaasiyavesa tirumbá íma sáwí'a umátinkesa kwaásimo tirumbó tíméwai miwí túwí'a íma maé iyésa

⁵ kwaásimo tirumbó tíméwai kesávésa amápa-tantaa'a kawe'á kwéune íma sésa sáwí-aimba íma sésa kwaásimo tirumbó tíméwai kesáái usáyaaitainkwae íma sésa kwaásimo tirumbó tíméwai íma ááéma áwáá'a sésa kwaásimo tirumbó tíméwai sáwí'o umátínkáamba íma imáyáa úmae iyésa

⁶ kwaásimo tirumbó tíméwai sáwí'o uráantavesa íma aamoí ésa kawe'ó uráantavesa aamoí ésa

⁷ kwaásimo tirumbó tíméwai umbai-yántáá'ó kwáyáimpimba úwoi mésa kwaásimo tirumbó tíméwai amáparawaiyavesa íma inkaisí-ímáyáá ésa amáparawai kawe'á ónááontavesa timu'marésa mésa kwaásimo tirumbó tíméwai amápar-umbai-yantaapimba asiramái mésa íma ivátuwesa miráumai kwémaewe.

⁸ kwaásimo tirumbó tímémba minánkómá kwaíkwei'a éna íma ánásainana Áánútu simátímakain-aimba kwésimatimim-bayai ánásainana ó'on-o'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkemba kwésem-bayai ánásainana ímo ísaraan-aimbo Áánútu simátímakain-aimba kwésimatimem-bayai ánásaniye.

⁹ ímo ísaraunda-aimbo Áánútu simásímakain-aimba íma kanaán-umai ísáyasaraundayaawe. Áánútumo simásímakain-aimba simátímakaunda íma kanaán-umai simátímatasaraundayaawe.

¹⁰ Áánútu kasenkuí'a ónaumnemo siráimba naaémba paárinimba póta ímo ísáyasaraunda-ainkwara'a ánásagwinata amáparawaina ááinta awánanaundayaawe.

¹¹ iyámpói máyaawandara'a iyámpóimo kwésentemba mirán-áimbá sé'a iyámpóimo kwéontemba mirá é'a iyámpóimo kwéontemba mirán-ímáyáá uráumpo kwaási-i'a uráunda iyámpóira'o uráunda-yantaa'a tukáumne.

¹² iyámpóimo ímo kawe'ó umáímo ísántemba Áánútuna kwaásiya íma kawe'á umáíya Áánútuna ááimba kwéawanaundayaawe. nompímbó kwaási tói'o ímo awánamaimo kawe'ó úndantenta ívé'a miraráántá kwéundaya Áánútuna ááimba íma kawe'á umáíya kwéawanaundayaanivo kwaási tói'o avoratáámó awánáúndantemba naaémba miráyá ónaundaya Áánútuna ááimba kawe'á umáíya awánanaundayaawe. ívé'a íma

awánasaraundaya Áánútu kentáámó suwánasaraintemba naaémba Áánútuna ááimba awánasanaundayaawe.

¹³ mirá ínivo ívé'a Áánútuwe aráápamaiya máyaunda-amba isaná árai'a Áánútuwe maí'mai'a ónaundayaawemo kwésunda-amba isaná Áánútumbo tirumbó áméne kwaásimo tirumbó tímén-amba isaná umái minkáumbó-ámbá kwáyáivo usáyaaitarain-amba Áánútumbo tirumbó áméne kwaásimo tirumbó tímén-amban-iyé.

14

Áánútumo simátímakain-aimbo kwésimatimen-kwasai.

¹ kwaásimo tirumbó tímén-amba asiramái kwaré'a Áánútumo kwétaain-timin-asirayamba mayánáe sé'o Áánútumo simátímakain-aimbo kwésimatimemba anón-tantaa'a imbá pó'a minásíráyámbá mayánáe seró.

² Áánútun-amankomo asirayámbó kwétimisasamo ó'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo kwésemba íma kwaásiyavesa kwésevo Áánútuntavesa sésa kwaásimo mináínkóná ááimbo ímo ísaraantavesa kwaásiyavesa íma kwésewe. Áánútun-amanko asirayámbá kwétimisasi aúpár-áimbá kwésevo

³ évakarawai Áánútumo simátímakain-aimbo kwésimatimemba asiramái arupí umái kawé'á kwéumatinkaamba mindáyave'a sé'a Áánútumo simátímakain-aimbo kwésimatimemba anón-tantaa'a imbá pó'a minásíráyámbá mayánáe seró kwésune.

⁴ ó'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo kwésewai kesávésa simái kwéasiraavo Áánútumo simátímakain-aimbo kwésimatimewai Áánútuna kwaási amápa'a asirayámbá kwétimewe.

⁵ Áánútun-amankomo asirayámbó kwétimisa'o ó'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo sénááomba siráái kwétaivo Áánútumo simátímakain-aimbo kwésimatimen-asirayamba maé'a simátimenaaomba ávááraumai siráái kwétaiye. torupamáí máyáamba ó'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo kwésemba mináímbó kwántámai síníwaimo ímo ménamo simátiminasamo ésa mináínkóná ááimba íma kawé'á umái ísévana mináínkó íma túwa'naa íníye. miwí tááigo íma túwa'naa ínintavesa Áánútumo simátímakain-aimbo kwésimatimewasa avora'á kwésimatimentavesa miwí ó'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo kwésewai usáyaaitaraawe.

⁶ kesí kwaásiyono. kentópa'a komé'a ó'on-aimbo ímo ísaraunda-aimpinkembo sendamó é'a íma isáiyana kesááigo íma túwa'naa ínivo Áánútumo paárurain-aina'i. ímo ísaraunda-aimbo Áánútu simásímakain-aina'i. Áánútumo simásímakain-aina'i. Áánútuna aambó kwáráan-aina'i. mirán-áimbó avora'ó simátíméndamo é'a isáiyana kesááigo túwa'naa íníye.

⁷ ontóímó ímo kawé'ó umáímo sínasamo ésa íma ísámai kawé'á onááovo kawé'ó umáímo sínasamo ésa ísámai kawé'á onááowe.

⁸ moóráwaimo ímo kawé'ó umáímo aayamáímo sínasamo ésa íma isésa tayorupanááowe.

⁹ miráumai torupamáí máyaiyampimba ó'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo síya'o é'a mináínkóná ááimba íma isánááomba keáínkáámbá sénááowe.

¹⁰ amápa'-marava'a sáwíva-kwaasi mésa ó'on-o'on-aimba kwésemba mináínkóná ááimba kwáyáivo

¹¹ moóráwai kwenááivinken-aimba sína'a sé'a imáyáa é'a ó'on-daopaken-kwaasiye senaná kentávéna imáyáa éna ó'on-daopaken-kwaasiye síníye. mirámó kwésenainko íma túwa'naa íníye. miráumai torupamáí máyáamba ó'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo kwésemba mináínkó íma túwa'naa íníye.

12 Áánútun-amankomo kwétaain-timin-asirayamba mayánaáomba aamoí é'a pó'a Áánútuna kwaási kawe'á umátínkáin-asirayamba tiráái kwétaina'a mairé'a Áánútuna kwaási kawe'á umátínkáaro.

13 mindáyave'a ó'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo kwésewai Áánútumpa'a áísaa íyana mináímbó kwántámaimo simátimenaontavena asirayámbá timíníye.

14 Áánútun-amankomo asirayántáámó símakaisataamo ó'on-aimbo ímo ísaraunda-aimpinkembo Áánútuntaveta námúnaa kwésundaya sóikakenta kwésumpo kentáásí imáyáao úwoisankaamba umái kwémaiye.

15 mindáyaveta maaráyá ónaumne. Áánútun-amankomo asirayántáámó símakaimba ó'on-aimbo ímo ísaraunda-aimpinkenta Áánútumpata námúnaa séta kentáá sááivinkenkwarata sénaumne. ó'on-aimbo ímo ísaraunda-aimpinken-ima séta kentáá sááivinken-igwarata sénaumne.

16 ó'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo Áánútumpa'a námúnaa kwése'a kwenáwí'a mósá máráamba moóráwaimo úwoi-kwaasimo miráwaina ááimbo ímo awánaraiwaimo keinárawa'o torupamáimo máyáampimbo ménamo éna kwésen-ainkona ááimba íma ísaraindayavena póna íma kanaán-umai áraitavaiye síníye.

17 ó'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo Áánútumpa'o námúnaamo kwéseмба kawe'án-ivo mináínkóná ááimba íma ísaraindawaiмба mináínkó íma asirayámbá amíníye.

18 ó'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo kwéseмба évaka-tawai kwésevo kemá ó'on-aimbo ímo ísaraunda-aimpinkembo kwésunda sáwíva-tawai kwése'a mindáyave'a Áánútumpa'a súwi kwésune.

19 ánivo Áánútuna kwaási torupamá máyáamba ó'on-aimbo ímo ísaraunda-aimpinkembo ayáátáár-aimbo kwésunda sáwíyan-tantaa'an-ivo ísaraan-aimpinkembo asirayámbá timínín-aimbo ákí-aimbo kwésunda mindá anón-tantaa'an-íye.

20 kesí kwaásiyono. iyámpóimo ímo kawer-ímáyáámó ontembá íma mirá é'a táákaevayan-kwaasimo onten-ímáyáá oró. umarambó ímo sáwí-ímyaamo ontembá mirán-oro.

21 naaóvá'á Áánútun-aai aúváí-kwandaavimba agaimaréna séna Ísóigo séna kesí kwaási kesáái íma ísaraamba pó'a simátimenaumne. ó'on-aimbo kwésewai simátíménasa miwí tááivinkemba simátimesa sáwí'a umátinkaiyasa pósa kentávésa íma imáyáa ésa kesáái íma isánááowe agaimaréna siráíye.

22 naaóvá'á Áánútu mirá éna kwená kwaási kwenáái ímo ísarowai kwená asirayámbá agaráátinkomba awánaraantemba Áánútun-aaiyavesa íma áraire kwésiyawai ó'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo kwésen-aimba isésa sésa Áánútuna asirayámpínkémbá kwésewe sénááowe. ánivo Áánútu simátímakain-aimba kwésimatimemba Áánútun-aaiyavesa áraire kwésiyawai isésa sésa Áánútuna asirayámpínkémbá mirá kwésewe sénááowe. ánivo Áánútun-aaiyavesa íma áraire kwésiyawai isésa íma mirán-áímbá kwésewe.

23 Áánútuna kwaási torupamá máyaiyampimba amáparawaimo ó'on-o'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo síyasamo úwoi-kwaasimo Áánútun-aaiyavesa ímo áraire síyan-kwaasimo usávé'maimo isésamo ésa maawí uwo'aó-kwáásímán-owe sénááowe.

24 ánivo amáparawaimo Áánútumo simátímakain-aimbo avora'ó síyasamo úwoi-kwaasimo Áánútun-aaiyavesa ímo áraire síyan-kwaasimo usávé'maimo isáíyanamo éna mináínkó tirumbá airaráinasa sáwí'a uráumne sésa

25 miwítí aúpá-sáwí-ímáyáá avora'á mémaresa Áánútu aúranka'a kívaíresa kwená imáyáa mósá marésa sésa árai'a keinárwapimba Áánútu máyáíye sénááowe.

Áánútuntavai imáyáa ésa torupamáí maíyanka'a arupí umái máéro siráin-kwasai.

²⁶ kesí kwaásiyono. kemó súnda-ainkona ááimba maarán-áimbán-iyé. Áánútuntave'a imáyáa é'a torupamáí maíyanka'a moóráwái maarán-íyá sénaumne sínana moóráwái Áánútun-aaivinken-aimba simátiminana moóráwái Áánútumo agarááránkaraimba simátiminana moóráwái ó'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkemba sínana moóráwái mináímbó kwántámai sína'a miráumai Áánútuna kwaási asirayámbá kwétimentavai mirá úmae'a íyóro.

²⁷ ó'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo sénááombo é'a kaumbo-káé-kwaasiye su'mai sé'a aiva'á moóráwái sínda kwántámai simásuwainana kwenánaaemba moóráwaimo sínda kwántámai simásuwainana kwenánaaemba moóráwaimo sínda kwántámai simásuwainana'a mirá sénááovo

²⁸ mináímbó kwántámaimo síníwaimo ímo máyaina'o é'o ó'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo kwésewái amáparawái túranka'a íma sé'a imáyáavinkemba Áánútuntave'a seró.

²⁹ Áánútumo simátímakain-aimbo kwésimatimemba kaumbo-káé-kwaasimo usásimbaimo kwésimatimemba évakarawái isé'a mináímbá taaímbai kwéisaawe.

³⁰ mináímbó ísaan-kwaasivinkembo Áánútumo moóráwaimo simáminanamo éna kwésimatiminda-kwaasigo kwenáái ánásainana moóráwái usásinena simátiminiye.

³¹ Áánútumo aái simátímakaiwái amápa'a sé'a moórá-morawái moórá-mora-tawai símae iyé'a pó'a amáparawái isé'a asirayámbá mayánááowe.

³² Áánútumo simátímakain-aimbo kwésimatimewái kwéseмба kentí imáyáarare su'mai kwégarakwiyovo mirán-oro.

³³ kawer-ímáyáámó kwée'o paru umáímo máyáamba Áánútumba aráái kwétaivo simátímén-aimba kárakwiyoro.

Áánútuna kwaási amápa'-naopa'o torupamáímo máyáamba maará kwéowe.

³⁴ torupamáí máyáampinkemba aaraí íma aái kwésewe. Áánútun-aaí aúvái-kwandaavinkembo siráintemba aaraí íma kárakwiyonaawe.

³⁵ mindáyave'a torupamáí máyáampinkemba aaraí aái sevó sésa moórá-ainkona ááimba tísaá ónáe sésamo ésa miwítí naaúmpa'a tuwai'máá'a tísaá ónááowe.

³⁶ kentí imáyáavinkembo mirámó kwéomba Áánútun-aaí keinárawapinkene su'mai íma paáruraisa'a keináraware su'mai ímanivo ó'on-o'om-baravaken-kwaasigwara'a ísaraavo miwímó torupamáímo mésamo ontembá mirán-oro.

³⁷ keinárawapinkemba évakarawái kesávésa sésa Áánútumo siráin-aimba ísaraundawai úne kwésiyawaiye évakarawái kesávésa sésa Áánútu asirayámbá símakaiwái úne kwésiyawaiye mirámó kwésewái maanáúváímó agaimáímo tímúndavimba awáné'a sé'a mináímbá Ísóigo asiramái siráin-aimban-iyé sénááovo

³⁸ maanáúváímó agaimáímo tímúndamo ímo isé'o é'a miwí tááigwara'a íma ísáaro.

³⁹ kesí kwaásiyono. Áánútumo simátímakain-aimbo simátimemba asirayán-ímáyáá é'a simátíma'mae iyé'a ó'on-o'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo kwéseмба íma aambá áúmbaraaro.

⁴⁰ ánivo amápar-aimbo kwéseмба íma sáwívar-aimba sé'a paru umái arupí umái máéro.

15

Ísumba pukáimpinkemba usásinankarain-kwasai.

¹ kesí kwaásiyono. áséi-kwasai kosimátímaunda-aimba moórágwara'a simátíménda ísáaro. mináséi-kwásáiyávé'a áraire sé'a tátoke'a asiramái máyáawe.

² asiramáímo táto'mae iyé'o é'a kawer-ámbá kwa'maé iyónááovo tóikakene su'mai áraire siráambo é'a kawer-ámbá íma kwa'maé iyónááowe.

³ aiva'á Áánútu mináímbá simásimuwa'a kembá simátímakaunda anón-aimba póna Áánútun-aaí aúváí-kwandaavimba agaimarésa siráantemba sáwí-imayaaya maisiyuwánintavena Ísu Káráisiti puwúwasa

⁴ utámárówana kae'-nó'wáámbá kwaúwana Áánútu pukáimpinkemba usásinankaraiye. mináímbá Áánútun-aaí aúváívimba agaimarésa siráawe.

⁵ Ísu Káráisiti pukáimpinkemba usásinena Pítaa aúranka'a paáréna kwená kwayó-kwáásí túranka'a paáréna

⁶ moórá-tawai sáwíva-kwaasi kwesé kwénaauwai 500 kwaasi túranka'a paáruraiye. minkwáásívínkembá sáwívarawai úwoi túvamai máyáawasa évakarawai pukáamba minkwáásí túranka'a paáréna

⁷ Yémési aúranka'a paáréna kwená aantá-kwaasi amáparawai túranka'a paáréna

⁸ naaémba kemá Póro kesúranka'a paáréna Ísu Káráisiti kwená kwaási-i'a umásinkainkwaee-imayaa íma uráunda kembá kwená kwaási-i'a umásínkaraiwai súranka'a paáruraiye.

⁹ ááéma Ísu Káráisitina kwaási sáwí'a umátínkaraunda pó'a Ísóigona aantá-kwaasivinkemba kemá kító-kwaasi úne. íma kanaán-uraunda pósa kentáv'é'a Ísóigona aantá-kwaasima óne sembá uwó-áímbá kwésewe-imayaa kwéune.

¹⁰ ánivo Áánútu úwoi súwa'naa uráimba pó'a Áánútumo kesáái simátiminkwae séna si'mákaiwai ówánana kwemá úwoi súwa'naa úwa'a íma úwoi mé'a asirayám-báyái mayááwánana kesí mayáígó ó'owiti mayáígómbá usáyaaitaraivo keyáá mimbáyái íma mayááwánana Áánútu súwa'naa ena kesé máyowa'a mimbáyái mairáumne.

¹¹ kemó áséi-kwasaimo simátimewanda-aimba isé'a miwímó simátímún-aimba mimbórá-áímbá pó'a isé'a áraire siráawe.

púwón-kwaasi usásinanaaon-kwasai.

¹² Áánútu Ísu Káráisitimba pukáimpinkemba usásinankarain-ainta simátimundaya keinárawapinkemba évakarawai sé'a púwón-kwaasi íma usásinanaaowe kwéseмба nóra séra kwéseo.

¹³ púwómpinkembo ímo usásinanaaonkakai Áánútu Ísu Káráisitimba pukáimpinkemba íma usásinankaraisino.

¹⁴ Áánútumo Káráisitimbo pukáimpinkembo ímo usásinankarainkakai simátimunda-ainta úwoisankaamba umágwisa'a minúwóísánkáán-áíntáv'é'a áraire sesinó.

¹⁵ púwómpinkembo ímo usásinanaaonkakai Áánútu Káráisitimba pukáimpinkemba íma usásinankaraisino. Áánútu Káráisitimba pukáimpinkemba usásinankaraiyemo simátimundaya ánivo mináímbó kampar-áímbó inkákái Áánútumo uráintaveta kampar-áíntá simátiyuwasino.

¹⁶ púwómpinkembo ímo usásinanaaonkakai Áánútu Káráisitimba pukáimpinkemba íma usásinankaraisino.

¹⁷ Áánútumo Káráisitimbo pukáimpinkembo ímo usásinankarainkakai úwoi-aintave'a áraire sewaná sáwí-imayaa kempímbá úwoi kwáyáisino.

¹⁸ moórá-ainkwará'a simátimenaumne. Áánútumo Káráisitimbo pukáimpinkembo ímo usásinankarainkakai Káráisitiye tarúmáimo mésamo pukáawai pukáampinkemba íma usásinesa Áánútuna egwaa'á íma maésa sáwí-ayampa'a máésino.

¹⁹ marapá'á máyaundara'a séta púwóndavinkemba usásineta kwíyómpa'a Ísu Káráisitiye ménaundaya amu'maréta máyaumne-aimbo kampar-áímbó súndarakaiya marapá-kwáásí kentáá suwírái sésa tirumbá umásínkásino.

20 árarir-aimba maarán-áimbán-iyé. Áánútu Ísu Káráísitimba pukáimpinkemba usásinankaraiye. púwón-kwaasivinkemba aiva'á kwemá usásinkaimba pósa naaémbe púwón-kwaasi usásinanaaowe.

21 aiva-kwáásígó áwí'a Áándamu kwemá sáwí'a uráimba pósa púwón-amba amáparawai kwégwaraavo moórá-kwaasigo áwí'a Káráísiti kwemá kawé'á uráimba pósa amáparawai púwómpinkemba usásintinkaniye.

22 amáparawai Áándamun-aísaavutantamba uráundawai póta kwévuundayaanivo Ísu Káráísitina kwaásiya póta púwóndavinkemba usásinanaundayaawe.

23 Áánútu siráin-kanáa tínata púwóndavinkemba usásinanaundayaawe. aiva'á Áánútu Káráísitimba pukáimpinkemba usásinankaraimba pósa Káráísiti marapá'á kumíndara'a Áánútu Káráístina kwaásiya púwóndavinkemba usásisinkainanaya

24-26 mindá ánásainda-kanáa Ísu Káráísiti kárákwiyinana Áánútu sínana Káráísiti kwená namuro-kwáásí usáyaaitena ó'owimo sáwí-mayaira'o kárákwiraam-bayaiye ó'on-o'o-sawí-asirayane ánásasuwena púwón-amba ánásasuwena mirámó índá kwená namuro-kwáásítí asirayámbá ánásasuwena Áánútuntavena séna kesivoó amápa-tantaaka'a kárákwiyuwo síníye.

27 Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna

Áánútu kwembá amápa-tantaa'a

usáyaaitamai-i'a umánkaraiye

agaimaréna siráivo Káráísiti Áánútumba íma usáyaaitaniye. Áánútu sínana Káráísiti amápa-tantaa'a usáyaaitaniye.

28 Áánútu Káráísitimba amápa-tantaa'a usáyaaitamai-i'a umánkaraindara'a Káráísiti Áánútu ááninko Áánútuntavena séna emá amápa-tantaa'a usáyaaitamai-i'a umásinkaandawai po kenká'á kárákwiyiniyone sínana Áánútu amápa-tantaa'a kárákwiyiniye.

29 évakarawai sésa púwómpinkemba íma usásinanaaowe kwésemanivo pukáan-kwaasiyavesa imáyáa ésa mono'-nómbá pékaawe. púwómpinkemba íma usásinanaaowe-aimbo árarir-aimbo inkákái pukáan-kwaasiyavesa íma imáyáa ésa nombá pérásino.

30 púwóndavinkembo ímo usásinanaetaraiya moórá-mora-naopa'a sínkamonaé kwéompa'a áséi-kwasai kosimátíma'mae'a íma nááúsino.

31 kesí kwaásiyono. keináraware kewé kentáásí Ísóigo Ísu Káráísitiye tarúmai méta keinárawatave'a aamoí kwéunda mirámó árai'o úndantemba aasiyaasi-táwai imáyáa é'a sé'a ívékaamba sínkamiya'a púwóno-imayaa kwéunda mindágwara'a árarir-aimban-iyé.

32 púwómpinkembo ímo usásinanaaonkakai kemá kwaásiti imáyáavinkemba sé'a aváá-kwánkómó kwaási vándaiyo sésamo kwaráantemba kembá miraráámbó kwéumasinkaamba maanká'á Évésasi-naopa'a máyaunda anón-umbai-yantaa'a kesópa'a tisa'á anóm-bayai kwémayaunda úwoiyave'a kwéune súsono. púwómpinkembo ímo usásinanaaonkakai kwaásiti imáyáavinkemba kwésentemba mirá séta aaváyaa puwónaunda póta ívé'a kawé-tómbá néta sirááímo táínda-ita ónaumneya súsono.

33 púwómpinkemba íma usásinanaaowe kwéseмба minkámpár-áíntávé'a árarir-aimban-iyé sevó sé'a simátíménda-aimba isé'a kárákwiyoro. évakarawai árai'a sésa sáwí'o kwéon-kwaasiyemo máyáambo é'a kawer-ámbá ivátuwe'a sáwí-amba kwaránááowe kwésevo

34 púwómpinkemba íma usásinanaaowe minkámpár-áíntávé'a sáwí-imayaawe sáwí-mayaiye ivátuwe'a kawer-ímáyáá oró. mirá ónááontave'a sé'a keinárawapinkemba évakarawai Áánútunopa'a íma tiráawe kwésune.

púwómpinkembo usásinanaaomba kwíyómpa'o ménaaon-kuwawaa'an-iyé kwaasái.

³⁵ púwómpinkemba íma usásinanaaowe-imayaa é'a sísa e'a sé'a púwón-kwaasi nóra umáíya usásinesawa nóran-tuwa ma'mái usásinanaaoo-aimbo

³⁶ sísa omba sáwí-imayaavinken-aimban-iyé. puwíyampinkembo usásinanaaomba maararáámbá uráivo isé'a kígau-anayumpa'a imáyáa oro. ayumbá u'maráawana mináyúnkó ímo úwoi áruma kwiréna aáyánkarena naaémba áruma kwégwiraiye.

³⁷ toómbá ákákesa náiyampinkemba íma ó'a kwéu'maraavo ayumbá mairésa kígau úmáráawana ó'omba áruma kwikéna kwéiyiye.

³⁸ Áánútu sisaná moórá-mora-anayumpinkemba áruma kwikéna kwéanon-imba Áánútu kwená imáyáavinkemba amápa-tomba á'on-a'on-augwara-tomba makáivo

³⁹ amápa'o máyáamba mimbórá kúwawaa'a íma maréna kwaási ó'on-kugwara'a tinkéna kwaí-kwaamba ó'on-kugwara'a maréna numamá ó'on-kugwara'a maréna noyáá'a ó'on-kugwara'a makáiyé.

⁴⁰ kwíyómpa'a ó'oran-tantaa'a kwáyáisana marapá'á ó'oran-tantaa'a kwáyáisana kwíyómpa'o kwáyáimpimba ó'oran-kanaagune kwáisana maramó kwáyáinka'a ó'oran-kanaagune kwáisana

⁴¹ aaváúvimbá ó'ora-sagayamba kwáisana kwíyómpimba ó'ora-sagayamba kwáisana okómpimbá ó'on-o'o-sagayamba kwáisana mirá umásaraiye.

⁴² mirámó intembá púwómpinkembo usásinanaaomba maará ónááowe. púwómbo kwéutamaraan-kuwawaa'a ánásanivo mimpínkémbá usásinanaaon-kuwawaa'a kwaíkwai'a íníye.

⁴³ kwéutamaraan-kuwawaa'a aamoisáyán-kúwawaa'a sáwí-kuwawaa'an-ivo púwómpinkemba usásinanaaon-kuwawaa'a asirayán-kúwawaa'a kawe-kúwawaa'an-ivo

⁴⁴ kwéutamaraan-kuwawaa'a marapá'ó máyáan-kuwawaa'an-ivo púwómpinkembo usásinanaaomba kwíyómpa'o ménaaon-kuwawaa'an-iyé. marapá'ó máyáan-kuwawaa'o intembá kwíyómpa'o ménaaon-kuwawaa'a kwáyáiyé.

⁴⁵ mindáyavena naaóvá'á Áánútun-aai aúváí-kwandaavimba agaimaréna séna Áánútu aiva-kwáásígó áwí'a Áándamumba umánkaraimba úwauwa kwéena mainin-kwaasi umánkaraiye

agaimaréna siráiyé. naaén-kwaasigo áwí'a Ísu Káráisiti kwaásimo aúnaí'o umáímo maí'maí'o ónááon-amba kwikáiwai paáruraiye.

⁴⁶ kwíyómpa'o ménaaon-kuwawaa'a íma aiva'á paáruraivo marapá'ó máyáan-kuwawaa'a aiva'á paáruraiye.

⁴⁷ Áánútu aiva-kwáásígómbá maranéí úmarowana naaén-kwaasigo Ísu Káráisiti kwíyómpakemba kunkáiyé.

⁴⁸ Áándamumbo maranéímó úmakain-kuwawaa'o kwáyáintemba amápa-kwaasi mirán-kúwawaa'a kwáyáivo Káráisiti kwíyómpaken-auwawaa'o kwáyáintemba kwená kwaási mirán-kúwawaa'a kwéniye.

⁴⁹ Áánútumo maranéímó úmakain-kwaasiraambo úndantenta Káráisiti kwíyómpakewai intentá ónaumne.

⁵⁰ kesí kwaásiyono. simátimé'a sé'a Áánútumo kwíyómpa'o kárákwiraipa'a marapákén-kúwawaakwara'a íma máyaiyana kwaíkwai'o ínín-tantaa'o kwáyaindava'a ánásanin-tantaako íma mimpímbá kwéniye kwésune.

⁵¹ Áánútumo aúpá'ó makénamo agaráátínkarain-aimbo simátiménda ísáaro. amápata íma puwéta úwoi méta súwawaata ó'on-kuwawaata auvínínta

⁵² mimbórá-táwai kwíyómpakemba uwíremba sínana avekáámbó tawáombo intembá avekáámbá púwón-kwaasi usásintinkainasa maí'maí'a íyata súwawaata ó'on-kuwawaata auvíníye.

⁵³ marapá'ó máyaunda-suwawaata puwónaunda-suwawaatan-ivo kwíyómpa'o ménaunda-suwawaata íma puwónaunda-suwawaata auvíníye.

⁵⁴ marapá'ó máyáan-kuwawaa'a púwón-kuwawaa'an-ivo kwíyómpa'o ménaaon-kuwawaa'a íma puwín-kúwawaa'a auvínidara'a Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna siráin-aimba paáriniye. maará séna púwón-amba ánásainana maí'mai'a ónááon-anko púwón-ankomba usáyaaitaniye agaimaréna súwana

⁵⁵ moóráwái séna púwón-anko íma usáyaaitaraimba póna púwón-ambo sáwí'o umátínkáin-asirayanko ánásaniye agaimaréna siráíye.

⁵⁶ Áánútuna áamáamba ísáe'maimo túwáan-imayaaó tátokaiye. mirámó kwéontavena púwón-ambo sáwí'o umátínkáin-asirayanko tátokaivo

⁵⁷ Áánútu púwón-amba kentáá usáyaaitamai-i'a kwéumasinkaintaawe. kentáásí Ísóigo Ísu Káráísiti púwón-ankona asirayámbá ánásena usáyaaitaraimba póna Áánútu mirá kwéumasinkaisata súwi kwésune.

⁵⁸ mindáyave'a kesí kwaási asiramái mé'a íma tívón-káína'a Ísóigona mayáí maimaé iyé'a íma ivátuwaaro. Ísóigona mayáí kwémayaamba íma úwoi-mayaiman-ivo áúgwara'-mayaima kwémayaavo maimaé íyóro.

16

Ísóigona kwaási túwa'naa on-óntánkóná kwaasái.

¹ Ísóigona kwaási Yérúsaremu-naopa'a máyáawái toómbá íma makáawái túwa'naa ónááomba óntamba torupé'a maarán-oro. Kárésiyaa-marava'a Ísóigona kwaási máyáawái simátímakaundantemba mirán-áímbá simátimumpo mirán-oro.

² moórá-mora-sontaara'a moórá-kigauvin-ontamba taaímbai Ísóigona kwaási túwa'naa ónááopa'a maré'a kentí naaúmpimpa'a maránááomba anómba ína'a naaémba kentópa'a komáyáana'a Ísóigona kwaási Yérúsaremu-naopa'a máyáawái timénááon-ontamba íma avakáá-íyamba úwoi mai-timénááowe.

³ keinárawapinkemba évakarawai usásintewa'a kentópa'a komé'a aúváí agaimái timé'a ti'maráanasa Ísóigona kwaási Yérúsaremu-naopa'a máyáawái mináúváíyé torupámaranaaon-ontane maimaésa mátimenaawe.

⁴ mitáwái kemó komayánaunda-mayaimo kwáyaina'o é'a konasá miwí kesé kónááowe.

Kórinti-naopa'a kónáe siráin-kwasai.

⁵ Másétóniyaa-marava'a Áánútuna áséi-kwasai simátime'a naaónáe kwéunda pó'a mirá kósimatime'a kentópa'a komáéndama

⁶ ákírara koménaum. ayáátáákara koménaumno. ímo aampa'ó kwénaaon-kanaa uwí-nómpákén-úndámó maivaiyáíndarara ó'on-daopa'a kónaumno. ó'on-daopa'o kónáe ona'ó é'a súwa'naa íya'a kónaumne.

⁷ kentópa'o ayáátááka'o koménaemo kwésunda Áánútumo owé sína'o é'a ayáátááka'a koménaumne.

⁸⁻⁹ maanká'á Évésasi-naopa'a áséi-kwasai simátimenaunda-kwaasi sáwíva'a máyáamba pósa isésa áraire sésa asiramái ménaaowai máéwasa kesí mayáíyávésa aambá aunónááon-kwaasi sáwíva'a máyáawe. mimbáyáímó kwémayaunda toómbá áká'mai Áánútuntavesa ísámai kaunánáe sésa torupaambá minkánáá íma tiráisa'a mé'a mimbáyáí kwémayaunda póna mintánón-kánáá ánásaina'a kónaumne.

¹⁰ moóráwai Tímótimo kentópa'o koménimba aamoí kwée'a áwa'naa oro. kemó úndantemba Ísóigona mayái kwémayaivo

¹¹ kwentáv'é'a úwoi-kwaasiman-iyé íma sé'a tínaaemba umáméro. keinárawa'o tiyuwénamo kesópa'o tínimba áwa'naa íyana kesópa'a kawe'á umái tíno. kwesémo Ísóigona kwaási kentáásí kwaási kesópa'o ténááontave'a timu'maré'a máyaumne.

¹² kentáásí kwaási áwí'a Ápórosimba asiramái simáme'a sé'a Kórinti-naopa'a kentáásí kwaási kwíya-tawai esé kwaaó súnda póna ívé'a íma kanaán-umai kwínívo aambó kwáyainanamo éna kwíníye.

¹³ kentúra'a kárakwiye'a Áánútuwe aráápamai maí'maí'a úmae iyé'a íma táá'a káína'a asiramái máéro.

¹⁴ mayáímó kwémayaamba kwaásiti imáyáa umái mayái máyáaro.

¹⁵ kesí kwaásiyono ísáaro. Ákáyaa-maravaken-kwaasi Sétevanasina akúmbá aiva'á Áánútunopa'a tiráawai Ísóigona kwaási asiramái kwétuwa'naa on-áimbá ísaraawe. asiramái simátíme'a sé'a

¹⁶ mirán-kwáásí kwésen-aimba taagwiyav'é'a miwísé Áánútuna mayái asirayám-báyái kwémayaawai táái ísáaro.

¹⁷ keinárawapinkemba kaumbonárau túwí'a Sétevanasiye Vótúnetasiye Ákáisiye mindárau kesópa'a tewa'á aamoí kwéumpo keinárawa'a íma amáparawai kanaán-umai kesópa'a tewasá mindárau kesópa'o tembá aamoí kwéune.

¹⁸ mindárau kesí imáyáa aúnaí'a umásinkesa kentí imáyáagwara'a mirá uráawe. mirán-kwáásí túwí'a mósá máráaro.

¹⁹ Ésiyaa-marava'a naaó'-naokemba Ísóigona kwaási keinárawatavesa kawe'á umái máéro kwésewe. moóráwai áwí'a Ákwíra awainínkó Párisiraawe mindáraití naaúmpa'a torupamáí máyáawai Ísóigowe tarúmai máyáawai aamoí ésa keinárawatavesa kawe'á umái máéro kwésewe.

²⁰ maanká'ó máyáawai Ísóigona kwaási amáparawai keinárawatavesa kawe'á umái máéro kwésewe. moórá-morawai tiyáamba tíméro.

²¹ ayááír'á kemá Póro agaimaráúmpo awáné'a kwenayáánavi'a póna kwenááiman-iyé sé'a ísáaro. kemá Póro sé'a kawe'á umái máéro kwésune.

²² Ísóigompa'o ímo tirumbó améwai Áánútu sáwí'a umátinkaniye. kentáásí Ísóigo marapá'á kumíníye kwésune.

²³ Ísóigo Ísu úwoi kwétuwa'naa-intave'a námúnaa kwésune.

²⁴ Ísu Káráisiye tarúmai máyáawa'a kembá sirumbá kwétimune.

kemá Póro súnda-aimba ánásaiye.

2 Kórinti

Ísu kwíyómpa'a irówana Póro moóra-kwaai aiyayaamba umái avakaeté-iyayo. miráumai-ima maisuwéna maanáimbá agaimái Kórinti-naoraa-kwaasi Ísuna aampa'ó kwégun-kwaasi agaimái tímakaiye. Póro Másétóniyaa-marava'a máyowana Táítási Kórinti-nao'a tuwéna Póronopa'a kweémena Kórinti-kwaasi táái kosimámuwana Póro iséna séna aúváima agaimái tímakaunda isasá isésa évakarawai sáwí'o uráamba tínaaemba umásukaawasa évakarawai íma mirá ésa kentávái sésa íma árai'a Ísuna aantá-kwaasiman-iyé kwésewe séna árai'a Ísuna aantá-kwaasiman-iyé sígwáe séna maanáúvái agaimarówasa mátímakaawe.

¹ kéma Póro maanáimbá agaimaráúmpo ísáaro. moóráwai áwí'a Tímóti kentáásí kwaásigo kesé máyáísa'a agaimaráúmpo ísáaro. Áánútu kwená imáyáavinkemba kentávéna séna aantá-kwaasi éma Ísu Káráísitin-aaí kosimátíma'mae naauwó séna si'mákaivo ísáaro. Kórinti-naopakewai Áánútun-aiiyave'a áraire kwésewai ísáaro. Ákáyaa-marava'a Kórinti-naopakewaiye ó'on-o'on-daopakewaiye máyáawai Ísóigona kwaási ísáaro.

² Áánútu kentáásivowe Ísóigo Ísu Káráísitiye úwoi túwa'naa ésarai paru kwéumatinkaayantave'a námúnaa kwésune.

³ kentáásí Ísóigo Ísu Káráísiti avowa Áánútu áwí'a mósá kwémaraumne. kwemá kentáásivowama arumbá kwéumasinkaiwai sirávayenaya súwa'naa iwáí áwíta mósá kwémaraumne.

⁴ ó'on-o'on-umbai-yantaa'a amápa'a kentáásópa'a timbá Áánútu kwésiravayaimba póna ó'on-o'on-umbai-yantaa'o évakarawaitopa'o tínimba Áánútumo siráváyáintenta umái kesáá kanaán-umai miwí tirávayanaumne.

⁵ Káráísitimba áí'a úni'a umánkówasa Káráísitina kwaási-i'a úndarakemba sí'a iní'a umásínkáamba miráumai Áánútumo Káráísitimbo arávairaintemba miráumai anómba kwésiravayaintaawe.

⁶ keinárawate méta túwa'naa ówánanaya sáwí'a umái máyómpinkemba Áánútu tí'maena kawepá'á métínkaraiye. mirá ówándarakemba sí'a únita umásínkonta Áánútu sirávaraiye. keinárawate máyaawandaya sí'a únita umásínkonta íma ivátuweta asiramáíya méraumne. miráumai tí'a índai'a umátinkanaaomba kesáámó uráundantentaamo mirámó é'o ímo ivátuwe'o asiramáímo ménaaombo éna Áánútu keinárawakwara'a tirávayaniye.

⁷ sí'o úni'o umásínkaraantenta tí'a iní'a umátínkáamba miráumai Áánútumo sirávairaintemba tirávayaimba séta mindáyave'a asiramáí ménaaowe asiramáí séta timu'maréta máyaumne.

⁸ kesí kwaásiyono. Ésiyaa-maravata máyaawanda ó'on-o'on-umbai-yantaa'a kentáásópa'a túmba mináimbá isáígwáe séta simátimumpo ísáaro. minúmbái-yántáá'ó ó'oran-anon-umbai-yantaa'a úwata kentáásópa'a túmba póta puwónaumne séta súvamaiya méta

⁹ sínkamiyata puwónaunda-kanaa tiráiyeyimayaa éta súvamaiya maémaumne. íma kentáásí asirayándéimán-ivo Áánútuna asirayándéi mayáiyá kwémaeta máyaumne. Áánútu pukáampinkemba usásitinkaiwaina asirayándéi mayáiyá kwémaeta máyaumne súndayavenaya minánón-úmbái-yántáá'á kentáásópa'a tiráiyeyiye.

¹⁰ umbai-yántáápímbá puwónáe ówándavinkemba Áánútu síyótaasa umásínkowata súvamaiya maémaundaya póna mirá unté iyíniye. sáwíavinkemba síyótaasa unté kwéiyeyiye séta máyaumne.

11 keinárawakwara'a kentááyáv'é Áánútumpa'a súwa'naa umai námúnaa seró. sáwívarawai námúnaa síyana Áánútu súwa'naa ínimba mindáyavesa Áánútumpa'a súwi sénááowe.

Póro kampar-áimbá íma simátímakain-kwasai.

12 kwaási túranka'a máyaundayaveta imáyáa kwéundaya sirumpinkén-ímáyááo séna kawé'á umáíya máyaumne sisatá aamoiyá kwéune. marapá-áinkóná ááimba íma imáyáa éta Áánútu úwoiya kwésuwa'naa-intaveta imáyáa éta Áánútuna mayáiyé su'mai kwémaeta méta íma árúvare-kwaasiraani'a umáíya maúndantemba kentúranka'a árai'a miráyá umáíya máyaumne.

13-14 kwéagaimai timúnda-auvaivimba íma kaumbo-káér-aimba kwésimatimumpo awáné'o ísaraan-aine su'mai tavisimái kwésune. kentáá sáwíyamba suwánaavo suwánamai kawer-ígwáe sé'a únda mirámó é'o é'a Ísóigo Ísu marapá'á kumíndara'a keinárawatavetaamo aamoimó ondantembá kentááyáv'é'a aamoí ónááowe.

15-16 keinárawa'a kentááyáv'é'a aamoí kwéumasinkaawe-aimba imáyáa uráundayave'a sé'a kae-táwai kentópa'a kómé'a Másétóniyaa-marava'a kónáe únda kentópa'a kómé'a tiyuwé'a kweéme'a Másétóniyaa-marava'a komé'a koyauweré'a ókwara'a kentópa'a támé'a tiyuwé'a Yútiyaa-marava'a ténaumne siráumne. kae-táwaimo kawé'ó umátínkáana'a súwa'naa íya'a Yútiyaa-marava'a ténaumne-imayaa uráundayave'a mináimbá siráumne.

17 mirá ónáe uráunda íma mirá uráundayavesa keinárawapinkemba évakarawai kentávésa sésa árúvare-kwaasiman-iye siráavo kentópa'a kónaumne siráunda marapá-kwáásímó ontembá íma mirá únda mimbórá-ímáyáá umái mimbórá-áimbá avora'á simátímakaumne.

18 Áánútumo árair-aine su'maimo siráintemba simátímakaunda-aimba íma kaer-ímáyáávinkémbán-ivo mimbórá-ímáyáá umái mimbórá-áimbá avora'á simátímakaumne.

19 Sáírasiye Tímótiye kewé umáíya kentópa'a máyaawanda Áánútu ááninko Ísu Káráisitín-aaiya simátímakaunda kwemá moórá-aimba avora'á séna moórá-aimba aúpá'á tuwéna mirá íma iwái póna amápar-aimba avoraré su'mai siwáín-aai simátímakaumne.

20 Áánútu amápar-aimba simái asirámakaimba Ísu Káráisitintavena siráimba póna paáruraiye. Ísu Káráisiti mirán-ámápá'-máiyái mairáintaveta Áánútu siráin-aintaveta árair-aine kwésunanaya Áánútu áwí'a anómba kwáyáiyé.

21 Áánútu Ísu Káráisitimba kentááwé keináraware tarúsinkaraisata asiramái máyaundayaawe. kentáá ítámarena

22 kesí kwaásiman-owe séna árai'a kwená kwaásiya úne sénaundayavenaya kwenamankómbá ai'marówana kentáásirumpimba kumbáyáimba mindáyaveta séta to'mayaa umásínkarainta mirá íníye kwésundayaawe. mirá uráintave'a íma árúvare-kwaasiraamba kwéune.

23 Áánútu kesí mayáígómbá awánaraiwai aúranka'a kwésimatimunda-aimba árair-aimban-iye. Kórinti-naopa'a kentópa'a kónáe séwánda asiramái simátíménana tirunkó umbái taivó sé'a ivátuwe'a íma kuráumne.

24 Áánútun-aaiyave'a áraire asiramái kwése'a kwenká'á agevamái máyáamba póta kentópa'a kondayá Áánútun-aintave'a áraire seró-áintá íma ókwara'a sénaumpo tirunkó aamoí ínintaveta keinárawapimba tágárotamai méta mayáiyá komayánaumne.

2

1 imáyáa é'a sé'a ókwara'a kentópa'a kwé'a sáwí'o kwéontave'a asiramái simátíménana tirunkó umbái taivó sé'a ívé'a íma kónaumne siráumne.

² kentirumbó umbaimó tamátínkáanasamo ésa kesirumbó kawé'ó umásinkanaaowai íma ménaaowe.

³ kentópa'a íma kuráundara'a sé'a aúváivimba awáné'a sáwí'o kwéomba kawé'a umátinkaigwae sé'a kentópa'o kondá íma sirunkó umbaí táníye sé'a mináúvái agaimái tímé'a kawé'ó umáimo máyáantavena kesirunkó kawé'a íníwai mináúvái agaimái tímakaumne. kesirunkómó kawé'ó ínanamo éna kentirunkógwará'á kawé'ó ínimba mindá árrair-aimban-iyé.

⁴ mináúvái agaitimúnda sirunkó umbaí tówa'a keinárawatave'a anón-imayaa é'a ávááraumai iví'á tamátinke'a tirunkó umbaí taínoyave'a íma mináúvái agaimái tímakaumpo Póro kwenarumbá ávááraumai símakaiye sénááontave'a mináúvái agaimái tímakaumne.

sáwí'o uráin-kwaasiyavai enáái ánásaiye seró siráin-kwasai.

⁵ keinárawapinkemba moórá-kwaasigo sáwí'a uráintavena íma kempíné su'mainivo keinárawapinkemba évakarawaivimba umbai-yántáá'á kwáyáiyé. amáparawaivimba umbai-yántáá'á kwáyáiyé-aimba mirán-ánón-áimpá'á íma sénáe sé'a évakarawaivimba umbai-yántáá'á kwáyáiyé-aimba kwésune.

⁶ tímakaunda-auvai awáné'a simái moórá-ainka'a maré'a asirayán-áimbá minkwáásígómbá simánke'a kwená egwaa'á íma mé'a sáwí'o uráintave'a mimbéyámbá amé'a íma ó'om-beyamba áméro.

⁷ ívé'a kwentávé'a sé'a enáái ánásaiye sé'a íma ókwara'a imáyáa úmae iyé'a aráváyáaro. kemá ámé-sawi-meyamba kwaíkwaí'a ínana séna íma kanaán-umai kawer-ámpá'á kónaumne séna ivátúwáivainivo

⁸ kwentávé'a sé'a embá siruntá kwéamumpo kawé'a umái maiyó seró-áimbá asiramái kwésune.

⁹ ááéma keinárawatave'a sé'a simátimunda-aimba isánááo. íya isánááo sé'a kentópa'a íma kwé'a mináúváiívimbá agaimái tímake'a timu'maré'a méraumne.

¹⁰ sáwí'o uráin-kwaasigontave'a sé'a kwenáái ánásaiye sé'a ímo ókwara'o imáyáamo kwéontemba kegwára'á mirá kwéune. sáwí'o uráintave'a sé'a kwenáái ánásaiye sé'a íma ókwara'a imáyáa kwé'e'a Ísu Káráísiti aúranka'a keinárawatave'a imáyáa é'a mirá kwéune.

¹¹ Sáátáánigona sáwí-mayaigona ááimba awánéta kentáá usáyaaitaivo séta sáwí'o uráintaveta ókwara'a íma imáyáa úmae iyéta séta kwenáái ánásaiye kwésune.

Táróasiva'a ména Póro anón-imayaa uráin-kwasai.

¹² Ísu Káráísitin-aai áséi-kwasai kosimátimenae sé'a Táróasi-naopa'a komáyaawanda mináimbá isánááontavena Ísóigomo to'mayaa úmba awáné'a áséi-kwasai simátiménae sé'a ówánda

¹³ kesí kwaásigo áwí'a Táítási kentí naaópakemba Táróasi-naopa'a íma téna kentáái tasimásímintave'a avakáá uwááe'a íma awáné'a anón-imayaa é'a sé'a tiyuwé'a kónaumne sé'a Másétóniyaa-marava'a tiráumne.

Ísuna asirayándéi siyáántán-tamai ávónta kwéuvunda-kwasai.

¹⁴ maarán-áintávéta Áánútumpa'a súwiya kwésune. Ísu Káráísiti usáyaaitaraintavena Áánútu kwentéya tarúsinkenaya anónka'a sisatá siyáántán-tamai ávónta kwéuvune. Áánútu si'marówata Káráísitin-aai amápa'-marava'a kosimátimunasaya kwéisaawana kwenááigo áséi-kwiyunkaamba úmaena amápa'-marava'a kóyáwé kwéiyé.

15 Áánútu séna Ísu Káráisiti kentávèna imáyáa éna kesí mayáí kwémayaimba áséi-kwiyun-kanamo kwéagayaanteni'a kwéiye kwésimba mirámó intembá Ísu Káráisitini-aai simátimunanaya Áánútu kentááyávèna séna Ísu Káráisitimo intembá áséi-kwiyun-kanamo kwéagayaanteni'a kwéowe kwésiye. Áánútun-aráái kwáráawai minkwíyúmbá ísááwasa Sáátáánigon-aráái kwáráawai minkwíyúmbá ísááwasa kwéowe.

16 Sáátáánigon-aráái kwáráawai puwésa Áánútuna némpa'a maí'maí'a ónááowai Ísu Káráisitini-aai simátimunda-aintavesa ánkúkaamba kwéiye kwésewasa Áánútun-aráái kwáráawai mináíntávésa sésa áséi-kwiyunkaamba kwéiye kwésesa maí'maí'a ónááowe. Áánútun-aai simátímén-aimba anóm-bayaiman-ivo kwaásiye su'maí íma kanaán-umai kwémayaawe.

17 Áánútu si'marówata Káráisitina mayáí-kwáásí méta kwenaúranka'a Áánútun-aai árair-aimba simátimeta íma árúvare-kwaasiraani'a umái máyaunasaya meéyámbáréwa'a anón-ontamba mayánáe sésamo ontembá évakarawai Áánútun-aai simátíménasaya meéyámbá simígwaé sésamo ontembá kesáá íma mirá kwéeta Káráisitina mayáí-kwáásí méta Áánútun-aai árair-aimba kwésimatimune.

3

aúná-aimba simái tarúmakain-kwasai.

1 mináímbá kwésimatimundayaveta kentáá súwí'a íma maé kwéiyundayaawe. évakarawai aúváí agaimái tímúwasa maimaésa mátímúwa'a awáné'a kawé'án-owe siráavo kesáá íma mirá éta kentáásí mayáírár-áúváí agaimaéta mátíménata awáné'a aamoí umásinkaigwae-ita íma kweéta íma kentáásí mayáírár-áúváí agáyáaro kwésumpo Áánútu si'marówata kwená mayáíyá kwémayaumne.

2-3 évakarawaimo ó'owiti mayáígóná aúváímo awánésamo aamoimó umátínkáantemba évaka-kwaasi keinárawa'a tuwánésa sésa árai'a Ísu Káráisiti Póroe mayáí kwémayaan-kwaasiye kwenté ti'marówasa kwenáái tasimatímúwasa ísésa áraire suwaná Káráisiti kwená kwaási-i'a umátinkowana Áánútu asirayákwáráwáín-amanko miwítirumpimba máyáísasa máyáawe kwésewe. mindáyave'a keinárawa'a Káráisiti agairáin-auvairaamba umái máyáawe. Ísu Káráisitina mayáígóná aúváí óntanka'o agairáin-auvairaamba ímanivo kempá'á kwáyáim-bayaima tuwánaantaveta aamoiyá kwéumatinkaundayaawe.

4 Ísu Káráisiti kentáá asirayámbá kwésimisata Áánútu aúranka'a asiramái méta mináíntá kwésune.

5 kentáávímbá kesí asirayámbá íma kwáyáísata mimbáyáíyá kwémayaumpo Áánútuna asirayándéíyá mimbáyáíyá kwémayaumne.

6 Áánútu aúná-aimba simái tarúmakain-aimba kosimatimewananya kwenaúranka'a arupí umátinkainasa ménaaontavena asirayántá símakaiye. mináúná-áímbá simái tarúmakain-aimba Áánútu Mósesimba simámakain-amaamba ímanivo Áánútun-amanko kentáásirumpimba máyáísata kwemó siráintenta kwéunda-aimban-iyé. Áánútu Mósesimbo simámakain-amaamba íma kanaán-umai kwáráantavesa Áánútu aúranka'a íma arupí umái mésa puwí-ámpá'á kwégovo Áánútun-amanko imáyáaya símísata Káráisitini-aaiyaveta áraire séta aúnaí'a umáíya maí'maita kwéune.

7 naaóvá'á Áánútu Mósesimba óntan-kwandaaira'a siyáánkai-amaamba agaimái ámakaimba minámáámbá kwaránáe sésa umbá íma kanaán-umai kwarésa arááisu'mae kwéiyesa mindáyavesa puwí-ámpá'á kwégowe. Áánútu Mósesimbo amáámbo simámakonka'a Áánútumpakemba ságayamba paáréna Mósesi óika'a ságayamba

paárúwana óntan-kwandaaira'o siyáánkai-amaambo agaimarómba maimaéna Ísareri-kwaasitopa'a kumúwasa Mósesi óika'a ságayamba kwéna póna tógáyáagaya úwasa íma kanaán-umai awánowana kwéna naaémba uwákuraiye.

⁸ naaóvá'á Áánútu Mósesimba siyáánkai-amaamba simámakonka'a Áánútuna ságayamba paárúmbanivo ívé'a Áánútu kwenamankómbá ai'maráísana kwená kwaási tirumpimbá máyáiyeye-aimba kwévaarimba póna Áánútuna ságayamba anómban-iyeye.

⁹ Áánútu Mósesimba siyáánkai-amaamba simámakomba pósa íma kanaán-umai kwaráantavesa puwí-ámpá'á kwégowe. Áánútu minámáán-áimbá paárúnka'a kwená ságayamba kwáyowana ívé'a Áánútu kwenamankó kwenaúranka'o arupí umátínkáin-aimba kwévaarisana póna kwená ságayankona asirayámbá anómba kwáyáiyeye.

¹⁰ ívé'a aúná-aimba simái tarúmakain-aimba kwáyáísana usáyaaitarai-sagayankona asirayámbá kwáyáimba póta séta Áánútumo Mósesimbo siyáánkai-amaambo simámakai-sagayankona asirayámbá úwoisamba iyéyá kwésune.

¹¹ Áánútu Mósesimbo simámakain-aimba kwááyu-aimban-ivo aúná-aimba simái tarúmakain-aimba kwaíkwai'a ínín-aimba anón-aimban-iyeye. kwááyu-aimba simámakonka'a ságayankona asirayámbá kwáyombanivo ívé'a kwaíkwai'a ínín-aimba paárisana póna anó-sagayamba asirayámbá kwáyáiyeye.

¹² mináimbá asirayán-áimbá kwaíkwai'a ínín-aimba ísaraunda póta íma sáá'a kwégaisata asiramái mináimbá kwésimatimundayaawe.

¹³ Mósesimo uráintemba íma miráyá kwéune. Mósesi Ísareri-kwaasiyavena séna kesóika'o kwáyái-sagayamba uwákwiimba awánaavo séna ampaantanéi óika'a káátaraiye.

¹⁴ Ísareri-kwaasi táá'nei isésa tirunté marésa maémáenkakemba pósa ívé'a agáyáan-kwaasi Áánútumo simáímo tarúmakon-aimba aúváívinkemba awánamai isésa mináínkóná ááimba íma kawé'á umái kwéisaawe. Mósesimo óika'o ampaantanéi káátamakowasamo ságayambo ímo awánaraantemba ívé'a Áánútun-ai aúváívimba awánaamba miwítí imáyáago ítáguraisana kumayu'á isasá pósa mináúváígóná ááimba íma awánamai kawé'á kwéowe. Ísu Káráísitiye tarúmai máyáawaima Áánútun-ai aúváíma awánésa mináínkóná ááimba kawé'á umái kwéisaawe.

¹⁵ ívé'o máyáan-Ísareri-kwaasigwara'a Áánútun-ai Mósesimo agaimakón-aimba awánaamba miwítí imáyáago ítáguraisana kumayu'á isasá pósa mináínkóná ááimba íma ísaraavo

¹⁶ Ísóigo Ísu Káráísitinopa'o tembá minkúmáyu-tántáá'á ánásainkakemba mináínkóná ááimba kawé'á umái kwéisaawe.

¹⁷ Ísóigo Ísu Káráísitiyemo súnnda kwenamankóntávé'a kwésune. Ísóigon-amankomo tirumpimbó máyáiwai sáwí-imayaagomo tátokaimpinkemba kwéiyatinkaisasa kawé'á umái kwémaewe.

¹⁸ Ísareri-kwaasiti imáyáagomo ímo kawé'ó umáímo ísaraantemba kentáásí imáyáago íma mirá isanayá Ísóigona ságayanko kentáá sáma kwégamasinkaintaawe. Ísóigo Ísu Káráísitin-amanko kentáásirumpimba ména kwenkáání'a umásinkenaya kwená ságayamba kwésimenaya mirá úmae kwéiyiye.

4

anamó kwímakaawanamo ááémo karákwintemba miraráán-kwaasiya máyaunda-kwasai.

¹ Áánútu aruntá kwéumasinkenaya mindáyavena kesí mayái máyáaro séna símakaisata kwenáái kwésimatimundaya sívón-kaiye séta íma kwétuwaumpo

² kwenáái simátimenaundayaveta aúpá'ó tigeayávésamo kwéomba sínaaemba kwéumameta íma kampa'á simátiyuweta Áánútun-aaigomba kwaé'náer-aimba íma simátimeta Áánútu aúranka'a avora'á árair-aimba simátimunasaya suwánésaya árair-aine su'mai kwésewe tirunkakémbá sénááontaveta Áánútu aúranka'a miráyá kwésune.

³ áséi-kwasai avora'á kwésimatimundaya mináínkóná ááimbo ímo isésamo ésa miwímá Áánútuna némpa'a mésa puwí-ámpá'á kwégowaiman-owe.

⁴ Sáátáánigo marapá'á kárákwiraiwai miwítí imáyáa kwétuntinkaisasa Ísu Káráísitin-aaivesa íma áraire kwésewe. Sáátáánigo séna Káráísitin-aaigo sama kamátínkáivo séna miwítí imáyáa kwétuntinkaisasa Káráísitina ságayamba íma kwéawanaawe. Áánútumo máyáintemba Káráísiti miráumai máyáísana Sáátáánigo séna Káráísiti sama kamátínkáivo séna miwítí imáyáa kwétuntinkaiye.

⁵ kesáá íma anón-kwaasi úmpo Ísu Káráísitintave'a kentáásí anóndakoman-iyé sénááontaveta kwenáái kosimatimeta kwená mayái-kwáásí máyaunda póta kwétuwa'naa-undayaawe.

⁶ ááinka'a túnkawana Áánútu sama kaaó súwana sama karáimba kwemá sama kamásínkáiwaiyaaman-iyé. Ísu Káráísiti óir-imayaa kwéundaya Áánútuna ó'oran-aaimba awánanaundayavena sama kwégamasinkaintaawe.

⁷ kesáá íma asiramáíya méta áséi-kwasaiya tátokaumpo anamó kwímakaawanamo ááémo karákwintemba miráumaiya méta áséi-aimba tátokaundayaawe. suwánésa mináínkómó usáyaaitarain-asirayankomba awánésa sésa íma miwívínkémbán-ivo Áánútumpaken-asirayamban-iyé sénááontaveta íma asiramáíya méta minásíráyántá tátokaumne.

⁸ namuro-kwáásímó tínkamiyantavesamo úkóntemba ó'on-o'on-umbai-yantaako kentáá úkúraisata tu'maá'námo kwáyáimpinkenta móyuweta kwégune. évaka-tawai séta nóra séta Áánútuna mayái kwémayaumno kwéseta íma ivátá tukáumne.

⁹ sáwíta umásínkáambanivo Áánútu íma siyúwáísata máyaumne. sínkamomba íma ánásasuwaawata úwoiya súvamai kwémaumne.

¹⁰ Ísumbo sáwí'o umánkesamo inkámówanamo pukáin-ampata kwégundaya pósa Ísu maí'mai'a isaná kwená asirayámbá kentáávímbá kwáyáíye-aimba kwéisaawe.

¹¹ máyaundaya aasiyaasi-táwái séta Ísuna kwaási-i'a úndarakemba ívéra sínkamiyata puwónaumno kwésundaya pósa kesáá máyaundawaina ááimba Ísuma póna kentáásúma ánásani-suvimba máyáíye-aimba kwéisaawe.

¹² áséi-kwasai simátimundaya sáwíta umásínkesa sínkamiyata puwónaunda-ampata kwégundaya mindáyave'a áséi-kwaasi isé'a aúnái'a umái máyáan-ampa'a kwégowe.

¹³ naaóvá'á Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna

Áánútun-aaíyave'a áraire siré'a
pó'a kwenáái kwésimatimune

siráintemba Áánútun-aaíyaveta áraire séta kwésimatimune.

¹⁴ Ísóigo Ísumba pukáimpinkemba usásinankaraiwai Ísunte tarúsinkenaya puwónaundavinkenta usásisinkenaya kentááwé keináraware sí'maiya kwenaúrunkata sinkáníntaawe.

¹⁵ mayáíyá kwémayaundaya sáwíta umásínkáambanivo túwa'naa eta íma ivátuwaunasaya ó'on-o'on-kwaasi Áánútumo úwoimo túwa'naa in-áimbá isésa sáwívarawai Áánútumpa'a súwi símae iyésa kwenáwí'a anómba úmae kwéiyowe.

Áánútuna asirayánkátá máyaunda-kwasai.

¹⁶ mináímbá imáyáa kwéundaya sívón-kaiye séta íma ivátukaumne. kentáásúma sáwí'a úmae íyísana Áánútu kentáásí imáyáa aúnái'a kwéumasinkaiye.

¹⁷ kentáásópa'o kwáyáin-umbai-yantaataveta séta úwoisan-umbai-yantaa'a kwááyu kwáyáie súnanaya naaémba minúmbái-yántáápínkembá ó'oran-kawe-tantaa'a usáyaaitaimba kwaíkwai'a ínín-kawe-tantaa'a paáriníye.

¹⁸ mindáyaveta marapá'ó awánáúnda-yantaa'a íma anón-imayaa éta kwíyómpa'o ímo awánáúnda-yantaataveta imáyáa úmae kwéiyune. awánáúnda-yantaa'a kwááyu-yantaa'an-ivo kwíyómpa'a íma awánáúnda-yantaa'a kwaíkwai'a íníye. mindáyaveta umbai-yántáátáveta séta úwoisamban-iyé kwésune.

5

¹ kentáásúma kwááyu-nankaa-suwawaata isatá minkúwawaakwarata marapátá méta maarán-áimbá kwésune. maankwááyú-námbá tawísígwinata Áánútumo kwíyómpa'o úmakain-daumpa'a ménaundayaawe. mindámbá kwaási íma úmakaan-damban-ivo Áánútu kwená imáyáavinkemba úmakaimba kwaíkwai'a ínín-damba mindá kwíyómpa'o ménaunda-kuwawaa'an-iyé.

² marapá'ó máyaundaya anón-imayaa éta kwíyómpa'o ménaunda-kuwawaata simínkwáeya kwéséta

³ maarán-áimbá íma séta puwéta súwawaar-íyaainkaanta umáíya máyaumne íma kwésumpo maarán-áimbá séta kwíyómpa'o ménaunda-suwawaata naankáántá ónáeya kwésune.

⁴ kentáásúma kwááyu-nankaamba isatá máyaundaya umbai-yántáá'á kwáyáintaveta anón-imayaa éta marapá-súwawaataamo tuwánaunda-aimba íma séta kwíyómpa'o ménaunda-suwawaata mayánaunda-ainta kwésune. miráyá ónaunda marapáké-súwawaakaanta aúkáinata maí'maita ónaumne.

⁵ miráyáámó ónaundayavenaya Áánútu kentáá to'mayaa éna kwenamankómbá ai'marówana kentáásirumpimba kumbáyáísata mindáyaveta to'mayaa umásínkarainta mirá íníye kwésundayaawe.

⁶ Áánútu kwenamankómbá ai'marówana kentáásirumpimba kumbáyáintaveta kentáásí imáyáa asiramáíya máyaumne. marapá'ó máyaundaya Ísóigo Ísu Káráísitiyeya íma kwíyómpakaani'a umáíya máyaundayaawe.

⁷ ívéta marapá'á máyaundaya kwenané'á íma kwéawaneta kwenááiyaveta áraire séta kwenká'á agevamáíya méta

⁸ kentáásí imáyáa asiramáíya méta puwétaamo kwíyómpa'o Ísóigo Ísu Káráísitiyemo métaaraiya aamoí úsino.

⁹ maanká'ó máyaundayaawe kwíyómpa'o uménaundayaawe Áánútumbo arááímo kwétaini'a ónáe súndaya póna aamoí umásínkáisintaawe.

¹⁰ amáparawaiya Ísu Káráísiti aúranka'a máyáananaya kesáámó máyaundawaina ááintavena sísa ena marapá'ó máyáamba kawe'ó kwéowai kawe'-mékámá tiména sáwí'o kwéowai sáwí-meyamba timínimba póta kwembó arááímo kwétaini'a ónáeya kwésune.

Ísuwemo tarúmáimo máyaundaya aúnaí'a umáíya máyaunda-kwasai.

¹¹ Ísóigo máyaundawaina ááimba sísa ínintaveta kwéntávéna sáá'a kwégaisata kwenópa'a tígwáe séta kwaási kwétavisundayaawe. Áánútu máyaundawaina ááinta suwánaisa'a keinárawatemo máyaundawaina ááinta kwésuwanaamba kawe'á kwéiyé kwésune.

¹² kentáá súwí'a íma maé kwéiyundanivo máyaundawaina ááintave'a aamoí ónááontaveta máyaundawaina ááinta kwésimatimune. aamoí é'a kentááyávésamo sáwí-aimbo kwésen-kwaasi táái kanaán-umai anondá simátimenaontaveta máyaundawaina ááinta kwésimatimune. minkwáási paáká-túwawaare su'mai

tuwánésa kawé-kwáásímán-owe sésa tirumpin-ímáyáá íma awáresa kawé-kwáásímán-owe kwésewe.

¹³ évakarawai kentááyávésa uwo'aó'á kwéowe kwésewata kanaán-iyé séta Áánútuntaveta imáyáa éta miráyá kwéunasaya évakarawai kentááyávésa kawer-ímáyáágwára-kwáásímán-owe kwésewata kanaán-iyé séta keinárawataveta imáyáa éta miráyá kwéune.

¹⁴ amáparawai sáwí'o kwéomba mimbéyámbá maésa púwóvo séna Ísu Káráisiti mimbóráwái kentááyávénawe séna pukáimba póta Káráisiti arumbá kwésimiwaina mayáiyé su'maiya kwémayaumne.

¹⁵ amáparawaiya sáwí-imayaago tátokaimpinkemba iyásinkanintavena Ísu Káráisiti pukáimba póta kentáámó sirááímo kwétaini'a íma kwéeta kwembó arááímo kwétaini'a kwéeta máyaumne. mirámó ónaundayavenaya kentááyávénawe séna puwúwana Áánútu usásinankaraiye.

¹⁶ ááéma marapá'ó máyáan-kwaasiti ááimba kwaréta évakarawaiyaveta kawé-kwáásímán-owe séta évakarawaiyaveta sáwí-kwaasiman-owe siráumpo ívé'a íma miráyá kwéseeta ááéma marapá'ó máyáan-kwaasiti ááimba kwakáunda Káráisitintaveta úwoi-kwaasiman-iyé siráundaya ívé'a íma miráyá kwésune.

¹⁷ mindáyaveta Ísu Káráisitiyemo tarúmaimo máyaundaya aúnaí'a umáíya méta ááémo uráundanten-imayaa íma éta ívé'a aúna-imayaa umáíya máyaumne.

¹⁸ Áánútu mirá kwéivo ááéma Áánútuna namuro-kwáásiráámbá umáíya máyaawananya Áánútu kesí kwaási-i'a umái maígwáe séna Ísu Káráisitimba ai'marówana kentááyávénawe séna kumpuwówana kwená kwaási-i'a umásinkenaya séna kesí kwaási-i'a ígwáe-aimba kosimátíméro séna si'mákaisata mimbáyáiyá kwémayaumne.

¹⁹ mináínkóná ááimba maarán-áímbán-iyé. Ísu Káráisiti amáparawaiyavenaya imáyáa éna pukáimba mindáyavena Áánútu imáyáa éna kwaásimo sáwí'o kwéomba íma aaivimbá kwémaitinkaivo kwená kwaási-i'a kwéumatinkena kentááyávénawe séna kesí kwaási-i'a ígwáe-aimba kosimátíméro séna si'mákaisata kwésimatimune.

²⁰ kesáá Ísu Káráisitina aantá-kwaasiya únanaya simásímísata keinárawa'a kwésimatimundayawe. Áánútu keinárawatavena asiramái siráísata siráin-ainta kwésimatimune. Káráisiti pukáintavena Áánútuna namuro-kwáásiráámbá umái máyáampinkemba kwená kwaási-i'a kwéumatinkaivo kwenááyave'a owé seró.

²¹ Ísu Káráisitimpimba sáwí'o íí-áímbá íma kwáyowana Áánútu kesáámó sáwí'o únda-aimba kwempíntá ámakaiye. Káráisiye tarúmáiyá méta Áánútu aúranka'a arupí umáíya ménaundayavenaya Áánútu mirá úwana Káráisiti kesáámó sáwí'o únda-aimba maimaéna mindánankwara'a pukáimba póna Áánútu kwená namuro-kwáásiráání'a umáíya máyaundawai kwená kwaási-i'a kwéumasinkaiye.

6

¹ Áánútuwe tágárotamai méta mayái kwémaeta asiramái simátimeta séta Áánútu úwoi kwétuwa'naa-imba pó'a íma úwoi mé'a kwembó arááímo kwétaini'a oró kwésune.

² naaóvá'á Áánútun-aaí aúvái-kwandaivimba Áánútumo siráin-aimba agaimaréna séna

úwoi túwa'naa uráunda-kanaa kentáái
isé'a sáwí'o umáímo máyómpinkembo
tíkaunda-kanaa túwa'naa uráumne

Áánútu siráiyé agaimaréna siráimba mindáyave'a ísáaro. ívé'a Áánútu úwoi kwétuwa'naa-in-kanaama éna sáwí'o umáímo máyáampinkemba kwétirain-kanaama imbá pó'a íma úwoi mé'a kwembó arááímo kwétaini'a oro.

³ kentáásí mayáígómbá awánésa sáwí-amba kwaráavo séta kawé'-má'yáiyé su'mai kwémayaundaya pósa íma árai'a sésa sáwí-mayai kwémayaawe kwésewe.

⁴ amápa'-mayai kwémayaundayaveta séta suwánésaya árai'a Áánútuna mayái-kwáásímán-owe sígwáe séta mimbáyái kwémaeta máyaumne. umbai-yántáá'ó kentáásópa'o tisasamó sí'o iní'o umásinkesaya sáwí'o umásínkáanta íma ivátuweta asiramáiya máyaumne.

⁵ Áánútuna mayáiyá kwémayaundarakemba sínkambai ándáva'o mósinkesayaamo úkúmakesamo sáwí-aimba simánkesa mirámó kwéonta anóm-bayai kwémaeta no'wáamba íma suúyá kwégwaeta úwoi mayái kwémaeta sááimo kwésinkainta íma ivátuweta asiramáiya máyaumne.

⁶ kentááyávésa Áánútuna mayái-kwáásímán-owe sénááontaveta kawé'-má'yáiyé su'mai kwémaeta kawer-ímáyáá kwéeta paru umái méta kawé'á kwéumatinkaunanaya Áánútun-amanko keséya máyáísata árai'a miwítí imáyáa kwéeta

⁷ árair-aimba kwésimatimunanya Áánútu asirayámbá kwésimisata mirám-báyái kwémaeta Áánútu aúranka'a arupí umáiya máyaundaya mindá kweukáámbá araa'naa uráunanaya sáwí-ainko kentáávimbá íma kwétisata Áánútu aúranka'a arupí umáiya máyaundaya mindá iwevóirráámbá umásoketa umbai-yántáá'ó kesópataamo timbá kwéusayaaitaundayaawe.

⁸ évakarawai kentáá súwí'a mósá máraawasa évakarawai kentáá súwí'a simái sáwí'a owasá évakarawai kawer-áimbá simásíméwasa évakarawai sáwí-aimba simásíméwasa árair-aimbo simátimundayavesaya évakarawai kentááyávésa kampa'á kwésewe sewasá

⁹ évakarawai kawé'á umái suwánésaya kampa'á sésa úwoi-kwaasiman-owe sewasá évakarawai kentááyávésamo puwónáesa owémó kwéseмба íma puwúndaya úwoiya súvamaiya máyaumpo suwánaaro. Áánútu arupíya kwéumasinkaimba íma sínkamisata kwévuwune.

¹⁰ sáwíva-tantaako kentáásirumba umbái kwétamasinkainta kentáásirumba kawé'á úmae kwéiyiye. kesáá óísamba íma makáundayawaiya éta Áánútun-aai sáwívarawaiya kwésimatimunasaya kawé'á umái kwémaewe. óísaniyaaíwai éta Áánútun-aai tátokaundayaveta kawé'á umáiya máyaumne.

¹¹ Kórinti-naopaken-kwaasi ísáaro. kentí imáyáa éta kentáásirumpinken-aimba avora'á simátímakaundaya

¹² keinárawataveta íma kayoráúna'a kentááyávé'a kayó'mái máyáawe.

¹³ kesí iyámpóímo simátimundantenkaamba simátimumpo kentí imáyáamo úndantemba kentáásí imáyáa é'a kentirumpinkén-áimbá simásíméro.

Áánútuna naankaantáán-úne siráin-kwasai.

¹⁴ oó'á tombá moórá anóm-purumakankwara moórá sáwíyam-purumakankwara'a íma kwétagarotamai kwisóvo awaira-púrúmakánkái tinumarampimbá kwímakaawasarai oó'á kwétoye. mirámó ontembá keinárawa'a Áánútun-aaiyave'a áraire sewáiyé ímo áraire sewáiyé íma tágárotamai mé'a mayái máyáaro. arupí umái máyáawaise Áánútun-aai arááiraawaise íma kanaán-umai tágárotamai mésa mayái kwémaraawe. ságayankwara tunígwara'a íma moórávimba kwáyáiyé.

¹⁵ Ísu Káráísitiye Sáátáánigowe íma mimbórá-ímáyáá óyasa Áánútun-aaiyavesa áraire sewáiyé ímo áraire sewáiyé íma mimbórá-ímáyáá kwéowe.

16 Áánútuna naaúmpa'a kwesé kwaántá-kwaasi mimbórávimbá íma ménaaowe. Áánútu asirayánkwaráwái kentáásirumpimba máyáísata kwená naankaantáán-úne. mináíntávéna naaóvá'á Áánútun-ai aúvávimba agaimaréna séna Áánútu séna kesí kwaásiye mé'a miwívimbá kwénaae'a miwítí Ísóigo onasá kesí kwaási-i'a ónááowe Áánútu siráiyé.

17 mindáyavena Ísóigo séna úwoi-kwaasivinkemba tiyuwé'a moóra-ayampa'a mé'a sáwí-mayaigomba tínaaemba umátimiya'a tiré'a

18 kentionói'a ona'á kesáánimbaa'a kesiyáámúmbaari'a ónááowe.

Ísóigo amápar-asirayamba tokáiwai siráiyé agaimaréna siráiyé.

7

1 kesí kwaási ísáaro. Áánútu kentááyávéna imáyáa éna mináímbá simái tarúmakaaintaveta kesúrake-sawi-yantaare kentáási imáyáavinke-sawi-yantaare sínaaemba umáméta kawé'á umáíya méta Áánútu aúranka'a sáá'a kwégaisata Áánútunde-i'a umái méta kaweré su'maiya éta miráyá onó.

Póro arunkó aamoí uráin-kwasai.

2 kentááyávé'a íma kayoré'a kentáási imáyáa úwoi oró. íma sáwí'a umátinkaawanasaya sáwí-amba kwakáawe. íma kampa'á simátiyuweta miwítí óísanta íma mémairaumne.

3 mináímbó simátimunda íma aaivimbá kwémaitinke'a sune. kentí imáyáa kwéundaya simátimeta ókwara'a miráyá kwéune séta úwoimo máyaundaya kentí imáyáa kwéeta puwónaunda-kanaa tínimba úwoi kentí imáyáa kwéonanaya tíníye.

4 árai'a kawé'á umái máyáawe asiramái sé'a kentúwí'a mósá kwémaraumne. anón-umbai-yantaa'a kentáásópa'a kwétimba mindáyave'a íma imáyáa é'a kentí imáyáa únana kentááigo asiramásínkáísana sirunkó ávááraumai aamoí kwéiye.

5 Táróasi-naopa'a tuwéta Másétóniyaa-marava'a tamáyaawanda íma kawé-kánáá úwata máyaawanasaya amápa'-naopimpa'a kae'náé'a ésa aaisambá kwésuwana kentáási mayááyávéna kentáásirunko umbái kwétowana

6 Áánútu tirunkó umbái kwétain-kwaasi tiráváyáiwai kwemá sirávayanintavena Táításimba ai'marówana keinárawa'a tiyuwéna kentáásópa'a téna

7 maavá'ó túntaveta aamoí éta keinárawatemo máyon-kawer-aimba simásimuntavetaagwara'a aamoí ówánanaya keinárawa'a kentáá suwánanae siráamba tasimásimenaya sáwí'o uráantavenamo kentirunkó umbaimó taráimba tasimásimenaya kentávésamo kampar-áimbó sen-kwáási táái anondá simátímakaamba tasimásimenaya mirán-áíntómbá tasimásimuwata isááwánanaya kentáásirunko aamoí uráiyé.

8 aúvái agaimái timé'a asiramái sé'a ó'a íma mirán-oro siráunda minaúvái awánowana sáwíyanka'a kentirunkó umbái tówa'a mináímbá isé'a mináúvái agairáundayavena sirumbá umátinke'a ívé'a sirunkó íma umbái téna

9 kawé'á kwéiye. kentirunkó umbái tóntave'a íma aamoí é'a kentirunkó umbái tówa'a sáwí'o uráambo tínaaembo umámakaantave'a aamoí kwéune. sáwí'o kwéontavena tirunkó umbái táino Áánútu kwésiye. mindáyave'a mináúvái agaimái tímakaunda íma sáwí'a umátínkaraumne.

10 Áánútu tirumbá umbái tamátinkaiwai sáwí'o kwéomba tínaaemba umámewana sáwí'o umáímo máyáampinkemba Áánútu tiréna kawepá'á mógwétinkaisana mindáyavena tirunkó íma sáwí'a kwéivo marapá-kwáási Áánútuntavesa íma imáyáa

kwéowai tirunkó umbaí tainká'á sáwí'o kwéomba íma tínaaemba umámesa úwoi sáwí'a ésa Áánútuna némpa'a maí'maí'a ónááowe.

¹¹ sáwí'o uráantavena Áánútu kentirumbá umbaí tamátínkaraimba pó'a kawe'á uráamba imáyáa oró. keinárawapinkemba moórawai sáwí'a uráimba íma asiramái simámake'a tímakaunda-auvai-aimba isé'a sé'a arupí umátinketa kawer-ámbá kwaráano sé'a sáwí'o uráantave'a tigeayávé'a é'a sáwí-meyambo kentópa'o tínintave'a táátave'a é'a sé'a arupí umátínkáanana Póromo ménamo éna súwa'naa íniye sé'a sáwí'o uráiwaimba ááéma sáwí-meyamba amé'a keinárawapinke-sawi-imayaa arupí umátinke'a mirá uráamba ánásaraíye-aimba ísaraumne.

¹² mináúvái agaimái tímakaunda sáwí'o uráin-kwaasigontave'a íma aiva'á imáyáa é'a sáwí'o umánkarain-ininkontave'a íma aiva'á imáyáa é'a íma mirá uráumpo Áánútu aúranka'a kentááyávé'a anón-imayaa é'a kentááyávé'a sé'a miwíyávéta anón-imayaaya kwéune sénááontave'a mináúvái agaimái tímakaumne.

¹³ mináúváimó tímakaundanteni'o uráamba kentáásí imáyáa kawe'á umásínkaraawe. Táításimba ai'marááwánanaya kentópa'a koména kwenarunkó umbaí kwétowana túwa'naa úwa'a kawe'á uwaná aamoí éna kwenarunkó kawe'á úwana kentáásópa'a téna tasímásimuwata iséta mindáyavetaagwara'a aamoiyá kwéune.

¹⁴ ááéma Táítási aúranka'a kentúma maé iráunana simátímakaunda-aimbo árair-aimbo siráundantemba Táításimbo kentááimo simámakaunda-aimba árair-aimban-íye. Táítási keinárawate koména kemó kentááimo simámakaunda-aintavena árair-aimba siráíye siráimba mindáyave'a íma sigaeyávé'a kwéune.

¹⁵ Táítási keinárawate komáyowa'a kwentávé'a aamoí é'a táátave'a é'a tiyántámbá kwétowa'a kwenáái isé'a mirá uwaná mindáyavena Táítási imáyáa éna arumbá kwétimiye.

¹⁶ keinárawatave'a sé'a amápa'-mayaimo ésa kawe'á úmae iyónááowe kwésunana sirunkó kawe'á kwéiye.

8

Ísóigona kwaási túwa'naa uráan-kwasai.

¹ kesí kwaásiyono. Másétóniyaa-marava'o naaó'-nao'a máyáawai Áánútuna kwaási kwemá kwétuwa'naa-in-aimba simátimenaumpo ísáaro.

² anón-umbai-yantaa'a miwítópa'a téna kwétavisisasa íma ivátuwesa Áánútuntavena tirunkó kawe'á úmae iyísasa miwí kesávái óísaniyaain-kwaasi máyáantavesa íma imáyáa ésa Yútiyaa-marava'a Ísóigona kwaási máyáawaiyavesa imáyáa ésa sáwíyan-oisamba makáampinkemba sáwíva-tantaa'a torupásuwesa túwa'naa uráawe.

³ árair-aimba simátimune. miwí sésa maarán-tántáá'á kanaán-umai timénaumpo ó'omba torupamáí timénáe sésa miwítí imáyáavinkemba mirá ésa sáwíva'a tímakaawe.

⁴ kentááyávésa asiramái símae iyésa sésa Yútiyaa-marava'a Ísóigona kwaási máyáawai timénáe sétaamo únda aamoí kwéune siráawe.

⁵ imáyáawe su'maimo únda-yantaare su'mai íma tímakaavo ó'on-o'on-tantaakwara'a timésa aiva'á Ísóigontavesa sésa ená kwaási-i'a umáíya méta ená mayáíyá kwémayaumne sirésa Áánútuna imáyáavinkemba kentááyávésa sésa Áánútuna mayáí simásimiyata keinárawate mayánaumne sésa

⁶ maanká'á Másétóniyaa-marava'a máyáawai mirán-áímbá siráamba póta Táításimba simáméta séta Yútiyaa-marava'a Ísóigona kwaási túwa'naa ónááom-bayai Kórinti-naopa'a koááimba ásáre tayauweré kuré túwa'naa inasá torupamáí maráiyana ánásaino Táításimba simámakaumne.

⁷ ó'on-o'om-bayai kawe'á umái kwémaraawai é'a Áánútun-aaiyave'a asiramái imáyáa kwé'e'a kwenáái kawe'á umái kwésimatime'a kwenááigona ááimba kawe'á umái

kwéise'a karuwaa'á é'a kwétuwa'naa-e'a kentirumbá kwésime'a mirámó kwéon-kwaasi ontávéta simátimeta séta Yútiyaa-marava'a Ísóigona kwaási máyáawai túwa'naa ónááomba kawé'á umái timénááowe kwésune.

8 maanká'á Másétóniyaa-maravakewai Yútiyaa-marava'a Ísóigona kwaási máyáawaiyavesa imáyáa ésa kawé'á umái tímakaan-aimba timénaunda mirán-oro íma kwésumpo timénááo. íya timénááo sé'a kentirunkómbá tísaa umai kwéisaumne.

9 kentáási Ísóigo Ísu Káráisiti úwoi kwétuwa'naa-imba ísaraawe. kwíyómpa'a ó'oran-kawé'a umái máyomba keinárawatavena imáyáa éna kwíyómpa'a tuwéna kawé'á umái ménaaontavena úwoi-kwaasiraamba umái marapá'á kumbéraiye.

10 ké'naan-aimba kesí imáyáavinkemba súmpo ísáaro. ááéma Áánútuna kwaásivinkemba keinárawa'a aiva'á sé'a torupamáí timénáe sé'a ááimba asé'a moórá-ima maisukáavo ívé'a mimbáyái ánásasuwaaro.

11 ááéma karuwaa'á umái to'mayaa é'a ívé'a karuwaa'á é'a sáwíva-tantaa'o makáawai sáwíva'a maráiyasa sáwíyambo makáawai miráumai maráiyasa miráumai maráiyana ánásaino.

12 sáwíva-tantaa'o máráne sáwíyambo máráne Áánútu tuwánanivo timénáemo síyan-tantaa'a sáwíva-tantaapinkemba sáwíva'a maré'a sáwíyampinkemba sáwíyamba maré'a timénááomba Áánútu awánéna kanaán-iye síníye.

13 túwa'naa ónááomba íma amápa'a tu'mái ánáse'a kesávé'a kwémare'a oró.

14 ánivo ívé'a makáan-tantaa'a kwáyáintave'a mimpínkémbá tímé'a naaémbo ímo maránááomba miwí keinárawa'a túwa'naa ónááomba mimbóráí'a umái ménaaowe.

15 miráumai naaóvá'á Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna moórá-tonko áwí'a máána-tone séna

toóntávéna séna sáwíva'a tókúmai kwénowai tímú'a vówasa íma aráá'a márówasa sáwíyamba tókúmai kwénowai tímú'a vówana íma táái tínkaraiye agaimaréna siráiyé. miráumai ívé'a makáan-tantaa'a kwáyáintave'a mimpínkémbá tímé'a naaémbo ímo maránááomba miwí keinárawa'a túwa'naa ónááowe.

Táítási Kórinti-naopa'a kuráin-kwasai.

16 Áánútu Táításimba imáyáa ámísana kemó túwa'naa úndantemba kwegwará'á túwa'naa ónáe kwésisata mindáyave'a Áánútumpa'a súwi kwésune.

17 Táításimba simámata séta kotúwa'naa inasá Yútiyaa-maravaken-kwaasi túwa'naa ónááontavesa évaka-tantaa'a torupamáí maránááowe súndayavenaya aamoí éna kwená imáyáavinkenkwara'a séna ó'a miwísé koménaumne Táítási siráiyé.

18 Táításimba ai'maráandara'a moórá-kwaasigwara'a ai'maráanana kwesé kwíníye. kwemá áséi-kwasai simátíma'mae kwénaaisasa naaó'-naokemba Ísóigona kwaási kwenáwí'a mósá kwémaraawai kwemá Táításiye kwíníye.

19 Ísóigona kwaási naaó'-naokemba kwembá usásinankesa sésa esé mimbáyái mayaaó sewaná keséya kwénaaena túwa'naa únda-mayaiya kwémayaisasa kentáási mayáígómbá awánésaya sésa toómbá íma makáan-kwaasi kwétuwa'naa-owe kwésesa Ísóigo áwí'a mósá kwémaraawe.

20 mimbáyáímó kwémayaundaya sáwí'an-owe seváiyé séta

21 Ísóigo aúrankare kwaási túrankare mimbáyái kawé'á ónáe séta naaó'-nao'a kwénaaeta torupámáráan-ontantomba maimaéta ímo makáan-kwaasi túwa'naa on-dayávéta kwénaaumne.

22 minkáé'nárimo ti'maráandara'a moóráwainkwara'a ai'maráanana kwéna kaumbosé koínimba kwembá sáwíva-tawai áísaa umai awánanae súndaya kwétuwa'naa-in-kwaasigo isatá awánaraumne. keinárawa'a kawé'ó umáímo máyáan-aimba iséna póna kotúwa'naa ónáe siráiyé.

²³ Táításin-aaí súnnda kesé tágárotamai ména túwa'naa índayavena kesé mayáí kwémayaiye. kwesémo koóyááoíyan-kwaasi táái súnnda mimbáyái mayáyááoíyantavesa naaó'-naokemba Ísóigona kwaási keinárai usásintinkaraayasaraí Ísu Káráísiti áwí'a mósá kwémaraaiye.

²⁴ mindárau kentópa'a komáyaiya'a kentirumbá tíméro. kentúmo maé kwéiyundayavesamo sésa árai'a kawe'á umái máyáawe kwésesa naaémba naaó'-nao'a Ísóigona kwaási kosimátíma'mae naaiyasa kentáái isánááowe.

9

Ísóigona kwaási túwa'naa ónáemo siráan-kwasai.

¹ évaka-tantaa'o torupamáimo Yútiyaa-marava'a Ísóigona kwaásimo timénááon-aimba á'a ísaraantave'a maanáúváiívimbá íma ayáátááka'a simátimenaumne.

² túwa'naa ónáemo siráan-aimba ísaraumne. Másétóniyaa-maravaken-kwaasi kentáái simátimewanda kentúma maé iyé'a keinárawatave'a sé'a Ákáyaa-maravaken-kwaasi mimbáyái kwéto'mayaa-esa moórá-ima maisukáawe séwánasa isésa sésa kesáágwárá'á túwa'naa ónáe sésa évaka-tantaa'a torupámakaawe.

³ kentúma maé iyéta séta mimbáyái to'mayaa úmakaaweya súnnda-aimba úwoi-aimban-iye sevó séta kaumbonárau ti'maráanasá kentópa'a kónááowe. kemó siráundantemba to'mayaa úmaranaaontaveta minkáúmbónárau ti'maráanasaya kotúwa'naa ónááowe.

⁴ naaémba kentópa'a konasá Másétóniyaa-maravakembo évakarawaimo kesémo kwésamo ésa ímo to'mayaa úmakemba kotuwánaiyamba tigaeyávé'a íya'a to'mayaa úmakaawemo siráunda-aintave'a sigaeyávé'a ónaumne.

⁵ mindáyave'a imáyáa é'a mindárauayave'a asiramái simátime'a sé'a kemó ímo kuráandara'a miwítópa'a koméwasa simáímo asirámakaantemba évaka-tantaa'a torupámaráaro simátímakaumne. naaémba kentópa'a kona'á kentí imáyáavinkembo torupámárémba úwoi maisiménááovo íma tísaa ónaumne.

⁶ maarán-áimbá imáyáa oró. kígauomo ombá moórá sáwíyan-kigau úmakesa sáwíyan-tomba áká'mai naawasá moórá anón-kigau úmakesa anón-tomba áká'mai kwénaawe. miráumaimo kwétimemba naaémba mirán-kánái'a umái mayánááowe.

⁷ miráumai moórá-morawai timíyan-tantaatave'a imáyáa uré'a miráumai tíméro. íma timénáe-imayaa kwée'a tímévainivo. kemó asirayán-áimbó siráundayavaiye sé'a tímévainivo. imáyáa umái kawe'á uré'a tíméro. timénááontavesamo aamoímó ónááowai miwí Áánútu aamoí kwéumatinkaimba pó'a timénááontave'a aamoí oró.

⁸ Áánútu kanaán-umai ávááraumai kawe'á umátinkaimba amápa-tantaatave'a kawe'á umái mé'a ó'on-o'on-kawe'-mayai mayánááontavena Áánútu ávááraumai kawe'á kwéumatinkaimba pó'a mirán-káwé'-máyái kanaán-umai mayánááowe.

⁹ mindáyavena naaóvá'á Áánútun-aaí aúváiívimba agaimaréna séna ímo makáawai túwa'naa esa tímatuwaawai miwítí kawe'-máyái kwaíkwai'a íníye agaimaréna siráíye.

¹⁰ Áánútu amápar-anayumba tímísasa mairésa kwégigau-umandaawe. Áánútu minánáyúnkómbá anón-úmáráísasa áká'mai kwénaawe. miráumai Áánútu kawe'á umátinkaina'a túwa'naa íyana mimpínkémbá kawe'-máyái anómba paáriníye.

¹¹ Áánútu kawe'á umátinkaina'a aasiyaasí kanaán-umai túwa'naa íyasa simíyataamo timénaunda-yantaatavesa Áánútumpa'a súwi sénááowe.

¹² miráumaimo túwa'naa ónááomba Ísóigona kwaási ímo makáawai túwa'naa íyana sáwívarawai tirunkó kawe'á ínasa Áánútumpa'a súwi símae iyónááowe.

¹³ keinárawatavesa sésa Ísu Káráisitín-aaiyavesa áraire sésa asiramái imáyáa kwéesa pósa súwa'naa uráawe sésa Áánútu áwí'a mósá marésa miwíyé amáparawaiye úwoi timénááontavesa Áánútu áwí'a mósá marésa

¹⁴ Áánútumo keinárawa'o anómbo kwétuwa'naa-intavesa keinárawatavesa imáyáa ésa túwa'naa umái Áánútumpa'a námúnaa sénááowe.

¹⁵ Áánútu amáparawaiya ó'oran-kawe'a kwéumasinkaisata póta kwenáwí'a mósá kwémaraundayaawe.

10

Póro kwená mayáiyávái simátímakain-kwasai.

¹ keinárawapinkemba évakarawai kentávésa sésa Póro keséya taména paru umái aái siráivo némpa'o máínka'a asirayán-áíntá kwésimasimintaawe kwésewe. Ísu Káráisiti marapá'ó máyonka'a paru umái ména íma aaisambá siráintave'a imáyáa é'a asiramái simátimune.

² kentópa'o kondá íma asiramái sénáe súndanivo imáyáa é'a keinárawapinkemba évakarawai kentááyávésa kampa'á sésa marará-kwáásíti ááimba kwégwaraawemo kwésentave'a asiramái simátimenaumpo kárákwiyoro.

³ marapá'ó máyaundaya namuro-kwáásí usáyaaítanae sésamo áái'o tíyáantemba íma mirá éta marapá-sáwí-yántáá'á usáyaaítanae séta Áánútuna mayái kwémayaumne.

⁴ taané iwevóiyé úmakesamo áái'o tiyamáimo usáyaaítanaesamo ontembá íma mirá éta Áánútu asirayámbá símakaisata ó'on-o'o-sawi-asirayamba kwéusayaaítaundayaawe.

⁵ kentáá sááiyavesa kampar-áinéímó kwésewai tááigomba kesááigoya kwéusayaaítaiye. évakarawai miwí túwí'a mósá marésa Áánútun-aai isáavo sésa simái aambá áúmbaraawata aambó áúmbaraan-aimba usáyaaíteta kentáásí imáyáago Ísu Káráisitín-aai isáínkwáe símae kwéiyundayaawe.

⁶ kentáá sááiya isáígwáe séta timu'maréta máyauna'a mirá íyata tuwánéta kentáá sáái íma kwéisaawai sáwí-meyamba timénaumne.

⁷ keinárawa'o máyáawaina ááimba imáyáa oró. keinárawapinkemba évakarawai sésa árai'a Ísu Káráisitina kwaásiya úne sentembá kesáágwará'á Ísu Káráisitina kwaásiya úmpo mindáyave'a imáyáa oró.

⁸ Ísóigo asirayámbá siménaya keinárawa'a íma sáwí'a umátinkanaumpo kentí imáyáa asiramátinkanaundayavenaya minásíráyámbá símakaiye. minásíráyámbó símakaimbo simátíma'mae iyúnda-aimba mindá árair-aimba isatá póta minásíráyámbó símakaimbo simátíma'mae iyúndaya mindáyaveta íma sigaeyávéta kwéune.

⁹ aúvái agaimáimo tímúnda íma maarán-ímáyáá é'a inkáiséro sénaya maanáúvái agaimái kwésimiye sevó-ímáyáá kwée'a kwéagayaumne.

¹⁰ évakarawai kentávésa sésa aúváiimba asirayán-áímbá simásimenaya ááéma keséya taména aamoisayán-kwáásí ména úwoi-aimba simásímakaiye kwésewai

¹¹ miwí maarán-áímbá imáyáa oró. kentí némpa'a máyaunda póta aúváiimbo simátimunda-ainta kentópa'o kwéta mimbórá-áímbá póta kosimátimenaundayaaniye.

¹² kentávésa mirán-áímbó kwésewai miwí túwí'a mósá marésa anón-kwaasiya úne sewatá íma mimbórá-kwáásíráántá umái méta miwímó máyáawaina ááimba awánéta kesáá máyaundawaina ááinta íma taainéta séta kawe'á umáiya máyaumne. sáwí'a umáiya máyaumne séta íya taainánaumne. miwí moórá-morawaimo máyáawaina ááimba tuwánésa miwítí imáyáavinkemba sésa máyaundawaina ááinta kawe'án-iyé kwésewe. mirámó kwéomba sáwí-imayaavinkemba kwéowe.

¹³ keinárawapimba Áánútumo símakainda-mayai-aimba sénaumpo ímo símakainda-aimba íma sénaumne.

¹⁴ keinárawa'o máyáapa'a Áánútu íma aambá aunéna úwoi kesáái kosimátíméro simásímakaisata úwoiya Ísu Káráisitina áséi-kwasai kosimátímakaumne. mirámó uráunda Áánútu íma aambá áúnkaisata úwoiya kosimátímakaumne.

¹⁵ Áánútumo aambó áúsinkaraim-bayaiyaveta ó'on-kwaasimo mairáam-bayaiyaveta kesáá mairáumne íma séta kentáá súya maé kwéiyune. Ísu Káráisitín-aaiyave'a áraire sé'a asiramái imáyáa úmae iyónááomba timu'maréta máyaunda pó'a mirámó íyata ávááraumai túwa'naa ónaundayaawe.

¹⁶ mirámó íyata kanaám-póta tiyuwéta ó'on-o'om-barava'a Ísu Káráisitín-aai simátíma'maeta naaónaumne. ó'owimo Ísu Káráisitín-aaimo simátímaken-ayampa'a íma kométa kampa'á séta kesáá simátímakaumne séta kentáá súya maé iyónaumne.

¹⁷ naaóvá'á Áánútun-aai aúváívimba agaimaréna séna miwí kesávái mayáíyávésa íma túwí'a mósá marésa Ísóigona mayáíyávésa kwenáwí'a mósá máraaro agaimaréna siráíye.

¹⁸ kwaási kesávái kawe-kwáásímá úne kwésemba ímanivo Ísóigo kawe-kwáásímán-owe kwésiwai mindá Áánútu aúranka'a kawe-kwáásímán-owe.

11

kampar-áántá-kwáásítí kwaasái.

¹ kesúma maé iyé'a sáwíyan-aimbo sendá íma aambá áúsinkaiya'a úwoi sénaumne.

² keinárawa'a sáwí-amba kwáráavo sénamo Áánútu kárákwiraintemba miráumai kenká'á kárákwiraumne. kawer-ínáámárúmó moórá-kwaasigonka'o síváúmaraantemba miráumai keinárawa'a tí'mae'a Ísu Káráisitínopa'a mátínkáana'a kwesé ménaaowe kwésune.

³ naaóvá'á iraankavayaankó moórá-ininko áwí'a Ívimba kampa'á simáuwowana mináíntávéna áraire siráíye. miráumai évakarawai kentí imáyáa sáwí'a umátinkaiya'a Ísu Káráisitintave'a asiramái imáyáa kwéomba ivátúwávaiye sé'a mindáyave'a anón-imayaa kwéune.

⁴ ááéma avora'á Ísu Káráisitín-aai kosimátimewana'a ísówana Áánútun-amanko keinárawate máyowasa évakarawai kentópa'a komésa Ísu Káráisitín-aigomba kwaé'náer-aimba simátimesa Áánútun-amankontavesa kampar-áímbá simátímúwa'a aamoí é'a minámbá kwaránáe siráawe.

⁵ minkwáásíyávé'a kampa'á sé'a Áánútuna aantá-kwaasima pósa anón-kwaasiman-owe sembánivo minkwáásí kembá íma usáyaaitaraawe.

⁶ aaimó kwésimatimunano sóikomo umbái kwétaimba mindá íma anón-tantaa'an-ivo Áánútun-aigona ááimba kawe'á umái ísaraunda mindá anón-tantaa'an-íye. sáwíva-tawai árair-aimba amápa'a simátimewana'a ísaraawe.

⁷ Áánútun-aai simátimewanda meéyámbá íma mairé'a simátímakaumne. mirámó ówánda kentúwí'a maé iyé'a kesúwí'a úwoisankaamba uráumne. mirámó uráundayave'a kentávé'a sáwí'a uráíye-imayaa kwéombanivo íma sáwí'a uráumne.

⁸ keinárawapimba Áánútuna mayái mayááwánda Áánútuna kwaási ó'on-o'on-daopakewai súwa'naa esa évaka-tantaa'a símúwa'a keinárawapimba mayái mairáumne. miwímá sésa naaémba kentáá simíníye íma sunkákémbá úwoi miwítí évaka-tantaa'a kwésimuwa'a keinárawapimba mayái mairáumne.

⁹ keinárawate komáyaawanda kesí óntamba ánásowa'a súwa'naa oró-áímbá íma sé'a máyaawanasa Másétóniyaa-maravakemba évaka'a Áánútuna kwaási tésa ímo

makáunda-yantaa'a másúwa'naa uráawe. minká'ó uráudantemba naaémbe mirá ondá umbai-yántáá'á timúnavo sé'a súwa'naa oró-áimbá íma sénaumne.

10 Ísu Káráisitina árair-aimba kwésimatimundawai úndantemba Áánútun-aai simátimakarakemba keinárawa'a Ákáyaa-maravaken-kwaasivinkemba óntamba íma mairáumne-aimba símae íyónasa mináíntávésa kampar-áimbán-iyé íma sénááowe.

11 nóra séra mirán-áimbá kwésuno. sirumbá íyu kwétimeru kwésuno. sirumbá á'a kwétimunda Áánútu kwésuwanaiye.

12 Áánútuna aantá-kwaasima owémó keinárawa'o kwésen-kwaasi miwí túma maé iyésa sésa Póromo Áánútuna mayáímó kwémaenamo keinárawatopakembo óntambo kwémayaintemba miráyá kwéune sevó sé'a kentópakemba óntamba íma kwémae'a mirá ónaumne.

13 miwí máyówana Áánútu kesí aantá-kwaasiman-owe íma séna ti'mákaiye. Ísu Káráisitina mayái-kwáásiyá úne kampa'á sésa aká'áánkaamba sésa kwená mayái kwémayaumne kwésewe.

14 mirám-báyáímó kwémayaamba íma sáa'a kwégaiye. kwíyómpakemba Áánútuna kwayó'náko ságayawairaamba Sáátáánigo aká'ááni'a kwéiye.

15 miwí kwená mayái-kwáásí ontávésa kwémó intembá arupí-kwaasiraamba ésa aká'áánikaamba kwéowe. mindáyavena íma sáa'a kwégaivo keinárawa'a íma táá'a kaíno. miwítí sáwí-mayairakemba sáwí-meyamba mayánááowe.

Ísuna mayáímó mayáúndarakemba umbai-yántáá'á kempímbá tiráin-kwasai.

16 maarán-áimbá ókwara'a súnda kentávé'a sáwí-imayaagwara-kwaasima iyé-áimbá íma seró. ánivo mirámó sé'o é'a íma a'áo sé'a siyuwáíya'a kítoka'a kesúma maé iyónaumne.

17 kesúma maé iyúnda Ísóigo siráini'a íma kwée'a sáwí-imayaavinkeni'a kwéune.

18 sáwívarawai marapákén-tántáátávésa imáyáa ésa miwí túma maé kwéiyovo kegwárá'á kesúma maé iyónaumne.

19 keinárawa'a kesávé'a kampa'á sé'a kawer-imáyáágwárá-kwáásiyá úne kwéseмба p'ó'a sáwí-imayaagwara-kwaasiyave'a kanaán-iyé sé'a aamoí kwéowe.

20 évakarawai kentópa'a komésa kentí imáyáa tavisewa'á siráani'a owasá kentí óntamba kampa'á simátiyuwesa kwénesa kentúwí'a simái sáwí'a ésa sáwí-aimba kwésimatinkesa mirámó ombá íma a'áo kwése'a kanaán-iyé kwésewe.

21 sáwí'o kwéumatinkaantemba kentópa'a kométa kesáa íma kanaán-umai miráyá umátínkaraumpo sirunkó sáwí'a kwéisa'a mináimbá kwésune.

évakarawaimo miwí túmo maé iyóntemba íma sáa'a káína'a miráumai kesúma maé iyónaumne. mirámó ondá sáwí-imayaagwara-kwaasigoraamba ónaumne.

22 miwí túma maé kwéiyowai sésa Ípíru-aimpinkemba kwésune kwésewa'a kegwárá'á mináímpínkémbá kwésundawai úne. miwí sésa Ísareri-andaraken-kwaasi úne kwésewa'a kegwárá'á minándárákén-kwáásímá úne. miwí sésa Ááváramu aísavutantamba uráundawai úne kwésewa'a kegwárá'á miráumai kwenáísavutantamba uráundawai úne.

23 miwí sésa Ísu Káráisitina mayái-kwáásímá úne kwésewa'a kegwárá'á miráumai Ísu Káráisitina mayái-kwáásímá é'a miwí kwéusayaaítaumne. mirán-áimbó kwésunda sáwí-imayaagwarawairaamba kwésune-imayaa é'a Ísu Káráisitina mayái kwémayaunda anóm-bayai kwémae'a miwítí mayái kwéusayaaítaumne. Áánútun-aai simátimundarakemba ándáva'a sínkaraamba sáwíva-tawaiman-ivo miwímó ándáva'o tínkaraamba íma sáwívaka'an-iyé. sáwíva-tawai sínkaraawa'a púwóra'naraamba úndanivo úwoi súvamai máyaumne. mirán-tántáá'á kesópa'a sáwívaka'a tiráivo miwítópa'a íma sáwívaka'a tiráiyé.

24 Ísu Káráisitina mayái kwémayaundarakemba Yútaa-kwaasi éva'aasei-tawai purumakan-áúwarasi-andanei sínkankaamba sáwívaka'a 39 ra'a sínkankaawe.

25 Ísu Káráisitina mayái kwémayaundarakemba Áróamáani-kamaani-kwaasi kaumbo-tawai kunánaandei sínkankaawe. moórá-tawai kentávésa puwínkwáe sésa óntandei sínkamuwá'a marapá'á tuvánkaumne. kaumbo-tawai nompí-sípívimbá kwénaaowanana mindómpí-sípí kunáverombanivo kemá úwoi súvamai máyaumne. moórá-tawai miráumai nompí-sípí kunáverowá'a mindómpimbá ayáátááka'a moórá-no'waamba moórá-kwaya'wai mé'a íma puwé'a úwoi máyaumne.

26 Ísu Káráisitina mayái kwémayaunda ó'on-o'om-barava'a kwénaaunda kavirayán-dónkó mayávóra'naraamba isa'á aampa'á umóyán-kwáásí sínkamora'naraamba kwéowa'a kesí kwaási Yútaa-kwaasi sínkamora'naraamba kwéowa'a ó'onkaa-kwaasi íma Yútaa-kwaasi mirá kwéowa'a ó'on-o'on-anon-daopimpa'a kwénaaunasa sínkamora'naraamba kwéowa'a aampa'á ó'on-daopare'o kwégunda sínkamora'naraamba kwéowa'a anón-dompimbo sípivimbo kwénaaunda sínkamora'naraamba kwéowa'a évakarawai kentávésa kampa'á sésa ená kwaásima úne kwésesa sínkamora'naraamba kwéowa'a mirámó ombá úwoi súvamai máyaumne.

27 Ísu Káráisitina mayái kwémayaunda anóm-bayaimo mayáúnda sívón-kaisa'á mimbáyái kwémae'a sáwíva'-no'waamba íma suún-kwaé'a Ísu Káráisitina mayái kwémae'a sáwíva-tawai sáái kwésinkaimba noné toón-íyaaine mé'a sáwíva-tawai táúgwí'a kwésiyaisa'a sáwí-unankwatoí uré'a máyaunana

28 íma mirán-úmbái-yántáaré su'mainivo ó'on-o'on-daopa'a Ísóigona kwaásira'a kárákwiraunda-umbai-yantaako kesópa'a aasiyaasí kwétiye.

29 Ísóigona kwaásivinkembo évakarawaimo ímo asiramáímo kwégwaraamba sirumbá kwéumatinkaunana minúmbái-yántáákó kesópa'a kwétiye. kawer-ámbó kwégwaraawanamo moóráwaimo tavisisasamó sáwí'o kwéomba sirumbá kwéumatinkaunana minúmbái-yántáákó kesópa'a kwétiye.

30 íma moórá-amba kwáyáivo kesúmo maé kwéiyunda évaka-tantaa'a kesópa'a tisasá suwánésa sésa aamoisáyán-kwáásímán-iye kwésen-aimba simátíménda ísáaro.

31 Áánútu kentáásí Ísóigo Ísu Káráisitín-avowa áwí'a mósá ma'maé'a iyónaumne. simátimunda-aimba íma kampar-áímbán-ivo Áánútu ísaraiye. évaka-tantaa'a kesópa'a tisasá suwánésa sésa aamoisáyán-kwáásímán-iye kwésen-aimba simátíménda ísáaro.

32 moórá-anon-daoko áwí'a Támásikasi-naopa'a máyaawanana kárákwirowai áwí'a Árétása kwená mayái-kwáásí anón-kwaasigo kentávéna simátiména séna áí'mae'a ándáva'a móauwaaro súwasa mindáókona iír-ontara'o kárákwirowasa

33 évakarawai súwa'naa esa kunánáan-unampimba kembá áítumai iír-avaapimba máápa'a túsúsinkesa ándára'a tátokowa'a kumeéme'a marará'á kumówánasa siyúwówa'a kóuraumne.

12

Ísóigo kaainampákáání'o umáímo agarááránkáin-kwasai.

1 kesúma maé kwéiyunda mirán-ááínkó íma kentáá súwa'naa ínivo kentávé'a Áánútuna aantá-kwaasiman-iye sénááontave'a kesópa'o tiráin-tantaakon-aaí simátíménda ísáaro. Ísóigo kaainampákáání'o umáímo agaráásínkaraimba simátíménda ísáaro.

2 Ísu Káráisitina kwaási máyaawanana Áánútu kusí'maena kwíyómpa'a sanaan-úramba iyúmba kesimankóná kunáikái. mütú-kwaasi kusíkaiyo íma isáúmpo Áánútuwe su'mai ísaraiye. mirámó uráunda 14 íma maisukáumne.

³ Áánútu kusí'maena kwená kawé'-mápá'á iyúmba kesimankóná kunáíkai. mútú-kwaasi kusíkaiyo íma isáúmpo Áánútuwe su'mai ísaraiye.

⁴ kusí'maena kwená kawé'-mápá'á mósinkarowa'a mivá'á mé'a évaka-tantaakon-aaí ísaraunda pó'a simátíméndamo é'a sáwí'a ónaunda pó'a íma kanaán-umai simátimenaumne.

⁵ mirá uráintave'a kesúma maé iyé'a kesí mayáiyávé'a íma kesúma maé iyé'a évaka-tantaa'o kesópa'o tisasamó suwánésamo sésamo aamoisáyán-kwáásímán-iyé kwésen-aintave'a kesúma maé kwéiyune.

⁶ kesúma maé iyónáe sékai árair-aintave'a kesúma maé iyúna'a kentávé'a sáwí-imayaagwara-kwaasiman-iyé íma kanaán-umai sésino. ánivo kesúma íma maé kwéiyune. aaimó súndarakembo kesúmo maé iyúndarakai mináímbá isésa évakarawai kentávésa sésa anón-kwaasiman-iyé sésino. mindá íma sirááíma kwétaiye. kesí mayáí awáné'a simátimunda-aimba isé'a pó'a máyaundawaina ááimba suwánaawana sirááíma kwétaimba mindáyave'a kesúma íma maé kwéiyune.

⁷ Áánútu sirówa'a ó'oran-kawe-tantaa'a sáwíva'a awánaawanana Áánútu kentávéna séna kwenáúma maé íyívo séna moórá-yantaa'a sí'o íí-yántáá'á kusúvimba marówana mindáyavena Sáátáánigo sáwí'a umásínkáísana kesúma íma maé iyónaundayavena Áánútu mirá umásínkaraiye.

⁸ kaumbo-táwai Ísóigo Ísu Káráisitimpa'a námúnaa sé'a maantántáá'á maisiyúwéna'a kawé'á umái ménaumne séwánana

⁹ minkáumbó-táwai séna ímanivo miráumai ména'a úwoi áwa'naa ondá embá kanaán-íníye. ímo asiramáímo máyaanda kesí asirayámbá áménana minásíráyánkó embá usáyaaitaina méniyone símaena iráiyé. Ísu Káráisitina asirayánkó kenká'á kárakwiyimba pó'a ímo asiramáímo máyaundayave'a aamoí kwéune.

¹⁰ Ísu Káráisitintave'a imáyáa kwéunda ímo asiramáímo máyaundawe simáímo sáwí'o umásínkáane sáwí-aimbo simásínkáane umbai-yántáá'ó kwáyáine sáwí'o umásínkáane mirán-tántáátávé'a íma imáyáa é'a aamoí únda sé'a ímo asiramáímo máyaunda Ísu Káráisiti asirayámbá símísa'a asiramái máyaumne kwésune.

Kórinti-naoraa-kwaasi imáyáa arupí umátínkarain-kwasai.

¹¹ mirán-áímbó simátimunda kesúraamba maé kwéiyé'a sáwí-imayaagwara-kwaasiraani'a kwéune. keinárawa'a kampa'á sé'a Áánútuna aantá-kwaasin-owe kwésen-kwaasi miwí kembá íma usáyaataraawe. kemá úwoi-kwaasi úndanivo miwí kembá íma usáyaaitaraawe. Póroma Áánútuna aantá-kwaasima iyé-áímbá keinárawa'a kampar-áímbó sen-kwáásiyávé'a simátíméeraamba íma simátímakaavo kemá Áánútuna aantá-kwaasima úne-aimba imáyáa ónááontave'a kesópa'o tiráin-tantaakon-aaí maanáúvávímbá kwésimatimune.

¹² Áánútuna aantá-kwaasiti mayáí maarám-báyáímán-iyé. ó'oran-kawé'-mayai ímo awánaraam-bayai Áánútuna asirayándéí mayáí kwémayaambaniye. keinárawapimba komé'a mirám-báyái kwémae'a íma ivá tuwááwána'a suwánaraawe.

¹³ nóra séra kentávé'a sé'a Áánútuna kwaási ó'on-o'on-daopaken-kwaasira'a kawé'á umái kárakwiyenawa kentáára'a íma miránnumai kwégarakwiyiyo kwéseмба ó'on-daopakewaira'o kárakwiraundanten-umai keinárawaka'a kárakwiraumne. ó'on-o'on-daopa'o Áánútuna kwaásivimbo komaéwanda miwí súwa'naa uráavo keinárawapimbo komaéwanda súwa'naa oró-áímbá íma séwándarakemba mirán-úmbái-áímbá íma simátínkaraumne. mirán-úmbái-áímbó simátínkaraundarakai kawé'á ówána'a pó'a aamoí umásínkaraasino. mirán-imáyáámó ombá ivá túwáaro.

¹⁴ kae-táwai kentópa'a komé'a tiré'a ivé'a kwéto'mayaa é'a ókwara'a kónáe sé'a kwéumpo kondá umbai-yántáá'á íma timé'a kentí óntambo siménaaontavena íma

kwésinkaivo kentirumbó siménaaontavena kwésinkaimba pó'a kónaumne. iyámpói íma tinóvwowira'a kárákwimai kwétuwa'naa-ovo tinóvwowimo iyámpóira'o kárákwimai túwa'naa ontembá kemá mirá kwéumpo

15 túwa'naa ónaundayave'a makáunda-yantaa'o túwa'naa umáimo kwéanasasuwe'o anóm-bayai kwémae'o mirámó ondavimbó puwónaundayave'a aamoí kwéune. ke-sirumbá anómba kwétimumpo kentirumbá sáwiyamba kwésimemba mindágwara'a ánásaavainivo imáyáa umái kawé'á oro.

16 súwa'naa oro íma séwándarakemba umbai-yántáá'á íma tímakaunda-aintave'a árarir-aimban-iyé seró. keinárawapinkemba évakarawai kentávésa kampa'á sésa kentáási óntamba mayánáe séna kampa'tá simásíyukaiye kwésewe.

17 nóra séra mirá uráumno. ti'mákaundawaiya kentí óntamba maimaésawa kembá másímakaa.

18 Táításimba asirayán-áimbá simáme'a ai'mákaunda moórawai Ísu Káráisitina kwaásigwara'a ti'mákaundarai mindáraiya kampa'á simái óntamba maé másímakaaíyo. Táítási íma mirá-sáwí'á uráiyé-aimba ísaraawe. kwewé kewé mimbórá-ímáyáávínkémbá mayái kwémayauye.

19 kesí kwaásiyono. maanáúvámó awánanaaomba maarán-kámpár-ímáyáá é'a kentáá súranka'a Póro kwenáái arupí ónáe séna maanáúvái agairáiyé sénááowe-imayaa kwéune. íma mirán-áíntávé'a kwéagae'a Ísu Káráisitiye tarúmai mé'a Áánútu aúranka'a kentí imáyáa túwa'naa ónáe'a mirán-áimbá kwésimatimune.

20 kentópa'o kondamó ímo kawé'ó umáimo méwa'o kotuwáné'o ímo aamoimó ónaundayave'a anón-imayaa kwéune. kentópa'o kondamó asirayán-áimbó simátíméndamo isé'a íma aamoí ónááontave'a anón-imayaa kwéune. kentópa'o kondá aaisambá sé'a kayoré'a áwáá'a sé'a taaínkaar-umai mé'a simái sáwí'a umátinke'a kwantánaanta-aimba sé'a kentúma maé iyé'a ó'on-o'on-aimba kwése'a mirá-sáwí'á kwéiya'a kotuwánáúnavo sé'a mináimbá kwésimatimune.

21 kentópa'o kondá aarai-úmóyáné kwaai-úmóyáné kwéon-imayaa íma tínaaemba umámake'a sáwí-imayayave'a tirááiyave'a kwéowaimba íma tínaaemba umámakenka'a kotuwánáúnavo sé'a mináimbá kwésimatimune. kentópa'o kondá mirá-sáwí'ó kwéiya'o é'a Áánútu aúranka'a keinárawatave'a sigae'yávé'a onaná sirunkó umbái táníye.

13

Ísun-aaiyavai tirunkakémbá áraire simái kárákwiyon-kwasai.

1 kae-táwai kentópa'a komáyaawandanivo ókwara'a kónaumne. kaumbo-káé-kwaasimo mimbórá-ánká'ó síyan-aimbo éta mináínkómbá arupí ónaundayaawe.

2 íma aiva-táwaiman-ivo naaén-tawai kentópa'a komáyaawanda sáwí'o uráawaiye amáparawaiye asirayán-áimbá simátímakaumne. ívé'a kentí némpa'o máyaunda mináimbá simátíme'a sé'a kentópa'o kondá sáwí'o uráantave'a kogwésimatime'a íma eétínkáanda sáwí-meyamba tíménaumne kwésune.

3 kentávé'a sé'a Ísu Káráisiti simámisanawa kwési. kwená imáyáávinkena kwésiyo kwésewe. kentópa'o kondá sáwí-meyamba tíménaundara'a suwáné'a sé'a Ísu Káráisiti kwésimamintemba kwésimasimintaawe sénááowe. kwemá Káráisiti kentirumpimbá mayái kwémaena íma aamoisáyawái éna kwená asirayándéi mayái kwémayaiye.

4 ááéma kwemá asirayámbá tuwéna aamoisayán-kwáásiráámbá umái máyowasa taaira'á inkámúwana puwúwana Áánútu usásinankowana Áánútuna asirayánká'á máyáiyé. miráumai kesáágwárá'á aamoisayán-kwáásí máyaundanivo Ísu Káráisitiyeya tarúmai méta Áánútuna asirayánká'á méta keinárawa'a kwétuwa'naa-une.

⁵ keinárawa'a moóra-morawai Ísu Káraísitiin-aaiyave'a tirunkakéná áraire simáíya kwenká'á agevamáíya máyáaompo kesávái-ímáyáá kwée'a awánaaro. Ísu Káraísiti sirumpimbá máyáiye kwéseмба tirunkakéná kwése. tóikakena kwéseompo imáyáa oró. mirámó é'a Ísu Káraísitina kwaásiya úne sé'a

⁶ kentááyávé'a Áánútun-aii simásíméwain-owe sénááowe-imayaa kwéune.

⁷ kentááyávé'a sé'a Áánútun-aii simásíméwain-owe sénááontaveta íma námúnaa súndayaanivo keinárawa'a kawé'á ónááontaveta Áánútumpa'a námúnaa súndaya Áánútuwo túwa'naa inasá kawé'á oró kwésune. íma sáwí'a ónááomba póta íma sáwí-meyamba kotíménasaya évakarawai kentááyávésa sésa íma Áánútun-aii simásíméwain-owe sénááomba mindá íma anón-tantaa'an-ivo keinárawa'a kawé'ó umáímo ménaaomba mindá anón-tantaa'an-iyé.

⁸ árair-ainko usáyaaitaino séta mayáíyá kwémaeta kwétuwa'naa-une.

⁹ kentópa'o kondayá Áánútuntave'o asiramáímo ménaaombo éta aamoiyá ónaumne. mirámó íyambo éta íma sáwí-meyamba tíméta aamoisayán-kwáásiráámbá umái méta mindáyavetaagwara'a aamoí ónaumne. sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawé'ó umáímo ménaaontaveta Áánútumpa'a námúnaaya kwésune.

¹⁰ kentópa'o kondá sáwí'o kwéontave'a asirayán-áímbá kosimátimunavo sé'a kentí némpa'a mé'a maanáúvái agaimái kwétimune. íma sáwí'a umátinke'a kentí imáyáa asiramátinkanaundayavena Ísóigo usásisinkowa'a keinárawaka'a kárakwiye'a kentí némpa'a mé'a maanáúvái agaimái tímúmpo awáné'a súdantemba oró.

¹¹ kesí kwaásiyono. kawé'á umái mé'a kawer-ámbá kwaré'a súdantemba é'a mimbórá-ímáyáá umái mé'a paru umái máéro. mirámó íyambo éna Áánutu arumbá aména paru umátínkáiwai keinárawate méniye.

¹² Áánútuna akúní'a kwéontave'a moóra-morawai tiyáámba tíméro.

¹³ Áánútuna kwaási maanká'á máyáawai keinárawatavesa kawé'á umái máéro kwésewe.

¹⁴ Ísóigo Ísu Káraísiti úwoi kwétuwa'naa-isana Áánútu arumbá kwétimisana kwena-mankó keinárawate máyáísa'a mimbóráí'a umái kwémaentave'a námúnaa kwésune.

kemá Póro súnda-aimba ánásaiye.

Kárésiya

Ísu kwíyómpa'a irówana Póro moórá-kwaai aiyayaan-umai ava'moraé-ya'i. avakaeté-ya'iyó. miráumai-ima maisuwéna maanáimbá agaimái Kárésiyya-marava-kwaasi Ísuna aampa'ó kwégun-kwaasi agaimái mátímakaiye. íma Yútaa-kwaasin-ovo ó'onkaa-kwaasiva'a Ísun-ai simátímapa'a kuwasá áraire sésa Ísuna aampa'á kuráawe. naaémba Póron-ai simái sáwí'a umánkaron-kwaasi Kárésiyya-marava'a tésa sésa arupí umái máyáawain-owe Áánútu sínkwáe sésa Mósesina áamámba kwáráaro kampa'á siráawe. évakarawai minkámpár-áíntávái áraire sésa pósa Ísuna aampa'á íma kawé'á umái kwakáawe. Póro iséna maarán-áimbá agaimaréna séna Ísun-aaiyavai áraire sésa kwenká'á aráápamai máyáawaiye su'maiyavena Áánútu séna arupí umái máyáawain-owe kwésiye. mináíntávái áraire sésa Ísuna aampa'á kawé'á umái kwaráígwáe séna maanáimbá agaimái Kárésiyya-marava'a máyáan-kwaasi mátímakaiye.

¹⁻² kemá Póro maanáúvái agaimaráúmpo Ísóigona kwaási Kárésiyya-marava'a máyáawai isáaro. keséyaamo Ísóigona kwaásimo kesémo máyáawaiye keinárawataveta séta kawé'á umái máéro kwésune. Ísu Káráísitiye Áánútu kentáásivoma Ísumbo pukáimpinkembo usásinankarawaiye kentávésarai sésarai aantá-kwaasi-i'a éma kesáái kosimátíma'mae naauwó sésarai si'mákaayamba íma kwaási miwítí imáyáavinkemba si'mákaavo Áánútu kwená imáyáavinkemba si'mákaivo isáaro.

³ Áánútu kentáásivowe Ísóigo Ísu Káráísitiye úwoi túwa'naa esarai paru kwéumatinkaayantave'a námúnaa kwésune.

⁴ sáwí'o umáímo máyáampinken-asirayanko tátokaimpinkemba iyásinkanintavenayaawe sáwítaamo kwéundavinkemba maisiyuwánintavenayaawe Ísóigo Ísu Káráísiti pukáiyé. Áánútu kentáásivona imáyáavinkemba mirá uráiyé.

⁵ Áánútu áwí'o aasiyaasimó anómbó umáímo kwaíkwai'o úmaenamó iyínímba árair-aimban-iyé.

áséi-kwasai mimbórá-áimbá kwáyáin-kwasai.

⁶ Ísu Káráísiti úwoi túwa'naa úwana Áánútu kwená kwaási-i'a umátinkaindayavena tááyowa'a isé'a ááéma Áánútumba kwéauwe'a ó'om-bonor-aimba kwéisaantavena mindáyavena sáá'a kwégaiye.

⁷ mináimbá íma kawer-áséi-kwásáimán-iyé. évakarawai Ísu Káráísitina áséi-kwasai kwaé'mái kwésesa kentí imáyáa kwétavisewe.

⁸ kesááwá'i. kwíyómpaken-kwayo'narawara'i. ímo simátímakaunda-aintaamo ó'on-aimbo simátíménanayaamo éna Áánútu áwáá'a séna sáwí-meyamba simíníye.

⁹ ké'naan-aimba moórágwara'a sénaumpo isáaro. moóráwaimo ímo simátímakaunda-aimbo ó'on-aimbo simátiminanamo éna Áánútu áwáá'a séna sáwí-meyamba amíníye.

¹⁰ kwaási aamoí umásinkaigwae sé'a mináimbá íma kwésumpo Áánútu kembá aamoí umásinkainkwae sé'a mináimbá kwésune. ááémo kwaásimo aamoí umásinkaigwae sé'o uráundantemba ívé'a íma mirá kwéune. ívé'o kwaásimo aamoí umásinkaigwae sé'o mirám-báyáimó kwémaekai Ísu Káráísitina mayáímá íma mayáúsino.

Póromba aantá-kwaasi-i'a umái usásinankarain-kwasai.

¹¹ kesí kwaási isáaro. áséi-kwasaimo simátímakaunda íma kwaásiti imáyáavinkemban-iyé.

¹² Ísu Káráísiti paáréna simásímakaivo íma kwaási suwa'á ísaraumne.

13 ááema Yútaa-kwaasiti monor-ámbá kwarááwándara'a Ísuna aampa'ó kwégwaraawai ánásanaaowe sé'a ávááraumai sáwí'a umátínkáva'a kuráunda-aimba ísaraawe.

14 kentáá síkwá'námo uráantemba asiramái kwaré'a Yútaa-kwaasiti monor-ámbá kwarááwánda karuwaa'á kwée'a kesimantowí usáyaitaraumne.

15 mirá uráumpo íma kesinó masínkaronka'a Áánútu ításinkena kendéiyé siráimba póna arumbá umásinkena kwená mayáímá mayánaundayavena kembá ítámakaimbaniye.

16 Áánútumo siráin-kanaamo tiráimba kwenááninko agaráásinkena séna ó'onkaa-kwaasi kesáái kosimátíma'mae naauwó súwa'a isé'a mitáwai íma kwaási kotísaa e'a sé'a nóran-aina simátíma'mae naaónaumno íma sé'a

17 Yérúsaremu-naopa'a íma kwé'a Áánútuna aantá-kwaasi íma kotísaa e'a aantá-kwaasiti mayáirá'ó kesí aivarí'o uráan-kwaasira'a íma kotísaa e'a Árépiyaa-marava'a kwaásimo ímo máyáapa'a komé'a naaémba moórágwara'a Támásikasi-naopa'a kuráumne.

18 komé'a kaumbo-ímá maisuwé'a Yérúsaremu-naopa'a kwé'a Pítaanopa'a komé'a sísamaivakemba éva'aasei-no'waamba kwaé'a

19 mitáwai Ísóigo ávákomba áwí'a Yémésimba awáné'a íma ó'on-aanta-kwaasi tuwáné'a

20 Áánútu aúranka'a kwéagayaunda-aimba íma kampar-áímbán-ivo árair-aimban-iye.

21 mitáwai íma ó'on-aanta-kwaasi tuwáné'a Yérúsaremu-naopa'a tuwé'a Síriyaa-maravare Sírísiyaa-maravare komáyaawanasa

22 Ísu Káráisitina kwaási Yútiyaa-marava'o máyówai íma kembá suwánésa

23 kesááiye su'mai ísarowasa évakarawai sésa Ísuna aampa'á kwégwaraawai ánásanaaowe séna ávááraumai sáwí'a umátínkáva'a kuráiwai ívé'a Ísun-aaí simátíma'mae kwénaaiye suwasá isésa

24 kentávésa aamoí ésa Áánútu áwí'a mósá makáawe.

2

Póroe ó'on-aanta-kwaasiye mimbórá-ímáyáá uráan-kwasai.

1 Áánútu áwí'a mósá márówa'a sísamaivakemba éiyain-ima maisuwé'a moóráwai Páánápásiye kesé Yérúsaremu-naopa'a kwékai moóráwaimba Táításinkwara'a áí'mekai kwékai

2 Áánútu kentávéna siráintave'a Yérúsaremu-naopa'a komé'a Ísuna kwaásiti anón-kwaasiye su'mai torupamáí mé'a ó'onkaa-kwaasimo áséi-kwasaimo simátímakaundantemba simátímakaumne. ááemo simátímakaundawe ívé'o simátimundawe áséi-kwasai simátimunda-mayaigo sáwí-mayairaamban-ivo sé'a simátimewanda ísaraawe.

3 Táítási kesé ména íma Yútaa-kwaasin-ivo Kíríki-kwaasigoma kesé máyowasa áúra'a kárámai araa'éna uwó-áímbá Ísuna anón-kwaasi íma siráawe.

4 évakarawai kampa'á sésa Káráisitina kwaási úne sésa miwísé torupamáí máyaawanasa mindáyavesa Ísuna anón-kwaasi mináímbá siráawe. Yútaa-kwaasiti áamáanko tátokaimpinkemba Ísu Káráisitín-aaigo iyátínkáin-aimba kotivúntamai isánée sésa keséya koyorupamáí mésa sésa Yútaa-kwaasiti áamáamba kwarésa túra'a kárámai araa'éna oro sésa mináínkó tátorainkwae sésa Ísu Káráisitín-aaigo íma iyátinkaniye sumbánivo Ísuna anón-kwaasi miwí táái íma isésa Táítási áúra'a kárámai araa'éna uwó-áímbá íma siráawe.

5 miwítí kampar-áímbá íma kwakáundaya póna áséi-kwasai árair-aimba keinárawapimba asiramái kwaíkwai'a íníye.

⁶ minánón-kwáásíyómbá kentávésa sésa áséi-kwasaimo simátímakaanda-aine su'mai simátimiyo siráawe. minánón-kwáásíyávésa évakarawai sésa túwíkwara-kwaasin-owe sewaná Áánútu túwítavai íma imáyáa kwéintavai kegwárá'á íma imáyáa é'a sé'a túwíkwara-kwaasiya'o. íya túwí'a kwáyáin-kwaasiya'o kwésune. minánón-kwáásíyómbá kentávésa moórá-ainkwara'a simátimiyo íma sembá

⁷ maarán-áimbá sésa Áánútu Pítaantavena súwanamo Yútaa-kwaasimo áséi-kwasai kwésimatimintemba Áánútu entávéna siráisa ó'onkaa-kwaasi áséi-kwasai kwésimatimene kentávésa siráawe.

⁸ Áánútu Pítaamba asirayámbá amúwana Yútaa-kwaasi áséi-kwasai kwésimatimintemba kegwárá'á asirayámbá símakaisa'a ó'onkaa-kwaasi kwésimatimune.

⁹ Yémésiye Pítaawe Yóniye Ísóigo Ísuna kwaásira'o kárákwiraawai kentávésa sésa Áánútumo ámakaini'a uwo sésa Páánápásinte kenté tiyáamba símakaawe. maarán-áintávéta mimbórá-ímáyáa éta keirái ó'onkaa-kwaasi áséi-kwasai kosimátimeyauye. miwí Yútaa-kwaasi kwésimatimewe.

¹⁰ Ísuna anón-kwaasiyomba mimbórá-áimbá simásimesa sésa óísaniyaain-kwaasi túwa'naa oró-áimbá kosimátimiyo suwa'á mindáyave'a kegwárá'á á'a imáyáa kwée'a karuwaa'á uráumne.

Póro Pítaantavai séna sáwí'a óne siráin-kwasai.

¹¹ karuwaa'á kwée'a Ántíoku-naopa'a komáyaawanana naaémba Pítaa túwa'a amáparawai túranka'a Pítaantave'a sé'a sáwí'a uráane siráumne.

¹² ááéma Pítaama ó'onkaa-kwaasi Ísun-aaiyavesa áraire kwésun-kwaasiye toómbá kwénowasa évaka-Yútaa-kwaasi Yémésinopakemba tésa sésa ó'onkaa-kwaasi túra'a kárámai araa'éna oro. Yútaa-kwaasi ó'onkaa-kwaasiye toómbá íma naaró suntavéna Pítaa áá'a kówana ivátuwena ó'onkaa-kwaasiye íma toómbá nena

¹³ póna kaer-áinkwárá-kwáásirááni'a úwasa ó'on-Yútaa-kwaasi Ísun-aaiyavesa áraire kwésun-kwaasi Pítaamo úmba awánésa miwígwárá'á mirá ésa Páánápásina imáyáa tavisuwaná kwegwárá'á mirá uráíye.

¹⁴ mirámó kwéomba árair-asei-ainkona aampa'á íma arupí umái kombá kemá Póro tuwáné'a amáparawai túranka'a Pítaantave'a sé'a emá Yútaa-kwaasi éma ó'onkaa-kwaasimo ontembá éma mindáyavai ó'onkaa-kwaasiyavai íma se Yútaa-kwaasimo ontembá oro íma siyó Pítaantave'a siráumne.

Ísun-aaiyavai áraire sewái Áánútu séna arupí umái máyáawai-owe sin-kwásái.

¹⁵ simásuwe'a Pítaantave'a maarán-áimbá siráumne. kentáasinovowiya Yútaa-kwaasi pósa kentáa masínkaraawata Yútaa-kwaasiya éta íma ó'onkaa-kwaasi éta miwímó sáwí'o ontentá íya kwéundayaanivo

¹⁶ Yútaa-kwaasiti amáántaamo kwégwaraundawaintavenaya Áánútu íma arupí umái máyáawain-owe séna Ísu Káráísitin-aaiyaveta áraire kwésundawaintavenaya séna arupí umái máyáawain-owe kwésisata ísaraumne. Áánútu kentááyávéna séna arupí umái máyáawain-owe síníntaveta Ísu Káráísitin-aaiyaveta áraireya kwésune. kentáási amáámbo kwáráananayaamo éna Áánútu suwánénaya arupí umái máyáawain-owe íma sínívo Ísu Káráísitin-aaiyaveta áraireya kwésendayavenaya arupí umái máyáawain-owe Áánútu síníye.

¹⁷ Káráísitiyeyamo tarúmaiya máyaundaya Áánútu kentááyávéna séna arupí umái máyáawain-owe sisatá máyaunda ó'onkaa-kwaasimo sáwí'o ontentá sáwí'a kwéundaya Káráísiti misáwí-ímáyáa símakaisata sáwí'a kwéune íma sénáisiye.

18 Yútaa-kwaasiti áamáamba tukáunda pó'a moórá-imayaamo é'o é'a sé'a Yútaa-kwaasiti áamáamba kwaránáe. mirámó onanamó éna minámáánkó arupí umásinkainkwae sékai sáwí'a úsino.

19 púwón-kwaasimo Yútaa-kwaasiti áamáamba kwaráananamo éna minámáánkó arupí umásinkainkwae-imayaamo ímo kwéontemba miráumai mé'a Áánútuntave'a imáyáa kwée'a kwená mayái kwémae'a máyaumne.

20 Ísu Káráisitimba taaira'á tuvúwúwana puwún-kanaavimba sáwí'o uráundawaina ááimba ánásaraimba póna ívé'a Káráisiti kesé máyáisa'a ívé'o máyaunda ááeraani'a íma umái máyaumne. marapá'á máyaunda íma úwoi mé'a Áánútu ááninko kentávéna imáyáa éna pukáiwain-aaiyave'a áraire súndayave'a aúnái'a umái máyaumne.

21 Áánútumo símakain-amaambo kwaráawaiyavena Áánútu séna arupí umái máyáawai owémó sinkákái Ísu Káráisiti pukáimba úwoiyavena pukáisino. mindáyave'a sé'a Áánútumo úwoi kwétuwa'naa-imba íma úwoisan-tantaa'an-iye kwésune.

3

ámáán-aimba kwarésa Ísun-aaiyavai áraire sésa kwéon-kwasai.

1 Kárésiya-maravaken-kwaasi sáwí-imayaa kwéowai isáaro. Ísu Káráisitimba tuvúwúwana pukáin-aimba avora'á simátímakaunda isómba túrandeiraani'a umái awáné'a kawé'á umái isaraambanivo évakarawai tésa kentí imáyáa tavisewa'á uwo'aór-ímáyáá kwéowe.

2 moórá-aimba tísaa ónaumne. áamáambo kwakáantavaiya'i. áséi-kwasaiyave'a áraire siráantavaiya'iyó. Áánútun-amanko kentirumpimbá máyáiya imáyáa oro. áséi-kwasaiyave'a áraire siráantavena Áánútun-amanko tirumpimbá máyáiyé kwésundanivo

3 íma kawer-ímáyáá kwéowe. Áánútun-amanko kentirumpimbá máyáisa'a pó'a aúnái'a iígómbá ááimba ásáre'a ívé'a imáyáa kwéomba Yútaa-kwaasiti áamáánkó arupí umásinkaniye-imayaa kwée'a íma kawer-ímáyáá kwéowe.

4 kawer-ámbó kwakáamba kentópa'a tiráin-tantaa'a íma úwoisan-tantaa'an-iye.

5 Áánútu kwenamankómbá ai'marówana kentirumpimbá kumbáyáísana Áánútu keinárawapimba ó'on-o'om-bayaimo ímo awánaraam-bayai mairáiyé. áamáambo kwakáantavena íma mirá éna áséi-kwasai isé'a áraire siráantavena mirá uráiyé.

6 naaóvá'á Áánútun-aai aúváí-kwandaavimba agaimaréna séna Ááváramu Áánútun-aaiyavena áraire siráintavena Áánútu séna arupí umái máyaane siráimba

7 miráumai Ááváramu siráintemba Áánútun-aaiyavesa áraire kwésewai Ááváramu áráá'maa'an-owe.

8 naaóvá'á Áánútu imáyáa éna séna naaémba ó'onkaa-kwaasi kesáaiyavesa áraire sénááowaiyave'a sé'a arupí umái máyáawain-owe sénaumne. Áánútumo ímo mirámó uráinka'a moóráwai aúváivimba áséi-kwasai agaimaréna séna Áánútu Ááváramuntavena séna ená imáyáa é'a amápa'-maravaken-kwaasi kawé'á umátinkanaumne siráiyé agaimaréna siráiyé.

9 mindáyavena naaóvá'á Áánútu Ááváramumba kawé'á umánkaraintemba kwenáaiyavesamo árairemo kwésewai kawé'á kwéumatinkaiye.

10 naaóvá'á Áánútun-aai aúváivimba agaimaréna séna agaimakáin-amaampinkemba amápar-amaamba ímo kwa'maé iyónááowai

Áánútumpakemba miwítí

sáwí-meyamba mayánááowe

agaimaréna siráiyé. mindáyavena áamáamba kawé'á umái kwaráanana Áánútu aamoí íníye kwésewai miwítí sáwí-meyamba kwáyáiyé.

11 naaóvá'á aúváivimba agaimaréna séna
 Áánútu arupí umái máyáawai owémó siráiwai kwenááiyavesa árairemo siráantavesa
 pósa

aúnái'a umái máyáawe
 agaimaréna siráiyé. mindáyavena Áánútuma áamáambo kwaránáemo sewáiyávéna íma
 arupí umái máyáawain-owe séna kwenááiyavesa árairemo sewáiyávéna arupí umái
 máyáawain-owe kwésiye.

12 moóráva'a agaimaréna séna
 áamáamba amápar-amaambo kwaránááowai
 miwímá ménaaowe
 agaimaréna siráiyé. mindáyavesa áamáambo kwarésamo Áánútun-aaiyavesa áraire
 sésamo kwéomba íma mimbórá-yántáá'án-ivo kae-tántáá'án-iyé.

13 moóráva'a agaimaréna séna
 taaira'ó títamowasamo púwón-kwaasi Áánútumpakemba sáwí-meyamba maéna
 kwévuwowe
 agaimaréna siráiyé. mináintávéna amápar-amaambo ímo kanaán-umai
 kwakáundayavenaya Áánútumpakemba kentáásópa'a sáwí-meyamba tivó séna Ísu
 Káráisiti iyásinkenaya misáwí-méyámbá maéna pukáiyé.

14 Áánútu Ááváramuntavena séna amápa'-maravaken-kwaasi kawe'á
 umátinkanaumnemo siráintemba ó'onkaa-kwaasi kawe'á umátinkanintavena Ísu
 Káráisiti kentáásí sáwí-meyamba maéna pukáiyé. kwenááiyaveta árairemo
 kwésundawaiya Áánútumo siráintemba kwenamankó kentáásirumpimba ménintavena
 Ísu Káráisiti iyásinkowana Áánútu kentáásí sáwí-meyamba íma siménaya kwembá
 amúwana pukáiyé.

Áánútu simái tarúmakain-aíne Mósesimbo simámakain-amaane minkáé-kwásái.

15 kesí kwaásiyono. kwaásimo kwéomba imáyáa oro. kae'nárai mimbórá-áimbá simái
 tarúmaresarai agaimakááyamba moórawai mináimbá íma karéna ó'on-aimba áúgwimai
 síníye.

16 miráumai naaóvá'á Áánútu Ááváramuntavena simái asirámakain-aimba
 siráinka'a Ááváramuntavaiye aísavutantamba éna naaémba paáriníwaintavaiye
 siráiyé. aúváivimba agaimaréna séna aísavutantambo ónááowaiyavena íma siráivo
 aísavutantambo íníwaintavena siráiyé. aísavutantambo íníyemo siráiwai Ísu
 Káráisitiman-iyé.

17 agaimaráúnda-ainkona ááimba maarán-iyé. aiva'á Áánútu Ááváramuntavena
 simái tarúmarena séna asirámakaunda-aimba mirá ónaumne séna sáwívar-ima 430
 íma maisuwéna Mósesimba áamáamba ámakaiye. ánivo mirámó uráinka'a Áánútu
 Ááváramuntavenamo simáímo tarúmakain-aínko íma ánásena kwaíkwai'a kwéiyé.

18 Áánútumo Mósesimbo simámakain-amaambo kwaráúndayavenaya ímanivo Áánútu
 kawe'á umátinkanaumnemo ááémo asiramáímo siráintavena kawe'á kwéumasinkaiye.
 Áánútu Ááváramuntavena kawe'á umánkanaumne asiramái siráintavena kawe'á
 umánkarena póna kentáá kawe'á kwéumasinkaiye.

19 maarán-áintávéna Áánútu Mósesimba áamáamba ámakaiye. sáwí'o owáímá
 Áánútuna áamáamba iséna séna sáwí'o kwéúnda ívé'a isáúmne sénááontavena Áánútu
 Mósesimba áamáamba ámakaiye. minámáámbá kwáyainana Ááváramu aísavutantamba
 íníwai kwentávénamo Áánútumo simáímo asiramánkaraiwai paáréna minámáámbá
 ánásasuwaníye. kwíyómpaken-kwayo'narawa'a Áánútuna áamáamba avumpin-kwáásí
 Mósesimba simámúwana simátímakaiye.

20 ánivo Áánútu Ááváramuntavenamo siráimba kweyáá siráiyé. kae'nárimo kwéseyamba avumpin-kwáásí ména kwésimatimibanivo Áánútu Ááváramuntavenamo siráimba kweyáá siráiyé.

21 Áánútuna áamáanko Áánútumo simáímo asirámakain-ainko íma kwéavararaiye. Áánútu Mósesimba simámakain-amaankomo asiramáímo kwénamo kwaásimo aúnái'o umátínkáinkakai minámáámbá kwégwaraawaiyavena Áánútu séna arupí umái máyáawain-owe sisinó.

22 ánivo Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna sáwí-imayaa amápa-kwaasi tátokaiye siráiyé. Áánútu séna Ísu Káráísitin-aaiyavesa áraire kwésiyawaima kawé'á umátínkanaumne simáímo asirámakain-aimba siráintemba Ísu Káráísitin-aaiyaveta árai'a kentáásí sáwí-imayaa tátokaimpinkemba iyásinkaiye kwésundawainta kawé'á kwéumasinkaiye.

23 Ísu Káráísiti ímo kunkówata ímo kwenááiyaveta áraire kwésewanderata Áánútu Mósesimbo simámakain-amaanko kentáá tátokowana Káráísiti kunkáinka'a kwenááiyaveta áraire kwésunda-amba Áánútu kwégwisinkena áamáanko kentáá tátokain-amba ánásasinkaraintaawe.

24 Áánútu séna Ísu Káráísitin-aaiyavesa áraire síyawaiyavena arupí umái máyáawain-owe sénaumne súmba póna Ísu Káráísiti ímo kunkónka'a Áánútu Mósesimbo simámakain-amaanko kentáá tátokaiye.

25 ívé'a Ísu Káráísiti á'a kunkáimba kwenááiyaveta áraire kwésunanaya póna Áánútu Mósesimbo simámakain-amaanko kentáá ó'omba íma kwétoraiye.

26 Ísu Káráísitin-aaiyave'a áraire kwése'a kwesé tarúmai máyáantave'a Áánútuna iyámpóin-owe.

27 keinárawa'a nombá péráamba Ísu Káráísitiye tarúmai máyáawai kwenkáání'a kwéowe.

28 Ísu Káráísitiye tarúmai máyáantave'a mimbóráí'a umái máyáamba póna maarán-áimbá íma anón-aimban-iyé. évakarawai Yútaa-kwaasi owa'á évakarawai ó'onkaa-kwaasi owa'á évakarawai meéyámbakaawasa miwítí mayái úwoi kwémayaawai owa'á évakarawai úwoimo máyáawai owa'á kwaaimá owa'á aaraimá owa'á kwéovo amáparawai mimbóráí'a umái máyáawe.

29 Ísu Káráísitina kwaásimo é'o é'a Ááváramumo uráintemba Áánútun-aaiyave'a áraire kwésemba pó'a Ááváramu aísavutantamba uráawai ombá póna Áánútu Ááváramuwe aísavutantamba ónááowaiye kawé'á umátinkanin-aimba simáímo asirámakaintemba kawé'á umátinkaniye.

4

1 simátíménda-aimba isáaro. moóráwai puwéna kesááninko kesí náaindaamba mayáníye siráinana kwemá aanávó póna iyámpói máyaindayavena úwoi-kwaasiraamba umái máyainasa

2 avowámó simátímakainda-kwaasi kwená náaindaankare miníyámpóíréré kárákwirewana avowámó siráintemba anón-éna mindááíndáámbá mayáníye.

3 ááéma kesáá miráumai iyámpóíraamba umái méta kwaántá-kwaasiti aambá kwégwaraawanaya minkwáántá-kwáásí tááigo kentáá tátokowana

4 Áánútumo siráin-kanáa túwana ááninkomba ai'marówana marapá'á kumúwana moóra-ininko maránkarowana Áánútu Mósesimbo simámakain-amaamba kwégwarena ména

5 minámáánkó kentáá tátokaimpinkemba iyásinkanintavenaya Áánútuna iyámpói-ita umásinkanintavenaya mirá uráiyé.

6 Áánútu keinárawa'a kwená iyámpói-i'a ontávéna ááninkon-amaankomba ai'marówana kentirumpimbá kumbáyáimba pó'a Áánútuntave'a kesivowé kwésemba
7 mindáyave'a kwaántá-kwaasi tááigo íma tátokaiwai é'a Áánútu áánimbaari'a ombá póna áánimbaatavenamo to'mayaa uráin-tantaa'a timíníye.

Póro Kárésiyya-kwaasiyavai anón-imayaa uráin-kwasai.

8 ááéma íma Áánútunopa'a té'a ísaraamba kampa-tántáaré kwaántá-kwaasiti imáyáawe mósá makáawana mínímáyááo keinárawa'a tátokaimbanivo

9 ívé'a Áánútumpa'a tiráawana keinárawa'a kwemá kwétuwanaisa'a nóra éra úwoisan-tantaare aamoimó tain-tántáaré miwá'á tirumbá kwanté'a minkwáántá-kwáásítí imáyáa mósá maré'a miwítí mayáímó kwémayaantave'a owé kwéseo.

10 ánivo évaka-tawaiye évaka-kwiyone évaka-tawaimo toómbó kwénaantavaiye évakar-iye mintántáákóntávé'a kampa'á sé'a anón-kanaawe kwése'a anón-imayaa kwéomba

11 keinárawapimba mase'masáa'a kwéowana'a sáwíva-tantaakwara Áánútun-aaigwara'a kwétatoraawana póna kesí mayáígó íma áúgwara'-mayaima iyé-ímáyáá kwéunana sirunkó umbái kwétaiye.

12 kesí kwaásiyono. asiramái simátíménda-aimba ísáaro. kembó tátokain-amba tuwé'a keinárawakaamba umái máyaumpo keinárawa'a kembó tátokain-amba tuwé'a kenkáání'a oro. keinárawapimba komáyaawanda íma sáwí'a umásínkówana

13 sí'a úmbanivo íma kówanda mé'a áséi-kwasai simátimewana'a ísaraawe.

14 sáwí-sí'o úmba kesúma sáwí'a úwa'a mirá-sí'ó úwain-aaroi íma inkaisé'a siyuwé'a kawé'á umái kárákwiraawe. kwíyómpaken-kwayo'narawara'i. Ísu Káráísitiya'iyó. komáyowa'o kárákwiraantemba kenká'á miráumai kárákwire'a

15 súwa'naa ékai túramba pí'mai símakaasino. kawé'á umái kárákwire'a aamoí umásínkaraambanivo ívé'a mirán-áámóí-yántáá'á íma kwáyáimba nóintavaiya'iyó.

16 árair-aimbo simátímakaundayave'a kentávé'a kesí namuro-kwáásí iyé-ímáyáá kwéowe.

17 Ísu Káráísitina áséi-kwasaigomba kwaé'náe'a kwéowai sáwí-imayaavinkemba kentirumbá kwéairaresa sésa kwenáái ísávainivo kesááiya isáígwáe sésa kentirumbá kwéairaraawe.

18 kawer-ámpá'á métinkanae sésamo kentirumbó airaránááombo éna mindá kawé'án-iye. kemó keinárawapimbo maéwándawe moórá-naopa'o tamáyaundawemo kawer-ámpá'á métinkanaemo síyanamo éna kawé'án-ivo miwí áséi-kwasaigomba kwae'naér-esa kentirumbá kwéairaraawe.

19 kesí iyámpóiyono. aaraimó iyámpóimo tínkáawanamo umbai-yántáári'o intembá keinárawatave'o imáyáamo únda sirunkó umbái kwétaivo Káráísitinkaani'o ónááomba mínúmbái-yántáá'á ánásaniye.

20 anón-imayaa é'a keinárawapimba komé'o aaimó simátimenaunda kawé'á umái isánáon-imayaa kwéunana sirunkó aamoí kwéiye.

Ékaante Séraanteyavai kwántámai-aimba siráin-kwasai.

21 keinárawapinkemba évakarawai sé'a Mósesi siráin-amaamba kwaráúndaya Áánútu aamoí umásínkaniyemo kwésewai minámáánkóná ááimba íma kawé'á umái kwéisaavo simátíménda ísáaro.

22 naaóvá'á Áánútun-ai aúváívimba agaimaréna séna Ááváramu kaer-iyámpóí tínkómba moórá-iyampoi kwayór-ínínkó ánkárowana moórá-iyampoi aivar-ínínkó ankówana

23 kwayór-ínínkóná iyámpóí miwítí imáyáavinkemba ánkaraivo aivar-ínínkóntávéna Áánútu séna iyámpóí ankáníyone simái asirámakonka'a ánkaraíye.

²⁴⁻²⁵ mináínkómbó kwántámai-aimbo sendá ísáaro. mindá kaer-áimbá simái tarúmakaiye. moórá-aimba Árépiyaa-marava'a Sáínai-omapa'a Áánútu Mósesimbo simámakain-amaamba póna moórá-ininko áwí'a Éka kwayór-ínimbá póna kwenaráá'maa'a kwayó-kwáásí póna áamáánko tátokaipa'a máyáawe. mináínkóná ááimba maarágwará'á éna Yérúsaremu-naopa'a marapá'á kwáyáin-daopa'a isasá mindáópaken-kwaasi áamáánko tátokaipa'a máyáawe.

²⁶ ánivo moórá-aimba simái tarúmakain-aimba maarán-áimbán-iye. aúná-nao'a Yérúsaremuvaakaan-dao'a kwíyómpa'a kwáyáipa'a áamáánko kwaási íma tátokain-daopa'an-iye. ánivo mináínkóná ááimba maarágwará'á éna Áánútun-aaiyaveta áraire súndawaiya kentáá sinówaraamba uráiyé.

²⁷ mináíntávéna Áísáya Áánútun-aai aúvávimba agaimaréna séna ageínínkó iyámpóímo ímo ánkaraínda-ininko arunkó kawé'á íno. aúkain-ininko áráá'maa'a sáwíva'a maíyasa kwaaigwárár-ínínkó áráá'maa'a sáwíyamba ménaaomba póna ímo áí'o kwéinanamo iyámpóímo ánkaraínda-ininko arunkó kawé'á ísana aamoí kwéiyé agaimaréna siráiyé.

²⁸ kesí kwaásiyono. Áánútu Áísákaamba ankáníyone simái asirámakainka'a ánkaraíntemba keinárawatavena Áánútu simái asirámakainka'a pó'a kwená iyámpóín-owe.

²⁹ naaóvá'á anóvowiti imáyáavinkemba ánkaron-iyampoigo éna Áánútun-amaankona imáyáavinkemba ánkaron-iyampoigomba sáwí'a umánkaraimba póna mirán-kwáásí mésa mirá-sáwí'á kwéowe.

³⁰ naaóvá'á aúvávimba agaimaréna séna kwayór-ínínkónté ááninkonte ti'maraaó. tivowámá puwínda aivar-ínínkó ááninko kwená náaindaamba mayánímbanivo kwayór-ínínkó ááninko íma mayániye agaimaréna siráiyé.

³¹ kesí kwaásiyono. kesáámá íma kwayór-ínínkó áráámaata úmpo aivar-ínínkó áráámaata úne.

5

Ísu sáwí-imayaaomo tátokaimpinkemba iyátínkaraindava'a maé'a miráumai máéro siráin-kwasai.

¹ Ísu Káráísiti séna sáwí-imayaaomo tátokaimpinkemba iyátínkanaumne séna iyásínkaraimba pó'a keinárawa'a iyátínkaraindava'a mé'a moórágwara'a tátoranin-ampa'a íma kwáráaro.

² kemá Póro simátimumpo kawé'á umái ísáaro. arupí umái máyáawain-owe Áánútu síníntave'a túra'a kárámai araa'éna oro kwéseмба mináíntávé'o owémó síyanamo éna Ísu Káráísiti keinárawatavaiye sénamo pukáin-anko íma túwa'naa íníye.

³ túra'a kárámai araa'éna orómó kwésewaiyave'a avora'á súmpo ísáaro. Yútaa-kwaasiti áamáambo kwaré'o túra'o kárámaimo araa'énamo é'o é'a Yútaa-kwaasiti áamáamba amápa'a kwa'maé'a koró.

⁴ keinárawapinkemba évakarawai sé'a áamáambo kwaráúnda Áánútu suwánéna arupí umái máyáawain-owe síníye-imayaa kwéowai Ísu Káráísitiyemo tarúmáimo máyáamba ivátuwe'a Áánútumo úwoi kwétuwa'naa-imba tínaaemba umámakaawe.

⁵ keinárawa'a mirá kwéovo kesáá maará éta Ísu Káráísitiye aráápamai máyaunanaya Áánútun-amanko súwa'naa imbá pónaya kentááyávéna séna arupí umái máyáawain-owe sínimba amumaréta méta séta árai'a mirá síníyeya kwésune.

⁶ Ísu Káráísitiye tarúmáiyá máyaundaya moóráwaimo áúra'o kárámaimo araa'éna ínana ímo áúra'o kárámaimo araa'éna ínana ímá mindá íma anón-tantaa'an-ivo

Ísu Káráísitiyemo aráápamaimo máyaundaya túwa'naa umai máyaundaya mindá anóntantaa'an-iyé.

⁷ Ísu Káráísitina aampa'á aamoí ésa kwégwaraamba moóráwai minámbá áúntuwaisa'a ívé'a Ísu Káráísitina árar-aimba íma kwégwaraawe.

⁸ Áánútu kwená kwaási-i'a umátinkaindayavena tááyaraiwai minámbá íma áúntukaivo kwaási áúntukaawa'a íma kwégwaraawe.

⁹ kwaási maarán-áimbá sésa kisaamó moórámo kampindaisaná amápa'a kwégampindaiye kwésevo kentúra'a kárákwiyoro.

¹⁰ keináraware kesááwé Ísóigowe tarúmaiya máyaundayaveta asiramái simátimé'a sé'a kemó imáyáamo úndantemba mirán-ímáyáá íyata mimbórá-ímáyáá ónaundayaawe kwésunda póna kampar-áimbá séna kentirumbá kwéairaraiwai kemá íma awánáúnda-kwaasi kwemá sáwí-meyamba mayániye-aimba ísaraumne.

¹¹ kesí kwaásiyono. évakarawai kentávésamo kampa'á sésa arupí umái máyáawain-owe Áánútu síníntave'a túra'a kárámai araa'éna oró-áimbá kwésiyemo kampa'ó kwéseмба mináimbó paaímó kwésundarakai íma sáwí'a umásínkáasino. kemá simátimé'a sé'a Ísu Káráísitimba taaira'á tuvúwúwana kentááyáváyé séna pukáiyé-aimba kwésimatimunda-aintavesa áwáá'a kwésevo túra'a kárámai araa'éna oró-áimbó kwésundarakai íma áwáá'a siyésino.

¹² kampar-áimbó simátimesamo kentirumbó kwéairaraawai miwí túma kárámai sáwí'a umásuwaaro-imayaa kwéune.

¹³ kesí kwaásiyono. sáwí-imayaaomo tátokaimpinkembo iyátinkaindayavena Áánútu tááyamai mirá uráimba pó'a á'a iyátinkaisa'a máyáantave'a sáwí-yantaatave'o tirááyave'o kwéomba íma kwaré'a kwempá-kwempa'a tirumbá timé'a túwa'naa umai máéro.

¹⁴ mindáyavena naaóvá'á Áánútun-aai aúvávimba agaimaréna séna kesávái-ímáyáámó ontembá kentí

kwaásiti imáyáagwara'a oro

agaimaréna siráiyé. Áánútumo siráin-amaankona ááimba mirán-áimbán-iyé.

¹⁵ ánivo keinárawa'a keiyái aaisambá sé'a áwáá'a sé'a ónááombo é'a sáwí'a umái ánásanaaovo kárákwiyoro.

Áánútumbo arááimo tainí'o ésa sáwí-imayaagomba tirááyavai ésa on-kwásái.

¹⁶ simátiménda ísáaro. Áánútun-amanko kwésintemba miráumai maí'mai'a é'a Áánútumbo arááimo tainí'o é'o é'a sáwí-yantaatave'o tirááyave'o kwéon-ambo íma kwaránááomba mindá kanaán-ivo mirán-oro.

¹⁷ sáwí-imayaayave'o tirááyave'o kwéomba isaná Áánútun-amankombo arááimo tainí'o kwéomba isaná minkáér-ímáyááo tiyankéya kwéivo Áánútun-amankomo kentúra'o kárákwiraimbo é'a sáwí-yantaatave'o tirááyave'o kwéon-amba íma kwaránááowe.

¹⁸ Áánútun-amankomo sintembó mirámó é'o é'a sé'a Áánútun-amankomba arááima tainí'a kwéunana póna Yútaa-kwaasiti ámáánko kembá íma tátokaiye kwésewe.

¹⁹ kwaási miwítí imáyáavinkemba avora'á maará kwéowe. áwáyo-tantaari'a ésa anómba sáwí'a ésa sáwí'o kwéon-tantaatavesa íma tigeayávésa ésa

²⁰ kígaumo umándai-yantaako áwí'a mósá marésa kwaántá-kwaasiyonti imáyáa mósá marésa uwaa'á kwévesa pukaa'á kwéagayesa tíyamba kwéumatinkesa aaisambá kwésesa tirumbá sáwí'a kwéumatinkesa áwáá'a kwétiyesa miwí tááigo usáyaaitainkwae sésa íma tágárotamai kawé'a umái mésa taaínkaar-umai mésa

²¹ túran-anda kwéesa uwo'aó'-nómbá kwénesa uwo'aó'á kwéesa uwo'aó'-nómbó nánááontavesa torupamáí mésa mirán-tántáá'á kwaásiti imáyáavinkemba kwéowa'a

simái ságamatime'a ókwara'a simái ságamatime'a sé'a mirámó kwéowai Áánútumo kárákwirain-ayampa'a íma ménaaovo kárákwiyoro kwésune.

²² ánivo Áánútun-amanko tirumpimbá máyáiwai maará umátínkáisasa kwémaewe. tirumbá kwétimesa tirunkó kawé'á ésa paru umái mésa asiramái maésa íma tívón-káínasa mésa túwa'naa umai kawé'á umátinkesa miwítí mayái kawé'á umái kwémaesa

²³ miwí túma íma maé iyésa miwí túra'a kárákwimai kawé'á ésa mirámó kwéowaina ááimba íma aambá áúnkaiye.

²⁴ Ísu Káráísitina kwaási sáwí-imayaayavesamo tirááyavesamo kwéon-imayao kentáá táto'mai tavisivó sésa sáwí-imayaayavesamo tirááyavesamo kwéon-amba tínaaemba umámesa tukáawe.

²⁵ Áánútun-amanko aúnaí'a umásínkaraisata aúnaí'a umái máyaunda póta kwena-mankómó kwésintenta umáíya kwáráano.

²⁶ kentúma íma maé iyé'a kesááigo usáyaaitainkwaé íma sé'a kawé-tántáá'ó índayave'a íma simái sáwí'a oró.

6

umbai-yántáá'ó kwáyaindawai túwa'naa oro siráin-kwasai.

¹ kesí kwaásiyono. keinárawapinkembo évakarawaimo sáwí'o kwéombo ésa kwétuwanaamba pósa keinárawapinkemba Áánútun-amankomo sintembó mirámó kwéowai kwempa'á arupí umátinkanaaowe. kegwará'á mirá-sáwí'á ónááovo kárákwiyoro.

² umbai-yántáá'ó kwáyaindawai túwa'naa oro. mirámó é'o é'a Ísu Káráísiti siráini'a mirá ónááowe.

³ úwoi-kwaasigomo anón-kwaasi únemo sínimba mínimáyááó kampa'á simáuwaniye.

⁴ kentí mayái awáné'a kawé'-máyaímó kwáyaina'o é'a aamoí é'a ó'owiti mayáiyávé'a kesí mayáígó usáyaaitaraiye íma seró.

⁵ amáparawaitopa'a umbai-yántáá'á tínimbanivo íma ivátuwe'a asiramái mé'a moóra-morawai túwa'naa oro.

⁶ Áánútuna áséi-kwasai ísámae kwéiyowai miwítí kawé-tántáá'á amápa'a taaímbai évaka-tantaa'a Áánútun-ai kwésimatimewaitopa'a tíma'mae'a íyóro.

⁷ íma kanaán-umai Áánútumba kampa'á simáuwanaaovo árair-aimban-ivo íma moóra-imayaa oro. kawer-ánáyúmbó úmáráawaimo ombá kawé-tómbá kwéakaraavo sáwí-anayumbo úmáráawaimo ombá sáwí-tomba kwéakaraawe.

⁸ mirámó kwéomba sáwí-yantaatavesa tirááyavaiye su'mai úmae kwéiyowai mirámó kwéowaina anondáma puwésa Áánútuna egwaa'á íma ménaaomba pósa némpa'a ménaaovo Áánútun-amankombo arááímo tainí'a úmae kwéiyowai mirámó kwéowaina anondáma aúnaí'a umái maí'mai'a ónááaowe.

⁹ mindáyaveta kesáá kawé'á úmaeta kwéiyundaya íma sívón-káínata ivátúwáano. kawé'ó úmaetaamo kwéiyundayaamo ímo sívón-káínataamo tuwétaamo éta naaén-kanaamo tínimba kawé'-méyántá maéta ménaumne.

¹⁰ mindáyaveta túwa'naa onda-ámbó kwáyáimbo éta amáparawai kawé'á umáíya túwa'naa ono. Áánútun-aayavesamo árairemo kwésewaiseya mimbórá-ákúní'a umái méta túwa'naayaamo ónaundaya mindá anón-tantaa'an-iyé.

¹¹ ayááirá'á kemá Póro anón-auvaivimba agaimaráúmpo awáné'a kwenayáánavi'an-iyé seró.

¹² évakarawai sésa suwánésa anón-kwaasiman-owe sígwáe kwésewai keinárawatavesa sésa túra'a kárámai araa'éna oro kwésewana miwí tááigo keinárawa'a kwétavisiye. Ísu Káráísiti keinárawatavaiye séna taaira'á pukáiyé-aine su'maimo

senkákái évakarawai ísámai sáwí'a umátínkáasino. ímo sáwí'o umátinkanaaontavesa sésa túra'a kárámai araa'éna oró-áinkwára'á kwésewe.

¹³ túra'a kárámai araa'éna orómó kwésewai Mósesimo siráin-amaamba íma amápa'a kwégwaraawe. kentúra'o araa'énamo mósá úmaranaaontavesa túma kárámai araa'éna ígwáe kwésewe.

¹⁴ miwí mirá kwésevo kemá Póro mimbóra-áimbá mósá maré'a Ísóigo Ísu Káráisiti kentááyáváiyé séna taaira'á pukáiyé-aimba mósá kwémaraumne. Ísu Káráisiti kentááyáváiyé séna pukáintave'a púwón-kwaasimo marapá-tántáátávésamo ímo imáyáamo ontembá marapá-tántáátávé'a íma imáyáa é'a úwoisamban-iye kwésunda póna mintántáákó kembá íma kwétavisiye.

¹⁵ moóráwaimo áúra'o káráimaimo araa'éna ínanamo moóráwaimo ímo áúra'o káráimaimo araa'éna ínanamo ínímba mindá íma anón-tantaa'an-ivo Áánútu aúna-kwaasiraani'o umásínkaraimba mindá anón-tantaa'an-iye.

¹⁶ simátimunda-aimbo kwa'maé iyíyanamo éna Áánútu paru umái arumbá umátinkena kwená kwaási amápa'a mirá umátinkaniye.

¹⁷ Ísun-aaí simátimewandarakemba sínkamuwana avimá sine'á kwáyáintave'a Ísu Káráisitina mayái-kwáásí óne kwésevo moóra-umbai-yantaa'a íma síméro.

¹⁸ kesí kwaásiyono. Ísóigo Ísu Káráisiti keinárawate ména úwoi kwétuwa'naa-isa'a árair-aimban-iye sé'a námúnaa kwésune.

kemá Póro súnnda-aimba ánásaiye.

Évésasi

Ísu kwíyómpa'a irówana Póro moórá-kwaai aiyayaan-umai sísamaivakemba kaer-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna maanámbá agaimái Évésasi-naoraa-kwaasi Ísuna aampa'ó kwégun-kwaasitopa'a agaimái tuwówana Titikása maimaéna mátímakaiye. maanámbá isésa ó'on-o'on-daoraa tíméro séna agairáye. Ísun-aaí simátíma'mae iyúnkakemba Árómaa-naopa'a ándáva'a ánkarrowana ména maanámbá agaimarówana mátímakaiye.

¹ kemá Póro maanáúvái agaimaráúmpo ísáaro. Áánútu kwená imáyáavinkemba kentávéna séna aantá-kwaasi-i'a éma Ísu Káráísitin-aaí kosímátíma'mae naauwó séna si'mákaivo ísáaro. Évésasi-naopakewai Ísóigona kwaási Ísu Káráísitiye tarúmai máyáawai íma ivátuwe'a asiramái máyáawai ísáaro.

² Áánútu kentáásivowe Ísóigo Ísu Káráísitiye úwoi túwa'naa esarai paru kwéumatinkaayantave'a námúnaa kwésune.

Káráísitinte tarúsinkenaya ításinkarain-kwasai.

³ Áánútuma Ísu Káráísiti avowámá éna Ísu Káráísitinteya tarúsinkenaya kwíyómpa'a kwenópakemba asirayámbá siménaya kawé'á kwéumasinkaisata póta kwentávéta súwi kwésune.

⁴ naaóvá'á Áánútu maramá íma tarórurainka'a Ísu Káráísitiyeya tarúmaiya ménaundayavenaya kwenáúranka'a kwendéí-í'a onanayá kentáávímbá íma sáwí-aimba kwénintavena ítámakaiye

⁵ Áánútu kentááyávéna imáyáa éna naaóvá'á séna Ísu Káráísitina mayáiyáv'é'o é'a kesáánimbaa kesiyáámúmbaari'a ónááowe séna kwená imáyáavinkemba aamoí éna mirán-áímbá siráimba póna mirá uráye.

⁶ ááninkomba arumbá ámakaiwainte tarúsinkenaya anón-kawe'a umásinkenaya úwoi súwa'naa umásinkaraimba póta kwená ááimba ó'oran-aaimba mósá kwémaraumne.

⁷⁻⁸ pukáintavena sáwí-imayaaya maisiyuwénaya misáwí-ímáyááó tátokainta iyásinkenaya kentááyávéna ó'oran-imayaa kwéimba úwoi ávááraumai súwa'naa enaya póna kentáási sáwí-imayaa maisiyukaiye.

⁹ naaóvá'á kwená kawer-ímáyáávínkémbá aúpá'á to'mayaa úmakaimba ívé'a kwévaarisata kwéawanaumne. Káráísiti kesí imáyáa íniye siráintemba póna

¹⁰ Áánútumo siráin-kanaamo tínimba amápa-tantaa'o taróruraimba kwíyómpakene marapákéne komaéyamae úmarainana Káráísiti anóndako mindára'a kárákwiiniye.

¹¹ Áánútu kwená imáyáavinkemba to'mayaa úmakaimpinkemba mirá kwéiye. imáyáa éna to'mayaa úmakaimba póna Yútaa-kwaasi kwená kwaási-i'a úndayavenaya Káráísitinte tarúsinkenaya ításinkaraintaawe.

¹² aiva'á Káráísitimba amu'maréta máyaundawai kwená ááimba ó'oran-aaimba isatá mósá kwémaraumne.

¹³ miráumai ó'onkaa-kwaasi árair-aimba kawer-ámpá'á métinkaniye mináséí-áímbá isé'a Ísu Káráísitin-aaiyave'a áraire sé'a kwesé tarúmai máyáamba Áánútu kesimambá tíménaumne simái asirámakaintemba mirá uráimba pó'a kwená kwaási-i'a umái mé'a ísaraawe.

¹⁴ Áánútun-amanko keséya máyáaintaveta séta árai'a Áánútu kwená kwaásiyavena simái asirámakainta kesópata tíníye. árai'a Áánútu kwená kwaásiya tátokaampinkemba iyásinkanintaawe kwéseta mindáyaveta kwená ááimba ó'oran-aaimba mósá kwémaraumne.

15 agairáúnda árrair-aimba pó'a keinárawa'a Ísóigo Ísuwe aráápamai mé'a Áánútuna kwaásiti imáyáa é'a máyáawe-aimba isé'a

16 Áánútumpa'a súwi símae iyé'a keinárawa'a túwa'naa umai námúnaa súnda

17 Áánútumpa'a maarán-áíntávé'a áísaa une. Ísóigo Ísu Káráisiti avowámá kentáásivowama ó'oran-aaimba kwáyáiwai kwemá kwenamambá tímínana kentí imáyáa kawé'á umátinkena Áánútumba agaráátinkaina'a pó'a kawé'á umái awánanaaowe.

18 kentí imáyáa ságamatinkena tááyaraintave'a kwesémo ménaaombo amu'maré'o máyáantave'a mindáyave'a námúnaa kwésune. kwemá kwená kwaási kawé'ó umáimo ménaaomba to'mayaa úmarena simái asirámakaimba awánanaaontave'a námúnaa kwésune.

19-20 kwenááiyaveta árraire kwésundawaivinta kwená asirayánkó mayáímá kwémayaimba minásíráyámbá usáyaaitarain-asirayanko isa'á awánanaaontave'a námúnaa kwésune. Áánútu minásíráyándéi Káráisitimba pukáimpinkemba usásinankena kwenayáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á kwíyómpa'a móankaraiye. minásíráyámbá kwenááiyaveta árraire kwésundawaimba símakain-asirayamba mimbórá-ásíráyámbán-iyé.

21 Káráisiti amáparawaira'a kárákwirena kwíyómpa'o kárákwiraawairare asirayánkwáráwáíréré aivaráwáíréré ívé'o túwí'o kwáyáiwairare naaémbo túwí'o kwéniwairare kárákwiraiye.

22 Áánútu amáparawaira'a kárákwiyinintavena kwembá usásinankena kwená kwaásiyavena imáyáa éna simámena séna usáyaaitayan-Isoigo'a uréma amáparawaira'a kárákwiyuwo siráiyé.

23 a'nómpínkén-imáyááómó amápa-kura'o kárákwiraintemba Áánútuna kwaásiya Káráisitina áúraamba únanaya kwemá si'nónkáámbá éna kárákwiraiye. a'nónkó kweyáára'a íma máyáísana áúwawaako íma mirá éna mimbórá-kúwawaa'o kwáyáintemba Káráisiti amápa-kuwawaa'a aaómísamai-i'a umásinkena kwegwárá'á aaómísamai-i'a umái máyáiyé.

2

Áánútuna némpa'a máyaundavakenta aúnaí'o umáimo máyaunda-ita umásínkáin-kwasai.

1 ááéma sáwí-imayaa kwée'a sáwí'a uráan-kanaavimba máyáawaina ááimba Áánútuna némpa'a mé'a pó'a

2 marapákén-kwáásítí sáwí-amba kwaré'a Sáátáánigo kwaántá-kwaasiti anóndakomba kwaré'a kwemá Áánútun-aaí íma ísámai kawé'á kwéowaira'a kárákwiraiwaimba kwakáawe.

3 mirámó kwéontemba ááéma miráyá uráunda sáwí-yantaataveta sirááiyaveta éta sáwí-imayaa kwarááwánanaya Áánútu sáwí-meyamba amáparawai tímínten-umai kanaán-umai simíníntavenaya ivátuwenaya

4 arumbá ávááraumai umásinkenaya kentáásí imáyáa anómba éna póna

5 úwoi súwa'naa enaya kawer-ámpátá mészínkaraiye. sáwítaamo étaamo máyaawandawaina ááinka'a Áánútuna némpa'a máyaawandarata Ísu Káráisitimbo pukáimpinkembo usásinankaraintemba aúnaí'o umáimo máyaunda-ita umásinkenaya

6 Káráisitimba pukáimpinkemba usásinankena kwíyómpa'a móankarena Ísu Káráisitinte tarúsinkenaya aúnaí'a umásínkaraisata Káráisitimo kwíyómpa'o ménamo kárákwiraintemba kwíyómpata imáyáa éta máyaumne.

7 Áánútu Ísu Káráisitimba ai'marówana kumbéna kentááyáváiyé séna puwéna kentáásí sáwí-imayaa maisiyuwéna miráumai anón-kawé'a umásinkenaya úwoi anómba súwa'naa uráísasa pósa kwená kawé'-máýáí awánamae iyónááontavena mirá uráiyé.

8 Áánútu úwoi túwa'naa úwa'a kwenááiyave'a áraire suwaná sáwí-imayaao tátokaimpinkemba iyátinkena kawer-ámpá'á métínkaraiye. íma kentí imáyáavinkemba kwenááiyave'a áraire siráavo Áánútuma imáyáa timúwa'a áraire siráawe.

9 túma maé iyésa sésa kawe'á kwéunda póta kawer-ámpátá kwégune sevó séna íma kawe'-máayáigóná meéyámbán-ivo Áánútu úwoi túwa'naa enayavena sáwí-imayaao tátokaimpinkemba iyátinkena kawer-ámpá'á métínkaraiye.

10 Áánútu kentáámó taróruiraiwai séna kawe'-máayái maimaé kwéiyesa ménaaowe siráimba póna kawe'-máayái mayánaundayavenaya taróruirena Ísu Káráísitinteya tarúsinkaraiye.

mimbórá-kwáásí-íta umásínkarain-kwasai.

11 mindáyave'a imáyáa oro. kentinóvowi íma Yútaa-kwaasi ovó keinárawakwara'a íma Yútaa-kwaasi owatá Yútaa-kwaasiya Áánútuna kwaasiya úndayaveta súra'a kárámai araa'ényaya kwéeta keinárawataveta úwoi-kwaasi owé-imáyáá éta séta íma túra'a kárámai araa'éna owái owéyá kwésumpo mindáyave'a imáyáa oro.

12 minkánáávimbá keinárawa'a Káráísitina némpa'a mé'a ó'owima é'a íma Áánútumo ítámakain-kwaasi é'a Áánútu simái asirámarena tarúmakain-kwaasi íma é'a marapá'á máyówana Áánútu kesé íma máyowa'a kwesémo maéyave'a íma amu'maré'a máyówana

13 ááema Áánútuna némpa'a máyówai Ísu Káráísiti keinárawatavaiye séna puwéna póna tí'maena kwená egwaa'á tínkaraisa'a pó'a kwesé tarúmai méraawe.

14 Ísu Káráísiti puwúntavena Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiye kentáásí avumpimbó kwénamo taaínkaar-umaimo namuro-kwáásí-í'o umásinkemayonta maisiyuwéna mimbórá-kwáásí-í'a umásinkenaya

15 Yútaa-kwaasiya kentáásí ámáámba tuwéna Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiye aúnái'a umái mimbórá-kwáásí-í'a umásinkenaya kwempá'á tarúsinkenaya póna paru umásinkanintavena mirá uráiyé.

16 Ísu Káráísiti taaira'á pukáintavena síyámbo kwéunda-yantaa'a ánásamasinkenaya Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiye mimbórá-kwáásí-í'a umásinkenaya sí'maenaya Áánútunopa'a mósinkenaya

17 mirá éna téna áséi-kwasai paru kwéumasinkain-ainta simátimena keinárawa'a ó'onkaa-kwaasi Áánútuna némpa'o máyáawai tasimátimena kesáá Yútaa-kwaasi Áánútuna egwaa'á máyaundawaiya tasimásimenaya

18 Ísu Káráísiti mirá uráintavena Áánútun-amanko súwa'naa isanayá Káráísiti kentáá Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiye sí'maenaya kentáásivonopa'a kwégwisata kwená egwaa'á máyaumne.

19 mindáyave'a ááema kwááyu-kwaasi é'a ívé'a íma mirá é'a Áánútuna kwaasiye keinárawakwara'a Áánútuna kwaasi-i'a umái máyáamba kesááwé keináraware Áánútuna akún-kwáásí-íta umáíya máyaumne.

20 Áánútumo ñaankáámbó kwéumaraimba Ísu Káráísiti ávonkaamba isasá Áánútuna aantá-kwaasiye Áánútun-aii simátíméwaiye naamayáánkaamba owa'á keinárawa'a ñaankáámbá kwéowe.

21 ávonkomo amápa'-nanamimo asááuraintemba kesáá Ísu Káráísitiye tarúmaiya máyaunda Áánútu kwená aoka'-námbá kwaási súneiye ñaankáámbá kwéumaraiye.

22 keináraware kesááwé kweséya tarúmai máyaundaya Áánútun-amanko kwaási súneiye ñaankáámbá kwéumarena mimpímbá kwémaiye.

3

Póro ó'onkaa-kwaasivimba mayái mairáin-kwasai.

¹ mindáyave'a kemá Póro ó'onkaa-kwaasi Ísu Káráisitín-aaí simátimewandarakemba áwáá'a sésa ándáva'a mósínkarowa'a Ísu Káráisitína mayáí-kwáásí é'a keinárawatave'a námúnaa kwésune.

² Áánútumo úwoi túwa'naa ínintavena mimbáyái símakowana mimbáyáígó kawe'á kwéumatinkaimba á'a ísaraawe.

³ Áánútumo to'mayaa úmakena aúpá'ó makáimba agaráásinkowa'a ááéma mináimpínkembá ákí-aimba aúváivimba agaimakáumne.

⁴ ááéma Ísu Káráisitín-aaí aúpá'á makáimba simásimuwa'a ísaraumne. maanáúváímó agayáúnda ísámai kawe'á oro.

⁵ Áánútu naaóvá'ó máyówai mináimbá íma simátimena ívé'a Áánútun-amanko kwená aantá-kwaasiyaawe kwenáái simátíméwaiye simásímakaiye.

⁶ mináséi-kwásái maarán-áimbán-iyé. Yútaa-kwaasiyaamo áséi-kwasaimo ísaraundantentaan-umai ó'onkaa-kwaasi ísaraantavena Áánútu kawe'á umátínkáísasa ó'onkaa-kwaasiye Yútaa-kwaasiye mimbóráí'a umái máyaundayaawe. Áánútu séna Ísu Káráisitína mayáiyávé'a mirá ónaumne simái asirámakaimba póna íma Yútaa-kwaasiye su'mainivo ó'onkaa-kwaasiyavenagwara'a simái asirámakaiye.

⁷ áséi-kwasai simátimenaundayavena Áánútu úwoi súwa'naa ena kwená asirayámbá siména kwená mayáí-kwáásí-í'a umásínkaraiye.

⁸ Áánútuna kwaási kembá usáyaaitaraawa'a kító-kwaasi pó'a ó'onkaa-kwaasi áséi-kwasai Ísu Káráisitína mayáí ó'om-bayai usáyaaitaraim-bayai-aimba simátimenaundayavena usásísínkaraiye.

⁹ Áánútu simásimena séna to'mayaa úmare'o aúpá'ó maré'o mirá ónaumne siráunda-aimba simái ságamatimiyo Áánútu simásímakaiye. Áánútu amápa-tantaa'o tarórurawai aiva'á mináimbá aúpá'á makáimba kwaíkwai'o eémáyáimba

¹⁰ ívé'a kárákwiraawaiye asirayánkwáráwáiyé kwíyómpa'o máyáawai Áánútuna kwaási tuwánésa sésa Áánútu ó'oran-kawer-imayaagwarawain-iyé kwésewe.

¹¹ ááinka'a Áánútu imáyáa éna to'mayaa éna séna mirá ónaumne séna Ísu Káráisiti kentáásí Ísóigomba imáyáa amúwana mirá uráiyé.

¹² Ísu Káráisitiye tarúmaiya máyaundayavetaawe kwenááiyaveta áraire kwésundayavenawe íma sáá'a kaisatá Áánútunopata úwoiya kwégune.

¹³ mindáyave'a simátime'a sé'a keinárawa'a áséi-kwasai simátimewandarakemba áwáá'a sésa sí'a iní'a umásínkaraavo asiramái mé'a íma ivátuwaaro. umbai-yántáá'ó kesópa'o kwáyáimba kanaán-ivo úwoi aamoí oro.

Káráisiti aruntá kwésimin-kwasai.

¹⁴ mináintávé'a imáyáa kwée'a Áánútu kentáásivowa aúranka'a kívaire'a mé'a námúnaa kwésune.

¹⁵ amápar-akumba marapá'á máyáawaiye kwíyómpa'a máyáawaiye miwítí ááimba Áánútuma isa'á kwenaúranka'a kívaire'a mé'a maarán-dámúnáá kwésune.

¹⁶ Áánútun-amanko kentirumpimbá ména ó'oran-anondako póna asirayámbá timína'a asiramái mé'a

¹⁷ Ísu Káráisitín-aaíyave'a áraire kwésentavena kentirumpimbá ména kwemá tirumbó kwétimewaina ááimba isa'á kwentávé'a asiramái tirumbá kwéame'a ménaaontave'a námúnaa kwésune.

¹⁸ Káráisiti amáparawaivimba arumbá kwétimimba anómba kwétimiye. Káráisiti asirayámbá timína'a keináraware Áánútuna kwaásiye amápa'a sé'a Káráisiti kentáávimba arumbá kwésimimba anómba kwésimimba póna íma ánásaniye sénááontave'a námúnaa kwésune.

19 Ísu Káráisiti amáparawaivimba arumbá kwétimimba anómba kwétimimba íya kanaán-umaiya awánasaraundayaanivo ívé'a kítoka'a awáné'a naaémba awánamai kawé'á ónááontave'a námúnaa kwésune. asirayámbá Áánútumpimba anómba kwéna keinárawapimba anómba kwénintave'a námúnaa kwésune.

20 imáyáamo kwéetaamo Áánútumbo kwéaisaa-undaya sáwíyan-tantaa'an-ivo kwená asirayándéímó kwésuwa'naa-enayaamo kwéimba mindá usáyaaitarain-tantaa'an-iyé.

21 Áánútuna kwaásiya Ísu Káráisitiyeya tarúmaiya méta ívétaamo máyaunda-kwaasiye naaémbo paáronaaon-kwaasiye séta kwenáwí'a anómba úmae kwéiyimba árair-aimba iyéyá símae iyónaundayaawe.

4

Káráisiti áúwawaata úne siráin-kwasai.

1 Ísóigona mayáímá kwémayaundarakemba ándáva'a sínkaraawa'a mé'a maanáimbá kwakwiyé'a kwésimatimune. Áánútu tááyena séna maarán-umai máéro siráivo mirán-oro.

2 kentúma íma maimaé iyé'a paru umái mé'a imáyáa kwéé'a túwa'naa e'a sáwí'o umátínkáambo é'a íma imáyáa é'a úwoi túwa'naa oro.

3 Áánútun-amanko imáyáa tímísa'a mimbórá-ímáyáará'á mé'a mirá é'a paru úmae iyónááontave'a íma ivátuwaaro.

4 Áánútun-amamba mimbórá máyáísata kesáa mimbórá-súráámbá umáíya máyaunanaya sááyaraimba póta kwesé ménaundayaveta amu'maréta méta mimbórá-yántáátávéta amu'maréta ménaumne.

5 Ísóigo mimbórá máyáísana Áánútun-aaiyaveta áraire kwésunda-anta mimbórá-ámbá isaná nombó kwéveraundaya mimbórá-ámbá isaná

6 Áánútu mimbóráwái ména amáparawaiya kentáásivowama ména amáparawairata kárákwirena amáparawaiya kawé'á umásinkenaya kwená kwaásivimba máyáíye.

7 Áánútu máyáísana Ísu Káráisiti kwená imáyáavinkemba kwená mayáíyá mayánaundayavenaya kwená asirayámpínkémbá moóra-morawaiya asirayántá símakaintaawe.

8 mindáyavena naaóvá'á Áánútun-aai aúváivimba agaimaréna séna sanaambó iyúnka'a tátokowai tí'maena iyéna kwaási aamoi-yántáá'á tímatukaiye agaimaréna siráíye.

9 iyúnka'o siráin-ainkona ááimba maarán-áimbán-iyé. aiva'á marapá'á kunkéna

10 kwíyómpa'a iráimba mimbóráwáímá póna amápapimpa'a kwená asirayámbá kwáyáíye.

11 aamoi-yántáá'á tímatukaiye siráin-ainkona ááimba maarán-áimbán-iyé. kwená mayáímá mayánaáontavena asirayámbá kwaási tímúwasa évakarawaimo tímún-asirayandei aantá-kwaasiti mayái máyówasa évakarawaimo tímún-asirayandei Áánútu simátímakain-aimba simátímúwasa évakarawaimo tímún-asirayandei Áánútun-aai íma ísaron-kwaasi simátíma'maesa kuwasá évakarawaimo tímún-asirayandei Áánútuna kwaásira'a kárákwiyuwasa évakarawaimo tímún-asirayandei Áánútuna aambá agaráátinkowasa miráumai Ísu Káráisitina mayáímá mairáawe.

12 Áánútuna kwaásiya kwená mayáímá kwémaeta moóra-morawaiya túwa'naa umai mimbóráí'a umáíya méta asiramátinkaundayavenaya asirayándéí mirá uráíye.

13 mindáyaveta méta Áánútu ááninkon-aaiyaveta áraire kwésundayavetaawe kwembá awánamai kawé'á kwéundayavetaawe mimbórá-ímáyáá éta tarúmai méta sáákaevayan-kwaasi-i'a umái méta Káráisitinkaani'a umáíya ménaumne.

14 miráyáámó onasayáámó ésa iyámpóímo kampa'ó kwésimatiyuwaantemba kentáá íma mirán-umai kampa'á simásiyuwanaaowe. mirám-baaran-aimba íya kwaréta kwaási sáwí-ampa'a métinkanae sésa sáwí-imayaavinkembo kwésiyan-aimba íma iséta mirán-áimbá íya kwaránaumpo

15 árrair-aine su'mai kwéseta kwaásiti imáyáa kwéeta amápa-tantaa'a sáákaevayan-kwaasi-i'a umái méta Káráísitinkaani'a umái ménaumne. kwemá kentáárá'á kárákwiraisata

16 kesáa Káráísiti áúwawaata únana kentáási'nonkaamba Káráísiti éna amápa-kuwawaaka'a kárákwiraiye. tiyáamba tísamaima tínúnkoma tátokaisana ti'nónkómó imbá amápa-kuwawaapa'a imáyáa tímísana tiyáánko kwená mayái máyáísana tísamaigo kwená mayái máyáísana mirámó kwéenamó anómbo kwéimba miráumai Káráísiti kwená kwaási imáyáa tímísasa moórá-morawai kwétuwa'naa-esa kwéasiramatinkesa máyáawe.

Káráísitinte tarútinkena aúnái'a umátínkarain-kwasai.

17 Ísóigo aúranka'a asiramái simátimumpo ísáaro. Áánútuna aambó ímo kwégwaraawaimo máyáantemba íma miráumai máéro. miwímá sáwí-imayaavimba mésa

18 íma ísámai kawé'á ésa Áánútun-aaiyavesa tirunté marésa ti'nómbá umbái tamái máyáantavesa miwítí imáyáao túnkwisasa Áánútumo aúnái'o kwéumatinkain-ayampa'a íma mésa

19 sáwí'o kwéon-imayaawe su'mai ésa ó'on-o'on-tantaa'o sáwí'o kwéomba aamoí ésa mirámó kwéontavesa íma tigaeyávésa kwéowe.

20 miwí mirá kwéombanivo keinárawa'a Ísu Káráísitimpa'a té'a kwená aampa'á kwégwe'a

21 kwenáái isé'a áraire sumbá Ísumpakemba árrair-aimba simátíma'maesa iyúwa'a ísaraawe.

22 ááéraan-imayaao sáwí-yantaatave'o tirááiyave'o uwanamó kampa'ó simátíyukaimba ivátuwe'a

23 mirámó íyanamo éna Áánútu kentí imáyáa aúnái'a umátinkena

24 kwembó arááímo kwétaini'a ónááontavena aúnái'a umái Áánútunkaani'a umátinkaina'a árai'a Áánútuntave'a imáyáa é'a arupí umái ménaaowe.

25 mindáyave'a kampar-áimbá tínaaemba umáme'a kentí kwaásivimba árrair-aine su'mai seró. Ísu Káráísitina akún-ándá póta mimbóráí'a umái méta póta miráyá onó.

26 áwáá'o síyamba íma sáwí'a é'a ááéma paru umái mé'a áwáá-tantaa'a kwaíkwai'a ivó sé'a ákíra'a túwáaro.

27 Sáátáánigo tavisína'a sáwí'a únavo sé'a áwáá'o sembá ákíra'a túwáaro.

28 umóyámbó kwéowai maarán-oro. íma umóyámbá é'a évaka-tantaa'o mayánááontave'a mayáímá kwémae'a minkákémbá mairé'a ímo makén-kwaasi túwa'naa e'a tíméro.

29 sáwí-aimba íma sé'a kawé'ó umátinkanin-aine su'mai sé'a mirámó é'o é'a mináímbó isánááon-kwaasi kawé'á umátinkaiyasa asiramái ménaaowe.

30 Áánútun-amanko arumbá umbái taiváínivo íma sáwí'a oro. Áánútu amápa-tantaapinkemba iyásinkanin-kanaamo tínimba Áánútun-amanko kentirumpimbá máyáintave'a sé'a Áánútuna kwaásima úne sénááontavena Áánútun-amanko arumbá umbái taiváínivo íma sáwí'a oro.

31 keinárawapimba maarán-tántáá'ó é'a tínaaemba umáméro. kayorái-yántáaré tirumbó sáwí'o íiyé áwáá'o síiyé aaisambó síiyé simáímo sáwí'o umátinkaiye amápa-tantaa'o sáwí'o íiyé

³² Íma mirá é'a tirumbá umátinke'a túwa'naa e'a Ísu Káráísitimo kentí sáwí-imayaamo maitiyúwáisanamo Áánútumo ímo anondá sáwí-meyambo tímíntemba ó'owimo sáwí'o umátínkaraamba íma imáyáa é'a anondá sáwí-imayaa umátínkáaro.

5

ságayan-ayampa'a máéro siráin-kwasai.

¹ Áánútu arumbá kwétimisa'a kwená iyámpói ontáv'é'a pó'a kwemó intembá miráumai kwé'e'a

² moórá-morawaivimba kentirumbá kwétime'a máéro. Ísu Káráísitimo kentáávimbó arumbó kwésimenayaamo énamo kentáásí sáwí-imayaamo maisiyuwáníntavenayaamo puwúwanamo Áánútumo aamoimó uráintemba moórá-morawaivimba kentirumbá tíméro.

³ Áánútuna kwaási ontáv'é'a áwáyo-tantaare sáwí'o iyyé túran-andawe únavao sé'a mirán-tántáákón-áái íma seró.

⁴ sáwí-aine uwo'aór-áiné aká'áán-aine súnavao sé'o Áánútumpa'o súwimo sénááomba mindá kawé'á íniye.

⁵ árai'a áwáyo-tantaa'o kwéowaiye sáwí'o kwéowaiye túran-anda kwéowaiye mirámó kwéon-kwaasi Ísu Káráísitiye Áánútuwe kárákwirayapa'a íma mésa túran-anda kwéowai marapá-tántáátávésa aamoí ésa íma Áánútuntavesa aamoí kwéowai Káráísitiye Áánútuwe kárákwirayapa'a íma ménaaowe.

⁶ mirá-sáwí'ó kwéon-tantaatavesamo sénááomba kampa'á simátíyúwáivainivo kárákwiyoro. Áánútun-aaí ísámai sáwí'a kwéowai mirá-sáwí-áimbá kwéseмба póna Áánútu áwáá'a sínívo kárákwiyoro.

⁷ mirámó kwésewaise íma mé'a miwí íma kwáráaro.

⁸ ááema túnkon-ayampa'a máyómbanivo ívé'a Ísóigona kwaási ontáv'é'a ságayan-ayampa'a máyáamba pó'a ságayan-kwaasi-i'a umái máéro.

⁹ ságayan-ayampa'o mé'o é'a arupí umái kawé'á umái mé'a árair-aimba simái mé'a

¹⁰ imáyáa é'a sé'a Ísóigo aamoí ínkwáe-i'a úne sé'a mirán-oro.

¹¹⁻¹² túnkain-ayampa'a máyáawai íma áúgwara'-mayai kwémayaavo íma miwísé mirá é'a avora'á simátíme'a sé'a sáwí'a kwéowe sé'a aúpá'ó kwéombo sé'o é'a tigaeyáv'é'a ónááovo avora'á simátíme'a sé'a sáwí'a kwéowe sé'a

¹³ avora'á agaráátinkaiyasa mintántáákóná ááimba awánasuwesa koyauwerésa

¹⁴ ságayan-ayampa'a taménaaowe. mindáyavesa sésa tuúmó kwaésamo pukáara'naraambo umáímo mémpinkemba usásinewana Káráísiti sán-kamátinkaniye kwésewe.

¹⁵ mindáyave'a kárákwíye'a sáwí-imayaamo umáímo máyáawaimo ontembá íma é'a kawer-ímáyáa umái máéro.

¹⁶ ívé'a kentáásópa'a umbai-yántáá'á kwáyáintave'a Áánútunopa'a ténááontave'a úwoi maúnavao sé'a Áánútuna mayái máyáaro.

¹⁷ mindáyave'a íma sáwí-imayaa é'a Ísóigombo arááímo kwétaini'a umái máéro.

¹⁸ mindáyave'a sáwí'a ónááovo uwo'aó'-nómbá né'a uwo'aó'á únavao sé'a Áánútun-amanko kentáávimbá anómba umásinkainkwae sé'a máéro.

¹⁹ keinárawapimba Áánútun-aaí aúvávimba agaimakáan-aimba sé'a monor-ímá sé'a Ísóigontave'a tirumpimbá aamoí kwé'e'a imá seró.

²⁰ Ísóigo Ísu Káráísitina asirayántáv'é'a imáyáa kwé'e'a amápa-tantaatave'a Áánútu kentáásivompa'a súwi símae íyóro.

aarakwátí kwaasái.

²¹ keinárawa'a Ísu Káráisiti áwí'a mósá kwémare'a Ísuna akúní'a umái mé'a minákúmpákén-kwáásí táái ísáaro.

²² aaraiyómbá ísáaro. Ísóigon-aaimo kwéisaanten-umai kentuwai'máá táái ísáaro.

²³ Ísu Káráisitimo kwená kwaásira'o kárákwirainten-umai kwaaimá kentuwinímbááka'a kárákwiyoro. Káráisiti kwená kwaási kawer-ámpá'á métínkaraiye.

²⁴ Ísu Káráisitina kwaásimo kwenááimo ísáanten-umai aaraimá amápa-tantaatave'a kentuwai'máá táái ísáaro.

²⁵ Ísu Káráisitimo kwená kwaásimo arumbó timénamo miwíyávénawe simáimo pukáinten-umai miráumai kwaaimá kentuwinímbáá'a tirumbá tíméro.

²⁶ Ísu Káráisiti kwená kwaási nondéi kawe'á umátinkena kwenááinei Áánúntunde-i'a umátinkanintavena

²⁷ kwená kwaási kawe'á ésa miwívimbá sáwí-aimba íma kwáyainasa kasenkuí'a umái ó'oran-kawe'a umátinkanintavena pukáiyé.

²⁸ miráumai Ísu Káráisitimo kwená kwaásimo arumbó tímíntemba kwaaimá kentuwinímbáá'a tirumbá tíméro. kwaási kentúyavesamo imáyáa onten-umái kentuwinímbááti imáyáa oro. tuwinímbááti imáyáamo kwéowai kesávái-ímáyáágwárá'á kwéowe.

²⁹⁻³⁰ kwaási kentúwawaatavesa íma táyántavesa ésa kawe'á umái kárákwiresa toómbá námaesa kwéiyowe. kesáa Káráisitina kwaási éta kwenáúwawaakaamba únanaya póna kwemá miráumai kentáará'á kawe'á umái kárákwiraiye.

³¹ naaóvá'á Áánútun-aaí aúvávimba agaimaréna séna mindáyavena kwaagómó imbá anóvowi tiyuwéna awainínkóe tágárotamai mimbórá-túmá ma'mái kwémaeiye siráiyé.

³² mináímpímbá moórá anón-aimba kwáyáísana mináínkóná ááimba maarán-iye. Ísu Káráisitiye kwená kwaásiye moórái'a umái máyáawe siráiyé-imayaa kwéune.

³³ íma mindáyavenawe su'mai siráivo keinárawa'o kesávái-ímáyáámó ontembá kentuwinímbááti imáyáa oro. aaraiyómbá kentuwai'máá táái ísáaro.

6

tinóvowiye tíráá'maati kwaasái.

¹ iyámpóiyomba ísáaro. Ísóigona iyámpóí-i'a ontávé'a kentinóvowi táái ísáaro. mirámó onááomba mindá kawe'án-iye.

²⁻³ naaóvá'á Áánútu áamámba séna kentinóvowi túwí'a anómba oro aiva'á simái asirámakaintavena séna mirámó é'o é'a kawe'á umái ayáátááka'a marapá'á ménaowe siráiyé.

⁴ iyámpóí tivoísái ísáaro. kentí iyámpóíra'a kawe'á umái kárákwirewana miníyámpóí tirunkó íma sáwí'a ína'a Ísóigo Ísun-aaí simátíma'mae kwéiyé'a arupí umátinkaiyasa anómba onááowe.

mayái-kwáásiyé miwítí kawáá-kwáásiyéi kwaasái.

⁵ évakarawai miwítí mayái mayáígwáe sésa meéyámbakaan-kwaasi ísáaro. Ísu Káráisitin-aaí ísáanten-umai kentí anón-kwaasi-taai isé'a táátavai é'a tiyántámbá kwétaamba kentí anón-kwaasiti mayáiyávé'a íma kaer-ímáyáa é'a miwí táái ísáaro.

6 miwí túranka'a aamoí umásinkaigwae su'maiyave'a íma mirán-káwé'á é'a úwoi-kanaagwara'a mirán-káwé'á é'a Ísu Káráisitina mayái-kwáásí ontávé'a Áánútumbo arááímo kwétaini'a umái karuwaa'á oro.

7 kesí anón-kwaasiti mayáiyé su'mai ímanivo Ísóigona mayái-kwáásíyá úne sé'a tirunkó kawé'á kwéina'a mayáímá máyáaro.

8 maanáimbá imáyáa oro. meeyámbakaan-kwaasiye úwoi-kwaasiye kawé'-má'yái kwémayaantavena Ísóigo kawé'-mé'yámbá timíníye.

9 meeyámbakaan-kwaasiti anón-kwaasi ísáaro. kentí mayái úwoi kwémayaan-kwaasira'a kawé'á umái kárákwire'a íma inkaisí-áimbá kwésimatinke'a maarán-ímáyáa oro. miwítí anóndako kentí anóndako mimbóráwái éna kwíyómpa'a ména íma taaínkaar-umai-meyamba timínívo arupí umai-meyamba timíníye.

Ísóigona asirayánká'á máéro siráin-kwasai.

10 maan-áimbá simátíménda ísáaro. Ísóigoemo tarúmáimo máyáamba kwená asirayámbá kwétimisa'a asiramái kwémaewe.

11 Sáátáánigo tavisimái kampa'á simátiyuwaivainivo asiramái ménaaontave'a áái'o tiyái-yántáá'ó Áánútumo tímimba máyáaro.

12 íma marapákén-dámúró-kwáásíyé áái'a tiyéta túnkurain-ayampa'o kárákwiraiwaiye kwaántá-kwaasiye sáwí-asirayankwarawaiye mirá-sáwí'ó kwéowaiye ááita kwétiyaumne.

13 mindáyave'a áái'o tiyái-yántáá'ó Áánútumo tímimba ívé'a mairé'a sáwí-kanaamo tínimba asiramái mé'a íma Sáátáánigon-aaiyave'a owé sé'a íma inkaisé'a kowé'a asiramái máéro.

14 miráumai to'mayaa umái máéro. tímúr-andamo uráantemba árarair-aimba tirumpimbá tátoraaro. kweukáán-tántáá'ó tiraa'ó uré'o máyáantemba arupí umái asiramái máéro.

15 tísamaimo ánáan-kwiré'o nááóntemba áséi-kwasai paru kwéumatinkain-aimba kosimátíméro.

16 kweu'ó araa'naan-uráawanamo paroigómó túvimbo ímo péráintemba Áánútun-aai tátokewana Sáátáánigon-aaiigo íma túvimba peráníye.

17 ti'nónká'ó kánúmo'a kwimáímo kárákwiraanten-umai kawer-ámpá'á métinkena kwégarakwiyye. taánasataneimo túvimbo airaráanten-umai Áánútun-amanko kwenááimo siráimba kosimátimiyasa mináínkó tirumbá airaráníye. miráumai Áánútumo tímimba mairé'a to'mayaa umái máéro.

18 Áánútun-amankona asirayándéi námúnaavinkemba Áánútu kwétuwa'naa-intavai áísaa úmae íyóro. mirá ónááontave'a íma ó'on-o'on-imagaa é'a Áánútuna kwaásiyave'a amápa'a námúnaa símae iyé'a íma ivátuwe'a

19 kentáváígwará'á súwa'naa umai námúnaa seró. áséi-kwasai simátimenaunda Áánútu aai simínana íma sáa'a kwégaina'a avora'á simátimé'a Áánútumo aúpá'ó makáin-aimba avora'á simátimenaumpo mindáyave'a súwa'naa umai námúnaa seró.

20 mináimbá simátimenaundayavena Áánútu usásinkowa'a simátimewandarakemba áwáá'a sésa ándáva'a másínkaraawe. áséi-kwasaimo simátimunda mindá kesí mayáímán-ivo mindáyave'a súwa'naa umai námúnaa síyana íma sáa'a káína'a simátíméno.

21 kemó mé'o kwéunda-aimba isánááontave'a moóráwái áwí'a Tikikása kosimátimíniye. kwemá kentáásí kwaási Ísóigona mayái-kwáásí póna íma tuwéna kawé'á umái kwémayaiye.

22 Tikikásaamba ai'maráúnana kentópa'a kweéména kentáásáái kogwésimatiména kentí imáyáa koasiramátinkaina'a asiramái ménaaowe.

²³ kentáásí kwaásiyono. Áánútu kentáásivowe Ísóigo Ísu Káráísitiye aráápamai máyáawai tirumbá kwétimesarai paru kwéumatinkaayantave'a námúnaa kwésune.

²⁴ Ísóigo Ísu Káráísitimba tirumbá kwéamesa íma aúwáan-kwaasivimba úwoi kwétuwa'naa-intave'a námúnaa kwésune.
kemá Póro súnda-aimba ánásaiye.

Vírípai

Ísu kwíyómpa'a irówana Póro moórá-kwai aiyayaan-umai sísamaivakemba kaer-íyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna maanáimbá agaimái Vírípai-naoraa-kwaasitopa'a agaimái tuwówana moóráwai maimaéna mátímakaiye. Póro áséi-kwasai kosimátimuwasa isésa áraire sésa Ísunka'a aráápamai méraawe. mináimbá aantá-kwaasi táái-auvaivimba 16:11-40-vimba kwáyáiyé. Póro ó'on-o'on-daopa'a Ísun-aa simátíma'mae iyúnkakemba Árómaa-naopa'a ándáva'a ánkarrowana máyowasa Vírípai-naoraa-kwaasi Póromba áwa'naa esa évaka-tantaa'a ámúwana súwi séna maanáimbá agaimarówana mátímakaiye.

1 kemá Póro maanáimbá maanáúváiímbá agaimaráúmpo ísáaro. Tímóti kesé máyáísakai Ísu Káráísitina mayái-kwáásírái úye. Vírípai-naopakewai Ísóigona kwaási Ísu Káráísitiye tarúmai máyáawaiye keinárawaka'a kárákwiraawaiye kwétuwa'naa-owaiye maanáimbá ísáaro.

2 Áánútu kentáásivowae Ísóigo Ísu Káráísitiye úwoi túwa'naa esarai paru kwéumatinkaayantave'a námúnaa kwésune.

3 keinárawatave'a imáyáa únda-tawai Áánútumpa'a súwi kwésune.

4 keinárawatave'a Áánútumpa'a námúnaa súnda-tawai aasiyaasí sirunkó kawé'á kwéiyé.

5 aiva'á Áánútuna áséi-kwasai simátimuna'a isé'a súwa'naa umai kwésimatima'mae kwéiyé'a ívékwara'a kwésimatimentave'a mindáyave'a Áánútumpa'a súwi kwésune.

6 Áánútu kentirumpimbá kawé'-máyaígóná ááimba ásámai maimaé kwéiyena ívékwara'a kwéiyimba póna Ísu Káráísiti kumínda-tawai minkáwé'-máyaí ánásaniye. mináimbá ísaraumne.

7 Ísu Káráísitin-aa simátímakaundarakemba ándáva'a sínkaraawa'a máyaundavakenkwara'a áséi-kwasai kwésimatime'a miwí táái anondá kwésimatimunana Áánútu úwoi kwésuwa'naa-ena keinárawakwara'a úwoi kwétuwa'naa-isa'a pó'a Áánútu kentirumpimbá kawé'-máyaí maimaé kwéiyiye-imayaa únda mindá kawé'án-iye. kentí imáyáa kwéundayave'a mirán-áimbá kwésune.

8 imáyáamo tímakaunda íma kesí imáyáavinkene su'mainivo Ísu Káráísitina imáyáavinken-aimba tímakaunda árair-aimba isaná Áánútu suwánaraiye.

9 maanáintávé'a Áánútumpa'a námúnaa simátinkanaumne. imáyáa tíma'mae kwénaae'a kawé-tántáá'á awáné'a kawerí'a é'a

10 amápa-tantaa'a taaínkaa'a é'a kawé-tántáá'á awáné'a kawer-ámbá kwaré'a Ísu Káráísiti kumínda-tawai kawé'á umái méwana kentí sáwí-meyamba íma kwáyainana

11 Ísu Káráísiti imáyáa tímína'a kawer-úramba umái méwasa tuwánésa mirámó iyamba Áánútu áwí'a mósá marésa súwi sénááontave'a mindáyave'a námúnaa kwésune.

12 kesí kwaásiyono maísáaro. umbai-yántáá'á kesópa'a tiráimba mindáyavesa sáwíva-kwaasi áséi-kwasai ísaraawe.

13 Ísu Káráísitin-aa simátímakaundarakemba ándáva'a sínkaraawasa kenká'á kárákwiraawaiye évakarawaiye Ísu Káráísitin-aa ísaraawe.

14 ándáva'a máyaunda mindáyavena Ísóigo kentáásí kwaási sáwíva'a asirayámbá tímísana íma táá'a kaisasá Áánútun-aa asiramái kwésimatima'mae kwégowe.

15 súwí'a kwáyáintavesa évakarawai tirumbá sáwí'a ésa kentávésa kwenáwí'a kumíniye sésa Ísu Káráísitin-aaí kwésimatimembanivo évakarawai kawer-ímáyáávínkémbá Káráísitin-aaí kwésimatimewe.

16 áséi-kwasai simátimé'a miwí táái anondá sénaundayavena Áánútu owé sisasá ándáva'a sínkaraawe. ándáva'o máyaunda-aimba évakarawai isésa imáyáa umásinkesa Ísu Káráísitin-aaí kwésimatimewe.

17 évakarawai íma kawer-ímáyáávínkémbán-ivo sáwí-imayaa tokésa sésa Ísu Káráísitin-aaí simátiméndamo ésa kesúya maé iyónááowe sésa Ísu Káráísitin-aaí kwésimatimewe. kentávésa sésa ándáva'a ména isáínana arunkó umbaí táníye sésa Káráísitin-aaí kwésimatimewe.

18 mindáyave'a íma anón-imayaa kwéune. kawer-ímáyáávínkémbá Káráísitin-aaí kwésimatimewana sirunkó kawe'á kwéivo sáwí-imayaa tokáawawigwara'a Káráísitin-aaí kwésimatimewana úwoi sirunkó kawe'á kwéiye.

19 Áánútumpa'a námúnaa kwésewana póna Ísu Káráísitin-amanko kwésuwa'naa-isasa ayúsinkanaaombo isáúnda sirunkó kawe'á kwéiye.

20 sínkamiyara puwónaum. úwoi ménaumno. mindáyave'a timu'maké'a námúnaa sé'a Ísu Káráísitintave'a íma sigaeyávé'a é'a íma sáá'a káína'a asiramái Ísu Káráísiti áwí'a mósá maránaumne. mirá úmae kwéiyundantemba Káráísiti áwí'a mósá maránaumne súne.

21 marapá'ó máyaundamo é'a Ísu Káráísiti áwí'a mósá maránae sé'a máyaundanivo puwé'o kwíyómpa'o iyóna marapá'ó máyaandawaimba usáyaaitanaumne.

22 marapá'ó úwoimo mé'o é'a áúgwara'-mayai mayánaumne. úwoimo máéndayavena siráái táínana puwónaundayavena siráái táínana mirá ína'a mirámó ónaundawaimba íma ísaraumne.

23 minkáér-ímáyááo kembá kwétavisiye. puwé'a kwíyómpa'a Káráísitiye ménaundayavena usáyaaitarain-tantaa'a póna siráái kwétaivo

24 marapá'ó maúndamo é'a kawe'á umái kembá túwa'naa únda póna kawe'á íníye.

25 mináímbá árair-aimba isa'á isáúnda pó'a marapá'á mé'a keinárawate koménaunda Áánútun-aaiyave'a áraire símae iyónana tirunkó kawe'á ínimba mináímbá ísaraumne.

26 keinárawate ókwara'a koménaundayave'a kentávé'a imáyáa é'a Ísu Káráísiti áwí'a mósá maránaáowe.

27 moórá-aimba asiramái simátiménda ísáaro. kawe'á umái mé'a Ísu Káráísitina áséi-aimba mósá maráiyasa tuwánanaaowe. mirámó íya'o é'a maanká'á mé'a isánaumno. kentópa'a komé'a tuwánanaumo. íma isáúmne. maarán-áímbá isánaundayavaiye sé'a kwésimatimune. mimbórá-ímáyáá é'a asiramái mé'a tiyáántamba kwimái asiramái mé'a áséi-kwasai simátíma'mae'a kwíyasa mináíntávésa évakarawai áraire sénááowe.

28 kentí namuro-kwáási túranka'a íma moórá-yantaatavena táá'a kánimba pósa keinárawatavesa sésa Áánútu kwená aampa'á mótínkaraisasa máyáawe-imayaa ésa kesávésa Áánútuna némpata maí'maita kwéune-imayaa ónááowe.

29 Áánútu imáyáa tímísa'a Ísu Káráísitin-aaiyave'a áraire siráawe. Áánútu íma tiyótaasa isa'á keinárawa'a Ísu Káráísitina kwaási-i'a onkákémbá tí'o iní'a kwéumatinkaawe.

30 ááema Ísu Káráísitina mayái siyáántambo kwimáímo mayááwánda á'a suwánaraamba ívékwara'a mirámó únda kwéise'a tiyáántamba kwimái kwémayaawe.

2

Káráísiti Áánútu aísamaivimba máyowana áwí'a anómba umánkarain-kwasai.

1 Ísu Káráísitiyemo tarúmáimo máyáamba kwemá kwétiravayaiye. Áánútumo kwenarumbó tímakaimba asirayámbá tímakaiye. Áánútun-amankomo arumbó tímakaimba moóravimba máyáawe. tirumbá umátínkáva'a kwénaae'a túwa'naa umai máyáawe. mirámó íya'o é'a

2 mimbórá-ímáyáá umái mé'a moórá-tirumba ma'mái mé'a kentirumbó tíma'mae'o naaiyamba sirunkó anón-kawe'a íníye.

3 mayáímó kwémayaamba íma kentúma maé iyé'a kesúwí'a maimaé iyígwáe íma sé'a Áánútu aísamaivimba mé'a ó'owiyave'a sé'a kentáá usáyaaitaraawe seró.

4 íma kesáváiyé su'mai túwa'naa e'a amáparawai túwa'naa oro.

5 Ísu Káráísitimo imáyáamo intembá maarán-ímáyáá oro.

6 Ísu Káráísiti Áánúturaamba umái ména kwená asirayánkómó intembá umái ména minásíráyámbá íma tokéna

7 ivátuwena umarankáání'a mórún-úwana moórá-ininko marankówana anón-éna kwayó-kwáásíráámbá umái ména

8 kwaásiraamba umái máyowasa awánowana Áánútu aísamaivimba kumbéna puwínín-aintavena owé simái kató éna íma úwoi pukáivo sáwí'a ésa taaira'á inkamúwana pukáiyé.

9 mirá uráintavena Áánútu pukáimpinkemba usásinankena sanaan-úrumba móankena amáparawai túwíka'a kwenáwí'a anómba umánkowasa

10 pósa Ísu áwí'o tánááombo ésa anómban-iyé sésa amáparawai kivaesa kwíyómpakewaiye marapákéwáiyé kwaántái marupákéwáiyé kivaesa

11 avora'á Ísu Káráísitintavesa sésa Ísóigoman-iyé sésa Áánútumba kentáásivowa áwí'a mósá maránááowe.

kwaásivimba sáma kamátinke'a máéro siráin-kwasai.

12 mindáyave'a kesí kwaásiyo ísáaro. keinárawate máyaawandara'a kesáái ísámae iráantemba ívé'a íma keinárawate máyaundara'a kesáái ísé'a Áánútumo sáwí-ímayao tátokáimpinkemba iyátinkena kawer-ámpá'ó métinkarain-aimba imáyáa é'a kwentávé'a kwée'a kwenáái tuwáúnavo sé'a táátave'a kwée'a asiramái kwená mayái máyáaro.

13 Áánútu aamoimó kwéim-bayai mayánáe sé'a kwéontavena kentirumpimbá mayái maimaé kwéiyisa'a pó'a táátave'a kwée'a kawer-ámpá'á kwa'maé kwégowe.

14 íma í'ái tinké'a íma aaisambá tiyé'a miráumai máéro.

15 mirámó é'a kawer-úrumba umái máiyana póna kentí sáwí-meyamba íma kwéniye. marapá'ó sáwí-ambo kwarésamo kae'náé'o úmae nááón-kwaasivimba keinárawa'a Áánútuna kwaási mé'a sáwí-ímayaa kempimbá íma kwáyaina'a pó'a sáma kamátinke'a

16 maí'mai'o ónááon-aimba kentirumpimbá asiramái tátokaiya'a pó'a Ísu Káráísiti kumíndara'a aamoí é'a sé'a komáyaawanda pó'a maí'mai'o ónááon-aimba tirumpimbá asiramái tátoraamba pó'a sé'a íma úwoisan-tantaatave'a mayái kwémae'a méraumne sénaumne.

17 Áánútuna aamoi-yántáá'ó áménteni'a umái kwenká'á agevamái máyáawe. Áánútuntavesamo imáyáaamo ésamo ándá-aran-dombo átímaraanteni'a umái kembó sínkamiyanamo kesí naaemó kumína'o púwónanamo éna ándá-aran-donkaamba kumíníye. mirámó ondámó éna kesirunkó kawe'á ínimba póna kentirunkógwárá'á kawe'á íníye.

18 miráumai kesirunkómó kawe'ó índantemba kentirunkógwárá'á miráumai kawe'á íníye.

Tímótiye Épavarotaitasi miwítí kwaasái.

19 sáwíyanka'a Tímótimba ai'maráanana kentópa'a kwíníntave'a Ísu Káráisitimpa'a námúnaavinkemba kwéaisaa-unda póna kentópa'a kuréna koyauweréna kesópa'a téna kentáái másimasimina'a isé'a aamoí ónaumne.

20 kwesé keiráiyé su'mai keinárawatavekai anón-imayaa ékai sékai kawerá umái máya. sáwíra umái máyaa kwésuvo

21 évakarawai kesávái-ímáyááwé su'mai ésa Ísu Káráisitina imáyáa íma kwéowe.

22 ánivo ááninkomo avowáná mayáímó áwa'naa intembá áséi-kwasaiyavena Tímóti kembá kwésuwa'naa in-áímbá ísaraawe.

23 kesópa'o tínín-tantaa'a amu'ma'mái awáné'a Tímótimba ai'maráanana kentópa'a kwína'a

24 kemá sáwíyanka'a kentópa'a kónaundayave'a Ísóigompa'a kwéaisaa-e'a kwéamu'maraumne.

25 imáyáa é'a kesí kwaásigo áwí'a Épavarotaitasi ai'maráanana kentópa'a kwíniye. mirá ónaumne kwésune. ai'marówana kesópa'a téna kentáái másimasimena kesí umbai-máyái tagwésuwa'naa-ena kesé asirayám-báyái kwémayaisana

26 áí'a isa'á kwenáái ísáawana kwemá iséna anón-imayaa éna sí'o imbá asóvamasinkain-aimba kosimátimenae simbá pó'a ai'maráanana kwíniye.

27 árai'a áí'a isaná puwíndayavena kwéisana Áánútu arumbá umánkena asóvamankaraiye. umbai-yántáá'á kempímbá kwáyáinka'a póna puwínana ó'on-umbai-yantaa'a tivó séna Áánútu arumbá umásinkena asóvamankaraiye.

28 mindáyave'a ai'maráandayave'a aamoí únana kentópa'a kwína'a awáné'a aamoí íya'a íma anón-imayaa ónaumne.

29 kentópa'a kwína'a awáné'a aamoí umánke'a Ísóigompa'a súwi síyana tirunkó anón-kawe'a íniiye. mirán-kwáásí táái mósá maráaro.

30 íma kanaán-umai tasúwa'naa ontávéna kentí anondá kwemá téna kovuwúnavao íma simbá úwoi tasúwa'naa éna Ísu Káráisitina mayái kwémayaimba puwíndayavena uráivo kwembá awáné'a kwenáái mósá maráaro.

3

Káráisitín-aaiyavai áraire sewái arupí-kwaasin-owe siráin-kwasai.

1 kesí kwaásiyono senda-áímbá ísáaro. Ísóigontavena tirunkó kawé'á íno. siráunda-aimbo ókwara'o sénaunda íma sívón-káínana mináínkó kenká'á kárákwiiniye.

2 évakarawai sésa túra'o kárámaimo araa'énamo é'o é'a Áánútuna kwaási-i'a ónááowe kwésevo mináímbá íma ísáaro. miwímá iyánkáán-kwáásí sáwí-mayaima kwémayaan-kwaasi tááiman-ivo íma ísáaro. miwí túra'a kárámai araa'éna ésa Áánútuna kwaásiya úne sembánivo

3 kesáámá árai'a Áánútuna kwaási-uranta úne. Áánútun-amanko kentáá imáyáa símakaintaveta Áánútuna imáyáa éta áwí'a mósá maréta Ísu Káráisitimba aamoí umánketa kentáásí mayáiyávéta íya aamoí kwéeta séta kentáásí mayáígó kentáásí sáwí-imayaa íma kanaán-umai ánásasuwanivo Ísu Káráisiti kentáásí sáwí-imayaa ánásasuwaniye kwésune.

4 évakarawai sésa kentáásí mayáígó kentáásí sáwí-imayaa kanaán-umai ánásasuwaniye kwésewe. mináímbó árair-aimbo inkákái kemá kawé'á úsina. kesí imáyáavinkem-bayai anóm-bayaiman-iye siráunda

5 kesinó masinkówa'a avakaumboé-no'waamba kwaéwánasa súma kárámai araa'éna uráawe. kemá Ísareri aísavutantamba uráundawai é'a Pénisamini-andarakemba ówánasarai kesinóvowi Ípiru-kwaasi-taavinkemba kwésuya'a mináímpínkémbá siráumne. Yútaa-kwaasiti ámáámá ámáán-kawaa-kwaasi asiramái kwégwaraamba kemá ámáán-kawaa-kwaasiti aambá kwakáumne.

⁶ Áánútu aamoí umásinkainkwae kampa'á sé'a Ísuna aampa'á kun-kwáásí sáwí'a umátínkaraumne. amápar-amaambo kwakáunda suwánésa sésa kawé'á kwéiye siráawe.

⁷ mimbáyáiyáv'é'a kesí imáyáavinkem-bayai anóm-bayaiman-iyé siráundanivo minímáyáá ivátuwe'a sé'a Ísu Káráisitín-aaiyave'a áraire súndayave'a ááémo mairáunda-mayaiyave'a úwoisam-bayaiman-iyé kwésune.

⁸ Ísu Káráisiti kesí Ísóigoe tarúmai máyaunda pó'a sé'a mindá aiva-tántáá'á éna amápa-tantaakomba usáyaaitariye. ó'on-tantaatave'a úwoisan-tantaa'an-iyé kwésune. Ísu Káráisitintave'a imáyáa é'a sé'a Káráisiti aivarawái isa'á kwesé tarúmai máyaunda pó'a ááémo anóm-bayaimo mairáundayave'a mindá úwoisam-bayaiman-iyé sé'a ivátukaumne.

⁹ Áánútumo Mósesimbo simámakain-amaamba kwakáundayavai sé'a mináínkó kawé'á umásinkainana Áánútu kentávéna arupí-kwaasiman-iyé síníye mirá siráundanivo ívé'a minímáyáá ivátuwe'a sé'a Ísu Káráisitín-aaiyave'a áraire sé'a kwenká'á agevamái máyaundayavena Áánútu kentávéna arupí-kwaasiman-iyé kwésiye sune. mirán-áimbá sirááíma kwétaisa'a máyaumne.

¹⁰ Ísu Káráisitintave'a imáyáa únana mirán-ímáyááó anómba isaná sirááíma kwétaisa'a máyaumne. Ísu Káráisiti pukáimpinkemba usásinena asiramái máyáimba pó'a kemá mirá ónaumne-imayaamo únda sirááíma kwétaiye. Ísu Káráisitimba áí'a úni'a umánkaraamba pósa kembó sí'o índai'o umásinkaiya'o é'a kwená áíkona ááimba isánáe sé'a kwéunana sirááíma kwétaiye. Káráisitimo pukáimba kawer-ímáyáá kwéena pukówa'a mirán-ímáyáá ónái sé'a kwéunana sirááíma kwétaiye.

¹¹ puwónaundavinkemba Áánútu usásisinkaniye-imayaa kwéunana sirááíma kwétaisa'a amu'maré'a máyaumne.

Póro ayáántán-kwimai mayái mairáin-kwasai.

¹² sirááímo kwétaiyemo sún-da-aimba Ísu Káráisitina ááimba á'a maisáúmne-imayaa íma kwéune. Ísu Káráisiti kwená kwaási-i'a umásinkena kasenkuí'a íma umásínkaraisa'a mirán-kwáásí auvóndayave'a asiramái siyáántán-kwimai mayái kwémayaumne.

¹³ sirááímo kwétaiyemo sún-da-aimba á'a maisáúmne-imayaa íma kwé'e'a maará kwéune. amápa-kwaasimo isaaisésaraambo kwégwesamo mimbórá-ímáyáámó kwégwaraantemba kemá mirá kwéune. kesínaaempa'o kwáyáin-tantaa'a íma imáyáa é'a aáno paárinin-tantaare su'mai kwégware'a

¹⁴ ayááíwá'o kwáyáim-beyamba mayánáe sé'a kwégwaraumne. Áánútu Ísu Káráisitina mayáiyávéna imáyáa éna séna kwíyómpa'o maí'mai'o ónááomba mindá kentí meéyámbán-iyé siráintave'a mindáyave'a siyáántán-kwimai mayái kwémayaumne.

¹⁵ mirán-ímáyáámó úndantemba sáákaevayan-kwaasiya mimbórá-ímáyáá iyataao. évakarawai ó'on-imayaa owaná Áánútu avora'á mirámó kwéowaina ááimba agaráátinkaniye.

¹⁶ Áánútun-aaí ísaraamba póna mináínkó kentúra'a kárákwiyina'a máéro.

¹⁷ kesí kwaásiyono. úndantemba mirá oro. kesáámó úndantembo kwéon-kwaasi tuwáné'a mirá oro.

¹⁸ ááémo símae'o iráunda-aimbo é'a sirunkó umbái taimbá pó'a ókwara'a simátíme'a sé'a Ísu Káráisiti taaira'á pukáin-aimba évakarawai isésa íma aamoí ésa namuroráání'a kwéowe.

¹⁹ toómbó naí-yántáákó áuma mósá marésa tigaemó íi-yántáá'á miwímá íma kwéisasa aamoí kwéesa marapá-tántáátávésawe su'mai imáyáa kwéiyana Áánútu miwímá ánásasuwanivo

²⁰ kesáá kwíyómpata uménaunda-kwaasi únanaya Ísóigo Ísu Káráísiti kwíyómpakemba kuména kusiráníntaveta mindáyaveta amu'makáananaya

²¹ kuména mararákémbá aamoi-súwawaakomba ó'ora-suwawaata aúsinkaniye. asir-ayámbá tokéna amápa-tantaa'a kanaán-umai kárákwirain-asirayandei kwená ó'oran-auwawaakaanta kentáásúwawaa'a aúsinkaniye.

4

kawer-ímáyááwé su'mai úmae íyóro-kwasai.

¹ kesí kwaásiyono. kentí imáyáa kwéunda-kwaasiyomban-owe. Áánútun-aaí kosimátímakaundarakemba Áánútunopa'a tiráantavena sirunkó kawe'á kwéisa'a kotuwánanae sé'a kwéune. Ísóigoe tarúmimo máyáamba asiramái máero.

² kemá Póro kaer-ínínkáí túwí'a Yótiyaawe Síntikite asiramái simátíme'a sé'a Ísóigontavekai imáyáa ékai aaisan-áimbá ivátuwekai mimbórá-ímáyáá okaiyó kwésune.

³ kesémo mimbórá-máyáímó kwémayaandawai simáménda isaaó. minkáér-ínínkórásaráí áséi-kwasaiyavesarai súwa'naa urááyamba po minínínkáí túwa'naa inasarái aaisan-áimbá ivátuwesarai mimbórá-ímáyáá okaiyó kwésune. minínínkáíyé moóráwai áwí'a Kérémentiyé évakarawaiye áséi-kwasaiyavesa kesé asirayám-báyái kwémaesa aúnái'a umái maí'mai'a ónááowai miwí túwí'a Áánútu kwená aúvái-kwandaavimba agaimakáíye.

⁴ Ísóigoe tarúmimo máyáamba aasiyaasí tirunkó aamoi'íno. ókwara'a mináimbá sé'a tirunkó aamoi'íno kwésune.

⁵ paru umái mé'a túwa'naa iyamba amáparawai tuwánanaaowe. Ísóigo sáwíyanka'a marapá'á kumíníye.

⁶ amápa-tantaatave'a íma anón-imayaa é'a Áánútumpa'a áísaa e'a námúnaa sé'a súwi seró.

⁷ mirámó íyanamo éna Áánútu paru umátinkaniye. Áánútuna parugómá amápa-parugomba usáyaaitaraiye. Ísu Káráísitiye tarúmimo máyáamba mimpárúgó tirump-íné imáyáarare kárákwiyiniye.

⁸ kesí kwaásiyono. senda-áimbá ísáaro. árair-aíne aiva-tántáaré arupí-yantaare kawer-é su'mai íi-yántáaré aamoi'kwéon-tantaare kasenku-yántáaré kawer-áimbó kwésentantaare áwí'o mósá kwémaraan-tantaare miráumai-yantaatave'a imáyáa úmae íyóro.

⁹ simátímakaunda-aimba kwéise'a táto'mai kawe'á úmae íyóro. mayáímó mairáunda suwánaraavo mirá úmae íyóro. mirámó íyanamo éna Áánútu paru umátinkena keinárawate méníye.

súwa'naa owe séna Póro súwi siráin-kwasai.

¹⁰ ááéma kentávé'a imáyáa uráamba súwa'naa ónááon-amba íma kwaémáimbanivo ívé'a kwésuwa'naa-on-amba kwáyáísa'a kwésuwa'naa-owana sirunkó aamoi'kwéisa'a Ísóigompa'a súwi kwésune.

¹¹ ímo makáunda-yantaatavena íma sirunkó sáwí'a kwéiye. sáwíva-tantaa'o makáunda-tawai kanaawé sé'a sáwíva-tantaa'o ímo makáunda-tawai úwoi kanaán-íye kwésune.

¹² ímo makáunda-yantaakona aambá á'a awáné'a makáunda-yantaakona aambá á'a awáné'a kwéunana Áánútu imáyáa símísana sirunkó kawe'á kwéisa'a máyaumne. amápa-tantaa'a kesópa'a tiráimba évaka-tawai toómbá maré'a évaka-tawai káno'a maé'a évaka-tawai sáwíva-tantaa'a maré'a évaka-tawai íma sáwíva-tantaa'a maré'a miráumai mé'a kanaán-íye sé'a máyaumne.

¹³ Ísu Káráísiti asirayámbá símakaisa'a amápa-tantaa'o kesópa'o tiráimba asir-ayánkwará'á toké'a máyaumne.

14 ánivo umbai-yántáá'ó kesópa'o tiráimba keinárawa'a súwa'naa uráamba kawé'á uráawe.

15 aiva'á áséi-kwasai kosimátíma'mae'a kwéiye'a kentí maramá Másétóniyaa-marama tuwé'a ó'on-o'om-barava'a kosimátíma'mae'a kwénaaunda-kanaavimba keinárawa'a Vírípai-naopaken-kwaasiye su'mai kwésuwa'naa-e'a évaka-tantaa'a násímakaawe. Áánútuna kwaási ó'on-daopimpakewai íma násímún-aimba ísaraawe.

16 Tésárónaikaa-naopa'a komáyaawanda-kanaavimba évaka-tawai keinárawapinkemba évakarawai timé'a ti'márówasa mánásímakaawe.

17 nááwiya mánásimenaao-imayaa íma kwéunda pó'a násimiyawai Áánútu kawé'-mévámhá timínda-meyanko iyíníye-imayaa kwéune.

18 Épavarotaitasimba amé'a ai'márówana másímakain-tantaa'a aráá'a makáumne. másímakain-tantaa'a Áánútumba ámakaamba áséi-kwiyumba iséna aamoí kwéin-tantaakaamba makáumne.

19 Ísu Káráísitiye tarúmáimo máyáantavena kesí Áánútu amápa-tantaakona ááimba póna keinárawatavena kwembó arááímo tain-tántáá'á timíníye.

20 Áánútu kentáásivowa kwená ó'oran-aaimba kwaíkwai'a ínimba árair-aimban-iye.

21 Áánútuna kwaási Ísu Káráísitiye tarúmáimo máyáan-kwaasiyave'a sé'a kawé'á umái máéro kwésune. Áánútuna kwaási kesé máyáan-kwaasi keinárawatavesa sésa kawé'á umái máéro kwésewe.

22 Áánútuna kwaási Árómaa-naopa'a máyáawaiye Árómaani-kamaani anóndakona kwaásiti mayái kwémayaawai keinárawatavesa sésa kawé'á umái máéro kwésewe.

23 Ísóigo Ísu Káráísiti keinárawate ména úwoi kwétuwa'naa-intave'a námúnaa kwésune.

kemá Póro súnda-aimba ánásaiye.

Kórósi

Ísu kwíyómpa'a irówana Póro moórá-kwaai aiyayaan-umai sísamaivakemba kaer-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna maanáimbá agaimakáiyé. Póro Ísun-aaí simátíma'mae iyúnkakemba Árómaa-naopa'a ándáva'a ánkárowana máyopa'a moóráwai áwí'a Épávarasi téna séna Kórósi-naopa'a Ísuna aampa'ó kwégon-kwaasivimba kampa'-mónór-áimbá kwésimatimewe siráiyé. mindá maarán-kámpár-áimbá sésa Áánútu isasá kwaási owasá avumpimbá égésinarawa'a máyáawai túwí'a mósá máráaro sésa Ísuntavai íma Ísóigoma póna kwíyómpaken-kwayo'nakaamban-iyé sésa évaka-tontavai íma naaró sésa kentú-augwiyaamba toró simái mirán-áimbá kwésewe kosúwana Póro iséna mirán-áimbá tuwáígwáe séna maanáúvái agaimái tuwówasarai Tikikásae Ónísímasiye mátímakaaiye.

¹ kemá Póro maanáimbá maanáúváiívimbá agaimaráúmpo ísáaro. moóráwai áwí'a Tímóti kentáási kwaásigo kesé máyáísa'a agaimaráúmpo ísáaro. Áánútu kwená imáyáavinkemba kentávéna séna aantá-kwaasi-i'a éma Ísu Káráísitin-aaí kosimátíma'mae naauwó séna si'mákaivo ísáaro.

² Kórósi-naoapakewai Áánútuna kwaási Ísu Káráísitiye tarúmaimo máyáawai kwembá íma aúwáamba asiramáímo máyáawai ísáaro. Áánútu kentáásivowa úwoi túwa'naa ena paru kwéumatinkaintave'a námúnaa kwésune.

³ keinárawatave'o imáyáamo é'o námúnaamo kwésunda Áánútu Ísu Káráísiti avowámpá'á súwi kwésune.

⁴ Ísu Káráísitinka'a agevamái mé'a Áánútuna kwaási amáparawaivimba kentirumbó kwétimen-aimba isé'a mindáyave'a Áánútumpa'a súwi kwésune.

⁵ aiva'á moóráwai áwí'a Épávarasi áráir-aimba áséi-kwasai simátimuwa'a ísaraanka'a kwíyómpa'o Áánútumo to'mayaa úmakaimba imáyáa é'a amu'maré'a máyáamba pó'a Ísu Káráísitinka'a agevamái mé'a Áánútuna kwaásivimba kentirumbá kwétimewe.

⁶ aiva'á Áánútu úwoi túwa'naa in-áimbá simátimuwa'a isé'a sé'a áráir-aimban-iyé suwaná mináínkó kawé'ó umátínkaraintemba mináséi-áínkó amápa'-marava'a kóyáwé éna kawé'á kwéumatinkaiye.

⁷ Épávarasi mináséi-kwásái simátíma'mae iráiwai kwembá sirumbá ámakaundawai keséya kawé'-má'yái kwémayaiwai súwa'naa ena keinárawapimba Ísu Káráísitina mayái kogwémaena íma ivátuwena

⁸ tasimásimena séna Áánútun-amanko Kórósi-kwaasi imáyáa tímísasa kwaásivimba tirumbá kwétimesa kwétuwa'naa-owe siráiyé.

⁹ súwa'a isé'a námúnaa símae kwéiyé'a námúnaavinkemba maarán-áimbá kwésune. Áánútu kwembó arááiimo kwétain-tantaa'a sáma kamátinkaina'a awánewana Áánútun-amanko kawer-ímáyáa tímína'a

¹⁰ Ísóigombo arááiimo kwétaini'a íyana tuwánéna aamoí ína'a miráumai mémpinkemba ó'on-o'on-kawé'-mayai kwémae'a Áánútumba kawé'á umái kwéawanaantave'a námúnaa kwésune.

¹¹ Áánútu kwená asirayámbá ó'oran-asirayandei asiramátinkainana umbai-yántáá'ó kentópa'o tínimba íma mindáyave'a imáyáa é'a asiramái ménaaontavena kwená asirayámbá tímínana

¹² Áánútu kwená kwaásiyavena to'mayaa umái ságayan-ayampa'a kárákwirain-ayampa'a makáimba kawé'á umátinkena to'mayaa úmakaimba tímíniye. mindáyavena

kentirunkó kawé'á ína'a Áánútu kentáásivompa'a súwi sénááontave'a námúnaa kwésune.

Karáísitina ááine kwená mayáiyégóná kwaasái.

¹³ Sáátáánigo tunkwi-ayampakewaina asirayánkó tátokaimpinkemba Áánútu sirénaya ááninko kwená imáyáa kwéiwai kárákwiraipa'a mósinkowanaya

¹⁴ ááninko sáwí-imayaaomo tátokaimpinkenta iyásinkenaya kentáásí sáwí-imayaa maisiyukaiye.

¹⁵ Áánútun-ane'ó súrandeiya ímo awánáúndaya Áánútumo máyáintemba Ísu Káraísiti máyáiwaintaamo awánáúndayaamo mindá Áánútunta kwéawanaundayaawe. Áánútu kwíyómbo maramá íma tarórurainka'a Ísu Káraísiti ména tarórurain-tantaakomba amápa'a usáyaaitaraiye.

¹⁶ Áánútu súwana Ísu Káraísiti amápa-tantaa'a taróruena kwíyómbo'ó kwáyáin-tantaare marapá'ó kwáyáin-tantaare awánáúnda-yantaare ímo awánáúnda-yantaare kwíyómbo'ó kárákwiraawaiye asirayánkwáráwáiyé anómbo máyáawaiye mirán-tántáá'á amápa'a taróruraiye. ááninko áwí'a mósá maránááontavena Áánútu súwana ááninko mirán-tántáá'á amápa'a taróruraiye.

¹⁷ amápa-tantaa'a íma kwáyáinka'a ááninko máyáísana amápa-tantaa'o taróruraimba kwená asirayándéí tátokaisana kwenamááramaa'a kwáyáiyé.

¹⁸ a'nómpínkén-ímáyááó amápa-kura'o kárákwiraintemba Áánútuna kwaási Káraísitin-áúraamba owaná kwemá ti'nónkáámbá éna kárákwiraiye. kwemá aivarí'a éna amáparawai usáyaaitanintavena kwená kwaásira'a kárákwiraiwai póna kwená kwaási aúnaí'a umái máyáawaina ááimba póna Áánútu pukáimpinkemba usásinankaraiye. mindáyavena kwemá tarórurain-tantaakomba amápa'a usáyaaitaraiye.

¹⁹ Áánútuna imáyáavinkemba kwená asirayámbá amápa'a Ísu Káraísitimpimba kwáyáísana

²⁰ Áánútu imáyáa éna séna kesááninko taaira'á puwínana kwená naaemá kumínimba pó'a amáparawai paru umátínkáanasa kwíyómpaken-tantaare marapákéntántááré simái tarútinkanasa kesópa'a paru umái ménaaowe séna sáwí-imayaaomo tátokaimpinkenta iyásínkaraiye.

²¹ Áánútu mináímbá keinárawatavenagwara'a siráiyé. ááéma sáwí'a é'a sáwí-imayaa kwéé'a pó'a Áánútuna némpa'a mé'a kwená namuro-kwáásiráámbá umái máyómbanivo

²² ááninko marapá'á kumbéna pukáimba póna mindáyavena simái tarútinkena Áánútunde-i'a umátínkarainana sáwí-aimba kempímbá íma kwáyainana aaivimbó maitínkánín-aimba íma kwáyainana Áánútunopa'a mótinkanintavena pukáiyé.

²³ ááninko mirá uráivo aiya'á Ísu Káraísitin-aaí áséi-kwasai ísaraanka'a áraire sé'a kwenká'á agevamái mé'a Áánútumo to'mayaa úmakaimba imáyáa é'a amu'maré'a máyáamba póna mináímbó asiramáimo imáyáamo úmae iyé'o ímo kaer-ímáyáámó é'o kwenká'ó agevamáimo ménaaombo éna Áánútu ááninko keinárawa'a Áánútunopa'a mótinkainana kempímbá sáwí-aimba íma kwáyainana aaivimbó maitínkánín-aimba íma kwéniye.

Ísóigona kwaási túwa'naa uráin-kwasai.

kemá Póro mináséi-kwásáigóna mayái-kwáásí únasa amápa'-marava'a simátíma'maesa kóyáwé kwéowe.

²⁴ kwétuwa'naa-unda sí'a iní'a kwéumasinkaambanivo sirunkó kawé'á kwéiyé. Ísu Káraísiti kentávéna séna kesí kwaási kesúwawaakaamba umái máyáan-kwaasi

kwétuwa'naa-indara'a áí'a índai'a umánkanaaowe siráinka'a minúmbái-yántáá'á kesópa'a tiráisa'a mimbáyái kwémayaundanivo kwétuwa'naa-unda sí'a ini'a kwéumasinkaamba sirunkó kawé'á kwéiye.

²⁵ Áánútuna kwaásira'a mayái maé'a kwenáái amápa'a simátíma'mae iyé'a kawé'á umátinke'a túwa'naa ónaundayavena Áánútu usásisinkaraiye.

²⁶ ááéma Áánútu mináímbá aúpá'á makáimba ááemo paárun-kwaasiye minká'ó paárun-kwaasiye íma ísaraawana ívé'a Áánútu kwená kwaási kwéagaraatinkaiye.

²⁷ Áánútu to'mayaa umái aúpá'á makáimba imáyáa éna séna amápa-kwaasiyave'a ó'oran-kawe-tantaa'a to'mayaa úmakaunda agaráátinkanaumne siráiyé. to'mayaa umái aúpá'ó makáimba maarán-iyé. Káráísiti kempímbá máyáimba pó'a kwesé ó'ora-sagayan-ayampa'a ménaaowe. Áánútu mirán-áímbá isáígwáe séna ívé'a kwená kwaásiya kwésimasimintaawe.

²⁸ mindáyaveta amáparawaiya Ísu Káráísitin-aaiya kwésimatimune. amáparawai Ísu Káráísitiye tarúmáimo ména táákaevayan-kwaasiraamba umái ména Áánútun-aaiyavesa asiramái imáyáa kwéesa ménaaontaveta Áánútumo símakain-kawer-imayaanei simátíma'maeta kwéiyeta séta kárákwiyoro kwésune.

²⁹ mimbáyái áúgwara'-mayai kwénintave'a siyáántán-kwimai kwémayaumne. Ísu Káráísiti ó'oran-asirayamba kwésimisana minásíráyánkó kawé'á umásínkáisa'a siyáántán-kwimai mimbáyái kwémayaumne.

2

¹ maanáímbó simátíménda ísáaro. keinárawate Áréótísiyaa-naopakewaiye kembó ímo suwánaraawaiye anón-imayaa é'a námúnaa sé'a kawerá umáiyá máyaa-imayaa kwé'e'a anóm-bayairaamba umái kwémae'a

² keinárawate miwísé asiramái ménaaontavena sirááíma kwétaiye. moórá-morawaivimba kentirumbá kwétime'a mimbórá-imáyáá kwé'e'a Áánútun-aai ísámai kawé'á é'a íma kaer-imáyáá é'a asiramái ménaaontavena sirááíma kwétaiye. Áánútumo aúpá'ó makénamo agaráátínkaraimba mináínkóná ááimba ísu Káráísitima isaná mináínkómbó kawé'ó umáímo isánááontavena sirááíma kwétaiye.

³ Áánútuna kawer-imáyááwé kawer-áiné Káráísitimpimba kwáyáimba Káráísiti kweyáá imáyáaya símísata kwéisaumne. mináímbá isánááontave'a kwésimatimune.

Ísóigoemo tayarúmáimo mé'a maí'mai'a úmae iyóro-kwasai.

⁴ évakarawai kampar-áímbá kentirumbá airaráiya'a kawer-áímbán-iyé sé'a kwaráavo sé'a mináímbá kwésimatimune.

⁵ keinárawate íma mé'a ándáva'a némpa'a máyaundanivo keinárawatave'a imáyáa kwéune. Ísu Káráísitin-aaiyave'o asiramáímo imáyáamo kwé'e'o mimbórá-imáyáámó kwé'e'o máyáantave'a keinárawatave'a imáyáa kwéunana sirunkó kawé'á kwéiye.

⁶ mináímbá isánááontave'a anóm-bayai mairáunda pó'a Ísu Káráísitiye tamé'a sé'a kentáásí Ísóigoman-iyé kwéseмба pó'a kwesé tayarúmáimo mé'a maí'mai'a úmae iyóro.

⁷ taaigó ánú'o maravímbó kuménamo taaimó tátoraísanamo asiramáímo kwáyáintemba Ísu Káráísiti keinárawate máyaina'a asiramái mé'a kwenáaiyave'a áraire símae iyiyana kentirumpimbá anómba íniye. moóráwai áwí'a Épávarasi Ísu Káráísitin-aai simátimuwa'a isé'a asirayán-imáyáá kwé'e'a aamoí úmae iyóro.

⁸ évakarawai kampar-áímbá simátimesa ááéraan-kwaasiti aambá kwarésa kwaántá-kwaasiti aambá kwarésa íma Ísu Káráísitin-aavinkemban-ivo kwaásiti imáyáavinkemba úwoi-aimba pósa kampa'á simátiyuwesa tátoraavo kárákwiyoro.

⁹ Áánútuna asirayámbá amápa'a Káráísitimpimba kwáyáísana kwaási kunaúkáisa'a

¹⁰ kwesé tarúmai máyáawana asirayámbá tímísa'a minásíráyánkwárá'á kasenkuí'a umái máyáawe. kwemá kárákwiraawairare asirayánkwáráwáíréré amáparawairare kárákwiyena asirayámbá tímísa'a kasenkuí'a umái máyáamba pó'a évakarawai kampa'á simásiyuwesa tátoraavo sé'a kárákwiyoro.

¹¹ Yútaa-kwaasiya Áánútuna kwaásiya úne séta súra'a kárámaiya araa'éna kwéumpo keinárawa'a íma mirá kwéovo keinárawatavena Ísu Káráisiti maará uráiyé. kentí sáwí-imayaao tátokaimpinkemba iyátinkena kwenane'á méaraapatinkaimba pó'a Áánútuna kwaásin-owe.

¹² Ísu Káráisiti pukáisasa utámakaavo keinárawa'a nombó péráamba púwówasamo utámáraanteni'a kwéowe. Áánútu Káráisitimba pukáimpinkemba usásinankowa'a mindáyave'a sé'a árai'a asirayámbá tokéna mirá uráiyé sé'a Káráisitiye tarúmai máyáantave'a usásintínkáanteni'a kwéiyé.

¹³⁻¹⁴ ó'onkaa-kwaasi ombá sáwí'a kwée'a sáwí-imayaayave'o tirááiyave'o kwéon-ambo kwakáantave'a Áánútuna némpa'a máyómbanivo Áánútu Káráisitinte tarútinkena aúnái'a umátínkaraiye. kesáá Áánútuna amáamba íma ísámai kawe'á kwéowananya kesáámó sáwí'o ówándaya aúvávimba agaimarówana kentáásí sáwí-meyamba kentáásópa'a íma tíníntavena Ísu Káráisiti taaira'á pukáimba póna kesáámó sáwí'o ówándayaawe sáwí-imayaawe Áánútu maisiyuwénaya Ísu Káráisitimbo pukáimpinkembo usásinankaraintemba usásinkenaya aúnái'a umásinkenaya kentáásí sáwí-imayaayavena íma imáyáa úmae kwéiyé.

¹⁵ Ísu Káráisiti taaira'á pukáinka'a Sáátáánigona asirayáné kwená kwayó'nárawati asirayáné maisuwéna usáyaaitaraimba áái'o tiyésamo kwaásimo tínkankesamo tiyáántámbo taantembá Ísu Káráisiti miráumai amáparawai túranka'a usáyaaitaraiye.

¹⁶ Ísu Káráisitimo keinárawatavenawe séna uráintave'a kampar-áimbá simásiyuwaavo sé'a kárákwiyoro. évakarawai évaka-tomba aambá aunésa anón-kanaa aambá aunésa kwíyómbo tayain-kánáá aambá aunésa saavaatirá'á aambá aunésa mirán-tántáá'á aambá áúnkaavo keinárawa'o mirán-tántáákómbó ímo kwaráiyasamo aavimbó maitinkáiyamba íma ísáaro.

¹⁷ mintántáá'á aáonomo paárinin-tantaakona awaamé'a umái agaráátínkaraimba mintántáákóna ááimba Ísu Káráisitima éna á'a paáururaiye.

¹⁸ évakarawai kampa'á sésa kwaási úwoisan-tantaa'an-iye sésa kwíyómpaken-kwayo'narawati imáyáa mósá maré'a aamoí oró kampa'á kwésemba miwí táái íma ísáaro. miwí kaainkáámbó awánaan-aimba kwésimatimesa sésa mindáyaveta amáparawai usáyaaitaraumne kwésesa miwítí sáwí-imayaavinkemba kampar-ímáyáá kwéesa miwí túma maé kwéiyesa

¹⁹ Ísu Káráisiti kentáará'ó kárákwiraiwaimba íma tátoraamba áúkaawe. a'nónkó amápar-auwawaaka'o kárákwiraisanamo ánúnkomo amápa-kura'o tátokaisanamo anómbo intembá Káráisiti kwená kwaásira'a kárákwimai tátokaisasa Áánútuna imáyáavinkemba anómbo kwéovo minkámpá-kwáásí Káráisiti kentáará'ó kárákwiraiwaimba íma tátoraamba áúkaawe. mindáyave'a miwí táái íma ísáaro.

Káráisitinte tarútinkena aúnái'a umátínkarain-kwasai.

²⁰⁻²¹ Ísu Káráisitimo pukáintemba keinárawa'a kwemó uráinteni'o uráamba kwaántá-kwaasiti aambá kwégarowana minánkó tátokompinkemba Káráisiti iyátínkaraiye. marapákén-kwáásí aambá áúmbakaan-tontavesa sésa íma né'a íma uwá'namai awáné'a íma táto'mai awánaaro kwéesen-aimba nóra séra kwégarao.

²² mináimbá kwaásiti imáyáavinken-aimba marapákén-tántáá'á póna nánááomba úwoi násuwanaaowe.

23 mirán-áimbá kwéesa kwíyómpaken-kwayo'narawati imáyáa mósá marésa karuwaa'á kwéesa kampa'á sésa kwaási úwoisan-tantaa'an-iyé sésa kentú-augwiyaamba toró sewasá évakarawai tuwánésa kampa'á sésa kawer-ímáyáágwáráwáín-owe sembánivo mirán-áimbá kwáráamba sáwí-imayaayavesamo tirááyavesamo kwéomba íma kanaán-umai maisuwáínana ánásanivo úwoi kwaíkwai'a íníye. mindáyave'a íma kawer-ímáyáágwárá-kwáásín-owe seró.

3

1 Áánútu keinárawa'a usásitinkena Ísu Káráisitinka'a tarútinkena aúnái'a umátínkaraimba pó'a kwíyómpaken-tantaatave'a imáyáa é'a aamoí é'a Káráisiti Áánútu ayáánúrappa'a asirayán-áyámpá'á máyáin-ayampaken-tantaatave'a imáyáa é'a aamoí oro.

2-3 púwón-kwaasimo imáyáamo ímo ontembá keinárawa'a miráumai marapákéntántáá'á íma imáyáa oro. Ísu Káráisitiyemo tarúmaimo máyáamba Áánútu miráumai kwentávái asiramái maígwáe séna kwégarakwiyye. mindáyave'a marapákéntántáátávé'a íma imáyáa é'a kwíyómpaken-tantaatave'a imáyáa úmae íyóro.

4 Ísu Káráisiti aúnái'a umái máyáawaina ááimba pó'a kumíndara'a kwesé mé'a ó'ora-sagayan-ayampa'a ménaaowe.

aúnái'a umátínkáva'a kwéiyiye siráin-kwasai.

5 mindáyave'a ánásanintave'a sáwí-yantaatave'o tirááyave'o kwéowanamo kwéyavisin-tantaa'a túwáaro. mindá maarán-tántáá'án-iyé. áwáyo-tantaa'o kwéowaine tigaeyávé'o kwéowaine sáwí-yantaatave'o tirááyave'o kwéowaine túran-andamo kwéowaine mirámó kwéomba túwáaro. túran-anda kwéowai marapá-tántáátávésa aamoí ésa íma Áánútuntavesa aamoí kwéomba túwáaro.

6 Áánútun-aaí íma ísámai kawé'á kwéesa mirá-sáwí'á kwéomba póna Áánútu áwáá'a séna sáwí-meyamba tímíníye.

7 ááéma mirá-sáwí-áimbá kwaré'a miráumai méraawe.

8 miráumai máyómbanivo ívé'a tínaaemba umáméro. mindá maarán-tántáá'án-iyé. áwáá'a kwésewaiye aaisambá kwésewaiye tíyámba kwéumatinkaawaiye simái sáwí'a kwéumatinkaawaiye sáwí-aimba kwésewaiye mirán-tántáá'á tínaaemba umáméro.

9-10 sáwí-kwaasi mé'a mirá-sáwí'á uráambanivo á'a ivátuwe'a aúnái'a umái mé'a Áánútumbo kawé'ó umáímo awánanaaontavena kwenkáání'a umái aúnái'a umátinkena miráumai aúnái'a umátínkáva'a kwéiyivo keinárawapinkemba kampar-áimbá íma seró.

11 Áánútu mirá uráintavena maarán-áimbá íma aivar-áimbán-iyé. évakarawai Yútaa-kwaasi owasá évaka'a ó'onkaa-kwaasi owasá túra'o kárámaimo araa'énamo kwéowai owasá évaka'a ímo túra'o kárámaimo araa'énamo kwéowai owasá anón-umipaken-kwaasi owasá ó'on-kwaasiti mayáír'á meéyámbakaan-kwaasi owasá úwoimo máyáan-kwaasi owasá mirá kwéovo mináimbá íma aivar-áimbán-ivo Ísu Káráisiti aivarí'a umái ména kwená kwaási amáparawaivimba máyáiyé-aimba aivar-áimbán-iyé.

12 Áánútuna kwaási-i'a owaná arumbá kwétimena ítámarena séna kendéín-owe siráimba pó'a maará íyasa tuwánanaaowe. tiruntavé'a é'a kawé'á umátinke'a kentúma íma maé iyé'a paru umátinke'a umbai-yántáá'ó kwáyáimpimba asiramái máyáamba íma ivátuwe'a

13 íma ááéma áwáá'a sé'a évakarawaimo sáwí'o umátínkémba íma imáyáa é'a anondá mirán-oro. Ísóigo kentí sáwí-imayaamo maitiyuwéna ímo anondámo sáwí-meyambo tímíntemba keinárawa'a mirán-oro.

14 mirámó kwéomba keinárawapimba amáparawaivimba tirumbá kwétimé'a mirámó é'o é'a mimbórá-ímáyáa kwé'e'a minámápár-áíntávé'a kawé'á umái ménaaowe.

15 mimbórá-ákúní'a umái mé'a paru umái ménaaontavena Áánútu ítámakaimba pó'a Ísu Káráisitimo parumó umátinkáimba kentáásirumpimba kwaíkwai'a ínkwáe-imayaa é'a súwi seró.

16 Ísu Káráisitina ó'oran-kawer-ainko kentirumpimbá anómba íno. keinárawapimba kawer-ímáyáávínkémbá kwenáái mósímam-besímamba úmae kwéiye'a arupí umátinke'a Áánútumpa'a súwi kwése'a Áánútun-aaí aúváivimba agaimakáan-aimba sé'a monor-ímá sé'a Áánútun-amanko simátímakain-ima sé'a Áánútuntave'a tirumpimbá aamoí kwée'a imá seró.

17 mayáímó kwémae'o aaimó kwéseмба Ísóigo Ísuna asirayándéí mirá kwée'a kwemá keinárawate máyáintave'a Áánútu kentáásivompa'a súwi seró.

aarakwáré tíráá'maare miwítí kwaasái.

18 aaraiyómbá ísáaro. Ísóigondeiman-ovo kentuwai'máá táái ísáaro.

19 kwaai ísáaro. kentuwainímbáa'a tirumbá kwétime'a íma sáwí'a umátinke'a kawé'á umátinkáaro.

20 iyámpói-inaamaru ísáaro. amápa-tantaatave'a kentinóvowi táái ísáaro. mirámó íyanamo éna Ísóigo aamoí íníye.

21 iyámpói tivoísái ísáaro. kentí iyámpóimo arupí umátinkanaemo kwéseмба kentí iyámpói íma kawé'á úmaesa íyóvo-imayaamo é'a úwoisan-aimpinkemba simái kaenáaro.

22 évakarawai miwítí mayái mayáígwáe sésa meéyámbakaawai ísáaro. amápa-tantaatave'a kentí anón-kwaasi táái ísáaro. miwí túranka'a aamoí umásinkaigwae su'maiyave'a íma mirán-káwé'á é'a úwoi-kanaagwara'a mirán-káwé'á é'a Ísóigontave'a táátavai-imayaa kwée'a kentí anón-kwaasiti mayáíyávé'a íma kaer-ímáyáá é'a kawé'-máayái máyáaro.

23 mayáímá kwémae'a sé'a kesí anón-kwaasiti mayáiyé su'mai ímanivo Ísóigona mayái-kwáásíyá úne sé'a kawé'-máayái kwémae'a karuwaa'á oro.

24 mirámó kwéomba maarán-áimbá imáyáa oro. Ísóigo kwená kwaásiyavena to'mayaa úmakaimba mimbéyámbá timíníye. Ísóigo Káráisiti kentí anóndako úramba ména kentí meéyámbá tiména

25 sáwí'o uráawai sáwí-meyamba timíníye. íma taaínkaar-umai-meyamba timínívo arupí umai-meyamba timíníye.

4

1 meéyámbakaan-kwaasiti anon-kwaasi ísáaro. kentí mayái úwoi kwémayaan-kwaasira'a arupí umái kawé'á umái kárákwire'a maarán-áimbá imáyáa oro. miwítí anóndakoe kentí anóndakoe mimbóráwáímá éna kwíyómpa'a máyáivo arupí umái kárákwiyoro.

námúnaa sésa arupí umái maésa owáíná kwaasái.

2 amáparawai ísáaro. námúnaa símae kwéiye'a mirá kwéomba íma ó'on-o'on-imayaa é'a námúnaamo kwésen-imayaa é'a Áánútumpa'a súwi seró.

3 námúnaamo kwéseмба kentááyáváigwará'á súwa'naa umai seró. Áánútumba áísaa íyana aambá kwiyínata áséi-kwasaiya simátimenaumne. mináimbá aúpá'á makéna agaráátínkaraimba mináínkóná ááimba Ísu Káráisitiman-íye. aúpá'ó makéna agaráátínkarain-aimba simátimewandarakemba áwáá'a siyésa ándáva'a mósínkaraawe.

4 Áánútu mimbáyái símakowa'a mairáundanivo kwenáái avora'á simátimenaundayave'a súwa'naa umai námúnaa seró.

5 Áánútumpa'a íma tamáyáan-kwaasivimba kawer-ímáyáávínkémbá kawé'á umái mé'a kanaamó kwáyaindara'a miwívimbá Áánútuna mayái maimaé íyóro.

⁶ aaimó kwésemba kawer-áiné áséi-aine su'mai kwésemba pósa tísaa íyamba anondámo simátimiyán-aimba íma avakáá é'a áséi-aine su'mai simátiméro.

⁷ kentáásí kwaásigo áwí'a Tikikása kwená imáyáa kwéundawai kentópa'a kweémena kesáái amápa'a kosimátimiyé. kesáámó úndantemba Ísóigona mayái-kwáásí ména mimbáyái íma ivátuwena kawe'á umái kwémaena

⁸ kentáásáái kosimátiména asiramátinkanintave'a ai'maráúnana kentópa'a kweémena kwíníye.

⁹ moóráwái kentí naaópakewai áwí'a Ónísímási kwemá kentáásí kwaásigo éna kwená imáyáa kwéundawai kawe'-máyái kwémayaiwai kwesé kwémesarai kentáávimbá paárurain-tantaakon-aaí kosimátimiyé.

¹⁰⁻¹¹ moóráwái áwí'a Árisítakási kesé ándáva'a máyáiwai keinárawatavena séna kawe'á umái máéro kwésisana Páánápáasi anáávéígo áwí'a Mááka keinárawatavena séna kawe'á umái máéro kwésisana moóráwái áwí'a Yósúwa moóra-kwí'a Yásátási keinárawatavena séna kawe'á umái máéro kwésiye. ké'naamba maanáimbá simátimé'a sé'a Máákaamo kentópa'o kwémenamo kwínímbo é'a kawe'á umánkáaro kwésune. Yútaa-kwaasi Ísu Káráísitiye tarúmáimo máyáampinkemba minkáumbó-kwáásíyé su'mai kesé mayái kwémaesa Áánútumo kárákwiraipa'o kwaásimo ménaaontavesa kesé mayái kwémaesa kwéasiramásinkaawe.

¹² moóráwái kentí naaópakewai áwí'a Épávarasi keinárawatavena séna kawe'á umái máéro kwésena kwemá Ísu Káráísitína mayái-kwáásí éna keinárawa'a túwa'naa umái asiramái námúnaa símae kwéiyena Áánútumpa'a maarán-áimbá kwésiye. Áánútun-aaí asiramái táto'mai kawe'á é'a Áánútumbo arááimo tainí'a amápa'a kwée'a táákaevayan-kwaasiraamba umái asiramái ménaaontavena mindáyavena námúnaa kwésiye.

¹³ keinárawa'a Kórósi-naopaken-kwaasiye Áréótísiyaa-naopaken-kwaasiye Írápórisi-naopaken-kwaasiye túwa'naa ínítavena anóm-bayai kwémayaimba awáné'a kwésimatimune.

¹⁴ moóráwái áwí'a Árúku kwená imáyáa kwéundawaiya kentáásí sontaa-kwáásí éna keinárawatavena séna kawe'á umái máéro kwésisana moóráwái áwí'a Tímási keinárawatavena séna kawe'á umái máéro kwésiye.

¹⁵ Áánútuna kwaási Áréótísiyaa-naopakewaiyaveta séta kawe'á umái máéro kwéséta Áánútuna kwaási Nímpana naaúmpa'a torupamáí máyáawaiyaveta séta kawe'á umái máéro kwésunda kosimátiméro.

¹⁶ maanáúváívínkén-áimbá táámpamáí síya'a amáparawai isáiyuwe'a tí'maráiyasa maimaésa Áánútuna kwaási Áréótísiyaa-naopa'a máyáawai mátimiyasa awánésa isáaro. miwíyávé'a tímakaunda-auvai tímíya'a mimpínkén-áimbá isáaro.

¹⁷ moóráwái Ákípáasimba simáme'a sé'a Ísóigo ámakaim-bayai asiramái kwémae ánásao siyé simáméro.

¹⁸ ayááírá'a kemá Póro agaimaráúmpo awáné'a kwenayáánavi'a póna kwenááiman-iyé sé'a isáaro. kemá Póro sé'a kawe'á umái máéro kwésune. kemá ándáva'o máyaunda-imayaa kwée'a Áánútumpa'a námúnaa símae íyóro.

Áánútu úwoimo kwétuwa'naa-intave'a námúnaa kwésune.
kemá Póro súnda-aimba ánásaiye.

1 Tésárónaika

Ísu kwíyómpa'a irówana Póro moórá-kwaai aiyayaan-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna maanáimbá agaimái Tésárónaika-naora-kwaasitopa'a agaimái mátímakaiye. Póro ásí-kwasai kosimátimuwasa isésa áraire sésa Ísunka'a aráápamai méraawe. mináimbá aantá-kwaasi táái-auvaivimba 17:1-9-vimba kwáyáiyé. Ísun-aaí Póro ó'on-o'on-daopa'a kosimátimena Kórínti-naopa'a komáyónka'a Tímóti Tésárónaika-naopakén-kwaasi táái kosimátimena kwéaisaa-un-aimba kosimámuwana anondá-aimba agaimái tímúwasa mátímakeawe.

1 kemá Póro maanáimbá maanáúváivimbá agaimaráúmpo ísáaro. moóráwái áwí'a Sáírasiye moóráwái áwí'a Tímótiye kesé máyaayanka'a moórá-kwasai sénaumpo ísáaro. Tésárónaika-naopakewaima Áánútuna kwaási ísáaro. Áánútu kentáásivowae tarúmaimo Ísóigo Ísu Káráísitiye tarúmaimo máyáawaima ísáaro. Áánútu úwoi kwétuwa'naa-ena paru kwéumatinkaintave'a námúnaa kwésune.

Tésárónaikaavaken-kwaasi Áánúntumpa'a agevamái máyáan-kwasai.

2 námúnaamo súndarataamo únda keinárawataveta imáyáama éta Áánúntumpa'a aasiyaasí súwi kwésune.

3 Ísun-aaiyave'a áraire sé'a kwenká'á agevamái mé'a pó'a kwená mayáímá kawe'á umái kwémayaawe. Áánútumba tirumbá kwéamétave'a pó'a kawe'-máyaímá asiramái kwémayaawe. kentáásí Ísóigo Ísu Káráísiti árai'a kumíníye sentávé'a pó'a asiramái mé'a kwéamu'maraawe. miraráán-umai máyáantaveta imáyáama éta Áánútu kentáásivowampa'a súwi kwésune.

4 Áánútu arumbá kwétimena kwená kwaási-i'a umátínkaraimba á'a tuwánaräumne.

5 íma kentáásí imáyáavinkemba úwoi-kwasai kosimátimewandanivo Áánútun-amanko keséya máyowata Áánútuna asirayánkwará'á ásí-kwasai kosimátimeta ásí-kwasaiyaveta áraire asiramái siráundaya mináséi-kwásái kosimátimewana'a ísaraawe. ísówata séta Áánútuna kwaásiman-owe siráumne. keinárawate keséya maéwándarata kwétuwa'naa-eta máyaawana'a suwánaraawe.

6 Ísóigomo úntenkwara kesáámó ówándantenkwara'a mirá uráawe. mirámó umbá umbái tiyómbanivo íma ivátuwanæ sumbá simátímakon-aimba méyatokaawe. Áánútun-amanko imáyáama tímúwa'a tirumbá kawe'á umái mé'a ásí-kwasai méyatokaawe.

7 miraráán-umai máyómbe pósa Áánútun-aaiyavesamo áraire kwésen-kwaasima Másétóniyaavakente Ákáyaavakente miráumai-naoken-kwaasima kembá tuwánésa kemó untembá miwímá uráawe.

8 Ísóigona kwaasái keinárawatopakemba simátíma'maesa kuráawe. íma Másétóniyaa-kwaasigwara Ákáya-kwaasigwarare su'mainivo amápar-ayampaken-kwaasigwara'a ísaraawe. Áánútun-aaiyave'a áraire sé'a kwenká'á agevamái máyáan-aimba amápar-ayampaken-kwaasi ísaraawe. Áánútunka'a agevamái máyáan-aimba á'a ísáamba póta íma ókwarata simátimenaumne.

9 kentópataamo komaéwándara'a kawe'ó umásinkarontavesawe sésa kawer-áimbá kwésewe. kwaántá-kwaasiti aambá tuwésa Áánútunopa'a tiróntavesawe sésa kawer-áimbá kwésewe. Áánútu asirayánkwaráwái árair-Isoigo kwená mayáímá kwémayaantavaiye sésa kawer-áimbá kwésewe.

¹⁰ ókwara'a kwíyómpakemba Áánútu ááninko Ísuma kumíníye sé'a kwéamu'maraantavesawe sésa kawer-áimbá kwésewe. Áánútu Ísumba pukáimpinkemba usásinankowana sáwí-imayaaomo tátokaimpinkemba iyásinkenaya kawepátá mósinkena séna Áánútu aaivimbá maitinkáíndara'a iyátinkaundawai íma maitinkáníyemo siráiwaimba amu'maráantavesawe sésa kawer-áimbá kwésewe.

2

Tésárónaikaava'a Póro mayái mairáin-kwasai.

¹ kentáásí kwaásiyono. keinárawate komaéwándarata áúgwara'-mayaimo mayááwándaya áta suwánaraawe.

² ímo kentópa'o kówánda-kanaavimba Víripai-naopa'a komaéwánasaya suwánamai sínkamesaya sáwí'o umásínkón-aimba á'a ísaraawe. Áánútu kwená asirayámbá símakowana póna íma sáá'a kówata úwoi poposaa umáíya Tésárónaikaavata kentópata Áánútuna áséi-kwasai kosimátímakaumne. sáwí'o umásínkówaiya umbaiyá siyómbanivo íma tuwááwándaya

³ íma kampa'naampár-ímáyáávínkémbá simátimeta íma aarai-úmóyán-ímáyáávínkémbá simátimeta íma kwaé'mái-aimpinkemba simátimewandayaanivo

⁴ Áánútu kentááyávéna séna kesí kwaási ontávé'a áséi-kwasai kosimátíma'mae'a koró súwata simásímakain-aimba kosimátíma'maeta kuráumne. Áánútu kwenísarena kesiruntá taainánimba póta mayáímá kwémaeta séta kwaásimo suwánésayaamo ésa évaka'a aamoí iyasa évaka'a íma aamoí ónááomba póna Áánútu suwánéna aamoí íníye-imayaama éta mayáímá kwémaeta

⁵ kentópa'a áséi-kwasai kosimátimeta íma tirunkáámbá koairá'mai-aimpinkemba kosimátiméwándaya ísaraawe. íma simái á'owana náaindaantaveta súran-anda kwéeta kosimátiméwándaya Áánútu suwánaraiye.

⁶ íma simáímo keinárawakwara ó'on-kwaasigwara'a kesúwíta anómba ónáe-imayaama ovó séta kosimátímakaumne. keinárawate maéwándarata Ísu Káráísiti sí'marón-kwaasiya ówándanivo íma anón-kwaasi-ita umái méta

⁷ kwempatá umái méta aaraigómó kwená iyámpóímo kárákwiyin-ita uráumne.

⁸ keinárawa'a kesiruntá tímaketa Áánútuna áséi-kwasai kosimátimeta sínkamiyata puwúnavo-imayaa íya ówándaya Áánútuna áséi-kwasai kosimátímakaumne.

⁹ kentáásí kwaásiyono. keinárawate maéwándarataamo asirayám-báyáímó mayááwánda tááka'a makáawe. Áánútuna áséi-kwasaimo simátiméwándaya no'wáámba irarómba enónka'a aaváyaara'a mayáíyá mairáumne. toómbá íma úwoi simígwáe séwándaya toómbá meéyán-umai kwéneta mairáumne.

¹⁰ keinárawa'a Áánútunka'a agevamái máyáawaiye maéwándarata kawe'á umái arupí umái méta íma sáwí'a ówándaya maéwána'a suwánontemba Áánútugwara'a suwánaraintaawe.

¹¹⁻¹² tivoísáímo kentí iyámpóímo kárákwiyonten-umai moóra-mora-umai kesáámá kárákwireta méta paru umátinketa Áánútun-aaí kawer-áimbá kwésimatimeta séta miraráámbá iyantave'a Áánútu arááíma kwáréwana Áánútu aamoí íníye siráumne. Áánútu kwésimba pó'a kwemó kawááipa'a kwená ságan-ayamapa'a táménaaowe. mirámó iyantave'a Áánútu arááíma kwáréwana kwemá aamoí íníye.

¹³ maarán-áínkwará'á Áánútumpa'a aasiyaasí súwi kwésune. Áánútun-aaí simátiméwándarata keinárawa'a sé'a kwaási taaiman-iye íma sumbá Áánútun-aaíman-iye sé'a tirumpimbá asiramái méyatokaawe. simátímakaunda-aimba árai'a

Áánútun-aaiman-iye. simátímakaunda-aintave'a áraire kwéseмба póna mináínkó kwétuwa'naa-iye. mindáyaveta iséta Áánútumpa'a aasiyaasí súwi kwésune.

¹⁴ kentáásí kwaásiyono. Yútaa-ayampaken-kwaasi Ísóigona kwaasi Ísu Káráisitiyemo tarúmaimo máyáan-kwaasimo uráantemba keinárawa'a mirá uráawe. Yútaa-ayampaken-kwaasimo miwívínkémbá Ísu Káráisitín-aaiyavesa áraire kwésempinkemba sáwí'a umátínkaraantemba kentí kwaasi kembá sáwí'a umátínkaraawe.

¹⁵ miYútáá-kwáásí tíkwá'náma naaóvá'á Áánútun-aai simátímakowai tínkanto'na úmae kwéiyuwasá putásowasa maimaé kwéiyesa mátínkamae iyówasá miwí tisaavutantamba ésa ívé'a máyáawai Ísóigo Ísumba inkámúwana puwúwasá kentáámá sáwí'a umásinkesa kwakáawe. mirá untávéna Áánútu íma aamoí umátínkaraiye. miwímá amápa-kwaasiti namuro-kwáásíráámbán-owe.

¹⁶ Áánútu sáwí-ampakemba kawer-ámpá'á métinkanintaveta ó'onkaa-kwaasiyaveta Áánútun-aai simátíma'maeta kwégundaya Yútaa-kwaasi aambá áúsinkesaya amápa-kwaasiti namuro-kwáásíráámbá kwéowe. tíkwá'náti sáwí-mayaigwara'a ívé'o máyáan-kwaasi maimaé kwéiyowana ívé'a Áánútu áwáá'a kwétiyiye.

Póro ókwara'a kotuwánanae siráin-kwasai.

¹⁷ kentáásí kwaásiyono. kembá tiyuwéta maanká'á sáwíyanka'a taméta keinárawataveta imáyáama ávááraumai kwéeta kembó kotuwánanaunda-antaveta kwéavakaa-eta

¹⁸ ókwara'a kotuwánanae séta kemá Póro sé'a ókwara'a kotuwánanae síma-síma'a kwéunana Sáátáánigo aambá áúsinkaraiye.

¹⁹ naaémба Ísóigo Ísuma kumínimba aúranka'a kométa nóintaveta amu'maránaundayawa'i. nóintaveta aamoiyá ónaundayawa'iyó. keinárawataveta imáyáa éta aamoiyá ona'á

²⁰ kentáá súwí'a mósá maráiyana sirunkóyá aamoí íniiye.

3

¹ kentávékai ávááraumai imáyáama kwéekaimanivo maankákái maékai keinárawa'a ó'opa'a máyáantavekai Áténesi-naopa'a keirái maékai

² Tímótimba ai'marááwáyana kentópa'a kuráiyé. Tímóti kentáásí kawé-kwáásí póna kwesé keséya Áánútuna mayáiyá kwémayaunanaya póna Ísu Káráisitina áséi-kwasai simátíma'maena kwégwiye. kotirávayaina'a Áánútunka'a agevamái asiramái meígwáe sé'a Tímótimba ai'marááwánana kuráiyé.

³ Áánútun-aai ímo ísááwai sáwí'a umátinkaiya'a Áánútumba aúwáavo sé'a Tímótimba ai'marááwánana kuráiyé. Áánútu séna kesááimo ímo ísááwai sáwí'a umátinkanaaowe siráimba pósa kentáá sáwí'a kwéumasinkaamba á'a ísaraawe.

⁴ keinárawate maéwándarata séta sáwí'a umásinkanaaowemo siráundaya ívé'a magwévaarisa'a kwéawanaawe.

⁵ kemá imáyáama é'a Sáátáánigo séna Áánútumba auwésa kesáái isáígwáe siráintave'a mirá uráawe. Áánútunka'a agevamái máyáao sé'a kentáái isánáe sé'a Tímótimba ai'marááwánana kentópa'a kuráiyé. kentópa'a mayáímá komayááwánda áúgwara'-mayaima mairáunda ívé'a mimbáyáígón-áuma íma kwáívo sé'a Tímótimba ai'marááwánana kuráiyé.

⁶ Tímóti kentópa'a koména koyauweréna kesópa'a téna keinárawatavéna séna Áánútumpa'a tirumbá kwétimesa kwenká'á agevamái asiramái máyaawe séna áséi-kwasai tasimásímakaiye. keinárawa'o kentávé'o sé'o kawer-áímbá kwésiyeemo senkwará'á tasimásímakaiye. kesáámó sétaamo keinárawa'a kotuwánanaemo súna'o kentááyávé'o tatuwánanaemo senkwará'á tasimásímakaiye.

⁷ Áánútun-aii kwésimatimundarakemba évakarawai sáwíta umásínkáanka'a Áánútun-aaiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái asiramái máyáan-aimba tasimásímakaimba póna sirávayai-aimba tasimásímakaiye.

⁸ Ísóigompa'a tarúmaimo asiramáimo máyáan-aimba iséta póta kawetá umái máyaumne.

⁹ Áánútunka'a asiramái máyáawata póta Áánútunopata kentáásirunko kawe'á kwéisata Áánútumpata súwi kwésune.

¹⁰ keinárawatopa'o kónaunda-amba Áánútu kwi'maráníntaveta eénáínka'a aaváyaara'a Áánútumpata asiramái áísaa úmae kwéiyune. Áánútun-aaiyave'a áraire sé'a kwenká'á agevamái máyáambanivo moóráva'a kwéyuwaantaveta kotúwa'naa ónái séta Áánútumpa'a asiramáiya kwésune.

¹¹ námúnaa kwésundaya pósarai Áánútu kentáásivoe Ísu kentáási Ísóigoe umái kentópa'o kónaunda-amba kwisinkáyááoiye.

¹² námúnaa kwésundaya póna kesiruntá ávááraumai tímakaundanten-umai Ísóigoma imáyáa tímína'a moórá-mora-umai ísámai kentirumbá kwétim'e'a amápa-kwaasivimba kentirumbá kwétim'e'a ménaaowe.

¹³ mirá íyana Áánútu kentirunkómbá asiramátinkaina'a Ísu kentáási Ísóigomo kwená kwaásiyemo kumíndara'a Áánútu kentáásivowa aúranka'a kawe'á umái maíyana sáwí-aimba kempímbá íma kwénintaveta námúnaa kwésune.

4

miráyáámó kwéunanayaamo Áánútumo aamoíyáámó kwéumasinkain-kwasai.

¹ kentáási kwaásiyono. moórá-ainkwara'a ísáaro. Ísoigo Ísuwe tarúmaimo máyaundayaveta kwákwiyyeta asiramái simátimeta séta Áánútumbo arááimo taiwáíná ááimba agaráátinkaundaya kwa'maé kwégwiyyana Áánútu tuwánéna aamoí umátinkaniye. mináínkóná ááimba á'a kwégwaraavo miráumai kwa'maé'a koró.

² Ísóigo Ísu simásímakain-amaanta simátimewanda á'a isé'a kwégwaraawe.

³ Áánútu maarámó íiyávéna kwéankaiye. keinárawa'a Áánútumpa'a té'a kwendéi taaúráro. aarai-úmóyáné inaamaru-úmóyáné aséráro.

⁴ kwaaimó é'a aaraimó mayánááomba arupí umái máyáaro. mirámó ónááomba Áánútu mirámó íiyávéna kwéankaiye.

⁵ Áánútumpa'o ímo tiráan-kwaasimo ontembá íma mirán-oro. pói-iyankomo kwaaván-ínímbó máráintemba íma mirán-oro.

⁶ Áánútuna amáámba miráumai kwáyáintavai aaraimó mayánááomba kentí kwaásima íma sáwí'a umátínkáaro. ké'naamba simái ságamatimeta séta mirá-sáwí-ámpá'ó kwíyanamo éna Áánútu umbai-méyámbá tímíniye.

⁷ Áánútumo kwená kwaási-i'o umásínkáinta kawe'ó umáimo maíyáváiyá kwéumasinkaintaawe. íma sáwí'a umái mai-íta kwéumasinkaintaawe.

⁸ mindáyavesa súnda-aimba isésa tínaaemba umámiyawaima íma kwaásiye su'mai tínaaemba umátimenaompa pósa Áánútu kwenamambá kwétimiwainkwara'a tínaaemba umámenaaowe.

⁹ keinárawa'a kentí kwaásima Áánútun-aaiyave'a áraire kwésen-kwaasi moórá-morawaivimbo kentirumbó kwétimen-aimba Áánútu agaráátínkaraimba pó'a á'a mirá kwéovo moórá-morawaivimbo kentirumbó kwétimen-aimba maankwándááívimbá íma agayánaumne.

¹⁰ keinárawa'a Másétóniyaa-ayampaken-kwaasi Áánútun-aaiyavesa áraire kwésen-kwaasivimba á'a kentirumbá tímakaawe. asiramái séta moórá-morawaivimba kentirumbá tíma'mae'a íyóro kwésumpo

¹¹ asiramái imáyáa kwée'a paru umái mé'a kentúra'a kárakwiye'a toómbó mayánááontave'a mayáímá máyáaro. mináímbá á'a simátímakaunda

¹² mirá é'a mayái mayáíya'a Áánútumpa'o ímo tiráan-kwaasi tuwánésa keinárawatavesa kawe-kwáásímá owémá sénááowe. mirá é'a mayái mayáíyana íma tááin-tinkaniye.

Ísóigoma kumínín-kwasai.

¹³ kentáásí kwaásiyono. Áánútun-aaiyavesamo árairemo siráan-kwaasimo púwówasamo utámakaan-kwaasi tááyave'a tirunkó sáwí'an-ivo séta árair-aimba simátíménda ísáaro. Áánútunka'o ímo agevamáímo mésamo Ísu kumíndara'o pukáampinkembo usásinaiyavesamo ímo amu'maráan-kwaasi tirumbá sáwí'a kwéivo keinárawa'a mirá ovó séta senda-áíntá ísáaro.

¹⁴ Ísu pukáimpinkemba usásinkaintaveta áraire kwésumpo Ísun-aaiyavesamo árairemo sésamo pukáan-kwaasi Áánútu miwígwará Ísunkwara'o tiránín-aintaveta áraire kwésune.

¹⁵ simátíménda-aimba Ísóigoma siráin-aimban-iye. Ísóigomo kumíndara'a úwoimo túvamaimo máyáan-kwaasi pukéwai aiva'á íma usáyaaitanaaowe.

¹⁶ Áánútuna kwayó-káwáánákó kwíyómpakewai aái sínana Áánútuna uwírenko anónka'a aái sínana Ísóigo anónka'a kwésindavinkemba kwíyómpakemba kumínimba Ísu Káráísitin-aaiyavesamo árairemo sésamo pukáan-kwaasi aiva'á usásinaiyata

¹⁷ Ísu Káráísitin-aaiyaveta áraire sétaamo úwoimo súvamaimo máyáandawaiya kusirámbayainata ainámpímbá aiva'ó iráawaise uyorupéta Ísóigomba uawánéta miráumai aasiyaasí Ísóigowe maí'mai'a ónaundayaawe.

¹⁸ mindáyave'a síma-sima kwée'a tirávaimai máéro.

5

Ísóigo kumíníntavetaamo to'mayaa ónaunda-kwasai.

¹ kentáásí kwaásiyono. Ísóigo Ísumo kumínín-kanaama íma ísare'a maankwándááívímbá íma agairáumne.

² kemá ísaraamba no'wáamba umóyán-kwáásímó anompintumáívimbo tintenkáán-umai Ísóigo Ísumo éna miráumai kumíníye.

³ kwaásimo maarámó sésamo ívé'a kawe-kánáávímbá aánoumai máyaumne sénááombanivo avekáámbó éna sáwí-kanaao téna tasáwí'a umátinkaniye. aaraigóná kanaamó tisanamó ímbá iyámpói kwémarankaiye. mirámó ontembá misáwí-kánááómó éna íma asétinkainda amáparawaivimba tátoraniye.

⁴ kentáásí kwaásiyono. umóyán-kwáásígómó kentí náaindaambo tamaimairáina'o awáné'o é'a táátave'a ónááombanivo íma túnkaiimpimba máyáamba póna Ísóigo Ísumo kumínimba íma táátave'a ónááowe.

⁵ keinárawa'a sáma kaiwái áráá'maa'a owatá kesáágwará'á íma túnkaiwaindeiya úmpo sáma kaiwáíndéiya úne. íma sáátaveta ónaumne.

⁶ évakarawaimo ombá Ísumo kumínín-imayaa ímo ombá tavú'máímo tuúmó kwáéntenkaamba kwéovo kesáá íya miráyá éta kárakwimaiya kawer-ímáyááyá umáíya ménauumne.

⁷ kwaásima no'wáamba tuún-kwáéwasa uwo'aó'-nómbó kwénaan-kwaasi no'wáamba nésa uwo'aó'á ónááovo

8 kesáá sáma kaiwái áráá'maa'a póta íma miraráántá ondayá kawer-ímáyáá umáíya ménaumne. miráumai méta kweukáábó avérimaiyaamo máyaundantemba Áánútunka'a agevamái méta kwaásivimba siruntá kwétimeta máyaumne. kweu'néímó súwawaa'o ánáan-kwimaimo máyaundantemba Ísu Káráísiti kusiráníntaveta amu'maréta ménaundayaawe.

9 Áánútu kwená kwaási-ita umásínkaraimba kentáásí sáwí-mayairakemba Áánútu áwáá'a simásinkanintavena ímanivo Ísóigo Ísu Káráísiti kentáásí sáwí-mayaigomo tátokaimpinkemba iyásinkenaya kawepátá mósinkanintavena Áánútu kwená kwaási-ita umásínkarqintaawe.

10 Ísóigo Ísu Káráísiti kentávénáya ísámai pukáimba póta kumínataamo éta úwoimo máyaunda-kwaasigwara pukáan-kwaasigwara'o éta kweséya ménaumne.

11 mindáyave'a moórá-mora-umai túwa'naa e'a kawer-áimbá síma-sima'a iyamba pó'a asiramái ménaaowe. á'a kwéomba pó'a mirá úmae iyónááowe.

12 kentáásí kwaásiyono. moórá-aimbo asiramái simátíménda ísáaro. keinárawapimba mayáímá maésa kawer-áimbá simátimesa asiramái arupí umátinkanaaontavena Ísóigo miwí usásintinkarain-kwaasi táái taagwiyávóro.

13 keinárawapimba miwí mayái kwémayaantave'a pó'a miwí táái mósá maré'a kentirumbá kwétimé'a máéro. keinárawapinkemba moórá-morawai paru umái máéro.

14 kentáásí kwaásiyono. asiramái súndaya kavóná-kwaasiyave'a asiramái sé'a arupí umátínkáaro. táákavuravumo íyan-kwaasi tirumbá asiramátínkáaro. aamoisayán-kwáásígwará'á túwa'naa oro. amápa-kwaasinamba kwempa'á aánoumai máéro.

15 kembó sáwí'o umátínkéwa'a anondá miwí sáwí'a umátínkáavo sé'a aambá áúntinkaaro. aasiyaasí miráumai keinárawate umái ó'on-kwaasigwara'a kawe'a umátínkáaro.

16 aasiyaasí tirunkó aamoí ína'a mé'a

17 Áánútumpa'a námúnaa símae iyé'a íma agándaaro.

18 kentópa'a ó'on-o'on-tantaa'a kawe-tántáák'á umbai-yántáákwará'á tínimba Áánútumpa'a súwi sé'a máéro. mirámó ónáoomba Áánútu mirá iiyávéna kwéankaiye. Ísu Káráísitiye tarúmai mé'a Áánútumpa'a amápa-tantaatave'a súwi kwéseмба Áánútu mirá iiyávéna kwéankaiye.

19 Áánútun-amankomba íma aambá áúnanke'a

20 Áánútun-amankoma simátímakain-aimba kwésimatimiya'a mináímbá íma tínaaemba umáméro.

21 amápa-tantaa'a taaíntuwe'a kawe-tántáák'á asiramái méyatoraaro.

22 amápa'a ó'on-o'o-sawi-yantaatave'a aséráaro.

23 Áánútu paru kwéumatinkaiwaina ááimban-iyé. kwemá keinárawa'a kwendéi auráníntaveta námúnaa kwésune. Áánútu kentí imáyáara'a túwawaaka'a timanka'á kárakwiyina'a kawe'á umái ménaaomba Ísóigo Ísu Káráísiti kumíndara'a íma sáwí-aimba kempímbá kwénintaveta námúnaa kwésune.

24 Áánútu áraikona ááimba póna kwená kwaási-i'a umátinkaindayavena tááyaraiwai kwemó siráinteni'a mirá umátinkaniye.

25 kentáásí kwaásiyono. Áánútumpa'a kentááyávé'a súwa'naa umai námúnaa seró.

26 Áánútun-aaiyave'a áraire kwésewai tiyáamba tíméro kwésune.

27 Ísóigo simásímakaintave'a asiramái simátimé'a sé'a maankwándááívínkén-kwásái Áánútun-aaiyavesa áraire kwésewai amáparawai simátíméro.

28 Ísóigo Ísu Káráísiti aasiyaasí úwoi kwétuwa'naa-intave'a námúnaa kwésune.

kemá Póro siráunda mináímbá kwéanasaiye.

2 Tésárónaika

Ísu kwíyómpa'a irówana Póro moórá-kwaai aiyayaan-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna maanáimbá agaimái Tésárónaika-naoraa-kwaasi Ísuna aampa'ó kwégun-kwaasitopa'a agaimái tuwówana moóráwai mátimakaiye.

¹ kemá Póro maanáimbá maanáúváivimbá agaimaráúmpo ísáaro. moóráwai áwí'a Sáírasiye moóráwai áwí'a Tímótiye kesé máyaayanka'a moórá-kwasai sénaumpo ísáaro. Tésárónaika-naopakewaima Ísóigona kwaási ísáaro. Áánútu kentáásivoe tarúmai Ísóigo Ísu Káráisitiye tarúmai máyáawaima ísáaro.

² Áánútu kentáásivowawe Ísóigo Ísu Káráisitiye úwoi kwétuwa'naa-esarai paru kwéumatinkaayantave'a námúnaa kwésune.

³ kentáási kwaásiyono. ááéma Áánútun-aaiyave'a áraire sé'a kwenká'á agevamái mé'a ívé'a asiramái Áánútuwe aráápamái máyáawe. ááéma moórá-morawaivimba kentirumbá tímakaamba isa'á ívé'a kentirumbá tíma'mae kwégowe. mirámó kwéomba mindáyaveta Áánútumpa'a súwi símae kwéiyeta námúnaaya kwésundaya kawetá kwéune.

⁴ Ísu Káráisitina kwaási ontávésa sáwí'a umátinkesa tí'a iní'a kwéumatinkaamba Áánútunka'a agevamái mé'a íma auwé'a kwentávé'a ísámai asiramái máyáamba póta Áánútuna kwaási moórá-mora-naopimpa'a máyáanta simátimeta kentúwí'a mósá makáumne.

⁵ miráumai asiramái máyáamba pósa tí'a iní'a kwéumatinkaamba iséta séta Áánútu arupí-meyamba timínimba póna kawe'náráwari'a kwéumatinkena kwégaragwiyiye kwésune.

⁶ Áánútu arupí umái máyáiwai sáwí'o kwéumatinkaawai sáwí-meyamba tiména

⁷ kentí umbai-yántáaré kentáási umbai-yántáaré ánásasiyuwanintaawe. Ísóigo Ísu kwíyómpakemba kumíndara'a kwená asirayán-kwáyó'nárakwara'a iraráámbá kúra'mae kumíndara'a kentí umbai-yántáaré kentáási umbai-yántáaré Áánútu ánásasiyuwena

⁸ Áánútumpa'o ímo tésamo nénka'o máyáawai sáwí-meyamba tiména Ísóigo Ísuna áséi-kwasai ímo taagwiavíyawai sáwí-meyamba timíníye.

⁹ miwítí sáwí-meyamba maarán-iye. sáwí-meyambo kwaikwai'o ínín-ayampa'a aasiyaasí maí'mai'a íyana Ísóigo aamba ítáyuwainasa kwenópa'a íma iyésa kwená ó'oran-asirayamba íma awánanaaowe.

¹⁰ mitáwai kumíndara'a kwená kwaási kwenááiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyáawai kwenáwí'a anómba umánkesa áwí'a mósá marésa aamoí ónááowe. Ísun-ai simátimewanata keinárakwara'a áraire sé'a kwenká'á agevamái máyáamba pó'a mirá ónááowe.

¹¹ mindáyaveta keinárawa'a túwa'naa eta maarán-áimbá námúnaa símae kwéiyune. Áánútu kwená kwaási-i'a umátinkaindayavena tááyena kawe'náráwari'a umátinkanintaveta námúnaaya kwésune. Áánútu asirayámbá timína'a kentí imáyáavinkemba kawe'-má'yái maimaé iyónááontaveta námúnaaya kwésune. Áánútu asirayámbá timína'a kwenká'á agevé'a asiramái ménaaomba pó'a kawe'-má'yái mayánááontaveta námúnaaya kwésundaya pó'a

¹² keinárawapimba Ísóigo Ísu áwí'a anómba íyana Ísu kwená kwaási-i'a kwéontavena kentúwí'a maimaé iyíniye. kentáásí Áánútuwe Ísóigo Ísuwe úwoi túwa'naa úyamba pó'a Ísóigo Ísu áwí'a mósá maránááontaveta námúnaaya kwésune.

2

sáwí-mayaigomba avowái'o owáiná kwaasái.

¹ kentáásí kwaásiyono. kentáásí Ísóigo Ísu Káráísiti kuména kuntorupásinkainata kweséya ménaunda-ainta avora'á simátimenaumne.

² évakarawai sésa Ísóigo Ísu á'a kunkáiyé siráan-aimba íma anón-imayaa íyana tirunkó sáwí'a íno. mináimbó simátímakaawai kentí imáyáavinkena sirá. mirámó sembá Áánútu simásímakaiye sirá. kentávésa aúváivinkemba simásímakaiyewa sirá. náávaken-ainewa siráao.

³ minkámpár-áimbá kwésimatimewa'a árai'a siyé seváímpó'a maanáimbá avora'á simátimenaumpo ísáaro. Ísóigo Ísu kumíní-tawai íma úwoi kumínívo aiva'á sáwívarawai Áánútumba tínaaemba umámiyana sáwí-mayaigomba avowái'a uráiwai sáwí-marupa'o iramó kaikai'o kwéipa'o kumbéniwainonkaamba paáriníye.

⁴ évaka-tantaatavesamo kwaásimo sésa kesí ísóigoman-iye sésa mintántáákóná imáyáa mósá kwémaraambo éna aambá aunéna séna úwoisan-tantaa'an-ivo keyáá anómba úne séna Áánútuna mono'-náúmpá'á uména kampa'á séna kemá Áánútu úne síníye.

⁵ keinárawate maéwándara'a mináimbá simátímakaunda ímo tuwinkaráámbá tuwinkaráawe.

⁶ ívé'a sáwí-mayaigomba avowái'a uráiwaimba aambá ítánkaraimba kwéisaawe. Áánútu séna sáwí-mayaigomba avowái'a uráiwaina kanaamá kwétiye sínda-tawai mindá'á paáriníye.

⁷ ívé'a sáwísawaa-mayaima aúpá'á kwémayaawana sáwí-mayaigomba avowái'a uráiwaimba aambá tawísíyankainana paáriníndara'a sáwísawaa-mayaima avora'á paárinana

⁸ sáwí-mayaigomba avowái'a uráiwaiwara'a paárinana Ísóigo Ísu ságayankwara'a kuména ááma áútinkena inkaména kwená asirayámbá maisuwáníye.

⁹ sáwí-mayaigomba avowái'a uráiwai paáriníndara'a Sáátáánigona asirayákwará'á paáréna ó'on-o'om-bayai ímo awánaraam-bayai kampa'-má'yái kwémaena

¹⁰ ó'on-o'on-tantaatavena kampar-áimbá simátiminasa sáwí-meyambo kwaíkwei'o ínín-ayampa'o koménaaon-kwaasi mináíntávésa áraire sénááowe. árair-aintavesa íma aamoí íyamba Áánútu sáwí-imayaaomo tátokaimpinkemba iyátínkáiwain-aaiyavesa íma aamoí íyamba póna Áánútu íma kawer-ámpá'á métinkaniye.

¹¹ mirá-sáwí-kwáásí pósa minkámpár-áíntávésa áraire sénááowe. mirá-sáwí-kwáásí póna Áánútu étinkainana kampar-áínkó miwí asiramái tátorainasa kampar-áíntávésa árair-aimban-iye sénááowe.

¹² miráumai árair-aintavesa kampar-áíné sésa sáwí'o kwéontavesa aamoí íyawai sáwí-meyamba timíniye. kemá Póro sé'a aiva'á sáwí-mayaigomba avowái'a uráiwai paárinana Ísóigo Ísu kuména inkaména kwená asirayámbá maisuwáníye.

asiramái má'yáan-kwasai.

¹³ kentáásí kwaásiyono. Ísóigo arumbá kwétimiye. aiva'á Áánútu keinárawatavena séna sáwí-imayaaomo tátokaimpinkemba iyátinke'a kawer-ámpá'á métinkanaumne séna kwenamambá ai'marówana Áánútuna kwaási-i'a kunumátinkowa'a árair-aintave'a áraire siráantaveta aasiyaasí Áánúntumpa'a súwiya kwésimankaumne.

14 áséi-kwasai kosimátimewananya kwená kwaási-i'a umátinkaina'a Ísóigo Ísu Káráisiti ságayankwara'a máyáipa'a uménaaontavena Áánútu tááyaraiye.

15 mindáyave'a asiramái mé'a kosimátímakaunda-aïne aúváivimba agairáunda-aïne tirumpimbá tátoraaro.

16 Ísóigo Ísu Káráisitiye Áánútu kentáásivowawe kentáásí imáyáa ésarai úwoi súwa'naa esarai aasiyaasí kentáásí imáyáa kawé'á kwéumasinkaayata Ísu Káráisitiye ménaundayaveta kwéamu'maraundayaawe.

17 Ísóigo Ísu Káráisitiye Áánútu kentáásivowawe kentí imáyáa kawé'á umátinkesarai asiramátinkaiyamba póna kentí mayáiyé kentááiyé kawé'á ínintaveta námúnaa kwésune.

3

súwa'naa umai námúnaa seró siráan-kwasai.

1 kentáásí kwaásiyono. moórá-aimba simátimenaumpo ísáaro. kentáá súwa'naa umai Áánútumpa'a námúnaa seró. Ísóigon-aaí simátíménana amápar-ayampa'a avekáámbá kóyáwé ínasa mináimbá tátoranaaontave'a Áánútumpa'a námúnaa seró. keinárawapimba Ísóigon-aaigo á'a mirá umái tátokaiye.

2 moórá-yantaatave'a Áánútumpa'a námúnaa seró. évakarawai Áánútun-aaiyavesa áraire sewasá évakarawai kamparé kwésesa miwívínkémbá sáwí-kwaasi sáwí-mayai kwémayaawai sínkamovainivo kentáá súwa'naa umai Áánútumpa'a námúnaa seró.

3 Sáátáánigo tátoraivo séna Ísóigo kwemó sintembó mirámó iwái póna kárákwimai asiramátinkaniye.

4 keinárawataveta asiramái séta Ísóigoe tarúmai máyáamba pó'a simátimunda-ainta taagwiyaavé'a mirá úmae'a iyónááowe kwésune.

5 Ísóigo imáyáa timína'a sé'a Áánútu arumbá kwésimiye sé'a ménaaontaveta námúnaaya kwésune. Ísu Káráisiti imáyáa timína'a kwemó asiramáimo máyáísanamo ímo ávómo kaintembá kemá mirá ónááontaveta námúnaaya kwésune.

mayáímá máyáaro siráin-kwasai.

6 kentáásí kwaásiyono. Ísoigo Ísu Káráisitina mayáiyá kwémayaundayaveta asiramái simátimeta séta keinárawapinkemba évakarawai Ísu Káráisitín-aaiyavesa áraire siráambanivo simátímakaunda-ainta íma kwarésa kavóná-kwaasiraamba umái máyáawata séta tiyuwé'a miwísé íma máéro kwésune.

7 keinárawate maéwándara'a kavóná-kwaasiraamba íma umái maéwána'a suwánaraamba kesáámó uráundantemba mirán-oro.

8 kentí toómbá íma úwoi kwéneta meéyán-umasuweta kwéneta no'wáámba aaváyaara'a enónka'a siyáántán-kwimai mayáiyá kwémaeta mimbáyáivínkén-tómbá mairáumne. keinárawa'a mase'á umátinkaunavo séta toómbá síméro íma súndaya mayáivínkén-óntándéi mairáumne.

9 Áánútuna áséi-kwasai kosimátímakaunda-anonda tísaa umáimo toómbó mairékaiya kawé'á éta úsina íma tísaa úndaya mairáumne. mayáímó asiramáimo mayááwándaya suwáné'a keinárawakwara'a mirá ónááontaveta kosimátímakaunda-anonda íya úwoi mairáumpo meéyámbakaumne.

10 keinárawate maéwándarata maarán-áimbá simátimeta séta kavóná-kwaasi mayáímó ímo kwémayaan-kwaasi toómbá íma tíméroya simátímakaumne.

11 keinárawapinkemba évakarawai kavóná-kwaasi mayáímá íma máyáamba kwantánaanta-aimba símae kwénaaonta ísaraumpo

¹² miwíyávéta asiramái símae iyéta séta Ísóigo Ísu Káráisitina mayáímá kwémayaundayaveta séta ivátuwe'a kawer-umái mé'a mayáímá kwémae'a kentí mayáívínkembá toómbá naaró kwésune.

¹³ kentáásí kwaásiyono. kawe'-máyaímá kwémayaamba íma tívón-káína'a mirán-káwé'-máyaímá máyáaro.

¹⁴ maanáúváiímbá agaimakáunda-aimba évakarawai ísámai tínaaemba umásuwaiyawai tuwáné'a miwítí nénkakaamba umái méwasa imáyáa ésa tigeavimpín-umai koyauwé'mai teró.

¹⁵ namuro-kwaásiyémo kwéontemba mirá íma é'a kentí kwaásiyemo kwéontemba mináímbá simái ságamatimero.

¹⁶ Ísóigo paru kwéumatinkaiwaina ááimban-iye. kwemá kawe-kánáá sáwí-kanaa paru umátínkámaena iyínintave'a námúnaa kwésune. keinárawate Ísóigo ménintave'a námúnna kwésune.

¹⁷ ayááírá'a kemá Póro agaimaráúmpo awáné'a kwenayáánavi'a póna kwenááiman-iye sé'a ísáaro. amápar-auvaivimba miráumai kwéagayaumne.

¹⁸ Ísóigo Ísu Káráisiti úwoi kwétuwa'naa-intave'a námúnaa kwésune.
kemá Póro súnda-aimba kwéanasaiye.

1 Tímóti

Ísu kwíyómpa'a irówana Póro moórá-kwai aiyayaan-umai sísamaivakemba ava'moraé-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna Tímótina imáyáa éna maanáimbá agaimái tuwówana kwenópa'a kuráiyé. Ísun-ai simátíma'mae iyúnkakemba ándáva'a ánkárowana ména Tímóti Évévási-naopa'o Ísóigona kwaásira'o kárákwirontavai imáyáa éna maanáimbá agaimarówana kwenópa'a kuráiyé.

¹ Tímótiyo kemá Póro maanáimbá maanáúváiimbá agaimaráúmpo isaaó. Áánútu kentáásí sáwí-imayaaomo tátokaimpinkemba iyásínkáiwaiye Ísu Káráísiti kumíniye sé'a amu'maráúndawaiye kentávésarai sésarai aantá-kwaasi-i'a éma Ísu Káráísitin-ai kosimátíma'mae naauwó sésarai si'mákaaivo

² Tímótiyo Ísu Káráísitinka'a agevamái maéndawai árai'a kesááninkaamba ómpo isaaó. Áánútu kentáásivowawe Ísu Káráísiti kentáásí Ísóigowe úwoi áwa'naa esarai tirumbá umánkesarai paru umánkaayantave'a námúnaa kwésune.

³ ááéma Másétóniyaa-marava'a kónáe séwánda-tawai entáv'é'a asiramái sé'a Évévási-naopa'a úwoi maiyó. Áánútun-aiigomba kwaé'náer-aimba kwésewaiyavai íma mirán-áimbá seró simátimiyo.

⁴ aasiyaasí íma imáyáa umái manír-áiné tíkwá'náwe tináávúwísáiyé túwíkwara'a íma taaró simátimiyo simámakaumne. mirán-áimbó kwésemba kwaásiti imáyáa taviséna íma túwa'naa ínasa pósa Áánútumpa'a íma aráápamai maí'mai'a ónááowe.

⁵ ánivo simámunda-aimbo amáparawaimo kwarésamo ésa imáyáavinken-aine tirumpinkén-áiné kaweré su'mai úmae kwéiyinasa Áánútun-aiiyavesa áraire sésa íma tóikakene su'mai sésa tirunkakénkwará'á sénááomba pósa tirumbá tíméro kwésune.

⁶ évakarawai mináimbá ivátuwesa úwoi-aimba símae naaésa

⁷ Áánútuna amáámba simátimenæ sésa ombánivo minamáámbá íma kawé'á umái isésa asiramái sen-áínkóná ááimba íma ísaraawe.

⁸ amáámba kawé-tántáá'á póna mindámo kwégwaraan-kwaasi amáánko kwétuwa'naa-imba ísaraumne.

⁹ kesí amáámba kwa'mái máéro séna amáámba tíména sáwí'o uráan-kwaasi kawer-ámpá'ó kónááontavena amáámba tímakaiye. amáámbo káráan-kwaasiye aaimó ímo ísaan-kwaasiye Áánútuntavesamo ímo imáyáamo on-kwáásíyé sáwí'o kwéon-kwaasiye Áánútun-aiiyavesa kwíráái kwésen-kwaasiye tinóvowi tínkamowasa púwón-kwaasiye évakarawai tínkamowasa púwón-kwaasiye

¹⁰ aarai-úmóyámbó on-kwáásíyé kwai-úmóyámbó on-íniné umóyán-ánká'á nááon-kwaasiye iyámpói-umoyambo on-kwáásíyé kampar-áimbó sen-kwáásíyé kampar-áimbó simátiyuwaan-kwaasiye Áánútuna árair-aimbo káráan-kwaasiye mirámó kwéon-kwaasimo kawer-ámpá'ó kónááontavena amáámba tímakaisata ísaraumne.

¹¹ mináimbá áséi-kwaivimba kwéna Áánútu kaweré su'mai iwái kwená ááimba ó'oran-ainkwarawaina árair-aimban-iyé. kembá Pórumba simásiména séna mináimbá simátíma'mae naauwó siráiyé.

Áánútu arumbá umásínkaraiye Póro siráin-kwasai.

¹² Ísu Káráísiti kentáásí Ísóigo simásiména séna kesí mayái kawé'á umái mayáníyondayavai mayaaó séna mimbáyáímó mayánaundayavena asirayámbá símísa'a súwi kwésimankaumne.

¹³ ánivo mimbáyái íma mairáawandara'a kwenáwí'a simái sáwí'a umánke'a kwená mayái-kwáásí sáwí'a umátinke'a kwembá simái sáwí'a umánkaruumne. minkánáará'á

Ísuma Ísóigoma iyé-áíntávé'a íma áraire sé'a íma ísámai kawer-é'a pó'a sáwí'a uráunda mindáyavena arumbá umásinkena

¹⁴ Ísóigo úwoi súwa'naa úmae iyísa'a Ísu Káráísitiye tarúmai mé'a kwenááiyave'a áraire sé'a kwená imáyáa kwéune.

¹⁵ Ísu Káráísiti sáwí'o kwéon-kwaasi sáwí-imayaao mo tátokaimpinkemba iyátinkanintavena marapá'á kunkáiyé siráivo mináimbá árair-aimban-ivo isé'a tirumpimbá asiramái tátoraaro. kemó Póromo sáwí'o uráundawai amáparawaimo sáwí'o uráamba usáyaaitaruumne.

¹⁶ mirámó uráundayavena arumbá umásinkena ayáátáaka'a simu'marómba kwaási mindá awánésa kwenááiyavesa áraire sésa aúnaí'a umái maí'maí'a ónááontavena íma sínkamimba simu'maréna ména arumbá umásínkaraiye.

¹⁷ Áánútu kwégarakwiyiwai maí'maí'a éna íma puwíníwai éna kwenane'á súrandei ímo awánáúndawai kweyáá Ísóigoma éna kwená ááimba ó'oran-aaimba kwaíkwaí'a isaná kwenáwí'a anómba kwaíkwaí'a kwéiye.

¹⁸⁻¹⁹ Tímótiyo kesááninkaawai maanáimbá asiramái simámenaumpo isaaó. ááéma Ísóigona mayáímá mayáníyonda-aimba entá simámakaundayaama isa'á imáyáa é'a pó'a asiramái simáme'a sé'a mináíntávái imáyáa umái kwaréma Ísóigowe aráápamai méma arunkakémbá árair-aimba isé méma i-kwáásímó tiyáántámbo kwimáímó asirayám-báyáímó kwémaesamo máéntemba Áánútun-aaiyavai ayáántámbo kwimái asirayám-báyái kwémae maiyó kwésune. évakarawai tirunkakémbá árair-aimba tínaaemba umámesa pósa Ísóigon-ai tínaaemba umámesa máyáawe.

²⁰ miwívínkémbá kae'nárai túwí'a moórawai áwí'a Áíméniyasi isaná moórawai áwí'a Arekesándaa isa'á ti'maráúnana Sáátáánigo tátokaiye. Áánútunka'a sáwí-aimba simái tuwáyááoiye sé'a ti'maráúnana Sáátáánigo tátokaiye.

2

Áánútumpa'a námúnaa sen-kwásái.

¹ maarán-áímbá simátimiyo sé'a kwésimamune. Áánútumpa'o námúnaamo kwésemba anón-tantaa'an-iyé. mindáyavesa námúnaamo kwésemba Áánútu amápa-kwaasi túwa'naa ínkwaé sésa kwéaisaa-esa súwi kwésewe.

² Áánútu anón-kwaasiye kenká'á kárákwiraan-kwaasiye túwa'naa ínasa námúnaa síyamba paru umáíya moórávinta méta Áánútuntaveta imáyáa éta arupí umáíya ménaumne.

³ mirán-dámúnáámó semba Áánútu aúranka'a kawé'á umái sewaná póna aamoí éna kwemá sáwí-imayaavinkembo iyásínkáiwaiya póna aamoí kwéiye.

⁴ Áánútu amáparawai sáwí-imayaavinkemba iyátinkainasa kwená árair-aimba isanááontavena arááíma kwétaiye. miráyávésamo amápa-kwaasiyavesamo imáyáa ésamo Áánútumpa'o námúnaamo kwésemba kawé'án-iyé.

⁵ Áánútu mimbóráwái máyáísana Áánútuwe kwená kwaásiyeti avumpimbó máyáimba mimbóráwái ména minkwáásígó áwí'a Ísu Káráísiti ména kwaási Áánútunte kwétarutinkena

⁶ amáparawai sáwí-imayaavinkemba iyátinkanaumne séna taaira'á pukáiyé. Áánútu amáparawai kentí sáwí-imayaavinkemba iyátinkanaumne séna mirán-kánáá tíniye siráimba póna Ísu Káráisitimba ai'marówana kumpukáiyé.

⁷ miráumai Áánútu simásimena séna aantá-kwaasi-i'a éma ó'onkaa-kwaasi simátíma'mae naauwó séna si'marówa'a kwená árair-aintavesa áraire sénááontave'a

simátíma'mae'a kwéiyune. mináímbó súnda íma kampar-áímbá kwésumpo árrair-aimba kwésune.

⁸ naaó'-naoken-kwaasi tayorupamáí mésa Áánútuntavesa imáyáa ésa íma áwáá'a sésa íma aaisambá sésa námúnaa sénááontave'a mirán-oro kwésune.

⁹ tayorupamáí mésamo Áánútuna imáyáamo mósá maránááomba aaraimá maarámó íiyávéna sirááíma kwétaiye. íma túma maé iyésa kawe'á umái unáánkwátói ésa kwaási aráá'a súrampimba sivúwóvo sésa íma konaarirí ésa

¹⁰ íma mirá-sáwí'á ésa kawe'-má'yáiyé su'mai máéwasa tuwánanaaowe. aaraimó kesáváímó sésamo Áánútuntave'a imáyáa kwéune sen-ínímbó kawe'-má'yáímó kwémayaantemba mirán-oro.

¹¹ aarai íma túma maé iyésa aánoumai mésa Áánútun-aaimo kwésen-kwaasi táái isánááowe.

¹² aaraimá íma kwaairá'á kárákwiraawai mésa kwaai túranka'a íma komésa aái kwésimatimesa aánoumai má'yáawe kwésune.

¹³ naaóv'á'á Áánútu Áándamumba aiva'á úmarena naaémba awainínkómbá Ívimba úmakaintave'a mináímbá kwésune.

¹⁴ Sáátáánigo íma Áándamuntavena siráivo Ívintavena kampar-áímbá simámuwana áraire séna aiva'á Áánútun-aai káráyukaiye.

¹⁵ ánivo aaraimá iyámpóímo matínkáiyambo éna sáwí'a umái mémpinkemba Áánútu tiráníye. aaraimó Áánútunka'o agevamáímo mésamo kwená imáyáamo ésamo arupí umáímo aánoumaimo maí'mai'o úmae iyésamo mirámó íyanamo éna Áánútu sáwí'a umái mémpinkemba tiráníye.

3

Ísóigona kwaásira'a kárákwiraawaiti kwaasái.

¹ évakarawaimo Áánútuna kwaásira'a kárákwiyi-mayai mayánáe síyawaimo ésa tirááímo taí-má'yái kawe'-má'yáímán-iyé siráamba mináímbá árrair-aimban-iyé.

² moóráwaimo Áánútuna kwaásira'o kárákwiraiwaina mayáímó mayáíndawai maarán-kwáásígómán-iyé. kwempímbá íma sáwí-aimba kwáyaindawai éna mimbórá-ínímbá makáíndawai éna arupí umái kawer-ímáyááwé su'mai kwéíndawai éna kwenáwí'a mósá maréwai éna namu-kwaasí naambá tiména toómbá tiména índawai éna Áánútun-aai kanaán-umai simátíma'maena kwéiyíndawai éna

³ íma uwo'aó'-nómbá námae naaéna uwo'aó'á índawai éna íma aaisan-áímbá séna paru umái má'yáíndawai éna íma óntantavena aúran-anda kwéíndawai éna

⁴ kwená naaúmpa'a má'yáan-kwaasira'a kawe'á umái kárákwiraindawai éna kwená iyámpói kwentávésa ésa kwenáái kwéisaiyawai éna mirán-kwáásígómó éna Áánútuna kwaásira'o kárákwiraiwaina mayáímá mayáníye.

⁵ moóráwaimo kwená aarai-iyámpóíra'o ímo kawe'ó umáímo kárákwiraindawaimo éna Áánútuna kwaásira'a íma kanaán-umai kárákwiyiniye.

⁶ ívé'o Áánútuntavenamo ísáimaimo tándawaimo éna Áánútuna kwaásira'a kárákwiraiwaina mayáímá íma mayáníye. mirán-kwáásígómó mimbáyáímó maénamo éna kwenáúma maé iyínana Sáátáánigomo sáwí-meyambo mayánínten'i'a mirá íníye.

⁷ kwembá simái sáwí'a umánkáavo Sáátáánigo tamaimái kweivarí'a iváínivo Áánútunopa'o ímo tiráan-kwaasigwara'o sésamo kaweré su'mai umái má'yáiwaiman-iyé síyan-kwaasigomo éna mirán-kwáásígówé su'mai Áánútuna kwaásira'a kárákwiraiwaina mayáímá mayáníye.

⁸ Áánútuna kwaásira'a kárákwiraawai kwétuwa'naa-owai maarán-kwáásímán-owe. arupí umái má'yaiyawai ésa íma kaumbo-káér-imayaamo tokáiyawai ésa íma uwo'aó'-nómbá námae nááiyawai ésa íma óntantavesa túran-anda kwéiyawai ésa

⁹ tirunkakémbó árrair-aimbo isésamo kwéomba Áánútuna árrair-ainkona ááimba tátoraawai ésa

¹⁰ mirán-kwáásímá ésa Áánútuna kwaásira'a kárákwiraawai kwétuwa'naa-owaiti mayáímá mayánááovo aiva'á miwítí mayáímá tuwánewasamo kawé'ó iya'ó é'a mimbáyáímá tíméro.

¹¹ mirá íyasamo ésa miwí tuwainímbáá'a maarán-ínímbán-owe. kawé'á umái maíyawai ésa íma kwantánaanta-aimba kwésen-inimba pósa arupí umái mésa amápa'-mayai kawé'á umái kwémayaawe.

¹² Áánútuna kwaásira'a kárákwiraawai kwétuwa'naa-om-bayaima kwémayaawai maarán-kwáásímán-owe. kimbora-inimba mapá kuráawai ésa miwítí iyámpóírare miwítí naaúmpa'a máyáan-kwaasirare kawé'á umái kárákwiraawai ésa mirán-kwáásímó Áánútuna kwaásira'a kárákwiraawai kwétuwa'naa-om-bayaima mayánááowe.

¹³ mimbáyáímó kawé'ó umáímo mayánááowai ésa Ísu Káráísitiye aráápamai máyáan-aimba asiramái simátimiyasa isésa miwí túwí'a mósá maránááowe.

árai'-monor-ainkona ááin-kwasai.

¹⁴ Tímótiyo kemá Póro sáwíyanka'a embá koawánanae sé'a kwée'a maanáúváímá kwéagaimai tuwáúmpo awánaao.

¹⁵ enópa'a kónáe sé'a onda-ámbó itáinamo e maanáúvái awáné sé kesáá Áánútuna akúntá únanaya agaimakáimba símakaimba póta miráyá ónaumne síníyone. ávombo aimakésamo megwímegwigomo ávonka'o tátoraaintemba kesáá Áánútu máyáiwaina kwaásiya éta kwená árrair-aimba tátokaundayaawe.

¹⁶ árai'a árai'-monor-ainkona ááimba paárúwana anón-kwaasi éna maarán-iyé. Ísu Káráísiti marapá'á kwaási-i'a umái paárúwana Áánútun-amanko kwentávéna séna arupí umái máyáiwaiman-iyé súwasa Áánútuna kwayó'nárawa'a kwíyómpakewai awánowasa kwaási ó'on-o'om-baravakewai kwenáái simátíma'mae kuwasá kwenááiyavesa áraire suwaná Áánútu kunáí'maena kwíyómpa'a móankaraiye. mináímbá árai'-monor-ainkona ááimban-iyé.

4

kampar-áímbó simátimenaon-kwaasi paáronaon-kwasai.

¹ Áánútun-amanko avora'á séna naaén-kanaa tínsa évakarawai Ísu Káráísitimba tínaemba umámesa Sáátáanigowe kwená kwayó'nárawaremo síyan-aimba isésa kampar-áímbó síyamba kwaránááowe siráíye.

² iramó ane'ó kaimbó áúmo pukáin-kuvinkaambo intembá tirumpimbá miraráá ínasa tirumpinkémbá íma árrair-aimba isésa tóikakene su'mai kampar-áímbá sésa

³ aaraiyé kwaaiyé mayánááomba aambá áúntinkesa évaka-tomba aambá kwéauntinkesa mirá-kámpár-áímbá síyasa naaén-kanaa tínsa évakarawai mirán-ámbá kwaránááowe. mintóntávéna Áánútu kwená árrair-aintavesa áraire síyawaiyavena séna mirán-tómbá umátinkaunda kwéne'a súwi sígwáe sé'a umátinkaraumne Áánútu siráíye.

⁴ amápa-tantaa'o Áánútumo úmakaimba kawé-tántáá'án-ivo aambá áútinkaavainivo úwoi kwéne'a Áánútuntave'a súwi seró.

⁵ námúnaaya súndayaanivo Áánútu kawé'án-iyé siráimba pósa mintómbá aambá áúsinkaavainivo.

Ísuna kawé'-máýái-kwáási óne siráin-kwasai.

⁶ Tímótiyo simáménda-aimba Áánútuna kwaási simátímínda Ísu Káráísitina mayái-kwáási-í'a éma po kawé-kwáási auráníyone. toómbó nénamo asiramáímo máyáintemba

Ísu Káráisitina árar-aimba kwaré kawé'á umái simátíma'mae íyínana mináinkó asir-
amánkaniye.

⁷ manír-áimbá íma Áánútun-aaiman-ivo úwoi-aimban-ivo ánaaemba umámiyo. emá
ayáántán-kwimai mé árai'-monor-amba kwégware enáúma kárakwiyuwo.

⁸ sùgomo kawé'ó ínkwáe-imayaamo ésamo ésa tiyáántán-kwimai mayái mayánááomba
mindá kawé'án-ivo árai'-monor-ampa'a kónáe sésamo imáyáamo ésa tiyáántán-kwimai
Áánútuna mayái mayánááomba mindá anón-kawé'an-iyé. mirámó ésamo ésa ívékwara
naaénkwara'a ménaaon-ayampa'a mimbáyáígó túwa'naa iye.

⁹ mináimbá árar-aimban-ivo ísámai tirumpimbá tátoraaro.

¹⁰ Áánútu asirayánkwáráwái póna amápa-kwaasira'a kárakwiraiwai éna
kwenáiyaveta áraire súndawaiya sáwí-imayaavinkemba kwéiyasinkaiwaimba
kwéamu'mareta póta siyáántán-kwimai mayáiyá kwémayaumne.

¹¹ Tímótiyo mináimbá simátíme se mirán-oro siyó.

¹² ívé-kwaasi óndayavesa úwoi-kwaasi óne sésa sáwí'a umánkaavainivo kawé'á umái
mé kawer-áimbá se imáyáa timé arupí umái mé kaweré su'mai kwéinasa Áánútun-
aaiyavesa áraire sewái awánésa óndantemba mirán-oro.

¹³ enópa'o ímo kondará'ó éma kwaási túranka'a Áánútuna aúvái-kwandaavinken-
aimba táámpamai simátíma'mae kwéiye agarátinkao.

¹⁴ ááéma entávéna Áánútu siráin-aimba simátímúwasa Áánútuna kwaásiti
anóndarawa'a tiyáamba enane'á tátorea sésa Áánútuna mayáimá mayaaó suwamá
mimbáyái máyéndayavai ónana Áánútu asirayámbá ámakaivo íma tuwé asiramái
maimaé iyuwó.

¹⁵ simátimunda-aine su'mai imáyáa e mirá úmae íyínasa amáparawai awánésa sésa
Áánútuntavena asiramái máyáimba póna minásíráyánkó iyíniye sénááowe.

¹⁶ enáúma kárakwimai méma simátímínda-aimba imáyáa umái kawé'á umái
simátimiyo. mirámó ónda kawer-ámpá'á kwégonasa enáái ísaan-kwaasi kawer-ámpá'á
kwégowe.

5

Ísóigona kwaásiti imáyáa arupí umátinkao siráin-kwasai.

¹ Tímótiyo anónuntantontavai égési-aimpakemba íma simátíme enavontávémó
aánoumáimo kwempa'ó séndantemba mirá simátimiyo. enávamaa'o óndantemba ívé-
kwaasi mirámá umátinkao.

² enanóisaimo óndantemba áráankantomba mirámá umátinkao. enáúmbaa'o
óndantemba ívér-inintomba mirá e kaweré su'mai umátinkao.

³ ketor-ínintí tíráá'maara'i. tinówaimbaara'i. mésamo ésa miwí túwa'naa oro. ánivo
ketor-ínimbó timááraawimo ímo mén-inimba túwa'naa uwo.

⁴ ánivo ketor-ínintí tíráá'maara'i. tinówaimbaara'i. mésamo ésa miwí túwa'naa oro.
árai'-mono-kwaasimo mésamo ésa miwítí akúmbá túwa'naa oro. mirámó íyambo ésa
kárakwimaesamo iráam-beyamba timénááomba Áánútu aamoí íniye.

⁵ ketor-ínimbá timááraawi íma máyáan-inimba ésa sésa Áánútu kenká'á kárakwiyiniye
sésa Áánútumpa'a námúnaa símae kwéiyesa súwa'naa ínkwáe sésa námúnaa kwésewe.

⁶ ánivo ketor-ínimbó marapá-tántáátávésamo tírááyavesamo ésamo ombá Áánútuna
némpa'a kwémaewe.

⁷ ketor-ínintávésa sésa sáwí'a umái máyáawe seváinivo simámunda-aimba
simátimiyo.

⁸ Áánútun-aaiyavesamo kamparémó sembá mindá sáwí'a kwéombanivo
évakarawaimo ésamo miwítí akúnkáré miwí timááraararemo ímo kawé'ó umáimo
kárakwiyombo ésa Áánútun-ai tínaaemba umámakaamba mindá anó-sawí'a kwéowe.

⁹ ketor-ínímbó Áánútuna mayáímó mayánááon-inimba tivakáá-umai túwí'a agayaaó. mindá maarán-ínímbán-owe. áráankamba kesa 60 ima maisukáan-inimba ésa kimbora-kwambo maivá kuráan-inintomba ésa

¹⁰ miníníntóntávésa kawe'-má'yái kwémayaawe kwésen-inintomba ésa miwí tíráá'maaka'a kawe'á umái kárákwiraan-inintomba ésa namu-kwaasí toómbá kwétimen-inintomba ésa Áánútuna kwaási kawe'á kwéumatinkaan-inintomba ésa umbai-yántáá'ó makáan-kwaasi kwétuwa'naa-on-inimba ésa mirán-káwé'-má'yáímó kwémayaan-ketor-inin-tuwi'a agayaaó.

¹¹ ívé-ketor-inin-tuwi'a íma agayaaó. miwí Áánútuna mayái kwémaesa naaémba kwaai mayánae-imayaa ésa Ísu Káraísitinka'a asirayán-áimbá símaresa íma imáyáa ésa kwaai mayáiyasa

¹² évakarawai tuwánésa sésa Ísu Káraísitinka'a asirayán-áimbá símakaan-aimba karésa sáwí'a uráawe sénááowe.

¹³ miráumai maará ésa íma mayái maésa nambaré su'mai naaésa íma mayái kwémaesa kwántánaanta-aimba símae kwénaaesa náqindaantavesa kwendéi kwendei iyé-áimbá simátíma'mae naaésa aánávómó ímo senká'á ke ísaresa símae naaónááowe.

¹⁴ mindáyave'a simáme'a sé'a ívé-ketor-inimba kwaai maésa iyámpói tinkésa kawe'á umái kárákwiyesa mirámó iyamba kesáámá íma sáwí'a umáíya máyaunda pósa Áánútuntavesamo ímo aamoimó iyawai kentáásí ááimbo sivakáá ésayaaomo ésa íma simái sáwí'a umásinkanaaontaaniye.

¹⁵ évaka-ketor-inimba kawer-ámbá á'a ivátuwesa Sáátáánigona sáwí-ampa'a kwégwaraantave'a sún-da-aimba kwésimamune.

¹⁶ Áánútun-aaiyavesa áraire sen-ínímbá miwí timááraavinkembo ketor-ínímbó máyáamba túwa'naa oro. Áánútuna kwaási ketor-ínímbá timááraawimo máyáan-inimba mono'-má'yáír'ó tukáan-ontandei túwa'naa ováínivo ketor-ínímbá timááraawimo ímo máyáan-inimba minóntándéi túwa'naa oro.

¹⁷ Áánútuna kwaási miwítí anón-kwaasi kawe'á umái kárákwiraawaiyavesa imáyáa ésa miwítí meéyámbá mósá ma'mai tíméro. minánón-kwáásívínkémbá évakarawai Áánútun-aai asiramái simátimesa anóm-bayai kwémayaawaiyavesa imáyáa ésa miwítí meéyámbá mósá ma'mai anómba tíméro.

¹⁸ mináíntávéna naaóvá'á Áánútun-aai aúváívimba agaimaréna séna purumakankóná mayáír'á'-méyántávéna séna

kwaásiti toómbá úwítí-aramba ásima piyíndayavena purumakankó aísamai tamái mapándáampa umái ásima pítúwáínka'a purumakankóná óika'a íma asááésa

túwéwana úwoi ména évaka'a náníye agaimaréna siráíye. moóráva'a agaimaréna séna

mayáímó máyáawai meéyámbá máyáaro

agaimaréna siráíye. Áánútuna kwaási mináímbá imáyáa ésa miwítí anón-kwaasiti meéyámbá tíméro.

¹⁹ Áánútuna kwaásiti anón-kwaasi tíy'ó vaiyáíyan-aimba íma isaaó. ánivo kaumbo-káé-kwaasimo tésamo síyan-aimba miwí táái isaaó.

²⁰ sáwí'o úmae iyówaiyavai amáparawai túranka'a asirayán-áimbá simátimiyo. mirámó inasamó ésa amáparawai táátavesa ésa miwí túra'a kárákwiyonaaowe.

²¹ Áánútu aúrankare Ísu Káraísiti aúrankare Áánútuna kwíyómpaken-kwayo'narawa túrankare asiramái simáme'a sé'a simámundantemba uwo kwésune. aaigóná ááimbo ímo ísarendarakembo e íma aaí simátiminiyone. aaigóná ááimbo ísarendarakembo e kawe'á umái simátiminiyone. íma kwaási taaínkaakai uré simátime amápar-aimba avoraré su'mai simátimiyo.

²² moóráwaimo Áánútuna mayái mayáinkwáe sémo e íma ááéma usásinanke awánasuwe naaémba usásinankao. moóráwaimo sáwí'o kwéina íma egwárá'á mirán-e kawé'á umái kárákwiyuwo.

²³ Tímótiyo enarumpinkémbó áí'o énamo évaka-tawaimo áúva'o kwínamo e non-úrane su'mai íma ne taaérampinken-domba naaó súne.

²⁴ évakarawaimo sáwí'o ombá tuwánaawasa sáwí-meyamba máyáambanivo évakarawaimo sáwí'o ombá miwítí ááimba naaémba paáriniye.

²⁵ miráumai évakarawaimo kawé'-má'yáímó má'yáamba tuwánaawasa évakarawaimo kawé'-má'yáímó má'yáamba íma tuwánaamba mirámó kwéowaiti ááimba naaémba paáriniye.

6

¹ kárákwiraan-kwaasi évakarawai meéyámbakaawasa miwítí mayái úwoi kwémaesa óntamba íma kwémayaawai Áánútuna kwaásiyavai maanáimbá simátimiyo. kárákwiraan-kwaasi túwí'a anómba umátinke'a miwítí mayái kawé'á umái má'yáaro simátimiyo. mirámó íyasamo ésa Áánútu áwíre Áánútun-aaiye íma simái sáwí'a ónááowe.

² kárákwiraan-kwaasi Áánútun-aaiyavesa áraire sewáiyávésa miwítí úwoi-mayai-kwaasi sésa Ísu Káráisitina kwaásimo úndantemba miwígwará'á Ísu Káráisitina kwaásima póta miwí túwí'a íma anómba umátinkanaumne seváinivo maarán-áimbá seró. Áánútun-aaiyave'o árairemo súndantemba miwígwará'á Áánútun-aaiyavesa áraire kwésewa'a sirumbá timé'a pó'a miwítí mayái kawé'á umái má'yáanda mimbáyáivínkémbá kawé-tántáá'á mayánááowe se úwoi-mayai-kwaasiyavai mináimbá simátimiyo.

Áánútuntavaimo imáyáamo ésamó má'yáamba anón-tantaari'a kwéon-kwasai.

Tímótiyo simámunda-aimba asiramái simátimiyo.

³ évakarawaimo ó'on-aimbo simátimesamo kentáásí Ísóigo Ísu Káráisitín-aaimo kawer-áimbó ímo kwarésamo árai'-monor-aimbo ímo kwégwaraawai

⁴ miwí túma maé iyésa amápa-tantaakona ááimba íma ísaraawe. miwívimbá sáwí-imayaa kwáyáísasa aaigóná ááintavesa sáwívar-aimba kwésesa kesááigo usáyaaítainkwae-aimba kwésewasa mirá-sáwí-áimpinkémbá tirumbá sáwí'a umátinkesa aaisambá sésa túwí'a simái sáwí'a umátinkesa sáwí-imayaa umátinkesa

⁵ aaisan-áimbá símae kwénaaowe. mirámó kwéon-kwaasi miwítí imáyáa simái sáwí'a ésa árair-aimba ivátuwesa kampar-ímáyáá ésa sésa sáwívar-oisamba mayánáe sésa monor-áimbá kwégwaraawe-kampar-imayaa kwéowe.

⁶ mirán-kámpár-ímáyáá kwéombanivo Áánútuna aambó árai'o kwégwaraawai imáyáa ésa sésa Áánútuntave'o imáyáamo é'o máyaunda anón-tantaa'a isaná makáunda-oisamba mindá kanaán-iye kwésewe.

⁷ kesinóisaiya masínkónka'a íya óísanta makáawanasaya másínkaraawe. púwóndaya íya óísankwarata maimaéta puwónaumne.

⁸ unáánkwátóiyé toóné makétaamo éta séta mindá kanaán-iyeya sénaundayaaniye.

⁹ óísamba mayánáe-imayaaawe su'mai owái misáwí-ímáyááo tavisínana sáwí-yantaatavesamo tirááiyavesamo íyan-tantaako miwí tátorainasa sáwí'a umái mésa ánásanaaowe.

¹⁰ ó'on-o'o-sawi-imayaaona ááimba óntamba mayánáe-imayaaayavesa aamoí kwéowe. évakarawai óntamba mayánáe-imayaaawe su'mai kwéesa Áánútun-aai ivátuwesa umbai-yántáá'á maésa tirunkó umbái kwétaisasa má'yáawe.

Áánútu aúranka'a arupí umái maiyó siráin-kwasai.

¹¹ Tímótiyo emá Áánútuna kwaási éma mirán-tántáákómbá ánaaemba umáme Áánútu aúranka'a arupí umái mé kwentávái imáyáa kwéema amápa'-mayai kawe'á umái kwémae imáyáa kwétime Áánútuntavai asiramái aanoumai mé mirán-tántáátávái ayáántán-kwimai máyaane.

¹² kwaásimo meeyámbó mayánaesamo isaaisésamo kontembá emá Áánútun-aaiyavai áraire kwése ayáántán-kwimai minámbá kwaré aúnaí'a umái maí'maí'a kwéonda-amba kwa'maé iyuwó. ááema sáwíva-kwaasi túranka'a paárumai séma Áánútun-aaí árair-aimba pó'a kwenká'á agevamái máyaumne sundará'á Áánútu entávéna aúnaí'a umái maí'maí'a kwéone siráiyé.

¹³ Áánútu amápa'a máyáawaiti ááinkontave'a imáyáa é'a Ísu Káráísiti aaimó isáí-náúmpá'á anón-kwaasigo áwí'a Póntiyasi Páírátimba kawer-áímbá simámakaiwaintave'a imáyáa é'a embá asiramái simáme'a sé'a

¹⁴ kentáásí Ísóigo Ísu Káráísiti marapá'ó ímo kunkáindara'a kwemó siráin-aimba kwa'maé kwéiyé kaweré su'mai kwéonasa awánésa sésa mináímbá árair-aimban-iyé sénááowe kwésune.

¹⁵ Áánútu Ísu Káráísitintavena séna kumuwo sínda-tawai kumíniye. Áánútu kaweré su'mai kwéiwai éna kweyáá amáparawaira'a kárákwiraiwai éna amápar-asirayankwara-kwaasi kwená asirayánkó usáyaitaraiwai éna amápa-kawaa-kwaasira'a kawáá uráiwai éna

¹⁶ kweyáá íma puwíníwai éna ó'ora-sagayanka'a máyáiwai isasá mirá-ságáyánká'á íma kwaási kanaán-umai koménaaowe. Áánútumba amápa-kwaasi íma túrandei awánésa íma kanaán-umai túrandei awánanaaowe. kwenáwí'a anómba kwaíkwai'a kwéisana kwená asirayámbá kwaíkwai'a kwéimba mindá árair-aimban-iyé.

¹⁷ Tímótiyo óísankwara-kwaasiyavai asiramái simátíme se íma túma maé iyé'a íma óísantave'a aamoí é'a mindá ánásanin-tantaa'a íma amu'maré'a mé'a Áánútu amápa-tantaa'a kwésimiwaintave'a amu'maré'a mé'a aamoí oro simátimiyo.

¹⁸ moórá-aimba óísankwara-kwaasi simátíme se kawe'-má'yái kwémae'a túwa'naa úmae kwéiyé'a óísamba taaínkaakaumai tíma'mae íyóro.

¹⁹ mirámó é'o é'a mirámó íyan-tantaatave'a naaémba keinárawa'a túwa'naa ínín-tantaa'a kwáyaina'a mirámó é'a kawe'á umái ménaaowe simátimiyo.

²⁰ Tímótiyo Áánútu simámakain-aíne agarááránkarain-aíne kárákwimai kawe'á uwo. Áánútun-arááímo ímo kwáráan-kwaasi úwoi-aimba kwésevo mináímbá ánaaemba umátimiyo. kampa'á sésa amápa-tantaa'a ísaraumne sésa aainakákémbá aaisambá símae kwéiyon-aimba ánaaemba umátimiyo.

²¹ évakarawai sésa amápa-tantaa'a ísaraumne sésa pósa Áánútunka'a agevamáímo máyáan-amba ivátukaawe.

Áánútu amáparawai úwoi kwétuwa'naa-intave'a námúnaa kwésune.
kemá Póro súnda-aimba ánásaiye.

2 Tímóti

Ísu kwíyómpa'a irówana Póro moórá-kwaai aiyayaan-umai sísamaivakemba avakaeté-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna Tímótina imáyáa éna maanáimbá agaimái tuwówana kwenópa'a kuráiyé. Ísun-aaí simátíma'mae iyúnkakemba Árómaa-naopa'a ándáva'a ánkárowana ména Tímóti Ísóigona kwaásira'o kárákwirontavai imáyáa éna maanáimbá agaimarówana kwenópa'a kuráiyé.

¹ Tímótiyo kemá Póro maanáimbá maanáúváivímbá agaimaráúmpo isaaó. Áánútu kwená imáyáavinkemba kentávéna séna aantá-kwaasi-i'a éma Ísu Káráisitín-aaí kosimátíma'mae naauwó séna si'mákaiye. Áánútu asiramái séna Ísu Káráísitiye tarúmai máyáamba pó'a aúnái'a umái maí'mai'a ónááowe siráin-aimba kosimátíma'mae naauwó séna si'mákaiye.

² Tímótiyo kesááninkaamba éma sirumbó kwéamundawai ómpo maanáimbá maanáúváivímbá agaimaráúmpo isaaó. Áánútu kentáásivowawe Ísu Káráísiti kentáásí Ísóigowe úwoi áwa'naa ésarai tirumbá umánkesarai paru umánkaayantave'a námúnaa kwésune.

³ kesíkwá'námo Áánútumbo kwakáantemba kemá mirá kwéunana mindáyavena kesirumpimbá íma aai kwáyáiyé. Áánútumpa'a námúnaa kwésunda entáv'é'a imáyáa é'a aasiyaasí áisaa umai súwi kwésimankaumne.

⁴ ivi'ó tamásínkaraanda imáyáa é'a ókwara'a awánanae-imayaa úmae kwéiyé'a embó awánaanda sirunkó anón-kawe'a íníye.

⁵ Ísu Káráisitín-aaiyavemo árairemo sendá ímo óikakembo séndamo arunkakémbó séndayave'a imáyáa kwéune. aiva'á enaráárámá áwí'a Árówísi Áánútun-aaiyavena áraire siráimba minkákémbá enanó áwí'a Yúnísi Áánútun-aaiyavena áraire siráimba egwárá'á mirá kwéé Áánútunka'a agevamái máyaanda árai'a mindá ísaraumne.

⁶ mindáyave'a simáme'a sé'a Áánútumo asirayámbó ámakaimba tátoke kwená mayái mayaaó. Áánútuna mayáímó mayáníyondayave'a siyáámba ane'á tátoraawanana Áánútu asirayámbá ámakaiye.

⁷ Áánútu imáyáaya símakowata asiramáíya méta íya sáátaveta éta imáyáaya kwétimeta kesúrata kárákwimai kawer-urétaaya úndaya po Áánútumo asirayámbó ámakaimba tátoke kwená mayái mayaaó.

⁸ mindáyavai kentáásí Ísóigo siráin-aimba kwésimatimendayavai íma áá'a kaíno. Ísóigona kwaási-i'a úndarakemba ándáva'a sínkaraawa'a máyaundayavai íma áá'a kaíno. Áánútu asirayámbá kwéamimba po áséi-kwasai kwésimatiminasamo áí'o índai'o umánkanaaomba sí'o úni'o umásínkaraantemba umánkanaaomba íma imáyáa éma asiramái maiyó.

⁹ Áánútu séna sáwí-imayaavinkemba iyátínkáana'a kaweré su'mai umái máéro siráiyé. kesáá kawé'-máiyái mayáúndayavenaya ímanivo kwená imáyáavinkemba séna úwoi túwa'naa ónaumne siráimba póna kentáásí sáwí-imayaavinkemba iyásinkena séna kaweré su'mai umái máéro siráiyé. ááínka'a Áánútu maramá íma taróruronka'a Ísu Káráisitina mayáiyávéna imáyáa éna séna úwoi túwa'naa ónáe'a to'mayaa úne siráiyé.

¹⁰ Áánútu kentááyávénawe séna to'mayaa uráimba paárúwana Ísu Káráísiti marapá'á kuména kentáásí sáwí-imayaavinkemba kwéiyasinkaiye. kwaási púwówaina ááimba kwemá usáyaaíténa ánásasuwowasa kwíyómpa'a aúnái'a umái maí'mai'a ésa íma puwónááowe. mináséi-áímbá paárúwata ísaraumne.

¹¹ mináséi-kwásái simátimenaundayavena Áánútu simásimena séna aantá-kwaasi-i'a éma ai'maráana maanáséi-kwásái simátíma'mae naauwó súwa'a

¹² mirá ówándarakemba sí'a úni'a umái ándáva'a sínkaraawa'a mé'a íma sigaeyávé'a kwéune. moóráwain-aaiyave'o árairemo sé'a kwenká'ó agevamáimo máyaundawaimba awáné'a símakaim-bayai kwégarakwiyisa'a mináimbá árair-aimban-iye súnda pó'a íma sigaeyávé'a úne. Áánútu kwaásimo máyáawaina ááimba tísaa ínín-kanaama íma tiráindara'a símakaim-bayai kwégarakwiyiye.

¹³ Tímótiyo árair-aimba simámakaunda arumpimbá tátore kwaré Ísu Káráisitiye tarúmai mé kwenáiyavai áraire kwése kwembá arumbá amé mirá úmae iyuwó.

¹⁴ Áánútu árair-aimba simámakaimba Áánútun-amanko kentáásirumpimba máyáimba po kwená asirayándéi minaráír-áimbá kárakwiyuwo.

¹⁵ Ésiyaa-maravaken-kwaasi amápa'a tínaaemba umásiyukaampinkemba kae-kwáási moóráwai áwí'a Vísérasa isaná moóráwai áwí'a Émósénisi isamá mináimbá ísaraane.

¹⁶ moóráwai áwí'a Ónésívorasa kesópa'a tóyo éna kawer-áimbá simásimena kesí imáyáa aúnái'a umásinkena ándáva'o máyaunda íma agaeyávéna isa'á mindáyave'a Ísóigompa'a námúnaa súnda Ónésívorasa kwená naaúmpa'a máyáan-kwaasiye kawe'á umátinkaniyone sé'a námúnaa kwésune.

¹⁷ kwemá Árómaa-naopa'a taména sivakáá úmae kwéiyena ándáva'o máyaunda tasuwánéna kesí imáyáa aúnái'a umásínkaraiye.

¹⁸ ááéma Évésasi-naopa'a komáyaawanana sáwíva-tawai kwemá súwa'naa úwa á'a awánaraane. mirá uráintave'a sé'a Ísóigo kwaásimo máyáawaina ááimba tísaa ínín-kanaa tínana Ísóigo kwentávéna arumbá umánkaniye súne.

2

i-kwáásímó asiramáimo máyáantemba miráumai asiramái maiyó siráin-kwasai.

¹ kesááninkoo Ísu Káráisiti úwoi kwéawa'naa-ivo asiramái maiyó.

² sáwíva-kwaasi túranka'a simátimewanda-aimba isé kawer-ímáyáágwárá-kwáási asiramáimo máyáawai kawe'ó umáimo simátimenaawoi simátímínasa miwígwárá'á tátokesa simátíméro.

³ i-kwáásímó umbai-yántáá'ó tímémbo asiramáimo máyáantemba Ísu Káráisitina kwaási-i'a óndarakemba embá umbai-yántáá'á ámémbanivo asiramái maiyó.

⁴ i-kwáási miwítí anóndako aamoí ínkwáe sésa kwenáái kwégwaresa íma ó'on-o'on-tantaatavesa imáyáa kwéesa anóndakona mayáiyávésa imáyáa kwéowe.

⁵ isaaisésamo kwégontemba moóráwaimo kwená anóndakon-aaimo isénamo isaaisénamo iyénamo éna meéyámbá mayáníye.

⁶ kígauva'o asiramáimo kárakwiyowaimo ombá toómbó akarái-kánáámó tisasá aiva'á áká'mai kwénaawe. mináimbá imáyáa é Ísu Káráisitiye asiramái maiyó.

⁷ simámunda-aimba imáyáa inaná Ísóigo imáyáa amína mináínkóná ááimba isáníyone.

⁸ Ísu Káráisiti Tévíti aísavutantambo uráiwai puwéna usásinkaiwaintavai imáyáa uwo. mináimbá áséi-kwasai simátímakaunda-aimban-iye.

⁹ mináséi-kwásái simátimewandarakemba ándáva'a másinkesa sáwí'o uráiwaimbo aiyayaanka'o asááúmaesamo máánkaraantemba kembá síyayaanka'a asááúmaesa sí'a iní'a umái ándáva'a másínkaraavo kemá úwoi ménaumpo Áánútun-aaigo kóyáwé ínasa ísáaro.

¹⁰ mindáyave'a Áánútumo kwéitamarain-kwaasiyave'a imáyáa é'a pó'a umbai-yántáátávé'a íma imáyáa é'a máyaumne. Ísu Káráisiti miwítí sáwí-imayaavinkemba

tí'maena kawepá'á métinkainasa ságyan-ayampa'a maí'mai'a ónááontave'a umbai-yántáátávé'a íma imáyáa é'a asiramái máyaumne.

¹¹ maanáimbá árrair-aimban-iye.

Ísu Káráísitiye tarúmaiya máyaundaya póta puwétaamo éta kweséya ménaundayaaniye.

¹² umbai-yántáá'ó ímo imáyáamo éta asiramáimo métaamo éta kwaásira'o kárakwiyintemba kesáágwárá'á miráyá ónaumne. sínaaembo umámenanayaamo éna kentáágwárá'á mirá íníye.

¹³ kwenáíyavetaamo árrairemo sirétaamo ivátúwáananayaamo éna kwemó sintembó mirámó kwéena íma kanaán-umai tuwéna ó'on-aimba síníye. mináimbá árrair-aimban-iye.

Áánútuna mayái arupí umái maénana aamoí umánkaino siráin-kwasai.

¹⁴ Tímótiyo Áánútu aúranka'a maanáimbá simái ságamatime asiramái simátíma'mae iyé sé maanáimbá imáyáa oro. úwoi-aintave'a sáwívar-aimba kwése'a áwáá'a kwésevo mináimbá ivátuwaaro. mináimbó isáíyananamo éna mináínkó íma kawe'á umátinkaina'a sáwí'a ónááovo súnda-aimba simátíma'mae iyuwó.

¹⁵ maarán-kwáásí-í'a ónáe se mirán-uwo. árrair-aimbo arupí umái simátímíndawaima éma Áánútuna mayái-kwáásí éma ená mayáíyávái íma aigaeyávái ínáyondawai éma mirámó émo e Áánútu aúranka'o ménda simáména séna kawe'á umái máyaane síníye.

¹⁶ úwoi-aimba Áánútun-arááimo ímo kwaráan-kwaasi kwésen-aimba ánaaemba umátimiyo. mirán-áimbó kwésen-kwaasi Áánútuntavesa imáyáa íma kwéesa sáwísawaa úmae kwéiyowe.

¹⁷ sóyavitausambo énamo amápa-kuva'o intembá miwí tááigo kóyáwé imbá pósa sáwí'a ónááowe. miwívínkémbá kae-kwáásí túwí'a moóráwái áwí'a Áíméniyasi isaná moóráwái áwí'a Váírítasae

¹⁸ minkáé'nárai árrair-aimba ivátuwesarai sésarai puwúndavinkenta á'a usásinkaunda póta naaémba ó'a íma usásinanaumne séyasa isésa évakarawai Ísu Káráísitin-aaiyavesa kaer-ímáyáa kwéowe.

¹⁹ ávombo asiramáimo aimaráantemba Áánútu ávonkaan-tantaa'a asiramái aimaréna minká'á aúvái agaimaréna séna Ísóigo kwená kwaási á'a tuwánaraiye séna moórá-aimba agaimaréna séna Ísóigona kwaási únemo sewái sáwí'o kwéomba tínaaemba umáméro agaimaréna siráíye.

²⁰ moórá-aimba simáménda isaaó. anón-daumpa'a évaka-taave'a marésa évaka'a ságyan-ontandei úmakaan-taave'a marésa évaka'a taainéi úmakaan-taave'a marésa évaka'a karí'-máranéi úmakaan-taave'a marésa anón-kanaawe su'mai óntan-taavepinkemba nésa úwoi-kanaa taai-taavépínkémbá kwénaawe.

²¹ simátímakaunda-sawi-mayaigombo tínaaembo umámesamo kawe'ó umáimo máyáawai kawe-táávékáámbá umái mésa Áánútuntavesa imáyáa kwéesa Áánútumo kawe'-máayái tímíníntavesa to'mayaa umái máyáawe.

²² ívé-kwaasimo sáwí-yantaatavesamo tirááiyavesamo ombá ánaaemba umáme arupí umái méniyonda-imayaa e Áánútun-aaiyavai árraire símae iyí-ímáyáa kwétime paru umái mé tirumpimbó kaweré su'mai imáyáamo ésamo Ísóigompa'o kwéaisaa-esamo súwa'naa ínkwáe sésamo ontembá mirán-uwo.

²³ úwoi-aintavesamo sáwívar-aimbo kwéseмба mináínkákémbá áwáá'o kwéseмба ísaraampo ánaaemba umámiyo.

²⁴ Ísóigona mayái-kwáásí íma aaisambá sésa paru umátinkesa kanaán-umai agaráátinkesa áwáá'o sembá tasí umátinkesa

²⁵ kwempa'á mésa miwímó kentááimo arááisen-kwaasiti imáyáa kawé'á umátinkesa mirámó íyanamo éna Áánútu imáyáa timínasawa Áánútunopa'a tésawa árair-aintavesa áraire sénááo. íya sénááoo. mindáyavesa Ísóigona mayái-kwáásí amu'marésa ménaaowe.

²⁶ Sáátáánigo kesí imáyáa ígwáe séna miwí tátokaiye. árair-aintavesamo árairemo sésamo ésa kawer-ímáyáá ésa Sáátáánigomo tátotuwenamo máyáimpinkemba tuvíyuwesa Áánútunopa'a ténááowe.

3

naaén-kanaaona kwaasái.

¹ Tímótiyo naaén-kanaamo títanamo umbai-yántáá'ó paárinintavai imáyáa uwo.

² minkánáávimbá kwaási maará ónááomba kesáváyé su'mai aamoí kwéesa óntantavesa aamoí kwéesa kesávésa kawé-kwáásí úne kwésesa kentúma maé iyésa évakarawai simái sáwí'a umátinkesa tinóvowi táái kwéaraaisesa túwa'naa owáyávésa íma súwi kwésesa Áánúntavesa íma imáyáa kwéesa

³ miwítí kwaási íma imáyáa tímésa tói'o matuwé máyáamba íma paru ésa kampar-áimbá simátinkesa miwí túra'a íma kárakwiyesa ááite kwétiyesa kawé-tántáátávésa tíyántavesa kwéumatinkesa

⁴ namuro-kwáásiyávésa miwítí kwaási kwéagaraatinkesa sáwí'a umátínkáaro kwésesa sáwí-amba ááéma kwégwaresa miwí kentúma mósá marésa sáwí-yantaatavesa tirááiyavesa kwéesa aamoí ésa Áánútuntavesa íma aamoí ésa

⁵ kwaási túranka'a mono-kwáásí úne kampa'á kwésesa Áánútuna asirayámbá tínaaemba kwéumamevo mirámó kwéon-kwaasi ánaaemba umátimiyo.

⁶ miwívínkémbá évakarawai ó'on-o'on-daumpa'a iyésa ímo kawer-ímáyáámó on-ínintávésa kampar-áimbá sewasá isésa miwí tááiyavesa áraire kwésewe. minínimbá sáwí'a owaná anóni'a isasá mirá-sáwí-yántáá'á tirááiyavesa kwéowana misáwí-yántáákó minínintómbá tátokaiye.

⁷ minínintómbá amáparawai táái isésa íma kanaán-umai taaímbai isésa árair-aimba tátokaawe. mindáyavesa mirán-kámpá'-mónó-kwáásí tááiyavesa áraire kwésewe.

⁸ naaóvá'á Mósesima máyonka'a kae'nárai túwí'a moórawai áwí'a Yánísi úwana moórawai áwí'a Yámbárisiyemo Mósesin-aaimo arááirayantemba minkámpá'-mónó-kwáásí miráumai árair-aimba araaisésa imáyáa sáwí'a ésa tóikakemba Áánútun-aaiyavesa áraire kwésevo

⁹ sáwíyan-kanaawe su'mai mirá ónááowe. miwí kampar-áimbá kwésesa máyáamba tuwánésa sésa kampa'-mónó-kwáásímán-owe sésa miwí táái íma kwaránááowe. naaóvá'á Yánísiye Yámbárisiyemo sirááiyán-kampar-aintavesa mirá siráawe.

árair-ainkomba táto'mai maiyó siráin-kwasai.

¹⁰ miwí mirá kwéovo emá íma mirá uráampo naaó'-nao-kwaasi simátimunda-aimba isé kemó máyaundawaina ááimba suwáné kemó kwénaaundawaina ááimba suwáné uréma po mináimbá kwégwaraane. Áánútuwe aráápamai maé'a paru umái mé'a imáyáa tímé'a umbai-yántáápímbó asiramáimo máyaunda-aimba ísaraane.

¹¹ Ántíoku-naopare Áíkóniyaa-naopare Árísitaa-naopare máyaawandara'a umbai-yántáá'á simésa sí'o úni'a umásinkówa'a íma imáyáa é'a asiramáimo máyaawanda suwánaraane. kempímbá anón-umbai-yantaa'a kwáyombanivo Ísóigo mimpínkémbá síkaiye.

¹² íma kené su'mai sáwí'a umásinkesa maarán-kwáásígwará'á sáwí'a umátinkanaaowe. Ísu Káráísitiye tarúmai mé'a kwentávé'a imáyáa é'a mé'a mirá ónáe sewái umbai-yántáá'í'a umátinkanaaowe.

¹³ sáwí-kwaasi kampar-áimbá kwésesa ó'owiti imáyáa koyavisewái sáwí'a úmae iyésa évakarawai kampa'á simátiyuwewasa miwí kampa'á mésimatiyuwanaaowe.

¹⁴ emá íma mirá indá simátímakaunda-aintavai áraire asiramái sé mináimbá asiramái tátoraao. mináráir-áimbá simátímakaundawaiya kawé'á umái suwánaraanda po mináimbá asiramái tátoraao.

¹⁵ emá iyámpói máyóndara'a Áánútun-aaí aúvái-kwandaavinken-aimba simátíma'mae iyúmba ísaraanda ívékwara'a kwéisaane. Áánútun-aaí aúvái-kwandaavinken-aimba kwéawanaawai kawer-ímáyáá ésa Ísu Káráísitin-aaíyavesa áraire kwésewana Áánútu sáwí-imayaaavinkemba kwéiyatinkaiye.

¹⁶ Áánútu imáyáa timúwasa Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba amápar-aimba agaimakáamba pósa mináúvái-kwándáávínkén-áíndéi Áánútuna aambá agaráátinkesa sáwí'o uráantavesa asiramái sésa sáwí-imayaa arupí kwéumatinkesa kaweré su'mai umái ménaaon-amba kwéagaraatinkaawe.

¹⁷ Áánútuna mayái-kwáásímó Áánútun-aaí aúvái-kwandaavinken-aimbo ísámaimo kawé'ó íyanamo éna mináínkó kawé'-má'yáí-kwáási-í'a umátinkainasa Áánútumo kawé'-má'yáímó timíním-bayai asiramái kawé'á umái mayánááowe.

4

¹ Tímótiyo Áánútu aúrankare Ísu Káráísiti pukáan-kwaasiye túvamai úwoi máyáan-kwaasiye miwítí ááimba tísaa íníwai aúrankare asiramái simáme'a sé'a Ísu Káráísiti marapá'á kumínín-imayaa é'a kwená kwaásira'a kawáá ínín-imayaa é'a asiramái simáme'a sé'a

² amápa-kanaa Áánútun-aaí asiramái simátíme kawé-kánáámó índa simátíme sáwí-kanaamo índa úwoi mindágwara'a simátíme kwempakémbá kwésimatiminana mináínkó tirumbá kwantáínasa isáiyama miwítí imáyáa arupí umái asiramátinke simátíma'mae iyé íma ivátuwaaoo.

³ naaémba moórá-kanaa tínsa árair-aimba íma ísámae iyónááontavai ívé'a árair-aimba simátíma'mae iyuwó. naaémba moórá-kanaa tínsa sáwí-yantaatavesa tirááiyavesa kwéesa aamoí ónááon-aimba simátimenaaon-kwaasiyavesa tivakáá ésa miwí tááiye su'mai isésa

⁴ árair-aimba tínaaemba umámesa manír-áimbá isánááombanivo

⁵ emá asiramái ménana umbai-yántáá'ó enópa'o tínimba asiramái méma Áánútun-aaí simátíma'mae iyé kwená mayái kwémae ánásaaoo.

⁶ Áánútuntavesamo imáyáamo ésamo nombó atíyuwaantemba sáwíyanka'a kembá Póromba sínkamiyana kesí naaeó miráumai kumína'a puwónaumne.

⁷ isaaisésamo kwégontemba kawé'á umái kwégwe'a ayááír'á komé'a Áánútuna árair-aimba tátoke'a simátímakaunda

⁸ Ísóigo kesí meéyámbá tátokaimba póna arupí umáímo máyaunda-anonda simíníye. naaémba Ísóigo arupí umái-meyambo timíníwai siména íma keyáá kembá siména marapá'ó kumíníntavesamo aamoimó ésamo amu'makáawaigwara'a kwétimena simíníye.

⁹ Tímótiyo sáwíyanka'o kesópa'o tíníyonda-imayaa kwée maiyó.

¹⁰ moóráwai áwí'a Tímási marapá-tántáátávéna aamoí éna póna siyuwéna Tésárónaika-naopa'a kówisana moóráwai áwí'a Kéréséni Káresiyaa-marava'a kówisana moóráwai Táítási Táómésiyaa-marava'a kówisana

¹¹ Árukú kweyáá kesé máyáivo Máákaamba koái'mae kesópa'a tiyó. Máaka tasúwa'naa umái Áánútuna mayái tamayániye.

¹² moóráwaimba Tikikásaamba ai'maráúnana Évésasi-naopa'a kóuraiye.

13 ááéma Táróasi-naopa'a kesí kwáá'a tuwááwánana Kápása kárákwiraivo maimaé téma aúvái-kwandaagwara'a aiva-tántáá'á sáwíyan-auvaigwara'a maimaé tiyó.

14 moórawai áwí'a Arekesánda a kwená mayái kópaa-ontandei évaka-tantaa'a kwéiwai anómba sáwí'a umásínkáimba póna Ísóigo anondá sáwí-meyamba amíníye.

15 Áánútun-aai simátimewanda kwemá simái arááisukaivo kwembá kárákwiyuwo.

16 aiva-táwaimo aaimó simásínkáamba mináimbó sénáe'o kwéunda amáparawai íma sááyavo tésa siráváyáawa'a Áánútuntave'a íma anondá sáwí'a umátinkao súne.

17 miwí íma siráváyáawana Ísóigo sirávayena asirayámbá símísa'a Áánútun-aai amápar-aimba simátímakaunda íma Yútaa-kwaasira'a ivo ó'onkaa-kwaasira'a siráunda ísaraawe. áwáávitemo in-íyánkó óipinkembo mayauwénamo kawepá'ó móánkaintemba Ísóigo aaivimbá kwémaisinkaampinkemba síkena

18 sáwí'o kwéumasinkempinkembo éna sí'mai kwíyómpa'a kwemó kwégawaaipa'a kawé'á umái mósinkaniye. kwená ságayambo kwaíkwai'o ínimba árair-aimban-iye.

19 Párisikaante Ákwíraante simátime se kawé'á umái máékaiyo siyó. Ónésívorasaante kwená naaúmpa'a máyáan-kwaasiye simátime se kawé'á umái máéro siyó.

20 Érásátasi Kórínti-naopa'a máísana Tóvimasa áí'a kwéuwa'a Máíritasi-naopa'a auwé'a tiráumne.

21 áú'o sí-kánáá íma tiráina imáyáa é kesópa'a tiyó. Yúpúrasawe Púténésiye Áráínásawe Kírótiyawe amápa'a Áánútuna kwaásiye entávésa sésa kawé'á umái maiyó kwéšewe.

22 Ísóigo keinárawate ména úwoi kwétuwa'naa-intave'a námúnaa kwésune.

kemá Póromo súnda-aimba ánásaiye.

Táitási

Ísu kwíyómpa'a irówana Póro moóra-kwaai aiyayaan-umai sísamaivakemba avamoraé-iyaiyo. miráumai-ima maisuwéna Táitásina imáyáa éna maanáimbá agaimái tuwówana kwenópa'a kuráiyé. Ísun-ai simátíma'mae iyúnkakemba ándáva'a ánkarrowana ména Táitási Kírítimarava'o Ísóigona kwaásira'o kárákwirontavai imáyáa éna maanáimbá agaimái tuwówana kwenópa'a kuráiyé.

¹ Táitásiyo kemá Póro moóra-aimba sénaumpo isaaó. kemá Áánútuna mayáikwáásí é'a Ísu Káráisitina aantá-kwaasi-i'a umásinkena si'mákaiwai úne. Áánútumo kwéitamaraín-kwaasi kwesé aráápamai maí'mai'a kwéesa árai'-monor-aimba ísámae kwéiyesa Áánútuna aampa'ó kwéiyontavena Ísu Káráisiti mináimbá simátimiyo séna si'mákaiye.

² naaóvá'á Áánútu ímo kampa'ó kwésiwai árair-aine su'mai kwésiwai asiramái séna kwéitamaraunda-kwaasi aúnaí'a umái maí'mai'a ónááowe súwata árair-aimban-iyé kwéseta máyaumne.

³ Áánútumo imáyáamo urón-kanaa tíniye kwéuwana Ísu Káráisiti kwenáái simátimuwana Áánútu simásimena séna kesáái simátíma'mae iyuwó séna kentáásí sáwí-ímayaavinkentaamo kwéiyasinkaiwaiya mináimbá siráiyé.

⁴ Táitásiyo maanáimbá maanáúváívimbá agaimaráumpo isaaó. Ísu Káráisitinka'o agevamáimo maúndantemba emá mirán-umai méma árai'a kesááninkaamba ómpo isaaó. Áánútu kentáásivowe Ísu Káráisiti kentáásí sáwí-ímayaavinkentaamo kwéiyasinkaiwaiye úwoi áwa'naa esarai paru umánkaayantave'a námúnaa kwésune.

Táitási Kírítimarava'a koména mayái mairáin-kwasai.

⁵ eséma keiráímá Kírítimarava'a komékai embá auwé'a kenkáisí mayái íma ánasarainka'a embá auwé'a tiráumne. mimbáyái kawe'á ínáyondayave'a embá auwé'a simáme'a sé'a amápa'-naopa'a Áánútuna kwaásiti anón-kwaasi usásintinkava'a kwíníyone sé'a auwé'a tiráumne.

⁶ usásintinkaan-kwaasi maarán-kwáásímán-owe. miwívimbá íma sáwí-aimba kwáyáiwai ésa kímbora-inimba mapá kuráawai owasá miwítí iyámpói maarán-iyámpóin-owe. Áánútun-aiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyáawai ésa kawer-iyámpóimán-owe kwéesen-iyampoi ésa tinóvowi táái ísáawain-owe.

⁷ Áánútuna kwaásira'a kwégarakwiowai Áánútuna mayáír'á kwégarakwiyomba pósa maarán-kwáásímán-owe. miwívimbá íma sáwí-aimba kwáyáiwai ésa kesáái usáyaaítainkwae íma kwésewai ésa íma ááéma áwáá'a sewái ésa íma uwo'aó'-nómbá námae naaésa uwo'aó'á owái ésa íma aaisan-áimbá sewái ésa óntantavesa íma túrandanda owái ésa

⁸ namu-kwaasí naambá toómbá timésa owái ésa amápa'a kawe-tántáátávésa aamoí owái ésa kawer-ímáyáá owái ésa arupí umái máyáawai ésa Áánútun-arááímo kwégwaraawai ésa miwí túma kawe'á umái kwégarakwiowai ésa Áánútuna kwaásira'a kwégarakwiowai mirán-kwáásímán-owe.

⁹ Áánútuna árair-aimba simámakaunda-aimba asiramái táto'maesa íyóro. mirámó ésamo ésa árair-aimba kanaán-umai simátimesa asiramátinkanaaovo miwí tááiyavesa kampar-áimbán-iyé sewái tááigomba usáyaaítanaaowe.

¹⁰ sáwíva-kwaasi kawer-áimbá íma kwégwaresa úwoi sáwívar-aimba símae kwénaesa miwívínkémbá Yútaa-kwaasi sáwívarawai mirá ésa kampa'á simátiyuwesa

11 óntamba mayánáe sésa kampar-áimbá simátimesa évakar-akumba sáwí'a kwéumatinkesa sáwí'a kwéovo mináimbá aambá áúntinkaao.

12 Kírítí-kwaasivinkemba moóráwái kawer-áimbá kwésiwai séna Kírítí-kwaasi aasiyaasí kampar-áimbá kwésesa aváá-kwámbó ontembá sáwí'a umái kavónái'a umái mésa sáwíva-tomba naí'nai'a kwéowe siráiyé.

13 siráin-aimba árar-aimban-iyé. mindáyavai miwítí imáyáa asiramái arupí umátínkénasa Áánútun-aaí kawe'á umái kwarésa

14 Yútaa-kwaasiti manír-áimbá íma isésa árar-aimbo arááíraawai táái íma isáiyamba ivátúwáaro. mirá ónááontavai miwítí imáyáa arupí umátinkaao.

15 imáyáa kaweré su'mai owái amápa-tantaatavesa imáyáa ombá kawer-ímáyááwé su'mai kwéovo imáyáamo sáwí'o owái Áánútun-aaí arááísén-kwaasi miwítí imáyáao sáwí'a isaná tirumpimbá kampar-áimbá kwáyáísasa pósa amápa-tantaatavesamo imáyáamo ombá íma moóra kawer-ímáyáá kwéowe.

16 miwí tóikakemba kampa'á sésa Áánútun-aaí kwégwaraumne kwésevo sáwíre su'mai kwéesa kawer-áimbá araaísésa íma kanaán-umai kawe'á ombá miráumai máyáawaina áaimba Áánútumba tínaaemba kwéumasuwaawe.

2

áséi-kwasai arupí umái simátíma'mae iyuwó siráin-kwasai.

1 Táitásiyo áséi-kwaasigona áaimba árar-aimbo simámakaunda simátíma'mae iyuwó.

2 anónu'maiyomba simátíme se íma uwo'aó'-nómbá námae naaé'a uwo'aó'á kwée'a arupí umái mé'a kentúra'a kárákwimai kawer-é'a Áánútumpa'a agevamái asiramái mé'a imáyáa timé'a asiramái maíyana íma tívón-káino simátimiyo.

3 áráankantomba simátíme se Áánútuntave'a imáyáa kwée'a mé'a íma kwantánaanta-aimba kwése'a íma uwo'aó'-nómbá námae naaé'a uwo'aó'á kwée'a ívér-inintave'a kawer-ámbá agaráátínkáaro simátimiyo.

4 mirámó íyasamo ésa ívér-inimba minkáwér-ámpá'á kwégwesa tuwai'máare iyámpóíye tirumbá timésa

5 túra'a kárákwimai kawer-ésa kaweré su'mai kwéesa tuwai'máákare iyámpóírare naankaré kawe'á umái kárákwiyesa tuwai'máá táái isánááowe. mirámó íyasamo ésa tuwánésa sésa Áánútun-aaí kawer-áimbán-iyé sénááowe.

6 ívé-kwaasiyomba asiramái simátíme se kentúra'a kárákwimai kawe'á oro siyó.

7 amápa-tantaa'a kawe'á inasá awánésa emó óndantemba miwí mirá íya simátíma'maemo íyínda íma óikakene su'mai simátíme arunkakénkwará'á simátimiyo.

8 kawer-áiné su'mai simátímínasa kampar-áimbán-iyé sésamo kampar-áimbó avakáá íyanamo éna íma kwáyainasa tigaeyávésa ésa íma simái sáwí'a umásinkanaaowe.

9 kárákwiraan-kwaasi évakarawai meéyámbakaawasa miwítí mayái úwoi kwémaesa óntamba íma kwémayaawaiyavai maanáimbá simátimiyo. kárákwiraan-kwaasi táái isé'a aamoí umásinkaigwae sé'a kawe'-máayái kwémae'a miwíyávé'a íma anondá seró.

10 miwítí náaindaampinkemba íma umóyámbá é'a kaweré su'maimo íyamba tuwánanaaowe se mirán-áimbá simátimiyo. mirámó íyanamo éna Áánútun-aaí kentáásí sáwí-imayaavinkemba kwéiyasinkain-aaigo anómba íníye.

11 Áánútu úwoi súwa'naa ena Ísu Káráisitimba ai'marówana ó'on-o'on-kwaasi miwítí sáwí-imayaavinkemba iyátinkanintavena marapá'á kunkáimba póna

12 Áánútu úwoi súwa'naa ena kawer-ámpá'á kónaunda-anta agaráásínkaraiye. minánkómá maarán-ámbán-iyé. Áánútuntavesa íma imáyáa kwéowai sáwí'o kwéomba sínaaemba umátimeta marapá-tántáátávéta sirááiyaveta úndaya sínaaemba umámeta marapátáámó máyaundara'a kesúrata kárákwiyeta arupí umái méta Áánútuntaveta imáyáa éta méta

13 amu'maréta Áánútu asirayánkwáráwáiyé Ísu Káráisiti kentáásí sáwí-imayaavinkemba kwéiyasinkaiwaiye ságayankogwara'a paároyaaoyantaveta timu'maréta méta paároyaaoyan-kanaa sirunkóyá kawetá íniye.

14 Ísu kentáásí sáwí-imayaaoomo tátokaimpinkemba iyásinkenaya kawekwáásí-í'a umásinkenaya kwená kwaási-i'a kwéumasinkaiwaiya méta kawemáyái mayánáe séta máyaundayavenaya mindáyavenawe séna Ísu Káráisiti pukáiyé.

15 Táitásiyo mináimbá simátíme Áánútuna asirayándéi miwítí imáyáa kawé'a umátínkénana aái íma kwéisaiyawai mináínkó tirumbá kwantáinasa aái ísáaro. sénda-aimba íma ísáavainivo asiramái simátimiyo.

3

Áánútuntavai imáyáa é'a arupí umái máéro simátimiyo siráin-kwasai.

1 Táitásiyo Ísóigona kwaásira'a kárákwiraandawai ómpo maarán-áimbá simátimiyo. marapá'-máayírá'ó kárákwiraan-anon-kwaasi tísamaivimba mé'a miwí táai ísé'a kawemáyáiyávé'a to'mayaa umái amu'maré'a mé'a

2 íma kampa'á simái sáwí'a umátinke'a íma aaisan-áimbá sé'a paru umái mé'a amáparawai kawer-áiné su'mai kwése'a máéro.

3 ááema sáwí-imayaagwara-kwaasiya méta aái íma íséta sáwí-ampa'a kwégweta sáwí-yantaataveta sirááyaveta kwéeta máyaawanana misáwí-yántáákó tátorowata sáwí-imayaayaveta sirááyaveta kwéeta sáwí'a umái méta ó'owiti náindaantaveta súran-anda kwéeta síyánta kwéumatinkaawanasa kentáá tiyámba kwéumasinkowata méraumne.

4 ánivo Áánútu kentáásí sáwí-imayaavinkemba kwéiyasinkaiwaiya séna sirumbá umátinkaunda pó'a túwa'naa ónaunda agaráátinkanaumne sirónka'a Ísu Káráisitimba aimarówana marapá'á kumúwana

5 Áánútu kawer-ámpátá mésínkaraiye. kesáámó kawé'ó ówándayavenaya ímanivo arumbá umásinkenaya kawer-ámpátá mésínkaraiye. nombá pésinkowata aúnái'a umái máyaawananya Áánútun-amanko aúnáita umásinkontavena kawer-ámpátá mésínkaraiye.

6 Ísu Káráisiti sáwí-imayaavinkemba kwéiyasinkaiwaiyavena Áánútu imáyáa éna kwenamankó kentáávimbá úwoi anómba kwéumasinkainta

7 póna úwoi súwa'naa umásinkenaya séna arupí-kwasiman-owe. árai'a aúnái'a umái máí'mai'a ónááoni'a umátinkanaumne kwésisata amu'maréta máyaumne.

8 mináimbá árair-aimban-iyé. miráumai kárákwiraan-kwaasi táai ísésa kawemáyái maésa máéro.

Táitásiyo mináimbá asiramái simátiminyonda sirááíma kwétaiye. mirámó inasamó ésa Áánútun-aaiyavesa áraire sewái asirayán-ímáyáa ésa kawemáyái mayánááowe. mináimbá kawer-áínkó póna kwaási túwa'naa íniye.

9 ánivo úwoi-aintavesa sáwívar-aimba kwésesa tíkwá'náwe tináávúwísáiyé túwíkwara'a kwétesa aaisan-áimbó kwésesa Mósesimo sirón-amaantavesa aaisan-áimbá kwéseмба mirán-áimbá úwoi-ainkoma póna íma túwa'naa ínivo ánaaemba umátimiyo.

10 évakarawaimo sáwí-aimbo simáímo taaínkaar-umátínkáawaimba kaumbo-káé-tawai asiramái simátímínasamo ímo ísáiyamo e ánaaemba umátimiyo.

11 mirán-kwáásí kaé'mai máyáawai ésa sáwí'o ombá keyááríka'a kwétuwanaawata kesáágwará'á kwétuwanaumne.

12 moóráwai áwí'a Átémásaana'i. moóráwai Tikikásaana'iyó. moóráwaimba aímáranana enópa'a kwíndara'a imáyáa é Níkópórisi-naopa'a kesópa'a tiyó. áú'o síí-kánáa Níkópórisi-naopa'a máyaana kesópa'a tiyó.

¹³ moórawai áwí'a Sínása aaimó isáí-kwáásígóe moórawai Ápórosiye emá túwa'naa inasarái Áánútuna mayái maimaésarai naaóyááoiye.

¹⁴ Áánútuna kwaási sún-da-aimba simátímínasa kawer-ímáyáá ésa mayái kwémaesa umbai-yántáá'ó kwáyainda-kwaasi túwa'naa esa pósa íma úwoi-mayai maésa ménaaowe.

¹⁵ amápa'o kesémo máyáawai entávésa sésa kawe'á umái maiyó kwésewe. kentáásí kwaási Áánútuwe aráápamai máyáawaima esé máyáawai kawe'á umái máéro simátimiyo.

Áánútu amáparawai úwoi kwétuwa'naa-intave'a námúnaa kwésune.
kemá Póro sún-da-aimba ánásaiye.

Vírímóni

Ísu kwíyómpa'a irówana Póro moórá-kwaai aiyayaan-umai sísamaivakemba kaer-íyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna Vírímónina imáyáa éna maanáimbá agaimái tuwówana kwenópa'a kuráiyé. ááéma Vírímóni kesí mayái mayáínkwáe séna Ónísímasimba meéyámba'mai máánkarowana mayááena mimbáyáígón-áároi inkaiséna ó'-mapa'a koména Ísun-aaí ísáapa'a téna Póro ándáva'o máyopa'a kwéawa'naa-uwana Póro Vírímóni Ónísímasimba tayauwé'mai airáínkwáe sé'a maanáúváímá agaimái amúne séna agaimái tuwówana Vírímóninopa'a kuráiyé.

1-2 Vírímóniyo kemá Póro maanáúváímá kwéagayaumne. kesí kwaási po kesé tágárotare mayái kwémayaandawai isaaó. Ísóigona kwaási ená naaúmpa'a toru-pamáí kwémaewai ísáaro. Ápíyao kentáá símánaakogwara'a isaaó. Ákípaasiyo keséya tágárotare asiramái mayái kwémayaandawai egwárá'á isaaó. Ísu Káráísitin-aaí simátimewandarakemba ándáva'a sínkaraawa'a mé'a maanáúváí agaimái amúne. kenkáí síváko Tímóti kesé máyáiyé.

³ kentáásivo Áánútuwe kentáásí Ísóigo Ísu Káráísitiye úwoi kwétuwa'naa-esarai paru kwéumatinkaayantave'a námúnaa kwésune.

⁴⁻⁵ Vírímóniyo kentáásí Ísóigo Ísuwe aráápamái mé Áánútuna kwaásivimba arumbá kwétime máyaanda-aimba isé'a pó'a Áánútumpa'a námúnaa kwésunda entáv'é'a imáyáa kwé'e'a súwi kwésune.

⁶ enté kentési mayáígó moórái'a kwéisata méta Ísóigowe tarúmaiya máyaundayavenaya kwemá kawetá kwéumasinkaisa awánaniyodayave'a námúnaavinkemba Áánútumba kwéaisaa-une.

⁷ Vírímóniyo kesíváko po Ísóigona kwaásivimba arumbá kwétime túwa'naa ónasa aúnái'a umái máyáan-aimba isé'a aamoí kwéumankaunana sirunkó kawé'á kwéisa'a áwa'naa umai námúnaa kwésune.

⁸ Ísu Káráísiti asirayámbá símakaimba pó'a íma inkaisé'a emá moórái'a uwo sé'a kwésundanivo mirán-áimbá íma sénaumpo

⁹ aánoumai kwempakémbá áísaa e'a sé'a sendantembá mirá ínáyone sénaumne. emá arumbá kwésimena'a kemá sirumbá kwéamunda pó'a aánoumai kwempakémbá simáméndai'a mirá ínáyone kwésune. kemá Póro Ísu Káráísiti kwená mayái símakaimba kwémae'a anónu'mai káúnasa ándáva'a sínkaraawa'a mé'a

¹⁰ moóráwái áwí'a Ónísímasintave'a kwésune. ándáva'a mé'a Ísóigon-aaí simámunana iséna Ísóigompa'a tisa'á sé'a kesí iyámpóíraamba óne sé'a pó'a kwentáv'é'a kwésune.

¹¹ ááéma ená mayái íma kawé'á umái mayómba mayáígón-áároi inkaiséna kóuraimbanivo ívé'a kesí mayái kawé'á umái kwémaena ená mayái kawé'á umái mayáníye.

¹² ívé'a ai'maráanana enópa'a kwínama kesááninkaani'a umái airáníyono.

¹³ Ónísímasimba tátokaanana súwa'naa ínkwáe sé'a únda isa'á úwoi mirán-ímáyáá úne. Ísu Káráísitin-aaí simátimewandarakemba ándáva'a mósínkaawa'a máyaunda enanondá Ónísímasi súwa'naa ínáyone óndanivo

¹⁴ némpa'a mémpo íma owé sínáyodayave'a pó'a íma úwoi tátoranaunda póna kesé ména súwa'naa ínáyone. íma súwa'naa ónái sindá súwa'naa ónavainivo ená imáyáavinkemba súwa'naa ínáyone.

¹⁵ Ónísímási mayáígón-áároi inkaiséna embá auwéna sáwíyanka'a ó'om-bapa'a tamáyáimbanivo enópa'a kwéna aasiyaasí koméniye-imayaa kwéune.

¹⁶ Ísóigona kwaásigomo óndantemba kwemá mirá kwéena enávákaamba póna íma ená mayái kwémayaiwaiye su'mainivo enávákoraamba éna enópa'a kwíníye. kemá kwembá sirumbá kwéamundantemba egwárá'á arumbá kwembá améma kesívá'an-iyé síníyone.

¹⁷ Ísóigona mayáígó enté kentési mayáígó moórái'a kwéimba po kentávái kesí naaúmpa'a iyuwó kwésendantemba Ónísímasintavai mirá síníyone.

¹⁸ embó sáwí'o umánkenamo moórá-yantaa'o mairénamo ímo ámakainamo e íma kwenópa'a te kesópa'a tina'á kemá meéyán-ónaumne.

¹⁹ kemá Póro kesiyáándeí kwéagaye'a mimbéyámbá aménaumne kwésune. Ísu Káráísitin-aaí simámewana áraire siráanda maí'mai'a ínáyonda-meyamba kempá'á kwáyáimba pó íma kanaán-umai meéyán-ínáyonda-aimban-iyé.

²⁰ kesívákoo Ísóigona kwaási ómpo áísaa úndantemba mirá ina'á Ísóigo aúranka'a aúnaí'a umái máéno.

²¹ maanáúvái agayáúnda imáyáa é'a sé'a kesáái isé áísaa úndantemba mirá ínáyone. emó ínáyondawai kemó áísaa úndawaimba usáyaaaitaniyone.

²² enópa'a ke kónaundayavai kesí maru'á usúkasinkaa. ándávakemba ayúsinkaiya'a ená naaúmpa'a kónaundayavai Áánútumpa'a námúnaa simásinke moórá-maru'a usúkasinkaa.

²³ moóráwai áwí'a Épávarasi kwemá Ísu Káráísitin-aaí simátimunkakemba ándáva'a ánkaraawana kesé ména keinárawatavena séna kawé'á umái máéro kwésiye.

²⁴ kesé mayái kwémayaawai túwí'a moóráwai Mááka moóráwai Árísítakasi moóráwai Tímasi moóráwai Árúku miwí sésa kawé'á umái máéro kwésewe.

²⁵ Ísóigo Ísu Káráísiti keinárawate ména úwoi kwétuwa'naa-intave'a námúnaa kwésune.

Póro mináímbá simái ánásaumne.

Ípíru

Ísu kwíyómpa'a irówana moórawai áwí'a íma agaimakáiwai moóra-kwaai aiyayaan-umai sísamaivakemba avakaeté-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna maanáimbá agaimái Yútaa-kwaasi moóra-kwí'a Ípíru-kwaasi Ísun-aaí isésa kwená aampa'ó kwéguntavai tuwíráái sésa sáwí'a umátínkówasa minámbá ivátuwesa ááéraam-bonor-amba ókwara'a kwáraavo séna maarán-áimbá agaimái mátímakaiye.

Ísu Áánútu ááninkoma Mósesimba usáyaaitaraiye. Ísu aiva'-mónó-káwáánákómá mono'-má'yái-kwáásí usáyaaitaraiye. póí tuvú'mái Áánútumba ámakamba aiva'-mónór-ámbá isaná Ísu marapá'á kumbéna kentáásí sáwí-imayaa maisiyuwánintavai puwéna kwenáúma Áánútumba ámakaimba póna kentáásí monor-ámbá kwikáimba pó'a Ísumba íma auwé'a asiramái máéro séna agaimái mátímakaiye.

Áánútu ááninko áwíkoma kwíyómpaken-kwayo'narawa túwíkomba usáyaaitarain-kwasai.

¹ naaóvá'á moóra-mora-tawai Áánútu kwenáái simátímakowaiyavena súwasa miwí Áánútu siráin-aimba mirám-biran-aimba kentáá síkwá'náyomba simátíma'mae tiráimba isaná

² ívé'a naaén-kanaavimba Áánútu ááninko Áánútun-aaí simásímakaintaawe. naaóvá'á kwíyómba maramá íma kwáyonka'a Áánútu súwana ááninko kwíyómba maramá tarórumakena naaémba amápa-tantaaka'a kárákwiyiniye.

³ Áánútuna ságayanko ááninkompinkemba sáma kaisaná Áánútumo máyáintemba miráumai ména miráumaimo máyáiwai kentáá kwéagaraasinkaisana kwená asirayán-áínkóntávéna kwíyómba maramá kwaíkwai'a kwéiye. kwemá pukáintavena kentáásí sáwí-imayaa maisiyuwéna pukáimpinkemba usásinena kwíyómpa'a iyéna Áánútu asir-ayámbó usáyaaitaraiwai ayáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á mara'á ména

⁴ póna kwenáwí'a Áánútu ááninko áwíko póna Áánútuna kwíyómpaken-kwayo'narawa túwíkomba usáyaaitaraiye.

⁵ Áánútu kwená kwíyómpaken-kwayo'narawatavena íma siráivo ááninkontavena séna emá kesáánimba óna'a kesí mayáír'á ánkaraumne

Áánútu séna moóra-ainkwara'a séna kemá avowámá úmae íyónana kwemá kesááninko mirá úmae iyíniye

séna kwíyómpaken-kwayo'narawatavena íma siráivo ááninkontavena séna

⁶ Áánútu kwenááninko usáyaaitaraiwaimba ai'marówana kunkáinka'a séna

Áánútuna kwíyómpaken-kwayo'narawa'a

kwená imáyáa mósá maránááowe

kwenááninkontavena siráimbanivo

⁷ kwená kwíyómpaken-kwayo'narawatavena súwana Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna kemá súnasa kesí kwíyómpaken-kwayo'narawa'a úndáraamba to'maésa kwénaaowe.

kemá súnasa kesí kwayó'narawa'a tawáombo intenkáám-báyái kwémayaawe siráivo

⁸ Áánútu kwenááninkontavena séna

Áánútuwo kwaásira'o kárákwimaemo íyínda íma ánásaniye. kárákwiyonda arupí umái kwégarakwiyone.

⁹ kawe-tántáátávái aamoí é sáwí-yantaatavai áyámba kwéone. mindáyavena Áánútu ená Ísóigo embá usásinankaraisa amáparawai usáyaaitaraanana enarumbá kawe'á umánkaraiye

séna

¹⁰ ááninkontavena moórá-aimba séna

Ísóigoo ááinka'a maramá taróre enayáándeí kwíyóm̄ba taróruraanda

¹¹ mintántáá'á ánásaina emá maí'maí'a ínáyone. unáánkwátóimo atúmó kénamo ánásaintemba kwíyóm̄ba maramá miráumai ánásaniye.

¹² kwátóimo tavúmáráantemba kwíyóm̄ba maramá mirá ínáyone. unáánkwátóimo aúnámo ontembá kwíyóm̄ba maramá mirá éma ívé'o máyáanten-umai maí'maí'a éma íma puwínáyone

siráiye.

¹³ Áánútu maanáimbá íma kwíyóm̄paken-kwayo'narawatavena siráivo ááninkontavena séna

kesiyáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á mara'á uména'a ená namuro-kwáásí tínkamona emá usáyaaitaniyone

siráiye.

¹⁴ mináimbá siráivo Áánútuna kwíyóm̄paken-kwayo'narawa'a nórandarawara'o. miwí íma túma kwáyáiwai timané su'mai kwáyáiwai ésa Áánútumo sintembá mirá kwéowana Áánútu simátimena séna kawer-ámpá'á métinkaunda-kwaasi kuntúwa'naa oro séna kwéti'maraiye. mindáyavena Áánútu ááninko áwíko kwíyóm̄paken-kwayo'narawa túwíkomba usáyaaitaraiye.

2

Ísuma sáwí'o umáímo máyaundavinkemba kawer-ámpá'á mésínkáíwaina kwaasái.

¹ Áánútu ááninko kwíyóm̄paken-kwayo'narawa'a usáyaaitaraintaveta árarir-aimbo ísaraunda-aimba asiramái tátořeta mináimbá ivátuwaunavaiyaanivo imáyáaya úmae iyónaumne.

² Áánútuna amáám̄ba kwíyóm̄paken-kwayo'narawa'a siráan-amaamba árarir-aimba póna káráraawaiye ímo ísaraawaiye sáwí-meyamba arupí umái tímakaiye.

³ ánivo Áánútu séna sáwí-imayaavinkemba kawer-ámpá'á métinkanae séna anóm-bayaiyavena ááninko kentáásí Ísóigomba ai'marówana marapá'á kunkáiye. minánón-áimbó ísámaimo ivátuwetaamo éta árai'a sáwí-meyamba kentáásópa'a tínimba íma aseránaundayaawe. aiva'á Ísóigo minánón-áimbá simátimuwasa ísaraan-kwaasi simásímúwana

⁴ mináimbá árarir-aimban-iye sénaundayavenaya póna Áánútu asirayámbá tímúwasa ó'on-o'om-bayai ímo awánaraunda-mayai sáá'a kwégom-bayai máyówana Áánútu kwená imáyáavinkemba kwenamankó túwa'naa úwasa mirám-báyái mairáawe.

⁵ ménaaon-kwaasiyave'a kwésune. íma kwíyóm̄paken-kwayo'narawa'an-ivo kwenááninkomba usásinankaraimba póna kwemá kwaásira'a kwégarakwiye.

⁶ mináíntávéná moóráwai Áánútun-ai aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna Áánútuwo kwaasi úwoisan-tantaa'a owá nóra se miwíyávái imáyáa éwa kwaasi sáwíyan-tantaa'an-ovo nóra se miwírá'á kwégarakwiyono.

⁷ kwíyóm̄paken-kwayo'narawa tínaaempa'a kwaasi mótkaanasa sáwíyanka'a mivá'á máyáambanivo ívé'a anóm̄ba umátinkaanana túwíko anóm̄ba isá

⁸ usásintínkaraanasa amápa-tantaaka'a kwégarakwiowe

agaimaréna séna Áánútuwo usásintínkaraanasa amápa-tantaaka'a kwégarakwiyowe siráimba íma moórá-yantaa'a aváántuwesa amápa-tantaaka'a kanaán-umai kwégarakwiyonta ívéta íya kwétuwanaumne.

⁹ áńivo Ísuna ááinta awánaraumne. Áánútu sáwíyanka'a kwíyómpaken-kwayo'narawa tínaaempa'a Ísumba móankarena ai'marówana marapá'á kumbéna amáparawaiyavena imáyáa úwasa áí'a úni'a umánkówana puwúwana mindáyavena Áánútu anón-kwi'a tamánkena áwí'a anómba umánkaraiye. Áánútu úwoi túwa'naa ónáo séna Ísumba ai'marówana marapá'á kumbéna amáparawaiyavena imáyáa éna pukáiyé.

¹⁰ Ísumba áí'a úni'a umánkóntave'a imáyáa é'a sé'a Áánútu amápa-tantaakona ááimba póna amápa-tantaa'a tarórena séna ságyan-ayampa'a sáwívarawai maígwáe séna sáwí-imayaavinkemba iyátinkena ságyan-ayampa'a métinkaniwaiyavena Áánútu kanaán-iye súwasa Ísumba áí'a úni'a umánkómba mindáyavena kasenkuí'a uráiyé. Áánútu mirámó uráimba kawé'á uráiyé kwésune.

¹¹ Ísu kwaásiya Áánútunde-i'a kwéumasinkaiwaiyaawe Áánútunde-i'a kwéumasinkaiwaiye Áánútu mimbórá tivowámá intávéna Ísu séna kesúnava'maa'an-owe siráin-aimba íma sáwí-imayaa éna kawer-ímáyáa kwéiyé.

¹² mindáyavena moóráwai Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna Áánútuwo enáái kesúnava'maa'a simátimé'a torupamáí ménka'a monor-ímó sendavímbá enáwí'a mósá maránaumne

séna

¹³ moóráva'a agaimaréna séna

kegwará'á Áánútumpa'a agevamái máyaumne

séna moóráva'a agaimaréna séna

Áánútumo símakain-iyampoi kesé máyáawe agaimaréna siráiyé.

¹⁴ Áánútumo símakain-iyampoiyavenamo siráimba marará-kwáásímó ontenáúwawaagwara'a Ísu ména séna Sáátáánigo kwaásimo puwónááon-asirayambo tokáimba ánásasuwanaumne.

¹⁵ aasiyaasí puwónaumne-imayaamo kwéesamo táátavesamo kwéowanamo tátokain-imayaa iyátinkanaumne séna puwéna usásinena Sáátáánigomba usáyaaitaraiye.

¹⁶ árai'a íma kwíyómpaken-kwayo'narawatavainivo Ááváramumo Áánútun-aaiyavenamo áraire siráintemba kesáámó mirámó kwéundawaiyavena súwa'naa índayavenaya miráumai pukáiyé.

¹⁷ kentáásí aiva'-mónó-káwáánákó éna kentááyávéna imáyáa éna Áánútumpa'a aaí simái kawé'á éna aruntá umásinkenaya kentáásí sáwí-imayaa maisiyuwénaya mirá ínintavena marapá'á kuména kwaási áúwawaagwara'a ména kwenáúnava'maate kesáámó úndantenta miráumai ména súwa'naa ínín-amba mimbórá-ámbá kwáyáintavena mirá uráiyé.

¹⁸ ááémo marapá'ó máyonka'a sáwí-aimbo sínda ísare'a áí'a índai'a umánkanae sésa áísaa úmaesa kwéiyesa áí'a úni'a umánkaraamba íma sáwí-ampa'a kuráimba pósa kentááyávésa sáwí-aimbo síyamba isánáo sésamo ombá kanaán-umai kwésuwa'naa-intaaniye.

3

Ísu áwíkoma Mósesi áwíkomba usáyaaitarain-kwasai.

¹ kesí kwaásiyono. sún-da-aintave'a Ísumpa'a imáyáa úmae íyóro. Áánútu keinárawa'a kwendéí-í'a umátínkarain-kwaasiyavena séna kwíyómpa'a kesé

ménaaowe súmba ísaraavo Ísuntave'a imáyáa úmae iyóro. Áánútu kwembá ai'marówana marapá'á kumbéna árair-aintavetaamo árairemo súnda-ainkata kárákwiraiwai éna aiva'-mónó-káwáánákó isa'á kwentávé'a imáyáa úmae'a iyóro. aiva'-mónó-káwáánákóná mayái

² mimbáyái mayáíndayavena Áánútu Ísumba usásinankowana íma ivátuwena mimbáyái kawe'á umái kwémayaiye. naaóvá'ó Mósesimo Áánútuna kwaásivimbo mayáímó ímo tuwénamo kawe'ó umáímo mairáintemba Ísu mirá uráíye.

³ naambá kawe'-námbán-iyé siráavo mindámbo uráin-kwaasigo áwí'o mósá kwémaraantemba Mósesi kawe'-máyái-kwaásímán-ivo Ísu áwí'a mósá maráúndaya kwéusayaaitaiye.

⁴ amápa'-nambo kwaásimo kwéomba mindágwara kwaásigwara amápa-tantaakwara'a Áánútu úmakaiye.

⁵ Mósesi Áánútuna mayái-kwaásígó éna Áánútuna kwaásivimba mimbáyái íma tuwéna kawe'á umái kwémaena Áánútumo sínda-yantaa'o paárinimba simátímakaiye.

⁶ Mósesi mirá uráimbanivo Ísu Káráísiti íma mayái-kwaásígómán-ivo Áánútu ááninko úramba póna Áánútuna kwaásira'a kárákwiyimba íma ivátuwaimba kawe'á umái kwémayaiye. Áánútun-aaiyavetaamo áraire sétaamo aamoímó étaamo asiramáímo amu'marétaamo métaamo éta Áánútuna kwaási-ita ónaumne.

Áánútuna kwaási kwenópa'a koagándaan-kwasai.

⁷ mindáyavena naaóvá'á Áánútun-amanko kentáá síkwá'náyontavena siráin-aimba imáyáa oró. maará séna

ív'e'a Áánútumo kwésimatimin-aimba ísáaro.

⁸ naaóvá'ó Áánútun-aaimo arááísúmbo tiruntémo makáantemba kemá mirá ováínivo kwenáái ísáaro. kavóná-marava'a mésa kentíkwá'náma mirá kwéesa Áánútumba kwembásínkáánkái ésa sáwí-mayai maésa kwenáái arááíraawe.

⁹ ayáátááka'a 40 íma kentíkwá'náma túwa'naa uráunda-mayai awánaraambanivo kesáái araisésa kembásínkáánkái ésa sáwí'a umásínkáantave'a

¹⁰ áwáá'a tiyé'a sé'a miwítí imáyáa sáwí'a úmae iyésa agaráátinkaunda-amba íma kwaráawe sé'a

¹¹ áwáá'o tiyúnda asiramái sé'a kesópa'a íma tésa kesé taagándanaaowe siráumne Áánútun-amanko siráíye.

¹² kesí kwaásiyono. Áánútun-amanko mináímbá siráintavai kárákwimai kawe'á oró. keinárawapinkemba évakarawai sáwí-imagaa kwéesa Áánútun-aaiyavesa íma áraire sésa Áánútu asirayáankwáráwáímbá tínaaemba umámévainivo kárákwimai kawe'á oró.

¹³ keinárawapinkemba évakarawai sáwí-imagaa iyana minímáyááo kampa'á simátiyuwainasa Áánútuntavesa íma imáyáa ésa tirunté máráavainivo moórá-morawai kentí imáyáa asiramátínkáaro. kentí kanaamó kwáyáinka'a mirán-oro.

¹⁴ aiva'á Áánútumpata imáyáaya ówándara'a kentáásí imáyáao asirayámbá póta miráumaimo maí'mai'o étaamo éta Ísu Káráísitiye tarúmai méta marapá'á máyaunda-kanaaya ánásaindara'a asiramái ménaundayaaniye.

¹⁵ Áánútun-aai aúváí-kwandaavimba agaimaréna séna

ív'e'a Áánútumo kwésimatimin-aimba ísáaro. naaóvá'ó Áánútun-aaimo arááísúmbo tiruntémó makáantemba kemá mirá ováínivo kwenáái ísáaro. agaimaréna siráíye.

¹⁶ súnda-kwaasi nááwiya Áánútun-aai kwéisesawa arááíraana'iyó. kentáá síkwá'náma Ísípi-maravakemba Mósesi ayútiyuwena tí'maena tiráiwai miwí Áánútun-aai kwéisesa arááíraawe.

17 nááwiya ayáátááka'a 40 ira'a Áánútu áwáá'a tíkaiyo. kavóná-marava'o mésamo sáwí'o kwéesamo pukáawai miwíyávéna áwáá'a tíkaiye.

18 nááwiyaavenawa asiramái séna kesópa'a íma tésa kesé taagándanaaowe siráiyi. kwenááimo ímo ísámimo kawé'ó uráawaiyavena siráiyi.

19 kwenááiyavesa íma áraire sésa kwenká'á íma agevamái máyomba pósa íma kanaán-umai kwenópa'a kwésa kwesé koagándaraan-ainta ísaraumne.

4

1 kentááyávéna Áánútu séna kesópa'a taagándanaaowe simái tarúmakain-aimba kwáyáimba pó'a keinárawapinkemba évakarawai sé'a kwenópa'a kwé'a kwesé koagándanaumne-kanaa matuké'a arávasuwaiyavainivo kárákwimai kawé'á oró.

2 Áánútuna kawer-áimbó ísaraundantemba ááéma kentáá síkwá'náma ísaraambanivo úwoi tááre su'mai ísésa íma áraire sésa tirumpimbá tátorowana póna mináínkó íma túwa'naa uráiyi. mindáyave'a keinárawapinkemba évakarawai sé'a Áánútunopa'a kwé'a kwesé koagándanaumne-kanaa matuké'a arávasuwaiyavainivo kárákwimai kawé'á oró.

3 naaóvá'á Áánútu kwíyóne marawé tarórumai ánásena agándarain-kanaa kwáyáimbanivo kwenááiyavesa íma áraire sésa kwenká'á agevamái méraawaiyavena séna

áwáá'o tiyúnda asiramái sé'a kesópa'a

íma tésa kesé taagándanaaowe

siráimbanivo kwenááiyaveta áraire séta kwenká'á agevamái máyaundawaiya kwenópa'a kwéta kwesé koagándanaundayaniye.

4 Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba kwesé koagándanaundayavenaya agaimaréna séna Áánútu ava'moraé-kanaa mayái maimái

ánásasuvena avakaeté-kanaa agándaraiye

agaimaréna siráimba póna agándai-kanaa kwáyáimbanivo

5 Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna

kesópa'a íma tésa kesé taagándanaaowe

siráimba póna

6 agándai-kanaa to'mayaa úmakaimba pósa évaka-kwaasi kwenópa'a kwésa kwesé koagándanaaowe. aiva'á Áánútun-aaí ísaraawai íma áraire siráimba pósa kwenópa'a íma kwésa kwesé agándaraawe.

7 sáwívar-ima maisuwéna Áánútu moórá-kanaama maréna séna minkánáá tíniye séna Tévitimba simámuwana Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna

ívé'a Áánútumo kwésimatimin-aimba ísáaro.

tirumbó makáanteni'a íma é'a kwenáái ísáaro

agaimaréna siráin-aimba kaeká'á mináímbá agaimái simátimumpo ísáaro.

8 naaóvá'á moóráwai áwí'a Yósúwa tí'maena kawer-áyámpá'á mátinkomba mináyámpá'ó Áánútumpa'o agándai-ayampa'o kwáyonkakai naaémba Áánútu íma moórá-kanaama maréna séna agándanaaon-kanaa tíniye íma siráisino.

9 Áánútu kwená mayái ánásasuvena agándai-kanaa makáimba pósa kwená kwaási agándaan-kanaa kwáyáiyi.

10 Áánútumo kwená mayáímó ánásasuvenamo agándaraintemba Áánútunopa'a kwésa kwesé agándaawaima miwígwará'á mayái ánásasuwesa agándanaaowe.

11 mindáyaveta Áánútunopa'a kwéta kwesé agándanaundayaveta siyáántámba kwimáíya mayáiyá kwémayaundaya miráyá onó. kentáá síkwá'náma uráantemba mirá-sáwí'á únavaiaanivo kwenáái ísámai kawé'á éta kárákwimai kawer-íyataao.

¹² Áánútu máyáiwai isaná kwenááigo mayáí kwémayaiye. évarevar-ayampa'a áwáima táí'matan-tusuwaaineimo póimo kárámaimo túwínkaa'o ontembá Áánútun-aaigo kentáásirumpinken-imayaa sáwí-imayaawe kawer-ímáyááwé taaímbaraisata kwéawanaumne. sirááimo tain-tántááré kwésunanaya Áánútun-aaigo taaímbaraisata sáwí-yantaare kawer-tántááré kwéawanaumne.

¹³ kwíyómpare marapáre amápa-tantaa'a Áánútu aúranka'a íma kwéauyoraivo kwíyómpare marapáre amápa-tantaa'a avora'á kwáyáísana kwéawanaiye. kwemá mirá iwáí póna kesáá máyaundawaina ááinta sísa ínata simámenaundayaaniye. Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba súnda-aimba mirán-áímbá kwáyáintaveta kentáá síkwá'námo urántemba mirá-sáwí'á únavaiajanivo kwenáái ísámai kawé'á éta kárákwimai kawer-íyataao.

Ísuma aiva'-mónó-káwááná'án-iyé kwaasái.

¹⁴ Ísu Áánútu ááninko kentáási anóndako éna aiva'-mónó-káwáánákó póna kwíyómpa'a Áánútuwe uména kentáá súwa'naa enaya kwéaisaa-imba póta kwenááiyaveta áraire siráundayaveta ívéta mináímbá asiramáíya tátoraano.

¹⁵ kentáási aiva'-mónó-káwáánákó marapá'á máyonka'a amápa-tantaatavesa sáwí-aimbo sínda isánáe sésa áísaa úmaesa kwéiyumbanivo íma sáwí'a uráimba póna kentááyávésamo sáwí-aimbo síyambo isánáe sésamo ombá kentáávímbá íma asirayámbá kwáyáísana kwemá suwánénaya aruntá kwéumasinkaiye.

¹⁶ mindáyavena kentáávímbá umbai-yántáá'á kwáyaindara'a íma saátaveta kwéonanaya Áánútu úwoi kwésuwa'naa-iwainopa'a konanayá aruntá umásinkenaya úwoiya súwa'naa íníye.

5

¹ aiva'-mónó-káwáánákóná mayáímá mayánááontavesa Yútaa-kwaasivinkemba moórá-morawai usásintinkaawasa kwévukowasa ó'omba usásintinkaawasa kwaásiyavesa ísámai Áánútumpa'a áísaa esa kwaásimo sáwí'o kwéontavesa póimo tuvú'mái Áánútumba kwéamesa évaka-tantaakwara'a kwéamewe.

² miwí kwaásima pósa íma asirayánkwáráwái ésa mindáyavesa ímo kawé'ó umáímo isésamo sáwí'o on-kwáásiyávésa kanaán-umai kawé'á umái tirumbá umátinkesa

³ íma kawé'á umái asiramái mésa sáwí'a kwéontavesa amápa-kwaasiti sáwí-mayaiyavesawe su'mai ímanivo miwítí sáwí-mayaiyavesagwara'a imáyáa ésa póima tuvú'mái Áánútumpa'a kwéamewe.

⁴ évakarawai íma imáyáa ésa sésa anóndako pó'a aiva'-mónó-káwáánákóná mayáí mayánáe-imayaa ésa mirám-báyái kwémayaavo naaóvá'ó Áánútumo moórawai áwí'o Érónimba usásinankowana mirám-báyáímó mairáintemba Áánútu usásintinkaraiwaiye su'mai mimbáyái kwémayaawe.

⁵ miráumai Ísu Káráísiti íma imáyáa éna séna anóndako pó'a aiva'-mónó-káwáánákóná mayáí mayánáe íma siráivo Áánútu usásinankena aiva'-mónó-káwáánákóná mayáí aména séna

emá kesáánimba óna'a
kesí mayáír'á ánkaraumne
séna

⁶ moórá-ainkwara'a súwana agaimaréna séna

moóráwaimo áwí'o Méókíséteki anóm-bono-kawaanako urántemba emá mirám-báyái
maimaé iyíníyone

Ísu Káráísitintavena siráíye.

⁷ Ísu Káráisiti marapá'a máyonka'a eésé'á éna ivi'á téna námúnaa séna puwínintavena Áánútumpa'a áísaa ena puwíndamo kanaamó umáímo áwa'naa íníwaintavena súwa'naa uwo séna Áánútuna imáyáa kwakáimba póna áwa'naa uráíye.

⁸ Ísu árai'a Áánútu ááninko úwana umbai-yántáá'ó kwempímbó túmba íma mindáyavena imáyáa éna Áánútuna imáyáa kwaréna

⁹ kasenkuí'a éna kwenááiya taagwiyavúndawaiya sáwí-imayaavinkemba kwéiyasinkaisata aúnaí'a umáíya maí'maita kwéune. Ísu mintántáákóná ááimba póna

¹⁰ Méókísétekimo mono-káwáánákó uráintemba aiva'-mónó-káwáánákóná mayáímá mayánintavena Áánútu Ísumba usásinankaraiye.

Ísuna aampa'á kwaré'mai ivá'á túwáavo siráin-kwasai.

¹¹ simátimunda-aimpimba sáwívar-aimba kwáyáimbanivo íma ísámai kawe'á kwéontavena agaráátinkanaunda-mayaigo umbaí kwétaiye.

¹² ááéma Ísu Káráisitín-aaí isé'a ayáátáa-kanaa maisukáavo nóra séra íma simátíma'mae kwéiyo. Áánútun-aaivinkemba avorar-áímbá íma ísámai kawe'á é'a moóráwai ókwara'a simásiminkwae sembánivo umarambó náambo nésamo asirayán-tómbó ímo kwénaantenkaani'a é'a pó'a Áánútun-aaí íma kanaán-umai simátímakaawe.

¹³ umarambó náambo nésamo ímo kawe'ó umáímo aaimó isáantemba miraráán-umai kawe'ó umáímo maíyé sáwí'o umáímo maíyé miwáná ááimba íma ísámai kawe'á kwéowe.

¹⁴ tinón-ésamo asirayán-tómbó naantembá kawer-ímáyáá úmae iyówai amápar-imayaa taaímbai kwéisaawe.

6

¹ mindáyaveta Ísu Káráisitín-aaí paákákén-áíné su'mai íma iséta asirayán-áímbá arumpimbá kwáyáin-ainkwarata iséta sáákaevayan-kwaasiraanta íyataao.

Ísu Káráisitín-aaí paákákén-áímbá á'a simátímakaunda pó'a íma moórágwara'a simátíma'mae iyónaumne. simátímakaunda-aimba maarán-áímbán-íye. úwoi-mayaiyave'a tínaaemba umáme'a Áánútun-aaíyave'a áraire kwése'a kwenká'á agevamái máyáawe.

² nombó kwévetinkaan-aimba simátíme'a Áánútuna mayáí mayáínkwáe sésa usásintinkesa tine'á tiyáamba kwétatoraan-aimba simátíme'a kwaásimo pukémpinkemba usásinanaaon-aimba simátíme'a Áánútu kwaásimo máyáawaina ááintavena tísaa ena tímínana mimbéyámbá kwaíkwai'a ínín-aimba simátímakaunda mináímbó á'o simátímakaunda-aimba ísaraavo asirayán-áímbá arumpimbá kwáyáin-aimba ísáaro.

³ Áánútumo súwa'naa ínataamo éta iséta sáákaevayan-kwaasiraanta ónaumne.

⁴ Áánútuna aampa'á kwaré'mai ivátukaawai ó'omba kotavisíyasa koyauwerésa kawer-ámpá'á ténááombanivo íma ténááowe. miwí Áánútu sáma kamátínkarain-ayamap'a máyówana túwa'naa ena kwenamankó miwisé máyowasa

⁵ miráumai mésa sésa Áánútun-aaí kawer-áímbán-íye sésa Áánútuna asirayámbá évaka'a awánaraawe. naaemba Áánútuna asirayámbá amápa'a paárínasa minásíráyámbá évaka'a awánamai

⁶ ivátuwesa íma ó'omba koyauwerésa Áánútumpa'a ténááowe. mirámó kwéon-kwaasi maará kwéowe. Áánútu ááninkombo taaira'ó tuvúwúwanamo pukáintemba miwí mirá kwéowasa tuwánésa Ísumba simái sáwí'a umánkááwasa mirámó ontávésa íma kanaán-umai koyauwerésa Áánútumpa'a teénááowe.

⁷ mirámó kwéon-kwaasi maararáán-kwáásímán-owe. moórá-mora-tqwai aa'á tisaná maramá kawé'á isaná toómbá anómba isasá kwaási kwénaawana Áánútu mirám-bárámá kawé'á kwéumatinkaiye.

⁸ ánivo moórá-ayampa'-marama karaan-tantáaré námáiye kwáyáim-barama úwoi-marama isaná sáwíyanka'a Áánútu iravímbá agaisuwáníye. miráumai Áánútuna aampa'á kwaré'mai ivátukaawai íma kanaán-umai koyauwerésa Áánútumpa'a teénááowe. mindáyave'a Ísu Káráisitín-ai paákákén-áímbá íma moórágwara'a simátimenaumne.

⁹ kesí kwaásiyono. mirán-áímbá súndanivo keinárawatave'a sé'a íma sáwí-mararaan-kwaasi é'a kawé'-máraráán-kwáásí owaná Áánútu kawer-ámpá'á kwémetinkaiye sune.

¹⁰ Áánútuntave'a imáyáa kwéontave'a kwená kwaási kwétuwa'naa-e'a ívékwara'a mirá kwéowana Áánútu arupí umái máyáiwai mimbáyáiyávéna íma kwéawinkaiye.

¹¹ maaráyávéna sirááíma kwétaiye. moórá-morawai Áánútuntave'a imáyáa kwée'a karuwaa'á é'a íma ivátuwe'a naaémbo ménaaombo paárinintave'a amu'maré'a mé'a

¹² íma tívón-káína'a íma ivátuwe'a Áánútuwe asiramáímo aráápamaimo mésamo Áánútumo timénaumne siráintavesamo amu'marésamo máyáan-kwaasiraani'a oró. maarán-kwáásirááni'o ombá sirááíma kwétaiye.

Áánútu simái tarúmakain-kwasai.

¹³ naaóvá'á Áánútu Ááváramuntavena siráimba simái tarúmakonka'a póna kwembá usáyaaitaraawai íma máyáantavena Áánútu séna amáparawai usáyaaitaraundawai mé'a kesúranka'a sé'a kemó súnda-aimba árai'a ónaumne séna simái tarúmarena

¹⁴ Ááváramuntavena séna árai'a kawé'á umánkaumpo enáisaavutantambo ónááomba sáwíva'a paáronaaowe súwana

¹⁵ Ááváramu áraire séna asiramái ména íma ivátuwena amu'maréna ména Áánútumo simáímo tarúmakainteni'a uráíye.

¹⁶ Yútaa-kwaasi tiká'ó máráamba maará kwéowe. évakarawai mirá ónaumnemo sembó ombá usáyaaitaraiwai aúranka'a sésa mirá ónaumpo ímo mirámó onanamó éna sáwí-meyamba simíníye kwésewe. mirámó sésumo ombá ó'owi ó'on-aimba íma mimpímbá sembá maará sésa kemó sentení'a kwéowe sénááowe.

¹⁷⁻¹⁸ miráumai Áánútu kawé'á umátinkaniwaiyavena imáyáa éna séna mirá ónaumne simái tarúmakaimba póna Áánútu séna kwaási kentávésa sésa siráintemba íma éna ó'oni'a íníye seváímpo'a amáparawai usáyaaitaraundawai é'a kesúranka'a sé'a mirá ónaumpo ímo mirámó onanamó éna sáwí-tantaa'a paáriníye Áánútu simái tarúmakaimba miráumai aanávó kwenaúranka'a simái tarúmakaimba póna íma karáníye. mirámó siráintaveta kesáá kwenópata máyaundaya kweukáámbá aisínkaraisata minándámpá'á méta asiramái séta siráinteni'a íníye séta asiramái méta kwéamu'maraumne.

¹⁹⁻²⁰ naambó ésamo ávombo aimakáawanamo asiramáímo kwáyáintemba Áánútumo siráinteni'a kawé'á umátinkaniyemo siráin-ainko kentáá asiramásínkáísata Áánútumo kwíyómpa'o máyáiwaintaveta imáyáa éta amu'maréta máyaumne. Ísu kentáásí aiva'á kwíyómpa'a iyéna mono'-nánkómbá Áánútuna aoka'-náúmpá'á ontamó úmakaan-ampaantama tarurúwa'marena iréna kentááyávéna imáyáa éna mirá uráimba póta asiramáíya máyaumne. Méókísétekimo uráintemba kwíyómpa'a Ísu kentáásí aiva'-mónó-káwáánákó éna mirám-báyái maimaé kwéiyisata asiramáíya máyaundaya pó'a Áánútuntave'a imáyáa kwée'a karuwaa'á é'a íma ivátuwe'a naaémbo ménaaombo paárinintave'a amu'maré'a máéro.

7

mono-káwáánákó áwí'a Méókísétekina kwaasái.

¹ minkwáásígó Méókíséteki kwemá Sérími-naopaken-kwaasiti kawáánákó éna Áánútu usáyaaitaraiwaina mono-káwáánákó úwana naaóvá'á Ááváramu namuro-kwáásítí anón-kwaasiye áái'a tiyéna usáyaaitaron-ayampakemba túwana Méókíséteki Ááváramumba aampa'á awánéna kawé'á umánkowana

² Ááváramu namuro-kwáásítí óísambo mayómba siyáánkaira'a taaímbakena Méókísétekimba moórá-inkwima ámakaiye. Méókísétekintavesa mináwíkóná ááimba kawé-káwáánákómán-iyé sésa kwántámai kwésewe. kwemá Sérími-naopaken-kwaasiti kawáánákó áwíkona ááimba paru-káwáánákómán-iyé sésa kwántámai kwésewe.

³ Méókíséteki aíkwá'ná túwíkwara anóvowi túwíkwara'a íma agaimakáamba kwáyáísana kwembó ánkaraín-kanaawe pukáin-kanaawe íma agaimakáamba kwáyáíye. kwenáái mirán-áímbá íma kwáyáintavena Áánútu ááninkoraani'a umái ména mono-káwáánarí'a umái maí'maí'a íníye.

⁴ maanáímbá imáyáa oró. kentáá síkwá'náma Ááváramu anón-kwaasi úmbanivo kwemá Méókísétekimba namuro-kwáásítí óísampinkemba moórá-inkwima ámakaimba póta mindáyaveta séta Méókísétekima Ááváramumba usáyaaitaraiye kwésune.

⁵ moóráwai Ááváramu aísavutantamba uráiwai áwí'a Árívái kwenándáraken-kwaasivinkemba évakarawai mono'-máýáír'á usásintinkaraiye. Áánútuna áamámpinkemba moórá-amaanko séna Ísareri-kwaasiyono. kentí óísamba kwémayaampinkemba aasiyaasí siyáánkaira'a taaímbarempinkemba moórá-inkwima kentí kwaási Árívái-andaraken-kwaasi tíméro siráíye.

⁶ Méókísétekimo Árívái-andaraken-kwaasigomo uráinkakai séta Ááváramu kwembá moórá-inkwima ámakaimba áamáanko siráini'a uráíye súsono. ánivo Méókíséteki íma Árívái-andaraken-kwaasigon-ivo Ááváramumo siyáánkai-inkwimo kwimakáimpinkemba moórá-inkwima úwoi maimaéna kawé'á umánkena Áánútumo Ááváramuntavena kawé'á umánkanaumnemo simáímo tarúmakaiwaimba kawé'á umánkaraiye.

⁷ anón-kwaasigo sáwíyan-kwaasigomba kawé'á umánkáimba mináímbá iséta póta Méókísétekima Ááváramumba usáyaaitaraiye kwésune.

⁸ Árívái-andaraken-kwaasi siyáánkai-inkwivinkemba moórá-inkwi kwémayaawai kwévuwon-kwaasin-ovo Méókíséteki siyáánkai-inkwivinkemba moórá-inkwima maráiwaintavena Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna kwemá aúvamai úwoima máyáíye kwésisana póna kwemá Árívái-andaraken-kwaasi usáyaaitaraiye.

⁹ imáyáa é'a sé'a Ááváramuma Méókísétekimba moórá-inkwi ámakonka'a Áríváigwara'a ámakaintenkaani'a éna kwemá moórá-inkwima kwémayaiwai ámakaintenkaani'a uráíye.

¹⁰ Ááváramu Méókísétekimba awánéna moórá-inkwima ámakonka'a Árívái íma paárurena aíkwá'nágo arumpimbá máyonka'a uráintave'a mindáyave'a sé'a Áríváigwara'a Méókísétekimba ámakaintenkaani'a uráíye kwésune.

¹¹ naaóvá'á Áánútu áamámba simátímakonka'a Árívái-andaraken-kwaasi mono'-máýáí maésa póí tuvú'mái Áánútumba aménááontavena Áánútuma usásintinkena Érónimba aiva'-mónó-káwááná'á usásinankaraiye. Árívái-andaraken-kwaasiti mayáímó arupí kwéumatinkainkakai Áánútu íma moórágwara'a aiva'-mónó-káwááná'á usásinankaisino. íma Éróninkaan-kwaasin-ivo Méókísétekinkaan-kwaasi usásinankaraiye.

12 Áánútu séna aúná-aiva'-mono-kawaana'a usásinankanae súmba póna ááéraan-amaamba mono'-má'yái-kwáásí Áánútuntavesa ísámai póí tuvú'mái kwéamen-amaamba ivátuwena aúná-amaamba simásimuwata ísaraumne.

13-14 mináimbá Ísóigo Ísu Káráísitintavena séna íma Árívái-andarakemban-ivo moórá-anda Yútaa-andarakemba paáruraiye. naaóvá'á Mósesi mono'-má'yái-kwáásíyávéna sirónka'a íma Yútaa-andaraken-kwaasiyavena siráiyé. íma Yútaa-andaraken-kwaasin-ovo Árívái-andaraken-kwaasi Áánútuntavesa imáyáa ésa póí tuvú'mái óntan-taareira'a agairáamba ísaraumne.

Ísu Méókísétekiraam-bono-kawaana'an-iyé kwaasái.

15 mináínkóná ááimba maarán-iyé. Áánútu aúná-amba agaráátinkena aúná-aiva'-mono-kawaana'a Méókísétekinkaan-kwaasi usásinankaraiye.

16 íma Árívái-andarakemban-ivo asirayámpínkémbá maí'mai'a éna íma ánásaniwai aiva'-mónó-káwáánarí'a umái usásinankaraiye.

17 mindáyavena Áánútun-aai aúváí-kwandaavimba agaimaréna séna moóráwai áwí'a Méókíséteki anóm-bono-kawaanako uráintemba emá mirám-báyái maimaé iyíníyone

Ísu Káráísitintavena siráiyé.

18-19 ááéraan-amba Árívái-andaraken-kwaasiti mono'-má'yáigó íma asiramái kwáyontavena íma túwa'naa umai arupí umátinkowana Áánútu ááéraan-amba ivátuwena moórá-amba kawer-ámbá agaráásinkowata áraire séta asiramái méta Áánútunopata kwégune.

20-21 Árívái-andarakemba mono'-má'yái-kwáásí usásintinkonka'a úwoi usásintinkesa íma aái simái tarúmakaambanivo Áánútu Ísu Káráísitimba aiva'-mónó-káwááná'á usásinankonka'a aái simái tarúmakaiye. mindáyavena agaimaréna séna

Ísóigo séna emá mono-káwáánákómó éma maí'mai'a íníyone séna mináimbá íma karániye

Áánútu kwenááninkontavena simái tarúmakaiye.

22 mináínkó ááéraan-ainkomba usáyaaitowana Áánútu simái tarúmaktavena Ísu Káráísiti séna mináimbá árair-aimba kwaikwai'a íníyone siráiyé.

23 moórá-aimba ísáaro. ááéma mono'-má'yái-kwáásí sáwíva'a mésa pósa púwúntemba anondára'a ó'owima mimbáyái usá maimaé iráambanivo

24 Ísu Káráísiti maí'mai'a éna íma puwíníwai aiva'-mónó-káwáánákóná mayái usá maimaé iyéna

25 maí'mai'a éna kentááyávéna imáyáa éna Áánútumpa'a áísaáa úmae kwéiyena póna kanaán-umai sáwí-imayaavinkenta kwéiyasinkaiye. Ísu Káráísitinka'a agevamáíya méta Áánúmpata kwégunda-kwaasiya sáwí-imayaavinkenta kwéiyasinkaiye.

26 Ísu Káráísiti aiva'-mónó-káwáánákómá éna Áánútuntavena imáyáa éna sáwí-aimba kwempímbá íma kwáyáísana kaweré su'mai umái ména marapá'á sáwí-kwaasivimba máyonka'a íma sáwí'a uréna kwíyómpa'a asirayán-áyámpá'á uména mirán-áivá'-mónó-káwáánákómá ména kanaán-umai amápa-tantaa'a kwésuwa'naa-iyé.

27 kwaásimo sáwí'o kwéuntavesawe miwímó sáwí'o kwéuntavesawe Árívái-andaraken-kwaasi aiva'-mónó-kwáásí póí tuvú'mái Áánútumba áma'mae iráambanivo Ísu Káráísiti sáwí'o íí-áímbá kwempímbá íma kwáyowana póna miwímó uráantemba íma póí tuvú'mái Áánútumba áma'mae iyéna kwaásimo sáwí'o ontávénawe séna mimbórá-táwai puwéna mimbáyái ánásaraiye.

28 áamáan-aimpinkemba aiva'-mónó-kwáásí usásintinkowasa marará-kwáásí pósa sáwí'a uráambanivo minámáánkó ánaaemba Áánútu simái tarúmarena séna mirá ónaumne séna kwenáánimba kasenkunákómbá usásinankowana aiva'-mónó-káwáánarí'a umái maí'maí'a kwéiye.

8

Ísuma kentáásí aiva'-mónó-káwááná'án-iye kwaasái.

1 súnda-ainkona áaimba maarán-iye. mirán-áivá'-mónó-káwáánákó kentáásí mono-káwáánákó kwíyómpa'a ména usáyaaitaimo kawáá uráiwai ayáánúrap'a asirayán-áyámpá'á mara'á máyáiyé.

2 kwaásimo naambó kwéesamo Áánútuntavesa mindáúmpá'á imáyáa kwéombanivo kwíyómpa'a Ísóigo naan-úramba úmakowana Ísu Káráisiti mimpímbá Áánútuna aoka-náúmpá'á uména aiva'-mónó-káwáánákóná mayáí kwémayaiye.

3 marapá'-áivá'-mónó-kwáásí póí tuvuwésa toómbá maésa umái Áánútumba aménááontavesa usásintinkaraavo Ísu Káráisiti kentáásí aiva'-mónó-káwáánákó moórá-yantaa'o Áánútumbo ámakaimba mindá puwéna kwenáúma ámakaiye.

4 kwaásimo sáwí'o uráantavesa áamáánkomo siráintemba póimo tuvú'máimo Áánútumbo ámém-bayai kwémayaan-kwaasi máyáambanivo Ísu Káráisiti marapá'ó ménaraankasi íma póí tuvú'mái Áánútumba amísino.

5 kwíyómpa'o naan-úrambo úmakaiwaina amankó'naankaan-damba marapá'á kwáyáísasa mindáúmpá'á mono'-máiyáí kwémayaawe. miráumai naaóvá'á Mósesi aiva'-mónó'-námbá índayavena úwana Áánútu simámena séna Sáinai-omapa'a agaráárankaunda-namba mirán-dámbá uwó súwana Mósesi kwíyómpa'o kwáyáin-dankona amankó'naankaan-damba úmakaiye.

6 kwíyómpa'a Ísu mono'-máiyáí kwémayaim-bayaigo marapá'ó mono'-máiyáímó kwémayaam-bayaigomba usáyaaitaraiye. Áánútu séna kawé'á umátinkanaumne simái tarúmakin-aimba Ísu Káráisiti kwéagaraasinkaimba mináínkó ááémo simáimo tarúmakin-ainkomba usáyaaitaraiye.

7 ááémo simáimo tarúmakin-ainkomo kwaásimo arupí umátínkarainkakai Áánútu íma aúná-aimba simái tarúmakisino.

8 Áánútu kwená kwaási tuwánómba sáwí'a uwaná mindáyavena áwáá'a séna maarán-áimbá súwana Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna Ísóigo séna moórá-kanaa tína'a aúná-aimba simái tarúmarea'a Ísareri-kwaasiye Yútaa-kwaasiye aúná-aimba simái tarútinkanaumne.

9 Ísípi-maravakemba miwí tikkwá'náma ayútinke'a tí'mae'a tiráundara'a aaí simái tarúmakaundanivo mináímbá kárówa'a sínaaemba umátímakaumne. aúná-aimba simái tarúmarea'a íma ááéeraan-ainkaamban-ivo aúná-aimban-iye Ísóigo séna

10 moórá-ainkwará'a séna moórá-kanaa tína'a Ísareri-kwaasiyave'a aúná-aimba simái tarútinkaandara'a kesí áamáamba tirumpiné imáyáavine tímé'a miwítí Áánútu máyáanasa kesí kwaási-i'a umái ménaaowe.

11 minkánáá tínsa miwítí kwaásiye ó'on-kwaasiye íma tááyesa Áánútunopa'a teró sénááowe. anón-kwaasiye úwoi-kwaasiye amáparawai á'a tiráamba pósa íma ókwara'a tááyanaaowe.

12 sirumbá umátinke'a sáwí-imayaa maitiyuwé'a misáwí-ímáyááyávé'a íma imáyáa úmae iyónaumne Ísóigo siráiyé agaimaréna siráiyé.

13 Áánútu aúná-aimba simái tarúmaranaumne siráimba póna aiva'ó simáimo tarúmakain-aimba ááéraan-aimba isaná ááéraan-tantaa'a sáwiyanka'a kwéna ánásanimba póna ááéraan-aimbo éna sáwiyanka'a ánásaniye.

9

naaóvá'á aiva'-mónó-káwáánákó purumakaná naaemá Áánútumba áma'mae iyúwana Ísu kwená naaemá ámakain-kwasai.

1 naaóvá'á Áánútu aiva'á simái tarúmakain-aimba kwáyompinkemba Áánútuna imáyáa mósá kwémaraan-aimba kwáyowasa Áánútuna imáyáa mósá kwémaraan-damba úmakaawe.

2 ampaanta-námbá úmakesa moóra-ampaantama avumpimbá ítámakea mósá arátukopatavesa Áánútuna aoka'-náúmparé sésa móruna arátukopatavesa kawer-úran-ayampare sésa mimpimbá oómbá kúra'mai marésa taarei úmakesa mintáaréirá'á Áánútuna péréti-tomba marésa

3 mósá arátukon-daumpatavesa Áánútuna aoka'-náúmparé sésa

4 mimpimbá kóri-ontandei úmakaan-taarei marésa mintáaréirá'á ásei-kwiyumba ún-kanama kwéagayesa kawer-ánáveumba úmaresa kóri-ontan-kwandaainei minánáveumba ánáan-kwimaresa mimpimbá kóri-ontandei úmakaan-aveumpimba naaóvá'á kwíyómpakembo marapá'ó kunkáin-tonko áwí'a máána-tomba minánáveumpimba ma'mái minkáwé-ánáveumpimba marésa naaóvá'á Áánútu kwená mayáirá'á Érónimba usásinankowana kwená tááúnkakemba áruma kwíkáin-taumba minánáveumpimba marésa naaóvá'á Áánútumo Mósesimbo simámakain-amaambo siyáánkai-amaambo óntan-kwandaaira'o agaimakón-kwandaai kae-kwándáái minánáveumpimba marésa

5 kae-tántáá'á ayóígwára-tántáákái anón-kawe'a úmaresa sésa Áánútuna ááimba ó'oran-aainko póna sáma kaiyé kwésuwana mintántáákáígó ayóígóráámbá minánáveumba káátena Áánútumo miwítí sáwí-imayaamo maitiyúwáin-anaveumba káátaraiye. mindáyave'a ívé'a íma ayáátáár-aimba agayáúmne.

6 mirá úmakesa aasiyaasi-táwai mono'-máayái-kwáási mimbónó'-nánkómbá móruna arátukon-ayampa'a irésa mayái kwémayombanivo

7 moóra-mora-ira'a moóra-tawai morá-tawai Áánútu aoka'-náúmpá'á aiva'-mónó-káwáánákó iréna póígona naaemá maimaéna iréna kwemó sáwí'o úntavenawe kwaásimo ímo táá'o isésamo sáwí'o untávénawe mirá-sáwí'ó kwéomba maitiyuwáníntavena mindááémá Áánútumba ámakaiye.

8 mirá éna Áánútun-amanko maarán-umai kwéagaraasinkaiye. mono'-nánkómbó móruna arátukaapa'o kwáyomba Áánútuna aoka'-náúmpá'á kwenópa'a iyónááon-amba íma avora'á kwéraiye.

9 mintántáá'á umásítai'a umái ívétaamo máyaunda-kwaasiya kwéagaraasinkaiye. Áánútuna imáyáa mósá makón-kwaasi póí tuvuwésa toómbá maimaéna umái Áánútumba ámakaambanivo miwí tirumpinkén-ímáyáá íma kasenku'á umátínkaraiye.

10 miráumai minámpá'á toóné noné kwénesa nombá kwéveresa kwéomba túyavesawe sésa mirá kwéuwana Áánútu aúná-amba agaráátinkowana ááéraan-amba ánásaraiye.

11 mirá uráambanivo Ísu Káráisiti aiva'-mónó-káwáánákó ívé'a kwáyáin-amba kawer-ámbá agaráásinkena mono'-máayái kwémayain-daumpa'a mindámbá íma marapá'á kwaási úmakaan-damban-ivo usáyaaitarain-damba kasenku-námbán-iyé.

12 mimbórá-táwai Ísu Káráisiti Áánútuna aoka'-náúmpá'á kwíyómpa'a Áánútu máyopa'a iyúmba mono'-máyaí-kwáásígómó mémeona naaewé purumakan-aráákóná naaewé maimaénamo iráintemba íma mirá éna kwená naaemá maimaéna iyéna sáwí'o umáíyaamo máyaundavinkenta siráínata aúnái'a umáíya maí'mai'a ónaundayavenaya mirán-umai pukáíye.

13 mémeona naaewé purumakankóná naaewé anááé-aráá'á purumakan-aráá'ó agaisukáampinken-kanaowe Áánútu aúranka'o sáwí'o uráan-kwaasi tinepimpá'á ayáútinkava'a kwéesa miwí túma kawé'á umátínkówana Áánútu tuwánéna séna kawé'an-íye siráíye.

14 mémeona naaenéiyé purumakankóná naaenéiyé mirá uráambanivo Ísu Káráisitina naaeómá usáyaaitaraiye. kwempímbá íma sáwí-aimba kwáyáiwai Áánútun-amanko maí'mai'a kwéiwai kwesé máyáintavena kwená naaemá kumúwana kwenáúma Áánútumba ámakaiye. sáwí'o kwéowaina ááinko tátokaimpinkemba iyásinkainanaya kentáásirumpimba íma aái kwáyainata Áánútuna mayáí mayánaundayavenaya kwená naaemá kumúwana kwenáúma Áánútumba ámakaiye.

15 mindáyavena ááéraan-aimba simái tarúmakonka'a sáwí'o uráampinkemba iyátinkaindayavena Ísu Káráisiti pukáíye. mindáyavena Ísu Káráisiti aúná-aimba simái tarúmakomba póna Áánútumo asiramáímo séna kawé'ó umátínkáandamo kwaíkwai'a íníye siráimba Áánútumo kwétaayain-kwaasi mayánaáowe.

16-17 kwévuwesamo ombá kwaaró'á tumái tarúmaresa kwévuwowe. moóráwai puwíndayavena kwéena kwená náaindaamba mayánaáon-aimba kwésivo úwoi máyaindara'a íma mayánaáovo puwínasa árai'a púwiye sésa mayánaáowe.

18 miráumai naaóvá'á Áánútu aivar-áímbá simái tarúmakonka'a Mósesi póí tuvuwúwana puwúwana mimpóígóná naaemá kunkáintavena Áánútu simái tarúmakonka'a

19 aiva'á Mósesi amápa-kwaasivimba Áánútuna amáámba amápa'a simátímatuwena purumakan-aráákóná naaevímbá non-úrumba atímakena méme-ayauma tamayóka'a úsumarena mindááévímbá tu'mái Áánútun-aai agaimái makáan-auvai-kwandaaira'a tuvimpín-úmarena kwaási tinepimpá'á mirá umásuwena

20 séna maandááémá umásítai'a umái agaráátinkaumpo Áánútumo simáímo tarúmakain-aimba asirayán-áímbá kwáyáivo ísámai kawé'á oró séna

21 miráumai mindááémá Áánútuna imáyáa mósá kwémaron-danka'a tuvimpín-úmarena mindáúmpá'ó kwáyon-tantaaka'a mirá úmakaiye.

22 árai'a Áánútuna amáánkona ááimpa'a naaeómá amápa-tantaa'a kawé'á umátínkáísana moóráwaiya'i. póíya'i. ímo púwísanamo kwená naaemó ímo kúmínkakai Áánútu sáwí-imayaa íma maisiyúwáísino. naaemá kunkáimba póna Áánútu kentáásí sáwí-imayaaya kwémaisiyuwaintaawe.

Ísu sáwí-imayaaya maisiyuwáníntavai pukáin-kwasai.

23 Áánútuna imáyáa mósá makáan-dane mindáúmpá'á kwáyon-tantaare maarámán-íye. kwíyómpa'o kwáyáin-dane mindáúmpá'ó kwáyáin-tantaare miwá amankó'naankan-damban-íye. mintántáá'ó marapá'ó kwáyon-tantaaka'a póígona naaenéí kawé'á umátínkówana mindá kawé'á uráambanivo kwíyómpaken-tantaaka'a íma póígona naaenéín-ivo usáyaaitaraiwaina naaenéí kawé'á kwéumatinkaiye.

24 miráumai Ísu Káráisiti kwíyómpa'a iyéna Áánútu aúranka'a uména kentááyávénaya imáyáa éna Áánútumba kwéaisaa-íye. úmakaan-damba naan-úrankona

amaankó'naankaan-damba ímanivo kwíyómpa'a uména kentááyávénaya imáyáa éna Áánútumba kwéaisaa-iyé.

²⁵ moórá-mora-ira'a moórá-tawai Áánútuna aoka'-náúmpá'á aiva'-mónó-káwáánákó póígona naaemá maimaéna íyóiyó uráintemba Ísu Káráísiti íma mirá éna mimbórá-tawai kwená naaemá maimaéna móamakaiye.

²⁶ Ísu Káráísitimo miráumaimo maimaé íyóiyó urénaraankasi kwíyóne marawé taróruronkakemba moórá-mora-ira'a moórá-tawai morá-tawai puwípuwi'a úmae íyísino. íma mirá éna ááéraan-kanaa sáwíyanka'a ánásonka'a marapá'á kuména sáwí-imayaaya maisiyuwáníntavenaya mimbórá-tawai pukáiyé.

²⁷ kentáási kanaamó tínataamo puwónaundaya kesáámó máyaundawaina ááintavenaya sísaá ínínataawe.

²⁸ miráumai sáwívarawaiti sáwí-imayaaya maitiyuwáníntavena mimbórá-tawai Ísu Káráísiti puwéna Áánútumba kwenáúma aména ókwara'a kuména íma sáwí-imayaaya maitiyuwáíndayavena kumínívo kwéamu'maraan-kwaasimo kuntiráíndayavena kumíníye.

10

¹ Mósesimo siráin-amaankona aambá íma aan-úrambilan-ivo Ísu Káráísiti kawé'á kwéumatinkaiwaina aankóná amaankó'naankaan-amban-iyé. miráumai moórá-mora-ira'a mono'-máayáí-kwáási póí tuvú'mái Áánútumba ámakaamba mirám-báyáígó Áánútumpa'a tiráan-kwaasi íma arupí umátínkaraiye.

² póímo tuvú'máímo Áánútumbo ámakaan-anko kawé'ó umátínkarainkakai Áánútuna imáyáa mósá makáawai miwívimbá sáwí-aimba íma kwáyowasa sáwí-yantaatavesa íma umbái tésa íma úwoi póí tuvú'mái Áánútumba áma'mae iráasino.

³⁻⁴ ánivo maará kwéowe. purumakankóná naaeówé mémeona naaeówé íma kanaán-umai sáwí-imayaaya maitiyukaimba pósa moórá-mora-ira'a póí tuvú'mái Áánútumba ámakonka'a miwítí sáwí-mayaigotavesa imáyáa uráawe.

⁵ miráumai Ísu Káráísiti marapá'á kumíndayavena kwéena Áánútuntavena séna póímo tuvú'máímo embó ámakaane toómbó ámakaane íma embá arááíma kwétaivo kemá embá arááíma táíndai'a ónaundayavai súma to'mayaaya umásínkaraane.

⁶ póímo agaisukáantavai íma aamoí kwéone. sáwí'o uráantavesamo póímo tuvú'máímo ámakaamba mindáyavai íma aamoí kwéone

⁷ simásuwe'a sé'a enáái aúvái-kwandaavimba kentávéna simái agaimaréna séna Áánútuwo kemá mé'a embá aráái táíndai'a umái ménaumne simái agaimakáintemba kwéune kwésune Áánútuntavena Ísu siráiyé.

⁸ aiva'á Ísu Káráísiti séna amáámbo siráinten-umai póíma tuvú'mái ámakaamba toómbá maimái ámakaamba póíma agaisukáamba sáwí'o uráantavesa póíma tuvú'mái ámakaambanivo minámbá íma arááíma kwétaisa aamoí íma kwéone

⁹ simásuwena séna Áánútuwo kemá mé'a embá aráái táíndai'a umái ménaumne siráiyé. mindáyavena Ísu Káráísiti póímo tuvú'máímo Áánútumbo ámakaunda-anta ivátuwena aúna-amba Áánútumbo arááímo táínda-imayaamo kwaránaunda-anta agaráátínkaraiye.

¹⁰ Ísu Káráísiti Áánútuna imáyáa kwaréna Áánútumba kwenáúma aména mimbórá-tawai pukáimba póna sáwí-imayaaya maisiyuwénaya Áánútunde'ia umásínkaraintaawe.

11 aasiyaasi-táwai mono'-má'yái-kwáásí usásimbai mimbórá-má'yái maésa pói tuvú'mái Áánútumba ámakamba mimbáyáigó íma kanaán-umai sáwí-imayaa maitiyukaibanivo

12 Ísu Káráísiti mimbórá-táwai Áánútumba kwenáúma aména pukáiyé. sáwí'o uráantavenawe sáwí'o ónaundayavenayaawe puwéna mimbáyái ánásasuwena Áánútu ayáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á mara'á uména

13 Áánútumo kwená namuro-kwáásímó tínkaminanamo kwemó usáyaaitanintavena amu'maréna umá'yáiyé.

14 miráumai Áánútumba kwenáúma ámakaimba pósa Áánútundei-i'a kwéumatinkain-kwaasi kasenkuí'a úmae iyónááowe.

15 mináíntávéna Áánútun-amanko avora'á simásimuwana Áánútun-aii aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna

16 Ísóigo séna moórá-kanaa tína'a aúná-aimba simái tarútinkaandara'a kesí amáámba tirumpiné imáyáavine timénaumne siráiyé.

17 moórá-ainkwara'a séna

miwítí sáwí-imayaawe amááne káráraamba íma mindáyave'a imáyáa úmae iyónaumne siráiyé
agaimaréna siráiyé.

18 Áánútu sáwí-imayaa maitiyuwéna íma imáyáa úmae iyísana póna sáwí'o uráantavesamo póimo tuvú'máimo Áánútumbo ámakaan-amba ánásaiyé.

Áánútunopata iyóno siráin-kwasai.

19 miráumai kesí kwaásiyono. Ísu Káráísiti puwúwana kwená naaemá kumúwana kentáásí aambá kwikáimba póta íma sáátaveta éta Áánútuna aoka'-náúmpátá kwéiyune.

20 puwéna Áánútumba kwenáúma ámakaintavena aúná-amba kwaíkwai'a ínín-amba agaráásinkena Áánútuna aoka'-náúmpá'á mósá arátukon-ampaanta awásámai aambá kwi'mái Áánútunopata iyónaunda-amba agaráásínkaraimba mindáyavetaawe

21 kwemá anóm-bono'-mayai-kwaasigo Áánútuna kwaásira'a kárákwiraimba mindáyavetaawe

22 Áánútunopata iyóno. kentáásí sáwí-imayaaya maisiyúwáisanaya kentáásirumpinta íma aai kwáyáísata kawe'-nóntá peréta kwenááigonta sirumpintá tátoreta Áánútuwe aráápamai asiramái méta Áánútunopata iyóno.

23 Áánútun-aii árair-aiban-iyé séta póta asiramáiya tátoreta íya ivátuweta Áánútumo kawe'á umátinkanaumne siráintemba mirá ínimba póta kwenáái asiramáiya tátoreta amu'maréta méta miráyá onó.

24 kesáa imáyáaya kwéeta moórá-morawai túwa'naa umai asirayáne imáyáawe timéta kawe'-má'yáiyá kwémaeta miráyá onó.

25 Áánútuntaveta imáyáa éta torupamáí maí'mai'a úmae iyéta évakarawaimo torupamáimo maivár-iyúmba ivátukaantemba kesáa íma mirá éta torupamáí maí'mai'a úmae iyéta moórá-morawaiya asiramátinkanaumne. Ísu Káráísitimo kumínimba sáwíyan-kanaa kwáyáintaveta moórá-morawaiya asiramátinketa miráyá onó.

26 maísáaro. Áánútuna árair-aimba iséta tátoketa kentáásí imáyáavinkembo kwembó sínaaembo umámétaamo sáwí'o úmaetaamo iyónanayaamo éna Áánútu sáwí-imayaaya maisiyuwánintavena ó'on-amba íma kwáyáivo

²⁷ sáátaveta kwéonanamo Áánútumbo tínaaembo umámiyantavenamo sáwí-meyambo timínasa anón-iravimbo káúgonaaontaveta amu'maréta ménaumne.

²⁸ Mósesi timún-amaambo arááíraawai aaivimbá usásintinkaresa kaumbo-káé-kwaasimo tuwánésamo sésamo árai'a mirá kwéowe sésamo ésa íma tirumbá umátinkaiyamba tínkamiyasa puwónááomba

²⁹ mindá umbai-yántáá'an-ivo Áánútu ááninkomba tínaaemba umámémba mindá anón-umbai-yantaa'an-ivo Áánútu simái tarúmakonka'a Ísu Káráisitina naaemá kumúwasa sáwí'o umbá maitíyukaimba mindáyavesa sésa úwoisan-tantaa'an-iyé síyawai anómba sáwí-meyamba mayánááowe. Áánútun-amanko úwoimo súwa'naa iwáántávésa simái sáwí'a umánkaraawai anómba sáwí-meyamba mayánááowe.

³⁰ maarán-áimbó siráimba mindá Áánútuma póna maará séna anondá meéyámbá timénaunda mindá kendéimán-iyé. sáwí-mayaiyave'a meéyámbá timénaumne séna moórá-ainkwara'a séna Ísóigo kwená kwaási tísaa umai iséna taaínkaa'a umái-meyamba timíníye siráíye.

³¹ Áánútu asirayánkwáráwái póna tíkena sáwí-meyambo timínimba mindá anómba táátavesa ónááovo Áánútuntave'a imáyáa é'a torupamáí maí'mai'a úmae iyé'a moórá-morawai asiramátinkanaaowe.

³² ááéma Áánútu keinárawatavena sáma kamátinkonka'a umbai-yántááí'a umátinkowa'a íma ivátuwe'a asiramái méraavo mindáyave'a imáyáa oró.

³³ moórá-mora-tawai amáparawai túranka'a sáwí'a umátinkesa simái sáwí'a umátínkómbanivo asiramái mé'a moórá-mora-tawai kentí kwaásimo sáwí'o umátínkómba túwa'naa úmae iyúwasa keinárawakwara'a sáwí'o umátínkómba asiramái méraawe.

³⁴ Áánútuna kwaási-i'o unkákémbá keinárawapinkemba évakarawai ándáva'o mótínkómba tiruntávé'a umátínkówasa kentí náaindaambo tavíyááví umbá íma imáyáa é'a sé'a usáyaaitarain-tantaa'a kwíyómpa'a kwáyáimba póta maí'maita ónaumne suwaná tirunkó kawé'á uráíye.

³⁵ mirá uráavo Áánútuntave'a asiramái mé'a kawé'-méyámbá kwémayaawe.

³⁶ Áánútuna imáyáavinkení'a é'a kwemó mirá umátinkanaumnemo siráin-tantaa'o mayánááontave'a asiramái maí'mai'a úmae iyíyana íma tívón-kaíno.

³⁷ mindáyavena Ísu Káráisitimo kumínimba amu'maréna ména Áánútun-aii aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna sáwíyan-kanaa kwáyáimba póna tíníwai íma úwoi ména tíníye. agaimaréna siráíye. moóráva'a agaimaréna séna

³⁸ kesí kwaásigo arupí umái máyáiwai kesé aráápamai máyáimba póna inkaisénamo siyuwénamo kówína'o é'a íma aamoí umánkanaumne siráíye agaimaréna siráíye.

³⁹ mináimbá siráimbanivo kesáámá inkaisésamo auwésamo kówésamo ánásanaaon-kwaasiraanta íya éta Áánútun-aaiyaveta áraire séta kwenká'á agevamáíya méta kawé'á umáíya maí'maita ónaumne.

11

Áánútun-aaiyavai áraire sésa kwenká'á agevamái máyáan-ankona kwaasái.

¹ Áánútun-aaiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyáan-amba maarán-ámbán-iyé. Áánútu to'mayaa uráin-tantaataveta séta árai-tantaa'an-iyé séta amu'maréta méta súrandeiyáamo ímo awánaraunda-yantaataveta séta árai'a kwáyáiyé kwésune.

² kentáá síkwá'náma Áánútun-aaiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái asiramái máyóntavena Áánútu séna kawe'án-owe siráiyé.

³ naaóvá'á Áánútu séna kwíyómba maramá paáruwo súwana paárúwata mináintávéta áraire kwéseta kwéisaumne. ímo awánáúnda-yantaapinken-tantaa'nei awánáúnda-yantaa'a Áánútu taróruraiyé.

⁴ naaóvá'á moóráwai áwí'a Épeo Áánútun-aaiyavena áraire séna pói tuvú'mái agaimái Áánútumba ámakowana awaaó áwí'a Kááini kwemá toómbá áká'mai Áánútumba amúwana Épeo Áánútumo sirónteni'o úntavena Kááinimo ámakowaimba usáyaaitaraiyé. Épeo Áánútun-aaiyavena áraire séna kwenká'á agevamái máyóntavena Áánútu ámakon-tantaa'a awánéna kawe'án-iyé séna kwembá awánéna arupí umái máyaandawai óne siráiyé. naaóvá'á Épeo pukówasa kwentávésa sésa Áánútun-aaiyavena áraire séna kwenká'á agevamái máyon-kwaasiman-iyé kwésewata ísámaeta kwéiyumne.

⁵ naaóvá'á moóráwai áwí'a Ínóki Áánútun-aaiyavena áraire séna kwenká'á agevamái máyóntavena Áánútu púwivo séna kunáí'maena kwíyómpa'a móankarowasa avakáá uwááesa túwómbanivo Áánútumo áikomba íma awánaraawe. Ínókimba Áánútumo ímo kunáíkonka'a marapá'ó máyonka'a moóráwai Ínókin-aai aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna Áánútuma aamoí ínkwáe-i'a úmae iráiyé agaimaréna siráin-aintaveta séta Ínóki Áánútun-aaiyavena áraire séna kwenká'á agevamái méraiye kwésune.

⁶ Áánútunopa'o kwétewai Áánútu ména kwembó avakáá onááon-kwaasi kawe'á umátínkáin-aintavesa aiva'á sésa árair-aimban-iyé sésa kwenópa'a kwétewe. ímo árair-aimban-iyemo sésamo ésa íma kwenópa'a ténááowe. miráumai Áánútun-aaiyavesamo ímo áraire sésamo kwenká'ó ímo agevamáímo máyáawai Áánútu íma aamoí umátinkaniyé.

⁷ naaóvá'á Áánútu Nówaamba naaémbo nonkó tuwaaténa kwaási tínkaminiyé-aimba simámuwana iséna séna áraire séna non-avóvomayaapa'o kwínín-damba úmarena kwená aarai-íyámpóiyé kwenanáávú'maare umáyówana nonkó miwí íma nawíkaraiyé. Nówaa Áánútun-aaiyavena áraire súntavena Áánútu Nówantavena séna arupí umái máyaane súwana Áánútumo marapá-kwáásímó sáwí-meyambo timínín-aimba iséna simátímakaiyé.

⁸ naaóvá'á Áánútu Ááváramuntavena séna ená maramá tuwé aménaunda-marava'a kwaaó súwana áraire séna kwená maramá tuwéna ímo awánarom-barava'a Áánútumo amúpa'a kuréna

⁹ Áánútumo aménaumne siróm-barava'a koména mináintávéna áraire séna ó'om-baravaken-kwaasigoraamba kwááyu-namba úmarena méraiye. mimbará Ááváramuntavenamo siróntemba ááninko Áísákaante anówainko Yákóponteyavenagwara'a timénaumne siróm-barava'a Ááváramu-iyaise mésaýa kwááyu-namba úmaresaya méraawe.

¹⁰ Ááváramu miráumai ména moórá-naopatavena imáyáa éna Áánútumo kwíyómpa'o to'mayaa úmakain-daopa'a asirayán-ávómbá kwaíkwai'a ínín-daopatavena imáyáa éna amu'maréna méraiye.

¹¹ Ááváramu awainínkó áwí'a Séraa Áánútun-aaiyavena áraire siráiyé. Áánútu simámena séna iyámpói ankáníyone súwana árai'a kwemó sintení'a owáímán-iyé séna

iyámpóimo ankánaunda-kanaa ánásaraiye séna íma imáyáa éna asirayámbá maéna ámú'a kauréna iyámpói ánkariye.

12 miráumai Ááváramu iyámpói ankómba anónu'mai kómpinkemba sáwíva-kwaasi aísavutantamba ónááowaiyavena kwíyómpa'o o'ó sáwíva'o kwáísanamo nompá'ó nonáámááimo sáwíva'o kwáyáintemba mirán-kwáási uwasá íma kanaán-umai táámparaawe.

13 maanáúváívimbó túwí'o agaimakáunda-kwaasi Áánútun-aaiyavesa áraire símae kwéiyesa kwenká'á agevamái maivá kwéiyesa pukáawe. Áánútu asiramái séna mirá umátinkanaumnemo siráin-tantaa'a íma máyómba némpa'a kwáyowasa úwoi aaí isésa aamoí ésa sésa marapátáámó máyaundaya ó'om-baravaken-kwaasiraamba umáíya sáwíyanka'a ménaumne símae kwéiyesa pukáawe.

14 mirán-áimbó kwéesen-kwaasi miwítí mara-úrpa'a imáyáa kwéuwata ísaraumne.

15 miwímó tukóm-barayavesamo imáyáamo urésaraai koyauweránááon-amba kwáyomba pósa awánaraasino.

16 íma mirá ésa kwíyómpa'o usáyaaitarain-ayampa'a imáyáa uráawe. mindáyavena Áánútu aamoí éna séna kesí kwaásiman-owe séna póna miwítí maru'á to'mayaa uráíye.

17-18 Áánútu Ááváramuntavena asiramái séna enááninko Áísákaampinkemba enaísavutantambo ónááowai paáronaaowe siréna naaémba moórá-aimba áísaa umai isánáe séna enáánimba Áísákaamba tuvú-simiyo súwana Ááváramu séna Áánútu simásimena séna enááninko Áísákaampinkemba enaísavutantamba ónááowe siráimba árai'a miráumai paárumasinkaniye séna Áísákaa mimbórá-iyámpói úwana íma tátorena áí'maena tuvuwíndayavena kwéena

19 imáyáa éna séna Áánútu kanaán-umai puwíndavinkemba usásinankaniye séna tuvuwíndayavena úwana Áánútu séna étuwaao súwana ivátuwena ááninkomba inkamúwana puwóntenkaani'a kwéumpinkemba áíkaiye.

20 Áísákaa Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena Áánútumo naaémbo paárinin-tantaatavenamo sirón-aintavena ááninkai Yákóponte Ísonte kwaaró'á tumátínkaraiye.

21 naaémba Yákópo anónu'mai kéna puwíndayavena kwéena tááúnka'a tátorena kívaena Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena Áánútuna imáyáa mósá maréna naaémbo paárinin-tantaatavenamo sirón-aintavena Yósépi ááninkai kwaaró'á tumátínkaraiye.

22 naaémba Yósépi anónu'mai kéna puwíndayavena kwéena Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena simátimena séna Áánútu kentáásí kwaási Ísareri-kwaasi Ísípi-maravakemba ayú'mai tí'maena kentáásí maravá'á mótinkaindara'a kesiyáántamba maimaésa máútaaro Yósépi siráíye.

23 naaémba Mósesi anóvowi kwembá ánkaresarai awánésarai kawer-iyámpóimán-íye sésarai Áánútun-aaiyavesarai áraire sésarai kwenká'á agevamái máyóyantavesarai Ísípi-maravaken-anon-kwaasigo iyámpóiyomba tínkantuuwaromo sirón-aintavesarai íma táátavai uyambá mináimbá karésarai Mósesimba aúpá'á ánkariyana kaumbo-kwíyómbá ánásowana minánón-kwáásígó ayáámúnko áí'maena kwená naaúmpa'a móankarowana

24 naaémba Mósesi anón-úwasa awánésa sésa Ísípi-vaken-anon-kwaasigo ayáámúnko ááninkoman-íye kwésuwana Mósesi Áánútun-aaiyavena áraire séna kwenká'á agevamái máyontavena mirámó sun-áimbá ánaaemba umátimena séna kemá íma kwenáánimba úne siráíye.

25 Ísípi-vaken-kwaasi sáwívar-oisamba marésa sáwí'o kwéontavesa aamoí kwéumba Mósesi ááemo ánásanin-tantaatavena íma arááíma kwétowana séna umbai-yántáá'ó

simenááombo éna kanaán-iyé séna Áánútuna kwaási kwená kwaási póna máyón-ayampa'a koména

²⁶ imáyáa éna séna Áánútu kentááyávéna tiráníwaine séna usásinankaraiwaina mayáí mayánaunda póna umbai-yántáá'ó kempá'ó tínimba minánkó Ísípi-kwaasiti sáwívar-oisamba mayánaunda-ankomba usáyaaitaraiye séna Áánútuma kawé'-mékámá simíníye-imayaa éna mirá uráíye.

²⁷ naaémba Mósesi Ísípi-marava'a tuwé'a kónaumne sirónka'a anón-kwaasi áwáá'a áúwana Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena kwenáároi íma inkaiséna úwoi kówéna Áánútumba íma túrandei awánarowaimba imáyáavinkemba awánarontavena úwoi kóuraiye.

²⁸ naaémba Ísípi-a' Áánútuna kwayó'nákó kwíyómpakewai moórá-mora-naumpimpakemba aivar-iyámpói tínkamindayavena kwéuwana Mósesi Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena Ísareri-kwaasiti aivar-iyámpói íma tínkaminkwae séna Ísareri-kwaasiyavena póí tuvuké'a ááto-taira'a naaemá pé'mare'a mimpói kemá naaró súwasa mirá uráawe. mindáyavesa áwí'a tésa páásova-tanone siráamba mindá tíoátaasa-tanone siráawe.

²⁹ naaémba Ísípi-marava'a Ísareri-kwaasi tuwésa tésa anón-donko áwí'a naae-nóné supa'á tésa Áánútun-aaiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyóntavena mindónkó tuwínka'a úwasa nonáámááíravamba táatowasa Ísípiwaken-kwaasi kwa'maésa tésa mindómpímbá tuwaná mindónkó kunátawisena minkwáásí tínkantasaraiye.

³⁰ naaémba Ísareri-kwaasi sésa Yéríko-naopaken-kwaasi kotínkantuweta mimbárává'á koménae sésa kumbá Áánútu mirán-oro sirómba áraire siróntavesa mindáo'a óntandeimo íí'o úmakopa'a kókuyauku uwááesa tóyo eémesa ava'moraéra'a mirá ésa avakaeténgomba komirá uwaná kweyáárika'a miní'á tawísímaena marapá'á kumúwasa Yéríko-kwaasi tínkantuwesa koménaawe.

³¹ Ísareri-kwaasi Yéríko-naopa'a íma kurónka'a kae'nárai tí'márówasarai mindáo'pa'a kotivúntamai awánayae sésarai kuyambá moórá-ininko áwí'a Áré'api eénánká'á nááún-ininkona naaúmpa'a kuyaná Áánútun-aaiyavena áraire séna minkáé'nárai aúpá'á tiyuwówasarai tirááíye. Ísareri-kwaasi Yéríko-naopaken-kwaasi kotínkantuwe'a koménae sésa kurónka'a Yéríko-kwaasi Áánútun-aaiyavesa íma áraire sirówai tínkamesa Áré'api Áánútun-aaiyavena áraire sirón-inimba íma inkánkaawe.

³² amáparawai tááímo agáyáanda ayáátáár-aimba imbá pó'a amáparawai táái íma agayánaumne. miwí túwí'a Kítíyono úwana Péreke úwana Sámúsoni úwana Yépetá úwana Tévíti úwana Sámúwéri úwasa Áánútun-aai simátímakowaiye miráumai-kwaasi ésa

³³ Áánútun-aaiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyóntavesa pósa miwívínkémbá évakarawai namuro-kwáásí usáyaaitesa arupí umái miwítí kwaásira'a kárakwiyesa Áánútumo asiramáímo séna mirámó ónaumnemo siróntemba umái máyówana Áánútu aváár-iyán-tóika'a awáá urówana íma vówasa mésa

³⁴ miwívínkémbá évakarawai anóni'a pisíntukowasa miwítí namuro-kwáásí tínkamona suwaná Áánútu tíoítinkowasa kawé'á umái mésa íma asiramái máyówana Áánútu asiramátinkowasa mésa miwítí namuro-kwáásí tínkantuwesa méraawe.

³⁵ évakar-inimba Áánútun-aaiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyóntavena miwí timááraamo pukómpinkemba Áánútu usásintinkaraiye.

namuro-kwáásí évakarawai tátoresá sésa Áánútumbo tínaaembo umámíyataamo éta íya tínkameta étinkanaumpo Áánútumbo tínaaembo ímo umámíyataamo éta

tínkamonaumne suwasá Áánútumba íma sínaaemba umámenaumne sésa imáyáa ésa púwónana Áánútu súwa'naa ínata kwíyómpata maí'maita ónaumne suwasá tí'a úni'a umátínkówasa pukáawe.

³⁶ Áánútun-aaiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyóntavesa miwítí namuro-kwáásí évakarawaiyavesa tuwíráái sésa tínkambae kwéiyesa évaka'a tíyayaanka'a asááumai tí'maesa ándáva'a mágwétiyuwesa

³⁷ évakarawai óntandei tínkamuwasa púwúwasa évaka'a maánkáára'nei taasa'naasá kwéumasuwesa évaka'a taanasatanei túvimba aira'naará kwéuwasa kwévuuwasa évakarawai íma kawer-únánkwátói urésa sipisípi-ayau-unankwatoi uwasá évaka'a méme-ayau-unankwatoi urésa íma kawe'náúmpímpá'á kwégwaesa úwoivimpa'a kog-wáísagwai ésa íma toómbá makówasa sáwí'a umátinkesa umbai-yántáári'a umátinkesa

³⁸ kawe-kwáásí-í'a umái máyóntavesa tí'mátuwowasa kówésa kwaásimo ímo máyópa'a kwénaesa omápa'a mésa maipíné muri-áivíné kwaésa miráumai mésa kawe-kwáásímá pósa sáwí'o umátínkówaivimba íma máúmba keyáára'a maémáéwe.

³⁹ mirán-kwáásí Áánútun-aaiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyóntavena Áánútu séna kawe'án-owe siráivo marapá'á máyónka'a Áánútumo mirá umátinkanaumnemo siráin-tantaa'a íma awánowana

⁴⁰ Áánútu miwíyávéna amu'maráaro séna naaémbo keséyaamo ménaaon-kwaasiyavena imáyáa éna kawer-ámbá kentááwé miwíyé kasenkuí'a umásinkanin-anta kwisínkaraiye. mindáyavesa marapá'ó máyónka'a íma awánaraawe.

12

Áánútu kentáásivowai-i'a kwéin-kwasai.

¹ miwí miráumai máyómbanivo kesáa maaráyá ónaumne. miwí Áánútun-aaiyavesa áraire siráawai torupamáimo máyómpimbo kesáa avumpinkáántá máyaunasaraanta Áánútun-aaiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyón-amba kwéagaraasinkaawata mindáyaveta umbai-yántáá'á ivátuweta kentáámó sáwí-imayaaomo tátokaimba ivátuweta kwaásimo isaaisésaraambo kwégwesaraambo mimbórá-imáyáámó kwégwaraantemba Áánútumo agaráásínkarain-ampata íma sívón-káínata asiramáíya kónaumne.

² kwaásimo isaaisésaraambo kwégwesaraambo ayááivá'ó kwáyáim-beyantavesamo imáyáamo ontembá Ísuntavetaawe su'mai imáyáaya onó. Ísu imáyáaya símakaisata Áánútun-aaiyaveta áraireya kwésunanaya imáyáaya kwésimimba póta Áánútuweya aráápamai maí'maita úmaeta iyónaundayaawe. Ísu naaémbo arunkó aamoí ínín-imayaa éna póna taaira'ó puwíníntavena íma a'áo séna taaira'ó púwón-antavesamo tigaeyávésa kwéomba íma imáyáa éna póna Áánútu kawáá uráiwai ayáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á mara'á máyáíye.

³ Ísuntave'a imáyáa oró. marapá'ó máyonka'o sáwí-kwaasi sáwí'o umánkáva'o iyúwanamo asiramáimo maimaénamo iráimba imáyáa é'a íma tívón-káína'a íma ivátuwe'a asiramái máéro.

⁴ sáwí-yantaatave'a kárákwimae'a kwéiye'a asiramái máyáampinkemba íma tínkamowa'a pukáawe.

⁵⁻⁶ Áánútu asiramátinkanintavena séna kesiyáámúmbaare kesáánimbaare ísáaro súwana agaimaréna siráin-aimba imáyáa oró. maarán-áímbá séna

Ísóigo arumbá tímakaiwai arupí kwéumatinkena kesáánimba owémó kwésiwaiyavena kesáái isáígwáe séna kwétinkamiye. mindáyavai kesááninkoo Ísóigo arupí umánkáimba íma úwoisan-tantaa'an iyé-ímáyáa éma sáwí'o uráanda asiramái simámakaimba enarunkó íma sáwí'a íno

agaimaréna siráiyé.

⁷ umbai-yántáá'ó kentópa'o kwétimba Áánútu kawé'á kwéumatinkena kwená iyámpói owaná póna mirá kwéumatinkaiyé. amápar-iyampoi kawé'á ónááontavesa miwí tinóvowi arupí kwéumatinkaawe.

⁸ Áánútu amápa'a kwená iyámpói umbai-yántáápínkémbá arupí kwéumatinkaimba umbai-yántáá'ó kwáyáiwai Áánútuna iyámpóin-ovo umbai-yántáá'ó ímo kwáyáiwai ó'owiti iyámpóin-owe.

⁹ moórá-ainkwará'a súnnda ísáaro. marapákén-késívóisaiya arupí umásínkaraawata miwí táái iséta miráumai kwíyómpaken-kentaasivo áái iséta kawé'á umái méta minánón-áimbá miráyá onó.

¹⁰ sáwíyan-kanáa marapákén-késívóisaiya miwítí imáyáavinkemba arupí umásínkáantaanivo Áánútu kawé'á umátinkanáe séna kaweré su'maiya umáíya ménaundayavenaya kwemó kawé'ó umáímo máyáintemba miráyá ónaundayavenaya arupíya kwéumasinkaiyé.

¹¹ arupí kwéumasinkaindarata sirunkó umbái kwétainata íya aamoí éta naaémba minúmbái-yántáákó kawé'á umásínkaindarata minúmbái-yántáákóná anondá paru umái kawé'á umái ménaumne.

mirám-baaran-oro siráin-kwasai.

¹² miráumai kárakwiye'a tiyáántán-kwimai mé'a

¹³ arupí-amba imáyáa umái kwáráaro. keinárawapinkemba évakarawai tuwánésa sáwí-amba kwáráavo sé'a kawé'á umái mé'a arupí-amba kwáráaro.

¹⁴ tiyáántán-kwimai amáparawaiye paru umái máéro. ímo kaweré su'mai umáímo máyáawai Ísóigomba íma awánanaaovo kaweré su'mai umái máéro.

¹⁵ keinárawapinkemba évakarawai Áánútu úwoi kwétuwa'naa-iwaimba auwáúnavo sé'a kárakwiyo. keinárawapinkemba évakarawai tirunkó sáwí'a índarakemba misáwí-ímáyááo amápa-kwaasivimba kóyáwé iváínivo kárakwiyo.

¹⁶ sáwí-yantaatave'a tirááyave'a ováínivo kárakwiyo. naaóvá'á moóráwai áwí'a Íso Áánútuntavena íma imáyáa éna sáwí'o uráintemba keinárawapinkemba évakarawai mirá ováínivo kárakwiyo. kwemá Áánútuntavena íma imáyáa kwéuwaimba moórá-tawai áái kwéankowana ávákontavena séna ená toómbá nasímínana mintónkóná anondá emá aivar-íyámpói aúrénana kenkáísivowa kawé-kwááró'á tumánkaniyé séna

¹⁷ ména naaémba moórá-imayaa éna kesivo kawé-kwááró'á tumásínkainkwaé séna anón-ivi'a tówana avowámá ávákomba kawé-kwááró'á tumánkena póna kwembá íma tumánkowana ááémo sáwí'o uráin-tantaako avowámá kawé-kwááró'á tumánkanin-amba ítáraiye. keinárawapinkemba évakarawai mirá-sáwí'á ováínivo kárakwiyo.

¹⁸ naaóvá'á Ísareri-kwaasi Sáínai-omar-andampa'a komáyówana anón-irama kwégena tinépái kwégowasa uwaná anómbe túnkuwana anón-unda torówana

¹⁹⁻²⁰ uwíremba anónka'a aú'mai iyúwana aaigówé su'mai séna kwaásiye póíye maanómáká'ó tíya'o é'a óntandei tínkamiyasa puwónááowe súwasa mináimbó ísón-kwaasi táátavesa ésa sésa ókwará'a moórá-aimba íma sínata isánáe sésa táátavesa ésa

²¹ awánon-tantaa'a anómbe táátavesa uwaná Mósesi séna sááte kéna siyántámbá taráiyé siráiyé. naaóvá'á Ísareri-kwaasi mirán-tántáá'á koawánaraavo keinárawa'a mirán-tántáá'á íma kogwéawanaawe.

²² íma mirá é'a Áánútunopa'o tiráamba maaráání'a kwéowe. moórá-omako áwí'a Sáíyono-omapa'a té'a Áánútu asirayánkwáráwáíná naaópa'a té'a kwíyómpa'a aúna-nao'a Yérúsaremu-naokaan-daopa'a té'a kwíyómpaken-kwayo'narawa'o sáwíva'o toru-pamáímo mésamo Áánútu áwí'o mósá marésamo aamoí kwéopa'a té'a

23 aiva'ó Áánútunopa'o tésamo kwená kwaási-i'a umái máyáapa'a tiráawe. kwíyómpa'a aúváivimba miwí túwí'a agaimakáíye. Áánútu amáparawai miwímó máyáawaina ááintavena tísaa íníwainopa'a té'a marapá'ó arupí umáímo máyówanamo Áánútumo kasenkuí'o umátínkaraiwai kwíyómpa'a miwí timantómbó máyáapa'a té'a

24 Ísunopa'a Áánútu aúná-aimbo simáímo tarúmakaimba kwéagaraasinkaiwainopa'a tiráawe. naaóvá'á Kááini ávákomba Épeomba tuvuwúwana puwúwana kwená naaemá kumúwana mindáyavena anondá sáwí-meyamba amínkwáe siráimbanivo Ísuna naaemó kunkáimba kwaási kawe'á kwéumatinkaimba kwenópa'a tiráawe.

25 Áánútu keinárawatavenamo aaimó sínda-aimba íma araisé'a kárákwiyoro. naaóvá'á Mósesi marapá'á ména Áánútun-aaí simátimuwasa arááiraawai sáwí-meyamba mairáawe. miráumaimo kwíyómpakewaimo simátiminda-aintaamo araisénááowai árai'a sáwí-meyamba mayánááovo kárákwiyoro.

26 naaóvá'á Áánútu Sáínai-omapinkemba aai súwana anóm-barima taráimbanivo ívé'a asiramái séna moórá-kanaa tínimba ókwara'a anóm-barima taaó senaná kwíyónkowe maraówé anóm-barima táníye siráíye.

27 ókwara'a anóm-barima taaó sénaumnemo siráin-ainkona ááimba maarán-íye. marímo tánín-tantaa'a naaóvá'ó tarórurain-tantaa'a póna ánásanivo maríma ímo kanaán-umai táinda-yantaa'a kwaíkwaí'a íníye.

28 miráumai marímo tánimba Áánútu kentáará'á kárákwiraimba póna íya siyuwánimba póta sirunkó kawe'á ínata aamoí éta kwentávéta éta kwenáwí'a mósá maréta kwená imáyáa mósá máraandayavenaya aamoí íníye.

29 kankambó aú'maimo iravímbó agaisúwáantemba Áánútu mirá ínata póta kwená imáyáa mósá maréta ménaumne.

13

Áánútu aamoí ínkwáe-i'a oro siráin-kwasai.

1 Ísu Káráísitiye tarúmai máyáawai Áánútuna akúní'a umái máyáamba pó'a moórá-morawaivimba kentirumbá kwétime'a íma ivátuwaaro.

2 namu-kwaasímó tíya'o é'a toómbá naambá kwétime'a íma ivá'á tiyúwáaro. évakarawaimo mirámó uráamba íma marapá-kwáásí kawe'á umátínkaraavo kwíyómpaken-kwayo'narawa'a mirá umátínkaraavo íma kwíyómpakewai owé-ímáyáá uráavo marapákén-kwáásí owé-ímáyáá uráawe. mindáyave'a namu-kwaasí túwa'naa oro.

3 Áánútuna kwaásivinkemba kwená kwaási onkákémbá évakarawai tí'maesa ándáva'a mótínkáamba miwíse ándáraamba umái maémáyáambanivo mindáyave'a imáyáa é'a túwa'naa oro. umbai-yántáá'á miwívímbá kwáyáin-kwaasi keinárawapinkwara'a miráumai umbai-yántáákáámbá kwáyáiwain-ovo imáyáa é'a túwa'naa oro.

4 aaraimó kwaaimó máyáawasa kwaaimó aaraimó máyáawasa kwéon-amba kawer-ámbán-ivo aarai íma sáwí-anka'a nááówasa kwaai íma sáwí-anka'a nááówasa miráumai máyáavo aarai-úmóyáné kwaai-úmóyáné íma oró. mirámó íyanamo éna Áánútu sáwí-meyamba timíníye.

5-6 Áánútu séna íma tiyuwé'a túwa'naa ónaumne mináimbá siráintaveta asiramái méta séta Ísóigo kwésuwa'naa-imba pó'a kwaásimo sáwí'o umásinkaiyamba íma sáá'a káníye séna Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna siráimba pó'a óntantave'a íma anón-imayaa é'a mirán-tántáákó kembá tátoraina'a sáwí'a iiyáváinivo makáan-tantaatave'a sé'a mindá kanaán-íye seró.

⁷ ááéma kentí anón-kwaasi Áánútun-aaí simátímakaawaiyave'a imáyáa oró. miwímó máyón-aaíne pukáan-aaíne imáyáa é'a Áánútuwemo aráápamaimo maémáéntemba mirá oró.

⁸ Ísu Káráísiti naaóvá'ó uráintene minká'ó mirá uráintene ívékwara'a mirá kwéintene naaénkwara'a mirámó ínintene. mindáyave'a

⁹ toómbá aambá áúmbakaan-amba kwaránááomba íma túwa'naa ínivo Áánútu úwoi súwa'naa umáíya kwéasiramasinkaivo ó'on-o'om-bonor-aimba kampa'-mónór-áímbá isé'a kwaráavainivo kárákwiyoro.

¹⁰ Ísu Káráísitimo puwénamo kwenáúmo Áánútumbo ámakaintavenaya kwésuwa'naa-imbanivo mono-náúmpá'ó mono'-máayáí-kwáásímó póimo tuvú'máímo Áánútumbo ámén-kwaasi íma kanaán-umai kwétuwa'naa-iyé.

¹¹ aiva'-mónó-káwáánákó kwaási sáwí'o uráantavena póí tuvukéna naaemá umaéna Áánútuna aoka'-náúmpá'á íréna mindááémá tuvimpín-úmáráísasa mimpóí mindáókona aaumépa'a íma nésa agaisukáawe.

¹² miráumai Ísu Káráísiti kentááyávéna imáyáa éna sáwí-imayaa maitiyuwánaumne séna íma a'áo súwasa áí'maesa mindáókona aaumépa'a móankaresa tuvúwúwana puwúwana kwená naaemá kunkáíye. mirámó uráimba póimo tuvú'máímo Áánútumbo ámén-kwaasi íma kanaán-umai kwétuwa'naa-ivo kentáá kwésuwa'naa-iyé.

¹³ Ísumba áí'maesa mindáókona aaumépa'a móankaresa tuvúwúwana pukáimba miráumai mono'-náúmpá'ó póimo tuvú'máímo Áánútumbo ámén-amba tuwáúnasaya kwembó simáímo sáwí'o umánkaraantemba kentáágwárá'á simái sáwí'a umásínkáamba póta íya kwentá auwánaumne.

¹⁴ marapá'ó kwaíkwai'o ínín-dao'a íma kwáyáintaveta kwíyómpa'o maí'maitaamo ónaunda-naopata imáyáaya éta póta íya kwentá auwánaumne.

¹⁵ Áánútumbo póimo ámentemba Ísu Káráísiti kentááyávénawe séna pukáintaveta Áánútuna kwaási úne súndawaiya aamoí umánkamae kwéiyeta kwenáwí'a mósá maréta íya túwáano.

¹⁶ kawé'á umátinketa túwa'naa eta íyaamo túwáandayavena Áánútu aamoí íníye.

¹⁷ kentí anón-kwaasi táái isé'a kwésentemba mirán-oro. keinárawaka'a kawé'á umái kárákwimae kwéiyesa naaémba Áánútumba mimbáyáyávé'a simámenaaowe. miwí tááimo ísámimo kawé'ó íyasamo ésa aamoí íya'a mindáyave'a kawé'á umái ménaaowe. miwí tááimo ímo ísámimo kawé'ó íyasamo ésa miwítí mayáí umbái táína'a mindáyave'a íma kawé'á umái ménaaowe.

¹⁸ imáyáa éta kentáásirumpinta íma aaí kwáyáísata amápa-tantaataveta arupíya ónáeya kwésumpo kentááyávé'a Áánútumpa'a námúnaa símae íyóro.

¹⁹ asiramái simátíme'a sé'a ókwara'a kentópa'a sáwíyanka'a kónaunda-amba Áánútu paárinintave'a námúnaa seró sune.

námúnaa siráin-kwasai.

²⁰ Áánútu paru kwéumatinkaiwaina ááinko éna Ísóigo Ísu pukáimpinkemba usásinankarowana puwúwanamo kwená naaemó kunkáintavena póna simái tarúmakain-aimba kwaíkwai'a ínana sipisípira'o kárákwiraiwaimo intembá Ísóigo Ísu kentáará'á kwégarakwiyye.

²¹ Áánútuna imáyáavinkení'a ónááontavena Áánútu asirayámbá timíníntave'a námúnaa kwésune. Áánútu kentáásirumpinta mayáí kwémayaimba Ísu Káráísitina asir-ayándéi kwembó arááímo taim-báyáí Áánútu mayáníntave'a námúnaa kwésune. Ísu Káráísiti áwí'a aasiyaasí anómba kwaíkwai'a kwéimba árair-aimba intávé'a námúnaa kwésune.

²² kesí kwaásiyono. asiramái simátime'a sé'a asiramátinkanaundayave'a maanáúváímá agaimái timúnda íma ayáátáár-aimban-ivo kwempa'á mé'a ísáaro.

²³ moórá-aimba ísáaro. moóráwai áwí'a Tímóti ándávakemba kwéayurankaamba póna ááémo tína'o é'a kentópa'o kóndara'a áí'mae'a kónaumne.

²⁴ kentí anón-kwaasiyavetaawe Áánútuna kwaási amáparawaiyavetaawe simátime'a sé'a kawe'á umái máéro kwésune. Áánútuna kwaási Ítári-maravakewai simátimesa sésa kawe'á umái máéro kwésewe.

²⁵ Áánútu úwoi kwétuwa'naa-intave'a námúnaa kwésune.
kesáái ánásaiye.

Yémési

Ísu kwíyómpa'a irówana Yémési Ísun-áváko póna Yérúsaremuva'a ména Ísóigona kwaásira'a kárákwiraiwai moórá-kwaai aiyayaan-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna maanáimbá agaimái Yútaa-kwaasi Ísuna aampa'ó kwéguwai agaimái mátímakaiye.

¹ kemá Yémési maanáúváímá agaimái timúne. Áánútuna mayáiyé Ísu Káráisitina mayáiyé kwémayaundawai maanáúváímá agaimái kwétimumpo Ísareri áánimbaa'a sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi tisaavutantambo uráawai ó'on-o'om-barava'a kóyáwé umái máyáawai ísáaro.

asiramátínkáin-kwasai.

² kesí kwaásiyono. umbai-yántáá'á ó'on-o'on-tantaa'a kentópa'a kwétivo tirumbá etóyóí umái máéro.

³ umbai-yántáá'á kentópa'a kwétimba Ísóigo Ísuwe aráápamaimo mé'o ímo auwé'o é'a asiramái ménaaowe. mindáyave'a ísaraamba póna umbai-yántáá'á kentópa'a kwétivo tirumbá etóyóí umái máéro.

⁴ asiramái maí'mai'a úmae iyíyana íma tívón-káina'a mirán-káwér-ímáyáá úmae kwéiyiyana Áánútuna kawe-tántáátávéna íma táái tinkániye.

⁵ kawer-ímáyáá mayánáe síyawai Áánútumpa'o áísaa íyanamo éna timíníye. Áánútu nóintavera kwésisaaoo íma séna íma tátorainda úwoi timíníye.

⁶ Áánútumpa'o áísaa íyamba íma kaer-ímáyáá é'a úwoi kesáái isáníye seró. kaumbo-káér-ímayaamo tokáiyawaimo ésa kavóná-kwaasima pósa avumpin-kwáásímá ména kogwaétuwe tagwaétuwe-kwaasiraamban-owe.

⁷⁻⁸ mirámó owáímá kaumbo-káér-ímayaa ésa íma mimbórá-ímáyáá umái kwarésa kawe'-máiyái kwémayaavo sáwí-ímayaa kwarésa mirámó kwéowaima Áánútumpa'o áísaa íyan-tantaa'a simíníye-ímayaan-ovo.

óísaniyaain-kwaasiye óísankwara-kwaasiyei kwasái.

⁹ óísaniyaain-kwaasi Ísu Káráisitín-aaiyavesa árairemo kwésewanamo imbá Áánútu séna kesí kwaásiman-owe kwésimbanivo tirunkó kawe'á kwéivo

¹⁰ óísankwara-kwaasi Ísu Káráisitín-aaiyavesa árairemo kwésewanamo imbá Áánútu séna kentí óísamba íma aiva-tántáá'án-íye kwésimbanivo miwígwará'á tirunkó kawe'á kwéiye. konaarirí-yántáá'ó moigwáán-arambo kwénamo avurankambó tintenkáámbá óísamba aiva-tántáá'á iyé-ímáyáá kwéon-kwaasi mirá umái ánásanaaowe.

¹¹ aaváúmá iyéna aa'á kaisaná moigwáán-arambo aáyánkénamo minkáwé-tántáá'ó avurankambó tintembá óísamba aiva-tántáá'á iyé-ímáyáá kwéon-kwaasi mayáímá kwémayaamba miráumai ánásanaaowe.

sáwí-ímayaamo kentópa'o tína'o a'áomo sénááon-kwasai.

¹² Ísu Káráístín-aaiyavesamo árairemo kwésewanamo imbá miwívá'ó sáwí'o íi-yántáá'ó tínímbo ésa a'áomo síyanamo éna tirunkó kawe'á íníye. miráumai asiramái maí'mai'o íyanamo éna Áánútu timénaumne siráin-tantaa'a timíníye. ááéma Áánútu séna tirumbá kwésimen-kwaasi aúnaí'a umái maí'mai'a ónááowe siráintemba mirá umátinkaniye.

¹³ sáwí'o íi-yántáá'ó kentópa'o tína'o sáwí'a ónaumne-ímayaamo é'o é'a Áánútuntave'a sáwí-ímayaa símakaiye sevó. Áánútu íma sáwí'a íi-ímáyáá tiména íma kwená ímáýáavinkemba sáwí-ímayaa tavisimái mémaraniye.

¹⁴ kentáá sáwí-ímayaayavena sinkáinda misáwí-ímáyáágó kentáá tavisínata kwégwaraanaya

15 misáwí-ímáyáágó tátorainata sáwíta ónaumne. sáwítaamo úmaeta kwéiyonanayaamo éna misáwí-ímáyáágóná anondá máyaundawaina ááimba Áánútuna némpa'a ménaundayaaniye. mindáyave'a Áánútuntave'a sáwí-imayaa kwésimiye sénéááovo imáyáa umái kawe'á oró.

16 kesí kwaásiyono. mindáyave'a kampar-áíntávái áraire seváínivo kawe'á umái ísáaro.

17 amápa'a árai-tantaa kawe-tántáá'á kentáásópata kentáásivoma Áánútunopakemba kwégumiye. aaváúmá kwíyómba o'á úmakowana aaváúmá kumpékéna usaréna kwéivo Áánútu íma mirá kwéena aasiyaasí sáma kamásinkena íma ó'on-o'on-imayaa kwéiye.

18 Áánútu kwená imáyáa kwégwarena árair-aimba kwésimasimenaya mináráír-áíntávéna aúna-kwaasiraanta kwéumasinkaisata aiva'á kwená kwaási-ita uráanasaya naaémba ó'on-o'on-kwaasi mirá ónááowe.

Áánútun-aaí isésa mirámó kwéon-kwasai.

19 kesí kwaási kentí imáyáa kwéunda-kwaasi ísáaro. Áánútun-aaí ísámai kawer-é'a imáyáa uré'a aaí sé'a íma ááéma áwáá'a sé'a oró.

20 áwáá'o kwésen-amba Áánútuna kawer-ámpá'á íma áwáá'a kwésen-amban-iye.

21 mindáyave'a sáwí-imayaaneimo sáwí'o kwéon-tantaa'a tuwé'a umaé kumé'a Áánútun-aaí tirumpimbó makáin-aimba ísámai kawer-íyana mináínkó kawer-ámpá'á métinkaniye.

22 Áánútun-aaí tááre su'mai isé'o Áánútun-aaí isáúnda á'a kwéisaumne sé'o é'a kesávái kampa'á kwésevo Áánútun-aaí íma tááre su'mai isé'a kwemó siráintemba oró.

23 Áánútun-aaí isésa kwemó siráintemba íma kwéiyawai

24 non-kwaaúmpímbá tói'a awánasuwesa kówasa mirámó ombá ááéma kwétuwinkagwimba mirámó owái Áánútun-aaí isésa kwemó siráintemba mirá íma kwéowe.

25 Áánútun-aaí kasenku-áínkó póna mináínkó sáwí-imayaagomo tátokaimpinkemba iyátinkaniye. Áánútun-aaí isésa kwemó siráintemba kwéiyawai isésa íma tuwinkáinda mirá úmaesa kwéiyiyana mináínkó tirumpimbá kawe'á umátinkaniye.

26 mono-kwáásímá úne sembánivo kwésen-ainka'o ímo kárakwiyombo ésa kesávái-ímáyáágómbá kampa'á kwésimauwesa tóikakene su'mai sésa mono-kwáásímá úne kwésewe.

27 ketor-ínínkáré megusaa-íyámpóíraré umbai-yántáá'ó kwáyáiwairare kárakwiyesa marapá-kwáásítí sáwí-ampa'a tínaaemba kwéumasuwaawai Áánútun-aaí ísámai kawer-ésa Áánútu kentáásivo aúranka'a árai'-mono-kwaasi mésa Áánútun-arááíye su'mai kwégwaraawe.

2

amáparawai mimbórá-ímáyáán-oro-kwasai.

1 kesí kwaásiyono. Ísóigo Ísu Káráísti ó'oran-aaimba kwáyáiwain-aaíyave'a áraire sé'a kwenká'á agevamái máyáavo túwí'o kwáyáinda-kwaasi kawe'á umátinke'a túwí'o ímo kwáyáinda-kwaasi tínaaemba umátímémba mindá sáwí'a kwéovo

2-3 kárakwiyoro. torupamáímo máyáampimbo moóráwaimo óísankwara-kwaasi éna kawer-únánkwátói úmae tisanamó óísaniyaain-kwaasi éna sáwí-unankwatoí úmae tisa'ó kawer-únánkwátóigwarawaintave'a suwóká'á tamaiyó sé'o sáwí-unankwatoigwarawaintave'o nénka'a maiyómó kwéseмба mindá sáwí'a kwéowe.

4 mirámó sembá keinárawapinkemba évakarawai túma maimaé iyé'a évakarawai simái sáwí'a é'a sáwí-imayaanei taaínkaa'a kwéowe.

⁵ kesí kwaási kentí imáyáa kwéunda-kwaasi ísáaro. marapá'á máyáan-kwaasi óísaniyaain-kwaasi tuwánésa sésa úwoi-kwaasiman-owe kwésevo Áánútu óísaniyaain-kwaasi kwesé aráápamai asiramái máyáan-kwaasi tuwánéna séna kesí kwaásiman-owe kwésiye. ááéma Áánútu séna tirumbá kwésimen-kwaasi kwégawaa úndava'a ménaaowe siráimba

⁶ óísaniyaain-kwaasiyavena mirá siráimba pó'a móruna tiyúwáavo. óísankwara-kwaasi túma íma maimaé iyóro. óísankwara-kwaasi keinárawa'a sáwí'a umátinkesa aaimá kwésimatinkesa

⁷ Ísu Káráísiti áwí'a usáyaaitarain-awi'a kentí anóndako áwí'a simái sáwí'a kwéumankaamba pó'a miwí túma maimaé iyóvo.

⁸ Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna

esávái-ímáyáámó óndantemba

ó'owiti imáyáagwara'a uwó

siráimba pó'a minkáwér-ámáámbó asirayán-ámáámbó kwaré'o é'a kawe'á ónááombanivo

⁹ óísankwara-kwaasi túmo maimaé iyé'o óísaniyaain-kwaasi móruna tiyuwé'o é'a sáwí'a ónááowe. mirámó é'o é'a kawer-ámáámbá araaisiyana Áánútu aaimá simátinkaniye.

¹⁰ amápar-amaambo kwarésamo moórá-amaambo araaisiyambo éna aaimá simátinkena séna amápar-amaankomba arááiséwaiman-owe síníye.

¹¹ Áánútu séna íma aarai-úmóyámbá kwaai-úmóyámbá oró séna moórá-ainkwara'a séna íma kwaási tínkamiyasa púwóro siráíye. ímo aarai-úmóyámbó kwaai-úmóyámbó ombánivo kwaási tínkamiyasa puwónááomba ámáánkomba kwéaraaisewe.

¹² Áánútun-aaí kasenku-áínkó póna mináínkó sáwí-imayaagomo tátokaimpinkemba iyátinkaniye. Áánútu kwenáái kwaráawaiye arááiséwaiye tuwánéna tísaa ínimba pó'a imáyáa é'a kentóikare kentúrare kárakwiyo.

¹³ Áánútu aaivimbá maitinkáíndara'a tirumbó ímo umátinkaraawai Áánútu kwenarunkwará'á íma umátinkaniye. Áánútu aaivimbá matinkáíndara'a tirumbó umátinkaraawai íma táá'a kwégainana Áánútu aruntavái umátinkaniye.

Ísun-aiyavesa áraire sésa kawe'-má'yái máyáan-kwasai.

¹⁴ kesí kwaásiyono. Ísu Káráísitin-aiyavesa áraire kwésesamo ímo kawe'-má'yáímó kwémaesamo ésa miwí táái úwoi tóikaken-aimba kwésewe. mináímbá tóikakene su'mai kwésemba póna Áánútu íma kawer-ámpá'á métinkaniye.

¹⁵ Áánútuna kwaásivinkembo moóráwaimo ménamo unáánkwátóíye toóné ímo makáíndawaintave'o

¹⁶ keinárawa'o sé'o toómbá nenaná ámú'a váinama unáánkwátóí ane'á márénana koko'á ínama kwaaó sé'o toómbó unáánkwátóímo ímo amé'o é'a kentáái úwoi tóikaken-aimba sénááowe.

¹⁷ mindáyave'a Ísu Káráísitin-aiyave'a áraire kwése'anivo ímo kawe'-má'yáímó kwémayaambo é'a áraire sen-áímbá tóikakene su'mai kwésevo tirunkakémbá íma kwésewe.

¹⁸ évakarawaimo sésamo Áánútun-aiyave'a áraire kwésunda pó'a Áánútuna kwaási únemo kwésewasamo évakarawaimo sésamo kawe'-má'yái kwémayaunda pó'a Áánútuna kwaási únemo kwésemba kemá Yémési sé'a Áánútun-aiyave'a áraire sembánivo kawe'-má'yái íma kwémayaamba pó'a Áánútuna kwaásiya'o íma tuwánáúmne. kemá kawe'-má'yái kwémayaunda suwáné'a sé'a Áánútun-aiyavai áraire kwésene sénááowe kemá Yémési sune.

¹⁹ Áánútu kímborawai má'yáíye kwése'o árairemo kwésemba kawer-áímbá kwésembanivo miráwé su'mai kwésemba Áánútu kawer-ámpá'á íma métinkaniye.

Sáátáánigona kwayó'nárawa'o mináímbó kwésemba tiyántámbá kwétaisasa kwésemba póna Áánútu íma kawer-ámpá'á métinkaniye.

²⁰ íma kawer-ímáyáágwárá-kwáásín-owe. Ísun-aaiyave'a áraire kwése'o kwéomba íma kawer-máyái kwémayaamba úwoima aaimá kwésemba pó'a simáímo agaráátinkaanda ísáaro.

²¹ naaóvá'á kentáá síkwá'náma Ááváramu Áánútu simámakaini'a índayavena ááninko áwí'a Áísákaamba óntan-taareira'a mósá ánkarena tuvuwíniye úwana Áánútu séna a'áo siráíye. Ááváramu mirá uráintavena Áánútu séna arupí umái máyáane siráíye.

²² Ááváramu Áánútun-aaiyavena áraire kwésena íma miráwé su'mai uráivo simámakaintemba uráimba Áánútun-aaiyavena asiramái áraire siráimba á'a ísaraawe.

²³ Áánútun-aai aúváivimba agaimaréna séna Ááváramu Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena Áánútu séna arupí umái máyaanemo siráimba mináínkóná ááimba Ááváramu Áísákaamba tuvuwíndavena uráinka'a avora'á paáruraiye. naaémba Ááváramuntavesa séna Áánútuna kwaásiman-iye siráawe.

²⁴ Áánútun-aaiyavesa áraire séna kawer-máyái kwémayaawaiyavena Áánútu séna arupí umái máyáawe kwésivo Áánútun-aaiyavesa áraire séna íma kawer-máyái kwémayaiyawaiyavena Áánútu séna arupí umái máyáawe íma síníye. mináímbá ívé'a kwéisaawe.

²⁵ Áánútun-aai aúváivimba naaóvá'á agaimaréna moóra-ininko eénánká'á nááún-ininko áwí'a Áré'api ó'onkaa-ininkona kwaasái siráíye. Yósúwa maramá aúpá'á koawánaakaiyo séna ti'marówasarai minínínkóná naaúmpa'a tuyaná mindárai táái íséna áraire séna kwenamááraa tínkamovo séna moóra-ampa'a agaráátinkowasarai kóuraaiye. minínínkó mirá uráintavena Áánútu séna arupí umái máyáin-inimban-iye siráíye.

²⁶ timambá kówisasamo kwaásimo púwóntemba Áánútun-aaiyavesa áraire séna íma kawer-máyái kwémayaawai miráráán-umai íma tirunkakémbá áraire kwésevo tóikakemba kwésewe.

3

tói-kawaan-oro-kwasai.

¹ kesí kwaásiyono. Áánútuna mayái agaráátinkaiyam-bayai íma sáwívarawai mayánááovo moóra-morawai mayánááowe. agaráátinkai-mayaiya kwémayaundawaiya Áánútu asiramáíya kwésisaa índarakemba úwoi-kwaasi miwítí mayáiyávéna úwoisamba tísaa íníye. mindáyave'a íma sáwívarawai sé'a agaráátinkai-mayai mayánáe sénááowe.

² amáparawaiya évaka-tantaa'a sáwíta kwéundayaawe. tói-kawaan-esa kawer-áiné su'mai kwésewai árai'a kawer-kwáási mésa túra'a amápa-tantaaka'a kanaán-umai kwégarakwiye.

³ moóra-aimba imáyáa oro. anóm-poi áwí'a ósimba kwaási kentí imáyáaomo kwín-ámpá'ó kónáesamo ombá óipimba ákí-asirayan-tamayo'a ááranksa évarevar-ayaira'a ándáma aríkwímai tiyáámpimba tokésa kentí imáyáaomo kwín-ámpá'á moóra-ayamparanda tavisewaná minánóm-póímá kwégwiye.

⁴ nompí-sípígwárá'á imáyáa oro. mindá anón-tantaa'a isaná úndágoma améntámai ópa'a tuwánáe kwéisananivo avúsúmaenamo nááín-tamayo'a íma anón-tamayo'anivo sáwíyan-tamayo'a kwemó kónáe sipa'á mintámáyó'á kwántáísana minánó-sípígó kwégwiye.

⁵ maarágwárá'á imáyáa oro. kwaásiya anón-tantaa'a únanaya sóikoma sáwíyan-tantaako sáwívar-aimba kwésena súyaama maimaéna kwéiyimba imáyáa oro.

aiva'á sáwíyan-irama karéna kámaena anón-umi'a kwégautaapaiye.

⁶ iramó kámae kwéna anón-umi'o sáwí'o intembá sáwí-ainko miráumai kwégwena amápa súwawaata sáwí'a úmaena kwégwiye. sáwí-ainkona mayáigó amápar-ayampa'a amápa-sawi-mayaigomba kwéusayaaitaiye. misáwí-yántáákóná ááimba Sáátáánigompimba kwéena kentáásí mayáí tasáwí'a kwéena amápar-ayampa'a kóyáwé kwéiye.

⁷ aváá-kwái-kwaamba numamá iraankavayaambá noyáá'a amí'mír-umai kárákwiraambanivo

⁸ sáwí-ainko usáyaaitarain-tantaa'a pósa kwaási íma kanaán-umai kwégarakwiyowe. kwaaiivainkómó kwaásimo vaisanamó sáwí'o intembá sáwí-ainko mirá kwéiye.

⁹ kentáá sói'nei kentáásivowa Ísóigo áwí'a mósá maréta Áánútu kweiráání'a úmakain-kwaasi simái sáwíta kwéune.

¹⁰ mimbórá-sóipínkéntá kawer-áímbá kwéseta sáwí-aimba kwéseta kwéune. kesí kwaásiyono. mirán-ááínkó sáwí'a kwéiye.

¹¹ nonayumpinkémbá íma kawé'-nónkwára sáwí-nonkwara'a kwégumiye.

¹² inaómá íma terarambá iyáísana túsigoma kondóí-aramba íma kwéiyaiye. uwí-nónkó íma kawé'-nómbá auvínasa kwaási nánááowe. mindáyavena mimbórá-kwáásígómpínkémbá kawer-áínkwára sáwí-ainkwara'a sisaná mirán-ááínkó sáwí'a kwéiye.

kawer-ímáyáá Áánútumpakemba kwégumin-kwasai.

¹³ keinárawapimba évakarawai kawer-ímáyáá torésa kawer-ísái-yántáá'á toráawai mésa kawer-ímáyáágwára-kwáásí pósa íma túma maésa iyésa kawé'-máayáí maésa kawé'á umái méwa'a tuwáné'a sé'a kawer-ímáyáágwára-kwáásímán-owe sénááovo

¹⁴ keinárawapinkembo évakarawaimo miwítí kwaásima tirumbá sáwí'a umátinkesa sésamo anón-kwaasi-i'a ovó sésamo keyáá anón-kwaasi-i'a umái ménaumnemo sénááombo ésa miwí túma maimaésa iyésa kesávái kampa'á sésa kawer-ímáyáágwára-kwáásí úne seváínivo.

¹⁵ mirán-ímáyáá íma Áánútumpakemban-ivo marapákémbá kwaásiti imáyáa Sáátáánigona imáyáavinkemba kwésewe.

¹⁶ évakarawaimo miwítí kwaásimo tirumbó sáwí'o umátinkesamo sésamo anón-kwaasi-i'a ovó sésamo keyáá anón-kwaasi-i'a umái ménaumnemo sénááombo ésa íma moóráva'a tágárotamai maésa ó'on-o'on-tantaa'a sáwí'a úmae iyónááomba mindá marapákémbá kwaásiti imáyáa Sáátáánigona imáyáavinkemba kwéovo

¹⁷ Áánútumpakemba kawer-ímáyáá tokáawai kawéré su'mai ésa íma sáwíkwara'a ombá paru kwéesa íma aaisampínkémbá kwésesa ó'on-kwaasi táái kawé'á umái kwéisesa tirumbá kwéumatinkesa umbai-í'o on-kwáásí kwétuwa'naa-ésa íma kaumbo-káér-aimba sésa íma taaínkaar-umai kawé'á umátinkaa sáwí'a umátinkaa kwéovo amápa'a kawéré su'mai kwéumatinkaawe.

¹⁸ paru umái maénáe síyawai paru umátinkaiyasa tuwánésa miráumai paru umái ménaaowe.

4

marapá-tántáátávésa imáyáa kwéon-kwasai.

¹ keinárawapimbo aaisambó sé'o áwáá'o sé'o mirámó kwéomba miwáná ááimba maará kwéiye. sáwí-yantaakomo tirááímo taintávé'a imáyáa owaná mínímáyáágómá tátoraisana aaisambó sí-áímbá kwévaariye.

² tirááímo tain-tántáá'ó makáawa'o ombá tuvúwónana puwína'a kemá mayánáe-imayaa kwéowe. ó'owiti náaindaamba túran-anda é'a íma kanaán-umai mayánááontave'a aaisambá tiyé'a áwáá'a kwésewe. tirááímo tain-tántáátávé'a Áánútumpa'a íma áísaa owaná póna íma kwétimiye.

³ Áánútumpa'o áísaa ombá áísaa on-tántáá'á íma kwétimiye. sirááímo tain-tántáá'á kesávái mayánáe sé'a Áánútumpa'a áísaa ombá misáwí-ímáyáá tokáantavena íma kwétimiye.

⁴ aaraimó kwaairakémbó tiyuwésamo ó'on-kwambo máyáantemba Áánútumbo auwé'o kwégon-kwaasiyono ísáaro. marapá-tántáá'ó imáyáamo eéme'o é'a Áánútuna namuro-kwáásíráámbá kwéovo mináímbá imáyáa oró. marapá-tántáá'á mayánáe símae iyíyawai Áánútuna namuro-kwáásíráámbán-owe.

⁵ Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna

Áánútu séna kesimambá kempímbá maráúnda

sáwí'an-ovo sé'a asiramái kwégarakwiyune siráíye

agaimaréna siráimba mináímbá íma úwoi-aiban-ivo árair-aiban-ivo imáyáa oró.

⁶ ánivo Áánútuna imáyáa úndayavenaya súwa'naa umáíya kwéasiramasinkaintaawe.

Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna

Áánútu kentúmo maimaé kwéiyowai kwétuwentayuwaivo kwenáísamaivimba

kwémaewai kwétiravayaiye

agaimaréna siráimba póna Áánútu súwa'naa umáíya kwéasiramasinkaintaawe.

⁷ mindáyave'a Áánútun-aaí isé'a kwenáísamaivimba máyáambanivo Sáátáánigon-aaíyave'a a'áo síyanamo éna ááéma tiyuwéna kówina'a

⁸ Áánútuna egwaa'ó méwanamo éna Áánútu kentí egwaa'á méníye. sáwí'o kwéowai kawé'ó umáímo ménaaontave'a imáyáa é'a misáwí-yántáá'á túwáaro. Áánútuna imáyáawe marará-ímáyááwé tokáawai sáwí-ímayaa tuwé'a kawer-ímáyáá oró.

⁹ sáwí'o kwéontave'a íma aamoí é'a kanagí'á kwéte'a máéro. sáwí'o kwéontave'a íma kwírááíma síyamba tói'a matuwé'a máéro. sáwí'o kwéontave'a tirunkó íma kawé'á éna sáwí'a kwéina'a máéro.

¹⁰ Ísóigon-aaí isé'a kwenáísamaivimba méwana kwemá mósá tinkániye.

¹¹ kesí kwaásiyono. kentí kwaásiyave'a keiyái íma sáwí-aimba seró. Áánútu áamáán-aimpimba séna íma mirán-oro siráimba pó'a mirámó kwéomba Áánútuna áamáamba simái sáwí'a umánke'a sé'a sáwí-amaamban-íye sembá mindá kampa'á kwésewe. Áánútuna áamáambo taaínkaar-uré'o sé'o sáwíyan-amaane anón-amaane kwése'a minámáámbá íma kawé'á umái kwaré'a kwéaraaisuwaawe.

¹² Áánútu kweyáá áamáamba siménaya kwaási kwétaainkaar-ena kanaán-umai kweyáá kawer-ámpá'á mégwétinkena kweyáá kwaási ánásasuwaníye. mindáyave'a kwaási keyáárika'a íma taainánááovo Áánútuna mayáímán-íye.

ímo túmo maimaé iyí-kwásái.

¹³ keinárawa'a imáyáa é'a sé'a ívéra'i. aaváyaawa'i. anón-daopa'a komé'a mayái kwémae'a moórá-ima maisuwé'a sáwívar-ontamba mayánaumne. mirán-áímbó kwésewai ísáaro.

¹⁴ aaváyaavimbo ainámbó sáwíyanka'o kwénamo ááémo turákwintemba keinárawa'o máyáamba miraráán-umai ááéma ánásanaaowe. aaváya kentópa'o tínín-tantaa'a íma ísaraawe.

¹⁵ mindáyave'a kwésen-aimba íma ókwara'a sé'a maará seró. Ísóigomo owémó sína'o é'a mirá ónaumpo ímo owémó sína'o é'a íma mirá ónaumne seró.

¹⁶ mirán-áímbá kwése'a kentí imáyáavinkemba kentúma maimaé kwéíye'a anóni'a umái ménae kwéseмба mirán-ímáyáá sáwí-ímayamaan-íye.

¹⁷ miráumai ísáaro. kawé'ó iígóná ááimba ísámai ivátuwesa mirámó ónááomba sáwí'a ónááowe.

5

óísankwara-kwaasiti kwaasái.

¹ óísankwara-kwaasiyono. senda-áímbá ísáaro. kentópa'o umbai-yántáá'ó tínimba anón-imayaa kwée'a kanagí'á kwéte'a ménaaowe.

² sáwívar-oisamba makáan-oisamba atúnkaisana sáwívar-unankwatoi kwaígo ánáamba káráyuwaisana

³ óntamba makáamba atúnkaisasa kwaási awánésa sésa íma túwa'naa ombá makáawana atúnkaiye sénááomba iramó ane'ó kwégainten-umai sáwí-meyamba kentópa'a tíníye. sáwívar-oisamba makáambanivo Áánútu kwaásimo máyáawaina ááimba tísaa ínín-kanaama tíníye.

⁴ kentí kígau on-kwáásítí meéyámbá íma kawe'á umái timé'a sáwí'a kwéomba Áánútu awánaraiye. minkwáásí anónkar-anonka'a kwésewana Áánútu asirayáankwáráwái kwéisaiye.

⁵⁻⁶ marapá'ó máyáanka'a sáwívar-oisamba maré'a kentí imáyáavinkemba kembó tínkáim-bayai kwémayaawe. ímo sáwí'ó uráan-kwaasi aaivimbá maitínkówa'a íma anondá aaí suwa'á tínkamuwasa pukáawe. póímo toómbó kwétimewanamo anón-ísasamó tuvú'naantemba kembó tínkáisa'o mirámó kwéomba Áánútu sáwí-meyamba timíníye.

asiramái mésa námúnaa kwésen-kwasai.

⁷ mindáyave'a asiramái maimaé kwéiye'a Ísóigo ókwara'o kumínimba amu'maráaro. kígau avowámá kígau úmakena amu'maréna séna kaeká'á aa'á téna kígau anón-ína'a nánáe séna amu'maráintemba

⁸ miraráán-umai Ísóigomba amu'makéwana kumíníye. Ísóigo sáwíyanka'a kumínimba pó'a asiramái aánoumai máéro.

⁹ Áánútu aaivimbá maitínkánívo kentí kwaási íma í'ái tínkáaro. Áánútu aaivimbá maitínkánín-kanaa sáwíyanka'a tíníye.

¹⁰ kesí kwaásiyono. naaóvá'á Áánútun-ai simátímakowaimo uráamba imáyáa oro. Ísóigo simátímakon-aimba simátíma'mae iyúwasa íma ísówana umbai-yántáá'á sáwíva'a miwítópa'a túwasa Áánútun-ai íma ivátuwesa asiramáímo mésamo uráantemba miráumai máéro.

¹¹ naaóvá'á Áánútuna imáyáa ésa asiramái máyón-kwaasiyaveta séta Áánútu kawe'á umátínkarain-kwaasiman-owe kwésune. naaóvá'á moóra-kwaasi áwí'a Yópoma uráin-aimba imáyáa oro. umbai-yántáá'á sáwíva'a kwenópa'a túwana Ísóigontavena asiramái maí'mai'a úmae kwéiyuwana naaémba Ísóigo kawe-tántáá'á ámakaiye. miráumai Ísóigo anón-arumba umásinkena kwésuwa'naa-íye.

¹² kesí kwaásiyono. anón-aimba ísáaro. kentááiyavesa áraire sénááontavesa íma tiká'á kwémare'a árair-aimba sune semba kwíyómpa'a máyáiwai aúranka'a árai'a kwésune íma sé'a marapá-kwáásí túranka'a árai'a kwésune íma seró. ánivo owémó sé'o é'a úwoi owé sé'a íma tiká'á kwémare'a seró. a'áomo sé'o é'a úwoi a'áo sé'a íma tiká'á kwémare'a seró. mirámó síyanamo éna Áánútu mináíntávéna íma sáwí-meyamba timíníye.

¹³ keinárawapinkembo umbai-yántáá'ó mayáiyawai Áánútunka'a námúnaa seró. keinárawapinkembo tirunkó aamoí iyawai monor-ímá kwésesa Áánútu áwí'a mósá maráaro.

¹⁴ keinárawapinkembo tí'o índawai Ísóigona kwaásiti anón-kwaasi tááyaiyasa tésa Ísóigona asirayámbá imáyáa ésa masawémba túra'a pétinkesa námúnaa seró.

¹⁵ Áánútumo siráintemba íniye kwésesa námúnaa kwésemba póna Áánútu minkwáásí kawe'á umátinkena usásintinkena minkwáásímó sáwí'o uráiyaname éna miwívínkémbá maitiyuwáníye.

¹⁶ mindáyave'a kentí kwaási sáwí'o kwéomba avora'á simátime'a námúnaa simái túwa'naa oro. mirámó íyanamo éna tí'o índamo éna Áánútu asóvamatinkaniye. arupí umái máyáawaimo námúnaa kwésemba Áánútu iséna asiramái kwétuwa'naa-iye.

¹⁷ naaóvá'á Áánútun-ai simátimakowai áwí'a Íráiyaa ména kwemá kesáámó úndanten-kwaasi ména Áánútunka'a asiramái námúnaavinkemba séna aa'á íma tíno súwana íma aa'á téna kaumbo-ímá umái ava'moraé-kwiyomba maisuwówana íma aa'á túwana

¹⁸ minkákémbá naaémba námúnaavinkemba aa'á tíno súwana aa'á túwana kígauva'a amápa-tomba kawe'á uráiyé. miráumai arupí umái máyáawaimo námúnaa kwésemba Áánútu iséna asiramái kwétuwa'naa-iye.

¹⁹ kesí kwaásiyono. keinárawapinkembo évakarawaimo kawer-ámpá'ó tuwáíya'o é'a méyavisiyasamo té samo kawer-ámpá'ó tíya'o é'a kawe'á umátinkanaaowe.

²⁰ sáwí'o uráiyawaimo méyavisiyasamo sáwí-ampa'o tuwésamo Áánútumpa'o tíyanamo éna Áánútu misáwí-yántáá'á sáwíva'a maitiyuwáínasa Áánútuna némpa'o íramó kwégaindava'a íma kónááowe. mináímbá imáyáa oró.

kemá Yémésimo súnda-aimba ánásaiye.

1 Pítaa

Ísu kwíyómpa'a irówana Pítaa Ísuna kwayó-kwáásí moóra-kwaai umái sísamaivakemba éiyain-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna maanáimbá agaimái mátímakaiye. Ísuna aampa'ó kwégun-kwaasiyavesa aká'áamba simái sáwí'a kwéumatinkomba miwítí imáyáa asiramátinkanae séna Ísuntavai ísámai asiramái máéro séna Pítaa maanáimbá agaimái mátímakaiye.

1 kemá Pítaa maanáimbá maanáúváívimbá agaimaráúmpo ísáaro. kemá Ísu Káráísitina aantá-kwaasi úndanivo Áánútnumo séna kesí kwaási owémó siráin-kwaasi ísáaro. kwatúwówa'a kentí maramá tuwé'a kóyáwé é'a Pontasi-márávare Kárésiyya-maravare Kápátósiyya-maravare Ésiyya-maravare Pítíniyya-maravare miráumai-marava'a kóyáwé uráawai ísáaro.

2 naaóvá'á Áánútu kentáásivowa keinárawatavena séna ítámaraanasa kesí kwaási-i'a ónááowe súwana Ísu Káráísti puwúwana kwená naaemá kumúwana keinárawa'a kawé'á umátinkaina'a kwenáái taagwiyavónááontavena Áánútn-amanko Áánúntunde-i'a umátinkaraiye. Áánútu úwoi túwa'naa úmae iyéna paru umátínkáva'a iyína'a ménaaowe.

Áánútu to'mayaa umásínkarain-kwasaiya.

3 Ísóigo Ísu Káráísiti avowámá Áánútu kwenáwíta mósá maráúmne. kentááyávéna anómba arumbá umásinkenaya Ísu Káráísitimba pukáimpinkemba usásinankaraintavena aúnái'o umáíya máyaunda-i'a umásínkaraimba póta naaéntaamo ménaundayaveta amu'maréta máyaumne.

4 kwíyómpa'o uménaundaya Áánútu to'mayaa umásínkarainta íma sáwí'a umái ánásena kwaíkwai'a ínimbaniye.

5 Áánútn-aaiyave'a áraire sé'a kwenká'á agevamái máyáantavena kwená asir-ayándéi kweukáámbá umái tíyótinkena Ísu Káráísitimo kumíndara'a sáwí'o umáímo máyáampinkemba kunti'mai to'mayaa umátínkarain-tantaa'a agaráátinkaniye.

6 mindáyavena kentirunkó kawé'á íno. ívé'a ó'on-o'on-umbai-yantaa'a kentópa'a kwénamo umbaimó taimbá sáwíyanka'a kwéna naaémba ánásainana kentirunkó kawé'á íníye.

7 umbai-yántáá'á kentópa'a kwáyáinka'a Áánútuwemo asiramáímo mémba tuwánésa sésa árai'a Áánútuwe aráápamai máyáawe sénááowe. moóra-ontamba áwí'a kóri-ontamba aamoí kwéon-tantaa'a imbánivo kíto-tantaa'an-ivo Áánútuwemo aráápamaimo máyáamba mindá anón-tantaa'an-íye. minóntámbá iravímbá kágwisana sáwí-yantaa'a ánásaisana kóri-ontan-uramba túkúmai kwégwaiye. miráumai umbai-yántáá'á kentópa'a tisa'á Áánútuwe asiramái mé'a kwesé aráápamai méwana Ísu Káráísiti kumíndara'a kentúwí'a anómba umátinkena aamoí umátinkaniye.

8-9 Ísu Káráísitimba íma túrandei awánaraavo úwoi kentirumbá kwéamewe. íma túrandei kwéawanaavo kwenááiyave'a áraire sé'a kwenká'á agevamái máyáawe. kwenááiyave'a áraire sé'a kwenká'á agevamái máyáantavena sáwí'o umáímo máyáampinkemba kwéiyatinkaiye. mindáyave'a anón-aamoí kwée'a mindáyave'a aaí símae kwéiyiyana mirán-áimbá íma ánásaina'a anón-aamoí ónááowe.

10 naaóvá'á Áánútn-aai simátímakowai Áánútu keinárawa'a úwoi kwétuwa'naa-in-aimba siráawe. Áánútu sáwí'o umáímo máyáampinkemba iyátinkanin-aintavesa sésa

mináínkóná ááimba nóran-aina'iyo sésa Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba awánantesa iráawe.

¹¹ Káráisitín-amaanko miwívimbá ména Káráisitimbo áí'o índai'o umánkaiyanamo naaémbo ságayambo paárinin-aimba simátímakowasa miwí kesávái-áimbá sésa mináimbá nááwantavena simbá póna nósa-tawai paáriníyo sésa Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba awánantesa iráawe.

¹² miwítí mayáígówé simátímakon-ainkowe íma miwí túwa'naa ena keinárawa'a naaémbo paáronaaon-kwaasi túwa'naa ínimba mindá Áánútu agaráátínkaraiye. Áánútun-amankomba ai'marówana kwíyómpakemba kuména naaóvá'ó agaráátínkaron-aimba simátímakowasa mináséi-kwásái simátíma'maesa kuwa'á ísaraawe. kwíyómpaken-kwayo'narawa'a mintántáá'á awánanae sésa ombá miwívimbá íma sáwí-yantaa'a kwáyáísana Áánútumo iyátínkáim-bayai íma kanaán-umai kwéawanaawe.

arupí umái máéro-kwasai.

¹³ mindáyave'a arupí-imayaa é'a kárakwiyo. Ísu Káráisiti kumíndara'a kawe'á umátínkanintave'a amu'maré'a asiramái máéro.

¹⁴ Áánútun-aaí ísámai kawe'á oró. Áánútun-aaímo ímo ísaronka'o sáwí-imayaayave'o tirááiyave'o uráantemba íma mirá é'a Áánútun-aaí ísámai kawe'á oró.

¹⁵ Áánútumo tááyaraiwaimo kaweré su'maimo kwéintemba amápa-tantaa'a kaweré su'mai oró.

¹⁶ Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna kemó kaweré su'maimo umáímo máyaudentemba mirán-oro

Áánútumo siráimbanivo kaweré su'mai oró.

¹⁷ Áánútu arupí umái sáwí'o uréwai sáwí-meyamba tíména kawe'ó uréwai kawe'-meyámbá tímíníwaintave'a námúnaavinkemba sé'a kesivomán-iye sé'a pó'a marapá'ó kwááyumo máyáanka'a anóndakoman-iye sé'a kwená imáyáa úmae íyóro.

¹⁸ kentíkwá'náma úwoi-mayai-amba kwárówana Áánútu keinárawatavena mirán-ámbá kwaráavo séna meéyámba'mai ayútínkaraiye. kentí meéyámbá kóri-ontambo ánásanin-tantaakaamba ímanivo

¹⁹ Ísu Káráisitina naaegómá usáyaaitarain-daaegoman-iye. sáwí'o uráankakemba íma sáwí-meyamba mayánááontavesa sipisípi-araa'a tuvú'mái Áánútumba ámakaantemba sáwí'o uráundavinkemba ayúsinkanintavena Ísu Káráisiti ímo sáwí'o urówai puwúwana kwená naaemá kunkáiyé.

²⁰ Áánútu kwíyómba maramá íma taróruronka'a mimbáyái mayáníntavena Ísu Káráisitimba ítámakaimba póna naaén-kanaa keinárawatavenawe séna marapá'á kumbéna

²¹ pukáimba pó'a Áánútumpa'a imáyáa kwéowe. Áánútuwe aráápamai mé'a sé'a árai'a kwesé uménaumne sénááontavena Ísu Káráisitimba pukáimpinkemba usásinankena áí'maena ságayan-ayampa'a móankaraiye.

²² áraír-aimbo taagwiyávóntavena mináínkó kentirumbá kawe'á umátínkaraisa'a mé'a Áánútuna kwaási kentí kwaási owa'á moórá-morawaivimba kentirumbá kwétime'a asiramái mirá úmae íyóro.

²³ Áánútun-aaí kwaíkwai'a ínín-aimba ísaraamba mináínkó aúnaí'a umái máyáani'a umátínkaraiye. marapá-kéntínóvowí matínkaraawa'a máyáambanivo Áánútu maí'mai'a kwéiwai aúnaí'a umátínkaraisa'a aúnaí'a umái máyáawe.

²⁴ mirán-áimbá Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna karaan-tantáaré kanaagunéwe aáyánkamaenamo marapá'ó kúmíntemba kwaásiye miwítí kawe'-máayáyé

miráumai ánásanivo

²⁵ Ísóigon-*aai* kwaíkwai'a kwéiye

agaimaréna siráiyé. mináímbá áséi-kwasai simátímakaan-*aimba* ísaraamba mináínkó aúnaí'a umái máyáani'a umátínkaraiye.

2

Ísu ávon-ontankaanda'an-iye-kwasai.

¹ aúnaí'a umái máyáamba pó'a sáwí-yantaakomba tínaaemba umásuwe'a íma kampa'á sé'a íma kaumbo-káér-imayaa é'a kawé'-má'yáímó kwémayaiyantavena kentirunkó íma simái sáwí'a umátinkaina'a túwíkwara'a íma simái sáwí'a umátinke'a máéro.

² umarambó náántavenamo tínkáintemba Áánútuna kawer-áintávéna mirán-umai táái tinkáino. Áánútun-*aai* toónkáámbá kwéne'a táákaevayan-kwaasiraamba umái mé'a Áánútuna aambá kwa'maé'a íyóro.

³ Ísóigo kawé'á umátínkaraina'a miráumai mé'a Áánútuna aambá kwa'maé'a íyóro.

⁴ naaóvá'á mono'-námbá óntandei urónka'a ávonkaan-ontamba awánésa úwoi-ontamban-iye sésa tukáawe. miráumai Ísumba Áánútu kawé'ná'án-iye séna ítámakaimba awánésa áúkaawe. kwemá ávon-ontankaamban-ivo kwenópa'a teró.

⁵ óntandei mo naambó ontembá Áánútu keinárawa'nei kwená naankáámbá úmarena keinárawate méniye. kwená mayái-kwáásí é'a kwená mayáiyé su'mai kwémayaiyana Ísu Káráísiti túwa'naa ínimba póna Áánútu kentí mayáiyávéna aamoí íníye.

⁶ mindáyavena naaóvá'á Áánútun-*aai* aúváivimba agaimaréna séna

Áánútu séna kawer-óntámbá ítámare'a naambó asiramáimo kwaíkwai'o ínintave'a Sáiyono-naopa'a ávonkaan-ontamba makáumne. óntantavenamo siráintembo íníwaimpa'o agevamáimo ménaaowai íma tigeayávésa ónááowe siráiyé mináímbá Ísu Káráísitintavena simái agaimakáiyé.

⁷ Áánútun-*aai*yave'a áraire sé'a kwenká'á agevamái máyáawai minóntánkó anómban-iye kwésevo Áánútun-*aai*yavesa íma áraire kwésewai minóntánkóntávésa íma mirán-áímbá kwésewe. mindáyavena Áánútun-*aai* aúváivimba agaimaréna séna óntan-damba on-kwáásí moórá-ontantavesa sáwí'a kwéiye sésa maisukáawe. aáno minóntánkó ávonkaamba uráiyé agaimaréna siráiyé.

⁸ moóráva'a agaimaréna séna

minóntánká'á tísamaima

turarésa tanaambá vánááowe

agaimaréna siráiyé. tanaambó vaantembá Áánútun-*aai* araaisésa miráumai tanaambá kwévaawe. ááéma íma mirá uráanka'a Áánútu séna mirá ónááowe siráinka'a pósa miráumai tanaambá kwévaawe.

⁹ miwí Áánútun-*aai* arááíráavo íma mirá é'a mimbórá-ándá-kwáásíráámbá é'a Áánútu ítámakain-kwaasi é'a anóndakona mono'-má'yái-kwáásí é'a Áánútundei-i'a umátínkarain-kwaasi owaná Áánútu túnkwian-ayampakemba kwená ságyan-ayampa'a mégwétinkaisa'a ó'oran-kawé'-mayai máyáin-*aimba* kosimátíma'mae naaónááontavena ítámakaiye.

¹⁰ ááéma íma Áánútuna kwaási-i'a uré'a ívé'a kwená kwaási-i'a owaná ááéma íma arumbá umátínkaraimba isaná ívé'a arumbá kwéumatinkaiye.

Áánútuna mayái-kwáásín-owe kwaasái.

¹¹ kesí kwaásiyono. ó'om-baravaken-kwaasi pó'a marapá'á kwááyu mé'a mindáyave'a marapá-tántáátávésa tirááiyavesamo kwéomba tínaaemba umátíme'a

ímo tínaaembo umátimiyanamo éna mintántáákó tavisimái kentí imáyáa sáwí'a umátinkaniye.

¹² Áánútunopa'o ímo tiráán-kwaasivimba mé'a kaweré su'mai úmae iyíyasa sáwí'a kwéowe suwááesa kentí kawé'-má'yái tuwánésa pósa Áánútuma marapá-kwáásiyávéna imáyáa índa-kanaavimba kogwantésa kwenáwí'a mósá maránááowe.

¹³ Ísóigonatave'a imáyáa é'a marapá'ó kárákwiraan-anon-kwaasi tísamaivimba áíkwiye'a aiva'ó kárákwiraiwai aísamaivimba áíkwiye'a

¹⁴ kwemó usásintinkaraiwai tísamaivinkwara'a áíkwiyoro. sáwí'o kwéowai sáwí-meyamba tímésa kawé'ó kwéowai kawer-áimbá simátimenaontavena usásintinkaraiwai mindáyave'a tísamaivinkwara'a áíkwiyoro.

¹⁵ Áánútu maarámó onááontavena arááíma kwétaiye. kawé'ó íyasamo ésa sáwí-imayaavinkembo úwoi-aimbo kwésewai táái kentí kawé'-má'yáigó itániye.

¹⁶ Áánútu kentí sáwí-imayaago tátokaimpinkemba iyátínkaraisana póna íma tátokaisa'a mé'a miráumaimo má'yáamba íma aúpá'á sáwí'a kwée'a Áánútuna mayái-kwáási pó'a kwemó sintení'a kwée'a

¹⁷ amáparawaiyave'a imáyáa é'a Áánútuna kwaási kentí kwaásivimba kentirumbá kwétime'a Áánútu áároi kwéinkaise'a mé'a marapá'ó kárákwiraiwai áái mósá máráaro.

Ísumo uráinteni'a mirán-oro-kwasai.

¹⁸ mayái-kwáásiyóno. kentí anón-kwaasi táái isé'a síyanteni'a mirán-oro. íma kawer-ánón-kwáási tááiye su'mai isé'a túwáávitemo íyan-anon-kwaasi tááigwara'a ísáaro.

¹⁹ keinárawa'o ímo sáwí'o íyasamo umbai-yántáá'ó úwoimo tímíya'o Áánútuntave'a imáyáa é'a asiramáímo méwanamo éna Áánútu kawé'á umátinkaniye.

²⁰ ánivo sáwí'o íyasamo tínkamiyambo aánoumaimo méwanamo éna Áánútu kentúwí'a íma mósá marániye. ánivo kawé'ó íyasamo tínkamiya'o asiramáímo méwanamo éna Áánútu kawé'á umátinkaniye.

²¹ Ísu Káráísitimba áí'a úni'a umánkaraamba keinárawatavena imáyáa éna asiramái ména mirán-ámbá agaráátínkaraimba pó'a mirán-oro. mirá onááontavena Áánútu tááyaraiye.

²² Áánútun-aaí aúvávimba agaimaréna séna íma kampar-áimbá séna íma sáwí-aimba simbá ísaraawe Ísuntavena mináimbá agaimaréna siráíye.

²³ simái sáwí'a umánkowana anondá íma sáwí'a umátinkowasa áí'a úni'a umánkowana anondá sáwí-meyamba mayánááowe íma simátimena arupí umai-meyambo tímíníwaina imáyáa asiramái uráíye.

²⁴ Ísu Káráísiti sáwítaamo uráunda-meyamba maimaéna taaira'á pukáíye. sáwí'o kwéundaya sínaaemba umáméta arupí umáíya ménaundayavenaya pukáíye. kwenáúmo sáwí'o umánkaraantavena póna kentáá kawé'á umásínkaraiye.

²⁵ keinárawa'a uwóváguraawana tí'maena tisa'á keinárawaka'a kárákwiraiwaina aampa'á kwégwaraawe.

3

aarakwátí kwaasái.

¹⁻² aaraiyónó maarán-oro. kentuwai'máá táái ísáaro. kentuwai'máápinkemba évakarawai Áánútun-aiyavesa íma áraire kwésesa má'yáawai kembá tuwánésa Áánútumpa'a ténááontave'a kawé'á umái méwasa tuwánésa Áánútun-aiyavesa áraire

sénááowe. íma ayáátáár-aimba sé'a Áánútuntave'a imáyáa é'a kawe'á umái méwasa tuwánésa Áánútun-aaiyavesa áraire sénááowe.

³ kwaási aráá'a súrampimba sivúwóvo sé'a íma konaarirí é'a kawer-únánkwátói konaaririyávé'a íma anón-imayaa é'a

⁴ paru umái kentirunkó kawe'ó ínimba íma ááéma ánásainana mindá Áánútu aúranka'a kawe'án-iyé.

⁵ naaóvá'á aaraí Áánútuntavesa imáyáa ésa kwemó to'mayaa umátínkaron-tantaa'a amumarésa máyón-inimba miwí tuwai'máá táái isésa kawe'á umái maémáembaniye.

⁶ minínímpínkémbá moórá-ininko áwí'a Séraa awaikó áwí'a Ááváramu úwana kwenáái iséna kesí anóndakoma óne siráiyé. kawe'ó é'o ímo amápa-tantaatave'o táátave'o é'o é'a kwenayáámumbaari'a ónááowe.

⁷ miráumai kwaaimó é'a maarán-oro. kentuwainímbáá'a kawe'á umátinke'a miwí túma íma asiramái kwáyáintave'a imáyáa é'a túwa'naa oro. keináraware kentuwainímbááre aúnái'a umái ménaaontavena Áánútu kawe'á kwéumatinkaivo mindáyave'a kawe'á umátínkáaro. mirámó íyanamo éna moórá-umbai-yantaako kentí námúnaa-ampimba íma itáníye.

mimbórá-ímáyáán-oro-kwasai.

⁸ moórá-aimba ísáaro. kentúma íma maimaé iyé'a mimbórá-ímáyáa é'a keávaráwáínónndaamo imáyáamo ontembá moórá-morawai mirán-imayaa é'a túwa'naa oro.

⁹ sáwí'o umátinkaiya'o é'a anondá íma sáwí'a umátínkáaro. sáwí-aimbo simátinkaiya'o é'a anondá íma sáwí-aimba simátínkáaro. sáwí'o iyawai anondá kawe'á umátínkáaro. Áánútu tááyonka'a kawe'á umátinkaumne siráimba pó'a kawe'á umátínkáaro.

¹⁰ mindáyavena Áánútun-aai aúváivimba agaimaréna séna évakarawai ayáátááka'a sirunkó kawe'á ina'a ménae sésamo ésa kampar-áiné sáwí-aine
¹¹ sáwí'o kwéon-tantaare tínaaemba umámesa kawe'á ésa paru umái ménaaontavesa tiyáántán-kwimai máero.

¹² Ísóigo arupí umáímo máyáawaira'a kwégarakwiye miwítí námúnaa kwéisená túwa'naa éna sáwí'o kwéowai ánaaemba kwéumatimiye agaimaréna siráiyé.

¹³ kemá tiyáántán-kwimai kawe'á kwéomba pósa íma sáwí'a umátinkanaaombanivo

¹⁴ arupí umái máyáambo umbai-yántáá'ó timíyanamo éna Áánútu kawe'á umátinkanivo minúmbái-yántáátávé'a íma anón-imayaa é'a minúmbái-yántáá'ó timínín-kwaasiyave'a íma táátave'a é'a

¹⁵ Ísu Káráisitintave'a kawer-ímáyáa kwéé'a kwentávé'a sé'a kweyáá Ísóigoman-iyé síyasa tísa esamo sésamo Áánútuntave'o imáyáamo ombá nóra simáíya kwéoo síya'o é'a kawer-áímbá simátimenaontave'a to'mayaa umái mé'a

¹⁶ kawe'á umái kwempakémbá simátíméro. kentirunkó íma kae'náé'a éna arupí umái kwaína'a Ísu Káráisitimpa'a aráápamai arupí umái máyáiyasa évakarawaimo simáímo sáwí'o umátinkaiyambo ésa miwí tááigo tosé'mái tigaemá íníye. mirá ónááontave'a kárakwiyo.

¹⁷ kawe'ó kwéombo Áánútumo ímo ítátinkainasamo ésa umbai-yántáá'ó timénááomba mindá Áánútundein-iyé. ánivo sáwí'o kwéombo umbai-yántáá'ó timénááomba mindá kentí ááinkoman-iyé.

¹⁸ miráumai ímo arupí umáímo máyáawai Áánútunopa'a kónááontavena Ísu Káráisiti arupí umái máyáiwai mimbórá-táwai puwéna mimbáyáímá ánásariye. kwenáúgo pukówana amankó ména

19 évakarawai timankó ándáraambo kwímai máyómpimba kwenáái kosimátímakaiye.

20 naaóvá'á moórawai áwí'a Nówaa ména non-avóvomayaapa'o kwínín-damba úmakonka'a Áánútu kesáái ísáaro séna timu'marówasa kwenáái arááisúntavesa pukówana naaémba Ísumo puwú-tawai miwí timankómbá kwenáái kosimátímakaiye. avakaumboé-kwaasi non-avóvomayaapa'o kwínín-daumpa'a umáyówana miwí nonkó íma nawíkwasa íma puwésa kawe'á umái maémáembaniye.

21 mindónkómó uráinten-umasitai'a mono'-nómbá kwévetinkaawana Áánútu tí'mai kawepá'á mégwétinkaiye. nombó kwévetinkaamba paáká-kúrákémbá íma kwésese ovo Áánútumba áísaa owaná tirumpimbá íma aái kwaíndayavena sáwí-imayaa maitiyuwániye. Ísu Káráisiti pukáimpinkemba usásinkaintavena sáwí'o umáimo máyáampinkemba tí'mai kawepá'á mégwétinkaiye.

22 Ísu Káráisiti pukáimpinkemba usásinena Áánútu ayáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á uména kwíyómpaken-kwayo'naraware anóndaraware asirayándáraware miráumainarawaka'a kwégarakwiyiye.

4

Áánútuna imáyáavinkení'a oró-kwásái.

1 Ísu Káráisiti áí'a úni'a umánkówana asiramáimo imáyáamo uráintemba keinárawakwara'a asiramái imáyáa oró. túra'o tí'o úni'o umátínkówai miwímó sáwí'o ónááon-imayaago íma tátokaiye.

2 marapá'ó máyáamba sáwí-imayaayave'a tirááyave'a íma kwée'a Áánútuna imáyáavinkení'a oró.

3 Áánútunopa'o ímo tiráán-kwaasimo kwéontemba keinárawakwara'a mirá uráavo ívé'a íma mirá kwéowe. ááéma maarán-umai áwáyo-tantaa'a kwée'a sáwí-imayaayave'a tirááyave'a kwée'a uwo'aó'-nómbá kwéne'a uwo'aó'á kwée'a toómbá námae kwéiye'a uwo'aó'-nómbó kwéne'o uwo'aó'ó ónááontave'a torupamáí mé'a kígauimo umándanaao sumpur-áínkón-ááima mósá maré'a kwaántá-kwaasiyonti imáyáa mósá maré'a mirá uráambanivo

4 ívé'a íma miwísé torupamáí mé'a mirá-sáwí-yántáá'á íma owasá tuwánésa sésa ívé'a nóra séra íma mirá kwéoo simái sáwí'a kwéumatinkaawe.

5 Áánútu to'mayaa umái ména pukén-kwaasigwara túvaimo mén-kwaasigwara'a miwímó máyáawaina ááimba tísaa ínasa simámiyana miwítí meeyámbá timíniye.

6 marapá'ó máyónka'o uráam-beyamba mairésamo pukáawai Áánútumo máyáintemba miwí timankómó miráumaimo ménaaontavena Ísu Káráisiti kwenamankó kwená áséi-kwasai púwún-kwaasi kosimátímakaiye.

Áánútu mayáígóná asirayámbá tímakain-kwasai.

7 amápa-tantaa'a ánásanin-kanaa sáwíyanka'a tínimba pó'a námúnaa símae'a kwéiyon-aimpimba kawer-ímáyáá umái kárákwiyoro.

8 moórá-morawaivimba kentirumbá timí-timi kwée'a mirámó é'o é'a sáwí'o umátinkanaaomba mirá-sáwí-yántáátáv'é'a íma anondá ónáe-imayaa é'a

9 namu-kwaasímó tíyamba naambá toómbá timé'a íma í'ái simátínkáaro.

10 kawe'á umátinkanaaontavena Áánútu moórá-mora-kwaasi ó'on-o'om-bayaigona asirayámbá tímakaimba pó'a íma úwoi maé'a minásíráyándéí moórá-mora-kwaasi túwa'naa oro.

11 Áánútun-ai kwésimatimewai mináín-úrumba arupí umái simátíméro. kwétuwa'naa-owai Áánútu kwétimin-asirayandei túwa'naa oro. Ísu Káráisiti kwétuwa'naa-isa'a mirá kwée'a mindáyave'a amápa-tantaatave'a Áánútu áwí'a mósá

kwémaraawe. Áánútu áwí'a anómbe kwaíkwai'a kwéisana kwená asirayánkó mirámó kwéimba mindá árair-aimban-iyé.

Ísumbo umánkaraantemba kembá tí'a índai'a ónááon-kwasai.

¹² kesí kwaási kentí imáyáa kwéunda-kwaasi owaná kentópa'a anón-umbai-yantaa'a timbá minúmbái-yántáápímbá mé'a mindáyave'a íma táátave'a é'a sé'a ó'oran-tantaa'a kesópa'a tiráiyé íma seró. Áánútuwema asiramáíya máyáantavaiya'i. íya asiramáíya máyáantavaiya'iyó. minúmbái-yántáá'á kentópa'a kwétiye.

¹³ Ísu Káráisitimbo áí'o úni'o umánkóntemba keinárawa'a tí'a úni'a umátinkaraamba póna kentirunkó kawé'á ínana Ísu Káráisiti ságayankwara'a kumíndara'a kentirunkó anón-kawé'a íniye.

¹⁴ Ísu Káráisitina kwaásima ontávésamo simáímo sáwí'o umátinkanaaombo é'a íma imáyáa íyana kentirunkó kawé'á éna Áánútun-amanko ó'oran-amanko keinárawate máyáintavena kentirunkó kawé'á íniye.

¹⁵ keinárawapinkemba íma moóráwai kaekó kwaási tinkámbai puwésa íma umóyámbá ésa íma ó'on-o'on-tantaa'a sáwí'a ésa íma aosaambá kwiyésa mirámó íyawaimo ésa sáwí-meyamba mayánááovo

¹⁶ Ísu Káráisitina kwaási-i'o onkákémbó umbai-yántáá'ó timíya'o é'a íma táátave'a oró. miwí tirunkómó sáwí'o kwéinasamo Káráisitina kwaási owémó kwésiyamba Áánútumpa'a súwi seró.

¹⁷ Áánútu amáparawaimo máyáawaina ááimbo tísaa ínín-kanaamo tínimba aiva'á kwená kwaásiya sísaa ena kentáámó umbai-yántáá'ó siménamo ényaya kwená áséi-kwasaimo arááíráan-kwaasi anón-umbai-yantaa'a timíníye.

¹⁸ mindáyavena Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna

Áánútu arupí umái máyáawaima sáwí-imayaavinkemba tí'mai kawepá'á métinkáimba mindá umbai-máyáímán-ivo Áánútuntavesamo ímo aamoimó ésamo sáwí'o kwéowai miwí sáwí'o umáímo máyáampimba miráumai sáwí'a umái ménaaowe agaimaréna siráiyé.

¹⁹ miráumai Áánútu kwená imáyáavinkemba séna umbai-yántáá'á kentópa'a tíniye siráin-kwaasi kawé'á úmae kwéiyé'a Áánútunka'a agevamái máéro. Áánútumo tarórurawai éna sintení'a iwáí kwégarakwiyivo kwenká'á agevamái máéro.

5

Áánútuna kwaásira'a kárákwiyoro siráin-kwasai.

¹ kemá Ísóigona kwaásira'a kárákwiraundawai úna'a keinárawate Ísóigona kwaási anón-kwaasi simátíménda ísáaro. Ísu Káráisitimbo áí'o úni'o umánkaraamba kesúrandei awáné'a kwemó ságayankwara'o kumíndara'a miságáyámpímbá ménaumpo

² monor-ánón-kwáásí simátíménda ísáaro. sipisípira'o kárákwiraawaimo kawé'ó ontembá miraráan-umai Áánútumo kwená kwaásimo tímakaiwaira'a kárákwiyoro. íma kárákwiyonae síyampinkembo kárákwiyé'a Áánútumba arááíma táíndai'a umái kárákwiyoro. óntamba mayánáe-imayaa íma é'a túwa'naa ónáe-imayaa é'a mimbáyáír'á kárákwiyoro.

³ Áánútumo tímakain-kwaasira'a kárákwiyomba íma móruna tiyuwé'a kawé'ó umáímo mémba tuwánésa keinárawa'o ontembá mirá ónááowe.

⁴ aiva'ó kárákwiraiwaimo kwíyómpakembo kumíndara'a keinárawa'a usáyaaitaraawaiti ó'oran-kawé'-meyamba timínana íma ánásena kwaíkwai'a íniye.

⁵ ívé-kwaasi kentí anón-kwaasi táái ísáaro. amáparawai kentúma íma maimaé iyé'a moórá-morawai túwa'naa umai máéro. mindáyavena Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna

Áánútu kentúmo maimaé kwéiyowai kwétuwentayuwaivo kwenáísamaivimba kwémaewai kwétiravayaiye agaimaréna siráiyé.

⁶ mindáyave'a Áánútu asirayáwái aúranka'a kentúma íma maimaé iyíyana kwemó imáyáamo índa-kanaa kentúwí'a mósá maráníye.

⁷ Áánútu keinárawa'a kwétuwa'naa-ena kárákwiraivo umbai-yántáákóná imáyáa kwembá ámatuwe'a máéro.

⁸ áwáávitemo in-iyánkómó póimo kwaásimo vándaintemba Sáátáánigo kwaásimo kweivári'o índayavena kwéivo táátave'a kwée'a kárákwiyoro.

⁹ Áánútun-aiiyave'a asiramái imáyáa kwée'a Sáátáánigon-aaí a'áo seró. amápa'-maravakewaimo Áánútun-aiiyavesamo árairemo kwésewaitopa'a mirán-úmbái-yántáá'á kwétivo imáyáa é'a Sáátáánigon-aaí a'áo seró.

¹⁰ umbai-yántáá'á kentópa'a sáwíyanka'a kwénimba Áánútu kasenkuí'a umátinkena tirávamái asiramátinkaina'a asiramái ménaaowe. Áánútu úwoi túwa'naa úmae kwéiyena Káráísitiye tarútinkena séna kesí ságayan-ayampa'a ságayambo ímo ánásanin-ayampa'a métinkanaumne siráiwai mirá íníye.

¹¹ kwená asirayánkó kwaíkai'a éna íma ánásanimba mindá árair-aimban-iye.

¹² moóráwai áwí'a Síyóvénesi súwa'naa isa'á kínda simái kwéagayaumne. kwemá Áánútuna kwaási éna kesí mayáímá kawé'á umái kwémayaiye. asiramátinkanaundayave'a maanáúvái kwéagayaumpo árai'a Áánútu úwoi kwésuwa'naa-in-aimba kwésimatimunda tirumpimbá asiramái tátore'a máéro.

¹³ Áánútuna kwaási Pépíróni-naopa'a máyáawai Áánútumo keinárawa'o ítámakaintemba miwí ítámakaiwai keinárawatavesa sésa kawé'á umái máéro sewaná kesááninko áwí'a Máákaagwara'a séna kawé'á umái máéro kwésiye.

¹⁴ Ísu Káráísitina kwaásin-ovo moórá-morawaivimba kentirumbá timé'a tiyáámba tíméro. Káráísiti kwená kwaási paru kwéumatinkaintave'a námúnaa kwésune.

kemá Pítaamo súnda-aimba kwéanasaiye.

2 Pítaa

kampa'-mónó-kwáásí Ísun-aaigomba kwaé'náer-umai simátímún-aimba Pítaa iséna Ísuna árair-aimba tátorai gwae séna maanáimbá agaimái mátímakaiye. Ísumba awánéta kwemó sirón-aimba isááwándawai simátíma'mae iyówánda-aimba tátorai gwae séna maanáimbá agaimái mátímakaiye.

¹ kemá Sáímoni Pítaa maanáimbá maanáúváivímbá agaimaráúmpo isáaro. kemá Ísu Káráisitina aantá-kwaasi úndanivo kesáámó úndantembo Áánútuun-aiiyave'o árairemo kwésewai isáaro. kentáásí Áánútuwe Ísu Káráisiti sáwí-imayaavinkemba iyásínkáiwaiye arupí umái mésarai kawer-ímáyáá símakaayata mindáraise aráápamaiya kawé'á umáiya máyaumne.

² Áánútuwe kentáásí Ísóigo Ísuntetopa'a té'a kawer-ímáyáá tamaé'a mirámó úmae kwéiyomba úwoi túwa'naa úmae iyésarai paru umátínkáva'a iyíya'a ménaaowe.

Áánútu kentáámá ításinkarain-kwasai.

³⁻⁴ Ísu Káráisiti sááyowana kwená ságayanko kwená ó'oran-kawe'-mayaigo tavisúwata kwenópata téta kawer-ímáyáá taísaraumne. Ísu Káráisiti mirán-kwáásígó póna kwemó kawé'á umátinkanaumnemo siráin-aimbo éna mirá ínimba póna kwená asirayámbá kwésimisata Áánútuntaveta aamoí éta arupí umái méta kwenáái simátímakaundaya póna marapáké-sáwí-ásiráyánkómó kwaásimo sáwí'o kwéiwai keinárawa tine'á íma tátoraina'a tuvíntuwe'a Áánútuwe tarúmai ménaaowe.

⁵ mindáyave'a imáyáa é'a maarámó ónááontave'a asiramái mayái máyáaro. Áánútuun-aiiyave'a áraire sé'a kwenká'á agevamái máyáamba kawer-ááimbá maré'a minkákémbá kawer-ímáyáávínkéní'a kwée'a minkákémbá

⁶ kentúra'a kárákwiye'a minkákémbá asiramái mé'a íma tívón-káína'a Áánútuntave'a aamoí umái mé'a

⁷ Áánútuna akúmbá máyáantave'a túwa'naa úmae kwéiye'a kentirumbá timé'a

⁸ mirán-oro. mirámó úmae iyé'o é'a Ísóigo Ísu Káráisitina kawer-ímáyáá isé'a anóni'a umái mé'a kentí mayái áúgwara'-mayai mayánááowe.

⁹ mirán-káwé'-máayáímó ímo kwémayaawai Áánútumo sáwí-imayaamo maitíyukain-aimba tuwínkásuwesa táá'o káúnkaiwairaamba umái máyáawe.

¹⁰ kesí kwaásiyono. Áánútu keinárawa'a tááyamai ítámakaivo imáyáa é'a kwesé asiramái máero. mirámó é'o é'a sáwí-amba íma kwaránááowe.

¹¹ miráumaimo méwanamo éna kentáásí Ísóigo Ísu Káráisiti sáwí-imayaavinkenta iyásínkáiwai keinárawatavena séna tíya'a kárákwiraana'a kesópa'a maí'mai'a úmae iyónááowe síníye.

¹² minaráír-áimbá á'a ísare'a asiramái kwégwaraamba pó'a simátíma'mae iyóna'a imáyáa úmae iyónááowe.

¹³ marapá'ó máyaundara'a simátíma'mae iyóna'a imáyáa úmae iyónááowe. mirámó ónaunda kawerí'a ónaumne.

¹⁴ ááéma kentáásí Ísóigo Ísu Káráisiti simásimena séna puwíníyone siráimba pó'a sáwíyanka'a puwé'a íma marapá'á ménaunda pó'a

¹⁵ mináimbá agaimaré'o púwóna awáné'a mináíntávé'a imáyáa úmae iyónááowe.

Ísuna ságayamba awánáúmne siráin-kwasai.

16 kentáásí Ísóigo Ísu Káráísiti asirayánkwará'á kumíníye-aimba íma manír-áínkáántá simátímakaundayaanivo súrandeiya kwená usáyaaitaya-sagayanta awánaraundayaveta áráir-aimba simátímakaumne.

17-18 Áánútu ítámakain-omaka'a Ísuwe máyaawananaya Áánútu kentáásivowa Ísu áwí'a anómba éna usáyaaitaya-sagayampinkemba séna kesááninko ónana ávááraumai entávéna kwésinkaisa'a ávááraumai aamoí kwéumankaumne kwíyómpakemba súwata ísaraumne.

19 ísaraundayaveta asiramái séta naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakon-aimba áráir-aimban-iyé. súndaya mináímbá imáyáa oró. túnkain-ayampa'a sáma kwégain-aimban-ivo mináímbá aúváívimba awánáiyana aaváúmó uséna sámo kaintembá kentí imáyáavinkemba miráumai sáma káínana Ísu Káráísiti aaváúmó usaráisanamo kwáyáin-okoraamba umái sáma kamátinkaniye.

20 simátíménda-aimba ísámai kawé'á oró. naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakowai aúváí-kwandaavimba agaimakón-ainkona ááimba kemá kwaási kentáásí imáyáavinkemba íma kanaán-umai isánaundayaawe.

21 íma miwítí imáyáavinkemba simái agaimakáavo Áánútun-amanko kwenáái simátimuwasa agaimakómba Áánútun-amanko mináínkóná ááimba kwésuwa'náa-isata kwéisaumne.

2

Áánútun-aaigomba kwaé'náer-aimba sénááon-kwasai.

1 naaóvá'á Áánútuna kwaásivimba Áánútun-aaigomba kwaé'náer-aimba simátímakowai paáruraantemba keinárawapimba mirán-kwáásí paáresa kampa'-mónór-áímbá simátimesa Áánútuna kwaásimo sáwí'o ónááon-aimba simátimesa anóndako sáwí-imayaavinkemba iyátínkaraiwaimba tínaemba umámiyana naaémba Áánútu avekáán-umai tínkaminiye.

2 sáwívarawai miwítí aambá kwaásimo sáwí'o kwéon-amba kwarésa mirá íyasa tuwánésa sésa Áánútuna kwaási sáwí'a kwéowe mináímbá simái áráir-amba sáwí'a ónááowe.

3 óntamba mayánáe sésa aamoí kwéesa kentí imáyáa tavisénáe sésa kampa'-mónór-áímbá simátiménaaowe. sáwí-meyamba timíníwai naaóvá'á to'mayaa umái ména tínkaminintavena timu'maréna máyáaye.

4 kwíyómpaken-kwayo'narawa'a sáwí'a untávéna Áánútu íma eétinkomba sáwí-ayampa'a mótkowasa túnkain-ayampa'a ándáva'a mésa sáwí-meyambo mayánááontavesa amu'marésa máyáawe.

5 naaóvá'á Nówaa máyonka'a Áánútuntavesa íma aamoí ésa sáwí'a untávéna Áánútu íma eétinkomba nonkóntávéna amápa'-marama aavú'nao súwana aavú'nowasa putásowana mimpínkémbá Áánútu Nówaa kwená akúmbá avakaeté-kwaasiye tíyótkowasa túvamai maémáembaniye. Nówaa Áánútun-aaí arupí umáimo maí-áímbá simátimuwasa íma ísónkakemba putásaraawe.

6 naaóvá'á Sótómu-naopaken-kwaasiye Kómóraa-naopaken-kwaasiye sáwí'a untávéna Áánútu íma eétinkomba iravímbá agaisukáivo Áánútuntavesa íma aamoí ésa sáwí'a kwéowai mináímbá ísésa sésa sáwítaamo kwéundamo ímo ivátúwáananayaamo éna kentáágwára'á miráumai sínkaninimba póta ivátáámó túwáandaamo éna íma sínkaminiye sénááowe.

7 moórawai áwí'a Áróti Áánútu kwentávéna púwivo séna íma auwómbe áíkaiye. kwemá arupí-kwaasi éna sáwí-kwaasimo áwáyo-tantaa'o untávéna arunkó umbái taráaye.

8 miwívimbá ména aasiyaasi-táwai miwítí sáwí-aimba iséna miwítí sáwí-mayai awánówana arunkó ávááraumai umbai tómbanivo kwemá arupí umái máyontavena Áánútu íma auwómba áíkaiye.

9 miráumai Áánútunavesa aamoí kwéowai umbai-yántáápínkémbá Ísóigo kawé'á umái tíyótinkena sáwí'o kwéowaiti sáwí-meyamba toréna kwaásimo máyáawaina ááimbo tísaa ínín-kanaamo tındara'a sáwí-meyamba timíníye.

10 áwáyo-tantaari'o kwéowai Áánútumo kwégawaaimba tínaaemba kwéumankaawai anó-sawí-meyamba timíníye.

minkámpá'-mónó-kwáásí miwí túma mósá marésa kesááigo usáyaaitainkwaé sésa kawé'nárawa'a kwíyómpakewaiyavesa sáwí-aimba kwésimatinkaantavena íma táá'a kwégaisasa úwoi sáwí-aimba kwésimatinkaawe.

11 kwíyómpaken-kwayo'narawa'a miwítí asirayánkó minkámpá'-mónó-kwáásítí asirayánkómbá usáyaaitaraimbanivo minkwíyómpákéwái Ísóigo aúranka'a íma aái simátinkesa íma sáwí-aimba kwésewe.

12 kwaí-kwaambo kwétuvu'naan-tantaakomo amáparawaina ááimbo ímo awánaantemba minkámpá'-mónó-kwáásí mirá ésa évaka-tantaakona ááimba íma awánaraantavesa sáwí-aimba simátínkáamba pósa kwaí-kwaambo ánásaantemba miwí mirán-umai ánásanaaowe.

13 miwí umbai-yántáári'a umátínkáamba pósa anondá umbai-yántáá'á mayánááowe. miwí sáwí-imayaayavesa tirááiyavesa avora'á kwéesa aamoí kwéesa keinárawatemo toómbó nánááontavesa torupamáí mésa sáwí'a umátinkesa kentí imáyáa tavisésa sáwí-ampa'o mógwétinkaantavesa aamoí kwéesa

14 aarai túrampimba ta'mai-ya'mai kúráamba tivú'mae iyésa aamoisayán-kwáásí sáwí-ampa'a tavisimái mótkinkesa túran-andamo kwéowai tíráá'a póna Áánútu sáwí-meyamba timíníye.

15 arupí-amba tuwésa sáwí-amba kwégwaraawe. naaóvá'á Pío ááninko áwí'a Péramu kwemá Áánútun-aaí simátímakowai éna sáwí'o uráimpinkemba óntamba mayánáe-aamoí uráintemba miwí mirán-ámbá kwégwaraawe.

16 ánivo Péramu sáwí'a uráintavena Áánútu áwáá'a séna kwená póigo áwí'a tónkigomba kwaási amósánkaamba umánkowana aái súwana Péramu iséna kwená uwo'aór-ámbá tukáiyé.

17 minkámpá'-mónó-kwáásí íma kwétuwa'naa-on-kwaasi máyáawe. non-ayumpinkémbá nombá íma usamái kúmíntenkaan-kwaasima owaná póna Áánútu miwíyávéna túnkain-ayampa'a to'mayaa umátínkaraimba pósa mivá'á komá'mai'a ónááowe.

18 miwímá sáwí'o umáímo máyáapinkembo kawepá'ó kwétewai keivári'a méonae sésa áwáyo-tantaakon-auma mósá kwémaresa kampar-áímbá kwésimatimesa

19 kentí imáyáavinkení'o íyanamo éna misáwí-yántáá'á íma tátoraniye sembánivo miwí sáwí'o kwéon-tantaako tátokaimba pósa misáwí-yántáá'á'á mésa ánásanaaowe. moórá-yantaako kwaásimo kwéusayaaitaimba minímáyáá'á'á kweivári'a umái tátokaisasa kwenaráái kwégwaraawe.

20 kentáásí Ísóigo Ísu Káráísiti sáwí-imayaavinkemba iyásínkáiwaimpa'a tésa sáwí'o kwéom-bayai ivátuwesamo tínaaembo umásukaawai miwímá moórágwara'o sáwí-ambo kwaráíyanamo misáwí-máyáígómó tátorainasamo ésa ááémo sáwí'o uráamba mindá sáwíyanka'an-ivo naaémo sáwí'o ónááomba mindá anó-sawí'a umái ménaaowe.

21 arupí-ambo ímo kwakésaraai sáwí'a uráasino. ánivo arupí-amba kwakésa ivátuwesa Áánútuna kawer-ámáámbá tínaaemba umáméntavesa pósa ávááraumai sáwí'a kwéowe.

²² miráumai kwéesen-aimba árar-aimban-iyé. iyánkómó miímo kwi'makénamo imbá ó'omba kwénaiye kwésesa moórá-aimba sésa póígomba nombó pérankaawana imbá toivimbá kwémaiye kwésewe. iyánkó póígomo intembá minkámpá'-mónó-kwáási mirá-sáwí'á kwéowe.

3

Ísu ókwara'a kumíníye-kwasai.

¹ kesí kwaási arupí-imayaa ígwáe sé'a moórá-avvai agaimái tímake'a maanáúváígwará'á kwéagayaumne.

² naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakowai sirón-aimba isé'a Ísóigo sáwí-imayaavinkemba iyásínkáiwaiya siráin-aimba kwená aantá-kwaasiya simátímakaunda-aimba imáyáa oró.

³ simátíménda imáyáa oró. naaén-kanaa tínimba sáwí-imayaayavesamo tirááyavesamo ésa aamoí íyan-kwaasi tésa kentuwírái sésa

⁴ Ísumo sénamo marapá'á kumónaumnemo siráimba náávava máyáyo. naaóvá'á kwíyómba maramá taróruronka'a kwáyáin-tantaa'a íma ó'on-tantaa'a paárisata kwéawanaumpo kesivoísáiya á'a pukuráawana íma ó'on-tantaa'a kwévaariye sénááowe.

⁵ miwí maarán-ímáyáá ónáe íma kwésewe. naaóvá'á Áánútu súwana kwíyómba maramá paárúwana nompínkémbá maramá iyéna non-avumpimbá maramá kwéraiye.

⁶ naaémba Áánútu nonkóntávéna súwana marapá-kwáási ánásasukaiye.

⁷ Áánútu sisaná kwíyóne marawémó kwáyáimba póna kwaásimo máyáawaina ááimba tísaá ínín-kanamo tíndara'a Áánútu kwentávésamo ímo aamoimó ésamo sáwí'o kwéowai sáwí-meyamba tíména kwíyóne marawé iravimbá agaisuwáníye.

⁸ kesí kwaásiyono. maarán-ímáyáá oró. imó kwétaamba táámpamaiya kwéawanaumpo Áánútu íma mirá imbá amápa-kanaa mimbórá-kánáaráámbá aamun-úmarena sáwívar-ima 1,000 íma maréna mimbórá-kánáámán-iyé siráivo

⁹ kwemó marapá'ó kumónaumnemo siráin-aimba íma tukáísasa évakarawai mináimbá ivá'á tukáiyé-imayaa kwéowe. Ísóigo séna kesí némpa'a maí'mai'a ésa sáwí-ayampa'a kovo séna sáwí-imayaa tuwésa kesópa'a tíyantavaiye séna timu'maréna ména íma ááéma marapá'á kunkáiyé.

¹⁰ umóyán-kwáásígómó anompintumáivimbo tintenkáán-umai Ísóigo miraráán-umai kumíníye. minkánáá anónka'a awairái kwésindavinkemba kwíyómba áúyokwinana kwíyómba o'á aaváúmá iravimbá agaisuwáínana marapá'á amápa-tantaa'a kwáyáine marawé iravimbá agaisuwáníye.

¹¹ miráumai amápa-tantaa'a ánásanintaveta kesáámó máyaundayaveta imáyáa éta Áánútuntaveta aamoí kwéeta arupí umái méta

¹² Ísumo marapá'ó kumíníntavena siráái kwétaisata amu'maréta méta ááémo kumíndawe séta siyáántán-kwimai Áánútuna mayái kwémayaundaya póna minkánáá paárinana kwíyómba iravimbá agaisuwáínana o'á kwíyómba aaváúmá anón-iravimba agaisuwáínana nonkáámbá umágwiniye.

¹³ ánivo Áánútu asiramái séna aúna-kwiyone aúna-marawe tarórumaraanana arupí-yantaare su'mai kwéniye siráinta amu'maréta máyaumne.

¹⁴ kesí kwaásiyono. mirán-kánááyávé'a amu'maré'a máyáamba Áánútu aúranka'a kaweré su'mai umái mé'a kempímbá íma sáwí-aimba kwáyaina'a paru umái ménaaontave'a tiyáántán-kwimai mayáímá máyáaro.

¹⁵ kentáásí Ísóigo séna sáwí'o umáímo máyáampinkemba iyátinkanaumne séna kwempá'á ténááontavena timu'maréna ména ímo kunkáimba imáyáa oró. kentáásí

kwaási áwí'a Póro Áánútu kawer-ímáyáá kwembá ámakaimpinkemba keinárawatavena imáyáa éna mináimbá agaimakáíye.

¹⁶ Póro mináimbó agaimakáimba amápar-auvaivimba mirán-áimbó simáímo agaimakáin-aintompimba évakar-aimba umbaí taisasá ímo ísámaimo kawe'ó ésamo ímo asiramáímo máyáawai mináínkóná ááimba kwaé'mai kampar-áimbá kwésewe. Áánútun-aai aúvái-kwandaavinkemba amápar-aintavesa mirá ésa mirámó kwésentavesa ávááraumai sáwí'a umái ménaaowe.

¹⁷ miwí mirá kwéombanivo ímo kunkáinka'a simátimumpo kárákwiyoro. sáwí'o kwéowai keinárawa'a Áánútuwe asiramái máyáampinkembo tavisíyanesa kwéovo kárákwiyoro.

¹⁸ kentáásí Ísóigo Ísu Káráísiti kentáásí sáwí-imayaavinkemba iyásínkáiwai úwoi túwa'naa úmae iyína'a kwenópa'a anón-imayaa é'a máéro. kwenáwí'o aasiyaasimó anómbo umáímo kwaíkwai'o úmaenamo iyínimba árair-aimban-iye.

kemá Pítaamo súnda-aimba kwéanasaiye.

1 Yóni

Ísu kwíyómpa'a irówana Yóni Ísuna kwayó-kwáásí kaumbo-kwáái aiyayaan-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna maanáimbá agaimái tímakaiye. évakarawai kampar-áimbá simátimesa sésa Ísu Áánútu ááninko póna kwaási-uramba íma aú'mái méraiye sésa ó'on-kampar-ainkwara'a simátíma'mae nááúwana Yóni iséna miwítí imáyáa arupí umátinkanae séna maanáimbá agaimái mátímakaiye.

Áánútuna imáyáama agaráásínkáiwaina kwaasái.

¹ Ísu Káráísiti Áánútuna imáyáa agaráásínkáiwaiyaama póna kwaási aúnái'a umái maí'mai'a ónááowaina ááinkoman-iyé. mináintávé'a maanáúvái agaimái kentópa'a tuwáúnana kwégwiye. ááinka'a maramá íma kwáyonka'a kwemá maémáimba marapá'á kuména keséya máyowata súranta awánamai kawé'á éta kwenáái iséta siyáándeí ane'á tátokaundayaawe.

² aúnái'a umái maí'mai'a ónááowaina ááinkoma avowánópa'a máyomba marapá'á kuména keséya máyowata awánareta póta mináimbá kwésimatimundayaawe.

³ kesáá Áánútuwe ááninko Ísu Káráísitiye tarúmaiya máyaumne. awánaraunda ísaraunda keinárawakwara'a kwésimatimunda póta Áánútuwe ááninkowe tarúmaiya máyaundantemba keinárawa'a mirá ónááowe.

⁴ kentáásirumba kawé'á umái anómba umásinkanintave'a maanáúvái agaimái kwétimune.

Áánútu sámó kaiwáíná ááinkona kwaasái.

⁵ Áánútu ááninko simásímakain-ainta simátimeta séta Áánútu sámó kaiwáíná ááimba póna túnín-tantaa'a kwempímbá íma kwáyáíye.

⁶ miráumai túnín-ayampa'a máyáamba Áánútuwe tarúmaiya máyaumne kwésewai kampa'á kwésesa áráir-aimba ááimpimba íma máyáawe.

⁷ ánivo Áánútu sámó kain-áyámpá'ó máyáintemba miráumaimo sámó kain-áyámpá'ó máyaundaya kwená kwaásiye tarúmaiya máyaumne. miráumai Áánútu ááninko Ísuma kentááyávéna imáyáa éna kumpuwúwana kwená naaegó kuména póna kentáásí sáwí-imayaa kwémaisiyu'maenaya kwéiyiye.

⁸ kempíntá sáwí-imayaa íma kwáyáíye súndaya kesirunkómbá kampar-áíntá simá-uwáúnanaya Áánútuna áráir-aimba kesirumpintá íma kwáyáíye.

⁹ avora'ó Áánútumpataamo sáwí-imayaayavetaamo simáménanayaamo éna Áánútu kentáásí sáwí-imayaa maisiyuwénaya amápa-sawi-imayaa arupí umásinkanintaawe. Áánútu kwemó siráini'a mirá éna miráumai kaweré su'mai kwéena póna sáwí-imayaa maisiyuwénaya arupí kwéumasinkaiye.

¹⁰ Áánútu séna amáparawai sáwí'a uráawe simbánivo kesáámá séta íma sáwí'a kwéune kwéseta Áánútu kampar-áimbá kwésiye súnana Áánútuna áséi-kwasaigo íma sirumpintá kwégwaiye.

Káráísiti amáparawaiya siráváyáin-kwasai.

2

¹ kesí iyámpóiyono. íma sáwí'a ónááontave'a maanáimbá aúvávimba agaimái tímúne. ánivo sáwí'o íyanamo éna siráváyáiwaiya ména kesivompátá áísaa íníye. kwemá Ísu Káráísitima arupí iwáiyá kesivompátá áísaa íníye.

² sáwítaamo uráunda-meyamba kentáává'á íma tíno séna maimaéna pukáiyé. íma kentáási sáwí-meyane su'mainivo amáparawaiti sáwí-meyankwara'a maitiyuwáníntavena pukáiyé.

³ Áánútun-aaimo taagwiyavétaamo únda árai'a kweséya tarúmaiya máyaumneya kwésune.

⁴ Áánútun-aaimo ímo taagwiyávónka'o ombá Áánútuwe tarúmai máyaumnemo sembá kampa'á sewaná miwívimbá Áánútuna árain-aimba íma kwáyáiyé.

⁵⁻⁶ ánivo Áánútun-aaimo taagwiyávówai Áánútumpa'a tirumbá áma'mai kawé'á kwéowe. kesáámó Áánútuwe tarúmai máyaumnemo kwésundawaiya Ísu Káráisitimo máyontemba kesáá miráyá umáiyá ménaumne. miráyáámó kwéunda árai'a Áánútuwe tarúmaiya máyaumneya kwésune.

ááéraan-amaankoma aúiná'a uráin-kwasai.

⁷ kesí kwaási isáaro. kemó kwéagayaunda íma aúiná-amaamban-ivo ááéraan-amaamba kwéagaimai tímúne. aiva'á simátímakaamba á'a ísaraan-amaamba kwéagaimai tímúne.

⁸ ánivo túnín-tantaa'a kwéauyokwisana árai'a sámo kain-tántáá'á kwévaarimba póna ááéraan-amaamba aúiná'a umái kwévaariye. Ísu Káráisitina mayáivínkémbá minámáámbá paáruena keinárawapinkwara'a minámáámbá kwévaariye.

⁹ kentí kwaásiyavai týámba kwéumatinkaambanivo sámo kain-áyámpá'á máyaumne sembá sámo kain-áyámpá'á íma máémba túnín-ayampa'a paaí máyáawe.

¹⁰ ánivo kentí kwaásimo tirumbó tíméwai sámo kain-áyámpá'á máyáamba pósa miwívimbá sáwí-yantaa'a íma kwáyáimba pósa ó'owi tuwánésa sáwí-ampa'a íma kwégowe.

¹¹ ánivo kentí kwaásiyavaimo týámbo kwéumatinkaawai miwí túnín-ayampa'a máyáawana túnín-tantaako túrampa'a káátagwisasa múgu'maagu'a úmaesa kwégowe.

¹² kesí iyámpóiyono. keinárawatavena Ísu Káráisiti pukáimba póna Áánútu kentí sáwí-imayaa maitiyukaintave'a kemá maanáúvái agaimái kwétimune.

¹³ anón-kwaasiyono. ááinka'a maramá íma kwáyowana moórawai maémáimba kwemá ívékwara'a máyáísa'a kwená ááimba kwéisaantave'a maanáúvái agaimái kwétimune. ívé-kwaasiyono. Sáátáánigomba usáyaaitaraantave'a maanáúvái agaimái kwétimune.

¹⁴ iyámpóiyono. Áánútu kentivo isa'á kwempá'á tiráantave'a maanáúvái agaimái kwétimune. anón-kwaasiyono. ááinka'a moórawai maémáimba kwemá ívékwara'a máyáísa'a kwená ááimba kwéisaantave'a maanáúvái agaimái kwétimune. ívé-kwaasiyono. asiramái mé'a Áánútun-ai tirumpimbá tátore'a Sáátáánigomba usáyaaitaraantave'a maanáúvái agaimái kwétimune.

¹⁵ Áánútumpa'o ímo tiráawaimo ontembá mindáyave'a aamoí íma oró. marapákén-tántáátávé'a aamoí íma oró. marapákén-tántáátávésamo aamoimó owáímá Áánútuntavesa íma aamoí kwéowe.

¹⁶ marapákén-kwáásímó kwéowaina ááimba íma Áánútumpakemba kwéowe. kwaási kentí imáyáavinkemba kwéesa á'owiti náaindaamba túran-anda kwéesa túwí'a maimaésa kwéiyesa kwéomba íma Áánútumpakemba kwéovo marapákén-ámbá kwégwaraawe.

¹⁷ marapákén-tántáá'ó tirááimo kwétain-tantaa'a maambará'á ánásainasa Áánútumba arááima tainí'a kwéon-kwaasi aasiyaasí maí'mai'a ónáoowe.

Káráisitina namuro-kwáásítí kwaasái.

¹⁸ kesí iyámpóiyono. naaén-kanaa maramó ánásanin-kanaa sáwíyanka'a tíníye. naaémba Ísu Káráisitina namuro-kwáásígó tíníye suwa'á ísaraawe. Káráisitina

namuro-kwáásí sáwíva'a á'a paáruraamba póta mindáyaveta naaén-kanaa sáwíyanka'a tíniye kwésune.

¹⁹ kentáávinkémbá Káráísitina namuro-kwáásí moórá-mora máyómba pósa usásimbai paárésa siyuwésaya kóuraawe. árai'o kentáásí kwaásimo máyáankakai úwoi máésino. siyuwésaya kóuraantaveta íma kentáásí kwaásin-owe kwésune.

²⁰ Ísu Káráísiti Áánútun-amankomba ai'marówana kuména kentirumpimbá máyáísa'a pó'a árair-aimba kwéisaawe.

²¹ árair-aimba íma kwéisaantavaiye sé'a ímanivo árair-aimba kwéisaantave'a maanáúvái kwéagayaumne. árair-aimpinkemba kampar-áimbá íma paárisa'a ísaraantave'a maanáúvái agaimái timúne.

²² anón-kampa'o sen-kwáásí maarán-kwáásímán-owe. Ísu Káráísitintavesa Áánútu íma usásinankaraiwaiman-iye kwésen-kwaasi ésa Ísu Káráísitina namuro-kwáásí-í'a ésa Áánútunte ááninkonte tínaaemba kwéumatimewe.

²³ Áánútu ááninkomba tínaaemba umámewai avowáankwárá'á mirá kwéombanivo Ísu Káráísitintavesa Áánútu ááninkoman-iye kwésewai ááninkonte avowántéyópa'a tarúmai máyáawe.

²⁴ Ísun-aai aiva'á ísaraan-aimba tirumpimbá asiramái tátoraamba íma ivátuwe'a miráumai Áánútunte ááninkonteyopa'a tarúmai maí'mai'a oró.

²⁵ maarán-áimbá Ísu Káráísiti asiramái simásimenaya séna aúnái'a umái maí'mai'a ónááoni'a kwéumatinkaumne simásímakaintaawe.

²⁶ kampar-áimbá simátiyuwaavo sé'a maanáúvái agaimái timúne.

²⁷ kampar-áimbá simátiyuwaawai kwéombanivo Ísu Káráísiti Áánútun-amamba tirumpimbá tínkaraimba póna maí'mai'a éna íma kampar-áimbá simátimena árair-aimba kwésimatimiye. mirámó kwésimatimisa'o ombá árair-aimba kampar-áimbá taaínkaa'a kwéowe. simátímintemba mirá é'a Ísu Káráísitiye tarúmai kwémaewe.

²⁸ kesí iyámpóiyono. kwesé tarúmai máyáamba pó'a Ísu Káráísiti kumíndara'a kwenaúranka'a íma tigaeyávé'a é'a úwoi asiramái ménaaowe.

²⁹ Ísu Káráísiti arupí umái máyáin-aimba á'a ísaraawe. moórá-ainkwara'a ísáaro. miráumai arupí umái máyáawai árai'a Áánútuna iyámpóíman-owe.

3

Áánútuna iyámpóiti kwaasái.

¹ Áánútu arumbá ávááraumai kwésimiye. mindáyave'a imáyáa oró. Áánútu arumbá kwésimenayaampona kentááyávéna kesí iyámpóíman-owe kwésiye. kesáá árai'a kwená iyámpóíya úne. Áánútumpa'a íma tiráawai Áánútuna ááimba íma awánésa kentáásí ááinkwara'a íma kwésuwanaawe.

² kesí kwaásiyono. ívé'a Áánútuna iyámpóí'a umáíya máyaundaya naaémba nóra kwaásiyaawa ménaumno. mináimbá íma ísaraundanivo moórá-aimbo ísaraunda simátimenaumne. Ísu Káráísiti kumíndara'a kawe'á umái awánanaundaya póta kwenkáánita umáíya ménaumne. mirán-áimbá ísaraumne.

³ mináimbá ísésa amu'maráawai Káráísiti arupí umáímo máintemba arupí umái máyáavo kárákwiyoro.

⁴ sáwí-imayaamo kwéomba isaná amáámbo arááísémba isaná minkáé-tántáákó mimbóráí'a kwéiye. miráumai sáwí-imayaamo kwéowai Áánútuna amáámba tínaaemba umámesa kwéaraaisemba póna mirámó kwéon-anonda miwívimbá kwéniye.

⁵ Ísu Káráísiti kwaásiti sáwí-imayaa maitiyuwáníntavena marapá'á kunkáimba kwempimbá sáwí-imayaa íma kwáyáíye-aimba á'a ísaraawe.

⁶ miráumai Ísu Káráisitiye tarúmai máyáawai miwívimbá íma sáwí-imayaa kwaíkwai'a kwéivo sáwí-imayaa kwaíkwai'a kwéiwai Káráisitimpa'a íma tésa kwenáái íma kwéisaawe.

⁷ kesí iyámpóiyono. kampar-áimbá simásiyuwaavo sé'a kárákwiyoro. Káráisiti arupí umái máyáiwai kwemó intembó mirámó úmae kwéiyowai arupí-kwaasiman-owe.

⁸ ááinka'a Sáátáánigo sáwí'a uréna mirá úmae kwéiyena ívékwara'a mirá kwéiye. sáwí'o úmae kwéiyowai Sáátáánigona kwaásiman-owe. Sáátáánigona mayái ánásasuwainkwae séna Áánútu ááninkomba ai'marówana marapá'á kunkáiyé.

⁹ Áánútuna iyámpói pósa Áánútuna asirayánkó miwívimbá kwáyáintavesa pósa íma sáwí'a úmae kwéiyowe. Áánútuna asirayán-aráátómbá pósa íma sáwí'a úmae kwéiyowe.

¹⁰ ímo arupí umáímo máyáawai íma Áánútuna iyámpóíman-owe. kentí kwaásimo tirumbó ímo kwétimewai íma Áánútuna iyámpóíman-owe. miráumaiya Áánútuna kwaásiye Sáátáánigona kwaásiye taaímbaiya ísaraumne.

moórá-morawaivimba tirumbá kwétimen-kwasai.

¹¹ moórá-mora-kwaasivimba tirumbá tíméro-aimba ááéma ísaraawe.

¹² Áándamu ááninko áwí'a Kááinimo uráintemba íma mirán-oro. Kááini Sáátáánigon-aráá'a póna ávákomba tuvuwúwana pukáimba maarántávéna tuvuwúwana pukáiyé. áváko kawé'á umái máyowana Kááini sáwí'a umái ména póna ávákomba tuvuwúwana pukáiyé.

¹³ miraráán-umai Áánútumpa'a íma tiráawai keinárawapa'a tirumbá sáwí'a umátinkaiyantavena íma táá'a kaíno.

¹⁴ Áánútun-akumba sirumbá kwétimundayaveta séta Áánútuna némpa'a maénaundawaina ááimpa'a tuwéta kawé'á umái maénaundawaina ááimpa'a tamáyaumne kwésune. kentí kwaási tirumbá íma kwétimewai Áánútuna némpa'a paaí máyáawe.

¹⁵ kentí kwaásiyavai tíyámba umátínkáan-kwaasi tínkamiyasa puwónááon-kwaasiraamban-owe. mirámó kwéowai aúnaí'o umáímo maí'maí'o kwéowaina ááimpa'a íma máyáawe.

¹⁶ Ísu Káráisiti arumbá siménaya íma úwoi máimba súwa'naa ínintavena kentááyávéna ísámai pukáiyé. mirá uráintaveta arumbá símakaiye kwésune. Áánútun-akumba túwa'naa eta puwúnava íma sendayá úwoi túwa'naa ónaumne.

¹⁷ óísankwara-kwaasi kentí kwaási toómbá íma makáawaima tuwánésa íma túwa'naa ombá sésa Áánútumba sirumbá kwéamune sembá kampa'á kwésewe.

¹⁸ kesí iyámpóiyono. sirumbá kwétimunemo sembá íma tóikakemba sé'a árai'a tirunkakémbá kwése'a túwa'naa oro.

Áánútumpa'a asiramáíya máyaunda-kwasai.

¹⁹ sirumbá kwétimetaamo kwétuwa'naa-undaya mirámó únda-kwaasiya arupí umáíya kwémaumne. mirámó kwéunda Áánútu aúrankata asiramáíya kwémaundayaawe.

²⁰ ánivo kesáá sáwí'a úndayavenaya kentáásirunko umbaí kwétaivo Áánútu amápa-tantaa'a awánéna minúmbái-yántáákómbá usáyaaítasata Áánútu aúrankata asiramáíya máyaumne.

²¹ kesí kwaásiyono. mindáyaveta imáyáa úndaya kentáásirunko íma umbaí taisatá Áánútu aúrankata asiramáíya máyaumne.

²² kwenáái taagwiyaavétaawe kwemó aamoimó iní'a kwéundayavétaawe áísaa úndayantaa'a úwoiya kwésimiye.

²³ Áánútu asiramái séna kesááninko Ísu Káráísitin-aaiyave'a áraire sé'a kwenká'á agevamái mé'a amápa-kwaasivimba tirumbá kwétimé'a máéro siráimba mináimbá Ísu Káráísiti asiramáiya simásímakaiye.

²⁴ Áánútun-ai taagwiyávówai Áánútuwe tarúmai máyáawana miwísé tarúmai máyáiyé. Áánútu kwenamambá ai'marówana sirumpintá kumbéna simásimenaya séna Áánútu keinárawate tarúmai máyáiyé kwésisata kwéisaumne.

4

árait-amankonte kampar-ámánkóntéi kwaasái.

¹ kesí kwaásiyono. sáwíva-kwaasi kampa'-mónór-áimbá simátíma'maesa kwénaesa Áánútun-amanko kesirumpimbá máyáiyemo sembá íma ááéma áraire seró. mirá sentávé'a miwí tirumpimbá máyáin-amamba Áánútun-amana'i. á'owan-amana'iyó. mindá awáné'a mináimbá ísáaro.

² Ísu Káráísiti Áánútunopakemba marapá'á kwaási kunáúkaiye kwésewai miwí tirumpimbá Áánútun-amanko máyáiyé. mináimbó sewa'ó ísáamba Áánútun-amankoma miwívimbá máyáiyé seró.

³ Ísu Káráísitintavesa mináimbá íma sewái miwí tirumpimbá máyáin-amanko íma Áánútun-amankoman-ivo Káráísitina namuro-kwáásígón-amankoman-iyé. Káráísitina namuro-kwáásígó tínín-aimba ísaraamba isaná marapá'á máyáiyé.

⁴ kesí iyámpóiyono. Áánútu áráá'a é'a kampa'-mónór-áimbá kwésimatimewai usáyaaitaawe. Áánútun-amanko kentirumpimbá máyáivo Áánútumpa'o ímo tiráawai miwí tirumpimbá ó'on-amanko máyáiyé. Áánútun-amanko minámánkómbá usáyaaitaraiye.

⁵ kampa'-mónór-áimbá kwésimatimewai Áánútumpa'a íma tembá marapá'á kwémaen-aimba kwésimatimewasa marapá-kwáásí miwí táái kwéisaawe.

⁶ kesáá Áánútuna kwaásiya únasaya Áánútuna kwaási kesááiya kwéisaavo ó'on-kwaasi íma Áánútuna kwaási pósa kesááiya íma kwéisaawe. miráumaiya árait-amanko miwívimbá máyáin-kwaasiye kampar-ámánkó máyáin-kwaasiye taaínkaar-úmaeta kwéiyune.

Áánútu arumbá kwétimin-kwasai.

⁷ kesí kwaásiyono. tirumbá kwétimewaina ááimba kwemá Áánútuma póta Áánútun-akumba sirumbá tíméno. tirumbá kwétimewai Áánútumpa'a tésa kwená kwaási-i'a kwéowe.

⁸ Áánútu tirumbá kwétimewaina ááimba pósa tirumbá íma kwétimen-kwaasi Áánútumpa'a íma kwétewe.

⁹ Áánútu mimbórá ááninkomba ai'marówana marapá'á kumbéna kentááyávéna ísámai puwéna aúnái'a umái maí'mai'a ónaundayavenaya puwéna arumbá símakainta póna mirá uráiyé.

¹⁰ Áánútumba siruntáámó amúndaya íma anónta ámakaumne. Áánútu arumbá símakenaya ááninkomba ai'marówana marapá'á kumbéna sáwítaamo uráunda-meyamba maisiyuwáínana kentáává'á íma tíníntavena pukáiyé. mirámó uráimba Áánútu anómba arumbá símakaiye.

¹¹ kesí kwaásiyono. Áánútu miráumai arumbá kwésimimba póta kentáásí kwaási miráumai siruntá tíméno.

¹² kwaási Áánútumba ane'á íma kwéawánaawe. kentáásí kwaási siruntá kwétimunda Áánútu keséya máyáísata árai'a siruntá Áánútumba kwéamune.

13 Áánútun-amanko kentáásirumpimba máyáintaveta séta kesáá Áánútuwe tarúmai máyaunanaya Áánútu keséya tarúmai máyáiyeye-aimba kwésune.

14 kentáásivowa ááninkomba ai'marówana sáwí'o umáimo máyáampinkemba iyátinkaindayavena marapá'á kumúwata awánaraunda kwésimatimundayaawe.

15 Ísuntavesamo Áánútu ááninkoman-iyeye kwésewai Áánútuwe tarúmai máyáawana Áánútu miwísé tarúmai máyáiyeye.

16 Áánútu arumbá kwésimisata mindáyaveta áraireya kwésune.

Áánútu tirumbá kwétimewaina ááimba pósa tirumbó kwétimewai Áánútuwe tarúmai máyáawana Áánútu miwísé máyáiyeye.

17 Áánútu kentáá imáyáa símakaisata siruntá Áánútumba kwéameta póta máyaundawaina ááimbo sísa inín-kanaamo tídara'a asiramáiya ménaumne. Ísu Káráísiti arumbá símíntenta marapá'á máyaundarata siruntá kwétimundaya póta sísa inín-kanaamo tídara'a asiramáiya ménaumne.

18 Áánútumba tirumbá kwéamewai íma kwéinkaise. árai'a Áánútumba tirumbá kwéamewai miwívínkémbá inkaisí-ímáyáá íma kwáyáiyeye. sáwí'o uráam-beyantavesa kwéinkaisewai Áánútumba íma árai'a tirumbá kwéamewe.

19 aiva'á Áánútu arumbá símakaintaveta póta siruntá kwéamune.

20 miwítí kwaásiyavesa tirumbó sáwí'o kwéumatinkaawa'o ombá Áánútumba sirumbá kwéamune sembá kampa'á kwésewe. miwítí kwaási tine'á tuwánésa tirumbá íma tímakaawai pósa Áánútun-ane'a íma awánaraawai íma kanaán-umai tirumbá kwéamewe.

21 Ísu Káráísiti asiramái séna Áánútumba tirumbá kwéamewai miwítí kwaásigwara'a tirumbá tíméro siráiyeye.

5

marapá-sáwí-máyáígómbá kwéusayaaitaan-kwasai.

1 Ísuntavesa sésa Áánútu usásinankarawai iyémó sen-áíntávésa áraire kwésewai Áánútuna iyámpóiman-owe. avowámbá tirumbá améwai ésa kwená iyámpóigwara'a tirumbá kwéamewe.

2 Áánútumba siruntá améta kwenáái taagwiyaavéta póta mirá kwéundayaveta séta Áánútuna iyámpóigwara'a siruntá kwétimune.

3 Áánútun-aai taagwiyaavúndaya mindá Áánútumba siruntá kwéamunanaya kwenááigoya íya umbaiyá kwésiyaisata póta kwétaagwiyaavune.

4 Ísumpa'a asiramái agevamái máyaundaya póta marapá-sáwí-máyáígómbá kwéusayaaitaundayaawe. Áánútuna iyámpói amápa'a kanaán-umai marapá-sáwí-máyáígómbá kwéusayaaitaamba póna Áánútun-aigoma íma umbái kwétaiye.

5 maarán-kwáásí marapá-sáwí-máyáígómbá kwéusayaaitaawe. Ísuntavesa Áánútu ááninkoman-iyeye kwésewai marapá-sáwí-máyáígómbá kwéusayaaitaawe.

Áánútu Ísu Káráisitimba agaráátínkarain-kwasai.

6 Ísu Káráísiti marapá'á kuména nombá peréna puwúwana kwená naaemá kunkáiyeye. nombá peránintavenawe su'mai íma kunkáiyeye. nombá peréna puwínana kwená naaemá kunínintavena kunkáiyeye. Áánútun-amanko árair-ainkona ááimba póna séna áraire Ísuma Áánútu ááninkoman-iyeye kwésiye.

7-8 Áánútun-amanko siráin-aintaveta nombá pékaintaveta puwúwana kwená naaemá kunkáintaveta séta Ísuma Áánútu ááninkoman-iyeye kwésune. minkáumbó-yántáá'á paáuraintaveta mimborá-áimbá séta Ísuma Áánútu ááninkoman-iyeye kwésune.

⁹ kwaásimo simátímén-aimba sewatá iséta áraire kwésundayaanivo Áánútun-aaigo kwaási tááigomba usáyaaaitaimba póta Áánútu ááninkontavena siráin-ainta ísáano.

¹⁰ Áánútu ááninkontavesa asiramái agevamái máyáawai sésa Áánútu siráintemba áraire Ísuma Áánútu ááninkoman-iyé kwésewe. Áánútuntavesa íma asiramái máyáawai sésa Áánútu kampar-áimbá siráiyé kwésewe. kwemá Áánútu ááninkontavena siráin-aintavesa íma áraire senkákémbá Áánútu kampar-áimbá siráiyé kwésewe.

¹¹ Áánútu ááninkoma aúnái'a umái maí'maí'a kwéowaina ááimban-iyé. Áánútu imáyáaya símísata aúnái'a umái maí'maí'a kwéundayaawe. mináíntá Áánútu simásimakaiye.

¹² Áánútu ááninkoe tarúmai máyáawai aúnái'a umái maí'maí'a kwéovo Áánútu ááninkoe íma tarúmai máyáawai íma aúnái'a umái maí'maí'a kwéowe.

aúnái'a umái maí'maí'a kwéon-kwasai.

¹³ Áánútu ááninkontave'a asiramái agevamái máyáan-kwaasi keinárawa'a maanáúvái agaimái timúne. aúnái'a umái maí'maí'a kwéon-aintave'a áraire sígwáe sé'a maanáúvái agaimái timúne.

¹⁴ Áánútumbo arááimo tainí'o kwéetaamo námúnaavinkembo áísaa úndaya kesááiya kwéisaiye. mindáyaveta kwenaúranka'a asiramáiya máyaumne.

¹⁵ námúnaa súndaya kwéisain-aintaveta árair-aimban-iyé kwésundaya maarán-áíntáváígwará'á árair-aimba námúnaavinkemba súnda-yantaa'a úwoiya kwésimiye kwésune.

¹⁶ kentí kwaásimo sáwí'o kwéiya'o tuwáné'o é'a Áánútumpa'a áísaa íyana túwa'naa ínasa Áánútuna némpa'a sáwí-ayampa'a maí'maí'a ónááopa'a íma kónááowe. évaka-sawí'o kwéowaina anondá-meyamba Áánútuna némpa'a sáwí-ayampa'a maí'maí'a ónááopa'a kónááomba mindáyave'a Áánútumpa'a áísaa oro íma kwésune. évaka-sawí'o kwéowaina anondá-meyamba íma Áánútuna némpa'a kónááomba mindáyave'a sé'a Áánútumpa'a áísaa oro kwésune.

¹⁷ amápa-sawí'o kwéowaina anondá-meyamba kwáyáivo évaka-sawí'o kwéowaina anondá-meyamba Áánútu maitiyuwáínasa kwená némpa'a sáwí-ayampa'a maí'maí'a ónááopa'a íma mirá-sáwí'ó kwéiya'o tuwáné'o é'a Áánútumpa'a áísaa íyana túwa'naa ínasa Áánútuna némpa'a sáwí-ayampa'a maí'maí'a ónááopa'a íma kónááowe.

¹⁸ Áánútuna iyámpói ésa íma sáwí'a úmae kwéiyowe. Áánútu ááninko kárákwiraisana póna Sáátáánigo íma kwétatoraisasa pósa íma sáwí'a úmae kwéiyowata mináíntá kwéisaumne.

¹⁹ Sáátáánigo marapá-kwaásítí anóndakoman-ivo kesáá Áánútuna kwaási éta mináíntá kwéisaumne.

²⁰ Áánútu ááninko kuména imáyáa símísata árair-Isoigo-uramba isatá kwéawanaumne. Áánútu ááninko Ísu Káráísitiye tarúmaiya máyaundayaveta árair-Isoigo-uranteya tarúmaiya méta kwéisaumne. árair-Isoigo-uranko éna kwaásiya aúnái'a umáiya maí'maí'a kwéundawai ááninkoman-iyé.

²¹ kesí iyámpóiyono. kwaántá-kwaasi kampar-ísóígómbá tínaaemba umátíméro.
kemá Yóni kesáái ánásaiye.

2 Yóni

Ísu kwíyómpa'a irówana Yóni Ísuna kwayó-kwáásí kaumbo-kwáái aiyayaan-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna maanáimbá agaimái tímakaiye. évakarawai sésa aaraiyáwái-áúwái agaimái ámakaiye sewasá évakarawai sésa Ísóigona kwaási mimbórává'á toru-pamáí kwémae'maeropa'a agaimái tímakaiye kwésewe.

¹ kemá Ísóigona kwaásira'a kárákwiraundawai é'a maanáúwái agaimái timúne. embá kendéí-í'a úne séna Áánútu ááyarin-ininkoma ómpo ená iyámpóiyonte awánaaro sé'a maanáúwái agaimái timúne. Ísóigona árarir-aimba ísaraundayave'a sirumbá kwétimune. íma kewé su'mainivo Ísóigona árarir-aimba ísáawaigwara'a tirumbá kwétimewe.

² kentáávimbá árarir-aimba kwaíkwai'a éna íma ánásanintaveta kentáásirumba kwétimune.

³ Áánútu kentáásivowe ááninko Ísu Káráísitiye úwoi kwésuwa'naa-esarai tirumbá kwéumasinkesarai paru kwéumasinkaayata póta árarir-ainta séta kentáásirumba tímúndayave'a Áánútumpa'a námúnaa kwésune.

⁴ évaka'a ená iyámpói kentáásivo simásímakaintemba miráumai árarir-ampa'a kwégon-aimba isáúnana sirunkó kawé'á kwéiye.

⁵ aaraigoó embá simáme'a sé'a Ísóigona kwaási moóra-morawaivimba kentirumbá kwétimé'a máéro. mináimbá íma aúna-amaamba kwésimatimumpo aivakwára minkákwára ívékwara'a ísaraan-aimba kwésimatimune.

⁶ Áánútun-aaiyaamo taagwiavúndaya mindá Áánútumba sirumbá amúndayaveta kwenáái kwétaagwiavune. Áánútunkwara kwaásigwara'a tirumbá timé'a máéro Áánútu siráimba aivakwára minkákwára ívékwara'a kwéisaawe.

⁷ sáwíva-kwaasi kampa'á kwésen-kwaasi marapá'á kwénaaowe. miwí Ísu Káráísitintavesa sésa íma kwaásiraani'a umái kunkáiyé kwésewe. miwí Káráísitina namuro-kwáásí pósa sáwí-ampa'a kwígwáe sésa minkámpár-áimbá kwésevo kárákwiyoro.

⁸ Áánútuna mayáímó kwémayaam-beyamba íma máyáavainivo kawé'á umái kárákwiyé'a amápa'-meyamba kawé'-méyámbá mayánááontave'a kárákwiyoro.

⁹ Ísu Káráísitin-aai íma tátoraamba mináimbá tuwésa ó'on-ampa'a kwégowai íma Áánútuwe tarúmai máyáawe. Ísu Káráísitin-aai tátokaawai kentáásivowe ááninkowe tarúmai máyáawe.

¹⁰ miráumai kentópa'o tésamo mináimbó ímo simátimesamo ó'on-aimbo simátimiya'o é'a íma tiyáamba timé'a íma kentí naáúmpa'a mósá tínkáaro.

¹¹ mirán-kwáásí tiyáámbo timé'o é'a minkwáásítí sáwí-mayai túwa'naa ónááowe.

¹² ayáátáár-aimba simátimenae'a maanáúwáivimbá íma agayáúmpo kentópa'a kwé'a kentúranka'a komé'a kosimátíménana ketáásirunkoya ávááraumai kawé'á íniiye.

¹³ enanaanontávéna kendéí-í'a úne séna Áánútu ááyarin-ininkowe kwená iyámpóiyonte keinárawatavesa sésa kawé'á umái máéro kwésewe.

kemá Yóni kesáái ánásaiye.

3 Yóni

Ísu kwíyómpa'a irówana Yóni Ísuna kwayó-kwáásí kaumbo-kwáái aiyayaan-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna maanáimbá agaimái moóráwai áwí'a Káyásimba ámakaiye.

¹ kemá Ísóigona kwaásira'a kárákwiraundawai é'a maanáúvái agaimái amúne. Káyásiyo maanáúvái awánaao. Ísóigona árar-aimba ísaraundayave'a sirumbá kwéamune.

² kesí kwaási óna'a sirumbá kwéamune. Ísu Káráisitina aampa'á kawe'á umái kwégonda-aimba ísaraumne. miráumai kawe'á umái ménana íma áí'a ínítave'a Áánútumpa'a námúnaa kwésune. ená mayái kawe'á kwéundayave'a Áánútumpa'a námúnaa kwésune.

³ Ísóigona kwaási évakarawai enópakemba kesópa'a tésa entávésa tasésa enarumpimbá árar-aimba tátore máyaane sewa'á isáúnana kesirunkó kawe'á kwéiye. miráumai árai'a arupí-ampa'a kwégwe máyaane.

⁴ kesí iyámpói árai'a arupí-ampa'a kwégowe-aimba isé'a aamoí kwéunda póna mináámóígómá évaka-tantaatave'o aamoimó únda-aamoigomba usáyaaitaraiye.

⁵ kesí kwaásigompo Ísóigona kwaási enópa'a kuráamba túwa'naa ema kawe'-má'yái mairáanasa minkwáásívinkémbá ó'om-bapaken-kwaasi enópa'a kuráamba miwígwará'á túwa'naa éma kawe'-má'yái mairáne.

⁶ miwí maanká'á Ísóigona kwaásiya tasímásimesa sésa emá arumbá tímakaandawai tasímásímakaawe. ó'om-bapa'a Áánútuna mayái komayánáe kwésewai emá aambó kónááon-tantaa'a kwétuwa'naa-onda mindá kawe'á kwéone.

⁷ miwímá Ísu Káráisitina mayái maimaé kwénaesa Ísu Káráisitimpa'o ímo tiráan-kwaasirakemba meéyámbá íma kwémayaawe.

⁸ mindáyaveta Ísu Káráisitimpa'o tiráunda-kwaasiya miwíyá túwa'naaya onó. miráumai tágárotamaiya máyaundaya pósa árar-aimba isánááowe.

⁹ ákí-avvai agaimái tuwááwánana Ísóigona kwaásitopa'a kúwana moóráwai áwí'a Táyótevi kentávésa anóndakoman-iyé sígwáe séna mináúváiínkén-áimbá iséna íma ísámai kawe'á uráimba pó'a

¹⁰ enópa'a kwé'a kwaási túranka'a Táyótevi uráin-kwasai kosimátimenaumne. Táyótevi kentáá sáwí'a umásinkenaya kampar-áintá simásínkaraiye. íma mináíné su'mainivo Ísóigona kwaási kwenópa'a kuráamba kwená naaúmpa'a íma mósá tínkaraiye. évakarawai kentí naaúmpa'a mósá tinkánáe suwaná íma mirán-oro séna mono'-náúmpákémbá ti'mátukaiye.

¹¹ kesí kwaásiyo. sáwí'o ontembá íma mirá éma kawe'ó ontembá mirán-uwo. kawe'ó úmae iyówai Áánútuna kwaásiman-ovo sáwí'o úmae iyówai Áánútumpa'a íma kwétewe.

¹² amáparawai Témítiyaantavesa kawe'ná'án-iyé kwésewe. kwená mayái awánésa sésa árai'a kawe'-má'yái kwémayaiye kwésewe. kesáágwará'á miráyá kwésune. kwésunda-qinta árar-aimba ísaraawe.

¹³ ayáátáar-aimba simámenae'a maanáúváiívimbá íma agayáúmpo

¹⁴ sáwíyanka'a enópa'a kwé'a enaúranka'a komé'a kosimámenaumne.

¹⁵ paru umái máyaantave'a Áánútumpa'a námúnaa kwésune. ená kwaási kesé máyáawai sésa kawe'á umái ménaro kwésewe. kentáási kwaási esé máyáantaveta séta kawe'á umái máéroya kwésumpo moórá-mora-kwaasi simátimiyo.

kemá Yóni kesáái ánásaiye.

Yúte

Ísu kwíyómpa'a irówana Yúte Ísun-áváko kae-kwáái aiyayaan-iyá'i. kae-kwáái umái siyáánkai-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna maanáimbá agaimái tímakaiye.

¹ kemá Yúte Ísu Káráisitina mayái-kwáási Yémési áváko maanáimbá maanáúváívimbá agaimaráúmpo ísáaro. Áánútu kentáásivowa arumbá tiména tááyaraiwai Ísu Káráisitimo kawáá uráiwai ísáaro.

² Áánútu arumbá umátinkena imáyáa tiména paru umái mósá kwétinkaintave'a Áánútumpa'a námúnaa kwésimatinkaumne.

³ kesí kwaásiyono. Áánútu keinárawate kenté sáwí'o umáimo máyaundavinkemba kwéiyasinkaintave'a maanáúváívimbá agayánae únana Áánútu simásimena séna moóra anón-aimba simáména agayaaó simbá pó'a mináimbá agayánaumne. ááéma Áánútu kwená kwaási imáyáa timúwasa Ísu Káráisitina-aiyavesa áraire séna kwenká'á agevamái máyáan-aimba ísare'a mináimbá asiramái tirumpimbá tátore'a máyáamba tuwáúnava sé'a kárakwiyo. Ísu Káráisitina-aiyavesa sáwí-aimba sewáí tááigona anondá Ísu Káráisitina árair-aimba simátíméro.

⁴ évaka'a kampa'-mónó-kwáási Áánútun-aaí íma kwégwaraawai kentí imáyáa tavisenáantavesa koména tirumpin-ímáyáá ésa séna Áánútu úwoi súwa'naa enaya íma sínkaminivo kentáási imáyáavinkenita ónaumne séna sáwísawaa ésa Ísóigo Ísu Káráisiti kweyáá kentáási anóndakomba tínaaemba umámakaawe. naaóvá'á Áánútu mirá-sáwí-máyáígóná sáwí-meyamba timénaumne siráiyé. mirán-kámpá'-mónó-kwáási keinárawate komáyáantave'a maanáimbá kwésimatimune.

⁵ maanáimbá á'a simátímakaamba ísaraambanivo ókwara'a simátimenaumpo ísáaro. naaóvá'á Áánútuna kwaásiyomba Ísípi-marava'a tátokowana Áánútu ayútinkena tí'maena kwétena kwenááiyavesamo ímo árairemo sirówai Áánútu tínkamuwasa pukáawe.

⁶ moóra-aimba imáyáa oro. naaóvá'á Áánútuna kwayó'nárawa'a kwíyómpakewai miwítí kawáá-máyái tuwésa miwítí kawe'-náópá'á túwówai Áánútu tíyayaanka'a asááúmarena túnkwi-ayampa'a sáwí-mapa'a tiyuwówasa maí'mai'a ésa naaémbo Áánútu sáwí-meyambo timínín-kanaa amu'maréna máyáawe.

⁷ moóra-aimba imáyáa oro. naaóvá'á Sótómu-naopakewaiye Kómóraa-naopakewaiye mindáór-egwaa'-naopakewaiye sáwí'a úmae iyéna aarai-úmóyáné kwaai-úmóyáné mirá úmae iyúwana Áánútu tínkambai iramó kwégaipa'a tínkamuwasa iramó kaíkai'o kwéipa'a maí'mai'a kwéowe. kentááwákwará'á mirá ovó sé'a kárakwiyo.

⁸ naaóvá'á mirámó uráantemba ívé'a kampa'-mónó-kwáási kentí imáyáa tavisénae sewáí mirá ésa miwítí sáwí-imayaavinkemba áwáyo-tantaa'a ésa Áánútumo kwégawaaimba tínaaemba umámesa sáwí'a ésa kawe'nárawa'a kwíyómpakewaiyavesa sáwí-aimba simátínkaraawe.

⁹ ánívo Mósesi pukówana kwíyómpaken-kawaanako áwí'a Máíkeri kwemá séna Mósesin-auma mayánáe súwana Sáátáánigo séna kemá mayánáe súwasarai miráumai asiramái suyaná Máíkeri Sáátáánigontavena íma sáwí-aimba súmba kemá íma aái simánkanaumpo Ísóigo aái simánkaniye siráiyé.

¹⁰ ánívo kampa'-mónó-kwáási kentí imáyáa tavisénae sewáí évaka-tantaakona ááimba íma awánaraantavesa sáwí-aimba simátinkesa kwaí-kwaambo amáparawaina ááimbo ímo awánésamo ontembá miwí mirá owaná miwítí sáwí-imayaago tátorena miwí sáwí'a kwéumatinkaiye.

11 naaóvá'á moórawai áwí'a Kááini sáwí-amba kwakáintemba miwí mirá kwéowe. naaóvá'á moórawai áwí'a Péramu óntan-aamoimo uráintemba miwí mirá kwéowe. naaóvá'á moórawai áwí'a Kóra Áánútun-ai araiséna kawáá-kwáásí táái araiséna pukáintemba minkámpá'-mónó-kwáásí mirá kwéomba pósa miwí sáwí-meyamba mayánaáowe.

12 keinárawa'a Áánútuna kwaási kwená imáyáa é'a toómbá né'a torupamáí máéntemba kesé miwí komésa sáwí'a umátinkesa kesávái-imáyáa umái náma'-nama'a kwéesa íma tigaemá kwéowe. miwímá kampa'-mónó-kwáásí ésa íma kwétuwa'naa-on-kwaasi máyáawe. miwí taaérambo íyáin-kanaamo arambó ímo íyáin-tairaan-kwaasi máyáawe. úndágo mo taaimó taawítúwáisanamo aáyánkaintenkaan-kwaasi máyáawe.

13 kavirayán-dómbó kúmisanamo non-awirááimo avora'ó kwáintemba miwítí sáwí-mayai avora'á kwáyáye. miwímá kentí imáyáa tavisimái sáwí-ampa'a métinkanae sen-kwáásí máyáawe. Áánútu miwí túnkain-ayampa'a to'mayaa umátínkaraimba pósa mivá'á komáí'mai'a ónááowe.

14 aiva-kwáásígó áwí'a Áándamu ména Sétimba ankówana Sétima Ínósimba ankówana Ínósima Kénáánimba ankówana Kénáánima Má'árareomba ankówana Má'árareoma Yárétimba ankówana Yárétima Ínókimba ankówana Ínóki mirán-kámpá'-mónó-kwáásiyávéna imáyáa éna séna maísáaro. Ísóigo kwená kawenárawa'a sáwívarawaise téna

15 sáwí'o uráawaimo amápa'o sáwí-meyambo timíndayavena téna Áánútuntavesamo aamoimó ímo ésamo sáwí'o uráawaiyavena aavimbá maitinkáíndayavena téna Áánútuntavesamo aamoimó ímo ésamo simáímo sáwí'o umánkaraawaiyavena aavimbá maitinkáíndayavena kwétiye Ínóki siráye.

16 kentí imáyáa tavisénáe sewái í'ái simátínkáva'a iyésa amápa-tantaa'o miwítópa'o tiráimba tirunkó sáwí'a kwéisasa sáwí-imayaawe su'mai kwégwaresa túma mósá marésa tirááimo tain-tántáá'á mayánae sésa simái tirumbá kwéairaraawe.

17 kesí kwaásiyono. miwímá mirá-sáwí'á kwéombanivo kemá maarán-oro. kentáásí Ísóigo Ísu Káráisitina aantá-kwaasi siráan-aimba imáyáa oro.

18 miwí simátimesa sésa naaén-kanaama tínimba Áánútuntavesa íma aamoí ésa sáwí-imayaayavesamo tirááyavesamo ésa aamoí íyan-kwaasi kentuwiráái sénááowe minántá-kwáásí siráawe.

19 miwí tirumpimbá Áánútun-amanko íma máyáísasa miwítí marapár-imáyáa kwarésa kampa'-mónór-áimbá simái Áánútuna kwaási kwétaainaawe.

20 miwí mirá kwéombanivo keinárawa'a Áánútuna kawer-áimbá aasiyaasí kwése'a kwenká'á agevamái mé'a moórá-morawai asiramátinke'a Áánútun-amankona asir-ayánkóntávé'a námúnaa seró.

21 Áánútu arumbíya tímakaimba pó'a arupí umái mé'a Ísóigo Ísu Káráisiti arumbá umátinkaina'a kwíyómpa'a aúnaí'a umái maí'mai'a ónááontave'a amu'maráaro.

22 Áánútun-aaiyavesa kaer-imáyáa tokáawai tirumbá umátinke'a miwítí imáyáa taviséro.

23 iramó kaipa'á kováínivo Áánútun-ai simátimiyana Áánútu tavisimái kawer-ámpá'á métinkaniye. évakarawaiyave'a tirumbá umátinkaiyasa minkwáásí tavisíya'a sáwí'a únavo sé'a miwítí sáwí-mayaiyavena táá'a káina'a kentúma kárakwiyo.

24 Áánútu kanaán-umai túwa'naa ína'a íma tínaaemba umámenaaontave'a árair-aimba kwésune. Áánútu tí'maena kwená ságyan-ayampa'a métinkaina'a kentí sáwí-aimba íma kwáyainana tirunkó anón-kawe'a ínintave'a árair-aimba kwésune.

25 Áánútu asirayánkwáráwái mimbóráwái ména kentáásí Ísóigo Ísu Káráisitina mayáiyávéna imáyáa éna sáwí'o umáíya máyaundavinkemba iyásínkáintave'a árair-aimba kwésune. kwená ó'oran-aimba kwáyáísana kwenáwí'a anómba isaná kwená

asirayánkó usáyaaítasana amápa-tantaaka'a kwégawaaiye. naaóvá'á kwíyómba maramá íma tarórunka'a kwemá ménama ívékwara'a ména maí'mai'a kwéintavena árair-aimban-iye kwésune.

kemá Yúte súnda-aimba ánásaiye.

paárurain-kwasai

Ísu kwíyómpa'a irówana Yóni kaumbo-kwáái aiyayaan-umai-iyaiyo. miráumai-ima maisuwéna maarán-áimbá agaimakáíye. agaimarónka'a Ísuna aampa'ó kwégun-kwaasiyavesa aká'áamba simái sáwí'a umátínkaraawe. Ísuntavai ísámai asiramái mégwae séna maanáimbá agaimakáíye. Ísu Káráisitina mayáiyávái Áánútu kwená namuro-kwáásinté Sáátáánigonte usátaaitena kwená kwaási kwembó ímo auwésamo kwenarááimo kwégwaraan-kwaasi kawe'á umátinkaniye. Yóni mirán-áimbá agaimakáíye.

¹ Áánútu Ísu Káráisitintavena séna sáwíyanka'a paárinin-tantaa'a isáígwáe sé'a kesí kwayó-kwáási simátimiyo súwana Ísu Káráisiti kwíyómpaken-kwayo'na'a ai'marówana kuména Ísu Káráisitina kwayó-kwáásígó áwí'a Yónimba kusimámakaiye.

² Yóni Áánútuna áséi-kwasai gwara Ísu Káráisiti mináántávéna siráin-ainkwara amápa-tantaa'a awánarainkwara'a kwésimatimena maanáúvávímbá agaimakáíye.

³ paárinin-tantaa'a sáwíyanka'a paárinimba póna Áánútu maanáúvávínkén-áimbó táámpamai awánanaaon-kwaasiye maanáimbó isésamo taagwiyavíyan-kwaasiye kawe'á umátinkainana tirunkó kawe'á íníye.

⁴ kemá Yóni maanáúvávímá agayáúmpo Ésiyaa-marava'a avakaeté-naopa'a Ísóigona kwaási máyáawai isáaro. Áánútu aiva'á ména ívékwara'a ména aasiyaasí maí'mai'a íníwai úwoi kwétuwa'naa-ena paru umátinkaina'a máéro. Áánútun-amanko avakaeté-asirayamba tokáiwai Áánútumo kwégawaain-ayampa'a ména úwoi kwétuwa'naa-ena paru umátinkaina'a máéro.

⁵ Ísu Káráisiti Áánútun-aaí arupí umái simátímíwaima úwoi kwétuwa'naa-ena paru umátinkaina'a máéro. kwemá aiva'á pukáimpinkemba usásinkaiwai marapá-káwáá-kwáásír'á kwégarakwiye. Ísu Káráisiti kentáásí imáyáa éna kentááyávéna puwéna kentáásí sáwí-imayaa kwéayusinkaiye.

⁶ kawáái'a umásinkaisata Ísu avowámá Áánútuna mayáiyá kwémayaundayaawe. kwená ó'oran-aimba kwaíkwai'a isaná kentáár'á kawáá úmae iyíníye. árar-aimban-iyé.

⁷ maísáaro. Ísu ainámpímbá kumínasa amápa-kwaasi tuvúkáan-kwaasigwara'a awánáiyana aavimbó maitínkáníntavai tirunkó sáwí'a ínana umbai táníye. miráumai paárinimba mindá árar-aimban-iyé.

⁸ Ísóigo Áánútu séna amápa-tantaakona ááimba pó'a naaémbo amápa-tantaa'o ánásaindara'a kemá úwoi ménaumne. aiva'á mé'a ívékwara'a mé'a maí'mai'a ónaumne. amápar-asirayankwarawaima úne siráíye.

Yóni Káráisitimba awánarain-kwasai.

⁹ kemá Yóni kentuwáámá úne. keinárawate kesé Ísumpa'a tarúmai mé'a keinárawate Áánútu kwégawaipa'a kesé mé'a keinárawate umbai-yántáápímbá kesé asiramái mé'a kwéamu'maraundayaawe. Áánútun-aaí simátime'a Ísu siráin-ainkwara'a simátimundarakemba áwáá'a kwésiyesa táto'mai sí'maesa nonavuvumpa'-máráv'á áwí'a Pá'móso-marava'a másínkówa'a máyaawanana

¹⁰ sontaar'á Áánútun-amanko kempímbá anómba umásinkowa'a Áánútuna imáyáawe su'mai ówánana kesínaempakemba avekáámbá aagó uwírenkaamba anónka'a

11 séna awánenda-yantaa'a aúváí-kwandaivimba agaimaré túwénasa Ísóigona kwaási avakaeté-naopa'a máyáawai ísáaro. mindáo-kwi'a Évésasi-naore Séménaa-naore Pégámamu-naore Táyátairaa-naore Sátisi-naore Vírátéoviyaa-naore Áréótísiyaa-naore miráumai-naoken-kwaasi ísáaro siráiyé.

12 súwa'a nááwa kwésiyo sé'a kwántámai awánaawanda avakaeté-omba óntanko áwí'a kóri-ontamba úmakaampimba minómbá kúra'makowa'a awánaawanda

13 minónkóná avumpimbá moórawai kwaásiraamba ména ayáátáár-ampanta uréna áíntaara'a terávu-amuranda uréna

14 a'nónkwârâ a'nóntáugwara'a kwayání'a kwégowana sùgáyáagaya kwéuwana ména aúranko iraráámbá kwégowana

15 aísamaima óntambo agaimakáawanamo kasúvintemba aísamaigo miraráámbá kwéuwana aagómá nosiyarákénkáámbá anónka'a kwésena

16 ayáánúrapa'a avakaeté-o'a toréna óipinkemba taánasatama évarevar-ayaira'a áwááima kwáyowana óikakemba aaváúmó uséname iní'a uráiyé.

17 úwa'a awáné'a ávááraumai sáá'a kówa'a kwenaísamaivimba kumbé'a tavaravá kwéowanana ayáánúrapaken-ayaandei sine'á tátorena séna íma áá'a kaíno. aívaré naaéne miwáná ááimba kemá úne.

18 pukáundavinkemba usásine'a aasiyaasí maí'mai'a úndawai súvamai máyaundawai úne. púwón-ayamapa'a kwaási timanká'á kwégarakwiyundawai úne.

19 miráumai awánenda-yantaa'a aúváivimba agayaaó. ívé'o kwáyáin-tantaakwara naaémbo paárininkwara'a aúváivimba agayaaó.

20 siyáánúrapa'a avakaeté-o'a toré'a avakaeté-ombo kúratoraunda awánáanda mintántáákóná ááimba íma paáruraindara'a simáménda isaaó. minávákáéte-omba Ísóigona kwaási minávákáéte-naopa'a máyáawai owaná minávákáéte-o'a Ísóigona kwaásira'a kárákwiraawain-owe Ísu simásímakaiye.

2

mináímbá Évésasi-naopa'a simátímakain-kwasai.

1 Ísu simásímatuwena séna Évésasi-naopa'a Ísóigona kwaásira'a kárákwiraindawaimba maanáímbá agaimái túwénana awánáino. avakaeté-o'a siyáánúrapa'a toré'a avakaeté-onkona avumpimbá kwénaaundawai maanáímbá simámumpo Évésasi-naopa'a Ísóigona kwaásira'a kárákwiraindawaimba simámiyo.

2 mirá úndawai pó'a kemó kwéomba á'a tuwánaraumne. íma ivátúwáamba tiyáántamba asiramáimo máyáamba tuwánaraumne. sáwí'o umáimo máyáan-kwaasiti mayáiyáváimó ímo tirááimo taimbá tuwánaraumne. évakarawai kampa'á sésa Áánútuna aantá-kwaasiya úne kwéseмба keinárawa'a miwí táái isé'a miwítí mayáí awáné'a miwíyávé'a kampa'á kwésewemo sembá tuwánaraumne.

3 kesí kwaási onkákémbá umbai-yántáá'á tímémba kembá íma siyuwé'a kentávé'a ísámai asiramái máyáamba tuwánaraumne.

4 mirán-káwé'á umái máyáamba tuwánáúndanivo moórâ-yantaari'o kwéontave'a íma aamoí kwéumatinkaumne. aiva'á kentávé'a ávááraumai imáyáa uráambanivo tuwé'a ívé'a íma mirá kwéovo

5 aiva'ó kawé'ó umáimo maémáéwaina ááimba imáyáa oró. ívé'a íma miraráámbá umái maé'a tuwé'a aiva'ó kawé'ó uráantemba miráumai máéro. ímo mirámó é'o kesópa'o tíya'o é'a kentópa'a kwé'a kentí oómbá maisúwána'a úwoi-kwaasiraamba umái ménaaowe.

6 ánivo Níkórâsi-kwaasiti mayáiyávé'a tíyamba umátínkáawa'a kegwárâ'á síyamba kwéumatinkauna'a mindáyave'a kawé'á kwéowe.

⁷ Ísáawai pó'a Áánútun-amanko Ísóigona kwaási amápa'a kwésimatimin-aimba ísámai kawe'á oró. aaí senasá sáwí-yantaakomba kwéusayaaitaawai Áánútuna kawer-áyámpá'á kwáyáin-taeramba nésa mai'mai'a ónááowe. mináímbá aúvávimba agaimái simátimiyo Ísu simásímakaiye.

mináímbá Séménaa-naopa'a simátímakain-kwasai.

⁸ Ísu simásímatuwena séna Séménaa-naopa'a Ísóigona kwaásira'a kárákwiraindawaimba maanáímbá agaimái túwénana awánáino. aivaré naaéne miwáná ááimba é'a pukáundavinkemba usásine'a súvamaimo máyaundawai maanáímbá simámumpo simámiyo.

⁹ umbai-yántáá'á tíméwa'a úwoisan-kwaasiraan-umai máyáamba tuwánaraumne. úwoisan-kwaasiraan-umai máyáambanivo Áánútunopakemba sáwíva-tantaa'a mairáawe. évakarawai kampa'á sésa Yútaa-kwaasiya úne sembánivo Sáátáánigo aráái kwarésa simái sáwí'a kwéumatinkaamba tuwánaraumne.

¹⁰ tí'a índai'a umátinkanaaomba íma táá'a káino. maanáímbá ísáaro. Sáátáánigo imáyáa tímínasa keinárawa'a tísaa umai isánáe sésa tayáto'mai tí'maesa ándáva'a mátinkesa siyáánkaira'a sáwí'a umátinkanaaowe. kentáv'é'a asiramái méwasa évakarawai tínkamonasaya puwígwaé sénááombanivo kentáv'é'a asiramái méwa'a imáyáa tíména'a kwíyómpa'a mai'mai'a ónááomba mindá kentí kawe'-mévámbán-iyé.

¹¹ Ísáawai pó'a Áánútun-amanko Ísóigona kwaási amápa'a kwésimatimin-aimba ísámai kawe'á oró. sáwí-yantaakomba kwéusayaaitaawai sáwí-marupa'o iramó káma-kama kwéipa'a íma mai'mai'a ónááowe. mináímbá aúvávimba agaimái simátimiyo Ísu simásímakaiye.

mináímbá Pégámamu-naopa'a simátímakain-kwasai.

¹² Ísu simásímatuwena séna Pégámamu-naopa'a Ísóigona kwaásira'a kárákwiraindawaimba maanáímbá agaimái túwénana awánáino. sóipinkemba taánasatama évareva'a áwááima kwáyáiwai maanáímbá simámumpo simámiyo.

¹³ kemó máyáapa'a á'a tuwánaraumne. Sáátáánigo kwégawaipa'a máyáambanivo kentáv'é'a imáyáa é'a arupí umái máyáamba tuwánaraumne. ááéma moórawai áwí'a Ántípasa kentí naaópa'a Sáátáánigo máyáipa'a ména kesáái arupí umái simátíma'maena iyúwasa tuvúwúwana puwú-kanaavimba íma kembá siyúwáamba kesé aráápamai máyáawe.

¹⁴ mirán-káwé'á umái máyáamba tuwánáúndanivo kaumbo-káé-tantaa'o tokáantave'a íma aamoí kwéumatinkaumne. naaóvá'ó moórawai áwí'a Péramu sáwí'o uróntemba keinárawapinkemba évakarawai mirá kwéowe. Péramuma moórawai áwí'o Pérékumba agaráárankowana kwemá Ísareri-kwaasi sáwí-ampa'a agaráátinkowasa kampar-ísóígónká'á póíma tuvúkésa toóni'a umái kwénesa á'owa a'owa awainínkóe awaíkóe umóyání'a uráawe. keinárawapinkemba évakarawai mirá-sáwí-ámbá kwéagaraatinkaawe.

¹⁵ miráumai keinárawapinkemba évakarawai Níkórasi-kwaasiti sáwí-amba kwéagaraatinkaawe.

¹⁶ mindáyave'a misáwí-ámpá'á tuwé'a kesópa'a teró. ímo mirámó íya'o é'a sáwíyanka'a kentópa'a kumé'a taánasataneimo káráantemba sóipinken-tanasatanei minkwáásí karánaumne.

¹⁷ Ísáawai pó'a Áánútun-amanko Ísóigona kwaási amápa'a kwésimatimin-aimba ísámai kawe'á oró. sáwí-yantaakomba kwéusayaaitaawaima kwíyómpaken-tomba tímé'a kwayán-óntámbá minóntánká'á aúná-kwi'a agaimakáin-ontamba tíménaumne. mayánááowaiye su'mai mináwí'á awánanaaowe. mináímbá aúvávimba agaimái simátimiyo Ísu simásímakaiye.

mináímbá Táyátairaa-naopa'a simátímakain-kwasai.

18 Ísu simásímatuwena séna Táyátairaa-naopa'a Ísóigona kwaásira'a kárákwiraindawaimba maanáímbá agaimái túwénana awánáino. Áánútu ááninko súranko iraráámbá kwégaisana sísamaima óntambo agaimakáawanamo kasúvintemba sísamaigo miraráámbá uráisa'a maanáímbá simámumpo simámiyo.

19 kemó kwéomba á'a tuwánaraumne. kentáv'é'a imáyáa é'a kesé aráápamai mé'a á'owi kwétuwa'naa-e'a íma kembá siyuwé'a asiramái máyáamba tuwánaraumne. ívé'o kwémayaam-bayaigo aiva'ó mairáam-bayaigomba usáyaaitaimba tuwánaraumne.

20 ánivo moórá-yantaari'o kwéontave'a íma aamoí kwéumatinkaumne. naaóvá'á moórá-ininko áwí'a Yésépeo sáwí'o uróntemba keinárawapinkemba moórá-ininko kampa'á séna Áánútun-aaí simátimundawai úne simbá íma tínaaemba kwéumamewana kesí kwayó-kwáásí sáwí-amba kwéagaraatinkena tí'maena kwégwisasa kampar-ísóígónká'á póima tuvúkésa toóni'a kwéumandesá á'owa a'owa awainínkóe awaíkóe umóyání'a kwéowa'a íma simái aambá áúnkaawe.

21 minínínkómbá simáme'a tuwániya sé'a amu'makáunana íma tuwéna úwoi tokáíye.

22 mindáyave'a sé'a kwenkwárá kwesé sáwí'o kwéowaigwara'a anómba tí'a índai'a umátinkanaumne kwésune. sáwí'o kwéombo ímo tuwésamo kesópa'o tíya'o é'a súndai'a umátinkanaumne.

23 kwenaráá'maa'o tínkamonasamo puwíyasa Ísóigona kwaási amápa'-mapa'o máyáawai mináímbá isésa kentávésa sésa kwaási sirumpiné imáyáawe suwánaraiwaiya póna kawé'ó ondawáiyá kawé'-mékámá siménaya sáwí'o íyawai sáwí-meyamba tímíniye sénááowe.

24 keinárawa'a Táyátairaa-naopaken-kwaasivinkemba Yésépeon-aaí íma taagwiyavé'a Sáátáánigo aúpár-áímbá íma taagwiyavíyawai íma moórá-umbai-yantaa'a tíménaumne.

25 Áánútuna árair-aimba tirumpimbá tátoke'a kumónaunda simu'maráaro.

26 sáwí-yantaakomba kwéusayaaitesa kúmóndara'a simátímakaundantembo iyawaiyave'a sé'a marapá-kwáásirá'á kawáá oro.

27 kesivo kentávéna séna kwaásira'a kawáá uwo siráintemba marapá-kwáásirá'á kawáá oro sénaumne. asirayán-tántáá'néimó saweimó tuvántuwaawanamo sáwívari'o intembá mirámó ésa asiramái kawáá urésa tínkamonaanowe.

28 minkwáásí sáwí-yantaakomba kwéusayaaitaawaima moórá-o'a tíménaumne. aaváúmá usaráisana kwáyáin-o'a tíménaumne Ísu siráimba mináímbá kwesávái siráíye.

29 Ísu simásímatuwena séna ísáawai pó'a Áánútun-amanko Ísóigona kwaási amápa'a kwésimatimin-aimba ísámai kawé'á oró. mináímbá aúvávimba agaimái simátimiyo Ísu simásímakaiye.

3*mináímbá Sátisi-naopa'a simátímakain-kwasai.*

1 Ísu simásímatuwena séna Sátisi-naopa'a Ísóigona kwaásira'a kárákwiraindawaimba maanáímbá agaimái túwénana awánáino. Áánútun-amamba avakaeté-asirayan-amamba toré'a avakaeté-o'a tokáundawai maanáímbá simámumpo simámiyo. mirá úndawai pó'a kemó kwéomba á'a tuwánaraumne. keinárawatavesá sésa Áánútuna kwaásiman-owe sembánivo máyáawaina ááimba tuwánaraumne. Áánútun-aaí tóikakene su'mai kwése'a máyáawaina ááimba Áánútuna némpa'a máyáavo

2 kentúra'a kárákwiyoro. Áánútun-aaí tuwáúnavo sé'a táto'mai kawé'á oró. Áánútu aúranka'a kentí mayái íma arupí-mayain-ivo kentúra'a kárákwiyoro.

3 Áánútun-aaí ísámai tátokaan-aimba imáyáa é'a kesópa'a té'a mináímbá kwétaagwiyave'a máéro. ímo mirámó íya'o é'a kumé'a sáwí-meyamba tíménaumpo

umóyán-kwáásímó tembó ímo ísaraawasamo tentenkáán-umai íma ísarenka'a kumé'a sáwí-meyamba tíménaumne.

⁴ ánivo keinárawa'a Sátisi-naopaken-kwaasivinkemba évakarawai íma sáwí'a umái mé'a kawé'ó umáímo máyáan-kwaasi kwayán-únánkwátóiraamba umái máyáamba pó'a kesé ménaaowe.

⁵ sáwí-yantaakomba usáyaaitariyawai miráumai kwayán-únánkwátói úmaresa ménaaowe. Áánútu aúrankare kwíyómpaken-kwayo'narawa túrankare miwí túwí'a té'a kesí kwaásiye sé'a miwí túwí'a íma tawígáúvaranaumne. aúnái'a umái maí'mai'a ónááon-kwaasi túwí'a agaimakáin-auvai-kwandaavinkemba íma tawígáúvaranaumne.

⁶ ísáawai pó'a Áánútun-amanko Ísóigona kwaási amápa'a kwésimatimin-aimba ísámai kawé'á oró. mináímbá aúváívimba agaimái simátimiyo Ísu simásímakaiye.

mináímbá Vírátéoviyaa-naopa'a simátímakain-kwasai.

⁷ Ísu simásímatuwena séna Vírátéoviyaa-naopa'a Ísóigona kwaásira'a kárákwiraindawaimba maanáímbá agaimái túwénana awánáino. ó'oran-kwaasi é'a árair-aine su'mai kwésundawai úne. Tévitimo kárákwironteni'a umái kárákwiyé'a ontarákén-kír'á kárákwiraunda pó'a usáveraaromo senda-kwáásímó ésa usáveranaaowe. íma usáveraaromo sendawáímó ésa íma usáveranaaowa'a maanáímbá simámumpo simámiyo.

⁸ mirá úndawai pó'a kemó kwéomba á'a tuwánaraumne. ísáaro. aambá kwitinkáúnda pósa íma aambá ítátinkanaaowe. sáwíyan-asirayamba mairé'a máyáambanivo kesáái íma tuwé'a taagwiyavé'a kwaási túranka'a Ísuna kwaási úne sembá tuwánaraumne.

⁹ évakarawai kampa'á sésa Yútaa-kwaasiya úne sembánivo Sáátáánigo aráái kwégwaraawai imáyáa tíménasa kentópa'a tésa kívairesá keinárawatavesá sésa Ísu arumbá tímákaiwaiman-owe sénááowe.

¹⁰ kemá sé'a asiramái mé'a simu'máráaro siráunda pó'a miráumai méraawe. amápa'-marava'a máyáan-kwaasiva'a umbai-yántáá'á téna sáwí'a umátinkanimba asiramái mé'a simu'maráantave'a kemá kárákwiyonaumne.

¹¹ sáwíyanka'a kumónaunda pó'a kesí imáyáa tavisimái sáwí'a umásinkaiyata kawé'-mékámá íma mayánaumpo sé'a kesáái tirumpimbá táto'mai kawé'á oró.

¹² naamayáambo naambó ésamo áyáántemba sáwí-yantaakomba kwéusayaaitaawai kesivo Áánútuna mono'-náúmpá'á naamayáánkaamba aitínkáánasa aasiyaasí maí'mai'a ónááowe. sáwí-yantaakomba kwéusayaaitaawai tine'á Áánútu áwí'a agaé'a kesúwí'a aúna-kwi'a agaé'a Áánútuna naaór-awi'a agaé'a ónaumne. mindáo'a Yérúsaremu-naopakaan-dao'a imbánivo aúna-nao'a kwíyómpakemba Áánútumpakemba kumínín-dao-kwi'a tine'á agayánaumne.

¹³ ísáawai pó'a Áánútun-amanko Ísóigona kwaási amápa'a kwésimatimin-aimba ísámai kawé'á oró. mináímbá aúváívimba agaimái simátimiyo Ísu simásímakaiye.

mináímbá Áréótísiyaa-naopa'a simátímakain-kwasai.

¹⁴ Ísu simásímatuwena séna Áréótísiyaa-naopa'a Ísóigona kwaásira'a kárákwiraindawaimba maanáímbá agaimái túwénana awánáino. árair-ainkona ááimba kemá é'a Áánútun-ai arupí umái simátimé'a Áánútu tarórrurain-tantaakona ááimba úndawai maanáímbá simámune.

¹⁵ mirá úndawai pó'a kemó kwéomba á'a tuwánaraumne. kesáái íma siyúwáambanivo tirumpimbá íma asiramái tátokaawe. kesááimo tínaaembo umásiyuwaankakai mirán-kwáásímá é'a ombá kanaán-iyé súsono. kesááimo tirumpimbó asiramáimo tátokaankakai mirán-kwáásímá é'a ombá kawé'án-iyé súsono.

¹⁶ kesáái íma siyuwé'a kítoka'a tátokaavo íma anónka'a tátokaamba pó'a kesópakemba ti'maránaumne.

¹⁷ keinárawa'a kampa'á sé'a kawé'á umái mé'a íma moórá-yantaa'a aáváán-tukáumne kwésembanivo kesúranka'a sáwí'a umái mé'a óisaniyaain-kwaasiraamba é'a unáánkwátóiyaaain-kwaasiraamba é'a túramba kavíkain-kwaasiraamba mé'a íma awánamai kawer-owaná sirumbá kwéiye.

¹⁸ kawer-áimbá simátíménda ísáaro. kesópa'a té'a kesópaken-tantaa'a mayánááontave'a moórá-ontanko áwí'a kóri agaimáimo kawé'ó úmakaan-ontamba meéyáambaranaaowe. unáánkwátóiyaaain-kwaasi tigaeráámbá kwéiye sé'a kesópakemba kwayán-únánkwátói meéyáambaranaaowe. túramba awánamai kawer-ónááontave'a kesópakemba túrankona masawémba meéyáambaranaaowe.

¹⁹ kesirumbá timúnda-kwaasi kesáái kawé'á umái isáígwáe sé'a asémbai kwéarupi-umatinkanaumne. mindáyave'a sáwí-imayaa tuwé'a kesópa'a teró.

²⁰ maísáaro. keinárawate ménae sé'a kwétaae'a timu'maré'a máyaumne. kesimósamba isé'a ontá tisinké'a iyuwó síyawai kemá kesé mé'a toómbá naana'á kesé mé'a toómbá nánááowe.

²¹ sáwí-yantaakomba kwéusayaaityawaiyave'a sé'a kesé kwaásira'a kawáá ónááowe sénaumne. sáwí-yantaakomba usáyaaitare'a kesivowé kwaásira'a kawáá úyantemba kwéusayaaityawai kesé kawáá ónááowe.

²² ísáawai pó'a Áánútun-amanko Ísóigona kwaási amápa'a kwésimatimin-aimba ísámai kawé'á oró. mináimbá aúváivimba agaimái simátimiyo avakaeté-onkona avumpimbá máyowai mináimbá simásímakaiye.

4

Áánútu áwí'a mósá makáan-kwasai.

¹ Ísu simásímatuwowa'a awánaawanda kwíyómpa'a ontá tigurówana aiva'ó uwírenkaambo anónka'o súwai simásimena séna kemá máyaundava'a íyína'a aáno paárinin-tantaa'a agaráárankanaumne.

² avekáámbá Áánútun-amanko kempímbá anómba umásinkowa'a awánaawanda kwíyómpa'a kawááin-avama kwáyowana minká'á moóráwai máyowa'a awánaawanda

³ anekémbá sáma kwégowana taayáná-kwisiyani'a kwéuwana naaerírí'a kwéuwana minávárá'á osámbá taayáná-kwisiyani'a umái úkúraa'namankowana kawááiwai máín-ayampa'a avumpimbá kwáyowasa

⁴ moórá-kwaai aiyayaan-umai éiyain-kwaasi kawááuwaiti avamá úkúmarena kwáyowasa minká'á moórá-kwaai aiyayaan-umai éiyain-kwaasi anón-kwaasi mésa kwayán-únánkwátói úmaresa mésa anón-kwaasiti kánumo'a óntanko áwí'a kórinei úmakaan-kanumo'a ti'nómpímbá umásokaawe.

⁵ avumpimbó kawááin-avarakemba tawáomba úwana kwíyónaai kwésuwana awairái kwésuwana mináváóná aúrampa'a avakaeté-omba kwégena minómbá Áánútun-amanko avakaeté-asirayan-amankoman-iyé.

⁶ kawááin-avaona aúranka'a nonkwaaúmbá ságyan-domba kwáyowasa éiyain-awampa'a éiyaimba túvamaimo máyówai mésa tínaaempare túrampare sáwíva-túramba kwáyówai mésa

⁷ moóráwai amápar-asirayamba usáyaaitarowai anón-iyankaani'a umái máyowana moóráwai purumakankáání'a umái Áánútuntavai ísámai kwétuvu'mai nówai máyowana moóráwai kwaási óikaani'a umái máyowana moóráwai anón-evontaankaani'a umái ayóísántámbá kwétena máyowana

⁸ minéiyáimbá túvamai máyówai ava'moraé-ayoima kwáyowana amápa-turare ayóí-ándámparé túramba kwáyowasa aasiyaasí aaváyaavimba enónka'a no'wáamba maarán-ímá símae kwéiyesa sésa

Ísóigo Áánútu amápar-asirayankwarawai

ó'oran-kawe'a umái máyáiyé. aiva'á

ména ívékwara'a ména maí'mai'a íníye

kwésesa mínímá símaesa iráawe.

⁹ minéiyáimbó túvamaimo máyówai kawááin-avara'a ména aasiyaasí maí'mai'a íníwaimba áwí'a mósá marésa súwi sésa ó'oran-aaimban-iye kwésumba

¹⁰ moórá-kwaai aiyayaan-umai éiyain-kwaasi anón-kwaasi kawááin-avara'a ména aasiyaasí maí'mai'a íníwai aísamaivimba kívairesá áwí'a mósá marésa anóndakoman-iye sésa ti'nónkákén-tántáá'á akwáimai aísamaivimba marésa

¹¹ maarán-ímá sésa

kentáásí Ísóigo Áánútu kawenár-úramba éma amápa-tantaa'a taróruraane. imáyáa

éma amápa-tantaa'a taróruraandayaveta kesáá máyaunanaya amápa-

tantaakwara'a kwáyáiyé. mindáyaveta enáwí'a mósá kwémareta séta kwaási

ená ó'oran-aaimba awánáiyama asirayánkwará'á méniyone kwésune

kwésesa mínímá siráawe.

5

tavú úmakaan-kwandaigona kwaasái.

¹ mirá suwa'á awánaawanda kawááin-avara'a máyowai ayáánúrapa'a tavú úmakaan-kwandaaima évarevar-ayampa'a aúváí kwáyon-kwandaaima tokéna íma awánaigwae séna avakaeté-sanomba minkwándááír'á tásuwena tokówa'a

² kwíyómpaken-kwayo'na'a asirayáwáimbá awánaawanana anónka'a séna nááwa kawenár-úramba kanaán-umaiya máyaindawaiya misánómbá tátuwena arírámai awánaniyo súwana

³ kwíyómpakewai marapákéwái kwaántái marupákéwái amáparawai misánómbó tátuwesamo awánáiyamba uwóví'a onááowe.

⁴ kawe'á umái mésa misánómbá íma tátuwai-kwaasi máyóntavai pó'a ivi'á táma-tama'a ówána

⁵ minánón-kwáásívínkémbá moóráwai simásimena séna ivi'á táánavo awánaao. moóráwai Yútaa-andarakewai usáyaaitaraiwai Tévíti aísavutantambo uráiwai sáwí-yantaakomba usáyaaitaraimba póna kanaán-umai misánómbá tátuwena minkwándááímá ariráníye siráiyé.

⁶ súwa'a awánaawanda minéiyáimbó túvamaimo máyówaiye minánón-kwáásíyé kawááin-avara'a úkúmaresa máyówana moóráwai sipisípi-araakaawai kawááin-avara'a ména tuvúwúwana puwéna usásinkaiwairaamba ména a'nómpínkémbá avakaeté-awaayaamba kwáyowana avakaeté-auramba kwáyowana mináúránkóná ááimba Áánútun-amanko avakaeté-asirayan-amamba uráisana Áánútu kwembá ai'maráisana amápa'-marava'a kunkwénaiye.

⁷ misípísípí-aráákaawai kentáásí sáwí-meyamba mairáiwai téna kawááin-avara'a máyowai ayáánúrapakemba tavú úmakaan-kwandaaima mairéna

⁸ minéiyáimbó túvamaimo máyówaiye moórá-kwaai aiyayaan-umai éiyain-anon-kwaasiye sipisípi-araakaawai aísamaivimba kívairesá uwíremba tátokesa óntanko áwí'a kóri-ontandei úmakaan-taave'a tátorowana mimpímbá áséi-kwiyumba ún-kanama kwáyowana minkánáóná ááimba Áánútuna kwaási kwempá'ó námúnaamo kwésemba mináséi-kwíyúmbá kwéisaintemba námúnaamo sembá kwéisaiye.

⁹ aúná-ima maarán-ímá sésa

embá tuvúwówa puwéma usásinkaanda mindáyavai sáwí'o umáimo máyáampinkemba tí'mai Áánútunde-i'a umátínkaraane. amápar-akun-andavinkemba évakarawai kwétire ó'on-o'on-aimbo kwésen-kwaasivinkemba évakarawai kwétire ó'on-o'on-kuwara-kwaasivinkemba évakarawai kwétire amápa'-maravakemba évakarawai kwétire mirá kwéondayavai kawenár-úramba po kanaán-umai misánómbá tátuwe kwandaaimá ariráníyone.

¹⁰ kawáái'a umátínkaraanasa Áánútu kentáásí Ísóigona mayáímá maésa marapá'a mésa kwaásira'a kawáá ónááowe. mindáyavai misánómbá tátuwe kwandaaimá ariráníyone

sésa minímá siráawe.

¹¹ suwa'á awánaawanda kwíyómpaken-kwayo'narawa'a ávááraumai sáwíva'a uwa'á íma kanaán-umai táampaawanda-kwaasi mésa kawááin-avara'a minéiyáimbó túvamaimo máyówaiye úkúmaresa mésa

¹² maarán-ímá anónka'a sésa

sipisípi-araakaawaimba tuvúwówana puwéna usásinkaiwai kawenár-úramban-iyé. mindáyavena póna kwená asirayánkó kwaíkwai'a isaná kawe-tántáá'á márásana kwená kawer-ímáyáágó kwaíkwai'a isaná kwaásira'a kawáá úmae kwéiyisana kwenáwí'a anómba isaná kwená ó'oran-aaimba kwaíkwai'a isatá kwenáwíta mósá kwémaraumne

kwésesa mirán-ímá suwa'á ísaraumne.

¹³ minkákémbá kwíyómpakewaiye marapákéwáiyé kwaántái marupákéwáiyé uwí-nómpínkéwáiyé maarán-ímá sésa

kawááin-avara'a máyáiwaine sipisípi-araakaawai kentáásí sáwí-meyambo mairáiwaine túwí'a mósá maréta túwí'a anómban-iyé kwésunanaya kentí

ó'oran-aaimba kwaíkwai'a ínana kentí

asirayámbá kwaíkwai'a íníyeyé

kwésesa mirán-ímá suwa'á isááwánasa

¹⁴ minéiyáimbó túvamaimo máyówai sésa árair-aimban-iyé suwasá minánón-kwáásiyómbá aísamaivimba kívarresa kwená imáyáa ésa áwí'a mósá makáawe.

6

Ísu misánómbá tátukain-kwasai.

¹ kwená imáyáa mósá márówa'a awánaawanda sipisípi-araakaawai kentáásí sáwí-meyambo mairáiwai aiva-sánómbá tátuwuwana minéiyáimbó túvamaimo máyówaivinkemba moórawai anónka'a kwíyónaairaamba umái séna tiyó súwa'a isé'a

² awánaawanda moórá-poigo áwí'a ósimba kwayán-ósínkómá moórawaiimba ayáá'maena túwana imá ayáámpimba tokówana moórawai usáyaaitaraiwaina kánomo'a ámakowana usáyaaitaraiwai namuro-kwáásí usáyaaitanae séna kúwa'a awánaraumne.

³ minkákémbá kentáásí sáwí-meyambo mairáiwai minkáké-sánómbá tátuwuwana minéiyáimbó túvamaimo máyówaivinkemba moórawai séna tiyó súwa'a isááwánana

⁴ moórá-poigo áwí'a ósimba naaeyayán-ósínkómá moórawaiimba ayáá'maena túwana taánasatama aména asirayámbá amúwana taumó karái-yántáá'á ivá kwétuwowasa áái'a tiyésa tínkankaawe.

⁵ minkákémbá kentáásí sáwí-meyambo mairáiwai minkáké-sánómbá tátuwuwana minéiyáimbó túvamaimo máyówaivinkemba moórawai séna tiyó súwa'a isé'a awánaawanda moórá-poigo áwí'a ósimba avután-ósínkómá moórawaiimba ayáá'maena túwana sikerimá tokówana

⁶ minéiyáimbó túvamaimo máyówaivinkemba moórawai ayawaimá táinana sáwíyan-tomba kwénintavena séna moórá-tawai-kigaugona meéyán-tómbá sáwíyan-tomba maésa moórá-mora-umai mayánááowe. masawémbo atiyén-taeramba mintáímá íma

sáwí'a ínáyone. ándágo arampinkémbá anombá kwénaan-kigau íma sáwí'a ínáyone siráíye.

⁷ minkákémbá kentáásí sáwí-meyambo mairáiwai minkáké-sánómbá tátuwowana minéiyáimbó túvamaimo máyówaivinkemba moóráwai séna tiyó súwa'a isé'a

⁸ awánaawanda moóra-poigo áwí'a ósimba terávu áumaisan-osinkoma moóráwaimba ayáá'maena túwasa minkwáásígó áwí'a púwówe suwaná kwenánaaemba túwai áwí'a púwón-ayampare siráawe. amápa'-marama éiyainka'a taaínkaar-éna asirayámbá tímúwasarai moóráva'a kwégwesarai tínkambae kuyasá púwúwana ayawaimá tówana toómbá íma úwasa púwúwana tí'a kwéuwasa púwúwana aváá-póiyónkó kwaási kwévwasa púwúmba tuwánaruumne.

⁹ minkákémbá kentáásí sáwí-meyambo mairáiwai minkáké-sánómbá tátuwowa'a awánaawanda Áánútuntavesa ísáimaimo póimo tuvú'máimo agáyón-onta-taareigona améndaampa'a kwaási timankó méraawe. minkwáásíyómbá Áánútun-aaí kwésimatima'maesa kwéiyuwasa áwáá'a tiyésa tínkamuwasa pukésa

¹⁰ anónka'a sésa Ísóigoo asirayán-úramba mé ó'oran-kawe'a umái mé árair-ainkona ááimba po marapá-kwáásí sínkankaawai nósa-tawai anondá aaí simátinke sáwí-meyamba timíníyono suwaná

¹¹ moóráwai kwayán-únákwátói moóra-mora-umai kwétimena séna sáwíyanka'a timu'maréwasa keinárawa'o Áánútuna mayáímó mairáantemba Áánútuna kwaási mirá kwéomba tínkamiyasa puwíyana ánásaina'a miwítí sáwí-meyamba tíménaumne siráíye.

¹² minkákémbá kentáásí sáwí-meyambo mairáiwai minkáké-sánómbá tátuwowa'a awánaawanda anóm-barima tówana aaváúmá avuwúwana avután-ampaantaraamba úwana kwíyómba naaerírí'a úwana

¹³ anón-unda torówana taaéramba ímo ávumo karón-taeramba kútúmaena marapá'á kumúnten-umai o'á kásímaena marapá'á kunkáíye.

¹⁴ kwátóimo tavú úmáráantemba sokón-tawaai tavú úmarena aúyokuwana amápar-omare nonavuvumpa'-máráwé moóráva'-moravata uráíye.

¹⁵ marapá'á kwaásira'a kawáá uráawaiye anón-kwaasiye i-kwáásítí anón-kwaasiye óísankwara-kwaasiye asirayánkwárá-kwáásíyé ó'owiti mayái kwémaesa íma meéyámbá kwémayaawaiye úwoi kwénaaon-kwaasiye amáparawaiye omákare óntampine muri-áívíné aúpá'á mésa

¹⁶ omákontavaiye óntankontavaiye sésa kawááin-avara'a máyáiwaiye sipisípi-araakaawaiye suwánésarai áwáá'a siyéyavaiyaanivo augwímae siráápaaro.

¹⁷ áwáá'o siyí-kánáá tísatá íya aseránaumpo augwímae siráápaaro sumbá ísaruumne.

7

Ísareri-kwaasi 144,000 kwaasi méraan-kwasai.

¹ isé'a minkákémbá awánaawanda kwíyómpaken-kwayo'narawa'a éiyaimba mésa amápa'-maragona éiyain-ayampa'a mésa marararé taairaré uwí-nónkáré úndáma toráívo sésa tátokowa'a

² awánaawanda kwíyómpakemba moóra-kwayo'na'a aaváúmó usópakemba téna agayái-yántáá'á Áánútu asirayánkwáráwáíndéí toréna minéiyáíndárau tááyena Áánútumo marawé uwí-nóné sáwí'a ónááon-asirayamba tímakon-eiyaindarau tááyena

³ anónka'a séna marawé taaiyé uwí-nóné íma sáwí'a é'a amu'makéwata Áánútuna mayái-kwáásí túwayaanka'a aúvái agaimáráanata keinárawa'a naaémba marawé taaiyé uwí-nóné sáwí'a oró súwa'a isááwánana

⁴ séna Ísareri áánimbaa'a tísaavutantambo uráawai túwayaanka'a Áánútuna aúvái agaimakáawai táámpamai séna 144,000 kwaasin-owe.

⁵ minkwáásí Yútaan-andaraken-kwaasi 12,000 kwaasi uwasá Árúpenin-andarakemba 12,000 kwaasi uwasá Kátaan-andarakemba 12,000 kwaasi uwasá

⁶ Ásan-andarakemba 12,000 kwaasi uwasá Návatarain-andarakemba 12,000 kwaasi uwasá Mánasaan-andarakemba 12,000 kwaasi uwasá

⁷ Símiyonin-andarakemba 12,000 kwaasi uwasá Árívái-andarakemba 12,000 kwaasi uwasá Isakáán-andarakemba 12,000 kwaasi uwasá

⁸ Sépiyuraanin-andarakemba 12,000 kwaasi uwasá Yósépin-andarakemba 12,000 kwaasi uwasá Pénisaminin-andarakemba 12,000 uwasá miráumai-kwaasi Áánútuna aúváí túwayaanka'a agaimakáawe súwa'a ísaraumne.

Ísu Káráisitina kwaásiti kwaasái.

⁹ ísé'a minkákémbá awánaawanda sáwíva-kwaasi íma kanaán-umai táámpaawanda-kwaasi mésa amápa'-maravaken-kwaasi amápar-akun-andaraken-kwaasi ó'on-o'on-kuwara-kwaasi ó'on-o'on-aimbo kwésun-kwaasi mésa kawááin-avaona aúrampa'a mésa kentáásí sáwí-meyambo mairáiwai aúranka'a mésa kwayán-únánkwátói urésa aamoí kwéuntavaiye sésa kwáátaan-anama tokésa

¹⁰ anónka'a sésa Áánútu kentáásí Ísóigo kawááin-avara'a máyáiwaiye kentáásí sáwí-meyambo mairáiwaiye sáwí'o umáimo máyaundavinkemba kawer-ámpátá mégwésinkaaiye suwasá

¹¹ kwíyómpaken-kwayo'narawa'a amápa'a kawááiwai máín-ayampare anón-kwaasiye éiyaimbo túvamaimo máyówaiye úkúmaresa mésa kívairesa Áánútuna imáyáa ésa áwí'a mósá marésa

¹² sésa árair-aimban-iye séta Áánútu áwí'a mósá kwémaraunanaya kwená ó'oran-aaimba kwaíkwei'a isaná kwená kawer-ímáyáágó kwaíkwei'a isatá kwentávéta súwiya kwésunanaya kwenáwí'a anómba isaná kwená asirayánkó kwaíkwei'a isaná kwaásira'a kawáá úmae kwéiyisata árair-aimba iyéyá kwésune siráawe.

¹³ minkákémbá anón-kwaasivinkemba moóráwai sísa ena séna kwayán-únánkwátói uráan-kwaasi náávakena nááwa'iyo súwa'a

¹⁴ kemá sé'a anóndakoo kemá íma ísaraumpo emá ísaraane séwánana kwemá séna miwímá anón-umbaima tíméwasa Áánútumba íma auwésa asiramái méraawe. unáánkwátóimo sese owanamó kawé'ó kwéintemba miwímá kentáásí sáwí-meyambo mairáiwai puwúwana naaemá kunkáimba pósa kwayán-únánkwátóiraamba úmaresa kawé'á umái máyáawe.

¹⁵ mindáyavesa Áánútu kawááin-avaona aúrampa'a mésa aaváyaavimba eénáinka'a no'wáamba kwenópa'a kwená mayái mayái'-mayai'a kwéowe. kawááin-avara'a máyáiwai miwí tapáinana

¹⁶ íma ókwara'a táái tinkéna nontáváígwará'á íma tinkáinana miwí tine'á íma aa'á kéné íma koko'á ínasa kawé'á umái ménaaowe.

¹⁷ kentáásí sáwí-meyambo mairáiwai kawááin-avaona avumpimbá máyáimba póna miwírá'á kárákwiyena tí'maena kawé'-nómpá'á mótinkainasa minkáwé'-nómbá nésa maí'mai'a ónááowe. Áánútu miwí ti'numá uwátiyuwainasa íma ivi'á táiyana moóráyantaa'a íma aaváán-tuwáiyamba kawé'á umái ménaaowe anón-kwaasivinkemba moóráwai simásímakaiye.

8

naaé-sanomba tátukain-kwasai.

¹ simásímatuwowana sipisípi-araakaawai kentáásí sáwí-meyambo mairáiwai naaé-sanomba tátuwowana kwíyómpa'a sáwíyanka'a íma aaí sésa íma túwaaí kwésuwa'a

² awánaawanda Áánútu aúranka'a kwíyómpaken-kwayo'narawa'a avakaeté máyówana moóráwai avakaeté-uwiremba tímúwasa maisorésa máyówana

³ moóráwai kwíyómpaken-kwayo'na'a kawááin-avaona egwaa'á taména áséi-kwiyumba ún-kanama agáyón-taareira'a taména óntanko áwí'a kóri-ontandei úmakon-taave'a torówana áséi-kwiyumba ún-kanama agayáinkwáe séna sáwíva-kanama aména séna Áánútuna kwaási kwempá'ó námúnaamo kwésen-ainkwara'a kwéisaiye súwana

⁴ tátokon-taavepimba agaimarówana úmúmba iyúwana Áánútu iséna kwená kwaási námúnaamo sun-áinkwára'á isówana

⁵ minkákémbá mintáávé'á mairéna taareirákémbá iráámba maimái mintáávépímbá marówana iramá kówana marapá'á tuwówana kwíyónaai kwésuwana awairái kwésuwana tawáomba kwéuwana anóm-barima taráiyé.

avakaeté-uwirenkona kwaasái.

⁶ maríma tówasa minkákémbá minávákáété-kwayo'narawa'a kwíyómpakewai uwíremba tuvuwíyanesa to'mayaa uwaná

⁷ aivakéwai uwíremba tuvuwúwana kaaígwará iragwára naaegwára'á tuwówana marapá'á kuména moóra-ayampa'a maragwára taaigwará amápa'a owáigwára'á iramá kagúwana kaer-áyámpá'á taaigwará maragwára'á kawé'á uráiyé.

⁸ úwana miwá ánaaemba moóráwai uwíremba tuvuwúwana anón-tantaa'a omákaan-tantaa'a iramá kamái kará'maena uwi-nómpímbá kumúwana kaer-áyámpá'á kawé'á úwana moóra-ayampa'-nomba naaeráámbá úwana

⁹ mináyámpá'á máyówai amápa'a púwúwana nompí-sípí amápa'a tawísímai ánásasukaiye.

¹⁰⁻¹¹ ánásasuowwana minkáé'náraj tínaaemba moóráwai uwíremba tuvuwúwana oómbó kúraráantemba anón-oko áwí'a ikaa'á vain-ó'an-iyé suwaná kwíyómpakemba kásímaena nompákwára nonayumpinkwára'á kumúwana mindómbá ikaa'á vówana kaer-áyámpá'á nombá kawé'á úwana moóra-ayampa'a nombá ikaa'á vówasa sáwíva-kwaasi nésa pukáawe.

¹² púwúwana minkáúmbónárau tínaaemba moóráwai uwíremba tuvuwúwana aaváúmá kwíyómba o'á kaer-áyámpá'á kawé'á úwana moóra-ayampa'a túnkuwana aaváyaavinkemba sán-karéna aaváúmá toráétaápa'a marówana túnkena no'wáán-avuntamba sán-karéna eénáínka'a túnkena mirá úwa'a

¹³ awánaawanda anón-evontaanko sanaan-úramba araravámaena kwénaaena anónka'a séna kaumbo-sáwí-méyámbá marapá-kwáásítópa'a kuména kwíyómpakemba kaumbonárau úwoi máyámba pósa mindáraumo uwírembo tuvuwíyana marapá-kwáásítópa'a sáwí-meyamba kumíníye súwa'a ísaraumne.

9

¹ isááwánana minéiyáíndárau tínaaemba moóráwai uwíremba tuvuwúwana awánaawanda kwíyómpakemba moóra-o'a kásímaena marapá'á kunkón-okomba moóráwai kíma aména maipímbá avéúmba íma kwáyom-baikaken-kíma amúwana maimaéna

² mimbáíkoná ontá tisuwówana kígauomo ésamo agáyáawanamo anón-umumbo intembá mimbáípinkémbá iyéna aaváúgwára kwíyónkwara'a mói úyatuwowana

³ minúmúmpínkémbá a'nórímbá marapá'á kuména taairaaú'ó kavúwówanamo títemo intembá miná'nórintónkó mirán-ásíráyámbá torówana

⁴ miná'nórintóntávéna moóráwai simátimena séna taaigwará owáigwára karaan-tantáákwára'á íma né'a Áánútuna aúvái túwayaanka'a agaimakáan-kwaasi íma tiyé'a Áánútuna aúvái túwayaanka'a íma agaimakáan-kwaasi tiyáaro.

⁵ íma puwígwaívo íma anónka'a tiyé'a éva'aasei-kwiyonka'a tiyáiyana tí'a íno. taairaaú'ó kavúwówanamo títemo intembá mirá tí'a íno.

⁶ minkánáávímbá títe ínasa puwónaumne síyambanivo puwónááon-amba avakáá uwááesa túvamai ménaaowe siráiyé.

⁷ súwa'a awánaawanda miná'nóríntónkó moórá-poigo áwí'a ósínkaan-a'norintomba mésa áái'o tiyáíyanesa to'mayaa ésa kwaásiraan-toi'a kwáyowasa ti'nómpímpá'á óntanko áwí'a kórinei úmakon-kanumo'a kwirówana

⁸ miwí ti'nóntáu ayáatáá'a aarai ti'nóntauraamba úwana miwí túwááyaamba asir-ayámbá anón-iyanti túwááyaankaamba úwasa

⁹ tíntaara'a asirayán-kwéú'á kausokésa áái'o tiyánáesamo tiyáántámbo taantembá miná'nóríntónkó tiyóísántámbo kwétesa

¹⁰ miwí timéraampa'a kwaivain-áwááyaankaamba ésa kwaásimo vaawanamó títemo intembá éva'aasei-kwiyonka'a mirán-ásíráyámbá tokáawe.

¹¹ miwítí anóndako avéúniyaai-maika'a kárakwirowai áwí'a Yútaa-kwaasi tááivinkemba Ípíru-aimpinkemba Ápátono suwasá Kíríki-kwaasi tááivinkemba Ápóriyono suwaná mináwíkóná ááimba sáwí'a umásúwáiwaiman-iyé siráawe.

¹² kemá Yóni awáné'a sé'a aiva-sáwí-méyámbá ánásaimba póna kae-sáwí-méyámbá kwáyáimba póna paáriníye kemá Yóni sune.

¹³ kwíyómpakendarawa'a éva'aaseinarawa'a uwíremba tuvúkáawana miwí tínaaemba moóráwai uwíremba tuvuwúwana Áánútu aúranka'a kóri-ontandei úmakon-taareira'a évarevar-ayaairakemba aaigówé su'mai súwa'a isááwánana

¹⁴ minkwíyómpákén-kwáyó'ná'á uwíremba tokówaintavena séna anón-donko áwí'a Yúvérétísi-nompa'a kwíyómpaken-kwayo'narawa'a éiyaimba ándávakemba ayútinkaaó súwasa

¹⁵ amu'ma'máesa kwéiyuwana minkánáá túwana ayútinkowasa kaer-áyámpá'ó máyón-kwaasi tiyuwésa moórá-ayampa'o máyón-kwaasi tínkamonasaya puwígwáe sésa kuwasá

¹⁶ áái'o tiyánááon-kwaasi ósin-arósáanumpimba kun-kwáásímó táámpomba sáwíva'a 200,000,000 kwaasiman-owe isé'a

¹⁷ kaainkáání'a umái awánaawanda sáwívar-osin-rosaunumpimba máyón-kwaasi tíntaava-kweu'a naeayáné sokóne terávuwe mirán-kwéútómbá araa'naanurówa'a awánaawanasa ósin-ti'nóntómbá anón-iyán-a'nonkaamba asirayán-tí'nóntómbá kwáyowana tóipinkemba iramá kéna úmúmba éna sáwí-kwiyumba kwéena mirá kwéuwasa

¹⁸ kaer-áyámpá'ó máyón-kwaasi tiyuwésa moórá-ayampa'o máyón-kwaasi tóipinken-tantaa'nei tínkamuwasa pukáawe.

¹⁹ minósintómbá íma tóipine su'mai asirayámbá torésa timéraampakwara'a iraankavayaan-á'nónkáámbá asirayámbá tokésa kwaási vomasá pukáawe.

²⁰ vomasá púwúmbanivo túvaimo máyón-kwaasi miwítí sáwí-mayaima íma tuwésa kwaántá-kwaasiyonti imáyáa mósá marésa ó'on-o'on-ontandei taainéi úmakon-tantaatavesa kesí ísóigowe sésa íma aúramba awánéna íma aái iséna íma kwénaain-tantaakontavesa kesí ísóigowe sésa imáyáa mósá ma'maé kwéiyesa

²¹ miwítí sáwí-mayai íma tuwésa tínkamuwasamo púwóni'a uwasá pukaa'á kwéagayesa uwaa'á kwévesa aarai-úmóyáné kwaai-úmóyáné ó'on-o'on-tantaakwarar-umoyane kwéesa mirá úmae iráawe.

10

sáwíyan-kwandaagona kwaasái.

¹ mirá úmae iyúwa'a minkákémbá awánaawanda kwíyómpaken-kwayo'na'a asir-ayáwái kwíyómpakemba kuména ainánkó káátarowana a'nónká'á osámbá tawenówana aaváúmó kumperénamo aúgáyáagayaamo intembá óikakemba mirá kwéuwana naa-mayáánkakembo iramó kwégaintemba mirán-áísámáimá kwáyowana

² sáwíyan-kwandaai arírámai ayáámpimba tokéna ayáánúrapar-aisamaima uwí-nómpímbá támarena ayáánépar-aisamaima marará'á támarena

³ kwaási inkáiséraan-kwa'a túwana kwíyónaai avakaetéra'a súwa'a

⁴ avakaetéra'o kwíyónaaimo sún-aimba aúváivimba agayánae kwéowanana moórawai kwíyómpakemba simásimena séna mináimbá aúpá'á kwáyáivo íma aúváivimba agayaaó súwa'a

⁵ minkákémbá awánaawanda kwíyómpaken-kwayo'na'a moóra-aisamai marará téna moóra-aisamai táá'mai uwí-nómpímbá ténamo úwai ayáámba mósá tuwéna

⁶ Áánútuma aasiyaasi maí'mai'a íníwai aúranka'a kwíyóne mivá'á kwáyáin-tantaare marawé mivá'á kwáyáin-tantaare uwí-nóné miwán-arumpimba kwáyáin-tantaare úmakowai aúranka'a asiramái séna íma ókwarata amumaránaunanaya paárinin-kanaama kwétiye.

⁷ naaóvá'á Áánútu kwená kwayó-kwaásí kwenáái simátímakowaiyavena séna aúpá'á tukáunda-aimba paáriníye siráimba ava'moraénarawa'a kwíyómpakendarawa'a uwíremba á'a tuvúwómba póna tínaaemba moórawai uwíremba tuvuwínana mináimbá paáriníye siráíye.

⁸ minkákémbá kwíyómpakewai simásímakowai simásimena séna moóra-aisamai marará téna moóra-aisamai táá'mai uwí-nómímbá ténamo iwáí ayáámpinkemba sáwíyan-kwandaai aríráyokaimba komayaaó súwa'a

⁹ kwenópa'a kwé'a sé'a sáwíyan-kwandaai simiyó séwánana séna maimái naaó. enóipimba taakáámbá ínana enarumpímbá ikaa'á váníye súwa'a

¹⁰ minkwándáái maimái násuwaawanana sóipinkemba taakáámbá úwana sirumpinkémbá ikaa'á vówana

¹¹ minkákémbá simásimena séna moóragwara'a Áánútun-aaí simátimíniyone. ó'on-o'on-kuwara-kwaasiye amápa'-maravaken-kwaasiye ó'on-o'on-aimba kwéesen-kwaasiye kawáá-kwaásígwararé Áánútumo ínín-aimba simátimíniyone simásímakaiye.

11

Áánútun-aaí simátímaayan-kwasai.

¹ simásímatuwowana moórawai naambó agambatuwésamo on-ándámá siména séna Áánútuna mono'-námbá koagambaré póimo tuvú'máímo agáyáan-ontan-taarei koagambaré Áánútuna imáyáa kwéon-kwaasi táámpe

² ánivo naamáúva'a íma agambaré ivá túwénasa úwoi-kwaasi íma Áánútuna kwaási tésa minkáwé'-náopa'a sáwí'a úmae iyónááomba kaumbo-ímá umái ava'moraé-kwiyomba maisuwésa ánásanaaomba mindáyavai naamáúva'a íma agambaraaó.

³ kae'nárai asirayámbá timé'a tí'maráanasarai kwésarai tirumbá kwéoyantavesarai avután-únánkwátói urésarai 1,260 kanaara'a kesáái árai'a simátíma'maesarai iyóyááoiye simásímakaiye.

⁴ Ísóigo marará'á kárákwiraiwai aúranka'a kae-táímá mintáígó arampinkémbá masawémba kwéatiyen-taima kwáyáísana mintáígóná ááimba minkwáásírái óye. Ísóigo aúranka'a kaer-ómbá kúra'maraisana kwáyáísana minónkóná ááimba minkwáásírái óye.

⁵ minkwáásíráiyávésamo sésamo sáwí'a umátinkanae síyanamo éna mindárai tóipinkemba ira-ausankó miwítí namuro-kwáásí kavuwíníye. minkwáásírái sáwí'a umátinkanae síyawai mirámó íyamba kavuwínasa puwónááowe.

⁶ Áánútu mindárai asirayámbá timúwasarai aa'á íma tíno síyanaraimo éna Áánútun-aaí kwésimatimíyan-kanaavimba íma aa'á tíníye. nonkóntávésaraimo naae-nómbá auvuwómó síyanaraimo éna mirá íníye. tí'a ínomo sésarai amápar-umbai-yantaa'a kwaásitopa'a tínor-aimo síyanaraimo éna mirá íníye.

7 mirá ínasarai mindárai Áánútun-ai simátímatuwaiyana avéúmbó ímo kwáyáim-baikakewai téna áái'a tiyéna usáyaaitainasarai puwíyana

8 anón-daopa'-marupa'a mindárai túma kwéniye. kentí Ísóigo taaira'á pukáipa'a mindáoóko áwí'a aúpá-kwí'á Sótómu-naopare Ísípi-naopare mivá'á mindárai túma kwáyainasa

9 ó'on-o'on-kuwara-kwaasiye amápar-akun-andaraken-kwaasiye ó'on-o'on-aimba kwésen-kwaasiye amápa'-maravaken-kwaasiye tóyo esa mindárai túma taawánésa sésa íma utaró kwésiyana kaumbo-táwai umái éiyainkomba kwáyá'wái íníye.

10 Áánútun-ai simátímakaayandarai marapá-kwáásíyávésarai sáwísawaa kwéowe séyááoyan-ainko tirumbá sáwí'a íníye. mindáyavai mindáramo puwóyááoyantavena tirunkó kawé'á ínasa aamoí ésa amápa-tantaa'a kwenamín-kwenamimba ónááowe.

11 minkáúmbó-táwai umái éiyainkomba kwáyá'wái Áánútu mindárai táama tímínasarai usásinesarai méyasa tuwánésa táátavai íyana

12 kwíyómpakemba moóráwai anónka'a simátimena séna maavá'á íyókaiyo sínasarai ainámpimbá iyíyasa kentí namuro-kwáásí tuwánáiyana

13 mirá-íya-tawai anóm-barima táinda anón-daopa'a avaréiyain-ayampa'a úwoi máyaiyasa moórá-ayampa'a naambá tawisínaawisi umái sáwíva-kwaasi 7,000 kwaasi puwíyasa úwoimo túvamaimo máyaiyan-kwaasi tiyántámbá kwétainasa táátavai kwéesa Áánútuntavai kwená ááimba ó'oran-aaimban-iye sénááowe.

14 kemá Yóni mirán-kááíní'a awáné'a sé'a mirá umbá póna kae-sáwí-méyámbá ánásowana naaé-sawi-meyamba sáwíyanka'a tíníye súné.

naaén-uwiremba tuvúkáin-kwasai.

15 minkákémbá kwíyómpakendarawa'a ava'moraénarawa'a uwíremba tuvúkáawana miwí tínaemba moóráwai uwíremba tuvuwúwa'a isááwánasa kwíyómpa'a sáwívarawai sésa

marapá-kwáásír'á kawáá uráawai ánásaawasarai kentáásí Ísóigoe usásinankaiwaiye aasiyaasí

kawáá úmae iyóyááoiye

16 suwasá moórá-kwai aiyayaan-umai éiyain-anon-kwaasi Áánútuna egwaa'á kawááuwai máyón-ayampa'a mésa aísamaivimba kívairesá kwená imáyáa ésa áwí'a mósá marésa

17 sésa

Áánútu Ísóigoo amápar-asirayamba tokáandawai aiva'á mé ívékwara'a máyaandawai e sáwívar-asirayamba toké kwaásira'a ááimba ásámai kwégawaa ónda póta súwiya kwésune.

18 amápa'-maravaken-kwaasi embá áwáá'a kwéaeewa ívé'a miwímó áwáá'o tiyíníyonda-kanaama kwétiye. pukáan-kwaasi miwí táái tísaa umai isé ená kwayó-kwáásí enáái simátímakaawaiye anón-kwaasiye úwoi-kwaasiye miwí ená imáyáa mósá marésa enáwí'a mósá máráawaiye kawé'-méyámbá tímé marapá'á sáwí-mayai mairáawai sáwí-meyamba tímíníyone

siráawe.

19 suwaná minkákémbá kwíyómpa'a Áánútuna mono'-nánkóná ontá tigúwa'a awánaawanda mimbónó'-náúmpá'á kawé-ánáveumba kwáyowana naaóvá'ó Áánútumo Mósesimbo simámakon-amaambo siyáánkai-amaambo óntan-kwandaaira'o agaimái mimpímbó makón-anaveumba awánaawanana kwíyónaai kwésuwana tawáomba kwéuwana anón-awairai kwésuwana anóm-barima kwétowana anón-kaiyaramba kwégumuwana mirá kwéuwa'a awánaraumne.

12

aaraigónté arááinkóntéi kwaasái.

¹ awánaawanda kwíyómpa'a umásítai'a éna kwaási agaráátinkai-umasítai'a maarán-úmásítái'a éna moórá-ininko máyowana aavúgó kwená unáánkwátóiraamba éna áúgomba ánáan-kwirowana máyowana kwíyónko aísamai-andampa'a kwáyowana a'nómpímbá kánumo'a kwáyowana minkánúmópímbá sísamaivakemba kae'á kumbaimái-o'a kwáyowana

² ámúkwara'a máyowana kwená kanaamá túwana iyámpói ankáindayavena áí'a úwana kwáá'a túwana

³ minkákémbá kwíyómpa'a moórá-umasitaikwara'a éna kwaási agaráátinkai-umasítai'a maará éna arááímbá anón-araaimba ména naaeyayán-áúgwará'á ména avakaeté-a'nomba kwáyowana a'nómpínkémbá siyáánkai-awaayaamba kwáyowana usáyaaitaraiwaina kánumo'a avakaeté-kanumo'a a'nómpímbá kwáyowana

⁴ kaer-áyámpákén-ó'á tuwéna moórá-ayampaken-o'a améraandei kwiyúmai awéntayuwowana marapá'á kumúwana iyámpói ankánín-ininkona egwaa'á ména ankáína'a tuvú'-nasuwánáe séna máyowana

⁵ inaamaiyámpói marankówana anón-éna amápa'-maravaken-kwaasira'a asiramái kawáá ínín-iyampoi marankówana Áánútu kárákwiyinintavena miníyámpói ááéma mósá tavímairena kwemá kawááin-avara'a móankowana

⁶ minínínkó inkaiséna kavóná-marava'a kwéna Áánútu kwentávéna to'mayaa umánkanaumne sirópa'a koména ayáátáaka'a 1,260 kanaama komáyowana Áánútu kawáá uráiyé.

⁷ kawáá úwasa kwíyómpa'a áái'a tiyésa Áánútuna kwayó'nárawaka'a kárákwirawai áwí'a Máikeri kwemá kwená kwayó'náraware arááínkówé kwená kwayó'náraware áái'a tíyówasa

⁸ Máikeriye kwená kwayó'náraware usáyaaitesa kwíyómpakemba arááínkówé kwená kwayó'náraware kwatuwésa

⁹ anón-araainkomba awéntáyukaawe. naaóvá'á marapá'á irankavayaambá aúkéna kwenáwí'a Sáátááni póna marapá-kwáásí kampar-áímbá simátíma'maena kwéiyisasa árai'a siyé kwésewana kwaási simái sáwí'a kwéumatiyuwaiye. kwenté kwená kwayó'nárawate tuwétayuwowasa marapá'á kunkáawe.

¹⁰ kúmúwa'a isááwánda kwíyómpa'a moóráwái anónka'a séna Áánútu aúranka'a ména kentáásí kwaásiyavena sáwí-kwaasiman-owe kampa'á símae iráiwaimba awéntayuwaisana marapá'á kúmísana póna Áánútu Sáátáánigo tátokaimpinkemba kentáá mégwésiraiye. kentáará'á kawáá éna asirayán-úrandako póna mégwésiraisata awánaraumne. Áánútu ai'marówana marapá'á kunkáiwaina asirayántá awánaraumne.

¹¹ Ísu sipisípi-araakaawai miwítí sáwí-meyamba mairáiwai puwúwana kwená naaemá kunkáimba pósa Áánútun-ai arupí umái simátíma'maesa kwéiyesa sínkamiyata puwúnavo-imayaa íma umbá asiramái mésa Sáátáánigomba usáyaaitaraawe.

¹² keinárawa'a kwíyómpa'a máyáawai mináíntávé'a imáyáa é'a aamoí oró. ánivo Sáátáánigo marapá'á kumbéna sáwí'a kwéimba pó'a marapá'á uwí-nómpá'á máyáan-kwaasi sáwí'a umái ménaaowe. Áánútu Sáátáánigomba tuvuwinín-kanaama sáwíyanka'a tínimba póna Sáátáánigo iséna áyántavena kwéiye kwíyómpakewai siráiyé.

¹³ súwana minarááínkó áwí'a Sáátáánigo imáyáa éna kwíyómpakemba suwéntayuwaisa'a marapá'á kumbáyaumne séna inaamaiyámpóimo maránkaron-ininkomba kwa'maéna kúwana

14 arááinkó minínínkómbá tuvúwívo séna Áánútu anón-evontaanko ayóiráámbá kae'á amúwana araravámaena kavóná-marava'a kwentávénamo to'mayaa umánkaropa'a kúwana Áánútu kaumbo-ímá umái ava'moraé-kwiyomba kárákwiraiye.

15 arááinkó minínínkómbá kwa'maéna ói'a káá'maena nombá umpíyankaanana maya'maéna kówinkwae séna kwa'maéna kúwana

16 maragó áwa'naa ena kweyáárika'a maramá kitúwana kwenóipinken-donko mimpímbá kumúwana

17 arááinkó minínínkómbá áyántavena umánkena imáyáa éna séna kwenaráá'maatemo é'a áái'a tiyánaumne-imayaa uráiyé. kwenaráá'maa'a miwí Áánútun-aaí ísámai kawe'á ésa Ísu siráin-aimba simátíméwaiman-owe. áái'a tiyánaumne séna uwí-nón-awampa'a to'mayaa umái méraiye.

13

anón-avaa-kwankona kwaasái.

1 máyowana awánaawanda moóra anón-avaa-kwamba uwí-nómpínkémbá iyéna avakaeté-a'nomba kwáyowana áwááyaamba a'nómpínkémbá siyáánkai irówana usáyaaitaraiwaina kánumo'a siyáánkai mináwááyáámpímbá kwáyowana Áánútuntavai simái sáwí'a umánkaron-aimba a'nómpínká'á agaimái kwimakówana

2-3 kwemá anón-avaar-iyankaamba ména aísamaima anón-iyanko aísamairaamba kwáyowana ói'a aváár-iyán-óikaamba kwáyowa'a awánaawanana ááéma moóráwai puwínkwáe séna tuvuwúwana urón-karevu'a kawáúgun-avima kwáyowana tuvuwúwana íma puwéna úwoi máyowana arááinkó kwená asirayámbá aména simámena séna marará'á kawáá úndava'a kawáá uwo súwasa amápa'-maravaken-kwaasi awánésa táátavai ésa kentáásí anóndakoman-iyé sésa kwenarááíma kwarésa

4 arááinkó anón-avaa-kwankomba asirayámbá ámakontavesa arááinkóná imáyáagwara'a mósá marésa anón-avaa-kwankona imáyáa mósá marésa sésa anón-avaa-kwanko usáyaaitaraimba pósa íma kanaán-umai áái'a tiyamánkanaaowe siráawe.

5 suwaná Áánútu mináváá-kwámbá érankowana ména kwenáúma maimaé kwéiyena Áánútumba simái sáwí'a kwéumankowana kaumbo-ímá umái ava'moraé-kwiyomba Áánútu érankowana ména

6 Áánútumba simái sáwí'a umánkena kwenáwí'a simái sáwí'a kwéena Áánútumo máyáipa'a simái sáwí'a kwéena kwíyómpa'o máyáawai simái sáwí'a umátinkomba isááwánana

7 Áánútu érankowana ména Áánútuna kwaásiye áái'a tiyamái kwéusayaaítana amápar-akun-andaraken-kwaasiye ó'on-o'on-kuwara-kwaasiye ó'on-o'on-aimba kwésun-kwaasiye amápa'-maravaken-kwaasirare kwégawaa úwasa

8 amápa'-marava'a máyón-kwaasi anón-avaa-kwankona imáyáa mósá makáawe. Áánútu maramá íma tarórunka'a sipisípi-araakaawai kentáásí sáwí-meyamba mairáiwai pukáiwai kwená aúváívimba maí'mai'a ónááon-kwaasi túwí'a agaimakáivo mináúváívímbá túwí'a íma agairáin-kwaasi anón-avaa-kwankona imáyáa mósá makáawe.

9 kemá Yóni súnnda isáawai pó'a mináímbá ísámai kawe'á oró.

10 ándáva'a mótkanae sésamo ésa mirá ónááowe. tínkamónasa puwígwáe sésamo ésa mirá ónááowe. mindáyavesa Áánútuna kwaási íma Áánútumba auwé'a kwenká'á aráápamái asiramái máéro kemá Yóni kwésune.

11 minkákémbá awánaawanda moóra-avaa-kwamba maravínkémbá iréna sipisípi-araakaamba umái ména a'nómpínkémbá kaer-áwááyáámbá kwáyowana amósámba arááinkó amósánkaamba éna

¹² ké'naan-avaa-kwanko aúranka'a ména asirayámbá kwenkákémbá kwémaena mayáímá kwémaena amápa'-maravaken-kwaasiyavena séna anón-avaa-kwankona imáyáa mósá máráaro séna ááémo moóráwaimo puwínkwáe séna tuvúwúwana úwoi máyowaintavena ké'naan-avaa-kwankontavena mináímbá séna

¹³ ó'on-o'om-bayai ímo awánarom-bayai kwémaena séna kwíyómpakemba iramá kumuwo súwana kwaási túranka'a kwégumuwana

¹⁴ Áánútu érankowana ména ké'naan-avaa-kwanko aúranka'a ó'on-o'om-bayai ímo awánarom-bayai kwémaena marapá-kwáásí sáwí-ampa'a tavisimái mégwétiyuwena simátimena séna anón-avaa-kwanko áúwawakaani'a úmaraiyana kwenáwí'a anómba íno séna ááémo moóráwaimo puwínkwáe séna tuvúwúwana úwoi máyowaintavena mináímbá súwasa isésa mirá uwaná

¹⁵ Áánútu érankowana ména ké'naan-avaa-kwanko áúwawakaani'o úmárówaimba ááma amúwana aái séna kesí imáyáama íma mósá makáawai tinkamiyasa púwóro súwasa mirá kwéuwana

¹⁶ maravínkémbá usaráiwai asiramái súwasa anón-kwaasiyeúwoi-kwaasiye óísankwara-kwaasiye óísaniyaain-kwaasiye úwoi kwénaaun-kwaasiye ó'owiti mayáímá kwémaesa meéyámbá ímo kwémayon-kwaasiye miráumai-kwaasi anón-avaa-kwankona aúvái agayésa évaka'a túwayaanka'a agáyówasa évaka'a tiyáánka'a agáyówasa

¹⁷ évakarawai mináváá-kwánkó áwí'a agáyówasa évakarawai náampaamba agayésa mindáámpáánkóná ááimba kwenáwí'a agaimáron-kwaasi toómbá meéyán-uwasa ímo mirán-áúvái agaimáron-kwaasi íma toómbá meéyán-uráawe.

¹⁸ kemá Yóni sumpo mináímbá kawe'á umái imáyáa oró. kawer-ímáyáágwára-kwáásí mindáámpáánkóná ááimba isánááowe. mindáámpáámbá kwaásigontavaiman-íye. mindáámpáámbá 666 iye kemá Yóni kwésune.

14

aúná-ima siráan-kwasai.

¹ minkákémbá awánaawanda kentáásí sáwí-meyamba mairáiwai moóra-omaka'a minómákó áwí'a Sáiyono-omaka'a máyowasa kwesé sáwíva-kwaasi mésa kwenáwíre avowán-áwíre túwayaanka'a agaimakón-kwaasi 144,000 kwaasi máyówa'a

² isááwánda kwíyómpakemba nosiyarákémbó sintenkáámbá kwésuwana kwíyónaai sintenkáámbá kwésuwana sáwíva-kwaasimo uwírembo tuvúwówanamo sintenkáámbá kwésuwa'a isááwánasa

³ kawááin-avaona aúrampa'a mésa éiyaimbo túvamaimo máyówai túrankare anón-kwaasi túrankare mésa aúna-ima kwésesa marapá-kwáásívínkémbá Áánútu meéyámbakain-kwaasiye su'mai mi-144,000-kwáásí minímá kanaán-umai kwésesa

⁴ miwímá íma aarai-úmóyámbá kwéesa arupí umái mésa kentáásí sáwí-meyamba mairáiwai aráái kwégwarowana kwemá kwaásivinkemba meéyámbarena Áánútuntavena séna miwímá kesí kwaási ésa ená kwaásigwara'a ombá pósa naaémba ó'on-o'on-kwaasi mirá onááowe kwésuwasa

⁵ miwímá íma kampar-áímbá kwésesa miwívímbá íma sáwí-aimba kwáyowai mináúná-ímá suwa'á ísaraumne.

kwíyómpaken-kwayo'narauti kwaasái.

⁶ minkákémbá awánaawanda kwíyómpaken-kwayo'nako sanaan-úramba araravámaena áséi-kwasai kwaíkwai'a ínín-kwasai marapá'á máyón-kwaasiyavena amápa'-maravaken-kwaasiye amápar-akun-andaraken-kwaasiye ó'on-o'on-aimba kwésun-kwaasiye ó'on-o'on-kuwara-kwaasiye miráumai-kwaasiyavena simátimindayavena araravámaena kwénqaena

⁷ anónka'a séna Áánútu aaiyimbá maitinkánín-kanaama kwétivo Áánútun-áároi kwéinkaise'a kwentávé'a kwená ááimba ó'oran-aaimban-íye seró. kwíyómba maramá

uwí-nómbá non-úramba tarórurawaina imáyáa é'a áwí'a mósá máráaro kwíyómpaken-kwayo'nako siráiyé.

⁸ súwana kwenánaaembo kwíyómpaken-kwayo'nako túwai séna anón-daoko áwí'a Pépíróni-nao'a tawisínaawisi umásukaiye. mirá úwasa mindáópaken-kwaasi amápa'-maravaken-kwaasi sáwí-ampa'a tavisimái métínkówasa ó'on-o'on-tantaa'a sáwísawaa uráawe minkwíyómpákén-kwáyó'nákó siráiyé.

⁹⁻¹⁰ súwana minkáé'nárai tínaaembo kwíyómpaken-kwayo'nako túwai anónka'a séna kwaásimo anón-avaa-kwankona imáyáawe kwenáúwawakaani'a úmárówaina imáyáawe mósá máráan-kwaasi Áánútu áwáá'a tiyíniye. mináváá-kwánkóná aúvái túwayaankare tiyáánkare agaimakáan-kwaasi Áánútu áwáá'a tiyéna íma sáwíyan-awaa'a tiyínívo anón-awaa'a tiyínasa kwíyómpakemba kawé-kwáyó'nárawa túrankare kentáásí sáwí-meyamba mairáiwai aúrankare iramá kwégaipa'a sáwí-kwiyumba ún-ontamba agaimakáipa'a mésa títe kwéinasa ménaaowe.

¹¹ iravínkémbó úmúmbo iyíntemba aasiyaasí títe úmae iyíniye. anón-avaa-kwankona imáyáawe kwenáúwawakaani'o úmárówaina imáyáawe mósá kwémaraawai mináváá-kwánkóná aúvái tine'á agaimakáawai íma aagándésa aasiyaasí títe úmaena iyíniye.

¹² kemá Yóni sumpo Áánútuna kwaási ísáaro. Áánútun-aaí kwétagwiyave'a Ísuwe aráápamai máyáawai asiramái máéro kemá Yóni kwésune.

¹³ minkákémbá isááwánda moórawai kwíyómpakemba simásimena séna maanáimbá aúvái-kwandaavimba agayaaó. ívékwara naaénkwara'a Ísóigowe tarúmai máyáawai puwíyanamo éna Áánútu kawé'á umátinkaniye. Áánútun-amanko simásimena séna mináimbá árair-aimban-iyé. ívé'a mayáímá kwémaesa naaémba aagándésa miwítí mayáívínkémbá paárinin-tantaa'a miwívá'á kwéniye simásímakaiye siráiyé.

kwaásiyavena kwántámai-aimba siráin-kwasai.

¹⁴ súwa'a awánaawanda moórawai kwaási-úrandakoraawai kwayán-áínánká'á ména a'nómpímbá usáyaaitarawaina kánumo'a kóri-ontandei úmakon-kanumo'a kwáyowana ayáámpimba áwááiyemo tóm-bankara'a kaetám-bánkárá'á tokówana

¹⁵ minkákémbá kwíyómpaken-kwayo'nako kwíyómpa'-mono'-naumpakemba kunákárúwena ainánká'á máyowaintavena anónka'a séna marapá-tómbá kareparáivo toómbó akaráníyonda-kanaama kwétivo kaetám-bánkárá'á toké akaraaó súwana

¹⁶ ainánká'á máyowai kwená kaetám-bánkárá'á tokéna mintómbá ákákaiye.

¹⁷ akarówana mimbónó'-náúmpákémbá ánaaembo kunákárúwewai kwegwárá'á áwááiyemo tóm-bankara'a kaetám-bánkárá'á tokéna máyowana

¹⁸ moórawai kwenánaaemba kwíyómpaken-kwayo'nako irará'á kárákwirowai póimo tuvú'máimo agáyáan-ontan-taareirakemba kunákárúwena áwááiyemo tóm-bankara'a kaetám-bánkárá'á tokéwaintavena anónka'a séna marapá'á ándá-aramba ávun-kaivo ená kaetám-bánkárá'á toké minándá-árámbá akaraaó súwana

¹⁹ iséna minándá-árámbá kárámai makáiyé. aísamaivimbo makénamo mapamínanamo anombó kumínanamo uwínín-ayampa'a makáiyé. minándá-áránkóná ááimba sáwí-kwaasimo éna Áánútu anón-awaa'a tiyéna ándá-arambo mapámíntemba mirá éna

²⁰ ándá-aramba mapánkon-ayampa'a anón-daokona awámpá'á mináyámpákáámbá kwaási tuvúkaiye. ándá-aran-anombo kumíntemba miwítí naaemá kuména kavirayán-dónkáámbá kumeémena kwaási kwénawikena ayáátááka'a kunkáiyé.

15

avakaeté-sawi-meyankona kwaasái.

¹ kumúwa'a awánaawanda kwíyómpa'a umásítai'a éna kwaási agaráátinkai-i'a úwana sáá'a kówana avakaeté-sawi-yantaa'a kwáyowasa kwíyómpakemba avakaeté-kwayo'narawa'a mésa misáwí-yántáá'á timíyanesa kwéesa minávákáété-sáwí-méyámbá tímatuwaiyanamo misáwí-méyámbó ánásagwinanamo éna Áánútuna áwáá'a ánásanimba awánaraumne.

² awánaawanda nonkwaaúnkáámbá ságayamba kwáyowana évaka'a iraráámbá kwégowasa mindón-awampa'a kwaási mésa íma anón-avaa-kwankona imáyáawe kwenáúwawakaani'o úmárówaina imáyáawe íma mósá kwémaraawai kwená náámpaamba tine'á íma agaimakáawai anón-avaa-kwankomba usáyaaitarowai máyówana Áánútu uwíremba tímakowasa tokésa mésa

³ imá sésa Áánútuna mayái-kwáásígó áwí'a Mósesinte kentáásí sáwí-meyamba mairáiwainte imá simátinkesa maará sésa emá Ísóigo Áánútu amápar-asirayamba tokáandawai ená mayái ó'oram-bayai kwémayaanda awánéta sáátavai kwéunaya emá amápa'-maravaken-kwaasira'a kawáá uráandawai ená mayái arupí umái kawé'á umái kwémayaane.

⁴ Ísóigoo ewé su'mai ó'oran-kawe'a umái aoka'á máyaandawaimba pósa amáparawai enáároi inkaisésa ená ááimba ó'oran-aaimban-iye sénááowe. ená kawé'-máayáiyé su'maimo kwémayaanda paáruraisasa kwéawanesa amápa'-maravaken-kwaasi enópa'a tésa ená imáyáa enáwí'a mósá maránááowe non-awámpá'á máyówai minímá siráawe.

⁵ suwa'á minkákémbá awánaawanda kwíyómpa'a mono'-náúmpá'á Áánútuna aoka'-náúmpá'á ontán-tigurówasa

⁶ kwíyómpakemba avakaeté-kwayo'narawa'a avakaeté-sawi-meyambo timénááowai mináóká'-náúmpákémbá kunákárúwesa kwayán-únánkwátói sùgáyáagaya ún-unankwatoí urésa tíntaara'a terávu-timur-anda urésa máyówasa

⁷ éiyaimbo túvaimo máyówaivinkemba moóráwai avakaeté-taave'a tímúwasa mintáávépímbá Áánútu aasiyaasimó maí'mai'o íníwaimo áwáá'o tíyín-tantaa'a kwáyowana

⁸ naaúmpa'o úmúntemo intembá Áánútuna mono'-náúmpá'á kwená asirayánkówé kwená ó'oran-aainkona ságayankowe anómba úwasa kwaási íma kanaán-umai mindáúmpá'á kwéiyesa avakaeté-kwayo'narawa'a avakaeté-sawi-meyamba tímatuwere sésa mindáúmpá'á íma iráawe.

16

Áánútu áwáá'a tíkain-kwasai.

¹ minkákémbá isááwánda mono'-náúmpákémbá moóráwai minávákáéténárawatavena anónka'a séna avakaeté-taavepinkemba Áánútu áwáá'o tíyín-tantaa'a marapá'á ayáúsuwaaro súwana

² minávákáéténárawapinkemba aivakéwái kwená táávepinkemba marapá'á ayáúsuwowasa anón-avaa-kwankona aúvái tine'á agaimakésa kwenáúwawakaani'o úmárówaina imáyáa mósá makáawaitopa'a anón-karevutomba túwawaapimpa'a kówana títe uráiyé.

³ úwana kwenánaaembo máyowai kwená táávepinkemba uwí-nómpá'á ayáúsuwowana uwí-nónkó púwín-kwaasigona naaeráámbá úwana uwí-nómpínkén-kwámbá putásaraiye.

⁴ putásowana minkáé'nárai tínaaembo máyowai kwená táávepinkemba nonayumpinká'á ayáúsuwowana naae-nómbá aúkúwa'a

⁵ minkákémbá isááwánda kwíyómpaken-kwayo'na'a nonká'á kárákwirowai séna

emá kawer-úramba umái máyaandawai aiva'á mé ívékwara'a máyaandawai misáwí-méyámbó tímakaanda kawé'á umái arupí uráane.

⁶ ená kwaásiye enáái simátímakaawaiye tínkamuwasa pukáantavai naae-nómbá aútínkaraane. mindáyavai kawé'á kwée miwítí sáwí-mayaigona anondá tímakaane nonká'á kárákwirowai súwa'a

⁷ isááwánda moórawai póimo tuvú'máimo agáyáan-ontan-taareirakemba séna

Áánútu Ísóigo amápar-asirayamba tokáandawai misáwí-méyámbó tímakaanda kawé'á umái arupí uráane

siráiye.

⁸ súwana minkáúmbónárou tínaaembo máyowai kwená táávepinkemba aaváúrá'á ayáúsuwowana Áánútu érankowana kwaási tine'ó iramó kaintembá aa'á kéné tinepái ó'oraumai kówana

⁹ títe úwasa Áánútumba simái sáwí'a umánkesa Áánútunopakemba misáwí-méyámbá kwétiye sumbánivo miwítí sáwí-mayai íma tuwésa Áánútunopa'a tésa kwená ááimba ó'oran-aaimban-iye íma siráawe.

¹⁰ íma suwaná minéyáíndárou tínaaembo máyowai kwená táávepinkemba anón-avaa-kwanko kwaásira'a kawáá urópa'a ayáúsuwowana túnkuwasa kwemá kawáá urówai tuní-áyámpá'á mésa títe kwéuwasa kwáá'a kwétesa timááví túwááyaandei kwéunkaresa

¹¹ títe kwéuwana karevú'a kwégontavai Áánútumba kwíyómpakewaimba simái sáwí'a umánkómbanivo íma sáwí-mayai tuwésa kwenópa'a tiráawe.

¹² íma tuwaná minévá'ááséínárawa tínaaembo máyowai kwená táávepinkemba anón-donko áwí'a Yúvérétísi-nonka'a ayáúsuwowana mindómbá ká'náguwasa aaváúmó usón-ayampa'-marapimpa'a kawáá urówaiti aambá kwíyúntavena mindómbá ka'náguraiye.

¹³⁻¹⁴ mindómbá ká'náguwa'a awánaawanda arááínkó óipinkemba awáímá túwana anón-avaa-kwanko óipinkemba awáímá túwana kampar-áimbó simátímakowai óipinkemba awáímá túwasa minkáúmbó-áwáígó tirumpimbá kaumbo-táráváá-kwámbá mésa ó'on-o'om-bayai ímo awánarom-bayai kwémaesa Áánútuwemo áái'o tíyénesa amápa'-marava'a kwénaesa kawáá-kwáásí tí'maesa Áánútu amápar-asirayamba tokáiwaina anón-kanaama áái'o tíyénesa tiráawe.

¹⁵ kemá Yóni simátíme'a sé'a Ísu séna umóyán-kwáásímó timbó ímo ísaraawanamo tintembá íma ísarenka'a kúmóna simu'marésa unáánkwátói úmaresa máyaiyawai íma unáánkwátói-iyaintavesa tigaemá ónááowe Ísu siráiye kemá Yóni sune. awánaawaanda

¹⁶ minkákémbá kawáá-kwáásí tí'maesa moórá-ayampa'a máúpa'a Yútaa-kwaasi tááivinkemba Ípíru-aimpinkemba Áámagétoni-maravare kwésesa torupamáí méraawe.

¹⁷ máyówana minává'móráénárawa tínaaembo máyowai kwená táávepinkemba úndámo torópa'a ayáúsuwowana moórawai mono'-náúmpá'á kawááin-avarakemba anónka'a séna amápa'-mayai ánásagwiye súwana

¹⁸ kwíyónaai kwésuwana awairái kwésuwana tawáomba kwéuwana anóm-barima téna marapá'á kwaási máyónkakene ívékwara'o máyáankare mirám-bárimá íma kwétena

¹⁹ anón-daopa'a kaumborá'á maramá kítíraa'a uréna tawákaa'a úwana amápa'-marava'a anón-daopimpa'a tawisínaawisi úwana Áánútu Pépíroni-anon-daopakenkwaasi sáwí'a umbá Áánútu imáyáa éna áwáá'a tiyéna miwítí sáwí-meyamba anómba timúwana

²⁰ nonavuvumpa'-márámá amápa'a nawíkasuwowana omátomba arúwáásé umágúwana

21 kwíyómpakemba anón-umbai tain-óntánkáámhá kaaíyaramba kuména kwaási tínkamuwasa Áánútumba simái sáwí'a umánkaraawe. anón-kaaiyaramba anómba sáwí-meyamba timúntavesa Áánútumba simái sáwí'a umánkaraawe.

17

Pépiróni-kwaasi kwántámai-aimba siráin-kwasai.

1 sáwí'a umánkówana kwíyómpakemba avakaeté-kwayo'narawa'a avakaeté-taave'a tokówaivinkemba moóráwai simásimena séna tiréna'a eénánká'á nááin-inimba sáwí-meyamba mayáinda agarááránkáano. minínínkóná ááimba anón-daopa'a sáwíva'-non-awampa'-naopa'an-iyé.

2 mindáópaken-kwaasimo ó'on-o'on-tantaa'o sáwí'o ombá amápa'-maravaken-kawaa-kwaasi mirá uráawe. uwo'aó'-nómbó nésamo uwo'aó'ó ontembá mindáópaken-kwaasi sáwí'o ombá ó'on-o'om-baravaken-kwaasi tuwánésa mirá uráawe simásimakaiye.

3 simásímatuwowana Áánútun-amanko kempímbá anómba umásinkowana minkwíyómpákéwái sí'maena kavóná-marava'a mósinkowa'a awánaawanda moórá-anon-avaa-kwanko moórá-inimba ayáá'marena ména áúwawaa'a naae-áúmá kwáyowana Áánútumba simái sáwí'a umánkaron-aimba ane'á agaimakówana avakaeté-a'nomba kwáyowana miná'nómpímbá áwááyaamba siyáánkai usarówana

4 minínínkóná unáánkwátói évaka'a naae-únánkwátói évaka'a sokón-unankwátói uréna kwená konaariri-yántáá'á sáwívar-ontamba tuwéna maimái umásokena kóri-ontandei úmakon-don-anama ayáámpimba tokéna mindón-ánávímbá sáwí-yantaare su'mai ógwitena sáwísawaamo uwáiná ááimba mindón-ánávímbá kwáyowana

5 aúwayaanka'a agaimakéna séna anón-daopa'a áwí'a Pépiróni-naopa'a eénánká'á nááówai tinówa é'a marapá'ó sáwísawaa kwéowai tinówa úne agaimaréna súwana

6 Áánútuna kwaásiye Ísun-aaí simátímakowaiye tínkamuwasa púwúwana uwo'aó'-nómbó nésamo uwo'aó'ó ontembá minínínkó tínkamena uwo'aó'á úwa'a awánaawanda sáá'a kówana

7 kwíyómpakewai simásimena séna íma áá'a kaíno. mináváá-kwánkó minínínkómbá ayáákaimba avakaeté-a'nomba iráísana siyáánkai-awaayaamba kwáyáiwaiye minínínkónté miwítí ááimba simámenaumne.

8 awánáánda-avaa-kwankona ááimba ááéma ména pukáimba póna avéúnyaaím-baipinkemba usásinainana Áánútu ánásasuwaníye. Áánútu maramá íma tarórunonka'a maí'maí'a ónááon-kwaasi túwí'a agaimaréna ímo túwí'o agairáin-kwaasi mináváá-kwámbá usásinaínda awánésa táátavai ónááowe. ááéma ména pukáimba usásinanintavai táátavai ónááowe kwíyómpaken-kwayo'nako simásimakaiye.

9 simásímatuwena séna kawer-ímáyáágwáráwái mináínkóná ááimba isánááowe. minávákáété-á'nónkóná ááimba avakaeté-omaka'a minínínkó méraipa'an-iyé. miná'nónkóná ááinkwara'a avakaeté-kawaa-kwaasin-owe.

10 minávákáété-kawaa-kwaasivinkemba éva'aasei kawáá uréna púwúwana moóráwai máyáimba póna moóráwai aáno paaréna sáwíyanka'a méniye.

11 mináváá-kwánkó ááémo ménamo pukáiwaina ááimba minávákáété-kawaa-kwaasi tínaemba kawáá umai méniwai éna minávákáété-kawaanarawakaamba mirá ínana Áánútu ánásasuwaníye.

12 siyáánkai-awaayaamba kwáyáiwaina ááimba siyáánkai-kawaa-kwaasi kawáá-máyái íma mairéna naaémba anón-avaa-kwankona asirayámbá mairéna sáwíyanka'a kawáá ónááowe.

13 miwítí asirayámbá kwaásira'a kawáá ónááontavesa mimbórá-ímáyáá ésa anón-avaa-kwankona imáyáa kwaréna

14 kentáásí sáwí-meyamba mairáiwaimba áái'a tiyáiyana kwemá usáyaaitena amápar-asirayankwara-kwaasi kwená asirayánkó usáyaaitaraiwai póna amápa-kawaa-kwaasira'a kawáá uráiwai póna usáyaaitaniye. tááyena kesí kwaásin-owe siráísasa kwembá íma auwésa kwenaráái kwégwaraawai usáyaaindara'a kwesé ménaaowe kwíyómpaken-kwayo'nako simásímakaiye.

15 simásímatuwena séna awánáánda-nonkona ááiimba eénánká'ó nááin-ininko máyáin-donkona ááiimba sáwíva-kwaasi amápa'-maravakemba ó'on-o'on-kuwara-kwaasi ó'on-o'on-aimba kwésen-kwaasin-owe.

16 aváá-kwánkóé siyáánkai-awaayaankwarawai awánáándawai eénánká'ó nááin-ininkomba tiyántavesa umánkesa sáwí'a umánkesa unáánkwátói ayú'máyáawana unáánkwátói-iyaimba máyainasa ama'á násuwesa ayáántámba agaisuwánááowe.

17 Áánútu misáwí-kwáásí imáyáa timúwasa mimbórá-ímáyáá ésa kwaásira'o kawáá í-ásíráyámbá anón-avaa-kwankomba amésa pósa Áánútuna imáyáavinken'i'a íyana Áánútumo siráin-aimba paáriníye.

18 minínimbó awánáánda-ininkona ááiimba anón-daopakewai amápa'-maravaken-kawaa-kwaasira'a kwégwara-owain-owe kwíyómpaken-kwayo'nako simásímakaiye.

18

Pépíróni-nao'a tawisínaawisi uráin-kwasai.

1 simásímatuwowana awánaawanda moórá-kwayo'nako kwíyómapakemba kuména anón-asirayamba tokéna kwenanekembá marará'á kusá kwégowana

2 anónka'a séna tawisínaawisi uráimba anón-daopa'a áwí'a Pépíróni-naopa'a tawisínaawisi umásuwaisana taraváá-kwántóné ó'on-o'o-sawi-yantaare mindáópa'a máyáísana sáwí-numawe inkáísén-dumawe mindáópa'a máyáíye.

3 Pépíróni-naopaken-kwaasi ó'on-o'on-tantaa'o sáwísawaamo umbá amápa'-maravaken-kwaasi tuwánésa mirá uráawe. amápa'-maravaken-kawaa-kwaasi Pépíróni-naopaken-kwaasiti sáwí-amba kwakáawe. amápa'-maravaken-kwaasi óísamba tíma'maesa kwénaun-kwaasi anón-ontamba mayánáe sésa Pépíróni-naopaken-kwaasiti sáwí-amba kwakáawe. mindáyavena Pépíróni-naopa'a tawisínaawisi umáguwana kwaási ánásaguraawe siráíye.

4 minkákémbá isááwánda kwíyómpakemba moóráwai séna kesí kwaásiyono. sáwí'o ontembá mirá ováinivo mindáópa'a túwáaro. miwítí sáwí-meyamba máyáavainivo mindáópa'a túwáaro.

5 Pépíróni-naopaken-kwaasi sáwí'a úmae iráamba Áánútu misáwí-yántáá'á imáyáa éna sáwí-meyamba kwétimivo mindáópa'a túwáaro.

6 Áánútuwo mindáópaken-kwaasi sáwí'a uráantavai sáwí'a umátinkaa. sáwívaka'a sáwí'a uráantavai kaesé-umai sáwí-meyamba tíma'mae iyuwó.

7 tirááímo taim-báyáímó kwémaesamo sésamo kawé'-máyáíyá kwémayaumne sentembá títemo índai'a umátinke tirumbá sáwí'a umátinkaa. miwí túma maimaé iyésa sésa amápa'-maravaken-kwaasira'a kawáá úndampo íma ketor-ínínkáántá umái méta ivi'á tánaumne siráawe.

8 Áánútu Ísóigo aaivimbá kwémaitinkaiwai amápar-asirayamba tokáimba póna mimbórá-táwai sáwí-meyamba tímínasa évakarawai puwíyasa ivi'á kwétaiyana ayawaimá kwétainasa puwíyana mindáópa'a iramá kágwiniye siráíye.

9 simásuwena séna amápa'-maravaken-kawaa-kwaasiyomba Pépíróni-naopaken-kwaasiti sáwí-amba kwarésa ó'on-o'on-tantaa'a sáwí'a uráawai mindáópa'a iramá kánín-umumba awánésa toikampóí'a urésa ivi'á tánááowe.

10 miwítí sáwí-meyamba awánésa tiyántámbá kwétainasa táátavai kwéesa némpa'a mésa eésé'á ésa sésa anón-daopa'a Pépíróni-naopa'a awánáúndaya siruntá kwéiye. asirayán-dáópa'a isaná mimbórá-táwai sáwí-meyamba tiráiyé sénááowe.

11 síyasa Pépíróni-naopaken-kwaasi óísamba íma meéyán-unkakémbá pukáantavesa mindáyavai amápa'-marava'a óísamba tíma'maesa kwénaaon-kwaasi ivi'á tánááowe.

12 miwítí óísamba tíma'maesa kwénaaon-óisamba anón-ontamba tuwésa kawer-óntámbá ó'on-o'on-ontamba meéyán-uraan-ontane kawer-únánkwátói évaka'a sokón-unankwatoiyé évaka'a naaeyayán-únánkwátói taaimá kawe-kwíyúmbá ún-taiye évaka-tantaa'a póáwááyandei ésa taainéi ésa naaeyayán-óntándéi ésa asirayán-óntándéi ésa kaawai-óntándéi úmakaan-tantaare

13 áséi-kanama toópímbá umándaan-kanawe áséi-kwiyumba ún-kanawe áséi-kwiyumba ún-basawene ándá-aran-done masawéne kanaráán-tóné ampaantaríraan-tone póíma évaka'a purumakané sipisípiye ósine póímo maimaénamo nááín-kaariye kwayó-kwáásíyómbá miwítí mayáímá kwémaesa meéyámbá íma kwémayaan-kwaasiye mirám-baaran-tantaa'a Pépíróni-naopaken-kwaasi íma meéyámbaresa pukáantavesa ivi'á kwétesa

14 sésa tirááímo kwétain-tantaa'a ánásaimba miwítí óísane miwítí konaarirí-yántááré ánásaimba póna íma ó'a paáriniye sésa

15 óísamba tíma'maesa kwénaaon-kwaasi mirán-tántáá'á kwétimesa anón-ontamba kwémayaan-kwaasi Pépíróni-naopa'o sáwí-meyambo máyáamba awánésa tiyántámbá kwétainasa táátavai kwéesa némpa'a mésa toikampóí'a urésa ivi'á tésa

16 eésé'á ésa sésa anón-daopa'a Pépíróni-naopa'a awánáúndaya siruntá kwéiye. miwí kawer-únánkwátói naaeyayán-únánkwátóiyé sokón-unankwatoiyé urésa miwítí konaarirí-yántáá'á anón-ontamba tuwésa maimái umásokaawe.

17-18 mimbórá-táwai miwítí anón-óisamba sáwísawaa umásukaiye sénááowe. nompí-sípíyó tivoísáiyé nompí-sípívímbá mayáímá kwémayaawaiye nompí-sípívímbá úwoi kwénaaowaiye nompí-sípívímbá óísamba tíma'maesa kwénaaowaiye miráumai-kwaasi mindáópa'a iramá kwégain-umumba awánésa némpa'a mésa sésa mindáókoma amápa'-naokomba usáyaaitarain-daokoman-iyé sésa

19 tirunkó sáwí'a ínasa ovaimá káúmai tí'nómpá'á avésa toikampóí'a urésa ivi'á kwétesa eésé'á ésa sésa anón-daopa'a Pépíróni-naopa'a awánáúndaya siruntá kwéiye. mindáópaken-kwaasi sáwívar-óisamba makáamba pósa nompí-sípívímbá kwénaaon-kwaasi amáparawai sáwívar-ontamba mairáawe. mimbórá-táwai mindáó'a sáwísawaa umásukaiye sénááowe.

20 kemá Yóni súná keinárawa'a kwíyómpa'a máyáawaiye Áánútuna kwaásiye Ísuna aantá-kwaasiye Áánútun-ai simátímakaawaiye tirunkó kawé'á íníye. Pépíróni-naopaken-kwaasi keinárawa'a sáwí'a umátínkáamba póna Áánútu anondá sáwí-meyamba tímínana póna tirunkó kawé'á íníye kemá Yóni súné.

21 minkákémbá kwíyómpaken-kwayo'nako asirayáwái anón-ontamba umbaiyé tón-ontamba maimaéna uwí-nómpímbá mámetuwena séna minúmbái-óntámbó máasiramaimo mámetuwáúndamo nompímbó kumeémenamo aúyokwintemba minánón-dáóko Pépíróni-naokomba asiramái sáwísawaa umásuwaanasa íma ó'a ónááowe.

22 mindáópa'a kwaási íma ó'a uwíremba tuvuwésa kámoyamba tésa nasé'nasepaamba tésa ímá sésa íma mirá síyasa isánááowe. amápa-tantaa'a íma taróriyasa awánanaaowe. toómbá íma agáyémá awánanaaowe.

23 oómbá íma kúra'maesa nááiyamba awánanaaowe. aaraiyé kwaaiyé íma mésa unáánkwátói-i'o káínda íma awánanaaowe. mindáópaken-kwaasi óísamba tíma'maesa kwénaaon-kwaasi amápa'-marava'o tíma'mae kwénaaon-kwaasi usáyaaitaraawe.

pukaa'ó agáyáamba amápa'-maravaken-kwaasi tuwánésa kampa'á sésa kawé'á kwéowe sésa misáwí-ámhá kwakáawe.

²⁴ mindáópaken-kwaasi imáyáa tímúwasa Áánútun-ai simátímakaawaiye Áánútuna kwaásiye tínkamuwasa pukáamba póna Áánútu anondá sáwí-meyamba tímakaiye siráíye.

19

kwíyómpa'a imá siráan-kwasai.

¹ simásuwowasa kwíyómpakemba sáwíva-kwaasimo kwésuntemba suwa'á isááwánasa sésa

Áánútu áwíta mósá kwémaraumne. kentáásí Áánútu amápa-tantaa'a usáyaaaitarena kwená ááimba ó'oran-aimba isaná asirayánkwáráwái ména

² mindáyavena misáwí-méyámbo tímakaimba kawé'á umái arupí uráíye. mindáópaken-kwaasi amápa'-maravaken-kwaasi sáwí-ampa'a tavisimái métínkówasa ó'on-o'on-tantaa'a sáwísawaa uráamba póna sáwí-meyamba tímakaiye. mindáópaken-kwaasi Áánútuna kwayó'nárawa'a tínkamowasa pukáamba póna anondá sáwí-meyamba tímakaiye

simásuwesa

³ ó'a sésa

Áánútu áwíta mósá kwémaraumne. mindáópa'a iramá kwégena úmúmba úmae kwéiyena íma ánásaniye

suwasá

⁴ moórá-kwaai aiyayaan-umai éiyain-anon-kwaasiye éiyaimbo túvamaimo máyówaiye Áánútu kawááin-avara'a máyowai aúranka'a kívairena kwená imáyáa mósá marésa sésa árair-aimba isatá Áánútu áwíta mósá kwémaraumne siráawe.

⁵ suwaná minkákémbá kawááin-avarakemba aaigówé su'mai séna keinárawa'a anón-kwaasivinkene úwoi-kwaasivinkene Áánútuna kwayó'nárawa'a kwenaísamaivimbo máyáawai amáparawai kwenáwí'a mósá máraaro siráíye.

Ísu kwená kwaási kwétirain-kwasai.

⁶ simásuwowasa sáwíva-kwaasimo suntembá kwésuwana nosiyarákémbó sintenkáámhá kwésuwana kwíyónaaimo sintenkáámhá kwésuwa'a isááwánasa anónka'a sésa

kentáásí Ísóigo Áánútu amápar-asirayamba tokáiwai kwégawaa-isata póta kwenáwíta mósá kwémaraumne.

⁷ aúwinimbo tuwai'máátópa'o kwígwáesamo tokwaa ontembá kentáásí sáwí-meyambo mairáiwai kuntiránín-kanaa amu'marésa ménaaon-kanaa kwétisana póna sirunkóyá aamoiyá kwéisata kwená ááimba ó'oran-aimban-iyé kwésune.

⁸ Áánútu Ísumo kuntiránín-kwaasi kawer-únánkwátói kwayán-únánkwátói umátínkáísasa méraawe siráawe.

minúnánkwátóigona ááimba Áánútuna kwaási arupí-mayaima kwémayaawe.

⁹ minkákémbá kwíyómpaken-kwayo'nako Ísun-aaiyavai áraire kwésewaiyavena imáyáa éna kembá Yónimba simásimena séna maanáimbó simáménda aúváivimba agayaaó. kentí sáwí-meyamba mairáiwaina aaraimó tokwaa on-tánómbá nánááontavena Áánútu kwétaayain-kwaasi tirunkó aamoí kwéíye simásímatuwena séna Áánútu mináimbá árai'a siyé kwíyómpaken-kwayo'nako simásimuwa'a

¹⁰ kwená imáyáa mósá maránáe kwése'a aísamaivimba kívaireaawanana simásimena séna íma mirán-uwo. emó ená kwaásiyemo Áánútuna kwayó'nárawa'o é'o Ísumo siráimbo taagwiyavúntemba kegwárá'á Áánútuna kwayó'ná'á úmpo kesí imáyáa íma

mósá maré Áánútuna imáyáawe su'mai mósá maraaó simásímakaiye. Áánútun-aaí simátíméwaimo sembá Ísuntavesa kwésewe.

Ísuntavena kwántámai-aimba siráin-kwasai.

¹¹ minkákembá awánaawanda kwíyómpa'a ontá tigurówana moórá-poigo áwí'a ósimba ména moóráwaimba ayáá'mare máyowana kwenáwí'a árai'na'a éna arupí umái máyainda'a póna aaivimbó maitínkáimba arupí kwéena áái'o tiyáimba arupí kwéena

¹² aúranko irarámbá kwégowana a'nómpímbá usáyaaitaraiwaina kánumo'a sáwíva'a kwiréna kwenane'á moórá-awí'a agaimakówana mináwíkóná ááimba ó'owi íma ísówana kwewé su'mai kwéisená

¹³ kwená unáánkwátói naevímbá tu'mái umásokowasa kwenáwí'a Áánútuna imáyáa agaráátínkáiwai Áánútun-aaigoman-iyé kwésuwasa

¹⁴ kwíyómpakewai áái'o tiyánááowai kwayán-ósín-arósáánumpimba ména kawer-únánkwátói kwayán-únánkwátói umásokesa kwenánaaemba kwárówana

¹⁵ kwenóipinkemba taánasatama áwááigwara'a kwáyowana amápa'-maravaken-kwaasi karánín-tanasatama kwáyowana asirayán-támayo'a tokéna asiramái kawáá íniye. Áánútu amápar-asirayankwarawai kwená namuro-kwáásíyávéna anón-awaa'a tiyínana asirayán-támayo'a tokáiwai sáwí-meyamba timínana ándá-arambo mapámówanamo anombó kúmíntemba mirá-sáwí-meyámbá timíniye.

¹⁶ kwená unáánkwátóirare amúntánkáré áwí'a agaimaréna séna amápar-asirayankwara-kwaasi kwená asirayánkó usáyaaitaraiwai éna amápa-kawaa-kwaasira'a kawáá uráiwaiman-iyé séna agaimakáiyé.

¹⁷ agaimarówa'a awánaawanda moóráwai kwíyómpaken-kwayo'nako aaváúmó kwáyonka'a ména sanaan-úrambo araravámaenamo kwénaain-dumaontavena anónka'a séna Áánútu anón-tomba kwaási timakáán-tómbá timínimba pósa tayorupanááowe.

¹⁸ kawáá-kwáásí timaré i-kwáásítí anón-kwaasi timaré asirayán-kwáásí timaré ósinton-timare tiyáá'maesamo kwénaaon-kwaasi timaré amápa-kwaasi timaré úwoi kwénaaon-kwaasi timaré ó'owiti mayáímó kwémaesamo meéyámbó ímo kwémayaan-kwaasi timaré anón-kwaasi timaré úwoi-kwaasi timaré miráumai-kwaasiyon-timare tamandaaró siráiyé.

¹⁹ súwa'a awánaawanda anón-avaa-kwankoe amápa'-maravaken-kawaa-kwaasiye miwítí i-kwáásíyé torupésa ósin-arósáánumpimba máyowaiye kwená kwaásiye áái'a tiyáiyanesa toruparówasa

²⁰ ósin-aróráánumpimba máyowai anón-avaa-kwankomba tátoresá kampar-áímbó simátímakowaimba tátokowana kwemá ááéma anón-avaa-kwanko aúranka'a ó'on-o'om-bayai ímo awánarom-bayai kwémaena anón-avaa-kwankona aúváímo tine'ó agaimakáan-kwaasi kwenáúwawakaani'o úmárówaina imáyáamo mósá makáan-kwaasi sáwí-ampa'a tavisimái métínkarowainte anón-avaa-kwankonte mindárai tátokesa úwoi máyówasa sáwí-marupa'a iramá káma-kama kwéena sáwí-kwiyumba kwéum-barupa'a túwówana

²¹ ósin-arósáánumpimba máyowai minkáé'náraití kwaási óipinken-tanasataneí karówasa putásowana numayónkó tima'á ááinaraiye.

20

ayáátáaka'a 1,000 íma kwémaen-kwasai.

¹ ááinasuwowa'a awánaawanda kwíyómpakemba moórá-kwayo'nako kuména avéúniyaaim-baipinken-kima tokéna asirayán-ándá umbaí tón-andama tokéna

² arááinkómbá kuntátokena naaóvá'á marapá'á iraankavayaambá aúkéna marapá-kwáásí kampar-áimbá simátíma'maena iráiwai áwí'a Sáátáánigomba kuntáto'mai 1,000 ima úwoi ménintavena asááúmarena

³ avéúnyaaím-baipimba awéntayuwena óika'a awááumai sanómbá támakaimba 1,000 ima mimpímbá ména amápa'-maravaken-kwaasi kampar-áimbá simátíminasa árai'a siyé seváímpóna mimpímbá ména 1,000 ima ánásainana ayúrankainana sáwíyanka'a naaíniye.

⁴ minkákémbá awánaawanda kawááúwaiti avamá kwáyowasa minkávámbá kwaási máyówana Áánútu imáyáa timúwasa kwaásiti ááimba tísaa umai isánááomba awánaawanda kwaási timambá kwáyowai Áánútun-aaí Ísumo siráimba simátímúwasa tinumarambá arátúwówasa pukáawai miwímá anón-avaa-kwankona imáyáawe kwenáúwawakaani'o úmárówaina imáyáawe ímo mósá makówai anón-avaa-kwankona aúváí túwayaankaare tiyáánkare ímo agaimakówai miwímá pukáampinkemba usásinesa Ísu Káráísitiye kawáá ésa 1,000 ima ménaaowe.

⁵ minkánáá kwaási pukémpinkemba usásinanaaon-kanaa aiva-kánáá ínasa 1,000 ima maisuwésa ó'on-kwaasi pukémpinkemba usásinanaaowe.

⁶ pukémpinkembo aiva'ó usásinanaaowai tirunkó kawé'á ínasa aamoí ésa sáwí-marupa'o iramó kwégaim-barupatavesa íma táátavai ésa Áánútuna mayáí Ísu Káráísitina mayáí kwémaesa Káráísitiye kawáá-máyáí kwémaesa 1,000 ivimba mirá ónááowe.

Sáátáánigomba usáyaaitain-kwasai.

⁷ 1,000 ima maisuwéna Sáátáánigomba ayúrankainana

⁸ amápa'-marava'a kwénaaena amápa-kwaasi kampar-áimbá simátíma'maena kwénaaena Kóko-kwaasiye Mékoko-kwaasiye áái'o tiyáíndayavena tí'maena sáwíva-kwaasi íma kanaán-umai táámpawanda-kwaasi mésa

⁹ amápar-ayampa'a kwaási-marimba kwimakésa tésa Áánútuna kwaási máyópa'a Áánútu mindáópa'a imáyáa kwéin-daopa'a taúkúmaresa máyówana kwíyómpakemba iramá kuména minkwáásí kunkavútuwawana

¹⁰ Áánútuna kampar-áimbó simátímakowaimba Sáátáánigomba táto'mai sáwí-marupa'a iramá káma-kama kwéena sáwí-kwiyumba kwéum-barupa'a améntayuwena anón-avaa-kwante kampar-áimbó simátímakowainte timéntayukaim-baipimba améntayuwowana tí'a úmae kwéiyena íma ánásaniye.

pukáan-kwaasiti ááintavai tísaa ínín-kwasai.

¹¹ minkákémbá awánaawanda kawááin-avama anómba kwayá-ávamá kwáyowana moóráwai minká'á máyowana kwenópakemba maramá kwíyóm-baru'a taaínkaar-uréna aúyokuwa'a

¹² awánaawanda pukáan-kwaasi anón-kwaasiye úwoi-kwaasiye kawááin-avaona aúrampa'a máyówana Áánútu aúváí-kwandaaiyomba awaséna moóra-kwandaaiyimba kwaási aúnaí'o umáímo maí'mai'a ónááowai túwí'a kwáyowana évaka-kwandaaiyimba kwaási marapá'ó uráan-aimba kwáyowana Áánútu mináúváí awánéna miwítí ááimba tísaa umai kwéisenaaivimbá maitínkaraiye.

¹³ uwí-nómpímbó pukáan-kwaasi usásinowasa mara-úrampa'o pukáan-kwaasi usásinowasa pukáan-kwaasi timambá kwáyowai usásinowana Áánútu moóra-mora-kwaasi miwítí ááimba tuwánéna aavimbá maitínkéna

¹⁴⁻¹⁵ kwaási aúnaí'a umáí maí'mai'a ónááowai túwí'a agaimakón-kwandaaiyimba ímo túwí'o agaimakówai Áánútu sáwí-marupa'a iramá káma-kama kwéum-barupa'a timéntayuwowasa kwaántái maru'á ánásowasa kwaási íma ókwara'a púwúwa'a awánaraumne.

21

aúná-mara aúna-kwiyom-barukona kwaasái.

¹ minkákembá awánaawanda marawé kwíyóm-barure ánásaguwana aúna-marawe aúna-kwiyom-barure kwáyowana marará'á uwí-nómbá íma kwáyowa'a

² awánaawanda aúna-nao'a kawe'-náór-úramba kwíyómpa'a paárurena Áánútunopakemba kuména Yérúsaremu-naopakaan-dao'a úmbanivo aúna-nao'a úwana aúwininko aúna-unankwatoi konaarirí úmarenamo awaikónópa'o kwintembá mindáo'a konaarirí úmakowana

³ kawááin-avarakemba moórawai anónka'a séna ívé'a Áánútumo ménimba kwaásivimba ména miwísé máyainasa miwí kwená kwaási-i'a iyana miwísé ména íma tiyuwéna

⁴ miwí ti'numá uwátiyuwainana ááéraan-tantaa'a amápa'a ánásasuwanasa pósa íma puwésa íma toikampói'a ésa íma ivi'á tésa íma tí'a éna mirá íníye siráíye.

⁵ súwana kawááin-avara'a máyowai séna amápa-tantaa'a aúnama kwéune simásuwena séna maanáimbó simámunda aúváivimba agayaaó. mináimbá árair-aimba póna paáriniye simásimena

⁶ séna amápa'-mayai ánásagwiye. aivaré naaéne miwáná ááimba kemá úne. aiva'á mé'a ívékwará'a mé'a maí'mai'a ónaumne. amápa-tantaakona ááimba kemá úne. nontávái táái tinkáindawai nombá tíménasa íma meéyáambaraiyamba úwoi tíménasa aúnaí'a umái maí'mai'a ónááowe.

⁷ sáwí-yantaakomba kwéusayaaitaawai kesópakemba kawe-tántáá'á amápa'a tíménda miwítí Ísóigo onasá kesí iyámpói'a ónááowe.

⁸ ánivo ímo asiramái kesé máyáawaiye ímo kesé aráápamai máyáawaiye sáwí'o umái máyáawaiye kwaási títkamowasa púwóni'a owáiyé aarai-úmóyané kwaai-úmóyané kwéowaiye pukaa'ó agáyáawaiye uwaa'á on-kwáásiyé kampar-ísóígóné kwaántá-kwaasiyeti imáyáa mósá máraawaiye kampar-áimbó kwésewaiye mirámó on-kwáásí sáwí-marupa'a iramá kama-kama kwéena sáwí-kwiyumba kwéim-barupa'a Áánútuna némpa'a mésa maí'mai'a ónááowe siráíye.

⁹ súwana kwíyómpakemba avakaeté-kwayo'narawa'a avakaeté-taave'a tokésa avakaeté-sawi-meyamba tímakowaivinkemba moórawai simásimena séna tiréna'a Ísun-aaiyavesa áraire kwésewai kentí sáwí-meyambo mairáiwaina aúna-ininkaani'o on-kwáásí agarááránkáano súwana

¹⁰ Áánútun-amanko kempímbá anómba umásinkowana sí'maena anón-omapa'a ayáátáár-omapimba móisinkena awánaao súwa'a awánaawanda kawe'-náór-úramba Yérúsaremu-naopakaamba kwíyómpakemba Áánútunopakemba kumúwana

¹¹ Áánútuna ságayamba mindáo'pa'a kwáyontavena mindáo'a sán-kówasa anón-ontambo kwétuwesamo mairáan-ontambo taayáná-kwisiyan-ontambo makáawanamo sámó kaintembá mindáo'a mirá éna sán-kwégowasa

¹² íí'á óntandei sanaan-úramba úmakowana minípímbá ontamá sísamaivakemba kae'á kumbaimái-ontama kwáyowasa minóntará'á kwíyómpaken-kwayo'narawa'a sísamaivakemba kae'á kumbaimáinarau kárákwiresa máyówana Ísareri áánimbaa túwí'a sísamaivakemba kae'á kumbaimáiwai túwí'a minóntará'á agaimakówana

¹³ aaváúmó usón-ayampa'a kaumbo-óntámá kwáúwana aaváúmó kumperón-ayampa'a kaumbo-óntámá káúwana évarevar-akwampa'a kaumbo kaumbó kwáyowasa

¹⁴ óntamba sísamaivakemba kae'á kumbaimái-ontamba marésa minóntánká'á íí'á úmakowasa minóntánká'á kentáásí sáwí-meyambo mairáiwaina aantá-kwaasi túwí'a agaimakówa'a awánaraumne.

15 awánaawanda kwíyómpaken-kwayo'nakomo simásímakaiwai ayáámpimba moórá-tamayo'a kóri-ontandei úmakon-tamayo'a tokéna mindáoore minóntáwé miníré agambaráinda-tamayo'a tokéna

16 mindáoopa'a kwená támayo'nei évarevar-akwampa'a agambaréna toráúva'a agambarówana amápar-awampa'a mimbóráí'a éna ayáátáá'a 12,000 úwana

17 iíkóná a'nónká'ó agambarómba 144 úwana kwaásimo táámpomba mirá úwana

18 miní'á taayáná-kwisiyan-ontandei úmakesa mindáo'a kóri-ontandei úmakowana ságayani'a kwéuwasa

19 íí'á úmakon-ontanka'a konaarirí úmakesa kawer-óntándéí konaarirí úmakesa aiva'á taayáná-kwisiyan-ontamba makésa miwá avóvomayaa'a sokón-ontamba asirayán-óntámbá marésa miwá avóvomayaa'a kwayán-óntámbá marésa miwá avóvomayaa'a taayáná-kwisiyan-ontamba marésa

20 miwá avóvomayaa'a avután-óntámbá marésa miwá avóvomayaa'a naeeyayán-óntámbá marésa miwá avóvomayaa'a terávu-ontamba marésa miwá avóvomayaa'a taayáná-kwisiyan-ontamba asirayán-óntámbá marésa miwá avóvomayaa'a terávu-ontamba marésa miwá avóvomayaa'a taayáná-kwisiyan-ontamba marésa miwá avóvomayaa'a sokón-ontamba marésa miwá avóvomayaa'a naeeyayán-óntámbá marésa miráumai-ontamba konaarirí úmaresa

21 moórá-ontara'a suwáásuwaakinei úmakesa sísamaivakemba kae'á kumbaimái-ontara'a sísamaivakemba kae'á kumbaimái-suwaasuwaakinei minóntárávámbá úmakesa aambá kóri-ontandei kwí'makówana ságayani'a uráíye.

22 ságayani'a úwana Ísóigo Áánútu amápar-asirayankwarawaiye kentáásí sáwímeyamba mairáiwaiye máyóyana póna mono'-námbá íma kwáyowa'a awánaawanana

23 mindáoopa'a Áánútuna ságayanko sama kwégamatinkowana kentáásí sáwímeyamba mairáiwai mirá kwéuwana póna aaváúmá kwíyómba mindáoopa'a íma kwáyowa'a awánaawanana

24 mindáoopa'o sámó kwégamatinkaiwai amápa'-maravaken-kwaasi sama kamátinkainasa amápa'-maravaken-kwaa-kwaasi túwí'o kwéiyiwai mindáoopa'a komáyaiyana

25 mindáoopa'a no'wááni'a íma ínasa pósa iír-óntámá íma úmaresa úwoi tisuwéwana kwáyainasa

26 amápa'-maravaken-kwaasi túwí'o kwéiyiwai miwítí kawe-tántáá'á maimaésa mindáoopa'a komáyaiyana

27 mindáoopa'a sáwí-yantaa'a íma kwáyainasa sáwí'a kwéiyawaiye kamparáímbá kwéiyawaiye íma komáiyasa kentáásí sáwí-meyamba mairáiwaina aúvái-kwandaavimba aúnái'a umái maí'mai'a ónááowai túwí'a agaimakáinda-kwaasiye su'mai mindáoopa'a koménaaowe.

22

1 minkákémbá kwíyómpaken-kwayo'nako moórá-nomba agaráásinkowana mindómbá ságayan-domba úwasa kwaási nésa maí'mai'a ónááon-domba Áánútuwe kentáásí sáwímeyamba mairáiwaintei avarákémbá kwégumumba

2 mindáoókona aampimbá kwégumuwana évarevar-awampa'a taaimá kwéna arambá irówana kwaási nésa maí'mai'a ónááon-taeramba moórá-kwiyontavai moórá-kwiyontavai arambá imaé kwéiyena úwana mintáyánama amápa-kwaasi kwénewana íma tí'a éna ánásainana

3 Áánútumo sáwí'a kwéovo túwáaro sínda-yantaa'a íma kwáyainana Áánútuwe kentáásí sáwí-meyamba mairáiwaintei avamá kwáyainasa kwená kwayó-kwáásí kwená imáyáa mósá marésa

4 kwenóí'a awánésa kwenáwí'a túwayaanka'a agaimaráiyana

⁵ no'wáamba íma ínana aa'á íma káinana Ísóigo Áánútu sáma kwégamatinkainasa pósa oómbá íma kúra'mare maésa kawáá-máyái maimaésa kwéiyesa ménaaowe.

⁶ minkákémbá kwíyómpaken-kwayo'nako simásimena séna mináímbá áráir-aimba póna paáriníye. Ísóigo Áánútu kwenáái simátíméwai kwenamankómbá tímíwai kwená kwayó'nákómbá kwíyómpakemba ai'maréna séna sáwiyanka'o paárinin-tantaa'a kesí mayái-kwáási agaráátinkaaó siráíye súwana

⁷ Ísu séna isaaó. sáwiyanka'a kumónaumne. mináúváiímbó kwáyáin-aimbo sáwiyanka'o paárinin-aimbo isésamo taagwiyavónááowai tirunkó aamoí íníye Ísu siráíye.

⁸ súwa'a kemá Yóni mináímbá isé'a awáné'a kwíyómpakewai agaráásínkaraiwai aísamaivimba kivaire'a kwená imáyáa mósá maránáe sé'a ówánana

⁹ simásimena séna íma mirán-uwo. emó ená kwaásimo Áánútun-aaimo simátímakaandawaiyemo maanáúváiínkén-áímbó taagwiyávón-kwaasiyemo Áánútuna kwayó'nárawa'o ontembá kegwárá'á Áánútuna kwayó'ná'á úmpo kesí imáyáa íma mósá maré Áánútuna imáyáawe su'mai mósá maraaó siráíye.

¹⁰ simásímatuwena séna maanáúváiínkén-áímbá paárinin-tantaa'a sáwiyanka'a paárinivo íma aúpá'á maré avora'á maraaó.

¹¹ minkánáámó tínimba sáwí'o kwéiyawai sáwí'a íyasa sáwí'o umái máyaiyawai sáwí'a umái máiyasa kawé'ó kwéiyawai kawé'á íyasa kawé'á umái máyaiyawai kawé'á umái ménaaowe siráíye.

¹² súwana Ísu séna isáaro. sáwiyanka'a kumónaumne. kemó kwémayaam-bayaigona meéyámbá maimaé'a kumónaumne.

¹³ aivaré naaéna miwáná ááimba kemá úne. aiva'á mé'a ívékwara'a mé'a maí'mai'a ónaumne Ísu siráíye.

¹⁴ súwasa mindáókona ontará'á iyésa taaéramba nésa maí'mai'a ónááontavesa unáánkwátóimo sese owanamó kawé'ó kwéintemba miwímá kawé'á umái máyáawana tirunkó aamoí kwéíye.

¹⁵ sáwí'o umáímo máyáawaiye pukaa'ó agáyáawaiye uwaa'á kwéowaiye aarai-úmóyáné kwaai-úmóyáné kwéowaiye kwaási tínkamowasa púwóni'a owáiyé kampar-ísóigóné kwaántá-kwaasiyeti imáyáa mósá máraawaiye kampar-áíntávésa aamoí owáiyé mirámó úmae kwénaaowai mindáópa'a íma iyónááowe.

¹⁶ Ísu séna kemá Ísu kwíyómpakemba kesí kwayó'nákómbá ai'maráúnana kentópa'a kuména mináímbá Ísóigona kwaási isáígwáe séna kusimátímakaiye. kemá Tévítí aísavutantamba uráundawai é'a aaváúmó usaráisanamo kwáyáin-o'a kemá úne Ísu siráíye.

¹⁷ súwasa Áánútun-amankoe kentáási sáwí-meyamba mairáiwaina aúna-ininkaani'o on-kwáásiyé sésa Áánútunopa'a teró kwéiyasa mináímbá kwéisaawai Áánútunopa'a teró sénááowe. nontávái táái kwétinkaindawai Áánútunopa'a teró. Áánútunopa'a kónáe síyawai tíyana Áánútu maí'mai'a ónááon-domba úwoi tímínasa nésa maí'mai'a ónááowe.

¹⁸ kemá Yóni paárinin-tantaa'a maanáúváiímbá agaimaré'a maanáúváiínkén-áímbá isánááon-kwaasiyave'a asiramái sé'a maanáímpímbó évakarawaimo kentí imáyáavinken-ainkwara'o síyanamo éna Áánútu sáwí-meyamba tímínimba agaimaré'o simátimunda-sawi-meyamba tímíníye.

¹⁹ évakarawaimo maanáíntómpínkémbó paárinin-tantaa'o tínaaembo umámiyanamo éna Áánútu minkwáásiyávéna séna minkáwé'-náópar-uramba íma iyé'a maí'mai'a ónááon-taeramba íma nánááowe. maanáúváiímbó simátimunda-aintavena síníye kemá Yóni kwésune.

²⁰ mináímbá árain-aimban-iye kwéiwai sáwíyanka'a kumónaumne sisa'á árain-aimban-ivo Ísóigo Ísu árai'a úwoi kumuwó kwésune.

²¹ Ísóigo Ísu Áánútuna kwaási úwoi kwétuwa'naa-ina'a máéro. mináímbá árain-aimban-iye.

mináímbá ánásaiye.

Read the New Testament daily

January

date	Scripture
1	Mátíyu 1:1-2:12
2	Mátíyu 2:13-3:6
3	Mátíyu 3:7-4:11
4	Mátíyu 4:12-25
5	Mátíyu 5:1-26
6	Mátíyu 5:27-48
7	Mátíyu 6:1-24
8	Mátíyu 6:25-7:14
9	Mátíyu 7:15-29
10	Mátíyu 8:1-17
11	Mátíyu 8:18-34
12	Mátíyu 9:1-17
13	Mátíyu 9:18-38
14	Mátíyu 10:1-23
15	Mátíyu 10:24-11:6
16	Mátíyu 11:7-30
17	Mátíyu 12:1-21
18	Mátíyu 12:22-45
19	Mátíyu 12:46-13:23
20	Mátíyu 13:24-46
21	Mátíyu 13:47-14:12
22	Mátíyu 14:13-36
23	Mátíyu 15:1-28
24	Mátíyu 15:29-16:12
25	Mátíyu 16:13-17:9
26	Mátíyu 17:10-27
27	Mátíyu 18:1-22
28	Mátíyu 18:23-19:12
29	Mátíyu 19:13-30
30	Mátíyu 20:1-28
31	Mátíyu 20:29-21:22

February

date	Scripture
1	Mátíyu 21:23-46
2	Mátíyu 22:1-33
3	Mátíyu 22:34-23:12
4	Mátíyu 23:13-39
5	Mátíyu 24:1-28
6	Mátíyu 24:29-51
7	Mátíyu 25:1-30
8	Mátíyu 25:31-26:13
9	Mátíyu 26:14-46
10	Mátíyu 26:47-68
11	Mátíyu 26:69-27:14
12	Mátíyu 27:15-31
13	Mátíyu 27:32-66
14	Mátíyu 28:1-20
15	Mááka 1:1-28
16	Mááka 1:29-2:12
17	Mááka 2:13-3:6
18	Mááka 3:7-30
19	Mááka 3:31-4:25
20	Mááka 4:26-5:20
21	Mááka 5:21-43
22	Mááka 6:1-29
23	Mááka 6:30-56
24	Mááka 7:1-23
25	Mááka 7:24-8:10
26	Mááka 8:11-9:1
27	Mááka 9:2-29
28	Mááka 9:30-10:12

date	Scripture
1	Mááka 10:13-31
2	Mááka 10:32-52
3	Mááka 11:1-26
4	Mááka 11:27-12:17
5	Mááka 12:18-37
6	Mááka 12:38-13:13
7	Mááka 13:14-37
8	Mááka 14:1-21
9	Mááka 14:22-52
10	Mááka 14:53-72
11	Mááka 15:1-47
12	Mááka 16:1-20
13	Árúku 1:1-25
14	Árúku 1:26-56
15	Árúku 1:57-80
16	Árúku 2:1-35
17	Árúku 2:36-52
18	Árúku 3:1-22
19	Árúku 3:23-38
20	Árúku 4:1-30
21	Árúku 4:31-5:11
22	Árúku 5:12-28
23	Árúku 5:29-6:11
24	Árúku 6:12-38
25	Árúku 6:39-7:10
26	Árúku 7:11-35
27	Árúku 7:36-8:3
28	Árúku 8:4-21
29	Árúku 8:22-39
30	Árúku 8:40-9:6
31	Árúku 9:7-27

date	Scripture
1	Árúku 9:28-50
2	Árúku 9:51-10:12
3	Árúku 10:13-37
4	Árúku 10:38-11:13
5	Árúku 11:14-36
6	Árúku 11:37-12:7
7	Árúku 12:8-34
8	Árúku 12:35-59
9	Árúku 13:1-21
10	Árúku 13:22-14:6
11	Árúku 14:7-35
12	Árúku 15:1-32
13	Árúku 16:1-18
14	Árúku 16:19-17:10
15	Árúku 17:11-37
16	Árúku 18:1-17
17	Árúku 18:18-43
18	Árúku 19:1-27
19	Árúku 19:28-48
20	Árúku 20:1-26
21	Árúku 20:27-47
22	Árúku 21:1-28
23	Árúku 21:29-22:13
24	Árúku 22:14-34
25	Árúku 22:35-53
26	Árúku 22:54-23:12
27	Árúku 23:13-43
28	Árúku 23:44-24:12
29	Árúku 24:13-53
30	Yóni 1:1-28

date	Scripture
1	Yóni 1:29-51
2	Yóni 2:1-25
3	Yóni 3:1-21
4	Yóni 3:22-4:3
5	Yóni 4:4-42
6	Yóni 4:43-54
7	Yóni 5:1-23
8	Yóni 5:24-47
9	Yóni 6:1-21
10	Yóni 6:22-40
11	Yóni 6:41-71
12	Yóni 7:1-29
13	Yóni 7:30-52
14	Yóni 7:53-8:20
15	Yóni 8:21-30
16	Yóni 8:31-59
17	Yóni 9:1-41
18	Yóni 10:1-21
19	Yóni 10:22-42
20	Yóni 11:1-53
21	Yóni 11:54-12:19
22	Yóni 12:20-50
23	Yóni 13:1-30
24	Yóni 13:31-14:14
25	Yóni 14:15-31
26	Yóni 15:1-27
27	Yóni 16:1-33
28	Yóni 17:1-26
29	Yóni 18:1-24
30	Yóni 18:25-19:22
31	Yóni 19:23-42

date	Scripture
1	Yóni 20:1-31
2	Yóni 21:1-25
3	aantá-kwaasi 1:1-26
4	aantá-kwaasi 2:1-47
5	aantá-kwaasi 3:1-26
6	aantá-kwaasi 4:1-37
7	aantá-kwaasi 5:1-42
8	aantá-kwaasi 6:1-15
9	aantá-kwaasi 7:1-29
10	aantá-kwaasi 7:30-50
11	aantá-kwaasi 7:51-8:13
12	aantá-kwaasi 8:14-40
13	aantá-kwaasi 9:1-25
14	aantá-kwaasi 9:26-43
15	aantá-kwaasi 10:1-33
16	aantá-kwaasi 10:34-48
17	aantá-kwaasi 11:1-30
18	aantá-kwaasi 12:1-23
19	aantá-kwaasi 12:24-13:12
20	aantá-kwaasi 13:13-41
21	aantá-kwaasi 13:42-14:7
22	aantá-kwaasi 14:8-28
23	aantá-kwaasi 15:1-35
24	aantá-kwaasi 15:36-16:15
25	aantá-kwaasi 16:16-40
26	aantá-kwaasi 17:1-34
27	aantá-kwaasi 18:1-21
28	aantá-kwaasi 18:22-19:12
29	aantá-kwaasi 19:13-41
30	aantá-kwaasi 20:1-38

date	Scripture
1	aantá-kwaasi 21:1-16
2	aantá-kwaasi 21:17-36
3	aantá-kwaasi 21:37-22:16
4	aantá-kwaasi 22:17-23:10
5	aantá-kwaasi 23:11-35
6	aantá-kwaasi 24:1-27
7	aantá-kwaasi 25:1-27
8	aantá-kwaasi 26:1-32
9	aantá-kwaasi 27:1-20
10	aantá-kwaasi 27:21-44
11	aantá-kwaasi 28:1-31
12	Árómaa 1:1-17
13	Árómaa 1:18-32
14	Árómaa 2:1-24
15	Árómaa 2:25-3:8
16	Árómaa 3:9-31
17	Árómaa 4:1-12
18	Árómaa 4:13-5:5
19	Árómaa 5:6-21
20	Árómaa 6:1-23
21	Árómaa 7:1-14
22	Árómaa 7:15-8:6
23	Árómaa 8:7-21
24	Árómaa 8:22-39
25	Árómaa 9:1-21
26	Árómaa 9:22-10:13
27	Árómaa 10:14-11:12
28	Árómaa 11:13-36
29	Árómaa 12:1-21
30	Árómaa 13:1-14
31	Árómaa 14:1-23

date	Scripture
1	Árómaa 15:1-21
2	Árómaa 15:22-16:7
3	Árómaa 16:8-27
4	1 Kórinti 1:1-17
5	1 Kórinti 1:18-2:5
6	1 Kórinti 2:6-3:4
7	1 Kórinti 3:5-23
8	1 Kórinti 4:1-21
9	1 Kórinti 5:1-13
10	1 Kórinti 6:1-20
11	1 Kórinti 7:1-24
12	1 Kórinti 7:25-40
13	1 Kórinti 8:1-13
14	1 Kórinti 9:1-18
15	1 Kórinti 9:19-10:13
16	1 Kórinti 10:14-11:1
17	1 Kórinti 11:2-16
18	1 Kórinti 11:17-34
19	1 Kórinti 12:1-26
20	1 Kórinti 12:27-13:13
21	1 Kórinti 14:1-17
22	1 Kórinti 14:18-40
23	1 Kórinti 15:1-28
24	1 Kórinti 15:29-58
25	1 Kórinti 16:1-24
26	2 Kórinti 1:1-11
27	2 Kórinti 1:12-2:11
28	2 Kórinti 2:12-17
29	2 Kórinti 3:1-18
30	2 Kórinti 4:1-12
31	2 Kórinti 4:13-5:10

date	Scripture
1	2 Kórinti 5:11-21
2	2 Kórinti 6:1-13
3	2 Kórinti 6:14-7:7
4	2 Kórinti 7:8-16
5	2 Kórinti 8:1-15
6	2 Kórinti 8:16-24
7	2 Kórinti 9:1-15
8	2 Kórinti 10:1-18
9	2 Kórinti 11:1-15
10	2 Kórinti 11:16-33
11	2 Kórinti 12:1-10
12	2 Kórinti 12:11-21
13	2 Kórinti 13:1-14
14	Káresiya 1:1-24
15	Káresiya 2:1-16
16	Káresiya 2:17-3:9
17	Káresiya 3:10-22
18	Káresiya 3:23-4:20
19	Káresiya 4:21-5:12
20	Káresiya 5:13-26
21	Káresiya 6:1-18
22	Évésasi 1:1-23
23	Évésasi 2:1-22
24	Évésasi 3:1-21
25	Évésasi 4:1-16
26	Évésasi 4:17-5:2
27	Évésasi 5:3-33
28	Évésasi 6:1-24
29	Vírípai 1:1-26
30	Vírípai 1:27-2:18

date	Scripture
1	Vírípai 2:19-3:6
2	Vírípai 3:7-4:1
3	Vírípai 4:2-23
4	Kórósi 1:1-20
5	Kórósi 1:21-2:7
6	Kórósi 2:8-23
7	Kórósi 3:1-17
8	Kórósi 3:18-4:18
9	1 Tésárónaika 1:1-2:9
10	1 Tésárónaika 2:10-3:13
11	1 Tésárónaika 4:1-5:3
12	1 Tésárónaika 5:4-28
13	2 Tésárónaika 1:1-12
14	2 Tésárónaika 2:1-17
15	2 Tésárónaika 3:1-18
16	1 Tímóti 1:1-20
17	1 Tímóti 2:1-15
18	1 Tímóti 3:1-16
19	1 Tímóti 4:1-16
20	1 Tímóti 5:1-25
21	1 Tímóti 6:1-21
22	2 Tímóti 1:1-18
23	2 Tímóti 2:1-21
24	2 Tímóti 2:22-3:17
25	2 Tímóti 4:1-22
26	Táitási 1:1-16
27	Táitási 2:1-14
28	Táitási 2:15-3:15
29	Vírímóni 1:1-25
30	Ípíru 1:1-14
31	Ípíru 2:1-18

date	Scripture
1	Ípíru 3:1-19
2	Ípíru 4:1-13
3	Ípíru 4:14-5:14
4	Ípíru 6:1-20
5	Ípíru 7:1-19
6	Ípíru 7:20-28
7	Ípíru 8:1-13
8	Ípíru 9:1-10
9	Ípíru 9:11-28
10	Ípíru 10:1-18
11	Ípíru 10:19-39
12	Ípíru 11:1-16
13	Ípíru 11:17-31
14	Ípíru 11:32-12:13
15	Ípíru 12:14-29
16	Ípíru 13:1-25
17	Yémési 1:1-18
18	Yémési 1:19-2:17
19	Yémési 2:18-3:18
20	Yémési 4:1-17
21	Yémési 5:1-20
22	1 Pítaa 1:1-12
23	1 Pítaa 1:13-2:10
24	1 Pítaa 2:11-3:7
25	1 Pítaa 3:8-4:6
26	1 Pítaa 4:7-5:14
27	2 Pítaa 1:1-21
28	2 Pítaa 2:1-22
29	2 Pítaa 3:1-18
30	1 Yóni 1:1-10

date	Scripture
1	1 Yóni 2:1-17
2	1 Yóni 2:18-3:2
3	1 Yóni 3:3-24
4	1 Yóni 4:1-21
5	1 Yóni 5:1-21
6	2 Yóni 1:1-13
7	3 Yóni 1:1-14
8	Yúte 1:1-25
9	paárurain-kwasai 1:1-20
10	paárurain-kwasai 2:1-17
11	paárurain-kwasai 2:18-3:6
12	paárurain-kwasai 3:7-22
13	paárurain-kwasai 4:1-11
14	paárurain-kwasai 5:1-14
15	paárurain-kwasai 6:1-17
16	paárurain-kwasai 7:1-17
17	paárurain-kwasai 8:1-13
18	paárurain-kwasai 9:1-21
19	paárurain-kwasai 10:1-11
20	paárurain-kwasai 11:1-19
21	paárurain-kwasai 12:1-18
22	paárurain-kwasai 13:1-18
23	paárurain-kwasai 14:1-20
24	paárurain-kwasai 15:1-8
25	paárurain-kwasai 16:1-21
26	paárurain-kwasai 17:1-18
27	paárurain-kwasai 18:1-24
28	paárurain-kwasai 19:1-21
29	paárurain-kwasai 20:1-15
30	paárurain-kwasai 21:1-27
31	paárurain-kwasai 22:1-21